
TK B

Coll. Cadom. Soc.tis Jesu

IACOBI

HOLLERII

STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEberrimi, De morbis internis, Lib. II.

Illustrati doctissimis eiusdem authoris scholiis & obseruationibus non antea excussis: deinde LVDOVICI DVRETI *professoris Regij in eundem aduersariis: & Anthonij Valetij doctoris medici exercitationibus luculentis.*

EIVSDEM HOLLERII

DE { Febribus. / Peste. } DE { Rhemediis κατὰ τόπους in Galeni libros. / Materia Chirurgica. }

Quæ omnia Ant. Valet. Medici opera auctiora & castigatiora in lucem prodeunt.

PARISIIS,

Apud Carolum Macæum, sub signo Pyramidis.

1577.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Mr D. Prez. Sauigny.

Typographus candido Lectori.

CVM multi medicinæ studiosi pene quotidianis precibus à me contenderent, Lector optime: vt libros Hollerij medici doctißimi, quos frater meus annis superioribus in lucem emiserat, rursus typis elegantioribus excudendos curarem: id non antè mihi faciendum esse duxi, quam experitißimis medicis quid de his sentirent, intelligerem. Nam etsi me non latebat Hollerium semper apud doctos viros maximè in honore extitisse: multos de eius singulari eruditione tam honorifice iudicasse, vt nihil ab eo proficisci posse ducerent, quod non esset diligenter elaboratum: tamen cum ante è vita discesserit, quam his postremam manum imponere potuerit, existimabam mihi & reipublicæ melius consultum iri, si prius-

quam hos libros rursum in lucem ederem, clarißimorum medicorum incorruptum de his iudicium perspectum haberem. Itaque aliquot summos medicos qui doctrina & vsu valerent, obnixe rogaui: vt si quid temporis à quotidiana vitæ occupatione liberi haberent, id in his libris legendis & studiose examinandis collocarent, ac quid de his sentirent ingenue mihi aperirent. Qui his accurate perlectis & examinatis, sanctissime affirmarunt: nihil ab Hollerio in his libris scriptum esse, quod veterum medicorum præceptionibus non sit consentaneum, & ad morbos depellendos accommodatißimum. Continent enim vtiles, veras, & sibi mutuo consentientes, de morborum internorum & externorum depulsione, præceptiones: quas summus medendi artifex, quotidiana experientia qua cæteros medicos superabat, verißimas esse comprobauit. Neque enim rudis ac tyro ad scribendum se contulit (quod plerique temere facere con-

ſueuerunt) ſed cum multos annos in vniuerſa medicina cum magna nominis commendatione docenda, & fœliciter ſummo ægrorum commodo exercenda, conſumpſiſſet: longo rerum vſu edoctus, animum adſcribendum appulit. Intelligebat enim vir ſapientiſſimus, his ſolis de arte medica ſine reprehenſione ſcribere licere, qui in ea & docenda, & factitanda, diu multúmque elaboraſſent: qualem optimi quique medici Hollerium fuiſſe agnoſcunt, qui generalem medendi prudentiam, cum ſingulari, quoad vixit, diligenter maxima ægrorum leuatione coniunxit, eóque nomine inter cæteros, medendi laude claruit, & gloriam immortalem ſibi comparauit. Ex quo facilè intelligitur quanta vtilitas ex his libris ad ſtudioſos medicinæ ſit peruentura, qua profecto caruiſſent, niſi vir clariſſimus Andreas Paſtoreus eius gener & ſenator ſapientiſſimus, hos libros propter immaturam authoris mortem in tenebris iacentes, in lucem

protuliſſet : vnde merito maxima gratia clariſsimo viro habenda eſt, & cæteris doctis viris, qui hoc opus quod nondum poſtremam manum acceperat, emendarunt, & ſuo ſplendori reſtituerunt. In quorum numero primas partes obtinet Iacotius medicus, cuius labore & ſtudio prior editio à fratre meo ſuſcepta, auctior & caſtigatior in lucem prodiit. Neque vero minor laus debetur Ioanni Valetio doctori medico peritiſsimo, qui hos libros non ſolum à mendis quibus adhuc ſcatebant vindicauit, verumetiam doctiſsimis ſcholiis illuſtrauit, & locupletauit : cui ego me hoc nomine plurimum debere profiteor.

Quidquid enim bene & fœliciter in hac tertia editione à me geſtum eſt, id eius induſtriæ & diligentiæ tribui debet. Cuius propenſam in te voluntatem ſi aliqua grati animi ſignificatione recognoueris, eum tui ſtudioſiſsimum ad reliqua eiuſdem authoris opera pari ſtudio illuſtranda inflam-

mabis, Est enim mihi in animo doctißimas eiusdem Hollerij commentationes, quas in aphorismos Hipocratis *& cocas prædictiones scripsit, propediem in lucem emittere, in quibus emendandis suam operam est mihi pollicitus si suos labores tibi non ingratos extitisse intellexerit.*

VALE.

ΑΝΤΟΝΙΟΣ Ο ΒΑΛΗΤΙΟΣ
εἰς φρονιμώτατον Ὅλληρον.

Ἱπποκράτους μὲν ἄκρου σύνταγματα κρυπτὰ κατεῖπε
    Γαληνὸς, βίβλοις αὐτὰρ ἀπειρεσίαις.
Λαμπρότερον δὲ κλέος κατέχεις Ὁλλῆρ' ἐπιδήμων,
    Αὐτὸς ἐπαγγέλλεις, ὅσσα γράφ' ἀμφότερος.

Idem ab eodem latinitate donatum.

Mirandi Hippocratis decuit reserasse Galenum
    Arcana, innumeris penè voluminibus.
Spectate Holleri, maius decus arte capeßis
    Qui presse quicquid scripsit vterque refers.

ΕΙΣ ΔΟΛ. ΔΟΥΡΕΤΟΝ ΤΩΝ
ἰατρῶν λαμπρότατον.

Πάνθ' ἕθεν Ἱπποκράτης ἀρρήτος δόγματ' ἔδωκε.
    Κ' οὐδεὶς ἐνδήλως μήνυκεν ὀψιγόνοις.
Τόσσα δὴ (ὡς ἀσαφῆ) τὸ πάρος μυστήρια κεῖτο
    Οἵ τε μεταξὺ βροτοὶ σώματα ἀσθενέες.
ΔΟΥΡΕΤΟΣ ἀψὶ ἔτυχ' εὐσυνέτως καὶ δῖος ἰητὴρ,
    Δόγματα Ἱπποκράτους δῆλά τ' ἄδηλα πόρων.
Οὕνεκεν ἀΐδιον παρὰ πᾶσι πορίζετο δόξαν.
    Οὐ πέλετ' Ἱπποκράτης, νοῦς πέλετ' Ἱπποκράτους.

Iacob. Basilius Labrousquius.

ODE DE LOYS DE HVGVES, SEIGNEVR DV MONESTIER de Gap en Daulphiné, à Ant. Valet, Docteur en Medecine.

SI Phebus Roy de la lyre
M'echauffoit de sa fureur,
En daignant faire reluire.
Son feu diuin sur mon cœur:
Et si ses sœurs immortelles
De leurs petites mammelles
Tirans les bouts precieux,
Auoyent ma leure ensucreé
De ceste liqueur sacrée
Qui met l'homme au rang des dieux:

Iusques au Ciel plain de gloire
Valet i'enuoyroy ton nom,
Et semeroy ta memoire
Depuis le dernier sablon
Du riuage de l'Espaigne,
Où le soleil au soir baigne
Ses moreaux, las du chemin,
Iusques à la mer perleuse
De l'Indie plantureuse
D'où il se leue au matin.

Apres ie viendroy à bruire
Sur les filetz abbatus
Dessus le fust de ma lyre,
Tes plus louables vertus:
Comme le ciel t'a faict naistre
Icy bas pour vn iour estre

Des Medecins vne fleur.
Et le ſolas de tant d'hommes
Qui en ce ſiecle, où nous ſommes,
Viuent preſſez de douleur.
Comme Apollon t'empoinçonne
De ſon eguillon iumeau,
Et d'vne double coronne
Ceint le tour de ton cerueau:
Pour la recompenſe digne
D'accoupler la Medecine
Au nombre inegal des vers,
Qui en mille & mille ſortes
Portent ſur leurs ailes fortes
Ton renom par l'vniuers.
Ie diroy encores comme
Meſpriſant les courtiſans,
Tu as choiſy vn pauure homme
De l'orde des Mandians,
Pour le ſecours de ta peine,
Ton ſolas, & ton Mecene,
Eſperant plus mille fois
De ſa petite largeſſe,
Que de toute la richeſſe
De tous noz Princes François.
Et que de ceſte eſperance
Tu ne t'es trouué deceu,
Puis qu'ainſi comme ie penſe,
Tu t'es ia bien aperceu.
Comme ſa main ſecourable,
Sa main douce & charitable,
Sçait aider aux bons eſpris,
Qui peuuent maugré l'enuie,

Aux mors redonner la vie
A l'aide de leurs escris.
Et comme en vn champ fertile
Le laboureur haletant,
D'vne main prompte & subtile
Va deçà delà iettant
La graine de sa semence,
Qui venant en accroissance
Grosßit en espais tuyaux:
Puis vsurant à sa peine,
Voit apres sa grange pleine
De gerbes de bleds nouueaux:
Ainsi ce Pere honorable,
Mon oncle & ton Mecenas,
T'eslargissant secourable
Ses faueurs, dont tu fais cas,
A semé en terre bonne,
Qui vsurant or luy donne
De ses fruicts trop plus qu'assez:
Desquels luy, & moy encores,
Nous nous en resentons ores
Plus que bien recompensez.
Mais, Valet, puisque la Muse,
Qui n'eut onc de moy soucy,
Ceste faueur me refuse,
Il faut demeurer icy,
Et tout prendre en patience:
Car si ma foible puissance
Ne peut attaindre si haut,
Ma volonté tant honeste,
Et mon audace modeste
Supleront à ce defaut.

EIVSDEM

IN IACOBI HOLLERII ME-
dici Clarissimi interitum
Αὐτοσχέδιος Ὑποτύπωσις

Faucibus ex Erebi dum languida corpora summus
Hollerius reuocat, moribundis tradere vitam
Instituit reducem, fatorum lege soluta
Mortis de imperio genij candore triumphat:
Ecce repentè struit querimonia perfida diras
Insidias, Stygiis quas liuor ducit ab antris.
Pristina fatales vbi nanque labascere iura
Senserunt Parcæ, querula pia numina voce
(Plantibus vt fictis fuit vltio tetra gerenda)
Conuenere simul, verbis propè talibus orsæ.
Dij maris & terræ, cæli mundíque Toparchæ,
Qui secli rerúmque vices statuistis ab omni
Tempore perpetuo firmatas ordine, nulla
Ætate occiduas, nostris aßistite votis:
Nec sinite vt iuris sit quæ pars irrita nostri.
Nos hominum vitæ sortíque præesse caducæ
Quis vetet? Hollerium mandatum frangere vestrum
An deceat? licet hic pertractet grauiter artes,
Quas sibi adoptiuo legauit munere Apollo?
Vos meminisse iuuet (Superi) quæ fœdere fixo
Sanxistis: quæ non tempestas turbida quæuis,
Quæ non heroës, quæ non valuêre Gigántes
Rumpere terrificis conatibus, impete vasto.
Tum Iouelis agitur sub iudice: Iuppiter alta
Quas Parcæ lachrymas fuderunt, mente recondit.
Ast tribus è Parcis Lachesis crudelior vna

Acriùs instabat, donec moderator olympi
Imperat Hollerium accersi, ætheréamque, vocatæ
Consulat vt causæ, confestim accedere ad aulam,
Hinc pius Hollerius sacro sancta capessere diuûm
Iussa sibi fas esse putat, nec cedere terris
Huic graue, sed nobis funestum (proh dolor) istud,
In cœlum rapitur, stat supplex ante tribunal
Ille Panumphæi Iouis: & plaudentibus astris
Excipitur. Mox censor adest æquissimus vltrò
Iupiter: ancipitem qui sic componere litem
Aggreditur. Quid [ait] moliris liuida Parca?
Iuris habere putes si quicquam in mente decorum
Hollerium nostrum, demens te cura remordet.
Mortali est fato maior, qui rite merendo
Deuinxit cunctos: quem clara trophæa sequuntur,
Præmia quandoquidem virtutis nesci a lethi.
Tu procul hinc abeas scelerata, adsitq́ue superstes
Hollerius, volo quem vita meliore potiri.
Tandem syderei videt vt splendoris honore
Se fulgere, putat satius spectare superna,
Humanis iterùm quàm se submittere rebus.

AD IACOBVM HOLLERIVM MEDICVM CLARISSIMVM HENRICI MOnantholij Rhemi Camen.

Vpiter æternum terris infensus habebat,
(Nescio quid, si quid mouerit ante Iouem)
Δεῖνα φέρον, vasto quod nos tremefecit hiatu,
Nostra tot impendens vas super ora dies.
Hinc febres, hinc pestifero condita veneno,
Hinc Acherontigenis mens agitata deis:
Hinc ἡμιτριταῖο hinc nigro carbunculus igne,
Hinc veneris cultæ plena madore lues:
Hinc polypi, hinc Elephas, atque hinc Apoplexia, longis
Hinc crescens pedibus rumina Cancer edit:
Hinc vertigo, Caros, Catoche, Paralypsis, & omne,
Quod tam homines torsit tempora longa, malum.
Quis tantum in superos potuit committere crimen?
In miseros homines sic stimulare Iouem?
Hic, quisquis fuit, ignotus sine nomine pendit,
Quas meritò pœnas Rex Acherontis habet.
Sed torquendo homini totus non sufficit orcus,
Tormina tam dirum nulla piare scelus:
Ille licet pœnas referat quas Tantalus, aut quas
Sisiphus, aut Tityi tempus in omne iecur
Propter quem meruere homines tot adire ruinas,
Tortáque tot iactis membra videre malis,

Et paterentur adhuc, passuri plura, nisi quis
Doctus Apollonia sorte tulisset opem.
Hîc miseros tandem (seu quis sis ipse deorum,
Siue Holleri hominum nunc miseratus ades)
Floribus electis, cocta radice, suaui
Exhibito potu subtrahis omne malum.
Vas Iouis exhauris totum: vel si qua profundo
Im mittantur adhuc, irrita tela facis.
Ergo tuum vt nomen iam sæcula nulla latebit
(Si Deus æqualis fásque nefásque videt)
Sic tibi non quicquid cœlos extra eminet omnes,
Sufficiet meritis reddere iusta tuis.

AD ILLVSTRISSIMVM NOBILISSIMVMQVE VIRVM D. Ioannem Faietanum, D. d'Autefeuille, Christophorus Burgensis.

Te tua nobilitas generis, patriúmque tuorum
Iamiam nobilitant stemmata clara satis.
Ad summos effert præstantia mentis honores,
Et tua te virtus inclyta, ad astra vehit.
Hinc tibi me dedam quæ sit mihi causa requiris?
Si virtus animos imperiosa rapit?

AD DESIDERIVM IACOTIVM MEDICVM clarissimum, Gabriel Deuagneus Medicus.

Quem duo suscipiunt concordi marte laborem
Mutua seruata perficit arte manus.
Burgensi tua dum coniungis scripta, Iacoti,
Clarior à docto prodit vtroque labor.
Sic fera quod nunquam valeat delere vetustas
Vnica seruabit nomen vtrunque dies.
Quòd quoque tam iunctis, Iacoti proficis orbi
Scriptis, se iactet nunc Arelata tuis.

ANTO. VALETIVS LECTORI.

CVM ea munera, quibus Deus Optimus Maximus humanum genus amplissimè auctum, & cohonestatum liberalissimè voluit, mecum ipse considero, Candide Lector, eam in sententiam facilè adducor, vt maius nullum, nullúmue honorificentius reperiri posse existimem, quàm præclarissimam artiũ omnium Medicinam, quæ publicæ salutis temonem dirigit, & communi mortalium vitæ ad summum splendorem consectandum viam munit. Quod prudens imprimis antiquitas optimè edocta, meliora semper ingenia ad eam artem ab exiguis & rudibus profectam initiis, mirificis doctrinæ atque experientiæ incrementis locu-

pletandam tam auſpicatè tranſtulit ac excitauit, vt admirationis materiã magis, quam imitationis ſpem, poſteris viſa ſit reliquiſſe. Primis nanque temporibus cùm abdita illa Deorum doctrina (ſiue ex adſcriptis templo Æſculapij monumentis petita eſſet, ſeu ab hominum ægrotantes vicatim exportatos inuiſentium congreſſibus accepta atque tradita) ſola obſeruatione conſtaret, & collectis tantùm affectuum ſimilitudine remediis inniteretur, proximum ſanè fuerat, vt nocte denſiſſima ingruente, in qua iam adúſque Peloponeſiacum Græciæ bellum trecenteſimo Romanæ Vrbis anno geſtum, miſerè ac infeliciter delituerat, penitus interempta iaceret, ni diuiniſſimus ex Æſculapidum familia Hippocrates eam è tenebris in lucem reuocaſſet, & veluti nouo quodam partu genuiſſet, per omnia membra aluiſſet, eduxiſſet, omni denique ornatu inſignem & plauſibilem reddidiſſet. Ab Hippocrate quanquam fama & ætate ſecundi fuerunt quamplurimi, Diocles Caryſtius, Praxagoras Cous, Chryſippus, Herophilus, Eraſiſtratus Chius, Serapion Alexandrinus, Apollonius, Glaucias, Heraclides, Acron, Aſclepiades, Themiſon, Dioſcorides, Antonius Muſa, Artorius, Euphorbius, Valgius, Caſſius

Felix, Cornelius Celſus, qui pari ſtudio inflammati Medicas artes propagare, exornaréque enixiſſimè contenderint, tandem tamen vnus emerſit ac emicuit Galenus, qui ſuperiores Medicos vt & ingenij magnitudine, & doctrina, & diligentia infinitis propemodum paraſangis ſuperauit, ita ſalutaris illius boni inſtaurator ac illuſtrator peculiari nomine meruerit appellari. Ea fermè tempeſtate, aut certè continuò pòſt, alios atque alios extulit Græcia, qui grata mente & Viri tanti opera vterentur, & lætos vberéſque fructus ad publicos vſus redundaturos multa ſcriptorum editione premerent: quam de præſtanti conſilio ſuo ſpem & expectationem fauſto & proſpero ſucceſſu confirmarunt. Græcos æmulaturi mox prodierunt Arabes, qui Graiam concinnitatem & elegantiam quo ſtylo potuerunt, horrido nimirùm & inculto, in ſuam linguam transfuderunt: indéque factum, vt Barbaris illis ſexagenariis, qui primitùs in quibúſque diſciplinis, tanquam in latifundiis prædiíſque ſuis, regnabant non impudenter minùs, quàm ſuperciliosè, Medicinæ ſermone ſuo, rudi quamuis & incompto, euulgandæ cupiditas inceſſerit admiranda. Verumenimuerò inſtaurata plurima

post secula Latina linguâ, & visi sunt olim è nostris non pauci ingenium suum ad priscæ normam vetustatis rectè, præclaréque exigere, & eandem etiam perbellè interpolare: & hoc nostro tempore cultiorum disciplinarum feraci non desunt, qui cum antiquis certent: vt effœta non vsqueadeò natura hac conspicitur ætate, quin paria illis ingenia proferat, quæ æquè fortasse sint de posteris promeritura. Quod vt verum & expressum, non item adumbratum, quiuis intelligat, spectet, quæso, quot quantáque Medicinæ numina hac vna è nostra Parisiensi Academia omnium longè florentissima, celebratissimáque, exierint, quæ suo iampridem fulgore Orbi innotuerunt vniuerso: protinus mehercule viderit secundos nobis illuxisse Hippocrates, Dioscorides, Galenos, summos medendi magistros. Etenim vt Rüellium, Syluium, Fernelium, omnium suæ tempestatis Medicorum Principes, omittam, vnus mihi Hollerius, velut Οὔλιος alter, id est salutifer & pæanicus Apollo, omnium instar fuerit, qui nota de meliore toti veniat posteritati commendandus. Hunc siquidem, si quem vnquam alium, nodosum illum baculum, quem Æsculapij simulachro ad artis si-

gnandam difficultatem Veteres appofuerunt, explicitum habuiffe,& fubiectum Draconem peruigilis ac oculatæ mentis aciei in Medico maximè defiderandæ hieroglyphicum, cùm multiiuga illa fuperiorum rerum ac inferiorũ cognitio, quâ fefe cunctis ad miraculum fufpiciendum exhibuit, tum verò expedita in Medicina factitanda dexteritas, quæ de vulgari, fupináque ofcitãtia fatis fupérque triumphauit, eft cumulatiffimè teftata. Nam cùm Medicam facultatem doctrinarum omnium confortio ac circulo perfectã effe didiciffet, quantum licuit per admirabiles ingenij fui dotes, orbem illum multiplicem, quem ἐγκυκλοπαιδείαν vocant, adæquauit: nec deftitit priùs, quam fummum in Virum euaferit, & (quod eft in Medicina laudatiffimum) omnia nôrit quæ in Proteo, & quidem magna illa & honorifica, Poëta laudauit,

Quæ fint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Vt autem ad primorum Medicorum confuetudinem laudabilem fe totum primarius ille Medicus componeret ac compararet, quicquid à praxi fupererat ocij, id ftudio captus indefatigabili modò fcriptionibus, modò prælectionibus committebat: vnde fibi laudis tãtum quæreret, vt quo donatus quondam fuit

Hippocrates elogio, eo meritò debuerit vbiuis gentium celebrari.

Ὁ Ὀλλέριος φάος ἦν μερόπων, καὶ σώετο λαῶν
Ἔθνεα, καὶ νεκύων ἦν σπάνις ἐν ἀΐδῃ.

Id est, vt ego verto,

Lex hominum Hollerius populos tutatus, in Orco
Fecit vt vmbrarum copia rara foret.

Huic rei fidem faciunt locupletissimam tum hæ de medendis morbis eruditissimæ elucubrationes, tum quæ nondum in publicum venerunt paraphrastica in Aphorismos Hippocratis, Prognostica, Epidemia & Coacas prænotiones Commentaria, quibus nihil quicquam esse in eo genere perfectius deierare ausim: imò non dubitem quin quod de Pericle scriptum est, aculeos in doctissimorum hominum animis, vel leuiter gustata relictura sint. Atque vtinam Hollerij exemplo moniti primi ordinis Doctores iisdem vestigiis insisterent, & quantum ab ea arte, quam ad fastum & gloriam profitentur multi, luminis & decoris mutuantur, tantum in eandem conferre ornamenti studerent, vel saltem studiosorum conatus, ex quorum insectatione peruersè nomen aucupantur, æquiùs consulerent, ac interpretarentur. Meliùs meo iudicio, optimi quique Medici audirent, nec ita passim

apud multos contemptui haberentur : nec ſtulta quadam animorum cæcitate boni & mali, docti & indocti, eadem ſorte cenſerentur. Verùm, proh Deûm atque hominum fidem, iniquos videas hoc tempore permultos, quorum impiis technis ars pulcherrima, ſaluberrima, & ſacratiſſima mirum in modum proſcinditur & conculcatur. Alij probis viris inſultant, quò ſuas nugas liberiùs inſinuent & iactent: alij iuniores medicos, tanquam inexpertos, craſſæ imperitiæ apud vulgus criminantur, quòd abſolutos (vti aiunt) conſummatóſque ac perfectos Medicos non niſi ætate confectos eſſe oporteat. Quinetiam quod ægriùs ferendum, & mihi, meíſque coætaneis magis ominoſum videtur, inſuper dictitant boni illi Patres ſeſe in reſarciendis pragmateiæ noſtræ vitiis frequentiùs occupari, ſi fortè ad conſilium adhibiti, in ægri, aut aſſidentium aures quicquam potuerint inſuſurrare, quod palam dicere ſalua pace nequeant. At certè quotidie videre eſt Medicos, quibus & intonſa ſit velut Æſculapio barba, quibúſque retorto.

Pæonium in morem ſenior ſit forma capillo,

communes iſtos in errores prolabi, & iuuenum plerunque ſolertia dexteriore leuari.

Hinc intereà accidit, vt & imperitam plebeculam iamiam nocentissima inuaserit opinio & occasio suspicandi nullam artem esse Medicinam, quæ tam diffidentes, & velut in trãsuersum actos, sui ferat professores. Hac quoque data porta in tanta rei medicæ luce irruũt in communem mortalium omnium perniciem, internecionémque impostores Empirici, & artem optimam malè ementiti, posthabitis Academicis legibus, abrogatis Facultatum priuilegiis, neglectis optimorum Principum decretis, de humano corio miserabiliter ludunt. Sícque magno applausu ac concursu suas quisque ineptias promouet: alius editis vernacula lingua centonibus & experimentis quibúsuis etiam aniculis demẽtatis & idiotis probatis: alius antimonio præparato: alius nescio qua theriaca noua ex intimis magni cuiusdam Medici secretis eruta: alius denique Alchymisticis fumis, quos magno studio venditat. Hinc fallaces mille vagatores experimenta, tanquam certa auxilia, sub pignore capitis proclamant, vel pro rostris etiam in vulgum edicunt: vitam pollicentes, mortem vendentes: ídque, quod apud Christianos maximè dolendum, inultè. Nostrorum sanè permagni, interesset Medicorum istas circunfora-

neorum pestes artem nobilissimam turpiter prophanantium longissimè arcere, non mutuas altercationes & odia, quæ viros ἀμύμονας & irreprehensibiles (quales vbique Medicos Homerus appellauit) exercere. Sed de hisce viderit Magistratus, ne longiùs ista peruagetur calamitas nimiùm ac nimiùm in viros doctos iniuriosa. Quod ad meum attinet institutum, Candidissime Lector, tanti apud me est rem Medicam iuuandi studium, vt censoriam quamuis subeam animaduersionem, si modò quippiam tibi vsui & commodo futurum moliri valeam ac meditari. Et quanquam in me nullam agnosco industriam, quæ immensam iudiciorum varietatem atque intemperantiam expleat, tamen & vtile aliquid aggredi præclarum semper, & honestum esse iudico, nihil hominum maleuolentia suffusorum iniquissimum iudicium, occæcatam opinionem, elatam ac superbam despicientiam moratus. Itaque cùm quatuor abhinc annis Hollerij Medici clarissimi praxim secundò in lucem dedissem, eámque plagiariis & furtiuis è manibus Caspari Vvolphij Germani tempestiuè satis extorsissem, de tertia editione cogitare cœpi, & quod antè non licuerat mihi, ex fine manuscripti exemplaris cuius copiam

ANDRAEAS PASTOREVS Hollerij dignissimus gener, & Regius in curia Parisiensi Senator, pro ea, qua literatos viros vir ipse omnium literatissimus & doctissimus complectitur, humanitate, mihi fecerat, omnia emendare. Et vt meæ tandem apud omnes constaret diligētiæ fides, quæ excusationis errorum viam faciliùs inueniret & exoraret, in Chironiis aliquot & Telephiis vlceribus detergendis, quæ pro deploratis habueram, nisi Autor ipse, medicus arte summus, præsentissima præsidia suggessisset, aliquātum operæ posui. Næuos verò omnes si minùs, vti debui, castigaui, optima spes est fore, vt boni omnes excusent, nec tamen ob id impensum laborem sibi sinant ingratum esse. Neque enim occupatissimo homini, & asperiore cum fato perpetuam luctam agenti vacat aliquid omnibus numeris ac partibus absolutum excogitare. Accuratissima autem, elaboratissima, & Hippocratis supellectile refertissima priorem in librum Scholia, quæ Desiderij Iacotij Vandoperani Medici Arelatensis nomine hactenus sunt circunlata, quia αὐτογραφικῶς in Hollerij codicibus enotata reperi, nefas putaui non ea legitimo Autori suo restituere. Nihil tamen Iacotij sedulitati detractum velim, qui aliena qui-

dem, ſed non ſua, communi bono gratulaturus publicârit. Ludouici Dureti Regij Medici & Profeſſoris celeberrimi Aduerſaria, è penitiſsimis Iatricæ artis myſteriis, quæ de communi Medicorum Deo Apolline plus quàm alius hauſit, deprompta, denuò adiicere libuit, quæ Zoilis etiam extremis vnguiculis perprurientibus plauſibiliter accepta, illum impellere debent ad proferēdas in publicum, quas domi tam longum tempus continet, in Hippocratem Commentationes antiquis & poſteris palmam facilè prærepturas. Ego verò qui in alieno elaboro, nec vllius laudis particeps fio, nec fieri quidem cupio: nam hæc ferè talis eſt apud plurimos opera, vt omnem quem pro laboribus meretur, laudis fructum intercipiat: quaſi ei, qui derelictum cuiuſpiam ac ſentibus occupatum agrum ſuo labore expurgârit, colueritque, enatarum inde frugum pars nulla debeatur. Quò propterea libentiùs hac ſum deinceps opera & curioſitate ſuperſeſſurus. Interim verò tantulas noſtras Exercitationes raptim ſcriptas & exaratas damus: non quæ ſint eiuſmodi, vt Hollerij ſcripta venuſtiora, vel locupletiora faciant, ſed quæ tamen ad accommodatam profligandis morbis reme-

diorum ſyluam comparandam quippiam adiumenti ſint allaturæ. Obtendat quaſcúnque voluerit voculas maleuolus: nihil eſſe nouum dicat: nihil allatum quod non ſit ſcriptum prius: denique & mediocris eſſe hominis hinc illinc excerptis cõmunibus locis libros quantumuis exiguos ampliare: huic etſi quid reſpondeam in promptu ſit, tamen cùm planè ridiculum ducam ocioſo cum homine verba commutare, hoc eum rogarim vnum, me ſcilicet exiſtimet non ſibi placere ſtuduiſſe, ſed vnius aut alterius Roſcij (id eſt Medicinæ ſtudioſi, qui conatus meos ſit æquanimiter accepturus) quàm theatri totius, plauſum referre maluiſſe. Vale.

AD CLARISSIMVM VIRVM, ANDRAEAM PASTOVREAV

Regium in Curia Parisiensi Senatorem,

IO. AVRATI POETÆ REGII EPIGRAMMA.

QVI solitus medius animas de faucibus Orci
Eripere, & triplicem detinuisse colum,
Ille idem Hollerius medio reuocatur ab Orco:
Et sua produci stamina secta videt.
Si non arte sua, qua non habet ille secundum,
Pastorei certè sedulitate sui.
Qui gener vt soceri genus haud sinit esse caducum,
Hollerij genitos stirpe per Holleridas,
Sic quoque ne soceri pereat cum nomine fama,
Scripta palam vulgans Holleriana, vetat.
Quæ ferus intercepta Lupus cum nuper abactam
Ceu stabulis teneram dilaniaret ouem,
Sedulus vt Pastor prædam de dente Lupino
Excutit, & nomen re probat ipse suum.
Felix Hollerius, viuo cui fauit Apollo,
Esset Apollinea ne quis in arte prior.
Felix Hollerius, cui Pastoralis Apollo
Pastoreum, sibi qui seruet ouile, dedit.
Quilibet vt veniat notus feritate Lycaon,
Hollerij frustra dente lacesset oues.
Quilibet vt veniat fallax Germanus Iason,
Aurata vacuus pelle redibit iners.

EIVSDEM AVRATI

In Vvolphij furtum à Valerio deprehensum.

Vvolphius, ánne lupus patriæ qui nomine linguæ
Dicitur, & nomen moribus ipse probat,
Viribus, insidiísque valens in furta lupinis,
Hollerij libros finxerat esse suos?
Hollerij, Medica cui cedat in arte Machaon
Viuo, nunc vulgus scripta superstes habet.
Illos qui potuit manifesto lædere furto
Phœbigenæ manes, Phœbigenæque rogum,
Non hunc posse putes turbare Nouendia sacra,
Libáque semicremo deripuisse rogo?
Non impunè sed ille nefas immane patrauit
Deprensa furti calliditate lupus.
Nam lupicida vetus Phœbus, Liciúsque Lycoreúsque
Hinc dictus, rabidum perdidit ipse lupum.
Et quia Diis hominum mos est sibi sumere vultus,
Sic & ab iniustis sumere supplicium
In tua transformans se Cynthius ora, Valeti,
Furta ministeriis arguit arcta tuis.
Sícque dedit meritas pœnas Phœbóque, suóque
Phœbigenæ Hollerio, Vvolphius ille rapax.

NICOLAI ELLAIN, DOCTORIS MEdici Parisiensis, ad Casparum Vuolphium Phisicum & Medicũ Tigurinum, Hendecasyllabi.

Dic Vuolphi precor, ore cur lupino,
Quod Germana sonare lingua fertur,
Et clamore lacessis anserino,
Dictisque insequeris calumniosis,
Vrgésque immeritum meum sodalem,
Politum nitidum, Virum probatum,
Doctum candidum & integrum Valetum,
Clarum multiplici eruditione,
Cunctum tempora Phœbi vtráque lauru,
Insignem Medicum optimum Poetam,
Æquè Diis superis amatum & imis,
Æque principibus Viris amatum, &
Plebi, nec minùs exteris amatum,
Quàm suis, patriæ decúsque gentis?
An nescis homines vt eruditos
Nemini esse decere contumaces,
Molestos neque contumeliosos,
Sed comes potiùs venustulósque,
Benignos, faciles, modestiáque
Insignes, lepidos & elegantes.
Sic vestras queque disputationes
Non debère grauem hanc & insolentem
Rixam admittere, sed modestiorem?
Ergò, si sapis impotentis æstus
Mentis comprimito, & graues furores.
Iam iam mitte meo molestus esse
Sodali, moneo, precórque amicè.
Iam-iam mitte meum insequi sodalem.
Politum nitidum Virum probatum
Doctum candidum & integrum Valetum,
Clarum multiplici eruditione,
Coctum tempora Phœbi vtráque lauru,
Insignem Medicum optimum Poetam.
Æque Diis superis amatum & imis,
Æque Principibus Viris amatum, &

Plebi, nec minùs, exteris amatum,
Quàm suis patriæ deúsque gentis.
Quod si consilium & preces amicas
Negligis, neque contumeliosæ
Modum ponis adhuc loquacitati,
Pergisque immeritum meum sodalem,
Politum nitidum, virum probatum,
Doctum candidum & integrum Valetum,
Clarum multiplici eruditione,
Cinctum tempora Phœbi vtráque lauru,
Insignem Medicum, optimum Poetam,
Æquè diis superis amatum & imis,
Æque Principibus Viris amatum, &
Plebi, nec minùs exteris amatum,
Quam suis, patriæ deúsque gentis,
Exercere ferus, iocante Musa
Iam non Hendecasyllabos venustos,
Sed multo potiùs furente Musa
Versus Archilochi seueriores
Expectato Lycambico furore
Famosos, laqueóque Bupalino.

ADRIANVS TARTERIVS MEdicus Trecensis, ad Candidatum Medicinæ.

Iam dudum manibus tuis teruntur
Perdocti Hollerij graues labores,
Lector, nec recipis manu sat ampla
Fructus Hollerij labore dignos.
Nil miror deerat suo Valetus
Doctori Hollerio: sed ambo iuncti
Iam-iam perficiunt viam medendi.

TABVLA CAPITVM LIBRI PRIORIS DE morbis internis.

A

TABVLA CAPITVM LIBRI SECVNDI de morbis internis qui febrium historiam & curationem continet.

PERIOCHARVM HOLLERII AD Lib. Gal. de compos. phar. κτ` τόπους, summa cap.

PRIMÆ.

SECVNDÆ.

TERTIÆ.

QVARTÆ.

QVINTÆ.

TRIVM DE MATERIA Chirurgica librorum capita.

FINIS.

INDEX
LOCVPLETISSIMVS RERVM MEMORABILIVM, QVAE HOC OPERE CONTI-

nentur cuius literæ maiuſculæ F. libros de febrib. & Peſte, P. Periocas libr. Gal. de comp. med. κατὰ τόπους, C. libros Chirurgices ſignificant. Quibus verò numeris nulla præfigitur litera, his Praxim & Scholia Hollerij, necnon Valetij Exercitationes intelligimus.

D

FINIS.

IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI, DE MORB. internis Liber I.

Antonij Valetij opera iam nunc multò quàm antehàc auctior & emaculatior factus, necnon luculentis exercitationibus illustratus.

De dolore capitis CAP. I.

DOLET CAPVT, 1 intemperie, aut solutione continui. Intemperies simplex, composita: sine materia, cum materia: illaque vel in toto cerebro, vel in venis, arteriis, membranis, nervosísque corporibus. 2 Solutio continui fit acri humore erodente, putri, bilioso, salso, vulnere, casu, percussione, punctura, maligna qualitate, vt in lue venerea, carie, distentione. Distentio ferè à copia 3 humorum, vel flatuum: humorum quidem, vel omnium, vel aliquorum, vel alicuius. Fit quoque ob-

1 *Quæ est tēperamēti nimietas, aut paucitas.*

2 *Hæc est altera doloris causa, cum in parte similari, tum in organica. Soluunt solutionē cōtinuitatis similiarium, quæ rodūt, incidūt, distendūt, vehemēter calfaciunt, aut refrigerant.*

3 *Hi vel aliũde affluunt vel in capite nascuntur.*

ſtructione,quū videlicet anguſtias meatuum capitis intercipit humor craſſus & viſcidus,aut ſpiritus vehemẽter vaporoſus,in ſuturis,oſſibus palati colatoriis,& quę ad nares,aures,oculos & ſpinā pertinent.

Dignoſcitur ex varietate cauſarum efficientium, ex partium laborantium natura, ex loco, ex qualitate propria. Cauſæ efficientes, externæ, internæ. Externæ,æſtus,perfrictio, ebrietas(à vini enim potu multo caput quaſi ſpiritu diſtẽditur)caſus, ictus, victus,vapor aliquis,vt fumus,grauis odor, aut naturæ ægri repugnās. Quinetiam adſtrictis arctiore veſte & iugularibus, & inferioribus venis, ſurſum ſanguis regurgitat,venas capitis diſtendens. Internæ, intemperies naturalis, aut contracta morbo, quantitas,qualitas materiæ humorum, vel vaporum,mala conformatio,obſtructio. A partium natura,neruoſorum corporum, magis punctorius:arteriarum, pulſatorius: ſtupidior in venis,& cerebri ſubſtantia.In perioſtio ſuperficialis:altus in meningibus. Intra caluariam ad radices oculorum extenſus.In plenitudine,grauis: in acri humore & vapore, rodens: ſed vapor diſtendit magis,humor magis mordicat.Vbi diſtentio citrà roſionem, ſpiritus flatuoſi vel humoris non rodentis copiam indicat. Diſtentio cum pulſu, membranarū inflammationem ſequitur: cum grauitate, copiam membranis conceptam & inhærentem: ſine grauitate & pulſatione,copiā crudi flatus. A ſanguine ferè in frontem: à pituita in occiput: à bile, in dextrum latus: à melancholia,in ſiniſtrum decumbit. Sunt quibus arteriarum intẽperies ſanguinem ſpirituoſum multum colligit, vnde dolor pulſatorius & vehemens

xcitatur. Quibusdā vermes generantur in cerebro.
d rarum esse scripsit Auicennas, quod tamen me-
noria nostra visum est. Et cuidā Italo ex frequenti
doratu basilicæ herbæ natus scorpio in cerebro,
ehementes dolores & lōgos, mortem denique at-
ulit. Humor autem & vapor vel in cerebro gigni-
ur, vel aliunde ascendit, ab extremo police, & plā-
a pedis à venenato vulnere clauso, vtero, hepate,
iene, ventriculo, pulmone & aliis. Cæterum de
ausis dolorum capitis mulierum ab vtero abundè
Galenus differit cōmentario in illā sententiam lib.
. Epidem. Quibuscunque ex fœtu abortiuo, atque
teri tumoribus, ad capitis grauitatē cōuersio fit &c.
ed iis adiunges pericranij & capillorum sordes, ca-
itis vincula, & similia à recentioribus obseruata.

Curatio.

Curatio in his est: in phlebotomia, arteriotomia
nguisugis, cucurbitulis, purgatione, potionibus &
edicamentis materiam præparantibus, topicis re-
ellentibus, concoquentibus, mitigantibus, alteran
bus, digerentibus, roborantibus, phœnigmis, sina-
ismis, cauteriis, paracentesi. Hæc omnia remedia
int dolorum capitis.
Phlebotomia 4 imperatur, si 5 plenitudo & san-
uinis copia, si vehemens 6 obstructio est, si vul-
us, casus, concussio, febris, inflāmatio atque adeò,
bi intolerabilis 7 dolor est.
Si à reliquo 8 corpore vitiū est, 9 primùm axilla-
m, deinde 10 cephalicā, aut semel mediā, diuidito:
Si à suppressis mēsibus, aut hæmorrhoidibus, ve-

*Ad auersionem materiæ propinquæ, & amotionem causæ con-
ctæ.*

4 Ad reuulsionē materiæ antecedentis.
5 Vniuersalis & singularis.
6 Contumax illa obstructio grauitate doloris percipitur.
7 Cuius leniē di causa ad lipothymiam mittitur sanguis.
8 Vt à plethora vniuersali, aut trāslatione symptomatica.
9 Axillaris seu interna vena, basilica vulgò dicta, primum pertunditur, si doloris causa & fons perēnis sit in hepate, liene, & toto genere venoso: idque fit ad declinationem causæ antecedentis, & ad generationem

11 *Ab obstructione contumaci, causæ coniuncta magnitudine.* nas malleoli incidito: 11 perseuerante malo, 12 venam frontis, temporum, quæque post aures sita est, aperito. Eam tamen eligito, in cuius regione dolor incumbit magis.

12 *In dolore enim fixo partis propinquioris vena secanda, per apho. 68. li. 5* Arteriotomia probatur in iis, qui ob intemperiem arteriarum capite dolent, ac vertigine: atque vbi sanguis calidus & vaporosus dolorem facit. Eligenda in fronte, temporibus, aut post aures, quæ micat, magis calet & rubet, & vbi dolor acerbior est. Ex libr. 6. de sanitat. tuend. lib. 13. Metho. libro de sang. missione.

13 *Diffuso humore inter pericranium, & os.* Vacuato iam corpore & contumaci 13 malo, 14 sanguisugæ extremo naso affiguntur, post aures, & venis, quæ in caluaria eminent. Aliquando iis, qui ita 15 assueti sunt, & multi sunt sanguinis, post maiora remedia sanguinem è naribus 16 irritamus.

14 *Præparabuntur hyrudines ex præscripto Galeni lib. de cucurbitulis, hirud. scarif.* Cucurbitulæ primùm leues occipitio, vel ceruicis initio, deinde cum scarificatione affiguntur.

15 *Quib⁹ humores sunt ἀνάρροποι.* Post phlebotomiam & ante phlebotomiam imperatur 17 purgatio, aliquando etiam sine phlebotomia purgamus.

16 *Vt millefolio naribus imposito.* Ante phlebotomiam leui pharmaco, cuius vis hepar non superet, sed tantùm venter, mesenterium, sima hepatis, & intestina repurgētur: quale hoc erit.

17 *Quæ leui pharmaco perficietur, ad primæ regionis cruditatē excludendam ne in venas cū sanguine rapiatur.* ℞. cassiæ, aut cathol. ℥. i. aut cassiæ ℥. ß. quadrante 18 horæ ante pastum.

Purgationis vices clyster persæpè supplet: qui in doloribus capitis tāti est momenti, vt deorsum materiam reuellendo plerunque repetitiones ipsas fieri prohibeat. Vnde periodicis in doloribus, instante etiam accessione, commodè iniicitur, totáque

18 *Ne in cibum & alimentum naturæ vertatur.*

ıorbi hiſtoria repetitur. Clyſteris communis hæc
rit formula.

℞.decoct. comm.clyſteris ℔.1. diſſolue caſſiæ &
athol.ana ℥.ß. mell.roſ.ſacch. rub.ana ℥.1.vel ʒ.x.
lei violacei quart.1.f.clyſter.

Dein poſt phlebotomiam, ſi quis humor vitio-
ıs relictus eſt, & ſi quidem recens dolor eſt, ma-
ria ſequax, & ſubtilis, & tenuis, nulla quoque 19 *Manna*
bſtructio eſt, leui pharmaco vteris, vt Caſſia, *picrocholis nō*
habarb. 19 Manna, mollioribus atque diui- *exhibeatur,*
bus: electario de ſucco roſarum, diapruno, hieræ *vt nec clea-*
ıluere, Catholico in aliis. Quales ſunt hæ for- *ra, quorum*
ulæ. *eſt facilis in*
bilem commu-
tatio.

℞.decoct.prunorum,tamarindorum,paſſula-
m,trium florum,cardiacorum, quantum ſufficit
l diſſolutionem ℥.1.mannæ.

℞. Caſſiæ fiſtulæ ℥.ß.mannæ.℥.1.diſſolue in
prà dicta decoctione,vel ſero lactis,vel aqua hor-
i,ptiſana.

Pauperibus,loco mannæ, penidia imperabis,vel
thol. drach. 6. caſſiæ fiſtulæ vnc. ß. aut cathol.
l caſſiæ drach.6. diapruni ʒ.2. Ex his omnibus
m ſaccharo fiat bolus: aut, vt ſuprà dictum eſt,
ſſoluantur. Rhabarbarum aliquando per ſe, ali-
ando cum caſſia imperabitur. Pueris ℈.2. rhab.
undũtur in aqua endiuiæ,cum modico cinamo-
:mulieribus,à ʒ.1. ad ʒ. 1. & ſemiſſem: viris, ad
ıch.3. Mollioribus, & quibus aluus facilè com-
ouetur, ʒ.3 caſſiæ, & ℈.2. rhab.ſatis eſſe poſſunt. 20 *Simplicis*
his fit bolus cum ſaccharo. Aliis caſſiæ fiſtulæ *Galeni, ſine*
.addimus ℈. 4. aut circiter rhab. Puluere hieræ *agarico &*
ræ ſic vtendum erit. *croco.*

℞. pul. hieræ 20. picræ recentis drach. 2. excipiantur modica conserua violarum, *ad tollendum amarorem.* Aut hæ pilulæ fortiores erunt.

℞. pul. aloës ʒ. 1. mastic. cinamo. ana ℈. ß. dacridij gr. 4. (*ad eradicationem*) cum succo citri fiant pilulæ. In crassis & viscidis humoribus, magnis quoque obstructionibus, grauior ferè atque contumacior morbus est. In quibus & 21 phlebotomia, si cætera consentiunt, necessaria est, & potiones, quæ materiam incidant & attenuent, à quibus purgationes per 22 interualla, validíque clysteres. Topica ex iis, quæ incidunt & attenuant. Errhina, Apophlegmatismi, Suffumigia, Gargarismata, Frictiones, Vincula, Cucurbitulæ, Sinapismi, Setones, Ferrum, Ignis.

21 Doloris enim pertinacia phlebotome indiget.

22 Quia vt sunt varij coctionis gradus, ita & purgationis, ac exclusionis.

23 Ad crassæ materiæ euacuationem.

24 Nisi vlla leienteriæ, histericæ affectionis, aut melancholiæ hypochodriacæ adferri possit excusatio.

Phlebotomia, vt priùs, instituenda satis 23 amplo vulnere. 24 oxymelite, aut aliis descriptis, materia præparabitur, aut hac potione.

℞. stœchad. citrin. vnc. 2 fiat decoctio in aqua purissima ad quart. 3. In expressione colata dissolue mellis communis, aut mellis albi, vel sacchari albissima ℔. ß. plus minúsve. Fiat syrupus, vtatur ieiunus, duabus horis ante cœnam, dosi trium vnciarum. Hæc potio putredinem arcet, extenuat, deterget, roborat non solùm cerebrum, sed viscera omnia, & corpus, laudata Græcis & Arabibus. A qua, vsus esse poteſt syrupi de stœchade incompleti, id est, sine aromatibus, *detracto croco.* Atque hinc syrupi completi, id est, cum speciebus. Eodem modo ex acoro, (*omnibus morbis à defluxione confert, quia adstringit*) & fœniculi radice, oxymel parari potest, atque hinc hydromel.

Calidiores ſyrupi ſuſpecti ſunt, vbi plethora, fe-
ris, cruditas in primis venis. Hinc enim augentur
bres, liquefacta cruditas trahitur in corpus, fuſa
enitudo apoplexias, febres, tabes, & alia mala in-
hit. *Hic quoque conſiderandum anni tempus, regio, agri*
mperatura & ætas. Purgationes 25 fiunt ex hiera 25 *Quæ humores ex toto corpore ducunt.*
acolocynthidos, agarico, & aliis, qualis hæc eſt.
℞. 26 pul. hieræ diacolo. ʒ. ß. agarici tro. ℈. 2. ma-
ich. bdellij ana ℈. ß. nucis moſchatæ Gr. viij. cum 26 *Dantur hæ pilulæ horis 6. ante cibum: aut hor. totidem poſt cibum.*
7 ſucco abſynthij formentur pilulæ. Delicatiori-
us naturis poterunt excipi pulueres in modico cõ-
ruæ anthos. Solent autem parare ſyrupos, quibus
teruallis vtendum ſit, quos ita conficies, vt in de-
ɔcto deſcribantur quæ attenuent, concoquant, a-
riant, roborent, 28 & conuenienter purgent, qua-
hic eſt. *Pilulæ.* 27 *Ne ventriculi vim labefactent.*
℞. rad. 29 graminis, petroſelini, aſparagi, ana ℥. ß. 28 *Ventriculũ & caput.*
30 aniſi, & fœniculi ana ʒ. 1. 31 betonicæ, ſtœcha-
s an. P. 2. florum 32 cardiacorum ana P. 1. paſſul. 29 *Ad liberãda obſtructa.*
undatarum (*earum caro relaxat*) ℥. ß. liquiritiæ ʒ. 2.
lypodij querni ℥. ß. aga. trochiſc. ℥. 1. ß. foliorum 30 *Ad diſcutiẽdos flatus.*
nnæ (*orientalis noſtra nullius fere eſt momenti.*) munda-
rum, & in fine decoctionis poſitorum ℥. 2. fiat de- 31 *Hæ herbæ ſunt cephalicæ, & cerebro gratæ.*
ctio in aqua puriſſima ad ℔. 1. In col. diſſol. ſacch.
biſſimi q. ſ. Fiat ſyrupus mediocriter coctus, vta-
r ſingulis hebdomadibus ℥. 1. ß. cum ℥. 2. hydro-
elitis, aut ptiſanæ. Erit autem calidior cum hydro- 32 *Violarũ borrag. & bugloſſ.*
elite, frigidior verò cum ptiſana. Fortior.
℞. polypodij querni, rad. acori, ireos, ſem. cartha-
i ana ℥. 1. ß. ſem. aniſi, fœniculi, cuſcutæ ana drach.
ſebeſten N. 12. Cetherac, ſcolopendrij, betonicæ,
mmitatum lupuli, agrimoniæ ana P. 1. ſtœchad.

33 *Addes stœcad adyāth. an.℥.2.glycirrhizæ, ʒ.2. vt attrahatur humor viscidus & lentus ab omnib⁹ partib⁹.*

34 *Adhibito delectu peculiaris ægri natura, aut temporis.*

35 *Hæ pilulæ sunt cephalicæ, quibus præparata materia radicitus extirpanda.*

36 *In quo prius infusa sint suprà dicta.*

37 *Remedia partibus propria, quæ sumuntur ex indicatione partis.*

38 *Topica nō semper adhibentur præmissa totius corporis vacuatione, vt in abscessibus criticis.*

arabic.& citrin.ana P.ß. foliorum sennæ mundatorum,& in fine decoctionis positorum ℥.4. agar. recenter troc.℥.1.ß.turpethi gummosi ℥.1.33 fiat decoctio ad ℔.1.In col.dissol.sacch. albiss. & mellis albi bene despumati ana ℔.ß.Fiat syrupus coctus secundum artem. Accipiat ℥. 1. cum hydromelit. 34 aut ptisanæ ℥.2.semel in 12.diebus.

Pilulæ.

35 ℞.agar.recens troc.ʒ.2.turpeth.ʒ.1.ß.salis gemmæ, & zinziberis (*ad correctionem. Secus enim materiam subtilem vacuaret,relicta crassa*) ana ℈.1.Infunde omnia in vino albo, fiat leuis feruor super calidos cineres, deinde fortis expressio.Expressæ materiæ adde pul. hieræ diacol.drach.3.pul.hieræ picræ ℈.4. malaxentur cum vino 36 expressionis,fiat massa,capiat drach.1.in singulas doseis.

Post purgationes imperari solent, quæ confirmant ventriculum & viscera,quale hoc est.

℞. mythridatij veteris, conseruæ buglossi & acori ana drach.1.Capiat manè diei sequentis.

℞. specierum electarij diambræ ʒ. 1. pleres archonticæ,& aromatici rosati ana ʒ.ß.excipiantur in modico conseruę anthos, vel cum syrupo dę corticibus citri,aut de stœchade,fiat trochiscus.

37 *Topica.*

Repellentibus 38 statim initio vtendum est. Sed in dolore calido,magis refrigerantibus,vt & in corporibus durioribus,æstate,regione calidiore,iuuentute. Contrà verò temperanda res est in contraria conditione, quale hoc est, quod vehementer repellit & refrigerat.

℞. 39 olei rosati recentis ℥.2.aceti albi ʒ.3.aquæ ... sarũ(*in potu nocet ob odorẽ, nisi sumatur aqua peculi rosi.*) ... ach.2.agitantur diu,& refrigerentur in aqua fri- ... dissima putei,aut niue,pro frontali.Aliud. 39 *Loti sæpè in aqua rosarum.*

℞.olei viol.& rosi.ana ℥.1. aceti albi, succi agre... æ ana drach.2.Diuitibus addę caphurę gra.4.Lin... olum insuccatur postea frigidâ, vel in succis sem... ruiui,centinodiæ,plantag. polygon. granatorum ... idiorum,vmbilici vener.portulacę,lactucæ,psilij, ... sarum,malorum granatorum,capreolorum vitis, ... nphacis,mespili, cucurbitulæ, cucumeris. Ex his ... nplicibus nonnulla interdum tandiu teruntur af... sa rosacea, donec fiat crassitudo aliqua: & popu... o,oleisque & succis cõuenientibus additis, fronti ... temporibus adhibentur. Flores rosi.violar.nym... eæ,papaueris,per se,vel cum aliis tutò quoq; ap... cantur: conseruæ recentes rosarum & violarum; ... dulus è rosis aceto madefactus, & naribus indi... instar caputpurgij. Si nimiùm dolor & vigiliæ ... geant,lac muliebre cum tantillo caphuræ & opij ... oderit. Fasciæ & anacollemata è gossipio carpto ... cumligantur capiti,à fronte ad occipitis verticem ... ctis capitibus, & his imbuuntur medicamentis. ... dendum tamen ne quid in os & oculos defluat. ... rabilia remedia sunt:oportet autem hæc subinde ... ouari,quia statim incalescunt.

Secundus ordo.

℞.Cerati 40 Gal. diu subacti cum succo portu... æ,aut simili ℥.2.illinatur fronti, & superponan... folia salicis. 40 *Quo vtebatur Gal. ad fracturas.*

℞.mucag.sem.psilij, 41 mucag.sem.althææ, & ... oniorũ ana drach.6.agitẽtur cum modico aceti. 41 *Extractæ in aqua plantaginis, aut simili.*

℞.olei roſati & cham.ana ℥.1.aceti drach.3. hyeme pueris,eunuchis,& mulieribus conuenit:in quibus nimia refrigeratio periculoſa eſt. Iam progreſſo morbo,olei cham. anethini, liliacei aliquid adiiciendum.

Ad frigidam cephalalgiam.

℞. dialthææ ℥. 1. agitetur in mortario, primùm quidem cum oleo roſaceo,deinde,vt procedit morbus cum ol. de maſtiche, de cydoniis, de ſpica. Et diuitibus addi poſſunt 42 Gr.2.moſchi.Olea conueniunt cham.aneth.(*in declinatione,quia odoratum*) de lilio,laurinum, maſtichinum, de ſpica, de coſto : in quibus ſerpillum,mentha, thymum, orig. roſmarinus,maiorana,calendula, pulegium, ben, nux moſchata,caryophyllum,cinamomum coxerint.

42 Niſi cerebro ſint ingrata.

℞.ſerpilli M.1.coquatur in qr.3.olei cham.& ℔.ß.vini rubri. Fiat decoctio ad conſumptionem vini in vaſe duplici:deinde fortis expreſſio : ſeruetur 43 oleum ad vſum.

43 Hoc oleo inungatur totum caput deraſum, ad naturæ vim excitandam.

℞. caryophyl. nucis moſchatæ ana ℥. ß.fiat decoctio in qr. 3. olei cham. & vini rubri drach. 4. ad conſumptionem vini in vaſe duplici, vt priùs, lento igne,ac ſine fumo.

℞. terebinth. ℔. 1. maſtich. cin. nucis moſchatæ ana ʒ.1.caryophyl.galangæ,zedoariæ,ladani an.℥.1. ß.ſucci ebuli, ſucci cucumeris aſinini ana ℥. 1. Puluериſatis pulueriſandis, in alembico diſtilletur oleum ſecundum artem.

Laudant & oleum ſambucinum,iaſminum.Nec omittendum eſt remedium mulieris apud 44 Paulum,quo in hemicranicis vſa,mirandum in modum inclaruit.

44 Paulus Æg. lib.3. cap.5.

Radices itaque cucumeris asinini concides in ta-
olas, & cum absynthij coma hydrelæo incoques,
ouebis partem hydrelæo, materiam verò modo
nplastri impones.

Adhæc rarò fit frigidæ materiæ ad caput raptus,
d illîc paulatim colligi consueuit.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Medico ad ægrum accedenti primùm pars affecta inue-
ganda, deinde affectus: postremò ex vtrisque ineunda cu-
io. Partes affectæ in capitis doloribus ita distinguuntur.
digito pressa cute doloris sensus acerbior, pili erecti, & o-
orum radices, vel partes internæ molestiam non sentiunt,
is,vel pericranium laborat: sed pericranium à frigore fre-
entiùs ob similitudinem cutis,ab æstu,sordibus,multis ca-
s integumentis,vt in mulieribus & similibus: dolórque in
icranio ad oculi palpebras vsque tantùm peruenit. Intra
nium dolor obtusus, arteriarum, venarum & substantiæ
ebri affectionem indicat, quòd sensu sint imbecilliore:
ictorius meningum & neruorum. Sed in neruis commu-
atur parti, cui inseruntur:in arteriis pulsus percipitur con-
dens, & profundus in membranis ossium hæret. Sic de-
henſa parte affecta ad affectus distinctionem & curatio-
n primò videndum, an cum febre,an sine febre. Si cum fe-
inceperit & permaneat,internam partem affici significat,
uturum delirium portendit. In acutis post tertium aut
rtum diem superueniens, sanguinis fluxus indicium est,
lò cætera consentiant,atque hic nullo modo curandus,ne
s impediatur. In ea tamen, quæ per vomitum futura est,
oueri medicamenta possunt ad dolorem leniendũ, nullo
ræ impedimẽto. Quòd si sine febre sæuiat,vel in parte est,
ra,sinistra,superiore, inferiore:vel in toto. Dolor sæpiùs
rens,statísq; temporibus &alterutram partem occupans
iturã vsq;, hemicrania est:in anteriore parte cephalalgia:
multũ tempus,cephalæa. Siccitas vehementem dolorem

Partium capitis affectarum distinctio.

non infert, quia non fit confertim:nec proinde melancholia, nisi à bile flaua adusta, vel bile mixta, vel spiritu distendente. Neque humiditas, nisi ob copiam, vt pituitæ frigidæ, quæ noctu potissimùm infestat, facileque propriis signis pituitam significantibus discernitur. Distentio cum grauitate & pulsu, sanguinis copiam: sine grauitate, bilem demonstrat, cæteris tamen perpensis, vt victu præcedente, temperamento, regione, ætate, anni constitutione. A calore vehementissimi sunt dolores, sed breuiores: à frigore minus subiti & diuturniores: ab ossis carie, vermibus, scorpione, subiecto pure, angusto loco comprehenduntur. Postrema consideratio, an per consensum fiat. Cuius hæc sunt signa vniuersa. Si nulla euidens causa antegressa fuerit: si frequenter repetat: si cum alterius partis affectu inualescat & eo sublato leuetur: denique si vel totius corporis plenitudo & cacochymia sit, vel partis alicuius vitium præcesserit. Modus autem huius communicationis, siue consensus duplex. Nam partes inferiores vel ad caput aliquid transmittunt, vt vaporem aut humorem: vel sola connexione, & quasi contagione quadam cerebrum afficiunt. Ex ventriculi tunicis externis ac sinu, fumi efferuntur ad caput per neruorum rectitudinem, & per œsophagum. Huius signa sunt, cruditas antecedens, ebrietas, cibi corruptela, dolor, nausea, oris amaritudo. Ab vtero fit post mensium retentionem, aut seminis putrescentis, aut si qua sit illìc humorum perturbatio. Tunc dolor in occipite percipitur, vel illìc incipit, præsertim nulla materiæ translatione facta, propter consensum vteri cum cerebro per spinalem medullam, cui robustis vinculis connectitur. A iecore magis per venam cauam: à liene per arteriam magnam fit materiæ ad caput translatio. Sed an à bile in dextrum latus, à melancholia in sinistrum dolor decumbat, controuersum est: cùm & vena caua & arteria magna à iugulo in vtrumque latus traducant ramos, vt nulla ratio adferri queat, præter rectitudinem, cur in hanc potiùs, quàm in alteram partem dolor inuadat, cùm tamen rectitudo parum momenti habeat in iis, quæ per vias communes transferũtur. Sed dolor frequentiùs syncipunt prehendit multis de causis. Nam illìc panniculorum partes suturis interseruntur, & vasa, arteria præsertim, ac materia omnis seu vapor

Gal. libr. 2. de cõpos. medicam. κατὰ τόπους.

Capitis dolores à calore vehementissimi: à frigore diuturniores.

Doloris capitis per cõsensum signa vniuersa.

Doloris capitis per consensum modus duplex.

Dolor capitis cur frequentiùs syncipunt occupet.

peruenit, suturæ raræ, cranium tenuissimum, & fistulosum, uium vasorum copia. Vnde fit, vt semper ferè illic incipiat or. Atque hæc in vniuersum dicta sint de causis & signis oris capitis.

...r fit ab
- *Intemperie.* — *calida, frigida, sicca, humida, composita,*
  - *sine materia, intemperatis.* — *Curatur contrariis alterantibus, digerentibus, roborantibus.*
  - *cum materia, in plethoricis & cacochymis.* — *repellentibus cum adstrictione, euacuantibus, deriuantibus, discutientibus, roborantibus, materiæ accommodatis.*
- *Solutione continui.*
  - *distentione à flatus copia,* — *digerentibus, extenuantibus, discutientibus, laxantibus, fomentis, cataplasmatis, potionibus, clysteribus, cucurbitulis.*
  - *crassis & viscidis hum. cũ flatu, & obstructione vasorum;* — *cucurbitulis, attenuantibus, euacuantibus, leuiter primùm, deinde magis digerentibus, fomentis, cataplasmatis, potionibus, clysteribus.*
  - *contusione,* — *mixtis primùm adstringentibus cum digerentibus, deinde solis digerentibus paulatim in dies auctis, sedato priùs dolore per topica.*
  - *humorũ acrimonia,* — *vacuatione, per vomitum, si in ventriculi ore fuerit: clystere, si deorsum tendat: incrassantibus, & acrimoniam retundentibus.*

Vt bene procedat curatio, imprimis vitandus animi motus & corporis, à polychymis alimentis abstinendum, declinandus quoque mandibularum & capitis motus, necnon clamor strepitus, tum à se magis, tum ab aliis. Non dura mandenda.

In omnibus capitis doloribus commune est, vt in principio parti repellentia admoueantur: in decremento, digerentia: in fine declinationis, roborantia.

Corn. Celsus c. 2. lib. 3. de Medic.

V... intolerabilis dolor est] Cornelius Celsus tantum in dolore intolerabili venam aperit. Sed citra hunc, in propositis conditionibus etiam secanda est. A quacunque autem causa dolor excitetur, si vehementia vrgeat, duabus de causis venæ tunditur: vna, quòd vix dolor tantus esse queat sine materia calida: altera, quia metus est inflammationis & resolutionis spirituum. In dolore quoque à bile mittitur sanguis, non ad vacuationem, sed ventilationem. In quo si phrenitidis metus fit, venæ sub lingua aperiantur: vel cucurbitulæ ad humeros aut collum applicentur cum scarificatione: vel fiant ligaturæ & frictiones in extremis partibus, potissimùm carpo & pedio. In vaporibus denique discutiendis ligatio colli, & ducta manus sursum, vt vis spiritus, caloris & sanguinis cogatur in caput, & ita vapor tenuetur, & discutiatur. Vbi cum febre dolor inuadit, liberior phlebotomia.

Ex apho. 68 lib. 5.

Ea tamen eligatio, &c.] In diuersione non est eligenda vena partis dolentis, sed vena frontis secanda, potissimùm si posterior pars capitis doleat. Sin anterior, & exigua sit quantitas materiæ, secatur, quæ est inter spatulas.

Arteria quæ secetur in dolore capitis pulsante.

Arteriotomia.] Arteriæ sectio remedium est singulare in omni dolore pulsatili, vt Rhazes docet: sed periculosum, quia Chirurgis minùs vsitatum. Debet autem arteria scindi è directo partis affectæ, & in principio ad maximam sanguinis copiam. In quo videndum, num per maiores & internas arterias vapor efferatur. Sic enim nihil conferet, vt ex capit. 8 libro 3. de locis affectis perspicuum est. Huius loco applicatur cauterium actuale in media parte capitis propè suturas. Si ignem refugiant, applicetur potentiale, Sinapismi, Dropaces, Capitella ex aluta, inducta emplastris conuenientibus.

Sanguinis è naribus irritandi ratio.

Sanguinem è naribus irritamus.] Hoc fit nares frequente

alpendo, ſetis quoque, & folio arundinis, aut feſtuca, aut
ꝛrbis quibuſdam aculeatis, aut aſperis, venas narium irritan-
ꝺ ad hæmorrhagiam, aut ſanguiſugæ pinnis narium affigun-
r. Sin neque his prodeat, cucurbitulæ cum ſcarificatione ad-
oueantur, vt præcepimus.

Cucurbitulæ.] Cauendum, ne æger facilè paralyſi capiatur
partibus, quæ neruos accipiunt à loco, vbi debent cucurbi-
læ applicari.

Ante Phlebotomiam leui phar.] Hoc fit, ne eductione ſan-
uinis excremēta ventriculi & inteſtinorum in venas rapiā-
r. Sed horum loco, clyſteribus (& tutiùs, propter caſſiam quę
rebrum fumis replet) ante ſanguinis miſſionem vti poſſu-
us emollientibus & detergentibus, ſi ſine febre: infrigidan-
ꝺus, ſi cum febre dolor ſit, præſertim cùm reſiſtit aluus. Sæpè
im vaporibus ſurſum latis ſuppreſſa aluo, dolor commoue-
r: clyſtere iniectō, ſedatur. Sin perſeueret, venam ſecato. Cæ-
ùm, hæc minoratiua dantur per quadrantem horæ, aut e-
m per horam ante prandium: tum vt cibi grauitate mittan-
ꝛ deorſum: tum vt fumos arceant, qui è cibo feruntur ad ca-
t. Contrà fit, quum caput purgandum nobis proponimus,
pilulis. Exhibentur enim quatuor horis poſt cœnam, vt
ꝛdicamentorum vis ſimul cum alimenti vapore ducatur ad
ꝺut. Ad diminutionem verò materiæ, pilulæ leues dantur
ꝺus horis ante cœnam.

Rhabarbarum, Manna, &c.] Rhab. fumoſum eſt admodū: ob
minùs conuenit, niſi infundatur in aqua endiuiæ, vel viola-
n. Ab hiera auferenda ſunt aromata, vt crocus, quia caput
tando, augent dolorem, vt Galen. docet de compoſitione
ræ agens. Idem fiat in ſyrupo de ſtœchade. Manna facilè
eſcit in valde bilioſis. Minùs nocent odorata, cum valde
antibus miſcentur, quia non diu retinentur in corpore.
ꝺmata adduntur, quia roborant, & tenuitate partium iu-
it medicamentorum penetrationem.

Pilulæ.] In affectibus ſiccis meliùs purgabitur materia bo-
vel potiùs medicamentis humidis & liquidis, quia pilulæ
nes calidæ ſunt & ſiccæ, ſaltem ob aloēm, proindéque ma-
em inducunt alterationem.

Phlebotomia, vt priùs.] In craſſis & viſcidis humoribus ac
eria frigida, metuenda eſt venæ ſectio. Si tamen venæ tu-

Cucurbitulæ vt rectè applicentur, quid vitandum.

Phlebotomiæ cur leue pharmacum præſumendum.

Caßia fumis opplet cerebrum.

Pilulæ quando ante cœnam, quando poſt exhibendæ.

Rheū fumoſum.

Aromata & crocum caput ferire ſcribit Gal. libr. 2. de cōp. medic. κατὰ τόπους.

Pilulæ ſiccis affectibus minùs commodæ.

ment,& ſanguis abundat,cæteráque concurrunt,poterit fieri dato antè clyſtere ad diuerſionem. Sin minùs,à clyſtere inci piendum,qui materiam diſcutiat, incîdat, alteret, & euacuet deinde leui medicamento vtendum, ne cruda materia agitetur,vt pilulis leuioribus, de hiera ſimplici, agaric. troch. cum oxymelite ſimplici, paulatim progrediendo ad fortiora; niſi grauiora ſymptomata ſtatim extremis remediis cogant vti.

℞. *Stœchados*] Flores anthos, ſtœchados, chamæmeli in omnibus capitis doloribus valent, etiam in materia calida. Nam mirificè roborant cerebrum. In declinatione tamen ponuntur potiùs,& repreſſa fluxione.

Calidiores ſyrupi.] Leuioribus ergo antè eſt vtendum, vt mell. roſ. ſyrup. capill. ven. de bizantiis, acetoſ. ſimplic. & compoſito. Deinde de hyſſopo, de praſſio,de acoro, de ſtœchade,&c.

℞.*Graminis,petro.*] In affectu melancholico parùm conueniunt hæc diuretica, quòd humor melancholicus per vrinas vacuari nequeat, cùm ſplen nullum habeat conſenſum cum renibus per viam communem, niſi addantur ad inciſionem & attenuationem. Sed tunc ſufficient ſemina, aniſi fœniculi,apij ad ʒ.ß.

Corn. Celſus cap. 4. libr. 1. de Medic. *In aqua frigidiſsima.*] Celſus ſcribit nihil æquè prodeſſe capiti,atque aquam frigidam:adeò,vt eum, cui caput infirmum eſt, iubeat per æſtatem id bene largo canali quotidie aliquandiu ſubiicere. Obſeruaui quoque quendam,cùm 40. annos laboraſſet hæmicrania,fruſtrà aliis auxiliis adhibitis, conſilio Medici frigidâ ſæpiùs lauiſſe frõtem, atque inde perſanatum, niſi quòd materia deriuata in œſophagum, & illîc concreſcens,prohibebat degluitionem. Quia tamen cerebrum frigidum eſt, & membrum princeps, à frigidiſſimis metuendum, aut cum ſummo iudicio vtendum. Cæterùm topica, quæ repellunt,tepida admouentur,vbi materia frigidior, & crudior, frigida,vbi materia calida & bilioſa.

ANTO. VALETII EXERCIT. I.

Gal. lib. 1. & 12. Meth. QVanquam ſymptomata curationem non indicant, eam tamen nonnunquam ſuam ob

vehemen-

ehementiam ad ſeſe trahunt,aut,quæ viribus pro-
iciat, mitigationem efflagitant. Sed morbos im-
rimis,quorum ſoboles exiſtunt,atq; cauſas eorun-
em precognoſcere oportet,à quibus curandi con-
ia(σκοπὺς ἐνδεικτικὺς, hoc eſt, rectas collatio-
es nocentis morbi & iuuantis auxilij appellant)
niunt petēda.Itaque cùm de capitis dolore,quod
t ſymptoma in ſenſu,inquiramus,cuius cauſas ſin-
ılas,in numerato habere ſit neceſſe,ab omniū pri-
is, que Græcis προκαταρκτικαὶ καὶ προκα-
ἐρχὺσαι,Latinis externæ & euidētes nominātur,
itium ducemus,deinceps ad reliquas progreſſuri.

Gal.libell.de optim.ſecta.

Procatarcti-ca cephalal-giæ cauſæ

Externæ capitis doloris cauſæ ſunt, Solis ardor
ii calfaciendo,animalem ſpiritum agitando, tur-
ndo & confundendo capiti negotium faceſſit,
gus ambiens, condenſante & adſtringente vi fu-
inoſa recrementa (præſertim ſi oppleta per Au-
inos imbres capita exceperit)arctiſſimè retinens,
cnon calorē naturalem intrò penitiſſimè cogēdo
factionem,incenſionémque ſpirituum inducens,
rietas ex vino natura calido,vaporoſo,mero,lar-
,vitioſus victus,ictus, caſus, atque alia vnitatem
uere nata:de quibus fuſiùs Hollerius ex Galeno
.9.lib.3.de Loc.malè affect.& capitibus 1.2.&3.
r.2.de compoſ.medicam. κατὰ τόπὺς.

Hippocra. aph.5.lib.3.

Calidæ intēperiei ſimplicis ſæpiùs ex Solis æſtu
ntractæ(quam ex capite & fronte ad tactum ca-
ioribus,oculorum ariditate, ſqualore & rubore,
mptóq; ex frigidis iuuamine dignoſces) refri-
antia & humectantia, cùm aſſumenda,tum ad-
uenda, inſtitui debent.Aſſumenda ſunt,alimēta
nedicamenta. Alimenta,cremor ptiſanæ, aquæ

Cephalalgiæ ab intēperie calida ſimpli-ci curatio.

potus, iuſcula conuenientibus oleribus temperata elixæ pullorum carnes aranciorũ aut limonũ ſucco cõdîtæ. Reliquæ etiã res nõ naturales vulgò dictæ quas liceat cum Galeno ad victus rationẽ referre ad refrigerationẽ & humectationẽ ſint comparatæ Medicamenta, ſyrup. acetoſ. ſimplex, violac. oxy ſacchar, & ſimiles quibus cum tripla aqua coctæ diſſolutis ad caloris remiſſionem vti conueniet. Ex his zulapia concinnantur hac forma.

Gal. in ſent. 9. ſect. 3. li. 3. Epidem.

℞. ſyrup. acetoſ. ſimpl. & violac. ana ℥. 1. ß. diſſol. in aqua hordei. quart. 3. f. zulapium in treis doſeis: condiatur pauc cinam. aut ſantal. citrino.

Id in ſe ipſo expertũ Gal. profitetur ca. 11. libri 13. Meth.

Sunt & admouenda refrigerantia, fronti, tẽporibus, ſincipiti anteriori capitis parti, quà medicamẽtorũ vires à pilorum radicibus ad cõmiſſurã coronalẽ pertingentes facilè caput internum ſubeũt. Vt

℞. olei roſ. vel omphacini ℥. 2. aq. roſ. nympheæ (adduntur aquæ maioris metu calfactionis ab oleis, quæ celeriter incaleſcunt) aceti albi ana ℥. ß. Ex his miſtis oxyrhodinum paratur ad litum frontis, temporum, ſincipitis.

Vulgò linteola in oxyrhodino ex ol. roſac. ℥. 3. & aceti ℥. 1. cõpoſito immerſa iiſdẽ partibus adhibentur: quæ ſubinde imbuta ſæpe & ſæpe renouantur His oleis ſi ceræ parũ in aceto lotæ, aut cerati refrigerãtis Galeni immiſcueris, in vſum eundẽ vnguẽtum habebis. Cui rurſus ſi roſas, papaueris albi capita, aut ſimilia puluerata adiunxeris, maiore appoſita quantitate ceræ, ceratum compinges: quod, ſi videbitur, duas inter ſyndones, teláſve raras poſitum fronti applicabis.

Talia refrigerantia poſtico capiti, à quo ſpinalis medullæ principiũ, vnde numeroſæ prodeunt neruorum in reliquum corpus diſſeminatorũ propagi

Cautiones obſeruandæ.

ies, ne vnquam admoueris: nam sunt inimicissima. Hæc dum fiunt, expedita sit aluus, ne si adstrictior, apur (cuius calor instar cucurbitulæ trahit) elatis inc fumis perennis doloris necessariam consecuionem allaturis repleatur. Si corpus plethoricum & cacochymum cephalalgia istiusmodi nacta fueit, proderit vacuare, ne huic diaria, synochus imputis, aut putris, vel alia è febribus succedat.

His præsidiis si non cesserit dolor, metúsque sit b fluxum humorum in oculos (nam nec diu hæc ersistit intemperies non accessito materiæ affluxu) gri visum læsum iri, arteriæ, quæ per tempora reunt, opportunè, suasore Galeno, à perito Chirur-o pertundentur, vt ex his sanguinis quantum satis t, fundatur. At vt rarò venæ in capite eligi solent, c rariùs multò arteriæ, quòd hæ diuisæ ægriùs conlutinentur. De dolore capitis à reliquis causis pro atarcticis dicetur exercitat. 3. & 4. *Gal. sub fin. li. 13. Meth.*

Sequitur vt cephalalgias à causis internis cum diuncta materia, sanguine, bile, pituita, melancho-co humore, excutiamus : & primùm eam, quæ est sanguine quatuor humores cõplexo, aut sanguine ncero plethoram capitis solius, aut etiam corpos totius faciente. *Sanguineæ cephalalgiæ causæ & signa.*

Sanguineæ cephalalgiæ causæ sunt, omnia sanuinem cumulantia. Signa, grauitas & tensio capis, faciei rubor, calor, ægri natura, ætas, anteactæ vie ratio, anni tempus, regio, locus, pulsus magnituo, vrina rubicundior, crassior, longior somnus.

Eadem fere victus ratione, qua nuda intemperies lida, oppugnatur, vitatis maximè polychymis bis: quia, vt cætera conferant remedia, subtra- *Sang. cephal. Curatio.*

hendæ morbifici humoris generationi incumbendum. Vino igitur omnino interdicendum. Nam præterquam quod vaporoſum eſt & καρηβαρικὸν, citiſſimè diſtribuitur, in affectam partem ſuccos tranſuehens. Si tamen eius vſum conſuetudo, virium imbecillitas, aut morbi paruitas admiſerit, oligophorum, aſſentiente etiam Galeno, imperabitur, à cuius potu frigida hauriatur, quæ vini vaporibus reprimendis ſit ſatis. Mox de vacuatione & alteratione cogitandum. Vacuatio, præmiſſo clyſtêre blando, aut cathartico, perficitur ſanguinis miſſione ex cephalica è directo, niſi vel plethora conſilium immutet, & axillarem ſecandam indicet: vel ſolennis alicuius vacuationis, vt menſium & hæmorrhoïdum, ſuppreſſio venam ad malleolum poſitam pertundere iubeat: vel præpingui in corpore humeralis non apparentis loco mediana ſecetur: vel denique aluus ſatis ſit fluida. Si vires, ætas, tempus, phlebotomen dehortentur, cucurbitulæ cum ſcarificatu ſcapulis & ceruici affigendæ: quæ etiam aliis poſt vniuerſalem vacuationem, malo præſertim anteriora capitis infeſtante, vſui eſſe poterunt.

Gal. ſub fin. libell. de euchym. & cacochym.

Eadem hîc alterantia, quæ in calida intemperie ſimplici, ſunt vſurpanda: hac tamen cautione adhibita, vt ſi febris affuerit, iis abſtineamus in ſtatu & declinatione, quæ impenſiùs refrigerando intercipiant perſpirationem illis temporibus apprimè neceſſariam.

Building ſæ cephalalg. cauſæ & ſigna.

Building ſæ cephalalgiæ interna cauſa eſt bilis, quam inedia, ira, labor, vigiliæ, alimenta calida & ſicca congeſſerint. Signa, dolor acer, pungens & ero-

ens,grauitate paruus,ingẽs capitis ardor, os ama-
icãs,flauitie pallẽs facies,& velox pulſus,inſomnia.

Victus non ita tenuis,vt in ſanguinea,præſcri-
endus,maximè ſi æger ſit natura bilioſus. Naturis
nim bilioſis inimiciſſima inedia. Qualitate ſit fri-
idus & humidus,vt in ſuperioribus. *Curatio cephal.bilioſ.*

Mox antedens cauſa reuellatur clyſtere refri-
erante,in quo cholagoga ſint diſſoluta. Vt.

℞. malu. violariæ,lactuc. end.ana M.1. ſemin.cucurb.
elon. portul.ana ʒ.2.flor. nympheæ M.ß. hord. p.2.fiat de-
oct.ad ℔.1.In colatura diſſol caſſ.℥.1.vel caſſ.& cathol. ana
ß. ſacchar.& mell. viol.an.℥.1.ol.violacei ℥.2.ol. nenuphar.
1.f.clyſter.

Vel potionem lenem,aut etiam paulò valentio-
m imperaſſe proderit, præſertim ſi bilis turgens,
velut furioſa vrgeat.Qualis hæc.

℞.rad. oxalid. gran.polypod.quern.ana ʒ.3.lactuc.nouell.
hor.totius , ſummitat.lupuli, endiu. ana M.ß. tamarind.
un.damaſc.ana ℥.1. ſemin. melon. aniſi.ana ʒ.2.flor.violar.
ent.p.2.f.decoct.ad doſim.In qua infunde rhei elect.ʒ. 2.
nam.ʒ.ß. In expreſſ.diſſol. ſyrup. laxatiui roſ. pallid.℥.1. vel
aprun.ſolut.vel electar.de ſucco roſ.ʒ.2.& ſyrup.de cichor.
npl.℥.1.f.doſis.

Pauperibus ſolum diaprunum ſolutiuum ad ℥.ß.
el ʒ.3.datur in aqua cichorij, vel endiuiæ diſſolu-
m.Bilioſus ſuccus ſi multus ſit in vaſis,nec dolor
urgatione miteſcat, ſanguis adimendus, qui re-
igeratione inducendo doloris ſedationem ferat.
rcè tamen detrahitur, quòd eo vacuato laxatis
luti habenis bilis incandeſcat ac efferueat. Itaque
diſſlationem potiùs & refrigeratione, quàm ad
acuatione,bilioſis in affectibus mittitur ſanguis.
us enim cõmodi ex refrigerato corpore percipi-

tur, quàm incommodi ex ſanguinis vacuatione.

Interim topica etiam ab initio non ſunt omittenda, quæ & valenter & affectus magnitudini conuenienter, reprimant, facto tamen à mitioribus ad vehementiora progreſſu. Vt.

℞. olei roſ. vel nenuph. ℥.2. aqu. plantag. viol. acer. alb. ana ℥.ß. miſce pro litu frontis & temporum. Vel ℞. ol. roſ. & nenuph. an. ℥.ß. aqu. ſolã. ℥.1. populei, vel cerat. refrig. Galen. ℥.ß. vel vtriúſque ʒ.2. aceti tantillum, f. vt ſuprà.

Iſthæc remedia ſi intolerabilis eludat dolor, ad narcotica veniendum, ſed quę neque ita ſint valentia, nec diu hærere permittenda ſint.

Quòd ſi iteranda purgatio videatur, edomanda imprimis bilis, vt trahẽti faciliùs cedat, medicamẽto. Id præſtabunt zulapia è ſyrupis & aquis conuenientibus inſtituta: vel apozemata ex decocto ſuperioris doſis: in quo ſyru. viol. de cicho. ſimpl. vel ſimiles ſint diſſoluti. Doſis eadem purgando erit.

Ferè fit vt vigiliæ torqueant. Tum conferet frigida odorari. Vt.

℞. ol. viol. & nenuph. ana ℥.ß. aqu. roſ. ſucc. portul. depurati ana ʒ 3. miſce. Pars trahatur per nares. Vel. ℞. caphuræ. grang. 8. aut ℈.ß. diſſol. in aqua. roſ. quam æger odoretur ſæpe. Vel. ℞. flor. viol. roſ. rub. nenuph. ana ʒ.2. caphur. ℈.1. cum gummi tragacanth. in aqu. roſ. diſſoluto f. pom. odoriferũ. Vel hæc potio hypnotica exhibeatur ℞. ſyrup. nenuph. & papauerini ana ʒ.6. cum aq. decoct. lact. & portul. f. potio danda dormituro.

Materia bilioſa quia facilè ob leuitatem, raritatem & tenuitatem exhalat, vix vllas ſui reliquias in capite ſuperſtites facit, quæ diaphoreticis egeant.

Pituitosæ cephalalg. interna causa est pituita: ex-ærna, victus frigidus & humidus, deses vita, somnus uultus, curarum vacuitas, satietas assidua. Signa, rauans & tensiuus dolor cum totius corporis gra-itate coniunctus, magna in somnũ propensio, pi-ritia, albicans facies & œdematosa, frigentia tem-ora, oculi, nares, os humẽtia, nulla sitis, pulsus par-us, pituitosum temperamẽtum, ætas, anni tempus, eli constitutio, &c. *Pituitos. cephal. caus. & sign.*

Victus sit calefaciens, tenuans & siccans, quo le-antur omnia corpora, quæ frigidis scatent, lentis crassis humoribus. Potus sit vinũ, non genero-m quidem (nam vaporosum) sed medium. Secun-um guaiaci decoctũ, aliquot aromatibus cõditũ onnulli vino putãt præferendum: alij hydromeli mplex vel ĩ quo thymũ, pulegiũ, saluia incocta sit. *Curatio cephal. pituito. Gal. cap. 1. lib. de atten. vict. ratione.*

Purgatio à catapotiis lenioribus incipiat, quæ & purgent ventriculum, & aliqua materiæ parte ca-it exonerent.

℞. massæ interioris pil. ex hiera simplici & pil. assaieret ℈. 2. excipiantur syr. è stœchad. finganturpilulæ molles.
Vel ℞. cathol. & diaphœn. an. ℥. ß. oxymelit. simp. ℥. ß. cum abs ynth. & beton. vel salu. f. potus.

Hîc rarò sanguis mittitur. Si quid tamen phlebo-mem suadeat, ea temperanda erit, parciore ducto nguine, ne frigidus affectus ingrauescat. Dein pi-ita, quia tenax & cõtumax, vti ferè crassa, lenta, & pulsioni minimè est apparata, incîdi, tenuari & rgeri vult. Id consequeris zulapiorum, aut apoze-atum vsu. *Gal. partic. 10. ca. 1. lib. 2. de compos. pharm. κατὰ τόπους.*

℞. syr. è stœchade, oxymelitis simpl. vel syr. capill. vener. ℥. 1. aquar. salu. & beton. an. ℥. 2. vel 3. f. zulap. pro dosib. 2. anè & vesperi sumendis.

Vel apozema tale paretur. ℞.radic.quinq.aperit.ana ℥.1. radic.ireos acor.an.ʒ.2.cartha.ʒ.6.fol.hiſſop.maiora.beton. calamenth.origan.capill.ven. borrag. & bugloſ.an. M. ß. ſemin.aniſ.fœnic.card.glycyrrh.raſ.an. ʒ.2.flor.anth.ſtœchad. viol.ſalu.an.p.1.fiat decoctio ad ℔.1. In colatura diſſol.ſyru. de bizātiis & de quinq.radic.an.℥.2.vel ſyr. de hyſſop.& oxymelit.ſimpl.tantundem, f.apozem.clar.conditum cinam. aut nuc.moſch.ʒ.1.pro doſib.4.

Si febris fuerit,radice fœnic.gram.& oxalid.contentus eris, omiſſis calidioribus, & calidas herbas cum contrariis bene temperatis vſurpabis. Si purgans eſſe volueris ſuperius apozema, addes in fine decoctionis agaricum, ſennam, & id genus purgation. Vel poſt præparatos tantùm ab apozemate humores hæc potio imperatur.

℞. agar. recens troch.℈.4.vel ʒ.1.fol.ſennæ mundat.ʒ.2. infundantur in hydromelite, vel in doſi prædicti apoz.addit. zinziber.gr.3.In expreſſ.diſſol.diacart. ʒ.2. ſyr.laxat.roſ.pall. ℥.ß.f.potio.

Robuſtioribus ægris pilulæ valentiores cum ſyru. aut aquis,in quibus nonnihil turpethi ſit maceratū emollitæ, præſcribuntur. Poſt vniuerſalem purgationē ſequitur particularis,quæ errhinis,apophlegmatis,litubus,ſacculis,embrochis, cucuphis, affixis cucurbitulis perficitur, quæ omnia ſunt fuſiſſimè ab Hollerio tradita.

Melanchol. cephal.ſign. & curatio. Melācholica cephalalgia his proditur ſignis,plūbeo liuore,frigore modico, graui,obtuſo, perſeuerante dolore,ſomno leui, depreſſo pulſu ægri temperamento melancholico. Vitæ modus idem ferè qui in pituitoſa.Purgantia accōmodata melancholico ſucco hūc referēda, catholic. confect. hamech. pil.de fumaria. Eodem pertinebunt apozemata bilem atrā præparantia,& alia eiuſmodi,ex aliorū af-

ctuum melancholicorum curatione petenda. Si nsortij seu sympatheiæ lege caput afficiatur, vt m à toto corpore, aut aliqua parte vitium ma-t, quod ipsi capiti fit commune, primario affe-ıi primùm, dein capiti consuletur.

De 1 diuturnis capitis doloribus. Cap. 2.

N diuturnis capitis doloribus intemperies causa est, vel solutio continui. Intemperies, vt dictum, sine materia, quæ vbi firmata est, ægerrimè cu-ur: vel cum materia. Atque hæc ferè frigidus 2 oor & flatus, vel materia crassa est & frigida. Fla- aliquando ex inopia caloris & materia alimen-liquando alimenti vitio: nonnunquam vitio pi-æ crassæ & viscidæ, quæ membranis inhærescit, le vehemens 3 distentio membranarum, vt in-suturæ relaxentur. Atque hic sensus primùm fri-is, quanquam aliquando agitatione materiæ & redine calor succendatur, vbi iam febris, & ali-ındo inflammatio succedit. Sed sine his, quasi leolis obtusis, acutis, feriantur, dolent. 4 Rariùs riarum vitio & bilis permixtæ flatibus, aut aliis causis. Ex signis iam dictis, antecedente vitâ, tem amento cùm totius corporis, tum præcipuè ca-s: deinde etiam viscerum & aliis de causis requi-dum.

1 De cephalæa vulgò dicta, quæ est cephalalgia cõtumax, & diuturna, cũ maximis con iuncta paroxismis, leui de causa oborta.

2 Crassus, qui exitum non habet.

3 Quod est symptoma flatus.

4 Quod deprehenditur ex colore, charactere, habitu & actionibus princip. natural. & vital.

Iam diuturno & contumaci morbo, postquam nnia remedia fuerint celebrata, caput tondatur, radatur ad cutem: tum fortioribus vtemur re-liis, quale est oleum de castoreo, & euphorbio, d confici oportet ex ℔. 1. olei de keiri, & ℥. ß. horbij, vel castorei, quale hoc est.

℞.olei de keiri ℔.ß.ceræ ℥.1.ß.liquefiant in va[s]
duplici, deinde insperge euphorbij drach. 2. plu[s]
minúsue.

Oppugnandus quoque morbus est 5 masticato[-]
riis, apophlegmatismis, caputpurgiis, errhinis, po[-]
mis odoratis, sacculis, vel cucuphis.

5 *Humor è capite masticatoriis nō est euocādus iis, qui sunt angusto pectore & raui obnoxij.*

Masticatoria.

℞.mastichis ʒ.2. piperis ʒ.1.radicis capparis ʒ.[ß]
cum aceto scyllitico formētur tres pilulæ, teneat i[n]
ore & mandat. Idem facit illud.

℞. staphysagriæ puluerisatæ, condisi ana drach.
2. excipiantur melle, fiant trochisci, teneantur in o[-]
re. Aliud.

℞. pyrethri, staphysagriæ ana ℈.2.liquiritiæ ℈.
mastichis ʒ.1. fiant pilulæ.

Apophlegmatismi.

℞. sinapi ℥. ß. hyssopi P.2.fiat decoctio in vin[o]
rubro cum modico melle, fiat gargarismus.

Errhina.

Errhinum caputpurgium fit ex succo, vel aqu[a]
maioranæ, betæ, anagallidis, cucumeris agrestis, ad[-]
iecto pipere, castoreo, euphorbio, elaterio, 6 he[l-]
leboro, condiso, gallia 7 moschata, pyrethro, p[a-]
ne porcino, sinapi, moscho. Succi itaque tepidi
excepti volâ manus naribus attrahantur: pulue[r]
insufflentur in nares, aut alicui oleo commixti il[-]
nuntur, vt oleo de costo, de spica, irino, & simi[-]
Delicatis additur modicum moschi, aut ambr[æ]
quale hoc est.

6 *Albo.*
7 *Fiunt hi trochisci ex ligno aloes, ambra & moscho.*

℞. olei de spica vnc. 1. elaterij drach. 1. in diui[-]
bus adde mosch. gr. 2. illinantur nares interior[-]

Aliud.

℞. ſucci maioranæ vnc. 2. ſucci betæ ℥. 1. aceti ·llitici vnc. ß. miſce, fiat errhinum, attrahat tepi-m naribus. Vel.

℞. piperis, caſtorei ana ℈. 1. hellebori, galliæ moſ-atæ ana ℈. ß. fiat puluis. Modicum inſuffletur in res.

Pomum odoratum.

℞. Cinamomi, caryophyllorum, nucis moſcha-, ligni aloës, pulu. maioranæ, ana ʒ. 2. galliæ moſ-atæ ʒ. 1. moſchi, ambræ ana gr. 2. fiat puluis om-um: deinde cum ladano & maſtiche agitatis in ·rtario cum modico oleo de ſpica, de coſto, de ·, fiat pomum.

Cucupha.

℞. ſem. cumini, & fœn. baccarum lauri ana ʒ. 2. ·cis moſchatæ, cinamomi, caryoph. ana ʒ. 1. galliæ ·ſchatæ, maſtichis, ſandarachæ ana ℈. 2. Fiat pul- omnium pro 8 Cucupha facta cum raſura ſcar-·e. Extrema remedia ſunt raſo capillo Sinapiſmi, ·opaces, Phœnigmi, Cauteria, & Paracenteſis, Se-·, vitatis neruis. Sed de his alio loco.

8 *Præſtat ſine cucupha puluere capiti inſpergere.*

Curatio 9 ſodæ per 10 communitatem.

9 *diuturni capitis doloris.* 10 *per vteri, ventriculi, hepatis ſympathiam: vel etiam à toto corpore reliquo, ſuppreſſis aliquando hæmorrhoidibus menſib. in mulieribus, aut alia vacuatione, vt ſtercoris, ſanguinis è naribus, &c.*

℞. aloës optimæ ʒ. 1. cina. xylobalſami, aſari, ſpi-nardi, maſtichis ana gr. 6. croci gr. 4. fiat puluis, ·ur cum ℥. 3. aut 4. aquæ, aut ſeri lactis.

·roportio aloës eſt centum ad ſex. In delicatio-·is verò loco aloës, debemus imperare ℈. 4. Rha-·bari.

Si ſit à reliquiis luis venereæ decoctum guaiaci, ·ccommodata topica vſurpabuntur ſecundum ·nem. Materia vbi pertinax, emplaſtris mercu-

rialibus & vnguentis locus erit.

A carie subiecti ossis, vel abscessu dolor certo lo co designatur, cutis ab osse tandem discedit. Cute in crucem incidito: materiam vacuato: os radito: i urito. Maior est læsio, cum secunda in lamina v tium delitescit, vel osse interiore: vbi tantùm exc sione ossis est opus.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Masticatoria] Pituitam purgant ex attrahentibus parata, pyrethro, staphysagria, cubebis, &c. Digerunt ex resiccantib magis, quàm calfacientibus, vt mastiche, nuce moschata, & Modus vtendi est, vt sacculis reponantur, aut excipiantur cubus, cera alba, aut vino incocta contineantur ore, aut per sumantur. Nocent, si fuerint vlcera in ore, vel faucibus, v pulmones oportuni vlceri, phlegmoni, fluxioni. Tunc errhi commodiora, quæ materiam deducant ad nares. Nam etiam humor illectus è capite, vel mungendo, vel expuendo repu getur, fit tamen humori consuetum iter, & noctu inter do miendum ad partes infirmas delabitur. Tempus vtendi mat tinum, & ante cibum.

Masticatoriis vtendi modus.

Masticatoria quibus infesta sint.

Masticatoriis vtendi tempus.

Errhina] Sicca ex acri materia fiunt, elaterio, pipere, sina helleboro, melanthio, cyclamino, maiorana sicca pyrethr hyssopo, thymo, satureïa, anagallide, & similibus. Liquida iisdem exsiccatis, vel liquore mixtis, succo betæ, foliorum h deræ, quibus & arida permiscentur. Sicca insufflantur co culo, vel fistula, vel inspirando trahuntur, vel excepta oleo i nuntur, vel ex aceto, aqua maioranæ, hyssopi, aquâ vitæ inu luta linteolo raro in formã noduli admouẽtur naribus. Liq da attrahuntur tepidè. Efficacissima sunt, addito scãmonio, farina excepta, vt adhæreant. Post horum vsum, si mordica percipiatur, lac muliebre in nares iniiciẽdum, vel oleum vio tum. Tempus vtendi matutinum, longè à cibo : à balneo, aliter laxata cute. Ab imbecillioribus paulatim transeund ad fortiora, vt euphorbium, elaterium, lacte, mucaginibus, b tyro priùs temperata. Nocent oculis imbecillioribus, & i

Errhina ex quibus comparentur.

›rantibus,atque vbi nasus oportunus est vlceribus, vt ali-
ndo in lue venerea. Tum satius gargarismatis vti, quæ ab
lis diuertunt. Sternutatoria nocent in defluxione ad pul-
ıes:iuuant,quibus caput vaporibus repletum est, & quib.
tenuata,incisa,& incocta est materia. Adhæc caput ante-
per nares, medium per choanam & palatum, posterius
ıucham,neruos,& venas magis purgatur.
Cucupha]Puluis capiti inspersus commodior. Excutitur,&
us manè reponitur. Cucuphæ semper eædem adhibitæ, &
›re ac pinguedine imbutæ,sæpius nocent. Sunt tamen lo-
ilei. In dolore pertinaci fotus, emplastra, sinapismus,sa-
:io cũ mercurio,venæ particulares sectæ, cauteria,vel em-
:ra,quæ metallica recipiant acria,& exulcerent, mixtis ta-
deterforiis,ne nimium poros obstruãt,cõuenient. Et hęc
.em magis,vbi proprium est capitis vitium,& primarium.

ıNTO. VALETII EXERCIT. II.

ıEphalæa, seu contumax & perseuerans capitis
/dolor,causis & signis à cephalalgia non differt,
sola magnitudine causæ. Si tamen spiritum φυ-
`η (flatuosum vulgò vocant) causam habeat,
ndente faciei tumore, turgido dolore, aurium
itu,vertigine,volatu in somnio, magis interno-
ır.
dem remediis profligatur, quibus cephalalgia
itosa, nisi quod valentiora requirit, vt est ferè *Cephalææ*
à magis àc viscida materia. Prima purgatio erit *curatio.*
smodi.
.massf.inter.pil.de agar.ʒ.ß. massæ pil.aurear.& cocciar.
. I. emolliantur simul cum syr.de stœchad.f. pilul.mol-
p.noctu à primo somno.
.ox conuenienti apozemate præparanda mate-
uale paulò antè descriptum est. Nonnulli apo-
ıtum loco decoctum guaiaci, aut salsæ parillæ
›ant ad sudorum prouocationem. Vt.

℞.salſ. parill. ℥.2.ß. macerentur in aqu. fontan. ℔. 8. p
12. horas ſuper cineres calid. Bulliant poſtmodum vſque a
tertiæ partis conſumptionem in vaſe terreo, plumbato, & b
nè cooperculato. Fiat colatura, qua vtatur ſingulis matutin
hora quinta. Doſis ſit ℥.6. Alij in ℔.12.aqu. macerant ſalſ.pa
rill.℥.4.vel.6.

Efficacius decoctũ habebis ex interioris guaia
℔. ß. & corticis eiuſdem ℥. 2. ex arte maceratis
coctis. Vſus erit per dies 8. 9.15.pro conſulti medi
arbitrio. Magma ſuperioris decocti, cui addita
ſalſæ parill.℥.1.coquitur in ℔.12.aquæ, vt potui d
tur, vini loco. Et quia ſubinde purgandum, poter
hæc pilularum maſſa concinnari, de qua altern
dieb.ʒ.1.aut ℈.4.capiat.

℞.maſſæ inter. pilul.ſine quib.& cocciar. ana ℈.4.agari
recens trochiſc.rhei elect.pul.an.℈.2.aquæ infuſionis ℈.1.tu
pethi in aqua beton.vel ſalu.infuſi cum gr. 6. zinziber.f.maſ
pil.cap. vt dictum eſt.

Erit quoque locus clyſteribus acrioribus, pitu
tam deorſum auertentibus. Qualis hic erit.

℞.malu.biſmal.parietar. mercur.an. M.1.fol.centaur.pa
ſalu.hyſſop.maioran.origan.ana M.ß. ſem. aniſ.fœnic.ana
2.florum anth. aneth.chamæm.melil.ana p.1.f.decoct. in h
dromelit.ad ℔.1.In colatur. diſſol.hieræ picr. benedict. lax
ana ℥.ß.vel ana ʒ.5.mellis anthoſ. ſacchar. rubr.ana ʒ.10.o
chamæm.& aneth.ana ℥.1.ß.f. clyſter.

Interim toto curationis tempore nõ negligen
particularia, vt errhina, apophlegmata, &c.

℞.puluer.nigell. Rom. maceratæ in aceto fortiſſ.per
hor. ac exſiccatæ ʒ.3. ſucci maioran. cum pauc. vino alb.
tract. ℥.1. Pone in phial. pro caputpurgio indendo in na
quotidie manè.

Eôdem pertinebunt gargariſmata, ſternutame
ta, ſuffitus, frictiones capitis cum linteo aſpe
Quod ſi neque his, neque illis præſidiis ceſſerit d

r, postremum erit remedium, cauterum ceruici, 1 I brachio ad musculum deltoïda vocatum, quà na perreptat humeralis, affigere, quò commodè riuari, ac retrahi materia possit.

1 Aristotel. sectio. 3. problematum.
2 Hippocr. aphor. 5. li. 5.

De dolore capitis ab ebrietate. CAP. 5.

Brietas 1 grauissima adfert symptomata, eáque partim subitanea, partim longo tempore conἀa, quale istud est annotatum 2 ab Hippocra- Si quis ebrius repentè obmutuerit, &c. & quæ à leno annotata sunt cap. 5. lib. 5. de locis affectis, lepsiæ, dementiæ, conuulsiones. Si dolor capitis ius à crapula hesterna, motus, & crudum vinum tomacho restiterit, vomitus, aut malè vomenti- ieiunium, 3 ventriculi fotus, & illitus, qui con- uunt, remedio sunt. Vbi vacuus 4 venter est, & en 3 vaporibus dolor commouetur, non sine one vulgò persuasum, vini noxam vini potu e- , quia inde vapores crassi disperguntur eo mo- quo dolores oculorum inde ortos scripsit Hip- rates 6 meraca potione discuti. Somnus, ine- quies optima: cibi euchymi, qui facilè coquan- 5 gallorum testes in aqua hordei cocti, pulli umbarum, pisces saxatiles & molli carne. Si a- potus noxius, vtatur hydrorhosato cum vino natorum, zulapio Alexandrino: malis & pyris ringentibus in vapore coctis. In doloris incre- nto & vigore, quiescat: in declinatione vmbro- oco, si caleat, obambulet: aut calido, si frigeat. e cibum diutiùs & paulò celeriùs obambulan- n: à cibo lentiùs & breuiùs, idque duabus pòst, tribus horis. Ebrietati naturali quadam pro-

3 Vt ex radice cyperi, acoro vero, caryophyl. absynth. mentha origan. fit sacculus ventriculo admouendus.
4 Vomitione & fotu.
5 Hi cùm exitum non habeant, distentione dolorem pariunt.
6 Sect. 6. li. 2. Epidem.
5 Gallorum testes nō sint veterū: sunt enim virosi & effœti.

prietate repugnant amygdalæ amaræ, braſſica, cu
ius meminit Theophraſtus quarto de hiſtoria ſtir
pium. In principio ſiquidem crudum vinum con
coctum, vel reiectum fuerit, vtere iis quæ æſtum ſe
dant: in declinatione balneum, itémque litus ex o
leis ſine calore multo digerentibus proderunt.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

κραιπάλη, Hippocrati dicitur hæc affectio, noſtris cr
pula, omnis nimirum noxa è vino contracta præſertim in ce
rebro, ἀπὸ τοῦ κάρηνον πάλλεσθαι. Nec mirùm grauiſſima ſym
ptomata vini immoderata potione induci. Cùm enim ſit tem
peraturâ calidum, ſubſtantiâ tenue, vel non admodum craſſa
vtroque ſurſum repit: tenuitate promptè omnia penetrat, &
in ſubſtantiam neruorum ingreditur, ac vaporibus caput &
cruditatibus replet: vnde vniuerſum corpus neceſſe eſt vari
affici. Sed quomodo vini noxam eiuſdem potio perſanat
Nimirum quæ mala ſuæ ſubſtantiæ tenuis copia inuexit, ea
dem ſua qualitate tollit calefaciendo & exſiccando. Sin mi
nus, periculoſa omnia ſubſequuntur.

Galen. comẽ. in Aphor. 5. lib. 5. Aph.

Vini potio immoderata qui grauiſsima ſymptomata inducat.

ANTO. VALETII EXERCIT. III.

EXcitatur à temulentia cephalalgia, vini gene
roſi & largiùs epoti vaporibus calidis capu
opplentibus. Reſtinguitur inedia, ſomno multo
adſtringente, frigidóque cibo, qui vaporum aſcen
ſum coërceat. Initio confert aquæ tepentis hauſt
vomitum ciere, ſi vinum incoctum adhuc in ſto
macho fluctuet. Quod ſi etiam poſt concoctionem
caput indoleſcat, refrigerantibus & repellentibus
vt oxyrhodino, vtendũ. Non ſemper tutum ad di
cutiendam ebrietatem vinum exhibere. Cerebrum
enim ſi incaluerit, dolorem auget. Cornu ceruin
raſura cum aqua pota naturali quadam & inexpli
cabili proprietate ebrietatem ſedat. Creditur & hi
pului

Cephalal. ab ebriet. curat. Paul. Ægin. ſub finem cap. 4. lib. 3.

iluiſculus ad eandem prohibendam, & ad ſiſten-
m plurimum facere.
℞. coriand. præpar. gran. oxyacāth. ſem. braſſic. cidon. plan-
;. ſpodij ana ʒ. 2. Ex hoc puluis dentur ʒ. 2. cum ſucco ad-
ngente, vt limon. granat. aranc.
Fabuloſum eſt, quod medici veteres de polygo-
coronæ inſtar capiti imponendo protulerunt.

De dolore capitis à perfrictione. CAP. 4.

NOn concidit facies, ſed eſt 1 decolor, tardior mens & animæ 2 functiones, frigidis non iu-ntur, ſed calidis. Calefaciunt oleum rutaceum, num, de ſpica, de terebinthina, coſtinum, quibus eme rigida, & vbi calore maiore opus eſt, ſty-em calamitam, benzoinum, euphorbium a-am vitæ, mythridatium, 3 theriacam, & ſimi-permiſcemus. Affectu perſeuerante, raditur ca-:, aut detunditur, paulo craſſiora medicamen-quàm in æſtu, adhibentur: ſed tonſis, & capillo ico, aliquo tamen tectis, liquidiora. Ceratum de phorbio, ex olei anethi ℥. 10. tribus ceræ, vna eu-orbij. 4 Sinapiſmus capitella, diachylum ireatū, imilia conueniunt. Non eſt vtendum phlebo-nia, cucurbitulis, remediis luis venereæ, vbi ſola emperies eſt. Alimenta, vinum tenue, cibus cali-i. 5 balneum, motus, loci calidi habitatio, odor uis, calidus, 6 illitus narium, auris frictio.

1 Nam quæ ſunt propinqua & vicina, itémque cōmunia, ea primùm & maximè affici ſolent. Hip li. de humor.
2 Naturales, animales.
3 Datur theriaca ad magnitudinem auellanæ, hora ſomni.
4 De his cap. 5. lib. 3. Inſtitut. Chir.
5 Cùm vniuerſale, tum particulare, idque ex cephalicis.
6 Hic oleo irino perfici poterit.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

De hoc dolore à frigore, lege Aurelianum primo Chron. ò huiuſmodi dolores ex ſola intemperie fiunt: & ſi fiant, i materiam accumulant, præſertim in plenitudine labo-ibus, & cacochymis.

ANTO. VALETII EXERCIT. IIII.

Cephalalg. à frigore curatio.

CApitis dolor à frigore ſuis cauſis & ſignis ſat innoteſcit. Vini ſubtilis & oligophori potu moderata corporis motione,& aliiscalfacientibus ac frictionibus ex linteis calentibus,iuuatur. Caput imprimis ſacculis foueatur.

℞.furfur. macr.℔.ß.milij quart.1.ſalis friat.℥.1.torrefiant omnia ſimul in ſartagine:fiant ſacculi duo interpuncti, vt decet,qui alternatim manè & ſerò capiti admoueantur. Efficaciores erunt additis cephalic. herbar. puluerib. ſeminibus calid.vt.℞.furf.macr.mil.com.ſal.vt ſuprà:ſalu. maioran. ſicc. contuſ.ana M.ß.ſem.aniſ.fœnic.contuſ.aua ℥.1.baccar. lauri iuniper.ana ß. omnia ſimul in ſartag. torrefiant : dein ex his duo,vt antè,ſacculi parentur Vel.℞. beton ſalu. roſmar. ana M.1.flor. anth.ſtœchad.chamæ meliloti,ſummittat.anet.ana P.1.f.ſacculus,qui bulliat in æquis aquæ & vini partibus.Expreſſus capiti admoueatur, ieiuno ventriculo.

Ab his ad litus pergendum.Parabuntur linimēta ex oleis ab Authore præſcriptis, paucula cer addita. In quibus cauendum , ne ſit præceps ad vehementiora trāſitus. His omnibus tentatis ſi ſuperſtes fuerit dolor , certiſſimum dabit reſidis materiæ purgatione excludendæ argumentum

A ſiccitate ſola infrequens eſt capitis dolor:qui ſi accidat,vehemens animi contentio , inſignis aliqua vacuatio,immodica Venus,& ſimilia incuſanda ſunt.Ex depreſſo faciei charactere propalam explicatur.Humido victu,pleniore , qui deperditam ſubſtantiam inſtauret , ſomno liberiore , vita curis ſoluta percuratur.Si litu viſum fuerit opus , ex oleo amygdal.dulc.axung.butyr.rec.æqu.partibus compingetur,quo frons & tempora illinentur.

Cæterùm ſi capitis dolor ab ictu ad cranium &

embranas pertigerit, curatio à chirurgia petetur.

De vertigine. CAP. 5.

Ἴνος Græcis, vertigo nobis, quum caput 1 circumagi videtur. Σκοτόδινος, cum etiam tenebræ oculis offunduntur, aut spectra 3 rubentia, quæ nuntiant 4 Maniam: aut rubore saturata, quæ Eepsiam, ex inordinato motu spirituum & flatuũ. ec omnia aliquãdo gignuntur in capite: aliquan- ex 5 inferioribus partibus corporis huiusmodi ritus efferuntur. Quod iis ferè contingit, qui cruates colligunt: quibus sæpius hepar calidius est: ibus ex hepate in ventrem regurgitat 6 bilis: quis præsertim arteriosum genus intemperatum est, nũ feruido & spirituoso 7 sanguine. Itaq; Theorastus libello de vertigine spiritum & humorem itis ouo comparat: quod cùm fusum habeat hurem, non continuum, dum crudum est, non cirnagitur: dum coctum, vertitur, vnito iam & conuo humore, & æqualiter fuso. Vide Aristotelem bl.4.sect. 6. Si in capite primùm generatur man, iisdem remediis vtitor pro varietate materiæ, æ in dolore capitis descripta sunt. Si ab arteriis, eriæ post aures incidantur. Sed cùm sit duplex narum genus & arteriarum, quæ caput ascennt, interiores maiores, exteriores minores, siquin per has fit fluxio, externa remedia, arteriotoa, venarum incisio &c. cõferunt: si per illas, non aferunt, vt ex cap. 8. libr.3. locor. mal.affect. diim est. Nam venæ exteriores, nisi rami sint interum, non vacuant interiora. Si à cruditate, ea ncoquatur, & temperantior vita instituatur. Si à

1 Siue per idiopathiam cerebri, siue per sympatheiam.

2 Quod fit translata ad neruũ opticũ materia.

3 Inflammatis spiritib⁹, ab æstu, & incandescente sanguine.

4 Modò nulla perturbationis criticæ excusatio possit adferri. Tunc enim ad salutẽ hæmorrhagiam portendunt.

5 Vt à pulmonibus & ventriculo: quæ tamen cardiogmo distinguuntur.

6 Quæ cardiogmum cõmittit, ex aph.17.li. 4.

7 Cuius inordinatũ motum marmarygæ sequuntur.

regurgitante bile, (*ſæpè enim tenebricoſa quædam bilis ex hepate & inteſtino in ventriculum regurgitat*) pilulæ hæ ſingulis hebdomadibus 8 deuorentur.

8 Ad exhauriendum bilem ex vẽtriculo.

℞. hieræ 9 picræ, rhab. elect. agar. trochiſcati ana ʒ. ß. maſtichis, ſpicæ, ſantali citrini, roſ. rub. an. gr. 7 cum ſyrupo roſ. fiant nouem pilulæ pro tribus doſibus, ſumendis horâ ante cibum. Aliis verò diebus

9 Simplicis.
10 Hyeme ad cruditatẽ.
11 Vt æſtate.
12 Vel ſacchar. in aqua roſacea diſſoluti:

℞. ſpecierum 10 aromatici roſati, 11 ſpecierum triaſantali ana ʒ. ß. 12 ſacchari roſati quantum ſufficit, cum ſyrup. roſato fiat electarium. Reliqua facienda ſunt, vt diximus in dolore capitis, ſecundum materiæ diuerſitatem.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

δῖνος turbulenta eſt commotio ſpirituum craſſorum, aut flatuoſorum, aut ſolius ſpiritus cum multo vapore, in anterioribus cerebri ventriculis. σκοτόδινος duobus conſtat ſymptomatis, δίνῳ ſeu vertigine, & tenebroſa oculorum offuſione. Inde nomen Græcis compoſitum tenebricoſæ vertiginis à vapore caliginoſo. σκότωμα pro vtróque ſumitur, ſæpiùs pro vertigine. Ab vtróque differt Epilepſia, tum materia, quæ eſt humor vel vapor: tum ſymptomate, quia conuulſionem affert. Hypochyma longè alius affectus ab omnibus. Habet enim cauſam coniunctam in oculo, non in cerebro; nimirùm aquam vel fumum. Quicquid ergo turbulentos illos ſpiritus procreare, vel procreatos commouere poteſt, ſiue internum ſit, ſiue externum, vertiginis cauſa eſt. In capite primario affecto cauſæ ſunt humores repentè ac vehementer agitati, animi affectiones: omnis intemperies ſiue arteriarum, ſiue cerebri coctionem impediens, aut corrumpens: præſertim calida, humores extenuans, & in feruorem agens, aut multos vapores generãs: frigida, cruditatis parens, indéque multorum & craſſorum vaporum, vnde ſenum diuturnæ vertigines apud Hippocratem: meatuum quoque denſitas & obſtructio, vnde va-

Vertiginis primariæ cauſæ quæ ſint.

Gale. comm. in aph. 31. li. 3

tes intercluduntur, & vt in fornace, per ventriculos cir-
naguntur: naturæ conatus in ſecernendis humoribus per
im: tranſlata ad cerebrum materia poſt criſes imperfectas
tuntur autem ad cerebrum vapores è ventriculo per ine-
, calore (alimenti inopiâ) humores noxios exagitante, acres
idente, calfaciente, & ventriculum prauis ſuccis replente:
cruditates, caloris natiui imbecillitate, qui vapores ſecer-
ſecretos diſſoluere nequit. Aliquando humor illic prauus
tuatur, vel genitus, vel aliunde accitus, vel cibus corru-
s cõtinetur. Idem fit ab aliis viſceribus, hepate, liene, vtero, *Vertiginis*
o corpore, excrementis retentis, hæmorrhoidibus ſup- *per protopa-*
ſis. Primario caput affici coniicimus, ſi ſenſus externi ſen- *theiã cerebri*
læduntur, ſi in nulla parte inferiore vitium præceſſit. Ab *facta ſigna.*
uro corpore, cerebro infirmo, ſi coctionis tempore, & *Vertiginis ex*
n à ſomno ſurgunt, vehementius vertuntur, ſi tenuis ſit *partium in-*
ia pauca, aluus dura, color cutis ſimilis humori. A ven- *feriorũ ſym-*
ulo, ſi nauſea, deiecta appetentia, ſtomachi dolor, & ſimi- *patheia ſi-*
præceſſerint. Curatio perficitur ſublatis cauſis per contra- *gna.*
ſanguinis miſſione (ſi conueniat) è cephalica, vel mediana
baſilica, ex arteriis poſt aures, cauterio. In vaporibus à
teria calida primùm digerendo, deinde vacuando, poſtea
ringendo, vapores prohibendo pulueribus, opiatis, ſimi-
is: per topica diſcutiendo, roborando: ieiunos reficiendo
imis alimentis, & citò nutrientibus. Nocet capitis frictio
poſt purgationem, vel aliarum partium frictionem. In ca-
fiat panno ſicco: partibus inferioribus, calido.
Specta rubentia.] Hippocrati & Aureliano μαρμάρυγαί di- *Hipoc. ſent.*
tur λαμπηδόνες πυκναὶ πυρώδεις. ſpectra rubra oculis ob- *33 li. 3. Prog.*
ſantia, è quibusde humore peccante coniecturam facimus *Cal Aureli.*
is ἀμαρυγαὶ ἢ μαρμαρῖναι. Eſt autem facilis tranſitus ver- *cap. 2. & 1.*
nis ad Epilepſiam, vnde & veteres paruam Epilepſiam vo- *Chronicon.*
erunt.

ANTO. VALETII EXERCIT. V.

VErtigo duplex: ſimplex, & tenebricoſa: vtraq;
maioris & minoris ratione diſtincta. Illa enim

leuior:hæc grauior,quòd à causa sit potentiore. V
triúsque causæ & signa quibus inter se seiūgantu
fusè repetita sunt ab Hollerio ex Gal.cap. 58. lib
tert.de loc.mal.aff. comment ad Aphor. 17. libr
tert.& ad sent. 42. lib. quart. de vict. rat.in morb
acut.

Si primaria affectio, an ab intemperie cerebri ca
lida, arterioso genere intemperato, venis feruido &
spumoso sanguine plenis, an sit à frigida, conside
randum. Si ab illa, reprimētium vsus, vt oxyrhodi
ni, reuellentium, vt phlebotomiæ, & cucurbitular
longinquis primùm partibus, maioris ergò reuul
sionis, vt tibiis, dein interscapulio affigendarum, in
dicatur. Veteres etiam arterias secuerunt, cum vide
licet vapor exteriores per arterias ascenderet. Ant
admotas ceruici cucurbitulas aluus blando cathar
tico, aut enemate subducitur, ne vapor in caput al
his affixis concedat.

Interim sumenda sunt, quæ turbulentos sistan
spirituum motus, vt zulap. rosac. syr. granatorū, d
acetosit. citri, cum aquis plantag. rosar. lactuc. & si
mil. In causa frigida purgatio ex catapotiis erit e
vsu, vt ex coccis & pilull. de agaric. æquis partibu
mistis, & cū syrupo de stœchad. malaxatis. Hûc per
tinebūt apophlegmatismata, & alia id genus parti
cularia in cephalalgia pituitosa commemorata.

Commendatur maximè hic puluis. ℞. salu. ℥. 2
flor. lauendul. hyssop. menth. ana ℥. 1. cariophyll
nuc. moschat. cinam. elect. zinziber. albi, granor
paradisi, zedoariæ, galangæ ana ℥. 1. calam. arom
ʒ. 2. granor. iuniper. ʒ. 3. granor. pœon. ℥. 1
fiat puluis, de quo detur. ʒ. 1. manè, & circ

nnum. Sunt qui vermem ſericum facientem ex-
cant, in puluerem redigunt, vertici capitis verti-
i & conuulſioni obnoxiis inſpergunt, cuius mi-
biles effectus eſſe volunt. Hoc puluere Carol.
uint. Imperator frequentiſſimè vtebatur.

Si fiat per ventriculi conſenſum, purgabitur hu-
r, qui os ventriculi lancinat, pilul. de hiera, ag-
egatiuis, & ſimilibus ſyrupo de abſynthio ex-
tis. Prohibebitur aditu ad cerebrum vapor aniſo
ddito, ex cochleari à paſtu dato, puluiſculis repri-
ntibus è coriandr. roſ. cinamomo.

nterea roborabitur ventriculus ſumptis tabellis
rhod. Abbat. aromatic. roſati.

Quod ſi bilis ab hepate in ventriculum confluat,
dendum hepati diluto rhei in decocto hepatico
aquis hepaticis, ſyrup. de cichor. de endiuia, ta-
lis diatraſantal. cerato ſantalino.

De Phrenitide. CAP. 6.

Hreniticos ita 1 curabis. Viribus integris 2
ſanguinem detrahes è 3 cephalica (niſi ple-
ido 4 adſit, alioqui enim oporteret 5 priùs
are iecorariam) anguſto 6 foramine, vt vul-
s celeriùs coaleſcat. Quod etiam fideliter liga-
, aut 7 pice obduces, ne temeritate phreniti-
iſſoluatur, & ita prorumpat ſanguis. Obſeruan-
n tempus, quo minùs furere videatur. Miniſtris
oq; opus eſt, qui phreniticum contineant: ali o-
periculum, ne agitatione corporis vena phlebo-
num eludat, aut amplior adigatur plaga, vel lo-

1 Si modò phrenitis curatione poſſit recipere, vt nec repetè phrenitidis paroxyſmus ex diuturna generatione oboriatur: nec phreniticus ſit tremulus, aut etiam fanaticus, cũ alui excrementis bilioſæ tincturæ expertibus, & impedimento partiũ, quarũ officio vita carere nequit.

2 Sine vllo infirmitatis metu.

3 Ad cauſæ coniunctæ remotionem, & antecedentis auerſionem.

4 Vniuerſi ſcilicet corporis, ad vaſa.

5 Niſi etiam ſymptoma prohiberet.

Ne ampla fiat ſpirituum diſſipatio. 7 Vel linamento ex aloë, albumine oui pilis leporum confecto.

cus turpiter laceretur. Detrahatur pro viribus, vita to animi deliquio. Paulus in iis, qui nimiùm cor pus agitant, venam in fronte, alij venam nasi, Dio cles venam sub lingua diuidit. Nonnulli sanguisu gas fronti, temporibus, naso, caluariæ infigunt Sunt, qui auriculas scarificent. Sed hæc omnia no nisi progresso morbo & vacuato corpore tempe stiua sunt.

De aëre, vbi collocentur, iam olim disputatum est. Antiqui ferè tales ægrotos in tenebris contine bant, tum quia in luce spiritus agitati furorem ex asperarent: tenebras quoque ad somnum & quie tem conducere existimabant. Asclepiades phreni ticos in lumine esse habendos dixit, quia tenebra terreant, quia lucido loco sensus occupantur, atqu interim mens quiescat. In tenebris verò quietis sen sibus, mēs altis cogitationibus & visis sese exagitat

Et propterea idem dicebat nulla re magis phreni ticos reuocari, quàm harmonia & Musica, vt con stat ex Athenæo. Sed hoc ferè Græcis & Latini placuit, vt qui luce 8 offenditur, habeatur in tene bris, aut mediocri luce collocetur: quem tenebra lædunt, in luce collocato: qui vtroque pariter of fenditur, mediocri luci habeatur. Et si vires valent lucido magis: si infirmæ, magis tenebroso iuuatu Hæc & alia plura apud Celsum & Aurelianum d morbis acutis.

8 Spirituum dissipatione, & humoris biliosi orgasmo.

Fuit & alia controuersia de tondendis, 9 aut ra dendis phreniticis. Asclepiades radi noluit, nec eti tondi, quia videlicet raso capillo aut detōso copio sior materiá in caput attollitur, vnde capilli fruticā magis, & seges detonsa vberiùs prouenit. Itaqu

9 Ad arcendam materiā infringēdam & digerendā

n oporteat materiam è capite reuelli, non in ca-
t attrahi, non erunt tondendi. Hoc verò reliquis
nibus Medicis placuit. Tondendi phrenitici (*ab*
io) radendi etiam, nisi prohibeat frigus, remis-
ıis tempore, longiùs à cibo. Sic enim remedia
nmodiùs adhibentur, caput leuatur onere, &
ıi faciliùs digeruntur. Misso sanguine moliuscu-
10 clysteribus (*Cauendo à calidis, vt hiera, benedicta*)
mur: interim etiam acriusculis, & maximè, si
ebotomia omissa est, qualis hic est.
₰. decoctionis furfurum. ℔. 3. In qua dissolue ca-
l. ℥. 6. facch. rub. mellis rof. colati ana ℥. 1. ol. vio.
℥. 3. falis cōmunis ʒ. 2. Imperandæ etiam 11 pur-
.ones leues (*& in pauca quantitate, ne calfaciant &*
nt humores) quales descriptæ sunt in dolore ca-
; ab humore bilioso, aut hæ.
. fucci granatorum acidorū & dulcium ana ℥. 1.
cchari in aqua endiuiæ dissol. ʒ. 6. fiat potus. vel
. fucci rof. ℥. 2. facchari similiter dissol. ʒ. 6. leni-
erueant in calidis cineribus. Opulentos adhibi-
niniſtris continebis, aut etiam vinculis colliga-
vt pauperes. Vincula enim motum retinent, &
eriam è capite reuellunt.

10 Ad reuulsionem bilis. Talis autem clyster imperari poterit ℞. deco lact. plantag. nenuph. parietariæ, althææ ℔. 1. In qua dissolue. catholici ʒ. 6. mell. rof. colati, facch. alb. ana ℥. 1. olei viol. ℥. 3. fal. cōm. ʒ. 2. fiat clyster.

11 Hæc purgatio aptè præscribetur ℞. fol. endiuiæ, scariol. scab. acetos. flor. trium cardia ana p. 1. tamarind. pass. mund. polyp. querni an. ʒ. 3. sem. acetos. melon. cucur. an. ʒ. 1. f. decoct. in qua infunde rhei elect. ʒ. 1. fantal. citr. ℈. 1.

Topica.

tandus assiduus refrigerantium vsus, ne in Le-
gum commutetur morbus: deinde quia con-
gunt poros, vnde fumi in capite retinentur.
bit vti iis, quæ in capitis dolore calido descri-
unt. Primùm quidem repellentibus: deinde iis
admiscendum aliquid chamæmelini olei.

pres. dissol. cathol. vel cass. ℥. ß. syru. rof. pall. lax. ℥. ß fiat potio.

Apij succus, aut alius fortioris, vt calament. & origani, ad resoluendum addi poterit, sed non nisi declinante morbo. Licebit etiam vti in declinatione 12 oleo, in quo serpillum, & alia eiusmodi coxerint, vt concilietur somnus. Hordeata parentur ex aqua decocti quatuor seminum frigidorum. Perfundatur caput & facies, abluantur pedes & manus, excipiatur quoque vapor hoc modo.

12 *Ad digerendum.*

℞.violarum, hordei excorticati, capitum papaueris albi, rad. 13 mandragoræ ana M. 1. fiat decoctio in aqua purissima. Vbi refrixerit facies ægri, inde abluantur pedes quoque & manus. Deinde spõgia immersa in his, id est, in decocto, subinde naribus admoueatur.

13 *Mascula.*

Iuscula cum capite vno papaueris albi coquantur, multa lactuca alterentur, vel hoc nodulo.

℞.quatuor sem. frigidorum maiorum, papaueris albi ana ʒ.ß.fiat nodulus, qui imponatur in iusculis. Vtatur cichorio & lactuca elixis, & modico saccharo violato conspersis.

Frontalia.

℞. ol.ros.℥.1.aceti ʒ.2.populeonis (*ad somnum sed recens esse debet, quia antiquum calfacit*)ʒ.2.misce pro frontali. Oleum, in quo viua torpedo extincta sit ac deinde coxerit, in quo lactuca coxerit, folia aut capita papaueris recentis, oleum violatum, de nenuphare, de papauere, de mãdragora, de cucurbita.

Vel ℞.olei rosarum, nympheæ & papaueris albi aceti, aq. stillatitiæ solan. & betonicæ ana ℥.ß. misce agitetur pro embrocha frontis & syncipit. Item ℞ vnguenti populei & rosacei aceto lotorũ ana 6.ʒ.

ninis papaueris alb. & psylij contusorũ, ceræ ana ß. malaxentur, & cõcorporentur in cerati formã, od inductum linteo fronti circundetur. Aut.
℞. olei de mandrag. vel de aliquo alio ex suprà tis ℥. 2. populeonis ℥. ß. aceti ʒ. 2. Agitentur & sceantur pro frontali. Aliud fortius.
℞. 14 opij, croci ana ℈. 1. distemperentur in vini i, & aquæ ros. ana ʒ. 1. cum linteolo in eo madeto fiat frontale. 14 *Succi papaueris nigri. Cæterùm hæc adhibentur, quũ symptomatum summa sunt omnia.*
Chelidonij terrestris manipuli 2. vel 3. coquuntur, a vel stuppis excipiuntur, & raso capiti, emplamodo, vtiliter imponuntur. Ad id quoque fat odoratus rerum frigidarum. Nec desunt, qui huram è collo ad cor suspensam commendent. Conciliato somno, & experrecto ægro, facies iatur decocto cham. aut anethi. Non vtendum niferis, quæ intrò sumuntur, nisi vires valeant: qui horum vsu languidus calor extinguitur.

Potio ad somnum.

℞. syrup. de nenuph. syrup. de papau. ana ʒ. 6. dei lactuc. ß. 2. fiat potus, detur horâ somni. Alia.
℞. lactucarum P. 1. 15 dactylos N. 3. capur vnum ueris albi: fiat decoctio ad ℥. 4. In quibus disso. p. 16 ros. ℥. 1. ß. misce, detur horâ somni. 15 *Dactyli phreniticis non exhibendi, quòd vaporibus caput oppleãt.*
el. ℞. lactuc. nouell. M. 1. florum violar. nenuph. p. 1. seminis papau. alb. sem. melonum ana ʒ. 2. decoct. pro vna dosi: in colat. dissol. syrupi de u. ℥. 1. vel eiusdem syrupi, & diacodij sine speis ana ʒ. 6. vel syrup. ros. sicc. & de nenuphare antundem, fiat zulapium clarum: condiatur ulo santalo citrino, vel cinamom. crassiùs conato. 16 *De siccis vulgò dicti.*

℞.rof.violarum,abfynthij an.℥.ß.opij gr.1.fim
mixta leuiter bulliant,colentur cum ℥.4.iufculi pu
li,forbeantur. Quinetiam quoniam phreniticis a
immodica illa vigilia certa impendet virium pr
ftratio,commodum erit, aliis remediis non refpo
dentibus,tandem hoc vnguentum præcipere, qu
ad omnem ἀγρυπνίαν, feu ex febribus, melanch
lia, aut dolore obortam mirificè confert. ℞. fuc
mandragor. violar. feminis hyofcyam. capitum
rid.papau.ana ℥.12.cicutæ,folani,radic.lactuc. ce
ana ℥.6.maftich.℥.1.opij ʒ.2.omnes herbæ, femin
& radices oleo viol.vel communi diebus 12. infu
de deinde ad prunas coque, donec herbæ coqua
tur. Pofteà cola. Colatis tritum opium immif
Poftremò ceram & maftichem adiunge. Ad ide
olea crocinum, hederaceum, mandragorinum, p
pulneum plurimùm facient. Sic autem populneu
parabitur.In vini ℔.4.olei,fi vis.rof.℔.3.oculoru
populi verè collectorum libræ tres diebus 7. mac
rentur: quotidie agitentur: leuibus prunis poft
coquantur ad vini confumptionem: Capitis dol
res abigit efficaciter. Nimiùm fopitos his remed
ita excitabis.

℞. fucci rad. fœnug.℥.2.ß.aceti albi, in quo n
mofchata coxerit,℥.1.ß.cum fpongia ex aqua hyf
pi expreffa, & rurfus madefacta in fuprà dicto fu
co, fiat errhinum, attrahatur naribus. In eund
vfum pulegium, aut hyffopus teritur, & ex ac
naribus admouetur. Porrò quæ adhuc in men
gibus fupereft craffior, aut impactior materia,
digerentibus eft vacuanda.Vacuabitur partim fu
ptis,vt rheo,myrobalan. & catapotiis conuenien

is: partim admotis capiti temperatè calidis, vt o-
o rosaceo cum chamæmelino: fotu ex decocto
aluæ betonicæ, fœnicul. alth. lini, fœnug. floribus
amæm. aneth. anthos, sambuc. cum spongia, vel
m linteo: vel eidem capiti applicitis, columbis,
culis, lapis, aut similibus animalculis viuis per spi-
m sectis, & exenteratis. Sed hæc nunquam nisi in
e vigoris & declinatione morbi tentanda sunt,
oquin plus attraherent, quàm digererent.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Mania & melancholia, deliria sunt sine febre: phrenitis &
αφροσύνη cum febre. Hæ duæ species distinguuntur conti-
tate. Nam παραφροσύνη symptoma est in statu febrium ar-
tium, cum quibus incandescit, & remittitur. Phrenitis ve-
norbus est continuus, febrim & mentis perturbationem
icens. Hippocrati tamen interdum phrenitici dicuntur,
ouscunque mens oblæsa est. Caussa duplex: vna à bile na-
li, id est, tenuiore sanguine ad cerebri meningas affluente, *Phrenitidis caussa duplex.*
i illis inflammationem, vel etiam in cerebro, ob exitum è
i, angusto loco coarctationem, & prohibitam transpira- *Hipp. apho. 53. li. 6. Aph.*
em procreante, vel feruente duntaxat, vnde Hippocrati
ria securiora cum risu. Altera à bile non naturali, id est,
& adusta, quæ quò acrior est, & adusta magis, eò sæuiora
ericulosiora accidentia inuehit. Signa pathognomonica *Phrenitidis signa pathognomonica.*
, febris, delirium, continuitas. Curatur primùm clysmate
liente & alterante, si & per morbi sæuitiam, & ægri moro-
em liceat: sectione cephalicæ, aut eius loco, cucurbitulis
eris & natibus cum scarificatione admotis, aut sectione
: sub lingua, materia fluente: in statu, venæ frontis: Topi-
itio repellentibus, deinde admixtis paulatim resoluenti-
ourgatione bilis, potionibus cordi accommodatis in vi-
imbecillitate, sed in bile adusta humectantibus & me-
nolico humori propriis, aluo perpetuò humectata, vrinæ
ocatione (si retenta sit) per admota non calfacientia.

Cæterùm de venæ sectione in phrenitide non leuis est dub-
tatio. Etenim Asclepiades medicos eos trucidare affirmaba
qui phreniticis sanguinem detrahi imperarent, quòd phren
tis non nisi intenta & vigente febre prehendat: sanguis aute
remissa febre mitti debeat. Et quidem rarò sanguinem mitt
mus, quia ferè priùs missus fuit, & iam viribus deiectis incid
phrenitis. Quòd si quando sanguis ducatur, animi deliquiu
vitandum.

Narcoticis cautè vtendū. *Oleum de papauere, de mandragora.*] His cum iudicio vte
dum, ne cerebro naturâ frigido noxa inferatur, idque in mi
ma dosi, & in principio, aut vigiliis. Temperari possunt m
lieris lacte puellam lactantis, quod frigidiusculum est. Poss
mus quoque pannos succis intingere, vel aquis in hyeme,
admouere fronti: qui remouendi sunt, vbi incaluerint, & s
piùs repetendi. Potest etiam è tritici farina sola cum succo
oleo violarum fieri cataplasma, & fronti non dormientiu
applicari.

Syrupi de papa.] His quoque non vtemur nisi coacti,
firmis viribus. Cùm enim frigidissimi sint, de caloris na
ui extinctione periculum imminet. Ad virium robur & co
seruationem addantur syrupus violatus, pulueres cordial
vt de gemmis, diamargariton frigidum, aquæ buglossi, bor
ginis, & in bile adusta, puluerum loco, confectio alkerm
in minima dosi pro imbecillitate virium, & extrà vent
fluxum.

Opii vsus quibus in naturis suspectus. *Opij.*] Vsus opij in pueris, mulieribus, mollioribus, peric
losus est: in robustioribus minùs: assuetis, vt quarundam
gionum incolis, nullo modo, etiamsi per os sumatur. Guli
mus Rondeletius primariæ notæ medicus, & in Monpel
lensi Schola Regius Professor retulit mihi vidisse se ab His
no in summo æstu opij semunciam sine noxa deuoratam.
dolore capitis opium, non croco, qui molestiam & graui
tem inducit, sed nuce moschata, corrigi debet.

ANTO. VALETII EXERCIT. VI.

PHrenitis membranarum cerebrum obuelant
atque adeò cerebri ipsius, inflammatio, vel

uisita est, & cerebri, meningúmque eius propria, el spuria, cerebro septo transuerso inflammato nsentiente, & ex neruis, qui in ipsum sparguntur, tium concipiente. In illa magna & rara est respitio: in hac inæqualis, à contractione præcordiorũ incendio magno. Vtriusque distinctiones, causæ signa habentur cap. 3. libr. 5. de loc. malè affect. ro 2. de caus. sympt. comment. ad sent. 1. sect. 1. orrhet. 1.

Paul. Æg. cap. 6. libr. 3.

Morbus hic, quia acutissimus, celerem petit curanem. Iniicitur clyster è decoct. remollient. addi- seminib. frigidis: in quo sint dissolut. cathol. & pr. an. ℥. 3. mel. ros. & saccha. alb. an. ℥. 1. butyri rertis (non enim tam citò, atque olea, inflammatur) vel ole. violac. & buty. rec. an. ℥. 1. ß.

Phrenitidis curatio.

Clystere reiecto, materiæ affluxus, qui tumori & ammationi incrementum suggerit, reuellendus, rta cephalica, vel, suadente Aetio, media, vt ceùs subueniatur, angusto tamen facto foramine, tu nimiæ spirituum exolutionis, qui in hoc affepræ sanguinis tenuitate facilè dissipantur.

Conuenient deinde repellentia, quæ suo occurumorem propulsent, eiúsque feruorem cõtement: quanquam in statu, vbi meatuum reserane, & humoris discussione maximè est opus, eo- vsus sit penitus abrogandus.

Purgationum etsi Græci authores non memine-, fortasse quòd existimarint humores motos ammationem augere: tamen cùm bilis ad furo- in phrenitide multũ faciat, & in magnis mornõ solùm sanguinis missione, verùm purgatiori sit rectissimum, hîc purgante medicamento,

Gal. libr. 4. Meth.

minùs tamẽ calido, medicari licebit, priusquam a
ea quæ alterant, discutiunt, & vapores transpira
faciũt, veniatur. Sic itaque purgabis. ℞.expressio
ʒ.2.rhei elect.in decoct.℥.ß.1.tamarindor.&cich
infus.cũ ℈.1.cinam. in qua dissol.cathol.& syr. vio
an.℥.1.f.potio. Pauperibus semunciam diapr. solu
aut eiusd.diap.& electarij de succo ros.an. ʒ.2.in
qua hordei dissolues, nisi calidiora hæc exhibere
bris vehementia vetet.

Longiùs progresso affectu, & commoda erit d
riuatio, & à parte laborante vacuatio. Alterum af
xis cum scarificatu interscapulio cucurbitulis: alt
rum sectione rectæ in fronte venæ, stricto priùs,
appareat, collo, consequimur. Quod si consisten
morbo spes sit alicuius crisim consequuturæ vacu
tionis, nihil moliendum, ne naturæ motum inte
turbemus. Contrà verò si natura nihil tentando f
tiscat, aliqua oneris parte leuanda, clystere, vel c
thartico exhibito.

Mox ad discutientia linimenta & fomenta pr
grediendum: quæ quamuis calida, materiam for
euocando refrigerant. Parabitur ex moderatè c
lidis, vt chamæm. melil. aneth. beton. stech. mai
ran. seminib. anis. fœn. & similibus, decoctum,
quo immersa spongia capiti applicanda. Litus
ol. chamæm. liliac. aneth. Hûc referuntur exente
ta, vt loquuntur, viua animalcula.

Prætereà quia in phrenitide superat calidus h
mor, & proinde in ea affectione est ἀειχινησία
quoque & ἀναισθησία ob vitiatam cerebri temp
raturam, occurrunt duo grauissima symptomat
somnus difficilis & vrinæ retentio, quæ opem m
d

ci requirunt. Somnus conciliabitur hypnoticis potionib. ab Autore imperatis, vel hordeato cui semina refrigerant.pap.alb.lact. vel portulacæ sint addita. Subducetur vrina pubis & perinæi fotu, ex malua, bism. pariet. cham. & mel. in aqua & vino albo coctis.

De 1 Apoplexia. CAP. 7.

APoplecticum 2 ita curato. Hominem agitato, concutito, 3 fricato. Sæpe enim similes apoplecticis concidunt ex leui obstructione, quæ agitatione corporis discutitur. Ea obstructio à crassis vaporibus esse potest, vel quia pauca materia est, quæ obstruit. Similes quoque apoplecticis sunt, qui apoplectici & cataleptici veriùs dicētur, 4 plenitudine totius corporis, vel capitis, vnde viæ spiritales intercipiuntur. Quibus vena brachij interna quidem, si totius corporis plenitudo est, cephalica, si tantùm capitis, statim 5 aperienda est. Hoc enim remedium sæpe satis est. Eiusmodi historia est apud Aëtium, capite de catalepsi. Iuuenis quidam multi sanguinis derepētè mutus factus est. Tres dies integros ita iacuit: quarto die multo profluuio sanguinis è narib⁹ liberatus est. Αφωνίαν Græci affectum eum vocant. In apoplexia, quam frigidus & crassus humor excitat, priuatione motus & sensus, ac propè extincta rectrice anima, hominem 6 loco lucido & tepido collocato, ac corpus vehementius concutito. Tum 7 multa frictio conuenit, vnctio ex oleo calente, & maximè earum

1 *Demotus & sensus vniuersi corporis priuatione: quæ fit quum spiritus animalis è cerebro exitus prohibetur, & vitalis aditus è corde ad cerebrum.*

2 *Si modo apoplexia fortis non sit, sed debilis. Est enim insanabilis valida apoplexia.*

3 *Dura frictione, vinctus quoq. dolorificis, vt concretis humores fundātur, ac spiritus animalis exitum habeat, vitalis aditum.*

4 *Ac præsertim ii, quibus humore & crassiore sunt collo, quib. vitalis spiritus aditus ad cerebrū prohibetur.*

5 *... am aphoniam sine febre venæ sectio soluit. sect. 5. lib. 2. Epid.*
6 *... t splendore lucis materia foras euocetur.* 7. *Ad excitandam na... ram, liberanda obstructa, & præparandam materiam.*

partium,quæ magis refrixerint. Plantarum pedi
pruritus, aquæ vitæ cũ nuce moſchata in nares in
iectio, ſinapi vulgare illitum, vellicatio barbæ &
pubis,ſal ori iniectus. In phlebotomia,quæ vel ho
minẽ liberat,vel occidit,ita te gerito. Si nihil 8 re
pugnat,præparato priùs 9 corpore, & 10 in tempo
re venam cephalicam incidito: parùm detrahito
Poſt aliquot horas, ſi perſeueret malum, alterám
cephalicam vulnerato, nec ita multum ſanguini
detrahito. Hæc verò repugnant, quòd aliquando
immodica venere,aut alia quauis ſpirituũ inanitio
ne virt⁹ corporis exhauſta eſt. Hîc 11 ſcarificatione
cucurbitulis,ſanguiſugis toto corpore fixis conten
tus eſto,quemadmodũ in obeſis corporibus, mol
lioribus,& debilioribus,in quibus venæ 12 vel non
apparẽt,vel non ferũt phlebotomũ. Pręparatur cor
pus,ſubducto prius ventre,totius corporis fotu e
ol.calido,chamæmelino,anethino, aut ſimili, aſ
pera 13 frictione,cõcuſſione corporis & ambulatu
vt ſanguis craſſior & frigore cõgelatus recaleſcat
attenuetur,& meliùs effluat,oportétq; iuſtũ vulnu
infligere: alioqui ſubſiſtet ſanguis quanquã nõ vni
uerſim ſed interuallis detrahẽdus ſanguis eſt. Occa
ſio eſt in remiſſione, aut quo tẽpore nõ ingraueſci
malũ. Remiſſio intelligitur liberiore, quã antea
reſpiratione,pulſu meliore,& vbi partis alicui⁹ tor
por cœpit egelari. Alioqui ſi,quod ſæpe fit,aliter ve
nam aperias, aut ægrum præcipitabis,aut nihil iu
uabis,exitu materiæ negato. A phlebotomia ſpe
ſalutis,ſi pulſus,reſpiratio,faciei color, partium fri
gus,mens,motus,ſenſus,omnia,aut ex his aliqua,i
melius conuertantur. Alioqui, ſi non accreuit ma

8 Vt effœtæ vires nõ ſint, vt à venere.
9 Vt clyſtere acri,cuius deſcriptionem paulò pòſt es habiturus.
10 Si ſotius ſit cerebri ſymptoma.
11 Effœtis à venere viribus,phlebotomiæ loco admonẽde ſunt cũ ſcarificatu cucurbitulæ, natibus præſertim,ceruici & ſcapulis.
12 Propter earum anguſtiam.
13 Quæ naturam excitet, & humores fundat.

m,ex altera cephalica iteranda sectio est. Quòd si 14 *Vel olei*
:tum quidem proficiatur; desperatur æger. Secta *de absynth.*
:nâ,quiescat æger,atque interim stomacho & vis- *& mentha*
ribus consulamus hoc modo. *ana ℥.iii.*
℞.ol. 14 de spica ℥.3. mastich.℥.1.liquefiant in *15 Balneo*
vase duplici: & cum cyperi, macis, cina.an.℈.2. *mariæ vulgò*
ralli rub.℈.1.misceantur,cum rasura scarlatæ, aut *nuncupato.*
ssipio applicentur calida. Poterit etiam aliquid *16 Ad arcedos fumos, & inhibendũ*
up. 16 rosati deuorari. Visceribus sic: *catarrhum.*
℞.summitatum absynthij M.1.sem.carui,cumi- *17 Vt in ℔.*
ana ℥.ß.fiat decoctio in olei & 17 vini an.quan- *ß.ol.& quartar.j.vini.*
m sufficit. Inde foueatur regio 18 hepatis & lie- *18 Ad excitandam na-*
. Post hæc clyster acris iniiciendus est, ex deco- *turæ vim.*
onis 19 capitalis ℔.1.adiecta sem.carui,cumini, *19 Qualis esse poterit ex*
ccarum lauri ℥.ß.Deinde in decoctione dissolue *origani, cala*
l.hieræ picræ,& diacolocynth. an. ʒ.3.mellis 20 *menth.stœch.*
thosati, sacchari rub. ana ℥.1. salis ʒ. 2. 21 olei *beto. chamæ.*
ethini ℥.3. Sæpè fit, 22 vt resistat clyster,aut per *foliorũ lauri*
reuomatur: tum fiat tale suppositorium. *an.M.ß.*
℞.pul.hieræ diacolocynt.ʒ.2.castorei,sem.carui *20 Ex flori-*
utæ ana ℈.2.sal. gemmæ ℈.1. cum melle, q.s.fiat *bus rorisma-*
positorium bene longum.Quòd si nec hoc mo- *rini confecti.*
aluus quicquam reddit, cucurbitulis vtendum *21 Vel ruta-*
ex libello de cucurbitula. Reddito clystere ali- *cei,dũ effœta*
antisper quiescat æger. Posterò die. *intestinorum*
℞.pul.hieræ 23 diacolocynt. ʒ.2. theriacæ 24 *vis languet.*
eris ʒ.1.dissol. in aquæ vitæ & calendulæ an.℥.1. *22 Motu peristaltico &*
n cochleari, aut siphone infundatur in gulam. *subsultim facto.*
idotus hiera Pachij Antiochi à Scribonio Lar- *23 Vel sim-*
descripta multos olim apoplecticos Romæ li- *plicis.*
auit. Hiera Logadij conuenientior fuerit, si à *24 Vt septẽnis, exoluta*
ancholico succo & crassa materia sit affectus. *opii vi.*

Interim quoque vtendum eſt remediis, quæ Apo-
plecticum excitant. Oleum vitrioli plurimùm com-
mendatur. Quòd ſi deeſt, diſſoluantur ʒ.2. vitriol
in ℥.1. olei de ſpica, de coſto, de caſtoreo, de ſcylla
aut ſimili, hoc modo.

℞. ſcyll. conciſæ in taleolas ℥.2. caſtorei ℥ ß. vi-
trioli ʒ.3. fiat decoctio in olei anethini & vini an
℔.ß. ad cõſumptionem vini. Nares & palatum ho
oleo illinantur. Sunt & alia, quæ apud Græcos &
Arabas inuenias. Potio.

℞. caſt. ℈.4. maſtich. ſem. rutę, ſantali citrini, nu-
cis moſchatæ an. ℈.ß. ponantur in manica Hipp. &
colentur quater. Cum aquæ vitæ & calendulæ an
℥.1.ß. f. potio, infundatur in gulã. Aqua deſtillata
nucibus moſchatis auribus, palato, naribus ebibita
omnium eſt remediorum accommodatiſſimum.
Quòd ſi fiat, cum aqua vitæ deſtillatio, multò eri
efficacior. Hoc præſidium Senectẽſem Epiſcopum
horas iam 20. iacentem excitauit.

25 *Calami aromatici.* ℞. conſ. iris, 25 acori ana ℥.ß. conſ. ſalu. ℥.2. di
agitentur in mortario, ex 26 aquæ ſaluiæ ℥.2. Fia
26 *Aut aquæ vitæ, aut meliſſophylli.* fortis expreſſio cum ſupradicta aqua vitæ. Traiicia
tur per manicam Hippocratis, fiat potus.

℞. capillorum hominis minutim conciſorum
℥.ß. caſt. ℈.2. helleb. ℈.1. incorporentur in opopana
ce, fiat ſuffumig. Vel parabitur puluis in nares im
mittendus. ℞. hellebo. condiſi, albi piperis an. ʒ.1.
puluis. Caputpurgiis fortioribus, illitionibus pala
27 *Horum materia deſcripta eſt in cephalalgia frigida.* ex pulueribus, maſticatoriis, 27 apophlegmatiſmi
vtendum. Sed priùs ſuffumigiis & vaporibus mate
ria incidenda. Radẽdum quoque caput eſt, fouen
dúmque ex oleo calente, in quo pulegium, ſerpilli

ia quoque eiusmodi coxerint. Deinde dropaci-
us, sinapismis, 28 sartagine Rhazæ vtendum est.
ucurbitulę quoque & sanguisugæ, iam bene pur-
ato corpore, conueniunt.

28 Vt cādēti sartagine excitetur sopita cerebri vis.

℞. olei rutacei ℥.3. picis nigræ ℔.1. liquefiant in
ase duplici: deinde adde pyrethri, sinapi, piperis al-
ana ʒ.3. Misce, extende in aluta, calidum appone,
noua priusquam refrigescat.

℞. ficus pingues q. s. leuiter incoque: deinde cū
aplo sem. sinapi contunde ad formam emplastri.
ppone capiti post fotum conuenientem. Aliud.

℞. 29 oxycracei vel emplastri de Vigo ℥.3. forti-
r agitetur in mortario cum oleo laurino. Deinde
dantur gra. sinapi, pyrethri, staphysagriæ, pipe-
albi, euphorbij ana ʒ.2. misce.

29 Id emplastrum ab aceto & croco nomen habet. Hîc verò ad incidendum & foras euocandum præscribitur.

Rhazes sartaginem calefieri, dum candeat, inter-
im laudat, & de proximo admoueri capiti. His
mediis per longiora interualla vtendum est, aut
euiora, vt res patitur.

Apoplexia secundo aut tertio die iugulat, aliquā-
30 primo. Vt ergò celerior est, aut minus celer,
erunt interualla remediorum aut longiora, aut
euiora.

30 Vt quæ fortis existit.

℞. succi rosarum, mellis albi ana ℥.3. fiat syru-
s secundum artem: loco mellis potest substitui
ccharum.

Syrupus melinus.

Quædam apoplexia fit à multitudine humorum,
am plethoram vocant, & ea dicitur, ἀπόληψις,
nterceptio arteriarum & venarum. Eam sanat
bita & diligens sanguinis detractio. Potest autem
e repletio humorum, & tamen erit inanitio
ritum, vt in iis, qui venere immodica statim à

cibo vtuntur. Nam in coitu multus spiritus vitali
effunditur.

EIVSDEM HOLLERII SCOLIA.

In apoplexia homo repentè concidit sine motu & sensu
Sic à nobis obseruatum, in frigida & Austrina aëris constitu
tione Medicum quendam doctissimum sexagenarium, vl
timo Ianuarij die, Lutetiæ à cœna concidisse mortuum, Ruel
lium Septembri periisse quarto die, sicut & Bibliopolam
quendam eodem die, via Iacobæa. Pictorem quoque mens
Aprili, anno 1545. interiisse stertenti apoplexia: eodem mens
figulum in suburbio Iacobæo leui apoplexia Paralyticum
altera parte euasisse, vtrúnque vinosum & macilentũ, vt ind
intelligas vim ambientis in suscipiente præparato. Eadem
ferè constitutione temporis videre licuit Medicum apoplexi
paulò ante cœnam correptum interiisse repentè. Mulieribu
quibusdam quo tempore fœtus in vtero animatur atque mo
uetur, vt 40. die, & in fœminis 3. aut 4. mense fiunt apople
xiæ leues, vt in Domina Ezelim à nobis est obseruatum
Acutissima apoplexia mox iugulat, & spiritum adimit: forti
violentum trahit: tertio loco est, quæ non violentum quidem
& intentum, sed inæqualem, inordinatum & intermittentem
definítque in paralysim. Vnde animaduersione dignum illu
videtur, quod scribit Galenus comm. in aphor. 51. lib. 6. Qu
cúnque sani capitis dolore derepente capiũtur, & statim mu
fiunt, & stertunt, in septem diebus pereunt, nisi febris appre
hendat. Quæ sententia etiam scripta est 2. de morb. Interpre
tatur enim de apoplectis, qui apoplexia forti laborent. Se
hi ferè primo, secundo, aut tertio die pereunt. Hinc quoqu
perspicuum est, ex difficultate respirationis de magnitudin
morbi coniiciendum esse. Qua nota etiam distinguitur à car
& catalepsi, in quibus libera manet respiratio. Apoplexiæ nó
mine non semper in hac significatione Hippocrates est vsus
Fiunt apoplexiæ, vel quia spiritus animalis, qui per neruo
descendit, non conficitur à cerebro, ob intemperiem totiu
substantiæ ipsius: vel quia intercipitur, ídque vel à pitu
toso humore crasso & viscido, confertim cerebrum irrigant
quales sunt senibus familiares & hyeme, vt scribitur li.

Apoplexia mulli repentè suffocati.

Apoplexia qua nota à caro & catalepsi distinguitur.

pho. mulieribus minùs molestæ ob menstruam purgatio-
em: vel ab humore melancholico, periculosæ, & quæ homi-
em occupant à quadragesimo anno vsque ad sexagesimum,
uti docetur Apho. 57. libr. 6. vel à sanguinis eruptione &
enitudine, aut crassis vaporibus cum humore vias spirituum
tercludentibus, vt in ebriis quibusdam. Omnium facilis di-
iotio ex propriis cuiúsque humoris signis. Si qua à sola in-
mperie, non nisi longa temporis progressione induci po-
st. Nullæ vnquam, vel difficulter curantur. Si qua tamen cu-
tionis spes, ea fiet primùm clysteribus acribus, ab imbecil-
oribus initio sumpto, id est, qui fortiter trahentia non reci-
unt, vt colocynthidem, quia priùs inaniendum, quàm à par-
bus remotis trahendum: suppositoriis, dum clysteres paran-
r, sanguinis missione, præsertim cùm venæ tument, & di-
nduntur, ligaturis fortissimis & dolorificis, frictionibus
peris extremarum partium, hæmorrhoidum inflatarum a-
rtione, potionibus excalfacientibus & extenuantibus, pilu-
dissolutis in aquis sæpiùs repetitis, sinapi ori imposito, &
soluto in oxymelite, vel benedictâ, vel diaphœnico, vel
api dissoluto aquâ vitæ, & naribus illito, sale in os iniecto,
ctione palati: sternutatoriis post vniuersalia remedia appo-
is naribus, vt rutâ, castoreo, galbano, euphorbio: sinapismis,
opace, cauterio, &, si paroxysmo liberentur, coctâ materia,
eductâ.

Apoplexiæ curatio quibus perficitur.

Hominem concutito, fricato.] Collum commouendum,
candum, & contrectandum duriùs, qua parte venæ sunt
arteriæ. His enim prohibetur congelatio, sanguis inca-
cit ac tenuatur, meliùs fluit, & præparatur ad venæ se-
onem.

Vena brachij interna.] Magna inter omnes dissensio de ve-
sectione in apoplexia. Arabes initio eligunt saphenam, vel
alleoli. Sed cùm exigua sit, & valde remota, nec sangui-
satis, nec sat citò inde reuelli potest, poplitis vena com-
odior, quia amplior, & tutior. Deinde cephalica vtriúsque
achij, ad vtrámque partem exonerandam: posteà ad deriua-
nem, venæ iugulares, quæ valde tument. Angusto ta-
n foramine, metu hæmorrhagiæ, sectio facienda, & co-
endus sanguis medicamento Galeni ex pilis leporis,
ë, thure, & albumine oui, conuenienti ligaturâ asseribus

De vena in apoplexia secanda magna dissensio.

vtrinque ad collum applicatis supra iugulares, à clauiculis a
aures, & à sterno ad mentum, ne prohibeatur libera respirati
Quod in cane sumus experti exectis etiam pilis. Venas lingu
aperire non licet, contracto ore. Ex venulis nasi nihil iuuat
æger ob paucitatem sanguinis. Venæ frontis à iugularibus o
riuntur, nec tam conspicuæ sunt. Haly Abbas cap. 22. libr.
suæ Praxeos non omnino phlebotomen reiicit, nisi hac fo
san conditione, vt apoplectici facies non rubeat, non liue
cat, aut viridis & repleta non appareat. Eadem occasio
Rhazes sanguinem detrahit è iugularibus, vel cephalicis ill
co, deinde è pedibus, & extremo naso. Sternutatoria quoqu
reiicienda, cùm sit humor in corpore cerebri, non in ven
triculis.

Cucurbitulis] Vbi sectio venæ non conuenit, illius loco cu
curbitulis vtendum. Quæ si adhærere possint prope iugulare
& quasi sub mento, melius erit, quàm in humeris aut dors
In hypochondriis nocent, impediendo motum musculoru
abdominis in respirando, nisi extra paroxysmũ. Lococ ucurb
tularum multę sanguisugæ, cornicula applicabuntur cum sc
rif. Cucurbitulæ hypochondriis non affigendæ in accession
bus apoplecticis.

Theriacæ veteris] Minùs conuenit tum propter adstri
gentia, quæ multa recipit, tum ob vim opij non omnino co
sumptam vetustate. Hæc omnia humorum cerebri corpus i
rigantem altiùs impingunt. Horum loco detur ℥.1. coccia
rum dissolutarum in aqua vitæ: vel castorei ℈.1. aut ij. tu
piperis, zinziberis & euphorbij momentum. Expurgato ta
men cerebro conuenire possunt. Cæterùm apoplexiæ & om
nium affectionum frigidarum febris remedium est, vt consta
ex aphor. 51. libr. 6. & sent. 5. 2. Prorrhetic. de Numeni f
lio. Sed oportet febrem neque leuiorem esse, quàm qu
possit morbum tollere, neque grauiorem, vt quæ ægrum in
terimat.

ANTO. VALETII EXERCIT. VI.

Apoplexiæ magnitudo vnde.

APoplexiæ magnitudinem respirationis no
xa indicat, quæ quò maior est, eò morbun

rauiorem, magísque periculosum esse osten-
it. Hinc est, quòd Galen. quatuor fecerit epile-
siæ gradus cap. 10. libr. 3. de loc. mal. affect. com-
ient. ad aphor. 42. libr. 2. Quibus ex locis omnia.
uæ ad huius dignotionem affectus attinent, elici
ossunt.

Curabilis apoplexia est, in qua non omnino tercipitur respiratio. Fit verò, qualiscunque sit, el à sanguine in cerebrum repentè influente, vn-e viæ cordis & cerebri communes occludun-r: aut ab affectione calida, quæ Galeno φλεγ-μώδης διάθεσις appellatur: aut à pituitoso hu-ore, vel melancholico, cerebri ventriculos ob-uente. *Galen. cap. 4. lib. de cur-rat. per sang. miss.*

Sanguineæ apoplexiæ præsentissimum reme-um est cephalica secta, nisi periculum minùs vr-ns clysterem ex decoct. cephalico priùs iniicere rmittat. Optimum totum corpus concutere & a-tare, ne sanguis sensim congeletur & concrescat. ittendi sanguinis is sit modus. Non multus semel vniuersim, vt plethora exigit, sed paucior & sen-n trahatur. A quo si nec sensus redit, nec motus, es in angusto. Frictiones cum panno asperiore, hibito etiam sale in aceto dissoluto, & ligaturæ tes partium extremarum ante sectionem, & post les. *Sanguineæ apoplexiæ curatio.*

His artibus postquam sanguinis auersio & va-atio est procurata, intemperies à calido sanguine apite relicta sumptis refrigerantibus, vt diamar-. frigid. confer. ros. viol. nenupharis, & syrup. ac-nmodatis, emendatur.

ituitosa si sit apoplexia, meritò phlebotomia su-

ſpecta eſt: præſertim verò, ſi magna præceſſit inan tio, propter quam excremēta frigida in cerebro co lecta ſint, vt in ſanguinis profuſionibus, immodic venereorum vſu, &c.

Tum acrior imperabitur clyſter: qualis hic eſt. ℞ hyſſop. origan. calamenth. cētaur. minor. ſalu. an. M 1 bacc. laur. ſemin. aniſ. rut. ſeſel. an. p. 1. agaric. pān lineo inuoluti ʒ. 3. f. decoct. in aq. ad ℔. 1. vel ad ℔. ß. (maior enim eſſe debet quantitas clyſteris in ho affectu, & ſimilibus, in quib. ſenſus torpet, aut abo letur.) In colatura diſſol. benedictę laxat. hier. diac locynth. vel hierę Logad. an. ℥. ß. ſacch. rub. mell. a thoſ. an. ℥. 1. ſucc. mercur. ℥. 2. olei aneth. ℥. 3. f. clyſ

Conferet nares oleo ſaluiæ arte chymica fact aut nardino, irino, coſtino, addito, ſi velis, aqua v tæ, itémque caput, & corpus vniuerſum, cùm ad a poplecticum excitandum, tum ad humorum co gelationem prohibendam, inungere. Sunt qui cau terium ad ſuturas affigunt.

Liberato acceſſione apoplectica ægro, præparab tur materia zulapiis, apozematis, itémque purgab tur, vt in pituitoſa cephalalgia.

1 Lethargus affectio eſt cerebri à celeri & repētina obliuione nomen habens: aut, eſt delirium intermiſſionis expers, cum febre, ſopore, & celeri obliuione coniunctū, & phreniti di ſæpè ſuccedit, ſed ad malū. Omnis enī frigida intemperies calidæ ſuccedēs malo eſſe ſolet. Cuius morbi cauſa eſt intemperies cerebri frigida, humida, pituitoſa, quæ memoriam magis, quàm facultates reliquas lædit. Huius ſigna ſunt inexpugnabilis dormiendi neceſſitas, frequens oſcitatio, apertæ mādibulae, magna, r raſpiratio, pulſus lent, rari, languidi, manuū tremor, faciei decoloratio, pendu genae, excrementorum alui liquidorum aut ſiccorum, non aegri ſponte excretio, v nae iumentorum ſimiles, quae magnā in venis ſpirituum perturbationem ſignific

De 1 Lethargo CAP. 8.

LEthargi 2 ſigna colliges ex Aëtio, Prædiction bus coacis Hipp. lib. 4. Galeni de cauſis pulſu ſed pleniſſimè ex Aureliano, lib. 2. acutorum, cap.

2 Quibus diſtinguitur ab apoplexia, epilepſia, caro, catalepſi, & comate.

Lethargum cognitum ita 3 curabis. Initio 4 ma-
riam repelles: deinde ægrum 5 excitabis: tum ma-
riam vacuabis: postremò confirmabis caput: acci-
tia corriges: & in primis ratione 6 vitę institues.
Loco itaque lucido & tepido collocabis: mate-
m repelles oxyrhodino. Hoc autem minùs aceti
cipiat, quàm in phreneticis. Deinde oxyrhodinũ
randum erit ex oleo rosaceo, chamæmelino, ad-
ta minori parte aceti. Exempli gratiâ.
℞. ol. ros. & chamæm. ana ℥.i.ß. aceti ʒ.?. opor-
tque affundi in eam partem capitis, vbi iunctura
coronalis. Tum clysteribus acribus, & supposi-
riis vtendũ est, qualia in apoplexia descripta sunt.
stea verò frictionibus, vinculis, vellicationibus:
rtim, vt his materia reuellatur: partim, vt inde
er excitetur. Excitatur quoque hac potione.
℞. mythridatij ʒ.i. dissol. in aquæ vitæ & calen-
læ an. ℥.ß. Similiter theriaca vti licet. Sed tutiùs
st clysteres & vacuationes, & hoc quoq; excitat.
℞. 7 castorei, lapidis gagatis, cornu cerui, abro-
ni, capillorum hominis ana ℈.i. Excipiantur pice
mida: fiat fumus, qui adhibeatur naribus. In-
im proderit scyllam conquassatam cum oleo
io, aut simili occipiti admouere. Statim initio,
orpus sanguineum est, & tolerant vires, è ce-
alica sanguis detrahendus est. In lethargo, cly-
ribus & glandulis acribus potiùs, quàm phar-
cis purgantibus vtendum est. Vbi tamen diu-
na passio est, & vires tolerant, vtimur primùm
upis incidentibus, quales anteà descripti sunt.

3 Si non sit insanabilis, vt qui superuenit phrenitidi, & in quo excrementa non spõte ægri feruntur, vt à delirio tum etiã à resolutione musculi sphyncteris.

4 Quæ affluit à cruditate humorũ.

5 Ne motrix cerebri facul tas opprimatur. Erit autẽ lethargicus excitãdus eo studio, cui sese addixerit, clangore tubarum, similes: tinnitu auri & argenti, sianarum, &c.

6 Quæ æquè pugnet cum morbo, & naturæ studeat. Sed hîc vino abstinẽdum, vtendúmque hydromelite ...lici, vel origanato, cibo mediæ materiæ, qualitate humido, cõsistentia sicco.

7 ...oc suffumigium iis minùs conueniat, qui epilepsia corripi solent.

Horum loco oxymel concinnari poterit ex iis, qu
bus neruosum genus iuuetur. Decoctũ apij, fœni
capill. vener. Aëtio probatur. Deinde ex hieris, p
8 *Vt hysso. calaminth. stœch. calam. aromaticus.* cra, diacolocy. & Agarico purgamus. Posteà cucu
bitulas ceruicis initio, vt ad primam, vel secunda
vertebram, ac deinde scapulis, metaphreno, lumbi
9 *Vel, succi radicũ fœnic. ℥. 3. in aceti scyllit. in quo nucis moscha tæ ʒ. ß. infusa fuerit. ℥. ß.* & cruribus cum multo igne affigimus, ex quib
ad purgationem localem veniendum est, per errh
na, diamassemata, illitiones palati & capitis, drop
ces, sinapismos, phœnigmos.

Pulegium itaque, thymum, origanum, aliáq
id 8 genus cocta aceto, naribus ita admouebis,
10 *Ne frigoris vi humor & vapor exitu prohibeatur.* calidus vapor ad cerebrum perueniat, ex quo n
res inunges hoc modo.

℞. ol. irini ℥ 1. aceti scyllit. ℥. ß. castorei ʒ. 2. 9 m
ce. Vel. ℞. olei irin. nardini, de costo an. ℥. ß. medul
11 *Huius hæc erit formul. ℞. ser. pill. M. 1, coquatur in ℔. 1. olei chamæ. & ℔. ß. vini, ad eiusdẽ cõsumptionẽ. Nec negligẽdum mulieris illius remedium, cuius descripta est à Paul. Aegi. historia, cap. de lethargo.* scyllæ tritæ cum acet. scyllit. ʒ. 3. castor. euphor
ana ℈. 2. f. linimentum. Posteà etiam errhin. sup
descriptis vti licebit. Palatum illines sinapi trito
aceto & melle commixto: dúmque hæc fiunt, p
interualla clysteres iniicies. Caput æstate rade
hyeme 10 detondes: fouebísque primùm 11 d
cocto serpil. satureïæ. puleg. orig. coctorum in ol
& aceto. Deinde inunges & fouebis ol. de scyll.
priùs descripto, oleo philosophor. de gagate, se
pino, de piperib. de euphorb. quæ à Mes. describu
tur. Alioqui irino, sampsuc. id est, de maiorana, a
ex rosmarino comparato, vel hoc cerato.

℞. ol. laurini ℥. 4. ceræ tantundem. Liquefia
in vase duplici, fortitérque agitetur cum succo a
12 *Cap. de apoplexia.* & rutæ, quibus adde castorei puluerati ℥. 1. Hi
13 *Ibidem.* ad dropacem priùs 13 descriptum transeundum e

: quo ad ſinapiſmum. Sinapiſmo autem ſic vten-
ım eſt, vt ſimul atque pars rubuerit, reuellatur,
ırſque oleo calido foueatur. Quòd ſi dolor ve-
:mens inde excitatus eſt, leniendus erit roſaceo,
eliloti, chamæm. aut maluæ decocto, aut oleo
olaceo.

Oportet autem ſinapiſmum ſubigi ex aqua, vt
ılt Oribaſius, non ex aceto, vt recentiores ferè
edici, & olim Archigenes. Aëtius ex aqua, vbi
æmaduerint ficus ſiccæ. Credidit enim Oribaſius
m ſinapiſmi aceto diſſolui. Id quod experientiâ
dicit. Huic rei vtile eſt diacopregias Aureliani:
orum diaſcyllatum, ex caprino ſtercore, aceto,
l poſca ſubacto.

Sunt & 14 Phœnigmi, qui rubrificant, ex na- 14 *Phœnigmus & ſinapiſmus minimè vtendum in lethargo, quòd coniunctus cum febre ſit, quæ hæc calida reſpuit.*
ırtij ſemine, ſinapi, helenij radice, columbarum
reſtium ſtercore, ſcylla in mortario trita & illita,
orum tunica, lacte tithymali, cantharidum pul-
re, vrtica, atramento ſutorio, euphorbio. Hæc au-
n tandiu inhæreant, dum pars rubeſcat. Si quæ
ıpullæ excitatæ ſunt, compungantur. Ampullas
ollet, quod ſequitur.

℞. ſinapi, piperis, euphorbij ana ʒ.1. Incorpo-
ıtur melle anacardino, & in parte ſinantur, dum
ıpullæ tumeant. Mel anacardinum ita fieri opor- *Mel Anacardinum.*
. Anacardos ſemptem diebus in aceto macera-
prius contritos: tum in eodem coques, dum ter-
pars aceti conſumpta ſit. Refrigerari ſines.
ıod ſupernatabit oleoſum, mel eſt anacardinum
bucaſis in aqua macerat & coquit. Alij mel ana-
dinum appellant, in quo anacardi fuerint con-
i. Oportet autem, quemadmodum in apoplexia

15 *Fotu... tu, conditu, & pulueribus cardiacis.* dixi, dum hæc fiunt, ſtomacho & viſceribus

conſulere.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Lethargus, Caros, Arabibus Subeth, Catoche, Catapho[...] Coma, affectiones ſunt ſomniculoſæ, in quibus ſomnus a[...] ctiùs, quàm pro naturæ lege, hominem complectitur, ob [...] que inter morbos, aut morborũ ſymptomata numerãtur. S[...] neque de nominum diſtinctione, neque de cauſis ſatis cõſt[...] inter Medicos. In Lethargo æger perpetuò in ſomnum lab[...] tur, obliuioſus, ſtupidus, crebrò oſcitans. Sæpè ore hiante pe[...] ſiſtit, velut os claudere oblitus. Vrinam reddit iumentoru[...] lotio ſimilem: ſumptam matulam quandoque ſe tenere no[...] meminit, argumentum læſæ potiſſimùm memoriæ, & poſte[...] rioris ventriculi, aut potius ſubſtantiæ cerebri. Lethargi cau[...] ex comm. 1. in Prorrhet ſent. 1. cauſa eſt intemperies frigida [...] humida cum pituita cerebrum madefaciente, & tumorem fr[...] gidum efficiente, quæ incaleſcens & ſemper putreſcẽs febre[...] lentam inducit. Aliquando ſuccedit phrenitidi, febri cont[...] nenti, & ſimilibus, ob cerebrum impenſiùs refrigeratum, v[...] immodicam vacuationem, & natiui caloris imbecillitate[...]

λήθαργος. *Lethargi ſigna.*

Cari ſigna. In Κάρῳ. ſiue ſopore profundo, ſomnus altior, quàm in ſup[...] riore, oculi perpetuò clauſi, omnis ſenſus atque motionis p[...] uatio, excepta reſpiratione, quæ illæſa manet. Vnde perſp[...] cuum, cum lethargo conuenire materiâ, craſſóque & viſcid[...] humore procreari, licet etiam & à craſſiore vapore per cõſe[...] ſum, vel à toto corpore, vt in vigore & acceſſionibus febriu[...] à pituita, vel ventriculo, hypochõdriis, inteſtinis, medicam[...] tis calidis, aut laxantibus, putredine à vermibus, vt in pueri[...]

Lethargus & carus in quibus conueniunt, & diſsident. Differre aut primùm loco, quia fit in anteriore cerebri part[...] non vẽtriculo. Sic enim epilepſiã potius inferret. Deinde, m[...] teriæ putredine. Neq; enim humorem habet putreſcentẽ, n[...] que cum febre. Poſtremò, quia ſequitur aliquem morbũ, ſ[...] piùs febrẽ pituitoſam & ſpuriam, vehementiorẽ tamen feb[...] lethargica, cuius velut ſymptoma eſt. Succedit quoq; com[...] tiali morbo, cerebri cõpreſſioni, fracto cranio, oblęſis meni[...] gibus, vehementiori in tẽporibus ictui. In Catalepſi æger ex[...] guum quid aliquando loquitur, aliquando penitus motus

ısus sopiuntur. Ab vtróque differt siccitate. Fit enim (si Ga-
io credimus) à vehementi refrigeratione, cum quadam Gal. coment.
citate. Deinde loco à Caro, quia fit in occipite. Sed cer- in aph. 3. lib.
r distinctio, & patognomonicum signum est, quòd ægri 2. Apho.
ılos apertos habeant, atque in eo permaneant habitu, quo
repti sunt, tensione nimirùm inducta à siccitate, præcipuè
nusculis oculorum, qui in superioribus affectibus humo-
lissoluti concidunt, & eosdem claudunt. Catoche idem
ıificat. Scribit enim Paulus, affectum, qui veteribus
οχος dicebatur, recentioribus Catalepsim, siue κατοχήν, ve- Paul. Ægi-
ı detentionem & deprehensionem, & κατόχους ἢ κατεχο- net. cap. 10.
ους, quasi dicas occupatos, detentósque nominari. Alij lib. 3.
inguunt, Catochem esse ἄγρυπνον κῶμα, soporem vigi-
tem, cùm æger somno premi videtur, & tamen vigilat,
nec loqui, nec membrum vllum mouere potest, vt scri-
Galenus Commentariorum 2. in libr. Prorrh. Cuius affe-
s contrariæ sunt caussæ, biliosus humor, & pituitosus.
aphoram Galenus 13. Methodi sumpsisse videtur, tàn-
m genus omnium soporum sine febre. Rursus Coma
nem Cataphoram significat, diuiditúrque inuigilans, &
ı vigilans, passim apud Galenum. Sed remota omni no-
um ambiguitate, de qua toties ille ipse celeriter ad pa-
nem veniendum esse iubet, ne rerum cognitionem, de
ous perpetuò agendum, præripiat, Medico ægrum sopore
eptum cernenti primò considerandum, an respiratio læ-
t. Sic enim, erit apoplexia. Sin libera appareat, proxi-
n, an oculos clausos habeat, an apertos. Clausi lethar-
ı, vel caron indicant. Quod vt distinguatur, videndum
ıde, an sit febris, nec superuenerit alteri morbo. Sic enim
lethargus: in quo etiam tremorem manuum, vultum dis-
rem, turgidum, pulsus tardos, debiles, & cætera, quæ
ıt Hippocrates. At si sine febre, & post alium morbum
accessionem febris spuriæ, caroticus æger est. Sin ocu-
ıpertos habeat, & rigidum sit corpus, catalepsim iudi-
us. Cuius causa (vt dicetur) vel sanguis est, vel melan-
ia. Si partim vigilet, partim dormiat, ἄγρυπνον κῶμα.
humore exuperante deinde iudicandum ex propriis
sque signis. Curatio perficitur, primùm sanguinis mis-
e (si venæ tumeant) è cephalica: deinde vena frontis.

Alioqui periculosa sanguinis missio in tanta frigiditate. Cly-
steribus primùm tenuantibus & alterantibus pituitam, poste-
trahentibus, & acutis glandibus, frictione vehementi, ligatu-
ris extremorum, auulsione barbæ, capillorum capitis, puden-
dorum, suffitu ex fœtidis, vnctione sinapi facta in palato, au
benedicta, aut hiera picra. Post hæc omnia, sternutamentis. In
principio repellentia admouenda sunt sincipiti, licet magi
in occipite sit affectus. Est enim ratius, & multis suturis per
uium.

Excitatur quoque.] Longè lepidiùs, non sine tamen medi-
ca ratione, Opimium illum auarum apud Horatium Medicu
fidelis è somno profundo reuocauit: qui

Horatius satyr. 3. li. 2.

Quondam lethargo grandi est oppressus: Vt hæres
Iam circùm loculos & claues lætus, ouánsque
Curreret. Hunc Medicus multùm celer, atque fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet, atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum. Hominem sic erigit, addit & illud:
Ni tua custodis, auidus iam hoc auferet hæres.
Mén' viuo? Vt viuas igitur, vigila.

Non dissimili techna alter vinosus excitatus fuit, cùm au-
diisset vasa sua vinaria vehementiùs commoueri, atque in-
de vinum ebibi. Non inutile etiam sonitu tubarum & musi-
ca noctu aut interdiu ægrum aliquo, aut per cubiculum
ambulantem circumducere. Cæterùm notandum, quo
admonet Hippocrates 3. de morbis. cùm multum liqu-
dúmque per aluum deiicit lethargicus, pusillam vitæ spem
esse.

Lethargicis pusilla vitæ spes à liquidiore, aluo.

Castorei] Mirificè prodest neruosis affectibus, etiam in po-
tu sumptum. Mesue à granis tribus ad quatuor dabat ex oxy-
melite, idque post vacuationes.

Posteà cucurbitulis] In statu cum multo igne & scar-
ficatione affigendæ sunt occipiti, non solùm ad sangui-
nem, sed vt inde etiam calor natiuus excitetur, & mater
reuellatur. In principio humeris, ad diuersionem & euacu-
tionem.

ANT

ANTO. VALETII EXERCIT. VIII.

Ethargus continuus eſt præter naturam ſopor, cum febre lenta & obliuione, vitio cerebri genitus: principe ſcilicet animæ parte à pituita labefactata, & ſenſu, motúque oppreſſo. Pituitoſus ille humor, Galeno teſte, in cerebro putret, cum febre, citra febrem, quamuis plerúnque lenta febris ... Arabes œdematodem eſſe inflammationem arbitratur. Nonnunquam hoc malum oritur à vaporibus craſſis & frigidis è viſceribus & præcordiis ſublatis, interdum à ſola intemperie cerebri frigida & humida, quam medicamentorum impenſè refrigerantium vſus, vti accidit in phrenitide, induxerit. Lethargi ſigna ſatis ſeſe produnt. Cognito affectu eiúſque cauſis, indicantia (ſeruato ſemper contrarietatis ſcopo generaliſſimo) perfacile eſt inuenire, etiamſi medicinam huic morbo facere nô ... è ſit facile, cùm propter affecti loci præſtantiam inter lethales morbos ab antiquis Medicis numeretur. Recta victus ratione, quæ pituitæ generationi aduerſetur, præſcripta, ex cibis tenuant. incidentib. coctu facilibus, hydromelitis, vel vini alb. oligophori potu, & rebus non naturalibus debito modo adhibitis, de auxiliis etiam atque etiam cogitandum eſt. Primùm omni ratione à ſomno excitatus æger, vt antè in apoplexia, vacuabitur venæ ſectione, niſi adſint quæ mimonem ſanguinis ... ediant, crudus videlicet humor, pueris ætas, ... i tempus, in quo ſit vel extremus calor, vel frigus, vbi ad acriora enemata veniendum præcipit ... llus. Vel hac acriuſcula purgabitur potione.

Galen. comment. ad ſent. I. Prorrh. I. lib. 3. de loc. affect. lib. de differ. ſympt.

Lethargi curatio.

Hippoc. lib. de vict. rat. in acut. & Gale. comm. ad ſenten. I. ſect. 3. libr. 1. Epidem.

Hippoc. lib. 2. de Morb.

Gal. cap. 21. lib. 3. Meth.

Paul. Æ gin. cap. 9. lib. 3.

℞.hieræ diacolocynth.ʒ. 2.dissol.in aqu. beton. & ca lendul.addit.syrup.de stœchad.℥.ß. f. potio. Vel. ℞. expre sionem ʒ.3. myrobal. cepul.in aqu.salu.infusar. rhei elect. i ead.aqu.infus.ʒ.1.ß.in qua dissol.cathol.& syrup. de bizanti ana ℥.ß.f. potus. Vel. ℞. folic. senn. mund.ʒ. 2. agar. recen troch.℈.4. infundantur in hydrom:cum gr.3. zinziber.In ex pressione dissol.electar.diacath. ʒ. 2.hieræ simpl. ʒ. 1. syru capill. ven.℥. ß.f. potio.

Conferent reliqua quæ reuellunt,tum etiam cu curbitulæ occipitio admotę, & initio litus fronti & temporum ex oxyrhodino, in quo duæ ta tùm aceti partes, pro 7.olei, adiiciantur. Oleur chamæm.admiscebitur,vel aqua beton.

Postremò digerendus humor sumptis & admo tis.Sūptis,vt electa.lętificante Gal.diambr.aroma rosther.mythrid. cōseru.anth calendul. ex quibu opiat.vel condita parabuntur. ℞. conseru. anth. & calendul.ana ʒ.2.conser.ros.ʒ.1 puluer.electar. ar ros.ʒ.1.acor.condit.℈.4.cum syru.de stœch.f.opia vel cū sacch. conditū. Admota erūt,litus,vnguen fotus ex oleis digerent.& discutientib.vitatis tam propter febrem,calidiorib.Galenus tamen sinapi mo materiam in alto reconditā trahere non refo midat.Iisdē fermè remediis (excepta phlebotom omnes soporosæ affectiones percurantur.

1 Caros à nomine κάρα, hoc est caput, nomē habēs, affect⁹ est capitis, in quo egri nec sentiūt, nec mouēt se, seruata tamē respiratione libera. Gal.li.4.de loc.maleaffe. & Comm.in 21.sent.secū. di de articul. vnà cū sensu & motu rationē etiā & memoriā lædi scribit. Hic anteriores cerebri partes magis afficiūtur. Huius mali causa materia est frigida corruptionis expers. Fit etiā à causis externis, vt immodico refrigerātiū vsu, ebrietate, ictu, casu, contusione, arteriarum carotidum & musculorum temporaliu vel à depresso cranio, dum quis inter serrandum grauius opprimit.

De 1 Caro. CAP. 9.

CAros cum lethargo 2 conuenit, 3 sed maior profundior sopor est. Stimulati non excitan tur: interrogati non respondent.

2 Materia, in generatione, non in corruptione: quod caros febrem minimè hab symptomaticam. 3 Tunc enim motrix cerebri facultas materiæ frigidæ & humi copia oppressa iacet, fitque imaginandi facultatis paralysis.

Eadem curatio, quæ lethargi, nisi quòd magis in-
dentibus & attenuantibus vtendum est.

Est & quoddam genus delirij inter phrenitidem
lethargum ex bile & pituita. Veteres 4 typho-
aniam aut typhoniam appellârunt. In qua affe-
one si superat bilis, coma peculiariter appellatur:
pituita, catochos.

Fit & Coma 5 vbi à calidioribus & humidiori-
is vaporibus ex reliquo corpore sublatis caput re-
etur.

Catalepsis nomen ambiguum est. Nam aliquan-
subita vocis amputatio, sensus & motus priuatio
elligitur, quam 6 aphoniam Hippoc. vocauit,
æci etiam 7 ἀπόληψιν.

Eà interim fit plenitudine sanguinis, quæ vias spi-
as animalis intercipit. Sed quæ peculiariter cata-
sis dicitur, à melancholico succo aut vapore po-
rius cerebrum obturante & siccante fit. Derepẽ-
muti fiunt: neque concidunt: sed in eodem habi-
permanent: apertis oculis, si priùs aperti essent:
ntes, si starent: sedentes, si sederent: ex quo vul-
s credit non dolere, aut ita mortuos viuere: sed
loquuntur) raptos.

Consentientibus conditionibus, cephalicam seca-
si facies rubet, repleta appareat, liuescat, &c. Cly-
es molliores primùm, dein acriores iniiciendi.
i calor est in capite, refrigerantibus: vbi frigus,
efacientibus oleis & litubus vtitor.

A purgatione totius corporis commodum erit
ut, & totum denique corpus oleo anethino, iaf-
no, sesamino, aut similibus inungere vel calentes
les recens detractas inducere.

4 De hac vide Galen. comment. in sent. 1. sect. 1. Priorũ Prorrhetic.

5 Coma Hippoc. in Coac. animaduer. fit à resolutione, perfrigeratione & oppreßione cerebri.

6 Aphoniæ nomen apoplexiam, carum, cæteras que cum sopore coniunctas complectitur affectiones.

7 Hæc secũda apoplexiæ species existit.

Vrinæ quia craſſeſcunt vt plurimùm, imperand quæ tenuent,& vrinas moueant. In tremore caſto reum ad ℥.i.è mulſa exhibendùm.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ea interim.] An ab intemperie ſola fiat Catalepſis, an cu humore:& ſi cum humore,quíſnam ille ſit,non facile eſt diu dicare.Galenus enim videtur ab intemperie frigida ſicca fie cenſuiſſe.Sed cùm repentè inuadat & deſinat,intemperies au tem ſicca repentè induci nequeat,aut tolli, neceſſariò confite ri cogimur aliquem ſubeſſe humorem. Aëtius præter ſangu nem,atram bilem ponit. At ſi ita res habent, cur non omn melancholici incidunt in catalepſim, præſertim ſi fiat in ve triculis?Niſi dicamus in catalepſi non ventres, vt in melācho lia,ſed venas & arterias, quæ in cerebri meningibus diſſem natæ ſunt,eo humore repentè & affatim impleri, inflatas d ſtendi: inde ſequi rigorem totius corporis inſtar corporu frigore concreſcentium.Fit etiam à ſanguine multo & copic ſo venas inflante, & tenſas retinente, ſicuti quum humc res in conuulſione neruos contrahunt. Eodem ergo mod fit catalepſis, quo apoplexia, nimirùm ſubſtantiâ cereb irrigata per defluxionem,vel ſanguine,vel melancholico hu more.

Aëtius ca.4. Tetrabibl. 2.Serm.2.

Catalepſis quî fiat.

Secretarius Vaſco in febris declinatione, & alui profl uio,vrinis bene coctis,certam valetudinis ſpem præbentibu catalepſi deprehenſus vno die obiit Anno 1 5 5 2. Augu ſto menſe. Aperto cadauere pulmones & hepat corrupta i uenta ſunt,ſerum quaſi rufum cerebro poſteriore contentun & ſanguis concretus in maiore vena, quæ medium caput pe reptat.

ANTO. VALETII EXERCIT. IX.

CAros capitis eſt grauitas, quam inexpugnabi lis dormiendi neceſſitas conſequitur. Diſtin guitur hoc nomine à lethargo, quòd lethargus po ſteriorem cerebri vētriculum,caros anteriores eiu

em cerebri ventriculos obsideat. Differt etiam ab
poplexia: nam hęc (si neruorum sit obstructio, &
fectus cerebri proprius) cerebrum omne occu-
ans, in paralysim, quum soluitur, degenerat: at il-
m finitum bona valetudo magna ex parte exci-
t. Somniculosis eius generis affectibus catoche &
talepsis adscribuntur, quas Gal. appellatione ca-
phoræ complexus est cap. 12. lib. 13. Meth. Easdem
stinxit Paul. Ægineta cap. 10. lib. 3.

Caros vel est primarius cerebri affectus, & cau-
m habet frigidam humidam intemperiem, solam,
l cum materia, qualis infantibus in frigido præ-
rtim & humido aëre diu educatis, necnon iis, qui
lificia recens gypso inducta inhabitant, sæpe acci
t, & hic lethargi remediis curatur: alius ex con-
nsu subiectæ partis alicuius, vt ventriculi, mate-
m aut multitudine vires opprimentem, aut fri-
ditate humida stupefacientem transmittētis: qui
rgantibus cedit, vel etiam alexipharmacis, in illa
pellenda materia, si deleteria fuerit, agentibus,
profligatur.

Paralytica remedia. CAP. 10.

PAralysis de qua hîc agimus, familiaris 2 a-
poplexiæ, resolutio est dimidij corporis, non
ius, quarundam partium, non omnium, à crasso
frigido humore, à quo neruosum 3 genus remol
ur, atque resoluitur.

In his clystere primùm vtendum est, molli qui-
m, si diutiùs fæces alui substiterint: deinde etiam
iori.

1 Paralysis symptoma est facultatis animalis, motricis & sensificæ, in qua affecta pars sensu & motu priuatur. Quum enim corporis totius motus & sensus deperditur, dicitur apoplexia. Pars primariò affecta est cererbum ipsum, aut spinalis medullæ principium, vel dimidia tantùm eius pars. Causa paralyseos triplex: obstructio, compressio, & diuisio. Fit autem, quando animalis spiritus tota sua substātia ad partem eam, ...a suscipitur actio, perreptare nequit.

2 Etenim succedit paralysis.

3 Ac præsertim spinalis medullæ nerui.

4 Nec ſolum partes quæ mouendi vim amiſerũt, ſed radix neruorum, quæ partib[illegible] illis vim ſentiẽdi impertit.
5 Vt chamæ. anethino.

Partes 4 reſolutæ oleo 5 moderato, ſed calente, fouendæ ſunt.

De phlebotomia non conuenit inter Græcos & Arabes.

Detrahendus quidem ſanguis eſt mediocriter ex cephalica partis integræ, authoribus Græcis. Frigidum enim eorum corpus, frigidus quoque morbus. Itaque larga ſanguinis miſſione languidum calorem extingui metuunt.

Rhazes, & qui hunc ſequuntur, ex vtraque cephalica ad tres aut quatuor libras: poſtridie etiam ex venis 6 linguæ ſanguinem detrahunt. Græcis tutiùs adhærebis.

6 Ad amotionem cauſæ coniunctæ.
7 De ducẽda enim cibi aſſueti pars altera.

Inſtituendus 7 victus. Primùm quidem leuiter incîdat, attenuet, & detergeat. Potus ſit hydromel ex ſexcupla aqua, in qua modicum ſtœchados, aut acori (*vulgaris: adſtringit & neruis robur addit*) aut ireos Florentiæ coxerit: gratiâ exempli, horum & ſimilium ℥.1. in ℔.2. aquæ, quale eſt.

℞. rad. ireos Florentinæ ℥.1. coquatur in ℔.2. aquæ, dum dimidium libræ conſumptum ſit. In col. diſſolu. mellis communis quartarium vnum: deſpumetur, fiat hydromel deſpumatum. Vel etiam parabitur hydromel ex radicis acori & ſaluiæ decocto. Poterit & cinamomum & maſtix & cariophyllum in aqua concoqui, atque inde hydromel parari. Loco etiam mellis ſaccharo (*Candum magis exſiccat*) vtemur, ſi febris 8 ſuſpicio eſt, modicóque cinamomi, aut rerum eiuſmodi vti oportebit. Quale eſt.

8 Aut ſi æger ſitibũdus ſit.
9 Leuiter ſcilicet contuſi: alioqui enim catarrhum mouet.

℞. aquæ coctæ ℔.1. coletur per manicam Hippocratis cum ſacchari ℥.3. & ʒ.2.9 cinamomi.

Vtatur assis carnibus, quæ caryoph. cinam. & 10 His abstinendū est, quòd oleosa sint, & pīguia, ob idq; καρηβαρικὰ, id est, caput grauātia
rdo configantur: vel lardum, quo figuntur, asper-
:mus, pul. cinamomi, nucis moschatæ, & caryo-
ıyllorum.

Vtatur granis 10 pini conditis, & canella tritis.
ostineant aqua, & vino, & longiore 11 somno. 11 Qui materiā intrò cogit, cerebrūmque opplet humoribus.

Materia potionibus 12 incidenda, vt hydro- 12 Vt hydro. conditis Cephalicis, aq. melissæ.
elite (*oxymel noxium, ob acetum*:) aceto tamen cum
ryophyllis & rebus capitalibus cocto vti nihil
ohibet, maximè verò in viscida materia: quæ
ɔnnunquam oxymel cum decocto guaiaci parare
adet) in quo stœchas, cæteráque eiusmodi coxe-
ıt, vt est serpillum, pulegium, & similia. Deinde
rgandum hac potione.

℞.pul.hieræ diacolocynt.ʒ.2.mastichis, bdellij 13 Aut ʒ.2. hieræ picræ in hydromelite origanato dissoluantur.
a ℈.1. nucis moschatæ, spicæ, rosarum ana ℈.1.
nnia incorporentur modico conseruæ borragi-
:.Vel hac veterum potione.

℞.polyp. quern.℥.ß. sem. anisi & apij ana ʒ.ß. 14 Vt his quarū hæc sit descriptio ℞. agar. troc.ʒ. 2. turpethi gūmosi ʒ. 1. ß. sal. gemm. zinziberis an. ℈ 1. Infundātur in vino albo. In expreßione dissolue puluer. hieræ. picr. ʒ. 1. diacolocynth. ʒ. 2. f. massa, ad ʒ. 1. vtēda in sīgulas doses.
t decoctio ad ʒ.3. quæ coletur per manicam Hip-
cra. cum ℥.1. mellis albi, cinamomi, ʒ.ß. In col.
sol. pul. hieræ diacolo.℈.4. pul. hieræ picræ 13 ℈.
iat potus.

Possumus vti & pilulis alephanginis, imperiali-
s, assaieret, de agarico, fœtidis, cocciis. Aliis 14
oque suprà descriptis cap. de soda phlegmatica:
i etiam syrupi descripti sunt, qui plurimùm con-
ent, si per interualla paralyticis imperentur.

Dum hæc fiunt, oleo calente, sed temperie non
calida resolutæ partes fouendæ sunt. Stomacho
ım & visceribus, vt priùs, consulendum est.

Conseruæ quoque instituēdæ sunt, iuæ, anthos,

ſaluiæ, ſtœchados (*quæ duæ principatum obtinent*) enu
læ,gentianæ, acori, ireos, zinziber conditum, con
dita nux moſchata, theriaca, mythridatium. Doſ
conſeruarum ad ℥.1. aut 2. quas vtiliter commiſce
bis cerebro leporis aſſo,quod peculiari natura con
uenire ſcribunt paralyticis.

℞.conſ.iuæ,conſ.anth.& ſalu.an.℥.1.cerebri le
poris recenter aſſi.℥.ß.cinamomi, nucis moſchatæ
an.ʒ.1. cũ ſaccharo in aqua iuæ diſſoluto fiat elect
ſecundum artem,vel conditum.Huius 15 detur ℥.
veſperi duabus horis antè cibũ,& in ingreſſu lecti.

Theriaca & mythridatium, vt & alia omnia re
media fortiora, 16 magis conuenient poſt purga
tiones. Doſis ℈.2.vel ʒ.1.quæ interim commiſcebi
conſeruis, aliquando diſſolutis in hydromelite, in
aqua vel decocto iuæ, calendulæ, roſmarini,ſalu
ſtœcha.aqua vitæ,aut vitis.

Poſt hæc cucurbitulæ locis affectis ſine ſcarifi
catione aptandæ 17 ſunt, ac deinde collocandæ
ſed maximè radicibus 18 neruorum.

Probant quoque vomitiones ſemel in hebdo
mada (*quæ tamen à cibo in paralyſi linguæ noxiæ*) ſtuphas
ſiccas, & balnea. Stuphæ parari debent ex decocto
herbarum conuenientium,maioranæ,ſaluiæ,origa
ni,calamenthi,calendulæ,ſarmentorum vitis, pule
gij,ſerpilli,ſtœchados,& 19 rerum eiuſmodi.

Collocabitur reſolutũ corpus loco bene cõclu
ſo,ne fumus decocti euaneſcat. In decoctum ſilices
candentes iniiciemus, vt fumus fiat. Ex iiſdẽ rebus
balnea cõparentur.Probant quoq; balneum ex de
coctione vulpis integræ cũ herbis ſuprà memoratis,
inũctiones, primùm molles ſeu leues,deinde acres.

15 Vt eius antidoti anathymiaſis craſſos vapores emendet, & ad cerebrũ translata, ipſum recreet, materiamq; ad excluſionẽ præparet.

16 Quæ ſint analoga cerebro & morbo.

17 Vt ſopitam naturã excitent.

18 Quæ ſentiendi facultatẽ paralyticis membris impertiunt.

19 Vt radicũ ireos, betoni. ebul. foliorũ lauri, baccarum laur. & iuniperi.

artes itaque primùm fouendæ oleo cham. de me-
loto, anethino, amygdalarum dulcium, de lilio,
perico, iasmino, de 20 keyri, de nucibus, de 20 *De violis luteis.*
n.lini, de maiorana, de galbano, nardino, canna-
no, raphanino, ricinino, de costo, de spica, lauri-
, de cucumere asinino, sinapino, de pipere, de eu-
orbio, de pyrethro. Oportétque à leuioribus ad
tiora progredi. Flocci lanæ in his oleis inungen-
sunt, & ex his fouentur 21 partes affectæ, postea 21 *Vt excitetur naturæ vis & materia vincatur.*
am conteguntur.

Olea componuntur ex olei quatuor, aut quin-
partibus, aquæ iuæ, aut succi conuenientis par-
na, & aliorum quorundam medicamentorum
ima, vel duodecima, quale hoc est.

℞. ol. de Iasmino ℔.1. aquæ saluiæ, aut succi
, vel vini, in quo iua coxerit, ℥.3. castorei, pyre-
, euphorbij, piperis, benzoini, assæ fœtidæ, opo-
acis, galbani, gagatis lapidis, horum vnius ℥.1.
decoctio ad aquæ, succi, aut vini consumptio-
. Olea composita. Oleum de scylla (*vel oleum
uissimum, in quo sit decocta scylla: valde enim incidit*)
s descriptum. Aliud.

℞. terebinthinæ 22 ℔.2. laterum antiquorum, 22 *Veneta.*
(*vt vult. Albucasis*) recentium in oleo iasmino
ctorum, macis, styracis ana ℥.1. benzoini ℥.ß.
distillatio in alembico vitreo. Tres humores
t, quorum tertius erit optimus. Oleum de la-
us lege apud Mesuem. 23 *Cuiusmodi est capite de paralysi apud Guid. Caul.*

alsamum & oleum 23 balsaminum mirè com-
dantur, sed rariora sunt, & tantùm Principum.
is respondere volunt, quod sequitur.

℞. 24 thuris albiss. mast. ana ℥.2. ligni aloës ℥.1. 24 *Vel istud. ℞. terebint.*

Veneta & abietina an.℥.1. thur. alb. ladan. an ℥.3.nard. indicæ ʒ.2.radic. valerian.angeli,ireos, acer. azari, cyperi, cala. aro. an. ʒ.1. mastich. ℥.2. galang. caryophyl. cassiæ ana ʒ. 3. nuc myr.stic ℥.4.m ... ℥ 1 ß.agallochi ℥.2. gummi elem. ℥. 6.aloës hepatic. myrrhæ ana ℥. ß. castorei ʒ.10.styrac. calam.laseris an.℥.1.sang. dracon.℥. ß. flor.lauendulæ ℥. 4. ole. nucis vnguē. ℔. ß. reponantur in alembico.

25 Vt ad ℔. 1.ß.

caryoph.galangæ,cinamomi,zedoariæ, nucis mo[s]chatæ, cubebarum ana ʒ.6.myrrhæ, aloës, ladan[i] sarcocollę,castorei ana ℥.ß.baccarum lauri,nucle[o]rum pini an.ʒ.6.ireos,aristolochiæ rotundæ,dict[am]ni,consolidæ maioris ana ℥.1.gummi elenij opop[a]nacis,benzoini ana ℥.2.succi iuæ,succi herbæ par[a]lysis an.℥.3.terebinthinæ 25 ad pōdus omniū.Om[]nia concorporabis,distillabis in alembico vitreo.

Extillabit aqua primum:deinde veluti oleosu[m] quid : postremò quasi mel.

Probatur & oleum vulpinum descriptum à M[e]suæo,& hoc quoque.

℞.vnguenti de bdellio ℥.3.liquefiat in vase du[]plici cum olei de terebinthina, de scylla, aut simil[i] ℥.3.Ex assata vulpe,vel alioqui cum oleo cocta, in[]farcta priùs betonica,saluia,calendula, iua arthrit[i]ca, primula veris, moschata, pinguedo elicitur, qua cum emplastris mollitoriis vnguenta con[]ciuntur. Poterunt & eadem emplastra conuenien[]tia aqua vitæ,& saluiæ succo subigi.

Optimum erit corpora paralytica inungi ad [] ignem sarmentorum vitium.

Aluus mollis perpetuò seruari debet clyster[i]bus,aut pharmacis lenibus,aut suppositoriis.

Modus operationis medicamentorum, & e[o]rum,quæ partibus affectis apponuntur.

Vnctionum, dropacum, phœnigmorum, sin[a]pismorum,vt pars in ruborem attollatur,non exu[l]ceretur. Et cucurbitularum breuis mora esse d[e]bet, ne quod attractum est,dissoluatur.

Sunt, qui certum experimentum dicant, si pa[rs] affecta decocto maioris tithymali foueatur : dei[n]

folia eius integra parti superponantur.
;rrhinis & Apophlegmatiſmis, vt priùs, vtēdum Apophlegmatiſmis 27 cum nodulo, aut baccu- 27 *Vt ex masliche, pipere, pyrethr. staphysagria.*
›ri apposito, vt diximus. Paralyticis, & neruorū oribus laborantibus vinum prorsus fugiendum. Potus sit illis mulsa, aqua mellita, quæ fit ex par-is octo aquæ, duabus vel tribus mellis albi, vel hari. Coquantur omnia simul. Colentur per nicam Hippocratis cum ʒ. 2. cinamomi, vel de-tum acori conditi.

Pilulæ Cocciæ Rhazæ, & Mesuæi.

℞. pul. hieræ picræ ʒ. 2. interioris colocynthidos lacridij, ℈. ß. vel gr. 6. turpethi gummosi, stœ-l. ana ʒ. ß. cum succo fœniculi fiant pilulæ pro ›us dosibus.

Cocciæ Nicolai, ex Galeno.

℞. aloës, absynthij, pulpæ colocynth. squam-ij an. ℈. 1. mastichis ℈. ß. cum succo fœniculi pilulæ.
℞. aloës, scammonij, colocynthidos, agarici, lij, gummi arabici, ana ℈. ß. & gr. 5. cum succo nthij fiant pilulæ cocciæ. Eiusmodi pilulæ & t purgant, & varios humores detrahunt, nec achum lædunt.

SVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

stupore, seruato motu, aut leuiter læso, sensus amitti-ıt debilior redditur. In paralysi vtróque priuatur pars llęsis tamen sensibus interioribus. Non enim, vt in apo-, vitium est in cerebri substantia. Si id accidat omnibus

partibus infra ceruicem, meninges, aut ſpinalis medulla in e ortu affecta eſt. Altera corporis parte reſoluta, dimidia ta tùm pars ſpinalis medullæ afficitur, aut meningum. Si qua v rò pars ſola (nam partes omnes motu voluntario præditæ, p cipuè quæ proprium neruum & peculiarem habent, huic m lo obnoxiæ ſunt) ſiue in capite, ſiue infra ceruicem laboret, illius particulæ neruo, vel eius exortu morboſa eſt affectio, ἀφωνία, vocales nerui, per quartam vertebram exorti: in ἄπν reſpiratorij patiuntur. Sic oculorum reſolutio, ad neruos, q à ſecunda coniugatione è caluaria emerſi, in oculi muſcul diſperguntur, referenda eſt: palpebrarum, ad neruum ter coniugationis per foramen oſſis orbitæ tranſeuntis: labi rum, ad latum muſculum, neruos è primis vertebris, & ram è tertia coniugatione: linguæ denique (quod fit præcipuè balbis poſt apoplexiam) ad neruum è tertia, aut ſeptima co iugatione in linguam perreptantem. Eodem modo reſolu manu, in principio ceruicis, vel quinta vertebra affectio ſu ſiſtit. Senſus tamen aliquis quandóque relinquitur, primæq brachij partes illæſæ ſeruantur. Minore noxa laborant ob l ſionem in ſeptimam, aut octauam, ſed maximum inde thor ci infertur nocumentum. In reſolutione parui digiti, & m dia parte annularis, afficitur neruus in cauitate olicranij, ſi cubiti, in aliis verò tribus (cæteris illæſis) vulnerata eſt, aut af cta ſpinalis medulla, circà principium neruorum brachij. l defluxionem omnes digiti patiuntur, aut per concuſſione In ſectione non eſt neceſſarium, quòd nerui brachij in pr pio iungantur, & ſupra cubitum ſeparentur. Cruribus reſo tis, aut pedibus (in quibus faciliùs curatur hic morbus, qu in manibus, ob ſicciorem & robuſtiorem neruorum, quos h bent, naturam) in vertebris lumborum, aut inguinibus co ſtit affectio. Sua etiam eſt ano, veſicæ, pudendo reſolut Si deſcendat inteſtinum rectum, muſculi ſuſpendentes m lè habent, qui ſunt in ipſius lateribus. Si excrementa retin ri non poſſunt per aliquod tempus, ſphyncter reſolutus. reſolutione muſculi veſicæ, & quum pudendum erigi n poteſt, exiſtente ſeminis flatulenti multitudine (quod ſa contingit ob violentiorem contrectationem, natationem aqua frigida, refrigerationem circa perinæum, compreſſ nem, equitationem longam, & corporis extenuationẽ) ne

Paralyſis vitio neruorum quî fiat.

osse sacro, vesicæ incerti ac pudendo sunt in vitio.

Parte affecta hoc modo diligenter obseruata, ad cau-
veniendum. Continens siue coniuncta necessario in ner-
est, per quem spiritus, tanquam radius, in partes inferiores
funditur: eáque vel intemperies sola, vel cum humore.
illianus aliquando fieri scribit ab intemperie sicca & cali-
sine materia. Vix tamen credendum. A calore quidem
i posse perspicuum est, emolliendo neruos, humores pitui-
os liquando, & aditum humorum defluxioni patefacien-
Quod vinum sua tenuitate facit calori iuncta, vt Galenus
et. Sed quum subitò & confertim Paralysis hominem cor-
t, dubitandum non est substantiam neruorum humore per
uxionem imbui, vnde molliores redditi extenduntur, &
xantur, sicuti & tendones. Quo fit, vt ob plenitudinem &
tructionem spiritu non transeunte, vel quia leuissima con-
tione est opus neruo ad mouendam partem, membrum
cidat, & immobile permaneat.

Alexand. Trall. cap. 16 lib. 1.

Gal. com. in aphor. 5. li. 5.

Sed à quo humore id fiat, non minùs difficile est iudi-
. Doctissimis tamen viris non sine ratione videtur, ne-
à melancholia, neque à bile extra venas excitari paraly-
Non à melancholia, quia neruos siccat potius & cogit,
n emolliat, vt in elephanticis, quorum membra aridiora
a non resoluuntur, sed imbecilliùs sentiunt: neque à bile.
n enim siccandi vim habeat, & acrimoniam adiunctam,
ulsiónem potius inducit, neruos contrahendo & con-
ndo. Ergo vel à sanguine solùm (nisi per accidens) vel
ita fieri potest, eáque vel crassa, vel tenui. A sanguine ra-
Inde tamen oritur, cùm tenuior est sanguis, & multitu-
sua viam spirituum intercipit, aut humiditate eosdem
nguit, aut neruos molliendo dissoluit. Idem fit à pituita
iore, sed multa, à cerebro defluente, & in neruorum
antiam penetrante. Frequentiùs autem à crassa, neruo
citer inhærente. Quæ omnia ex humorum in corpore
erantium propriis notis, ac victu antecedente facilè dis-
untur.

Paralysis qua fiat ex materia controuersum.

Paralysis fit frequentius à crassa materia.

Causæ antecedentes sunt, quæcúnque neruos contunde-
mprimere, emollire possunt, casus, ictus, contusio, som-
n spelunca, domus recens polita, lunæ radius, exerci-
à cibo, vel somnus. Sed frequentissimè Lutetiæ noua è

Paralyseos causæ antecedentes.

Paralysis & alij morbi frigidi Lutetiæ frequentes.

gypso politura & hunc morbum, & alios frigidos inducit. Arelatæ grauissima visa est ex leui vulnere, illæso cranio, se sanie per meatus suturæ sagittalis ingressa sensim ad tenuem meningem, quæ cerebri substantiam obuoluit, neruos, ve nas & arterias sustentat. Vnde primùm eiusdem partis re solutio, ex qua mors consequuta est: secto cranio pus in uentum. Quod F. Valeriola, vir Philosophiæ & Medicinæ pe ritus annotauit: cuius obseruationes propediem in lucem ex turas audio.

Curatio perficitur primùm purgato ventriculo, & intesti nis, vel pilulis leuioribus, vel clysteribus: syrupis attenuanti bus, aperientibus, digerentibus: deinde pilulis paulò for tioribus. Post purgationem, vsu theriacæ per aliquod tem pus, inunctione leuiori ad valentiorem progrediendo: repe tita purgatione (morbus enim contumax est, & diuturnus opiatis, gargarismatis, masticatoriis, pulueribus, diæta i corpore humidiore, vnguentis, emplastris, linimentis, bal neis, cucurbitulis frequenter adhibitis, exulceratione facta aquis distillatis, victu tenui. In particulari paralysi topic adhibenda sunt eo tantum loco, vbi affecti nerui, vel musc li est origo.

Phlebotomia.] In plethora, & sanguinea resolutione, cont sione, ictu, aut casu, de sectione venæ nulla dubitatio, defl xionis præsertim imminente periculo: liberior quoque, si fe bris iuncta sit, sed in omnibus ad exiguam quantitatem. Ven linguæ, si ipsa resoluatur, aperiri debent, præcedente tame purgatione, & deriuatione.

Acori.] Vulgarem intellige, cuius radix leuiter adstri gendo, & resiccando, neruis relaxatis addit robur. Iris quoq recens pituitam purgat, & serosos humores: sicca, pituitam a tenuat, & incidit.

Partes primùm oleo, &c.] Olea calida, parùm exsiccantia n conueniunt, vt de lilio. Cùm enim nerui constitutio frigida & sicca, ab ea indicatione sumpta, emollientibus non est vte dum. Admiscenda etiam tandem erunt, quæ leui adstrictio & temperato calore partem affectam roborent. Foueant partes oleo: deinde pellibus agnorum pinguium, aut vulp odore conuenienti imbutis ad ignem inuoluantur. Sequen bus sæpè vsus sum prosperrimo cum successu.

℞. vini rub. ℔.1. olei lumbricorum ℔.2. aquæ
æ ℥.2. corniculorum cerui magis ſpongioſorum
.pulueris chamęmeli ℥.1. ſalis ℥.ß. maſtiches ʒ.6.
liant omnia duplici vaſe ad vini conſumptio-
n. Probè miſceantur.

Holleri experimenta ad paralyſin.

Ciconia implumis, ſed viua, tandiu coquatur,
n carnes ab oſſibus recedant, in mortario tera-
: rurſus in oleo coquito: coctam ſacculo forti-
colato, & abiectis reliquiis, Ceræ, colophonię,
,olei laurini ℔.2. olei maſtichini, medullæ cer-
adipis vrſi ana ℔.1. galbani, terebinthinæ ana
.coniungantur. Emplaſtra molliora, diachylon,
ınptiuum,&c. ſoluta in oleo cham. vel nardi-
poſteà quæ diſcutiunt, vt acopa: poſtremò at-
entia,& roborantia, vt metaſyncritica.

NTO. VALETII EXERCIT. X.

Nimalis facultatis ſymptoma eſt paralyſis, in
qua motrix & ſenſifica facultates ſunt læſæ.
ionis cauſæ intemperies, morbus in cõpoſitio-
nitas ſoluta. Vel enim nerui immodice refrige-
ur & humectantur: vel reſoluto humore craſſo
ɔrum principum incumbente replentur, vt poſt
ɔlexiam: vel fit obſtructio circa colli vertebras,
ɔartes inferiores: vel denique ab externa aliqua
a, vt duri corporis compreſſione, laqueo, per-
one, luxatione, fractura, vulnere, afficiuntur.

Gal. cap. 6. lib. 1. de loc. mal. aff. & cap. 10. li. 3. itémque cap. 5. libr. 1. de cauſ. ſympt.

'aralyſis alia particularis, quæ partem tantùm
ıam, vt brachium, linguam, prehendit: alia ab-
:è dicta paralyſis, quæ dimidiati eſt corporis,
ri, vel ſiniſtri, ex obſtructione in ſpinalis me-
e proceſſu facta.

Paralyſis duplex.

Paralys. curatio. Curatio vt optimè progrediatur; victus cal-
ciens, ſiccans, & pituitæ generationem prohibe-
deligendus. Vinum per initia noxium, quia tenu-
tate ſua partes neruoſas facilè permeat & impl-
quanquam declinante morbo diſcutiendo & c
ſiccando mirificè prodeſt.

Si plenitudo adeſt, ſanguis ducitur, ſed medi-
cri quantitate, ne corpus nimiùm perfrigeretur.
cacochymia prægrauat, purgatio præfertur.

℞.aquar.maioran.& betonic.ana ℥.1.ſ.infunde agar.
troch.ʒ.2. In colatur. diſſol. diaph.ʒ.2. ſyrup.laxat. roſ.p
ʒ.6.f.doſ. Vel his pilulis vtitor. ℞. ſpecier. hieræ picræ d
aloë ʒ.ß.maſſæ interioris pil. de agar. & ſine quibus ana
Excipiantur melle roſato, vel aqua ſalu. f.pil. moll.à pri
ſomno exhibendæ.

Pars primariò affecta, vt ſumma ceruix, to
que ſpinalis medulla, oleis calentibus & cale-
cientibus, vt aneth. chamæm. & ſimil.quibus la
floccus madefiat, fouenda. Interim pituitoſus h
mor quia denuò purgandus, præparatione eget.
℞. radic. pæon. mar. ruſc. aſparag. ana ʒ.6. paſſ
munda. ℥.1.ſummitat. hyſſop. betonic.iuæ arth
primul. ver.ana M.1. ſemin.quat. calid. maior.
ʒ.2.flor.ſtœchad. anth.& cardiac.,ana p.1.f.deco
ad ℔.1.In colatur.diſſol.ſyrup.de duab. radicib.
bizantiis & de ſtœch. ana ℥.2.F. apozema in q
doſeis, quod condiatur ʒ.1. cinam. vel electar.a
mati.roſ.Sumat æger quatuor ſequentibus mat
nis: poſtea purgetur, vt antè. Nec omittenda
toto morbi tempore enemata, ſi aluum contig
adſtrictiorem eſſe.

His artibus perpurgato diligenter toto cor
re, affecta pars ſubinde fouebitur hoc decocto.

℞.maio

℞.maioran.beton .ſalu.mentaſtr. primul.ver. iuæ arthrit.
ı.M.ı. thym.epith.flor.ſtœchad. & anth.ana p.ı. f.decoct.
ıqua, addita ſub fin.tertia vini albi parte, pro fotu ceruic.
n ſpongia. A fomento ſequatur litus.
℞.olei coſtini, vulpin. & chamæm. an.℥.ı. cum vnguento
rtiato, vel Aregon. f.linimẽtum. Fortius hoc erit vnguen-
ı.℞. olei coſtini & rutacei an. quart.ı.ſuc.rut. ſalu.ana.℥.
ulliant ad ſuccorum conſumptionem: adde adip. anſer.
ːſyp. ana ℥.ı. ammoniaci in aq. vitæ diſſoluti ʒ.ı.caſtorei,
horb. ana ℈.ı. cum cera f.vnguent.

)leis,linimentis,vnguentis cõmodè ſuperimpo-
ur vulpina pellis ſuffumigata, vel(vt loquuntur)
ıpizata ex thur.maſtich. myrrh.caryoph.cinam.
:.moſch.lign.aloës, cyper.ſaluiæ,æquis ſingulo-
n partibus.

Roborabuntur vires conſeruis,iuæ arthrit.ſalu.
l.camp.anth.ſtœch.mythridatio: vt ſi mythrid.
luarum ex illis ana ſemidrachmam ſumpſeris,&
ũ confeceris,quem poſt primùm des ſomnum.
Si contumacior eſt paralyſis,& longior, prode-
;uaiaci decoctum vel per ſe, vel cum radice Cy-
æ,aut Salſę Parillæ propinare. Si paralyſis acci-
it ex lapſu,arcenda, vel etiam, ſi iam adſit, cu-
da,phlegmone. Si particularis ſit, non alia ſunt
edia, præter forſan errhina & apophlegmatiſ-
:a,inſtituenda.

De conuulſione canina. CAP. II.

Paſmus 1 caninus ſubita eſt contractio, vel
:empore facta 2 reſolutio muſculorum maſti-
ɔriorum,& eorum, qui peculiariter lati appel-
ur.
nimaduertendum itaque,vtrum reſolutio 3 fit,
4 conuulſio.

1 Quo inſtar riſus canini facies conuel-litur.

2 Nam vbicunque muſculi congeneres in oppoſitis partibus numero ſunt pares, magnitudine & robore, alterius partis reſolutio conuulſionem facit alterius.

3 Vt reſolutæ parti remedia adhibeãtur.

4 Et vtrùm conuulſa pars ſuæ cõuulſionis cauſam contineat in ſe, repletionẽ, aut inanitionem.

In resolutione pars affecta, laxa, mollis, à sa
trahitur. In conuulsione, dura & contenta tra
sanam. In paralysi siue resolutione saliuatio mul
in conuulsione, non ita. In materia frigida, efficie
te causa huius passionis, si nihil repugnat, sangu
mittitur, sed moderatè. Primùm quidem è 5 c
phalica: deinde è venis sub 6 lingua. A sa
guinis missione, incidendum, 7 & attenuando
hoc modo.

5 *E directo partis conuulsæ.*
6 *Si tamen lingua intumuerit.*
7 *Quòd crassa sit materia.*

℞.acori, & stœchados ana.M.ß.fiat decoct.
qr.5.aquæ purissimæ. Colaturę addatur mellis co
munis ℔.ß.plus, minúsve, fiat melicratum desp
matum, aromatizatum cum ʒ. 1. nucis moschat
Quòd si res vrgeat (acuta enim hæc, & tarda a
quando passio est) clysteres acres 8 iniicies.

8 *Ex decocto capitali, hiera picra, & diacolocynthide.*

Purgabis ex hiera Pachij, ex descriptione Sc
bonij, cuius hæc est descriptio.

9 ℞.pulpæ colocynt.℥. 4. opopanacis & sag
peni ana ℥.1.& gra.7.marrubij.stœc.agaric.cham
dryos ana ℈.4. petroselini, aristolochiæ rotund
piperis albi an.℈.2.cinamomi, spicæ nardi, myrrh
electæ, 10 folij, croci ana ʒ.ß. & gra. 4. Opopana
& sagapenum in mortario tundantur, cum affusio
ne modici mellis liquidi, aut syrup. de stœcha
Reliqua puluerata misceantur, cum mell.q.s.fiat
lectarium.

9 *Hoc remedium præparatur conuenienter vtrique conuulsioni.*
10 *Quòd folium desideretur, substitui potest cinamomum.*

℞.suprà dicti elect.ʒ.2.ß. castorei ʒ.ß.dissolua
tur omnia in suprà dict. 11 melicrato, q.s.fiat pot
Vide Scribonium largum. Alioqui alia conuenie
ti potione 12 purgabimus. Partes affectæ; & to
ceruix oleo aut vnguento inducenda sunt, qua
hoc est.

11 *Præstiterit tamẽ dissolui in syrupo de stœch.*
12 *Vt diacarthamo, diaphœnico.*

℞. 13 rad. althææ ℥.1. sem. fœnugræci conquas-
i ℥.ß. fiat decoctio, in olei cõuenientis qr.3. aquæ
uiæ quart.1. Fiat fortis expressio. Inungatur lo-
, & tota ceruix. Deinde cum lana insuccata in
c oleo, partes affectæ & ceruix muniantur.

Postea verò licebit vti oleo de cucumere asini-
, de scylla: & in his liquefacere duodecimam
tem ammoniaci, bdellij, opopanacis, galbani.
st hæc apophlegmatismis, caputpurgiis, 14 &
s, quæ caput partim euacuant, partim corro-
rant, vtendum erit.

Nodulo itaque foliis lauri pleno, & in decocto
nuenienti madefacto, palatum illinendum erit,
ile hoc est.

℞. nucis moschatæ, pyrethri ana ʒ.2. sinapi, pi-
is ana ʒ.1. decoquantur omnia in mulsæ ℥.4. Ex
em mulsa poterunt fieri caputpurgia. Probatur
caputpurgium.

℞. 15 anagall. panis porcini, nucis Indicæ, nu-
moschatæ, cucumeris asinini, piperis, acori, py-
ri ana 16 ℥.ß. Conquassata omnia bulliant in
i de keiry ℔.2. aquæ maioranæ qr.3. vel in sola
a maioranæ.

Vsus tempore resupinetur æger, & stomacho
uo, quinque aut sex guttæ naribus instillentur:
sæpiùs nares interiores inungantur. Oleum ve-
nctioni occipitij, colli, regionis sub mento, &
ctæ partis conuenit.

Teneat in ore acorum 17 conditum, zinziber
ditum, nucem moschatam. Frictiones quo-
auertendæ materiæ conueniunt. Sic etiam cu-
pitulæ, quæ primæ, & secundæ vertebræ ceruí-

13 Hoc linimentum conuulsioni tantùm, quæ per se fit, conuenit, non item ei quæ ex euetu. Fit autem per se cõuulsio, quum pars cõuulsa suæ conuulsionis causam in se continet.

14 Si modo peculiaris ægri natura & affectio non te auocet.

15 Et eius quidem, quæ cærulei est floris.

16 Duplo minori dosi sunt hi pulueres præscribendi.

17 Vt materia euocetur, & suaui anathymiasi rerũ aromaticarũ caput recreetur.

cis 18 admouendæ sunt.

Inueterato atque contumaci morbo Rha[z]
probat 19 cauteria post aures,& in ceruice.

Dropaces quoque simplici 20 vtendum erit
picis ℥.4. olei liliorum ℥.1. liquefactis & exten
in aluta.

Castoreum quoque teneatur sub lingua. Hi
ad sinapismos,& phœnigmos deueniendum est.

Victus instituatur incidens,& attenuans, qui
media materia temperetur. Cibus sit liquidus.

Quæ topica admouebuntur, 21 conseruent
calida. Nam refrigerata vehementer nocent.

Loco tepido,lucido,stragulis quoque mollib
decumbat. Madefactionibus capitis abstinendu
est, quia caput replent.

18 Modo à resolutione partis oppositæ per accidēs non fiat conuulsio.

19 Pyrotica potentialia, præsertim quæ fiunt ex capitello.

20 Ad conuulsionem ex euctu, vt materia euocetur, pors conseruetur, calor excitetur.

21 Vi lana succida carpta.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Quæ ad huius morbi exactam cognitionem pertine
sequentis capitis scholiis explicabuntur.

ANTO. VALETII EXERCIT. X

ORis distortione seu conuulsione affligitur,
os ad alterum latus contorquetur,& oculu
ad quem illud conuellitur, occludere nequit. Ex
rante ægro flatus ab altera tantùm parte proru
pit & efflatur. Fit, vt plurimùm, ex nerui mus
lum mouentis repletione,à qua nerui eiusdem b
uitas, & eius, quam mouet, partis contractio. C
ratio ex cap. de paralysi repetenda. Priuatim tam
hîc ægri ceruicis vertebrarum , necnon faciei
frontis inunctione frequentiori ex costino o
vtimur. Porrò de oris conuulsione, quæ paulati

n subitò inuadit,qualis est, quæ phrenitidi per- Gal.cap.vlt. li.12 Meth.
iosæ,aliisq; acutis morbis, morte iam imminen- 1 Quæ est à
superuenit,hîc non agitur:talis enim insanabilis. repletione

De 1 conuulsione. CAP. 12. musculosi ge-

Onuulsis eadem ferè ratio vitæ 2 instituen- neris,quæ so-
da est,vt etiam phlebotomiæ: siquidè à pleni- la curationem
line crudorum humorum contracta est. recipit. Quæ
Initiò ceruicem,& vicinos musculos laxante 3 & enim cōuulsio
olliente oleo, eóque tepido fouebis, lanáque in facta ob im-
immersa conteges. Atque, vt calor conseruetur modicam eua-
parte,vesicam ex dimidio plenam oleo tepente cuationem,est
perpones,aut eiusmodi sacculos. exitialis.
℞.sem. lini leuiter 4 conquassati M.ß. furfuris Gal.cōm.in
ixi, florum cham. & anthos ana P. 1. salis com- aph.1.li.5.
nis torrefacti, & puluerati 6 ℥. ß. fiat sacculus, & in aph.25
plures eiusmodi sacculi, qui subinde recalfacti lib.7.
orem in parte retineant. Leues 7 sint sacculi, & 2 Modo nul-
omnia,quæ læsis partibus, atque dolentibus su- la fracturæ
ponūtur. Clysterum quoque mollium vsus est, & luxatio-
iuius antiquorum. nis excusatio
℞.rad.althęæ ℥.2.sem.leni.& fœnugr. an.℥.ß. possit afferri.
decoctio in aqua ad ℔.ß. cui adde olei com- 3 Vt muca-
nis ℔.ß. fiat clyster, tepidus iniiciatur. ginibus al-
rticuli corporis linteis calentibus fouendi sunt. theæ extra-
Materia hyssopi decocto in mulsa, & 8 rebus e- ctis in aqua
nodi incidenda est. chamameli
Deinde 9 purganda vt priùs,in spasmo canino, & saluiæ,o-
oda phlegmatica, aut agarici, aut diaphœnici leo liliaceo,

adipe anseri-
no.
4 Vt vires
suas exerat.
5 Ad exhau-
riendā mate-
riam & sic-

am partem. 6 Vel ℥.1. 7 Ne suo pondere naturam opprimant. 8. Vt hy-
melite origanato, decocto stœchados, betonicæ. 9 Vt electario,bolo,pilul.
po solenni,cephalico phlegmagogo,accommodatis materiæ morbificæ,partibus
ctis,& viribus ægri.

ʒ.3.in conueniente mulsa dissolutis.

Molliter fricetur ceruix, spina, spatulæ cum v
ctionibus conuenientibus, quales sunt.

℞.olei terebinthinæ, olei lumbricorum an.℥.2.
xungiæ humanæ ℥.1.simul misce, liquefiant simu

℞.olei de costo, cum quarta parte pinguedi
castoris, lutræ, melis, 10 quem Taxonem, aut Bler
lum vulgò vocant.

℞.vulpem bene pinguem, corio detracto, & ex
teratam, confixam caryophyllis, infarctam 11 h
modo, & assatam.

℞.rad.althęæ & liliorum an ℥. ß.rad.acori, ire
ana.ʒ.2.chamæpyth.herbæ costi, maioranæ, cale
dulæ an.P.2.florum anthos, meliloti & chamæ.a
P.1 styracis, ladani pinguis. mastichis, castorei an.
3. Omnia in mortario contundantur cum oleo
vermibus.

Malaxentur, farciatur vulpes, & 12 benè consu
tur, assetur cum aspersione aquę vitę. Quod dist
latur pingue, excipiatur subiecto vase, in quod i
fusum sit 13 acetum.

Deinde vulpes in aqua coquatur: quod supe
natabit pingue, tum in aqua, tum in aceto, v
reseruetur.

Vtilissimum est post vnctionem pellibus hæd
rũ, agnorum, luporum, vulpium, arietum, recens e
tractis, atque etiamdum calidis 14 partes inunct
contegere. Quòd si pelles iam refrixerint, imme
gendæ sunt 15 oleo calido, vt recalescant. Aliud.

℞.vini rubri ℔.ß.ol.liliorũ ℔.2.rasurę mollio
partis, & magis spongiosæ cornu cerui ℥.1.salis.℥
florum cham. ʒ. 6. mastichis. ʒ. ß. bulliant omn

10 *Vel solum taxoninum adipem misce cum oleo rosaceo, & hapsus eo imbuatur, vt hic.*
℞.olei de costo ℔. ß. adipis Taxonis ℥.1.ß. Misce, illinatur affectæ partes.

11 *Vt lauro, angelica, baccis lauri.*

12 *Ne exitũ habeat farcimen.*

13 *Ad incidendum magis.*

14 *Vt simili calore recrẽtur. Noster enim natiuus calor simili gaudet calore.*

15 *Vt anetino simplici, Iiliac. aut chamæmelino.*

vaſe duplici ad vini conſumptionem. Hinc ad 16
ctiones calidiores tranſeundum eſt, de quibus
prà.

Balneum quoque commendatur ab antiquis, ad
bilicum ex hydrelæo, cuius modus eſt ex æquis
tribus aquæ & olei. Perſeuerante malo, olei bal-
um conuenit calidum, & domicilio calido, quod
præparabis. Quintam partem olei calfacies, &
atuor 17 partibus non calfactis commiſcebis.
oqui ex decocti fœnugræci in aquæ tribus parti-
s, & olei tertia parte balneum præparabis, quo
um corpus immergatur.

Sed balnei modum eſſe oportet, ne 18 vires re-
uantur. Itaque ſolis 19 irrigationibus vtendum
t, vbi vires non 20 ſinunt.

A balneo tempeſtiua eſt 21 vnctio ex ſuprà di-
s oleis, aut in quo ruta, coniſa, roſmarinus, arte-
ſia, ſeſeli cum modico cinamomi coxerint, qui-
s aliquando decima, aut duodecima pars caſto-
adiicienda eſt.

Veteres omnes & recentiores Medici caſtoreum
pinant è mulſa. Doſis caſtorei à ℈.2. ad ʒ.2.

Cucurbitulæ partibus affectis, ſed cum 22 ſcari-
atione, admouendæ: ſed iam progreſſo morbo, &
nè purgato corpore.

Aurelianus in acceſſione, leuibus: in dimiſſio-
, cum ſcarificatione vtitur, occipitio & collo de-
is.

Remedium Hippocratis 23 eſt aqua frigida, in
iene bene carnoſo, & æſtate media.

Paulus, Celſus, Aurelianus, tota denique poſte-
is 24 reprobauit. De excitanda febre non con-

16 Cuiuſmodi balſamum factitium, ab Authore propoſitum cap. de paralyſi.

17 Simplex enim oleum omnis eſt caloris impatiens.

18 Corporis nimirū raritate.

19 Particularibus.

20 Multis enim effœtæ languent peculiari natura, corporis raritate, ſpirituū oppreſſione.

21 Vt ex oleo irino cum caſtoreo.

22 Sublato tamen omni fluxionis metu.

23 Aphor. 21. lib. 5.

24 Sed falſo.

uenit. Qui prouocant, vtuntur authoritate Hipp-cratis, Aphor. 70. lib. 5.

Herophilus quoque febriculam laudauit: Asclepiades simpliciter febrem. Auicennas & Arabes febrem prouocari nolunt, nisi diariam.

Cum melle castoreum, aut sagapenum, aut opopanax auellanæ magnitudine febrem excitare scripsit Celsus: sed hoc non caret periculo.

Cæterùm ex Gal. sic habeto. In morbis frigidis, quos humor crassus, contumax & multus generauit, febris satis vehemens excitari potest. Leuis enim nocet, nec prodest, exemplo filij Numeni: cui, cùm apoplexia correptus esset, febris accessit mediocris, quæ cùm noceret, & per infirmitatem caloris non prodesset, mors sequuta est. Oportet enim febrem fuisse magnam, quæ talem humorem calfaceret, incideret, concoqueret, & discuteret. Itaque vt est materia, ita febris consilium temperandum est, sitque non minor, quàm quæ prosit, neque maior, quàm quæ lædat.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

In paralysi resoluuntur nerui, & languidiores humores flaccescunt, ita vt concidant in partem sanam: in conuulsione contorquentur musculi simul cum neruis & tendonibus, contrahunturque præter voluntatem ad suum principium, & partem sanam secum in angustum adducunt. Exempli gratia. Conuulsis temporalibus musculis, contrahuntur dentes, & strident resolutis; hiatus fit oris. Proinde si σπασμὸν neruorum distentionem, vt Celsus, interpretari velis, ambigua vox erit cum paralysi, cum distetio & contractionem, & extensionem significet. Hinc quoque perspicuum, paralysim à siccitate vix aut nunquam fieri. Siccitatis enim ea est natura, vt absumpt

Cornel. Celsus capit. 8. lib. 2.

rorum humiditate corpus contrahat, nunquam relaxet, nisi ctasse per accidens, vt si ob siccitatem nerui spiritu priuati n turgeant, neque dilatentur, sed flaccescãt. At si paulò diunior sit, & intemperantior siccitas, haud dubiè, vt æstus ordas citharæ impensiùs resiccatas tendit ac rumpit, sic ner- s eadem, aut similis in corpore siccitas, præsertim calori cta, flectet, contrahet, & tandem etiam disrumpet, non au- n relaxabit. Humiditas tamen vtrúnque efficit. Nam & dit solidam substantiam penetrando ac dilatando, vt plu- so tempore eædem chordæ inflantur: & relaxat leniendo, i quis corium resiccatum pinguedine oblinat, vel humore ouat. Quare tam conuulsionis, quàm paralyseos humidi- causa esse potest. Sed in illa neruos contrahit ob plenitudi- n: in hac relaxat ob madorem. Siccitas autem nunquam ef- t paralysim, nisi κατὰ συμβεβηκὸς. Inde etiam efficitur, hu- rem in paralysi tenuiorem esse debere, quia in solidã sub- tiam neruorum penetrat: in conuulsione verò crassiorem, tantùm replet.

Duplex alia difficultas. Vna, quòd cùm in conuulsione ctio sit sæpiùs in neruis, quàm in musculi corpore, ni- minus musculi, non nerui, morbus esse dicatur. Altera, definitur per motum, cùm tamen pars læsa ita immobi- geat, vt in contrarium nullo modo flecti possit. Hoc fit, cam verbo (non enim argumenta soluere, nostri est insti- tonico motu, de quo Galenus libr. 1. de Musculorum 1. Illud verò, quia musculus proprium est motionis umentum. Quomodo autem ad proprium cuiúsque culæ organum morbus referri debeat, Galenus copio- cet de morborum & symptomatum causis. Nobis sa- erit morbi huius notionem primùm animo comple- deinde partem affectam nosse: tertiò affectionis cau- postremò curationis summam. Quæ omnia breuiter sic to.

m vel corpus, vel illius membrum aliquod repentè con- m & inflexum apparuerit, perinde ac si in naturali situ es- gidum tamen est, nec ab eo situ potest dimoueri, etiamsi nflectere coneris, quò, cùm secundum naturam habe- o arbitrio dirigebatur, conuulsionem esse, suspicandum sculorum, vel plurium, vel alicuius, qui ad sua ipsorum

principia contracti,partem ſimul,cui inſeruntur,adducũt,i
mobilémque reddunt,ita,vt vel recta,vel inflexa,vel conto
videatur.Hoc tamen obſeruato, ne id articulorum oſſium
tio fiat. In his enim ſæpè vel callus gignitur, vel delapſus h
mor intra cauitatem prohibet liberam in iuncturis motio
Quod intelligetur,ſi nec repentè, nec affatim, nec poſt fe
ardentem affectio inciderit:ſi luxatio fuerit in particula læ
non rectè curata: ſi contuſio, aut aliquid ſimile anteceſſe
Tunc enim muſculi primariò non afficiuntur,ſed flecti oſſa
iuncturis nequeunt,licet ipſi quoque tandem trahantur in
ſenſum. Cùm enim diu manent immoti,otio propriam m
uendi vim tandem amittunt.

Partis affectæ dignotio eſt huiuſmodi. Si totum corp
ſubitò conuellitur,vt in epilepſia,neruorum principium pa
tur. Si caput antrorſum curuatur, & mentum annectitur
ctori,duo muſculi anteriores caput flectentes laborãt, éſtq
ἐμπροσθότονος. Si in dorſum & ſcapulas contorquetur, ex du
decim muſculis caput extendentibus in poſteriore parte co
vel aliqui,vel omnes afficiuntur,dicitúrque affectio hæc ὀπι
σθότονος. Quãdo ceruix recta & immobilis manet,in neutra
partem curuata, vtríque muſculi & anteriores & poſterio
τέτανον efficiunt. Si oculus contorquetur, στραβισμὸς erit,m
culis,qui ipſum mouent,conuulſis:ſi mandibula, τρισμὸς te
poralibus contractis, vel neruis è ſecunda & tertia coniu
tione.Si labra & nares,& pars contracta ſanam ad ſe addu
in vitio eſt latus muſculus, ex quo muſculi narium, ſupe
liorum,& labiorum fiunt,vel nerui à primis vertebris & ra
tertiæ coniugationis, Græcis κυνικὸς σπασμὸς nominatur.
Sardonius riſus. vtráque pars,dextra ſcilicet,& ſiniſtra lædatur, muſculi vtr
que contracti, Sardonium riſum faciunt, maxillares nimir
in latera, os & labra deducentes, ita vt ægri perpetuò rid
videantur. Idem iudicium de cæteris partibus. Semper en
affectio ad muſculum authorem illius motus,qui læſus eſt,
ferri debet.

Conuulſio à ſiccitate & inanitione lethalis. Fit autem hic affectus neruis, vel muſculis aut ex
catis, vel calefactis, vt à vulnere, & poſt largam ſangui
miſſionem, febres ardentes, meningum inflammation
vel cerebri. Atque ſic lethalis eſt. Aut congelatis: vt
refrigerationem humorum, vel ſudorem refrigeratu

ventum frigidiorem : aut inflatis : vt à pituita viscida
m raro fit à sanguine) vel post morbum non satis exsic-
um, vel sanie collecta in aliqua parte capitis, vt menin-
es, ob vulnus: vel à flatibus medicamenti, vel agitatio-
nateriæ, vt post hellebori potionem. Ab ebrietate, cra-
, suppressa vacuatione consueta, exercitatione intermis-
phlegmone, dolore, consensu vteri, morsu, puncto ner-
aut tendone, affecto ore ventriculi ab æruginosa & bi-
a materia, vermibus, fungis, ab ictu feræ venenatæ, &
ilibus.

Hippocrates hæc omnia ad duas caussas reduxit, inani-
iem & repletionem. Tertiam recentiores addiderunt per
dolentiam, affectúmque vocant non proportionatum ad
eriam, cum mouetur cerebrum in sese, vt expellat, quod
ium sentit, vt dolente neruo ob puncturam, aut alicuius
nalis venenosi morsum. Sed hanc Galenus ad inanitio-
: alij, quia materia venenosa est, licet pauca, ad plenitu-
em referunt. Hellebori quoque potio ad vtrámque cau-
reduci potest. Ex antecedente vita, vel morbo, vel habi-
orporis omnia facilè discernuntur.

Hippo. aph. 39. lib. 4. & Gal. Comen. 1. in Prorrh. sent. 27.

Attamen Galenus comment. in aph. 2. lib. 5. dicit conuul-
es fieri ex vulneribus, ratione inflammationis ipsâ se-
tis, & ad neruosas partes pertingentis.

In curatione torturæ oris superiore capite descripto vtē-
clystere, deinde coquentibus pituitam: in plenitudine
cruditate, sectione venarum linguæ, gargarismatis dige-
ibus, formulis in ore retentis aqua vitæ formatis, qui-
nihil præstantius, inunctionibus, sacculis, suffumigiis,
lastro ex gummis calfacientibus.

Ab inanitione non curatur : sed prohibendum ne fiat,
ata causa, vt in febre ardentissima & phrenitide, si à
a siccitate periculum immineat conuulsionis, spinam
gendo, ne nerui exsiccentur, vel irrigatione ex refri-
ntibus ob febrem, & humectantibus, ob neruorum sic-
em.

A vomitu, aut immodica vacuatione curari potest,
iditatem reparando per humectantia, & quæ hecticis
unt.

i à punctura fiat, vulneri latiori reddito & aperto oleum

de terebinthina imponendum, vel de euphorbio, cum
plaſtro de Galbano, ſedandus dolor, vulnus ad cicatri
non ducendum, niſi poſt multum tempus. Extremum re
dium eſt, tendonem vel neruum ictum abſcindere in p
ſupra puncturam.

A venenoſi animalis morſu, cucurbitula cum multo i
ſuprà partem affigenda, vel cauterium, vel antipharmac
Intrò ſumenda theriaca cum herbæ decoctione, quæ ſi
neno accommodata, theriaca etiam vulneri impoſita
deſt.

A ſanguine, ſæpiùs repetenda eſt venæ ſectio, & oleis
diis vtendum. A pituita, curatur coctione materiæ & educ
ne, vt de Paralyſi dictum eſt, additis malacticis ad inunc
nes, balneis, & ſimilibus.

In conuulſionibus capitis & humorum refrigeratio
calidioribus vtendum, partes lana ſuccida inuoluendo,
curbitulis, ſectione quãdoque illius venæ, quæ ſupra prim
dorſi vertebram apparet.

A meningum punctura, aperiendum cranium trepa
aut alio inſtrumento, vt materia tranſpiret, aut epipaſt
trahenda, niſi ſubſit plenitudo.

A ventriculo, tutiùs clyſteribus acribus, aut pilulis vtin
quàm vomitu, ne os ventriculi contactu veneni lædatur.
ueniunt etiam ſpinæ inunctiones.

Vnctione conuenienti.] Sequens medicamen excellent
mum eſt in reſolutione linguæ, oculi, labiorum, riſu Sar
nio, tremore capitis & totius corporis, ac omni capitis
cuſſione inflatis præcordiis, & ſimilibus.

℞. cinamomi, croci nardi, coſti, ſtyracis rub. opopana
myrrhæ, melanopiperis, ſeminis rutæ, ſucci abrotoni ana
dauci ʒ.4.ß. moſchi, benzoini ana ʒ.1. mellis q.ſ.

Pinguedini anſerum ſylueſtrium quos vocant Otidas
Phalacrocoracum (vulgò Cormoranos nominant) pl
mùm tribuunt leniendis doloribus Sortilegi. Paranda au
eſt eo modo, quo Gattinaria ex Nicolao Forentino dece
anſere vulgari, capite de Spaſmo. Sumatur anſer pingui
euiſceretur: dein ælûrus (cattum vocant) minutim inciſu
anſeris ventrem cum lardo, thure & myrrha recondatur,
tur anſeris venter, veru ad coquendum configatur. Inte

o vas aceto albo semiplenum supponatur, cum pinguedo
a ab ansere liquescens decidere cœperit, quæ aceto super-
ans reseruabitur. Alius subinde anser in eodem aceto in-
quatur, indeque pinguedo plurima enatabit: ex qua cum
ore mixta parabitur litus. Idem artificium in Otide, pha-
ocorace, & aliis. Oleum de enula, irinum, de ligno sancto,
cinum Mesuæi, lumbricorum, axungia humana, de styra-
de euphorbio, de castoreo, piperibus, philosophorum, de
to, cum parte illius pinguedinis, aut mellis, & modico ca-
cei, piperis, euphorbij conueniunt.

Cucurbitulæ.] Cauendum, ne tendonibus affigantur, sed
sculi principio, aut medio, ad iuuandum eiusdem actio-
n. Quibusdam locis commodè adhiberi non possunt, vt
is, superciliis, digitis, vbi sanguisugæ: aut earum loco, vt
alpebris, & lingua, scarificatus erit ex vsu.

Aquæ perfusio, febris.] Hæc duo remedia à veteribus
tùm commendantur. Periculosa tamen sunt, vt ratio &
erientia demonstrant. Timendum enim in perfusione
idæ, ne materia magis inde refrigerata, altiùs impinga-
Si tamen spes certa subsit calorem à frigore, quasi antipe-
si quadam, intrò posse cogi, vt in principio, æstate me-
iuuene bene carnoso, non omninò negligendum. Fe-
n quidem Hippocrates dixit morbis à crassa pituita me-
, rigore & calore: quia rigor materiam commouet, *Hipp. apho. 26. lib. 2.*
gitat & purgat: calor coquit, tenuat, incidit, resoluit.
cùm, si vehementior sit, tollat ægrum, minor verò co-
ndo morbo non sit satis, longè tutius est eam vitare,
sponte superueniat. Difficile enim fuerit in medio con-
re.

NTO. VALETII EXERCIT. XII.

Onuulsio deprauatus est motus, quo fit partis *Gal. com. in*
vnius instrumetariæ, aut plurium, suam versus *sent. 4. sect.*
inem præter voluntatem contractio. Atque ea *1. lib. 3. Epid.*
dem vel per se, vel per consensum. Per se, ex re-
ione aut inanitione nerui, vt est comment. 1. in

ſent.27.prioris Prorrhet.Per conſenſum,vel ab h
more tenui, acri & æruginoſo, ventriculum lan
nante,vt cap.vlt.lib.12. Meth.vel à potu frigidæ,
cap.5.lib.9.Meth.vel à crapula,vt lib.3.de Temp
& aph.5.lib.5.vel à diaphragmatis,aut vteri infla
matione, vt comm. in ſect.2.lib.3. Epid. vel ex m
ligna aſſumpti medicamenti qualitate, vt apho.
lib.7. & aph.1. lib.5. aut à forti frigore, & humo
craſſi ſanguinem congelantis copia, vt commen.
ſent.27.lib.3.Prognoſticon : vel à vulnere, ratio
conſequentis inflammationis,quæ in neruoſas pa
tes irrepſerit, vt comm.in aph.2. lib.5. vel deniq
Gal.comm. ad apho.57. lib.4. ab ictu,morſu,&c.De his fuſiùs Hollerius.Conu
ſiones, quæ ab initio inuadunt, ferè omnes à rep
tione originem ducunt,& communem habent,
antè dictum eſt, cum paralyſi curationem. Adu
tendum tamen linimenta iis, quæ fieri debent
paralyſi,hac in re contraria eſſe,quòd propter co
tractionem vehementiorem emollientia eſſe opo
teat,& fomenta minimè adſtringentia.

Gal.cōm.in ſent.24. & 57. ſect. 2. lib.1.Epid. Adhæc cōuulſionibus opportuniſſimi ſunt p
ri, præcipuè dentitionis tempore,ob neruoſi gen
ris imbecillitatem,& voracitatem.Sed hæ immi
clyſmatis, fotu ceruic.ex oleo iaſmino,aut lumb
corum, calente, non omiſſo interim ventriculi l
ex oleo ſtomachico,facilè ſaneſcunt.

De angyglosſis, ſeu mogilalis. CAP. 13.

ANgygloſſi difficulter pronunciant.L,R,K,
que in loquendo reſtitantes loquelam præ
pitant.Gal.comment.2.lib.1.Epidem. τραυλοὺς a
pellat,qui ex muſculorum linguæ vitio balbutiu

Nascitur enim id vitij, aut quia breuior lingua,
l quòd imbecillior ab intemperie humida, vnde
mollior, vt in quadam paralysi: nonnunquam ex
emperie sicca, frigore, ira concitatiore, calore. At
ɔiùs hic nascitur morbus ab adstrictione mem-
ınæ linguæ subiacentis.
'urgandum corpus: parciùs viuendum, vt minor
:opia sanguinis: refrænantibus sanguinem ali-
ntis, frictionibus reuellendum.
ılbucasis parte 2. incisionem secundum latum
:ituit, & ab arteriæ, quæ illîc est, sectione cauet,
norrhagiæ metu. Colluit statim aqua ros. aceto,
frigid. vitata posca. Sed in mediam incisionem
ucit linamentum, ne rursus pars ligamenti reli-
ɔ ligamento consuescat. In hæmorrhagia lenti-
ıri cauterio inurit.
Quòd si breuioribus neruis, qui ad motum in
ıtum & dentes feruntur, id acciderit, res incura-
s, vt quum breuior lingua. Aliquando sicciori-
iisdem, nec ita sese extendentibus accidere po-

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

:o morbo laborans Episcopus Senensis, frater domini de *Episcopus Senensis mogilalus.*
ıjour, cum medicos impostores ad curationem adhibuis-
ɔnsumpta grandi pecunia nihil profecisset, ac tandem me
ſſet, aperto malo, & variis cōmemoratis causis, quas me-
suspicaretur: cúmque vnicam causam esse adstrictionem
branæ, quæ sub lingua est, vnde prohiberetur motus lin-
qui ad primores dentes extēditur, indicâssem, necnō vni-
le remediū scriptū à Celso, Paulo Æg. Aëtio, & recentio-
medicis, cognitum etiam vulgo, vt membrana illa suc-
etur, miratus quod affirmarem eam causam vnicam &
ionē ab omnibus scriptā medicis, ignoratam ab iis, qui-

bus sese commiserat, omnino sese consiliis nostris submi Monui, nam peregrè proficiscebatur, vt experto chirurgo v retur: qui volsella prehensas membranas (filum vulgus app lat) succideret, ne altiore plaga hæmorrhagia moueretur. Quanquam scribit Celsus nouisse quendam, qui succisa membranâ nihilo meliùs sit loquutus. Adeò (inquit) in me cina etiam, vbi perpetuum est, quod fieri debet, non tam perpetuum est, id quod sequi conuenit. Sed & priusquàm incisionem veniretur, suasi totius corporis & linguæ refic tioni incumbere. Ille autem interceptus negotiis de mo fratris cæsi, & inde contra homicidam commota causa, ab Adhæc quibusdam incisum est filum, sed mansit intermedi callus, non caro mollis: vnde nihil effectum fuit. Quod c rurgis diligenter considerandum.

Corn. Cels. cap. 12. li. 7.

ANTO. VALETII EXERCIT. XIII.

De angiglossis seu mogilalis tractatio quanq chirurgica est tota, committere tamen n potui, vt hoc loco supprimeretur, cùm & manusc pto exemplari appicta sit, & historia non vulg locupletata.

De incubo. CAP. 14.

Incubus, qui ἐφιάλτης, ἐπιβολή, 1 à Themiso πνιγαλίον dicitur, neque deus, neque semide neque Cupido, quod veteres crediderunt, neq dæmon, quod Theologi existimant, neque in bans vetula, sed vapor quidam crassus, qui part vias spiritus animalis intercipit, vnde & loquen & respirandi difficultas: partim animæ offundit vnde phantasia, & spectrum quoddam, quale 2 fr quens est in somniis.

1 Ex Paulo Ægin. cap. 15. lib. 3.

2 Præsertim melancholicis & pueris.

Sed ideò incursare, atque etiam opprimere th race

em, constringere collum, præcidere vocem, ap-
et, quia his maximè partibus labor est. Pueros & 3 *Vbi materia exitum non habet.*
besa corpora aliquando suffocat: alioqui epile-
m denuntiat.

Incubus enim epilepsia quædam nocturna est.
ltos olim Romæ, quod scriptum reliquit Sysi-
chus, vno anno confecit. Itaque qui incubo op-
nitur, statim excitandus est. Posteà videndum,
affectio eiusmodi redeat. 4 *Neque humida, neque sicca, sed temperata: vt carne vitulina, pane medio, eóque bene fermentato.*

nperanda est sobria vita, cœna frugalis, vitæ ra-
è media 4 materia, frequens ablutio extremo-
.Sæpe etiam pectendum caput est ex ebore, in
osteriorem partem ducto pectine.

Melicratum plus minúsve dilutum pro 6 ratio- 5 *Occiput versus.*
n quo radix fœniculi, asparagi, petroselini, gra-
is, acetosæ, cichorij, endiuiæ, radicis capparis,
opus, buglossum borrago, endiuia, summitates 6 *Temperamēti & cœli.*
lli, fumaria, 7 cetherac, 8 scolopendrium, ca- 7 *Verum scolopendrium.*
s veneris, cuscuta, passulæ mundatæ ab arillis,
a, sebesten, flores anthos, violarum, borraginis, 8 *Phyllitis Matthioli.*
xerint. Quale hoc erit.

℞. rad. fœniculi, radicis graminis ana ℥.ß. sum-
tum lupuli P. 2. hyssopi, trium florum cardia-
m, passularum, glycyrrhizæ ana P. 1. fiat deco-
ad lib. 1. ß. in col. dissol. 9 mellis albi, sacchari 9 *Vel potiùs syrup. violacei & capill.*
simi ana ℥.2. fiat melicratum.

Deinde purgandum corpus hoc modo.

℞. cassiæ, vel cathol. ℥. 10. dissolue in sero lactis
ni, vel alteriùs, cũ ℥.1. syrupi. violati fiat potus.
ò rationæ materiæ licebit vti fortioribus, quæ
m in capite de epilepsia, partim in capite de
ncholia dicentur.

Nec omittenda phlebotomia, ſi res 10 exigat. Clyſteres quoque & frictiones ex vſu ſunt, qu fumos reuellunt. Errhina quoque & apophlegm tiſmi ex leuiori 11 materia. Cucurbitulæ in cru bus & omoplatis, pulueres quoque, maximè à bo, qui fumos prohibeant 12 & morbo conu niant. Qualis hic eſt.

℞. 13 coriandri præparati ℥.2. ſpecierum diamar frigidi, & diarodon Abbatis an. ℥.1. ſem. nigri pœ niæ ℈.2. coralli rub. ℥.ß. macis, cinamomi an. ℈.1. modico ſacchari roſati, fiat mixtura, vtatur poſt p ſtum cochlearis dimidio.

Bibere quoque medio 14 paſtu, non in fine, h adiuuat.

Cucuphæ quoque paradę ſunt ex floribus anth ſtœchados, & cæteris rebus capitalibus, vt priùs.

Dropax quoque 15 ſimplex tum hypochondr tum etiam capiti commodè aptari poteſt. Calid applicatur, & ne pertinaciùs inhæreat, linteolum rius, & vehementer attritum 16 interponendu eſt. Componatur dropax ex quinque partibus cis, & vna olei de ſpica, vel maſtiche.

10 Vt ſi venæ ſint ſanguine diſtentæ. 11 Vt maſtiche, ſaluia, maiorana. 12 Vt puluis ex corallo, ſaccharo roſ. & margaritis confectus. 13 Vel hunc præſcribes. ℞. coriand. præpar. ℥.2. corall. rubr. margar. electarum an. ℥.ß. raſuræ eboris. oß. de corde cerui ana ℈ 1. cinamomi gra. 6. ſacch. roſ. ℥.4. f. puluis ſubtiliß. vtatur à paſtu cochlearis dimidio. 14 Vt iactis cibi fundamentis. 15 Ex pice. 16 Inter picē & cutem. Aureliū initio cap. 3. lib. 1. Chronion.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Εφιάλτης ἀπὸ τοῦ ἐφάλλεσθαι, quòd qui eo affectu labora noctu quiddã ſibi incumbere exiſtiment, à quo inuadantu opprimantur cum difficili reſpiratione, immobilitate, ac v præpedita, vt propè ſuffocari videātur. Vnde & à Themiſo epiſtolarũ li. 11. (teſte Aureliano) πνιγαλίον ἀπὸ τοῦ πνίγεσθαι veteribus etiã nonnulli ἐπιβολὴν nominarũt, quod Aureli quoque refert. De parte primariò affecta non omnium id iudicium. Interpretes Arabũ priorem cerebri ventriculum, ſpinalis medullæ exortum vapore craſſo, aut etiam humo

ni tamen facilè diſſoluatur, oppleri aiunt. Poſidonius non humore, ſed craſſo & frigido vapore ſpiritus animales per nervos ferri prohibente. Vtrúnque minùs probabile. Alioqui enim inde neceſſe eſſet vel epilepſiam, vel apoplexiam, vel earum generari, aut ſaltem reſpirationi tantam noxam non inferri, aut thoraci: à quo cùm totius mali origo ducatur, grauiúſque cæteris laboret, in eius venis ſummam plenitudinem eſſe conſentaneum eſt. Quod & ſymptωmata indicant, pondus nimirùm thoracem opprimens,& difficilis motus eiuſdem inter dormiendum,vel inchoata coctione, ex fumis nimirùm & flatibus, qui tum excitantur, pulmones & septum tranſuerſum prementibus,præſertim cùm non tam libera ſit reſpiratio per ſomnum, quàm inter vigilandum. Quòd autem in eo læditur imaginatio, quæ eſt in prioribus ventriculis, id fit per conſenſum, vt in melancholia hypochondriaca. Fumi enim ex craſſiore ſanguine ſurſum lati timorem animo incutiunt, variéque imaginationem afficiunt, vt docet Galenus de locis affectis: atque hinc fit, vt quidam dæmonem eſſe putent. Si diu tamen perſeueret, frequentiúſque repetat, cerebro fit eſſentialis, degenerátque in apoplexiam,vel epilepſiam,vel melancholiam. *Ephialte quæ ſequātur ſymptωmata.* *Galen. cap. 4. lib. 3. de loc. mal. aff.*

Cauſæ antecedentes ſunt, crapulæ & cruditates, peſſima victus ratio, multitudo craſſi ſanguinis, ſuppreſſi menſes, aut hæmorrhoides, & ſimilia. Summa curationis (mutandæ tamen pro cauſarum varietate) eſt huiuſmodi. *Ephialtis cauſæ.*

Clyſter diſcutiens flatus & euacuans in paroxyſmo, ſanguinis miſſio in plenitudine è baſilica, vel mediana, præſertim ſi ſanguis craſſior appareat, & ſine pituita,pituitæ coctio, euacuatio, opiatæ quibus flatus diſcutientia miſceantur, pultes flatus diſcutientes,vnctiones pectoris,ſacculi cordi applicati, parcior cœna, vel nulla, cibi minimè flatuoſi, decubitus in latus.

Quod Theologi exiſtimant.] Non omninò certè contemnenda eſt veterum Theologorum authoritas, omniúmque gentium communis ille conſenſus de incubo & ſuccubo, quod etiam atteſtatur experientia. Memini enim me in primitiuæ Eccleſiæ hiſtoriis legiſſe Cathecumenos huiuſmodi dæmonum ludibriis vexari ſolitos, qui deinde cœnæ ſumptione liberabantur. Multa quoque ſunt apud D. Auguſtinum *Theologi veteres quid de incubis & ſuccubis ſentiant.*

de incubis & ſuccubis lib. 15. de Ciuitate Dei, vt hinc ferè c
gamur fateri incubum alium dęmonis arte induci, alium c
poris morbum eſſe. Niſi quòd ſumma Chriſti luce nobis
fulgente, ab his tenebris nunc non eſt metuendum. In Gen
litiis illis ceremoniis multa huiuſmodi deliramenta reperi
tur de Sympythis, & Pythone, ſpiritu diuinatore occupat
ſed multò lepidiora in Hebræorum Rabbinis. Scribunt en
huiuſmodi phātaſmata ex ſemine Adam procreata fuiſſe c
tum illis & triginta annis, quibus ab vxore abſtinuit, po
quam Caïn fratrem interfecit. Pro ſingulari remedio iub
circulos ſeptem circùm ſepulchrum fieri, ne cadauer intr
mittendum ſubeant, eóque ad nocendum vtantur. Alcino
in dogmate Platonis retulit ad vaticinia, oracula, ſomnia, &
Sed & in veterum Medicorum libris multa remedia reperiu
tur ad Sympythos, & dæmone occupatos, & incubos, vt ap
Actuarium & Alexandrum. Qualis eſt illa Hippocrat. an
dotus territis lemuribus & dęmonio occupatis, lunaticis cu
ſpuma tauri, quæ in codice manuſcripto ſic legitur.

℞. nuces cupreſſi 50. Caricarum pinguium ſi
nucleis, paſſ. mund. ab arillis an. ℨ. 12. (fortaſſe ℥. 12
ladani, ſtyracis opt. myrrh. aſphalti, bdelij, radic
aſphodeli, enulæ an. ℥. 7. cardamoni ℥. 5. ſabinæ ℥
folij, coſti, ſpicæ, roſ. baccarum iuniperi ana ℥.
ſchœn. caſ. lentiſci an. ℥. 2. croci, cyperi, lybiſtic. a
℥. 1. vini optimi & mellis q. ſ. Nuces cupreſſi fract
triduo macerentur in vino optimo: coque len
igne ad vini conſumptionem aliquā, & cola. Tu
in vini ℔. 2. carnes ficuum tritas diu contere vin
& additis mellis ℔. 12. iterum coque ad mellis cra
ſitudinem, & ſacculo excola: tum adde paſſulas,
dactylorum carnem, & in mortario diu conte
Hinc ſtyracem, ladanum, terebinthinam cum m
dico melle diu terendo in mortario miſce, ex q
pulueres coniunge ſedulò, & vitro repone. Da ℨ.

l 3.3.in catarrhis, fluxionibus, mulierum morbis rigore & flatu.

Non iniucundum eſt, quod medicus quidam ſcribit conti-e nuper apud Aruernos in Cœnobio quodam. Cùm enim ırmacopola, quem ſecum habebat, inter dormiendum in-ıo laboraſſet, qui in eodem cubiculo erant, accuſauit. Se e-ı ab illis noctu propè iugulatum fuiſſe, conſtricto collo. od cum ſocij audacter negarẽt, totámque in eum culpam cerent, qui noctem inſomnem furore quodam percitus ciſſet, iuſſus deinde eſt ſolus, lautè cœna ſumpta, exhibitis ım flatuoſis alimentis, dormire cubiculo vndique optimè ıſo. Rediit paroxyſmus, dæmonem eſſe iurauit, cuius e-n faciem & geſtus mirificè depingebat. Neque vnquam aliter perſuaderi potuit, niſi vbi curationem initio conſi-adeptus eſt. *Pharmacopola incubo corrept.*

NTO. VALETII EXERCIT. XIIII.

Ncubus, ſymptoma facultatis animalis obſtru-ctionem cerebri meatuum conſequens, ab elato ore craſſo ſpiritui viam præcludente ortum ha-. Hinc muſculis edendæ reſpirationi & voci di-is illata noxa vocis interceptionem, aut eius in-tæ, indiſcretéque efformationem, difficilem cum nore motum, ſuffocationem imaginabundam, mandíque deſiderium inducit.

Putatur nonnullis proprius ventriculi & dia-agmatis affectus, quòd ſupinis dormientibus ſiores per ſæpè cibi os ventriculi & diaphrag-premant, vnde efflatio & reſpiratio præpedian-.

Magna huius affectus habẽda ratio, quia grauio-morbos, epilepſiam (vnde epilepſia nocturna ellatur) apoplexiam, maniam denique prænun-. Craſſioribus naturis, vt etiam pueris, familiaris *Incubus quibus maximè familiaris.*

est, ob meatuum angustiam: itémque literarum studiosis, quibus minuitur concoctio, & quorum cerebrum studiorum assiduitate debilitatur.

Incubi curatio.

Iuuatur victu tenui, non flatulento, eupepto, non vaporoso. Potus sit vinum album, tenue, subastringens & dilutum, vel hydromeli. Vapores vt inhibeatur, vacuandi sunt humores, è quibus suscitantur, catapotiis, aut potionibus. hieram recipientibus: qui si lenti sint, sic præparabuntur.

℞. hyssop. passul. mund. ana M. 1. f. decoct. ad quart. 3. I colatura dissol. oxymel. simpl. vel composit. vel scyllit. ℥. 4. zulap. clar. pro dosib. 3.

Mox purgetur. Post purgationẽ, atq; etiam venæ sectionem (si plenitudinis notæ eam præceperint celebrandam) ventriculo sumptis & admotis prospiciendum: caput quoque roborandum, priùs tamen vaporibus, si qui in cerebro constiterint, discussis.

De epilepsia. CAP. 15.

EPilepsia conuulsio est 1 corporis. Nascitur, vbi humor crassus & frigidus offarcit anteriores ventriculos cerebri, ex quo vniuersus motus, & velutiraptus totius corporis. Contorta 2 facies, inuoluntaria 3 seminis effusio, & interim affectio quæ apoplexiæ proxima est.

Pueros ferè vexat, quo tempore dentire 4 incipiunt, vnde puerilis 5 morbus ab antiquis appellatus. Vt etiam lunaticus, quia interlunio nati obnoxij huic morbo existimantur, vt & qui concepti sunt fluentibus 6 mensibus.

1 Vniuersi, eaque typica, cum mentis & sensuum oblæsione.
2 Nam quæ vicina sunt, quæque communia (vt supra cõmemoratum est) ea primùm maximéque affici solent.
3 Doloris vi, & labefacta, seu resoluta instrumẽtorũ spermaticorum retentrice facultate.
4 Cum septimestres sunt.
5 Galen. cõmẽ. ad aph. 5 sect. 1. lib. 6. τῶν ἐπιδημ.
6 Ob impuritatem ex synathrismo.

7 Perſeuerat hic morbus ad 8 annos puberta-
, ſoluíque conſueuit in maſculis, cum ſemen e-
ttere incipiunt. In mulieribus, quum primùm ef-
unt menſes: quos annos ſi ſuperat, deſperata
es eſt.

Naſcitur aliquando conſenſu 10 ſtomachi,
aliarum partium corporis. Aliquando ſpiri-
quodam 11 virulento ex partibus inferioribus
lato in caput. Sæpè etiam primarius 12 cerebri
ectus eſt.

Quos vexat paroxyſmus, ſic habeto. Corpus,
od rapitur, loco lucido & 13 mediocriter calido
locato. 14 Sublimiori capite, ex quo membra
ſupernè deorſum confricari debent.
Dentes, quos ſæpè 16 conſtringunt, vnde etiam
minet 17 ſuffocatio, vel manibus, vel quauis alia
ione 18 diducendi ſunt.
Ex quo hac formula, & lingua, & palatum illi-
ıda 19 ſunt.

℞. theriacæ vel mythridatij ℈. 4. diſſolu. in ℥.1.
ci rutæ, cum penna, vel linteolo extremitati ba-
i alligato, palatum & lingua affricentur. Tum.
℞. benzoini, mumiæ, picis nigræ ana ℈.1. vnian-
cum ſucco rutæ, fiat ſuffumigium pro naribus:
eadem ſimul liquefacta naſo interiori inungan-
. Vomitus, ſi fieri poteſt, excitetur oleo ex pen-
illito interiori parti oris. Alioqui perſeuerante
oxyſmo.

7 Aph. 45. li. 2. & 7. li. 5
8 Si achorum capitis copia morbi occaſione non tollat.
9 Quod impreſſa maneat maligna in cerebro qualitas, quæ naturæ beneficio non potuerit emendari.
10 vt in picrocholis ἄνω.
11 Vt à corruptione ſeminis in mulieribus hiſtericis.
12 A pituita, & melancholico humore.
13 vt foras euocetur humor.
14 vt reuocetur humor.
15 vt natiuus excitetur calor.
16 Ex conuulſione tem-

lis muſculi, qui primum affici ſolet ob cerebri affinitatem. 17 A ſuppreſſ. o-xcrementi fuliginoſi: vnde ſaliua à ſpiritus prohibitione craſſeſcit. 18 vt um habeat fuligo, & cerebrum aëris inſpiratione recreetur. 19 Ad corre-nem præſentis ſymptomatis.

℞.cast.℈.2.benzoini ℈.1. diss. in oxymelitis sc
litici ℥.1.ß. cum cochleari distractis dentibus in
ratur in gulam.

Dydimus Medicus extracto sanguine è pe
pollice labra epileptici inungebat. Orpheus & A
chelaus contaminabant faciem ex quacunque p
te corporis ducto sanguine. Atque ita statim ex
gere epilepticos testati sunt. Pueris autem, subl
paroxysmo, remediis iam præscriptis prohiben
est mali generatio ac labes, abstinentia vini, vsu f
quenti pulueris confecti ex pœoniæ radice & se
ne. visco quern. puluer. contrà vermes, & saccha
cando: quibus etiam soluentia misceri possunt.
℞.rad. & sem. pœoniæ an. ʒ.2. sem. contrà verm. ʒ
rhei elect. ℈.2. sacchar. ℥.2. f. puluis subtiliss. Detur
cochleari semel aut bis in hebdomade, sereno c
lo, declinante luna, cum iusculo. Post paroxysm
clyster iniiciendus, qualis hic veterum.

℞.decocti aristolochiæ, centaurij minoris,
calamenthi ℔.1. in quo dissol. pul. hieræ picræ, p
hieræ diacoloc. ana ʒ.3. olei cham. ℥.3. sacch. rub
mellis communis ana ℥. 2. salis ʒ. 3. Post clyster
refouendi sunt cibis boni succi. Ex quo melic
tum imperandum est ex hyssopi decocto, stœcl
dos, calamenthi, aut syrupus acetosus, oxymel si
plex, oxymel scylliticum.

Deinde purgandum erit cum hiera picra, & h
ra diacol. Hæc enim purgatio maximè proba
antiquis.

Nec omittenda phlebotomia, 20 si omnia co
sentiunt.

20 Si magnitudo causæ hoc postulet, materiæ orgasmus, cerebri oppressio, hypochondriorum obstructio.

Iis verò, quibus inueteratur Epilepsia, ad ca

nem, venam 21 è malleolo diuides veris initio.
n progresso vere, melicrato hyssopi, aut simili
:parabis,&,vt prius,purgabis. Aut,vt veteres vo-
runt, amplissimam colocynthida cauabis, reie-
seminibus,& interiore materia: tum vndiqua-
22 induces pasta. Deinde cauatam colocynthi-
passo, aut alioqui vino dulci implebis, adiectis
tuor foliis rutæ,& 23 obolo cinamomi,efferue-
vinum in calidis cineribus: deinde per noctem
tur in colocynthide. Postridie per linteum bene
ndum percolabitur,& bibetur.

Post purgationem reficiendum corpus est. Post
dies, inde cucurbitulæ in hypochondriis affi-
dæ: deinde scapulis cum scarificatione. Aliquot
ous interiectis, iterum purgandi sunt, ex eóque
ırbitulæ occipitio affigendæ: caput radendum
ut certè detundendum.

Comparanda 24 cucupha, & per interualla
urgandum, vt etiam Autumno ad helleborum
endum sit. Hoc modo veteres helleborum pro-
bant.

℞.fibrarum radicis hellebori ℈.2.distemperen-
n ℥.1. melicrati: deinde siccentur in vmbra, &
erisentur: tum adiecto eodem pondere pipe-
modico melli misceantur, vel è mulsa propi-
ur. Galenus libro primo de compositione me-
n. κατὰ τόπους plurimùm commendat hieram

21 *Ad maiorem reuulsionem, vt fiat humor κακόχυμος, qui erat ἀνάρροπος.*
22 *Ne exhalet humor.*
23 *vt granis.* 10.*vel* ʒ.ß.
24 *Ex cephalicis.*
25 *vt pil.ex hier.picra.*
Quinetiam in epilepsia à pituita inueterata hac præsertim veteribus solennia fuere remedia. vt. ℞.*ther. veter.mythridatij,an partes æqual. rad.enulæcampan.*℔.ß.*saluia,stæchados, beton.ana* ℥.ß. *Temperentur per noctem*

aluatico: deinde fiat aqua stillatitia, manè vtatur. Aliud ex Aëtio. cap. rabibl.2.Sermon.2.℞.*veratr.nigr.castorei,scamm. an.*ʒ.2. *opopanac.cu-hebaici siue regij,centaur.nitr.sulph.viui,abroton.ammoniaci thymiamatis, ta syluestr.ana* ʒ.1. *contusa & cribrata excipiantur mulsa origanata.f.pil. nitud.fabæ Ægyptiæ.*

diacolocynthidos,quæ helleborum recipit. Ten
tis itaque lenioribus remediis, non est metuen
26 vsus hellebori.Post hæc sternutatoriis, quæ p
uerem 27 rad. pœoniæ recipiant, & masticato
vtendum erit.

26 Cum delectu præscripti.
27 vt venenata aura ex hauriatur.
28 Ratione vsus veneris, nō spermatis.
29 Cum tantùm agitur de vi cerebri restituenda.
30 vide Rhazem lib. 9. ad Almanſ. cap. de Epilepsia.

Sanguisugæ etiam fronti, & per ambitum
pitis,affigendæ sunt.Fuerunt in veteri Medicina,
eunuchismum,id est,castrationem 28 maximè p
bauerint.

Formula sternutatorij.

℞. pyrethri, pul. radicis pœoniæ ana ℈. 2.nu
moschatæ ℈. 1. hellebori nigri puluerisati ℈. ß.
puluis, qui insuffletur in nares. Eadem quoq; , p
ter helleborum , mastiche incorporata mastica
rium efficiunt. Vsus conseruæ acori, aut stœch
theriacæ, mythridatij, maximè conuenit, idque
iam purgato corpore. Electarium quoque Rha
cuius 30 hæc est descriptio.

℞.pyrethri,seseleos,stœchados ana ℥. 10. aga
℥.5.cordumeni recentis & acuti,assæ optimæ,ari
lochiæ rotundæ ana ℥.1.ß. excipiantur omnia m
scyllitico.Detur auellanæ magnitudine ieiunis.

Galenus in libello de consilio in comitiali
cōquassatam scyllam in vase melliteo, id est, in
antea mel repositum fuerit,aut alioqui coctum,
condit: vas pelle inducit, & fideliter occludit:
meridiano soli obuertit,prohibétque Aquiloni
subinde aliter atque aliter obuertit,vt omni ex
te radij solis vas calfaciāt.Scyllam colligit sub c
quo tempore mel scylliticum præparatur, fi
que quadraginta 31 diebus.Postremo aperto va
quor, qui è scylla desudauit, excipitur, & melle

31 Toto tempore caniculæ.

ɔ dulcatur.Dosis paruulis ʒ.ß.aliis, ʒ.2.Materia
qua scyllæ cum melle subigitur, atque eodem
lo, sed non tam vtiliter epilepticis imperatur.
succum scyllæ pari mellis ponderi commiscet,
at mel scylliticum. Efficacissimum istud erit e-
arium.
ossis caluariæ humanę ℥.1.seminis pœoniæ ma-
radic.eiusdem pœon.an.ʒ.2 saluiæ. hyssop.rut.
ana ʒ.1. florum rub. anagall.& borrag.ana p. 1.
nis atriplic.ʒ.1.vngul.asini tusæ, talisuilli an. ʒ.
suræ eboris,cornu.ceru.corall.rubr.an.ß.2.dia-
garit.frigid.& calid.an.℈.1. f. puluis ex omnib⁹.
ide incorporentur in conseruæ anth.&. borra-
an.℥.1.f.melliscum aceto scyllitico ad crassitu-
m cocti ℥. 2. theriacæ & mythridatij ana ʒ. 2.
os verò clementiùs habere oportet.
primis vitæ ratio nutrici 32 instituẽda est, quæ
ret lac vtile,ac paulò calidius,& siccius, quàm
eratum sit.Pueri corpus molliter 33 fricandum
& inungendum, tum etiam caput detonsum
eo anethino,rutaceo, de maiorana, irino, ad-
pulueris momento, cyperi, aut ireos. Cucu-
quoque comparanda.
cyperi,ireos florentiæ ana ℈.2.sem.seseleos,&
niæ ana ℈.1.capill. ven.florum anthos, & cha-
n. ana ℈.1.macis,cinamomi ana gra.8. Fiat pul-
to cucupha.Sedes pueri 34 inungatur melle,&
ɔ rutæ,vel salis granum immittatur podici.
aretur electarium ex butyro,& sacchar,o,quo
n nutrix papillas mammarum illinat.
omparetur mel passulatum hoc modo.
.aga.trochiscat.℥.ß. infundatur in aquæ ℔.ß.

32 Condiantur tusculana hyssopo, saluia,& similibus.

33 Vt fiat corpus εὐδιαφόριτον.

34 Vt ei feratur aluus. Qui enim crassiores sunt, aluo quoque adstrictiore, ij, vt plurimum fiunt epileptici.

agaricum detrahatur in eadem infusione : detra
agarico,passulę bene pingues distemperentur,d
turgeant : turgidæ in noua aqua coquantur;ad
tremum coctæ exprimantur in aqua, in qua co
rint. Expressio cum aqua rursus coquatur ad m
lis crassitudinem. Paulò adultiores, vt qui secu
dum,aut tertium annum superant, passulis, pru
ficubus eo modo maceratis vti possunt.

Iisque electariis, & passulato melli puluis pœon
& hyssopi adiici potest. Purgentur ex ℥. 3. cass
35 ex manna, & penidiis præparatis, vt antè
ctum est.

35 Caßiano admodū probatur ad curationē epilepsiæ, quod resoluat.

Radix pœoniæ in taleolas discisa, & ita transfi
filo suspendatur è collo.

Syrupus acetosus, melicratum, absynthij de
ctum, cicerum rubrorū, vomitus iisdem cōueniu

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Caducum, à cadendo, Comitialem, à Romanorum
mitiis, Lunaticum, quod motu lunæ commoueatur, vel
terlunio natos corripiat, vulgò hunc affectum vocant, A
cenna puerorum matrem, nominibus impositis, habita
tione, vel symptomatum, vel loci, vel causæ efficientis, vel
rum, qui eo frequentiùs solent corripi, vt pueri. Apud Græ
tamen ferè semper à magnitudine nomen accepit: ἐπιλη
enim dicitur, quòd sensum atque mentem pariter appre
dat, Antiquioribus ἱερὰ νόσος, id est, sacer morbus, quò
magnitudinem, vt ait Galenus, designarent: ἱερὸν enim
gnitudinem significat. Quanquam significationem etia
liam alij afferunt, vel quod diuinus sit morbus, & à diis
missus in vindictam: vel quòd sacram occupet animam, v
capite fiat, tanquam animæ loco sacrato. Ob eandem cau
Hippocrati Ηρακλεία νόσος, nominatur : non quòd Herc
vt ait Galenus, eo morbo laborârit, sed vt eo nomine τὸ δυ

Gal. cōment. 6. in lib. 6. Epid. sent. 7.

χάτων designaret : licet, authore Aristotele, reuera
ules epilepticus fuerit, veteribus Elephantiasim quan- *Aretæus ad-*
e dici, quòd nullo remedio superari queat. Ab omnibus *dit.*
ɔis frigidis capitis distinguitur potissimùm vehementi *Aristot. ini-*
æquali córporis concussione, & spumâ in ore collecta. *tio sect.* 30.
tamen nota in leuiori morbo non apparet, vt eo, qui ex- P*roblem.*
ı ob tenuiorem materiam, & fumū acrem. Facilè enim
ò soluitur. Est autem conuulsio omnium partium cor-
non perpetua, sed per interualla, cum mentis & sensus
ione. De cuius causis, generationis modo, ac loco non
n est omnium sententia. Veterum enim propè omnium
nunis cōnsensus est, ab humore crasso, viscoso, & ferè *Epilepsiæ*
er frigido procreari, obstruente (vt quibusdam placet) *causa.*
ım ventriculum cerebri, vel (vt aliis) posteriorem, vel v-
jue, vel modò vnum, modò alterum, vel etiam primum:
ita fieri, vt interceptis viis, spiritui ad neruos non pateat
. Addunt nonnulli, non sine probabili ratione, quando-
contingere ob angustiam meatus à posteriore cerebro
ıam, vel imperforatam, aut strictiorem lacunam ad pa-
, aut ad nares. Et certè Galenus de vsu partium scribit
è comparatū esse à natura, vt per decliues cerebri mea-
m per palatum in os, tum per corpus narium, orificiis
cuis ac magnis, pituita, aut alia cerebri excrementa ex-
ıtur, ne animal frequenter corripiatur epilepsia: vide-
ıe per illam viam expurgari materiam, quæ epilepsiam
uit, ac spumam ex ore educi. In cōtrarium tamen mul-
ctis afferuntur.
.mùm ab intemperie fieri non posse videtur, sine va- *Epilepsiam*
ut humore. Citiùs enim interiturum est animal, quàm *à sola nō fieri*
tam perueniat intemperiem. Hoc enim modo corpus *intemperie.*
ɔnuelleretur: sed ab omni prorsus actione desisteret.
Hippocrati duæ conuulsionis causæ sint, plenitudo &
o. Quod de particulari intelligendum videtur. Hæc
& vniuersa est, & mentem sensúsque omnes oblædit.
ine mentis læsione conuulsio, etiamsi totius sit cor-
ːpilepsia non est. Neque ab humore crasso. Cita enim
, materiæ & paucitatem & tenuitatem indicat, quòd
ifficilè moueantur. Idem demonstrant oscitatio, ster-

nutatio, ſpumæ per os exitus, tenuioris materiæ indicia
enim ſpuma, cùm frequenti inſpiratione & expirati
violentóque motu aqua tenuis agitatur, & ſpiritu, aut
ſtantia quadam vaporoſa comprehenditur. Accidit qu
frequentiùs ingenioſis hominibus, ob tenuem cerebri
ſtantiam valde ſenſilem, victus rationem vaporoſam, fl
vinum fumoſum, & ſimilia. Adde omnem epilepſiam
conſenſum à tenui ſubſtantia oriri, vt vaporibus bilis
& porraceæ, eorundem agitatione & acrimonia, fumis,
ratis, aëre, vel vento per nares concepto. Videtur ergò
eſſe pituita tenuis, ſpumoſa, bilis flaua, atra tenuior, au
ichor, vapor acris, odor ob cerebri exactiorem ſen
Neque etiam fit obſtructione ſpirituum tranſitum i
diente. Oporteret enim vel motum in vniuerſum p
beri, vel minui, quantitate ſpirituum, qui tranſeunt,
ſufficiente ad partes inferiores mouendas. Sed vehe
tior, quàm antè, apparet concuſſio, & motus inæqua
Probabilius multò, cerebrum in ſeipſum contrahi, vt e
lat, quod noxium eſt, ſicuti in ſternutatione, quæ veluti
Auicenna quædam epilepſia eſt, vt rectè dixit Auicenna. Sed in ha
ſen.1. libr.3. cutitur, quod eſt in anteriore parte cerebri iuxta narium
Tract. 5. mina. In illa, quia in poſteriore parte materia ſubſiſtit,
cap. 8. cilior materiæ diſſipatio, vnde pars affecta, & generat
locus intelligi poſſunt.

Cognoſcimus à pituita fieri, ſi æger frequenter expue
let, ſi ſomnus longior, & profundior, ſi ingeniū ſtupidiu
victus ratione, excrementis, actionibus, colore, & ſimil
Contraria fiunt in biliofis. De ea, quæ per conſenſum f
cetur ſequenti capite.

A dextra parte incipiens cum tinnitu aurium, clamore
dore dentium, eiectione ſeminis, vehementi concuſſio
quæ ab ineunte ætate conſenuit, aut hæreditaria eſt, gra
ma, & quæ vix curari vnquam poſſit.

Contrà, breuitas paroxyſmi, accidentium paucitas, r
datio, verecundia, & ſi ſine ſpuma fiat, faciléque ruta
hyſſopi, aut ſimilium odoratu recedat, hæc omnia mor
ciliatem indicant. Soluitur aliquando, mutata ætate, v

ne, & superueniente quartana:in grauidis, edito fœtu, sium profluuio.

n pueris, quos hic morbus frequentiùs corripit, nutrici imis prospiciendũ. Vtatur nutrix incidente & attenuanctu., vt lac subtilius, & calidius efficiatur, vt nuper dixi- Fiant sacculi apponendi capiti è cypero, iride Florentiapill. ven. Ex iisdem cum oleo anethino, rutaceo, irino, maracino calidis inungatur caput, non abluatur. Sed detergentibus melle & aphronito cum tepida leniter ur, siccetur.

Quæcunque potu iuuant epilepticos, facultatis sunt inciis. Interim tamen quæ vires roborent non omittenda. litas vitetur.

Gal. lib. 10. de simpl. medicam. fac.

onueniunt in maioribus natu, & à sanguine, clysma, sanis missio è cephalica, prouocatio hæmorrhoidum, men-:in pituitosis, oxymel scyll. syrup. de pomis comp. pil. anum, syrupi concoquentes, purgato à pituita & cruditate iculo, prouocatio vomitus (licet Galenus contra Erasist. tionibus, interdicat, quia manifestè caput replent) repetirgatio, pilulæ addito castoreo, theriaca, mythri. (nisi met à calidis) opiatæ, diæta, caputpurgia cum succo sampsuyrethro, zinzibere, radice pœoniæ, suffumigia, cauteria. nt Cassia, Catholicon, radix, vel succus apij, quo tamen nus vtitur in consilio epileptico.

ota proprietate valent, & huic affectui maximè accomta sunt, scylla, enula campana, syrupus de pomis, pilulæ phorbio, pœoniæ radix & semen luna decrescente col-m, viscus quern. maximè verò eius radix, seseli, coaguporis, cinis cuculi, cranium hominis, ossa humana nesbus data potui (valent etiam in arthritide) cornu alces, gallitrici, theriacalis, agar. trochisc. semen palmæ Chrigula asini, vesica apri, talus suillus, cor talpe, flos anagalub. corallus, smaragdus, hyssopus, inquinatio oris è san- ægri, splen equi, cerebrum cameli, & mustellæ, lapis ıyrundinis, oleum phil. de gagate. Non video tamen cur tinum oleum epilepsiam tollat, cùm scripserit Aretæus ıcipio capitis imperfecti de comitiali morbo rerũ grantium, vt Gagatis lapidis odoratum, homines nõnullos

prosternere, & epilepsiæ præcipites dare:nisi fœtore suo
accessione conflictatum ægrum excitet:vel(quod scribun
Chymisticæ professores) quia epilepticam materiam ol
istiusmodi attenuat, digerit,siccat.Ex Euonymo cap.de c
è metall.laterib.succino & gagate.Balsamum,ol.de piperi
de cucumere asinino naribus inditum,vtil.

Cæterum lapidem pulli hyrundinis sic comparabis.D
ctis ex prima fœtura hyrundinum pullis ante plenilunium
ventriculis eorum lapillos duos inuenies, alterum versico
rem,alterum vnicolorem. Hos,priusquàm terram contig
in cerui aluta colligato. Brachio & collo gestati epilep
medentur,atteſtante Dioscoride. *Dioscor.cap. 49.lib.2.*

Pueros sæpe vexat] Pueris familiaris duabus de causis: v
ob multitudinem humoris & vaporum, vnde etiam in
somnus multus, & profundus, vt scribit Aristot. de somno
vigilia:alterâ,ob vermium putrescentium tetrum vaporem
cerebrum ascendentem, aut eorundem viuorum, sed m
riam commouentium. Auicenna scribit, ab epilepsia ferè
tos esse, quibus in capite fiunt vlcera, apostemata, fluxus
rium. Nutrici imperandus aquæ potus,vt etiam Aristot.p *Aristot.sub finem libelli de somno & vigilia.*
cepit, vel hydromel, victus attenuans, abstinentia à coitu
lac corrumpatur,aut eius materia alteretur, purgatio hum
peccantis, exercitium, electaria, lac asininum,in quo co
sint, vel infusa,quæ affectui conueniunt. Pueris verò pu
cum melle aut lacte, cauterium in posteriore parte cap
præsertim si sint obesiores,puluis inspersus capiti. Grandi
bus, clysteres leuiter purgantes & attenuantes, syrupi, po
purgans, bolus.In vermibus,quæ necant vermes,vnguent
amaris admota non ori ventriculi, sed vmbilico. Mythri
tium & theriacam,tanquam fortiora, Galenus vituperat l
superiùs citato.

Scapulis cum scarifica.] Petrus Merenda scribit in
initiali morbo admodum vehementi, exiguo interu
sæpiùs repetente, nec aliis remediis cedente, se quàm
rimos per admota collo propè scapulas rubrificantia r
dicamenta, donec vesicæ excitarentur, breui temp
spatio ad pristinum rationis vsum frequenter perdu
se, & ab accessionibus liberâsse, qui deinde decenti cu
tio

ie, ad integram sanitatem perducti fuerunt. Sed hoc endum esse post purgationem, nisi morbus vrgeat. Sed ue hæc, neque setones, neque cauteria conueniunt circà ıt, nisi morbus cerebro sit essentialis, vt fiat diuersio à ce- :o.

.NTO. VALETII EXERCIT. XV.

Pilepsia morbus est quodammodo apoplexiæ ,proximus, cùm idem locus in vtroq; patiatur, dem humor in causa sit. Verùm apoplexia ob nimodam carentiam illius, quæ ad neruos de- t, potentiæ, epilepsia propter motum vitiosum eratur. In hac enim cerebrum (si primarius sit, er cerebri essentiam affectus) materiam sua vel sitie medium & postremum cerebri ventricu- ɔbstruentem, vel maligna qualitate oblædente, ıtere nititur: vnde omnium sensuum & facul- animaliũ offensio, saltuosorum motuũ, atque ıulsionis corporis totius consequutio affertur. *Gal. comment. ad aphor. 45. lib. 2.* *Galen. cap. 5 lib. 3. de loc. mal. affect.*

Epilepsia aliàs grauior, interdum mitior. In qua or, dentium stridor, partium faciei peruersio, ɔoris totius iactatio vehemens, spuma multa, se- is effusio, & in ipso casu acclamatio, ea grauis ıodum censetur, & ferè incurabilis. Statim enim ılat & accessionum continuatione, & sympto- um vehementia. Vbi verò vel multa, vel pluri- ex signis commemoratis absunt, leuior existi- da. *Paul. Æg. cap. 13. lib. 3.*

i curatione duo tempora maximè obseruanda, ɔxysmi vnum, intermissionis alterum. In priori ndum, vt quàm citissimè paroxysmus soluatur: d fiet, si corpus primùm colligatur, membra ex- antur, iniiciantur primùm vincula dolorifica *Epilepsiæ curatio.*

in articulis brachij, & crurum: theriaca, mythr
confectio hieræ simplic. sinap. in os indantur:
aures & nares oleum rosmarin. aut anisi, aut salu
arte chymica factum immittatur: eodem suturæ c
ronalis & lambdoides inungãtur. Hûc pertineb
& artuum frictiones, vt in apoplexia, & clyster
cùm in ipsa accessione, tum extra accessionem in
ciendi. Qualis hic est.

℞. radic. fœnic. ireos, pœon. ana ℥. 2. rutæ, absynth. s
beton. hyssop. maioran. ana M. ß. flor. stœchad. vtriúsqu
beton. ana p. 1. f. decoct. & col. ad ℔. 1. In qua dissolue c
fect. hier. & diaphœnic. ana ℥. ß. sacchar. rubr. ℥. 1. vel ʒ. 10
chamæ. & rut. ana ℥. 1. ß. sal. gemm. ʒ. 2. f. clyster.

In intermissionis tempore prouidendum ne
petat paroxysmus. Id cõmodissimè fiet victu cal
ciente & exsiccante, purgantibus medicamentis,
apparata priùs cum syrup. accõmodatis & cepha
cis aquis materia, vel hoc apozemate.

℞. radic. scyll. præparat. angelicæ, enul. camp. pœ
mar. acor. radic. ireos. Florent. ana ℥. 1. polypod. quern. sem
cartham. passul. mund. glycyrrhiz. ras. ana ʒ. 6. beton. hyss
thym. chamædr. chamæpyth. visci querni, melissophyll.
M. 1. seminis seseleos, pœon. mar. ana ℥. ß. semin. a
fœnic. ana ʒ. 2. flor. anth. genist. cardiacor. ana p. 1. ß. s
maiora. ana M. ß. f. decoc. ad ℔. 1. In colatura diss. syr.
hyssop. de bizantiis, & oxymelitis simpl. ana ℥. 1. F. ap
clar. condîtum cinam. vt dec. pro dosib. 3.

Ex huiusmodi decocto licebit syrupũ solutiu
magistralem vulgò dictũ, cõficere. Vt si in quart
3. colaturæ superioris infundantur turpethi b
gummo. ℥. ß. cum tantillo zinzib. folicul. senn. m
dator. ℥. 2. agar. ℥. 1. cinam. parũ: & expressione p
leuiusculã ebullitionem facta, addãtur syr. laxa.
pall. ℥. 2. sacch. q. s. Huius syrupi ℥. 1. ß. vel ℥. 2.
bũtur bis in mẽse cũ aq. bugloss. vel betõ. Quę d

ũ si segniùs moueret,diaphœn.ʒ.2.addi possent.
l & post instituti apozematis vsũ sic purgabitur.
℞.rad.& semin.pœon.mar.sem.fœn.an.ʒ.2.fol.hysso.be-
.capill.ven.an.M.1:flor.cardia.p.1.f.decoc.ad dos.In cola-
infund.agar.troch.℈.4.fol.senn.mund.ʒ.2. cinam. parũ:
xpressione diss. hier.simpl.ʒ.2.syr.capill.ven.℥.ß.f. potio.
A purgatione si missione sanguinis opus videa-
,secabitur malleoli vena,vt ex lib.Gal.de cur.rat.
sang.mission. præcepit Autor. Mox verò robur
iti conciliandũ est sumptis & admotis. Sumun-
electar.conseru. opiat.condîta, quæ non modò
:s reficiant, sedetiã morbi causam oppugnẽt.Vt.
℞. conseru. bugloss. borrag. anthos ana ℥.1 .ß. confect.
rm.ʒ.2.electar.læt.Gale.&.de gemm.ana ʒ.ß.pulu.radic.
n. aristoloch. ana ℈.1. rasur. ebor. corn. ceru. corall. ana
:um syrup.de hyssop.f.opiata.
Hanc dicebat Syluius sibi omnium ad epilepti-
confectionum instar esse. Dabat ad nucis auel-
: magnitudinem manè,aut vesperi dormituro.
us loco hæ tabellæ vsui erunt. ℞. myrrh. elect.
ıll.rub-rasur.corn.ceru. & ebor.ana ʒ.ß. semin.
›n. mar. visc. quern.& cran hum. interioris ana
cum sacchar. in aq. bugloss. dissolut. f. tabell.
d.ʒ.2.Æger cap. vnam manè,aut serò.
nterim errhina & apophlegmatismata ad pitui-
etiuatione:sacculi,suffitus,lixiuia, litus ex oleis
ıenientib. ad confirmationẽ capitis conferent.
His omnibus ex arte administratis si perstiterit
ctus,oportunum erit guaiaci decoctũ,vel radic.
aræ,vel Sals.Parillæ (addit.radic. pœon. ange-
& al.cephalicis) bis in die,mane & vesperi,da-
ıod præterquam quòd incîdit,tenuat,exsiccat,
gnam quoq; qualitatẽ, quæ hîc suspicione nõ

caret,abigit. Dein iterāda purgatio.Postremò hi
remediis æger non leuetur, ad cauteria cōfugien
carneæ brachij parti, vel extremo occipiti,vel p
aures,admouēda,aperto diu vlcere, recidiuæ me

Cæterùm, si infans fuerit qui ægrotat, quāqu
nihil moliendum videatur,quòd ætate ad bilios
rem sicciorémq; statum transeunte,& victu mo
ratiore adhibito, sua plerunque spōte morbus e
nescat ,proderit tamen puero certā vitæ legem
trici præscripsisse, vini & veneris vsurā subduxi
imò & catharticum exhibere.Quinetiam puero
quid syr.laxat. ros.pallid.cum pulte poterit exhi
ri.Mox infantuli caput hoc inungetur liniment

Paul. Æg. cap.13.lib.3.

℞.ol.irini & aneth.ana ℥.ß.radic.acor.fol.absynth.&
puluerat. ana ʒ.ß.cum cera pauca f.linim.

Nec omittenda sunt τὰ φυσικὰ βοηθήματ
quæ appellant amuleta , diligenter ab Autore è
terum monumentis petita.Hunc nodulum Sylu
præscribebat, cuius vaporem demissis in sinum
ribus epilepsiæ obnoxius inspiraret.

℞.semin.pœon. & radic.visc.quern.corall.rub.ana ʒ.
nodul.aut saccul. collo gestandus,&c.

1 Ad reuocandum cursum, & prohibendā generationem.

De epilepsia per consensum à stomacho. CAP. 1

SAnguis è 1 poplite, vel malleolo trahatur,
eodem 2 loco fiat scarificatio : sæpè repe
purgatio ex his 3 pilulis.

℞.pul. hieræ picræ ℈.2. agar.trochis. rhe. el
ana ℈.1.mastichis,santal.citrini, macis,ros.ana.
6.cum succo citri fiant pilulæ : 4 aut idem pu
incorporetur in ℥.ß.catholici, vt fiat bolus.

Aut omnia dissoluantur in sero caprino,vel
cocto cicerum rubrorum. Inungatur stomac

2 Si non detur secādi venam occasio.
3 Cùm cephalicis,tum stomachicis.
4 Hùc quoque spectant catapotia ex rheo & aloē confecta.

n olei mastich.℥.1.coralli rubri,& pul.rad. pœo-
: ana ℈.2 Corallus,radix pœoniæ, Iaspis viridis,
ollo suspendantur,vt contingant stomachum.

Cæterùm materiæ morbi habenda 5 ratio est. *5 Vt materiæ morbificæ generatio prohibeatur, tollatúrque collectio.*

Quibusdam enim 6 gracilibus & iracundis in
nio influit in stomachum admodum sensilem
ies biliosa. Quibus panis per se, si non sitiunt,
qui ex vino albo tenui,diluto,austeriusculo,aut
o granatorum remedio est. *6 Quibus latæ sunt venæ.*

Aliquando crapula in causa est. Nonnunquam
nor crassus, & frigidus. His supradicti syrupi
cidentes conueniunt, eadem quoque 8 purga-
& vomitus. Quòd si ex spiritu venenoso, qui ex
te aliqua in caput attollitur, præliganda 9 pars
Cucurbitula affigenda loco. *7 Vt oxymel. simplex & scyliticum. 8 Ex hiera vtráque. 9 Vt aditu ad cerebrum prohibeatur spiritus ille venenosus.*

Locus 10 theriaca, mythridatio,contrita ana-
ide ruffa inducendus est: vicinia in vesicam at-
enda ex sinapi,pipere euphorbio, incorporatis
riacâ,vel melle anacardino. *10 Vnde tollitur aura venenata.*

Quòd si locus præligari non potest,vt matrix,
es,cucurbitulis vtẽdum erit cum scarificatione.
teà purgandum 11 est, si fuerit opus: & empla-
,vt priùs,ad regionem partis 12 apponenda. *11 Pilulis iã præscriptis. 12 Et, si histerica sit mulier, histerica erunt prescribenda remedia.*

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Epilepsia aliquando fit in cerebro tantùm, sine vlla
um subiectarum concussione, sed solius capitis. Quod
n est, à me tamen annotatum & obseruatum in sa-
ote quodam annos 30. nato. Illud Medicis visum
contingere maligna aliqua materiâ in dextro ventri-
contenta, præsertim cùm in dextram partem caderet.
ssimè fit per consensum, tum ob causas superiùs dictas, *Epilepsia sine partiũ inferiorum cõcussiõe in Sacerdote, obseruata.*

tum propter auram ex aliqua parte ad cerebrum sublat[...] Florentis ætatis nobili Scoto, Iacobo de Flamin, pilo ru[...] è sura dextra, veluti gutta crampa(vt vulgò appellant) i[...] piebat:inde totius corporis concussio cum spuma. Solue[...] tur vomitionibus biliosis, eóque affectu corripiebatur de[...] nante luna ad interlunium. Monachus De Chantecler P[...] siensi, annorum 30. corpore nigro & piloso, è malè curato [...] ne in febre continua vapor quidam menstruis intérua[...] cum tumultu exiliebat. Qui vbi ad sinistram mammam p[...] uenerat, modò pronus, modò supinus concidebat sine se[...] & motu. Posteà confricatis aceto temporibus, oculos ape[...] bat, manu locum dolentem ostendens, ἄφωνος, non loque[...] Liberatus paroxysmo noctem consequentem insomnem [...] cebat. Carnotensi adolescenti è minimo digito sinistro ad [...] gionem cordis perueniebat: vnde palpitatio. Hinc ad cap[...] vnde casus. Aurâ ascendēte manus conuellebatur. Alteri S[...] to annorum 20. incipiebat à tremore dextri brachij, ad ma[...] mam progrediendo: vnde conuulsio sine sensu, memoria [...] voce. Reuocabatur cibo & potu, quæ non sentiens quo[...] deglutiebat. Multis fit primùm tremor & conuulsio brach[...] deinde capitis concussio. Anno 1555. Martij 8. die, in ado[...] cente Picardo annos nato 15. à torpore manus dextræ ini[...] accepto, contrahebantur tres primi digiti: index vi exten[...] batur. Ita cadebat obtorto obliquè brachio, & corpore in[...] xo. In alia, ab articulo humeri mali initium: deinde tre[...] totius brachij: ex quo adstrictio dentium & casus. Mult[...] crapula, aliis à venere, aliquando à tumoribus commou[...] tur conuulsiones epilepticæ. Sæpissimè ab vtero, vel ob i[...] prægnationem, vel retentionem aut corruptionem sper[...] tis, vel secundinæ. Ab inedia etiam huic morbo inimicissi[...] vt quæ inter ea, quæ caput replent excellat: vt inde quo[...] brachia, manúsque vehementem tensionem sentiant, & i[...] becillior stomachus grauiter offendatur, vt scribit Ga[...] nus.

Scoti epileptici historia.

Monacho Parisiensis epilepticus.

Carnotensis adolescens, epilepticus.

Scotus alter epileptic.

Picardus adolescens epileptic.

Gal. cap. 5. lib. 1. de loc. aff. & cap. 7. ib. 3.

Varia est horum omnium curatio. Ligatio suprà locu[...] sanguinis missio è vena proxima, cauterium, vel vesi[...] torium in parte affecta, ita vt vulnus diu relinquatur ap[...] tum, oxyrhodinum capiti affusum, frictiones in paroxysm[...] fumigia, succus rutæ vel trifolij naribus impositus, vel,

Apuleius, ſuccus anagallidis rubr.cum melle, vel ireos, nitiones ventriculo pleno (alioqui noxiæ, vt Gal. docet) nutatoria poſt purgationem : in ieiunis, vel ira melicra-,vel mica panis vino intincta:in ventriculo affecto, leuia licamenta(nam à fortioribus ſemper læditur)pilulæ,opia-pulueres à paſtu, emplaſtra, ſacculi, tryphera perſica in i affectibus,peſſaria, eductio eius, quod retinetur, corro-atio vteri:in grauidis,emplaſtrum pro matrice,vnctio,ſac-is,&c.

Agarici] Non ita magna vis purgandi ineſt agarico,niſi in gna doſi. Huic affectui mirum in modum conuenit.Ven-ulo tamen infirmo,colicis doloribus opportunis, nauſea-dis initio morborum phlegmaticorum non exhibendus, pterea Auicenna in quartanæ phlegmaticæ curatione gra-m peruenit ad agaricum,cui ſuffragatur experientia.

ANTO. VALETII EXERCIT. XVI.

Pilepſiam eſſe per cõſenſum à ventriculo, mor-,dicatio,nauſea,cibi inordinati appetẽtia,oſten-it.Eius curatio traditur à Gal. cap.5.lib.5. de loc. l. affect. cum hiſtoriam de Grammatico recitat. mor vitioſus,qui ventriculo continetur,hac po-ne excluditur. *Epilepſia ex conſenſ. ventr. curatio.*

℞.hieræ ſimpl.& diaphœn.an.ʒ. 2. ſyrup. de abſynth. vel t.℥.1.vel ʒ.6.aquar.beto.& hyſſ.an.℥.1.ß.f.potio.

ſi vomitus ſatis eſſe videatur, cõcitabitur ex pẽ-oleo illita, & in œſophagum immiſſa, vel vomi-o,Subinde etiam idem ventriculus repurgãdus. borabitur aſſumptis, electar.aromatic.roſ. dia-d.triaſantalo:admotis,vt litu ex oleo nucis moſ-tæ,maſtich. cydon. &c. Quòd ſi ſit epilepſia à enata aura ad cerebrũ conſcendẽte, fortis ſupra ſmittẽtem partem ligatura, eaque altior paulò, aporis aſcenſum inhibendum,conuẽniet,& le-um emplaſtri modo parti adhibitum,quò virus *Epilepſ. à venenoſi vaporis ad cerebr. aſcenſu curatio.*

exhalare commodè queat. At si caput iam obsessu
sit, emplastra ex alto trahentia, aut ruptoria, ad c
ronalem suturam admouenda. Interim cardia
cùm sumpta, tum applicita iuuabunt.

De 1 Melancholia. C*AP.* 17.

MElancholia nonnunquam vitio cerebri 2
capitis, quod cùm calidius fit, sanguinen
adurit, atque eo adusto fumi melancholici animu
exagitant. Eiusmodi enim facie ferè sunt admodu
rubente, rubore quidem saturato, & tandem liu
cente. Quibus etiam aliquando adnascuntur 4 p
stulæ. Deinde etiam, qui flauo sunt 5 colore, quib
caput calidius, bilem adurit.

Alij verò 6 vitio lienis, aut 7 hepatis, melanch
licum sanguinem toto corpore 8 colligunt.

Tertium genus melancholiæ est, quæ hypocho
driaca dicitur. Horum omnium signa & phant
mata ex libello de 10 melancholia Aëtius trãstul
quædam etiam Aurelianus annotauit in Chronic

Itaque initio mali repellẽtibus vtendum est, ox
rhodino, aut mixta materia media, vt chamæme
no, & quæ de Soda dicta sunt; multò magis, si n
intemperies sola adsit, sed & aliqua obstructio
suspitio comitetur. 11 Phlebotomiam omnes f
imperant, atque in primo genere 12 cephalicam
13 secundo ac 14 tertio, mediam præferunt.

1 Quæ deliriũ est febris expers cum tristitia & metu sine causa manifesta coniunctum. 2 Suo tẽperamẽto ĩmutati 3 Non pituitam. Sanguis enim materia est humoris melãcholici, tũc venenata qualitate affecti. 4 Humoris sanguinei soboles per adustionẽ 5 Quorũ suffusio stabilis est ex naturalis vitio œconomiæ. 6 Per synathrismum seu collectionem. 7 Per generationem. 8 Et ii distẽtas habẽt sanguine venas, cum habitu corporis extenuato, squalido & sicco. 9 Ex melancholici humo in hypochondriis synathrismo. ' Hæc verò melancholia ructus & flatus cùm d spessa habet coniunctos. 10 Quilibet Galeno tribuitur. 11 Ad declinat nem causæ antecedentis, amotionem coniunctæ, temperamenti restitutionem, & perstitis materiæ præparationem. 12 Melancholia scilicet, quæ localem ha in cerebro generationem. 13 Melancholia totius corporis, & hypochondria 14 Medianam vulgò dictam, qua æquè vacuatur à capite, ac è toto corpore,

Hippocrates in libello de virginibus ſcripſit vir- *generationē*
ies interim fieri melancholicas, reſiſtente men- *prohibendam*
ia purgatione: idque multo magis, ſi vtuntur a- *& corrigēdū*
ribus. Idem quoque viduis accidere conſueuit, *ſymptωma.*
m curis & mœrore animum conficiunt. In his 15 *Vt fiant*
m ex vehementi animi motu cerebrum laborat, *menſtruales,*
ue ideò infirmatur. Refluit ab vtero ad cor ſan- *& fiat humor*
s vitioſus, atque ita animā corrumpit. His vena *καλάρροπος. qui erat ἀνάρροπος.*
lleoli 15 aperienda eſt, aut idem locus per inter- 16 *Præſtite-*
la, repetita ſcarificatione vulnerandus. Probatur *rit medianā,*
am vena 16 quæ inter annularem & minimum, *aut baſilicā*
medium & annularem digitum excurrit. Perſe- *pertundere.*
ante malo vena in fronte diuiditur. Oportet au- 17 *Vt exitū*
i latum 17 vulnus inferre venæ, &, ſi quidē ſan- *habeat craſ-*
s craſſus eſt, ſemel ac plurimum detrahere: ſi mi- *ſior ſanguis.*
craſſus fluat, depletis vnciis duabus, abſtinendū. 18 *Hæc ad*
3 Alimenta è media 19 materia inſtituēda ſunt. *generationē*
nis triticeus bene coctus: vinum album, tenue, *melancholici*
oriferum. Omnino cruditas 20 vitanda eſt, & *humoris pro-*
us ſine 21 cibo, vel in fine paſtus. *hibendā per-*
Clyſteribus per interualla vtendum eſt: primùm *tinēt. Cū hac*
dem leuioribus, qualis hic eſt. *verò victus*
℞. furfurum hordei M. I. ſummitatum anethi, *ratiōe, lactis,*
mæmel. meliloti. an. M. ß. ſemin. rutæ, & fœnic. *aſinini vſus*
ʒ. 2. Fiat decoctio ad ℔. 1. In colatura diſſolue *(ſi minùs ob-*
lis anthoſati, ſacchari rubri an. ℥. ß. ol. 22 ℥. 3. Po *murmurēt hy*
verò decoctioni adiiciemus polypodij ℥. 1. atq; *pochondria)*
uādo diſſoluemus caſſiæ, 23 aut cathol. ʒ. 6. aut *mirificè con-*
æ 24 picræ vnc. ß. vel diaphœnici, vel diapruni *fert. Itē bal-*

neum aquæ dulcis egeli-da, diuturn⁹ ſyrupi viola-cei vſus vere

19 *Neque imbecilli, neque forti. Dicuntur autem media, quæ ſunt ſucci ſa-bilis: vt pipiones, perdices, vitulina caro.* 20 *Quòd obſtructiones pariat.* *Id in omni melancholiæ genere.* 22 *Vt olei violacei.* 23 *Vel vtriuſque* ℥ ß. *In opiata, non in puluere.*

tantundem. Ex quo materia 25 purganda est. S
præparanda prius leuioribus 26 quidem remedi
quæ in epilepsia diximus,& capite de Incubo : cu
his etiam.

♃.succi borrag.succi buglossi, depuratorum a
lib.2. succi pomorum odoriferorum (curtipendu
vocant) lib.3. foliculorum sennæ ℥.4. sem. anisi
fœniculi an.ʒ.2. Senna distemperetur diem integ
in succis: deinde leuiter bulliat, & cum sacchari li
1.ß. fiat syrupus clarificatus,& aromatizatus. Do
℥.2. 27 cum aqua buglossi,borraginis,lupuloru
fumariæ,cuscutæ,aut sero lactis. Melancholia le
ter,& per interualla purgari debet.Itaque folicul
rum sennæ 28 ℥.ß.ʒ.6.℥.1.in iusculo galli decre
ti,gallinæ,pulli, aut alterius carnis, vel piscium, c
coquimus. Deinde sorbetur iusculum. Alioqui f
liorum sennæ ℥.ß.sem. 29 anisi, cinamom.an.ʒ.
florum anthos & borraginis, florum violarum a
P.1.fiat infusio,vel decoctio in sero caprino.Aliq
do semunciam 30 cassiæ, aut catholici adiicim
Galenus & reliqui Medici probant purgationem
pul.hieræ picr.ʒ.1.pul.epithymi ʒ.2.Sed hęc purg
tio æstate non conuenit, potiúsque vtẽdum erit c
sa,aut cath. dissol. in sero lactis. Vbi cholera & p
tuita salsa exuperârit,confectio hamech ad ℥.1. v
liter præscribetur. Decoctum,in quo medicamen
dissoluuntur,hoc modo melius fit.

♃. summitatum absynthij & fumariæ an. P
trium florum cordialium an.P.ß. Fiat decoctio,a
infusio suprà calidos cineres.In col. expressa disso
ue 31 medicamenta.

25 Vsu clysterum melãcholica collectio vacuanda.
26 Vt decocto polypodii, lupul. scolop. borrag. radicularum aperientiũ, cum syrupo capill. ven. de bisantiis, oxymel. scyllitico, modò in hypochondriis nõ sit sinathrismus.
27 Vel ℥.3.
28 In singulas doses.
29 Vt discutiãtur flatus, quos senna excitat.
30 Vt. ♃. cass. recens extractæ ℥.ß f. bolus. Detur, & superbibet dilutũ ʒ.3. foliorum sennæ in decocto prunorũ damascenorũ infusorũ, & ebulitorum.
31 Vt trypherã persicã, si sit contumacior humor. Vel infunde in decocto conuenienti, aut caprino sero, fo sennæ ʒ.1.ß. dissolue catholicum cum dupla senna & rheo.

Vbi vigiliæ vrgent, potius hoc imperare licet.
℞.tripheræ Perficę vnc.ß.fpecierum hieræ picr.
en.ʒ.6.epith.pul. foliorum fennæ ana ℈.4.cum
lico facchari violati fiat mixtura. Dofis ad ℥.ß.
lutam in fero caprino. Ad fomnum verò con-
ndum fequentia imperabis.
℞. chamæmel. anethi, violar.ana. M.1.flor.alb.
phea, calic. papau.ana M.1.folior. falicis vitis,
u.ana p.1.f. decoctio, qua abluantur manus,
es, &c.
Ex philonio ad lenticulæ magnitudinem, ca- rӕ pauculo & albumine oui fit elychnium in s immittendum ad fomnum. Pulueres quoque nde imperandi funt, & condita.vt. *32 Rhazes lib.5. Continentis, & lib. 9. ad Almãsorem.*
℞.pul. elect. lætificantis ʒ.3. facchari rofati, & ati ana ℥.ß. dentur ʒ.4. in cochleari cum mo- vino albo odorifero. Aliud. *33 Confectio alkermes cũ quadrupla borraginis cõserua sit tibi omnis instar conditi. Vt ℞.cõfect.alkermes ℥.1.ß.cõser. borrag.℥.3 f.mistura. Detur ad magnitudinem nucis auellanæ.*
℞.elect.lætificantis 32 & diamargarit.ana ʒ.2.
tri, melonum, cucumeris, citrulorum ana ℈.ß.
ı.rofati, quod fufficit, fiat mixtura: aut, fi vis,
rporentur in conf.borraginis, bugloffi, rof.an.
Fiat conditum. Plerefarchontica ferò & mane vino, confectio akermes, diamargarit. calid. riaca, aromaticum Galeni, è citro, diagalanga, uminum (prǽfertim in hypochondriaca) dian- , electarium de gemmis, è mofcho, cum aqua off.& vino odoro proderunt.
3 Balnea temperata per interualla conue- t. *34 Hæc scarificatio inutilis.*
ucurbitulæ leues in hypochondriis, quæ difcu- latus:atq; vbi dolor eft, cum 34 fcarificatione. verò pertinax morb⁹ eft, fecãdæ 35 venæ capitis *35 Recta frontis, aut vena puppis, quæ in occipitio est.*

36 & sanguisugæ affigendæ. Aperiendæ infer
37 purgationes, vis pharmacorum augenda 38
imperandáque hiera diacol. quæ epithymum,
sennæ puluerem, deinde etiam quæ hellebor
recipiat.

Helleborismis 39 quoque vtédum est. Nec en
frustra dictum est ab antiquis indigere hellebo
qui mente non ita constarent. Itaque sic imperal

℞. pul. hieræ diacol. ℈.4. pul. epithymi, & fol
rum sennæ an. ʒ.2. Excipiantur modico melle. I
inde in sero caprino dissoluantur. Fiat potus.

℞. ramentorum 40 helleb. ℥.1. Fiat infusio
tres dies in aquæ pluuialis ℥. 4. deinde lento i
decoque ad tertias. Col. addantur mellis opt
despumati ℥.2. Huius mellis cochleari puluer
hieræ diacoloc. miscebimus. Reliquum mel ser
bimus, & per interualla cochleare dabimus, dil
lutum in pingui iusculo, vt incitetur 41 vomit
Alius helleborismus.

Raphanus acerrimus in taleolas diuidatur. I
mentorum hellebori ʒ. 3. Taleolæ configunt
transfixas sub dio per noctem collocabis. Postri
ramenta detrahes, & ita diligenter, vt nihil ren
neat hellebori. Ex quo taleolas in oxymelite
bus horis macerabis: maceratas comedes, & o
mel superbibes.

Post horas aliquot vomitum ciebis. Quod
venter flatuosus est, fouebis 42 oleo, in quo
tæ, anethi, dauci, cumini, & similium semina
xerint. Eadem semina in puluerem redacta, adie
piperis & cina. momento, melle anthosato ex

36 Hæc potissimùm locum habent in melancholia, quæ localem habet in cerebro generationem.

37 Vt hæmorrhoidũ, menstruorum, si suppressa sint.

37 Vt æquali medicaminũ excessu contrarius naturæ excessus abigatur.

38 Purgationibus ex helleboro albo, aut nigro.

40 Albi quidem, si pugnandum sit cum symptomate: nigri si cũ synatroismo.

41 Ex helleboro albo. Cæterùm non datur hellebori substãtia, sed tantũ dilutum, idque ad ℈.2. Neque hic quidem omnibus: vt nec pueris, nec senibus. *42 Aut decocto stomach*

s,& ita exhibebis.

Dropax 43 calidus proximè deſcriptus breui- interuallis ventriculo affigetur, & toti meta-eno. 43 *Ex pic. naual.* ℥. 4. *olei rutace* ℥. 1.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Melancholia differt à phrenitide, quia ſine febre eſt, irore à mania, quia cum metu & triſtitia. Fítque vel ab mperie frigida & ſicca, & humore melancholico eiuſ- i temperiei, ſiue cerebro primariò affecto, ſiue à toto pore, ſiue ab hypochondriis. Quæ poſtrema flatuoſa ma- eſt. Atque hæc eſt vulgaris omnium ferè ſententia. Quæ en ita accipienda nobis haud quaquam videtur, quaſi a melancholia cum febre ſit, aut ab intemperie frigida per oriatur. Experientia enim conſtat in febre hominem ancholicum ſæpè reddi, aut poſt febrem, vel alium mor- i. Dico timidum, triſtem, ſine furore, multa falſa, ridi-, & ab omni ratione aliena animo mouentem, læſa ima- trice, & ratiocinatrice facultate. Quæ propria ſunt me- holiæ ſymptωmata, neque phrenitidi veræ, neque ma- neque παραφρόσυνῃ communia. In febre ardente Bur- dus quidam Lutetiæ ad ædem S. Iuliani multis clariſſi- Medicis aſtantibus mortuum ſe affirmabat ſimul cum e ibi decumbente. Poſtea phantaſia mutata declama- : præcabatúrque Medicos, ne ampliùs animæ impedi- to eſſent, quò minùs è purgatorio euolaret ad Deum. uando imitabatur moribundum, quaſi efflaret animam: iebat, vt ſpectarent expiratum: poſtea ſummo timo- omnium deſperatione corripiebatur. Tandem opor- s remediis adhibitis, & hæmorrhoidum profluuio libe- s eſt. Alius itidem ſe mortuum, & ſine animo putabat, ob e cibum omnem reformidabat, quòd mortuos edere ne- t. Tandem optimo conſilio effictum cadauer, menſæ mbens, cuius exemplo cibum ſumpſit. Quidam, ex o, neque omninò caput ſe habere putauit, ad quem ex- taſſe dicitur Philotimus ſupra reliquam curationem ibeum pileum, à quo grauatus habere ſe caput intelli-

Melãcholia à phrenitide & mania diſtincta.

Melãcholia omnis non febris expers.

Burgundus ex ardẽte febre melãcholicus.

Aëtius ſerm. 2. Tetrab. 2. cap. 9.

Artemidorus Grammat. melăcholicus

geret. Artemidorus Grammaticus cùm in littore viſo Cr
dilo expauiſſet, quod facilè fit & maximè melanchol
omnium literarum oblitus, putauit tota vita alterum
& manum ſibi exempta. Multa ſimilia quotidie experi
ex quibus intelligi poteſt melancholiam ſæpè fieri, ve
lore reſoluto, vel calidiore cerebro, aut corpore collig
melancholiam, non adurente tamen : alioqui in Man
degeneraret. Humor enim hic, vel à partis intemperie

Humoris melăcholiam committentis vnde ſit generatio.

neratur, vel relinquitur poſt inflammationes, vel craſſi
obliquitate venarum incluſus, ac torpidus malignam
quam qualitatem contrahit, & vapore atro (eſt enim m
mè vaporoſus) ſpiritus vitales, & animales inficit, vnde
tus, triſtitia, palpitatio cordis, inflatio carotidum, pu
tio in multis corporis partibus, aluus dura, macies co
re refrigerato, & cogitationes ſomniantibus ſimiles
ſequuntur. Qui ſi in cerebro obſtructionem fecerit,
lepſiam : ſi in mentem repat, vt ait Hippocr. id eſt, cer

Hippoc. ſub finem ſect. 7. & poſt. libr. 6. Epid.

& ſpirituum temperamentum mutet, melancholiam
creabit. Ob idque ab vno horum duorum morboru
alterum facilis eſt mutatio. Sunt tamen duo perpetua

Melăcholiæ duo perpetua, & pathognomonica ſigna

pathognomonica ſigna, metus & triſtitia ſine cauſa. Q
ſolo humore melancholico pendent, ſiue per ſe, ſiue
mixto, ſuperante tamen, vt neque de materia, nequ
parte affecta dubitare poſſimus. Sanguis enim, cùm
bilis ſit, ſuauis, & lucidus, hominem potius in ſpem er
ac lætitiam & comitatem inducit bilis: acrimonia, calor
mobilitate, præcipitem hominem efficit, & ad ſæuitiam,
metum prouocat. Aduſta, σφοδρὰ καὶ θηριώδης Melanc
lia, colore atro timorem ac triſtitiam: firmitate & craſſ
in opinione ſuſcepta, quantumuis ridicula, conſtantiã aff

A toto corpore fieri intelligimus ex cauſis præced
tibus, ſignis melancholici ſanguinis in toto corpore
parentibus, victus ratione, miſſione ſanguinis craſſi, t
pore anni, regione, ætate declinante, temperame
menſibus aut hæmorrhoydibus ſuppreſſis, varicibus
ratis, corpore gracili, nigro, hirſuto, venarum latitud
diſtentione ob flatus, ſanguinis copia, curis, labori
victus ratione tenui, ſordida. A cerebro verò, ſi me
& triſtitia perſeuerarint, ſine tali corporis conſtituti

onueniunt clyster(nam in omnibus aluus adstricta est & bus distenta) sanguinis missio, syrupi, purgatio, cremor lei, veratrum, opiatæ, epithemata, inunctiones, fotus, to-, balneum, lotiones capitis & pedum, cauteria, trepanum, ticatoria, sternutatoria, errhina embrochæ. Humida læ-andi vim habentia, & spleni propria. Valet ad melan-licos cum metu, & anxietate electarium sequens mihi v-um.

ꝶ.emblic.ʒ.10.rosſ.ʒ.6.caryophyll. nardi, cyperi, i, mastichis, myrobalanorum an.ʒ.3.cinamomi, .oariæ, an.ʒ.2.nucis mosc.macis, cardamomi, ca-ıræ, moschi ana ʒ.1.syrupi rosa. vel mellis rosſ.q. ıt elect. Dosis ʒ.3.cum liquore conuenienti. *Electarium ad melãcholicos Authori vsitatum.*

ertium genus]Hipochondriaca melancholia non fit à suc-igido, sed fumis malignis & acrioribus ad cerebrum ela-quando scilicet venæ mesaraicæ inter ventriculum & he-ırdore quodam efferuescunt, & obstructione aliqua la-ınt, vnde humores crudi & melancholici illic conclusi s multos procreant, & ad caput elati melancholica sym-nata ac difficultatem anhelitus inducunt. Percipitur tus, & veluti murmur quoddam (est enim hoc signum imè proprium) circa hypochondria, modóque incipit epate, modò à liene, cum humor ille inter lienem & riculum subsistit in venis. His enim duobus locis fieri st, vel ab intemperie, vel ab obstructione, vel ab vtró-. Contingit frigido ventriculo existente, & calido ıte. Inde sequuntur cruditates, refrigeratio corpo-c sanguinis, macies, sudor, plurimum sputum, sed im-ıis, vt dixi, perpetui rugitus circa hypochondria, & nia turbulenta cum metu, & tristitia. Quibus duobus s collegimus morbi essentiam in nobilissima mulie-ıam Medici alij frustra curàuerant, vt imbecillitate sto-hi laborantem. Summa erat macies, vehemens extre-ım partium frigus, sibilus auris sinistræ, somnia turbu-ı. Curatio absoluta fuit minoratiuo ex Catol. & dia-n. syrupis & apozematibus melancholiam ad expul-m præparantibus, fotibus hypochondriorum, vnctio-

Melancholia hypoc.

Mulier melancholica ex frigidiore ventriculo, & hepate calidiori.

nibus, pharmaco ex hiera diacoloc. Poteſt etiam fieri h
pochondriaca melancholia à partibus inferioribus vent
quæ calida intemperie laborant, vel effuſa bile atra per m
ſenterium,& partes ventris, magno inteſtinorum calore a
rente chylum. In cruditate optimum, arctiùs ventriculum
gari, vt flatus impediantur,& melior fiat coctio.

Hellebori.] In hoc duo cauenda. Primùm, ne detur in ſu
ſtantia, ſed vel in decoctione, vel infuſione, idque poſt v
uerſalem purgationem. Alioqui conuulſionem affert, vel
gulat. Deinde, ne miſceatur myrobalanis, aut adſtringen
bus, ne diutiùs retineatur in corpore. Ex hieris accommod
tæ ſunt tantùm huic affectui, quæ veratrum, aut colocynt
dem recipiunt: ſed in conſtitutione humida tantùm, & pit
toſa, quia nimis exſiccant. Hiera Logadij, qua vtebatur Pt
lomæus Rex ad omnia vitia melancholica, probatur A
xandro.

Datur ad ʒ.3. vel 4. cum calida. Melancholicis, elephan
cis, morpheæ, impetigini, venenis, nephriticis, lethargicis,
chiadicis & epilepticis auxiliatur. Huius deſcriptionem hu
Nicolaus Myrepſus Section 23. in modum Nicol. Myrepſus concinnauit.

℞. agaric. elater. ſal ammoniac. abſynth. ammoniaci,
lior. indicorum. hellebor. nigr. ſcyllæ toſtæ, dacridij, myrrh
zinziberis ana ʒ. 6. aloës flauæ, euphorb. ana ʒ. 8. polij he
caſiæ, chamædr. centaur. hyperic. bdell. marrub. ana ʒ. 5. pi
ris alb. cinam. opopanac. ſagapen. piperis long. croc. petr
Macedonic. ana ʒ. 4. caſtor. pip. nig. ariſtoloch. rotundæ
ſeminis colocynth. polypod. ana ʒ. 8. ſpicæ nardi & grani c
dij ana ʒ. 6. Hæc trita in pollinem madefacito cum melle
tico deſpumato ſufficienti. Opopanacem, ſagapenum ſo
in mortario cum melle,& probè confectam reconde in va
& vtere.

ANTO. VALETII EXERCIT. XVII.

MElancholia morbus deprauata eſt imagin
tio, quæ cerebri intemperiem humori m
lancholico congenerem ſequitur. Hic enim hum
ater animæ domicilium obtenebrans, terrorem i
cut

t,alienásque cogitationes absque euidenti causa
iti iniicit: vbi inter cætera animi pathemata, me-
nœstitia, odiúmque hominum præualent. Tri- *Hippo, aph. 23. lib. 6.*
s melancholiæ, primariæ scilicet, seu cerebri
oriæ, hypochondriacæ, & totius vitio corporis
æ, causæ signáque quibus inter se distinguan-
desumpta sunt ex Galeno li. 3. de loc. mal. affect.

Curatio perficitur enematis, zulapiis, aut apoze- *Melancholiæ curatio.*
is, contumaceum humorem apparantibus, pur-
onibus, blandis primùm, dein valentioribus,
guinis missione, balneo, spirituum recreatione.

Enemata ex decocto remollientium, & discu-
tium flatus, qui hîc sæpè colliguntur, cum la-
sero, dissolutis melanagogis, comparantur.
apia ex syr. de lupul. fumaria de bizant. cum
titiis liquoribus bugloss. cichor. &c. Vel hoc
zema præscribitur.

℞. radic. aper. & polypod. quern. ana ʒ. 6. cortic. radic.
ar. thamarisc. fraxin. ana ℥. ß. asari, acor. ana ʒ. 2. cichor.
quinque capill. borrhag. summit. lupul. fumar. thym. e-
m. melissophyll. ana M. 1. semin. anis. fœnic. melon.
n. acetos. citr. glycyrrhiz. ras. ana ʒ. 2. flor. cardiac. genist.
thym. ana p. 1. f. decoct. ad ℔. 1. In colatur. dissolu. syr.
oul. de fumar. & de bizant. ana ℥. 1. f. apozem. clar. & cond.
cet, pro dosib. 3.

Mox purgatio subsequetur, ex catholico, dia-
nico, confect. hamech, & aliis id genus me-
holicum succum trahentibus, instituenda, vel.

olyp. quer. passul. mũd. glycyrrhiz. ras. ana ʒ. 2. summitat.
adhianth. agrin. scolop. ana M. 1. folicul. senæ mund. ʒ.
in. anis. & fœn. ana ʒ. 1. flor. borrag. & bugloss. ana p. 1.
oct. in sero lactis ad dos. 1. colatura dissolue expressio-
ʒ. 1. ß. rhei elect. infusi, vt decet, cathol. & syr. viol. ana ℥.
otio.

Pauperibus folia sennæ ad ʒ. 2. vel 3. infu duntur in hydromelite, aut conuenienti decoc quibus expressis adduntur ʒ. 2. ß. confection. mech. oxymelit. simpl. ℥. 1. syr. laxat ros. pall. dra 6. Vel cataporia de fumaria, Inda, exhibentur: q quam liquida medicamenta in hoc affectu pr ferenda. Subinde repetentur, hæc purgantia, humoris pertinaciam, qui non nisi sensim ed potest.

Gal. cap. 4. lib. 3. de loc. mal. aff. Quod ad phlebotomiam attinet, eam Gal non desiderat in melancholia, quæ primaria ce bri est affectio: quamuis ad præcautionem, & pr pter plenitudinem mitti sanguis non incomm dè potest. In aliis melancholiæ generibus ma conferet venæ sectio, præsertim si melancholic *Hipp. aph. 21. lib. 6.* sit corpus totum, sed iis cautionibus adhibitis, qu ibidem Gal. præcipit obseruandas. Citandæ h morrhoides, si eò natura vergat. Hinc illud Hipp cratis. Maniacis, siue melancholicis, si varices peruenіant, fit maniæ solutio. In mulieribus re tantes menses si mali huius occasioni sint, malle li vena pertundenda. Ex melancholia verò hyp chondriaca quia lieni labes & ventriculo sæp inuritur, consulendum est his potissimum partib fomentis litubus, scutis vulgò appellatis, ex lie & ventriculi affectuum curatione repetendis. R creabuntur vires electariis, conseruis conditis, Authore imperatis.

Balnea aquæ dulcis, in quibus refrigerantia humectantia incocta sint, mirificè prosunt, m liendo perspirationem: quæ prohibita biliosos f cit melancholicos, per adustorum fuliginosoru

crementorum retentionem. Itaque his fre-entibus, victúque humido & euchymo se mul-s persanasse melancholicos professus est Ga-ius.

Maniaci melancholicis similiter curantur, nisi tè maniæ caussa à melancholia euariet, vt ferè ab acribus & mordacibus succis, feruidiore san-ine & bile: & tum vt phrenitici curantur.

De 1 *Catarrho.* C A P. 18.

Catarrhus nomen generale 2 defluxus, aut de-stillatio est. Nam καταῤῥέω verbum id so-. Peculiariter fluxio est à capite in fauces. Ca-rhus verò alius pituitosus, túmque distentio, faciei pallor, frigiditas capitis, ad somnum linatio, piger motus, 3 hebes anima, & sen-. Vóxque 4 per nares obmurmurat, intercepta. Adde 5 temperamentum, locum, anni 6 con-utionem, rationem vitæ. Vrinæ quoque crudio-sunt.

Alius calidus est, ferè à pituita salsa, aut alioqui i humore. Hic totius capitis 7 dolor est. Rubent culi, interiores partes oris 9 exulcerantur. Adde cætera externa, & vrinas magis coloratas. Ca-rhus aliquando per venas & arterias diffluit in pus. Hîc ferè ceruicis, scapularum, membrorum uborum 10 dolor est.

Catarrhus, 11 vbi leuis est & frigidus, fotu capitis, sed sine frictione ex linteis calentibus, vt

1 Propriè & catachristicòs vsurpato.
2 Fluxus humoris à capite in totum corpus aut aliquam corporis partem.
3 Ingenij tarditas.
4 Quod vocalis materia non habeat liberum exitum faucibus interceptis.
5 Frigidum & humidum
6 Frigidã, humidam, aquiloniam.
7 Ab humorum acrimonia & meatuũ obstructione.
8 Suffusione subtilißimi humoris & caloris secundum meninges.
9 Serosi humoris acrimonia.
10 Et paraplegiam inducit. 11 *Generatione causa, & symptomate.* 12 *Vi-lis ex milio, furfure & sale.*

calor in profundum 13 subeat, leui gargarism
caputpurgiis curari potest. Ita tamen fouebis
put, vt nullo modo frices. Nam in catarrhis frict
ne capitis non est vtendum. Leuis medicina.

14 ℞. rosarum M. 1. fiat decoctio in aqua & m
dico aceti, vnde leuiter colluat os, vel vtatur m
dico conseruæ rosarum, vel syrupi de rosis sic
Caputpurgium.

℞. seminis nigellæ romanæ ʒ. 2. seminis a
ʒ. 1. conquassata frigantur in sartagine, cum l
aspersione aquæ maioranæ. Fiat nodulus: 15
plicetur naribus. Quòd si resistat venter, 16
munciam cassiæ quarta parte 17 horæ ante cib
imperabis.

Intereà proderit sacculos capiti instituere,
ad exhauriendam materiam vitium facientem
accommodati. Qualis hic est.

℞. milij, aut auenæ conquassat. & torrefact. M
furfuris macri frixi p. 1. salis torrefacti & pulue
℥. 1. f. sacculus capitis commissuræ admouendus.

Vbi verò 18 calidus est, sed leuis, balneum aq
dulcis sat esse potest, vbi corpus non fuerit neq
plethoricum, neque cacochymum, aut inunctio
pitis, aut frontis, è rosaceo, è caseo molli & rece
ti, è cauliculis lactucarum subactis, è posca, Sacc
lus è rosis. Quòd si purgatio imperanda est, q
resistit aluus cassiam, 19 mannam imperato.

Vbi verò 20 vehementior catarrhus est, 21 m
iora remedia ex vsu sunt. Quòd si ex vehemen
catarrhi, quod sæpè fit, 22 præsens suffocatio imm

13 Atque humorem cõcoquit.
14 Gargarismus ad fluxum in asperam arteriã, aut nares prohibendum.
15 Vel maioranæ succus per nares è vola manus educatur.
16 Ne suppressa aluo, augeãtur capitis symptomata.
17 Ne in alimentũ vertatur.
18 Vt si quis in sole iter fecerit.
19 Modò non sit æger πικρόχολος ἄνω.
20 Generatione, causa & symptomate.
21 Qualitate contraria & vtendi aßiduitate.
22 Materiæ in pulmones prolapsu.

t, clyſteribus 23 acriuſculis ſtatim vtendum. In
ibus hieræ picræ ſemuncia diſſoluta ſit.

24 Quod ſi corpus 25 ſanguineum & bene car-
ſum eſt, vena in brachio anguſto 26 foramine a-
:ienda eſt.

Cucurbitulæ magnæ ſcapulis & brachiis affi-
ıdę. Totus thorax ex oleo de liliis, de lino, amyg.
lcium. Chamæ. butyro recenti, 27 coćta radice
ıęæ cum axungia gallinæ, vel ſimili, vel butyro
laxata 28 inungendus eſt. Gagariſmata 29 quæ
rimant fluxioné, caputpurgia, frićtiones & vin-
a, quæ eandem diuertant, imperanda ſunt. Vbi
ò 30 nullum tale accidens interturbat curatio-
n, catharri, frugalis 31 vita imprimis imperanda,
na nulla, aut pauca, declinatio 32 à ventis, ſolis &
æ 33 radiis, abſtinentia à 34 vino & rebus vapo-
s, à 35 ſomno diurno, qui etiam nоćtu breuior
debet. Vtantur hordeato, auenato, vbi reſiccan-
n eſt. Conuenit 36 orizogala, amygdalogala cũ
h. roſ. vbi retinéda defluxio, incraſſanda, & co-
nda. Aqua frigida ore colluta in calidis: ſubtepi-
n frigidis fluxionibus, conuenit.

Secunda menſa carne cydoniorum piris auſte-
culis & coćtis, poſt etiam coriandro vti opor-
vt confirmetur venter, & fumi prohibeantur.
rigido, vino quidem vti licet, verum modico.
aſtu medio non frigido, ſed refraćto, aqua ſub-

23 In quibus vis ſit ex alto reuocandi ac reuellendi

24 Ipſiuſque catharri qualitas ægri naturæ ſit conſentanea.

25 Ad prohibendam generationem, materiæ reuulſionem, & funeſti ſymptomatis correćtionem.

26 Ne ſpiritus, natiuuſque calor diſſipentur, qui cum catarrhi materia pugnant.

27 Hæc ſub cineribus ſtupa inuoluta coquitur.

28 Ad eius coćtionem, quam excepit materia, & eiuſdem excluſionem.

*29 Cuiuſ-
ex ſyrupo myrtilorum cum decocto plantag. hordei.* 30 *Vt cum ſuffocatio
ſt in metu, ſed ſolius catarrhi curationis eſt habenda ratio.*
Vt aſſuetæ vitæ portio ducatur. 32 *Quia humores fundunt.*
Quia exprimunt. 34 *Ratione fluxionis, non materiæ.* 35 *Qui corrumpit,
ncoquit.* 36 *Si non adſit capitis dolor.*

37 *Ne inci-tetur catar-rhus.*
38 *Quatuor hæc sunt cor-poris plethora, generatio ab hepate ca-lidiore & sanguine sub tilißimo, pro-lapsus in par tem cuius of-ficio vita ca-rere nequit, febris coniun-ctio.*
39 *Vt dia-carthamo.*
40 *Ad in-fringendum.*
41 *Ad le-niendum.*
42 *Ad de-riuandum & cerebrum re-creandum.*

tepida, aut pane tosto. Clysterum vsus, sed 37 m
lium probandus est. Phlebotomia à Græcis ferè
missa est & Arabibus, nisi vbi ea adsunt, 38 q
Mesuæus annotauit in capite de catarrho.

Purgationes initio leuiores, qualis est cassia ad
aut ʒ.x. imperata, ac per interualla vsurpata, cui
quando in fluxione calida addere licet elect. de
co rosl. ℈.2. Iam progresso morbo, vbi signa
ctionis apparent, poterit catholicum imperari a
6. adiecta infusione ℈.2. agarici, & ʒ.ß. rhab. N
nunquam etiam in his catarrhis imperamus rh
infusi ℈.4. pulnerisati verò ℈.2. qui dissol. in hac
coctione.

℞. passul. hordei ana P.1. trium florum cordia
liquiritiæ rasæ ana ʒ.2. fiat decoct. pro vna dosi,
qua dissol. rhab. &c. vt dictum est. Post hæc eti
iam bene maturato morbo, 39 fortioribus vtil
bit, qualia in Gatinaria. Peculiaria verò remedia
lia 40 continentur ore, alia 41 deuorantur: non
la 42 naribus applicantur: eáque aut retinēt, aut
niunt & concoquunt, aut repurgant. Retinent,

℞. rosl. hordei, agrimoniæ ana P.1. sem. plant
pap. albi, portul. ana ʒ.1. fiat decoctio ad ℥.4. In
disso. diamori ℥.1. vini granatorum ℥.ß. Aliu

℞. aquæ hordei non excorticati ℥.3. dianuci
Aliud.

℞. zulapij rosarum. ℥.3. syrupi myrtillorum
Aliud.

℞. aquæ rosarum ℥.3. caphuræ ℈. 1. Aliud,

℞. corticum papaueris albi. rosarū siccarum
P.2. boli armenæ ʒ.2. fiat decoctio. Hæc ore con
nemus, & inde os leuiter colluimus. Alioqui fi

ulæ,quæ in ore continentur.

℞.boli armenæ lotæ cum aqua rof.terræ figilla-lotæ cum decocto papaueris ana ʒ. 1. elect. dia-gacanthi frigidi cum oui albumine diffolu. ℥.ß. n modico fyrup.rof.de ficcis fiant pilulæ ad ma-tudinem lupini.

Vel.℞.fucci rofarum ʒ. ß. bol. armenæ tantun-n;fiant pilulæ tres horâ decubitus capiendæ.Mi-cæ funt facultatis ad acriores fluxiones retinen-.Conferua rofacea cum maftiche,bolo Armena, :a figillata ad id inftituti apprimè conferet. Vel :m trochifci eiufmodi.

℞.aniforum,coriandri præparati ana ʒ.ß.macis, ımomi,fpicæ,ireos, coralli rubri ana ℈.1. femin. au.albi, in vino cocto macerati ana ℈.1. gummi ;acanthi,maftichis ana ʒ.1.omnia incorporentur ıcci liquiritię ℥.1.cum leui affufione fyrupi myr-ɔrum.Fiant trochifci pondere ʒ.ß.

Poffumus vti folo tragacantho,terra figillata, & rigido catarrho fpica.Vbi leniendum eft,glycyr-:æ fuccus maximè conuenit, aut decoctio pe-ralis,vt decoctio pectoralis Rhazæ.

℞.iuiubas N.xx.febeften xxx.paffu1.enucleat. ℥. ıol. ficcarum ℥. ß. liquiritiæ rafæ. ʒ. 5.caricas 10. : decoctio in tribus libris aquæ, dum redeat ad m. Adde,fi vis,femen bombacis,capillorũ ven. lia,quæ incidunt,aut repurgant. *Decoctio pectoralis ex Rhaza.*

Poft initia,vtendum eft elect.diaireos, commif-dúmque eft diatragacanthum ad ℥. 1. Quale eft.

℞.diatragac.frigidi ℥.1.diaireos fimplic.℥.ß.fiat Teneat in ore. Verùm, vt minuitur catarrhus

& maturatur, plus diaireos miſcendum erit. Re
nendum eſt, cum fluxio vehementior & pericul
ſior. Aut etiam vbi leuis eſt. Sed hîc ferè ſine purg
tione corporis, illîc poſt purgationem. Vtuntur ſ
fumigiis, quale hoc eſt.

℞. olib. ſandaracæ ana ℨ. 2. fiat decoctio in vi
adſtringente excipiatur fumus. In frigida.

℞. ligni aloës, coſti ana ℈. 2. galliæ moſchata
ß. olibani, ſandaracæ ana ℈. 1. cum ſtyrace liqu
fiant pilulæ, & ſuper prunas ſuffumigium. In cali
ſuffumigia fiunt hoc modo.

℞. ſantali citrini ℥. ß. roſ. violarum ana P. 2. fiat
coctio in aqua, & inde ſuffumigium. Vtendū q
que pomis odoratis eſt, vt priùs Cucuphis & a
rebus roborantibus cerebrum. Ligatione in d
bus digitis manus dextræ, ſtuphis ſiccis, poſtre
etiam cauterio hoc modo. Radatur caput in ſy
pite medio, qua parte ſutura coronalis eſt, frice
locus calente linteo. Sinapiſmus, aut phenigmus
plicetur: veſicæ excitentur & diu contineantur
fluant. Caules itaque ad ignem tabefactos axun
porcina inunges, & ſuperpones loco. Quibus ſi
hil proficitur, cauterio vtendum erit.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Nulla ferè corporis humani ægritudo eſt, quæ non de
xione humoris alicuius è capite aut excitari, ant incremen
accipere poſſit. Atque id generaliùs ſumpto nomine: κατά
Græcis appellatur. Propriè tamen cùm in nares defluxio
κόρυζα, in fauces, βράγχος: in gurgulionem, ςαφυλὴ & κιὼν, c
tur. Cauſas omnium, ſigna, & remedia perſequi, longiùs e
quàm pro inſtituto. Hoc admonuiſſe ſatis fuerit, diſtilla

n eiuſmodi,non ſolùm,vt multi ſcribunt, à cerebri intem-
ie frigida & humida,aut ab omnibus,quæ replent caput o-
inem habère. Nam ſæpè calidius cerebrum plus vaporis
rahit, qui deinde, vt in aëre pluuia, ſuperueniente frigore
icreſcit, atque exprimitur: calore & ſiccitate, veluti quo-
n naturæ circuitu tandem abſumitur. In omnibus tamen
arrhis capitis repletionem eſſe certum eſt, quæ hanc de-
kionem parit, idque à vaporibus alimenti, humorum, viſ-
um vitio,caloris capitis imbecillitate, quia non conficit a-
entum, aut vapores non diſſoluit, defectis alimenti pro-
j,atque inopia,vt in ventriculo.Sed duo perpetua ferè ſunt
us mali ſeminaria, calidius hepar, ventriculus frigidior,
uncto partium mittentium robore, cum imbecillitate
ipientis:quibus additur,pulmo,vterus,lien,&c. Aër dein-
externus, frigidus quidem, aut exprimendo, aut calorem
ò cogendo: calidus verò & auſtrinus, caput replendo,
iumores liquando, ac diſſoluendo. Frequentiùs tamen
eria cerebro concluſa per æſtus in ſuperficiem per frigora,
nedium corpus, & partem imbecilliorem delabitur. Cu-
quoque denſitas & alui aſtrictio plurimùm accelerant ca-
hum.

Catarrhos à ſola intempe-rie frigida cerebri nō fieri.

Catarrhi duo perpetua ſeminaria.

In calido, venæ ſectio aliquando conuenit, diuerſio per
teres, leuis purgatio, gargariſmata ad aſtringendum, Er-
ia ad diuertendum, ſuffumigia ex ligno aloës, benzoino,
acc, olibano, gallia moſchata, ſandaraca, carioph. lauro,
cis iuniperi: in calido, vapor humidus ex aqua roſ. viol.
al.caphura,ſacellationes, formulæ in ore, incraſſantia, al-
ntia: in frigido, magis conſtringentia, & calida, pilulæ,
iaca, cucuphæ, ſacculus ſiccans, inſpirationes incidentes,
na odorata, exulceratio in interiore brachio, ſeton ſynci-
medio, qua parte coronalis pilus raditur frictio, ſinapiſ-
s,phœnigmus, veſicatorium, cauterium, frictiones vicina-
partium & capiti conſentientium, meliores, quàm capi-
niſi bene puro corpore:ordo à cruribus ad ſpinã, brachia,
icem,iugulares, poſt aures,occiput,ſyncipur, frictio capi-
um ſpongia.

Vapor non modò prohibendus in fine paſtus, ſed dum fit
coctio.Tum enim eleuatur plurimus,vt ex ructibus appa-
Quo tempore fluxio excitatur,magis ſtipticis vtendum,vt

veſperi: manè verò lenientibus, coquentibus, expurganti
thoracem. Galenus ſub finem 6. Epid. ſcribit catarrhum, a
ma, conuulſionem ſanari febre, vt inde intelligamus cal
& ſiccis potius in hoc affectu eſſe vtendum. Aſſueſcend
emungendis naribus potius, quàm expuitioni: quia per n
craſſa & tenuia expurgantur ſine damno reliquarum
tium: per os tenuia tantùm, & cum periculo pulmonum
ventriculi. Adde quòd conſuetudine facta expuitioni,
ſomnum, & occupato animo, materia in inferiores parte
ore delabitur.

Cibi parcitas præſertim veſperi, panis ſicci eſus, declin
nocturni aëris & radiorum lunæ, potus paucus, præſertim
teria exiſtente cruda, quo tempore ſitis quoque minor eſt
pinus decubitus oculis confert, ſed catarrho noxius. Pil
Meſuæi de cynogloſſa valde nobis probatæ, ſed quarum
vna eſt apud omnes deſcriptio: conſerua quoque roſa
cum maſtiche, bolo Armena, ſyrupo myrtillorum, terra ſi
lata, & quod ſequitur.

℞. aniſi, coriandri ana ʒ. ß. macis, cinamomi, ireos
rent. coralli rubri, ſpice nardi, roſ. rub. ana ℈. 1. maſtiches
gummi drag. malaxati cum aqua roſ. ʒ. 1. omnia incorpo
tur cum ſucco glycyrrhizæ. Fiat trochiſci ponderis ʒ. 1. te
ſub lingua.

Ad deſtillationem vuæ & faucium, ſuffumigium.

℞. ſtyracis. liquid. ficuum pinguium, florum amygd. ſe
hyoſcyami ana ʒ. 4. cum ficu & ſtyrace diu terendo inco
rentur. Fiant trochiſci. Ter in die, manè, in meridie, & veſ
fiat ſuffumigium. Deinde interpoſitis tribus diebus idem

ANTO. VALETII EXERCIT. XVII

Gal. lib. 3. de cauſ. ſympt. CAtarrhus propriè dictus defluxio à capite
partes ſubiectas perhibetur, eſtque ſympto
de genere immodicè excretorum. Vt enim ſe ha
in leienteria ventriculus, ita & cerebrum in diſti
tionibus. Catarrhi cauſæ efficientes vel ſunt à ce
bro ipſo, vel ab inferioribus partibus. A cere

dem, ob eius intéperiem calidam,aut frigidam. *Catarrhi causæ efficientes.*
lida ex euentu catarrhum ciet,plus ſcilicet attra-
ıdo, quàm concoquere, & in halitum digerere
ſit. Frigida per ſe catarrhi cauſa eſt, quia ali-
ntum ad cerebrum delatum,non conficitur,nec
halitum difflatur. Huic quoque cauſæ famu-
tur partis raritas, quæ promptè pituitam ſuſci-
magnitudo viarum in cerebro, cerebri ſitus, ad
m vapores facilè conſcendunt.Itaque ſcriptum
quit Hippocrates,cerebrum tanquam magnam
ndulã eſſe, & caput, ὥσπερ σικύαν τῷ σώματι
übere: ideóq; ῥίζαν τῶν ἀνθρωπίνων νοσημάτων
. Cũ autẽ à partibus inferioribus oritur,& effi-
ıtis intrinſeci rationem habet, vel vẽtriculus in-
ıperatus,vel calidum iecur reperitur.Extrinſecæ *Catarrhi externæ cauſa.*
ſæ ſunt,aëris calidi intemperies, ſalſorum,& (vt
uuntur) excoriantium catarrhorum parens: vel
ida,craſſorum ſoboles : affectiones animi ſpiri-
refrigerantes,aut etiã reſoluentes : ocium,à quo
rementorum congeries,& ſpirituum torpor:vi-
æ,quæ eoſdẽ ſpiritus abſorbẽt: ſomnus nimius,
refrigerat, maximéque pomeridianus à paſtu,
a tunc violento motu calor ad interiora retra-
ır,ac ſpiritus craſſiores & frigidiores fiunt : im-
dica venus : denique inanitio & repletio.
igna calidi catarrhi ſumenda ſunt ex faciei & *Signa calidi & frigidi catarrhi diſtincta.*
lorum calore, rubore, tenui materiæ conſiſten-
Item ex odore,quum in nares fertur,putido:ex
ɔre, cum in fauces, acri, ſalſo, erodente, ſiti : ex
ta generatione, viſus, atque auditus minore
ɔne,cum in ventriculum Frigidi contraria ſunt
a.

Catharri curatio. In curatione res imprimis non naturales op mè ſint compoſitæ. Eſus largior,potus parcior i peretur, quòd ex humidis vapores faciliùs ſucc ſcant.Somnus breuior, iis præſertim, quibus he eſt præcalidum:talibus enim per ſomnum reple caput. Iiſdem inedia lõgior malo eſt: quia cibo potu non refrigeratum hepar vehementiùs inca ſcit,vnde omnia vrit.Obeſos abſtemios eſſe op tet.Fugienda quę caput calfaciunt,opplent,baln lotiones capitis,integumenta nimia,&c.

Conſiderata fluxionis natura, quæ eſt à pa vna ad aliam expulſio, indicatio prima ſiſtend fluxionem ſuadebit. Atque interim ad duos t minos reſpiciendum, vnde ſcilicet fluxio oritur, in quem deſinit. Prior, qui membrum mand appellatur,duas exhibet indicationes,vt excrem tum auferamus, quod expellitur, & vitium,ex q excrementa progignuntur emendemus. Recipi quoque pars geminam præbet indicationem, eam roboremus, ne recipiat, & id quod fluit a trahamus. *Gal.lib.5.& 13.Method.*

Vacuabitur materia, eadémque opera ſiſte fluxio, ſanguinis miſſione, niſi humores planè craſſi, & à ſanguinis natura plurimùm diſtant vbi reuulſione per ligaturas, frictiones & clyſter materiæ præparatione, & per conuenientia me camenta expurgatione contenti ſumus.

Si tenuis & calida ſit, ſyrupis adſtringenti & incraſſantibus apparatur: vt iuiub. nenupha no,de portul. papauer. qui in tuſſiendi labore g uiore dantur è cochleari. Sedata fluxione purga præſcribatur.

℞. fol. oxalid. ſcariol. portul. ana M.ß. polypod. quern. iſ. glycyrrhiz.raſ.paſſul.mund.ana ʒ.3.ſalu.beton.ſaluię flor.viol.ana M.ſ.f.decoct.vt eſt artis ad ℥.5. In col. fiat ebullitio ʒ.2. folic. ſennæ orient. & ℈.ß. ſemin. aniſ.in olata infunde rhei elect.ʒ.1.cinam.gra.4.In expreſſione .ſyrup.de cichor.compoſ.cum rhab.℥.1.f.potus.

i craſſior ſit materia,præparabitur & purgabi- t in pituitoſa cephalalgia.

Non omittenda intereà, quæ vaporum aſcen- ad cerebrum inhibent, vt pulueres, opiatæ, eruæ,electaria. vt.

℞. conſeruæ roſar. ſiccæ ℥.ß. coriand. præparati ℥.1.aniſ. ℥.ß.puluer.roſ.ſicc.ʒ.1.bol.armen.purgatæ ℈.4.puluer. . diaireos ſimplic.ʒ.1. diatragacanth. frigid. ʒ.1. ſacch. ſ.vt ℥.5.f.puluis. Poſt paſtus ſingulos detur è cochleari.

x iiſdem & conſerua roſar.antiqua in eundem opiata concinnari poteſt.

emedia particularia vt errhina, apoph. & ſi- , non niſi conſideratè vſurpanda, quod ſæ- humores liquando & diſſoluendo catarrhos noueant.

De 1 *ophthalmia.* C*AP.* 19.

Phthalmia, inflãmatio eſt eius tunicæ, quæ corneæ adnaſcitur.Coniunctiuam 2 vocant. producitur à pericranio,à quo vaſa deducun- oculum, per frontem mediam & tempora. 3 e ferè ſuperficialis inflammatio eſt cum ru- dolore, tenſione, quæ vt augentur, ita affe- nagnus eſt.Exiguus, vt minuuntur. In exigua mmatione, maioribus 4 remediis non eſt Sed roſarum ſucco, oui liquore tenui, aqua t plantaginis, lacte mulieris, vel aſinæ curari

1 Humida, nō autem ſicca.

2 Quòd cõne ctat oculũ cũ ſua orbita.

3 Cuius generatio & affluxus materiæ non eſt perennis.

4 Vt phlebotomia, purgatione.

poteſt. Oportet hos ſuccos inſtillare oculis, eoſd
contegere panniculo lineo, iiſdem liquoribus
ſuccato. Poſtea verò iam declinante malo, ſa
los citrinos, modicum maceris, aut ſpicæ in a
roſacea feruefacta 5 adhibebimus.

Vbi verò 6 grauius malum eſt. 7 phlebo
mia, arteriotomia, cucurbitula, ſanguiſuſæ, ſca
catio, purgatio, cauterium, paracentheſis, forti
collyria, & localia 8 remedia inſtituenda ſunt.

Phlebotomia, vbi 9 cætera cõſentiunt, vt æ
vires, tempus, regio, & ſi dolor vrget vehement
ac rubor. & tenſio maior eſt, ſubducta ſponte
vel molliori clyſtere aluo, Cephalicã aperito, e
dem lateris 10 amplo vulnere, & quantum t
rant vires, 11 ſanguinem educito: tum ſi fu
opus, paululum recreatis viribus, & leui pharm
purgato corpore. Hippoc. de locis in homine
tuit, ne fortiori pharmaco humores corporis
tati confluant in oculos. Quod conſilium mul
recentioribus Medicis probatum eſt.

Itaque ſi bilioſus ſanguis eſt, quem ferè d
acerbior ſequitur, rhab. caſſia, manna, cathol
electario de ſucco roſarum, hiera picra vent
ſubduces. Diſſolue æſtate in ſero lactis, dec
violarum & hordei. Reliquis temporibus, in
cocto pectorali. Fortiores ſunt pilulæ aureæ, p
læ lucis, hiera diacolocynthidos. Si pituita, ex h
picra, pilulis elephang. agarico mixtis forme
pilulæ. Diaphœnicon quoque ex vſu eſt, pilulæ
tidæ, & cocciæ.

In melãcholicis, hiera Ruffi, hiera diaco. ad
epithymo, aut foliis ſennæ. Per interualla, clyſ

5 Ad humoris cõcocti digeſtionem.

6 Perẽnt generatione affluxus cauſa, & ſymptomatum vehementia.

7 Ad generationem prohibendã, materiæ curſum reuocandum, cauſámq; cõiunctã amouendam.

8 Cuiuſmodi ſunt frõtalia vulgò dicta.

9 Vt ſi morbi ſpecies, magnitudo, cauſa & ſymptoma deſideret, & ex affluxu materiæ ab orgaſmo magna ſit ophthalmia.

10 Vt calor contra naturã euaneſcat.

11 Sæpè ad lipothymiam vſque.

ſuppoſitoria loco purgationum eſſe poſſunt.
oqui reuocandæ ſunt purgationes. Iam bene
gato corpore, 12 cucurbitulæ ſcapulis,& initio 12 *Ad reuocã dum fluxum.*
ceruicis figendæ ſunt,vbi & 14 ſcarificatio con-
it, ſi quidem locus admixta cucurbitula vehe- 13 *Quinetiã occipiti & toto capiti ſunt cornicula affigenda.*
nter intumeſcit, atque vbi grauitas eſt capitis.
ſeuerante malo,vena frontis,vel quę in ſyncipi-
pparet, quæ poſt aures, quæ in temporibus,in
bus ea eligēda eſt,quæ tumet,rubet, pulſat ma- 14 *Vt fiat reuulſio & euacuatio manifeſta materiæ in oculũ fluẽtis.*
cęteris.Reliquias inflammationis vacuat ea,quę
naiorem angulum eſt.Loco phlebotomiæ non-
quam hirudines inducuntur.Cartilago quoque
culæ ſcarificatur.Quæ vena ad pollicem vergit,
liæ ramus eſt, quæ initio ſecta plurimùm diuer-
e viribus 15 minùs detrahit,quàm ſecta cepha- 15 *Quod minus diſsipentur ſpiritus.*
Arteriotomia locum habet, vbi calidus & ſpi-
oſus ſanguis eſt.Huius rationem deſcribit Gale-
ad finem lib.14.Methodi medendi,& Meſuæus 16 *Idẽ Gal. cap. vltimo lib. de cur. ratio. per ſang. miß.*
de ophthalmia. Cauteria tamen ad corona-
ſuturam, vt priùs poſt aures in occipitio, è re-
e oculi laborantis in ceruicis initio imprimi
unt. Vt in ſyncipite medio, qua parte corona-
ditur capillus,& cauterium applicatur. Eidem
iones, ſinapiſmi, phœnigmi, veſicationes inſti-
oterunt.

aracentheſis fit hoc modo. Prehendes digitis
n cum carne, quæ initio ceruicis eſt ad cauum 17 *Cum materiæ fluit,& tantùm pars calet, & rubet.*
itij:tum acum traductam filo ſerico ſatis craſ-
nsfiges.Et ita locum peruium ad triginta aut
raginta dies permittes, per interualla ſublato,
inde repoſito filo. Topicis vero hoc modo 18 *Cum materiæ pars aliq̃ua fluxit.*
lum eſt 17 Initio quidem reprimendum: 18

augmento, aliquid coquentium & reprimenti
miſcendum eſt. Vt verò procedit morbus, hæc
genda ſunt, & minuenda, quæ reprimunt. Pôſt
19 *Id fluxionis initio.* mò roboranda pars eſt. Fouentur itaque 19 o
ex decocto violarum, roſarum, ſem. pſilij, papa, a
corticis radicis mădragoræ, foliis: populi, ſalicis,
bi, myrti & ſimilium, diſtincta ratione ex natura
moris, qui fluit.

In augmento, decocto maluarum, althææ, cy
niorum, adiecta modica quantitate eorum, qua
primunt.

Procedente morbo, flores chamæmeli, an
meliloti miſcendi ſunt. Poſtremò etiam fœnug
ci decocto vtendum. Vbi reprimendum, ex a
communi, aqua roſarum, aut plantaginis, d
ctio fit.

In augmento, lacte, poſteà etiam vino dilut
Itaque vbi topicis vtendum eſt, fouendus l
decoctione frigida, aut tepida, ſi leucæ adſunt
20 *Si calida ſit materia.* pertinaciùs inhæret pituita, tum 20 medicamen
oculis inſtillandum. Poſtea goſſipium madefa
in liquore conuenienti linteolo lineo inuolu
linteolum ſimiliter inſuccatur, & ita oculo in
nuntur: tum ita alligantur faſciâ, vt ne oculus
uĕtur, aut doleat. Oportet enim quæ oculis a
bentur, læuia eſſe, mollia, præterea ſine morſu
emplaſtica & viſcida natura, quæ pertinaciùs in
reat, & celeriùs indureſcat.

21 *Imò decies* Quater in 21 die remedia innouantur, aut e
22 *Vt ſecundum pericraniũ tunicam.* ſæpiùs, ſi vrget dolor. Quòd ſi per 22 exteri
partes, quod ſæpè fit, fluxio eſt, frons & tempor
primente emplaſtro inducenda ſunt.

Co

Conueniunt itaque initio 23 aqua rosarum, oui 23 *Ad reprimendum.*
uor tenuis, lac muliebre, aut asinæ. Succus rosa-
n, conserua rosarum, cum oui albumine, muca-
sem. psilii, & similia. Vel hæc composita.
℞. succi mororum agrestium resiccati ℥.4. (plus,
iusue) quas cum oui albumine commiscebis, &
abis rursus. Vsus tempore, ʒ.2. pulueris in lacte
liebri & aqua rosacea dissolues. Vteris autem,
upra dictum est, scilicet, instillado cum gossipio
iccato. Oui albumen agitatum, & despumatum
n decocto papaueris albi, aut aqua rosarum, vtile
Aliud.

℞. mucaginis sem. psilij, seminis cydoniorum,
actæ in aqua papaueris ana ℥.1. liquoris tenuis
ʒ.6. caphuræ Gr. 8. croci Gr. 4. Vbi dolor vr-
vehementius, vtendum est opio. Sed ab eius vsu, 24 *Vt corrigatur intẽperies, quã induxerit opiũ.*
lus decocto meliloti tepido, aut simili 24 foue-
est.

Collyrium album Rhazæ.

℞. gummi arabici, tragacanthi, amydi an. ʒ.1. ce-
lotæ ʒ.1. ß. opij Gr. 7. Cum oui albumine fiat
yrium. Vsus tempore ʒ.2. in lacte muliebri dis-
e. Crescente morbo.

℞. cerusæ plumbi lotæ cum aqua rosarum, &
iccatæ ʒ.2. caphuræ ℈.ß. cum oui albumine fiat
yrium. Vsus tempore dissolue in lacte.

Toto reliquo tempore morbi licebit vti sief, id
ollyrio albo cum opio, si vehemens dolor est:
inuta dosi opij, si non tam vehemens: omninò
ito opio, si leuis est.

d addere oportet in 25 augmento sarcocollæ 25 *In quo par cura digerendi ac repellendi esse debet.*
itæ in lacte mulieris ʒ. 1. Et vt procedit mor-

bus, in declinatione augenda sarcocollæ dosis ac tandem sola sarcocolla nutrita in lacte, & vi vel aqua fœniculi dissoluta vtendum est.

26 *Vbi tantū repellendum.* Mucago psilij 26 initio: 27 cydoniorum, in au-
27 *Vbi modicè digerendū.* mento: lini aut althææ, in statu: fœnugræci, in clinatione conuenit. Sed ab vna ad alteram pau tim transeundum est. In declinatione.

28 *Ex lacte muliebri, vel asinæ.* ℞. sarcocollæ 28 nutritæ ℥.3.ß. croci, spicæ, an ʒ.aloës ʒ.ß. Aloë lauetur in aqua fœniculi. Hu pulueris ʒ.2. in aqua fœniculi dissolue, aut aqua sarum, si quid ruboris & caloris superest. Aliud

Ouum crudum coctum, & ita induratum, lidum per se, vel è lacte muliebri subactum ap cabis.

Puluis citrinus, quo vtendum est in augmento & statu.

℞. sarcocollæ ʒ. 5. aloës lotæ in aqua rosar drach.1. tragacanthi ʒ. ß. opij. ℈. ß. vel Gr.6. Q tempore ouum crudum integrum sine testa per vel cum lacte muliebri, exceptum gossipio app potest. Roborando oculo vinum 29 adstring dilutum aqua fœniculi, in qua spica, aut stœchas xerit, competit.

29 *Aut collyriū ex quarta aquæ rosarū parte, vna vini & pauco mastiche confectum.*

Anacollemata, siue Frontalia.

℞. mannæ thuris, mastichis ana ʒ.2. agiten ex oui albumine. Aliud.

℞. farinæ fabaceæ M.1. cum oui albumine emplastrum. Aliud.

℞. emplastr. contra rupturam ℥.2. subigan cum oleo rosaceo, & fiat anacollema. Aliud.

℞. myrrhæ, thuris ana ʒ.2. farinæ volatilis. M.

n oui albumine fiat frontale. Aliud.

℞. boli armenæ ℥. 1. aquæ rof. ℥. ʒ. aceti ℥. cum
obus albuminibus ouorum, fiat frontale.

ic etiam ex farina fabacea aut filiginea cum oui
umine & modico croco frontale compingi po-
t lana vel linteo excipiendum.

Balneum in declinatione imperari poteſt. 30 Er-
ıa quoque, gargariſmi & maſticatoria. Neque
ittendæ ſunt frictiones initio ductę ſupernè
ırſum ad diuertendum. Vide Aetium.

30 *Propter oculorum & narium ſympatheian in ophthalmia nunquã tutò errhina præſcribuntur.*

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Morborum oculi vt infinita propè multitudo eſt, ita
is diſtinguendis maxima confuſio, præſertim iis, qui ad
thalmiam ſimilitudine quadam accedunt, & inflamma-
em annexam habent, quales ſunt, τάραξις, φήμωσις, χήμωσις,
θαλμία propriè dicta. Montanus vir alioqui doctiſſimus
ıquam cæteris accuratiùs hæc diſtinxiſſe epiſtola qua-
videtur, à veterum tamen ſententia, vt Galeni & Pauli
netæ, longè diſcedit. Scribit enim χήμωσιν palpebra-
inflammationem eſſe, licet aliquando partes cæteras
onſenſum trahat. At Paulus Ægineta χήμωσιν appellari
ὅταν ὑπὸ φλεγμονῆς ἰσχυρᾶς ἀμφότερα τὰ βλέφαρα ἐκστραπῇ,
ὶλις ὑπ' αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καλύπτεσθαι. καὶ τὸ λευκὸν τοῦ
μοῦ μετεωρότερον τοῦ μέλανος γένηται, καὶ ἐρυθρὸν, καὶ πολυ-
ὑπερλαμβάνει τοῦ μέλανος. Id eſt, cum vtræque palpebræ
hementi inflammatione inuerſæ fuerint, vt vix oculi ab
contegantur, & album oculi nigro ſublimius euaſerit,
ùmque etiam magna ex parte nigrum occupari.
dius quoque (vt doctiſſimè Ioannes Gorræus annotauit)
igentiùs εἰς τὸ κατ' ἴντερον legit χήμωσιν ἀντὶ τῆς φιμώσεως.
ıis prętermiſſis omnia facillimè ſic diſtinguuntur. Si leuis
lam inflammatio, & veluti phlegmones principium ſine

Montani opinio à Græcis aliena.

Paul. Æg. cap. 22. lib. 3.

discrimine partes oculi inuadens primo intuitu appareat,c
rubore quidem, sed exiguo, quem dolor mitis consequa
ταράξις erit duntaxat,id est,oculi perturbatio. Hæc enim
tissima signa sunt, quòd hic affectus, neque phlegmon
confirmata, neque vnius magis, quàm alterius partis
prius,neque vehementem dolorem habeat,aut tumorem.
Quibus si adiicias à caussa externa excitatum fuisse, vt s
fumo,puluere,oleo,radiis lunæ,vino,esu,cæparum,erucæ
liorum,sinapi, ictu, quæ omnia ab ægro diligenter exqui
da,tum nulla in iudicando dubitatio esse poterit. Paul
manifesta tantùm caussa fieri vult. Experientia tamen
stat non raro ab interna excitari, præcipuè vitio ventricul
post egregiam potationem, neque tamen propriè esse
thalmiam, licet aliquando in corpore cacochymo, & si n
gatur, in eam facilè degeneret. Si verò palpebræ tantùn
flammationem patiantur, atque in sese concidant, vt oc
aperiri nequeat,φίμωσις erit,id est,præclusio quædam, & c
ligatio eorum, quæ secundum naturam aperta & reclus
debent,siue cicatrice,aut carnis incremento partes coales
vt labra vteri: siue inflammatione, vt palpebræ oculo
Contrà,si oculus apertus maneat,nec claudi possit,albo n
rum oculi in tumorem sublato, atque eminente, nigro
subsidente, & veluti hiatum quendam efficiente, χήμωσι
In qua præter ruborem & inflammationem,pathognom
cum signum est, palpebrarum, vt ait Paulus, ἐκτροπή, i
conuersio,quia adduci non possunt. At si coniunctiua tu
siue adnata phlegmone laboret, cum tumore, tensione,d
re,calore & rubore,ophthalmiam esse non dubitandum.
τάραξις(quam ophthalmiam non veram vulgò appellant)
ctio est omnium oculi partium externarum communis:
σις,palpebrarum:χήμωσις,albi oculorum:ophthalmia, ad
membranæ propria.

Sæpè omnes inter se vel plures commiscentur.

Ophthalmiæ sanguineæ signa. Fiunt ophthalmiæ,vt cæteræ inflammationes, à sanguin
le,pituita,melancholia, flatu. Sed frequentiùs à sanguine
bile.

Sanguineæ signa sunt, tumor maximus in loco rubor,t
lachrymæ crassiusculæ, quæ facilè exsiccantur, sordes in

culorum angulis. Quibus adde redundantis ſanguinis in ore indicia.

iosæ,tumor moderatus,in ſuperficie,color ſubpalpidus. r acris & mordax, lachrimæ vel nullæ, vel paruæ,ſalſæ. æ,ſtatim concreſcentes,ſordes in angulis ſiccæ & aſperæ iæ,excrementa bilioſa,corpus gracile,quandoque febris ına,ſi materia fuerit in ventriculo. *Ophth.bilioſæ ſigna.*

pituita, tumor maior,ſed laxus, color albus,lachrymæ mæ,tenues,incipidæ: ſordes vel nullæ, vel molliuſculæ, us pituitoſum, &c. A flatu rara eſt, tenſionémque habet grauitate. *Ophthal.pituitoſæ ſigna.*

Per defluxionem fieri intelligimus,cum repentè inuadit, ræceſſerunt lachrymæ,ſordes,eroſiones à quolibet aëris ſu.Per eſſentiam verò ex contrariis ſignis, & ſi dolor ad ores capitis partes non perueniat,à quibus adnata mem- naſcitur. Humidior autem efficitur ob materiæ multi- em,tenuitatem,loci affecti raritatem, caliditatem aëris, is expultricis robur, & retentricis imbecillitatem.Sicca Græci ξηροφθαλμίαν vocant, contrariis cauſſis conſtat, loſiórque eſt ob materiæ acrimoniam, qua ſæpe vlcus it. *Ophthalmia per eſſentiam facta,ab ea, quæ per defluxionem,ſit diſtincta.*

ato capitis dolore,ſi adſit, conueniunt ſanguinis miſſio s repetita,cucurbitulæ cum ſcarificatione,clyſter,topica entia,colliriaanodyna,purgatio,balnea,meri potio,em- . In taraxi, ſubducto ægro à cauſa externa abluatur o- tepidâ primùm, deinde frigidâ abſtinentia à cibo,ſom- erpetuò & ſubinde imponenda medicamenta, quia e- ır nouo humore,& lachrymis affluentibus.Nonnulli è ioribus Hippocratis authoritate moti fortiores purga- nō probāt,quòd ſic cōmotus humor defluat in oculū: ntra.Vidi contumaces ophthalmias non potuiſſe curari rtium catapotiorum vſu,hyera diacolocynth. & ſimi- d genus vehementioribus medicamentis.Sed omnia pro ris quantitate & qualitate temperanda. *Hipp.lib. de locis in homine.* *Aetius ſerm. 3.Tetrab.2.*

impio foramine.] Tum vt craſſior ſanguis exeat,tum vt iùs animi deliquium ſequatur. Quod plurimum con- ſtenditur hiſtoria adoleſcentis, de ſanguinis miſſione, imion,13 Methodi,2.ad Glauc. Aëtius è fronte, & an- aiore.Sed hoc poſt ſectionem cephalicæ,perſeuerante

dolore. Tunc enim primùm vena frontis, ac tandem, qua in maiore angulo ad nares, secari potest. Cæterum ramus diæ initio diuertit, & minus detrahit viribus, quàm cepha

Oportet hos succos instillare oculis.] Satius erit plurimùm luere oui liquore optimè confracto, vt nihil habeat vis & lacte mulieris iuuenculæ, deinde etiam fœnugræci d cto. Aut rosas, myrtos, rubos, & similia cum fœnugræco, mæmelo, seminibus lini, & similibus in aqua simplici aut taginis incoquere. Deinde pannis mollibus ad oculi ma tudinem complicatis, insuccatis & admotis partes vicina uere, Æstate quidem frigidis, Hyeme verò calidis, sæpiùs nouatis. Lenta Galenus laudat, quia aspera oculum of dunt. Periculosa tamen sunt, si nimis corpulenta & visc quia frequener loco adherent, aut exsiccantur, aut putres sed tum maximè si pustula aliqua subsit. Narcotica, si ac dolor sit & humor, effluxum prohibent, acrimoniam re dunt, & oculi sensum hebetiorem reddunt. Sed his neq principio, neque ante purgationem est vtendum, ídque cessitate cogente, vt docet Gal. commen. in Aph. 31. lib vbi addit etiam tunicas indurari, & adstringi. Vitriolum midioribus oculis nonnulli inspergunt, alij tritum oui a mine insperguntur, ídque aqua calida coquunt dum con scat? tum exprimunt, & liquorem oculis infundunt. Ab monia tamen cauendum. Cerusa Veneta (Galenus Rho cam vsurpabat) optima est dissoluta in lacte decoctionis liorum capitum seminis papaueris: pulticula è semine p ueris albi, & hyoscyami, decoctum foliorum papaueris, pitum seminis, & inde fotus. In fœnugræco bene loto & cerato magna vis inest. Bene purgatur, multùm ablu maceratur per diem in aqua purissima, in fictili bene coqu abiecta aqua, alia infunditur, coquitur puro igne, ídque faciendum affusa semper aqua noua, vt omnis amarit eluatur. Coquitur verò ad liquidi mellis spissitudinem op vase. Sine expressione colatur linteo. Colatura seruatur ad tertium diem ad summum.

Narcoticis quado sit vtẽdum ex Galen.

NTO. VALETII EXERCIT. XIX.

Vm adnata oculi membrana, quæ natura al-
ba eſt, ob ſanguinis affluxum cruenta apparet,
culis lachrymæ reſudant, & in canthis maiori-
ſordes quædam colliguntur, ægrum ophthal-
infeſtari certum eſt. Huius cauſæ externæ, in-
æ. Externæ, fumus, Sol, corporis motus, caſus,
cuſſio, &c. Internæ, plenitudo, humorum acri-
nia, diſtentio à craſſis & viſcidis ſuccis, aut à ſpi-
flatulento. Eò confluit humor aut à pericranio,
à cerebro: & tum dolor capitis interior eſt, ſter-
atio frequens, curandi maior difficultas. Expe-
m opem requirit hic affectus, quòd, negligen-
i curetur, facilè in ſuffuſionem, pupillæ dilata-
iem, nonnunquã in tabem, ſeu corrugationem
nat. Itaque antequam vllus topicis oculorum
ediis ſit locus, toti corpori atque capiti ſectione
e humeralis patienti oculo è directo oppoſitæ,
eius, quæ in extrema manu pollici eſt vicina,
ſpicitur: deinde purgatione. Educendus humor
lioſus, vt ſæpiùs eſſe conſueuit, ita vacuetur.

Ophthalmiæ cauſa ex Galen. cap. 22. lib. 3. Meth.

Ophthalmiæ curatio.

Rhaz. cap. 15. libr. 9. ad Almanſorẽ.

expreſſ. ℥. ʒ. myrobal. citr. in aq. cich. bugloſſ. vel borrag.
ar. rhei elect. ſeorſim ſimiliter infuſ. ℥. 2. cinam. ℈. 1. In
ſſol. cathol. & ſyr. acetoſ. ſimpl. ana ℥. ß. f. potio.

uperibus electar. de ſucco roſ. ſyr. laxat. roſ. pal-
diluuntur aquis ſuprà dictis. Si permiſtà ſit pi-
multa, pilulæ è hiera ſimplic. cocciæ, de agar.
, vtiliter præſcribuntur.

ox topica veniunt vſurpanda. Ac quidem ini-
hlegmones collyria ex repellentibus & ano-
s oculo imponenda: cataplaſmata ex adſtrin-

gentibus, quæ vias contrahant, per quas fluit ma-
ria fronti & temporibus aptanda. Vt.

℞. mucag. sem. psilij in aqu. plantag. aut rosar. extractæ ß. cum albumine oui in lacte muliebr. agitato, vel cum a- ros. q. s. f. collyr. vel. ℞. trochisc. albor. Rhazæ ℥. 1. ß. pomp- lyg. lotæ, facchar. cand. ana ʒ. ß. aquar. plantag. & rosar. ah 1. mucag. superioris ℥. 2. f. collyr. addita pauca caphura, si- geat dolor.

Fronti imponitur cataplasma ex bol. arm. te- sigill. mastich. ana q. s. except. albumine oui. In- cremento quia non modò repellendi, sed etiam gerendi, cura incumbit, superioribus mucaginib- & aquis adiicientur aquæ fœnic. euphras. verb- chelidon. maioris: mucagines lini, althææ, fœnu- Et, si simul detergendum sit, proderit nonnihil- rupi ros. siccarum immiscere. In statu præualebi- digerentia. Vt

℞. aqu. euphras. fœnic. & chelidoniæ ana ℥. 1. aloës lot. vino albo ʒ. 1. ß. tuth. præparat. ʒ. ß. sacchar. cand. ℈. 2. syr- ros. siccar. ℥. ß. f. collyrium.

In declinatione vacuabitur materia reliqua oculo fomento & decocto seminis fœnugr. m- loti, aquæ calendulæ cum spongia, aut linte- molli.

1 *Quæ sit febris expers, cuius causa vel in cerebri vitio consistat, vel spiritus animalis, vel tunicarum & humorum oculi.*

2 *Propter spiritus visorij paucitatem, tenuitatem, & tunicæ raritatem.*

3 *Præsertim corneæ, & venæ.*

De 1 *debilitate visus.* CAP. 20.

MYωpas Græci vocant, qui à primo nat- ortu non nisi admota oculis cernunt: eac- 2 exertis propè oculis, palpebris constrictis, atq- conniuentibus. Id quod efficit 3 tunicarum oc- raritas, tenuitas humoris, subtilitas spiritus viso- qui priusquam angulum faciat, dissoluitur atq- euanescit.

Sunt, qui eo nomine vespertinam etiam 4 aciem pellant, cùm interdiu obscurè: noctu & sine lurna, acutiùs videant. Rara affectio hominibus ab dem causa, nisi quòd illîc infirmitas maior est: c luce quidem diffluit spiritus, nocte cogitur, atie temperatur. Contrà verò Nyctalωpes interdiu dent, 5 caligant ad lucernam: quanquam & hoc men nocturnæ cæcitatis ad Myωpas etiam transant, vt Octauius.

Amaurωsim verò & Amblyωpiàm, hebetudim, atque obscuritatem visus ita distinguũt: quòd us multæ causæ notæ sunt: huius nulla 6 causa nifesta. Quia cùm pupilla pura sit, neque vitium um appareat in oculis, videndi tamen libertas incepta est. Huius tamen 7 coniectura quadã cuionem admolimur, medicamentis, quæ ὀξυδορ-, ἢ ὀξυδορκικὰ φάρμακα appellantur, quia vilicet, cùm nullum accidens manifestum insit ois, acuunt tamen visum, atque instaurant.

Causæ tamen vtriusque mali, vel in humoribus ali, vel in natura visorij spiritus, vel in tunicarum bitu recondita est: vel quia interceptus est, aut reutus neruus opticus. Summatim in iis, quæ naa ad legitimam videndi facultatem instituit, spiis neque 8 crassior, neque tenuior esse debet, sed ia tum naturâ, tum substantiâ, tùm qualitate moatus, iusta etiam quantitate, quæ omnia pẽdent atura sanguinis & pituitæ, in quibus substantia spiritus. Temperatus enim sanguis eundem spii gignit: intẽperatus verò vitiosum reddit. Subor spiritus obscuro loco meliùs habet, vt in vetina acie. Tenebris enim colligitur, crassescit, &

4 Quòd ambiente aere craßiore animalis spiritus cogatur.

5 Quia spiritus eorum visorius craßior est, non aereus.

6 Vnde hæc à recentioribus gutta serena dicta; quòd nullo, quòd in oculo cerni poßit, vitio, videndi facultas amittitur.

7 Vt cum clauso altero oculo, pupilla nõ dilatatur: vnde nerui optici obstructionis fit significatio.

8 Aut impurior, vt scilicet contiguũ aerẽ illustrare non poßit.

frigidior redditur. Idem efficit, vt minima 9 cern
mus, & pingamus calamo: sed tantùm ea, quæ
proximo sunt. Contrà verò crassior spiritus, vt in s
nibus, remotiùs posita intueri potest, tantùm ce
nit maiuscula, eadémque calamo pingit. Ex quo i
uenta est ratio Opticorum in specularibus, vt co
uexa, minores: concaua, maiores: plana, æquales f
mas & literas repræsentent. Vt enim oculares rad
maiorem minorémve angulum describant, ita fo
mæ oculis proponuntur.

9 Galen. ca. 1. libr. 1. de symptom. de caus.

Curatio 10 Nyctalωpis & debilitatis visus.

Hæc vitia magna ex parte ab humorum vel v
porum crassitie excitantur: multò maximè, si de
pentè orta sunt, & 11 grauitas sentitur in radice
culorum.

10 Id est, cæcitatis nocturnæ, desiderata ratione τῆς συναυγείας in spiritu animali.

11 Quæ signũ est partis ab humorũ copia oppressæ.

Aperiatur itaque primùm cephalica, si res p
stulat. Alioqui, si 12 cacochymum corpus est, purg
tur hoc modo.

℞. pul. hieræ picræ Gal. ℈. 2. pul. diacol. ʒ. ß. c
sto. ℈. ß. sem. fœniculi, nucis moschat. an. Gr. 6. cu
succo rutæ formentur pilulę. Possunt & pil. cocci
pilul. lucis, elephanginis, mixto agaric. purgari.
glaucis oculis, quíque venas plenas & amplas h
bent, mitioribus pharmacis vti oportet. Mollis t
neatur aluus pilulis factis ex aloës ʒ. 1. terebinth. ʒ
vel ex cassia. Alioqui 13 polypodio, cnico, me
curiali, multa borragine, iusculo concoctis. Tu
14 errhinis, apophlegmatismis, sternutatoriis vte
dum erit.

12 Et si humor crassus à concoctione segregatus videatur.

13 Si pilulis stomachicis vti non licet: vt in hæmorrhoidas habentibus.

14 Errhinis minimè vtendum, nisi sublato omni inflammationis metu.

Cucurbitula occipitio fixa cùm scarificatio
ea vi obstructiones liberat, vt ea ipsa etiamdum h
rente aliquando visus restitutus sit.

Constructio colli ita spiritum impellit in oculos, inde ampliatis viis & spiritu liberiore, visus redtur, aut certè acuatur. Post hæc extrahendus santis ex angulis oculorum. Rhazes etiam è fronte, esuæus è naribus sanguinem educit.

Topica.

Infinita propè describuntur, quæ ex variis auoribus colligi possunt. Tradunt capras nō minùs ctu cernere, quàm interdiu. Et ideo caprinum ier, si vescatur, restituere vespertinam aciem iis, os Nyctalopas vocant. Idem iecur assum & cum e comestum iuuat, aut saniē, quę inde effluit, dum itur, oculos illinunt. Alij vaporem elixati iecoris ilis excipi iubent.

unt qui hirci potiùs, quàm capræ, & hirci moni iecur imperant. Nonnulli configunt caryoyllis: alij irrorant aqua fœniculi: hócque rememm commune faciunt Myopibus, qui tantùm no vident, Octauius & Herophilus, quod 15 non bat Aëtius. In senectutis magis, quàm oculorum o succum mali granati optimo melli æqualiter nmiscebis: aliquot dies insolabis, aut calidis ciibus coques. Conuenit pictoribus, lectoribus, & ptoribus.

15 *Nec est probandum. Non enim myopibus collyria ὀξυδορκῆ sunt præscribenda, sed incrassantia.*

lij granatum acidum, deposita duriore testa, cōdunt: melli miscent: concoquūt, ac tandem veenter exprimūt, eidem remedio, fœtori oris, firdis dentibus, gingiuis, ozænis, quando carnes edam adnascuntur dentibus. Herbæ cōueniunt, iculus, ruta, chelidonia, euphrasia, verbena, aagus, betonica, chamædrys, raphan⁹, balsamita, pin. caryophyllata, apiū, maiorana, marrubium,

parietaria, hyperici flores, meliloti, roſmarini. Ar-
mata, macis, cinamomum, nux moſchata, lignu
aloës, ſpica, ſantali. Conſeruæ, enulæ, acori. Horu
omnium vſus eſt, vel quia eduntur, vel quia muſ
feruent, aut in puluerem redacta ſicca collyria f
ciunt. Aut cum melle commiſcentur, & eorunde
ſuccus: aut in alembico diſtillantur. Redditur aq
efficacior, ſi quid 16 mellis liquidioris commiſcea
dum diſtillantur. Atque hac etiam fortior, cùm m
ſcylliticum in alembicum coniicitur. Laudata e
olim lactuca ſylueſtris. Cuius rei argumentũ, quo
Ælianus ſcribit, Accipitrem tinnunculum (*Quer-
lam vocant*) acerrimo lactucæ ſyluaticæ ſucco ocu-
los illinire, atque ita laborantem aciem inſtaurar
Quod deinde Medici ſecuti ſunt. Atque hinc ocu-
lorum medicina Hieracia, quaſi Accipitraria, voc
ta eſt.

16 Præſertim Narbonẽſis, quod thymũ redolet.

Aqua, quam ſcribunt reſtituiſſe viſum cæco nouem annorum.

℞. ſucci apij, fœniculi, verbenæ, chamædryo
pimpinellæ, caryophyllatæ, ſaluiæ, chelidoniæ, rut
centinodiæ, morſus gallinæ, caryophyllorum, fa
næ volatilis, ana ℥. 1. piperis craſſiuſculè triti, nuc
moſchatæ, ligni aloës ana ʒ. 3. Omnia immergant
in vrina pueri incorrupti, & ſexta parte vini malu
tici. Bulliant breui tempore: tum exprime, & perc
la. Repone vaſe vitreo bene obturato. Horâ ſom
ſingulas guttas ſingulis oculis inſtilla.

Dum efferueſcit muſtum, euphraſia iniicitur. V
num repurgatum aſſeruatur ſingulari remedio.

ıſdem herbæ puluis ſorbili ouo inſpergitur, aut
e ſal oxydorcicum paratur.
℞. ſalis communis ℥.1.euphraſiæ ſiccæ ʒ.2.macis,
amomi ana ℈.1.miſce.
Flores roſmarini amphorâ vitrea concludun-
: quæ duplicato linteo cerato obtegitur in are-
vt mos Chymicis. Liquor redditur efficaciſſi-
s oculorum claritati. Accipiter (*Emerillon vulgò*)
;uento ſuſino decoquitur : vinum abſynthites,
rhodinum,antimonium,tuthia in aqua fœnicu-
ꝫtincta. Pica auis in teſtaceo vaſe cremata, & in
:rem redacta, vehementer laudatum remedium
acticis.
℞. Sileris montani, maioranæ, euphraſiæ, rutæ,
idoniæ,ſummitatum fœnic.ana ℥.3.zinzib. ſpi-
ıardi,piperis longi, caryoph. tuthiæ extinctæ &
:itæ,ſarco.nutritæ in lacte aſinę, ligni aloës ana
fellis aquilæ aut accipitris,balſami ana ℥.ß.mel-
ɔſ.℥.1.conquaſſanda conquaſſentur, liquabilia
efiant,miſceantur: & Æſtate quidem, quadra-
a diebus inſolentur,ſemper agitando & obuer-
o vas. Hyeme in cineribus moderatè calidis,
liciter macerentur. Reponantur vaſe vitreo ad
n. De eſu viperarum alio loco. Vt vis medica-
ti penetret, aqua tepida è goſſipio, vel molli
olo fouebis oculos. Frequens vſus trypheræ
ɔris, chebuli condîti, mythridatij & theriacæ:
nagis Hyeme commendatur. His autem vti o-
et iam bene purgato corpore, vt etiam ſinapiſ-
& cauteriis. Rationem vitæ, & reliqua remedia
ia ex aliis colligito.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ἀμβλυωπία, & Ἀμαύρωσις morbosæ sunt oculorum fectiones, cum visus vel hebetior est, vel omnino sublat sine tamen vllo oculi manifesto affectu, aut vitio, in pa bus oculi, quæ sub aspectum cadunt; nobis apparente, so que causarum intensione & remissione differunt: quòd imbecilliores: hæc vehementiores, & iam confirmatas cau habeat. Μυωπία, vel Μυωπίασις est, cum visus non omnino q dem sublatus, aut hebes & obtusus, vt in superioribus, sed minutus, ita vt propius admota, etiam minima, æger cerna exactè distinguat: ad remota tamen, & paulò longius dis penitus illi caligent oculi. Malum à natura sæpè contractu quo laborantes Budæus Lusciosos, & Luscitiosos, & Nu tiosos vocat, quales ferè, cùm paulò diutiùs legerint, aut o los aliquò coniectos habuerint, exhausto spiritu tenui cœcutiunt, aut limis, semiclusísque oculis volitantia quæd in aëre corpuscula sese intueri putant. In Nyctalωpe vi itidem diminutus est, sed symptomata diuersa, quòd inter videant, Sole occidente obscuriùs, noctu nihil, quasi ὁ τῆς κτὸς ἀλαὸς, id est, noctu nihil videns. Atque hæ sunt a ctiones, quæ visum solent intercipere, nullo manifesto fectu in oculo apparente, sed pupillâ planè purâ, atque in lumi, si adiicias quosdam, qui noctu meliùs vident, quàm terdiu, quod rarissimè contingit. Duæ priores affectiones rè sunt in neruis opticis, aut cerebro: posteriores in hu ribus, tunicis, sed frequentiùs in spiritibus. Verùm & cum affectum, & causas affectus remota penitus nomin ambiguitate & confusione, quòd non omnes (vt in cæt ferè paulò difficilioribus) in eadem significatione vsurp ita distinguere licebit, & quasi typo, vt Aristoteles loqui depingere. Si æger vel nihil omnino videt, vel diminutè, semper æqualiter, & vno oculo clauso, alterius pupilla dilatatur, nullo, scilicet, irruente in eam spiritu, signum spiritum transire non posse ad oculum per neruos opti aut si transeat aliquis, non sufficere tamen ad oculum strandum. Idque fiet vel vitio cerebri, vel meningum, vel ui optici.

Spiritui visorio ad oculos deducendo quæ necessaria instrumenta.

Hæc enim sunt ad spiritum vel generandum, vel

:endum necessaria. Si vitio cerebri spiritum non suppeditã-
aut corrũpentis, vt post insignem euacuationem, longum
rbum, mœrorem in senectute, in cęteris etiam sensibus lę-
aliqua percipietur. Nam cùm omnes sensus inde prodeant,
quam riuuli, quomodo vni morbum, quo afficitur, com-
nicare poterit, cæteris integris manentibus? Ergo si simul
n visu cæteri quoque sensus afficiantur, & grauitas capitis
cipiatur (additis semper causis antecedentibus & externis,
eruatisque diligenter partium, quæ cum cerebro consen-
it, affectibus) de cerebro læso coniecturam certissimã ha-
ius: siquidem quæ generali illo axiomate, tanquam fun-
iento firmissimo, nititur, membrum esse sanum, cuius a-
) sana est: læsum, cuius actio læsa. Si in meningibus, ad o-
)rum radices percipietur dolor, aut grauitas: sin minùs, in
io erit, vel resolutio, vel obstructio, vel contortio. In con-
ione vident obliquè: in obstructione, si perfecta sit, nihil:
ninùs, parum, sed eodem semper modo sæpiúsque repen-
: vno impetu incidit ab humore, aut spiritu, vt post excre-
ta alui retenta, cruditates, insolationem, capitis ardorem
)d in pistore vidimus iuxta furnum ignitum repentè cęco
o) ictum, casum, concubitum, & similia, quæ caput replere
iumores commouere possunt. Resolutio fit in neruis per
itionẽ, aut repletionem, de qua satis in superioribus. Hæc
iia in vniuersum causæ sunt & signa ἀμβλυωπίας, καὶ τῆς
ρώσεως. In spiritibus affectiones ex eorũdem naturali cõ-
tione deprehenduntur. Debet enim moderati esse in sub-
te, crassitie, fulgore, obscuritate. Paucitatẽ & multitudi-
adderem, nisi quia vix vnquã sat multi esse possunt. Qui
:os subtiles & lucidos habent, atque in vnum coactos,
) aliunde impedimento accedente, hi omnium vident
issimè. Cæteri sunt præter naturam. Quorum variæ diffe-
æ constitui possunt. Sed præcipuè, quæque occurrũt fre- *Spiritus vi-*
iùs, sunt huiusmodi. Subtilis, paucus, lucidus: crassus, pau- *sorij propriæ*
rassus multus. Quia enim subtilis, paucus & lucidus, sub- *differentiæ.*
te facilè diffluit, paucitate resoluitur, ac luce maiore of-
tur, inde hæc symptomata consequi necesse est, vt ita af-
remota intueri nequeant, propinqua exactè discernant,
irio re paulò aëre oblectẽtur, nec diutiùs legere, aut ocu-
. rem aliquam intentiùs defixos habere possint. Quibus

si accedat pupillæ amplitudo paulò maior, parùm aberun cæcitate. Vt enim visio absoluta fiat, in firmum & densum c num spiritus coire necesse est, qui pupillæ amplitudine diff duntur ferè in meatu. Quo fit, vt ita laborantibus nullum ab ortu contractum sit malum) præstantius remedium affe possit, ocularibus ad oculi formam cauis, & circunferen densioribus, quò spiritus in centrum, tanquam pupillam, c gantur, & confertim prodeant. Quod in multis feliciter mus experti. Atque hæc est causa propria μυωπίας. Si verò p ci sint spiritus & crassi, paucitate hebetior visus est, crassi obscurior, ob ídque egent lumine externo, vt illustren Hinc fit, vt interdiu satis acutè cernant, occidente sole obsc riùs, noctu nihil, aut parum. Quod de Nyctalωpe dixim In quibus verò multi sunt spiritus & crassi, ij longiùs po meliùs circunspiciunt, quia opus est multa luce, proindéq interuallo longiore ad illustrationem. Crassities autem o nis aliquando à crassiore sanguine, aut alimento origin habet, sæpè à vaporibus, aut humiditate cerebri. Et si ad m iorem angulum fiat fluxio, è syncipite: ad minorem, è ve post aures, & quæ in temporibus. Vnde etiã efficitur, in his ctu obtusiorẽ esse oculorũ aciem duabus de caussis: tum q sufficienti lumine destituuntur spiritus: tum quia eo temp re lunę influxu humor accrescit. Cui consentaneum est, qu in plenilunio habent deteriùs. Quòd si qui noctu vide clariùs, quàm interdiu, vna ex duabus causis contingere p terit: aut quia igneos habent oculos, vt experientia in q busdam animalibus obseruare licet: aut quia subtiliores s ritus, qui crassescunt nocturno aëre, & coguntur, nec di pantur. Quibus omnibus fidem facit experientia & curat quæ singulis causis ingeniosè accommodata nunquam fal sed longior ac difficilior, quàm vt breui annotatione co prehendi queat. Sunt & aliæ causæ imbecillitatis visus, crystallino humore, rhagoide, humore, qui crystallino p tenditur, vt infringat vim splendoris externi, & madefac crystallinum, cicatrix inducta corneæ, & similia. Sed hæc o nia iustum commentarium desiderarent.

Visio absoluta quî fiat.

Myωpibus ab ortu quid maximè conferat.

Oξυδ

Ὀξυδορκῆ, &c. Huiuſmodi ſunt collyria quædam apud l. 4. τῶν κατὰ τόπους. Similia ſunt ſequentia. Viperas qui- n fimo ſepeliunt: gignuntur vermes, inde aqua diſtillatur abilis. Ab aliis viperinus adeps, cum viperis, theriaca& us ocularibus diſtillatur. Viperarum capita cremantur . Cinis cum cremore lupinorum ſubigitur, & illinitur poribus. Vina factitia, rebus conuenientibus cum muſto tis & racemato. Mel anthoſatum diſtillatum cum ſuis ibus & cacuminibus roſmarini.. Hyrundinis cerebrum nelle tritum, vel exuuium ſerpentis ex melle quoque tri- .Nux moſchata condita diuitibus, aliis ex vino mane & a ſomni odorata, inſpirata. In Nictalope hepar hircinum to, & cremorem fluentem illinito: ipſum verò hepar eden- n præbeto. Columbinum ſanguinem illinito: aut fel capræ ar caprinum coquito: obuelato capite, & in ollam ad- o, fumus oculis excipiatur: ipſum verò hepar aſſiduè e- lum præbeto. Aut idem hepar conciſum pipere longo, ale gemmæ conſperſum in carbonibus aſſato: exci- ur fumus. Ex hoc citò auxilium percipitur. Succus recens oris aſini, fel vulturis illitum, vel cum ſucco porri, com- to melle. Peucedani ſuccus cum ſucco fœniculi. Anagal- ſuccus tertio quoque die oculis iniectus, idem præſtat, nnum iam factum in oculo conſumit. Pulli hyrundinis ex ære in nido excæcantur, ſignantur, vt internoſci int. Tertio die capita præciduntur: incenduntur, puluis balſamo in oculum inſtillatur. Vaſa ænea ocularibus icamentis probata. Apodes (vulgò Martinets vocant) untur chelidonia. Cinis vſus eſt: aqua hyeme. Aquæpotus. imento, quòd qui aquam bibunt, acutiùs vident, vt ſit Ariſt. in Probl. inſpirationes, quàm fotus meliores: ante maſticanda ſunt ocularia medicamenta. Lingere o- s catelli lingua, vel pueri. Scarificatio auricularum, & oratio, Barbarorum more. Parum bibendum in humi- ibus oculis & excrementitiis. Emunctioni aſſueſcendum vi. Vapor e decoctione rutæ, marrubij, fœniculi, rafiæ, chelidoniæ, ligni aloës, croci, coctorum in aqua no. Ex his cum melle diſtillatio. Decubitus, cum legit , & caput erectum, non demiſſum. Butyri magna vis. m mollit, lenit, polit, laxat, reſoluit, coquit: ideoque

Hydropetæ acutiùs vident.

hebetudini, præsertim à siccitate, prodest: cicatrices & albugines exterit, declinationem calidarum fluxionum iuu... soluitur: & linteolo inde madefacto fit fotus. Caput mu... dum & pedes.

Hieracia.] ἀπὸ τοῦ ἱέρακος, id est, Accipitre. Apud Galenum 4. τῶν κατὰ τόπους cap. 7. & Cornelium Celsum, reperitur Hieracis collyrium, ad obscurum visum & scabras affectiones. Inde etiam nomen herbæ, quam rustici corrupto vocabulo ichoream luteam vocant, à florum colore, in pra... frequentem. Accipitres aiunt scalpendo eam, succóque... culos tingendo, obscuritati visus mederi, ob ídque voca... ἱεράκιον.

Cornel. Cels. cap. 6. lib. 6.

ANTO. VALETII EXERCIT. XX.

Galen. init. lib. 1. de caus. sympt.

OMnis visionis imbecillitas, si oculo propri... existat, aut est à primarij eius instrumenti, h... moris videlicet crystallini, morbo aut à vitio facu... tatis, vel à partium, humori crystallino inseruient... affectu. Causæ sunt, spiritus crassior vel tenuio... paucior vel vberior, interceptus in optico neru... humores quoque oculi crassiores, aut tenuiores, t... nicæ eodem modo affectæ. Aliàs verò accidit h... affectio ex subiectarum partium, vt pote ventric... li, consensu: interdum à toto corpore atrophia d... fecto. Quæ per idiopatheiam oculi fit, operosi... rem curationem requirit, vt quæ per consensu... leuiorem.

Victus tenuet & siccet, vt causam coniuncta... oppugnando, & antecedentem prohibendo pro... vapor aditu ad caput prohibeatur. Hinc blan... aliquo cathartico exhibito, vt pilul. stomachic. ... tholic. vel simili, materiam apparato zulapiis è sy... de hyssop. stœchad. oxymelite vtróque, aquis fœn...

ton.euphrasiæ,& aliis id genus ocularibus, con-
nnatis: & subinde purgato.

℞.pilul.elephang. ʒ.1.agar. trochisc.℈.1. excipiantur aq. eu-
rasiæ,fœnic.vel chelidon.f.pil.molles.

Efficaciores erunt additis aliquot dacrydij gra-
s, aut trochisc. alhandal. Vel,cùm materia fuerit
dicitus extirpanda,cocciis, vel fœtidis vteris. Si
ger catapotia abhorreat,potio imperetur.

℞.agar.trochisc.ʒ.1.ß.rhei elect.℈.4. macerentur seorsim in
u.fœnic.& beton. vel hyssop.In express. dissol. diaphœnic.
.syr.è stœch.℥.ß.f.potio.

Quod ad particularia attinet remedia,infinita se-
ex Aëtio, Paul.Æg. Trallian. Rhaze. Gattinaria,
culano, ab Hollerio recensentur, in quibus tota
rationis momenta sunt.

De Catarrhacta. CAP. 21.

Catarrhacta præcipitem 1 decubitum humo-
ris significat: hócque nomen positum à Practi-
,quia suffusionẽ existimarent fieri defluxu aquæ
oculos,vnde & aquam descendentem in oculum
pellant. Galenus 2. de symptom. causis, & 7. de
citis Hippoc. & Plato. suffusionis causam facit
ssitudinem 2 tenuis humoris, qui pupillæ mea-
n intercipit,ne possit communicare radius exter-
s cum crystallino humore. Tenuis is humor al-
gineus à quibusdam Medicis est inter rhagoi-
n & crystallinum humorem, quo crystallinus
mor, præcipuum instrumentum visus, partim
ietur,partim minuitur,vt lux refringatur,nec læ-
crystallinum.

1 Ex cerebro per neruũ opticum, vel inter corneã & rhagoidẽ membranas, ad pupillæ foramen.

2 Concrescit hic humor aqueus senio, aut febre, aut epilepsia, aut melancholia, aut graui aliquo affectu, qui aut præcessit, aut cõmixtus est.

Pupillæ foramen via eſt ſpiritus animalis, a
etiam radiorum, qui à rebus externis ad viden
facultatem importantur. Præcluſa itaque viâ, qu
videlicet, humor ille albugineus longè craſſior
ipſo factus eſt, ſuffuſio fit, quæ 3 ὑπόχυσις
4 ὑπόχυμα dicitur à Græcis. Naſcitur hoc vitiu
ſæpè conſortio 5 ſtomachi: ſæpè etiam primar
6 vitio cerebri. Atque priuſquam ad curatione
accedas, idipſum diligenter diſtinguendum. Diſti
gues autem ex cap. 1. libr. 4. de locis affectis. Qu
ſi vitio 7 ſtomachi, vomitu, purgatione ex hie
picra, frugaliore vita & integra concoctione, co
ſenſu Græcorum & Arabum curari debet. Oporte
que & vomitum & purgationem ex hiera ſæpi
reuocari.

In alia verò, quæ primario cerebri affectu f
natura ſuffuſionis primùm conſideranda eſt. Na
vel incipit, vel ad ſtatum progreditur, vel omn
no confirmata eſt. Et hæc 8 quidem deſpera
eſt.

Itaque pupillam primùm aſpicito. Colorem ſu
fuſionis, concretionem, motum, magnitudinem d
ſtinguito. Si quid 9 præceſſit, aut adeſt, interrog
to. Ætatis, temporis, conditionis totius oculi rati
nem habeto. Deſperata ſuffuſio eſt, quæ pupillæ
guram commutauit. Pura atque pellucida tum p
pilla, tum ſuffuſio.

Suffuſionis color cœruleus, aut auri ſimilis, a
ferri nitentis, aut aquæ maris, curabilis eſt. Q
verò grandinem refert, aut gipſum, 10 quæ nig
eſt, in ſumma, quæ ſine ſplendore cernitur, i
curabilis eſt, feréque confirmata ad candore

3 *Dum fugax eſt.*
4 *Dum confirmata, & τῦ σκότις nuncupatur.*
5 *Vt in vomituris vomitione critica, vt in cardiogmo.*
6 *Vt ex epilepſia & melancholia.*
7 *Aut etiam pulmonũ, ex Hippocrate lib. 3. Progn.*
8 *Niſi ope chirurgica deturbetur, ſi modò curationẽ poßit recipere. Paul. Æg. lib. 6.*
9 *Vt ſi epilepſia, melãcholia, cardiogmos, pulmonis itẽ affectio præceſſerit.*
10 *Quæ melãcholicus cõtingit ex melãcholiæ decubitu.*

rgit 11 sine splendore.

Concretionem ita distingues. Oculo incolumi ausо, suffusum digito apprimes : si humor ille auis consistit, neque ampliatur, quia minimùm ncreuit, 12 desperatio est: si diffluit & dissipar, sed statim, vt priùs, coit, desperata nondum s est. Si verò dilatatur quidem, sed non dissolui-r, maturitas est, vt punctione, id est, acu vacuari ossit.

Catarrhacta, quæ locũ mutat, 13 incurabilis, hoc t, quę hâc atque illâc conuertitur. Quę verò con-essa dilatatur, non etiam commutat locum, me-or est.

Exigua faciliùs, magna difficiliùs curatur.

Interrogabis autem, num præcesserit grauis ali-ius morbus, acerbior capitis dolor, vel ictus. Tum im, vt etiam si adsunt, peior suffusio est. Ætate edia faciliùs curatur. Prima & extrema, difficis. Cœlo sereno & tranquillo, atque etiam temrato commodiùs curatur.

Addunt Astrologi decrescente luna: coëunte rò, aut eadem plena, atque vbi vel in ariete, vel is eiusmodi signis, curationes differũt. Nec omitndum, quod Galen. 14 Meth. docet, vt oculus sais claudatur atque exprimatur. Si enim oculus ffusus inde non tumet, nec pupilla ampliatur, deratio est. Alioqui vitio succurritur. Phantasmam splendores & idolorum, quæ suffusis oculis uersantur, lege 2. de sympt. causis.

Principiis 15 ergò obstandum est. Demosthenes ud Aëtium, & alij quidam Græci venam secant cubito. Clysteribus 16 acribus, iisdémque pur-

11 *Tum enim ipsius oculi νέκρωσις significatur.*

12 *Hæc desperatio est ex magnitudine causæ & adynamia curandi.*

13 *Quòd sit perfecta concretio.*

14 *Gal. li. 4. de loc. affectis*

15 *Atque ad eam demum catarrhactã medicina instituenda, in qua nulla desideretur ratio, neque concretionis, neque magnitudinis, neque loci & motus, neq. vllã fontis perẽnis affectiõis melãcholicæ, nec epilepsiæ, aut obstructionis nerui optici excusatio possit afferri.*

16 *Vt ex decocto cephalico cũ hiera vtraque.*

gationibus, sed exigua quantitate & per interuall[a] repetitis, Cucurbitulis in 17 occipitio cum scarifi[-]catione affixis, Apophlegmatismis, Errhinis per in[-]terualla vti iubent. Cornel. Celsus addit sectione[m] venæ frontis, sanguinis detractionem è naribus, v[-]stionem 18 venarum temporalium, quæ certè lo[-]cum habere possunt, vbi grauis capitis dolor est, at[-]que inde defluxio in oculos. Optimus victus, i[s] qui pituitam extenuat, sine vaporibus. Vitandu[m] vinum est, pisces, liquidiora omnia iuscula. Assa e[-]lixis meliora.

Collyriis primùm leuioribus: deinde paulati[m] maioribus vtendum est. Clysteres è Centaurij de[-]cocto, vel similium comparandi sunt. Alioqui ve[l] hieræ picræ ℨ.6. vel hieræ diacolocynth. semuncia aut alia eiusmodi pharmaca in clysteribus dissol[-]uenda sunt. Purgatio ex hiera picra, cui aliquid hie[-]ræ diaco. admixtum sit. Exempli gratia.

♃. pul. hieræ picræ ℈.2. pul. hieræ diacol. ℈.1. cum succo fœniculi formentur pilulæ: capiat hora 2[0] somni. Hæc purgatio decimo quoque aut decimo quinto die reuocanda est. Per interualla mythri[-]datij 21 aut theriacæ ℨ.ß. aut ℈.2. aliàs ieiunis, aliàs hora somni, aliquando 22 quatuor horis ant[e] pastum imperanda sunt semel in hebdomada. Po[-]terit aliquando imperari ablutio capitis ex deco[-]cto absynthij, betonicæ, stœchados, maioranæ

17 Ad materiæ, quæ in oculos fluit, reuulsionem.
18 Vt qui per eas ad oculos defertur vapor, intercipiatur.
19 Cuiusmodi est hydromel simplex, aut origanatum, loco vini, parata iuscula ex hyssopo & saluia, abstinentia rerum acriũ & piperatarum, deductio alterius cibi assueti, cibi autẽ simplicis, & omnis alienæ mixturæ expertis.
20 Vt dormiendo coacto calore natiuo anathymiasis ad cerebrum feratur, quæ incidendo, tergendo & attenuando, materiam præparet præparatamque ad ventriculum euehat, vt euacuari possit.
21 Vt ♃. conseruæ beton. & anthos an. ℨ. 1. ß. mythridatii ℨ. ß. f. bol.
22 Sunt enim alexypharmaca longè à pastu, & antè pastum imperanda.

niculi, in lixiuio facto è cineribus sarmento-
n, adiecta etiam vini portiunculâ, quarta aut
ta parte.

Collyria è melle, succo fœnculi, aut herbarum
eriore capite descriptarum comparari debent.
iiciatur quoque 23 fellis aliquid lenioris, aut
tioris, semper habita ratione mollitiei, duritiei,
nperamenti oculi. Alia enim remedia pueros aut
ies, rusticos & vrbanos, cœruleos & fuluos ocu-
, cæsios & nigros iuuare possunt.

23 Vt fellis lucii, non accipitris, & rapacũ auiũ reliquarum.

Hæc verò priusquam adhibeantur, opportu-
m fuerit post purgationem fomentum affectæ
ti instituere. Vesicula piscis plena decocto fœ-
uli tepidè oculos applicetur pro fotu. Sed lauan-
priùs vesicula.

In pueris lactantibus aliquando nutricis inspi-
o satis esse potest. Nutrix itaque mandat denti-
s semen fœniculi, sagapenum, ammoniacum,
banum, aut eorum aliquid, quæ suffusos iuuant:
ue vbi os incaluit, leuiter inspiret halitum ocu-
actantis. Hoc consilium etiam adultis prodesse
est. Secundum est, vt ex 24 eadem materia ocu-
suffumiges. Aqua è melle destillata & suffusio-
, & albugines interim percurat.

24 Vt ex herbis, seminibus, aromatis & gũmiophthalmicis.

Quæ distillatur è melle rosato, lenior est. De-
e quæ ex melle communi. Pòst etiam è melle
llitico.

In his aquis aliquando modicum sacchari can-
iquandum est. In distillatione proximo capite
neratæ herbæ & materia, tum etiam sagape-
n, ammoniacum, galbanum, cõmisceri possunt.
si iam distillata aqua est, in ea macerentur. Si-

militer & vis aquarum, fœniculi, maioranæ, & c
terorum augeri poteſt. Collyria fortiora.

℞.fellis accipitris, balſami ana ℈.2. adde, ſi v
hellebori albi, piperis ana ℈.1. cum aqua raph
fiat collyrium. Aliud.

℞.terebinthinæ ℔.ß. ſulphuris viui ℥.2. mel
roſ. ℥.4. plantaginis & arnogloſſi ana M.2, fiat
ſtillatio in alembico. A fortioribus collyriis, ſi m
detur oculus, ſtatim oui candido, aqua roſ. aut la
muliebri temperandum malum eſt. Plura reme
25 *Cuiuſmodi eſt collyrium Ioannis de Vigo.* ex proximo capite & 25 aliis repetes.

Punctionis verò, quæ acu fit, tempeſtiua oc
ſio eſt, cum materia ſuffuſionis mediocriter co
creuit. Cuius formulam deſcriptam habes cap.
lib.6. Pauli, & lib.7. Cornelij Celſi, & 14. Meth
26 *Inſtrumentũ eſt chirurgicũ Cæterũ dum pũgitur oculus, obliquo lumine æger ſedere debet, vt immotus maneat.* di ad finem, & apud Albucaſim, vbi fingitur 26 A
magdan quod vocant.

℞. frumenti craſſiuſculè conquaſſati, M. 2. ſ
phuris viui. ℥.1. ſagapeni ʒ.6. ſalis, piperis, ana ʒ
mellis ℔.ß. terebinthinæ ℥.2. cum vrinæ pueri ℔
fiat diſtillatio in alembico.

℞. fabarum freſarum M. 2. conquaſſentur
mellis ℔.2. terebinthinæ ʒ.3. gummi elenij ʒ.1.
ſucco fœniculi & marrubij ana ℔.2. fiat diſtil
tio. Vel.

℞.frumenti craſſiuſculè conquaſſati, hord. a
M.1. mellis, lapid. calaminar. ana ℥.2. ſulphur. ℥
ſalis ℥.ß. diſtemperentur in vaſe æneo cum a
fœnicul. & plantag. ſucco granatorum, deinde f
fortis expreſſio.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Diſtinguendum initio, ſitne ὑπόσφαγμα, ὑπόπυον, ὄν

υκῶμα, an ὑπόχυμα. Deinde ſi ὑπόχυμα, ſiue ſuffuſio, an nò & per ſe, an per conſenſum. Poſtremò, ſítne in princi-, incremento, ſtatu, aut penitus confirmata. Ὑπόσφαγμα, illatio eſt, ſanguinis nimirùm effuſio per tunicas in ſpa-quæ venis circumiacent. Principio rubet: progreſſu tem-is liueſcit: poſtremò nigrorem contrahit. Multitudine iuturnitate temporis aliquando in pus vertitur, vt ſanguis nis per grumos collectus ſub cute in aliis corporis parti-. Tunc fit ὑπόπυον, pus nimirum ſub cornea, dimidium ri occupans, aut per totam corneam tunicam pellucens, e dolor pulſatorius, vehemens, rubor totius oculi, & porum dolor. Fit etiam aliquando ὄνυξ, cùm, ab vlcere iit Aëtius) profundiore pus defluens, & inter tunicas de-ùm, ac in circulo iridis figuratum, vnguis reſecti imagi- *Aëtius ſerm. 3. Tetrab. 2.* ı refert, differúntque ferè in ſola vnguis ſimilitudine. juo intelligi poteſt, id ſymptωma, quod Galenus de ſym- *Gal. lib. 1. de* natum cauſis ſugillationi tribuit, vt ita affecti, quæcun- *ſymp. cauſis.* videant, rubra eſſe putent, haudquaquam eſſe perpe-n, ſed in principio tantùm apparet. Nam aliis tempo-s ſubnigrum quid ob oculos volitare exiſtimant, quod ti ſæpè ſimilitudine decepti ſuffuſionis principium eſſe unt. Cauſæ ſunt, ruptio vaſorum, contuſio, ictus, ple-do, dolor capitis, lippitudo, inflammatio prægreſſa. Glaucomate cryſtallinus humor denſatur & reſiccatur, ıe vnquam curari poteſt. Alij putant viridem quendam orem cryſtallino permiſceri, atque inde fieri glaucum rem ex viridi & albo. Ab omnibus differt: Suffuſio ſiue arracta, & loco & cauſa. Sugillatio enim eſt in tuni-c à ſanguine: Glaucoma in cryſtallino humore vniuer-c à ſiccitate: ſuffuſio intra corneam & cryſtallinum hu-em, ab humore potiſſimùm aqueo ibi concreſcente: enditúrque ille humor aliquando toti pupillæ, & viſum iit, aliquando parti tantùm. Per conſenſum fit, cùm per *Suffuſio per conſenſum qui fiat.* ualla viſa quædam viſis propriè ſuffuſorum ſimilia ob-ntur ob oculos. Idque vel à bilioſo humore è ventri-, vapore ad oculos ſublato: vel à cerebro, fumis ab vſto ore delatis per venas & arterias cum ſpiritu, vt in phre-e, & febrium ardentium vigore: vel à toto corpore, vt ate criſi. Per conſenſum fieri indicant, ſi altero tantùm

Suffusio primaria à secũdaria suis signis distincta.

oculo incipiat, perpetua non sit, post cruditatem augeat pupilla non obscuretur, crisis instet, febris vigeat. Cont ria oculum primariò affici demonstrant, túmque in prin pio veluti fumus est, quem si acu delere velis, diuulsus red ret, aut in particulas tenues dissectus visum grauiùs off det, multiplicia obiecta pro vno repræsentans. Sub stat concrescit in nebulam, túmque ferè sine dolore acu dimo tur à pupilla. Vbi obduruit, acu si pungatur, tunicam sin adducit & lacerat, vnde periculum cum dolore maximo c sequitur.

Purgato corpore conueniunt collyria fortiora ex fe bus, ad discussionem, ruptorium, cauterium post aures, s guisugæ in temporibus, ibidem emplastra, venæ sectio, r sticatoria, potiùs quàm Errhina, pulueres à pastu, cond fotus, acus. Post aures in ceruice cauterium, aut funicu setaceus in occipite plurimùm confert, si inter cornean albugineum humorem intercipiatur nebula. Sed quæ in crystallinum & pupillam hæret, non ita dissolui potest acu. Sit acus paulò minor longitudine minimi digiti, cr situdine, vt cæteræ, è materia firma, ne frangatur intra o lum, manubriolo striato, ad comprehensionem firmior Albucasis compungit acu per cauam acum ducta, vt per uitatem aqua defluat, nec in reliquum oculum incidat.

Quibus in oculis tutior sit ad catarrhactam punctio.

Punctio in pleniore oculo tutior, iam contracta cat rhacta, sed ferè aliquid albuginei humoris dissoluitur manet oculus minor. Remedium à capra inuentum, quæ pite confixa in suffusione visum recuperauit, vt Galenus cet initio Isagoges. Aliquando tunica imbibita humore turgescit, & indurescit, vbi emolliendùm, laxandum pi quàm resoluendum. Barbari ad claritatem visus aures per rant annulo immisso, ne foramen claudatur. Fellium gen prȩsertim gruis, galli veteris, tauri, hirci, lac equinũ cùm m illitum, stercus lacertæ, hyrundinis. Sed acribus non vtẽdi nisi paulatim assuefacto oculo, vt ȩrugine, cuperosa, &c. Si pismus è stercore colũbino, hederæ terrestris decoctũ, do quarta pars supersit, ad fotũ per dies 25. Aqua mellis cum dice ireos, conizæ, chelidoniæ, triticum cum sale & mell vase æneo insolatum, & liquor expressus, succus hederæ, cta faba in hydromelite, deinde cum melle rosato pistata

Punctio oculi remedium à capra inuentum.

ſſa, inde oculorum illitus, puluis ex ſeminis raphani ℥.1. mmoniaci aridi ℥.ß. & balſamo. Vitriolum album in la- t aqua euphraſiæ, fœniculi, & ſimilibus, addita aloë, ſac- plenus maiorana, naribus & oculis admotus, ſerpenta- materia Chirurgica deſcribenda, ſoluta ſucco anagalli- orę, ſtercus corui, aut fel cum melle. Quidam ſuccum ru- niculi, ſaluiæ, vel herbas cum tritico & ſale incoquunt lbo, & ita ſumunt. Decoctum fœniculi, guaiaci, euphra- æ, ſeſeleos, aromat. cum macere, ex eodem fotus & po- ollyrium ſiccum ex macere, ſemine fœnic. ſeſeleos & eu- æ, aqua diſtillationis hyrundinum vel picarum. Vidua omi Regij de Chaulmont Lutetiæ aqua è phœnicea a- lide diſtillata multos curauit. Poteſt diſtillari cum mel- iti & Monachus quidam ſalis M. 1. in vino albo nouem agitato in vaſe æneo, donec vireſcat. Sequentia quo- obantur, ad obtuſum viſum, & catarrhactam.

Anagallidis phœniceæ aq. ſtillatitia multos ſuffuſione liberauit.

ccarum lauri purgatarum ℥.4. Tere cum vrina impubis, fiat fortis expreſſio. Deinde cum gine gummi arabici, vel tragac. extracta cum argentar. fiat illitus.

ad. ireos recentis ℥.1. fortiter piſtetur cum ſuc- niculi depurato per reſidentiam, deinde addi- odico ſacchari candi, & mucag. fœnic. fiat lini- um.

ci chelidonię & conizę an. ℥.1. mellis. ℥.2. &c.

NTO. VALETII EXERCIT. XXI.

Vod Græcis ὑπόχυμα, Latinis ſuffuſio ap- pellatur, morbus eſt in compoſitione, ſeu in ro, cum videlicet aliquid toto genere præter ā ſuccreſcit. In hac etenim affectione ſeroſus r inter cryſtallinum humorem & corneam im colligitur, qui paulatim cogitur, & denſa- uum primùm aduentat, tenuia, lucēria, atque

Hypochyma morbus in compositione.

etiā caliginosa corpuscula perperā ob oculos æg videntur obuersari. Quod etiam iis accidit, quib per consensum ventriculi oculus vtérque suffun tur. Verùm affectus vtriúsque dignotio ex Gal. c 2.lib.1.de caus.sympt.& cap.1.lib.4.de loc.mal.a ctis satis manifesta.

Gal.lib.13. Method. & Paul. Æg. ca.22.lib.3.

Incipiens hypochyma aliquando digeritur: si diutiùs constiterit,& quasi limus factus fuerit mor, sola punctorij styli mucronis per corne pertusione curari potest.

Hypochymatis curatio.

Apparabitur humor, vt antè in visus imbecilli te,deinde educetur. Et quia iterata purgatione opus, hanc pilularum massam, in plureis doses v dum,imperare licebit.℞.massæ pilul.lucis maior cocc.an.ʒ.2.specier.hierę.dupl.aloë.ʒ.1.agar.tro rhei elect.an.ʒ.1. aqu.fœnic. chelidoniæ infusio ʒ.1. turpethi benè gummosi cum tantillo zinzi ris,f.massa pilul. adiecto, si velis, syrupo de stœc de.Dosis erit ℈.4.vel, si parum mouerit, gr.2. au dacrydij adiicientur.Vsus sit semel in hebdom.

Si plethora adsit, aut si quæ inflammatio sua rit,vena cubiti pertundetur;quanquam Rhazes gro prohibendum censeat, ne cucurbitulis, ne ex venis in manum distributis,sanguinem extra ne scilicet humor magis congeletur, exhausto phlebotomen spiritu,à quo discuti deberet. Ita cucurbitulæ sine scarificatu sæpè ac sæpè hîc vt ter apponuntur.

Antequam verò ad topica & collyria ab Aut re præscripta veniatur,fomentum oculo instituc ex decocto huiusmodi.

℞.fœnic.virid.parietar.& beton.an.M.1.semin. fœnug

r.chamæm. & meliloti an. p. 1.f.decoct. in aqua & vino
ro fotu oculi cum ſpongia, vel goſſipio: vel demiſſo cap.
iatur vapor.

Comparantur collyria ex exſiccantibus & inci-
tibus, qualia è fellibus ſiccis cum marrubij ſuc-
iſſolutis. De his Gal. libr. 4. de compoſ. pharm.
τόπυς. Memorabile eſt, quod à clariſſimo viro,
De Montifaut, accepit remedium, mihíq; com-
ne fecit, Petrus Morellus Genabenſis Medicus
citatiſſimus, amicus vnicè charus. Ouum recens
cineribus ad duritiem coquitur: medium diui-
r: detracto vitello, puluere è vitriolo albo &
haro cando confecto impletur: ambabus parti-
arctiſſimè colligatis maceratur in aqua roſ. aut
nraſ. per 4. dies: expreſſione facta fit collyrium.
us præſtantiam experientia confirmat.

Non prætereunda ſunt, quæ caput roborant, &
eriæ reliquias diſcutiunt, vt ſacculi antè com-
norati, & quæ in eum vſum aſſumuntur opia-
lectaria, pulueres, vt. ℞. conſeru. anth. ℥. 1. ſpec.
ar. diamarg. calid. ℈. 1. conſer. roſa. ℥. ß. miſce. ca-
per ſe, vel diſſolu. in aqua. beton. fœnic. Cæte-
ſi ſuffuſio ſit per conſenſum ventriculi, facilem
et curationem, purgatione ex hiera imperata.
ffuſioni ſimilis eruptio ſanguinis, aut alterius
oris ex ictu, aut plaga, vt in ſuggillatis, curanda
onitur, ſecatur imprimis vena: mox ſanguis
ris, aut columbæ ex tenellis alis expreſſus, in o-
m inſtillatur.

De hæmorrhagia. CAP. 22.

ÆMorrhagia Græcis peculiariter intelligitur
profluuium ſanguinis è naribus, vt conſtat ex

Hippocrate sect.3.lib.6. Epidem.sent. 21. Quan
ex vocabulo, quodcúnque sanguinis profluu
intelligi potest. Quale est 1 è sede, 2 vtero,ore.
rum est,quod quibusdam contingit peculiari n
ra,vt aperta è trunco corporis, hypochondriis,t
race,facie,venæ clausura, redundantem sangui
depleant. Quibus eadem remedia conueniunt,
in hæmorrhagia è naribus.

Hæc autem aliàs 3 critica est:aliàs ex 4 con
tudine naturali. Nonnunquam omnino præter
turam est. In duobus primis generibus sanguis
primi non debet, nisi viribus iam metuitur. M
etiam minùs,ac tardiùs ætate iuuenili, tempera
to sanguineo,aut vbi consueta aliqua vacuatio
termissa est. Quales sunt hæmorrhoides, vom
sanguinis, phlebotomia, & mẽstrua in mulieri
Vbi verò supprimendus est, remedia sunt 5 vin
la, cucurbitulæ, phlebotomia, Sanguisugæ, 6 a
collemata indita naribus,aut admota reliquis c
poris partibus. Vincula ergo digitis pedum &
nuum,testiculis,articulis interuallo trium digit
auriculis iniicienda sunt. Frictiones etiam deor
ductę,immersiones extremorum in aqua calida
frigida conueniunt.

Phlebotomia è cephalica eiusdem lateris,
vtráque,si vtrinque profluit sanguis:ídque ang
vulnere, ne tanta fiat vacuatio. Tutiúsque aliq
ties diuersionem repetere, quàm semel ducto
guine animi deliquium excitare. Quod tamen
mi deliquium Paulus & aliquot alij probauer
Gal. in Prorrhetico non expectandam animi d
ctionem pręcipit. Atque experimento certum

1 Vt in dysenteria αἱματώδει.
2 Vt purgatione menstrua, profluuio muliebri, lochiis.
3 Vt in iuuenibus, in febre ardente.
4 Vt in purgatione, & iuuenum hæmorrhagia, mutilorũ dysenteria, hæc bona, vt signum, & vt causa.
5 Ad reuulsionem obscuram.
6 Vulgò agglutinantia appellant.

mi deliquio sanguinem non restitisse. Sanguisu- post aures, aut in sede, iis maximè, quibus con- tæ supprimuntur hæmorrhoïdes. Cucurbitulæ im post vincula, & ante phlebotomiam hypo- ndrio eiusdem lateris affigendæ sunt. Affigun- & scapulis, & summæ ceruici, etiam cum scari- tione, si opus fuerit, & vires tolerant. Anacolle- ta verò, & quæ induntur naribus, magna ex par- efrigerant: quorum vsus 7 post alia supradicta redia tempestiuus est, iam reuulsa in partes con- ias materiâ, id est, in 8 partes inferiores corpo- aut posteriores capitis. Alioqui vsu refrigerantiũ rimi quidem deteriùs habuerunt: inde conuulsi, oborta spirandi difficultate suffocati. Et hæc re- dia infirma omnia comperit Gale. præ maiori- 9 illis remediis, ex quinto Methodi, ex Pror- tico, ex lib. de sang. missione. Anacollematis er- & aliis topicis post reuulsiones vtendum erit, ita ratione naturæ capitis & partium, quibus nouentur. Anacollemata fiunt ex argilla, farina atili, farina triticea, incorporatis cum oui albu- e, addito momento aquæ rosar. & aceti. Potest que aliquid adiici boli armenæ, sang. drac. & m eiusm. quæ adstringunt, quale hoc est.

℞. 10 argillæ ℥.2. boli armenæ ℥. ß. acaciæ, hy- ystidos ana ʒ.2. cum oui albumine & modico i fiat emplastrum, applicetur fronti & tempo- s. Induntur in nares, quæ refrigerant, adstrin- t, inuiscant, aut crustam ducunt, interim mixta ortiuncula narcoticorum. Verùm & narcotica,

7 Ne sanguis in asperam arteriã, aut œsophagum procumbat, vel caput afficiat, & parotidas excitet.

8 Vt in mulierum hæmorrhagia.

9 Quæ pugnãt cũ causa coniuncta, generationẽ prohibendo, intercipiẽdo.

10 *Vel. ℞. argillæ, farin. volatilis ana. ʒ.1. misceãtur cũ albumine oui, & tantillò aceti. Imbuãtur goßipio carpto, naribúsque imponãtur, ad pugnandũ cum anastomosi. Vel. ℞ succi lanceolæ (id est plantag. acutioris) bursæ pastoriæ [illegible] cum his maceretur sanguis draconis. Excipiantur singula goßipio carpto, ri indantur.* 11 *Vt hyoscyami, opij.*

& caustica cum periculo esse solet. Sine metu su
12 succus plantaginis, succus rubi, mespilorum, c
norum, & alij eiusmodi. Lanugo arboris, quæ fol
insidet, aut quæ veluti nucamenta pendent è spe
populi, 13 vel masculi salicis (quem Galli *Marsa*
appellant) medio mense Martio colliguntur, ma
rantur in aceto, siccantur, & vsui asseruantur. Vs
tempore induntur per se naribus, aut conuenien
medicamine imbuuntur, atque ita imponuntur.

12 *Præsertim lanceola, & fructus rubi immaturi.*

13 *Aqua etiam stillatitia ex nucamentis salicis.*

Athanasia Nicolai cum succo pentaphylli. Al
xandri puluis, qui ita paratur. ℞. consolidæ, sangu
nis drac. carab. ana ʒ.1. hæmatit. corall. cornu. cer
vsti ana ℈.2. f. pulu. Datur ad ʒ.2. vel ʒ.1. cum liqu
re conuenienti. Alius.

℞. rutæ vstæ ℥.1. sarcocoll. lithargyri, sang. dr
con. ana ℈.4. f. pul. vulneribus etiam immissus sa
guinem mirificè sistit. Alius.

℞. testæ pectunculi marini vsti, sanguinis dr
con. carabe ana ℥.1. spongiæ nouellæ vstæ nost
more, punic. vsti ana ʒ.3. Licinium oui albumi
imbuitur, superaspergitur puluis, & naribus, v
vulneri immittitur.

Spongia aceto acerrimo imbuitur: imbuta pi
liquida circunducitur: tum fictili vase reposita c
matur: in puluerem redigitur. Puluis efficacissim
est, & per se insufflatur naribus, vel liquidis me
camentis commiscetur. Aliud.

℞. thuris ʒ.2. aloës ʒ.1. cum oui albumine inc
porentur. Penicillus è mollissimis pilis leporis, a
floccus è lanugine, aut nucamento suprà dicto,
eo medicamento incoquitur, & ita naribus imp
nitur. Penicilli etiam conueniunt è tela aranearu

cui in

insideat farina volatilis.

℞.succi basil.ʒ.6.aceti ʒ.2. caphuræ ℈.2. misce. iamenta hoc medicamento imbuta induuntur na us

℞.aquæ plantaginis,rof.an.ʒ.6. aceti, vini albi stringentis ana ʒ.3.caphurę ʒ.1. misce, & in milla madefac.linteamina,quæ collo inuoluas, hei,pedibus,testiculis,& mammis.

℞. aquæ panis porcini ℥.1.caphuræ ℈.1. attraur in nares. Terra sigillata, bolus armena, sans draconis,Trochisci de carabe,oui albumine & ti momento dissoluuntur.

Hinc madefactus penicillus naribus imponitur.

adix 14 pœoniæ subiecta linguæ sanguinem siherba verò fronti imposita,aut naribus indita. 14 *Sic equiseti radix trita, & naribus imposita efficacissima ad sanguinem sistendum.*

Fragaria herba trita similiter iuuat.

Vtile est etiam olfacere caphuram in aceto dissitam.

Quidam temerario remedio,cùm reliqua omnon iuuissent, eum, cui profluebat sanguis, in neum deduxit,atque demersit ad collum, & ita itit sanguis. Verùm ab hoc remedio certum exin est,si vires vehementer laborent.

Vulgus vtitur corallo è collo suspenso.

Lapides,iapsis,onyx,hæmatites,id est, lapis sannarius,eodem remedio esse creduntur.

int,qui applicent parti,vbi debet fieri reuulsio.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Alenus scribit comment. 1. τῶν ἐπιδημιῶν, apud Hippocratem τῆς αἱμοῤῥαγίας nomine profluuium sanguis è na- *Gal.comm.1. in li.1. Epid. sent.9.*

ribus intelligi, si per se ponatur, non expressa particula, vn effluit. Alioqui nomen generale est in omni sanguinis vacu-

Hæmorrhagiæ modi quatuor.

tione, siue per crisim fiat, siue symptoma sit læsæ arteriæ, a venæ. Sed ex arteria exilit tenuior, flauior & cum saltu. Qu tuor in vniuersum modi sunt. Reseratio oris vasorum p ἀναςόμωσιν, ab eorundem imbecillitate, sanguinis copia, crimonia: transcolatio, sudoris instar, per διαπήδησιν, à ritate tunicæ, sanguinis tenuitate vel sero, gracilium vas rum apertione. Diuisio tunicæ, à vulnere, contusione, ruptio per ῥῆξιν Postremò διάβρωσις eiusdem, id est, exulceratio a erosio intrinsecus facta à vitioso succo & acri: extrinsecu valentibus medicamentis, aut igne. Vix tamen ab exter venis sanguis profluit, nisi vel erodantur, vel rumpantur densitatem in cute externa.

Si per διαπήδησιν profluat, serosorum humorum purgati venarum densitas, sanguinis crassities procuranda. Si per δι βρωσιν crustam inducentia erunt vsui. In cæteris vacuantia, r pellentia, refrigerantia, adstringentia, obstruentia, resi cantia, sanguinis missio, diuersio, ligaturæ, cucurbitulæ, fr gidiorum perfusio, epithemata, & similia.

Laudatur sanguinis profluuium post partum, tempo mensium, in synochis febribus, & aliis per crisim, èn ribus post capitis dolores, modò affectio frigida non Proinde remedia nulla postulat, nisi immoderatum sit, vir superet, & futuræ hydropisis, aut cachexiæ periculū mineti

Prosunt succus caudæ equinæ in vino, puluis Alexand Trochisci Rhazæ, de terra sigillata, de carabe, soluti in o

Hæmorrhagiam sistentia.

albumine, ex Heraclide, manuum, cruris, articulorum lig tio, frictio, cucurbitula supra vmbilicum, nisi sit imbecillio Porri succus auxilium est sæpe probatum. Nonnulli accipiu porros nouem, aut decem recentes, medios transfigunt fil folia extrema amputant, vt odorem inspirent, circunda collo obuersis foliis naribus, & deorsum versis capitibu Stercus asini odoratum, expertum etiam reiicientibus sa guinem, vrtica Græca trita, fronti alligata, cherepyllon oleo nucum, plantaginis, millefolij succus, herba trita, c phura aceto soluta, sanguis ægri.

Ἀνακολλήματα] Paulus explicat agglutinamenta. Fronti eni applicantur, habéntque agglutinandi & obstruendi facultat

usmodi sunt tela aranearum, farina volatilis, emplastrum mitissæ, & similia soluta oui albumine. Sed inutilia, cùm venas & arterias interiores humor decurrit. *Paul. Æg. sub fine cap. 16. lib. 7.*

NTO. VALETII EXERCIT. XXII.

HÆmorrhagia symptoma est, quod sub genere excretionis immodicæ continetur: fitque vel næ tunica diuisa, vel vasis ore reserato, vel sudomodo sanguine transmisso. *Gal. lib. 3. de caus. sympt. & lib. 5. Meth.*

Eius causæ sunt externæ, internæ. Externæ, quæ nque rumpunt, incidunt, contundunt, clamor gnus, & acutus. Internæ, sanguinis copia, praua alitas, vasorum infirmitas, facultas excretrix imoderatiùs mota. Vbi copia sanguinis mali huius usa est, atque etiam acrior eiusdem qualitas, nuln præsentius remedium reperitur venę sectione: æ tum præsertim celebretur, cùm moderata sâninis copia effluxerit, & fortis lationis impetus stiterit. Ducetur paulatim, & per interualla sanis, nisi viribus minùs metuatur. Quod si citatior morrhagia iam vberiorem vacuârit, cucurbitumagnæ hypochondriis è directo affixæ, dein scalis & ceruici, artuum frictio, deuinctióque faerunt. Mox properandum ad ea, quæ calorem hibent, proptereáque sanguinem refrigerant, & motum reddunt ineptiorem. Huius generis infia cùm assumenda, tum admouenda comparari ssunt. Sumuntur syrupi myrtill. ros. siccar. de paere, de nymphea, granator. cydoniorum, & siles, cùm aquis centinodij, plantag. portulac. arglosf. vt. *Hæmorrhagiæ causæ. Gal. cap. 10. lib. de curãd. rat. per sang. missionem. Gal. lib. 14. Meth.*

℞. semin. plantag. portulac. lactul. ana ʒ. ʒ. ros. rubr. ros.

transmarin.ana p.1.f.decoct.in aqu. chalybeata ad quart.3. I
colatura dissolue zulapij rof. syrup.cydon.ana ℥.2.puluer.tro
chiscor.de carabe ʒ.1.ß.f.zulapium pro dosib.3.Vel. ℞. pul
trochisc.de terra sigillata ʒ.1.coralli rub.cornu ceru.vsti an.
1.syr.myrtill.℥.1.aquæ, vel succ. plantag. rof. vel nymph. ℥.
vel 3.zulapium:exhibeatur.

Vel ex conseru.rof.symphyti,additis bol.armen
terr.sig.lotis, corall.rub. lap. hæmat. cornu cerui v
sti,seminibus plantag. & lactuc.cum syrup. myrtill
parabitur opiata.

Eodem pertinet ciborum refrigerantium & in
crassantium vsus.

Sed hæc refrigerantia non nisi post sanguini
fluxum alio reuulsum imperanda sunt. Neque vero
fronti atque capiti illicò refrigerantia topica adhi
benda:alioqui enim conuulsio,suffocatio,dyspnœ
plerúnque accideret, aut ipsa etiam hæmorrhagi
adaugeretur.

Hoc emplastrum fronti & temporibus apposi
tum,sua lentitia meatus obstruendo sanguinē exit
prohibebit.

℞.bol.armen.sang. drac.ana ʒ. 3. mastich. farinæ volati
lis ana ʒ. 2. cum oui albumine, vel cum plantaginis succo
emplastrum.

Proderit etiam contortum ad ellychnij forman
linamentum in nares immittere, quod in hac men
sum sit mistura.

℞.bol.arm.terr.sigill.ana ʒ. 1. aloës & pilor. lepor.minu
tim concisorum ana ʒ. ß. excipiantur cum albumine oui &
oxycrato,& in formam linimenti redigantur.

Sunt,qui rutam,aut vrticam viridem aceto ma
ceratam naribus imponunt: alij spongiam eoden
aceto imbutam.Lapidis molaris feruefacti,&aceto
acerrimo extincti vapor naribus exceptus,pręstan

ſimum creditur afferre remedium.

Eſcharotica, vbi prædicta omnia nihil promo-rint, ex vitriol. chalciti. gypſ. & gummi æquis par-bus, vel per ſe in nares inſufflanda, vel linamento pta indenda. Sed hæc, vt etiam narcotica, nō niſi nma vrgente neceſſitate ſunt vſurpanda.

Quod ſi ab hepate, aut liene, feratur ſanguis, epi-ema ex aq. plantag. cich. roſ. oxalid. ana ℥. 2. aceti . ſantal. citr. vel diamargar. frigid. ʒ. 1. comparabi-: quo imbuta linteola hypochōd. admouebūtur.

Denique poſt ſanguinis fluxum optimè repreſ-n vtilis erit purgatio, quæ tollenda ſit hæmor-agiæ cauſa. Et quia, vt plurimum, bilioſus, acer mordax eſt humor, cholagogum huiuſmodi po-it imperari.

℞. prun. damaſ. tamarind. ana ℥. ß. ſemin. melon. cydon. ntag. ana ʒ. 1. flor. violar. & nenuphar. ana p. 1. f. decoct. doſi. In colatur. infunde rhei elect. ʒ. 2. ſantal. citr. ℈. 1. In reſſione diſſol. iulep. roſ. vel ſyrup. cydon. ʒ. 6. f. doſis.

De 1 Angina. CAP. 23.

Angina inflammatio eſt faucium, aut muſcu-lorum, qui ad fines aſperæ arteriæ ſiti ſunt. nnunquam etiam exteriorum ceruicis. Deſpe-io eſt, 2 cum nuſquam apparet. Cum grauiſſi-s dolor eſt, febris, cum os hiat, lingua exerta eſt, ercepta deglutiendi via, & potus per nares 3 uit, aut ſi ad initia ceruicis cauitas eſt, intrò ad-cta vertebra. Hæc vt minuuntur, ita leuior mor-eſt. Oportet ergò ſtatim initio collocare ægros o ſatis 4 amplo, 5 nec frigido: ita reſidere in le-, vt 6 caput altiùs attollatur. Liquidiora 7 ſun-

1 Quæ tumor eſt cōtra naturā, cum rubore, dolore, calore, & fluxu cōiunctus.
2 Quod ſi quis euaſerit, peripneumonicus fit, & intra dies 7. moritur aph. 10. lib. 5.
3 Obſtructo ſcilicet œſophago.
4 Vt liberè aërem ducāt.
5 Ne cōſtringatur meatus iam obſeſſus.
6 Nam non niſi ceruice recta ſpirare queūt orthopnici.
7 Qualitate & conſiſtentia humida; qualia ſunt ptiſana, colatitia, pulli iuſculū & carnis vitulinæ, gelatina, quæque ſit cinamomi expers.

to alimenta.8 Parcissimè viuant quantum vires t
lerare possint. Abstineant iis omnibus, quæ 9 fl
xiones incitant, quale vinum, vaporosa, & calida
rè omnia. Vitent enim 10 glutinosa, quæ cùm e
non detergeant, vias iam oppressas angustia int
cipiũt. Primis diebus, atq; adeo initio morbi, 11 sa
guis detrahendus est, adhibito prius hoc consili
Mulieribus tum grauidis, tum quibus menses su
primuntur, angina fit aliquando. In grauida, sa
guinem detrahes nullo metu ad tres q; quatuor
vncias, plus minusve, vt scopi 12 phlebotomię in
cabunt. Minùs, si fœtus 13 maior est, vt post sep
mum mensem. Quòd si mulieri grauidæ etiã tu
menses fluunt, 14 multò liberiùs sanguinem è cu
to detrahes. Hic enim & ab angina matri, & ab
bortione fœtui periculum est. In iis vero, quę vt
rum non gerunt, & menses supprimuntur, venam
crure vulnerabis, copiosiusque detrahes. Tũ ad b
chij venas, quæ morbo conueniunt, phlebotomia
transferes. Hoc consilium multis aliis morbis, q
bus corripiuntur mulieres, commune est. In aliis
quidem manifesta signa plenitudinis appareant
saphena: si mediocria, è media cubiti. Alioqui è c
phalica sanguinem detrahes mediocri vulnere,
si amplius sit, nimium viribus detrahatur. Si ang
stius, effluat tenuis sanguis, crassus relinquat
Hyeme, vbi anginę ferè phlegmaticę, parcior d
tractio, sed foramen maius esse debet. Vere, & r
liquis temporibus copiosior, vulnúsque angust
imprimatur. Cucurbitulę ex libro de cucurb. c
locentur.

8 Vel dies aliquot omnino à cibo abstineãt, si vires valeant sine infirmitatis metu.

9 Vt omnia piperata, & aromatica.

10 Hæc enĩ homines faciunt pneumaticos.

11 Ad euacuationẽ materiæ coniunctæ, & antecedẽtis reuulsionem.

12 Ex morbi essentia, symptomatum vehementia, dignitate partis, causa materiali & effectrice desumpti.

13 Quia mulier grauida secta vena abortit, præsertim si fœtus grandior sit.

14 Quòd ita comparata sit mulierum naturâ, vt sanguine abundet.

Mollis 15 aluus esto leuibus 16 clysteribus, ultò magis si febris est. In quibus interim dissol-
:s cassiæ fistulæ ℥.1. vel ℥.ß. cathol. vel hieræ 17 cræ. Huius hieræ summa vis probata. Nam cùm ıgina multos Romæ suffocaret, eaque veluti pe-
:s tota vrbe grassaretur, inuentum remedium à edicis, vt post frugalem cœnam ℈.1.pul. 18 hie-
: in pilulas coactos exhiberent.

Quo auxilio quicunque vsi sunt, periculum de-
inârunt tam atrocis morbi.

Paulus in nonnullis, omissa 19 phlebotomia, rioribus clysteribus vtitur dissolutis ℥.3. hieræ acolocynthidos. Sed quod antè dictum est, priusıam iniiciamus clysteres 20 acriores, leuioribus i oportet, qui inueteratum stercus emolliant & :trahant.

Purgationes quoq; leues ex cassia, manna, ad ℥.1. ıt eo plus in 21 decocto passularum, hordei, flo-
.m cordialium, tamarindorum, sebesten, prunorũ.

Suspectum pharmacum, quod Asclepiades im-
:rauit ex aloë & colocynth. tum quia in 22 pilu-
s conformat, tum quia fortius est.

Dissoluta enim liquoribus, non coacta in pilu-
s, pharmaca magis conueniunt, propter difficul-
tem deglutiendi.

Atq; dum hæc fiũt, gargarismis vtendũ est, initio uidẽ repellẽtibus: deinde admixta vi detergẽte, & soluente: post etiam, si fuerit opus, maturantibus.

Atq; vbi dolor grauior est, & sentitur exulcera-
o, lenientibus, quorum materiã & compositionẽ

15 Omnis enim angina alui profluuium desiderat.

16 Vt fiat decoctio ex sero lactis: in qua dissoluatur cassia, aut catholicum pro clystere.

17 Non, si febris adsit.

18 Simplicis, ad exclusionem pituitæ salsæ, per deriuationẽ in aluum.

19 Sed & ante venæ sectionem hic gargarismus imperandus. ℞. aquæ hord. ℔.1. aqu. ros. & plantag. ana ℥.2. succi granatorum ℥.1. f. garga. P. sectionẽ vero venæ, ex lacte calido imperabitur.

20 Vt qui nt ex decocto capitali & hiera vtraque. 21 Vel in decocto pulli, aut carnis tulinæ. 22 Quas anginosus deglutire non potest.

repetes ex 6. κτ' τόπȣς, & cap. 43. octaui Aëtij. R
centiores Medici iisdem etiam vtuntur, vel his.

℞. decoctionis rosarum sicc. ℥.4. cum diamo
℥.2. Ex sorbis, cornis, moris rubi, aut alioqui imm
turis, è granatis acidis poterit exprimi succus,
quarta parte sacchari, aut mellis rosati dulcari. Di
nucum & diamoron initio dissoluantur in dupl
liquore adstringente, quales sunt supradicti succ
Decoctum rosarum, plantaginis, sorborum, corn
rum, mespilorum, & similium adstringentium, v
in aquis inde distillatis. Conseruę sunt cornorun
sorborum, mespilorum, mororum immaturorun
23 *Quo vtũtur ineũte angina, præsertim æstiua.* quarum vncia in duplo liquore adstringente diss
luta reprimentem 23 gargarismum efficit. Et hi
quoque laudatus reprimendo & leniendo.

24 *Vel. ℞. decocti sebesten. ℥. 2. aquæ è sorbis, aut cornis ℥. 4. f. garg.* ℞. 24 succi expressi è cassia fistul. ℥.1. decoc
rosarum aut aquæ plantaginis ℥.2. vel decocti se
besten. ℥.2. aquæ è sorbis, cornis, aut mespilis disti
latæ ℥.4. misce pro gargarismo.

25 *In quantitate, qualitate & vsu.* Vt augetur morbus, ita repellentium 25 modu
minuendus, & augendus resoluentium. Itaque plu
mellis admiscemus: vtimúrque hydromelite, plu
26 *Huius hæc erit componẽdi ratio. ℞. ros. sicc. M. ß. fiat decoctio in tribus libris aquæ. In colatura ad ℔. 2. dissol. mell. ℥. 3. vel ℥. 2. fiat hydromel.* minúsve diluto, in quo rosæ 26 præbullierint, sy
rupo rosato, syrupo etiam de papauere, vbi fluxi
tenuior est. Vbi his remediis nihil proficimus, ven
sub lingua incidendæ sunt. Alij ex Archigene &
Asclepiade venã frontis, & quæ ad angulum ocu
pertinet. Hippocrates lib. 3. de morbis venam qu
sub mammis est, in paracynanche, quæ leuior e
angina, pertundit. Nonnulli venas ceruicis.

Cæl. Aurelianus capite 4. lib. 3. Acut. sanguinen
trahere è locis sub mammis constitutis, noxiun

: atque putidum contrà Hippocratem conten-. Ac noxium quidem, quòd plurima oporteat pora diuidi, cùm neque facilè sub visum venæ sint deuenire. Putidum, quia vlla sine difficulta-)rofundiore facto foramine, iusta sanguinis de-ctio è venis humeralibus approbatur.

Verùm tutius est post vniuersalem vacuatio-n perseuerante malo cucurbitulas cum scarifi-ione ad initia ceruicis adfigere, &c. Postea venas lingua, vel phlebotomo aperire, vel cultello :ificare.

Sanguisugæ iisdem locis, quibus cucurbitulæ, gi possunt: quæ vbi detractæ fuerint, cucurbi-: inducuntur, perpetuò habita virium ratione.

De cinere hyrundinum, humano stercore, cani-& aliis, quæ melli mixta, aut aliter præparata inæ conueniunt, lege postremos lib. Galen. de plicibus, vt de assellis & aliis remediis, commē-os secundum locos.

Lenies dolorem & asperitatem gutturis aquâ, ua mica panis albissimi coxerit. Aut 27 panis coctus vehementer exprimatur: colluatur suc- Eodem modo è furfurum, tritici, pinguium iore. Lac etiam per se, mucago semin. cydo-um, lini, althææ, aut hic Sorani efficacissimus arismus.

27 *Vel fiet cataplasma ex radicibus liliorum & althæa, caricis pinguibus, cum butyro, farina lini, oleóque liliaceo.*

℞. glycyrrhizæ recenter rasæ & conquassatæ ℥. ʒ. llis rosati ℥.1. aquæ fontanæ ℔.ß. coquantur ia ad crassitudinē, è colatura fiat gargarismus.

enidia quoque in lacte dissoluta, ptisanæ suc-iordeatum, lac amygdalarum dulcium simili-olluatur. Maturant.

℞. ficuum pinguium ℥.3. hyssopi P.1. fiat de-
ctio ad dimidias, colaturâ colluatur.

In periculo suffocationis.

Anginosi sæpissimè periculo suffocationis
borant. Quòd si periculum inde natum est, q
erupit tumor, & sanies in pulmones & cor deflu
desperatio est, nisi summo 28 beneficio naturæ
iuuentur. Alioqui sæpè fit, vt cùm nimis increu
tumor, omninò intercipiat vias spiritales, 29
certa mors est, nisi occurramus. Itaque extremo
lo extrema remedia tentanda sunt. Repetenda
ctio venarum sub lingua. Cucurbitula magna
cum 30 multa flamma initio ceruicis affigenda
Collum & thorax onere leuanda sunt, atque in
genda oleo de liliis, aut fœnugræco.

28 Vt expectorato, aut alui profluuio, aut vrinæ purulentæ exclusione.

29 Impeditur enim actio, per quã est vita.

30 Vt maiorem attrahendi vim habeant vacui fuga.

Caput his attollendum est, vt probè sedea
Aër frigidus introducendus est. Locus sit luci
& perspiratus. Cucurbitulæ quoque in pulpis
pularum, sub mento, in mento, & maxillis.
etiam in sutura coronali, & sub mammis coapta
Rhazes etiam vesicante phœnigmo vtitur in
ceruicis, túmque gargarismis acrioribus vtend
est, vt hydromelite, in quo pugillus hyssopi,
origani coxerit, aut radix gentianæ, cucum
agrestis, iridis. Aut.

℞. seminis sinapi ʒ.2. canquassentur, & in ac
acerrimo macerentur. Incorporentur cum m
co melle. Deinde dissoluantur in ℥. 2. mulsæ
gargarismum.

Quòd si his artibus nihil proficimus, vti
auxilio Asclepiadis. Vtendum est tum etiam om
bus ferè medicamentis.

Hiante ore lingua deprimatur: culter ligneus a-us indatur in guttur, vt tumor disrumpatur. m prono capite sanies repurgetur. Vbi in fauci-s manifestus tumor est, vellicandus est vngui-,aut ferro aperiendus.

Alij 31 spongiæ partem ad magnitudinem a-lanæ suspendunt è filo, & ita ab ægro deuora-ubent. Intumescit spongia, atque dum vi re-hitur, tumorem rumpit. Hoc alij bolo carnis æ semicoctæ ita suspenso & deuorato, tum retracto, molliuntur. Alioqui scarificandus lo-est sub maxillis, sub mento, in collo, vitatis sem-neruis & arteriis. Sic enim aliquando sanies ef-t. Alioqui cucurbitulæ scarificatis locis appo-ıdæ sunt. 31 *Nonnulli etiam panis crustā deuorandam præbent.*

E nido hyrundinis in aqua decocto, aut oleo nmuni, vel chamæmelino emplastrum faciunt, od inducunt collo. Alij è stercore humano re-ti. Quidam, quod tolerabilius est, è lana succida iccata in oleo communi, oleo liliorum, chamæ-i, aut simili, quorum consilium est, vt foras ma-am euocent.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Anginæ species quatuor à Paulo constituuntur, quibus tam etiam recentiores addiderunt. Omnibus commu-st inflammatio aliquando cum tumore, deglutiendi dif-tas, impedita respiratio, dolor circa laryngem & œso-gum. Differunt parte affecta. Fiunt enim in musculis vel , vel gutturis, vel vuæ. συνάγχη in musculis pharyngis: κυνάγχη in musculis faucium externi: κυνάγχη in muscu-ternis laryngis: παρακυνάγχη, in externis. Quinta fit luxa- *Pau. Æg. cap. 27. lib. 3 statim in initio.* *Anginis omnibus quid commune.*

tis vertebris ad anteriora. In qua locus cauus apparet cum
Aët. serm. 4. Tetrab. 2. cap. 47. lore, musculorum circumiacentium tumor, respiratio diffi
lis, hiatus oris, lingua exerta, & à sua radice mota, solaque
teribus Κυνάγχη dicebatur, vt scribit Aëtius. Periculosissima
mnium, & quæ eodem die iugulat, si neque in faucibus, ne
Hipp. lib. 3. Prognost. sententi. 16. & sequentibus. in ceruice tumor aut rubor apparet, si dolor vehemens,
lenta inspiratio, cibi & potus refluxus per nares, & similia
Hippocrate scripta in Prognosticis. Distinguitur à peripn
monia & pleuritide, quia dolor in gutture maximus cum
gustia, nullus in thorace. Vbi pulsus magnus & vndo
peripneumonia: durus & tensus, conuulsio metuenda est.
Anginosorũ duorũ histor. minente suffocatione paucus & rarus: agentibus anim
creber & inæqualis apparet. Cuidam in musculis dextræ p
tis laryngis cùm orta esset inflammatio, neque appareret,
tactu duntaxat externo dolorem præ se ferret, mors subita
bus horis à missione sanguinis consequuta est. Alius iussit
gurgulionis finem amputari absente Medico, cùm inde suf
caretur, & seruatus est. Quod mirum certè videri non de
Nam & Antonius Beniuenius medicus eruditissimus de
colao Rota angina laborante idem fermè commemorat.
Hic cùm opportunis præsidiis nihil leuatus esset, & aresce
corpore, pallente facie, ac vertentibus oculis spes salutis
dempta foret omnis, ne æger Deo & naturæ incuratus din
teretur, ad insolitum, vtile tamen, auxilium visum est con
gere. Locum iussit altioribus plagis sub ipsis maxillis aceti
supra collum scarificari: ex quo cùm sanies multa prorupis
adeò morbus sedatus est, vt faucibus ipsis spiritum simu
cibum captantibus, facilis dein ad bonam valetudinem æ
ipsi data sit regressio. Post febrem repentè inuadens, & r
apparens, lethalis. Si ad pulmonem conuertitur, septem
bus interimit.

Hipp. aph. 10. lib. 5. Remedia sunt sanguinis missio è cephalica dextra, re
lentia intrò sumpta, gargarismata, sectio venarum sub ling
clysteres ad reuulsionem, inunctiones, vnguenta, syrupi,
tiones, lohot. Mulier quædam superstitiosè butyrum me
Maio asseruabat, & colligebat tribus diebus rogationum,
ris è lacte vaccæ, quæ marem peperisset, mulieribus, quæ
minam. Vrgente malo inungebat collo, ceruici partibus
cinis, carpo plurimùm fricando. Atque hac ratione non p

anitati restituit. Datur diacodion, vbi somnus concilian-
x tenuis fluxio. Vbi educendum, magis cum melle. Po-
ddi glycyrrhiza, interdum sapa, & mel.

NTO. VALETII EXERCIT. XXIII.

υάγχη affectio Latinis angina dicta, musculo- *Gal. lib. 13. Meth.*
rum gutturis internorum, seu faucium est in-
matio, in qua nullo existente in thorace, vel
none vitio, difficilis redditur spiratio. Anginæ
ies ex differentiis symptomatum, partium la-
ntium natura, causæ duplicis distinctione, pe-
o maiori aut minori petitas, videre est apud
ocratem sent. 16. 17. & sequentibus lib. 3. Pro-
tic. & apud Gal. cap. 4. lib. 4. de loc. mal. affect.
mment. in aph. 34. lib. 4.

Acutissimus est hic morbus, primo, secundo,
interdum die iugulans, ob interceptam res- *Anginæ curatio.*
ionē. Quocirca quum primùm respirationis &
ititionis difficultas obrepit, venæ sectio in cu-
subducta priùs blando clystere aluo, præsenta- *Paul. Æg. cap. 27. li. 3.*
ı est remedium. Verùm sanguis non subitò ac
l, sed pluribus interpositis vicibus, euacuan-
ıe cumulata, semélque facta vacuatione, ani-
gro deficiente, suffocationis periculum super-
t, dum materia in affectam partem collectim
ımpit. Altero à venæ sectione die lenis purga-
hibeatur: quam si sumere æger nequierit, a-
clyster iniicietur. Mox, fluxio si penitus consti-
vena sub lingua pertundatur.

ıinetiā in ipso anginæ principio, vt & inflam-
num reliquarum, indicatur affluentis humo-

ris repulſio. Hæc perficitur repellentibus, non ſo
adhibitis, ſi quidem materia intrò regerenda n
eſt, ſed ore tantum contentis gargariſmis, quales
Hollerio parantur multi. Hic omnium inſtar e
poterit.

℞. agrim. & plantagin. ana M. I. granor. berber. co
mal. granat. ſemin. acetoſ. & portulac. ana ʒ. 2. roſ. rub. h
integr. ana p. I. paſſularum non mundatar. ℥. ß. f. decoct. &
latura ad ℔. I. In qua diſſol. dianior. dianuc. & ſucci gra
ana ℥. I. ß.

Huius partem ore continebit æger ad leuior
gargarizatum. Vehementior enim partes affe
mouet, quibus incaleſcentibus augetur fluxio.

Vigente, aut inclinante morbo & laryngi im
ctam materiam concoquere, & diſſipare oporte
Itaque ad gargariſmũ parabitur decoctum ex m
turantibus & diſcutientibus, vt ex beton. hyſſ
origan. floribus chamæm. melilot. ſeminib. lini, f
nugr. cum glycyrrhiz. & paſſul. mund. in quo diſſ
uetur mellis roſacei, aut ſyr. roſ. quantitas prop
tioni decocti reſpondens. Extrinſecus verò eiuſm
di applicabitur cataplaſma.

℞. ſem. lini, fœnugr. ana ℥. ß. coq. in hydromelite: add
amygdal. dulc. & dialthææ. q. ſ. f. cataplaſma.

Fit etiam emplaſtrum è medulla caſſiæ cum o
communi, vel chamæm. adiecta portione dialth
vel emplaſtri de mucaginibus vel de meliloto.
denique vſui erit topicum ex ſterc. canino albo r
dicamentum Muſæ, quo fortius nullum nouiſſ
neque in angina, neque in magna tonſillarum
flammatione, aut iis, quibus ex glandulis ſuffo
tionis periculum immineret, Galenus ingenuè p
feſſus eſt.

Gal. part. 4. cap. 2. lib. 6. de cõpoſ. pha. κατὰ τόπους. & cap. 19. libr. 10. de ſimpl. medic. facult.

De 1 Tussi. CAP. 24.

TVssis causa sola 2 intemperies, partium 3 cō-
sensus, vt lumbricis, vel humore acri, stoma-
m infestantibus, & quod sæpè fit, à cerebro de-
io, aliàs calida, aliàs frigida, tum etiam humor
ulmonibus conceptus, aliàs crassus, aliàs tenuis,
rim viscidus, nonnunquam etiam asperitas 4
riæ. Vt rectè cures, causa cognoscenda est.
Intemperies 5 frigida, quod sæpè fit, hyeme 6
nte, domicilium calidum, animæ retentio vi-
' dulcis & calidi potus, partium pectoralium
iitio ex linteis calentibus, 8 pedum calor &
tis, sufficienti remedio esse possunt.
Defluxio tenuis, maximè si copiosior est, reti-
da est incrassantibus: multò magis, si acris est.
quod intelliges ex oculorum & faciei rubore,
atione, aut etiam mordicatione oris interio-
apore, vrinis multùm coloratis, tum etiam an-
dentibus causis. Hæc enim tussis, etiamsi initio
est, 9 tabem denuntiat.
aque statim initio medicamentis vtendum est,
inspissent & obtundant materiā. Conueniunt
ie aqua hordei, syrupus violatus, de papauere,
ag. psilij, se. cydoniorum, decoctum papaue-
adiecta sapa, vt & somnum cōcilies, & fluxio-
incrassatam cohibeas, nec attenues. Melitismis

1 *Ex sufflatione vehemētissima, qua spiritus multus celerrimè foras erumpit, ad exclusionem materiæ, quæ pulmones lacessit, & vias intercipit.*

2 *Frigida scilicet. Gal. cōment. 1. in libr. 1. Epid. sentent. 12.*

3 *Vt hepatis & ventriculi: vel etiam aliarum affectionū metastasis & trāslatio symptomatica, vt in pleuritide, & hydrope.*

4 *Quæ sicca tussis causa vna existit.*

5 *Cuius si-*

... st tussis leuiter irritans, quæ tacendo cesset, fiátque à spiritu, non à maligna ... tione. 6 *Tempestate præsertim Aquilonia repentè oborta.* 7 *Ex ... diæta in morb. acut.* 8 *Nam venarum, quæ ad pedes feruntur, continui... lor superiores petit partes.*

... uæcunque enim distillationes à capite tussiculosos & raucos homines redd... ... si tempore conquieuerint, alteram faciunt tabis differentiam.

plurimùm vtuntur Medici in tuſſi, quibus tam abſtinendum eſt, vbi fluxio eſt tenuis. Mel enim a tenuat. Sed loco mellis vti oportet vocato mel paſſulato, ficato, quod ſyræum nonnulli vocan ſucco glycyrrhizæ, aut prunorum. Hæc autem i comparabis. Paſſulas, ficus, pruna, iuiubas, ſebeſte horum aliquot in aqua coques ad putrilaginer tum vehementi expreſſione percolabis, & iteru coques ad mellis craſſitudinem.

Hîc etiam vtimur mucagine gummi tragaca thi, gummi arabici extracta in aqua roſarum, incorporata in aliquo ſuccorum prædictorum. gratia exempli.

10 Item ad ſiſtendum ferinum catarrhum hoc poterit cõmodè præſcribi ♃. ſyrup. roſ. de ſiccis cũ quadrupla infuſione roſ. ℥. ß. pilul. de cynoglossæ gra. 4. aut 5. excipiatur cochleare vnũ ante horam ſomni.

♃. mucag. gummi tragacanthi extractæ in aq roſarum ʒ. 6. incorporentur in mellis paſſulati, ſu ci glycyrrhizæ, aut ſimilis ℥. 1. ß. Quòd ſi vigil vrgent, & dolor maior eſt, miſce pilularum de c noglosso ʒ. 2. & affunde aliquid ſyrupi de papau re, violati, aut roſati. Finge pilulas pondo vni ſcrupuli, quas contineat 10 in ore. Atque vbi m ior fluxio eſt, ſecta 11 cephalica diuertenda er Deinde etiam purgatione è caſſia fiſtula, mann aut penidiis admixtis. Vt.

11 Venæ ſectio & ad catharri generationẽ prohibẽdam, & ad fluẽtis materiæ auerſionem confert.

♃. caſſiæ ℥. 1. penidiorũ ʒ. 6. diſſoluantur in aq hordei, paſſularum decocto, aut glycyrrhizæ. Sæ vtendum eſt hordeato cum ſaccharo violato. P tes quoq; colli & thoracis, ſi incaluerint, illinend

♃. ol. viol. ℥. 2. mucag. ſem. pſilij extractæ aqua vngulæ caballinæ ℥. 1. ceræ lotæ in aqua vi quantum ſuff. fiat linimentum.

Nimis vrgente malo, cauteriis etiã vtendum e cùm in ſyncipite, tum etiam in ceruice & ſcapulis

Mu

lta repetenda ex capite de Catarrho.

In materia frigida neque phlebotomia, neque gatione vtendum est, nisi corpus 12 admodum ıūm sit, túmque cassiā, addita terebinthina, vt cassiæ drach.6.terebinthinæ drach. 3. fiat bolus ı saccharo, vel dissoluentur in ficuum decocto, simili.

Possumus quoque vti 13 agarico, inde pilulis natis cum rhab.cum pul.hieræ picræ,hieræ dia- oc.cum elephang. pil. aut etiam fortioribus. ed melius fuerit vti prius 14 melicrato, in quo ıyssopum, vel thymum, vel marrubium, aut uid tale incoxeris. Alioqui vti 15 syrupo capil. de hyssopo, de marrubio, & similibus. Iam gato corpore incidendum, detergēdum, siccan- ı.Sed in desiccantibus cautio est, vt ne nimium iciant,qualia sunt acria, diuretica,inimicissima :puitionibus è thorace. Nec statim initiò vten- est, maximè si materia crassa, aut viscida est. erea vtimur semine apij,vrticæ, nasturtij,scyl- ısimi,raphani,fœniculi,& torrefiunt, atque in erem rediguntur:tum horum ʒ.2. commiscen- 6.mellis despumati.

.audant,vt per interualla bis aut ter in hebdo- a mythridatium aut theriaca ad magnitudinē anæ ex vino albo exhibeatur.

ıbarum ex cōuenienti decocto datum, v tpo- ssul. mund. aut simil.tussis à tenaciore materia :ceratæ præstantissimum erit remedium.

12 *Et ea cacochymia plethora per oppressionē diaphragmatis, atque pulmonum, morbū augeat.*

13 *Vt, ℞. agarici troch. rhei electi, hieræ picræ, an. ℈.1. malaxentur aqua hyssopi infusionis agarici f. pilulæ.*

14 *Vt. ℞. hyssop. orig. ana M.ß. coquatur in tribus lib. aquæ fontanæ: in colatura ad lib. 2 dissolue mellis ℥.3. f. melicratum.*

15 *Vel ℞. oxymel. simplic. syrup. capill. ven. & de hyssop. an. ℥.1. dissolue in decoct. passularum & glycyrrhizæ, f. iulepus.*

que hic poterit syrupus præscribi ℞. pruna damasc. & iuiubas ana num. 14. mund. ℥. 1. ß. ficus ping. dactylos ana num. num. 3. bechy, scabiosæ, an. ıyssop. 1. glycyrrhizæ ras. ʒ 6. f. decoctio, in colatura ad ℔. 1. dissolue sa-

Animaduertendum quoque hoc loco liquidi ribus potiùs vtendum esse, quàm crassis & soli medicamentis, vbi repurgandi consilium est. Co tra verò solidis, vbi coquendum. Deinde etiam n vtendum esse viscosis, nisi habeant 17 aliquid c tersionis, vbi exasperata arteria est. Conueniunt scosa sine mordicatione, quale est tragacanthu gummi arabicum, oui luteum sorbile, butyrũ, m cago sem. Cidoniorum, lac per se, mel passulatu succus iuiubarum, ficuum, dactylorum veterum, recentium (recentes enim exasperant) hordeatu lac amygdal. dulcium, penidia, saccharum viol rum, alphenia ex dulci oleo, medulla Articaulis v gò dicti cum butyro, pineol. amygdal. cum but Vbi coquendum est, aliquid croci, thuris, myrrh & eorum quæ leniunt, medicamentis adiiciendu est, vt semen irionis, vrticæ. Detergent mel & sa charum. Desiccant aromata, sed non nisi liquo aliquo diluta, imperanda sunt.

char. albiss. quart. ℥. electarij diatreos simplicis ℥. 2. vel ℥. 3. f. syr.

17 Ne faciāt homines pneumaticos.

Plura remedia capite de asthmate & pleuritic

Suffumigia initio quidem, si modica fluxio e nec est capitis plenitudo. In fine verò, roboran capiti & thoraci.

Senes tussiculosi, ex 3. de victus ratione in mo bis acutis, potu vini dulcis tepido, butyro recen addito saccharo, dulcoramentis, condimẽtis, atq interim decocto 18 caulium, leuibúsque remed curandi sunt.

18 Præsertim rubrorum: in quo saccharũ sit dissolutũ.

Narcoticis aliquando vtimur, vbi tussis molest est, & perpetuæ ferè vigiliæ. Illicitur ergò syrupo papauere cum decocto palmularum, aut pilula cynoglosso, pondere scrupuli semissis. Aut his.

℞. spicæ celticæ ℈. 1. cinamomi ℈. 2. croci gr. 8.
torei gr. 6. opij in sapa macerati gr. 4. Omnia ex-
iantur melle, fiántque paruæ pilulæ pondo ℈. 1.
eat in ore.
Tutior est vsus narcoticorum iam purgato cor-
e, & thorace non ita pleno. Vehementer com-
ndant syrupum myrtillorum sedandæ tussi. Ca-
e quidem, cum iulepo rosato: frigidæ, cum deco-
passularum aromatizato modica spica.
d hæc voci læsæ à frigido diaireos Salomonis: à
do diapenidion & diatragacanthum frigidum
i syrupo violaceo vtiliter accommodatur.
Optimum contra tussim siccam, exasperatam ar-
am, & raucedinem istud est electarium.
℞. penidiarũ, succi glycyrrhiz. ana ℥. 1. amygdal.
gatar. nucleor. pini. passul. enucleat. tragacanth.
℥. 1. rhodomel. q. s. f. electar. Datur ad ʒ. 3.
Comparatur etiam antidotum, quod ad tussim
onfert, vt vnica potione liberet ægrotantem.
ile est. ℞. castorei, ana ℥. 4. succi baccar. lauri, ci-
iom. spicæ, succi mandragoræ, cardamomi ana
croci, cassiæ lign. dauc. ana ʒ. 1. ß. costi, myrrhæ,
ani, piperis alb. ana ʒ. 1. mellis q. s. Dato ad ma-
udinem castaneæ cum tepida. Idem pleuriticos
npyicos maximè iuuat.
Diapente asthmaticis, tussientibus, & omnibus
tionibus pectoris & pulmonis instituitur.
℞. styrac. optim. bdellij, tragacanthæ, galbani,
ana ʒ. 6. olei nardini q. s. detur in modum auel-
. Sed & ad siccam tussim sequens formula mul-
proderit.
℞. radic. pulegij ℥. 1. apij virid. M. 1. infundan-

tur hor.24.in mellis optim.℔.1.aceti ℔.ß.coqua
tur lento igne ad craſſitudinem: dein linteolo tra
fundes. Dabis cochlear vnum, vel duo, per ſe,
cum decocto paſſul. mundatar. Idem è decocto
nugr. ſæpiùs loti, & reiecta aqua, addito melle ſu
quadruplo, vel inde facto ſyrupo.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Vt in ſternutatione cerebrum, in vomitu ventriculus q
Tuſsis quî excitetur. noxium eſt, concitato quodam naturæ impetu expellere
nantur, ita in tuſſi, partes thoracis ſimul inſurgunt, con
tiuntúrque muſculi, vt vel quæ carni ſuæ moleſta ſunt, in
monum arterias expellant: vel quæ in aſpera arteria pra
naturam continentur, foras eiiciant, non per contractione
ſed confertim emiſſo per eius interiores ductus plurimo
Tuſsis cauſa multiplex. ritu, haud ſecus ac ſi quis, quæ in fiſtulæ cauitate hærent, af
tione vehementi expurgare velit. Cauſa eſt, vel humor,
corpuſculum aliquod, vel inæqualitas ab intemperie liber
ſpirituum exitum prohibens, vel compreſſio diaphragma
à tumore. Humor eſt aliquando viſcidus & lentus, ſiue
infarctus pulmonibus, meatus expirationis & inſpiratio
opplens: ſiue defluat à capite in aſperam arteriam, vt in
tarrho, pituita: ſiue è thorace educatur. Aliquando verò
nuis defluxio ſubſtantiæ, quæ cùm à ſpiritu comprehe
non poſſit, ſæpiùs repetitur tuſſis, vt quum feroſa humidi
in hydrope, & tenuis quædam materia, aut ſanies in puln
num inflammatione (præſertim in principio) vel pleuriti
vel tabe reſudat in aſperam arteriam. Poteſt in meatu ill
panis aut potus portiuncula, aliqua illapſa contineri, vel
berculum, vel vlcus, vel cùm defluxio diutius reſtiterit, in p
monibus craſſior reddi, & quaſi lapideſcere, vt expurgari n
poſſit, vel, vt in gibboſis, tuberculum in ſpina, quod ſi non
Gal. cõment. 2. in. libr. 6. Epidem. ſen-tent. 24. durum ſit, aliquid deſudet in arteriam. Poteſt naſci, mate
è cerebro in ſpinam delapſa per tuſſim, aut inde augeri.
temperies vel frigida eſt, quæ ſola interdum, ſi leuis fue
ſpiritus cohibitione, ore & naribus clauſis ſupprimitur:

a, vt in hecticis, aut cum columella excesa est, vel diuisa. primitur diaphragma tumore, vt hepatis, in eiusdem ammatione, quam sequitur tussicula, vel tussis sicca: quæ irrho non ita apparet, fortasse quia nulla fit resudatio. Co- oscitur tensione ac duritie hypochondriorum, & signis ex ementis.

Tollenda causa per contraria. Remedia sunt, sputum pro- antia, inspissantia, attenuantia, detergentia, pilulæ, sy- ,lohot, vel eclegmata, bechica, tabellæ, trochisci, narco- , suffumigia. Sed in his, quæ sistendis fluxionibus è ca- in asperam arteriam & stomachum imperantur, videndum im naribus hauriantur, quàm ore. Non enim viam natu- n, qua diuerti debent, præcludere oportet, aut adstrin- : sed quà descendunt, per palatum nimirum, nisi maior a suppressa, quàm procedente materia metuatur.

TO. VALETII EXERCIT. XXIIII

Erinas è capite in pectus & pulmones destilla- tiones sæpe sequitur tussis, nonnunquam ali- m intemperiem. Calidam quidem, vt in febri- : frigidam, vt Aquilonia tempestate, eáque ma- est sicca. Aliis quoque morbis, quibus concidit, is symptoma efficitur, vt pleuritidi, hepatitidi, . Si à simplici sit intemperie, facilè suo contra- oppugnatur. *Paul. Æg. cap. 28. li. 3.*

Tussis curatio. i coniunctam habeat materiam, vti frequentiùs et, ea fluere parata conuenienter apparabitur: sa & frigida tenuantibus: incidentibus & ter- ibus lenta: calida frigidis atque incrassantibus: x purgabitur, vt in capite de catarrho. Quibus m præsidiis concepta pulmonibus materia ex- facilis reddi possit, in pleuritide dicetur.

De 1 Aſthmate. CAP. 25.

ASthma, 2 ſuſpiriū Latinis, à pituita 3 craſſa viſcida, incluſa 4 bronchiis pulmonis. Vr anhelitus moleſtiſſimus, magíſque 5 iacentib quàm ſedentibus. Affectus 6 ſenibus familia & iis, qui metalla, 7 hydrargirum, & arrhenic & alia eiuſmodi tractant. Hyeme magis, eti extrema, & phlegmatica conditione excitari ſol

1 Pathemate primigenio febris experte, nō ſymptomate aut à pulmonis tuberculo aut etiam à labefactata vi motrice in cerebro & ceruicalibus neruis

2 Adeſt enim ſūma ſpirādi difficultas, vt non niſi erecto corpore ſpirent.

3 Quæ vel io calē in cerebro habuit generationē vel è cerebro defluxit.

4 Quibus aer recipitur & fuligo excluditur.

Curatio.

8 Superiore cœnaculo, loco 9 lucido, & cal 10 pluſquam temperato, altioribus, 11 mollibúſ ſtragulis, capite & thorace ſubleuato, multo eti magis, cùm dormiunt, collocare oportet.

Frugalis 12 vita, potus 13 vini tenuis, & veteris dulciuſculi, mellita 15 alimenta, vel condita 16 iis bus, quæ leniunt, incidunt, 17 tergent citra mani ſtum calorem. Iam liberalior potus eſſe debet, c repurgandi conſilium eſt. Omninò abſtinend frigidis, adſtringentibus, minúſque calfacientib

Vitanda aſthmaticis, ex comm. 3. lib. 6. Epid. ac vt allium: dyſpepta, vt bubula, ouilla, ſuilla, o nis denique cacochymia, vt & ea, quæ tenſ nem facere ſunt nata, qualia flatuoſa. Nec mi

5 Propter pulmonum compreſsionem. 6 Non enim ſenes firma habent latera materiæ, cuius fit συναθροισμὸς, excluſionē: quia cerebro ſunt humidiore, excreme ſicciore temperamento, & pulmones in his infirmiore calore languent. 7 Quod ve nata metallorum aura pulmones & vim cerebri motricem, atque ceruicalium ne rum reſoluat. 8 Ad vitandum rheumatiſmum. 9 Vt foco luculento, aere tenui caliginoſo. 10 Ad mundificandā materiā frigidam, quæ contumaciter bronc pulmonū adhæreſcit. 11 Vt reſidēdo cubet nō iaceat. 12 Qua deducitur altera pars aſſueti, ſimplicis & euchymi. 11 Neque craſsi, neque auſteri: nam tale meatus in cipit. 14 Id enim pulmones recreabit male affectos, alas pulmonum explicabit, teri amque præparabit. 15 Modo bilioſus non ſit & ſitibundus. 16 Cuiuſmod butyro, medulla, ſapa. 17 Vt iuſcula ex hyſſop. thymo, ſatureia.

giendæ animi perturbationes, motus vehemens, [18]
mor, ira, & similia. Phlebotomia concedi potest
itibus mediis, si nihil est in scopis vniuersalibus
ttendi sanguinis, quod repugnet.
Si vehemens malum est, si suppressi menses, aut
morrhoides; alioqui inedia, aut vita parcissima
quot diebus imperáda est, & clysterum frequens
is vtilissimus. Leuiter mollienda aluus est.
Materia in thorace concepta, incidenda, abster-
nda, 18 diluenda, repurganda tum pharmacis ca-
rticis, tum iis, quæ sputa ducunt. 19 Materiâ re-
gata, desiccantibus vtendum est. Roborandæ
it partes. Peregrinatio, nauigatio 20 in mari, ve-
tio è curru, aër maritimus, alia quoq. eiusmodi,
æ calfaciunt & siccant, sunt præcipienda. Cly-
:es primùm molles sint, ex remollientium deco-
cum cassiæ ℥. 6. in ea dissolutis. Aliqua verò ex
te præparata & purgata materiâ dissoluemus se-
nciam diaphœnici, ʒ. 3. hieræ diacolocynt. ʒ. 6.
iedictæ, in pectorali decoctione.
Leuiter aluum remollies ℥. 1. cassiæ, & ℥. ß. peni-
rum, dissolutis in hac decoctione.
℞. glycyrrhizæ, passul. enucleatarum ana ʒ. 3. iu-
arum, sebesten, ana N. 6. florum anthos & bor-
inis ana P. 1. spicæ ʒ. 1. fiat decoct. In col. dissol.
. vt cassiæ, penidiorum, & cæt. Laudatur melicra-
1 hoc modo paratum.
℞. fœnugræci M. 1. hyssopi P. 2. ficus N. 6. Fiat
octio ad ℔. ß. In col. dissolue mellis crudi ℥. 4.
ari quoque poterit syrupus ex succo radicum
læ camp. hyssop. aq. vngu. caballinę, & scabiosę,

18 Vt ex facili expectoretur.

19 Ad hanc conferet oxymel simplex, Gal. vel hyssopo cõditum melicratum, syrupus de hyssopo, de prasio, syrup. capil. vener. violac. vt ℞. syrup. violac de hyssop. oxymel. simpl. an. ℥. 1 Misceantur. Vtatur loco lohot.

20 Vt sine spirandi difficultate moueatur corpus. Vide tamen ne tabidus sit æger. Nauigatio enim vomitũ inducit, qui πτερυγώδεσι, (id est, ei, cui extant atque eminent scapulæ retrorsum in modũ alarũ excurnes, ẽuiusmo-nt homines tabi obnoxij) perniciosus perhibetur.

vel ex herbarum ſucco extracto, aquis additis
melle albo.

Laudatur quoque ius galli decrepiti, tum q
morbo conuenit, tum etiam quia ventrem leu
ſubducit.

Oribaſius hoc modo incoquit. Gallum ruf
& decrepitum infarcit ſale: tum incoquit cum p
ro, anetho multo, & oleo. Loco olei, butyro vti
aut oleo pingui. Poteſt & concoqui cum poly
dio, ſemine carthami, cumino, aniſo, hyſſopo, t
mo, ſatureia, & aliis eiuſmodi. Decoctio quoq;
terit dulcari melle albo, aut ſaccharo. Per interu
quoque fortioribus purgationibus vtendum eſt
pil. factis ex pul. hieræ picræ, & agarici trochiſc.
℈.2. aut pilulis elephanginis, maſtichinis, de hi
aſſaieret, cocciis, & ſimilibus. Maſſa earũ pilular
℈.2. cum 2. ℈. agarici. Ex oxymelite ſcyllitico f
mantur in pilulas.

Pulueris quoque hieræ diacol. ℈.2. agarici t
chiſcati ʒ.ß. coniungitur ex ſyrupo de hyſſopo.
Alioqui.

℞. catholici ʒ. 6. diaphœ. ʒ. 2. cum infuſio
℈.2. agarici, modico ſpicæ, & hydromelite ſuffic
ti fiat potus.

Iam bene purgato corpore, thorax repurganc
eſt, cui rei materia conuenit ex lenientibus, incid
tibus, detergentibus, poſtremò etiam ſiccantib
In viſcida enim materia & craſſa tenuare & adſt
gere, in tumoribus tenuia ſiccare expedit.

Paſſulæ, ficus, ſebeſten, iuiubæ, glycyrrhiza,
nidia, ſaccharum, Alphenia, ſemen althææ, lini,
ſimilia leniunt.

:idunt verò & terget aristolochiæ radix, gentia-
,enulæ, centaurij, semen melanthij, scyllæ, irio-
, vrticæ, bombacis, origanum, thymum, satureia,
ımēthum, pulegium, brassica, absynthium, abro-
um, hyssopus, allium, porrum, piper, castoreum,
:ta ammoniaca, serapinum, & à proprietate, a-
i, vermes serici, pulmo vulpis & erinacij, stercus
:rtæ, vermes subiecti vrticis, interiora oculi Phi-
ıelæ cremata, & in puluerem redacta, guaiacum
›que, siue lignum sanctum manifesta ratione hîc
uenit.

Desiccant sulphur viuum, & arrhenicum ru-
m.

His autem sic vti oportet. Nam è radicibus, her-
, seminibus decoctis melicratum parari debet:
ıde reliquorum, quæ à proprietate iuuant, in
ıerem redactorum ℈.2. plus, minúsve, melicrati
iæ inspergi debent.

ioqui ex aliis succus expressus melli commisce-
aut horum puluerum ʒ. 2. mellis ℥. 2. commi-
tur, quale hoc erit.

℞. hyssopi M. 1. ficus 6. fiat decoctio ad ℔. ß. in
dissol. mellis ℥. 3. aut 4. aut 2. fiat melicratum,
insperge pulueris facti è pulmone vulpis ʒ. 3.
duabus dosibus. Aliud.

℞. pul. gentianæ, enulæ, aliptæ moschatæ, diai-
ʒ. 2. mellis quantum sufficit.

Optimum est vti melle scyllitico per se, vt cum
›ctione pectorali, melicrato hyssopi, aut simili.
Per interualla quoque theriacæ aut mythridatij
. 1. per se aut cum modico aquæ scabiosæ, vn-
caballinæ, vino albo tenui, veteri, plurimùm

conuenit.

℞.ſtyracis pinguis, terebinthinæ ana ℈.4.ſp
℈.1. cum melle deſpumato fiat electarium. Sed
terim dum hæc fiunt,thorax fricandus eſt,atqu
ungendus oleo amygdalarum dulcium,chamæ
lino,anethino,de keiri,iaſmino,de lilio,laurino
no,coſtino,de ſpica,ordine ducto à leuioribus.
poterit ex his linimentum fieri cum æquali p
mucaginis ſeminis lini, althææ, fœnugræci & c
quantum ſufficit.Gratia exempli.

℞.ol. iaſmini ℥.1.ß. mucag.ſeminis althææ
mucag. ſeminis fœnugr. extractæ in aqua ſcabi
℥.ß.cum cær.quantitati.ſufficient,Fiat linimen
pro thorace. Poſt vnctionem lana molli, goſſi
aut lana ſordida thorax contegendus eſt.

In periculo ſuffocationis,& nimis oppreſſo
ritu, cucurbitulæ ſcapulis affigendæ & cruri
Dandáque,vt ore contineat, aquæ hordei ℥. ʒ.
chari ℥.1. croci Gr.4.

℞.oxymelitis ℥.2.ſalis ammoniaci ℈.1.croci G

℞. ſalis ammoniaci, ſem.naſturtij,pulmonis
pis an. ℥.1. croci Gr. 4. diſſol. in iulepi violati ℥
pro duabus doſibus.

Túmq. frictiones & vincula extremitatum c
ueniunt,& ea,quæ in angina iam dicta ſunt.

Deſiccandum iam bene purgato corpor
thorace hoc modo.

℞.ſtyracis,maſtichis,terebinthinę,arrhenici r
ana ℈.4. incorporentur in vitello oui. Deinde
hoc medicaměto fruſtula ligni iuniperi illinan
poſtea ſiccentur:ex ſiccatis fiat ſuffumigium,q
per tubulum ore excipiat. Similiter fiat ex ſulp

viui & arrhenici rubri pari pondere.

In debilioribus arrhenico abstinendum est, vte-
rque solo sulphure incorporato in terebinthina,
race, mastiche.

Iam bene procedente morbo, cucurbitulis sub
mmis, sed breui mora vtendum est, vt tantùm
ahant, non etiam discutiant.

Similiter Dropaces, Sinapismi, Phœnigmi, exul-
ntia, thoraci aptanda sunt.

xtremum est, cauterium in medio pectore. Cru-
us est auxilium vstionis, quod ab Aëtio descri-
ir, cap. 57. Sermonis quart. Tetrabibl. 2.

In vigiliis dabis ʒ.ß. philonij, quod etiam anhe-
m iuuabit.

In siti vehementi, aquâ hordei, cum saccharo,
ndum item iulepo violato, glycyrrhizæ succo,
ore contineatur tantùm, non etiam deglutiatur.

Adhæc in abscessu triticea farina in marrubij de-
to coquitur, & inde pectus fouetur salutari asth-
ici auxilio. Et illud quoque parabitur.

℞. scabiosæ M. 1. iuiubar. ficuum, dactyl. ana n. 6.
yrrhiz. ℥. 2. bull. in aqu. s. in colatura dissolue
l. optimi ℥. 2. penidiar. ℥. 1. oxymelit. simpl. ℥. 1. s.
. diaireos Salomonis ʒ. 2. incorporentur in ℥. 2,
r. loti cum aqua scabios. cardui, &c.

IVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

sthma, difficultas respirationis, qualis iis, qui diu cucur-
t. Ex quo ἀσθμαίνειν, anhelare, quod à cursu, & vehemen-
rcitio commouetur.

ngustia quoque fit peripneumonicis, suppuratis & Pleu-
, sed cum febre. Hîc autem eam spirandi difficultatē, quę

Alexand. Trall. cap. 4. lib. 5.

cum respiratione densa,.& sine febre est, intelligimus. C
causa licet in multis præsens semper adsit, grauiùs tame
rant commota materiâ,vt & in pleuritide. Duo habet p
tua symptomata, & signa, quibus facilè ab omnibus ve
intuitu internosci potest:angustiam seu arctationem pa
thoracis,quam ægri sensu manifesto deprehendunt.

Asthmatis duo perpetua symptomata.

Ορθόπνοιαν, id est,rectam spirationem,quòd ægri no
recta ceruice spirare queant.Cùm enim aspera arteria à g
re in pulmonem porrecta,ibi scindatur in multas propa
per quas spiritus diffluit, si thorax cum collo curuetur,
tus comprimi necesse est,ac spiritum magis intercipi,vn
pite & thorace subleuato stare coguntur.

Asthmatis causæ duæ vulgo statuuntur.

Causam duplicem quidam constituunt,crassum & v
sum humorem, non in leuibus, sed asperis arteriis, qu
respirationis instrumenta:vnde obstructio sufficientem
tionem & inspirationem prohibēs,quæ facit vt parua sit,
sa,& velox respiratio. Velocitate enim,& densitate co
sare nititur natura, quod deest ad refrigerationem cordi
excrementorum fuliginosorum excretionem, ob paucit
aëris ingredientis,& expirationis.Altera causa est tuberc
aliquod crudum in pulmonibus genitum.Causam tame
ius symptomatis,siue morbum ipsum, non semper in fi
aut cauitatibus pulmonis consistere,experientia constat.
no 1549. mense Septembri Monachus quidam in C
gio d'Arras breui asthmate interiit. Corpore dissecto a
sus repertus est in vena arteriosa,& sine pari, integris om
pulmonibus.In quodam(nomine Britio)asthmate mor
via Calendæ, pulmo, tanquam spongia, imbutus mult
more pituitoso inuentus est.Fit & à resiccatione,vt in au
bus,chymistis,fabris ferrariis, & similibus. Quibus add
sunt, inunctiones & remedia à morbo gallico. Rhazes
quarto continentis adiecit pectus strictum, & paruum
monem. Qui naturalem cōstitutionem habet,iugiter(i
fit asthmaticus.Hippoc.verò Apho.46.libr.6.fieri signifi
liquando à tuberculo nato in spina,vt in gibbis. Quod
gnum est, & durum, siue crudum, asthma facit: si non i
rum, & aliquid desudat in arteriam, tussim. Aliquando
suppuratur,& interimit. Si fuerit in collo, asperam art
contrahit: in dorso, pulmonem & vicina corpora: sub

Asthmatis causam non semper in pulmonum cauitatibus consistere.

Monachus asthmate sublatus.

Britioni asthmate mortuo inuētus pulmo multa pituita imbutus.

Asthma etiā fieri à resiccatione.

s & lumbos: vrinam quoque intercipit. Huiusmodi tu-
ulorum materia potest cieri è cerebro in spinam per tus-
Vel causæ sunt, ictus, casus, non couueniens decubitus pue-
concinna deligatio, gestus deformis. Moriuntur ferè suf-
ti pure, vel cùm adolescunt, ad incrementum cordis &
ionis non accrescente thorace, iugulantur. Philotimus ab
ente sanguine, sed contra rationem, fieri scribit. Sunt igi-
vniuersum Asthmatis causæ, crassus humor, vel tuber- *Asthmatis causæ in vniuersum quæ sint.*
in cauitatibus asperæ arteriæ: bronchia intercepta multa
cida materia: resiccatio vehemens, abscessus, strictura pe-
s, & pulmonis compressio: tubercula in spina, siue sponte
, siue à causa externa: flatus multi septum transuersum
dentes, ex quibus sequitur, viis interclusis, neque expi-
nem, neque inspirationem satis conuenientem fieri. Pe-
m autem maximum imminet, cum omnes musculi in-
stales, superiores scapulæ, & omoplatæ trahuntur, virium
cillitas, vehemens calor, angustia partium spiritalium
icitur. Vbi omnes, aut plures concurrunt, æger morti
mus est: vbi duæ, non facilè seruari potest.
abscessu, totius corporis habita ratione, attenuantibus,
matis & siccantibus: in crassis & viscidis humoribus, at-
ntibus sine manifesto calore, & detergentibus vten-
Syrupi, pilulæ, purgantia, conseruæ, eclegmata, vnguen-
zemata, flatus discutientia. Augenda vis medicamento-
materia non in bronchiis pulmonis, sed in spatio tho-
& membrana succingente hæret. Suffumigia, dropax,
smus, phœnigmus, cucurbitulæ sub mammis. Quidam
dio thorace cauterium laudant, alij vnum in brachio
or digitis sub osse scapulari, alterum in crure quatuor
supra genu inter duos musculos. Clysteribus vtendum,
auciore, sed paulò crassiore, dum materia coquitur: lar-
& dilutiore, dum expurgatur: phlebotomia ætate me-
pressis mensibus, hæmorrhoïdibus, & si febris adsit.

ANTO. VALETII EXERCIT. XX

DYſpnœæ genus eſt aſthma, motricis facult
ſymptoma, in quo crebra tuſſi correptus æ
ſpiritum ſine ſono & anhelatione ducere neq
Gal. cōment. ad ſent. 30. Prorrhet. 2. Huic malo cauſa eſt & flatus, pituitæque mu
craſſæ præſertim & viſcidæ, è capite in pulmo
bronchia per aſperam arteriam delapſus, vel pl
ritis in ea tranſlata. Eò confluentes, aut ibi ſen
congeſti humores, cùm efferueſcunt ac tument,
peram arteriam haud aliter occupant, quàm qu
arietinum pulmonem cum aſpera arteria elixam
quo tempore cogimur ipſum aſperæ arteriæ ca
extra vas deducere, vt conceptæ intus pituitæ m
tæ ſit exitus.

Aſthmatis curatio. Laborioſa & difficilis eſt aſthmatis curatio.
enim neque venæ ſectio, niſi æger ſanguine ab
det, hîc multum iuuat, quòd quæ obſtruit mate
viſcida ſit & craſſa: neque purgantia medicamen
quia vix ad pulmones pertingunt: neque clyſte
qui aluum diſtendendo diaphragma premunt,
grauiorem inducunt ſpirandi difficultatem. Da
tamen inducias affectu apparabitur ad eductiōn
infarcta pituita hoc apozemate.

℞. radic. petroſ. fœnic. aſparag. ſeminis cartham. ana
rad. ireos, ſerpentariæ maior. enul. campan. ana ℥. ß. thym.
thym. hyſſop. marrub. ſcabioſ. tuſſilag. capill. omn. bug
borrag. ana M. 1. iuiub. ſebeſten, dactyl. ana num. 12. pa
mund. ℥. 1. ſemin. quat. calid. maior. & alth. malu. bombac
tic. ana ʒ. 3. glycyrrhiz. raſ. ℥. ß. flor. cardiac. anth. & geniſta
p. 1. f. decoct. ad ℔. 1. In colatura diſſolue ſyrup. capill. ve
de hyſſop. ana ℥. 2. f. apozema conditum triaſantal. & diai
ſimpl. ana ʒ. 1. pro doſib. 4.

ab his purgatio sequitur. Quæ quia sæpe iteran-
est, ex superiori apozemate, additis semi. cartha.
folior. sennæ mundat. ana ℥.1. agaric. trochiscati
. syrupus solennis bis in hebdomade ad ℥.2. vel
singul. dos. cum aq. hyssop. aut scabios. exhibē-
, præscribetur. Vel hæc cōcinnabūtur catapotia.
℞. puluer. hieræ picræ ʒ. iij. agar. recens trochisc. ʒ. 2. rhei
. in oxymelit. infusi ʒ. 1. pulpę tamarindor. & salis gemm.
℈. 2. succi glycyrrhiz. ʒ. ß. cum syrup. de hyssopo f. massa.
r ʒ. 1. semel in hebdomad.

Conferent intereà, quæ materiam fluere para-
auertant, errhina, apophlegmatismi, caustica,
uibus cap. de catarrh. & tussi. Hûc etiam per-
ount sputum promouentia, vt syrup. thoracici,
lycyrrhiza, hyssopo, iuiub. prassio, & linctus,
vulgò lohot seu eclegmata appellãtur. Quan-
n hæc peritioribus quibusdam Medicis non
robantur, quod lentore suo in ipso transitu ad-
escant, & propterea expectorato viam minùs
am relinquant.

uporistum est, & Græciæ plebeculæ hac etiam
eestate vsitatum remedium ad pulmones in-
ubus à crassis humoribus liberandos: quod
liàs ab Angelo Vergecio natione Græco, Re-
uper Scriptore, viro omnis cultioris literaturę
omystæ, & mihi studiosa necessitudine con-
issimo, accepi. Animalcula Millepedæ & aselli
is, Græcis ὄνοι, Gallis Cloportes appellata,
sub aquariis vasis stabulantur, panno lineo in-
a in vino albo macerantur, hinc facta expres-
otui datur. Dictu mirum, quàm breui saburra-
ulmones depleat. Id quod obseruare licuit in

De millepedis vide Dioscorid. ca. 34. li. 2. & Gal. lib. 11. de cōpos. pharm. κατὰ τόπους.

Ludouico Iouin, ſcriba & bibliopola, in ædi
D. Ioannis Lateranenſ. è regione collegij Triq
tici: qui tamen inueterato tandem aſthmate c
tabuit.

Probatum eſt ad leuandum aſthma quantum
magnum, tabellam vnam diatragacanthi gutt
aliquot olei ſaluiæ, aniſi, aut roſmarini arte chy
ca extracti, irrigatam, præſentaneũ afferre adiu
tum. Optimum quoque erit thoracem totum
nere, vt ſeſe faciliùs explicare atque colliger
ſpuitionem queat.

℞. olei liliacei & amygdal. dul. ana ℥. 2. buty. recent. ax
gall. & anſer. ana ℥. 1. mucag. ſemi. lini & fœnugr. cum
vngul. caball. extractæ ana ʒ. 6. hyſſop. ſicc. enul. campan.
ʒ. ß. cum cera pauc. & croco f. linimentum.

Dein veniendum ad ſuffumigia, quæ materi
reliquam abſumant, & cerebri catarrhum haud
ter abſorbeat, quàm ſi quis colluuialem in cloac
viuam calcem iniiciat. Ore per tubulum excipi
tur. Iiſdem capitis integumenta ſuffiuntur. In
dum capiti emplaſtrum aptatur ſiſtendæ fluxio
gratia.

℞. pic. naual. maſtich. ammoniac. ana ʒ. 2. emplaſtr. c
ruptur. ℥. ß. nuc. moſch. ʒ. 1. ex his emollitis f. emplaſtrum

Adhæc ſi ſubitaneum ab aſthmate pericul
immineat, nec ſuperioribus detur locus reme
quamprimùm cucurbitulæ lumborum parti
paulò ſupra renes, quò diaphragma peruenit
pulmonis portio, admouendæ, quia conſcend
tem ad aſperam arteriam pituitam promptiſſi
reuellunt.

De 1 pleuritide. CAP. 26.

Leuritis dolor est lateris 2 acutus, 3 pungens, cui 4 assidua febris, 5 difficultas spiritus coniũcta sunt. Pulsus 6 durus & serratus, supinus è decubitus. Nam in latus sanum conuersis tur suspenditur, atque ita distenditur membrana e patitur, ideóque ita asperatur dolor. Vbi verò ro lateri incumbunt, ex eo, quòd subiecto core supprimitur, ampliatur doloris sensus, fusa ùs materia. Tum quia pulmo lateri affecto intur. Hic tamen decubitus altero tolerabilior Optimus autem, qui in asthmate præscriptus. 7 Noctu ferè exacerbatur, ac diebus impaus. Ab exercitio frigidæ 8 potus, vini 9 inperantia, inspiratio 10 gelida & Aquilonia, mulnagis, si præcessit Auster, ac de repente succedit us, venena 11 interim, concussio etiam externa c malo occasio esse consueuerunt.

Materia ferè 12 biliosa, aut sanguinea, quod par sputis, partim aliis 13 excretionibus & antecete vita coniicies. Rarò pituitosa & 14 melanlica. Interrogandus æger est, num suppressa sit nnis aliqua purgatio, vt in mulieribus menses,

1 De inflammatiõe tunicæ costas succingentis, aut etiam musculorũ intercostalium, qui-b' illa adhæret tunica. 2 Vehemens & intolerabilis, quæ sua celeriter absoluit histo-riam. 3 Ob membranæ naturam. 4 Ob cordis vicinam & pericardii. 5 Est enim respiratio parua & frequẽs. 6 Ob naturam mẽbranæ, & materiæ copiam. 7 Pleuritis noctu magis

uescit, quòd in somno partes internæ & viscera magis incalescant, [illegible] à superficie corporis ad centrum se recipit. 8 Quia frigida, constrin- meatus, sanguinem in costas exprimit. 9 Vnde materiæ ὀργασμὸς; tarrhi generatio. 10 Præcipuè si Auster antè diu flauit. Nam [illegible] strina tempestas bellum cerebro inducat, corpus replet humoribus, [illegible] uilonia constringendo exprimit: tum verò dum frigus ipsi thoraci [illegible] fluxioni excipiendæ fit idoneus, hinc pleuritis. 11 Vt Leporis ma[illegible] 12 Quod tunicam costas succingentem, quæ densa est, crassa m[illegible] ire nequeat. 13 Vt alui, & vrinarum. 14 Quæ ferè funesta [illegible] mi expers.

in viris hæmorrhoides, aut anniuerſarium profl
uium, aut alioqui ſtatū certis interuallis, vt ex alu
naribus, vlceribus. Ex his enim vitium lateri co
trahi poteſt, præcipuè 15 quibus ea pars infirn
eſt. Quæ etiam hyeme ideo faciliùs patitur, qu
infirmatur frigore. Frigus 16 enim omnibus par
bus thoracis inimiciſſimum eſt. Hoc modo igit
methodum diſtinguendæ pleuritidis inſtituito.

Quæ pleuritidem imitantur.

Quibuſdam corporibus à natura datum eſt,
17 hepar fibris quibuſdam coſtis inferioribus c
puletur. Itaque laborante hepate imago pleuriti
repræſentatur. Aliis materia quædam craſſa & v
ſcida in membranis pectoris colligitur, toto etia
thorace, vnde dolor grauis, tuſſis, 18 dyſpnœa,
19 ficta pleuritis Nam nec pungit dolor, nec feb
incenditur, vt nec ſi flatus membranis, aut interc
ſtalibus muſculis impactus eſt. Aliquando etia
muſculi inflammātur, 20 ſed pulſus hic alius, ne
pe mollis. Dolor grauis eſt, non pungens, & omn
ferè leuiora ſunt. Membranæ quoque thorace
diſtinguentes, ſi inflammantur, par negotium vi
faciunt, atque verus lateris dolor. Sæpe etiam inf
rioribus coſtis inflammatis, diaphragma, atq; hi
ſtomachus grauiter laborat magno periculo. M
bus hic proximo vere, *Anno* 1551. *antè Paſcha*, pl
rimos, & eos maximè, qui vel temerè, vel neglige
ter curati ſunt, ſuſtulit. Omnia ergò via ac ratio
diſtinguenda ſunt, vt etiam vniuerſalia 21 mor
tempora, è ſputis maximè, tum vrinis, alui excret
nibus, & aliis, de quibus Apho. 12. lib. 1. & co
mentario lib. 2. Prognoſt. & Criſeon. 1. Ex his en

15 Nam ſi pars aliqua prædoluerit, in ea ſe morbus obfirmat, aut ſi laſſitudine antè fuerit obſeſſa.

16 Apho. 24. lib. 5.

17 Quod animaduertiſſe ſe literis mādauit Syluius ī latomo quodā, cuius hepar cū nothis coſtis vinculis & fibris colligabatur.

18 Parua & frequens ſpirandi difficultas.

19 Neq. materia, neque loco vera.

20 Inflammati muſculi magnus eſt pulſus & frequens: tunicæ verò inflammatæ paruus & durus.

21 Vt principiū, augmentum, ſtatus & declinatio.

ipora diſtingues, tempus euentúmque criſis
onunciabis, meliúſque auxilia 22 inſtitues.

23 *Curatio.*

Vitæ ratio 24 methodo illa vniuerſali, quæ ab
ppocrate primo 25 Aphoriſmorum indicatur,
manda eſt. Nunc etiam conſuetudo adiungen-
cùm ægri inediam Hippocratis non ferant, &
ciborum, potúſque generibus aſſueti ſint. Ini-
iqua hordei, ex hordeo pulticula. Principiis, 26
idior: poſt etiam 27 craſſior, ac deinceps mix-
mygdalis, tùm amygdalogala. Poſt etiã eadem
ullorum iuſculis diſſoluta. Tenellæ pullorum
es, intrita madida, quæ & infriatas carnes, &
erimata appelles licet, vulgò coliria, & colati-
iſcula. Præter hæc, vulgi expreſſiones, tortiua
, atque iis omnibus liquidiora inſtauratitia di-
ta, quæ ad 28 ἡδέα καὶ ὠφέλιμα πόματα (ſic
appellat. Paul. Æg. cap. 15. lib. 7.) & reliquas id
is potiones referri poſſunt. His autem 29 defe-
viribus vti mos eſt. Nam integra virtute nu-
30 tenuiùs Synterimata ergo è pulpis galli
epiti, poſtquam longa decoctione remolliue-
exactè infriaueris, conficies. Atque eo iure, in
gallus coxerit, diſſolues. Alioqui id quod con-
r à natura, meliùs ex aſſis pulpis, quæ alis cõ-
itur, & ſub iis poſitæ ſunt. In capis, perdicibus,
ienibus gallinis detrahendũ lardum eſt, priuſ-
infrientur, atque dum aſſantur, aquâ viola-
ſcabioſæ, borraginis, conſpergi poſſunt. Tor-

22 In diæta, pharmacia, & chirurgia.
23 Actionũ, quas labefactat pleuritis per cauſæ amotionem reſtitutio.
24 Vt ineũte morbo, dũ ſiccus manet, ſi vires valeant ſine infirmitatis metu, priùs in curam morbi incũbamus, quàm naturæ ſtudeamus: deinde victũ loco & iure præſcribamus tenuem, vt exquiſitum intelligamus, quibus paucus & ſemel ſit exhibendus.
25 Et libr. 2. de victus rat. in morb. acutis.
26 Ne pleuriticum fa-
nhelosum. 27 *Cùm humeſcere os cœperit.* 28 *Paulus Ægineta lib 7.*
t æquè naturæ ſtudeas, & pugnes cùm morbo. 30 *Si breuis ſit morbi hi-*
& cum virium integritate ad ſtatum peruenire queat.

tiua iura, id eſt, expreſſiones ex eodem modo a capis, perdicibus & cæteris ſucculentis. Ideóq priuſquam legitimè coctæ ſint carnes, etiamdu ſuccoſæ prælo bene mundo ſupprimantur. Sed exoſſari priùs melius eſt: deinde ita contorque vt vberem ſuccum reddant, qui interim hyoſ chará, id eſt, ſaccharo violato dulcari poteſt. Inſt ratitia hac conuenient formula.

℞. Conſeruæ borragi. violarum, capill. ven. ℥.1. conſeruæ enulæ ℥.ß. diamargariti frigidi, tri ſantali ana ʒ.ß. quatuor 31 ſemin. frigid. excortic torum, ſem. limonum, cardui, bombacis ana ʒ aquarum diſtillatarum è violis, ſcabioſa, borragi buglosso, vngula caball. an. ℥.4. aquæ decoctio galli decrepiti, alterati cùm borragine, buglo calendula, & 32 modico hyſſopi ℔.4. cum car bus vnius capi iuuenis bene carnoſi, & 33 mica nis fiat diſtillatio in alembico ſecundum artem.

℞. ſupradictæ diſtillationis ℔. ß. cum ſacch violati ℥.1. ß. & ℈.1. cinamomi. Coletur per ma cam Hippocr.

31 *Cucurbitæ, cucumeris, melonum & citruli.*

32 *Propter amaritudinẽ.*

33 *Quæ macerata ſit in aqua ſcabio.*

Inſtauratitium pro pauperibus.

Minori ſumptu gallus decrepitus ad putrila nem coquitur cum vitulina: expreſſio fortis c iuſculo ſorbetur, cuius alimenti vim maiorem e ſtimant, ſi cum numis aureis, aliquando etiam ge mis nodulo incluſis & inditis ventri galli. Præte vocata gelatina, concreto ſucco carnium vires uendæ ſunt. Permulti pleuritici vinum appetu quo tamen 34 interdicendum eſt, niſi virtute c labente animi deliquium metuatur. Túmque b

34 *Inflammationis metu.*

la panis in vino tenui, & modico aquæ violarũ
mergatur. Sæpiùs naribus admoueatur, fugatur
eruallis. Acida adſtringentia, quæ refrigerant ve-
nentiùs, aut calfaciunt 35 vitanda ſunt.

Loco lucido mediocriter elato, molli culcitra,
ite ac thorace ſubleuato, collocandi ſunt. Qui ſi
idunt 37 in pedes, lignũ aliquod, aut aliud cor-
pedibus obiicitur, vt in ea figura perſiſtant.
c vbi ita fuerint 38 prouiſa, ſtatim initio de 39
ioribus remediis cogitandum eſt.

Maiora remedia ſunt, purgatio & phlebotomia.
ubſiſtit aluus, clyſter mollis iniici debet. ℞. mal.
nal. violar. ana M. 1. furſur. hordei ana M. ß. viol.
.f. decoct. ad ℔. 1. plus, minúſue: pueris enim
bra, aliquando vnciæ nouem ſatis eſſe poſſunt.
colatura diſſolue caſſiæ ʒ. 6. vel ℥. 1. ſacchari craſ-
is ℥. 1. mellis roſacei colati ℥. ß. olei violac. ℥. 3. vel
. Purgatio interim ſatis eſſe poteſt. Nec perpe-
40 phlebotomia opus eſt.

Placuit enim Hippocrati, cùm dolor ad hypo-
ndrium inclinaret, vt pharmaco 41 potius,
m phlebotomo vteremur. Pharmaca verò pre-
ia credidit helleborum nigrum, aut peplion.
Gal. verò hieram diaco. quæ helleboron, non
nmonium, vt peplion, recipit. Poſteritas Medi-
um, leuioribus inuentis, veterum pharmaca re-
it. Leuiſſimum, ac plurimùm vſurpatum caſſia.
ur hæc ad ℥. 1. ß. ʒ. 10. ℥. 1. ʒ. 6. eáque diſſoluenda
qua hordei, ſero lactis, paſſularum, glycyrrhi-
eiuſmodíq; pectoralium decocto, vel cum ſac-
o in bolum cogenda eſt.

al. commentario in ſent. 11 lib. 2. de ratione vict. in morb. acutis.

35 Hæc enim expectoratũ prohibent.

36 Vt materia foràs eno cetur, & refrigeretur corpus.

37 Quod fit iactatione, vel viriũ infirmitate.

38 Adhibita ſcilicet prouiſione loci, aeris & decubitus.

39 Quia propter impedimentum partis cuius officio vita carere nequit, priùs eſt in morbi curam incumbendũ, quàm naturæ ſtudendum.

40 Vt cum expectoratũ cruentum eſt, facileque excutitur.

41 Ad amotionem coniunctæ cauſæ

Datur etiam,sed ferè 43 aucto modo, mel aë
id est,manna.Vbi verò obstructionis cõiectura
in pιimis venis, rhabarbari ʒ. 1. vel. 2. in aqua h
dei,endiuiæ,aut similium infundũtur, & cum
dico cinamomi,fit potus.Neque metuenda eius
strictio est.Nam & masticheʒ ʒ. 3. mouendo ve
44 pleuriticorum veteres imperauerunt.

Alternis diebus,maximè paribus,in quibus
quies est,aut lenior morbus, clyster mollis i
debet,si non descendit aluus. Alioqui,quod vti
est,Cassiæ ℥.ß. aut ʒ.6.in bolum cum saccharo
gendæ sunt.Dandæque vel manè, vel vesperi,h
dimidio ante cibum.

Consilium vsus pharmaci augebit,si dolor l
est,si natura æger non ita eusarcos,aut aliena 45
pinio à phlebotomo.Alioqui si 46 grande mal
est,etiam si ad hypochondrium decliner dolor,
tius auxilium phlebotomia est Galeno.Prius et
quàm de pharmaco decernas, interroganda a
natura est.Alij enim 47 difficilius purgantur:
48 vel leui pharmaco immodicè turbatur al
Hi ergò à phlebotomo habere possunt comm
dius. Quòd si incognita ægri natura est, & ph
maco vti decet, medicamentum eliges tum qu
tate, tum quantitate medium, ne vel non pur
vel supra modum vacues.

Tempestiua purgatio turgente 49 materia,
ma die,aut non vltra secundam. Et, si pleuritid
eò processisse perspexeris,vt sputa prodire incip
purgans medicamentum minimè exhibendum,

43 Quòd purgandi vis ei sit imbecillior.

44 Mastix enim ex euẽtu purgat, dum ventriculum adstringit.

45 Vt si expectatũ δυσπετῶς procedat, si vires sunt infirmæ, si difficultas expectorandi in lateris infirmitate cõsistat, si pleuritis mitificata fuerit, & ad coctionem perducta.

46 Magnitudine causæ & symptomatum vehementia.

47 Vt melãcholici.

48 Vt iis qui sunt λεπτοὶ καὶ πικρόχολοι ἄνω.

49 Effera scilicet, & quæ nullo cõsistit loco, diuersáque excitat symptomata pro varia parte, in q influit.

uti motus inhibeatur, ex Hippocrate libr. 3. de orbis. Nec omnino agarico, aut etiam hiera dia-. interdicitur, quin vti licet, dolore in ventrem clinante, non ita vehementi affectione, atque vbi ituita malum est.

mperabis ergo 50 catholici ℥.6. rhab. & agar. in-orum, vti decet, an. ℥. 2. cum hydromel. quantum ficit, fiet potus. Eodem modo 51 & catholico ℈. ul. diacol. misceri possunt. Diaphœnicon quo-: & diaprunum pauperibus imperari possunt.

hlebotomia remissionis tempore, & eo die quo ior est paroxysmus, cōmodior est. Itaque etiam pere & nocte media, vrgente malo, & oblata oc-one sanguinem detrahes. Nec perpetuo semel is endus est. Nam suspectis viribus, vacuationem tiri melius est, vt manè ℥.6. vesperi vnciæ sex de-antur. Est præterea, cum de repente noua fit af-io, vt inde omnia symptomata recrudescāt, spu-uoque vel cruda sint, vel retineantur: túmque & o die, & octauo, vt 52 Anaxioni, aut etiam tar-s, sanguinem mittimus. Hócque remedium se-dò ac tertiò reuocamus, si quidem non repu-nt vires. In quo tamen cautio esse debet. Nam uando vbi anteà signa omnia salutem prænun-erint, crisis tempore, quæ ferè fit ad septimum, aliam diem criticam, vehementer pleuritis exa-batur, symptomata omnia increscunt, tum nihil uendū est: sed omnia naturæ 53 cōmittēda sunt. esperatis rebus, nihil quoque mouendum est. pueris etiam bimis, senibus octogenariis, mu-bus grauidis, 54 remedium hoc temperari de-non omnino prohiberi.

50 *Vel ♃. expreßionem ℥. 2. rhei electi, & ℥. 1. ß. vel ℈. 4. agar. in hydr. coctlo optimè infusorū cū ℈. 1. cinamomi, in quā dissolue catholici, syrupi viol. an. ℥ 6. f. potio.*

51 *Vt ♃. catho. ℥. 6. pul. hier. diacol. ℥. 1. vel ℈. 4. f. bolus.*

52 *Hippocr. sect. 3. lib. 3. τῶν ἐπιδημ.*

53 *Vt si humoris corruptione phlegmone in gangrænā abierit, si vires esse à languent, si expectorandi difficultas in lateris infirmitate cōsistat, & ῥέγχος sive stertor adsit. Tūc enim de salute est desperādum.*

54 *Præsertim si grādis sit fœtus.*

In pueris venæ interim anguſtiores non appa idque magis in pinguiuſculis. Qua in re ſangu gis vti licet, 55 decurtata harum cauda, vt vacua nis modus certò finiatur.

Suppreſſa aliquā per partes inferiores vacua ne, vbi malum inde ortum eſt, in inſigni plenitu ne, in materia virulenta, cúmque ſtatim initio teria in caput rapitur, ac mentem cōmouet, è 56 nis cruris eiuſdem lateris ſanguis trahēdus eſt. A qui è baſilica eiuſdem lateris.

Vacuationis modus è 57 pulſu, 58 ſanguinis tu, 59 colore, & corpore præſcribendus eſt. Si in purus ac rubens effluit, vacuationis modus, iam liuidus excernitur. Si aquoſus & crudus ini claudenda vena eſt, cum iam rubentior & fla apparebit. Si baſilica non apparet, media vuln tur. Atque cum iam vulnerata eſt, 60 pollex ra cephalicæ imprimatur.

Animaduertendum pleuriticos iuuari phle tomia, locis perflatis ab Aquilonibus: lædi verò gionibus, quæ obuertuntur Auſtris. Hîc ergo purgatione vtendum eſt, vel temperanda ſangu detractio.

In billioſa pleuritide Arabes phlebotomia 61 terdicunt. Hippocrates quoque hac ſententia hibuiſſe viſus eſt. Sanguinem, inquit, non detra vbi expuitur ſanguis, ſi regio repugnat, ſi æger p riticus eſt, ſi natura eius admodum biliosa.

Galenus ſentētiam Hippocratis recipit, niſi q 62 non probat ſanguinem non detrahi, ſpuenti ſanguinem pleuriticis.

55 Vt tantū effluat ſanguinis, quantum Hirudo ſuxerit.

56 Quandiu ſit palyndrome. Nam ſi malū iam factum ſit, cubiti venā ſecare eſt ſatius.

57 In ictu, motu & dilatatione.

58 Si ἀθρόως ſiue cōfertim fertur ſanguis, aut pigro lapſu fluat propter plethoram.

59 Si ruber fluxerit, mox niger, vltimo loco melior: præſertim ſi pleuritis in ſuperioribus fuerit.

60 Nequid ex capite diffluat, ex quo vacuare non constituimus.

61 Quia ſanguis frænum eſt bilis.

62 Imò probat hanc ſententiam Gal. commentar. in librum de humoribus,

ippocrates priusquam veniat ad maiora reme-
63 fomẽtis vtitur,quę aliquando satis esse pos- 63 *Liquidis, siccis, mistis,*
,aliquando morbum indicant. *suauibus, acribus, curãdi, & explorãdi gratia.*
taque si sputa biliosa, vesica suis ex aqua calida
imidium implenda est, admouendáque lateri.
qui gossipiũ, vel lana mollis infusa in aqua te-
,& expressa subinde apprimatur lateri. In ea a-
si vis, incoques violas, melilotum, chamæme-
. Fouebis quoque oleo violato & chamæmeli-
i crassa & viscida sputa sunt.
.milij frixi M. 1. furfuris frixi P. 2. salis torrefa-
.1. Interim dum friguntur, vino tenui consper-
ssunt, & si perfrixit latus, aqua vitæ vel hysso-
ceto etiam, si corpus carnosum est & calidum,
ae vehementer vrgeat tussis. Indẽ fiunt sacculi,
calidi lateri applicantur. Possunt hi sacculi in
aut aceto immergi, in quibus vel hyssopũ, vel
anũ, vel thymum, aut aliquid tale coxerit. Inun-
um ex anethino & rutaceo. Eiusmodi quoque
ilis cumini semen, baccæ lauri, sicc. hyssopus, o-
ium, rosmarinus, & similia immisceri possunt. 64 *Ne sua inæqualitate partem offendant.*
enui & cruento sputo sacculus ex milio, furfu-
sale descriptus, sed siccus & calefactus, applica-
per, inunctio ex chamæmelino & amygdalino. 65 *Valet ineunte morbõ ad materiæ orgasmum, palyndromẽ, aut fluxionẽ prohibendã. Habet enim dẽs apri vim adstringendi maximam.*
portet autem omnia, quæ lateri admouentur,
64 leuia, mollia, calida: videndúmque, ne quæ
a admota sint, tempore refrigescant; calórque
s calentibus, aut alia arte fouendus est. Sunt,
ullis eiusmodi remediis vsi, neque fomentis,
maioribus illis auxiliis certas antidotos com-
ant. Quales sunt. 65 Dens apri in scobem cõ-
itur, dantur ʒ.2. ex vino albo tenui. Aliud.

Radicis lappæ ſiccæ,quæ purpureum florem rit,aut floris ʒ.2.è mulſa propinantur.Aliud.

66 Coralli rubri & teſtæ auellanarum rubra ana ʒ.1.datur è mulſa. Ruſtici ius ſerpilli expreſ cũ aqua cardui benedicti vtiliter vſurpant. Poſ hæc quidem tentari,non neglectis aliis remediis

Cucurbitularum in pleuritide 67 plurimus eſt,de quo Galen.in lib.de Cucurb.Vtimur quo plurimùm aqua hordei,ſacchari, ſyrupo violato iuiubis,68 oxymelite,hydromelite,decoctione ctorali,ſyrup.capil.ven.& de glycyrrhiza.

Aqua hordei, ſi quidem detergendum eſt, & candum,ex integro hordeo parari debet.

Si leniendum,ſi extinguenda ſitis eſt, idem h deum fricandum aſperiore linteo,& exteriore tu ca ſpoliandum eſt.

Si nutriendum magis,proportio hordei ad aqu augenda eſt,magíſque coquendum eſt,dum diſſ gatur hordeum.Ferè parant aquam hordei, vt ſ qua vigecupla, id eſt,vt ſint xx. partes aquæ, & hordei.

Sæpè etiam quartam partem ſyr. viol. commi mus,aut modicum ſacchari violati,vel,vt in pri vulgari,glycyrrhizam raſam 69 concoquimus qua ſacchari deterget,coquit,lenit,nutrit.

Sit autem ſacchari ℥.1. in viginti partibus aq coquitur ad ſui dimidium. Poteſt tamen ſacc modus augeri,vt etiam aliquando 70 ſub qua plum ſaccharum ſit,quale hoc eſt.

℞. aquæ coctæ, vel aquæ hordei ℔.1. ſacc communis vel violati ℥.3 atque aliquando col aqua illa cum dicto ſaccharo, & modico cina

66 Cõmẽdatur mirificè puluerem bubulum, aut ceruinũ,toſtũ & in tenuiſſimum puluerẽ redactum: datur ad ʒ.1. cũ oxymelite, aut vino albo

67 Ad reuellendum & vacuãdum.

68 Simplici aut ſcyllitico, ſi materia ſit lẽta, nec alui imbecillitas, aut melancholia hypochõdriaca ab eiꝰ vſu euocet.

69. Leuiter: nam coctione longiore amareſcit.

70 Vt ℥.4. ad ℔.1.

cum videlicet nutriendum magis, coquendum, ergendum, repurgãdum & roborandum. Iulepi lati vsus est, vt leniamus sitim, & calorẽ tempe-ius, leuiter cõcoquamus, & facilius sputum red-ius. Syr. de iuiubis lenit, maturat, tẽperatus est: uenit quoque, vt violatus, incrassando sputo.)xymelitis suspectus vsus in pueris 71 macilẽtis, uibus genus neruosum infirmum. Quibus aspe- tussis, vigiliæ maiores, sputa quoque tam cras- t propè sicca sint, similiter & si æger debilior est. npestiuus autem vsus fuerit, si nihil horum re-nat, si fluxio tenuis non est, si sputa mediocriter a, hoc est, nõ ita resiccata. Hydromelite, vt aqua hari vtendum est, nisi quòd calefacit magis & ino maiore vi præditum est, quàm aqua sac-ata. Decoctione pectorali ad sitim, ad coquen-i, leuiter detergendum, & incidendum vti licet. yrupus capill. ven. incîdit, deterget sine mani- calore. Syrup. de glycyrrhiza ad omnia supra-vtilis est & pectus roborat. Itaque vt postula-sus, modò his, modò illis vtendum est. Veteri quoque melicrata probata sunt ex aqua, in qua violę purpureæ, stœchas, chamędrys, chamę-, horum vnum coxerit. Atque 72 initio sup-endæ fluxionis suffitu vtimur.

73 vernicis ℥.1. mastichis, ros. an. ʒ.2. fiat pul. uffitu cum stupis cannabinis. Item.

. diatragacant. frigidi ʒ.ß. teneat alternatim in lura in cap. de catarrho.

coquendo verò quod influxit, vtendum est cte amygdalino, butyro per se. Coquit enim, nodicè, educit.

71 Tenuib⁹, qui aluo sunt infirmiore, & mulierib⁹ histericis, & melãcholicis.

72 Cum exclusio fit à capite in fauces.

73 Vel. ♃. vernicis, mastich. nigellæ romanæ ana ℥. 1. furfuris macri ℥. 1. pulueris rosarũ rubrarũ ʒ. 2. fi. puluis pro suffitu. Excipitur pileo nocturno. Huc etiam spectant sacculi & marsupia ex milio, sale & furfure capiti admouenda manè.

74 Si nulla alsit καρηβαρία, ac non sit æger ἀυπνος.

Poterítque modicum ſacchari violati com
ceri, vt paulò pleniùs educas, poſtea verò ali
mellis. Ita magis repurgabis. Magis etiam, ſi ad
butyri, Ə.2. diaireos ſimplicis admiſceas, vel am
dalas amaras, perſicorum nucleos, aut 75 ſim
amara torrefacta, & in puluerem redacta.

Butyro quoque quarta pars terebinthinæ l
in aqua maluæ commiſceri poteſt.

Parabilia quoque remedia ſunt 76 melicrat
quibus radix althææ coquendo, hyſſopus, thym
& ſimilia incidendo & repurgando coxerint.
eandem rem comparant eclegmata, initio qui
cum multo 77 diatragacantho: poſtea verò
78 multo diaireos. Feréque in remediis pleuri
lenientia, detergentia, incidentia, repurgantia c
miſcentur: quale hoc eſt.

℞. electarij diatragacant. frigidi ℨ. 6. ſacc
candi, penidiarum, pilularum albarum ana ℨ.3. d
reos ſimplicis ℨ. 2. ſyrupi violati & iuiubarum
quantum ſufficit, fiat eclegma.

Vbi verò magis repurgandum & extenuād
loco penidiarum, mel album: loco ſyrupi præd
ſyrupum cap. ven. & aliquid oxymel. miſcebim

Iam aucto morbo, ad hos vſus vinum alb
tenue & aquoſum concedi poteſt. Inunctione
teris fiunt ex oleo violarum & aliis, vt ſupradic
eſt, oleo de keiry, de lilio, mucaginib. ſemin
doniorum, althææ, lini, fœnugræ. extractis in a
violarum, vngulæ caball. ſcabioſæ, hyſſopi, b
ro, ſordibus lanarum, terebinthina, axungia g

75 Hæc in pituitoſa pleuritide, affecto & declinante morbo.

76 Vt ℞. ſalſæ parillæ ℥. 2. radic. enulæ campanæ ireos an. ℥. 1. ſaluiæ & betonicæ M. 1. fi. decoct. In colatura diſſolue mellis lib. 1. fi. hydromel, quod maximè hyeme vſum habeat.

77 Ad fluxionem ſiſtendam.

78 Ad expectoratū promouendum.

79 Vel ℞. iuiubas, pruna damaſc. an. num. 20. paſſul. mundatar. ℥. ß. dactylos, ficus pingu. an. num. 3. vngul. caballinæ M. ß. hyſſop. P. 1. glycyrrhizæ raſæ ℥. ß. fi. decoctio: in colatura ad diſſolue ſacchari quart. 3. electarij diaireos ſimplicis ℥. 3. fi. ſyrupus.

nſeris, anatis,ſuis, & quæ plurimum laudatur,
:. Adduntur pulueres, ireos, thymi, hyſſopi,
rubij, gentianæ, ſinapi, cnici, braſſicæ, & ſar-
torum vitis, non initio quidem, ſed iam pro-
ſo morbo. Sic enim ferè poſteriorum Medico-
vſus. Veteres autem vehementioribus reme-
vſi ſunt. Latus lana ſordida leniente & conco-
nte integitur: poſtea etiam in fine morbi lana
hurata. Formulæ ſunt.
℞.ol.violarum,amygdalarum dulcium an. ℥.ß.
e. Cui adde poſt initia, mucagin.ſem.cydonio-
excorticatorum ʒ.6.mucag. ſem.lini ℥.ß. cerę
icum, fiat linimentum pro latere.Poſtea.
℞.mucag. ſem. althææ & cydoniorum ana ʒ.6.
aginis ſemin. lini & fœnugręci ana ℥.ß. ol. de
y, adipis vrſi ana ʒ.3. œſypi ʒ.2. cerę modicum,
inimentum.
℞. dialthææ ℥.2. cum oleo amygdalarum dul-
,fiat vnguentū molle. Atque vbi iam reſoluen-
eſt, adde pul.ireos, aut ſimilis ʒ.2. Túmque
m fuerit, 78 folium braſſicę ad ignem tabe- 78 *Hæc ex Paulo Ægineta, cap. 33. lib. 3. deſumpta, ad pleuritidem notham.*
m, & butyro illitum ſuperponere lateri, vel
iſdem braſſicę caulibus combuſtis, & in cine-
edactis, mixta adipe, linimentum conficere.
id medicamenti affatim diſcutit.
tque vbi ad ſuppurationem vergit, ſemen na-
j & ſinapi cerato commiſceri poſſunt. Quo
ore.
℞. rad. althææ & liliorum repurgatarum ana
cus pingues N. 2. Coquantur omnia in vino
Deinde cum axungia & oleo de liliis pinſen-
mortario. Fiat emplaſtrum molle, cui inſper-

ge ſemin. naſturtij & ſinapi in puluerem red
ana ʒ.1. Tentatis omnibus his remediis, ſi qui
deſperatio eſt, & vires tolerare poſſunt, cautei
actuale, aut potentiale (quod vocant) lateri i
rendum eſt.

Scarificatio quoque cum cucurbitula, eo
do, quo in libello de cucurbitula dictum eſt.

Pleuritis notha.

Eſt nonnunquam lateris dolor, qui pleu
dem ementitur, & propterea pleuritis notha ſ
appellari. Eius cauſæ ſcholiis noſtris proximè
ſcribuntur.

Ad curationem verò hæc remedia compa
poterunt. ℞.farinæ tritic. M.1.mell.℥.2.coquai
in decocto rutę & nepetę: deinde addita vitu
axung. lot. in aqua chamæmeli ℥.1.ſ.f. catapla
dolenti parti admouendum. Ruſtici ſucco nep
lana excepto, ſuperpoſita faſcia, contra pleu
dem, & internos dolores vtuntur.

℞.maioranę,rut.ana M.1.baccar.laur.p.2.ve
menter tere in mortario: adde mell.℥.4.f.velut
taplaſma, quod impingatur lateri calidum: ſu
ponatur lana, & faſcia alligetur.

℞. decoctio.abſynth.℔.ſ.ficuum pinguium
tarum ℥.3.f.decoctio ad craſſitudinem: f. fortis
preſſio.In expreſſione rurſus coque mellis ℥.1.ſ
dic.ireos pulueratę,rad.caul.an.℥.ſ. iteretur exp
ſio, & cum cerato laurino fiat vt priùs.

Nicol.part. 2.libr.2. Achariſton à Nicolao deſcriptum ad nucis
riſticę magnitudinem datum omnibus intera
doloribus ſubuenit.

Olea muſcellinum, ſtyracinum, ex deſcripti

olai compoſitũ,ſcylliticum,puleginũ,è floribus
leo infuſis,& in vaſe duplici coctis, & vehemẽ-
xpreſſis,hypericinum, maſtichinum lateri tepi-
um lanis ſordidis vtiliter apponentur.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

ſuſa in Aphoriſmos, ita pleuritidem diſtinguit, vt notha
ſuperiore parte tunicæ tegente coſtas, aut inter coſtas:
in mediaſtino. Quod & rationi, & experientiæ repu-
quibus perſpicuum eſt in ſuccingente coſtas, aut perio-
ut ſaltem in muſculis intercoſtalibus veram cum veris
iiſque ſymptomatis excitari: notham in muſculis ex-
. Licet haudquaquam negandum intra thoracem ſpe-
quandam pleuritidis non veræ fieri poſſe. Multis enim
ione vitæ, quæ craſſa & viſcida gignat, multus humor
odi in corpore cumulatur, qui in vacuum ſpatium
cis & pulmonem delatus, membraníſque hærens, do-
pleuritico ſimilem affert, ſed ſine febre, vel certè febri-
aut etiam frigidiore corpore, quàm antè, reſpiratio-
aſi in collo ſuffocante, pulſu difficili, tardo, minimo,
que phlebotomia, neque ſimilibus remediis ad pleu-
n accommodatis, ſed iis, quæ humorem illum inci-
enuent, & ducant, ſemper eſt vtendum. Signa autem
ma, quibus in cæteris & pars affecta, & materia affe-
iternoſcuntur, huiuſmodi ſunt. Si æger in partem lateri
i oppoſitam decumbere non poteſt, in membrana co-
ccingente affectio eſt, quæ ſuſpenſa pondere conce-
uatur. Si in partem affectam, digito leuiter premen-
exterior cutis. Nam ſi æger dolorem inde percipit,
ſculis externis: ſin minùs, niſi coſta grauiùs tractetur,
erioſtio, vel in muſculis intercoſtalibus ſubſiſtit.
otanda erit pulſatio ad diſtinctionem vtriúſque. Nam
culis intercoſtalibus comprimitur arteria, vnde pul-
dolor. Omnibus eadem ferè ſunt alia ſymptoma-
eptis febre & ſputo. Spuria in muſclis externis à ma-
igida vel flatulenta, ſine febre eſt. Sputum in inflam-
e intercoſtalium, ob minorem reſudationem, pau-

Anto. Muſæ erronea de diſtinctione pleuritidis opinio.

Pleuritidis ſigna, ex affecta parte & materia affectus petenda.

cum: in perioſtio, ferè nullum, tum ob materiæ paucita tum quòd ſudore ſæpè & inſenſili tranſpiratione reſolu Sanguineam indicant (cæteris ſignis non prætermiſſis) tum cruentum: bilioſam, ex rubro flaueſcens: pituitoſam dè apparens, ſubalbidum. A melancholia rariſſimè fit, fiat, vix curatur. Cùm autem morbus iudicetur, vel excr ne, vel coctione, vel abſceſſu, niſi ſoluatur celeriter in ſan nea miſſione ſanguinis: in bilioſa, vel eodem modò, ve piùs ſudore, aut hæmorrhagia è naribus, ſaltem intra ſeptimum, in peripneumoniam degenerat: aut poſt 1 ἐμπύημα. Peripneumonicus eſt æger, ſi dolor punctoriu minutus, febris & ſpiritus difficultas aucta, ſputum ſpu ſum, rubentes genæ, mórſque eſt ferè ſemper in propin In hac dolor fit aliquando, non ratione pulmonis, ſed diaſtini & membranarum. Quòd ſi non repurgetur ma cocta in pus vertitur, fitque empyema, ſanie, quæ per tum educi debuit, in ſpatio thoracis collecta. Terminus tem iudicandæ pleuritidis per expuitiones, decimuſqua Non, vt Fuchſius, & alij, ab eo die numerando, quo cœp ger expuere. Nam id falſum eſſe, & ea quæ ſæpius accid & Anaxionis hiſt. 3. Epid. demonſtrant. Si enim ita num non 14. diebus eo modo iudicatus fuiſſet, ſed ferè 24. cœpit 11. Rectè igitur Hipp. Quicunque morbo laterali l rantes, in quatuordecim diebus non repurgantur, ij ad ſu rationem vertuntur.

Morbus tribus iudicatur modis.

Hipp. aph. 8. lib. 5.

Phlebotomia & purgatio.] Ex eodem latere fit, de quidem ob venam vulgò ἄζυγον dictam, quæ è directo e niſtro verò, tum ob intercoſtalem, quæ oſculis ramorun næ ἀζύγους in ſiniſtrum latus perreptantium copulatur: ob naturæ conatum, quæ ſeſe ita exonerat. Verùm de phl tome è directo celebranda nobiliſſima eſt diſceptatio centioribus agitata.

Andræas Veſalius Bruxellenſis, inſignis Anatom & Carol. Q. Imperatoris Medicus, ſemper ſecan brachij dextri iecorariam, ſeu ſit in dextro latere, ſiue niſtro pleuritis, ingeniosè cauſatur. Ab eo ratio aff tur eiuſmodi: quòd vena ἄζυγος dicta, hoc eſt ſine pa latere dextro venæ cauæ propè cor oriatur, quæ pe nam delata ex vtróque latere octo coſtas alit inferiore

ad

aphragma, & membranam interſepientem diſtribuitur: expeditus multò pleuritidem committens materia re- itur, ſi ſanguis è brachio dextro extrahatur: quia baſilica i brachij ἄζυγον magis reſpicit, quam baſilica ſiniſtri. Sed gumentum nullius eſt momenti apud eum, qui rem Ana- cam paulò oculatiùs perſpexerit. Nam vena ſine pari, recipit à caua vena ſanguinem, non ampliùs ad eam ſtit: imò ſuis in oſculis venæ cauæ coniunctis ita fabre- a cernitur, vt eidem ferè eueniat, quod veſicæ vri- , aut cordis vaſorum orificiis. Quòd verò ſanguinem receptum ἄζυγος non reuomat, ex diſſectionibus cer- eſt.

am ſi venam cauam in parte ſuperiori ſecueris, & ſi- in eam intromiſſa inferiorem verſus partem ſuffla- , tota ipſa caua vena in parte inferiori ſimul cum vena ari inflabitur, & tumida euadet: at ſi venam ἄζυγον parte a ſecueris, immiſſaque cannula ore ventum ſurſum leris, dubio procul vena caua non inflabitur, nec tu- euadet: quia aër in vena ſine pari contentus exire ne- Quòd ſi aër à vena ſine pari ad cauam non deriuetur, odo ſanguis aëre corpulentior refluet? Quæ quæſtio cutiatur, obſeruandæ ſunt cauæ venæ aſcendentis pro- es ad inſtitutum noſtrum facientes. Caua vena aſcen- urſum ad cor contendit, rectaque ad iugulum fertur in- s diuiſa partes, è quibus duæ illæ ſunt memorabiles a- s & cephalica. Inter quas venas duas prope iugulum ab ue latere vena quædam media eſt ex axillari ferè ena- , quæ inde obrepens in multas finditur venulas, quæ ierſum cum ramuſculis & venulis ſine pari copulantur, vt dictum eſt, octo coſtas alit inferiores. Quum igitur ria vena in pleuritide pertunditur, ſanguis non tantùm a caua contentus educitur, ſed is potiſſimùm, qui in in- iatione continetur, aut eſt prope inflammationem, uè verò ſi morbus octo coſtas inferiores occupet: ſed magis ſi quatuor ſuperiores, quòd cum his magnam axillaris vena communionem. In quibus ſecari vena on poteſt, cucurbitulæ in principio inguinibus affi- ad diuerſionem. Purgantia multis de cauſis reiiciun-

tur. Primùm, quia cùm sputa prodeunt, eorum prohib motum: deinde in inflammationibus internis nihil è parte flammata educunt, & partes sanas colliquant: postremò, q in pleuritide & peripneumonia habitis profluuium ven metuendum. Quæ omnia docet Hippoc. Sed hæc postre ratio infirmior. Addit enim Galen. in cocto morbo, & m diocri, non inutiliter aliquando aluum profluere, licet in r ligno malum, & vt caussa, & vt signum. Caussa quidem, q vires exoluit. Signum, quia attractricis hepatis, & alteratri vētriculi imbecillitatē significat. Quod autem Hippoc. c dolor ad hypochondrium extenditur, laxantia præscri Galenus concedit, sed tantùm ad materiæ antecedentis e ctionem, siue è splene, siue è cauis hepatis, non è thora aut latere. Soranus Hippocratem reprehendit, qui non se venam, vbi ad hypochondrium descendit pleuritis. Idem G lenus tacitè in Hippocrate taxat. Sed enim in exiguo dol lateris & sputo cruento, quod est indicium clementissi pleuritidis, non est necessaria phlebotomia: sed aliis auxi profligari debet, maximè in homine biliosissimo, ætate iun re, vel seniore, ex libr. de Humoribus. Perperam igitur ciunt, qui in cruento sputo statim sanguinem detrahend esse colligunt. Rarò autem vtendum purgantibus, iisque uibus, in principio, morbo pituitoso per defluxionem, materia fluat ab hepate. Sed tutiùs adhuc clysteribus agit In peripneumonia etiam de venæ sectione dubitari pot Primùm, quia ex Anatome non satis perspicuum, qua via m teria inflammationis in venam sectam veniat, cùm nullus mus à vena caua pulmonibus distribuatur, & per venam co munem phlebotomia fieri debeat. Deinde quia post pleur dem, asthma, aut anginam, venæ sectio ferè lethalis, qu iam afflictas vires occupent. At si suppressis mensibus, hæm rhoidibus, aut solenni aliqua euacuatione vteri, & simili oborta sit, in quibus hæpar in thoracem & pulmonem s guinem reiicit, si sputa rubra, plenitudo, & quæ sanguinem dicant nondum degenerasse in melancholiam, aut bilem, venæ sectione non dubitandum: alioqui abstinendum. cæteris curatur peripneumonia ferè vt pleuritis, clyster sanguinis missio, syrupi, decocta, vnguenta, sacculi, eclegm

Pleuritidi cathartica cur minùs cōferant.

Hipocr. aph. 19. lib. 6. & Gal. in comment.

Hipp lib. 2. de vict. rat. in morb. acu. sent. 11. & Gal. ibid.

Galen. ad finem comm. 3. lib. 6. Epid.

Peripneumonia an venæ sectionem desideret.

ondita, frontalia, emplastra, linimenta, cerata, pasta rega-
& similia.
...o u perflatus ab Aquilonibus.] Lib. 3. Epid. scribitur in pleu-
e Romanos & Athenienses obiectos ventis calidis male
e sectionem venæ: Parios & Hellespontios melius. Cæte-
non omni pleuritico conuenit necessariò, etsi expuat
cocta. Lege 6. Epid. & historiam pichyonis initio tertij.

NTO. VALETII EXERCIT. XXVI.

labens in membranam costis subtensam san- *Pleuritidis*
uis tenuis & biliosus (crassus enim & pituitosus *generatio vn-*
sum membranæ corpusculum vix subit) tumo- *de.*
& inflammationem, pleuritidem, mutuato ab
cto loco nomine, appellatam, gignit. Talis verò *Pleuritis ad*
egmone ad tria morborum genera referri po- *tria genera*
Quatenus enim tumor, ad morbum in compo- *morborum*
one: vt inflammationem sequitur calor & ten- *reducta.*
ad intemperiem reducitur. Et quia tussis ab hoc
ctu separari nequit, dum rumpitur abscessus, &
sa in spatium thoracis sanies in asperas pulmo-
rterias recipitur, tussiendoque excreatur, solu-
ioque vnitas adest. Pathognomonica pleuriti-
eræ à spuriæ notis distincta signa fusè descri-
tur ab Hollerio ex Galeno cap. 2. libr. 5. de loc.
affect. lib. 12. & 13. Meth. itémque comm. 1. in
e Humorib. secundum Hippocratem.
ffectum hunc quia fluxionis sobolem esse in- *Pleuritidis*
gimus, & inhibitionē materiæ affluentis, iis ma- *curatio.*
in inflammationibus, quæ sunt *νοσήματα γιγνό-*
, esse vacuatione priorem ex Galeno didicimus,
ica dolentis lateris secatur: quæ tamen præter-
o quod reuellit, deriuat etiam cōmodè & eua-

cuat. Promptè, vel ante solutam aluum, ducitur
guis: alioqui dolore, ardore, & partis debilitate
petuò attrahentibus, magis phlegmone exasp
tur. Sanguinis detrahendi modum doloris co
tio, corporis habitus, & anni tempus indicab
Quanquam verò sanguinem vsque ad coloris
tationem mittendum præcipiunt, nisi vel mali
tas inflammationis, vel vires hoc denegent, &
facilè propter calidam atque humidam temper
qualis est in pueris, & iis, quibus mollior corp
habitus, resoluantur, cauendum tamen dilige
ne missione sanguinis copiosiore vires multùm
terantur, in quarũ robore salutis spes in pleuri
consistit. Cathartica valentiora non imperantu
agitato corpore fluxionem augeant. Itaque le
erit purgatio, qualis hæc.

Hippo. sent. 74. lib 4. de rat. vict. in morb. acut.

℞. rh. elect. ʒ. 2. infundantur in decoct. pect.
santal. citr. ʒ. ſ. in expressione leui dissol. syr. de
sopo, vel capill. ven. & cathol. ana ℥. ß. f. potio.

Rhei sic imperati adstrictio tanta non est,
sputo expellendo obsit, vt meticulosi medici
uerentur.

Quoniam autem coniunctæ pleuritidis m
riæ vacuandæ ratio & via cõmodior non est, q
per asperam arteriam, eclegmatis, syrupis, vel e
apozematis promouebitur sputum, non omissi
terim, etiam ab initio, topicis anodynis paulò
explicandis. Magis aliis placet syruporum, quà
clegmatum, vsus, quòd internam asperæ arteri
pacitatem promptiùs subeant, quódque longè
paratiores. Si itaque sputum admodum tenu
crassandum sit, hæc formula præscribetur.

.. syr. de glycyrrhiz. & iuiub. ana ℥.1. Misce. Vtatur ecleg-
is loco cum baculo glycyrrh.

Vel syrup. violaceus in hanc rem faciet. Syrupis
bit aliquid diacodij immiscere. Aut.

℞. cass. recens mundatæ ʒ.6. diatragacanth. frigid. ℥.ß. pi-
t. hypoglottid. ʒ.2. sacchar. cand. ʒ.1.ß. radic. ireos. Floret.
syrup. capill. vener. & de glycyrrhiz. an. q. s. f. eclegm. Adde
is, conseru. ros. borrag. bugl. ana ʒ.1.

At si sputum præ lentore & crassitie expelli non
sit, ex vsu erunt incidentes syrupi.

℞. syr. acetos. simpl. & capill. ven. ana ℥.1. vtatur cum bac.
yrrh. vel ℞. oxymelit. scyllitic. ℥.1. syr. de hyssop. & acetos.
l. ana ʒ.6. cap. vt. antè.

Quod si fortiore sit opus, ex eclegmatis ad asth-
℥.ß. radic. ari priùs in hydromelite cocti ℥. 1.
ip. de hyssop. & oxymelitis simplic. ana ʒ. 6. fiet
ot. Sæpe accidit, vt vnà sputum promouere, &
s recreare oporteat: atque tum tabellæ, opiatæ,
dîta instituuntur.

℞. conseru. rosar. borrag. bugloss. enul. campan. ana ʒ.2.
ag. frig. & diair. simpl. ana ʒ.1.ß. penid. ℈.2. electar. de gē-
℈.1. rasur. eboris, corn. ceru. ana ℈.ß. cum syr. iuiubino fiat
. vel cum sacch. conditum.

Contingit aliquando, vt copiosa sit fluxio, quæ
pulmones receptat: in qua ad ea quæ sangui-
incrassant, catarrhumque sistunt, confugien-
, etiamsi sputi eductionem remorentur. Nam
cationis periculum, quod à catarrho impēdet,
is vrget.

onseru. ros. antiq. ℥.1. ther. veter. ʒ.3. bol. arm. lotæ in ap.
1. cum syrup. ros. sicc. aut papauerino f. opiata. Vtatur
somni ad magnitudinem nucis auellanæ.

ed de reliquis id genus remediis plura cap. de
rh.

Extrinsecus adhibenda, quæ foras trahunt, li
menta, cataplasmata, denique fomenta, si tamen
his largioris attractio materiæ non metuitur, ve
pleuritis sit notha, vel à flatu, aut fluxione exigu

♃. olei keirini ℥.1. olei anethini ℥.6. olei lilior. ℥.ß.f.li
superposita lana succida.

Sylvius duos aut tres parabat sacculos ex flo
bus chamæm. melil. aneth. furfur. mil. solis in sart
frixis: quos iubebat admoueri nunc lateri, nunc
anteriore thorac. partem prope collum, per qu
flueret humor, vt eius fluxionem sisterent.

Efficacissimum est & hoc vnguentum.

♃. olei amygdal. dulc. & irini ana ℥.1. axung. gallin. c
anser. cunicul. butyr. recent. ana ʒ. 2. croc. gr. 5. cum tan
ceræ f. vnguentum.

Periclitatores empyrici in oleo ceræ arte C
mica extracto, cum vino albo aut aqu. cardui, e
to, vel etiam per se lateri illito summam pleuriti
medelam reponunt.

Cataplasmata si admoueantur, videndum
crebriore eorum vsu pus promoueamus, dũ sol
diaphoresim consilium est moliri. Versa enim
empyema pleuritis funesta.

De 1 sputo sanguinis. CAP. 27.

SAnguis expuitur à thoracis venis 2 niger
grumosus 4 fœtidus , cum doloris se
A pulmonibus 5 flauus , tenuis , 6 spumo
sine 7 doloris sensu. Atque hinc rupta, exesa,
aperta vena. Rupta affatim erupit ex clamore, ca
cõcussione pectoris, perfrictione, plenitudine. P
nitudo ex ratione vitæ , suppressis mensibus,

1 Symptomate tum simplici, tũ cum phlegmone coniuncto.
2 Quia crassus & non arteriosus.
3 Quod in capacitatem confluxerit.
4 Quandoquidem sit corruptus.
5 Refert enim partis, vnde manat, ideam.
6 Crebro pulmonis motu.
7 Pulmones namque sensus sunt expertes.

ēnni aliqua vacuatione, Exesis, 8 sensim & per ērualla ab humore acri, quem vel caput demit- vel ratio 9 vitæ, aliquando etiam inedia 10 col- t. Apertis ex 11 calidiore & humidiore ratione ē. Ruptis glutinantia, quæ citra morsum siccant: is 12 cibi boni succi, & pharmaca sarcotica: tis adstringentia conueniunt.
Expuitur sanguis ab arteria aspera, túmque do- sentitur. Omninò paucus sanguis expuitur ex ibus & ore, cum screatione, non tussi. Tussis ē excitatur, cùm ab arteria, pulmone, thorace, nguis excernitur. Ex gingiuis tantùm leui spu- ne eiicitur. Aliis à capite defluit, nō adeò pau- iiger, læuis, linguam & palatum commaculās, ans, ad nares grumos relinquens, ex vulnere, ore, ebrietate, & capitis plenitudine. Qui si par- iqua in arteriam defluit, tusses irritat leues, faci- e gargarismis 14 adstringentibus supprimitur. guis quoque aliquandò euomitur à ventre, lie- epate, proximísq; venis niger, grumosus mul- E stomacho verò aut œsophago admodum tiguus reiicitur. Hæc omnia igitur, priusquam dia instituas, distinguenda sunt.

Curatio sputi sanguinis è pulmonibus.

nedia, silentium, leuis respiratio, veneris & vini nentia, quies tum animi, tum corporis impe- n sunt. Medicatis alimentis vtendum est, quæ o conueniunt.
capite defluxio, supprimenda ex iis, quæ cap. tarrho dicta sunt. Componenda tussis, quæ grauiùs. Sanguis, ex interna brachij, angusto te, modica quantitate, bis aut ter vna die, aut

8 *Quia distillationes è capite, quæ tussiculosos & raucos homines reddūt, per exesionem vasis tabē afferūt.*
9 *Cuiusmodi est vsus casei putris, & leporis marini.*
10 *Præsertim in biliosis.*
11 *Vt vini generosioris vsu.*
12 *Ad sissarcosim faciendam.*
13 *Thorax enim tussi se expedire contendit omni molestia, vt ventriculus vomitu, & cerebrū sternutamento.*
14 *Vt ex decocto plātag. balaustij, centinodij, succo granatorum, & aqua rosacea.*
15 *Quia paruas habet venas.*

duabus detrahi debet, sed viribus constanti
Nam in infirma muliere Romana Galenus lib
Method. sanguinem non detraxit: quam ta
percurauit, cùm venisset initio (hoc autem init
1.2.vel 3.die) pauco sanguine excreto. Si plenit
in causa est, largiùs. Si suppressis mensibus, vena
ris aperienda est, & aliis artibus mensis irritan
Iniicienda vincula coxis & brachiis, ad articu
& in eisdem locis adhibenda frictio. Cucurbi
hypochondriis, ilibus, atque inguinibus affig
dæ. Sanguisugæ in pectore affigendæ sunt:
remediis, quæ intrò assumuntur, & topicis v
dum est.

Comparentur illa ex adstringentibus, portul
plantagine, polygono, omphacio, sumach, g
cortice glandium, radice rubi, consolidæ, alth
centaurij maioris, hæmatite, electro, corallo, ba
stiis, rosis. Alius ordo.

Bolo armeno, terra sigillata, sanguine drac
gummi arabici, tragacantha, thure, mastiche,
rha, melle cocto. Hæc postrema ruptis venis m
conueniunt, vt illa apertis. Oportet autem vi
omninò, quæ nimiùm adstringunt. Propterea
dicamenta hæc ex glutinantibus, adstringenti
que mixtis componuntur: vt si aperta vena est
stringentia; si rupta, glutinantia superent. Sed
horum vis non facilè penetrat, necesse est ali
admiscere eorum, quæ tenium sunt partium:
lia sunt aromata, spica, cinamomum, santali, d
nicum, & similia ex particularium compositio
len. libro 7.

Atque vbi immodicè perturbat tussis, etiam

ica miſceri debent, opium, ſemen papaueris albi
nen hyoſcyami albi, & cicutæ, cortex radicis man
gorę, philonium, theriaca vnius anni.

Particularia remedia.

Xenocrates apud Gal. hœdi ſanguinem nondum
ncretum cum pari menſura aceti elixabat, dabat-
e tribus deinceps diebus. Doſis ℥. 3.
requens vſus antiquis, maximè initio, atque vbi
motum ſuſpitio, oxycrati diluti, id eſt, aceti ita
nmixti aquæ, vt bibi poſſit. Acetum quoque in
fuit: ſed animaduertenda ſunt, quæ de oxyme-
proximo capite annotauimus.
Coagulum cerui, hœdi, leporis, Græcis & Ara-
us hac in re commẽdatur, quod mirum eſſe poſ-
um natura ſit acri, digerente, & exſiccante.
uerrhoës & Arabum familiæ parte aliqua refri-
are, adſtringere, & reprimere ſcribunt, aut ele-
ari qualitate, aut proprietate quadam. Certum
xperimento, quod & Dioſcorides ſcripſit, & in
e probari poteſt, diſſoluta coagulare, coagulata
oluere. Deinde modica quantitate exhibetur, &
s, quæ vim acrimoniæ refringant.
oſis ciceris magnitudo ex oxymelite, vel poſca,
umi diſſoluendi ſunt. Alioqui ex aqua ferrata,
taginis, & ſimilibus.
℞. coralli rub. torrefacti, & in aceto extincti, ter-
gillatæ, ana ʒ. ß. ſpicæ ℈. ß. cum ℥. 2. ſucci por-
cæ, aut polygoni, vini granatorum, lactis vſtu-
fiat potus. Vel ex eodem corallo, terra Lemnia,
Armena, cum ſyrupo roſarum è ſiccis, vel
tyllorum, concinnabitur potio. Rhabarbarum
itur, datur in ſubſtantia cum aqua plantaginis.

Herbas dat Celsus edendas sanguinalem, p
taginem ex aceto. Sũt qui animalium ossa cum
cartilaginibus & tendinibus siccata in pulueren
digant, quem cum aqua adstringente potui den

℞. carnium limacum coctarum in vini au
& aquæ plantag. ℔. 2. conseruæ consolidæ ma
& ros. ana ℔. 1. Cum decoctione limacum fia
stillatio in alembico.

℞. suprà dicti distillati ℔. 1. coletur per mani
Hippocratis, cum saccari rosati dissoluti in a
plantaginis ℥. 2. santali, spicæ ana ℈. ß. Symph
sæpe vsi sunt veteres in sanguinis reiectione, qu
modum Galen. lib. de theriaca hanc vsurpauit
symphyti decocto.

Puluis è limacibus in tegula siccatis, sangui
comprimit.

Idem præstant trochisci de carabe, de terra s
lata cum decocto hæmatitis conquassati: atha
sia cum decocto polygoni, vinum saluiatum. A

℞. lapid. hæmatitis, bol. arm. optim. corall.
mummiæ, pulmo. vulp. sicci ana ℈. 1. seminis
tryos, cinam. ana ℈. 1. sacch. ros. ℥. ß. cum muca
tragacanthæ extracta in aqua saluiæ vitæ & my
lor. f. troch. Vel incorporentur in conserua ros

Vbi viribus metuitur, expressionibus vten
est è perdicibus, turturibus, quarum ventres
stringente materia farciantur. Aut distillata
modo imperanda sunt.

℞. conseruæ ros. cornorum, symphyti an. ℥. 2.
ctarij diarrho. Abbatis, diamargar. frigidi, tria
tali, aromatici rosati ana ʒ. 2. spicæ, cornu ce
coralli rubri, pulueratorum ana ʒ. 1. ß. trochis

:rra sigillata, de carabe, de spodio ana ℈.4. se-
is acetosæ, portulacæ, plantaginis ana ʒ.1. aqua-
portulacæ, rosarum, plantaginis, vini granato-
ana ℥.4. decoctionis duarum turturũ, & vnius
licis ℔.4. cum mica panis albissimi infusi in vi-
ranatorum, & carnibus vnius capi fiat distill.
etur per manicam Hippocratis vt priùs. Lice-
tiam parare syrup. è succo plantag. vngula ca-
centaurio, scabiosa, bipinella, quo tanquam lo-
vtatur.
℞. testarum oui, detracta membrana interio-
;.2. puluerisentur. Dentur ex aquæ plantaginis
succi saluiæ ℥.2. sacchari rosati ℥.ß. Detur ie-
s.
℞.gummi arabici, tragacanthi assi, boli armenæ
℈.1. coralli torrefacti, cinamomi ana ℈.ß. Ex la-
octo eodem modo succi ex supradicta mate-
d ℥.2. aut 3. per se exhiberi possunt. Poterit in-
gi ʒ.1. eorum, quæ comminui possunt, aut deco-
ntur in aqua pluuiali, in lacte, in aqua ferrata,
imili.
entinodium & in iusculis coctum, & partibus
bitum efficacissimum comperi reiectione san-
is, menstruis, &c.
niliter hordeata, lac amygdalinum, ex eiusmo-
luoribus parari debent, iidémque pulueres in-
gi possunt. Interim quotidie aqua hordei cum
iaro rosaceo, syrup. è rosis siccis, syrupo myr-
nguini temperando erit accommoda. Vsu au-
stringentium aliquando sputum supprimitur,
spirandi difficultas: vbi ad lenientia redeun-
, vt paulò pòst obseruabitur.

Admouenda thoraci, non quæ adſtringunt v
menter (horum enim vis ad pulmonem non p
trat, cogitque ſanguinem in pulmones) ſed ian
cuata copiâ, ſedato motu, vinum adſtringens
oleo roſato, myrthino, cydoniorum. Commo
erit emplaſtrum præſcribere, pectori, dorſo, &
ribus affigendum. Quale hoc eſt.

℞. ceræ, pic. reſinæ pini, bitum. ana ℔.1. m
thuris ℥.6. cerus. ℥.4. vitrioli ℥. 4. opopanac. ℥
quod. ſ. aceti ℥.20. Confectionis modum peti
cap. 4. lib. 3. de materia chirurg. Hyeme etiam
dinum conuenit cum lana ſordida in eo madef
& appreſſa pectori. Loco vini, aceti vſus eſt æ
benè carnoſo corpore, robuſto genere neruoſo
vrgente tuſſi.

E thure, terra ſigill. bolo armena, oui albu
incorporatis cataplaſmata fiunt adiungenda th
ci, adiunguntúrque poſt vſum lanæ ſordidæ p
ctæ. Quòd ſi malum ex perfrictione ortum eſ
pſia, ſinapi, & quæ ex his conficiuntur medica
ta ex vſu ſunt. Oportet autem hæc permittere,
calor medicamenti penetret. In grauiore tuſſi
lonij aliquid imperabis., quod aliter Græcis,
Arabibus deſcribitur.

Philonium Græcorum.

℞. piperis albi ʒ.20. opij ʒ. 10. croci ʒ. 5. ſe
hyoſcyami albi ʒ. 20. ſpicæ nardi, euphorbij,
thri ana ʒ.1. excipiantur melle cocto.

Philonium Arabum.

℞. papaueris albi, hyoſcyami ana ʒ. 20.
terræ ſigillatæ ana ʒ. 10. hæmatitis lapidis, croc
ʒ.5. caſtorei, ſpicæ, euphorbij, pyrethri, marg

n non perforatarum, carabe, zedoariæ, doroni-
alliæ moschatæ ana ℥. 1. caphuræ ℈.1. cum mel-
ɔs.colato incorporentur. Dosis est à ℥.ß. ad ℥.1.
n succo arnoglossi, aut vino diluto modica aqua
uum.
hazes Philoniũ sic describit. ℞.piperis, ameos,
orũ rutæ, mentastr.castorei,baccar. laur. cumin.
.1.opij,mandrag.seminis hyoscyam.alb.an. ℥.1.
lis q. s. quoniam scilicet omnium dosis ℥. 1. aut
Si addas dacrydij ℈.1.fiet solutiuum.
Idipsum, vel philonium Romanum,cum poly-
ij succo vehementi tussi, vigiliis, fluxionibus
lebitur. Vel.
℞. mummiæ puluerat. ℥. 2. mastichis ℈. 2. cum
agine tragacanth. extracta in aqua saluiæ fiant
oglottia.
rochisci de bolo armena,& similes cum pulue-
s conuenientibus & syrup. ros.sicc. in modum
ɔt sumi poterunt.
leminisse verò oportet nunquam vtendum esse
oticis recens paratis, sed semestre spatium esse
ctandum,aut eò plus.
Nec statim his vtendum est,sed tentatis priùs le-
ibus remediis,& vbi natura robusta est. Datur
en interdum theriaca recens, vt quatuor men-
,crassioris fabæ magnitudine,somni concilian-
atia, fluxiones siccandi & crassandi. Exhibetur
m vespere.Postridie quoque, perseuerante flu-
e datur eodem vespertino, tempore, sed quan-
paulò minore.Quieta verò iam fluxione, ma-
mitur,sed ætate vigente,vt annorum 10.
el ex syrupi de papauere, de iuiubis, rosarum

de ſiccis ana ℥. 1. parabitur zulapium ad som[n]
promouendum, & fluxiones præpediendas acc[o]
modatiſſimum. Multa ex quinto methodi colli[gen]
da ſunt, quæ ad ſputum ſanguinis pertinent.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ἀναφορικοὶ, quaſi ἀνωφέροντες, ſurſum ferentes, & αἱμο[...]
Græcis dicuntur, qui ex inferioribus partibus per os ſa[...]
nem reiiciunt. Ex ore quidem & gingiuis, ſi expuitione[...]
deat ſine tuſſi, & paucus: è gutture, ſi cum ſcreatu: ex a[...]
arteria, ſi cum tuſſi leui: ex pulmone & thorace, ſi cum[...]
vehementi. Sed vehementior adhuc tuſſis eſt, cum è th[...]
reiicitur, quia primùm ad pulmonem trahitur, & in[...]
aſperam arteriam deturbatur. Vomitu redditur è ventr[...]
ſiue è cerebro defluxerit, ſiue ibi concreuerit, aut caſu, ve[...]
cuſſione, vel eroſione cumulatus fuerit. Interpres tamen[...]
corum præſagiorum ita habet. Qui ſpumoſum ſanguin[...]
uomunt, dolore infra ſeptum tranſuerſum non exiſten[...]
pulmone vomunt. Et quibus quidem magna in ipſ[...]
rumpitur, multùm vomunt, & in periculo verſantur. Q[...]
verò minor, minus educunt, & ſecuriores ſunt. Quan[...]
Galenus refert quendam in palæſtra graui plaga accept[...]
duas cotylas ſanguinis tuſſiendo expuiſſe, qui ſtatim ſec[...]
na, & adhibitis iuſtis remediis conualuit, & in poſterum [...]
uixit. Ergo ab apertione venæ, aut ruptione in maiore [...]
titate reiicitur, idque tutius eſt, licet non ſine periculo. A[...]
ſione verò, in exigua. Hoc deterius, feréque primùm [...]
ſiccam excitat & magnam: aliquando copioſior, cum va[...]
gne exeſum cum vlcere pulmonis, & lateris ſiniſtri dolo[...]
de ſequitur tabes. Diſtinguendum etiam diligenter an [...]
ſanguis & vitioſior diſtillationem excitet, & in pulm[...]
confluat, vnde fiat eroſio: an vitio pulmonis & imbeci[...]
excrementum ibi colligatur, quod putreſcat: an ſuppreſſi[...]
ſes, aut conſueta aliqua vacuatio. Cùm reiicitur niger &[...]
eretus, & antè fluxit è naribus, indicium eſt è cerebro [...]

Galen. libell. de vena ſect. contr. Eraſiſtrateos.

em profluxisse, aut asperam arteriam. Cognoscitur au- *Sanguinis à*
à carne seu propria substantia pulmonis vlcerata exire, *propria pul-*
ous signis certissimis: vno, si sit spumosus, vt scribit Gal. *monis su stā-*
mentar. in aphorism. 30. lib. 7. modò tamen spuma firma *tia manantis*
eat. Nam aliquando venis ruptis, aut thorace vlcerato, *signa.*
raro, & non necessariò, spumosus expuitur sanguis, si
tio quædam ac motus accedat, vnde spuma illi induca-
Sed hæc citò euanescit. In pleuritide etiam rarò spumo-
cet id aliquando contingat. Alterum est, si carunculæ &
nta vasorum similiter excreta, & propriam visceris sub-
iam referentia simul appareant. Spumosus autem est,
leuis, tenuis, aëreus & spirituosus sanguis, quo nutritur
o, quibus accedit motus, & aëris inspirati commotio.
cap. 6. lib. 4. de locis affectis, signa Meth. 5. Particularia
dia. 7.

emedia sunt phlebotomia, potus aquæ, silentium, par-
ia vita, exigua respiratio, frictio & vincula extremorum,
ones ad reprimendum sanguinem, Cucurbitulæ in re-
e hepatis, epithemata, vnguenta, condita, linimenta, sy-
incrassantes, ligaturæ, coctio materiæ, purgatio, dissol-
a sanguinem coagulatum, cientia sputum. In erosione,
quam, sanguinem expuant, ad diuersionem angusto fo-
ie vena secanda, purgandum, diuertendus catarrhus, ca-
pulmones confirmandi. In multitudine humorum è
ce expurganda habeatur ratio, ne materia supprimatur,
sanguis irritetur. Etenim suppresso sputo lenientia ite-
eniunt vsurpanda. Oxymel & acetum suspecta, si puer,
ollis æger, macilētus, neruoso genere imbecilliore, aspe-
tussi, sputis crassioribus, aut liquidioribus, ægro debili, &
frequenter repetenda phlebotomia, si vlcus non est, si re-
nalum & non inueteratum, si vires firmæ. E faucibus &
lis minus periculi: ab arteria plus: à pulmone plurimum.
nim suppuratio, & tabes.

IO. VALETII EXERCIT. XXVII.

ἱματος πλύσεως, seu sanguinis reiectationis
nomine Galenus libro quinto Methodi eam

propriè ſanguinis excluſionem intelligit, qu
thorace atque pulmone manat:quanquam ſan
è gula, ventriculo, hepate, ſplene, nonnunquan
tiam ex aliqua oris parte, gingiuis,faucibus,gur
lione in os confluat, dum is, qui per nares purg
dus erat, ad palatum deſcendit. Cauſæ repete
ex capite de hæmorrhagia.

Gal. lib.1.de lo.mal. affec.

Haimoptyſeos curatio.

Ad curationem maximum eſt in victu incraſſ
& adſtringente, qui & ſanguinem ad fluxum
dit ineptiorem, & vlcus ipſum vnit, moment
Qualis erit ptiſanæ cremor, cui inſperſa ſint m
rum punicorum grana: vel hordeatum: quod
cacius fuerit, ſi hordeum coquatur in decocto
ctuc. portul. plantag. centinod. & ſeminis eo
dem, adiecto ſaccharo roſaceo. Baſilica vena
feſtim pertunditur ad reuulſionem, quia ſang
ad affectam partem ſemper confluente, fruſtra
ſtringentia, agglutinantia, & alia eius generis,
ſcriberentur. Mox hæc potio propinetur.

℞. rhei vſtulati ℈.1. mummiæ, terræ ſigill. ana ℈.1. ſy
don.℥.1. cum aq. roſ. & plãtag. f. potio. Dabitur manè, ve

In eundem vſum concinnantur zulapia, quæ
cipuè ſub horam ſomni aſſumuntur.

℞. ſyr. roſ. ſicc. de papauere, & cydon. ana ℥.1. aqu.
tag. portulac. centinod. an. quart. 1. puluer. corn. ceru. vſ
pid. hæmatitis an. ʒ.1. maſtich. ℈.1. f. zulapium pro doſib

Vel lupinares trochiſci, ineunte præſertim ſo
ore continendi, imperabuntur.

℞. gummi tragacanth. & arab. in aqu. roſar. diſſolu
℥.1. amyli ʒ.2. bol. armen. terræ ſigill. ana ℈.4. maſtich. ʒ.1
ſyrup. myrtill. aut aq. plantag. vel centinod. f. trochiſci.
ſit, vt ſuprà.

ic pertinebunt opiatæ, condita, pulueres. Noui ſtratem quendam Lemouicum hæmoptoicum, i cùm alternis temporibus multum reiectaſſet guinē, nec vllis potuiſſet remediis ſaneſcere, ad ium Cæſarem Scaligerum, Medicorum ſuæ tē-tatis facilè Principem, confugit: ex quo puluerē epit, cuius vſu breui conualuit. Huius formulā a mihi communicauit, libet hîc adſcribere.

℞. ſpodij, roſ. rubr. bol. armen. terr. ſigill. hematitis. ana orall. rub. carab. margaritar. non perforat. ana ʒ. 2. ſ. gum. ragacanth. ana ʒ. 2. ſem. papau. portulac. ſem. mal. ſem. ub. ſem. arnogloſſ. cornu cerui combuſti ana ʒ. 3. acac. i barbæ hircinæ, ſucc. glycyrrhiz. ana ʒ. 2. amyli torre-ʒ. 3. Terantur, miſceantur, f. puluis: cuius doſis ſint ʒ. 3. ir cum aqua pluuiali.

Hoc remediū tandem deſcriptum reperi apud apionem cap. 25. Tractat. 2. Dum verò iſta fiunt, ſtitet aluus, clyſtere ſubducetur, vel purgāti me-imento adſtrictionem aliquam relinquente. ic poſt reuulſionem & deriuationem ſuppreſſo guinis ſputo, & bene purgato corpore, totus rax oleo cydoniorū, roſaceo, vel myrtillorū, il-tur, maximè verò æſtate. Quod ſi multa fiat guinis eruptio, citra tuſſim, cœli cōſtitutione ca-, ægro robuſto & carnoſo, ſpongia aceto imbu-e conſilio Aëtij thoraci apponēda. Verùm ma-à perfectione ortum linimenta & cataplaſma-lefacientia poſtulat. Sed de his plura vide apud cap. 8. lib. 5. Methodi.

1 Quæ fit per anaſtomoſim, eſtq; funeſta magnitudine cauſæ, vt deſtillatione catarrhi è capite, vlcere pulmonum: ſymptomatū cauſa lanutoſa vi, ob marcorem totius corporis: difficulta tecurādi, quod vlcus pulmonum curari nequeat propter perpetuū eorū motum: nec ſarcotica eò integris viribus perduci poſſunt. 2 Solutio cōtinui cum ſordibus & ichoreco-iuncta. 3 Rupta in pulmonib. venar. 4 Per theorema illud. Quæcunque diſtillationes à capite tuſſiculoſos & raucos homines reddūt niſi temporis progreſſu cō-

De 1 Phthiſi. CAP. 28.

Hthiſis vlcus 2 eſt pulmonis, quod ferè 3 ſputū anguinis ſequitur, aut tuſſiculam 4. ex acriore

defluxione. Aliquando etiam ruptos abſceſſus t
racis, cum, videlicet, effuſo pure in ſpatium th
cis, atque ita putreſcente, nec in tempore repu
to, pulmones exulcerantur.

Signa phthiſis cùm ex aliis, tum ex Hippoc
Gal. Apho. 60. 2. in Prognoſticis, & cap. 14. li
Chronion Aureliani.

Phthiſim ſequitur totius corporis 5 languo
que extenuatio, 6 curuantur vngues, cauantur c
li, ſuccedit mortifera 7 illa facies, 8 capilli de
uium ſequitur, alui profluuium, & mors.

Hoc malum, vt incurabile, maxima pars vete
Medicorum in nulla ſpe habuerunt.

Itaque initio abſtergendum atque 9 reſiccar
Vbi iam ſatis deterſum eſt, atq; iam nihil ſanio
repurgatur, glutinare oportet. Sed dum hæc fi
10 extenuatio corporis inſtauranda eſt. Vtemu
gò mulſa 11 initiò ex aquæ potabilis ℔. 1. ℥. 1
mellis. Per omnia vbi detergendum, melle cr
vtendum eſt: vbi glutinandum, melle coctò. 12

Poſtea verò fœnugræci loti, ſubinde abiecta p
re aqua, decoct. vtemur, in qua octaua pars vel
chari, in calidiore conditione: vel alioqui me
diſſoluitur.

Similiter è 13 fricto lini ſemine, è ciceribus ru
è nuce pinea reſinoſa, ex iride Illyrica, ariſtoloc
porrò & ſimilibus deſcriptis in cap. de aſthm
Alioqui cum quadruplo melle eclegmata fiet, t

quieſcant, alteram faciũt tabis differẽtiã. 5 Quia aer, qui inſpirãdo ducitur tabificã acquirit ĩ pulmonibꝰ qualitatẽ, & quod vlcus φλεγμῶδες ſit, febriſque in corde accẽdatur. 6 Exhauſtis digitorum carne. 6 Hippocratica vulgo dicta, depicta lib. 1. Progno. 8 A ſiccitate partis exhauſto alimento, aut cibi vitio naturali facultate labefactata. 9 Ichorem & saniem. 10 Quæ fit phthiriomate febre & aeris infectione. 11 Si πικρόχολος nõ ſit æger.

12 Venæ ſectio, ſi ægri vires ferãt, celebrari poteſt ad ardo… brilis extinctionẽ, & catarrhi auerſionẽ. Interim cibãdus eſt æger hordeato, d… gendũ vlcus: ſi quidẽ æger fuerit tẽperamento frigidiore, & ſi ſit hyems, hydr… lite ſimplici, aut compoſito ex bechio, ſcabioſa ſi autem fuerit bilioſior, aqua… charum aut hydro. dilutiori. 13 Vel ex electario diaireos, ſaccharo cãdo, pen…

que in puluerem redactis, quæ cominui possunt.
cer rubrum in aqua madeat, atque ita tumebit:
m siccari debet, torrefieri in latere calete, teri sub-
ssime. Eius pulueris ʒ.2. insperguntur mulsæ, aut
ncorporentur melle.
Marrubij M.1. decoquitur in ℔.6. aquæ ad dimi-
is. Colaturæ addi debet ℔.1. mellis, plus minúsue,
idque totum decoquitur ad crassitudinem.
E succi marrubij ℥.2. succi caulium, scyllæ, hysso-
& similiũ, & mellis ℔.1. coctis, fiunt eclegmata,
orum vim augeri volunt, si ʒ.2. pulmonis vulpis
℥. eclegmatis admisceas. Nucem pineam, resino-
n cum ℥.1. glycyrrhizæ decoques in ℔.6. aquæ.
l. addes penidiorum ℥.4. rursus coques ad crassi-
dinem. Conuenit, vbi tenuis sputatio est, cúmque
ire & coquere oportet.
Similiter è butyro, melle & terebinthina, duobus
rum, aut tribus mistis.
Variandáque remedia eiusdem generis, ne fiat
ietas.
Diuersi verò generis, cùm mutatur indicationes.
nterea videndum, ánne à catarrho in fauces pro-
ente phthisis causam habeat. Tum enim pulmo
oorandus, cuius imbecillitate excrementa & gi-
untur, & promptiùs admittuntur. Dein empla-
um è labdano, resina, pulueribus conuenientibus
nparatum bregmati affigetur.
Atque dum hæc fiunt, hordeatis cum saccharo,
melle, lacte amygdalino, vino albo, tenui, &
dulci, lacte, aliísque rebus, quæ vires refouent,
ndum est.
Iam purgato vlcere, instauratis viribus, alimen-

14 *Vt vitulina carne, pullis gallinaceis.*

15 *Admouendi capiti, ad exhauriendũ fontem catarrhi.*

16 *Hæc ad sistendã fluxionem.*

17 *Lactis vsus concedetur, si nulla sit febris excusatio, si nõ sit βορβορυγμὸς, id est, si non sint flatu viscera distẽta, & sit æger vẽtriculo frigidiore, nec sit cephalalgicus.*

tis 14 partim mediæ materiæ, partim resiccantib & glutinantibns vtendum est.

Gestatio mollis conuenit, aër siccus, balneu dulce (vt scilicet, firmis viribus, in linteo, quo duobus teneatur, immergatur balneo, ex decoc omasorũ, maluæ, bismalu. & parietar.) à quo inu ctio ex oleo violaceo, butyro recenti, theriaca, m thridatium, emplastra siccantia adiuncta pecto Dropaces, atque etiam 15 Sinapismi conueniu 16 Bolus armena, terra sigillata & similia impera da sunt. Hæc ferè placuerunt veteri Medicinæ. P steritas Medicorum eadem obseruauit: quæd etiam addidit. Lacte 17 plurimùm vsa est asinir & caprino: in summa seroso, cùm detergendum e Ouillo, vaccino, muliebri, cùm refouendũ est: vst lato vaccino, aut etiã cum aqua pluuiali cocto, cũ glutinandum. Itaque initio asinino & caprino cu modico mellis, ne cogatur aut acescat in ventric lo, modico quoque salis vtendum est. Refouent vires lacte muliebri, quod exugat æger è mami mulieris, quæ sit sana. Atque id quidem melius suctum, quia cum lacte spiritus & vita exugitur. desit muliebre, vaccinum bibat recèns emulctu cum modico sacchari.

Sugendum lac erit matutino tempore. Abhi tribus horis ouum sorbeant. Vino vtantur albo, nui, dulci, diluto. Pullaster ad prandiũ comparet infarctus succido hordeo, & passul. mũd atis. Aq quâ vinum diluant, & concoquant cibos, sit aq hordei. Colatitiis, consumptis è perna vitulina, pone iuuene infarcto hordeo cum herbis comm dis, locus erit: de quibus paulò pòst.

ordeata quoque, & lac amygdalarum ex lacte, pullorum decocto confici debent. Pineola, caneæ miſcētur hordeatis. Condiuntur multo ſacr. roſ. infunduntur illa priùs in aqua roſacea ve-, dum coquuntur, eadem aqua inſperguntur.

Pythocles ex Hippocrate ſeptimo Epid. lacte, lta cum aqua ammixta, renutriebat.

Vtiliſſimum erit ſyrupum reſumptiuum, à Ioe Tornamirano cap. de febre hectica deſcriptũ, rpare.

Refouendis viribus lactis cremor cum multo haro conuenit. Sanguis humanus deſtillatus, a cancrorum, deſtillatum reſtaurans. Vbi glundum eſt.

℞. lactis lib. 1. aquæ pluuialis, in qua roſæ marint ℥. 3. Simul bulliant, ſubinde ferro candente calybe intincto. Alioqui.

℞. lactis à quo butyrum extractum ſit, ℔. ß. te-:ur nocte vna ſub dio. Fortiter agitetur & denetur: cui adde ſacchari roſati ℥. ß. boli armenæ ſæpe vtatur. Hoc modo igitur vteris lacte. Sacrum roſatum maximè commendatur initiis re-:. Cum glutinandum eſt, veteri potius vtemur. ilìter conſerua roſarum & ſyrup. roſ. Conſerua ır per ſe, aut cum ſyrupo myrtillorum, aut aqua lei, in qua cancri fluuiatiles coxerint. Cancri i feruefacti priùs in aqua, & repurgati in qualo lacte vaccino, aut conuenienti, concoqui :nt ad dimidias. Deinde caudæ deſquamati, er ſe comeduntur, vel integrè contunduntur, de ſuccus in lac, in quo coxerint, exprimitur. :ur lac hoc, aut inde amygdalogala, vel

hordeatum. Comparatur maximè, vbi viribus co-
ſulendum eſt.

Túmque aliquando vitellum oui vnà diſſ-
uimus. Coqui poſſunt ex aqua hordei. Teſtæ vi-
cancrorum in fictili vaſe cremari debent, & gl-
pando aſſeruantur.

Eodem modo limaces & teſtudines præpara-
Verùm oportet diligentiùs multò repurgari.
carn. limac. benè mundatorum ℔. 1. vngul.
ballinæ benè tritæ ℥. 2. lactis pinguis q. ſ. f. de-
ctio ad perfectam coctionem limacum, deinde
preſſio fortis quæ ſaccharo edulcetur.

Pulmo vulpis in fruſtula diuiditur, ablui-
ex vino, incoquitur leuiter in aqua roſarum,
cocto ſumach, aut ſimili. Rurſus lauatur, ſic-
tur. Vſus tempore in puluerem redigitur ʒ.
cum ſyrupo myrtillorum exhibentur. Vel h-
modo.

℞. pul. pulmonis vulpis. capill. ven. ſem. fœ-
ana ʒ. 2. incorporentur cum ſucci liquiritiæ ʒ-
mellis coct. quantum ſufficit, cum affuſione mo-
ci ſyrupi de myrtillis.

Conſolidant hæc. Caſeus recens, lac vſtu-
tum, teſtæ cancrorum, bolus armena, terra
gillata, ſanguis draconis, olibanum, maſtix,
rabe, gummi arab. corallus, roſæ, balauſ-
myrrha, & alia eiuſmodi. Dantur ex vitellis o-
rum, & alia quædam ex lacte vſtulato, ſucco cy-
niorum, roſarum, granatorum, ſyrup. myrtillor-
roſato de ſiccis.

Vel. ℞. caudarum cancrorum fluuiatill. deſq-
matarum & lotar. ℥. 3. lactis recent. ℔. 1. bullian-

dias: dein caudæ contundantur fortiter, & cum
te dissoluantur: cui adde farinæ hord. amyli pu-
ana p. ß. lactis amygdal. dulc. ℥. 4. misce lento
e. Est quoque hîc Philonij persici vsus, quod
ximè descripsimus. Pata leonis vulgò dicta trita
gitur pectori & gutturi: phthisicis & anginosis
as attrahere materiam creditur. Rustici transfi-
n aurem radice implent, & ita curant. Nutrien-
n aliquando iure galli decrepiti, alterati cum
bis, & cæteris rebus, quæ conuenient. Ad
solidationem maximè facit panis purissimus,
n decocto masticheς pistus, & vinum subad-
ngens.

Conueniunt fructus, ficus, vuæ passæ, pistacia,
lei, pinei, dactyli dulces, pira cocta, & sacchar.
sperfa.

Videndúmque maximè circa initia, ne nimiùm
ātibus vtamur, quibus cum volemus vti, lenien-
us commiscebimus, aut multo liquore diluemus.
ricitantibus phthisicis, sitientibus, & calidiorem
machum habentibus diamelon Alexandri è suc-
cydonior. Vel è cydoniis incoctis in aqua rosar.
vtrísque seminibus frigidis, additis ros. santalis
rub. succ. glycyrrhiz. recent. vel.

℞. aquæ rosarum ℥. 4. malorum dulcium libr.
sacchar. ℔. 1. santal. alb. & rub. succ. glycyrrhiz.
arum ana ℥. 1. s. quatuor seminum frigidor. ana
. syrup. rosac. q. s. Mala intus & extra purgantur,
n aqua rosarum lento igne, vel in diplomate co-
ntur ad tertias, tere in mortario: deinde in aqua
arum & syrup. de coque, & cum pulueribus &
charo misce. Dentur ℥. 3. mane & vesper. Distil-

latum refouendis viribus conuenit.

℞. conseruæ borrag. violarum, rosf.ana ℥.
conseruæ ireos, enulæ ana ℥. ß. electar. de gem
sine speciebus, diarrho. Abbatis, triasantali sine
phura, diamargar. frigidi ana ʒ. 2. margarita
perforatarum, coralli, ambræ citrinæ ana ʒ. 1.
fularum, ficuum, sebesten, glycyrrhizæ ana ʒ. 6.
cleorum pini, amygdal. ana ℥. ß. gummi tragac
thi, gummi arabici ana drach. 2. sem. anisi, fœni
li, vrticæ, quatuor sem. frigid. communium, s
papaueris albi ana ʒ. 1. terræ sigillatæ, boli arme
rosarum siccarum ana ʒ. 3. aquarum bipinellæ,
gulæ caballinæ ana ℥. 4. decoctionis limacum, c
crorum, duarum iuuenum gallinarum ana lib
cũ carnibus vnius capi iuuenis bene pinguis, vn
perdicis, mica panis in vino odorifero infusi, & l
sacchari albissimi, fiat distillatio. Deploratis in
tuitur eclegma ex seminis vrticæ ℥. s. cinamomi.
& mellis quantitate sufficiente, vel decoctum è f
ribus rosmarini cum aqua pluuia. Quòd si his
mediis nihil proficiatur, vel vruntur, vel releg
tur ad mare.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

φθίσις pro tabe & atrophia qualibet aliquando sumit
Significat enim syderationem quandam & marcorem, ex
nuationem, ἀπὸ τῦ φθίνειν, ita vt nonnunquam etiam ad o
Phthisis quatuor species. affectus traducatur, præsertim pupillæ. Quatuor tamen pr
puæ species reperiuntur, apud Hippocratem & Galenum:
nalis, lib. de morbis internis: dorsalis, 2. de morbis: exten
tio sine pulmonis vlcere, ab eius tamen calida & sicca inte
perie, aut febre hectica: quarta, quæ omnium maxime p

φθίσις dicitur, Atheniensibus phthoë, ab vlcere pulmonis. *Phthisis propriè dicta duo perpetua symptomata.*
:duo perpetua habet symptomata: febrē lentam, paruam,
em, quotidianam, noctu magis, quàm interdiu, affligen-
, quæ oritur à putredine humoris, aut propriæ substantiæ
ıonis, vnde calor obviciniam cordi necessario communi-
t: deinde extenuationem totius corporis, colliquatis ni-
ım, & consumptis carnibus, ac solidis partibus supra mo-
resiccatis, tum ob febrem, quæ corpus perpetuò depasci-
um ob deiectiones humidiores, & crebros sudores, qui
consequuntur. Exulcerationis pulmonum causæ multæ
ossunt, sed duæ præcipuæ, & frequentissimæ, sputum san- *Pulmonum exulcerationis duæ causæ præcipuæ.*
.s repressum nec expurgatum, & defluxus pituitæ salsæ à
ro calefacto. Præcedit tussicula, punctura quædam ad
, mammillas, scapulas, titillatio faucium, præter cætera
superiore capite explicata. Familiaris est quibus oblon-
collum, angustus thorax, caput infirmum, sublimes sca-
tanquam alæ, vnde φθινώδης & πτερυγώδης, quasi alati, no-
ntur. Apud Hippocr. & Galenum tria in hoc affectu re- *Aph. 11. 12. 14. lib. 5. & 16. 7.*
ntur mortis certissima signa, sputum grauiter olens, ca-
lefluentes, alui profluuium. Quæ tamen tum ad curatio-
tum ad prædictionem diligenti egent distinctione. Pri-
in tabescentibus aliquando gingiuæ & os exulceran-
ıxione, & pituita grauis defluit à cerebro, vnde sputa
:er olent, quæ tamen mortem proximam non indicant.
de alui profluuium quibusdam accidit deficiente natu-
s conuersa distillatione in stomachum, quibus solet tus-
minui: cæteris alia occasione, atque id non semper le-
Idem iudicium de capillorum defluuio, quod humorum
& capitis cachexia fieri potest. Ita igitur accipiendum.
:um è pulmone educatur, & vel carbonibus inductum,
: Hippocr. in Aphor. vel, vt Philoth. in vas vitreum aqua
n, & impositum prunis iniectum, vt in calescendo dis-
m vaporem edat, ægro & assidentibus manifestam gra- *Philotheus comment. ad aph. 11. lib. 5.*
n & contagiosum halitum inspiret, lethale est. Osten-
m putredinem, & κακοήθειαν. Deinde grauis halitus cor
m lædit, vnde mors celerior, sicque malum est, & vt
& vt signum. In Coacis præsagiis inde etiam mortis a-
gnum colligitur: si, videlicet, sputum iniectum æqua
ı æneo vasi inclusa, in fundum mergatur. Idem demon-

ſtrant capilli defluentes ob ſiccitatem,vel virium imbeci
tem,& humida deiectio,ob potentiæ debilitatem,vt ait
nus.Additur in Præſagiis,ſi ſuppreſſo ſputo mens ad nug
delira verba commoueatur. Formula enim mortis in ta
eſt, cum ſputo retento vel ob copiam , vel virium imbeci
tem,vel adſtringentium vſum, obſerantur viæ ſpiritus,
ægri ſtrangulantur.Tandiu enim viuunt,quandiu pulmo
per ſputa expurgant. Atque etiam hinc efficitur, vt & au
nus, & Ver humores fundendo, & omnes conuerſiones
gnes tabidis infeſtiſſimæ ſint, adeò vt his vulgus ipſum
mortem denuntiet, foliis arborum cadentibus, aut rena
tibus.

Galen.com. in aph. 12. libr.5. & com.in aph. 16.lib.7.

Coquere oportet, tenuare, diluere, expurgare, deter
ſiccare,glutinare, inſtaurare corpus,catarrhum auertere,
firmare cerebrum & pulmones, vitare, quæ deorſum pur
(niſi materia fluente)quia ſic ſputum & pus retinetur,ma
motu altò reuocato,& corpus magis conſumitur. Phleb
mia non conuenit vlcere facto,niſi noua fiat expuitio, au
næ alicuius recens apertio metuatur, & vires ferant. Rem
ſunt ſyrupi, potiones, linimenta in pectore, conſeruæ, f
gia pulueres, lohot, hordeum immundatum , lac aſini
balneum,& ſimilia.

ANTO. VALETII EXERCIT. XXVII

Phthiſεως prima differentia ex Gal.comm. ad aph. 10. lib.3.

PRimariæ duæ phthiſεως differentiæ Galeno
tuuntur:vna quidem ab acri diſtillatione è
rebro , vt pituitæ ſalſæ, aut bilioſæ materiæ, ſe
ac ſenſim pulmones excauantis :altera,quæ pro
pulmonis vitio , nulla prægreſſa fluxione , ſit
rupto, exeſo, aut aperto aliquo vaſe. Quibus a
dit quæ ex fluxione aliarum fit partium. Suc
nonnunquam peripneumoniæ , pleuritidi, em
mati,ſanguinis ſputo. Interdum morbus eſt h
ditarius.Eſt quoque contagioſus.Signis ſuis ſa
luceſcit.

Gal.cap. 3. lib.1. de diff. febr.

thisis nisi primis statim diebus curetur, insana-
; est: quòd scilicet pulmonis vlcus citra tussim
urgari nequeat, à qua tamen maximè laceratur:
e mutuas velut per operas malum tabidis in
em redire consueuit. Deinde medicamenta par-
fectæ idonea, integris viribus eò non pertingũt.
causis duabus additur continuus pulmonum
us. Et quamuis vlcera pulmonis curaueris, quia
en callosas & fistulosas reliquias ferè depo-
t, facilè denuò exoriuntur. Imprimis igitur, si
liquod in pulmone sanguinem fundat, vulnus
n celerrimè glutinandum, antequam phleg-
iem ingeneret, remediis cap. super. explicatis.
od si ferina è capite destillatio primum sit hu-
norbi suscitabulum, venæ sectio, purgatio, ca-
confirmatio, tussis inhibitio remedio erunt,
n catarrho dictum est. Si vlceris tergendi con-
m præualeat, hydromel solum, vel cum hysso-
ordeatum, aqua saccharata, syr. de glycyrrh. lac
n. imperabuntur. Sed hæc detergentia nō dum
uis reiicitur, sed cùm restiterit, exhiberi debent.
ie tum detergere atq; cōsolidare sic oportebit.

Phthisicæ curatio.

. lohot de pulmone vulpis ℥. 1. syr. ros. siccar. vel syr. de
rrh. aut de hyssop. ℥. ß. Misceantur. Æger lambendo vta-
m baculo glycyrrhizæ.

roderit interim suffitus ex yngula caballina, &
uoque puluis longè à cibo vtendus.

. bipinell. siccæ ʒ. 2. ireos Florent. ʒ. 2. ß. sacch. ros. ℥. 2.
vt suprà.

rcorem verò atq; consumptionem, quã cordis
catio infert, instaurare licebit sequentibus re-
is, & parti affectæ, & affectui quoque ipsi con-
ntibus.

♃. amygdal.dulc. mundat. ℥.2. pineol.bene præpa
passul. mund.in aq. rosar. contus.ana ℥.1. pulpæ carnis
vel coxarum ranar. vel cancro.fluuiatil.vel testudin.℥.1.
dull.quat. semi.frigi. maior. althææ & bombac. ana ʒ.
ʒ.1.cinam. ʒ.ß. amyli parum, sacchar. q.s. fiat passa pa
cum vino (si febris non dehortetur) vel iusculo capi. v
conueniente. Ex qua fiant placentulæ coquendæ in cli

Hûc pertinent consumpta ex pulpis optima
nium, pullor.caponum, gallinar. & partium s
lentarum vituli,arietis, diu longo igni perco
expressa ex armo ouillo, perdicib.assatis, & sin
itémque syrupi resumptiui vulgò appellati. V

♃. passul. mund.pistacior.pineol.& glycyrrh.ras.a
iuiub.sebesten,fic.ping.an.n.8. hysso.agrim.scabios.bi
vngul.caball.hordei decorticati ana M. 1.semin.melon.
bac. vrtic.althææ, fœnic.ana ʒ.1. ß. flor. viol. & ros.an
cum carn.duar.testud.nemoral. præparatar. & minutim
cisar.f.decoct. ad ℔.1.In colatur. dissol. sacchar. albissi
sacchar. ros.ana ℔. ß. aspersa ℥.1. aq. ros. fiat syrup. pe
coctus,cuius cochlearia duo subinde ægrotanti exhibe

In admotis magna vis non est,quia pulmo
fundiùs latet. Si tamen educi sputũ oporteat,
ex stertore intelliges, thorax antrorsum & re
sum lenientibus illinetur ex cap.de pleuritide
tendis.

De cordis tremore seu palpitatione.

CAP. 29.

1 Palpitatio cordis, quæ frequentẽ affert syncopẽ, est insanabilis, & quæ fit ex cõmistione pericardii cũ corde.

ΠΑ'λμος 1 quem formidinem quidam vete
appellant, motus est præter naturam a
cretrice incitatus,cùm id quod nocet,aut noce
detur,expellere contendit. Idipsum verò aliqu
aqua est concepta cordis panniculo præter mo

a. Aliquando vapor quidam crassus cordi in-
is: aliàs etiam aliunde importatus, vt è matri-
entre, & proximis visceribus. Interdum vene-
s per arterias & venas illatus. Inflãmatio quo-
& 2 tuberculum palpitationis caussæ esse pos-
vt & intemperies. Quæ omnia ex cordis 3 tem-
nento, totiúsque corporis antecedente vita, &
ignis coniectura artificiali 4 distingues.

Curatio.

anguinis 5 copia in causa est, si aqua concepta
iculis, si 6 inflammatio, aperienda est vena
xtra basilica. Auicennas & Arabes dextram, si
iis causa est, sinistram basilicam, si 8 vapor,
unt. Sinistra quoque aperiri potest, si materia
ventriculis cordis, sed corpore concepta est.
d si malum ab inferioribus partibus inuehi-
ut insignis plenitudo est, venæ crurum secari
it.
.quinto de locis affectis omnes adiutos phle-
niâ scribit, & extenuante victu, quibus cor
abat. Id autem, quia verisimile sit vaporem
assum, vnde cor palpitat. Neque inutilis est
tio, si cacochymum corpus est: siquidem ex
a materia excitatus vapor palpitationem in-
Quod ad reliqua attinet, distinguendum est,
causa frigida, an calida, vt inde ratio vitæ in-
ur, quæ vim medicatam habeat, & malum
at.

2 Vt in gallo dissecto obseruasse se tradit Gal. cap. 1. lib. 5. locor. malè affectorum.

3 Cuius signa pete ex Galeni microtegni.

4 Vt ritè curationẽ instituas. Nã vt sunt causæ, sic & morborum ideæ: & vt morborum ideæ, sic varia remediorum genera instituenda sunt.

5 Vt iuuenibus, qui ex ephebis excessere ob hæmorrhagiam naturalem suppressam: aut in mulierib⁹, quibus menses nõ respondent, aut iis, ...orrhoidibus laborarunt, aut qui vino se & carnibus inuitarunt multis.

... pulsu duro & febre dignoscitur. 7 Vt reuelatur sanguis κατ' ἴξιν.

... ducitur per os secundum arteriam venosam parte sinistra, aut hypochon... dro per arteriam cœliacam.

Materia itaque calida, ambra, ſtyrax, calamin
moſchus, lignum aloës, caryophyllũ, cinamom
cortex citri 9 & citrangulorum, crocus, nux
ſchata, macis, ſem. maiora, baſiliſci, vinum aro
cum, odoriferum (Hippocraticum vulgò app
enula, fœniculus, petroſelinum, galanga, zedo
amomum, cardamomum, cubebæ, roſmarinus
tha, polium, calendula, theriaca, mythridatium
potio moſchata, electarium lætificans Galeni, d
bra, diamargariton calidum, diarhodon cum
ciebus, alipta moſchata, gallia moſchata, plere
chontica, capus, perdix, & volatilia. Eiuſmodi,
fixa lardo, conſperſo prius cinamomo, aſſa
aſperſione vini aromatici. Confectio de aro
bus, vbi ſuſpitio eſt auræ venenoſæ, plurimum
mendatur. Interim verò ſi cordis calida inter
ries ſuaſerit, ad refrigerantia conuertere, opp
num erit, & cum ea pugnare ſumptis ſyrupis
ribus perſicorum, è granatis, de ribes, de ſucco
toſæ, &c.

Conuenientiſſimi verò in cauſa frigida ſunt
chiſci moſchati, quorũ hæc eſt formula. ℞. ma
ſpicæ, xyloaloës, cinam. caryophyl. gall. moſc
cubeb. cardamom. granor. paradiſi, cortic. citr
℈. 4. moſchi ℈. ß. cum vino odorifero fiant tro
pondere ʒ. 1.

Frigida materia.

Violæ, nenuphar, roſæ, ſantali, caphura, ace
omphacium, berberis, ceraſa, & pruna acidula,
toſa, ſuccus malorum granatorum, pomorum
riferorum, acetoſitas citri, limonũ, citrangulo
perſica, carabe, coriandrum præparatum, cyd

9 Vt ℞. corticis citri cõditi, myrobalan. cõd. flor. orengiæ cõd. nucis moſchatæ cond. conſeruæ anth. viol. bugloſſ. ana ʒ. 2. ſpecierũ diamargariti calid. aromatici roſati, lætitiæ Gal. an ℈ ß. ſacchari roſati ad pondus omnium, fiãt trochiſci. Dentur bis in die è cochleari.

10 Vel ℞. cortic. citri conditi, conſ. borrag. meliſſæ an. ʒ. ß. cõfect. alkermes, mythridatii veter. ana ℈. 1. fiat bolus: detur ſub horam ſomni.

,lac acetosum, diarhodon Abbatis sine specie-
,diamarg.frigidum,triasantali. Condîta ex his,
onseruæ & 11 syrupi.Sed condîta & opiata sic- 11 Vt ♃.succorum depuratorum borrag.acetosæ, endiuiæ, citri, pomorum odorifer. ana ℥.3.sacchar. q.s.f.syrupus vtatur bis in die cum aqua decoctionis acetosellæ.
ibus, humidioribus arida, ceu trochisci, magis
nt ex vsu. Distillata in balneo mariæ, ius pulli
cti floribus cardiacis,& similia. Ambigua, au-
,argentũ, margaritæ, coralli, os de corde cerui,
ra eboris,cornu cerui,vnicornis, fragmẽta hya-
hi, smaragdorum, blattæ bizantiæ, spodium,
onicum, melissa, borrago, buglossum. Sed ho-
quędam ad frigida, quędam ad calida referri
unt.Ex his trochisci comparantur,fiunt 12 epi- 12 Vt ♃.aquarũ scabi. aceto s. buglo. ros. melis. ana ℥.3 santalo. omnium, trochisc. de caphura ℈ 2.ß. epithema pro corde.
ata, poma odorifera, stragulæ & vestes suaui
re imbuũtur.Potiones conficiuntur,quæ & pal-
tioni cordis,& syncopę conueniunt. Trochisci
que parantur ex materia eiusmodi.♃.spodij,se-
. cucumeris, citrul. endiu. lactuc. portulac. ros.
l.albor.ana ℈.4. caphur.℈.1.cum succo citrul.
trochisci pond.℈.4.Sumat quotidie vnũ cum
ore conueniente, vt cum aquæ rosarum ℥.1. in
℈.4.ligni aloës maduerint.
ectarium de gemmis,confectio de ligno aloës,
acos releuant.
oterit & vinum diluere aquis cardiacis,in qui-
nicornis maduerit.
uro & argento sic vtendum est. Calefiant in
is carbonibus:deinde quadragesies recalfacta
guantur in vino, aut liquore conuenienti. Li-
postea bibitur. Horum quoque vim relinqui
it, si conseruantur in ventre volatilium, dum
itur aut assantur.Retinentur ore, & saliua de-
ur.Hoc modo argentũ sitim lenit. Alij tenuis-

ſimis bracteolis, quæ folia vocant, & inde con
electaria vegetiora reddunt. Rurſus alij in pulu
lum tenuiſſimum comminuunt, & ita cum iuſ
gall. decrepiti, cum collatitiis, expreſſionibus, d
latis exhibent. Sed hæc metalla venena credita
antiquis, ob immixtum hydrargyrum. Eſt & au
13 potabile in eundem vſum. De colorato co
ctio alkermes cum raſura vnicornis mirificos
ſtabit ſanitatis fructus.

13 Hoc commentum eſt.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Omnibus partibus vim quandam naturâ inſitam
quâ quod offendit, quoad fieri poteſt, à ſe propellant,
dubium eſt. Omnium tamen non eadem ratio. In epil
ſternutatione, vomitu, id contractione efficitur: in tuſſi,
tione. In cordis autem palpitatione idem fieri ſuſpicari
Concutitur enim cor, & veluti tremulo quodam motu
tur ob cauſam noxiam, tanquam ingreſſum repente h
formidans, aut ſuperaturum, aut præ imbecillitate lan
centem ſibi ceſſurum. Neque tamen negamus vera &
priè dicta palpitatione, de qua Galenus agit, cor affici, i
dilatari & inflari præter naturam à ſubſtantia halituc
copioſa, cùm perſpirare non poteſt: ſubſidere autem, v
ras extruſa fuerit, aut vt alij volunt, palpitationem cordi
diam quandam eſſe diſpoſitionem, inter pulſum & imb
tatem. Sed non ideo dilatatur, quia impletur: aut ſub
quia vapor foras truditur. Verùm cùm vaporem aliun
fluentem, vel in ſe genitum præ imbecillitate diſſoluere
arcere nequeat, modò dilatatur, modò contrahitur in
quia ſtimulatur, & palpitatione excutere nititur quo
cet, donec liberum habeat motum, vel omnino deficiat
de ſæpè ſyncope, aut mors repentina conſequitur, præ
ſi cauſam intra ſe præſentem ſemper habeat. Inde enim
& frequentiùs, & vehementiùs irritetur, tandem repent
cumbit. Ob id optimè Hippocr. Qui frequenter ac f
ab

Palpitatio tremulus quidam cordis motus.

Hippo. aph. 41. lib. 2.

que causa manifesta deficiunt animo, de repente mo- itur. Quod ad cordis palpitationem etiam, quæ sæpe syn- em antecedit, iure accommodare videtur Galenus. Ex- ri autem potest à tuberculo, abscessu, multo sanguine ructionem faciente, intemperie calida, vermibus non m orificium ventriculi, sed & cor ipsum vellicantibus, ult Mesuæus, subita vacuatione, imprægnatione, in- matione, aqua tunica inclusa & humore putri ac malè te plena, lapillis, venenosa qualitate, spirituoso halitu; ab externis, siue ab internis, siue in ventriculis cordis, in substantia, siue in pericardio, siue in arteriis causa stat; siue accidat extrinsecus, vt vtero, liene, hepate, riculo. E quibus causis nonnullas in dissectis corpo- s hoc morbo peremptis exploratas habuimus: quas non abor hîc subiicere. Archidiaconi cuiusdam dissecto uere, abscessus in substantia cordis iuuentus. In alterius ardio, aqua. In Britone quodam in collegio Trique- iacente, inflammatio cordis. In alio, abscessus in vena iosa. In multis pericardium flatu distentum, qui em solet in aquam concrescere, nisi cordis calore dissol- r. In muliere, quæ quatuor mensium spatio incredi- rinæ cruciatu laborauerat, duo calculi reperti in corde multis abscessibus, integris renibus & vesica. Sed no- dignissima historia Præsidis primarij Rhotomagensis, ine Remon. Ab ineunte ætate ad annum quinquage- n quintum, quo obiit, cordis palpitatione corripi so- , præsertim à somno meridiano, & vbi arctius tibias rictas habebat. Sensus quidem tremulus erat ad caro- hinc pulsus vel nullus, vel paruus, & sine ordine. Sol- ur paroxysmus edito crepitu, ructu, clystere, dolore in s clauiculis excitato, deinde in frõte, vel tussi satis violẽ- onte mota. Relictis tibiarum vinculis, & somno melius at. Eadem symptomata in muliere nobili apparue- Vtrisque hepar calidius, ventriculus frigidior. Hinc fuliginosa excrementa, spirituosúsque vapor & crassus riis interceptus continebatur, qui in cor exhalans, in- at tremorem & palpitationem, donec motu, attritu, lore (quod ad id non sufficeret, facultas vitalis) dissol-

Palpitatio infinitis ferè modis excitari potest.

Io. Mesuæus cap. de tremore cordis.

Archidiaconi palpitatione cordis interẽpta historia.

Brito ex inflãmato corde palpitans occidit.

Palpitãs ex abscessu in arteriosa vena moritur.

Mulier ex calculis ĩ corde repertis cborta inflãmatione concidit.

Præses primarius Rhotomagensis, REMON, palpitatione cordis crebro, diúque cõflictatus.

ueretur, aut alicunde exitum haberet. Ob eandem cau
ictericis, ſplenicis melancholicis ferè omnibus, cach
laborantibus, puellis ſolet contingere, vapore flatu
educto ex vitioſo humore. Eodem modo Galenus
fert ex balneo & vitioſis lignis ſuccenſis mulierem ſoli
animo deficere. Alteram ab vteri affectibus idem
Cuidam, ſi vel per horam lauaretur, idem accidere,
priùs panis aliquid aſſumpſiſſet. Hominem, dum e
ueretur, & cor fortiter palpitaret; repentè interiiſſe.
omnibus neque eadem cauſa, neque eadem pars affe
Modò enim in ore ſtomachi, modò in corde fit pri
pium defectionis animi. Palpitatio quoque non ſem
cauſam habet in corde, ſed pars aliqua affecta eſt,
qua mutuum habet conſenſum, vt pericardium, & arte
præſertim maiores & viciniores, inde vterus, & ſim
Cauſa autem modò per ſe morbum efficit, vt tubercul
aqua, inflammatio: modò aliquid commouet, q
morbum efficiat, vt balneum & ligna ſuccenſa in muli
cuius meminit Galenus, & hepar ac ventriculus in
fide Rhotomagenſi. Quam cauſam Hippocrates m
feſtam appellat, aphoriſmo adducto, ſicut priorem
manifeſtam, à qua periculum mortis repentinæ immi
non ab altera, licet tandem quoque interficiat. Ob id
vitam Præſes ad 55. annum produxit, cum ceteri eo
morbo, ſed cauſa diſſimili, breui perierint. Freque
hoc modo fit. Sympateia aliarum partium, præſer
quibus arteria magna inſidet, decubitu in dorſum & re
vſu vaporoſarum rerum, animi vehementi perturbatic
accedente cordis promptitudine per intemperiem calid
peſtilentiali aëre, fœtido halitu & venenoſo, venen
tumore vehementi, & ſimilibus. Pulſus & in morbo
in valetudine euarians, vt è magno in paruum, vel
in tardum, raro in frequentem, affectum cordis ind
vel primarium, vel ſecundarium, ac tanto periculo
rem, quanto vel frequentiùs corripit, vel magis co
nuus vt à nobis obſeruatum eſt in clariſſima muliere, D
Duchaſtel. A flatu fieri indicant repentina acceſſ
aſthma, motus tremulus in genis, aut alia parte, de

Gale. comm. ad aphor. 41. lib. 2.

Palpitationis cauſa nō ſemper in corde poſita.

bitò accedens & desinens, obtenebratio in oculis, sibilus rium. Ab aliis causis, intemperies corporis, symptomata, similia.

Remedia sunt, victus attenuans, exsiccans, medicamen- alterantia, cardiaca, purgatio, phlebotomia, pilulæ, opia- condita siccioribus naturis : humidioribus trochisci & la, epithemata, vel potius sacculi, syrupi, clysterum vsus, sertim in paroxysmo. Celeriùs enim vapores reuocant ctio è linteis, quæ conceperint odorem pulueris violati, is inspiratio, vt gementium, contentis in ore cardiacis dotis, quòd magis penetret qualitas, illitus arteriarum, magis pulsant, & affrictio per eadem medicamenta car- ca, vaporatio. Phlebotomia & victu attenuante curabat enus. Quod optimum est in crassiore sanguine & vapore. nes tamen scribit ante senectutem mortuos, vel synco- vel alio genere morbi. Vitentur vincula extra accessio- i, adstrictio à vestibus in ventre, thorace, iugulo, alis, in- nibus, & vbicunque insignia vasa, præsertim arteriæ. Si ebrem acutam incidant, corripiuntur syncope, vt in va- tionibus imperandis & balneis maxima cautio esse de- Ob idque ad periculi prædictionem, ne in Medici culpam s reiiciatur, interrogandus æger in morbis, num per sa- te aliquãdo soleat exolui, aut palpitare cor. Sæpè etenim, sanguis mittitur, purgantur, & ea fiunt, quæ ex ratione bi oportet, syncope intercepti moriuntur.

Gale. sub finem cap. I. lib. 5. de loc. mal. affect.

NTO. VALETII EXERCIT. XXIX.

Alpitatio cordis est dilatatio præter naturam, morbi solius opus. Vnde impropriè, & solùm ndum analogiam tremor appellatur, siquidem iat à natura & morbo, quum voluntarius mo- nchoatus non perficitur. Huius affectus causa el cordis intemperies frigida, vel sanguinis co- vel vapor aliquis, aut aquea substantia plus o in pericardio contenta, vel eiusdem tubercu- aqueum, carnosum, sanguineum. Primariò cor

Galen. initio libr. 2. de caus. sympt.

Gale. cap. I. lib 5. de loc. mal. affect.

afficitur, vel per consensum corporis totius, v
febre pestilente, aut maligna, vel viscerum.

Palpitationis curatio. In palpitationis curatione minimè procra
nandum, quia syncopen, atque etiam mortem
pentinam sæpè inuehit. Mittitur sanguis, sed p
ciore manu, è basilica sinistra, nisi plethora d
tram aperiendam suaserit: alioqui promptius à
nistra auxilium.

Serosus, aut pituitosus humor, qui sæpiùs m
bi huius soboles existit, cathartico accommod
purgabitur.

♃. radic. gram. & petros. ana ʒ.2. flor. cardiac. ana
semin. card. benedict. anis. & fœnic. ana ʒ.ß.f. decoct. In
lat. pro dosi infunde agar. recens trochis. ℈. 4. rhei elect.
cinam. ℈. 1. In express. dissol. syrup. laxat. rosa. pallid. ℥.
potio.

A purgatione parabitur humor zulapiis è sy
pis de hyssop. capill. ven. de bugloss. aquis melis
phyl. beton. card. concinnatis. Proderit ante,
post zulapium tabellam vnam electarij aroma
rosati, aut alterius recens parati sumere.

♃. electar. lætif. Galen. dianisi. ana ʒ.1.ß. rasur. ebor. c
cerui, ossis de cord. ceru. ana ʒ.ß. santal. vtriusque ana
sacchar. in aqu. melissophyll. dissol. q.s. fiat electa. per loz
pond. ʒ.2.

Iteranda erit superior purgatio: vel hæ pi
ante pastum alternis diebus imperandæ.

♃. aloës elect. ʒ. 2. myrrh. agar. trochis. & rh. elect.
℈. 2. cum syrup. de hyssopo f. massa. Ex cuius semidrach
fingentur duæ, aut tres pilul. duab. hor. ante pastum
mendæ.

Intereà cardiacæ potiones, opiatæ, condîta n
omittantur. Cordis verò regioni extrinsecus f
culi applicandi.

℞. flor. bugloss. melissophyll. rosmarin. ana ʒ. 2. ling.
s, mac. ana ʒ.1. cinam. nuc. moschat. ana ʒ. ß. santal
ísque ana ℈. 1. f. puluis. Excipiatur gossipio moschato,
ue sacculus panno serico intersutus: admoueatur re-
i cordis.

Eidem epithemata instituuntur ex aqua.meliss-
yll.calendul cardam. borrag. vino odorifero,
ierib. agallochi, cinam. carophyllorum: vel ex
m pulueribus oleo irino & moschato exceptis,
pauca addita linimenta.

Verùm si feruor cordis palpitationis causa sit,
raria vsurpabuntur remedia, cùm sumpta, tum
ota, scilicet refrigerantia: quorum materiam
osè descriptam reliquit Hollerius.

De Syncope. CAP. 30.

ncope est 1 præceps virium lapsus ex insigni
2 spiritus euacuatione, alteratione, 3 in-
ptione. Euacuatur spiritus, quia subtilior
is est, quia corpus rarius est, in acri vehe-
tíque calore. In 4 vehementi animi motu,
iis 5 quæ excernuntur immodicè, doloris gra-
e, morbi magnitudine, fame, abscessus 6 subi-
ptione, & maximè in parte principe, aut quæ
iis plena est: neruo, aut neruosa parte affectis
o labore, ore ventriculi insigniter affecto, vel
morum frigidorum copia, vel ab humorum
ionia, lentore, crassitie. Aliquando etiam in-
erie. In cruditate, quam sequitur alui solutio,
perie partium principum & consentientium.

1 Ex spirituum & partium solidarũ corruptione & alteratione: in quorũ cõmoderata quantitate & qualitate viriũ robur consistit.

2 Tum etiã generationis priuatione, ὑπερκάθαρσι.

3 Vt animi perturbatione, respirationis difficultate, insignium vasorum obstructione.

4 Vnde repentinus natiui caloris motus intrò, aut foras.

5 Vt deiectionib⁹, vomitionibus, cholera, morbo, sudoribus magnis.

6 Vt pulmo-ica, aneurismate rupto: hepatis quoque vomica: vacuatione repentina hy-ant empiematis.

Vteri affectibus, intemperie calida & sicca ni
attenuatis humoribus, vitalis virtutis imbec
tate. Alteratione verò, intemperie totius corp
principiorum, & earum partium quæ consentiu
corruptione, vel ab aëre pestilente, vel à ve
nis externis, ab internis humoribus venenosi
materia putri retenta in ventre & intestinis.
terceptione, ab humorum copia, à crassitie & l
tore eorundem, qui vias spiritales intercipiunt.
stinctis causis curationem institues, colligésqu
primo ad Glauconem, quæ ad hanc rem pertin
Similiter & ex lib. 12. Methodi medendi.

Curatio.

In euacuatione, refouendæ sunt vires, pa
alimento dato interuallis, 7 distillatis, expres
nibus, gelatina, 8 iusculis, vino, aromaticis.

Puluisculus cordialis.

℞. marg. splendidarum ℈. 2. rasuræ eboris
sis de corde cerui ana. ℈. 1. vnicornis Gr. 4. sacc
viol. ʒ. 2. Vtatur medio cochleari cum syrupo
acetositate citri. Alius

℞. corticis citri ʒ. 1. margarit. splendidarum ℈
sem. citri conditi, sem. melonum, & acetosæ
℈. 2. limaturæ auri, fragmentorum smaragdi, h
cinthi, saphiri ana ℈. 1. sacchari rosati ʒ. 3. mi
detur medium cochleare cum vino albo, tenui
dorifero, & parum vinoso, diluto cum aqua
qua aurum sæpius extinctum sit.

Exhibetur verò vinum, quod sua subst
tia spiritus quàm celerrimè repare. At adu
tendum est, ne sit aliqua viscerum inflammat
aut delirium, aut ardor cum cruditate. Alij syrup

7 Ex cõseruis cardiacis pulueribus, seminibus, floribus, fructibus. Vt ex cõseruis borrag. bugloss. anth. nuce moschata, & id genus reliquis.

8 Dissecatur in frusta caput aut coxa arietina & coquitur in phiala bulliente in vase magno aquæ pleno, datur cũ omphacio limonum.

:ositatis citri ad ℥.1.cum aquæ oxalidis ℥.2.disso-
ım propinant.

Trochisci calidi.

℞.mastichis,spicæ,ligni aloës,cinamomi, caryo-
llorum, galliæ moschatæ, nucis moschatæ, cu-
æ,cardamomi maioris,granorum paradisi, cor-
citri ana ℈.2.moschi Gr.6. Cum vino odorife-
ant trochisci,pondere ʒ.1.aut ℈.4. Alius puluis-
ıs ad idem.
℞. electarij de gemmis, confectionis alkermes,
natici rosati ana ℈.2.macis, cinamomi ana ℈.ß.
hari in aqua borraginis dissoluti & siccati ʒ.3.
:e,fiat puluis.

Epithema frigidum.

℞. aquæ distillationis rosarum, 9 violarum, 9 *Vel acetosæ scabiosæ, tantundem.*
rag.ana ℥.3.vini tenuis odoriferi ℥.1., specierum
narg.frigidi ʒ.1.ß. misce. Pannus purpureus his
dis imbutus cordi admouendus.

Epithema calidum.

℞.vini quartaria tria:melophylli,moschatæ ℥.;.
:e.

Inunctiones.

℞.olei de costo.& iasmino ana ℥.1.ambræ Gra.
lia.
℞. 10 olei viol.℥.2.cum duobus granis caphu- 10 *Vel olei rosati & cydoniorum an.℥.ß.his imbutũ gossipiũ carptum cordi admouetur*
ıisce,fiat inunctio.
Inunctiones,& epithemata sub sinistra mamma
t.
Potiones fiunt in frigida, ex vino tenui odori-
, ex syrupo de corticibus citri, cum aquis me-

liſſophyll.borraginis, calendulæ.

In calida, cum ſyrupo de limonibus, de perſ oxyſacchara ſimplici, ſyrupo acetoſo, violato, d cetoſitate citri, & ſimilibus. Maximè commenda ſyrupus de pomis, qui ita parari debet.

11 Vel. ℞. ſuccorũ depuratorum acetoſæ, agreſt. endiuiæ, borra. limonum, pomorum odoriferorum ana ℥.3. ſacchari roſati q.ſ. fiat ſyrup.

12 Modò id abradendo & exaſperando nõ ſit inteſtinis moleſtum.

℞. 11 ſucci pomorum odoriferorum coct depurati ℔.1. coletur per manicam Hippocrati ſacchari violati ℥.3. cinamomi ʒ.2. Vel, recentior more, cum æqua portione, aut paulò minore chari; fiat ſyrupus. Eliguntur poma omnino o rifera, partim acidula; partim dulciuſcula. Alio 12 pomatio optimo vtendum eſt, ex quo vel iu vel ſyrupus parari poteſt.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Vires corporis in quibus ſint cõſtitutæ.

Εκλυσις leue animi deliquium: λειποψυχία animæ d ctio grauior, nondum tamen ad ſudorem vſque: Sync grauiſſima & morti finitima, quaſi conciſio, quòd ſpiritu vires concidant. Philotheus loco λειποψυχίας, in Aphor ποθυμίαν, animi defectum dicit. Sunt, qui diſtinguant. Aë libr.5. ἔκλυσιν, & λειποθυμίαν pro eodem ſumpſit. Diſtinctio cilior hac methodo, cum cauſarum varietate innoteſcet. mi defectionem nihil aliud eſſe, quàm præcipitem viriun pſum communi omnium notione perſpicuum. Vires au ſunt in ſpiritu calori natiuo iuncto, & temperamento ſol rum partium, calore inſito, & humore primigenio ſiue r cali conſtante. Ergo in tam præcipiti virium lapſu, vel ritus, vel temperamentum, vel vtrunque collabitur. Spi autem vitalis cùm ſit in corde, duplicémque motum hab vel intrò, foras, vel foris, intrò, deficit, vel quia non gen tur, vel corrumpitur, vel alteratur, vel non mouetur, vel c patur. Non generatur vel corrumpitur à proprio receptac propter intemperiem fortem cordis, vt ſcribit Galen. ca libr. 5. de locis affectis: vel defectu alimenti. Corrump

ılteratur, à venenata qualitate, siue interna sit ab aliquo nbro, siue externa, vt ab ambiente aëre. Non mouetur xterna, sed intrò cogitur & suffocatur, vel ab affectioni- animi vehementioribus, vt ingenti tristitia, anxietate, rore, dolore, cura, & similibus, vnde sæpè syncope & in- us, vt Galenus docet de symptomatum causis: vel à cor- ;, vt respiratione prohibita, multitudine & crassitie crudo- humorum exiguos meatus obstruentium, vnde Synco- ıt si non obstruant neque onerent, λειποψυχία oritur, vt :nus docet 12. Methodi. Hûc referri possunt tumor ali- præter naturam in corde, vel pericardio, vt in dissecto, cu- x Galeno meminit Philotheus, tunica inclusa in ventri- cordis plena humore putri malè olente, vermes & simi- e quibus dictum est superiore capite, quæ aliquando ob- nt, aliquando aura venenosa spiritus inficiunt, & cor vel- t, sicuti & humor è ventriculo, aut vtero, aut hepate, aut ıro, aut etiam pulmone. *Philoth. cōm. in aph. 41. li. 2. Aphor.*

)bseruaui idem cuidam accidisse anno 1549. quod patro Medico. Huic enim mortuo inuentus abscessus in arteriosa. Sectioni mecum interfuit Nicolaus Lambert ırgus. Motu autem è corde affatim & repentè aliquando ; dissipatur spiritus, & euanescit eodem modo, quo intrò :ur, vel ab affectu animi vehementiore, vt in gaudio, vo- te, ira, vigilia, risu: vel causa in corpore contenta, vt insi- uacuatione, purgatione per medicamenta, resolutione uum concurrentium ad aliquam partem dolore affe- vehementi, aut erosam, vt ad os ventriculi valde sensile, ıratione, aut ruptione apostematis, vel tuberculi, siue rsum facta, vt in ventriculum, siue extrorsum, vt in aqua dropicis educenda. Simul enim exhauritur spiritus, & um ruptione euanescit. Quod Hippocr. multis locis si- cat, vt Aphor. 27. libr. 6. & 8. libr. 7. In partibus quoque ıtionem fieri, vt vacuatione sanguinis, ita & puris, 2. . Memini vidisse syncope mortuos in huiusmodi ru- e è liene. Dissipatur etiam spiritus, pluribus motibus, te- te, raritate corporum ipsos continentium, tenui humore ido, sudore nimio. Atque hæ sunt ferè causæ, quibus læ- ır spiritus, qui si suam affectionem communicent parti- ılidis, ita vt incipiant resolui, quod sudore cognoscitur, *Galenus de ec Antipatr. sub fine li. 4. loc. affect.*

erit Syncope valde periculosa, imò veriùs mors ipsa. Ne
enim ferè moritur homo, nisi quadam syncopis specie.
in spiritibus tantùm sit, nec facultas vitalis omnino diss
ta, Lipothymia propriè dicitur, cuius terminus sudor est.
id Galenus scribit ad Glauconem Lipothymiam sync
principium esse. Solidarum autem partium temperamen
multis quoque modis labefactatur, ob defectum alim
consumptionem proprij humidi, refrigerationem calid
nati, in longissimis morbis ex atrophia, in febribus acu
colliquatione, & similibus. Hinc efficitur duo propria &
petua esse symptomata in Syncope, frigus totius corpo
calore exoluto, & sudorem diaphoreticum, siue syncoptic
à dissolutione solidæ substantiæ. Est enim sudor hic pessi
& vt causa, & vt signum. Causa, quia solidas partes spoliat
mido, & virium substantiam dissipat. Signum, quia imbe
tatem naturæ non ampliùs humores continentis indicat.
in Lipothymia tantùm frigus apparet, sic dicta, quòd fit in
strumēto animi, id est, spiritu. In vtráque tamen sensus &
tus priuatio est, & pulsus defectio. Causæ ex propriis si
cognoscendæ: remedia vnicuíque causæ accommodanda

Confirmanda facultas vitalis, si ab intemperie: à tuber
& similibus difficilis curatio. In aspera arteria dyspnœam
cit: in tenuibus, spirituum alterationem. Iisdem remediis,
bus asthmatici, curantur. Filio Rogier procuratoris Reg
bricitanti in pulsu deficiente & intercidente animi deliqu
accidit. Asthmaticis remediis euasit. In euacuatione nimi
ficiendus æger, vino diluto (diluitur verò aqua frigida, vt
gore fluxum contineat, celeri motu fluxum reuocet) the
recenti, irrigatione aquæ frigidæ, ventriculi linimento
ctione partium superiorum, excretio retinēda. In veneno
mitus, theriaca, mythrid. propria antidotus, pulueres cord
conueniunt. In alicuius partis sympatheia, topica, suffitus
ctiones, cordis roboratio, partis affectæ curatio. In resolu
ne spirituum, alimenta optimi succi facilè & citò nutrie
humectantia. Diogenes Laërtius scribit Democritum m
annos effluentem spiritum retinuisse medulla panis alb
tincta vino optimo, vt Cretico, & conspersa puluere me
appositáque stomacho, & naribus,

NTO. VALETII EXERCIT. XXX.

Vanquam ſyncope ex Galeno libr. 12. Meth. virium eſt omnium lapſus, in eo tamen affe- vitalis præcipuè, quæ fundamentum eſt cæte- m, afficitur. Hinc pulſus ferè nullus, nulla penè iratio ſenſus & motus abolitio, in ore pallor, ema algida & madẽtia, denique ipſiſſima mor- nago. Cauſæ ſunt ſumma, ob intemperiẽ, cor- mbecillitas, ſemper lethalis, ſpirituum à quauis a exolutio, vel ſubita eorundẽ & præfocans ad reuocatio, qualis hæmophiouis, quib. ſanguis nitur, ſæpè euenit, qualitas aliqua maligna, aut tus teter, tota natura infenſus, conſpurcatio ab mpto veneno, aut à morſu animalis venenati, ab inſpirato ex fodina metallica, ex cadaueribus guminib. putribus & à vẽtriculi, vteri, aut alte- partis, in cuius cõſenſum cor trahi poſſit, vitio.

Syncope maximè vitalẽ obſidet facul.

Syncopes cauſæ.

Vocatus Medicus ad ægrum ſyncope prehen- , omne ſuum ſtudium imprimi, ad ſymptoma re debet, vt præſente acceſſione eum liberet. nde agnita cauſa, remedium ipſi contrarium tuet. Galenus in omni ſyncope vinum com- dat, quod alioqui, vrgente febre, inflamma- e, vel mentis alienatione, pernicioſum. Eo ta- vti licebit intermiſſionis tempore, ſed pauco, co&to bugloſſi, borrag. aut ſimili diluto. Odo- , vt lintea aqua roſacea, aceto & pauca caphu- ıbuta, naribus admota iuuabunt: talia enim us promptè recreant. Aſperſio quoque frigi- oros occludendo, & vim ſopitam antiperiſtaſi citando, confert.

Curatio ſyncopes.

ecreato à paroxyſmo ægro, de ſyncopes cauſa

tollenda cogitatur. Si plenitudo suffocationem nitetur, phlebotome haud aliter prodest, quà quis exiguo igni, qui præfocatur, lignum subtr rit, vnde reuiuiscat. Si frigida intemperies, aut da in causa sit, valebunt cardiaca capite super enumerata. Si sumptum sit venenum, vomitus inde repetetur, fortis iniicietur clyster, alexit quæ tota pugnent substantia, sumentur, & appl buntur, vt theriaca, mythrid. & id genus alia.

De cholera. CAP. 31.

CHolera morbus est 1 acutissimus, sine f fere, quæ vel vno die, vel altero, vel certè p cis 2 diebus hominem rapit, substantiâ corp effusa, partim assiduis vomitionibus, partim iisd deiectionibus.

Hippocrates choleræ siccæ meminit Comm tario 4. de ratione victus in acutis, cuius natu & curationem ex eo loco intelliges. In humida rò animaduertendum in primis est, vt si fieri po 3 vomitus componatur, & relinquatur motus, ad intestinum est, corrupta ferè ac exitiosa mate quæ excernitur. Itaque initio retinenda non est tum primùm, cum vires inde considere viden Itaque initio 4 aquæ tepidæ, aquæ hordei, quando etiam adiecto momento saccari, aut me vbi frigida materia est, imperandus est potus ℥.6. Quòd si æger borborygmis & flatibus soll tatur, cochleare medium seminis cumini pot aquæ incoqui. Hac arte fluctuans materia, & vomitum incitata, repurgatur, ex quo sistendo mitui intendendum est.

1 Est enim immoderata perturbatio vètriculi sursum ac deorsum per vomitum & secessum facta, à causa nomē habēs, vt ait Galen. lib. 2. Meth. Pars affecta est vētriculus, cui consentiunt intestina.

2 Id vero accidit vt plurimū ob vellicationem & erosionem vtriúsque orificij vètriculi: vnde contrarij duo motus sequūtur naturæ maximè infensi.

3 Quare crura & manus contrahuntur, animaque deficit.

4 Quibus concurrentibus mirum non est, si subito quis moriatur.

℞.zulapij rof. ℥.3. fucci granatorum ℥.1.ß.mif-
tatur breuibus interuallis, duobus aut tribus
ilearibus. Conueniunt & fyrupi, 5 rofatus,
thinus, de cydoniis, de granatis, & fimiles in
a calida. Iidem quoque in caufa frigida, fed
perfis pulueribus fpicæ, cinamomi, nucis mof-
æ, & fimilibus. Alioqui fyrupus de mentha, de
nthio, & fimiles.
)portet autem affumi cochleari, breuibus in-
illis, & fine aquis. Largior enim potus hîc non
ienit.
.audatur remedium ab antiquis ex vini grana-
m ℥.2. fucci menthæ depurati ℥.ß. & vtatur
cochleari, vt priùs dictum eft. In caufa frigi-
6 vinum optimum, tenue, & odoriferum ali-
ido fatis effe poteft. Imperabis quoque, vt gra-
m integrum, acidum, dulcoratum cum faccha-
fato odoretur. Æger fugat interim: eiufdem
que grana commanducet. Confpergenda fa-
iqua frigida, aqua rofarum per fe, vel in frigo-
dicto vini odoriferi momento, vel mofchi
ico. Vtendum quoque iis, quæ exteriùs admo-
ır ftomacho, qualia funt hæc.
℞. fantalorum rubror. rof. ana ʒ.2. galliæ mof-
e ʒ.ß. caphuræ Gra. 6. Madeant in aquæ rof.
iceti ℥.1.ß. Panniculi in hac mifcella merfi &
ffi, quantùm fieri poteft, frigidi toti ventricu-
plicentur.
oteft inungi ftomachus oleo rofato, de cydo-
e fpica, de abfynthio, vt res exigit. Quòd fi ti-
r nimia refrigeratio, mifcellæ fupradictæ fuc-
ienthæ, abfynthij, aliquid quoque cinamomi

5 Hi fyrupi non funt in aquis diffoluendi, metu relaxationis ipfius ventriculi abhumiditate nimia. Eum enim aftringere tum oportet.

6 Si fine febre fuerit affectus, quæ magna ex parte abeft. Vinum vero generofum vel merum affumatur, pro natura ægri, confuetudine, tempore, aëre. Diluitur autem aqua aurata, argentata, chalybeata: vnde fola vini potione multos præter fpem euafiffe fcribit Alex. Trall.

7 *Vulgo paratur scutum ex mastiche & carne cydoniorũ oleo conueniente exceptũ. Quibus licebit aliquid cerati stomachici Galeni immiscere.*

aut vini austeri odoriferi commisceri potest: 7 stichis ℥.2.aut 3. cum oui albumine, cum ole doniorum, aut conuenienti dissoluuntur. In emplastrum, quod extendi debet in aluta for ad modum scuti. Cæterùm quæ confirmant triculi robur sumpta & admota, vt in vomi leienteria, veniunt vsurpanda.

Vulgi experientia est, eboris tabella adr ventri vomitus compesci. Sed interim dum fiunt, somnus & quies, quantùm fieri potest, cilianda sunt. Consulendum viribus, partim od bus, partim alimentis.

Perdiculas ergo, aut iuuenes pullos colur rum confixos baculis myrthi, rubi, cinamomi, v exigit, conspersos interim, dum assantur, aqua vino granatorum, vino austero, odorifero, prin quidem calidos & plenos fumo naribus ægr mouebis. Ex eo tortiuo prælo succum inde ex mes: expressam materiam naribus ægri admoue succum sorbendum exhibebis. 8 Dabis gelati cum succo granatorum distillatam, qualem in to sang. Sunt qui bucellam panis assent, vino natorum conspergant, edant, dein vinum vti ebibant. Eundem assatum panem vino immers & caryophyllorum puluere aspersum, aluum f re certo constat experimento.

8 *Huc spectant pulueres ex sacchar o rosato, & margaritis, manus Christi, conserua rosar. cydonior. oxiacanthæ condita, &c.*

Quòd si nihil continet æger, priùs data a tepida, cucurbitulam magnam affiges ventri interim dum ea cucurbitula fixa est, cibum exh bis. Breuibus interuallis cucurbitulam figes, & figes, & ita nutries, ex Galeno sub finem libr. de ratu facilibus.

Consensus est veterum Medicorum, dropacis-
n impositum ventri singulare esse remedium
uè vomentibus. Parabis dropacem ex quatuor
ibus picis & vna olei cydoniorum vnà liquatis,
de extensis in aluta. Postremo medicamentum
lum ventri applicabis.
.audantur vincula articulorum, frictiones me-
res, fotus ex oleo multo, magis vbi conuulsio
el imminet. Fouetur spina, musculi conuulsi ar-
i. Cucurbitulæ quoque & ventri & scapulis af-
possunt. Quòd si refrigerantur extrema, linteis
ntibus inuoluenda sunt.
i spasmus accidit, redeundum ad curationem
ni. Si vrget sitis, semina cucumeris in aqua tem-
ri debent, donec intumeant: tum cortex exte-
detrahitur: quod est reliquum, aqua incoqui-
qua refrigerata bibitur. Contra syncopen cùm
remediis supradictis, tū buccella imbuta vino
ota naribus, contenta ore vtendum est. Erasi-
us ex Chrysippo præceptore vinum aqua frigi-
lutum cholera morbo affectis, tanquam extre-
remedium, commendat, vt vel morti proxi-
refoueat. Idem probat Galenus libello de ve-
ctione aduersus Erasistrat.

Trochisci Rhazæ.

℞. mastic. boli arm. thuris ana ℥.2.ß. carabe, car-
omi ℈. 2. caphuræ, galliæ moschatæ, caryo-
. ana Gra. 5. cum succo granat. fiant trochisci
cere ℈. 4. Detur vnus, superbibatur ℥.1. succi
t. iulep. granati, syrup. cydonioru͂, aut similis.
sum reptante materia choleram morbum cō-
nte, optimum erit naturæ opitulari, exhibito

9 *Clysteres sæpè & sæpè iterandi, vt motus omnis deorsum fiat.* catharrico conuenienti: vt infuso rheo & v mentiùs expresso, syrup. laxat. rosl. pall. syr. de compos. cum rheo. Atque id quidem tutiùs in rabitur, cum materia naturam ad excretionem licitat, nihil tamen effatu dignum vomitu, aut ctione excludit. Clysterum 9 hîc duplex est Initio reuocandis vomitionibus, & hi simplices debent. Posteà verò collabentibus viribus, q leuiter reprimant, & adstringant.

Initio qui morsum & acrimoniam humoris retundant, conueniēt, vt ex lacte, sacchararo, oleo violato & vitellis ouorum. Deinde fortiores paulò & vehementiores.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Cholera morbi duæ species. Hippocrates quarto de ratione victus in acutis, & nus in Comm. & Isagoge, duplicis choleræ meminerunt dæ & humidæ. In vtróque perturbatio est ventriculi imm ca infrà, supráque. Differunt caussa, & symptomatæ. enim fit ex spiritu flatuoso, acri, qui siue egeratur, siue neatur, lancinat & mordicat partes ventris neruosas. V inflatur, strepitus fit, dolor in lateribus & lumbis, aluus deiicit, sed adstringitur. Humida gignitur, vel ab aliment medicamentis. Alimenta in caussa sunt, quæ succum cru flatuosum, acrem procreant, ægrè coquuntur, tardè perm vt intestina suilla infarcta sanguine, cæpis, pipere, ping ne, quibus nihil difficiliùs coquitur, laserpitij succus, ca suilla caro, bubula, caprina, ventres animalium infarcti summa, quæcúnque vel flatuosum succum generant, crem, vel facilè putrescentem, vel humiditatem acrim iunctam habent. Corrumpuntur enim facilè, & acrim fluxiones irritant ex toto corpore, mordicantes orificia rum, quæ ad ventrem pertinent, vnde vomitus, & deie Medicamenta sunt, vt helleborus, apud Galen. Comm pho. 1. lib. 5. Apho. Sed hoc nomine reliqua quoque vio pharmaca intelligenda, vt Colocynthis, Scammonium. E enim aliquando generatur conuulsio, aut immoderata p tione, aut neruorum substantia resiccata, aut demors ventriculi, neruis laborantibus per consensum, ab ærugi bil

Choleræ aridæ effectrix causa.

Cholera humida vnde.

:, vt in adolescente, cuius meminit Galenus, & in negotia-
: quodam Rhemensi, cui vomitu citato desiit conuulsio.
juando verò Cholera sequitur. Mordentur enim, vt de ali-
itis dictum est, partes neruosæ vi medicamenti, & acri-
nia humoris attracti, à cuius etiam quātitate potest ventri-
is comprimi, ídque præsertim fit, cùm humores non sunt
urgationem parati. Fit aliquando è toto corpore, ali-
ndo ex quibusdam partibus, vt hepate. Huic maximè pro-
m est symptoma; de quo Galenus agit comm. in eundem
or. Contractio, videlicet, in musculis & pulpis tibiæ,
n vulgò, *Gouttes crampes* nominant. Quod accidit viduæ
ncti Præsidis *de Longueil*, & Dominæ Diyuor. Morbus est
cutus, vt qui quarto ad summum die finiatur. Alia sym-
nata sunt & signa, vomitus, deiectiones bilis frequentis-
:, deliquia animi, sudores exigui, sitis pulsus vermiculan-
uctus nidorosi. Quibusdam accidit certis interuallis, na-
sese exonerante, sed ob impetum humoris biliosi erum-
is, salubri humore simul cũ vitioso foras expulso. Huius-
li homines Græcis χολερικοὶ, ἢ χολεριῶντες dicuntur: Plinio
osi.

iratio perficitur sublata causa, conuulsione, syncope, tre-
o motu, singultu, si adsint. Purgatione, si facilè soluatur
s prouocatione vomitus, qui prohibetur iniecto clystere
o, vt prouocet, pingui, leniat. Hydrelæo calido partes,
oris fouentur. Subducto ventre, & eò conuersa materia,
as. Dormiat, vt coquat. Vinum sit tenue, ad penetra-
em, vetus, meracum, ad coctionem, modò à cruditate
ous sit. Paucissimo vtatur cibo, lacte asinino, vt purget &
t. Neque simul deiectionem, & vomitum prouocare
Quæ enim in ventre continētur, subducenda, & vomitus
ibendus, Hipp. 4. Acu. Ventriculus roborandus admotis.
ueniunt adstringentia, emplastra, sacculi, linimenta, vn-
ta, cerata, epithemata, sed celeriùs agunt fotus. Cucurbi-
nter vmbilicum & stomachũ, purgatio, pilulæ, condita.

NTO. VALETII EXERCIT. XXXI.

Vm pungens dolor atque erodens, tormina &
nausea quenquam inuadunt, hísque adsunt

Gal.lib. 2. Meth.

aut proximè ſuccedunt, vomitus,& ventris per[...]feriora turbatio, cholerę morbi certa ſignifica[...] affertur. A cauſa nomẽ habet. Accidit enim vt p[...]rimum à bile vellicationem & eroſionem vtriu[...] orificij ventriculi committente: vnde contrarij [...] motus naturæ moleſtiſſimi conſequuntur.

Cholera morbi curatio.

Vomitus quia grauiſſimum naturę negotium [...]ceſſit, ſtatim in initio iuuandus, digito, aut penna [...]ri indita, vel hoc vomitorio.

♃.aqu.decoctionis hord.& raphan.℥.3.olei comm.& [...]dromel.an.℥.ß.f. vomitorium, tepidè ſumatur.

Vel etiam deiectione materia in ventricul[...] concepta vacuabitur, iis præſertim, quibus labo[...]ſa vomitio. Purgatio verò ſit eiuſmodi, vt alu[...] non lubricet, qualis hæc.

♃. cortic. myrobal. citrin. & gran. berber. ana ℥.2. [...]minis acetoſ. portul. ana ʒ.1. f. decoct. ad doſin. In c[...]lur. infund. rhei. elect. ʒ. cum pauc.cinam. In expreſſ[...] diſſol. eiuſdem rhei puluerati, vſtulati ʒ.ſ. zulapij roſacei [...] f.potio.

Clyſteres quoque ſæpe iterentur, vt motus o[...]nis deorſum ducatur. Comparabuntur ex iis, q[...] humorum acrimoniam retundant, vt ex lacte, o[...] viol. ſacchar. vitell. ouor.

Robori autem ventriculi ſumptis & admo[...] proſpiciendum. Sumptis, ſi calida ſit cauſa, ſyr. r[...] limon. de acetoſ. citr. & ſimilibus: qui per ſe exhi[...]tur, nec in aquis diſſoluuntur, metu relaxatio[...] vẽtriculi à nimia humiditate, quem adſtringere [...]portet. Admotis, vt oleo cydon. roſ. myrt. vel li[...]bus ex iiſdem oleis & pulueribus roſ. rub. ſanta[...] malicorij inſtitutis. Si frigida cauſa, ſyr. de ment[...] & conſimiles valebunt. Alexander Trallianus ſ[...]

ii potione multos præter spem euasisse scribit. num generosum sit, merum, vel dilutum aqua :ata, argentata, vel chalybeata. Plura ad hunc af- tum remedia ex capite de lienteria petenda.

De imbecillitate 1 stomachi CAP. 32.

Mbecillitas stomachi frequens 2 conualescen- ibus: magis etiam 3 ab imperfecta crisi, in quo ocanda sententia Hippocratis. Si à morbo ci- n assumens quis, non corroboratur, largiori 4 nento corpus vti significatur. Quòd si non assu- nti cibum hoc accidat, scire oportet, 5 quòd in- et euacuatione.

n conualescentibus ergo, quibus reddita est ap- entia, imbecillitas ventriculi non potest tantùm ificere, quantum appetit. Modica itaque quan- te, sed breuibus interuallis, cibis boni succi, & facilè coquantur, reficiendi sunt. In aliis, quibus etentia non redditur, reliquiæ morbi in causa t, quæ optimè vel rhabarbaro, vel hierâ picra ex octo cicerum, aut absynthij repurgantur.

In sanis verò debilitas est, vel à sola intemperie. us indicia sunt, calidæ quidem, æstus in 6 me- corpore, sitis assidua, & lingua arida, iactatio poris, aliquando etiam extrema, vel frigida, vel perata, nec pro ratione æstus calentia, à cibo ni- osi ructus. Frigidæ verò frigoris sensus in parte rma, nulla sitis, 7 saliuatio aliquando multa,

1 Alui siue ventriculi, in coquendo & appetendo, quæ duæ sunt actiones ventriculi, coctio & appetitio.

2 Morbo defunctis, collapso habitu, alieno temperamento, & mutata ventriculi actione languida.

3 Superstite morbi materia, aut empieumate.

4 Quòd scilicet sit infirmus ventriculus, & morbi diuturnitate collapso habitu, abalienatoque tēperamento, necessitati corporis satisfacere nequeat.

5 Ad excludēdas morbi reliquias, quæ suctionis sensum impe-

:. 6 Vt æstu viscera incandescant. Nam vbi calor, ibi morbus. 7 Ex humoris in ventriculo fluctuantis copia, per continuitatem interioris tunicæ ad os.

ructus acidi. Alia ex arte Medica Galeni requ
Causa quoque nonnunquam materia est, eáque
8 quantitate peccat, vel qualitate. Rursus vel c
pori stomachi, vel ventriculi imbibita est, vel in
pacitate fluitat.

Intemperies quoque aliquando complican
quarum omnium signa colliges ex arte medica.

Intemperies contrariis, calida quidem frigidi
potu frigidæ, frictione articulorum, cerato Gal
cuius hæc est descriptio.

℞. ceræ lotæ in aqua rosarum ℥. ß. olei ros
in aqua rosarum similiter loti ℥. 2. liquefiant in
se duplici. Quod quum fuerit refrigeratum,
malaxetur cum aqua frigidissima, vel succo pl
taginis.

Imperanda ratio vitæ, quæ refrigeret. Et 10 con
æstum ac sitim his vtimur.

℞. sem. cucumeris in aqua macerati, & exco
cati ℥. ß. tragacanth. dissolut. in oui albumine ℥
liquefiant in vase duplici cum eodem oui albu
ne: fiant hypoglottia, id est, pilulæ, quæ tenean
sub lingua.

Quòd si syrupis vtimur, iis omninò abstin
dum est, qui 11 acetum recipiunt, nisi humiditas
iuncta sit.

In frigida, volatilium carnes confixæ cinamon
aut lardo consperso puluere cinamomi, & ita 12
satæ. Alimenta omninò calida, vinum odoriferu
aut etiam colatum cum saccharo, cinamomo, g
nis paradisi, modico zinziberis, & similibus. 13

8 Ea vel localē habet in aluo generationem, vel aliūde affluit.

9 Ex lib. 10. Therap. methodi.

10 Sumptis & admotis: vt cōser. violarum rosar. borrag. iulep rosato, syrupo malor. punicorum: admotis itē ventriculo, vt hapso, linimēto, epithemate ex aqua rosarum & buglosſ. Hapsus verò cydoniorū oleo imbuatur.

11 Cuiusmodi est syrup. acetatus. Et tamen oxysacchari loco præscribi potest, ob succū mali punici.

12 Vt condimento ex pulueribus caryophyllorū, nucis moschatæ & cinamomi cum sapa.

13 Aut fiunt condita, opiata è nuce [mo]schata, myrobalanis conditis, cortic. citr. cond. flore aureng. cond.

'otus è 14 ſacculo molliſſimis plumis anſeris ple-, & aliis quæ poſteà de ſiccitate in hectica febre entur.

14 *Fiunt ſacculi ex radice cyperi, cal. arom. ſchœnuantho, caryophyl. abſynthio Roman. menth. orig. chamæmelo roſis. Coquũtur in aquis partibus aquæ & vini rubri: decocto madefactæ ſpõgia admouetur ſtomacho. A fotu autem illinatur oleis abſynth menth. & nuc. moſchatæ.*

Humiditas, ſi fluitat, vomitu elicienda eſt. Vbi bibita eſt, & qualitate peccat, pharmaco repur-ıda eſt. Si tantum quantitate peccat, & præter dum ſtomachum ac ventriculum remollit, ad-ngẽtibus medicamẽtis, admixta aromatum par-ıd reſiccandum, vtendum erit. Si craſſus & viſci-humor eſt, incidendus oxymelite, aut aliis eiuſ-di, tum pharmaco deiiciendus eſt. Materia eo-ı, quæ infirmum ſtomachum è frigore confir-nt, cinamomum cortex citri, caryophyllum, ma-, lignum aloës, zinziber, & chebuli conditi, ma-mentha, abſynthium, galanga, ſcœnuant. caruũ, i, flores anthos, vinum aromaticũ, nux moſcha-ıiper, aromaticum roſatum, diagalanga, diacu-ıum, diatrium pipereum, diacydoniũ cum aro-:ibus, theriaca, mythridatium, ſyrupus de men-, de corticibus citri, mel anthoſatum, oleum nar-um, de ſpica, de mentha, in quo aromata calida erint, vt piper, cinamomum.

Frigida. Coralli, ſantali, ambra citrina, corian-m præparatum, ebur, cornu cerui, & vnicornis, onium, pira adſtringentia, roſæ, diarhod. Abbat. :hiſci de ſpodio cum ſemiue acetoſę, myrrha, oſa, diacydonion ſine ſpeciebus, ſcoria ferri, li-ura chalybis ceratum ſantal. vnguentum roſa-ı, oleum roſarum, & de cydoniis, ſyrup. roſat. & ydoniis, aliáque eiuſmodi, quorum pars in con-ıerſiam temperamenti venire poteſt Cęterùm dam temperiem corrigere poſſunt. Horũ enim

omnium vſus, vel quia inde puluiſculi & electa
potiones quoque confici poſſunt, aut topica, q
exteriùs applicentur. Vrgente ſitis ardore ſem
portulacæ, cucumeris, cucurbitæ, acetoſæ & ſi
lia, trita & excepta mucagine tragacanthæ pro
runt. Item glycyrrhiza recens. Per omnia tan
videndum eſt, ne adſtringamus nimiùm, ex q
ſiccitas immodico cōtrahitur, ne nimiùm hume
mus. Hinc enim virtus harum partium diſſolui
Neque nimiùm refrigerandum, vnde extinga
calor.

Tepidis vtendum non eſt, ſed vel frigidis
calidis, quòd tempore virtus ſtomachi relaxetur

Remedia externa anteriore parte ad ſterni
tium ſub pectore aptanda ſunt: quanquam &
ſteriore parte ad duodecimam vertebram prob
remedio applicari poſſunt. Vtráque parte po
magis iuuabunt. Sed oportet ea quæ poſteriùs
nuntur, habere aliquid tenuium partium, quò
difficiliorē viam penetrare poſſint. Humidiori v
triculo conuenit. ℞. ambræ citr. maſtichis, iridis
ʒ.3. roſ. ſiccarū ʒ.1.ß. fiat pul. detur ℥. cum ma
cochleari ſucci granatorum, vel ſero lactis. Quò
frigiditas adiūcta eſt, addes cinamomi, ſcœnuan
maceris ana ℈.1. Quinetiam humidiori ventric
conuenientiſſimum iſtud eſt remedium. ℞. aq
vitæ ℔.2. aquæ roſar. ℔.1. cinamomi ℥.1. miſce o
nia. Deinde bis aut ter cola per manicam H
pocr. poſt infuſionem horarum 24 Capiat b
hebdomade cochleare vnum hyeme, æſtate ſer
Humiditatem quoque reſiccāt ferè omnia in ſi
dis numerata, & vino incocta, quòd adſtrin

Ad idem paratur racematum vinum, in quo maantur caryophylla, absynthium Romanum, &c. si feruente musto, noduli vel sacculi pendeant è ryophyll.zinzibere,menth.absynth.

Sed vbi frigiditas coniuncta est, aromata comscenda. Ad frigidam dispositionem.

℞. corticis rad. fœniculi ʒ. 2. coquantur in vini imi ℥. 4. ad dimidias. Quòd si maior refrigeraest, coletur vinum per manicam Hippocratis n ʒ.1.cinamomi.

Instituuntur quoque trochisci, qui infirmitati nachi à frigida causa mirificè medentur. ℞. ros. .ʒ.3.ligni aloës,spicę,mastich.schœnuanth.mac. ımomi,absynth.ana ʒ.1.Ex vino veteri fiant troſci. Diatrium pipereon, diacydonium Galeni n aromatibus conueniunt. Exhiberi verò solent ctaria, lozengiæ, syrup. horas duas ante cibum; nùm quidem lozengiæ,deinde syrupi.

Quod si flatus adsunt, galanga, grana paradysi, ninum,lybisticum,caruum, baccæ lauri,iunipe- similia vino odorifero incoquenda sunt,in pul. ıcta, macere & cinamomo adiectis incorpore- melle anthosato. Theriaca & mythridatio hîc ndum est.

Calorem refouent catuli, cati, caniculæ, pulli, æ, manus admota ventri, rasura dibaphi, quæ ımùm conuenit, vbi etiam frigiditas est, gossin, sacculus è mollissima pluma anseris, pellis ıtris. Gossipium in vino odorifero, decoctio- nenthæ immersum, expressum, siccatum, & mpositum. Ceratum stomachicum Galeni, vel

℞.ol.de spica ℥.4.ceræ ℥.1.mastichis ℥.ß.liq
fiant in vase duplici.Deinde adde cyperi, macis,
namomi ana ʒ.1.commisce diligenter, & rasurâ
baphi excipe, quantum satis est, calidúmque
pone.

Vel.℞.mastich. cerati stomachici Galeni, æq
les partes:cum oleo absynthij,aut de mentha f. e
plastrum ventriculo apponendum.

℞.dialthææ ℥. 1. mastichis dissol. in oleo de sp
℥.ß.croci ʒ.ß.misce,extendatur in aluta pro sto
cho. Hoc & dolorem lenit, & stomachum ro
rat.

Mastichis grana præmansa & deglutita,Cerat
stomachicum Galeni. Concalfacto verò stoma
vtēdum est cerati santalini ℥. 2. malaxatis cum o
de cydoniis,rosarum,deinde extensis in aluta. Iu
pus rosatus, vinum granatorum, syrupus aceto
simplex,& similes syrupi. Quòd si humiditas cal
coniuncta est, aut aliquis humor biliosus, ve
ventre collectus, vel aliunde inuectus, absynth
hiera picra, rhabarbaro, cassia, & similibus hac
tione vtendum est.

Absynthij decoctum biliosa deterget & sub
cit, si quidem altiùs non fuerint imbibita: & h
magis melicratum ex absynthio, aut decoctum
synthij cum octaua parte mellis rosati dulcoratu
Infestissimum verò absynthium, & quæ adstr
gunt,quibus pituita ventriculo inhæsit. Tum er
priùs incîdi & tenuari materia postulabit. Hi
picræ, & rhabarbari vsus est, vbi imbibitus hun
est biliosus tunicis ventriculi. Vtriúsque ʒ.1.aut ʒ
ex decocto absynthij,cicerũ rubrorum, sero lac

a endiuiæ,ſatis eſſe poſſunt. Alioqui ℥. 1. caſſiæ, catholicum imperandum eſt. Sed ab his robodus erit ſtomachus: nec enim, vt hiera & rhabarum, confirmare poſſunt. Ventriculum roabunt oleum maſtichinum & ſtyracinum deption Nicolai, in quibus hapſus lanæ purpura nctæ ſtomacho apponitur. Similiter olea nardin & moſchatum, coſtinum, è benzoino, vſurpari erunt.

Vinum abſynthites deſcriptum à Dioſcoride deet, roborat, appetentiam reddit. Quòd ſi deeſt, liores abſynthij cauliculos recentes leuiter conſſabis, vino odoro, auſteriuſculo macerabis, & er feruefacies, vel ſiccos eoſdem cauliculos vinfriabis.

Id vinum maximè facere ad ſubuerſionem ſtohi Arriæ celebris fœminæ hiſtoria à Galeno 3.lib.de Theriaca ad Piſonem deſcripta ampliſ confirmat. Hæc non appetebat, non contine vt pote ſtomachi affecta diſſolutione, atq; adeò rophiæ periculum incurrebat. At vbi medici eni conſilio, vinum ex abſynthio confectum inârunt, illico appetentia eſt reſtituta, & venlus confirmatus.

n imbecillitate ſtomachi plurimus olim vſus icamenti è cotoneis. Syrupus acetoſus è cotoſic fit. ℞. ſucci cotoneorum per reſidentiam iratorum, ſacchari ana ℔.1. aceti ℥.3. coque ad itudinem. Conuenit calfacto ſtomacho, & inde mato. Poteris tamen imminuere modum ſaci, vt erit auctus calor: aceti, vt erit ſenſus ſtohi.

Miua Rhazæ.

℞.ſucci cydoniorum maturorum per reſiden
depurati ℔.1.ſacchari ℔.ß.vini veteris ℔. ß.co
tur,& deſpumentur.Tum:

℞.zinziberis,ſpicæ,cinamomi,caryophyl.a
2.maſtichis ℈.4. Omnia puluerifata nodulo in
dantur, & in prædicta miua calida maceren
deinde refrigeſcant,& nodulus exprimatur.

Græcorum.

℞.ſucci cydoniorum,mellis optimi ana ℔.1.
ti acris ℔.ß.aut non ita acris ℥.9. zinziberis ʒ.
peris albi ʒ.2. Succus cum aceto & melle mo
coquatur,deſpumetur,tum inde pulueres, & co
ad craſſitudinem.

Moderatis omnibus oris ventriculi affectioni
præterquàm quæ æſtu vehementi oriuntur, pr
ma duo medicamenta conueniunt.Aliud.

℞. carnis cydoniorum,mellis ana ℔.1. aceti
℔.1. ſimul bulliant, & agitentur, tum adiice pip
℥.1. zinziberis tantundem, petroſelini Macedo
℈.8.hoc magis adſtringit. Ventri calida intemp
affecto, aut billioſo, piper & zinziber ſubſtrah
tur. Ventri temperato tantùm dimidium piperi
zinziberis ſubſtrahitur. Aliquando miuæ arom
cæ ℥.1.theriacæ aut mythridatij ʒ.1. commiſcen
Datúrque hæc miſcella ex vino odorifero. Quò
etiam dolor coniunctus eſt,in primis phleboto
ex interna brachij conuenit. Perſeuerante mal
vtráque baſilica, & hoc magis ſi grauis dolor e
repentinus,ſi difficilis ructus,& ſpiritus:ſi febris
ſi dolor in dorſum & ſcapulas extenditur, ſan
detrahendus.

Iiſtoria eſt quinto Epidemion, de muliere qua-
n,quæ in vehementiſſimo dolore ſtomachi,nul-
liis adiuta remediis,ſanata eſt ducto ex vtraque
ıu ſanguine.

Poſteà verò leniendus dolor eſt, & ſi quidem
ter æſtuat, cucumeris ſemen, & hordei in aqua
ıdiſſima macerari debet, & decorticari: cum
ːcta parte glycyrrhyzæ raſæ & recentis coqua-
ıqua, deſpumetur. Refrigerata verò, vel niue,
aliis modis ſuprà dictis propinetur. Veſica ea
a, vel alioqui frigida, ex dimidio plena ſæpiùs
ıoueatur.

Quòd ſi materia aliqua concepta ventriculo do-
:m facit,ea, vt priùs, commodè repurganda eſt.
ucurbitulæ vmbilico,aut ad latera vmbilici af-
ndæ ſunt. Dextrum quidem, ſi ab hepate: ſini-
m, ſi à liene in ventrem fluxio eſt. Súntque
nino tria genera eorum, quæ dolorem leniunt.
num, quod reſcindit cauſam, vt pharmacum,
nedicamentum, quod intemperiem corrigit.
ındum verò eorum, quæ reuera anodyna ſunt,
lia ſunt chamæmel. melilotum, anethum, flo-
oſmarini,croci,roſarum, violarum:quibus ali-
l menthæ, abſynthij, & eorum, quæ ſtoma-
n roborant, adiiciendum eſt. Similiter & fur-
s,milium,ſal,dolorem leniunt:ſed frigi debent,
cculo includi.

℞.furfurum M.1.milij conquaſſati P.2.ſalis ℥.1.
ıntur in ſartagine: deinde includantur: perfu-
ur ſacculus vino diluto aquâ roſacea, & effuſo
ıterem candentem. Aliud.

℞.florum anthos,roſarũ,violarum,chamæmeli,

anethi, meliloti, ana P.1. summitat. absynthij
Fiant. sacculi: perfumentur, vt priùs, & applic
calidi. Alioqui.

℞. menthæ, absynthij ana P. 2. chamæmeli
rum anthos ana P.1. calami aromatici, schœn
thi, mastichis an. ʒ.1. Fiat decoctio in vino od
ro. In decoctione gossipium, aut rasura sca
immergatur: exprimantur, & identidem calid
plicentur. Materia quoque expressa ventricul
applicetur. Sed videndum, ne refrigescat, statim
oleo conuenienti vngere oportebit.

Vbi supradictis remediis non cõcedit dolor
coticis vtendum est. Primùm quidem leuior
quales sunt syrupi rosarum, papaueris, myrthi,
pus violatus, de nenuphare cum ℈.1. Philonij.

℞. syrup. ros. & de absynthio ana ℥. 1. opij
bulliant vnà leui ebullitione, deinde cum ℥. 3
pulli detur in potu.

℞. philonij in causa frigida, in calida verò, re
descriptione Nicolai, vnius ʒ. ß. in vino tenui
rifero.

℞. pilul. de cynoglosso ℈.1. dissol. in syrupi r
& de papauere ana ℥. ß.

Trochisci Stellæ. ℞. spicæ, mastichis, cinam
schœnuãthi, castorei, myrrhæ, olibani, piperis, a
absynthij, sem. hyoscyami albi, & mandragorę
ana partes æquales, vt ʒ. ß. Fiant trochisci cum
dulci, pondere ʒ. 2. Detur vnus cum vino o
fero.

Albucasis non reuellandum remedium.

℞. opij ℥. 1. cum alliorum capitibus du
Conquassentur, fiat distillatio in alembico: ei

modicum bibatur. Eadem arte poteris opium miſcere rebus ſtomachicis ſuprà enumeratis,& aquam elicere. Alia narcotica ſuperiùs deſcri- emedia quoque plurima ex 8. libro de compo- ne medicamentorum κτ̀ τόπους.

uod ſi vlcus affuerit, quod ex ſignis in ſcholiis ndis intelliges,ita moderanda ſunt omnia.

edîcata edulia purgantia ſint: vt lac amygdala- dulcium cum ſaccharo multo, hydromeli, ſy- oſatus,conſerua roſarum.

i purgatũ fuerit vlcus, acribus omnibus, acer- cidis, ſalſis, abſtinendum : mitigantibus vten- ,quę & detergeant,& glutinent. Qualia,lac ca- n,hordeata ſaccharo roſato condita. Sed & in paulatim deglutienda,& iis lentor quidam in- oortet. Itaque oua ſorbilia optimam materiam ant, qua ſaccharum, maſtyche, farina hordei fœnugræci,limaces, cochleæ, balauſtia, mali- nucago tragacanth. gummi Arabicum excipi nt. Sed de his fuſiùs in noſtra ad 8. Galeni li- de compoſitione medicamentorũ κτ̀ τόπους che diximus.

IVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

ctus ventriculi in œſophago, ſtomacho, ſiue orificio, tunicis, pyloro, infiniti propè reperiuntur, tantò peri- ores, quantò coctio & diſtributio cibi magis neceſſaria uerſo corpori. Quales ſunt, intemperies omnis gene- nores præter naturam, obſtructiones, defluxiones, ex- nta illîc collecta, vel nata, vel aliunde immiſſa, cibus oeſtiuus, nimius, vitioſus, deiecta appetentia, nauſea, is, humores in tunicis infarcti, aut in fundo fluitantes matio, inflatio, dolor, exulceratio à cauſa interna, vt

Vẽtriculi affectus ſunt ferè innumeri.

humore acri, pharmaco, cibo, oſſe acuto, præcedente a
ſu, eroſio, fames canina, immoderata ſitis, & ſimiles, qu
ſigna, cauſas, remedia explicare maioris eſt operis. Mu
ex Galeno colligi poſſunt 3. & 6. de morb. & ſympt. 5. d
cis affectis, 6. de ſanitate tuenda 7. Methodi. Signa ex M
tegni. Octauo κατὰ τόπους ita deſcribit ſtomachicos c
Andromachum, qui ſtomachicas confectiones ſine diſ
ne ſcripſerat prodeſſe ſtomachicis. Quod & vulgò hod
Empyrici faciunt.

Stomachici qui vulgò dicantur.

Plerique (inquit) vulgò homines eos, qui appete
perdiderunt, ita vocant, & quibus poſt acceptum cibum
tris os grauatur atque opprimitur, & quandam ægrè t
bilem anxietatem habet. Appellant eodem modo etiam
quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum im
& adhuc magis, ſi cibi corrumpantur, quandoque ni
facti, quandoque etiam aliam vitiatam qualitatem a
Et præ his omnibus adhuc magis illos ſtomachicos n
nant, quibus ructus eiuſmodi cum moleſtia quadam a
xietate ac ſubuerſione contingunt, ſæpe cùm nondum c
acceperunt. Quinetiam ſi per plurimum tempus cibi
ventris morentur grauantes, & vix deſcendentes, hos i
ſtomachicos appellant. Alios item appetitum caninu
pellatum habentes, vt & plurima edant, & maximè g
paulò pòſt reuomant, ſimiliter vocant. Alios rurſus qu
titer exoluuntur, vbi diutiùs inediam pertulerint, & ſi n
tiùs cibum accipiant, in ore ventris morſus percipiun
dem modo ſtomachicos vocant. Hactenus Galenus. κ

κοιλιακοὶ qui appellantur.

κοὶ autem ſunt, qui cibum non continent. Ante cibu
humore confluente: poſt cibum, ab imbecillitate: vt
tempore, ab vtraque cauſa dolor commouetur. Nō
quam à cibo ceſſat, quia cibus naturam colligit, tem
calfacit. Vlcus eſſe coniiciendum ex dolore, ardore, de
to ſynapi, & ſimilibus rebus calidioribus, aut frigidio
pure apparente in vomitu, vel deiectione. Vlceris ven
cauſa duplex: interna, externa. Externa, vulnus: quod
gnum, eſt incurabile, vt in viuario Aureliano, & id c
ex Aphoriſmo 18. libro 6. Externa quoque cauſa eſt
noſum pharmacum, os acutum acus. At interna, eſt h

:ris confluxio. Non ciendus vomitus,ne inde vlcus lace- *Galen.lib.5.*
,& materia aliunde trahatur. Eodem modo neque ster- *Meth.*
tio,neque tussis. Ab humore acuto lingua infecta,sapor
in os, & in vomitu,secessúque, cum ardore, calore, siti,
stia. Si in orificio ventriculi,grauiora symptomata,frigi-
extremorum, syncope, dolor grauior,&c. Ex varietate
rum indicationes curationis sumendæ.

à morbo cibum.] Conualescentes à morbo aliquando
ùm appetunt, ob extenuationem membrorum, non so-
b inanitione spiritus & humoris, balneo, profluuis, su-
us,insensibili perspiratione, colliquatione, & similibus,
iam à ieiunio, inopia alimenti, calore languescente, vt
na, quæ in ellychnio insita ab oleo & aëre fomitem &
um sumit. Aliquando verò appetentiam habent deie-
ob vitiosos humores relictos. Vtrique sæpè,nisi accu-
ractentur, in recidiuam incidunt. Priores quidem, quia
:xtenuata membra multùm appetant, non tamen sum-
onficere potest imbecillus calor. Constat enim historiâ
orum,qui à longa inedia sese repleant,inde suffocari.Po-
res verò, quia reliquias morbi tandem natura stimula-
gredi cogitur. Quantò enim plus nutriuntur,tantò ma-
duntur,donec accrescente malo morbus repetat.Hi igi-
rantur vacuatione, vt docet Galenus libello de sangui-
ssione contra Erasist. & Hippocrates, lib. 6. Epid. Illis
emedio sunt, rerum non naturalium commoderatio,
cibus,potus, somnus, venus, omnia mediocria: deinde
tempore substantiæ reparatio per alimenta pauca,bene
ntia,facilia coctu,sæpiùs exhibita. Nam pauca non suf-
:nimia non coquuntur.

NTO. VALETII EXERCIT. XXXII.

Entriculi imbecillitas facultatis est concoctri- *Gal.cap.4.*
cis error,quo vel ἀπεψία, alterationis priua- *lib.de diff.*
vel βραδυπεψία, coctionis imminutio, seu *sympt.*
as, vel denique δυσπεψία, & deprauata co-

ctio infertur. Causæ sunt intemperies, frigida, [cali]da, humida vel sicca, quarum notæ ex Galeno [lib.] 7. Method. scitè ab Hollerio repetuntur: vel pr[æter] naturam tumor, phlegmone, erysipelas, absce[ssus,] aut denique externæ rei alicuius vitium, vt ci[bi] potus immodica copia, noxia qualitas, intemp[esti]uus vsus, præposterus ordo, excrementorum co[rru]ptela, breuitas somni.

Gal. lib. 3. de caus. sympt.

Nuda intemperies rarò huic affectui causa est, sæpiùs cõiunctam habet materiam: frigida qui[dem] pituitam, vel ex cibis collectam, vel à capite, v[el alie]nisque partibus transmissam, vel crudam humo[rum] colluuiem ab antecedente morbo acuto, aut ch[ro]nicò relictam: calida verò bilem. In frigida ita[que] purgabitur ex hieræ picræ ʒ.3. vel ℥.ß. cum vin[o] [...]bo. dissolut. Hieræ vsum si osculorum venaru[m a]pertionis metus, vel vteri gestatio, aut hæmorr[hoi]des dehortentur, pilulæ præscribentur.

Imbecillitatis ventriculi à caus. frigida curatio.

℞. pilul. de hiera & agar. an. ʒ. ß. cum syrup. de menth[a vel] absynth. f. pil. mol.

Conferent quoque pilulæ ante cibum ad ℈.2 [...]tæ. Ad iterandam purgationem parabitur hu[...] syrupis conuenientibus: & interea robori ventr[icu]li sumptis & admotis prospicietur. Sumuntur [ele]ctaria, opiatæ, vel condîta.

℞. zinziberis cond. ligni aloës an. ʒ. 1. puluer. electar. [aro]matic. ros. & diarhod. Abbat. ana ʒ. ß. cum saccharo in [aqua] absynth. dissoluto f. electar. per lozeng. pond. ʒ. 2. Sumat v[nam] hora 1. ante pastum, à qua licebit vini optimi modicum s[u]bibere. Per se satis sunt interdum, zinziber condîtum, c[ortex] citri sicc. myrobal. condîtæ. Vel. ℞. conseruæ, melissop[h.] bugloss. borrag. & ros. an. ʒ. 2. conser. anth. ʒ. 1. cortic. citr[i] ℈.4. confect. alkermes ʒ. 1. puluer. electar. lætificantis G[al.]

de g

emmis ana ʒ.ß. rasuræ ebor.corn.ceru.ana ℈. 1. cum syr.
bsynth.f.opiata:cap. manè instar glandis.
ɔica erunt,fomenta, linimenta,scuta.
℞.ciper.& calam.aromatic.ana ℥. ß. santalor. omnium
i aloës ana ʒ.1.absynth. vtriúsque, menth. maioran. ros.
ana p. 1. f. decoctio addendo quartam partem vini albi,
fotu regionis ventriculi cum spongia per horam antè
m.

Post fotum siccatus locus linitur oleis mastichi-
menthaceo, moschato, quæ efficaciora erunt,
te Chymica sint extracta. Superponitur gossi-
n moschatum. Vel.

℞. maioranæ, absynth. Rom.ros.rub.flor.rosmarini,
n.arom.ana ʒ.3.cinam.caryophyl.nuc.moschat.mac.ga-
.ana ʒ.ß.ligni aloës,cyper.schœnuanth.an. ℈.4.mastich.
.puluis pro scuto,intersuto ac farcto gossipio moschato,
ntriculo applicando.

Faciunt hæc eadem remedia ad fluctuationem,
ıtionem, & id genus alias vētriculi affectiones.
n autem calida fuerit ventriculi imbecillitatis
a,purgatio catharticis bilem ducentibus perfi-
ır, vt rhei diluto, electario de succo ros.aut ca-
ɔtiis aureis, de rhab. de aloë. A purgatione da-
r tabella vna electarij refrigerantis, vt diamar-
:.frig.vel diatragacanth. Temperabitur humor
p.refrigerantib.acetoso, viol. ros. granator. de
ɔnib.cum aquis eadem præditis facultate. Litus
ex oleis myrtill.ros. viol.lotis in aceto.

Cæterùm symptomata,quæ ventriculi sequun-
mbecillitatem,vt vomitus,singultus, curabun-
upradictis & proximè dicendis remediis.Fluor
si adsit, pane tosto in vino austero macerato,
entriculo applicito, vel emplastro ex ℥.2.cydo-
cum oleo myrtill. aut cydon. emollito, &

maſtich. puluerat. ʒ. 1. ſinapiſato cohibendus.

De ſingultu. CAP. 33.

SIngultus 1 conuulſio quædam eſt, & præ[...] motus oris ventriculi, vel ipſius etiam ven[...]culi 2 vi retentrice officiũ negligente, & robuſti[...] expultrice.

Singultus cauſæ inanitio & repletio. Qui ab i[...]nitione, ferè lethalis eſt, ſequitúrque inſignes e[...]cuationes, vt ſanguinis è vulnere, è locis muliel[...]bus, aut aliunde. Sequitur dyſenterias, diarrho[...] & cætera eiuſmodi. Ardores quoque & graues [...]flammationes viſcerum, de quo priuſquam pra[...]gium inſtituas, vide num ſit à repletione. Minù[...]nim periculoſus eſt, ſæpéque cùm multa per v[...]trem euacuantur, ſingultus à repletione eſt, q[...] pars materiæ, quæ à reliquo corpore confluit in [...]trem, tunicis ventriculi imbibitur.

Singultu excluduntur non ſolùm quæ in cor[...]re ventriculi, ſed etiam quæ ſtomachi & œſoph[...] continentur. Sunt qui ad inanitionem adiung[...] cauſam ſingultus, perfrictionem oris ventriculi, [...] quo 8. de compoſitione medicamentorum pa[...]cularium, & Apho. 13 & 39. lib. 6.

In 3 inanitione, etiamſi deſperata res eſt, [...]uandus tamen æger 4 deſtillatis, collatitiis, iuſc[...] & expreſſionibus, cibis humectantibus, inunct[...]

1 Deprauatus ventriculi motus & contra naturam, qui conuulſionis modo fit, cùm tamẽ conuulſio non ſit. Conuulſio enim tantum cadit ĩ partes, quæ mouentur & omnis conuulſio ſymptoma eſt cauſæ morbificæ ſingultus autem & ſternutatio non item.

2 Galen. lib. 8. de compoſ. pharmac. local.

3 Vti in conuulſione ab inanitione, ab exhauſto humido primigenio.

4 Hæc diſtillata reſtauratiua conficiuntur ex conſeruis bugloſſ. viol. borrag. nenupharis aquis ſcabi[...] bugloſſ. endiuiæ. Hæc omnia in alembico reponuntur ſimul cum ſemini[...] frigidis, cardiacis, cum decocto capi, carnibus perdicum, mica panis albiſſ[...] Stillat humor, cui miſceri poteſt ſaccharum & cinamo. tenuiſſimè pulnerat. exhibetur ægro.

dorsi & ventriculi ex oleo violarum, 5 hydre-
o quoque.
Ex aquæ & olei partibus æqualibus adhibendus
fotus.
i perfrixit, calfaciendum est per ea, quæ non tam
stringant, quàm rarefaciant. In perfrictione enim
machus, neruosum corpus, cōdensatus est, ideó-
e non transpirat: ex quo repletio fit, à qua sin-
itus. Vino itaque odorifero cum tantillo cina-
omi & galangæ occurrendum est malo.
Stomachus & spina oleo de castoreo, de piperi-
s inungenda sunt, aut inde cerata conficienda,
rpetuò seruata ratione, ne adstringamus, donec
quieuerit singultus.
Vbi flatuum 6 multitudo, iisdem ferè remediis
latur. Vino quoque, in quo ruta, rosmarinus, se-
en dauci, cumini, carui, cubebæ, baccæ lauri, aut
piperi, galanga, lybisticum, 7 & alia eiusmodi co-
rint. Aut eadem cum vino odorifero maluatico,
t simili colabimus per manicam Hippocratis. 8
qua vitæ cum tantillo cinamomi, anethum quo-
ue quadā proprietate, vt volunt, singultum sedat.
ectaria fiunt ex nardo gallica, zinzibere, seseli, &
oximè enumeratis remediis cum melle. Mel an-
osatum hîc conuenit, vt 9 confectio de baccis
uri, 10 theriaca vetus, & mythridatium.
Flatuosis à corrupto cibo solennis est hic puluis.
.spicæ Celticæ, zinziberis, nepetæ, sesel. rut. dauc.
umini ana ʒ.i. sacchari anthosati ℥.ß.f. puluis. Vel.
.castorei ʒ.i. Detur cum melicrato.
Quòd si materia est aliqua continēs causa singul-
is, ea vel calida, vel frigida. 11 Calida vacuetur vo-

5 Fiatq; hapsus ex gossipio carpto illu imbuto oleis, qui perpetuò ventriculo & dorso insideat.
6 Quæ ex distentione & oppressione alui dignoscitur.
7 Vinum aromatites, aut absynthites Carthusianorum, aut etiā hydromel vulgo dictū maluaticum, aut vinū maluaticum, horum omniū instar esse poterunt.
8 Aut aqua in qua maduerit coma anethi Æthiopici, quod regiū appellant.
9 Hæc confectio est acrior
10 Hæc mirificè flatus discutiunt.
11 Per aph. 17. lib. 4.

22 *Si peculiaris natura à vomitu te enocet.*

13 *Vel ℞. rhei elect. ℈. 4. infunde in aqua endiuiæ sero lactis, de cocto cicer. rub. In express. dissolue hieræ picræ ʒ. 2. f. potio.*

14. *Ad temperationem humoris acrioris*

15 *Hæ pilulæ simul vacuandi & temperandi vi pollent.*

16 *Hoc remedij genus valet ad inflamationem hepatis & ventriculi.*

mitu, si fieri potest. 12 Alioqui ℈ 4. rhab. 13 vel t[...] tundem pul. hieræ picræ in sero lactis, vino gra[...] totum acidorum, & maturorum, aqua endiuiæ, [...] cocto cicerum rubrorum infunde, expressio[...] exhibe. Hîc obseruandum est, leuiores purga[...] nes esse debere, quæ ad ventriculi affectus acco[...] modantur, nisi à toto corpore humor cõfluat. T[...] si perseuerat singultus, 14 aqua frigida propi[...] tur. Subinde hæ pilulæ imperentur.

15 ℞. spodij, sem. endiuiæ, portulacæ, ligni al[...] ana ℈. 1. pulpæ tamarindorum ʒ. 1. rhab. elect. ʒ[...] confice cum oxycrato, aut vino granatorum. Ali[...]

℞. syrupi rof. acetosi, oxysaccharæ simplicis [...] ℥. 2. In quibus infunde summitatum absynthij ℥[...] fiat infusio in calidis cineribus, tum duobus [...] tribus cochlearibus refrigerati remedij per int[...] ualla vtatur. Vel zulapium parabitur eiusmodi[...]

℞. succi endiu. aut cichorij per residentiam de[...] rati ℥. 4. cum sacchari violacei ℥. 2. f. zulapium. C[...] portunus erit vsus electarij triasantalini, quod n[...] modò ventriculum confirmat & hepar, sed &[...] frigerat.

16 Cerati santalini ℥. 4. cum oleo rosato malaxe[...] tur: deinde commisce spodij, rosarum ana ʒ. 1. cu[...] succo semperuiui agita: inde finges duo scuta in[...] luta. Alterum stomacho ad sternum: alterum [...] duodecimam & tertiamdecimam vertebram do[...] applicabis.

In causa frigida.

Vbi crassa & viscida materia, melicrato hysso[...] vel oxymelite simplici materiam præparabis. Tu[...] vt mouebitur, per vomitum aut ventrem repurg[...]

ex hiera picra diſſoluta in decocto cicerum ru-
rum. Dabis autem hieræ modum à ſemuncia
vnciam. Conuenit in hoc ſingultu acetum ſcyl-
tum, oxymel cum cinamomo aromatizatum, 17 17 *Tale me-*
licratum ex rebus incidentibus, hyſſopo, thymo *licratum vi-*
egio, ſatureïa, & ſimilibus. Maximè probant ga- *noſum vulgò*
gam. *dicitur.*

℞. vini albi tenuis odoriferi ℥. 3. in quo leuiter
ieat galangæ ʒ.1. cinamomi, ſem. anethi an. ʒ. ß.
uenit & caſtoreum in vino odoro ad ℈. 2. Sed
a fœdo eſt odore, cinamomo, ſemine apij tem-
ri poteſt. Conueniunt & hæc, ſchænuanthum,
um, maiorana, ariſtolochia, enula, zinziber con-
m, acorus conditus, diatrium pipereon, diacu-
ium, diagalanga, theriaca vetus. Exteriùs verò 18 18 *Quinetiã*
um de liliis, de amygdalis dulcibus. *fotus ex cala*
nſtituitur etiam cerotum ſingulare in cauſa fri- *mo aromati-*
a. ℞. olei nardini ℥. 1. aloës, maſtich. ana ʒ. 1. ſucci *co ſchænuan-*
ynthij ℥. 2. cum cera fiat cerotum. *tho, origano,*
t iam ſedato ſingultu, atque vacuata materia, ea *abſynthio,*
roborant adſtringendo. Fit aliquandò, vt ma- *mentha.*
a quædam venenoſa ſit, cui hoc puluere occur- 19 *Hoc ele-*
dum ſit. *ctarium non*
19 ℞. ſem. anethi, cardui bened. citri ana ℈. 1. *modò ventri-*
iſſæ, corticum citri an. ʒ. ß. coralli rubri, galãgæ, *culi ſingul-*
is, cinamomi ana ℈. ß. margaritarum, fragmen- *tui, ſed va-*
um ſmaragdi ana Gr. 8. cornu cerui, & vnicor- *riis aliis affe-*
ana Gr. 4. cum ſaccharo borraginato, & vino *ctionibus cõ-*
tenui odorifero fiant lozengiæ, vel puluis. *fert. Facit ad*
Quod ad cucurbitulam attinet, iam vacuata *omnẽ venena*
eria primùm ſcapulis, tum pectori & vmbi- *tam aurã e-*
, poſtremò ventriculo & 12. dorſi vertebræ af- *luendam, &*
ad effœtam
vim excitan-
dam.

figi debet.

Quòd si nec his quidem resistit singultus, locis phœnigmi aptari debent. Alij in malo co[r] maciori imperant 20 ellebori ʒ.1. galangæ, c[i] momi ana ℈.1. macerentur per noctem in vini n uatici ℥.3. colatura proximè. Nec omittenda s nutatio, clamor, &c. eiusmodi,

20 Huius remedij nullus est vsus.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Singultus motus vomitu vehementior.

Λὺγξ, λυγμὸς Hippocrati & Galeno, Latinis singu Motus est eiusdem generis cum vomitu, sed fortior & v mentior. Deinde per vomitum natura tantùm quæ in ve culi spatio sunt, expellere conatur. In singultu verò no lùm hæc, sed multò magis, quæ in ipso ventriculi cor hærent, altiúsque & penitiùs impacta sunt, atque ob id v mentiore motu est opus. Id experientia perspicuum. Si enim acre aliquid, vt piper deglutiat, siue cum melle, cum aliquo alio, postea vinum bibat aqua calida te ratum, calore potus ad interiora piper deducitur, & sua monia ventriculum stimulat. Inde vt in tussi thorax, ita punctus aliunde ventriculus primùm dilatat sese, quo va tiùs excutiat quod nocet : deinde quasi collectis viribus distringit & compressione edit singultum. Sonat autem, c aër aliquis in vacuo ventriculi spatio comprehensus pr tur, & per angustiorem viam reddatur. Quia ergò multa currunt in singultu, pro eorum varietate ad diuersas fa tates locis diuersis refertur, à Galeno, motricem vide expultricem, naturam solam, retentricem, quòd dum tatur, cibos complecti nequeat. Philoth. ψυχικὸν πάθος conuulsionem. Singultum verò, σωματικὸν. Musa in vertit frigidum pro animali. Quanquam non minùs co rata passio videtur in conuulsione, quam singultu. Hi tiam duplex difficultas. An sit conuulsio : & an præter in tionem & repletionem, quæ sunt conuulsionis propriè d causæ, à tertio quodam causarum genere fieri possit. Qui uulsionem esse aiunt, primū Hip. & Gal. authoritate nitu

Vide Galen. commen.1.in prorrhet.sen. 23 & com. 2.in idem Prorrh. sent. 59 & aliis ferè infinitis locis.

Philoth.com. in apho.5.li.5

nim aph. 4. lib. 5. Galenus scribit. Quod autem (inquit) ltus conuulsio sit stomachi secundum Hippocr. nos vti- iouimus. Deinde ratione. Quia nerui satis insignes, sed s, à sexta coniugatione in ventriculum perreptantes, ad principium contrahuntur, & partem cui inseruntur si- dducunt. Alij negant. Primùm quia conuulsio musculi ia est affectio. At neque ventriculus, neque ipsius os ulus est. Deinde dilatatur, antequam contrahatur, postea in naturalem situm: quod in conuulsione non fit. Præ- Hippocr. in Aphor. postquam de conuulsione loquutus igultum adiicit, tanquam tertium quid. Sed hæc disputa- ominis tantùm videtur esse. Proinde vtrísque responde- ex Galeno aph. 39. lib. 6. Singultus verò concedatur (in- conuulsio stomachi nominari, quando aliud fuerit ser- s propositum. Quando verò hoc solùm studuerimus, sionis substantiam cognoscamus, melius fortassis fuerit conuulsionem nominare, sed quendam motum eiusdem vomitibus generis, sed fortiorem & vehementiorem. Galenus, cui addimus ἐν παντὶ μορίῳ προαιρετικῷ cõuulsio- fieri, vt ait Philoth. Vbi Musa ineptè vertit προαιρετικόν, ositum, cùm significet partem, quæ pro arbitrio moue- st enim conuulsio propriè dicta, inuoluntarius motus, in, quæ voluntate mouetur. Singultus autem fit in ventri-, & sæpiùs in ipsius orificio. Differt ergo à conuulsione riè dicta, motus formulâ, & partis affectæ, naturâ. La- amen sumpto nomine, conuulsio rectè dicitur Hippo-

Musæ lapsus

Musæ puerilis error.

Conuulsio propriè dicta quid.

In altera difficultate argumenta quoque afferuntur in nque partem. Galenus 8. κατὰ τόπους se non reperisse it in conuulsione tertiam causam supra euacuationem & tionem. In singultu maximè, acres nimirùm humores achum mordentes. In quo inconstantiæ notatur, vt qui s dixerit conuulsiones sæpè fieri demorso ori ventriculi ri humore, ab aura ascendente, humore aut semine pu- vtero, veneno, quæ causæ eædem sunt cum tertia, quam t Galenus. Hinc efficiunt singultum & conuulsionem & à duabus tantùm caussis, vt cæteras omnes conuulsio- fieri inanitione nempe, id est, summa siccitate, & reple- per humiditatem superfluam, siue replendo neruos con-

Galenus leuatus insimulatus.

trahat, siue grauet, siue qualitate aliqua vitiosa pungat.
dentur autem rursus homonymiâ decipi. Nam κατὰ τό
singultum distinguit à propriè dicta conuulsione. In cæ
locis generalis vocabuli acceptio. Cùm enim conuulsi
in musculis, & neruoso genere, nerui autem alij potissim
motui, alij insigniori cuidam & exactiori sensui destinati
ad voluptuosa retinenda, & noxia reiicienda, vt qui ad o
cium ventriculi mittuntur, in illis acris humor pungens
venenosa quædam qualitas, vel aura, conuulsionem non
cit nisi per accidens: vt in arthritide, in qua punguntur n
neque tamen conuelluntur: & in aura è crure ascendente,
non musculos cruris, sed ventriculos conuellit, & ad cor
ctionem excitat In posteriore genere contrà fit. Cum e
mordentur partes, quibus nerui illi insignes inseruntur, p
liari quodam motu, vt in tussi, sternutatione, epilepsia, vo
tu, & in singultu, expellunt causam noxiam. In quibus c
Galen. tertiam quandam causam agnoscere nobis videtu
cæteris minimè. Ac proinde conuenienter rerum naturæ
psit κατὰ τόπυς, se non reperire in conuulsione tertiam
sam, vt in singultu. Quod etiam intellexit de aliis conuu
nibus, quæ eodem naturæ conatu fiunt, quo singultus, nec
hac in re contradicit.

Galenus à calumnia liberatus.

Et reuera qualitas quædam in pipere videtur, aut à sa
aut corruptela, quæ neque inanitio, neque repletio dici
test, nisi minùs propriè sumptis huiusmodi vocabulis.
enim, vt capite de conuulsione dictum est, aliquando refe
tur omnia ad inanitionem & repletionem.

Fit hic affectus in ventriculo, stomacho, & œsophago
que vel per ἰδιοπάθειαν, vel sympatiam à meningibus, int
nis, vtero, neruosis partibus, hepato inflammato.

Singultus causæ.

Causæ sunt inanitio, repletio, qualitas humoris, frig
tas, febris singultuosa, de qua lege Commentar. Gale
Acu. inflammatio meningum, ventriculi, hepatis, mesent
humor acris infarctus tunicis, punctio acrium humorum,
tuita tunicis hærens, rigor, vnde neruosa corpora duriora
fecta coguntur, & proinde replentur, quia difflari non p
sunt, sanguinis eruptio, longa inedia, temere adhibita ne
topica, materia, quæ euomitur, orificium ventriculi irrita

n eo imbibita, aut abſceſſum efficiens. In inflammatione tis aut alterius partis communicatur affectio per neruos, uor ſtomacho, vel reſudat bilis & regurgitat, vel comprir ventriculus. In inflammatione cerebri rubor oculopermanens perſpicitur, & qui non euaneſcit poſt vomi-, licet aliquando etiam ſequatur ſtomachi inflammam, ſed rariùs. A bile vel corruptis cibis cognoſcetur æcedente victus ratione, ructu, vomitionis ſapore, colauo, calore. Ab inanitione ferè fit cum vehementiſſiti.

Singultus per ſympatiam factus ex hepate inflamato, aut aliis partib.

t pars & occaſio, ita grauius periculum. Nam in febre ulosus eſt ſingultus, niſi ſit criticus, & ſigna coctionis feſtò appareant. Sic enim ſæpè indicat criſim vomitione am. In hiſtericis ab vtero non ita periculoſus. Ab inflamone vteri, deterior. A muſculis & oſſibus temporum, le-. A ſanguinis fluxu, malum, vt ait Hipp. Sed Galenus reddit, vt plurimùm. Quod vidiſſe memini in nobili quoquinquagenario, vel ſeniore, è familia D. *d'Antragues*, cule erat œconomus. Effuſa enim incredibili ſanguinis coeuaſit à conuulſione, deliquiis animi, ſingultu, adhibita bitula, & ſanus ſuperuixit. A vomitu quoque malum. enim vomitus, qui remedium eſſe debet, ſingultum giab inflammatione cerebri vel ſtomachi metuendum.

Singultus, largo ſanguine effuſo ſedatus.

Eryſimachus Medicus in conuiuio Patonis Ariſtophaconuiuam ſingultientem docet tria remedia ſingultus: nere ſpiritum (de quo lege Galen. de difficult. ſpirandi.) ere fauces frigidâ (contracto ad interiora calore, vel obenſu) & irritare ſternutamentum in vehementi, nec aliis is cedente. Id (inquit) ſi bis, aut ſemel feceris, etiam ſi fretiſſimus ſit, tollitur. Reſpondet Ariſtoph. non priùs ceſingultum, quàm ſternutamento repreſſerit. Gal. in Aph. guit id prodeſſe, ſi ſingultus ſit à concluſis humiditati-Eos enim, qui ex inanitione fiunt, qui ſunt rariores, non ſternutatio: alios maximè. Concuſſo enim capite & venm reliquo corpore, maximè neruoſo, excutitur materia, ingultum facit. Sicuti eadem calfacta ſucceſſione, teque, partim vacuata & diſcuſſa, partim tranſlata in parnobiles, vt ſcribitur 4. de rat. vict. in acu. In pituita tuni-

Singultus tria ex Eryſimacho medico remedia.

cis hærente incidendum, detergendum, vacuandum vom pilulis, coquendum, roborandum, fotus ex oleis calfacie bus, vel ficci fotus humidis meliores, conſperſa tamen a vitæ, vel ſimili, cucurbitulæ primùm ſcapulis affixæ, deind 12. vertebram & ventrem. Si ſit à bilioſis humoribus vomi detergentia, in ſanie acri, aromatica omnia, diſcutientia o rata vſurpanda. Odora enim ſtomachum colligunt, grau olentia diſſoluunt. In inflammatione ventriculi cauen quæ in inflammatione hepatis dicentur. In omnibus cau clyſteres ad humoris deriuationem. Ligaturæ inducendo lorem, ſingultum ſedant, per faſciam compreſſio, phœni perſeuerante malo. In vacuatione, niſi lethalis fuerit, la potus, optima iuſcula, cucurbitulæ. Ab alimentis acribus, medicamentis, oleum amygd. dulc. oliuarum, butyrum, ſanæ cremor, aqua frigida. Sunt quædam vulgaria, vt exp mentum, quod probari vidimus, compreſſo vtrinque ad l ra medico digito dextro, rei triſtis narratio, aut inſolita mor, aliò videlicet ſeducta virtute animali, quæ reſpira nem facit. Cuidam nullis remediis cedebat ſingultus, vino Hippocratico albo: cui refrigeratum fuiſſe ventri lum par eſt. In hernioſis ſenibus ſæpè fiunt ſingultuoſæ bres: in quibus ſingultus non curatur, niſi repoſito int no. At ſi reponas vi, paulò poſt moriuntur. Itaque deſp tio. Anno 1647. iuxta ædem S. Stephani de ſaxis, Pu aſſiduè ſingultiebat, nihil deglutiebat, dolore facto in œ phago. Antea pulmonibus bubulis largiter vſa fuerat. H grauitas in ſtomacho, nauſea, vomitus. Fruſtulum tar pulmonis, quem ederat, in œſophago reſtiterat. Cucurb lis & idoneis remediis tandem reiectum fruſtulum, ſic liberata eſt.

Experimentum ad ſingultum.

Puella aſſiduè ſingultiens.

ANTO. VALETII EXERCIT. XXX

Gal. comm. ad aph. 39. li. 6. & cap. 2. lib. 3. de ſym. cauſ. & cõm. in ſent. 59. Porrh. 2.

SIngultus eſt motus ventriculi violentus, e dem cum vomitu generis, ſed intenſus, atque vehementior: quo nititur facultas expultrix, q penitiùs ipſius oris vẽtriculi corpus infeſtãt, vel q

tunicis obſtinacius impacta, eáque mordentes habentia excutere, ac foras amandare. Huius tus cauſæ ſunt repletio, inanitio, acrium, aut ſe- rum humorum appulſus. Fit autem vel per pathiam, vel per conſenſum partium quarun- vt iecoris inflammati, vel corporis totius, vt in bus ardentibus. Singultus à plenitudine ſana- er ea, quæ infarcta ſecant, abſtergúntque, me- menta per vomitiora & catωretica. Inanitioni, ferè incurabilis exiſtit, debentur polychyma chyma alimenta. Sæpè ciet flatus ſingultum: ic admota cucurbitula, vel fomento è flatus tientibus comparato facilè vaneſcit.

De Bulimo & Canina appetentia.

CAP. 54.

Vlimos vnum famis genus eſt, 1 phagedæna alterum. Ingens atque inſatiabilis appetentia. uſque multæ ſunt differentiæ, & cauſæ euariāt. longum iter per 2 frigora & niues, aut alio- externum frigus inde affecto 3 ſtomacho bu- cauſa eſt. Sed initio quidem multa appetunt: à verò concidit appetentia. Propterea hoc ge- ta definit Galenus. 4 Bulimos caſus eſt appe- æ à frigiditate exteriore, ex indigentia totius oris, & imbecillitate ſtomachi, qui & refrige- nimiùm, & reſiccatus eſt. Propterea vniuer- curatio in calefacientibus & humectantibus, 5 balneis, tum fomentis & eduliis poſita eſt. etunt ergo hi initiò quidem vehementiùs, ſed ore nihil appetunt. Alia quoque ſpecies eſt,

1 Phagedænæ nomen catachriſticωs pro canina appetentia ſumitur. Cōment. in ſent. 37. ſect. 3. lib. 6. τῶν ἐπιδημ.

2 Quoniam aqua vorax, vigilia item vorax. lib. 6 Epid.

3 Ventriculi ſcilicet orificio: vnde labefactatur vis ciborum appetens.

4 Gal. lib. 1. ad Glauc. bulimum inter ſyncopes cauſas enumerat.

5 Singularibus quæ Græci περμάσματα appellant. Dum enim ſyncopes metus ingruit, vniuerſalia minimè ſunt praeſcribēda.

cùm acris & mordax humor inhæsit tunicis machi, vt nulla iam sit appetentia, atque ita co bescat corpus. Meminit & alterius generis in li de Theriaca.

Quibusdam nascitur in intestinis latus verm is si diuturnius ieiunium est, lancinat intestin & ventrem. Vbi verò cibus ingestus est, exugit que depascitur, ex quo destitutum corpus alime emarcescit. Aliud quoq; indicium est illius ver proditum ab 6 Aristotele, quod in egestioni alui similia seminibus cucurbitulæ, aut cucum apparent. Excludendus is 7 vermis eo modo, dicetur cap. de vermibus. Rursus 8 frequētissi est bulimus in iis, qui coalescunt: magis etia si fuerit morbus longior. In his enim non sol humor & spiritus, sed & solidæ partes detrim tum acceperunt. Qua in re vtendum erit præce Hippocratis. 9 Quæ longo tempore extenuat corpora, 10 lentè reficere oportet. Quæ ver breui, breuiter.

In breui enim morbo, humoribus quidem spiritibus aliquid detractum est: integræ verò que incolumes solidæ sunt partes.

Quorum instauratio partim 12 odoribus p pter spiritus, partim odoratis alimentis, & iis liq dioribus, propter spiritus & humores, partim et solidis, si quidem partes elementares attenu sunt. Ad hæc leges Apho. Facilius est impleri p

6 Aristotel. cap. 19. lib. 5. de Historia animal.
7 Præsertim theriaca. Vide Gal. libr. de Theriaca ad Pisonem.
8 Per Apho. 8. lib. 2.
9 Apho. 7. lib. 2. In quibus nimirùm perfectæ extenuationis, nec inchoatæ, signa apparent, ab exhausto partiū solidarū, nec solùm, spirituū & humorū, immutatis partib9 nutritioni dicatis, in habitu, temperamento, & actione.
10 Cibis liquidis, imbecillimis, concoctu facillimis & minimè sitiferis: quod partes solidæ (quarum proprium munus est concoctio) ab exhausto laborent, nec tam partes nutritioni dicatæ à diuturno negotio ad otium se conuertant.
11 Dissipatis scilicet tantùm spiritibus atque humoribus, superstite partium tegritate, & non labefactata naturali œconomia. 12 Hippoc. lib. de alimen

ı cibis,quartum de ſanitate tuenda, 7.Metho-
finem microtechnes.
nma eſt,vt alimentis boni ſucci,qui facilè co-
tur, diſtribuantur, & nutriant, modica quan-
breuibus interuallis reficias: qui propterea
ſæpè ſitiunt, vino refouendi ſunt hoc modo.
Lædit vinum vacuo ſtomacho ante cibum.
n enim differtur in corpus: neruos offendit. 13 *Gal.comment.in aph.21.lib.2.*
tremor,conuulſio,delirium.
: immodica verò quantitate, aut non conue-
qualitate ciborum, recidiuæ fiunt. Tempe-
eſt vini potus in medio cibo.
ſt cibum interim dum alimentum conficitur,
endum vino, tum quia inde fluitat cibus, aut
quam fuerit confectus,in corpus rapitur.Quo
ı tempore,ſi vehementer ſitiant,tantùm exhi-
ım eſt potus q.ſ. vt deſiderium obtundatur.
confecto cibo, &,vt diſtribuatur, compara-
undè bibant. Poſtremum verò genus canina
entia eſt. Contumax illa,atque inſatiabilis,in
ultos cibos ingurgitant, ſed eoſdem ſtatim
anum reuomũt,quia,videlicet, natura mul-
em non ſuſtinet. Naſcitur ferè à frigido,aci-
humore tunicis ſtomachi imbibito, quo
ſpongia liquorem aliquem exſorbet. Non-
am etiam à ſola intemperie naſci volunt.In-
ies contrariis corrigenda eſt.
vitioſo humore conueniunt, quæ incîdunt,
ent, calefaciunt. Diuretica quoque, eáque
ino,eduliis mixta, aut aliter exhibita, qualia
elicrata è thymi, origani, hyſſopi, ſatureiæ,
, alij, porri, & ſimilium decocto, aut qui his

respondent 14 syrupi.

14 *Vt syrupus de mentha, aut de hyssopo, de absynth.*

Purgandus quoque humor est ʒ.ij. hieræ p ex conuenienti melicrato. Alioqui conficiend lulæ ex pulu. hieræ & agarici trochiscati ana Quòd si amarorem aloës ferant, hieræ pulu melle incorporandus, aut ℥.ß. electarij de hier peranda est.

Alioqui pilulæ fiant, quæ illinantur melle puluis ex ouo sorbili exhibeatur. Potus mult ni, etiamsi non sitierint, conuenit, sed in med bo aut pleno ventre verisimiliùs, quàm vacuo.

Vinum giluum sit, aut vermiculum, nulla p tum adstrictione, vetus, dulce, vel acriusculum, & contra causam faciunt. Contra verò sympt ta 15 edulia pinguia, oleaginosa, quæ relaxant pus ventriculi, quod acido humore adstrictur & vehementiùs appetit. Omnia frigida, & qu stringunt, vitanda sunt.

15 *Ne assiduitate edendi frangatur vis ventriculi, & ex canina appetentia fiat bulimus.*

Stomachus oleo fouendus est, in quo thyr & proximè dicta materia coxerit. Sed quia ali do consuetudo fit vomitus, nihil retinetur, ideò incalescit corpus, modica quantitas ali semel exhibenda est: quam etiamsi non retine triculus, cucurbitula ventri infigenda est eo n quo capite de cholera diximus.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA

Βύλιμος, & κυνώδης ὄρεξις nomina sunt ingentem fa omninò præter naturam significantia. Plutarchus i posiacis βȣ̃ scribit idem significare, quòd πολὺ, quasi λιμὸς, multa fames. Non eadem tamen huius vocis ap nes acceptio. Aristoteles in Problemat. generaliùs

ame à frigore, intrò compulso calore, quæ leui cibo ac- *Arist.probl.*
cit. Gaza βούλιμον vertit caninam appetentiam. Aphro- *2.sect.8.*
s in Problematibus confundit cum pica, quia multa, sed
da appetuntur. Quam etiam fieri scribit à Colico mor-
efluente vitio in stomachum. Sed Medicis vsu esse so- *Bulimos me-*
o ea duntaxat fame, quæ contrahitur refrigerato & ex- *dicis quid*
o ore ventriculi à frigore externo, qualis per niues iter *propriè sit.*
itibus contingere aliquando solet. Initio multa appe-
cum nondum excessit modus refrigerationis, neque vo-
nibus à cibo sumpto facilè corripiuntur. At vbi ex-
frigus, ac robur stomachi resolutum, inappetentia con-
tur & cibi fastidium, etiamsi corpus nutritione egeat.
imbecillitas ventriculi, animi deliquia, virium exolu-
lor fœdus, torsio stomachi, cordis & extremarum par-
frigus, pulsus obscuri. Suidas ex Medicorum libris fie-
hyeme iter agentibus per summum frigus, & niues,
orpore densato intrò pulsus calor alimentum depasci-
Liquatis niuibus, & calore aëris redeunte, exiguum ca-
solui, ita ægros hoc morbo corripi Galenus videtur
ism. 21. libr. 2. à canina appetentia hoc solo distinxis-
uòd famem non habeat ampliùs adiunctam, licet ab ea
auerit, caussamque vnicam affert, frigus externum. In
amen de Theriaca alterius speciei meminit, à latis ver-
& prægrandibus, qui chylum depascuntur. Sed hanc
una, Serapio, Trallianus ad caninam appetentiam re-
Huic similis est κυνώδης ὄρεξις, id est, canina appe-
, quod neutra vacuatio corpori ex inopia alimenti, aut
itate frugis populo inuehatur, sed vtraque oriatur ab
ore ventriculi, & puncto à caussa præter naturam. Di-
untur causis & symptomatis. Nam canina fames cau- *Caninæ ap-*
vniuersum duas habet, refrigerationem simplicem, & *petentiæ cau-*
tem oris ventriculi, vt superior, & acidum humorem ori *sæ & sympto-*
culi impactum, & pungentem. Acidus autem humor *mata.*
, pituita & melancholia. Deinde symptomata sunt di-
Nam hìc à cibo perpetuus vomitus, & perpetuus cibi ap
more canum. Cùm enim caussa, quæ pungēdo famem
, semper præsens adsit, & imbecillior virtus cibi copiam
stineat, necessariò sequitur vomitus. Hinc perseuerante

malo tanta imbecillitas, vt nihil ampliùs ventriculus
tineat, alui profluuium, cœliacæ, dysentericæ affectione
drops. Nulla, vt in superiore, animi defectio, nisi diutu
te mali robur oris ventriculi dissoluatur. Atque hæc est
pria essentia caninæ appetentiæ. Galenus tamen vo
li significationem sæpè traduxit ad alia famis genera,
oris ventriculi vitio non fiunt: sed vel ab inanitionibus
poris, vt 4. de symptomat. causis: vel imbecillitate ret
cis, vt primo eiusdem operis: vel refrigeratis partibus
racis & respirationis, libro de Vsu resp. Aëtius addit.
hæc adiici potest, quæ tamen ab Aëtio memorata no
Vide cap. 6. Sermon. 1. Tetrabibl. 3. à raritate totius c
ris, & occulta perspiratione. Sicque in vniuersum cau
fame canina constituere licebit, intemperiem solam
dam, vbicunque sit, modò ad ventriculum perueniat, v
uibus & potu aquæ frigidissimæ: deinde pituitam ac
vel melancholiam: tertiò dissolutionem totius corp
siue exhauriatur insigni aliqua vacuatione, siue alim
exigui nutrimenti, aut vsu assiduo detergentium, siu
mium transpiret. Quæ species ab aliis facilè disting
quia alui deiectiones pauciores & ficciores, quàm p
bi ingesti modo, & qualitate. Cæteræ autem interno
tur ex relatu ægri, excrementis, ructibus acidis, sapore
acido.

Remedia sunt, vomitus, deiectio, pilulæ, clysmata,
tæ purgationes, opiatæ, linimenta. In resolutione opti
lentia: in refrigeratione, calfacientia, humectantia, balne
tus, medicamenta, alimenta. Sed Hippocratis singulare
dium, vini potio. Galenus pinguia primùm dari iubet, v
tundatur fames: deinde vinum ex eorum genere, quæ
ciunt, qualia quæ fulua sunt, rubea, tenuium partium
adstrictione, idquè in magna copia, licet non sitiant, si
intemperie frigida sit, siue ab acido humore. Aëtius
que vinum exhibet & ieiunis & pransis. Sed in fame na
admodum noxium ieiunis vinum dare, maximè verò
uum, acre, odôrum, non adstringens, quia conuulsio
& deliriis confestim corripiuntur. Quòd si vini potion
remittatur, ob materiam coniunctam, purgato, & vent
os ro

borato. In iis qui per frigora & niues morbum contra-
nt, videndum, ne subita fiat mutatio subitò, multùm cale-
ndo, quia sic calor exiguus & languidus dissoluitur: aut
ò nutriendo, quia suffocantur. Si in deliquium animi in-
int, Archigenes reuocari docet odoramentis aceti, pu-
panis intincti, malis, pyris aut aliis fructibus, qui ad ma- *Galen. lib. 8. de composit. medicã. κατὰ τόπους.*
sint. Extremæ partes constringantur, pungantur maxillæ
ntur capilli & aures. Reuocatis damus panem vino in-
um, deinde carnem suillam, & quæ multum exigua mole
unt, oua sorbilia, bulbos, cochleas, aromatica.

NTO. VALETII EXERCIT. XXXII.

Ame assidua dum quis cruciatur, & tamen as-
umptus cibus ita grauat, molestúsque est, vt
mox vomere, aut per inferiora deiicere coga-
ppetentia immoderata & canina fames vulgò *Famis caninæ causæ duæ*
a inuadit. Gal. comment. ad aphor. 21. li. 2. duas
causas agnoscit, vel frigidiorem ventriculi in-
perantiam solam, vel acidos, quos exorbuerit *Curatio.*
entriculi, humores. Hæc quia in cæliacam, aut
nteriam affectionem, hydropem, cachexiam,
que in atrophiam, commutari consueuit, sedu-
requirit curationem. Si sola sit intemperies fri-
, victus calidus remedio est. Si præterea humor
, parabitur syrupo acetoso, oxymelite, syrup.
yssopo. Vacuabitur verò hiera picra, diaphœ-
, dacartham. agarico & rheo in aqu. fœniculi
n. vel oxymelite Galeni infusis.

De iecoris inflammatione. CAP. 35.

flãmatur iecur gibbis & cauis partibus. Vtrún- *1 Humoris morbifici & partis obsessæ propriis.*
ue propriis 1 indiciis distingues, ex cap. 6. lib. 5.
ocis affectis.

2 In inflammatione hepatis, si ætas & vires perferant sine infirmitatis metu, rectè celebratur phlebotome, cùm ad declinationem causæ antecedentis, & amotionẽ coniunctæ, tũ ad procurationẽ pepasmi, & materiæ exclusionem.

3 Vel. ℞. aquar. end. cichor. agrim. rosf. ana ℥.3. aceti ʒ.6. santal. rub. & citr. ana ʒ.1. caphuræ. ℈.ß. fit epithema pro iecore dũ excandescit.

4 Potior est Græcorũ sententia tum per se, tũ ex euẽtu. Per se quidẽ, quòd robur seruẽt: ex euentu, quia scirrhum vitant.

Curatio alia Græcorum, alia Arabum. 2 C[...] uenit tamen de phlebotomia. Statim ergò cl[...] rem mollem iniice ex ℔.1. decoct. communis. [...] olei violati. In quo dissoluantur ʒ. 6. cassiæ, m[...] rosac. & sacchari rub. ana ℥. ß. Reddito clyste[...] tempore, quo æger minùs calere videbitur, dec[...] tione accessionis, venam basilicam diuidito. [...] si nòn apparet, media, aut etiam cephalica, vu[...] randa est. Probatum quoque antiquis Medic[...] venæ extremæ manus aperirentur. Galen. eam [...] git, quæ ad pollicem vergit, & benè successit. [...] lus, quæ ad minimum. Razes, quæ ad medium. [...] ex his parũ sanguinis effluit. Grauis autem infl[...] matio est, & febris, quæ vacuationem desider[...] subitam, & copiosam, etiam ad animi deliqui[...] nisi partis nobilitas repugnaret, quæ sine graui[...] trimento subitam plurimámque vacuationem [...] sustinet: ex quo temperanda est vacuatio. G[...] nus ad finem septimi Methodi, & lib. 13. mul[...] vacuationem facit: sed cæteris non consentie[...] bus partitur. Adde quod calidius & siccius h[...] minùs calido & sicco difficiliùs fert copiosam [...] cuationem, etiamsi & inflammatio & febris v[...] que magna. Quod attinet ad topica, Arabes r[...] gerantibus vtuntur, quale hoc est.

℞. succi solatri tepidi ℥.4. cum linteolo, aut [...] pis cannabinis fiat 3 epithema. Aliud.

℞. aquæ rosf. ℥.4 aceti ℥.ß. santalorum ru[...] rum & citrinorum ana ʒ.1. caphuræ ℈.1.

4 Græci relaxantibus vtuntur, quibus alic[...] aromatum admixtum sit, quod adstringendo [...] boret. Vtrísque scopus est, vt refrigeretur he[...]

æcis præterea, vt vis eius conſeruetur. Arabum
nedia qualitate propria refrigerant. Græcorum
ò per accidens. Nam apertis poris, reſoluta in fu-
s materiâ, calorem hepatis euacuãt. Græcorum.
℞. ſummitatum abſynthij, carnis cydoniorum
ciſorum ana ℥.3. Decoquantur in aqua & oleo
conſumptionem aquæ: cum ſtuppis cannabi-
, aut linteolis in expreſſo oleo merſis foueatur
io hepatis. Aut, mala cydonia purgata & contu-
n aqua pluuia coque, & cum farina hordei &
nugræci cataplaſma confice. Galenus 13. Metho-
ino incoquit. Coqui etiam poſſunt in abſyn-
decocto. Alioqui.
℞. ol. de abſynthio, & cydoniorum ana ℥.1. ce-
℥.ß. liquefiant in vaſe duplici. Refrigerata ma-
entur cum ſucco endiuiæ, cichorij, aut ſimili.
a conueniunt 5 roſatum, de cydoniis, de maſti- *5 Hæc olea ſimul confirmant, & intemperiẽ ſedant.*
, abſynthio, ſpica, ſchœnuantho, in quo ſantala
erint, quæ adſtringendo roborant. Relaxant
ò oleum de amygdalis dulcibus, de chamæme-
anetho, meliloto, in quo althææ radix coxerit,
um lini.
Sæuiente dolore, tritici farinam in decocto ab-
thij & anethi coctam, & ſacculo immiſſam, vti-
mum erit apponere. Sunt qui coſtum & calamũ
maticum cum liquore conueniente patienti ie-
o ebibendum præcipiunt, vt ægrum in latus
tea decumbat. Aliis decoctum abſynthij ponti-
odico conditum cinamomo probatur.
Vbi fluxio maior eſt, maior quoque infirmitas
eris, plus adſtringentium, alioqui plus relaxan-
n miſcendum eſt. In ſumma lenientibus, re-

ſoluentibus, relaxantibus, roborantibus vſi ſ
veteres: aliquando etiam remollientibus, vbi i
durities ſuſpecta eſſet. Mucagines conueniunt c
ſemine cydoniorũ, althææ, lini, fœnugræci. Qu
ad potiones attinet, vitanda ſunt quæ 6 refri
rant & adſtringunt, niſi 7 aliquid commixtum
quod detergeat & aperiat. Propterea aromata
tiquis probata ſunt. Vti licet ſchœnuantho, ſp
nardi, calamo aromatico, cinamomo, folio, aſa
ſantalis, caphura. Materia verò potionum ex h
deo. Syrupus acetoſus, zulapium factum ex ac
vel decocto capill.ven. cichorij, endiuiæ, fumar
cuſcutæ, glycyrrhizæ, hepaticæ, quatuor ſem.n
ioribus & minoribus cum octaua parte ſacch
& momento cinamomi, ſpicæ, & ſimilium. 8 S
rupi de cichorio, endiuia, cappill.ven. de fuma
ſed plurimùm diluti non cum dupla, aut tri
aqua, ſed potius ſextupla, aut octupla. Diluei
verò ſupradictis aquis.

Electaria, 9 quibus confirmatur hepar, proxi
capite dicentur.

Probatum eſt hoc oleum antiquis, etiam
flammato hepate.

♃.rutæ P.2. ſchœnuanthi ℥.1.ſem. lini ʒ.2.n
dium capitis papaueris. Coquantur omnia in ol
Ceratum ſantalinum cum 10 oleo cõuenienti n
laxatur, capiantur ℥.3.cerati. Malaxentur, extend
tur in aluta, fiat ſcutum ad formam creſcentis.

Emplaſtrum 11 de meliloto, de althæa, vbi n
turandum eſt apoſtema, itémque œſypi cerat
deſcriptione Philagrij, & Galeni, diachylon. M
laxentur cum oleo de liliis, aut in quo radi

6 Vt iulepus roſatus ſyru. malor. granatorum.
7 Vt aqua hord. cum iulepo roſaceo, aut ſyr. mal. gran.
8 Vt. ♃. aquæ hordei ℥. 8. ſyr. capill. veneris ℥. I. f. potio.
9 Vt diarhodum Abbatis, diamargaritũ frigi. electarium triaſantalinum.
10 Vt cum oleo cydoniorum, aut cum oleo abſynthite.
11 Ad digeſtionẽ, ſublato inflammationis metu.

ıææ coxerint. Emplaſtrum factum eſt contuſis
is braſſicæ,& melle,emplaſtrum ex ficubus pin-
bus, althææ radice, coctis in oleo.Si magis re-
ıere conſilium eſt,emplaſtro de meliloto adiici-
; nonnihil ammoniaci, abſynthij, aut ſimilium:
uibus puſtulæ,ſeu veſiculæ excitãtur,quæ oleo
.ceo percurantur. Quòd ſi ſuſpitio eſt infirmi-
;,aliquid olei de abſynthio & aromatum com-
:endum eſt.

Reliquiæ clyſteribus, & leuibus pharmacis ſub-
ēdæ ſunt, 12 ſi quidem malum eſt in cauis he-
s. Quòd ſi in gibbis,& copioſior materia eſt, 12 *Nam caua hepatis per deiectiones, conuexa per vrinas expurgãtur. Galenus ad finem lib. 7. Metho. med.*
ıùm quidem iiſdem remediis, 13 deinde etiam
reticis vtendum erit, radice graminis, cichorij,
iuiæ,acetoſæ,apij.petroſelini, fœnic.ruſci,aſpa-
,& aliis,quæ poſtea plenius dicentur.
Laudata herba eupatorium ab antiquis, & ma-
na.Cucurbitulæ 14 vſus tum initiis, tum inue-
:o morbo. Quidam enim è veteribus,poſtridie 13 *Nam quò natura viã affectat, eò ducere oportet per loca lege naturæ idonea.*
m miſſus fuerat ſanguis, cum ſcarificatione af-
bant dextro hypochondrio: relinquebant vul-
in craſtinum, atq; iterùm affigebant. Alij verò
inclinato morbo, vt reliquias vacuarent,ſimi-
applicabant. 14 *Si hepar non ſit infirmum, ſi foras euocãda materia, ſi non ſit fluxio perennis.*

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

t Pleuriticos, & Peripneumonicos, qui lateris aut pul-
s inflammatione vexantur, ita ἡπατικὰς, à iecore in-
nato veteres appellarunt. Recentioribus alia huius vocis
ficatio, de qua dicetur capite ſequente. Fiunt autem ſæ-
n hepate inflammatio, abſceſſus, ſcirrhus, imbecillitas,
nctio, veſicæ aqua plenæ in membrana extrema, quæ ſi
antur, hydropiſim generant. Cauendum imprimis ne

fallamur, si quando tumor apparet in medio ventre. N quibusdam, vt quotidianis anatomiis cernitur, hepar ex ditur ad sinistras partes. Deinde diligenter distinguend num in musculis sit inflammatio internis, externis, a gibba parte, vel caua, & ne pro phlegmone hepatis, pl tidem iudicemus. Communia & necessaria signa sunt i flammatione iecoris tumor, dolor, febris, & ex his spir difficultas ac tussicula inanis. Aliquando hepar ob po deorsum inclinans tendit diaphragma, vnde membrana cingens costas diuellitur, sicque dolor ascendit ad clauic Febris ardens est, lingua arida, rubens initio, deinde nig aspera, sitis inexhausta, nausea, cibi fastidiū, singultus. D guuntur partes gibbæ à cauis hoc modo. In parte caua d grauis, singultus, nausea magis torquent. Fluxus ventris, nisi robustius sit viscus, quod, exuctis humiditatibus, ctiones, faciat σπυρατώδεας, & velut in globulos præ sicc coactas vomitio biliosa maior sitis, linguæ ariditas & ritas. In gibba, dolor punctorius ob ligamentum cum phragmate, vrinæ magis ruffæ, partes vicinæ, vt septum, n opprimuntur: vnde difficilior respiratio, tussicula manife dolor ad dorsum acutior ob ligamenta, tumor tactu d henditur. Inflammatio inter cutem cognoscitur tactu o morem, visu, quia calida rubescit: frigida sine febre, vel vel laxa. In medio ventre, retinet figuram musculorum, tu externus maior, dolor acerbior. Sed ad exactiorē dignot lege caput 6. & 7. lib. 5. de locis affectis, vbi Stesia Theagenis historiæ. Si in abscessum vertitur, lethale, cu carnem vsque hepatis corruptio pertingit, & pus simil paret fæci olei, ex incocta putredine propriæ illius sub tiæ. At si pus intra tunicas contineatur, nihil patiente stantia hepatis, vacuato pure liberantur omnes. Neque necessarium est hepate suppurato hominem interire, nisi gnum sit vitium. Vnde Hippoc. 2. de Morb. Pulmone purato, si album & purum pus effluat fibris etiam cru intermistis, ægrum conualescere, si vitello oui simile, & uiride pus, crassum ac fœtidum mori. Nam pus album al tricis robur ostendit, & victoriam naturæ.

Iecoris inflāmationis communia & necessaria signa.

Iecoris gibbarum inflāmatarum à cauis distinctio.

Musculorum abdominis inflammatorū signa.

Remedia sunt, ex eodem latere sanguinis missio, c

e in coxis,clysma, syrupi,olea, vnguenta, cataplasmata.
a. ad finem libri 7. Meth. in alteratione videndum præ-
, ne dum calorem extinguimus, temperiem naturalem
actemus: & 13. topica initio nunquam adhibenda esse
la. Magna ex parte bilis crassior fit in calore hepatis, sed
nda, temperanda, & si in cauis, declinante morbo, vel
maturata phlegmone, per aluum purganda: in gib-
er renes sed primò leuioribus vtendum. Neque tamen,
trà fiat, tantus error est, quantum Auicenna scripsit.
si venosum genus per medicamenta purgari potest,
e quoque poterunt. Sed eò commodiùs, quò natura re-
n cauis, clysteribus, deiectoriis, cnico, polypodio, epi-
o, mercuriali in ptisana, & iusculis, primùm vtimur,
le fortioribus, centaurio, colocynthide. In gibbis à diu-
s leuioribus ad fortiora paulatim transeundum, ne ma-
concrescat in scirrhum. Ad id maximè commoda ha-
ur apozemata laxantia, quæ & humores præparant, &
ant. In duritie videndum præter cæteras partes, vt mode-
molliamus. Vincant incidentia & tenuantia, aromata
eantur. Seruandum enim robur partis.

NTO. VALETII EXERCIT. XXXV.

[...]cori, vti aliis visceribus, morborum genus du-
ex accidit: à sola intemperie vnum, citra tumo-
præter naturam: alterũ, vbi vnà cum intempe- *Hepatis inflammationis causa.*
umor quoque adest, vt inflammatio, erysipelas,
hus, inflatio & obstructio à crassis & viscidis hu
ibus. Inflãmatione verò obsidetur hepar, dum
uis vel exuperantia, vel tenuitate, vel feruore &
nonia, vel externarũ causarum impulsu, percus-
e, torsione, lapsu, strictione forti & cõtinua, zo-
diploidis, è venis immoderatiùs prorũpens, in
eris corpus copiosior secedit, & carnosam partis
substantiã, in qua cunctando putrescit, imbuit.
r inflammari ex dolore & grauitate dextri hy-

Hepatitidis signa. pochondrij cum febre acuta, coniunctis facilè
dem intelligimus: sed quia nunc gibbæ, nunc s
partes phlegmone prehenduntur, totúmque co
nuum est hepatis parenchyma, maxima in illis
Hepatitidis curatio. stinguendis difficultas versatur: quæ tamen à G
cap.6.libr.5.de loc. mal. affect. diligenter excuti
Inflammationi incipienti quàm citissimè occurr
dum, enemate blando ad fæces deturbandas p
iniecto, deinde copiosa sanguinis missione è ba
Gal. comm. ad aph.14. lib.1. ca dextra, si vires ferant: alioqui pauca, sed repe
Purgans autem medicamentum quanquam ph
monosa habentibus hypochondria minùs est co
modum, licebit tamen benignum aliquod imp
re, corpore præsertim cacochymo existente vt.

℞. syr.de cichor.compos.cum rh.℥.1.cum aq. stillatitia
decoct, cich. vel endiuidiæ, vel acetos.f.potio. Aut. ℞. cat
dupl.senn.& rhab.ʒ. 6.syrup.laxatiui ros. pallid.& de cic
simpl.an.℥.ß.cum aq.hord.vel decocto pectoral. f.dosis.

Topica interim repellentia & adstringentia, v
aliis fieri solet inflammationibus, admouebun
sed quæ actu frigida nō sint: nam natura partis, c
& princeps est, & publico officio fungitur, at
etiam situs repugnant.

℞.ol.ros.& cydon.an. ℥.1.cum cerato santalino f.linin
tum. Vel. ℞.oleorum eorund. vel mastichini & nenuphar
ʒ.6.mucag.semin.psyl.& cydon.extract.in aq. plantag.&
synthij ℥.1.puluer.calam. aromatic. & absynth. ana ℈.1.
cera f.litus.

Cera pauca, vel nulla admiscetur, quia emplas
cùm sit, difflationem prohibendo maiorem ind
calorem. Ad eundē scopum facient syrupi sangu
temperantes, vel apozemata è radicib. acetos. o
lapath. cichor. totius, plātag. totius, agrimon. lac

ul.rof.endiu.fcariol. capill.ven.feminib. frigid.
bus cardiacis, & fimilibus. Longiùs progreffa
mmatione, fanies collecta detergeri vult: in-
matis quidem gibbis, magis per vrinas: fimis
,per feceffus. Vrinas ciebit hoc apozema.

.radic.gram.acetof.polypod. quer.petrof.paffful.mund.
rrh.raf.an.℥.1.cich.end.agrim. omnium capill. bipinell.
.an.M.1.fem.quat.frigid.maior.an.ʒ.2.flor.cardiac.ana
decoct.ad ℔.1.In colatur.diffol.fyr.de althæa, fyr.capill.
& fyr.acetof.fimpl.an.℥.1.f.apoz.clar.cōdítū, vt eft artis.

um fortioribus fuetit opus, addentur valeriana,
of.Macedonicum, & alia id genus diuretica va-
ora. Quod attinet ad deiectoria medicamēta,
potiora cēfentur cauis hepatis inflammatis, ea
ora effe debēt: nam vehemētioribus phlegmo-
ugeretur. Quinetiam dum prouecto morbo
locus eft remediis, alia atq; alia particularia de-
nda. In incremento digerētia repellētibus, mix-
vt ol. chamæmel.nardin. abfynth. capparinum.
n ftatu fola fatis funt digerētia, nifi inflammatio
gat ad fuppuratum. Vbi femper videndum ne
llientium vfu vifceris robur diffoluamus. Di-
t commodè hoc emplaftrum.

.maffæ emplaftri de meliloto, & empl. de mucaginibus
.1.cerati fantalini ℥.ß.Emolliantur cum oleo de abfynt.
appar.f.emplaftrum.

antequā applicetur, fouēda erit regio hepatis ex
octo abfynt.flor.chamæ. rof.rubr. calam. arom.
n.anifi lini fœnic. Proderit tādem intēperiem à
eria in hepate relictā digerere fūptis & admotis.

.fpecier.electarij diarhod.Abbat.& triafantal. ana ℈.2.
.1.rafur.eboris, corn. ceru. an.ʒ.ß.facchar.in aq. gra. vel
n.vel capill.ven.diffol.q.f.f.electar.per lozēg. Cap.vnam
l.matutinis.

Idem præſtant cõſeruæ roſ.violar.cichor.Adn uebitur ceratum ſantal.cum oleo roſ. emollitum Tãdem verò abſceſſus ſi ſequatur, vt plurimùm neſtus. Vt enim ab eo vita diutiùs protrahatur, ſi ſim tamen tabeſcẽte corpore mors interuenit,qu videlicet vlcus hepatis ægrè detergeatur,ob per tuã partis humiditatẽ: vnde hæmatoſis fruſtrat Attamen Claud. Rouſſeletius primariæ notæ D ctor Medicus,hepatitidem ad ſuppuratum ſaluis gri rebus perductam obſeruauit.

1 A qua debilitate nominantur hepatici, q̃ ipſa per ſe cõſiſtit ſine tumore, aut ſolutione cõtinui. 2 Omnis enĩ debilitatis intẽperies ſoboles exiſtit. 3 Quã παρέγχυμα Græci vocãt, cuius eſt propriũ munus hæmatωſis. 4 Qui aut qualitate, aut copia peccant. 5 Ob intemperiem frigidam. 6 Hæc excretio hepatica dyſenteria nominatur, ſeu rubra alui proluuies, ſect. 2. Primi Prorrhetici. 7 Vbi inchoatur hæmatωſis. Gal. lib. 4. de vſu par. 8 Gal. cap. 7 libr. 5. de loc. malè affec. & li. 8. de cõpoſ. phar. local.

De 1 debilitate hepatis. CAP. 36.

DEbilitatis hepatis 2 intemperies cauſa eſt, ſubſtantiæ 3 viſceris, 4 tum humorum, venis & arteriis continentur. Atque imbecillis attractrix, retentrix, alteratrix, & excretix.

5 Attractrice infirma liquida deiiciuntur per uum, vt alteratrice ventriculi infirma: ſed hîc cru & incocta. Infirma attractrice hepatis, non ita cr da, ſed ad chyli formã accedentia. Hepate verò trahente, ſed nõ alterante chylum, ſimile quid lo ræ carniũ aut ſanguinis, quem aqua diluerit, 6 cernitur. Poſtea verò non rudimenta ſanguinis, deteriore qualitate excrementa effluunt. Cuius cauſa hæc eſt. Frigidiore hepate alteratrix infir eſt. Itaque rudiorem ſanguinem, quem à 7 m ſenterio accepit, non conficit. Vnde per interua excernitur, 8 & loturam carnium repræſentat. V verò reſiſtit, craſſeſcit, tempore anguſtias hepa intercipit. Cum non perſpirat, ſuboritur febricu Interceptus humor putreſcit, atq; aduritur, quo pore non iam dilutus ſanguis, ſed veluti fæx ſang

:cernitur. Excretio illa lucet, atque aliquando am bilem conuertitur. In frigida intemperie 9 · faciei pallidus, 10 pulsus tardus, 11 vrina aliàs tenuis, 12 aliàs crassa, non ita frequens, e copiosa deiectio, neque grauiter olens, nisi iam corrumpitur. Appetentia aliquando cor- ›itur, aliquando intenditur: nulla sitis.

:alidam verò intemperiem sequitur 13 color i flauus, celerior pulsus, vrina flauo calore fa- a, 14 prostrata appetentia, 15 sitis vehemens, lium graue, agitatióque corporis, 16 insignis s, excrementa alui olida, biliosa admodũ, cras- rocea, mordacia, vomitus quoque virulenti, ;inosi, ex 8. de compositione particularium me- mentorum, 7. cap. lib. 5. de locis affectis.

n calida dispositione fotu atque 17 irrigatione ıùm vtẽdum est, è cham. ros. mastichino oleo, ıo absynthij comæ vel dactyli incoxerint. Lau- m remedium Græcis & Arabibus, frequens 18 cichorij, end. Oportet autem hæc vel resic- infriare aqua hordei, vel incoquere aqua puris- ,& adiecta sexta vel octaua parte sacch. potio- onficere. Augebitur autem sacch. modus, vel uetur pro ratione. Hæc eadem infrigida con- unt, sed loco sacch. diluemus mel (aperit enim, :t, purgat, vrinam ciet) aut vtemur syrupo de ci- io simplici cum aqu. absynthij, cuscutę, & simi.

9 *Nam color humorum, si nõ sint refluí, similis est moreflorũ Gal. cõm. ad apho. 2. lib. 1.*

10 *Pigro motu dilatatur arteria.*

11 *Hæc cruditatis index, ex apepsia & cruditate in venis.*

12 *Ex perturbatione à flatu læto spiritu.*

13 *Quale enim est alimẽtum, talis & elucet color.*

14 *Quam calor resoluit.*

15 *A calore, & bilis in ventriculum affluxu.*

16 *Ex motu, putredine humoris, & synatrismo, quẽ hepar gignit.*

Fiat embroche ex oleo cydon. & rosaceo: linimentum ex cerato santalino in ydon. dissoluto. Admoueatur etiam ceratum santalinum toti hypochondrio › in formam lunæ crescentis. Immisceri poterit puluis coralle rub. aut ros. rub. Vt conficietur potio quotidie manè ex decocto radic. cichorij in quo sub finem ionis absynthij Romani coma maduerit. Exhibetur iusta dosi cum tabella ij santalini.

Optimúmque fuerit eas aquas priùs condire
dico cinamomo, aut adiicere aliquid eorum
aperiunt, quale hoc eſt. Interim roborabit
atque eius incendium temperabit id electariu

℞.puluer.diarrhod.Abbat.ſine moſcho,tri
tal.diamargarit.frigid.ana ℈.1. raſuræ eboris
namom.elect. cornu cerui ana ℈.ſ. ſacchari ro
quantum ſatis ſit, fiat electarium per lozengia
ro cooperiendas, ponderis ʒ.3.

℞.endiu.cich.ſiccat.& pul.an.℈.2.ſem.ſecu
cæ ℈.1.cin.℈.ß.fiat puluis, detur è vino albo te

19 Melicrati vſus in calida hepatis intēperie vitandus.

Laudant veteres 19 melicratum è filicis ra
detergendo & liberando, ſine calfactione ma
ſta, aut refrigeratione.

℞. radi. chamæpytheos ℥.2.radicis cichori
ſchœnuanthi ʒ. 2. coquantur in quartariis tr
aquæ puriſſimæ ad dimidias. Colaturam per
per manicam Hippocratis cum ſacchari albiſſ
cinamomi ℈.ß.ſunt qui radices eaſdem ſiccant
tas cribrant,& melle exceptas ad nucis pontica
gnitudinem ex aqua conueniente exhibent.

20 Præterea laudatur electariū ſantalinum ſimplex ex triplicato rheo. vt.℞. ſpecierum triāſantali ℈.2.rhei elect.ʒ.2.ſacchari ī aqua abſynthÿ diſſoluti ℥.3.f. electariū per tabellas pōd. ℥.ß. Detur alternis diebus.

Conferet quoque mirificè hic ſyrupus. ℞.
cionis,agrimoniæ, cicho. endiuiæ ana M.ſ. gly
rhizæ ʒ.1.ſemin.aniſ.petroſ.fœnic.ana ʒ.2.cina
ſpicæ Celtic.an.ʒ.1.f.f.decoctio ad quart.3.In c
tura diſſolue mell.℥.4.f.ſyrup. mediocriter co
In frigida & imbecilli retentrice atque cōcocti

℞.nardi Celticę ʒ.6.abſynthij ʒ.2.cinamo
ß.cribrata melle excipe. 20 Fiat electarium,au
coque in aqua, atque inde melicratū compara
eupatorium, abſynthium, & alia id genus hep
vino & aq. incoquuntur. Ad fotum eadem co

:o chamęmelino & vino maluatico coquũtur, vinum ſit abſumptũ : oleum ſeruatur ad litũ. inum, frigidiore & humidiore hepate, co- roborat, putredinem arcet, intemperiem cor- At ſi febris acceſſerit, ſubtrahendus penitus ſus.

bi nullus febris metus, vinum præſcribi po- uſmodi. ℞. roſmarini M.1. rutæ p.1. ſpicæ Cel- namomi ana ʒ.1. Hæc in vino macerata leui- uefiant : vinum propinetur.

frigore & inde obſtructionibus olea conue- , in quibus elenij, iridis, gentianæ, coſti radices int. Eædémque quoque radices infriantur, & guntur melicrato, vel exceptæ melle exhi- ır. Cochleę & lupinum iecur trita, & in pulue- edacta ex vino imperantur. Sic etiam ex pul- ſſular. myrobalanorum, hepate lupi, & electa- nuenientibus opiatæ finguntur.

lectarium de vino Arabum, quod Xiphoides ab Andromacho, & aliis Græcis appellatur.

. 21 paſſul. mundatarum ℥.3. croci ʒ.1. calami ati. ʒ.2. ß. bdellij ℥.ß. caſſiæ ʒ.2. ß. cinamomi picæ ʒ.3. myrrhæ electæ ʒ.4. terebinthi. ʒ.4. uanthi ʒ.2. ß. ſiliquarum ʒ.2. mellis ℥.2. vini is, quod ſufficit. Fiat electarium. Addebant calidiore hepate ſeminis hyoſcyami albi, na ʒ.1.

21 *Vel ſic cõficies. ℞. paſſul. damaſc. mundatarum ℔. ß. coquãtur ad pultis conſiſtentiam in vino veteri & generoſo. Trãsfundantur cetaceo. In cola, diſſol. conſer. anthos, corti. citr. conditi, cinamo. an ℥. 1. ſpec. arom. roſ. diamar. cal. ana ʒ. ß. vel ℈. 2. f. opiata, detur quotidie manè ſub horam ſomni ad ℥. ß. cum vino veteri.*

ateria ferè conuenit, quæ penetrat, aperit, le- ſtringendo roborat, abſterget, incidit, putre- prohibet, exiccat.

imur ergo ad penetrationem cypero, ſchœ- ho, croco, iride, aromatibus. Eadem quoque

aperiunt. Cui rei etiam pistacia, marrubium, ab- thium, & alia, quæ capite de obstructione hep dicentur. Leniunt ficus, passulæ, vinum granato dulcium, vinum subdulce & tenue. Abstergent aqua mellis, terebinthina, & quæ inde distilla aquæ, aqua quoque hordei.

Incidit acetum, vinum granatorum mat rum, & acidorum.

Roborat schœnuanthum, absynthium, eu torium, rosæ, spicæ. Præseruant à putredine, quid est virulentum, corrigunt imprimis, cina mum, deinde cassia lignea, nardus, iuncus odora schœnuanthum, calamus aromaticus, crocus, m rha electa, aspalthum, passulæ, rasura eboris, co cerui, vnicornu, vinum, mel, terebinthina, aron omnia. In exsiccando vtuntur spodio, cuius l. vti licet saccharo rosato, admixto cinere, fact ossibus elephantis.

A proprietate conuenire volunt rhabarbar spicam, passulas, iecur lupinum, carnes cochlear

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ηπατικοὶ dicuntur, non vt veteribus, qui hepatis inf matione laborant: sed cum citra manifestum aliquem i affectum imbecillitas sola acciderit ex intemperie. Cum tem intemperies omnis nata sit, vt ait Galenus, actionem dere, nō tamen omnis imbecillitatem hanc efficit, quan paticis tribuunt. Cuius proprium est, sanguinem probè conficere, sed crudum, semicoctum, & aquæ modo liqui generare, siue calida sit intēperies, siue frigida. Sed & in c sæpè aduritur sanguis, tantùm abest, vt semicoctus ma Facilioris ergo doctrinæ gratiâ duplicem intemperiem stituere licebit: vnam, quæ iam ad iecinoris substantiā p nerit, illiúsque vires & harmoniam dissoluerit, ita vt i

Gal. lib. de inæquali intemperie.

Iecoris duplex intemperies.

ıte contracta suum officium non faciat, nisi diminutè. am, circa imbecillitatem, intensa videlicet, aut remissa tate aliqua, vt calore & frigore, quæ tamen nondum na- :m constitutionem ita labefactârit, vt facultatis vires nminutæ, sed potiùs corruptæ. In priore perpetua est tio sanguinis aquosi & semicocti, siue à calore sit, siue ore. Distinctio ex effectibus causarum. A calore enim ıstidium, sitis, febris, vitiosorum humorum vomitus. ;ore, contraria. In posteriore, si calida sit, allatur chylus, em vertitur, vrina ruffa, alui excrementa crassa, biliosa, .a., acria, ventris adstrictio, ob vehementem attractio- ì nimio calore, oris amaritudo, sitis, interna manuum tas, pedum pulsus celer. In ambitu corporis pruritus, fumi. Et, si bilis in ventriculum fluat, nausea, biliosa tio, & similia. Sanguis autem non crudus, vt in superio- l adustus potius cernitur. In frigida contraria omnia :ent, pituita, frigus totius corporis, color faciei albus, us corporis tumescens, nisi calor cordis impediat, ex- enta pauca, parùm olentia ob cruditatem, ventris pro- ım certis temporibus. In sicca, corpus siccius, squali- sanguis paucus, crassus, venæ duriores. In humida con- . Caussæ externæ, internæ, quæcunque immodicè refri- t, calfaciunt, siccant, humectant. Partium item consen- nteſtinorum gracilium, venarum mesaraicarum, epi- plenis, folliculi fellis, renum, vesicæ, venarum, quæ om- ırtes hepati inseruiunt ad præparationem alimenti, ex- enta recipienda, sanguinis delationem, vel coctionem dam.

Iecoris intemperierum ex causarum effectibus distinctio.

b intemperie cum imbecillitate vix curatur. Sed in eo e- andum ne augeatur, occurrendo causæ, & roborando. ore remedia sunt aquæ potus, alimenta refrigerantia, i, tabellæ, conseruæ, epithemata, vnguenta, cerata. In fri- eadem, sed contrariis qualitatibus. In siccitate, humidi- instaurantia, potus lactis, balnea, proprietatem occul- abentia, & quæ hecticis conueniunt. In humiditate ariis occurrendum. Valent hepar piscium, anserum, a- culorum, capreolorum, agnorum, terebinthus, pruna æ, acetosa. Possunt macerari in sero lactis, aqua hordei, vino, decocto cinamomi, & aliis, vt res postulat, dū tur-

Hepatis intẽperies cum imbecillitate coniuncta vix curabilis.

geant imaces, cochleæ, decocta hepatica. Vua pasta tan astringit, quantùm opus habet viscus affectum. Neq nim eget magna astrinctione, neque tanta, quanta vent lus, tota substantia hepati familiaris. In calore vsus m casei, cremoris lactis, & similium. Optima sunt, inquit, sim Galen. quæ vnà cum hoc, quòd intemperiem cura tiam alunt, familiari, scilicet, parti laboranti, vinum, m che, confectiones Andromachi. Hepar humidiorem h compagem. Itaque non fert remollientia, nisi mode oportétque in indurato hepate calfacientium & atten tium modum statuere præter morem aliorum viscerum Bubula, & vini potus nimius Æstate hepati infestissima. & bilem ad hepar multam, collicunt. Hepatica sunt agri nia, intybi species, senecio chamæpytis, radix filicis, acet asparagi, plantago, eupatorum, absynthium, soncus, &c.

Hepatica simplicia.

ANTO. VALETII EXERCIT. XXXV

Hepatis imbecillitas duplex.

HEpatis imbecillitas, à qua hepatici nomina citra manifestum vllum visceris vitium consueuit. Atque hæc vel natiua est, vel adsciti In vtráque imbecilla si fuerit hæmatωsis, prode alui excrementa loturæ carnium similia. Intem rierum autem, quæ huius affectus causæ accen tur, signa distinguuntur ex Galeno cap. 8. libr. 8 compos. medicam. κατὰ τόπους

Hepatis imbecillitatis curatio.

Imbecillitas à quauis intemperie per contr corrigitur, additis modicè adstringentibus, atqu tiam aperientibus & detergentibus. Ferè fit en vt imbecillo in iecore excrementa colligantur, q obstructionem pariunt. Itaque imprimis rhei lutum ex decocto aperiente præscribitur, vel bolus.

℞. terebinth. Venetæ (quæ lenit, terget, vacuat) lot aqua endiuiæ aut cichor. ℨ.3. rhei electi puluerati ℨ.1. f. bol.

In cal

calida causa conferunt remedia hepatis inflamtioni dicata. In frigida verò, quæ obstructioni atis à pituitoso humore instituuntur.

De 1 *morbo regio.* CAP. 37.

1 *A bile toto corpore suffusa.*

Egius est verò signatus nomine morbus, Molliter hic quoniam celsa curādus in aula. Inquit enus. Hoc idem Cornelius Celsus. Debet enim omnibus curis esse vacuus ac solu- ictericorum animus: quin & splendido concla- asciuiis, cantu, iucundis quoque sermonibus la- dus est. Varro quia curatur mulsa morbum re- dictū existimat. Vocatur & hic morbus arqua- vel arcuatus. Icterus, quia ictida, id est, viuer- i, animalculum, quo cuniculos excludūt (*vel mu- im colore oculorum aureo*) vel Galbulam auem colo- epræsentat: qua ratione & aurigo dicitur.

Causa ferè 2 obstructio, nonnunquam inflam- io, aut intemperies 3 hepatis. Et obstructio qui i vel hepatis, vel pororum bilis: 4 lapillus ali- ndo concretus in folliculo fellis; aut adnatum erculum. Nonnunquam quia cystis fellis multi- ine intercipitur, vel quia vis eius excretrix infir- est. Venena quoq;, aut bibita 5 pharmaca, nec aluum reddita, huius vitij causæ aliquando ex- unt.

2 *Eaque vesiculæ fellis.*
3 *In quo est interdum impressa venenosa quadā qualitas.*
4 *Imò multi persæpe.*
5 *Quæ à venis rarefactis rapiuntur.*

rimum itaque est, vt 6 causam agnoscas: deinde andem tollas: postremò icterum cures. Interro- is ægrum, num sentiat grauitatem, tensionem, orem in dextro hypochondrio. Manum quoq; ouebis, vt intelligas, num tumor & durities ali-

6 *Naturalē, criticam, aut symptomaticam.*

qua subsistat. Quæ omnia si 7 absunt, & excrem- ta alui, vrinæ similiter, naturaliter habent, iudic- 8 incolume iecur esse: cæterùm effusam in cor- bilem, quæ colorem cutis defœdat, quia crass- est, exhalare ac resolui non posse. His ergò vict- liquidiorem atque humidiorem imperabis.

Balnea aquæ dulcis, in quibus quæ 9 deterg- atque resoluunt, decoxeris. Si verò adsunt, ven- que subsistit, albida excrementa sunt, cineritia, argillosa, vrinæ verò spissæ, colore croceo satura- aut etiam nigræ, tum obstructionis certum indi- est. Inflammatio perpetuò cum febre est, de - priùs. Obstructio ergò priùs curetur, deinde d- bitur icterus.

Primùm itaque aperientibus & detergenti- insigniter liberanda est 10 obstructio. Verùm si- spitio aliqua est excrementi in ventre & primis - nis, cassiæ aut catholici 11 ℥.1. ex sero lactis impe- bis. Et quia in hoc morbo aluus 12 ferè adstricta - vtilissimus est clyster, cuius materia sit ex iis, q- stercus durius emolliant, quæ resistentem bilem ritant, quæ musculos & instrumenta excretio- incitent. Sic enim placuisse veteribus Aphrodis- scriptum reliquit.

℞. maluæ, bismaluæ, violariæ an. M.1. furfur- pinguium M.ß. fiat decoctio ad ℔.1. plus minúsv- In qua dissolue mellis communis, sachar. rubr. a- ℥.1. salis communis ʒ.2. olei communis ℥.3. Hæc formula, qua per interualla vti oportebit, vbi di- tiùs venter restiterit.

Postea si sanguis multus est, basilicam aperies, pro ratione sanguinem educes.

7 Et sit hypochondrium λαπαρὸν, & omninò æquale.

8 Vnde nec vllam subesse perenē icteri generationē.

9 Vt agrimonia, fumaria, melilotū, furfur.

10 Vesiculæ fellis & venarum hepatis. Tali enim obstructione exitu & aditu prohibetur bilis in fellis vesiculam.

11 Vel ʒ.10. ne illud excrementū vi aperientium in venas feratur, obstructionémque pariat.

12 Quod naturæ clyster naturalis denegetur, ex eo quod bilis exitum non habet in intestina.

Solitæ quoque hæmorrhoïdes incitandæ sunt, & ...enses in mulieribus, venæ sub lingua, non nisi in... nante morbo aperiri debent. Tum enim ea phle... tomia tēpestiua est. Tum de 13 purgatione agen... m est. Meminisse autem oportet nunquam vten... m purgationibus, obstructo hepate insigniter, ni... priùs feceris viam aperientibus & detergentibus. Aperiunt autem oxalis, cichorium, endiuia, apiū, ...ianthum, calamintha, fœniculum, gentiana, an...usa, aristolochia, melanthium, securidaca, chamæ...this, rosmarinus, serpillum, hypericum, marru...um, asarum, anisum, petroselinum, amara omnia, ...omata, terreni vermes, cornu cerui, ebur, cornu ...icornis. Quorum omnium herbas, radices, aqua ...coques, aut vino tenui, atque inde cum saccharo ...t melle potiones comparabis, aut redacta in pul...rem ad ʒ. 2. mulsæ aut vini albi tenuis & similium ℥. aut 4. insperges.

13 *Quæ sit huiusmodi, vt materiam morbum facientem radicitus extirpet.*

Syrupi in vsu sunt de cichorio, endiuia, capill. ...n. de byzantiis, de duabus & quinq; radici. syrup. ...etosus, de acetositate citri, oxymel simplex. Aquæ ...rò endiuiæ, cichorij, lupulorum, cuscutæ, fuma...; capil. ven. acetosæ, scolopēdrij, raphani, apij, fœ...culi, lappæ, rubeæ, lybistici, eryngij, rusci, asparagi, ...similium. Oportetque initio primùm vti leuio...bus, idque per interualla. Assiduus enim aperien...um vsus vehementer lædit. Atque vbi his vsus fue..., purgationes imperabis ex seri lactis ℥. 4. in qui...is per noctem maduerint ℥. 2. carthami conquas...i, cinamomi, vel ireos florentinæ ℈. ß. Alioqui ...ab. ʒ. 2. infusas in aqua endiuiæ cum modico ci...momi. Idem pōdus 14 hieræ picræ, hieræ diacō-

14 *Si pituita obstructionem faciat, hierā picram commodè vsurpabis.*

locynth.conuenire poteſt.Alioqui.

℞. pul. hieræ diaco. ℈. 4. rab. electi ʒ. 1. cor
cerui,raſuræ eboris,cinamomi ana ℈. ß. Dabis h
ex ſero lactis, aut aqua hordei. Tum ad aperien
redeundum eſt,& iterum purgandum interuallis
Quòd ſi his malum non cedit, medicamentis vte
dum erit,quæ fortiùs aperiunt & detergent. Atq
iam dacrydio & colocynthide cathartica acuend
vt proximis Gr.8.6.4. dacrydij admiſcenda ſunt.
Alioqui.

℞.dacrydij ℈.1.florum anthos,borraginis,& vi
larum ana P. ß. cinamomi, aſari, rad.gentianæ a
Gr.8. Fiat infuſio in ſero lactis. In col.℥.4.diſſol
ſacchari ℥.ß.fiat potus.

Vomitus quoque etiam cum elleboro, de qu
bus antea,probati ſunt.Ita curato viſcere,color f
dus delendus eſt thermis ſiccis: deinde balneo
chamęmelo,anetho,calamentho,fœniculo, roſm
rino,parietaria, & furfuribus. Statímque à balne
linteis aſperis, & materia balnei perfricandum co
pus eſt.

Potiones ex ſupradictis aperientibus & dete
gentibus exhibendæ.

Sternutamenta & errhina, qualia priùs deſcr
pta,conueniunt.

Oculi & facies aceto albo, aqua hordei, ſucc
granatorum, oxyſacchara, ſucco coriandri, acet
ſæ,acetoſitate citri.His quidem tepidis fouéda ſut
& contingenda. Nunquam autem venies ad fœd
tatem coloris, niſi ſublata cauſa, & curato viſcere
Quod ſi durum eſt, fouebis ex aceto, in quo althę
& lilij radices,ficus, paſſulæ, coxerint:tum ℥.3. em

astri de meliloto, vel dialthææ malaxat. cum o-
o amygdalarum dulcium induces: vel ammonia-
℥.2.in aceto dissolutas applicabis. Superioribus
mediis vteris,sed admixtis iis, quæ leniunt & e-
olliunt.

In matetia venenosa initio quidem vomitus,si
materia vertitur. Si ad intestina, clyster acris. Si
habitum corporis,cucurbitulæ cum multa flam-
a conueniunt, & ea omnia, quæ foras materiam
rahunt.Ex quo,syrupo acetoso,de limonibus, o-
sacchara,de acetositate citri, cum aquis acetosæ,
diuiæ, 15 calendulæ,papaueris rubri,dictamni,
rmentillæ,seu succo granatorum,berberorum,li-
onum,citri, lacte acetoso,in quo flores cordiales
aiter bullierint,rasura cornu vnicornis,cornu cer-
,eboris,electario de vino,& paulò antè descriptis
pite de debilitate hepatis remediis vti oportebit.

15 Melissæ quoque, morsus diaboli, cardui benedicti, & simil. pentaphylli.

Theriacæ & mythridatij vsus. Dantur quotidie
2.aut ʒ.1.cum ℥.1.acetositatis citri aut liquore cõ-
nienti.

Virginibus,quas hoc 16 vitium defœdat,purga-
ex hiera. Imperatur ʒ.1.ß. ex aqua halicacabi
ulgò Alkékengi)cuscutæ,endiuiæ,oxymelite. A-
qui.

16 De huius curatione fusius in splenicis affectibus.

℞.hieræ picræ ℈.4.rhab.electi, agarici trochi-
ti,ana ʒ.ß.rasuræ eboris,& cornu cerui ana ℈.ß.
amomi Gr.8. croci Gr.4. incorporentur omnia
17 ℥.ß.catho.Deinde dissolue in sero lactis,aqua
scutæ, aut liquore simili.

17 Vel ʒ.6. Exhibitur autẽ iis præmissis, quæ ad obstructa liberãda præscripta fuẽre.

mpererur quoque hoc electarium.℞.triasantali,
rhod Abb.ana ʒ.ß.vtriusque diamarg.an.℈.1.ra-
ræ eboris,cornu cerui an.℈.ß.sacchari in aqua cu-

18 *Diacurcuma etiã & confectio alkermes mirificè prosunt.* scutæ & rosmarini dissoluti quantum sufficit. F elect. per lozengas pondere ʒ. 1. 18 Dentur ma & vesperi per se, vel cum liquore conuenienti cochleari. Vel solum triasantalinum electariũ c duplicato aut triplicato rhabarbaro satis esse po rit. Alioqui.

Ammoniacum ad ℈. 2. è mulso radicis capp ris, vel aromatico vino, exhibitum tanta pollet cultate, vt multos iam ad hydropem properan liberarit, vacuatis mirabiliter per ventrem visce obstructionibus. Destillatur inde arte chymica leum conuenientissimum.

℞. rad. gentianæ in puluer. redactæ ℈. 4. c nu cerui & rasuræ eboris ana ℈. 2. cinamomi ℈ sacchari ℥. ß. detur sæpe medium cochlear ex vi albo tenui.

℞. semin. anis. apij, asar. absynth. amygd amarar. ana partes æquales: terantur. Ex quib tritis cum aqua cuscutæ fingantur trochisci.

Vel etiam, ℞. cortic. radicis capparis ʒ. 9. s minis acetosæ. ʒ. 6. cortic. radic. fœnic. ʒ. 3. f. pul detur ʒ. 1. ex aqua conuenienti media nocte, vel siti.

Vtatur quoque per interualla decocto ciceru rubrorum, in quo radices petroselini & cicho coxerint. Epotis id genus medicamentis decumb æger in latus ægrum.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Icterus flauus & niger. Icterus iecinoris vitio flauus: lienis, niger: vterq mixtus & virescens, vt puellis quibusdam. In omnib

funditur bilis in vniuersum corporis habitum. Differentię causarum varietate & modo sumuntur. Si obstruatur meatus à iecore in folliculum fellis, quia plena adhuc est vesicula, excrementa alui vtcunque colorata erunt: sin alter à folliculo in ecphysim, alba & cineritia, quia bili pręclusus est aditus ad intestina. In vtroque affectu bilis non secernitur: regurgitat in iecur & venas: sanguini permiscetur: effunditur in totum corpus, vnde aureus color præcipuè oculorum, ob odorem. Pars per renes expulsa vrinas aureas, crassas, impuras efficit. Si calida sit & sicca intemperies hepatis, multitudo bilis inde procreatæ icterum generabit. Sed excrementa quoque alui, vt cæteræ partes, bile perfusa apparebunt. Idem præstat imbecillitas secretricis, quæ genitam bilem non separat à sanguine, vt in obstructione, scirrho, inflammatione, imbecillitate hepatis. Idem quoque facultas expultrix in morbis acutis per crisim, vel læsa retentrix, & superata humoris copia, multitudine, malignitate. Sed quò distinctiùs & exactiùs causæ omnes discernantur, imprimis videto, an cum morbo acuto sit, an per se: si cum morbo acuto, an die critico factus fuerit apparentibus coctionis signis, iecore non indurato. Sic enim optimæ crisis indicium, superante expultrice facultate. Contrà, malum, præcipuè ante diem decretorium, superata retentrice. Anceps tamen præsagium, dicetur. Quòd si sine morbo acuto sit, imprimis excrementa inspicito. Nam si alba, vel parùm colorata, obstructio est. Si deiectio alba, vrinæ flauæ, nullus tumor in hypochondriis, neque tensio, & dolor qua parte potus cholagogus decliuis, obstructus est ille meatus. Si colorata deiectio, est imbecillitas iecoris, vel intemperies calida, vel morsus venenatorum animalium, vel pharmacorum deleteriorum potus, vel aqua corrupta, vt in expeditione Neapolitana. Duo priora distinguito ex propriis capitibus, in quibus agitur de imbecillitate, inflammatione, scirrho, obstructione hepatis. Nam ab his etiam tribus postremis fiunt icteri, auctore Galeno Aphor. 62. lib. 4. Verùm scirrhus diuturnus morbus existit. Inflãmatio & obstructio repętè fieri possunt. Accede signum ex flatu in intestinis. Nam πνδυματώδεις, id est, flatuosi fiunt, qui ex imbecillitate ictero vexantur. Cõtrario modo afficiuntur, qui ex calida intẽperie. Non ignorare Hip-

Hepatis intemperies calida & sicca bilis procreatrix, & proptereà icteri.

Hippocrates aph. 64. li. 4.

Ictero ex imbecillitate detẽti flatuosi.

pocratem scripsisse Apho. vltimo libris, regio morbo lab- tes non multùm ventosos esse. Quod cùm experientiæ r- gnet, quâ flatibus ictericos abundare constat, interpret- varias sententias distraxit. Sed flatus in ventre fieri cer- est caloris natiui imbecillitate, vel multitudine & quali- materiæ. Ergo cùm ferè morbus regius apud nos ex m- titudine crudi humoris ortum habeat, qui imbecillitate loris colligitur & obstruit, nec detergitur influente bile, cessariò ita affecti erunt πνευματώδεις. Quibus verò tem- rantior victus, multum exercitium, calidior morbus, vel par, crassior bilis, intemperies calida, nisi accesserit imbe- litas, flatuosos non esse consentaneum est, quod Hippo- significat. Proinde non ineptè hoc signum adiecimus. M- sum venenatorum, aut pharmaci deleterij potum ex rel- ægri, vita antecedente coniicito.

Flatuū prouentus vnde.

In morbis acutis præsagium quàm sit fallax ex ictero perueniente, historiæ multæ in Epid. demonstrant. Quil- adduntur quædam nostræ obseruationes. Inter cæteras, a- no 1545. quidam sexto factus ictericus, commota aluo liosa deiecit, vrinis nigris & multo felle tinctis. Febris pers iam ambulabat, quasi omninò liberatus. 14. recidiua. obiit. Aliis duobus idem accidit. Quidam admodum rob- stus ante 7. ictericus factus, ægerrimè & cum recidua eu- sit. Anno 1549. mensibus Aprili & Mayo (quo ferè temp- Lutetiæ febres tertianæ exoriuntur) multis aureæ vrinæ, morbus regius primis diebus. Cuidam nobili ita affecto, tractus sanguis ter ad octo ferè vascula iteratis vicibus. Sa- guis totus & spumâ, & consistentiâ flauus. Visus est co- ualuisse, 17. recidiua, alui profluuium, bilis crassa & me- cior, singultus leuis. 21. obiit. Laborauerat aliquando l- venerea. Multos in Epid. ante septimum ictericos fact- euasisse legimus. In Coacis Hippocr. ἢν δὲ μὴ σκληρὸν ὑπο- χόνδριον, salutarem esse, 7.9.11.14. Si indureturr, ambiguu- ἐνδίαςον Galenus de rat. vict. in morbis acutis, in biliosa f- bre, ante 7. ictero cum rigore vel horrore morbum sol- uoluit. Si verò absque rigore, ἔξω τῶν καιρῶν, lethale. Vbi c- ticum icterum sine tumore, aut inflammatione hepatis, excretionem consequentem, horroris vel rigoris nomine i- tellexisse videtur. Sed de his alio loco.

Ex ictero acutis superueniente presagium fallax.

Criticus non curandus. In febrem, inflammationem, scir-
[r]um, obstructionem hepatis intentum esse oportet. In cæ-
[teri]s biliosa purganda, sine attractione vehemẽti per aluum,
[urin]es, vomitum. Suppressa vacuatione, & in plenitudine, ve-
[næ] sectio, à basilica, sub lingua. Hinc balnea; sudorem mo-
[uen]tia, masticatoria, errhina, regia vita, topica, denique
[om]ne purgationis genus, quia in totum corpus malum spar-
[sum] est, vt scribitur in lib. Quos purgare oporteat. Multos
[c]urasse Romæ Galenus testatur antea præparatos inciden-
[tibu]s, aperientibus, deinde medicamentis cholagogis. Lege
[c.]7. lib. 5. de locis affectis, & libellum de purgantium me-
[dic]amentorum facultate. Conueniunt aperientia, detergen-
[tia,] cuscuta, erinaceus, ammoniacum in mellito vino, vel
[aro]matico, oleum inde distillatum, vermes terreni triti in
[mel]icrato (quibus curationem recepit Dom. Tronson, Sena-
[tor] Regius) aqua raphani Auicennæ (Sic rustici raphani suc-
[cum] ad ℥.4. cum meraci vini ℥.i. ß. exhibent) eupatorium,
[gen]tiana, apium, asarum, absynthium, amygdalæ amaræ,
[rad]ix caparis, tria sant. triplicato rhabarbaro, marrubij de-
[coc]tum. Charadrion à voragine, vel voracitate, vilis auis,
[quæ] credebatur visa icterum soluere. Propterea venditores
[occ]ultabant, ne emptores conspecta aue curarentur, prius-
[quá]m emissent. Inde nomen ei, qui rem vilem quasi magni
[pret]ij occultat & dissimulat. Succus fumiterræ, cichorij, inde
[lu]pi cum sero lactis, lac, cremor lactis cum fragis, caseus
[mo]llis, iuscula ex hord. acetosa, lactuca, cichorio, scariola,
[ius] prunorum, ex oleribus conuenientibus acetaria, ius pul-
[l]i alteratum cum oleribus conuenientibus, calidam he-
[pati]s intemperiem corrigunt. Si sola intemperies, tantùm
[alte]randum. In quibusdam oxymel cum decocto guaiaci.
[Fim]um collectum in alba spina, vel etiam in quercu, zona è
[pell]eis consutis includitur, cingitur nouem diebus, experi-
[me]nto vulgi.

Gale. lib. de Theriaca.

[A]NTO. VALETII EXERCIT. XXXVII.

[I]Cterus symptoma facultatis sanguificæ, vel ex-
[c]retricis, biliosi humoris est per summa corporis
[effu]sio, in adnata primùm oculi tunica apparens.

Ab hepate & liene quáquam promiſcuè origin
habet, quòd ea viſcera in humorum procreatio
ſecretionéque plurimùm occupentur, ſæpiùs ta
ab hepatis inflammatione calidam venarum int
periem, bilis plurimæ procreatricem, accerſer
intemperie, ſcirrho, obſtructione, aut à ſimilibu
genus affectibus cyſtim fellis, cyſticóſue mea
obſidentibus accidit. Sæpè fit icterus per criſes
lioſarum febrium, naturâ materiam noxiam ab a
corpore foras protrudente. Qui lienis vitio ingr
niger eſt, humoris ideam melancholici referens:
qui à bile eſt porracea, aut ab epoto veneno, ité
que beſtiarum virulentarum demorſu, viridis. H
pocrates albi etiam icteri commeminit.

Hippoc. lib. de intern. affect.

Icteri ſigna abinuincem diſtincta.

In icteri ſignis diſtinctione eſt opus, vt pars v
rè affecta dignoſcatur. Iecoris affectum, hoc eſt i
temperiem, oſtendunt deiectiones & vrinæ bilio
quæ intemperies ſi coniunctam habeat inflamm
tionem, grauitas in hypochondrio dextro fatig
Veſiculæ autem obſtructionem, vrinæ ſolæ b
plurima perfuſæ, & deiectiones albicantes. Toti
denique corporis habitus vitium incuſamus, cu
deiectionibus & vrina naturaliter habentibus, c
lor & ſudor bilis ſpeciem cum pruritu reſipiunt.
verò vbi venenata eſt cauſa, ad propria venenoru
aſſumptorum ſigna recurrendum.

Icteri curatio quàm varia.

Vt ſunt icteri cauſæ variæ, ita diuerſa remedi
Vbi ſola iecoris intemperies ſubſiſtit, ſola contra
alterantia, vt aſſumpta zulapia, refrigerantia apoz
mata, & extrinſecus adhibita cerata, refrigerãs G
ſantalinum, atque etiam epithemata, vſurpantu
Vbi inflammatio adeſt, remedia antè explicata vſ

nt. Vbi obſtructio cùm iecoris ipſius, tum veſi-
æ fellis, fortiores clyſteres, qui ferri ſolitos ad cu-
humores irritando retrahant, phlebotome, a-
zemata aperientia, incidentia, & tenuantia, cho-
oga cathartica præſcribentur. Clyſter erit huiuſ-
di.

℞. hord. integr. furfur. macr. ana p. ij. quatuor remollien-
ı, flor. chamæm. melil. ana M. 1. ß. ſemin. aniſ. alth. fœnic.
ni ana ʒ. 2. f. decoctio ad ℔. 1. vel tantundem ſeri lactis ac-
to. In colatura diſſo. cathol. & hieræ ſimplicis (ſi febris ab-
ına ℥. ß. diaphœnici ʒ. 2. mell. roſ. ſacchar. rub. ana ℥. 1. olei
℥. 3. f. clyſter.

Poſt reiectum clyſterē pertunditur vena potiſſi-
m plethoricis corporibus. Deindeverò tali apo-
nate humor ad purgationē præparatur, quia hîc
è bilis etiam craſſior fit, aut per ſe, aut humoris
rius, vt pituitoſi vel melancholici, admixtione.

℞. radic. gram. apij, fœnic. oxylapath. cichor. cum toto
℥. ß. polypod. quern. paſſul. mund. ſem. cartha. tamarind.
ʒ. elect. ana ʒ. 6. fol. ſcolopend. chamædryos, chamæpyth.
m. cuſcut. ſummitat. abſynth. lupul. & aſparag. ana M. 1.
yrrhiz. raſ. ℥. 1. quatuor ſem. frigid. maior. ana ʒ. ß. prun.
naſc. n. 8. hord. integr. p. ß. flor. cardiac. ana p. 1. f. decoct. &
it. ad ℔. 1. In qua diſſol. ſyrup. de cichor. ſimpl. ſyr. capill.
& oxymel. ſimplic. ana ℥. 1. ß. f. apozem. clar. conditum ʒ.
namom. & ʒ. 2. ſanta. citrini: ſumat bis in die ℥. 3. aut 4. ho-
duabus ante paſtum.

b his ſumat medicamentum ſequens.

℞. decoct. pectoral. aperitiu. q. ſ. fol. ſennę mund. ʒ. 2. f. de-
t. In colat. pro vna doſ. infunde per noctē rh. elect. ʒ. 2. ci-
iom. ℈. 2. In expreſſione diſſol. cathol. & ſyrup. capill. ven.
℥. ß. diaphœnic. ʒ. 2. f. potio.

auperibus diaprun. ſolutiuum, electar. de ſucco
ar. diſſoluuntur in decocto hepatico aperiente,
ero lactis, aut vino albo, aut aqua gram. aut

Gal. initio li. 9. de cōpo. med. κατὰ τόπους.

endiuiæ. Paulò valentiora purgantia esse de[...] quoniã in huiusmodi obstructione, & expul[...] facultatis imbecillitate, difficilior purgatio: qu[...] men temperabuntur, si id febris suaserit faciũ[...]

1 Quæ variorum morborũ soboles & parẽs est, ægros alimento defraudat, & anadosim impedit.

2 Sacculis, emplast. thermasmatis, litu &c.

3 Hi enim nõ facilè pepasmũ recipiũt.

4 Ab humoris acrimonia tunicas vellicantũ.

5 Ab humoribus lentis.

6 A flatu.

7 Ob intercep tam anadosim, & prauorum humorũ pleonexiam.

8 Prauitate succi, & calore diffuso cõtra naturã in praui excrementi suffusione.

9 Motu, quiete, dilatatione arteriæ.

10 Compreßione phragmatis, aut sympathia tunicæ costas succingentis.

11 Non sunt enim [...]ctiones figuratæ sed molles, ex seri copia, & præclusa anadosi.

Postquam corpus sufficienter fuerit purgatu[...] humorem cuti subiectum discutere oportebit, hoc balneum ingreditur, quod quatuor, aut q[...] que dies continuabit.

℞. radic. oxylapath. oxalid. radic. alth. lilior. an. ℥.4. camp. ℥.2. viol. fol. malu. bismal. parietar. acetos. cichor[...] toto, bugloss. fumar. fol. vitis, hederæ terrestris an. M.3[...] liant simul pro balneo vniuersali. Coniiciatur sacculus pl[...] furfuris, super quem sedeat.

A balneo Galenus anethino oleo, aut chamæ[...] lino corpus confricat.

Et quidem solis ferè balneis cum frictionibus litubus relaxantibus & discutientibus est opus, [...] do vitium in habitu tantùm corporis insidet: v[...] in criticis icteris, qui septi. vndec. vel decimoqu[...] die febribus biliosis feliciter superueniunt. Si ve[...] nata sit, causa, alexiteriis oppugnabitur. Si niger i[...] rus, valebũt remedia in affectibus lienis præscri[...]

De 1 oppilatione hepatis. CAP. 38.

OPpilatur hepar à crassis flatibus, sed facil[...] discutiuntur: non ita facilè, si à 3 crassis vi[...] dísque humoribus: feréque sentitur lancinans 4 dolor aut 5 grauis, aliquando 6 tensio, facie[...] malè colorata est, squallor 8 cutis, pulsus 9 i[...] qualis, spiratio 10 etiam aliquando difficilis, ex[...] menta 11 à natura euariant, feréque liquidiora s[...]

Curatio magna ex parte ex proximo capite repe- *12 Si lenta sit materia.*
la est. *13 Quod obstructum.*
Incidendum, 13 aperiendum, 14 detergendū, *14 Quod adhæret.*
quo purgandum est. Et, si 16 cætera consen-
t, è basilica, aut venis extremæ manus sanguis e- *15 Vbi illis remediis factum fuerit*
debet, nisi suppressis mēsibus, aut hæmorrhoï-
is 17 malum natum est. Tum enim venæ cru- *corpus εὔπορον, excitata natura vi, & præparata materia.*
otiùs 18 incidendæ sunt.
ateria incidentium, aperientium, & detergen-
proximo cap. descripta est. Peculiariter conue-
t syrupus acetosus, oxysacchara, syrup. capill.
de cichorio, de endiuia, oxymel simplex, qui- *16 Ætas, robur ægri, magnitudo morbi symptomatum vehementia.*
nitio, & vbi caloris suspitio, vtendum est. Item
melite scyllitico, syrupo de bizantiis, de duabus
uinque radicibus, cum aquis cuscutæ, fumariæ,
iis suprà descriptis. Probatū hoc est à 19 multis.
. 20 aquæ decoctionis hordei ℔. 8. aceti ℔. ß. *17 Per palyndromē & refluxum humoris eò: vnde venerat.*
granatorum ℥. 4. sacchari, mellis albi ana ℔. 1.
zulapium clarificatum & aromatizatum cum
ico cinamomi, vtatur ℥. 3. 21 manè & vesperi.
rgatio ex hieræ ʒ. 2. cum oxymelite, aut quæ in *18 Nisi vehemētia præsentium symptomatū, & grauiorū metus axillaris venæ sectionem suadeat.*
s virginum coloribus scripta est, ex rhabarba-
agar. addito aliquando dacrydij momento,
es hæ erunt pilulæ.
℞. rhabarbari ʒ. 1. agar. ℈. 2. dacrydij Gra. 4. cum
melite formentur pilulæ, vel dissoluantur in li-
e 23 conuenienti. *19 Si caloris est suspitio.*
ntra obstructiones certissimum remedium esse
nt frequentem vsum huius pulueris. *20 Vel ℞. aquæ decoctio*

d. ℔. 8. *vini granatrum ℥. 4. mellis ℔. 1. aceti ad gustum f. zulapium.*
Horis duabus ante cibum mane, itémque vesperi duabus horis post cibum.
aqua fumariæ, agrimoniæ, cuscutæ, vel decoctio radicum aperientium.

℞.electarij diarhod. Abbat. triasantali, rosatæ n uellæ ana ʒ.2. detur ʒ.1. ex cochleari cum sex gra mali granati.

℞.succi granati acidi & dulcis ana ℥.1.ß. resid per noctem in salubri loco: postridie addatur o melitis ℥.1. fiat potus.

℞.succi end. cocti & depurati ℥.1. oxysacch. si plicis ℥. 4. liberabis obstructionem, calorem te perabis, viscus roborabis, putrida excludes.

Filicis radix & semen securidacæ plurimùm pr bantur antiquis.

Ad hæc præscribenda erit diæta ἀκριβὴς σκεθρὰ, quæ æquè naturæ studeat, & pugnet cu morbo.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Hepatis obstructio quî fiat. Obstructio fit in venis capillaribus hepatis per caua & g ba disseminatis à vena porta, vel caua, ob earum angusti flatus, vel crassi & lenti humoris copiam, vt pituitæ in fri diore temperamẽto. Biliosis etiam temperatutis praua vic ratione vtentibus sæpè crudus humor in ventriculo & pri venis colligitur, qui calore hepatis attractus obstructio *Hepatis obstructi causæ.* parit. Vnde aliquando lenta febris, morbus regius, inflamn tio, atrophia, calor præter naturam, sine quo rarò fit obst ctio in hepate, nisi sit scirrhus. Caussæ sunt frequentissimæ ctus ratio ex crassis & viscidis, exercitium à cibo, crassiora menta prima mensa assumpta, succedentibus calidis, & nuium partiũ. Nam ex his crudus humor intra venas rapit sicuti plerunque medicamentorum aperientium vsu, ven *Hepatis dolor à flatu febre superueniente soluitur.* culo crudis humoribus referto. Ex dolore, tumore, calore ctu antecedente deprehenditur. Dolor hepatis ab obstruct ne mediocris cum quodam pondere. Ab inflammatione gna, flatu, suppuratione, fortis. Qui fit à flatibus interclusi crassioribus febre superueniente soluitur, quia tenuat, coq resoluit. Inflammationem febris necessariò comitatur. D

:onficitur, dolor & febris. Certissimum signum obstru-
iis, tensio vel tumor in hypochondrio dextro. Adde
m frequentem, calidius corpus, colorem flauum, vel
lum.

emedia ferè eadem cum ictero & lienis obstructione.
ma victus ratio, detergentia, alimenta medicamento-
scula ex decocto aperientium, pilulæ, syrupi, oxymel,
itio, opiatæ, vnguenta, pulueres, frictio leuis dextri
chondrij. In scirrho, & à crassis & frigidis humoribus,
cientia, tenuantia, tergentia, mollientia, quæ illa tem-
it, sed moderata sint, excellant reliqua. Periculum enim,
mium tenuando & siccando aliquid insanabile relin-
ir, & nimium mollientibus, fundentibúsque materiam,
antia visceris relaxetur. Itaque moderatè mollientibus,
r cæteras partes obnoxias scirrho, in hac excellere debet
uantium; calfacientiúmque mixtio. Fotus ex oleis, mix-
lueribus aromatum, aceto, &c. Emplastra de meliloto,
a, ammoniacum, decoctum ficuum, passularum recen-
, chamæpytheos, alimenta sacchara condita, & aceto
isolato, quo passulæ, ficus caryoph, &c. maduerint, ali-
es commutata. Laxatur aliquando hepar articulorum
o solutum nimia humiditate: cuius signa ex arte medi-
enda. Hîc vinum plurimùm conuenit, aromaticum ro-
i, diambra, dianison, digalanga & similia, quæ ventri-
prosunt, nisi quòd minùs adstringendum in hepate.
ingendum tamen hîc magis, quàm in aliis affectibus *Rheum he-*
is, mixtis calidis, si frigiditas coniuncta est: frigidis, si *pati calidiori*
i. Fotus ex oleis adstringentibus, emplastrum de meli- *inimicum.*
diachylon commune, ireatum, additis aromatibus &
ngentibus. In calida causa ceratum santalinum cum cy-
, ceratum Galeni refrigerans. Rhabarbarum aiunt he-
vitam esse. Calidiore tamen & sicciore hepate, mors po-
ici debet.

TO. VALETII EXERC. XXXVIII.

Mnium viscerum maximè opportunum ob- *Gal. cap. 17.*
structionibus est iecur, propter tenuium ve- *lib. de consti-*
rum, quę in eius substantiam sparguntur pluri- *tut. art.*

mæ, ramos, cùm à caua vena, tum à porta expo rectos: per quos quidem omne traduci, export ríque debet alimentum. Obstructionis causæ, hu mor crassus, aut lentus, aut multus. Signa, col flauus, ob distributum sanguinem biliosioren qui præ sui tenuitate exilit; crassiore in viscere r stitante, hypochondrij grauitas, dolor, & (si gibb obstruatur) tensio, durities percipitur; spiran difficultas, à diaphragmatis compressione. Obstru cta simâ diarrhæa, ob chylum non distributun contingit. Huic affectui eadem curatio debetu quæ ictero ab obstructione oborto, de quo ant dictum est.

De 1 *Hydrωpe.* *CAP.* 39.

HYdrωpis 2 tria genera, Ascites ab vtre; qui venter aqueo 3 humore & 4 seroso ple nus vtrem repræsentat. Commotus his venter flu ctuat, quo modo vesica ex dimidio plena. Conti netur aqua inter epiploon & peritonæon; quan quam & portio excurrit in spatium epiploi & in testini, cùm à liene, colo, tenuíque intestino, ve iis partibus, vnde epiploon nascitur, malum ortun est. Alterum genus hydrωpis, aqua 5 inter cutem quæ & 6 leucophlegmatia, & 7 anasarca. Huiu materia iam crassior, est effusa in cutem atque car nosum genus totius corporis. Hîc si digitum impri mas, vestigium fit cauum. Tertium genus tympa

1 Symptoma tis illius, qui à nimia humoris abundātia nomen habet.

2 Materia & loco distincta.

3 Exudante in spatium epiploi, peritonæi, & intestinorū, tū ab infirmitate facultatis expultricis, tum ab hepatis cōtumaci obstructione; tum à laxitate venarum & renum infirmitate, aut eorundem obstructione, atque tuberculo.

4 Tunc enim adest sanguificationis priuatio.

5 Propriè dicta: quamuis hoc nomine tria hydropis genera contineantur apud Celsum; qui nominis huius author est.

6 Quòd albescat cutis à pituitæ suffusione. 7 *Quod per genus carnosum pituita suffundatur, sítque assimilationis priuatio.*

nites

:s, 8 in quo plurimus flatus humori commixtus vnde ventris distentio, qui percussus instar tym-i sonitum reddit.

[C]ausa hepar est omninò 9 refrigeratum, vel pri-[ma]riò, vel per consensum cum ventriculo, liene, la-[ctibus], tenui intestino, colo, 10 renibus, 11 vtero, [p]ulmone.

[N]ascitur hæc affectio ex 13 immodica vacuatio-[ne a]ut eadem longiùs 14 suppressa. Communis fe-[1]5 curatio medicamentis 16 hydragogis, quæ a-s vel pituitam ducant, 17 diureticis, topicis, & externis remediis, quæ humorem siccent ac re-[solu]ant: quibus si nihil proficitur, 19 ferro & igne [agen]dum est.

[L]eucophlegmatiæ peculiariter conuenit 20 phle-[boto]mia, & ea quæ magis incidant, vt tympaniti, [quæ] flatus discutiant. Phlebotomia igitur in solo [hoc] genere aquæ inter cutem locum habet. Nec quidem perpetuò, sed si otio & anteacta vita, [s]uppressa aliqua solenni vacuatione id vitium [contractu]m est. Morbi initio, priusquam 21 in cache-[xia]n abeat morbus, integris viribus, hoc Hipp. As-[cle]piadi, & Galeno visum est. Oportet autem ne-

8 *A tympano nomē ducens, & vocatur ab Hippocrate siccus hydrops, aphor. 11. li. 4. aph.* 9 *Simplici intemperie, primaria secundaria, vel tumore scirrhoso.* 10 *Labefactata vi secretrice seri, aut etiā vijs obstructis.* 11 *Per suppressionē mensium, eorumq. palindromen: aut per frequētes hystericas affectiones à venenata aura ex seminis suppressione.* 12 *Per translationem ma-*

in pulmonibus concepta ad ventrem. 13 *Per hæmorrhoidas, menstr. dysen-[teria]m.* 14 *Per scirrhi in hepate generationem, aut visceris ipsius intemperiem [fri]dam.* 15 *Quæ à symptomatis correctione auspicanda est, quod ipsum sym-[ptoma] sit calamitosius causa ipsa. Et propterea hydropicos statim secandos esse [ait] Hipp.* 16 *Vt decocto radicum verbasci fœminæ, succi ireos, syrup. rosat. lax. granis ebuli, diacarthamo, non item antimonio, quod veneficis empeiricis [ci]rculatoribus vsitatissimum.* 17 *Vt syrupo de radicibus de raphano.* 18 *[Su]dorificis, materiam digerentibus vt emplastro de baccis lauri.* 19 *Para-[cente]sis locum habet, si tantum in nimia humoris abundantia consistat hydrops [et r]ecenti generatione, cuius perennitas posita sit in hepatis vitio insanabili.*

20 *Hipp. lib. 4 de diæta in morb. acut.* que semel, neque copiosè detrahere, sed 22 mod cè, atque interuallis. Feréque placuit, vt è malleo detraheretur sanguis.

21 *Priusquã materia facta sit naturæ potens, & habitum corporis immutarit.* Purgatio leuibus pharmacis & per 23 interual datis, vt octauo quoq; die, vel duodecimo, vt vir tolerant. ℞. benedictæ ℥.ß. dissolue in sero lact Pilulæ de rhab. maximè laudãtur, quæ aliter à Rh ze, aliter à Mesue describuntur. Præferendæ su

22 *Vt par hydropici morbi & causæ ratio habeatur.* 23 *Nam vt sunt gradus coctionis ita quoque & purgationis.* Rhazæ, 24 quæ recipiunt rhab. succi agrimoni sem. endiuiæ an. ʒ. 3. agar. ʒ. 5. foliorum laureolæ in fusorum in aceto, & siccorũ ʒ. 10. Fiant pilulæ. D dit Rhazes ʒ. 2. ß. sed ʒ. 1. satis esse potest. Leuior fient, si sine foliis laureolæ formentur è succo ireo in quo mesereon, laureola, vel euphorbiũ madu rit. Similiter ex 25 pul. hieræ ʒ. 1. agarici trochis. ℈. cum oxymelite formentur pilulæ. Quod si in ox melite proxymè dicta maduerint, fortiores fient.

24 *Raz. ad Almãsorem, capite de hydrope.* Aliquando vti licet puluere hierę diacol. ad ℈. aut ʒ. 2. Leue est hoc pharmacum.

25 *Vel. ℞. hieræ picr. rhei electi agar. tro. an. ℈. 1. maceretur in oxymelite, in quo prius infusa fuerit laureola, aut turpethum, & formentur pilulæ.* ℞. sem. carthami conquassati ʒ. 2. aut 3. ireos flo rentię ℈. 1. cinamomi ℈. ß. infundantur per nocte in ℥. 4. seri caprini. Frequẽtissimus vsus est succi ra dicis ireos per residentiam depurati, vt eius, quo supernatat, capiantur ʒ. 2. ℥. ß. aut 3. vj. cum ęqua mensura aquę mellis, aquę distillatæ, è terebinthi na, seri lactis. Quòd si ab hepate metus, ne phar maco lędatur, admiscendum aliquid, vt ℈. 1. elect triasantali, vel diarhod. Abbatis, spicę, aut cinamo mi. Et hoc quoque laudatum est.

℞. polypodij querni ℥. 2. sem. carthami ℥. ß. se. ani si & fœniculi an. ʒ. 1. conquassata omnia in nodur linteolo constringantur, & vnà cum gallo decrepi

coquantur. Ius galli ſorbeatur. Aqua extillata è ırpureis floribus ireos data ʒ.6.vel ℥.1. quantitate ım ℈.1.electarij triaſantali,& Gr.8.cinamomi, efacißimè aquam hydropicorum ducit.

Sic vinum ſcylliticum ex vini ℔.6.ſcyllæ purga- ℔. ß. coctis ad tertiæ partis conſumptionem. oſis erit ieiunis ab ℥. ß. ad ℥. 1. Acetum quoque ylliticum ieiunis datum morbum expedit & terinat per vrinas, tumores omnes deponit. Contur melle, vel paſſo. Similiter oxymel ſcylliticum. udantur aquæ alkekengi, medij corticis ſambu- eiuſdem radicis, ebuli, aut ex eorundē floribus, ſilacis hortenſis, iuniperi, raphani, cuſcutæ. Cætem catharticas eiuſmodi aquas electariis triaſani, diarrhod. Abbatis, ſchœnuantho, ſpica, ſantalis, eliores reddes.

Cucumer agreſtis in frequenti vſu fuit & Græcis Arabibus, quo ſic vtendum.

℞. corticis rad. cucumeris agreſtis ℈.1. infriatum ſperge mulſæ. Sine moleſtia pituitam ducit, nec machum lædit. Ex Aëtio & Actuario.

Secretum 26 non reuelandum.

℞. ſucci cucumeris aſinini & radicis eius, ſucci ireolæ, ſucci ireos purpurei, ſucci abſynthij & eutorij ana ℥. 3. reſideant: quæ ſupernatat aqua, iiciatur. Craßiori verò parti inſperge rhabarbari, arici ana ℥. ß. ſpicæ nardi, ſem. endiuiæ, ſcariolæ, rtulacæ, maſtiches, lappæ, tragacanthi, ſalis geme ana 27 ℥.1. mellis col. ℥. ß. In vaſe vitreo repoa agitentur in ſole, vt fiat veluti conſerua. Detur per interualla.

26 Huius authorfuiſſe dicitur Gordonius, vt ſentit Valeſcus de Tharāta.

27 Valeſcus legit ʒ. 1. Quæ lectio magis arridet.

Vel.♃.ſcyllæ,turpeth.radic.eſulæ, radic. tenerr mor. tithymall. polypod.ireos, chamædryos, me curial.folior.vrtic.an.℥.1. Diſtemperentur triduo i aquæ partibus duabus,vini vna: tum coque ad te tias,& cola. Deinde colaturæ inſperge zinziberi piperis nigri,aniſ.petroſ.ſeminis fœniculi an.ʒ.1.c nam.galangæ,ſpicæ,xylobalſam.aſari an.ʒ.1. leuit bulliant,reponantur. Alternatim dabis patienti ℥. aut plus,proût primæ doſeos effectus ſuaſerit.Op mum eſt vti ſero lactis caprini,in quo maduerit c cumen abſynthij,cuſcutæ,Gr.x.alkekengi,fumari ſemina maiora, ſchœnuanthum, ſpica. Non hab par remedium Rhazes.Syrupus acetoſus cum aq cuſcutæ, vbi & ſitis extinguenda eſt.

28 *Hæc Celſus pluribus perſtrinxit cap.21.li.3.*

Nec calfaciendum 28 hepar, vbi obſtructio l beranda,& vrinæ deduci debent. Grauiter ſitiũt h dropici,quibus tamen potio largior danda non e quàm quæ vitam ſuſtineat. Vinum album, tenu ſubauſterum, in quo diuretica priùs admixta fu rint.

29 *Nulla enim radix humectandi facultate glycyrrhizam ſuperat.*

Oxycrati vſus eſt, cùm calor vehemens acceſſi Glycyrrhiza, 29 ἄδιψος appellata, quòd prohibe ſiti hydropicos. Probatur aliis Metrodori Epicu diſcipuli factum, qui hydropicus plurimùm qu dem bibebat, ſed ſtatim reuomebat. In iis igitu qui facilè & ſine moleſtia vomunt, probari pote Nam & vomitus vtilis eſt hydropicis. Clyſteribu quoque acribus & glandulis materia minuenda e Diuretica conueniunt, berula, lauer: vulgò iunc odoratus, ſpica nardi, aſarum, phu, meum, carp balſamum, caſſia, radix dulcis, roſa, ſemen hyp rici, dauci, ſmyrnij, petroſelini, calamus aromat

s,feseli, cancrorum fluuiatilium 30 siccatorum luis, cum æquali parte asari. Ita etiam erinacei cati in sole ℥.1.mel scylliticum, canthatides inte- æ,& aliis diureticis commixtæ, sed 31 minima antitate, vt ad Gr.5. Hæc autem vel in puluerem facta vel concocta dantur ex vino, oxymelite, ilsa, aquis 32 conuenientibus, quales priùs enu- ratæ sunt capite de oppilatione hepatis.

30 *Ac præsertim lapillorũ, qui in capitibus cancrorũ reperiuntur.*
31 *Ne vesicã exulcerent.*
32 *Vt ireos, enulæ cãpanæ, sambuci, ebuli, raphani.*

Hydropicis ex antecedente frigore, & obstru- one iecoris, vel lienis, id imperari potest reme- um.

♃. schœnuanthi, cinam. asari. mastich. absinht. is. fœnicul. ana ℥.6. rhabarb, spicæ, aristolochiæ gæ, petros. ana ℥.4. caryophyll. croc. calam. matici, cardamomi ana ℥.2. mellis quod sufficit. sis ℥.4. cum tepida.

Abominabilis vrinæ potus, sed maximè proba- Medicis. Tolerabilior, si ex puero impube di- letur cum melle, & aliis diureticis.

Nec satis est phlebotomo, catharticis, diureticis mitu clysteribus & glandibus vacuare materiam loca tumentia sacculis, vnctionibus, frictioni- s duris, balneis, emplastris, aliísque eiusmodi re- s resoluenda sunt.

Sacculi fiant è macribus furfuribus, milio, pani- sale, sulphure, calidis, & ita appositis.

Materia balneorum & vaporationum in ther- s siccis: aquę naturales salsę, sulphurosę, & eius- di reliquę: quę si desint, arte comparantur, li- efacto sale subquadruplo, eóq; plus minúsue, vel phure in aqua dulci. Possunt quoque incoqui a- hum, ruta, chamęmelum, calamenthum, maio-

rana,rosmarin.pulegium,fœniculus,satureïa,hyss-pus,schœnuanthum,stœchas,& 33 similia.

33 *Vt folia lauri itē baccæ laur.iuniperi,radices cucumeris,asinini,bryoniæ,ireos.*

Sunt qui veluti arcanum probant lapidem serpentis. Coluber aquaticus à cauda funiculo constringatur, atque ita suspendatur, vt sit subiectum vas aqua plenum. Euomet coluber lapidem, qui totam illam aquam consumet. Lapis è vinculo al-ligetur, & apprimatur ventri hydropici, paulatim aquam consumet.

34 *Quinetiā in arena sepeliendus hydropicus. Vide Gal.lib.9. Simplic. cap. de Pyrite.*

Sacculi quoque 34 ex arena & sabulo,vel cineribus calfactis sæpiùs apprimantur. Laudatur oleum 35 scylliticū,vel in quo decima pars euphorbij,mezerei,vel laureolæ coxerit.Sit autem oleum anethinum,aut simile.

35 *Efficacissimū erit oleū anethinū,in quo maduerit cuminum.*

℞.terebinthinæ ℔.1.thuris mastiches,myrrhæ ana ℥.ß.ladani, nucis moschatæ, caryophyllorum, galangæ,zedoariæ, cubebarum ana ℥. ß. foliorum laureolæ P.1.succi ebuli,& cucumeris asinini an.℥ 3.Redigantur in puluerem,quę redigi possunt.Misceantur. Fiat distillatio 36 in alembico,qua inungantur loca tumentia.

36 *Hæc vulgo dicitur balsamum.*

Vel. ℞. florum, foliorum,cortic.radic. ebuli & sabinæ ana M.1. radic. ireos ℥.1.scyllæ ℥. 2. coquantur omnia in ℔. 3. olei laurini, aquæ vitæ ℔.1. expressa colatura dissolue saponis vnc. iiij. fiat linimentum. Item.

℞.olei ℥.10. ceruss.ceræ ana ℥.7.vitriol.nitr.aloës, ana vnc.3. aceti acerrimi q. suff. Terenda terantur in mortario cum aceto deinceps affuso ad mellis crassitudinem: seorsim cerusa cum oleo coquatur, quibus mistis cera addatur. Transferantur in mortarium, & cum speciebus manibus

ſantur, vniantur. Hydropicis, ſplenicis,& apo-
natibus præſtat mirificos ſanitatis fructus, ma-
am diſcutiendo, reprimendo.
'ochleis tritis vti licet,& emplaſtri modo affixis. 37 *Hoc emplaſtrum validiſsimũ, & frequenti in vſu.*
rabile volunt hoc emplaſtrum.
℞. 37 thuris,maſtichis,myrrhæ ana ℥.1.granorũ
ri.℥.2. 38 coſti ℥.ß.cyperi ℥.1.ß.ſtercoris caprini
i ℥.4. mellis colati quantum ſufficit, ad congre- 38 *Vel, radicis angelicæ tantundem.*
dum emplaſtrum.
inapiſmi 39 diaſpiratum,priùs deſcripta. Ster- 39 *De his vide cap. de attrahẽtibus in materia chirurgica.*
a animalium calida conueniunt. 40 Frictiones
ale in hydrelæo diſſoluto, vel ex medicamentis
dis ſubtiliter comminutis.
erſeuerante malo,phœnigmi ex radice ſcrophu-
æ, ranunculorum, & ſimilibus emplaſtri modo 40 *Fiant quoque malagmata ex rad. cucumeru aſinini, bryoniæ, ireos coctu ſub cineribus, dein de miſtu cum ſtercore caprino, baccis lauri, & melle. Præterea ex cantharidibus ipſis cũ fermento admotu fiunt veſiculæ.*
oſitis ad decem horas præſcribendi ſunt.
Oportétque veſicas configi, vlcera aperta con-
iari, ſuperpoſito folio braſſicæ vncto è butyro,
oleo,grano ciceris, aut ceræ momento. Permit-
ır aqua fluere ad ſexaginta dies. Alioqui caute-
inducenda ventri in ambitu vmbilici, & quibus
tibus tumor eſt. Scarificationes quoque conue-
nt,ſed ſi nihil proficitur his remediis, extremum
41 paracenteſis.
De paracenteſi magna olim controuerſia, aliis
dicis omnino reprobantibus: aliis approbanti-
.Vtriuſque ſectę argumenta colligit Aurelianus
ronicωn capite de hydrope.
llos enim deterrebat, quòd ferè moriuntur om- 41 *Compunctio abdominis, & peritonæi ſectio*
, qui puncti fuerint.
Hi verò remedium temperabant, neque in om-
us vtebantur,atque ita ſeruabant aliquos. Gale-

nus Paulus Albucasis, Mesuæus in ascite pungũt latera vmbilici, qua parte illa vacua & inania su & propemodum excarnes musculi. Alij quid dextra parte, si lien: sinistra, si hepar in vitio est.

Alij verò ex eadem parte, qua viscus est, à q malum primùm ortum est. Si verò intestina in ca sa sunt, quatuor digitis sub vmbilico, sed paululu reducto phlebotomo in latus. Hippocrates inte cutaneos pueros incidit libro de locis in homir Aurelianus consensu veterum in intercute mag quàm ascite, paracentesim probauit. In aqua inte cute Asclepiades quatuor digitis supra talum tib compungit interiori parte ea, profunditate, qua v na inciditur. Qui locus compunctus si parum aqu reddit, femora, scrotum, pudenda, si quidem int muerint, loca etiam supra manum, articulos, inc denda sunt ex Leonide & Hippocrate. Formula verò punctionis ex lib. 6. Pauli & aliis collige.

Tempestiua autem est punctio, priusquam in c chexiam morbus abierit, firmis viribus, corpore i uenili, si atra bilis hydrωpem non contraxit, si val dus stomachus, si æger non febrit, aut si febrit, r missionis tempore. Hæc omnia prouidenda su priusquam de paracẽtesi decernas. Alioqui temer ria est via. Quæ etiam si adsunt præmonẽdi tam amici ægri quanto cum periculo remedium tent tur. Tentaríque debet, vbi aliis remediis nihil pro fectum est.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Υδρωψ tumor est, vel totius corporis ab humore, v ventris tum ab humore, tum à flatu. In toto corpore & ven ἀνασάρκα, ὑποσαρκίδιος, σαρκίτης, λευκοφλεγματίας dicitur. In v

qua collecta, non tamen penitus sine flatu, ἀσκίτης. In eo- ,flatus plurimo interclusο cum pauca aqua, τυμπανίας vel τυμπανίτης, Hippocrati Hydrops siccus nominatur. In omni- causa antecedens, calor est, vel frigus. Coniuncta verò, per est frigus. Refrigeratur enim hepar, sanguificatio :auatur, siue proprio ipsius iecoris vitio, vt phlegmone, ho, hydatidibus, intemperie: siue per consensum, vt fol- i fellis, lienis, ventriculi refrigerati, mensenterij, intesti- ım gracilium, ieiuni, pulmonis, renum, septi trāsuersi. Ex :nim omnibus malum communicatur hepati. Vt si splen cirrhum non purget sanguinem, renes obstructi, aut im- illiores serum non trahant, aut emulgentes, menses sup- si sint, aut immodicè fluant, aut hemorrhoïdes, cor non etur. In immodica enim vacuatione, spiritu cum sangui- xhausto calor extinguitur: in suppressione, sanguis vel :ementa refluunt in hepar, vnde suffocatur. Aliquando tactu chyli frigidioris læditur, vt aquæ frigidæ potu à ıre & exercitio. Sic intemperie hepati à pulmone, aut alia e communicata, Phthisici & Hectici hydrope magna ex e corripiuntur, nisi ventris fluxu intereant. Eodem modo matici, aqua in spatio thoracis collecta, & in ventrem lem effusa. Comitatur febricula, assidua, lenta, cum pul- ıruo, sitis, humore circum viscera torpescēte, salsedinēm- ıtredinem colligente, spirandi difficultas à cibo etiā pau- ıb plenitudinem, & venarum distētionē, tumor, grauitas, ır vitiosus, cibi fastidium. Ex retentione vrinæ (si verus rops dici debeat) subitò fit, & repentè. Sæpe enim pus vel amentum vrinę, quod meiebatur, retentum, speciē quan- hydropis adfert, quæ apertis viis, & prioribus vrinis cras- ıntibus sanatur. In cæteris sensim generatur.

Hydropis causæ antecedentes & coniunctæ.

ıasarca fit ex humore aquoso partim à iecinore, partim à carne corporis, veluti in aquam resoluta, sæpiùs post :bos diuturnos & febres pituitosas. Symptomata, tumor ex æquo in toto corpore, sed partibus inferioribus ma- ıb humoris grauitatem, & partium frigus, corpus laxum, idum, emortuo simile. Initio dignoscitur partium extre- um perpetuo frigore, facie intumescente post maciem, ebris & pedibus crassioribus & calidioribus. Si fluxus

Anasarca qui fiat, & quæ sint eius symptomata.

immoderatus præcesserit, aquæ frigidissimæ potio, pede tumuerint non à vigiliis, impregnatione, nocturna stati Si cauitas remaneat impresso altiùs digito. A causa calid ficilior curatio, quia calidis ducitur aqua, siccatur, flatus a muntur. In ascite humor aquosus, vel potius serum inte ritonæum & intestina colligitur tanquam in vtre, vnde n bo nomen. Spiritus aliquid admiscetur. Causa, maius fri quàm in Tympanite, succedit cachexiæ, morbis hepatis dis, obstructionibus, morbis lumborum, renum, vesicæ. S ptomata, tumor ventris, reliqui corporis alimentum non tientis consumptio, inualescente morbo tumor ad fem pedes, scrotum, sensim quasi cuniculis factis, maximè inambulationem humore defluente. Aliquãdo thoracem cupat. Exudat serum è iecore, intestinis, omento, & simili Initio fieri intelligemus, si multum vrinæ generetur, & red tur, paulò pòst in venis remaneat: sitiunt, corpus contabe Signum certissimum, si cùm è latere in latus mouentur, pe piatur sonus aquæ defluentis. Vitio hepatis ortum cogno mus ex dolore & distentione partis, & si nullus ex morbis periùs enumeratis præcesserit.

Hydrops à causa calida curatu difficilior cur sit.

Ascitæ generatio, causa, & symptomata.

Ascitæ signum certissimum.

In tympanite abdomen distenditur flatu. Causa, mi caloris mutatio. Succedit cruditatibus, flatibus ventris discussis, distentioni venarum, dolori circa vmbilicum, nullis medicamentis cesserit. Initiò veluti inflatio. Hinc tus spissiores effecti in nubem, tandem in aquam, vt pluuia concrescunt aucto frigore, vel aqua è venis in spatium v tris, veluti per diapedesim effluit. Cognoscitur, quia ven tympani modo sonat. Facies minùs recedit à naturali habi maior ventris distentio.

Tympanitæ causa.

Non admodum formidabilis est aqua intercus, quæ nu antecedente morbo: deinde quæ longo: omnium periculo sima, quæ ex acuto nascitur. A scirrho confirmato, non cu tur, vix à resiccato nimis hepate: ab hydatidibus maximè. gnum pessimum, vbi vacuata, vel sponte, vel arte, materia, lum redit. Causa enim pertinax. Ergo quod scribitur Aph. libri sexti. Hydrope correpto, si aqua è venis in ventrem fluxerit, morbum solui, non est perpetuũ. Multis enim sp vel arte commoto ventre, & aquosis multis inde expurga

Tympanitæ signum pessimum.

ſuperfuit ſalus, quo modo ſectis mors contingit, ſiue a-
uerit in ventre, ſiue in thorace. Hoc in thorace annota-
ippocr. libr. de morbis, quod & experientia confirmat.
etiamſi expurgetur aqua naturæ ſponte, vel arte, ſi viſce-
corrupta, vel ſyderata, celeriùs moriuntur. Multos ob-
uimus, qui ex alui profluuio meliùs habuerunt, ſed pau-
ſt manente cauſa morbus rediens interitum attulit.
ando etiam in nimia effuſione humoris vnà ſpiritus ef-
tur, quod Hippocrates monet in iis, qui ſecantur & *Hippocrates aph. 27. li. 6.*
ur. Ob ídque oportet integris viribus, & priuſquam
a corrumpantur, remediis vti primùm purgantibus,
e aliis. Libro de Iud. In hydrope detento, ſi aqua ad
em, aut veſicam fluat, ſolutio. In leucophlegmatia alui
uuium vehemens, ſolutio. Sed in Prædictionibus ro-
viſcera eſſe vult, ſi quis liberetur. Ex quo loco viden-
antequam curationem aggrediamur, an ſit ſpes ſalu-
ëcne. Addit Oribaſius tuſſim ſignum eſſe mortis in hy-
cis. Et Aphoriſ. 35. libr. 6. Aqua intercute laborantibus *Tuſſis hydropi ſuperueniens nō ſemper mala.*
ſuperueniens, malum. Sed hoc diſtinctione quoque e-
Si videlicet id fiat ab aucto morbo, & aquæ ratione,
am pulmonum arterias aſperas occupet, vnde tuſſis.
ſi aliunde, non ita mala. Ex obſeruationibus noſtris
on videntur prætereundæ. Ioanni Blanché negotia- *Ioannes Blāché mirabiliter hydrope liberatus.*
ariſienſi in Angliam profecto Hyeme tumor cum mi-
o quodam ſubſedit, euanuítque morbus, nec rediit. An
integro, aut non ita læſo viſcere aqua partim calo-
iuo excitato, partim aëre marino reſoluta fuerit? Cui-
per ſudores ſponte excitatos & quaſi diſtillantem a-
, curatio. Alteri mors, cùm multo alui profluuio tu-
ſubſediſſet, redeunte morbo. Hoſpiti leonis argentei
o D. Iacobi inuenta ſunt ſyderata inteſtina, & omni-
rupta, quaſi ſugillata, humor plurimus cruentus, &
æ carnium ſaturatæ ſanguine ſimilis. Cuidam ad vi- *Hydropicorum hiſtoriæ.*
reſectis vnguibus pedum, exercitio & frictionibus pau-
humor illùc defluxit, conualuit. Domino Charon
ti Sancti Petri, cùm antea de renibus non conquerere-
ebricula, infirmitas virium, inclinante ad exitum mor-
venter vtrinque inflatus, dolens, obtigit. Vrina duos

ante mortem dies ſupprimitur. Diſſecto cadauere ren ſini totus abſumptus repertus eſt, vomica plenus, quæ cruen ſaniem reddidit. Dexter verò ren calculo vreterem obſtru obſeſſus.

Remedia ſunt ſyrupi, opiatæ, clyſteres, admota, pulue phœnigmi, veſicatoria, cauteria, punctio, ſcarificatio cutis aponeuroſes muſculorum, diæta, digerentia, epiſpaſtica, c plaſmata, vnguenta, pilulæ, diuretica, apozemata, aquæ di latæ ob tenuitatem vtiliores; decocta herbarum conueni tium, ſanguinis miſſio, ſuppreſſis menſibus aut hæmorrhoi bus, victus ratio exſiccans, abſtinentia à iuſculis, potu, fru bus exceptis paſſulis. In leucophlegmatia, reſolutis parti in pituitam, purgantia, vomitus, errhina, maſticatoria, & ſi lia. In aſcite aquam ducentia. Illigandus lino venter, & quotidie metiri conueniet, vt intelligatur, quid medicame profecerint. Cochlearum vſus, theriaca, iris ſilueſtris, ſol nella, vnguentum arthanitæ (illitum enim aquas per ventr purgat, & digerit) emplaſtrum ceroneum auctum ſulphu ſucci ireos & ebuli crudi potiùs, quàm cocti, aquæ ſulphu tæ, oleum de ſulphure, decoctum guaiaci cum aqua tereb thinæ, raſura pergameni (quæ ratione aluminis & calcis in xiuio ex rebus diſcutientibus comparato coquitur, ve affigitur ad modum cataplaſmatis, cui & alia permiſceri p ſunt) piloſella (quæ maximè obſtructa aperit) aqua diſti tionis limacum, teſtudinum, cum alia materia. Sed mirum modum potus abſtinentia, vt & in ventriculo humidiore.

Cor. Celſus cap. 21. lib. 3. Celſus laudat potum medium, qui vitam ſuſtineat, & vri moueat. Metrodorus Epicuri diſcipulus coactus ſiti, bib ſolebat, deinde vomere. Notanda hiſtoria Celſi. Apud An gonum regem ex duobus Medicis vnus quendam eo mor mediocriter implicitum negauit poſſe ſanari. Alter ſe ſana rum pollicitus eſt. Prior reſpondit ſe reſpicere ad animu alterum verò ad morbum ægri. Neque res fefellit. Cùm en poſſet optima victus ratione ſeruata curari, ob intempera tiam periit.

Celſus ibid. *Paracenteſis*] Eraſiſtratus apud Celſum reprobat ſecti nem hydropicorum, quia ſemel effuſa aqua, & affecto he te, poſtea regeneratur. Si tamen priuſquam putreat mater

s concidant, grauiúsque affectum hepar, & partes aliæ t, adhibeatur, optimè nutrito priùs ægro, & confirma-il peccatur. Sed extremum remedium est, & non nisi vr-necessitate vsurpandum, & cum magna Medici pruden-lippocrates non solùm paracentesim, seu sectionem, ionem etiam probat, puto vel pulmone affecto, vt in ratis, vel vt paretur via scalpello, quemadmodum dein-ocebimus. In eo igitur libro, cuius initium est, ἠν ἡ τοῦ ονος ἀρτηρίη, suppuratos, qua parte pus se prodit, in dor-pectore vrit aut secat, alioqui enutritos priùs lacte. In picis verò venas in scroto crassissimas secat: paulò pòst em scroto, femoribus, ac tibiis frequentia vlcuscula llo incutit. Deinde quà parte magis fluctuat aqua, aut n costam ab vltima ad os, ex quo terebra caua τρυπα-γλυπτηρίῳ perforat, donec exeat aliquid aquæ, ex quo li-ntum indit è lino crudo, spongiámque mollem alligat, cidat linamentum. Quotidie semel aliquid expurgat s duodecim. 13. die reliquum aquæ emittitur, via relin-r, vt quod supernascitur, effluat, venter cibis resiccatur. ıur & scrotum intumuerint, vulnusculis audacter con-. Sæpè hepate maximo, & priùs lacte nutrito ægro, ıetallo, sed alia materia, inurit octo inde crustis factis. ıulli id faciendum censent buxeis fusis feruenti oleo s. Libro de locis in homine tenuissimis ferramentis cir-bilicum vrit, ac tantum aquæ quotidie trahit, quan-ires ferant. Hoc semper obseruato, vrendum aut secan-priùs, quàm pituita corrumpatur, viscera grauiùs lædan-vires concidant. Deinde vacuationem paulatim, id est, bus, vt priùs, faciendam. Galenus paracentesim in hy-laudat, vstionem in suppuratis, duplicémque affert ıem, cur periculosa sit vniuersa vacuatio in hydropicis. ctionem, scilicet, caloris natiui, simul cum humore ef-e spiritu, & pondus visceris: quod cùm non ampliùs tatur ab aqua, septum, & reliqua thoracis viscera tra-orsum. Plura sunt apud Albucasim, Aurelianum, Pau-b. 6. cap. 44. Recentiores tutiùs progrediuntur. Viam t cauterio potentiali, deinde actuali. Hinc scalpello per-t, & cannula caua commodiore, quàm linum crudum

Paracentesis non nisi vrgente necessitate summa vsurpanda.

Hippoc. lib. de int. part. affectibus.

Hippocratis, sensim educunt aquam. Aculeato scalpello
tur, vt minor fiat perforatio, locúmque eligunt, vbi
deorsum in imum ventrem tendit, relicto hepate &
chondriis, in medio musculorum obliquorum epigastri
tem materiæ medicamentis purgant, topicis discutiun
cante victu absumunt, vires diligenter fouent. Minù
tuunt à peritonæo perforato, quàm à membrana succi
te costas. Diligenter cauent, ne pungantur intestina, ne
tas hepatis sit emortua, scirrho, aut splenis tumore, aut
pulmonis, aut infirmis viribus, aut ætate senili æger lab
His demptis minùs esse periculi, cùm natura sæpè viam
moliatur per vmbilicum, & quibus vulneratus est ve
nisi vulnus ad gracilia intestina penetret, omnes eua
Longè tamen tutior scarificatio cutis totius ventris ad
neuroses musculorum, paruis scissuris, quibus per ventre
rum resudet.

Quæ diligẽter cauenda, vt legitimè fiat paracentesis, & vacuet.

ANTO. VALETII EXERCIT. XXXI

Hydropum generationis modus.

AD frigidam iecinoris intemperiem hydr
consequuntur, labefactata scilicet hæma
& toto corpore refrigerato. Vnde vel pituitosu
serosus humor inter peritonæum, epiploon &
testina, transiens per mesaraicas venas, quæ ad
dem intestina terminantur, colligitur, tumor
ingrauescente malo ad femora progrediente, sin
que in ventre, velut in vtre, fluctuationibus exc
tis, & hinc ascites: vel eadem ventris loca spi
flatuoso replentur, & cum flatu, ait Aëtius, q
nebulosus est humor, vnde tympanias: vel fit aq
sanguinis plurimi in vniuerso corpore collectio
qua corporis habitus spongiæ instar intumescit
fit anasarca. Ascites & tympanias à minore sunt
gore, quàm anasarca. Hydropum causæ fusiss

untur ab Hollerio ex comment. Gal. in aphor. ibr.4.Aphor. comment.4. de rat.vict.in acut.2. gnoſt.Signis vix opus eſt aliis, vt diſcernantur: maximè ſpectandum, vtrum hydropiſis ſit ab ate per ſe, an ab aliis partibus per conſenſum. ındo per ſe,tuſſis leuis,ſiccáque moleſta eſt,he- : mole ſua pulmonem in anguſtiam trahente. ections paucæ & aridæ ſunt, quia rapitur aliò oſus humor, & illæ in inteſtinis reſides torren- , præcipuè verò ſi inflammatio acceſſerit. At ı aliæ primùm laborant partes, ſuis propriis in- oſcuntur ſignis.

uratio in humorum præparatione, vacuatione, ffectarum partium confirmatione eſt poſita. nores parabit id apozema.

℞.quinque radic.aper. in vino albo macerat. ana ℥.1.rad. inctor. valerian.enulæ campan.ireos,cort.rad. fraxin.& ıariſc. ſimiliter macerat. ana ℥.ß. omnium capill. end. a- .cuſcut. cichorij, abſynth.Rom.an. M.1.ſemin.aniſ.me- ucumeris,card.bened.ana ʒ.2.flor.cardiac. antho.& ge- ına p.1.f.decoct.ad ℔.1. In colatura diſſol. ſyrup. capill. & de bizantiis ana ℥.2.fiat apozem. clar. & condîtum, vt ,pro doſib.3.

Aduerte autem ſi febris adfuerit, vt plerunque ſolet, aut ſi hydrops calidam hepatis intempe- ı conſequatur, admiſceri oportere frigidas her- hepaticas, itémque ſemina frigida maiora & ora, quæ alia contemperent. Si purgans eſſe ıeris, in huius decocti ℔.1. colata infundantur ennæ mund.℥.2.agarici ℥.1. cinam.vel puluer. ar.triaſantal.vel zinziberis ʒ.1. In expreſſione luentur ſucc.ireos ʒ.2.ſyru. laxatiui roſ.pallid. ſacch. q.ſ.fiet ſyr. perfectè coctus: de quo cap.

æger ℥. 2. ex cochleari, vel cum aqua cuſcutæ, abſynthij, aut cum decocto cicer. rubro. ſem hebdomade. Vel purgans medicamentum p poſt ſumptas apozematis ſuperioris doſes ſic p ſcribitur.

℞.rad.gram.petroſ.& fœnic. paſſul.mund. glycyrrh ana. ʒ. 2. agr. end. capill. ven.ana. M. ß. ſemin. fœnic. melon. ana ʒ. 1. fol. ſennæ mund. ʒ. 2. f. decoct. & co ra ad doſim. In qua infunde rhei elect. ʒ. 1. agar. troc. cinam. ʒ. ß. In expreſſione diſſol. ſyr. capill.ven. & roſ. lid. laxatiui an. ℥.ß. f.potio. Pauperibus diacarthamum, phœnicum, folia ſennæ imperantur: vel pilul. aſſaieret, phang. de rhab. agar. ſuccis hydragogis exceptæ, duo aut tribus elaterij granis additis, ſi frigidior & humidior li conſtitutio permittat.

Saluberrimus erit clyſterũ vſus,qui modò le erũt,modò acriores ex diſcutientibus flatus par in quibus diſſolu. diaphœnic. benedict.laxat. anthoſ.ol. aneth. Sæpe verò ac ſenſim dum pur tur,hepar roborari debet,ne factum debilius,aq denuò generet. Itaque tale electarium præcipia cuius tabella vna dimidia hora ante paſtũ ſuma

℞. puluer. electar. triaſantal. dupl. rheo.ʒ. 1. ſpec.di Abb. & lætific.Gal. ana ℈.2.raſ.corn.ceru. ebor.ana ʒ.1. garic. electar. ʒ. ß.ſem.acetoſ.plantag. ana ℈. 2. cum ſacc in aq. abſynth. aut agrimo. diſſolut. f. electar. per loz pond. ʒ. 2. vel adiecta conſeru. roſa. capill. ven.f. condit cap. vt ſuprà.

Atque ſuperiora hæc remedia omni cõueni hydrωpi: præter quæ & ſua ſunt cuique peculia Cùm enim tympanites & aſcites nunquam ſect ne venæ profligentur, eâ tamen anaſarca incipie integris adhuc viribus, & hapate non vſque ac perfrigerato, iuuatur, quòd naturam leuet hun rum copia grauatam, maximè ſi talis hydrop

Sect. 4.libr. de vict.rat. in acut.

ſuppre

pressis mẽsibus, aut hæmorrhoidibus fiat. Quę
inctio maximè obseruanda. Nam alia si sublit
sa, vitanda phlebotome, siquidem sanguinem
tat laudabiliorem: prauum verò, qui in primis
is circa mesenterium & iecur congeritur, in cor-
rapiat vniuersum. Sic etiam in ascitæ remediis
stitui debent quãtitate maiore, quæ flatus discu-
it. His autem artibus postquam toti prospectũ
corpori, topica, quæ robur hepati & ventriculo
cilient, materiámque resoluant, qualia sunt fo-
nta & litus, vsurpantur.

♃. agrim. maioran. menth. sicc. stœch. absynt. ana M. 1. c. cyper. calam. arom. ana ℨ. 2. flor. chamæm. melilot. ros. ana p. 1. f. decoct. in aq. & vin. rub. pro fotu hepatis cum ig. Post fotum siccata pars illinenda. ♃. olei cappar. & nth. ana ℥. 1. pulu. calam. arom. & absynt. ana ℨ. 1. cum cera imentum.

In tympanite vtiliora sunt cataplasmata ex fari- diaphoreticis, orobi, lupinor. fœnugr. lolij, & d. herbis ac seminib. in vino, aut vrina pueri de- tis, adiecta portione emplastri de baccis lauri, vngu. Agrippæ, vel Martiati. Hûc faciet empla- im de bacc. laur. & de meliloto cum succo rutæ, simili, & pauca aqua vitæ emollitũ: vel emplast. ercore vaccino, caprino, aut colũbino, sulphure, cis lauri, farin. lupinorum, axungia gallinæ & o rutaceo additis.

el. ♃. origan. calamenth. rut. agrim. scœnuanth. ana M. 2. car. laur. iuniper. semin. caru. anis. fœnic. ana ℥. ß. flor. mæm. aneth & anth. ana p. 2. Impleantur sacculi duo: qui iant in aq. & vino albo pro fotu. Hunc sequitur litus. ♃. rut. & irini ana ℥. 1. puluer. radic. ir. ℨ. 2. cum pauco em- tro de melilot. f. linim.

Ad ascitem sacculi comparantur milio, semine

apij, cumin. caru. bacc. laur. contus. florib. cham melil. torrefactis antè singulis in sartagine, & v albo irrigati. In anasarca stuphæ siccæ meatus a riendo, sudores proliciendo, discutiendo, magn afferunt adiumentum.

Vel humidus vapor decocti conuenientis t corpore excipitur. Vt.

℞. radic. fœnic. ebuli, ireos, acor. enul camp. ana cortic. inter. vlmi. & cappar. ana ℥. ß. hysso. rut. salu. agr rosm. calamenth. origan. absynth. ana M. I. semin. pet rut. cyper. baccar. laur. & iuniper. ana ℥. ß. flor. cham aneth. anthos, & melil. ana p. I. f. decoct. in aqua & vin. cum pauco aceto in fine addito. Lapides igniti in id dec iniiciantur. Vapor toto corpore, vt dictum est, benè conte recipiatur.

His præsidiis si non cesserit hydrops, hydrago medicaměta repetentur, itémq; topica supradic Sitis, quæ in hoc affectu premit maximè, tolera nonnullis remedio est. Id nobili constat histor Rusticus, quem aqua inter cutem malè habeb Antonij Beniuenij Medici clarissimi opem exp stulat. Hic morbū iam inueteratū perspiciēs, sub dens respōdit opus esse, vt non vltrà biberet, qua vt vitam sustineret. Discessit æger, & anno perac medicum inuisit, & interrogat, an ipsum noscer Negauit hominem nosse. At ille, tua ope curat inquit, ad te reuertor, scire cupiens an adhuc mi liceat aliquid bibere, cùm hactenus per annu nihil biberim. Admiratus Medicus interrogat, cui id consilio fecerit. Cui ille, tuo, inquit, & rem om ab initio narrat. Iussit tum paulatim vino assuesc re, austero, ac tenuissimo. Discessit: & curiosa p tione vsus pristinæ sanitati est restitutus.

Curatio lienis. C A P. 40.

Plenicos 1 appellant, quibus induruit 2 lien,
3 grauitas ſiniſtra parte ſentitur. Difficultas eſt
nhelitus, 5 ſitis, oris ſiccitas, 6 pedum inflatio,
olor plumbeus, decubitus in 8 ſiniſtrum latus,
uis, extat durities 9 oblonga, dolor ad 10 iugu-
ı ſiniſtrum tendit, pediculi ſcatent, nocte 11 ſu-
grauis, fœtet 12 anima, pudenda 13 turgent, e-
ıpit 14 ſanguis, gingiuæ 15 corrumpuntur, venæ
ienem nigricant, & ſqualeſcit cutis, vlcera mali-
in tibiis naſcuntur. Quorum aliqua vel omnia
oſos produnt. Lege quę annotauimus in aphor.
ib.6. & Celſum cap.7. lib.2.

Curatio.

nitio molliendus 16 venter caſſia vel catholico.
òd ſi inferiori parte viſceris ſcirrhus eſt, clyſteri-
vtendum erit. Poſt hæc phlebotomia conuenit
ıſilica ſiniſtra, in duos dies diuiſa vacuatione,
ılo foramine. Quòd ſi vires ſuſpectæ ſunt, vena
: ad medium digitum, vel minimum venit, inci-
da eſt. Alij venam poſt aures 17 diuidunt, &

1 Qui ex ſplene laborãt, lib.6. de locis male aff. & 9. κατὰ τόπους.
2 A tumore contra naturã, præſertim ſcirrhoſo.
3 Dolor grauis, ex materiei copia & partis obtuſo ſenſu.
4 Per oppreſſionem diaphragmatis, cui ſubiacet lien.
5 Ex corrupti humoris in aluum effluxu, & omnis humoris exhauſto.

um hydrops eſt in propinquo, & lien eſt καλάρροπος. 6 Color enim ſimilis efflo-
: humori, cuius dominatu corpus tenetur. Vnde ſæpè icterus niger, elephantiaſis.
in dextrũ moleſtior, ob μετεωρισμὸν & ſuſpenſionem. 9 Quæ præ ſe fert ideã
s obſeſſæ. Sed tamen exiſtit ἀνάρροπος καὶ καλάρροπος lien, atque tum rotun-
ſt tumor. 10 Ad clauiculam, diaphragmatis ſympatheia, quæ tunicæ coſtas
ngenti communicatur. 11 Ex prauorum ſuccorum pleonexia: vnde purga-
s neceſſaria ſignificatio fit. 12 Humoris in aluo corruptione. 13 Ex fla-
to ſpiritu. 14 Criticus, aut ſymptomaticus. 15 Ex tranſlatione mate-
ue acerbi vaporis, per continuitatem interioris tunicæ, quæ palato & ſtoma-
ommunis eſt. 16 Expurganda prima regio corporis, vt ſplenica medicamenta
nem aditum habeant. Vt. ℞. caſſ. recẽs extrac. ℥. 6. cum ſaccharo fingatur bo-
Deinde. ℞. fol. ſennæ mund. ℨ. 3. vel ℥. ß. macerentur in decocto pru. damaſ. &
m dilutum ſuperbibatur. 17 Et quidem ſine ratione, nec ſine periculo.

ſanguine,qui effluit,lienem inungunt.Veteres e
naturali quadam ratione atque beneficio con
crediderunt,ſuperfuſum ſanguinem langueti m
bro præſtare medicinam. Quòd & Veterinarij
tinent. Conſtat quoque certo experimento v
apertas,quæ ad lienem nigricant, vehementer
fuiſſe, vt inde inueteratum malum & cōtumax
nino curatum ſit.Iiſdem venis ſanguiſugę & cu
bitulę cũ ſcarificatione affigi poſſunt.Sed hæc l
lia remedia lieni,vacuato iam corpore conueni

Purgandum quoque corpus eſt,ídque interua
pharmaco quidem per os ſumpto,ſi magnus tu
eſt,aut ſuperiori viſceris parte collocatus.Diure
non ita proſunt,quia à liene ad renes non 18 ita
parata via eſt.Cæterùm iuuare poſſunt alia ratic
quia videlicet incîdunt,& aperiunt.

Potiones & melicrata ex cortice radicis 19 c
paris, ſcolopendria, capillaribus, roſmarino, ra
thamariſci,ſemine agni caſti,endiuiæ,ſcariolæ,p
tulacæ,ſeminibus illis maioribus & minoribus,
ticę & radice ſalicis,fraxini,geniſtę,& aliis, quæ
pite de oppilatione hepatis ſcripta ſunt.

Purgationes ex epithymo, foliis ſennæ, pulu
hierę 20 diacolocynthidos,& aliis,quę cap.de
lancholia deſcripta ſunt. Ex ſero caprino,aqua
brorum,aut ea,in qua chalybem candentem ſæp
extinxeris.

Laudatur aqua depurata, quæ è cotibus defl
cum acuuntur enſes.Lixiuiũ,oxymel, acetũ ſcyll
cum,ſyrupus acetoſus,ſyrupus capill.ven.de pon
aquę, & cætera, quæ partim capite de oppilati
hepatis,partim cap.de hydrωpe dicta ſunt.

18 Tamē ſecundo iudicio lien per vrinas interdum vacuatnr.

Hipp. lib. de internis affectionibus.

19 Nā quale eſt hepati abſynthium, talis eſt lieni cortex capparis: & quale eſt hepati eupatoriũ, tale & lieni ſcolopēdriũ. Sic itaq; fiat melicratum. ♃. cort. rad. cappar. ℥. 6. polypod. querni tātundem: f. decoct. ſufficiens: in colatura diſſolue mellis ℥. 3. f. hydrom. Vtatur horis duabus ante paſtum.

20 Præſertim ex deſcriptiōe Paſchii apud Scribo. Largum.

Capparum 21 vſus ex oleo & aceto plurimùm datur.Laudatur vas è ligno fraxini,quo vtantur, n bibunt. Corallus quoque tritus ex ſyrupo róſo. Optimum interim erit his vti trochiſcis. pulver. tamariſci, radic. cappar. ceterach, ana limaturæ chalybis ℥. ß. ſpicæ. cinamom. ana ſacchari borraginati vnc.1.cum oxymelite fiant chiſci.

Ad vehementem etiam lienis dolorem, inflaiém,duritiem, punctūram, mirabilis eſt puluis capparum à veteribus ſi concinnatus. ♃.cortic. ic. cappar. exag.27.(eſt autem exagium Actua-ſextula,(ſexta vnciȩ pars)ſemin.aceto ſæ exag.18. tic.radic.tamariſci exag. 9. trita in puluerē dencum aqua, vel oxymelite, exagij vnius ponde-Decumbat in ſiniſtrum latus æger, & tres horas inet. Sumendi tempus hora noctis media, vel n ſitis vrget.

Durities verò, quòd attinet ad topica,mollienis,incidentibus,reſoluentibus curanda eſt.Adngentia quoque commiſcenda,vt inde robore-22 viſcus,plus minúſve, pro ratione fluxionis nfirmitatis viſceris.Mollies hoc vnguento,inci-,ac reſolues.

23 olei de capparibus ℨ. 6. medullæ vituli, pinedinis anatis, ammoniaci in aceto diſſoluti ana

21 Capparum vſus, ſine delectu minimè eſt admittēdus. Dum enim ex aceto ſumuntur, oxyregmiam pariunt. Adde quod humor melancholicus ab aceto fermentetur Hippoc.lib. 3.de vict.rat. in morb.ac. Sed tales ex vſu eſſe poterūt cappares. ♃.capparum ℔.3. paſſul.Corynthiac.℔.1. reponantur in ℔.1.ſacchar.fuſi cū ℥.ß. cinamomi in vaſe, & affundatur aliquid aceti. Hæ

triculo non oberunt. 22 Communi enim officio fungitur.

Vel. ♃,medullæ cerui, aut cruris vituli, butyri recentis, olei de cappar. ℔. 1. ammon.in aceto diſſol.℥. 2. aquæ roſar. ℔. ß. coquantur ad conſumnem prædictæ aquæ in balneo mariæ,quo linatur lienis regio,leuiter fricanda m.

ʒ.2.aceti ʒ.1.ceræ quantum sufficit,fiat emplastr molle ad formam linguæ bubulæ.

Remollit butyrũ, adipes ex cap.7.lib.5.de Sim & libro 5. de compositione pharmac. secund genera.

Radix lilij,maluæ, bismaluæ,brancæ vrsinæ achanti. Scylla quoque & radices in oleo & vi austero coquuntur,ad consumptionem vini.De de ad formam emplastri imponuntur.

Contra tumores & obstructiones lienis præs tissimum istud est vnguentum. ℞. mucagin. sen nis althææ extractæ in vino albo tenui ʒ. 6. olei capparib.℥.1.adipis anatis ʒ.3.puluer. ceterach.ʒ f.vnguẽtum.Aliud. ℞. olei rutacei,ol.de cappari ʒ.6.puluer.radic.cappar.ʒ. 1. ceræ & aceti scyllit parum,fiat vnguentum.Vel.℞.olibani, ammonia ana ℥.1. dissoluantur cum aceto ad crassitudine deinde cum succo brassicæ diu pinsantur,& app nantur ad duritiem splenis.

Ficus pingues similiter præparatæ,ammoni cum in aceto dissolutum , & ex oleo rosace oleo in quo scolopendrium coxerit, oleo amyd dulcium, de liliis, de cucumere asinino, de hyp rico, de ben, de capparibus. Conuenit & empl strum de meliloto,dialthæas, cerotum œsypi, di chylon sine gummi , cum mucaginibus radic althææ,lini,fœnugræci. Vbi iam remollita duriti est,lapis molaris,pyrites,aut 24 lapis alioqui duri simus aceto acerrimo candens extinguitur: linte inuoluitur,& sæpe apponitur. Alioqui fumus exci pitur. Sed his vtendũ est solùm, cum iam aliqua e

24 Aut etiã lateres candentes aceto extincti parti admouentur ad discutiendum.

e remollitus tumor est. A quorum vsu ad re-
lientia redeundum est, oportétque per inter-
a alternatim vti his remediis. Posteà verò for-
ibus vtendum erit, ac primùm quidem ammo-
o opopanax miscendus est. ℞. ammoniaci ℥.1.
opopanacis ℥.1. Dissoluantur gummi in aceto:
de malaxentur cum oleo de cucumere asinino.
quoque miscebitur emplastrum Agrippæ: &
iinuetur tumor, veniemus ad emplastrum de
ento, ad dropaces, ad sinapismos, ad cauteria
potentialia (vt vocant) tum actualia.
it si humorum inhibitioni sit eadem opera in-
bendum, emplastrum eiusmodi conuenien-
num erit.
℞. resinæ frixæ ℥.12. ceræ, ammoniaci ana ℥.6.
pigmenti, aluminis scissil. olei veter. ana ℥.1,
ti acrioris q. sufficit ammoniaco soluendo.
ulis quoque vti oportebit resiccantibus ac re-
entibus, nunquam tamen neglecto remollien-
i vsu. Sacculi.
℞. milij parum conquassati P.2. salis P.ß. torre-
in tegula calida. Fiant duo sacculi longitudi-
imidij palmi, interpuncti in linteo trito & raro,
erfumigati cum aceto acerrimo, in quo lapis
ssimus & igne candens extinctus sit.
Contra rugitus & fluctuantem 26 aquam è re-
e lienis probatum est hoc veterum remedium.
℞. piperis, cumini, rut. ana exag. 10. nitr. exag.
elle optimo excipe. Dentur manè & vesperi
. 2. Vel.
℞. nigellæ Romanæ, seminis anis. apij, pe-
cumini ana exag. 2. misceatur libr. 1. farinæ,

26 Frequẽs clysterum ex decocto capitis veruecini vsus mirificè cõfert ad rugitus & fluctuantem aquã è lienis regione.

pistoria arte, fiat panis. Possunt & species è v
dari. Melior panis, si ex aqua decoctionis fra
pinsatur.

Frequens hoc malum est ortum à frigore, q
post plenilunia frigidiori cœlo post vsum aqu
frigidorum magis apparet. In quo purgãdum c
pus est per interualla ex hiera aliquando simp
aliquando diacolocynth. Vel.

℞. aloës succotrinæ ℥. 3. rhab. electi, agar.
ana ℥. ß. ceterach, scolopendrij, sem. agni casti
endiuiæ ana ℈. ß. cinamomi, asari, spicæ: ras
cornu cerui, rasuræ eboris, coralli ana Gra. 8. c
aceto scyllitico formentur pilulæ. Vtatur drach
singulis hebdomadibus. Exsiccanda quoque a
sacculis.

℞. cumini. P. 2. sem. agni casti, sem. rutæ ana
crassiusculè cõquassata, & in tegula siccata, duo
sacculis (vt priùs) includantur, & calidi sacculi al
natim apponantur.

Vaporatio quoque conuenit ex durissimo la
de candente extincto in aceto, in quo ebulus, fo
salicis & scolopendrium coxerint.

Vnctiones, quæ in ascite. Radix acori in acri a
to cocta, tum addita octaua parte sem. nastur
emplastri modo imponitur.

Lepidium quoque per se tritum, & calido ac
mersum. Videndum tamen ne refrigescant.

Conueniunt spleni à proprietate splen asini c
mestici, & syluestris, pulli equini, vespertilionis c
colati corpus. Crementur hæc in vase testaceo:
pulueris, vel eo plus, ex oxymelite imperatur.

σπληνώδεις Hippo.dicuntur,quibus diu obduruit lien.Sed
aulti alij sunt lienis tumores, quorum sua signa sunt. De
ernis & internis lienosi describuntur, si vitiosi malè co-
ıntur, halitus fœtet, aluus adstringitur,tumet lien,semper
ıaliter emanciantur,vlcera mala contrahunt.Pituitosi mi-
hęc patiuntur.Tumor modò decrescit.Obdurescit autem
humore melancholico, vel phlegmone, nec concocta,
digesta. Sequitúrque sæpè humoris melancholici per in-
ina profusio. Lienem enim καταρροπον vocat Hippoc. 6.
idim. quia vel tumore durus deorsum vergit: vel eò sua
rementa abiicit. Purgatur enim per intestina & hæmor-
idas, à quibus etiam lienem durum sanari scripsit in eun-
ı librum Galen.comm.5. Vnde Medicus naturalem cura-
ıem sequutus, viam & rationem purgandi lienis institue-
ebet. Neque tamen negamus industria naturæ aliquan-
numorem melancholicum per renes & vesicam expurga-
c περὶ παθῶν id docetur. Sed capite de doloribus capitis
ıotauimus nullam esse viam communem, ex Galeno in
thodo medendi, & anatomia, nisi multiplici anfractu in
am cauam regurgitans humor eò perueniat. Hic affectus *Lienis mor-*
gus est & periculosus, præsertim superueniente intestino- *bus cur peri-*
ı difficultate, tum quia intestina læduntur humoris tran- *culosus.*
, & vires labefactantur: tum quia hepar simul cum omni
oso genere compatitur, vnde vel refrigerato calore na-
ɔ sequitur hydrops, vel interitus. Nam quod Hippoc. 48.
ıor.lib.6. scribit, Lienosis superuenire dysenteriam, bo-
n, intelligendum ratione vacuationis, quæ modum non
edit. In rugitu splenis aliquando impletur colum flatu:
ıuando vas, quod à medio ascendit. Sed distinguitur,quia
plene dolor grauis, in vna parte fixus, & sinistra. In colo
ò acutus, mobilis, & vagus.

Eadem, quæ in hepate, remedia, sed valentiora conue-
nt, incidentia, flatus discutientia, mollientia, aperientia, *Lieni valen-*
marifcus, ebuli radix vel ireos, puluis scolopendriæ cete- *tiora quàm*
h,brionia,cortex hederæ,radix capparis,diacapparon,oli- *hepati reme-*
ium,ammoniacum, oxymel de radicibus, torchisci de eu- *dia.*
orio, cerata, oleum laurinum, emplastra de meliloto dia-

chylon, lien bubulus, onagri, vespertilio siccatus, capite d-tracto, limatura chalybis, & similia. Democritus thamari carbones ignitos in vino extinguebat. Ægri cum sumu medicamenta, in latus sinistrum decumbant.

ANTO. VALETII EXERCIT. XL.

IIsdem fermè vitiis tentatur lien, quibus hepa sed sæpiùs obstructione & scirrho, propter al menti, quod attrahit, speciem. Crassior enim sar guis in illius visceris nutricationem facessit. At tal quidē succus nunc melancholicus, nunc pituitósu in liene imbecillo coaceruatur, neque commod repurgatur: aut etiam ministratur ab hepate, pro pter eius naturæ alimentorum vsum, vel ob solen nis cuiusdam vacuationis, vt mensium, hæmorrho dum, suppressionem. Tumore sinistri hypochōdri cum duritie coniuncto, graui dolore, difficultat spirandi, colore corporis subnigro & plumbeo sa tis hic affectus manifestus euadit. Hûc reuocantu remedia obstructioni hepatis adhibita, sed quæ sin vehementiora. Imprimis igitur vacuata prima cor poris regione mittitur sanguis ex interna cubiti si nistri: cuius detrahendi quantitatem & vires, & ipsius sanguinis color indicabunt. Mox materi crassa & viscida parabitur his zulapiis.

Gal. libr. 13. Methodi, & li. 2. ad Glau.

℞. syrup. capill. ven. oxymelitis simpl. & syrup. de fu maria ana ℥.1. aquar. gram. lupul. & borrag. ana ℥.2. vel ℥.3. f. zulap. pro dosib. 3. Sumat bis in die duab. hor. ante pastum. Vel. ℞. syrup. de scolopendr. de bizantiis & de epithymo ana ℥.1. cum aquis prædictis vel cum decocto splenico f. zu lap. quod condiatur pauc. cina. santal. citr. vel puluer. elect. triasantalini.

Sed vsitatiora sunt apozemata, cum simplicia suppetunt accommodata. Vt.

℞.cortic.radic. cappar. thamarisc. oxylapath. ana ℥. 1.ci-
ij totius, fol. scolopend. cetherach. adianth. polytr. fu-
b orrag.& bugloss.ana M. j. summit. lupul. thym. epith.
it. ana P. 1. glycyrrhizæ rasæ ʒ. 2. passul. mund. ℥. 1.
.sem.frigid.maior.an.ʒ.1.sem.cuscut.anis. fœnic. fumar.
ʒ.1.ß.flor. genist. recent. & trium flor. cardiac. ana P.1.f.
ct.ad quart.5.℞.prædict.decoct.quart.3.In colatura dis-
xymel.simpl.vel scyllitic.℥.3.f.apozem.clar. & condit. f.
ap.vt antè,bis in die.

reliquo decocto infundũtur fol.sen.mund. ℥.3.
.troch.ʒ.x.& addita sacchari quãtitate sufficiẽ-
syrup.perfe.coct.cuius ℥.2.ß.cũ decoct.passul.
yrr.& anisi dissolutæ in hebdomade sumantur.
si parũ mouerint,iteratæ eiusdẽ syrupi dosi ad-
r aliquid electar.diacarth. cõfectionis hamech,
diaphœnici. Vel in dosi conuenientis decocti,
e est apozematis superioris, infunde foliculor.
æ mundator.ʒ.2.agar.troch.Ͽ.4. cinam.Ͽ.2.In
essione dissol.syr. de lupul. & cathol.ana ℥. ß.f.
o. Et quoniã purgationes hîc sæpè ac sæpè re-
ntur, & verendum est, ne natura vni aut alteri
scat remedio, sequẽs instituti poterit pil. massa.
℞.massæ interioris pil. sine quibus pil. de fumo terræ ana
rhei elect.Ͽ.4.aloës hepatic.agar. recens troch, ana ʒ.1.
mm.zinziberis, cinamom.ana Ͽ. 1. cum syr. de cichor.
fingatur massa. Postea duplici aluta contegatur:repo-
in pyxide terrea. Sumat mensibus singulis circa pleni-
m, maximè tempore humido & pluuio, pilulas 5. pro
.cum vino albo emollitas,manè hora quart.&,si possit,
perdormiat.

ica erunt fomenta, linimenta, emplastra.
. flor. chamæm.melil.summit. aneth. prass.scolopend.
th.parietar,hyssop.thym.bismal. totius violariæ, mer-
is,fumar.an.M.1.sem.lini, fœnugr. alth. ana ℥. 1. f. de-
n aqua & vino albo pro fotu lienis cum spongia vel fi-
in die longè à cibo.

Deinde linimentum ſit huiuſmodi.

℞.olei cappar.℥.2.gummi ammoniac. in aceto ſcylli diſſoluti ℥.ſ.caſſæ odoratæ ʒ.3.cum modica cera.f.litus pro ne manè & veſperi.

Honorato Caſtellano Regio Medico, quem r ra ac penè inimitabili dexteritate Medicinam fac tantem nobis inuiderunt fata, & morte præmatu ſuſtulerunt, familiaris erat litus ex ſtruthiocam adipe, quo nullum efficacius remedium experſu ſe mihi de liene conquerenti amicè dixit.

Si inueterârit affectus, atque inceperit ſcirrh quod ex renitentia partis,duritie,pedum inflatio & aliis eius generis ſignis dignoſces, huic tempe uè occurrendum, metu cachexiæ,hydropis, ſcirr Itaque incidentia magis, tenuantia, emollientia que diſcutientia particularia aptari debent.

℞.radic.cucumer.agreſt.alth. & lilior. ana ℥.1.cortic. r cappar.& thamariſ.ana ℥. ß. mal.biſm. ruth. ſcolop. ceth. ſynth.ana M.1.ſem.fœnic.lini & fœnugr. ana.℥.ß. flor. cha melil.& geniſt.ana P.ß.f. decoct. in vino albo & aqua cum ceto pro fotu lienis cum ſpong.

Poſt fotum hoc cataplaſma imponetur.

℞. far. ſem. lini & fœnugræci ana ℥.1. farin. lupinor. ℥ puluer.radic.ireos & thamariſ.ana ʒ.2.adip.vitulini,& axu cunicul.ana ℥.1.olei cappar.q. ſ.cum magmate ſuperioris cocti f.cataplaſma.

Quibus cataplaſma diſplicebit, imperabitur nimētum ex mucag.ſem.fœnugr.in aq. ſcolop,ex olei cappa.& liliac.an.℥.1.ammoniac. in aceto ſc ti & aqu.vitæ diſſoluti ℥. ß. puluer. radic. bryon. ireos ana ℈. 2. cum pauc. cera. Vel emplaſtr.aut c ratum ex eiuſdem ammoniaci emolliti in vino bo ℥.ß.ſtyrac.cal.ʒ.2. puluer. rad. ireos Flor.cyp

ristoloch.rotund.ana ℥. ß.axung. anser. & ol.a-
gdal.dulc.quantitate suffic.compingetur: & su-
alutam in formam linguæ bubulæ extendetur.
& quoniam huius visceris robur semper con-
andum,talis concinnabitur opiata.

℞.conseru. rosſ.℥.2. conseru. anth.capill. ven. & bugloss.
℥.1. electarij lætificant. Gal. confectionis alker. aromat.
ana ℈.2.Mythridatij veteris ℈.4.cum syrupo de scolopen-
f.opiata:de qua capiat magnitudinem fabæ hora somni,
exitu lecti.

His ita administratis si perseueret affectus, cre-
iniicietur clystêres, maximè si interna parte lien
gis intumeat. Fortioribus quoque purgationi-
id visceris lacessemus,quòd(ait Gal.libr.13.Me-
d.)hac duntaxat via lienis superflua vacuentur.
od controuersia non caret. Nam & annotauit
llerius ex Hippocrate libr. de intern. affect. se-
do iudicio lienem per vrinas expurgari: & scri-
Gal.cap. 2. libr. 2. de arte cur.ad Glauc. lienem
n renibus per vrinarios meatus vacuari. No-
go religiosum virum, quo cum quotidie fami-
iter versor, cui ter, aut quater in anno, maximè
e & Autumno ineuntibus, intumescit lien: ac
n prominulus tumor instat, dolore hypochon-
infestatur,subliuidus toto fit corpore, sensimq;
eriùs habet. Sed tandem nigricantibus vrinis a-
nento simillimis,erumpentibus per 5.aut 7.dies,
tinam resumit incolumitatem, tumore & gra-
te hypochondrij vanescentibus. Iam à 12. aut
annis repetito istiusmodi per interualla vrinarũ
fluuio detinetur, cùm antè turgidas, sed minùs
rtas habuisset hæmorrhoïdas. Sed hæc parerga.

De Colico 1 *Dolore.* *CAP.* 41.

HVius multiplex causa est. Ac primùm d
phlegmatica dicendum. Itaque colligitur
tuita crassa & frigida, atque aliquando vitrea, o
intemperante 3 vita, obstructis viis, 4 per q
bilis in intestinum defluit. Hinc dolor excita
5 quasi infixi pali, certóque loco insistit: sed vt p
rimum ad inguem sinistrum, & vtrúmque rene
sursúmque aliquando reuoluitur, & locum mu
vt sunt fluxus coli intestini, quod relicto intesti
recto in sinistrum inguem diuertit. Ad sinistr
renem ascendit, vbi angustius est. Quæ angustiæ
ficiunt aliquando, vt hac parte dolor 6 colicus g
uis intendatur. Hinc ad splenem & ventricul
iam laxius extenditur, subítque hepar, hærétque
liquando cysti fellis. Postremò in dextrum iliu
descendit, vbi desinit in cœcum, quod ad rene
dextrum positum est. Dolor hic fixus, vt in ang
stiis, quæ ad sinistrum renem sunt, nephriticu
dolorem repræsentat, vt etiam peritos Medicos f
lat. Sed in nephritide vrinæ 7 tenues, albæ, post
etiam cum aspero atque sabuloso sedimento. D
lor ad coxas 8 extenditur. Fomẽtis & cataplasm
tis mitigatur: inde laxatis viis non cõmutat locu
aut si commutat, perinæum, & viæ vreterum aff
guntur. In colico hoc dolore vrinæ tinctæ & ign
tæ, quæque biliosum falsò repræsentant. Impost
ra fit, quia bilis, quæ ad intestinum defluebat, inte
ceptis viis ad renes diuertit. Præclusæ viæ sunt,
neque ructus, neque strepitus ventris exire pos

1 *Qui ab intestino colo nomẽ habet, estque dolorũ omniũ sæuissimus. Caius doloris multiplex causa est: materia crassa & lẽta, flatus, humorum acrimonia, & inflammatio.*
2 *Qui à pituita vitrea intestino affixa ortum ducit.*
3 *Vt largiore potu, & fructuũ vsu.*
4 *Desiderato naturali clystere, quæ bilis est, quo pituita vacuatur.*
5 *Galenus lib. 2. & 6. de locis malè affect.*
6 *Vnde similitudine symptomatum in incerto est, vtra pars afficiatur.*
7 *Ab obstructione.* 8 *Obliquo enim ductu secundum ilia ad pubem fertur.*

rcora sine succo, plena flatibus, similia bubu- quæ iniecta aquæ consistant, neque in fundum nergantur.

Curatio

Causa mali humor ille frigidus affixus 9 inte- o. Symptoma verò dolor, qui si vrget vehe- ntiùs, priùs quidem 10 leniendus est, quàm af- ui consulas.

At quæ doloris gratiâ imperantur, ea prodesse nt, vel quia intemperiem 11 corrigunt, vel cau- auferunt, vel leniunt atque contemperant, aut efaciunt.

Narcoticorum vsus in hoc genere colici dolo- omninò suspectus 12 Græcis, permissus Arabi- . Optimum genus est, quod simul & causam ollit, & dolorem attemperat. Secundum, quod m temperat.

Remedia verò multiplicia. 14 Phlebotomia, gatio, balnea, exteriùs 15 admota medicamen- ucurbitulæ, potiones, amuleta, quæque pro- tate 16 quadam colicos curant.

Phlebotomia 17 omnibus ferè relicta est. Octa- approbat. Et nostra 18 memoria efficaci ad- lum remedio interim vsurpatur: multò magis, lor grauiùs vrit: si bene carnosum corpus est: si ,ætas, & cætera permittunt. Remissionis tem- è basilica dextra, auersionis gratiâ, angusto fo-

9 Qui aut illic generatione habuit localem, aut aliunde affluxit, aut cōtinēter affluit.

10 Nihil enim æquè facit infirmum corpus, ac dolor. Hipp. li. 3. de fractur.

11 Partem, & humorem ad æqualitate adducendo.

12 Hi tamen Philonium præscribunt.

13 Purgando, digerēdo, temperamentum partis & habitum restituendo.

14 Si causæ cōiunctæ vis excitet antecedentem, si phlegmone adsit, si humores doloris vi æstu incan-

nt. 15 Quæ dolorem leniant, flatus discutiant, materiam coquant. 16 ...t intestinum lupinum. 17 Quòd nihil conferre posse videatur, néque ad ...am, néque ad symptomatis correctionem, præsertim cùm materia sit vitrea ...a. 18 Cum doloris acerbitas causa magnitudinem superat, succeditque coniunctæ antecedentis perennis affluxio ex vitio aliquo.

ramine,& modica vacuatione,nisi febris adsit. Tu
enim multò liberiùs,atque etiam copiosiùs,sang
depleri potest.

Quòd ad purgationem attinet,quia materia c
tumax est, incidentibus primùm concoquentib
atque detergentibus vtendum est: tum 19. ratio
vitæ,tum iis quæ clysteribus iniiciuntur, atque e
exteriùs admouentur. Conueniũt ergò origanu
mẽtha, pulegium, marrubium, hyssopus, thymu
maiorana,ammi,beta,rosmarinus,enula, radix p
oniæ, scordion,seseli,ruta, lybistichum, anetũ,ch
mæmelum,asparagus, anisum, carui,& dauci sem
na,vinum tenue,odoriferum,zedoaria,galanga,c
storeum,gallia,aromaticum rosatum, puluis duc
mythridatium, theriaca, confectio de baccis lau
mel anthosatum. Secunda classis. Centaurea m
ior,vrticæ semen,asarum, betæ succus, mercuria
sal,sulphur, ius galli antiqui,ficus siccæ,cartham
Sed hæc classis posterior simplicium deterget m
gis. Iisdem quoque scopis hieram, polypodium,
serapinum commiscemus.

19 Quæ sit cruditatis expers, nimiaque humoris abundantiæ, quæque tenuis sit & exquisita.

Olea conueniunt anethinum, rutaceum, 20.
in quibus superiora coxerint. Fortius est 21. petr
leum,oleum de castoreo, euphorbio piperibus, s
pèque gummi in oleo dissoluimus, vt galbanu
serapinum, quale hoc est.

20 Oleum etiam nucũ. 21 Vulgò dicitur oleum Philosophorum.

℞.galbani ℥. ß. dissolue in olei rutacei. ℥. 3. a
circiter. Aliquando etiam & moschum,& algalia
& ciuetam, sed minori modo, in oleo dissoluimu
Quale hoc est.

℞. ciuetæ Gr. 4. aut 6. dissolue in oleo rutac
Inunge. Vel fit illitus è pipere longo & vitello ou

Su

it qui addant oleum anethinum. Diuitibus mo-
ũ & algalia eodem modo dissoluantur. Eiusmo-
olea vel cum 22 clysteribus iniiciuntur, aliquan- 22 *Ex decocto rerum incidentium, extenuantium, detergentium.*
quidem per se, aliquando cum decoctione con-
ienti: iisdem ea pars, in qua 23 dolor est, inun- 23 *Praesertim circum vmbilicum, & virunque renem.*
ir.

Cæterum oportet hoc in primis animaduerte-
t & incidamus, & concoquamus citra calorem
iementem, & iis quæ minimè inflant. Calidio-
'erò conuenient iam purgata materia, vt inde
cta intemperies corrigatur. Melicrata ex supra-
a materia comparari possunt. Et hæ potiones
imùm laudantur.

℞. summitatum absynthij vulg. P. I. sem. cumi-
. 2. feruefiant in vino tenui odorifero: expressio
atur. Aliud.

. aquarum 24 cordialium ℥. 2. aquæ nepetæ ℥. I. 24 *Vt cardui bened. morsus diaboli, scabiosæ & simil.*
uibus dissolue theriacę aut mythridatij ℈. 2. Vel.
℞. menthæ viridis M. s. efferuescat in vino albo
ii, aut vino mulso. Per tres dies bibitum omni-
iberat. Item & marrubij decoctum. Aliud.
℞. vini maluatici. ʒ. 2. calami aromatici. ʒ. ß. cro-
r. 4. ferueant leuiter in calidis cineribus: colatu-
ibatur. Similiter ex gulangæ & cumini ana ʒ. I.
efacti cum vino albo tenui. Vinum absynthites
Aëtio plurimùm commẽdatur: aluum enim ro-
at, bilem repurgat, eius generationem prohibet,
erget, ventos propellit, discutit, auertit, spiritus
ccat. Alij, & rectè quidem, adiiciunt cumini mo-
itum, vt ʒ. I. quæ feruefiat in eo vino.

Probatum quoque & istud est certissimo ex-
mento remedium. Cortex aurengiorum in vi-

no albo coquitur ad tertias. Vinũ quotidie ieiu bibitur. Valet & ad præcautionem, & ad curat nem. Sumunt alij, ſucci herbę veronicæ & vini ana ℥.2. potui dant, & mirificè iuuant. Item illud

℞. ſucc. maioranæ ℈.4. caſtor. ℈.2. cum vino H pocratico bibantur.

Cucurbitula ampla, & cum multo igne me 25 vmbilico affigi debet. Coquit enim. Sed vtil vſus eius futurus eſt, ſi priùs impleatur vino cali in quo aliquid ex ſupra dicta materia coxerit, & calida affigatur. Vtile quoq; fuerit alliorum ſuc aut re ſimili inungere parte interiori.

25 Ad reſtituẽdum inteſtini habitũ, & dolorem liniendum. Sed tamẽ cucurbitula nõ niſi cæteris adminiſtratis adhibẽda.

Vbi materia iam attenuata, & ex parte coc partim clyſteribus, partim 26 catharticis ſubduce da eſt. In clyſteribus ex ſupradicta materia 27 co paratis mellis anthoſati ℥.1. olei conuenientis, anethini, vel rutacei. ℥.3. diſſolui debent. Aliqu quoque ſalis, vt ʒ.2. potiùs quàm nitrum, qu ventrem ſubuertit, diſſoluere oportet.

26 Sed multo magis clyſteribus.

27 Vt. ℞. oleor. rutæ, nucum, anethi, vini maluatici an. quarta. 1. cõfectionis de baccis lauri ℥.ß. hieræ picræ tantundem, fiat clyſter.

Procedente etiam malo. ʒ.2.3. aut. 4. pul. hie picræ, aut ℥.1. vel ʒ.6. hieræ, diaphœnici quoq; ℥ aut tantundem terebinthinæ adiici poteſt. Veter clyſteres imperabant craſſiore ſubſtantia, ex ſo interim oleo, modúmque faciebant ad hemin duas, id eſt, ad duas libras, aut noſtro more ad qu taria ſex. Purgatio per os leuis eſſe debet, qual ſunt hæ pilulæ frequentatæ.

℞. hieræ picræ. ʒ.ß. cum vino albo tenui form tur tres pilulæ coopertæ 28 foliis auri. Paulò forti res, ſi tantum addas rhabarbari, oportétque à leui ribus ad fortiores progredi.

28 Vel ſine auro, cũ puluere glycyrrhizæ. Aurũ enim ventriculo negotium faceſſit.

Terebinthina quoque plurimùm laudatur. Da

ab ℥. ß. ad ℥. i. inuoluta nebulis, vt fiant, quod
it, morselli.

Nonnunquam terebinthinæ 29 dimidium ʒ. 19 *Vt ♃. terebinth. ℥. ß. hieræ picræ ℈. 2. Misce, & fi. bolus cum nebulis exhibendus,*
æ, aut rhabarbari incorporatur, vt sint terebin-
æ ʒ. 2. vel. 3.

Fortioribus purgationibus vtendum non est,
vbi contumacius malum est. Túmque vti lice-
ʒ. 1. pulueris hieræ diacolo. coacta in pilulas. Ali-
ndo etiam adiici possunt dacrydij Gr. 3. plus mi-
ie.

Laudantur purgationes, quæ præterquam quod
gant, etiam dolorem stupefaciunt. Quibus vten-
erit nimium sæuiente malo, quales sunt.

ʒ. pul. hieræ picræ ℈. 4. opij, croci ana Gr. 1. vel
o viribus ægri. Cogantur pilulæ cum vino. Si-
ter supradictis catharticis ℈. 1. philonij commi-
is.

Post purgationes clysteribus, fomentis, balneis
dum est, iisque maximè, quæ dolorem leniant,
ia sunt chamæmelum, melilotum, anethum, al-
a, semen lini, fœnugræci.

Túncque vtendum erit amuletis, quæ à tota
tantia conueniunt. Intestinum lupi siccatũ, tri-
datum ʒ. 1. pondere aut ℈. 4. cum vino albo
ii, in quo chamæmeli flos, vel anethi efferbue-
Fruntur variè pelle lupi. Alij cubilium stragulas
tra hoc malum inde comparant. Alij cingulum
ant, aut partem pellis ventri admouent. Non- *Ex Galeno lib. 10. Simplic.*
i stercus lupinum album tritum ex vino albo
ii propinant. Meliora putant, si ossa in stercore
enta, vnà conterantur. Idem stercus nucula in-
lunt perforata, suspendũt è collo, vt ad ventrem

perueniat. Atque in id vtuntur ligula è corio ce
no, aut filo lanæ ouillæ, quæ à lupo interfecta sit
vt alij volunt, quæ à lupo euaserit.

Laudant & anguillæ sanguinem. Alaudæ ge
cristatum (quod Galerita dicitur) vstum aut elix
cum iure galli. Stercus gallinæ, quæ exercetur &
tritur siceiore pabulo ex oxycrato. In capite li
cum, qui colore sunt cineritio, pellucidus lapis
uenitur: qui tritus, & ex vino, vel aquis conuen
tibus propinatus mirabile contra colicum dolo
remedium præstat. Tunicæ interiores ventricu
rinacei, masculi quidem, in viris: fœminæ, in mu
ribus, adiecta tertia parte eorum, quæ incîdunt,
tergent, & alioqui colicæ conueniunt. Hæc prob
tur Græcis & Arabibus. Placandis doloribus in
nis, post omnia tentata remedia, vtimur deco
chamæmeli, aut aqua destillationis eius arte chy
ca facta, & in potu data. Acerbiùs verò vexante r
lo, neque cedente aliis remediis, narcotica perm
tunt Arabes mixta pharmacis, vt priùs, vel aliter:
primùm quidem in clysteribus ex leniente mat
capita papaueris concoquemus, quibus si nihil e
citur, vtemur flocculis, qualis hic est.

℞. olei anethini ℥. 2. castorei ʒ. ß. opij 30 ℈. 1.
sce, & in eo madefac flocculum lanæ, quem è
suspendes: suspensum impelles in sedem, ac sir
atq; acquieuerit dolor, 31 retrahes: vel clystere v
ris, cuiusmodi est veterum.

℞. ol. rutacei ℔. 1. opij, castorei an. ℈. 1. Sed po
ritas Medicorum oleo admiscet castorei ʒ. ß. o
Gr. 5. Per os verò conuenit philonium Rhazæ, cu
hæc descriptio.

30 Vel potiùs ℈. ß. vel gran. 5.

31 Ne longa mora intestinum labefactet opiũ, atque adeo stuporis loco νέκρωσιν inducat. Philonij descriptio alia est in cap. de sputo sanguinis.

℞.piperis,ameos,foliorum rutæ ſiccorum,mentri,caſtorei,baccarum lauri, cumini ana ʒ.1. omandragoræ, ſeminis albi hyoſcyami ana ʒ.ß. lis.℥.1.in quo cætera incorporentur:datur. ʒ. 1. od ſi catharticum voles efficere, adiicies dacry-.1. Secretum Albucaſis ex aliis diſtillatis cum .
℞.capita alliorum n.6.opij ℥.3.fiat diſtillatio in ibico, detur modicum eius aquæ.
Aliud Andromachi admirabile,lib.9. de comp. . κτ̀ τόπους.
℞.piperis albi ʒ.1. opij ʒ.ß. croci Gr.18.ſeminis ſcyami albi Gr.15.ſpicæ nardi,pyrethri,caſtorei, iorbij ana ℈.1.vel ʒ.ß.excipe melle cocto. Dot ℈. 1. aut dimidium ℈. cum aqua frigida. Ad lem ſcopum facit maximè Caſſij medicamen, o cap.14.lib.4.κωλικὸν dictum, quod & poatum prodeſt, & impoſitum quoque extrinſeligeredo ſpiritum,dolorem leuat.℞. coſti.aniſ. rei an.ʒ.1.petroſ.ʒ.1.piper.longi,rotundi myrnardi ana ℈.1.excipiantur melle.

Curatio colicæ flatuoſæ.

dem ferè curatio doloris colici nati è flatibus. i non alia re differt, quàm quòd in primo geplus eſt materiæ, ventorum minùs. Hîc verò tina plurimis flatibus conturbantur, & vel 32 ,vel exigua materia eſt.

Propterea minor grauitas, diſtentio maior, vt iando parte aliqua venter in gibbum extubeingulare remediũ hîc eſt, Cucurbitula ampla ita,vt priùs dictum eſt, 33 medicamentis, quæ s diſcutiant, cum multa flamma medio vm-

32 Nulla nõ poteſt eſſe colici doloris materia,quãdoquidẽ flatus ſuas in humoribus baſeis habeãt conſtitutas.

33 Vt generoſo vino,mal uatico decocto foliorum & baccharũ lauri. Vel alio poterit illini.

bilico affixa. Clyſteribus primùm vtendum
34 qui ſtercus emolliant. Qualis ex hydrelæo, n
& ſale modico. Sed melius fuerit in ea aqua, v
hydrelæum paratur, priùs fuiſſe incocta, quæ fl
diſcutiunt. Sunt autem cuminum, ammi, amom
ſeſeli, daucus, aniſum, fœniculus, petroſelin
caruum, nigella, baccæ iuniperi lauri, vrticæ
men, ruta, calamenthum, pulegium zinzil
cariophylla, calamus aromaticus, cinamom
piper, galanga. Hæc aromata vino tenui inco
vel cum vino percolata plurimùm conueniunt.
autem colicis vina optima, quæque tenui ſunt ſ
ſtantia & odorifera, non ſolùm ægris, ſed ſani
tiam conueniunt.

34 Vt ℞. aquæ decoctionis ſummitatum anethi quartar. 3. olei communis vel violati quartar. 1. ex hydrelæo fi. clyſter.

Abſtineant aqua, diluto vino, 35 fructibus hu
dis, & oleribus: quæ ratio vitæ imperatur & viri
mulieribus frigidioribus, quibus plurimi fl
toto ventre colligi ſolent. Hîc etiam ariſtoloc
caſtoreo euphorbio, quæ fortiora ſunt, vti li
Ex his omnibus & melicrata componi poſſunt v
quoque reddi efficaciora condiuntur cibi. C
vngendo ſunt, ſacculi, & fomenta. Probatiſſim
mihi eſt iſtud linimentum. ℞. olei rutacei & n
dini ana ℥. 6. galbani cum aqua vitæ diſſoluti ʒ
Liquefiat ſimul. Deinde cũ ciuetæ gra. 4. croc. g
f. litus. Vel oleum anethinum cum vitello oui ſu
gatur, piper tritum addatur, & vmbilico adhib
tur. Sed hîc, vt & in reliquis generibus colici
loris, ratio habenda eſt mulierum grauidarũ,
quid iniiciamus, aut etiam applicemus, vel aliter
peremus, quod abortum faciat. Quale eſt caſ
reum, euphorbium, amara omnia.

35 Tum enim vitanda nimia humoris abundantia, & calor vatiuus excitandus, qui effœtus languet.

Videndum rurſus ne nimiùm aperientibus vta-
r. Sic enim fit, vt apertis orificiis vteri sāguis ef-
it, & ſequatur aborſus.
Præterea neq; remolliendum, neq; relaxandū ni-
;. Hinc enim diſſolutis vteri vinculis abortio fit.

Curatio colicæ biliosæ.

Inedia 36 colicos iuuat à frigida, lædit 37 verò à
da. A materia acri vehementiſſimè cruciantur,
nitus biliosi, æruginoſi, motus 38 conuulſionis,
nimi 39 deliquia, ſudores 40 interim frigidi, &
ris, quibus phlebotomia exiguo 41 detracto ſan
ne cōuenire poteſt. Multò magis, ſi febris adeſt,
inflammatio orta in inteſtino. Sed aliquando
& in aliis generibus vrina ita ſupprimitur, vt
e 42 periculum immineat. Qua in re è malleolo
na 43 ſecanda eſt. Læduntur hi omnibus acribus
alidis, egéntq; temperatis, deinde etiam frigidis.
Purgatio 44 conuenit non moleſta, nec aceruа-
facta, ſed interuallis ex ʒ. ß. pul. hieræ picræ, ℈. 2.
ummum, ʒ. 1. rhabarbari.
Caſſia, catholicon ad ʒ. 10. exhibetur: 45 manna
℥. 2. eáque diſſoluere oportet in aqua hordei,
ana vulgari, ſero lact. decocto paſſularum, pru-
um, ſebeſten, violarum.

36 Quòd inedia cruditas tollatur, cuius dolor colicus ſoboles exiſtit.
37 Quoniam acrior fit bilis, quæ procreata eſt. Vnde ſymptomatis augentur ægri: tum vero inedia perennem affert generationem in biliosis naturis.
38 Vt dolorum, ex punctis membranis.
39 Syncopæ ſtomachicæ per cardiogmum.
40 Rapto ſeroſo humore in venas.
41 Ad prohibendam bilis generationē,

xtinguendam inediam. 42 A ſuppreſsione vrinæ, & eius ad nobiles paralyndrome. 43 Ad amotionem cauſæ coniunctæ, & materiæ, quæ in vitio vacuationem, cum vero ad vrinæ καταῤῥοπήν. 44 Ad collectionem biliosi oris, quàm coli inteſtini diſtentio ſequitur, diſtentionem dolor. Vt. ℞. tamind. ping. paſſul. mund. ana ℥. 1. prun. damaſc. num. 12. fol. end. ſcariol. ag. flor. viol. recent. ſummit. lupuli ana p. 1. ſeminum end. melon. aniſi fœnic. yr raſ. ana ʒ 1. ß fi. decoct. in qua diſſolue ſyrup. violac. multarum expreſum. ℥. 1. f. potio. 45 Manna tutò exhiberi nequit, quòd huiuſmodi colici ſint πικρόχολοι καὶ μεγαλόσπλαγχνοι.

Clyſteres 46 ex radice & foliis althææ, mal
violariæ, mucagine ſeminis lini, althææ, pſilij,
doniorum, adiecto interim capite papaueris c
tello oui, oleo violato, butyro receti, adipe an
gallinæ, anatis, ſaccharo violato, aut melle viol

Vrgente interim dolore, vtile erit hoc catap
ma admouere. ℞. farinæ lini & hord. ana M. 2.
quantur in oleo chamæmel. fi. cataplaſm. calid
apponatur. Vel ceratum ſequens. ℞. ceræ ℥.5. vi
ouor. 2. farinæ fabar. ℥. ß. olei chamæm. & roſ.
ʒ.2. Vitellos ouorum cum muccagine ſeminis
coniunge, & cerato miſce.

Pleróſque curaui lenticulâ, (vaſis genere le
figuram referente) decocto conuenienti plena
plantis pedum admota, prouocato inde ſud
Admouetur quoque conuexa parte caua, è fe
albo, vel ſtanno.

Atque interim ſi ſuſpitio eſt exulcerationis, t
plantago, roſæ, ſumach, & ſimilia decocto cly
rum miſcenda ſunt.

Plurimùm laudantur clyſteres ex liquidiore h
deato, aut lacte amygdalarum dulcium ad quar
ria quinque; in quibus diſſolue butyri recentis ℥
ſacchari violati ℥.1. Qui clyſteres, quia leues ſun
diutiùs retinentur, mel violatum loco ſacchari,
etiam commune miſcendum erit.

Eadem 47 quoque alimẽta ſint. Panis, ex 48
ſtero vino aquæ frigidæ potus, inunctio ex ol
violato, butyro recenti, oleo chamæmelino atq
etiam anethino. Sacculi & fomenta ex proximè
cta materia, chamæmelo, anetho, &c.

46 Vt. ℞. radi. althææ ℥.1. fol. viol. mal. alth. pariet. lactuc. ana M. ß. ſeminis pſilij, cydoniorũ, althææ an. ʒ.2. furfur. macr. hord. integr. an. p. 1. prun. 10. fi. decoct. In colatura ad ℔.1. diſſolue cathol. ℥.1. vel ʒ.6. mell. violat. ſacchar. rub. an. ℥.1. ß. olei viol. ℥.3. vel olei violati & nenupharini ana ℥.1. ß. fi. clyſter.

47. Primùm temperamẽto frigida: vt iuſcula ex decocto pullorũ, cum lactuca, portu. oxalyde: ptiſana ſeu hordeatum, prunorũ damaſcenorũ vſus, vini abſtinentia, ſyr. violace⁹, Ter die comedat. Nam inedia talibus inimica.

48 Vt ventriculus confirmetur

Balnea 49 aquæ dulcis. Narcotica in genere fe- 49 *Ex decocto viol. agrimon. parieta. fol. vitis.*
necessaria. Verùm Arabes corrigunt non casto-
, pipere & similibus, sed croco & 50 stercore
i. Quæ si medicamentis miscenda sunt, misce- 50 *Vel condito borrag. citrin. myrobalani.*
ntur, vt priùs, hieræ, rhabarbaro, catholico, cæ-
a quoque & eadem ratione.

Sunt & alia genera colici doloris, vt ab aposte-
te, vermibus, intestini descensu, indurata fæce,
quibus alio loco.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Primùm cum de dolore ventris æger conqueritur, an sit
imis, necne, consideràto. Galenus Aph. 7. lib. 6. subli- *Colici, doloris sublimis, aut inferioris nota.*
n & non sublimem distinguit peritonæo, ita vt sublimis
a mēbrana, & musculis abdominis. Hîc dolores leuiores
, & minùs periculosi, facilèque ex proprietate doloris,
lifferentiis causa discernitur, addito partium consensu.
are cùm membrana & musculi viliores sint partes, & fa-
is remediorum vim sentiant, de salute & remediorum in-
ione minùs dubitandum. Sin intra peritonæum, maius
culum. Primóque num ab vtero, an renibus, distinguit.
nt enim mulieres à partu, aut quo tempore fluxuri sunt *Colicus dolor ab vtero ab eo, qui est à renibus, distinctus.*
ses, dolore colico simili torqueri. Sed vtero affecto,
or magis est in ligamentis, ad inguina descendit, coxen-
s videtur. Quibus adde partum antecedentem. Si ob
cultatem mensium fluentium, dolor magis circum re-
quàm in penitioribus partibus, qua parte venæ & vasa
matica ad vterum tendunt. In his enim distentio est ob
itudinem, vnde dolor: qui magis torquet, cum men-
im tempus appetit. Si à renibus ibi dolor incipit, fixus
diuturnus, in vesicam porrigitur, vrina aquosa, tenuis in
cipio, vel turbida, aut suppressa, & similia. Sic de calculo,
ituita in renibus suspitio est: de inflammatione verò, si
s iuncta, & magna renum caliditas sentitur. Alioqui in
tinis affectio est. Mordentur, distenduntur flatu, abscess-
patiuntur, suprà vmbilicum periculosiùs, infra minùs.

Morsus ab intemperie,inflammatione,pituita vitrea,ma
Colic. dolor à calida causa. calida. In inflammatione febris & calor. In intemperie
pituita vitrea, dolor fixus in vna parte, intestinum perf
videtur. A materia calida, dolor acris mordicans, post n
Colicus à flatu. bum biliosum, retentam bilem, vt in ictero, calidis irrita
signa bilis adsunt. A flatu, aut alterius pituitæ multitud
dolor non ita fixus in vna parte. Iliacus magis fixus, ma
que in circuitu vmbilici. Colicus in lateribus potiùs i
fundum ventriculi, siue crassus aut viscosus humor sit,
Colica symptomata. flatuosus spiritus interclusus, nec habens exitum. Sym
mata sunt, nausea, vomitus pituitosi atque corrupti hu
ris, multò grauiores, quam per nephriticos affectus,
recursum flatuum & materiæ sursum ab intestinis, qui
quando biliosi sunt, tametsi materia pituitosa, excremen
rum retentio, vt ne flatus quidem aut ructus exeat. S
vagus est dolor, módóque hanc, modò illam partem grau
torquet. Circa vmbilicum aliquando fiunt grauissima t
mina, propter anfractus tenuis intestini sensus vegetio
in quibus interclusus spiritus dolores facit circa lum
propter cæcum & colum, quod illîc sæpe angustius. De
de quia illîc vincula neruacea sunt, quibus colum & re
inter se alligantur, & renes lumbis. Hoc malum si diu
num sit, & perseueret, nec remediis cedat, vt fomentis, c
steribus, sacculis vnguentis & similibus, confirmata est
temperies, & veluti hectica, quæ difficillimè remoueri pot
vnde imminet periculum hydropis sicci. Si à vacuatione c
ca, aut sola refrigeratione nondum confirmata, adhibitis
mediis facilè sedatur. Si hæc non adsunt, non flatus, sed cã
D. Zolin Medicus colico perẽpt⁹, collecta in colo cartilagine dura. aut abscessus aliquis dolorific⁹, metuẽdus, periculúmque i
minet, ne marcor hominem è medio tollat. Quod obser
tum est à nobis in D. Zolin Medico, & Aduocato Gilot,
colum, qua parte vicinum est reni sinistro, collecta veluti c
tilagine dura in scirrhum obduruerat, interiore cauitate
tumore intercepta, vt nihil transcurreret. Itaq; neq; clyst
Aduocatus Gilot colico morbo sublatus. bus, neque medicamẽtis iuuabatur, etiam fortibus. Parte d
tra colum ad instar magnæ vesicæ dilatatũ & extẽsum, me
camẽtis datis & potionibus plenum. Superiecti, viciniq; m
culi abdominis, & peritoneum, saniosa. Post longa, & mul
rum annorum tormina, è quibus tamẽ non decũbebat, sex

uo decubuit, die mortuus est sine febre, nisi quo die obiit, nirum 5. Martij, 1 5 5 5. Magister Hieronymus Germa- : interna inflammatione, & putrilagine, colico morbum si- em passus est: 4. die obiit, extremis antè frigescẽtibus, lan- scente pulsu, & sanguineis spectris ob oculos obuersanti- . Quod autem à veteribus scriptum est, colicum dolorem isire in Paralysim, id rarum apud nos: familiare quibusdam ulis, vt Britonibus. Sacerdoti cuidam annorum 40. ex as- io propè dolore colico Paralysis nata, dolorem soluit, sed isit Paralysis annis aliquot. Vires ex pulsu non colligendę, à in dolore graui pulsus ferè paucus.

Hieronymus Germanus morbo præ- her. sus colico simili occum- bit.

Sacerdos ex assiduo colico dolore in pa- ralysin inci- dit.

In vitrea pituita, vomitus, clysmata initio fortiora, pilu- vnguenta, syrupi. A viscido humore, & flatu eadem reme- conueniunt, sed imbecilliora, clyster emolliens, discutiens, xans. A bile aut influxu acris humoris, purgatio ex hiera, teres detergentes, fotus, aliquando balneum, pulueres à u. In phlegmone metuenda cathartica, quæ humores tra- ad partem affectam. In flatu cucurbitula repentè dolorem uando tollit. Rhabar. myrob. ob adstrictionem: senna, ia, pruna, manna, dulcia, ob flatus minùs conueniunt: bal- m quoque, quibus ad conuulsionem, paralysim, arthriti- n, natura propensior. A nimiùm violentis inflammationis culum imminet. Senibus, pueris, mulieribus grauidis, im- illo calore & viribus, narcotica non exhibenda. In crassis iscidis humoribus, inimicissima: in acribus & calidis, apta, rassis spiritibus conceduntur. Phlebotomia si febris, & si- iac, vbi acutissimus dolor, & omnia consentiunt, sed angu- foramine, pauca vacuatione. Veronica trita è vino albo & ita, alauda cristata in cinerem redacta, & esa, cortex mali nati, capita veruecis, furfures frixi, cingula è corio lupi, al- listillata, tunica interior ventriculi ermacei anguillæ, san- s, ossa & stercus lupi cum aqua tepida apot, castoreum, cula (vulgò Mesange) coralli incisi, triti, & ieiuno dati ad hlearia ij. per triduum, cornu cerui vsti, vmbilicus inci- recens nati infantis, vt si modicum de eo aurea, vel ar- tea armilla includatur, & circunferatur, cortex mali aurei. it qui membranam inuolutam capiti pueri recens nati ma- nam vim habere contra colicum dolorem affirment. pterea si quando id accidat (nam non omnibus accidit)

Quæ à pro- prietate coli- cis medetur.

obstetrices seruant & experimento constare asseuerant. Vi
dicuntur (*nau coëffez.*) quod felicitatis præsagium dicunt. N
tus est mihi filius Iacobus cum ea membrana, quare, quia
signis erat, statim substraxit, subduxítque anus obstetrix.
Physica quadam ratione mirum in modum prosunt, si
modo & tempore præparentur.

ANTO. VALETII EXERCIT. XLI.

Doloris colici causæ ex cap.7.li.12. Meth.

FActa per distentionem in colo intestino con
nui solutione dolor prehendit ingens, qui
affecta sede colicus nuncupatur. Huius causæ sun
crassus & pituitosus humor intra coli membran
collectus, qui ventrem excruciat, & tormina fac
vnde aluus suppressa est, & nausea ac vomitus m
lestant: flatuosus spiritus, à quo tensio atque rug
tus: inflammatio, cum qua febris adest, dolor in v
tre pulsans, vrinæ retentio, bilis vomitiones, quæ
lioqui nihil leuant, atque internus feruor: mord
cium humorum collectio, à qua similia propem
dum, sed paulò mitiora quàm in phlegmone, syn
ptomata sequuntur. Fit interdum à fæcibus indur
tis: nonnunquam à lumbricis. Nephriticum dol
rem colicus sæpè ementitur, quia colon renibus i
cumbit. Sed vtriúsque distinctio ex peculiaribus s
gnis petenda habetur apud Gal. cap.2. lib.6. de lo
mal. affect.

Colici doloris curatio.

Vocatus ad ægrum Medicus hoc vnum impr
mis studeat, antequam ad affectus causam toller
dam aggrediatur, vt doloris vehementiam, quæ sa
piùs syncopem calamitosam inducit, summouea
Sedatur dolor anodynis, clysteribus, potionibus, f
ctionibus abdominis, fomẽtis, litubus, cataplasm
tis, incessibus, affixis dolenti loco cucurbitulis. Pr

orum clysterum quantitas minor esse debet, vt
itiùs retineantur. Maior enim grauando vim ir-
aret expultricem. Sed & in dolore mitiore licebit
dem opera causam ipsam demoliri. Vt si crassus
frigidus humor intestinum afficiat, hic imperatur
ster.

℞.mal.bism.violar. pariet.ana M.1. chamæm. summitat.
th.origan.calamenth.abrot.ana M. ß.semin.anis.caru.cu-
n.ameos,sesel.ana ℥.ß.baccar.laur.semin. rut. ana ʒ.2.f.de-
ct.ad ℔. 1. In colatura dissol. cathol. & diaphœn. ana ℥.ß.
char.rubr.mell.anthos.ana ℥.ß.olei anethi & chamæm.an.
.f.f.clyster.

Ast vbi flatus præualebunt, ita præscribetur.

℞.decoct.remollientis & carminatiuæ ℔. 1.in qua dissol.
h.℥.1.confect.de baccis lauri.ʒ.3.mell.anthos.sacchar.rub.
ı ℥.1.olei aneth.℥.3.f.clyster.

: si perseueret dolor, denuò clyster alter iniiciatur.

℞.olei lini,olei nuc.ana ℥.3.olei aneth.℥.4.terebinth.vnc.
clyster.

Terebinthina tum maximè adiicitur, atque etiam
eum de scorpionibus, cum renum malè affecto-
m suspitio incidit. Quod si biliosa sit causa, com-
rabuntur clysteres non è solis calfacientibus, sed
stis refrigerantibus: vt si cum remollitiuis vulgò
ctis cichor. endiu. violaria, semin. frigida deco-
antur: cassia cum diaphœnic. sacchar. mel. viol.
eum viol. & aneth. dissoluantur. Neque verò o-
ttentur potiones ex phlegmagogis, aut cholago-
, vt erit materia, instituendæ: nec quæ assumpta
t admota prosunt, qualia ab Hollerio describun-
: multa. Colicum dolorem quàm citissimè seda-
quæ ad amplissimum Ducem Aumallium misit
omes Rupefortius remedia, communi notum est
perientia. Ea quamuis vulgaria, non grauabor

ſubiicere.♃.malu.biſmal.mercurial. ana M.1.pa tar.M.1.ß.ſemin.rut.℥.1. Bulliant in æquis vini & quæ partibus, parca tamen quantitate adhibitis liquoris plurimum per ſetaceum traiiciendi ſup ſit.Herbis & ſeminibus coctis adde butyr.recent olei chamęm. quantum ſatis ſit ad cataplaſma. I cipiatur ſtuppis,dolenti parti applicandum.

Sed antequam cataplaſma adhibeatur, ſpon decocto imbuta ſuperiori, cui tantillum aceti, vini albi immiſtum ſit, fouetur locus. Perſeuera te dolore, panis recens cocti in clibano, & adh calentis mica imbuitur ol.ſcorpion. ℥.1.ß.ol.ane & rut.ana ℥.2.quæ puluere tenuiſſimo è ſeminib cumini,aniſ & fœniculi parato ſinapiſata,vt loqu tur,calidè affectæ ſedi apponitur. Cæterùm ſi do ſit à phlegmone,longè operoſior ineunda curat metu ilei,in quem facilè degenerat. Valentibus gri viribus mittitur ſanguis. Mollientibus clyſte bus ſæpè ſollicitatur aluus. Admouentur initio pellentia : deinde, vt in reliquis inflammationib ſenſim ad reſoluentia venitur.

1 Intemperie, vitiata conformatione, ſolutione continui.

De alui fluxionibus. CAP. 42.

FLuxiones alui partim vitio 1 ventriculi & i teſtinorum, partim vitiò materiæ excitari ſ lent. Ea verò materia vel in ventre eſt concep vel aliunde 2 tranſlata,vt à cerebro,in fluxu 3 c rebrali. Eiuſmodi fluxus ſolet euenire otioſis, i temperatis, iis qui ſomno nimiùm indulgent, qu que 4 humidiore ſunt cerebro, modò iuncta f giditate, aliquando etiam caliditate. Humida aë conſtitutione, Auſtrina, & maximè cùm ſequu

2 Criticè, vel ſymptomaticè.

3 Per *Apho. 30. lib. 7.*

4 Suppreſſa quoque cerebri vacuatione ſolita per nares.

Aquilones, qui per Austros & cælum pluuium lectam materiam exprimunt in ventrem. Comuetur fluxio expergefactas, & periodica est Ex one materiæ curatio instituenda est. Nam ali-ndo pituita dulcis est, aut expers qualitatis: ali-ndo salsa, acris & mordax, quæ distinguenda t & curanda, ex iis, quæ cap. de catarrho descri-sunt. Nam sistendus est catarrhus, roborandum ut & ventriculus. Roborabitur ventriculus ea one, quæ præscripta est cap. de debilitate stoma-. Influit aliquando ab hepate, liene, atque etiam uerso corpore, de quibus postea.

Quæ verò leuenteria appellatur, multas causas et: infirmitatem contetricis non solùm ventri-, sed etiam primorum intestinorum, è quibus limenti distributio. Infirmitas ex intemperie citur: intemperies alia simplex & sine materia: uando verò cum materia. Quæ, vt plurimùm dit, salsa 5 pituita est.

Fit leuenteria & ab acri, 6 humore, aut re alia modi vim expultricem irritāte, vt abiiciat cibū, squam confectus sit.

Res autem eiusmodi vlcera sunt saniosa, quæ ab iento vellicantur, quibus aliquando occasio est cmaci portiuncula retēta in rugis & asperitati-vētriculi. Quod ab agarico, colocynthide, me-cis, & rebus quibusdam venenatis, vel non satis minutis, vel maligna qualitate, inferri solet. hæc genera causarum Gal. annotauit 12. Aph. 4. 22. libr. 3. & aliis quoque locis. Magna pars corum, quique Arabes sequuntur, ventriculum nt viscida interim pituita illini, atque ita lubri-

5 Vel etiam acida, eaque leuenteria comitem habet oxyregmiā.

6 Facit acrior ille humor quasdam veluti aphthas, vnde expultrix facultas irritatur. Quomodo in vesica stranguria, in ano tenesmus excitatur.

cari, vt inde districta asperitate & rugis ventri læuor quidam sit, & via lubrica, vnde celerite bus defluat, nec possit contineri, ex qua ratione enteriæ nomen factum est, quod non ita appro Galenus comm. in Aph. 1. lib. 6.

Est & alia lienteriæ causa. Post dysenterias vlcera intestinorum, cicatrices fiunt, quæ si ob cantur osculis vasorum, per quæ à tenui intest ad portas hepatis inuehitur chylus, defluit alim tum aliqua quidem ex parte, sed non omn confectum.

Est autem in genere lienteria coctionis priua cum celeriter alimenta externuntur, neque co stentia, neque colore, neque odore, neque alia q litate immutata, sed subalbida, maximè aquos liquida, nulla commixta bile, aut sanguine.

Alimenti nomine non solùm cibus, sed & tus audiendus est. In ea, quæ ab acri humore, loris sensus est: qui si perseuerat, dysenteria fit. imbecillitate nullus doloris sensus, & meliùs eu morbo, acidi ructus commouentur.

Curatio lienteriæ.

Curatio tota in duobus est. Materia 7 viti (quam maximè arguit oris graueolentia, prop corruptum in stomacho humorem, aut cibu primùm est vacuanda. Deinde roborandus ven culus. Itaque si materia acris est, infarcta tunicis triculi & intestini, purgatione ex hiera, rhab. vt dum est. Dissoluantur itaque 8 ʒ. 2. aut ℨ. hie aut ʒ. 1. eius pulueris in sero caprino, decocto ci rum rub. vel absynthij. Et quia puluis amarior adiicietur purgationi ex eo puluere ℥. 1. oxysac simpli

7 Antecedẽs & cõiuncta, pituita acida, qua resoluitur facultas retẽtrix: aut serum acre & pituita salsa, quæ aluũ facit aphthosã. 8. Vt ♃ radic. cichor. ℥. 1. absynth. in fine decoctionis positi p. ß f. decoct. in qua infunde rhei electi ʒ. 2. In expressione dissolue syrup. de absynt. ʒ. 6. aut de mentha tantundem, f. potio.

nplicis,aut ʒ.6. syrupi de absynthio. Rhabarbari
.aut ℈.4. infusi in aqua absynthij, aut liquori-
s supradictis. Veteres dissoluunt in mulsa, cui &
est detergendi,& leniendæ amaritudinis phar-
acorum.

n crassiore bile & contumaciùs hærente veteres
debant ℈.1.scammonij. Nunc verò satis fuerit, si
.4.dacrydij misceantur.

10 Vacuata cacochymia,adstringentibus vtendũ,
modicè,multo etiã min⁹,siqua febris suspitioest. 10 *Nam adstringẽtibus venæ obstruuntur, & humores tenaciùs adhærescunt.*
Probatum remedium antiquis ex tribus partibus
ci granatorum acidorum, & vna succi menthæ
ul coctis: deinde adiecto melle, vt fieret ecleg-
.Nostro more vteremur ℥.1.oxysaccharæ simpl.
.syrup.de mentha, vt per interualla 2. aut 3. co-
earibus vteretur, aut vt esset liquidius medica-
ntum,℥.1.iulepi ros.admisceretur.

Laudatum & aliud remedium è cydoniis & ma-
granatis,vt esset vtriúsque æqualis modus, tum
querentnr ad putrilaginem,atque expresso succo
tum mellis misceretur, quantum satis esset ad
egma.Nostro more licebit vti syr.de cydoniiis,
oxysacchara simplici, 11 vtroq; ad ʒ.6.cum ℥.1. 11 *Vt. ℞. oxysaccharæ simplicis ℥ 1. syrup.de mentha ℥.ß. vtatur ex cochleari, si febris absit.*
ep.ros. Maximi est momenti diacodion cum sa-
factum,quòd & somnum conciliet, & ventrem
at.Simile huic est diaoporon Asclepiadis.℞. pi-
immaturor. malor. cydon.mal granat. acidor.
tilor. immaturorum ana ℥.1. Coquantur cum
llis rosac.℔.1.donec inspissentur : subductis ab
e adde mac.acaciæ charyophyll.an.ʒ.6.cinamo-
balaustior.an.ʒ.2.Seruatur in vsus,& daturcum
a cisternæ.

Exterius cataplasmata, quæ in debilitate stoma
à calore dicta sunt. His remediis celeriter curari
psit Galen. in Meth.

In pituita eadem in genere conueniunt: qu
crassa est, oxymelite & similibus primùm incid
da: tum ex hiera repurganda. Si verò tantùm c
spersa tunicis ventriculi, solis siccantibus & ca
12 *Galenus lib. 8. metho. & 9. de comp. med. local.* cientibus opus est, vt confectionibus è succo cy
niorum cum aromatibus, quas priùs ex Græci
Arabibus descripsimus, vino forti antiquo, stypti
sed modica quantitate. Modus enim potus est,
fluitet in ventriculo. Quòd si consuetudo est, dil
tur vinum aqua ferrata, in qua vel cinamomu
vel mastiche, aut vtrúnque coxerit.

Proderit mirificè hic puluisculus. ℞. corian
præp. ℈. 4. corall. rub. rosar. rubr. rasuræ ebor. c
nu cerui, ossis de corde cerui ana ℈. 1. cinamomi
sacchari rosati ℥. 2. fiat puluis subtilis, vtatur in p
ne tosto.

Mastichis Gr. 2. vel 3. in puluerem redact, & o
sorbili excepta, per interualla deuorantur. Chep
conditæ, nux quoque moschata cōdita, caro cyd
niorum, gelatina ex iisdem confecta, diacytoniu
zinziber conditum, & alia in debilitate stomac
frigore enumerata. Similiter & quæ exterius 13
13 *Vt fotus, linimenta, hapsi, emplastra.* plicantur, ceratū stomachicum Gal. car. cydoni
emplastr. de gallia.

In calido autem fluxu potest tale emplastrum i
perari. Mica panis in oleo rosaceo subigitur: de
de cum succo semperuiui & lactucæ malaxatur
imponitur.

Laudatur vomitus à cœna: &, quia cibos non

ient, fixa ingenti cucurbitula, eo modo, quo cap.
cholera diximus, ventri affixa, vt contineatur ci-
s, procurandum est.

Rusticus quidam percuratus est quotidiano
i coaguli vitulini fabæ paruæ magnitudine cum
io epoti. Sunt qui puluerem ex pudendo ce-
no & taurino exsiccatis parant, pani tosto oxya-
ithæ succo, vel granatorum, priùs imbuto in-
rgunt, & vtiliter assumunt. Fiunt etiam è farina
æ fresæ siccata in clibano, dein pista cum aqua
acea veteri, & sacchar o rosato, nebulæ. Eidem
næ pasta Regia misceri potest. Quòd si nihil iis
nediis proficimus, dropace atque sinapismo v-
dum.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Lienteria, Cœliaca affectio, diarrhæa, dysenteria, immo-
itas alui fluxiones significant, sed vt nominibus, ita natu-
: causis distinctas, λεῖον Græcis læue significat, seu conti-
m, & nulla ex parte diuulsum, sed sibi vndique cohæ-
, æquabili superficie. Vnde λειεντερία, quasi λειότης τῶν
ων, læuitas intestinorum. ἔστι δὲ ταχεῖα διέξοδος τῶν προσφερο-
ν σιτίων ἀμεταβλήτων ἐκκρινομένων, cum cibus & potus, qua-
mpta sunt, celeriter & ante coctionem yllam, aut exi-
n, elabuntur è ventriculo & intestinis. Huic igitur duo
pria sunt, quibus facilè discernitur ab aliis: nempe ali-
ta celeriter, postquam sumpta sunt, per aluum reddi,
nutationem ferè nullam coctione adepta esse. Id neces-
t fieri, vel ob imbecillitatem retentricis ab intemperie,
rritationem excreticis. Intemperies siue sit in ventri-
, siue in intestinis, quæ anadosi inseruiunt, siue in vtris-
, aliquando hectica est, & in habitu, quæ scilicet in ipso
orum habitu firmata est, sic vt calore suppresso coctio-
prohibeat, & cibum diluat humiditate: aliquando
pter acidam pituitam diutiùs inhærentem, vel, vt vult

Gale. comm. ad aphor. 1. lib. 6.

Lienteria à cæteris alui fluxionibus distincta.

Oribasius, frigidam, crassam & lentam, quæ replet rugos[...] sinuosas partes, vnde inducta læuitate cibus effluit. N[...] nunquam quoque à medicamento lubricante, aut alime[...] pinguibus. Irritatur autem facultas expultrix multitu[...] materiæ & acrimonia. Multitudine quidem, vt alimen[...] rum multorum, aut propter venarum mesaraicarum obs[...] ctionem non distributorum, aut humiditate aliunde c[...] fluente dilutorum. Acrimonia verò humoris tenuis, aut [...] menti corrupti, aut exulceratione aliqua. Partes enim ex[...] ceratæ ex permeante cibo dolorem percipientes, eum [...] propellunt.

Sequitur sæpè alios fluxus, diarrhæam, dysenteri[...] aut longum morbum, túncque ferè lethalis est. Quò[...] excrementa non egerantur cruda, & imputrefacta, sed se[...] cocta, fœtida, neque statim post cibi assumptionem, Cœ[...] ca affectio dicitur, fitque ab iisdem causis, sed præcipuè [...] bi corruptione ac cacochymia, & intemperie ventric[...] siue frigida, siue calida. Vnde Paulus scripsit Cœliacam c[...] fundi cum Leienteria, quæ fit ab imbecillitate ventriculi. Meritò ergo Galen. reprehendit veteres, qui in his affe[...] bus cibos effluere ob læuitatem intestinorum existi[...] rent. Et si enim hæc quoque causa est, non tamen præ[...] pua, & propria, sed imbecillitas potius, ob quam ventri[...] lus & intestina grauata à cibis assumptis, ipsos confes[...] excernunt. In medicina facienda, tria imprimis cogi[...] morbo spectanda sunt, An sit obstructio in venis mesa[...] cis, an humor acris, aut pituitosus, & an à capite fluat. Obst[...] ctionem indicabunt præter cætera grauitas in hypoch[...] driis, excrementa chylosa, vrinæ tenues. In acrimonia [...] exulceratione seu abrasa superficie partium, cuiusdam m[...] sus inerit sensus. In imbecillitate, deiectio nullum do[...] rem efficit. Humorem autem è capite defluere Hippo[...] tes colligi vult ex spumosis excrementis. Quibus (inquit [...] phor. 30. lib. 7.) in alui profluuiis excrementa spumosa su[...] iis ex capite pituita defluit. Sed hoc non est necessariu[...] vt Galenus monet. Nam cùm causæ continentes spu[...] sint spiritus humori mixtus, & motus inæqualitas, vnde fr[...] gitur humor in multas partes, siue ob multitudinem ca[...]

Cœliaca affectio quæ.

Paulus Æg. cap. 40. li. 3.

Gal. ibidem.

Alui fluxus curaturo quæ consideráda.

,vt in iis,quæ elixantur,siue agitationem,vt in mari: potest enis proximis, aut ventriculo, aucto feruore, aut agitane humor cum spiritu mixtus excrementa reddere spu-sa. Et in dysenteriis materia commota, & calore æstue agitata videmus spumosas deiectiones fieri. Alia igitur ia adiicienda sunt ex his, quæ circa caput apparent, grauitas, multitudo sputi, quod manè & noctu vehemens fluat, ægri somnolenti sint, pituita defluente ad ven-ulum molestiam quandam sentiant, & similia. Solent em, quasi periodis quibusdam, à somno nocturno spu-sa excrementa deiicere, quibus facilè cerebrum repletur 'entriculus humidior est. Est enim, vt Hippoc. scribit 4. morbis, cerebrum pituitæ veluti fons quidam: quia velut urbitula incumbēs corpori ex vniuerso corpore attrahat, quo fluxiones fiunt. Acidi ructus in principio demonstrāt iitam in ventriculo, aut frigidam intemperiem, nec dum stratas esse vires, sed aliquo tempore cibos retineri, & iti initium quoddam coctionis fieri. Sed aucta passione ant, quod malum est. Bonum verò, cum post longum ipus superueniunt, ob eandem causam. Hæc igitur pria natura est, & essentia leenteriæ & cœliacæ fluxionis. uibus diarrhæa distinguitur, quia non alimenta, sed hures praui, multa liquida excrementa, pituita, vel bilis al-, syncera vel mixta, vacuantur, siue ex toto corpore, siue liqua parte.

Cerebrum pituitæ fons Hippocrati

Natura enim sese exonerante, si orificium, supremæque tes valentiores sint, pylorus autem languidior, excremen-deorsum abiiciuntur. Sin contrà, sursum repunt, & pro rhæa vomitiones excitant. Modus autem propulsionis em modo fit, quo in superiore, irritata excretrice, aut re-rice imbecilla. Symptoma est multorum morborum. enim sæpe in declinatione alicuius morbi acuti, vel post rbos diuturnos, cum varij & diuersi humores purgantur, à cute astricta, à medicamentis constringentibus, aëre, si t medicamentum purgans æger aëri se exponat, vel medi-entum sit violentius, aut si singulis annis bis aut ter ita so-expurgari. Ab intemperie certè frigidiore ventriculi mul-dinem cibi non coquente, leenteriam creari potius quàm

Diarrhæa à leenteria & cœliaca distincta.

diarrhæam, consentaneum est. De dysenteria dicetur seq
ti capite. Fiunt & multæ aliæ fluxiones, vitio alicuius v
ris, vt inflammatione hepatis, tumore lienis, & simil
quæ ad alia capita referri debent. Memini me fluxum q
dam diuturnum in multis obseruasse, in quo varia, op
nigra, cœrulea, viridia, satis corpulenta excernebantu
quo alios euasisse, vt Aduocatum De la Vergne Anglum
dagogum filij legati Angliæ, & alios, vidimus alios inter
vt Malicornium Ducem celebrem peditatus in exer
Haultemanum fabrum argentarium, & similes. Omn
ferè vitium in visceribus, & vlcus in postremo intest
Dominus Datichy in vico Templi post sextum annum,
eo morbo laborauerat, interiit obsesso hepate multis vc
cis, syderata parte mesenterij. Gorræus eo morbo in se
dum annum functus conualuit. His, qui conualuerunt
teruallis idem morbus rediit, vel dysenterica excreme
Anno 1 5 5 8. Autumno dysenteriæ salutares iisdem ex
mentis. In fine purulenta egerebant, de quibus sequente
pite. In omnibus certè Aphorismus Hipp. notandus. Si c
lia purgari, &c. Et cùm duobus modis vacuatio moue
in nobis, primùm beneficio naturæ, vt in acutis morbis,
bus criticis: in longis autem & hominibus sanis, statis t
poribus & periodis: deinde à qualitate quadam morbosa
vi morbi, inordinatè & sine periodis: Medicus his fluxio
bus obsistere debet: illas sequi, & tardiores iuuare, m
riamque naturæ cōparare, & comparatam, si natura ce
vacuare: si vacuatione nimia offendatur, compescere, v
si sit periculum vel ex transitu humoris, vel læsione alicu
partis, vt in Phthisicis pulmonum inflammatione & co
rum, longa difficultate intestinorum ex scirrho lienis, &
milibus.

Leienterico-rum historia

Vacuatio duobus modis in nobis mouetur.

In diarrhæa, leuiora initio, ne quid in graciliori
intestinis retineatur; lac, topica, sacculi, vnguenta, fo
cataplasmata, purgatio, clysteres, opiatæ, cucurbitulæ,
migia, pulueres. In leienteria, purgantia, confectiones, e
plastra, vnguenta, pilulæ, inunctiones, in aluo iusto hu
diore, parcior potus, isque ad vesicam diuertendus.
aluus siccior, largior potus, isque ab anadosi prohib
dus. Vinum tenue & calidum, medicamenta diuretica, m

criticus, multas vrinas faciunt, vnde parua deiectio, quia teriæ pars, quæ per aluum flueret, ad vrinas diuertitur. Si- i multa eunte deiectione vrina pauca, aquosa, humore ad estina conuerso. Sudor minuit & deiectionem & vrinam.

NTO. VALETII EXERCIT. XLII.

ALui fluor, qui communi nomine diarrhęa appellatur, tres causas potissimas, præter intestinum & ventriculi intemperiem, agnoscit: humorum nimirùm molesti copiam, qualitatem, vel vtrámque. Fit autem vel ventriculo & intestinis primariò ectis, vel per consensum cerebri, hepatis, corporis totius. A cerebro quidem fluor est spumosus: ab hepate chylosus: à liene niger: à toto corpore pinguis & graue olens. Si à cerebro fiat, vt pote catarrho in aluum ruente, fons mali primùm catharticis humori accommodatis ex capite de catarrho remedendis exhauritur, nisi fortè naturę satis per se exinenti totum negotium committatur. Deinde ò excipiente parte confirmata sæpe viribus exois consulitur. Quod idem in fluxione alui à reliis causis procurandum. Quæ ventriculum robot sumpta & admota, ex capite de ventriculi imbecillitate petantur.

Diarrhæa nomine omnis alui fluor significatur.

Fluorũ alui summa curatio.

1 *Qua tempestate humor, qui in peculiari cuiúsque natura redundare cõsueuit, exitum non habet.*

De Dysenteria. CAP. 43.

HYeme 1 aquilonia, Vere 2 australi & pluuioso, calida Æstate, Æstatis fine & Autumdysenteriæ fiunt otiosis, intemperatis, & quidam 3 naturis peculiariter, vt lentiginosis. Nam antecedentibus anni partibus pituita craf-

2 *Quæ tempestas pituitæ falsa est procreatrix, & procreatæ corruptrix.*

3 *Vt viris & mulieribus prahumidis, quibus nõ est perspirabile corpus.*

4 Cum pituita viscida ad sphynclerem adhærescit, & rectum intestinũ exulcerat. sa & viscida in intestinis colligitur. Quòd si bi non pro ratione è cysti fellis in intestinum deflu nec eam pituitam pro consuetudine deterget, mu tò copiosior pituita in intestino, & bilis toto co pore aceruatur, accedítque cruditas. Hæc omn æstiuo calore putrescunt. Primúmque illa pitui acris euadit: intestinũ vellicat: fit deiiciendi 4 a petentia inanis aliquãdo, at interim pauca, vel cu maximo conatu mucosa, & similia albuminib ouorum egeruntur.

5 A tenuibus quidem, sanguis fæci omni ex parte permistus: à crassis, nullo modo, aut inæqualiter.

6 Vnde deiectiones optimæ, paucæ & albæ.

7 Propriè dicta, cùm vlcus serpit per omnes intestini anfractus.

8 Lenientibus, detergentibus adstringentibus, & cicatricẽ inducentibus.

9 Vt hæmorrhoidum, aut menstruorũ.

10 Vnde infirmitatis, & syncopes metus adfertur.

Fit etiam aliquando, vt acrimonia eius humo ris clausulæ venarum intestini reserentur, & ita al quid sanguinis vnà cum mucosis illis excrement 5 deiicitur. Hoc malum non dysenteriam, sed t nesmum appellari volunt. Tum dysenteria est, cu bilis illa putris magno impetu in intestinum co fluit, & grauiùs exulcerat. Radit primùm 6 pi guia, quæ intestina adnata sunt: deinde rament postremò etiam sanies effluit. Excrementa illa fe rè spumosa sunt, quia in dysenteria & febris, & in flammatio est. Itaque motu & calore spuma exc tatur.

Omnis 7 dysenteria exulceratio est intestin aliquando totius quidem, aliquando huius vel i lius: quod ad curationem distingui oportet, ex ca 43. lib. 9. Aëtij.

Curatio est in phlebotomia, purgatione, clyste ribus, 8 potionibus, & externis remediis.

Corpore benè carnoso, graui febre atque inflã matione, suppressa aliqua solenni 9 vacuation sanguine multo 10 cum excremẽtis abeunte, con sentiente ætate & viribus, vena secari potest, etiam

l. in Comment. ad Glauco. & lib. 4. de ratione tus in acutis repugnare 11 videatur. Verùm quia dua egestione, perpetua 12 vigilia, febre atque ammatione vires maximè laborant, temperan- n vacuandi consilium est. Itaque alij humera- ,alij venas extremæ manus aperiri volunt, quia c minus virium cum sanguine effunditur. Potest basilica aperiri, sed angusto foramine, & paula- reuulsa atque etiam vacuata materia. In sup- ssis purgationibus inferioribus 13 venas mal- li aperiri iubent. Quod si fit, eò magis tempe- da vacuatio, quòd hinc ductus sanguis 14 plus um, quàm è manu exhaurit.

Eadem quoque controuersia de purgatione. l iam indubitatum est, vbi & morbi magnitu- & 15 cætera non repugnant. Nullum autem stantius pharmacum 16 rhabarbaro, à quo pur- io non solùm semel conuenit, sed si res exigit, & es permittunt, sæpiùs 17 repetenda est.

In purgatione consilium esse debet, vt obstru- nes liberentur, &, via facta, redundans materia uetur.

Nec 18 de adstrictione initio cogitandum est. que ℈.4. plus aut minus rhabarbari imperentur. undantur in aqua endiuiæ, aut simili, quæ vim beat liberandæ obstructionis. Aliquando ʒ 6. ip. rosf. de siccis, nō tam adstringendo, quā robo- do commiscentur. Nonnunquā aromata, cornu ui, vnicornis, admiscenda putant. Multò ma-

11 Imò nō repugnat Gal. dum venæ sectionem in diarrhæa prohibet, non item in dysenteria.

12 Ob frequētem deiiciendi cupiditatem, & anathymiaseos somniferæ inopiam.

13 Vt fiat humor κατάρροπος, qui erat ἀνάρροπος, viámque ad loca commoda affectet.

14 Tū quòd partes superiores plus habeant sanguinis, quàm inferiores.

15 Vt neque vires, neque ætas, neque anni cōditio.

16 Æquè enim naturæ studet & pu- cum morbo. *17 Ob perennem humoris morbifici generationem.*

Metu inflammationis febris, & translationis symptomaticæ humoris morbifi- nobiles partes, vnde pleuritis, peripneumonia, epilepsia.

19 Initio hac poterit præscribi potio, cum vacuandi consilium aderit. ℞. rhei e ec. ʒ.2. macerẽtur in liquore stillatitio endiuiæ & cichorij. f. leuis expressio: cui misce ℥ 1. syrupi viola f. potio.

20 Præstabit dilutum exhibere cum forti expressione. Sic etiã partes quasque subibit rhabarbarum, cùm alioqui torrefactum primas tantùm venas permeet. Adde quòd rheum torrefactum acrimoniam acquirit, propterea que intestinis inimicum. Itaque cum adstringendum erit, sic imperabis. ℞. rhei electi in tenuis puluerem redacti ʒ.2. macerentur in liquore conuenienti: f. fortis expressio: add syrupi rosi. de siccis ℥.1. f. potio.

gis, vbi popularis dysenteria est, & suspitio virule tæ materiæ. Cornu ceruinum crematum priùs, d inde elotũ, dysenterias scribit sanare Galenus. N alia vis est vnicornis, nisi quòd arbitrantur vale contra venena omnia. Itaque 19 potioni è rhaba baro Gr. 4. vnicornis, aut plura, aut cornu cerui ʒ. 1. misceri possunt. Practici plurimùm vtunt myrobalanis. Dioscorides manifesta quidem rati ne agarici ʒ. 1. imperat, vbi mucosa & pituitosa d iiciuntur. Neque à ratione alienum, vbi non ita v tiosa sunt excremẽta, & obstructiones multæ sun descendúntque muculenta, expressioni ʒ. 1. rhaba bari infusi in aqua endiuiæ aut cichorij adiicere e pressionem agarici trochiscati pondere ʒ. 1. infu in melle rosato colato. Practici loco agarici expre sione ʒ 2. aut 3. carthami in sero lactis infusi, a melle rosato, vtendum putant. Nonnunquam po lypodio. Sed præ cæteris rhabarbari vsus probar dus est. Procedente morbo infusioni ʒ. 1. rhaba bari ʒ. 1. eiusdem in puluerem redacti admisce licet. Postremò etiam 20 torrefaciunt, cum iam ad stringendi consilium nascitur. Maximè confert ma stichina aqua è ℔. ß. aqu. & ʒ. 1. mastich. simul co ctis vinum diluere. Vel deligetur aqua cysternæ, i qua incandens aurum fuerit extinctum.

Quod ad clysteres, & ad cætera remedia attine videndum ne initio adstringentibus vtamur. Ad stringentia febrem augent & inflammationem, vi tiosam materiam prohibent ne effluat, eáque pro

bita regurgitat in partes superiores.

Hinc grauior febris incenditur, epilepsiæ fiunt conuulsiones, aliáque eiusmodi mala enascun-tur. Adde quòd adstringentia intestinorum vlcera exasperant.

Sed adstringentium tempestiuus vsus est iam va-cuata in totum, vel magna ex parte, vitiosa materia, quóque tempore iam excernitur cum vitiosò frugi succus, & inde virium casus metuitur.

In adstringentibus, quæ leniùs id præstant, me-liora sunt, deinde ad fortiora progredi licet. Viden-dumque est, vt adstringentibus partim lenientia misceamus, partim etiam, si per os sumuntur, ea 21 quæ vrinas ducant. Sic enim fit, vt nullo periculo materia prohibita ad vrinas diuertat, nec refluat in partes nobiles & superiores. Quo tempore confir-mandum hepar est, ne tam facilè humores è corpo-re reliquo recipiat. Quod efficiunt cerati santalini 3. malaxatæ cum oleo rosaceo, extensæ in aluta, & fiat scutum ad modum crescentis pro hepate. Cætera quoque, quæ capite de debilitate hepatis à calida causa dicta sunt. Eadem ratio stomachi & ventriculi habenda est ex iis, quæ propriis capitibus descripta sunt.

Clysteres primùm leniant: deinde detergeant & abluant: postea etiam carnem regenerent, & con-solident. In quibus si oleum dissoluatur, dulce 23 sit, non salsum: aut si salsum est, priùs abluatur, vt salsuginem deponat, & omnem alienam quali-tatem.

Clysteribus lenientibus optimum est admisceri

21 *Vide h.-stor. 2. vni-uersal. lib. 1. τῶν ἐπιδημ. vbi de stran-guriosis agit Hipp. deri-uatione ab aluo ad renes facta.*

22 *Nam ini-tio potior esse debet mate-riæ cura, quàm vlceris inchoati.*

23 *Vt oleum cómune, vio-lac. amygdal. dulc.*

quod inteſtinum roboret. In detergentibus & liquiis inteſtinorum ſenſus,& nuditas priùs cogn ſcenda eſt. Alia enim inteſtina vegetiore ſenſu ſu nec ita inducta pituitâ,non ita carnoſa, quibus c mentiores clyſteres conueniunt.

Clyſteres lenientes.

♃.24 roſ.M.1. Fiat decoctio in lacte recens mu cto ad ℔.1.ß.Colatura fundatur tepida,diu retin tur. Dolorem mitigabis,temperabis ardorem,vlc ra ablues & detergebis,illines inteſtinum,ſolidab roborabis,vim acrium humorum obtundes. Gal nus.Oribaſius,Aëtius, ſolo lacte recens mulcto ſunt. Aliud.

♃.25 ol.roſ.ad ℔.1.leuiter calidum pluribus h ris retentum dolorem & inflammationem mitig bit. Poteris addere ſemiſſi libræ olei roſarum, dec ctionem maluæ & fœnugræci, ſeminis lini, altha & cydoniorum,aut horum mucagines pari menſ ra commiſcere.

Alij ℔.1. olei amygdalarum dulcium, mucagin ſem.cydoniorum extractæ in lacte ℥.4.adiiciunt.

Conuenit amygdalogala,vel orizogala, horde tum,auenatum,liquidiora ad ℔.1.infuſa cum but ri recentis ℥.3. aut pari pondere adipis anatis, anſ ris,gallinæ,pinguedinis hirci,caprarũ. His enim t tiùs vtemur,ſi quia olei qualitas ſuſpecta eſt. Amy dalogala & orizogala leniunt magis, & contemp rant. Hordeatum etiam refrigerat. Auenatum ſi cat. Conuenitque magis in tenuibus fluxionibu Ad eaſdem valet ſyrupus roſa. de ſiccis, diacody

24 Vel roſarũ p. ij. viol. M.1. Vel lenientem clyſterẽ ſic præſcribes. ♃. violariæ, alth. lactuc. pariet. ſummitatum anethi an. M.1. prunor. n.14. furfuris macri. hord. integr. roſ. ana p.1. ſeminis alth. pſil. & cydo. ana ʒ.2. rad. althææ ℥.1. f. decoctio: in qua diſſolue (ſi potior ſit ratio materiæ, quàm vlceris) vel butyr. recentis, vel ol. amyg. dulc. ℥.2. mellis roſati & ſacchari rub. an. ℥.1.ß. vitellos ouorum duos f. clyſt. Quòd ſi roborandi conſilium eſt, adde mucaginis tragacanthæ extractæ in aqua plantag. ℥.ß. aut ʒ.6.

25 Hæc ad materia non ad vlcus, præſcribuntur.

ne ſpeciebus: horâ ſomni datur.

Rhazes non habere parem ſcribit in dolore ab :rimonia, olei roſati ℔.1.ß.muſcillaginis ſem.pſilij .4.Laudâtur & hic clyſter. *Rhazes lib. 9. ad Alman ſ. cap. de dyſenter.*

℞.ſem.lini, althææ, pſilij, conquaſſatorum ana ℥. .ſem.cydoniorum, orizæ & tritici in tegula toſtorum ana P.1.fiat decoctio in lacte ad ℔.1. ß. In colatura fortiter expreſſa diſſolue ſæui hirci, aut pinguedinis raſæ ex abdomine arietis ℥.2.butyri recens ℥.1.ſacchari violati ℥.1.ß.ouorū vitella 2. Vitella miſcemus leniendo, & vt diutiùs inhæreat inteſtino, quod infuſum eſt. Similiter & ſepum, & quicquid pingue eſt, ſaccharum & mel detergendo. Vtimur albiſſimo ſaccharo, vt leniſſimo: greſſo verò appellato, vt magis detergente.

Hoc etiam magis melle roſato & communi. Celſus hoc clyſtere dolorem mitigat, appetentiam excitat.

℞.decocti foliorum roſatum quartaria v. vitella ouorum 2. In Dyſenteria ferè 26 tormina ſunt & flatus. Qua in re ſummitatū anethi & chamæmeli, eorum anthos & meliloti aliquid miſcendum eſt. Contrà verò ſanguinis excretiones taxo barbaro, plātagine, burſa paſtoris, cētinodia, fragaria vtimur.

26 Ab humoris acrimonia, flatu, aut affectiōe quadam inteſtini cancroſa.

27 Quibus pugnatur cū vlcere & acrimonia materiæ.

Clyſteres 27 detergentes.

Aqua hordei, ſerum 28 lactis cum melle, aut ſaccharo roſ. Similiter hydromel. decoctum cicerum rub. parietariæ, furfurum, vinum rubrum, decoctum betæ, 29 centaureæ, radicis cucumeris agreſtis, ficuum pinguium, abſynthij, lupinorum. Horum vnius quartaria quinque aut libra. In quibus diſſolue mell.roſ.ſacchari.rub. ana ℥.1.ß. Aliquādo

28 Aut etiā lac aſininum, quod multum habet ſeri, in quo vis eſt detergendi.

29 Minoris, ſi inflāmatio nulla ſit.

30 *In aqua plantag. aut rosarũ lotæ.* semuncia terebinthinæ 30 liquidæ cum ʒ.2.salis communis. Aut vt detergeas & lenias, detergent coquuntur in lacte.

31 *Ad pituitam contumacem.* Vel. ℞. aqu. hord. ℔. 1. succ. plantag. ℥.4. vitel ouor.3. f. clyster.

Fuerit quoque vtile rosas, plantaginem & simil adstringentia admiscere, vt robores. Vt materia cõ tumax est, quæ inhæret intestino, plus minúsve de tergebis.

Fortiores sunt clysteres ex vrina, lixiuio, muria salsugine, aqua salsarum oliuarum. Fortioribus vtê ris, vbi leuioribus nihil effectum est. Detergentibu dolor interim exasperatur. Itaque reddito clyster detergente, lac recens mulctum iniicies, aut clyste rem qui leniat.

In carnosis intestinis regeneranda caro: in mem branosis consolidandum est. Carnem regenerabi clystere, qui primùm abluat, deinde impleat carne Ablues è sero lactis & sáccharo, ex vino calido, au steriusculo, mulsâ, & similibus.

32 *Sunt hi pulueres sarcotici.* Deinde commiscebis ʒ. 2. pul. 32 gentianæ, thu ris, enulæ: tetrapharmaci ℥.1. vel eo plus: aut liquor commiscebis mellis, terebinthinæ & butyri ana ʒ.6 Optimúmque fuerit hos clysteres 33 diutiùs reti neri, crassiores fieri additis ouorum vitellis.

33 *Ad leniẽdũ, cõfirmandum & detergendum.* Consolidant & cicatricem ducunt decoctione adstringentiũ, in quibus terræ sigillatæ, boli armen sanguinis draconis, thuris aut similium ʒ. 2. vel ec plus misceantur.

Sunt autem adstringentia alia calida, alia frigi da. Calida, nardi spica, absynthium, cinamomum caryophyllum, calamus aromaticus, lignum aloë

ılla, thus, maſtiche, manna, aloë, myrrha, viſcum. is, gentiana, ariſtolochia, enula, ſtyrax, 34 propo- ;ſaluia, arthemiſia, thymum, origanum, roſmari- ıs pœonia, aniſum, ammi, cuminum, naſturtium, ›agulũ hædi & leporis, caſeus inueteratus in aqua ›ctus, ſiccatus, & in puluerem redactus.

34 *Hæc tamen ex Galeno vim habet attrahendi.*

Frigida, hyoſcyamus, portulaca, lenticula palu- ris, pſillium, ſemperuiuum, cichorium, polygonũ, ctuca, vmbilicus veneris, oxalis, violaria, cucurbi- , atriplex, ſolanum. Sed hæc non ita adſtringunt, quia humidiora ſunt: quæ ſequuntur magis.

35 *Omnia enim quæ adſtringunt, craſsiora ſunt.*

Vitis capreoli, arnogloſſum, rubus, myrthus, ba- uſtia, malicorium, roſa ſicca, corna, ſorba, pruna lueſtria & pira, meſpila, galla, thus, berberis, aca- a, hypocyſtis, terra ſigillata, hæmatites, bolus ar- ı. ſang. draconis, ſalix, coriandrum in aceto mace- tum, carabe, caphura, corallus, margaritæ, cornu rui, ſantali, ſpongia ex aceto expreſſa, imbuta pi- , deinde cremata. Interior tunica ventriculi galli- ırum, erinaceorũ, papauer, hyoſcyamus, opium.

Aliud eſt genus clyſterum in putridis ac ſerpen- bus vlceribus inteſtinorum, in quibus cauſtica ſſoluuntur. Fiunt paſtilli cauſtici ex arrhenico, lce viua, auripigmento rubro, mixta acacia, & iis ıæ adſtringunt. Coguntur ex ſucco plantaginis, : vino cocto, fiuntque pondere ʒ.1.2. aut ʒ. Diſſol- ıntur autem in ℔.1. vini diluti, in lacte & aliis de- ›ctis lenientibus.

36 *Vt ♃. paſtillorũ deſcriptorũ ʒ. 2. opii. gran.*

Sunt 36 qui addant ſingulis ʒ. eorum paſtillo- ım ſingula Grana opij, antequam infundantur.[1] ucella panis ex aqua frigida, lacte, aut diluto vino hibenda eſt.

1 *Diſſoluantur in lib. 1. lact. ſ. enema.*

37 *Quod per sympateiam intestini labefactatur.* Stomachus 37 myrthino oleo, aut 38 simili r[...]borandus est. Præterea muniendum caput, ne [...]dore clysteris offendatur. Quòd si infuso stom[a]chus exuritur, detur frigida ad ℥.4. lectucæ cau[...]culi ex aceto. Retineri oportet quod infusum [...]ad horam, quod minimùm sit, vel duas, quod pl[u]rimùm. Si verò non retinent, sed statim eiiciu[nt] clysteres, muria priùs, aqua marina, lixiuium, vri[na] cum sale iniicienda.

38 *Vt mastichino, menthæ, cydoniorum, absynthij.*

Anus ex decocto adstringentium fouetur, v[el] sacculo è milio & sale expresso in vino nigro a[d]stringente. Post hos clysteres, lac recens emulctu[m] iniiciendum est.

Clysterum vsus, vbi exulceratio in inferiorib[us] intestinis. Si verò in superioribus, potiones conu[e]niunt magis. Quanquam perpetuò 39 vtrísque r[e]mediis vti licet. Et potionibus 40 quidem eo or[di]ne, qui in clysteribus præscriptus est, exceptis ca[u]sticis.

39 *Ad expurgationem materiæ, partiū robur, & meatuum libertatem.*

40 *Vt primò lenientibus, mox detergentibus, postremo adstringētibus.*

Ad adstringendum conueniunt potiones o[m]phacomeli veterum. Nunc syrupus de agresta, [de] myrthilis, de ribes, succus cornorum, mespiloru[m], cotoneorum, sorborum, prunorum syluestriu[m]. Coquantur succi, & aliquid sacchari rosati adm[i]sceatur. Aqua decoctionis sumach, mastiches, & r[e]rum adstingentium. Alumen tritum ʒ.1. pondere [in] ouo. Similiter symphyti radix, pumex tenuissi[me] tritus cum vino austero, saluiæ decoctum, lac vst[u]latum, cum ʒ.1. stercoris canini, aut in quo radic[es] quinquefolij, consolidæ maioris, & similia co[xe]rint, vel in quo calculi, vel fluuiatiles, vel mari[ni] igniti priùs extincti sint.

Coagulu[m]

Coagulum leporis vel hædi ʒ.1.pondere è vino
eri abluitur. Datur cum aqua decoctionis ſu-
ch,maſtiche,ſucco plantaginis depurato. Puluis
:us è turture cum bolo armena, ſanguis draco-
, & mummia contuſa vaſe teſtaceo benè lutato,
ta cremata.Dantur ʒ.2.ex lacte ouillo coctto.

Conueniunt cydoniatum, conſerua roſarum,
norum,ſymphiti, & ſimiles.In aquæ roſar. ℔. 1.
liant maſtiches, ſumach, caryophyl. ana ʒ.1.ß.
decoctio ad ℥. 8. pro tribus doſibus. Ouum
ex aceto frigitur: deinde conſpergitur pulu.ad-
ngente.

)ſſa femoris bouilli trita, alumen in ſucco plan- 41 *Acid vẽtriculo nocet.*
inis diſſoluitur.In eo linteolum immergitur,ſic-
ur,vritur,fit puluis cõueniens. Succus expreſſus
ſtercore aſinino. Eſt aliquando, cum multum
guinem fundunt. Frigida cibaria iis conueniunt
aliis dyſentericis tepida ac calida. Clyſteres ita-
:,vt priùs.Hæc verò potio,macis, balauſtiorum
ı ʒ.1.Dato ʒ.1.aut ℈.4.ex vino adſtringente,aliiſ-
: remediis vtere, quæ ſanguinem ſiſtunt capite
ſputo ſanguinis.

Experimentum cuiuſdam eſt, vt herba Verru-
ia,quam Sancti Fiacrij vocãt,cum burſæ paſto-
æquis partibus,aceto & ſale additis, tundatur
plantis ægri admoueatur. Atque vbi exſiccãtur
ıouantur.Alij centinodio ita vtuntur.

Sudor excitatus plurimùm prodeſt viribus va-
tibus, balneo aut ſuffumigio ex rebus ſudores
)uentibus.

Later calfactus, & vino albo conſperſus,inuolu-
pannis adhibetur 42 plantis pedum.

42 *Aut etiã vaſculũ aquæ feruente venum, niſi reſolutionis hepaticæ metus aliquis immineat.*

CC

Narcotica conueniunt nondum deiectis viri
Syrupus de papauere, aqua rof. tepida, in qua
xerint femina papaueris albi.

Suppofitoria, vt priùs. In clyfteribus di
ue ʒ.1.trochifcorum de carabe,aut philonij pe
Quibus fi nihil proficimus, dabimus ℈.1. aut
ex decoctione mafticheſ. Philonium capite de
lico dolore proximè defcriptum,& alia iam m
locis defcripta.

Inungendus eft venter primùm quidem iis,
leniunt: deinde quæ adftringunt, vt oleo de cy
niis, de fpica: aut cydoniorum carnes in aceto
quendæ funt, detractis interioribus, deinde m
xatis. Adde trochifcorum de carabe ʒ. 1. maftic
ʒ.1.ß.Fiat emplaftrum, quod fumigetur cum lig
aloës.

Confulendum viribus ex iis,quæ dicta funt
fputo fanguinis. Ratio vitæ inftituenda pro rei
ceffitate. Leniendum enim, detergendum &
ftringendum.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Dyfenteriæ differentiæ quatuor ex Hippoc. & Galen.

Apud Hippocratē & Galenum dyfenteriæ differentiæ q
tuor reperiūtur,fed tres priores impropriè dictæ. Vna,à co
fanguinis toto corpore redundantis, qui è venenarum or
ciis apertis in inteftina effunditur, vt in hæmorrhoidibus
venis ani. Vbi vi morbi & vitio corporis, non prouiden
naturæ excernitur, malum: itaque etiam quoties demitti
fanguis per vias alienas. Sed quædam eft naturalis vacua
fanguinis, vt per vterum mulieribus: quibufdam per nar
aliis in crifi nonnullis per hæmorrhoidas, naturâ expu
gante vitium grauioris mali. His vacuationibus fuppref
aut intermiffa exercitatione, aut truncato membro, cer
interuallis folet huiufmodi dyfenteria contingere, qua

ritam vocant, Græci αἱματώδη. In hac sæpe etiam san-
; niger pici liquidæ similis excernitur. Nam cum hepar
guinem conficit, eius crassiorem partem lien attrahit,
imento tenuiori inde sumpto reliquias deiicit deorsum.
erò hepar multum limosi sanguinis colligat, lien non
urget, neque attrahat, aut attrahat quidem, sed præ
ia, aut debilitate non conficiat, aut excrementa sua non
urget, vtróque viscere copia oppresso & debili facto,
t deiectiones nigræ: aut cùm antè solita essent expur-
per hæmorrhoïdas, vterum, aut hæmorrhagiam, si sup-
natur solennis purgatio, aceruatur humor, & per inte-
a vacuatur. Sed cùm triplex sit materia atræ bilis, san-
crassior, vt vinum crassum deposita fæce, limus & fæx
guinis crassioris: & bilis flaua: de his deiectionibus in-
gimus, quæ nigræ sunt, neque grumescunt, nec quic-
m acre, corrodens, vel acidum habent, nec effusæ in
am, feruent, aut fermentant terram, sed sunt veluti
guis niger, aut limus sanguinis, qui salubriter è cor-
e sæpe expellitur, & si retineatur diutiùs, in atram bi-
exquisitam transit, & extra vasa nigrescit ac corrum-
ur, vnde multis interitus contingit. Ob ídque optimè
similibus vacuationibus Hippoc. Sanguinem quidem su- *Hippo. aph. 25. lib. 5.*
ferri qualiscunque sit, malum: infrà autem, bonum: cum
er deiicitur. Nã partes inferiores superioribus minùs prin-
es. Deinde leuatur natura excremento melancholico, vn-
& morbi graues solui possunt, & declinari. Sed reuera mul-
distinctionibus est opus: nũ vi symptomatica, naturâ, arte
at, quid inde fructus, quídque sequatur incommodi: num
num, an caussa, an vtrúnque. Altera dysenteriæ species à *Paul. Aegi-*
illo sub priore comprehensa, à Galeno 3. de Sympt. caussis *neta cap. 42.*
incta, fit non propter sanguinis copiam, sed acrimoniam, *lib. 3.*
e flaua vel atra permixta, vnde stimulata venarum ori-
a aperiuntur. Potest initium esse à caussa frigida, quan-
crassa & viscida materia, interceptis angustiis hepatis,
redinem quandam contrahit, vnde cruentæ ac sa-
osæ deiectiones prodeunt aucto feruore. Hæc priore
iculosior, aliquando tamen salutaris. Morbo incli-
nte, à pharmaco expellente nihil periculi. Si verò prin-

cipio & incremento febris, periculum denunciat. M
autem quando parciùs, quàm cùm copiosius effun
Multos ipse obseruauit stantes & sæpiùs deiicientes
gra etiam fæci aut pici liquidæ similia salutariter,
febre, sed natura superante, & non in principio. N
enim initio coquit, non vacuat, in coctis separat vtili
inutilibus. Hæc victrix excernit. Ea enim est naturæ
nomia. Acrimoniâ autem irritante, excrementísque
gnam viscerum adustionem & putredinem indicantibus
ceribus nobilibus grauiter laborantibus, superassato
siore sanguine vel bile, putredine quadam contracta, leth
quia superior morbus. Bonum verò, cum natura vi m
camenti adiuta ruffi aliquid, vt à Rhabarbaro: nigri, à c
& Cathol. aliísque id genus excernit, vitio euicto. Ca
dũ etiam hoc loco, ne frequentiùs permeante acri hum
vlcus in intestinis contrahatur, sempérque à bile deiec
nes syncerae metuendæ, & vt caussæ, & vt signa grauio
Dysenteria hepatica. affectionum. Tertia species est hepatica dysenteria,
aquosus sanguis deiicitur, loturæ carnium persimilis ab
becillitate retentricis & alteratricis in hepate, de qua su
Dysenteria maximè propriè dicta. riùs dictum est capite de morbis hepatis. Quarta max
propriè dicta facta in intestinis ab vlcere cum tormini
ventris & dolore, præsertim cùm fluunt, vel redduntur
crementa alui. Aliæque à tenesmo, aliæ à diarrhea incipi
Et in aliis acris materia, in aliis mucosa erigitur. Qu
Galen. 5. de vsu partium. Quomodo illic fieri possit vl
Nam cùm sentiant intestina, & vel naturalem bilem,
leuiter atram statim expellant, qui fit vt descendente r
teria acri, & celeriùs expulsa, fiat vlcus? Respondet tr
situ per anfractus & circumuolutiones id fieri, bile acri
vtraque, pituitâ verò sæpe inhærente intestino. Putre
enim, & salsuginem contrahit, sicque exulcerat. Vr
etiam sequitur à quolibet humore dysenteriam veram f
ri posse, sanguine acriore (qui aliquando in intesti
concretus refert etiam bilem) pituita, bile vtraque.
riculum intelligitur ex natura vlceris & humoris vitio
In vlcere enim primò videndum quoûsque progressi
sit ex recrementis abrasis ab intestino, vt intelligat

dhuc fit, an factum fit. Interior tunica inteſtinorum
oſior: exterior magis membranoſa: tertia è peritoneo.
ſtant fibris circularibus & tranſuerſis, additis rectis,
on ſine ratione quibuſdam viſum eſt, ad attrahendum,
l firmamentum aliarum, præcipuè in recto: quod, quia
is laborat in egerendo ſtercore duro, pluribus fibris
litum eſt. Canibus eadem ratione plures fibræ in in-
nis, quia non niſi magno conatu excernunt. Sua ergò
tinis, carnoſa ſubſtantia, quæ ſemel exeſa & eraſa eò
ius periculum denunciat, quò profundius abraditur.
iùm pinguedo quædam & mucus apparet. Deinde efflo-
quædam & ramenta ex ſuperficie, vt in epidermide cu-
Poſtremo ſubſtantia corpulenta inteſtini. Eſt autem
ti carò, non vt muſculorum, ſed peculiaris inteſtino.
qua cruenta deiectio ſequitur, interdum vlcerum cru-
,& puris magna quantitas. Abraduntur enim primò in-
na: deinde exeduntur: poſtremò vlcerantur. Magna
parte exempta huius ſubſtantiæ membranoſæ, ea ne-
renaſci poteſt, neque cicatrice tegi. Vnde deſperatio.
enus quidem ſcribit multos fuiſſe ſeruatos putrefacta
iore tunica, integra exteriore. Sed hoc in eorum nu- *Gal. lib. 4. de vſu part.*
m referatur, quæ accidunt aliquando. In iudicando
n multi decipiuntur, quòd ſæpe pingue aliquid ſimi-
ine fallat, vt albida caruncula videatur. Sed pingue
tum carbonibus liquatur, & nidorem pinguedinis ef-
it. Carò nigreſcit & ſiccatur. Cruor & ramenta cum
ementis mixta, nec ſtatim à dolore reiecta, in tenuio-
: ſupernatantia, & ſtatim poſt dolorem reiecta, in in-
ribus inteſtinis & craſſis eſſe oſtendunt. Quòd attinet
umorem, qui deiicitur, Hippocrates ſinceras omnes
tiones periculoſas eſſe vult. Tales ſunt, impermixtæ *Gal. commẽt. ad aphor. 23. lib. 7.*
ſæ humiditati, quando ſolus humor qui vacuatur, de-
r, ſiue ſit biolioſus, ſiue melancholicus, ſiue porri colo-
ræ ſe ferat, ſiue bilis eruginoſæ. Sed id in febræ in-
o. Nam deiectiones huiuſmodi exuſtam eſſe omnem
iam humiditatem à febre demonſtrant. Quæ ab atra
it, Galenus inſanabilem dixit, quia nõn differt à cancro.
i in ſuperficie non curatur: quantò minùs in inteſtinis,
ec medicamenta adhærent, & ſemper ſuperfluitate ali-

Gal.com.in Aphor. 24. lib.4.

menti irruente tangitur vlcus? In libro quoque de atr
omnem exulcerationem ab atra bile insanabilem faci
quis circunciso loco omnem vim eius abscindat, subl
tiam vicinia cum vlcerata parte. Aëtius tamen, si per
excreta atra bilis dysenteriam mouit non esse despera

Aëtius Tetrab.3.Serm. 1.cap.43.

ait. Si sponte, & non criticè, id est, nulla Naturæ, aut M
prouidentia, desperatio. Sed caue, ne sanguinem conc
in intestinis referas ad atram bilem. Vidimus qui simil
crassiori pici nullo periculo & sine febre deiicerent. Alio
febre & periculo. Monachus quidem apud D. Genou
dysenteria laborans, cùm vi morbi frigerent extrema,

Monachus dysentericus.

liquidæ pici similia, deiiceret, spiraret difficulter, & iam
nere disputaretur, conualuit. Anno 1557. Autumno, ten
benè constituto, pestilentissimæ febres extiterunt, & qu
rimos sustulerunt: dysenteriæ salutares. Nemo enin
multis, quos vidi, interiit. Curabantur clysteribus lenit
rheo. Erant enim ab acri fluxione. Sæpe quidem, sed p
egerebant. Parùm febricitabant, ac rheo dato conquies
dolor. Sicque breui liberabantur. Anno sequente, Au
no quoque dysenteriæ multæ, in quibus viridia, cœrule
gra, biliosa, cruenta, deiiciebantur, & qualia scribunt
thalia. Tamen omnes propè euaserunt, cura etiam parù
dulò adhibita. Annus fuerat bene constitutus. Hyeme A
lonia, Vere Australi & pluuioso, Æstate calida, Autu
dysenteriæ. Aliæ ex victus ratione. Vergitinosis & ruffis n
periculosæ. Lutetiæ humidiore anno periculosiores, c
æstuoso & sicco. In sicco statu anni, materia sæpius
vtraque. In pluuioso pituita putris. Cum cibi fastidiu

Dysenteriæ humidiore anno Lutetiæ periculosiores

cedit, quibus priùs non erat, malum est, & vt signum,
vitium intestini ad orificium ventriculi peruenisse signi
& vt caussa, quia non instauratur, quare maximè egent.
etiam latius peruagatur affectio, quàm ad intestina. Ad
cens anno 12. natus biliosa profluuio cum febre corre
deiiciebat frequenter similia dysentericis, nigrum sa

Cibi fastidiũ dysenteriæ superueniens malum.

nem. Sitis, manus frigidæ, vigilia, vini magna appete
Nihil adiutus remediis obiit die 9. Apertus œsophag
teriore ad ventriculi os superius & ad medium thora
nigro, corrupto, epiploo similiter corrupto, pulmonibus
ratis, recto intestino exulcerato. Dolor fuerat in sinistro

no ventre & ſtomacho. Alteri febris, vomitio, ventris do- deiectiones pici & nigro ſanguini ſimiles: 20. die mors. o corpore inuentum vlcus vſtulatum, in ambitu exeſis tu- ; omnibus ventriculi, qua parte decliuis eſt in pylorum. c procidit anus ferè toto morbo.

Dyſenterico-rũ hiſtoria.

In huius morbi curatione duobus ſæpius modis peccatur o: celerius ſuppreſſa aluo, & adſtringentium vſu impacto in inuolucris inteſtinorum. Suppreſſa intempeſtiuè dy- eria vidi inſanum factum. Mulierem quoque, cui in per- am vitam ita conſtricta aluus, vt ſeptimo quoque die ùm excerneret, & inde ore & naribus grauiter oleret. Ga- s.de venæ ſectione contra Eraſiſt. non paucos vidiſſe ſcri- qui dyſenteria, varicibus, hæmorrhoïdibus ſuppreſſis in niam, apoplexiam, atram bilem, nephritidem, pleuriti- , hydropiſim, ſanguinis vomitionem & hæmoptoïcam ionem inciderint. Nobilis quidam pictor in ſcabiem fœ- .Corpore enim pleno materia feruida ſurſum fertur.

In dyſenteria curatione duplex vitiũ committitur.

qui ita reſiccatur inteſtinum, vt maneat perpetua alui ad- tio. Si ſurſum & deorſum obſeratur, in inuolucris inte- orum aceruatur magna puris quantitas, quæ tandem in- cit. Quod nos cuiuſdam corpore diſſecto obſeruauimus. cus acris & malignus moderandus hordeatis, clyſteribus è e, lacte poto, & ſimilibus. Interea fouendæ vires, vt impe- natura ſuſtineat. Aliis materia acris, aliis mucoſa egeri- quibus non eadem remedia conueniunt. Quæ à diarrhæa pit, purgatione, confirmatione partium, diuerſione: quæ à eſmo, expulſione ſtercoris, detergentibus, lenientibuſque teribus opus habet. Conueniunt cholagoga, quæ adſtri- nem aliquam relinquant. Clyſteres, abluentes, detergen- aſtringentes, cicatricem obducentes, linimenta, fotus, po- es ad ſomnum conciliandum, ſyrupi, iulepi, condita. antitas clyſterum augenda ad ℔.1.ß.aut 2. quia inanita in- ina ſunt, & meliùs tergentur. In pulueribus periculum, ne aneant in parte affecta, & pungant. Sanguinis quoque ſio vitanda, quia vires deiicit, neque bilem trahit, neque at vlcus. In cruenta laudatur.

Pictor nobilis ex ſupreſſa dyſenteria in ſcabiem fœdã lapſus.

ANTO. VALETII EXERCIT. XL

DYſenteria, ſeu inteſtinorum ab vlcere d cultas, inuadit, cum paulatim & breuibu teruallis, non affatim & repentè, deiectio fit: nomine ab impropriè dicta hepatica dyſenteri iugatur. Illius verò deiectionis hi gradus obſer tur, qui magnitudinem vlceris deſignant. Adi primùm cum ſanguine, dein ramentoſa quæd denique penitiùs graſſante vlcere, carunculæ ex nuntur. Excitatur hic affectus à bilis, aut pituitæ ſæ prouentu, iſque vel in ſupernis & tenuibus in infernis & craſſis inteſtinis. Itaque vtriuſque gnotio maximum habet ad curationem momen Si inteſtinis à ſuperioribus vniuerſus ſanguis ex natur, reliquis excrementis erit perfectè permiſ Si à craſſioribus, non tam benè permiſcebitur, ſupernatabit. Deinde vbi ramenta ſola eiiciuntu pingue quippiam habeant, à craſſis: ſi tale nihil, à nuioribus ſecedunt inteſtinis. Spectandum quoq an infra, an ſupra vmbilicum ſit dolor. Qui enim fra, craſſiora indicat affici inteſtina: qui ſupra, nuiora, quanquã non neceſſariò. Quærendum it ab ægro, an ſtatim à dolore, an longo pòſt tempo excernat.

Vlcerum tenuiorum & craſſiorũ inteſtinorũ diſtinctio.

De his pluribus Gal. cap. 2. libr. 6. de loc. mal. aff.

Curatio in recta victus ratione magna ex pa conſiſtit. Confert hordeatũ ex hordeo torrefact & in aq. chalybeata cocto, adiectis mali punici a di granis, ſemine papaueris albi, & id genus reliq ſeminibus frigidis ad temperationem bilis oppo tunis. Carnes in virium deiectione conceduntur:

Dyſenteriæ curatio.

æ quidem cum portulac. lactuc. plantag. end.
æ verò aqua rosacea irrorantur, myrthi germini-
configuntur, adstringentibus farciuntur. Vsui
t fructus, passulæ integr. mespila, sorba, cydonia,
eliqui austeri fructus. Ex aqua chalybeata, sac-
ro rosaceo, & pauco granatorum acidorum suc-
paratur potus. Hora sitis Zulapium rosatum per
um aqua chalybeata, deinde cum syrupo cydo-
rum exhibetur. Mox autem humor intestina vel- *Gal. ibid. & lib. 4. Meth.*
ns atque exulcerans vacuandus, aut alio deri-
dus: potione quidem, si tenuia infestet intestina:
stere magis, si crassa.

℞. rh. elect. ʒ. 2. cinam. ℈. 1. infunde in aqu. endiuiæ quan- *Hæc ad dysenteriam tenuium intestinor.*
e suffic. In expressione dissolue rh. puluerati ℈. 1. syrup. de
. & cydon. ana ℥. ß. f. potus. Vel. ℞. agrim. centinod. plan-
ana M. ß. granor. berber. ʒ. 2. semin. plantag. & cydon. ana
cortic. myrobal. Cepul. ℥. 2. f. decoct. & colatura ad dosim.
ua infunde rhei elect. ʒ. 2. cum pauco santal. citr. In cola-
dissolues syr. myrtill. vel syr. ros. siccar. vel zulapij rosacei
cum ʒ. ß. rh. puluerati.

Additur aliquando ʒ. 1. rasuræ cornu cerui, ali-
ndo gra. 3. aut 4. vnicornis. Sunt qui rheum as-
t, siue vstulant, vt catharticam vim minuant, &
tringentem augeant. Quod multi non probant:
vel fortissimam eius adstrictionem præferunt,
ipsum rheum totum in substantia præscribunt.
iperibus catholici ʒ. 6. cum rhabarbari, vt prius,
lecocto adstringente infusi ℈. 2. dissoluentur. In-
purgandum cauendum perpetuo ab omnibus
ioribus & scammoniatis medicamentis. Post
gationem, venæ sectio reuellendo, sanguinis e-
n decurrentis acrimoniam retundendo, mirificè
deest. Sed consulendæ antè sunt vires: quæ si de-

iectæ ac infirmæ, vt ſæpè ſunt, propter copio vacuationem, & vehementiam doloris, phlebo me abſtinendum. Iuuabunt etiam apozemata frigerantia in bilioſa cephalagia præſcripta: c etiam ſalubriora ſunt futura, ſi per vrinas mater morbificam detinent. Cui ſcopo inſeruient, vin bi vſus, ſyrupus cydon, ſemina frigida maiora. laborantibus craſſioribus inteſtinis plus eſt au in clyſteribus. Qui primi iniiciuntur, detergent repurgant inteſtina iis ſordibus, quæ reſides & a xæ ſua acrimoniá frequentem deſidendi cupidi tem inducunt. Vt.

℞.roſ.rubr.tapſ.barb. plantag. furfur. hord. ana p.2.f. coct.in lacte pro duab.iniectionibus. ℞.prædictæ decoct 1. vel quart.5. In colatura diſſol.mell.roſ. colati, ſacchari ana ℥.1.ß.ſyr.roſ.ſiccar.℥.1.f.enema, additis ouorum duo vitellis.℞.decoctionis eiuſdem quart.3.in q. diſſol.ſacch. ℥.ß.ſyrup.cydon.& roſ.ſiccar.ana ℥. 1.ſucci plantag. ℥. 1.vi lum oui vnius,f.clyſt.

Maior clyſterum quantitas aſſumitur, cum eluc da & detergenda ſunt inteſtina, quia tum impl debent: minor, cum adſtringẽdi, glutinandi & co ſolidandi conſilium præponderat: ſi quidem, id præſtent, longiore opus habeant retentione. Ol ac pinguia omnia, quæ ſordidiora reddunt vlce non immiſcentur, niſi ineunte dyſenteria ſedand ſit dolor. Tum enim ol.roſaceum addi poterit. Cù tergendum ſimul & adſtrigendum fuerit, talis in perabitur clyſter:

℞.furfur.macr.paleæ hord.tapſ.barb. flor. chamæmel. ſummitat. aneth. ana M. 1. f. decoct. vel ex aqu. pluuia, chalybeata, vel hydromelite, vel lacte vſtulato ad libr. 1 In colatura diſſolu.ſyrup.roſ.ſiccar. & ſyrup. myrtill. ana ℥ vitell.ouor.3.butyr.recent.℥.3.pulu. maſtich.& ſang.drac. a

fiant duæ iniectiones, vna manè, altera vesperi.
rabitur quoque adstringens & consolidans cly-
r ex farinæ amyli ℥.2. in lacte vstulato (quod cō-
opto sero terget minùs & adstringit magis) co-
s; additis butyri recēt. ℥.2. adip. hirc. cum butyro
uati ℥.1. bol. arme. ʒ.2. vitell. ouor. 2. In eum finē
nuntur oua dura cum aceto cocta, zulap. rosa-
um, syrup. sidoniorum. Vt.
℞. syrup. cydon. ℥.3. vtatur cum tripl. aqu. chalybeata lon-
à pastu.
minutæ autem vires roborabūtur cōditis, opia-
, instauratitiis destillatis. Hęc opiata omniū huius
neris remediorum instar esse poterit.
℞. conseru. symph. conseru. antiq. ros. & conser. borra-
is ana ℥. ß. electar. diarhod. Abbatis, & diamargar. fri-
. ana ʒ.1. ß. cortic. citr. cōnditi ʒ. 2. cum syrup. ros. siccar.
cydon. f. opiata.
onfirmabitur etiam vetriculus admotis; vt litu ex
eis cydon. & masticino: emplastro è carne cydo.
stich. & cerato stomachico Galeni cū oleo myr-
lor. emollitis cōfecto, & aliis similibus. Quod si,
ferè fit, humorū acrimonia spinctêrem musculū
erceat, hoc vnguento commodè retundetur.
℞. mucag. sem. cydon. & psilij extractæ in aq. plantag.
g. popul. ana ℥. 1. vitell. oui vnius, ceræ q. s. f. vng. quod
gossipio in modum glandis efformatum, & filo appen-
n, in anum immittatur.
dem ano præ imbellicitate à frequēti deiectione
ta, hianti, ac velut procidenti, vtile erit hoc fomē-
m instituere. ℞. tapſ. barba. ros. rub. centinod. &
antag. ana M. 1. f. decoct. in aq. fabr. & vini rub.
quis partib. pro fotu ani cū spongiis. Alij imperāt
luerem ex thur. ros. rub. mastich. qui igni imposi-
s fumum reddit ægro per annum excipiendum.

De Tenesmo. CAP. 44.

1 *Ab vlcere superstite à dysenteria. vel ab omni materia quæ dysenteriam facit.*
2 *Reseratis vasorũ osculis ab acri materia, aut superstite vlcere.*
3 *Tempestate præsertim austrina, quæ pituitæ salsæ parens est.*
4 *Generatione multa, aut excretrice vi imbecilla, aut desiderato naturali clystere ob folliciculi fellis obstructionem.*

TEnesmus irritatio 1 est vltimæ partis inte-ni, id est, recti, in quo sæpius libet sine ca-desurgere. Excernuntur omninò pauca, muc-ídque maximo conatu, insidéntque stercori g-tæ 2 sanguinis. Hîc si præter mucosa sterc-excernuntur, ea cocta ferè sunt. Nascitur hæc-fectio magna ex parte in 3 in pituitosis. 4 Acer-tur enim pituita recto intestino crassa & visci-putrescit, tempore acrimoniam contrahit, irritat-testinum: hinc deiiciendi libido. Sed quia con-maciùs inhæret pituita, non nisi magno conatu e-cerni potest. Hoc tenesmi genus dysenteriam fr-præcedit.

Aliud verò genus hanc sequitur. A dysente-relinquuntur vlcera, in quibus acris sanies intes-num vellicat, ex quo fit tenesmus, inanis desiden-cupiditas.

Post phar. si quid intestino hæsit, vt malè infri-ta coloc. aga. aut similibus, eadem affectio nascetu-Vlceribus quoque in ea parte sponte natis idem a-cidit. Abscessus in recto intestino natus eandem ap-petentiam inuehit nonnunquam.

Curatio.

Initio causa cognoscenda est. Quòd si præcess-frigus, & pituita crassa in causa est, rutam, hyssopu-origanum, calamenthum, rosmarinũ, maioranan-lauri folia, stœchades, anethum, melilotum, cha-mæmelum, vino incoques: hinc fouebis sedem: ma-teriam calidam emplastri modo toti perinæo in-duces.

Iuuent fotus 5 ex oleo rutaceo,chamæmelino,
thino , ſeſamino. In vehementi 6 frigore oleo,
uo decima pars caſtorei aut bituminis diſſolu-
t. In dolore anetino & irino vtendum erit. E-
iodi oleis fouere & vngere oportet perinæum
num ventrem,iiſque calidis. Deinde contegen-
partes duplici aut triplici linteo calfacto.
Laterem veterem denigratum fumo cōfringes,
omminues: aceto feruenti immerges: inuolues
:o, & calidum ſedi totique perinæo applicabis.
lle filtrum,aut cotonem, vel ſpongiam mollio-
ſæpius immerges vino calido,in quo ruta, fœ-
ılus & quædam ex ſupradicta materia coxerint.
nde expreſſa, ſed calida,ſedi ac perinæo applica
Poſt fotum linteis calētibus muniendæ partes,
ıinóque videndum eſt, ne refrigeſcant. Lau-
tur hac in re ſuffumigia ex reſina pini iniecta
bonibus, nuce pinea, bene reſinoſa, aliquando
ito ſemine rutæ, cumini, aniſi, fœniculi, vel hoc
do.

℞. 7 picis ſiccæ ℥.1. bituminis ℥.ß. liquentur in
o : liquatis inſperge ſulphuris in puluerem re-
i ℥. ß.

Clyſteres ad quartaria 2. vel 3.ex iis comparen-
quæ calefaciunt, incidunt, detergent, leniunt,
les proximo capite deſcripti ſunt in dyſenteria.
Similiter ſuppoſitioria ex labdano,ſtyrace,oleo
ceo,adiectis ſeminibus fœniculi,rutæ, aniſi,cu-
i, & ſimilibus.

Si dolor vrget 8 vehementiùs, narcoticis 9 v-
lum erit,vt priùs.

Sacculi fouendæ ſedi & perinæo ex milio, fur-

5 *His imbuetur hapſus ex goſsipio carpto, et perinæo admouebitur.*

6 *Vt iis accidit, qui ſine ſubligaculis per niues deambularunt, aut lapidi inſederunt.*

7 *Ex iis fiunt,trochiſci, quorum halitus ſeu fumus ſede excipiendus.*

8 *Vt ſi cauſæ magnitudinem vincat doloris vehemētia, inflāmationiſque metū afferat.*

9 *Vt Philonio in lacte diſſolutio,aut ſapa. Aut coquetur furfur cum ſapa ad pultis cōſiſtentiā hinc diſſoluantur opij gra. 3. aut 4. Iniiciatur.*

furibus,sale,rutâ,& descripta materia frixis in s[illegible]gine,deinde sacculo inclusis. Quòd si inflamm[illegible] est, & cætera consentiunt, vena brachij intern[illegible] canda est.

Probatur quoque Arabibus purgatio leuis è [illegible]sia,manna 10 suspecta Græcis. Vrina & sudor [illegible] uocari possunt ad diuersionem, victus refriger[illegible] Clysteres lenientes è lacte, hordeato, oleo rosa[illegible] tepidis,& aliis,vt priùs.

10 Ob impensum calorem,quem facilè contrahit.

Insessiones in decocto maluæ, bismaluæ, se[illegible]nis lini, violariæ, adiecta portiunculâ florum c[illegible]mæmeli & meliloti.

Olea conuenient, rosaceum,violatum & ne[illegible]pharinum, in quo folia salicis coxeris. Deind[illegible]tiam axungia,butyrum recens,ex quibus & vng[illegible]ta fiunt: quale hoc est.

℞. olei rosati ℥. 1. olei salicis & violarum an[illegible] ß.mucaginis quatuor seminum frigidorum in a[illegible] cydoniorum extractæ ʒ.6. ceræ modicum, fiat [illegible]guentum.

Molli gossipio in aceto albo feruente partes [illegible]uendæ sunt,id est,imus venter & perinæon.

Vlcera si qua sunt,abluenda 11 primùm sero [illegible]ctis,vino austero,mulsâ,etiam lixiuio,si sanies c[illegible]tumacior est,aut vino austeriusculo tepido,& se[illegible] parte mellis rosati,quibus postea adiiciatur aliq[illegible] rosarum,thuris,mastichis,gummi arabici,tragac[illegible]thi,& similium. Aut fiant hæc vnguenta.

11 Vt.℞.decoct.hordei, aut aquæ mulsæ (si non sit ardor) ℥. 6. Mell. ros. colati ℥.1.his cõmistis fiat enema.

12 ℞ cerussæ plombi ʒ.1.mucagi. gummi ara[illegible]ci extractæ in aqua rosarum ℥.ß.corticis thuris ʒ[illegible] olei rosacei q[illegible]antum sufficit ad impinguandu[illegible] Aliud.

12 Vel ℞.axungiæ suillæ ℥.1.cerussæ. põpholygis lotæ ana ʒ.1.cum aqua plantag. f. vnguentũ.

ℒ.mucaginis gummi tragacanthi & arabici,mu-
nis seminis psilij ana ℥.ß.aloës lotæ ʒ.2.olei ro-
m, quod sufficit. Cum modico ceræ fiat vn-
ntum.Hæc inunguntur vlceribus,si quidem ap-
nt. Alioqui commiscentur clysteribus iis, qui
ő psolidandum descripti sunt, cap. de dysente-
Potus lactis caprini primùm quidem ad ℔.1.
paulatim bibitur,non aceruatim.Postridie ve-
d ℔.ß.remedio est tenesmo. Oportet primo die
ns mulctum bibere. Postridie decoctum ad di-
ias,& despumatum.
Decoctum betonicæ in vino albo tenui, lauda-
ab antiquis.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Τηνεσμὸς affectus est præter naturam in recto intestino, in
assidua & implacabili desidendi cupiditate æger tenetur:
t alij, irritatio vltimæ partis intestini, in qua sæpius lubet
causa desidere. Initio excernuntur pauca, mucosa magno
tu, aliquando cõspersa sanguine, fitque velut procemium
nteriæ. Hic necesse est naturam stimulari in intestino ab
a caussa præter naturam, quam excernere nititur, quasi
esset excrementum. Ea est vel sine materia, vel cum ma-
& si cum materia, vel in cauitate intestini continetur, vel
nsecus comprimit meatum. Sine materia intelligimus, vt
frigus partem illam constringit & mordicat, vt si æger in
frigido, aut lapide sederit, aëre, vento frigidiore. Ali-
do reduplicatur intestinum, vel musculus, vt nec clyste-
ec alia auxilia excipiat pars implicata, sæpéque efficiat,
eat vlcus. Materiam vero dicimus, quicquid interiorem
cauitatem irritare potest, vel vlcus (nisi tum dysenteriam
elis) vel abscessus, vel hæmorrhoïdes interiores, aut ver-
ut humor acris, aut stercus induratum & coactum.
omnia tum ex relatu ægri, tum excrementis & doloris

Tenesmi caussa vel cum materia, vel sine materia.

proprietate artificiosa coniectura discernere licebit.
cere excernitur sanies aut sanguis, dolor acutus, humo
relictus post dysenteriam, & si nihil perspici potest, pr
dum esse suspicamur, fitque aliquando cacoëthes. Vi
vermium globulos assiduè reiici, ac subinde renasci. An
senteriam ferè fit à pituita putri: in dysenteria, ab acrim
vel medicamento malè infriato, vel glande immissa. Alic
do iecur plus iusto calefactum acriorem materiam per
generat, quæ ad partem affectam defluit. Reiicitur, se
morsus, quandoque sequitur febris quasi hectica, & pau
atrophia. Stercus induratum coniicimus, si diu æger nihi
diderit, aut non nisi recrementa dura, sicca, sine muco. Ex
secus comprimitur & pungitur vel à magno & inæqua
ficæ calculo, quia vesica recto intestino incumbit, vel in
matione parastatum. Hîc adest penis distentio, ardor v
Illîc calculi signa adiicienda, vrina retenta, turbulenta, sa
nolenta, & similia. In grauidis minatur aborsum, vt sc
Hippocr. Vterus enim inter vesicam & rectum intestinu
tus est, fœtúque concepto amplior, & vesicam (vnde as
meiendi cupiditas) & intestinum premit. Quo fit vt etia
laboribus partus, & alio quoque tempore tenesmi cuius
imago illis eueniat, & si hoc morbo vehementiùs corrip
tur, in vehementi illo conatu necesse est laborare vterum,
tum quoque deprimi assiduo decessu, & vires lædi. Vnde
ortus. Interdum tam vehemens affectus est, vt dysenteri
milis videatur.

Tenesmus grauidis abortum minatur.

Curatur sublata causâ & affectu, vnde nascitur, clyst
ex hydromelite probè cocto cum rebus coquentibus, ca
nantibus, detergentibus. Omnes in minima quantitate ad
aut ℔.ß. quia intestinum ferè strictum, & vltima tantùm
abluenda. Insessus in decoctione pingui, inunctio, in vl
vnguentum Ægyptiacum, fotus ex vino, in quo ruta, vel c
coquant, incidant, confirment, coxerint. Later vetus fumo
nigratus aceto furuenti, vt excipiatur fumus, linteo conuo
tus, admotus, & similia.

ANT

NTO. VALETII EXERCIT. XLIIII.

-ιωνεσμὸς, seu τεινεσμὸς affectus est à symptomate nomen habens, videlicet à tensione, quæ :i intestini extremitatibus incumbit. Causis & Gal.lib.3.de ıptomatis cum dysenteria cõuenit: & propterea sympt.causis. psit Galenus tenesmum quandam constituere enteriæ differentiam. A bile igitur, aut pituita a si ortum habeat, huc reuocantur remedia ad enteriam imperata, cathartica, enemata, tum e-n ea, quæ refrigerando humores contemperat, eque per vrinas materiam deriuant, apozema- & zulapia. Quod si frigori aut flatibus accepta eratur causa, fomenta calida satis esse poterunt.

De curatione hepatici 1 fluxus. CAP. 45.

1 *Hunc hepaticam dysenteriam vocant.*

HEpate calidiore excrementa durissima & similia pilulis caprarum, vnde σπυρατώδη à æcis, nisi iuncta sit imbecillitas. Hic enim biliosa uidiora, & vt 2 augetur calor, insigniter flaua, issiora, grauiter olentia, æruginosa, nigricantia ıtis humoribus, & postremo colliquata hepatis ıstantia. Hic sitis, ardor deiecta appetentia, dua corporis iactatio, difficilis 3 curatio. infirmitate attractricis hepatis, chylosa. In in-nitate alteratricis primùm quidem loturæ car-ım similia, & sanguini diluto aqua: deinde varia alitate & consistentia, interim quasi limus san-inis & grumus. Integra ferè appetentia, sitis nul-frigoris sensus, fœtor exiguus. Hepatici fluxus cte excitantur magis, longioribus 4 interuallis.

2 *Humoris suppreßione & æstu.*

3 *Vehementia symptomatum, humoris contumacia, resoluta hepatis vi ac substantia.*

4 *Gale cap. 2. lib. 6 de locis male affect.*

DD

Horum curatio ex capite de debilitate hepatis tenda eſt.

In ſumma vtendum eſt refrigerantibus, ſi i mitas à calido eſt:calefaciẽtibus,ſi à frigido.In que vitanda ſunt, quæ obſtruunt.In calida.

♃ electarij triaſant.ʒ.2.coriandri præparati ſemin. acetoſæ & portulacæ ana ℈.1. coralli r ℈.ß.ſacchari roſati ʒ.6.miſce,vtatur in iuſculis hordeatis,in potu.

Syrupi conueniunt,roſatus,de ribes, myrthi cydoniorum, vel iulepus cum multa aqua ferr Spodium,ſemẽ portulacæ,acetoſæ,corall.rubr. roſarum,& ſemen arilli,lappæ,cichorium, endi ſonchus, coriandrum præparatum, acetoſitas ci ptiſana,& ſimilia conueniunt. Ceratum 6 ſant num ſubactum è roſaceo, ceratũ ex oleo roſaru deinde ſubactum cum ſucco cichorij,endiuiæ,ſo chi,plãtaginis,& tantillo ſucci abſynthij, vel eu torij.Ceratis inſpergi poſſunt pulueres ex proxi dicta materia.

In 7 frigida, vnde lotura carnium, electari de vino prius deſcriptum, mel paſſulatum hoc m do præparatum.

♃.paſſularum benè pinguium M.2.fiat dec ctio ad ℔ 1.ß.vini optimi auſteriuſculi. Coquant dum craſſeſcat vinum. Deinde paſſulæ in ſuprad ctum vinum fortiter exprimantur per ſetaceum,id que ſatis rarum.Expreſſio cum vino rurſus coqua tur ad craſſitudinem. Cui adde aromatici roſati ʒ ſem. naſturtij & ſecuridacæ aſſati & infriati, cina momi electi ana ʒ.ß·miſce,vtatur ſæpe. Hinc eun

6 Vt.♃.cerati ſantalini ℥.3 pulue. ſubtiliſſimi corall.rub. ℈.4. malaxentur cum oleo cydoniorũ.f.emplaſtrum in formã lunæ creſcentis, & dextro hypochondrio admoueatur.

7 Materia ſcilicet cõuenit,quæ penetrat,vt cyperus,ſchœnuanth quæ aperit,vt abſynth.cichorium:lenit, vt paſſulæ, vinum granatorũ: dulc. abſtergit, vt mel:incidit, vt vinũ granatorum maturorũ:præſeruat à putredine, vt calam.aromaticus,cinamomũ,lignũ aloes.Cæterũm electarium de vino Arabum his omnibus pollet commemoratis dotibus.

n puluerem seorsum aceruabis, insperges ʒ.1. la-
; vstulati ℥.4.cum vitello oui, fiet pulticula.
Poterit inspergi & lacti amygdalarum benè co-
. In hoc fluxu lac ouillum coctum & vstulatum
iuenit, sed inspergere oportet aliquid supradicti
ueris, vel hunc.
℞.corticis thuris ℈.2.caryophyllorum, cinamomi
℈.ß. Orizogala, pulli gallinarũ & columborum,
dices, auiculæ assatæ, vinum tenue, odoriferum,
adstringens. Inungatur hepar cum oleo masti-
no, de spica, de absynthio, & aliis dictis priùs.
inde superaspergatur pul. mastichis ℈.1.styracis
amit.Gr.16.thuris albi & nigri an.Gr.6.
Fotus è spongia expressa in vino decoctionis
stichis, thuris, styracis calaminthæ, rosarũ, absyn-
j, florum cupressi, eupatorij, asari.
Si superueniat febricula (quod sæpè fit) proximè
cta remedia calfacientia temperanda sunt priùs
ctis refrigerantibus.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

De hoc affectu lege Galenum cap.2.libr.6. & cap.7. libr.
e Locis affectis: capite 8.& 6.lib. de Morbis & symptoma-
Maior sanguinis quantitas reiecta ab hepate necessariò
tur. Sanguis vel rubet: vel aquosus est: vel ater & niger. Is
plex, vel sanguis crassior, vt in bobus: vel limus & fæx san-
inis. Hic rursus duplex siue adustus sit, siue naturalis: cras-
nimirùm, à quo vlcera profunda fiunt, & eiusdem velùti
um seu pars tenuior. Rubens αἱματηρὰν dysenteriam effi-
: niger, tenuis & splendescens, lotiuum fluxum, quem vul-
vocant, & quem prima dysenteriæ differentiâ complexi
nus: crassus tum hanc, tum etiam secundam. Sed tenuior
gis è venis mesaraicis & ramis venæ portæ, quæ incoctum

ſanguinem & ſeroſum continent: craſſior ab hepate, ve
ne. Si cum torminibus, dyſenteria eſt. Si in fine febrium q
tanarum, morbis à melancholia, & aliquando in peſte,
malum. Si ſanguis aquoſus, tertia eſt dyſenteriæ impro
dictæ ſpecies. Nonnullis etiam lotiuus fluxus dicitur.
ſo hepate, rupta aut aperta venâ, ſanguis niger, velut craſ
atramentum, deinde rubens aliquando excernitur, & mori
tur. Quales duos ipſe vidi. Vterque vix ſentiens pericul
animi deliquio paulatim extinctus eſt. Sunt & aliæ multæ
ferentiæ deiectionum alui ex variis cauſis apud Hippoc
vt ξύσματα, interpreti ſtrigmenta, veluti linamenta, πελιδ
liuidæ, δυσώδεις, fœtidæ ex corruptione partium, vnde exci
χολώδεις, χολὴν ἄκρατον, bilem ſynceram ſignificantes, r
multam, vt vult Muſa, & ſimiles. In quibus hæc duo gene
lia præcepta tenenda ſunt: omnem ſynceram excretion
metuendam in morbis, quia cruditatem ſignificat: omn
quoque corruptam, ſi die non critico, crudo adhuc mor
cum labore ægri, non leuat, aut tantùm ad tempus. Ab i
tio quidem (inquit Galenus de omnibus) nunquam ad b
num fiunt huiuſmodi deiectiones, vt pote magnam viſce
læſionem oſtendentes: ad morbos quidem conſiſtentes
quuntur ſæpiùs, naturâ ſuperfluitates expurgante. Et pau
poſt. Multi deiectionum colores præter naturam, ſponte qu
dam euacuati, multarum atque malarum in corpore diſp
ſitionum ſunt ſigna. A medicamento autem ducti vim h
bente plures humorum ſpecies euacuandi, nihil abſurdu
ſignificant. Sed de his multa ſuperiore capite. Varia aute
illa excrementa, quæ deiiciuntur, cruditatibus ventriculi r
ſpondent, quæ retenta corruptelam quandam & vitium co
trahunt.

Pro varietate cauſarum multiplex curatio. Quibus ſa
guis excernitur, rupta, aut exeſa venâ, ſi vires firmæ, ſangu
modicus è baſilica detrahendus, rhabarb. in ſubſtantia, cu
ſyrup. roſ. aqua arnogloſſi, tabulæ ex iis, quæ ſanguinem ſu
primunt, ſyrupus ex ſucco arnogloſſi, centinodia, burſa p
ſtoris, millefolio, vrtica Græca, vino granatorum, cum ſacc
roſ. embroche ex oxycrato parato ex aqua plantaginis, &
Vitanda in cæteris quæ obſtruunt: vtendum roborantibu
redeundum ad caput de debilitate hepatis, aperiendum robo

do, aqua decoctionis passularum, Gallina cum cydoniis
onseruis adstringentibus cocta in balneo mariæ, donec ius
crescat in causa conueniente, gelatina ex rebus corrobo-
ibus, cinamomo & aliis, aqua distillationis mastichis, co-
i, seminis cydoniorum, vnde diluatur vinum.

NTO. VALETII EXERCIT XLV.

HEpatici fluxus pauci meminerũt Practici, quod
affectio istiusmodi vel ad hepatis intemperiẽ
quam, calidam, frigidam, à qua attractrix, vel re-
trix facultas imbecilla, aut ob visceris eiusdem
structionem, fiat: vnde & communem habet il-
cum affectibus curationem. Auicennas in ob-
ctorum reseratione, & hepatis confirmatione
nma medendi præsidia collocauit. Vide cap.10.
.3.Fen.16.Tract.2.

De fluxu 1 *Pestilentiali.* CAP. 46.

GAleno olida insigniter, fulua & crassa excer- 1 *Quod est luis pestiferæ symptoma.*
nuntur, aliis subalbida, Autumno ferè: liuescit
ies, grauatur corpus, pulsus 2 concidit 4. 7. 2 *Hippocr. sect.3.lib.3. τῶν ἐπιδημ.*
9. moriuntur, aut ægrè conualescunt. Alii tota
te 3 commutantur. Aliis decidunt 4 vngues. 3 *Diffusa pestilenti putredine per habitum corporis.*
uxus hic periculosè adstringitur. Præter remedia
prædicta in dysenteria, vtatur auro in decoctis
llorum, perdicum & similium, syrupo de ribes,
cydoniis, de myrtillis, de limonibus, aceto- 4 *Ex atrophia partiũ, & venenata humorũ qualitate.*
ate citri, vino granatorum, syrupo acetoso sim-
ci cum iulepo rosato. Atque aliquando in auro-
ʒ.ß. bonæ theriacæ in vino granato, acetositate
ri, aut re simili dissolues. Iuscula alterentur cum

multa acetosa,& nodulo de berberis. Colatitii
spergatur puluis hic.

℞. limaturæ auri ʒ. 1. diamargariti recens
℥.ß. nucis moschatæ ʒ. ß.margaritarum,smarag
rum, saphyrorum ana ℈. ß. panis sacchari ℥. ß.
puluis. Interim quoque vtatur puluere vnico
& cornu cerui, vino tenui,odorifero, diluto ad
in qua aurum extinctum sit. § Vtatur interim
electario.

§ Interim etiam vti poterit pilulis Rufi ex aloë, myrrha & croco.

℞. conseruæ ros. ℥.1.ß. conseruæ corticum c
conditi cum saccharo ℥.1.corticum citri ʒ.1.ß.m
garitarum electarum ʒ. 1. hyacinthorum, smar
dorum ana ℈.ß. serici crudi ℈. 1. seminis citri mu
dati ℈.2.ß. acetosæ ʒ.ß.boli armenæ,terræ sigill
ana ʒ.2.limaturæ auri ʒ.1.cornu cerui & vnicorr
rasuræ eboris ana ℈.1.sacchari albiss.℥.19. folia a
numero decem.Fiat conditum ad formam sacch
ri rosati cum aqua rosata moscata.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Pestilentis huius constitutionis Galenus meminit plurib
locis, vt Aph.21.libr. 4. & in lib. de atra bile. Excerneba
nigra ferè 7. 9. 11. Quibus deiectio talis non fuit, pustu
nigræ toto corpore excitatæ. Nullus autem seruatus, qui
tram bilem exactam deiecerit. Primis diebus deiectiones
rant ruffæ & collicationis indices,vel vt alio loco καλὰ τόπο
vitellinæ, crassæ,acres,fœtidæ,spumosæ.Postea verò, vt sc
bitur in eũdem Aphorismum,nigræ,vel superassato sangui
vel putredine quadam contracta & corruptela. Sed an fue
pestis peculiariter appellata,an Epidemius,morbus qui multi
interfecerit, dubitari potest. Nam pustulæ illæ nigræ ra
in peste apparent, quin sequatur mors. Et multos ipse ob
seruaui pestilenti febre laborantes, quibus eruperunt i
finiti propè carbunculi, aut furunculi similes carbunc

quorum nullus euasit. Cutim & vngues decidere non-
ı à veneno putant.
Non temerè supprimendus fluxus, sed bezoardicis vten-
, syrupis, cordialibus conseruis, opiatis, rasura vnicor-
& similibus.

NTO. VALETII EXERCIT. XLVI.

Ymptomaticus huiusmodi fluxus pestilentialis appellatus, biliosus est; ratione feruoris hepatis, plurimùm, proueniens. Ita grauis esse solet, vt vi- quàm celerrimè prosternat. Si non vsque adeò efferus, soluenti medicamento, vt rheo, curatur.

℞. polipod. quern. contus. cum pauco semine fœnic. ℥. ß. b. scariol. cichor. & oxalid. totius ana M. 1. thamarind. ʒ. 3. 5. prun. acid. num. 5. passul. mundatar. ʒ. 3. sem. scariol. nis. ana ʒ. ß. flor. cardiac. p. 1. f. decoct. ad dos. Infunde rh. t. ʒ. 2. cinam. ℈. ß. Factæ post sex horas forti expressioni e zulapij ros. aut syrup. cydon. ʒ. 6. fiat potio.

Aliàs optimum erit bolum armenam, aut ter- n sigillatam, vt in peste dicetur, exhibere. Empi- in hunc scopum imperant puluerem, aut suc- n scordij, felici nonnunquam successu: quia tasse simplicis id medicaminis feruida viscera, ximéque iecur, alterat, atque immutat.

De difficultate meiendi. CAP. 47.

VEsica interiorem membranam habet contex- tam omni genere fibrarum, quas dum inten- , vrinam continet. Si solùm transuersis, agit, ex- mit. Eius actio in totum naturalis.

Eiusdem collo musculus est obliquus. Agit hic nsuersis fibris arbitrario quidem motu, ne vrina empestiuè effluat. Itaque cum plena est vesica, & antitate vel qualitate irritatur, transuersas fibras

intendit: musculus cessat ab officio, atque ita
na emingitur. Nerui à lumbis & osse sacro ad
cam perueniunt. Resolutis neruis aliquando
pescit sensus vesicæ: aliquando musculus sphin
qui collo vesicæ adnatus est, resoluitur, atqu
vrina intempestiuè effluit. Galen. cap. 4. libr. 6
loc. malè affect.

Aut si sensum perdidit vesica, retinetur. A
nascitur inflammatio læsis vertebris, vnde n
oriuntur: quod & dolore, & calore loci intell
tur. Aliis rupta vena sanguis emingitur. Grum
fit, qui meatum intercipit, quo vrina expurgat
Idem meatus & lapillis, & tuberculis, & inflamm
tionibus, crasso pure, vel humore aliquando p
cluditur, atque hinc vrina exprimitur.

Vitiatæ verò mictionis tria sunt genera: dy
ria, id est, difficultas vrinæ: stranguria, stillicidiu
aut substillum malum: ischuria, cum omninò v
na supprimitur. Dysuria libidinem meiendi fac
sed ægrè & vi quadam: aliquando etiam cum d
lore vrina excernitur.

In stranguria assidua meiendi cupiditas, se
vrina guttatim effluit. Ischuria impropriè quide
fit perdita renum actione attrahente. Si enim s
rum sanguinis non attrahitur, vrina non fit. Pro
priè verò meatu vrinario præcluso, aut infirma e
cretrice vesicæ, quæ transuersis fibris exprime
non possit. Idque propter intemperiem, vt siccita
tem, in ardentissimis febribus: aliquando resolu
tis vesicæ neruis, & musculo incolumi. Nam si mus
culus vna resolutus est, vrina præter voluntate
effluit. Dysuriam & stranguriam facit retentrici

ecillitas,quæ ferè fit à frigido. Frigidum enim cæ corpus, & frigido facilè euincitur. Altera sa est vrinæ acrimonia. Adiunge cætera, vt ammationem, grumos, vlcera, calculos, & era.

Curatio dysuriæ & stranguriæ.

Si à frigore infirmitas, calorificis vtendum est, tione perinæi & pectinis, fomentis, balneis, teribus, potionibus, aliísque remediis. Vnguen- olea 2 conueniunt rutaceum, anethinum, cha- melinum, balsaminum, de scorpionibus, de ri, de lilio, de cucumere asinino, in quo decima s castorei, sexta galbani vel opopanacis coxeris. eiusmodi oleis fiunt cerata. Ceratis consper- itur 3 aromata, quæ calefaciant, & partium uitate facilè penetrent.

Fomenta fiunt ex decocto maioranæ, rosmari- arthemisiæ, origani, calamenthi, thymi, hyssopi, ietariæ, sysimbrij, berulæ & cressonum, ex qui- & balnea comparari debet. Alioqui has 4 her- friges in sartagine ex oleo vel butyro, & em- stri modo femori superiori, pectini & perinæo ida admouebis. Omentum arietinum calidum, lem locis admotum iuuat, vel recens detracta lis cuniculi. Cuius axungia in eundem vsum plu- ùm commendatur.

Clysteribus & glandibus ex supradictis herbis, is & materia, adiecto sale & melle, ad irritan- m, confici debent.

Decoctum radicis eringij, cyperi, radicis lappę, eos, cinamomi, nepithæ, myrrhæ, opopanacis,

1 *Expultricis scilicet facultatis vesicæ, quæ dysuriam facit: aut retentricis, quæ stranguriam.*

2 *Commendatur præter cætera oleum de scorpionibus cũ anethino. Vt. ♃. olei anethini, olei de scorpionibus an. ℥. 10. castorei ʒ. 2 galban. ʒ. 3. Coquãtur in balneo mariæ, f. linimentum.*

3 *Vt caryophyll. macis, cyperus, angelica.*

4 *Vt. ♃. raphani contusi, parietariæ, cressionis an. M. 1. Ex his cũ suillo adipe frixis, vel axungia fœniculi, f. cataplasma admouendum pubi & perinæo.*

cretæ marinæ, carthami, extremitatum caul
& alia, quæ postea dicentur cap. de lapide.

Aquæ conueniunt tribulorum, raphani, c
marinæ, pentaphylli, alliorum, acori, florum m
cyperi, erytrodani, sabinæ, fabaceorum, scolo
drij, alkekengi. Grana alkekengi trita & exp
succum reddunt, vtilem cum vino albo tenui, t
binthina, parietaria, acetosa, acetum album.

Conueniunt à proprietate viuerræ genital
nis scorpionum crematorum, testa oui repurg
è qua pullus exierit, aselli, vermes terreni, erin
siccati, aut eorundem testiculor. puluis, vesica
ri & capræ.

Conuenit & theriacæ potus, vocatum lith
tribon, electarium Ducis, aurea Alexandrina,
curbitulæ natibus affixæ. Pediculus inditus fo
mini virgæ, aut cimex, vel loco horum fila cr
granulum salis, cathæter, algalia, syringua, aut c
dela cerea oleo priùs illita.

Vbi verò vrina 5 acrior est, si quidem corp
benè carnosum est, si inflammationis suspitio, ve
basilica 6 secanda est.

Purgandum cum ℥. 10. cassiæ dissolutæ in se
caprino, vel liquore 7 cōuenienti. Vomitus, si qu
dem consuetudo est, plurimùm prodest. Clyster
è lacte, 8 sudoris prouocatio.

Galenus 9 ex Hippocrate, phlebotomiam
crure magis probâsse visus est, quàm è brachi
Arabes priùs è brachio, quàm è crure, quod & al
quot locis Galeni non repugnat.

Hîc olea conueniunt, violatum, nenuphar
num, de papauere, ex quibus cerata fiunt, admix

5 Naturalis œconomiæ vitio, excrementi suppressione, quod in peculiari cuiusque natura redundare cōsueuit, aut improba victus ratione.

6 Ad sedandum ardorē, materiæ euacuationē, & faciendum perspirabile corpus.

7 Vt aqua decoctionis glycyrrhizæ

8 Vt exitum habeat ichor, cuius acrimonia fit stranguria.

9 Libro 6. Aphori. aph. 36. & sent. 5. sect. 1. lib. 6. τῶν ἐπιδημ.

lica quantitate caphuræ,gran.3.aut 4. ad singu-
;.cerati.

Balnea & fotus in decocto sem. lini,fœnugræci,
ææ,psilij. Nec peccaueris, si quid chamæmeli
ceris.

qua distillata ex acetosa, plantagine,laureola,
taphyllo,syrupus de iuiubis,de papauere, deco-
n glycyrrhizæ, portul. lactucę, quatuor semi-
n communium, lac asinæ, vel capræ, serum la-
,lac amygdalarum, hordeatum cum semin. lini,
onum,cucumeris,4.sem. communibus frigidis,
le hoc.

℞. seminum psilij, melonum, cucumeris ana
semipum althææ, cydoniorum ana ʒ.1. semi-
n lactucæ, hyoscyami albi, papaueris albi ana
. gummi tragacanthi ʒ.2. fiat decoctio: cum qua
olue amygdala dulcia. Fiat lac amygdalarum
n sacchard violato. Quòd si suspitio est vlceris,
bolus armena,terra sigillata, sanguis draconis,
u. equiseti cum lacte vstulato, syrupo myrtillo-
n, iulepo rosato conueniunt. Similiter saccha-
n rosatum, triasantalum, tragacanthum frigi-
m, cydoniatum sine speciebus factum cum sac-
ro.Iniicitur in virgam lac recens emulctum,ma-
nè muliebre,cui si calor maior est & dolor,adda-
mucago seminis papaueris, cucumeris, psilij, &
ilium cum modico caphuræ. Vbi verò consoli-
ndum.

℞.lactis mulieris, vel bubuli vstulati ℥. 3. sarco-
læ nutritæ,amyli,cerussæ ana ʒ.1. fiat iniectio ter
quater in die.Laudatur hic puluis, quo manè &
speri vtatur.

℞.ſem.melonum excorticatorum ʒ.2.ſemin
truli, cucurbitæ, portulacæ, papaueris albi ana
ſem.hyoſcyami albi ℈.ß.& Gr.6. panis ſacchari
fiat pul.detur ad ʒ.2.cum iulepo violato,aut liq
re conuenienti. Drachma vna trochiſcorum al
kengi cum liquore conuenienti plurimùm co
mendatur.

Grumi decocto ſtœchados, ſarmentorum vi
mummiá,oxymelite, rebúſque eiuſmodi inciden
bus diſſolui debent. Hinc graue periculum eſt. S
quitur enim animi defectio, coloris fœditas, pul
paruus, frequens, obſcurus, anxietas, & vt plu
mùm mors.

Sanies & pituita ſi craſſior eſt,incidenda.Infla
mationes & vlcera ſuo modo curanda ſunt. Ita
calculus. Plenior veſica manibus comprimenda e
& qua parte tumor eminet.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Vrina ſupprimitur vacua, aut plena veſica.

Vrina vel ſupprimitur: vel parùm & frequenter mingitu
vel ſeruat naturalem excretionis modum, ſed veſica cum di
ficultate aliqua aut dolore operatur. Supprimitur aute
vel vacua, vel plena veſica. Si vacua, argumentum eſt vri
nam non tranſire ad veſicam. Vitium igitur erit vel in vrete
ribus, vel renibus, aut reſolutis, aut interceptis. Philoth.i

Philoth.cõm. ad aphor.46. lib.7.

Aphor. obſtructionem addit in craſſioribus inteſtinis
craſſa & viſcida pituita, quæ prohibet ἀνάδοσιν ad hepar, &
conſequutione quadam ſuccorum generationem, & vrina
ſecretionem. Si verò veſica plena ſit, in ea affectionem mor
boſam eſſe neceſſe eſt. Suppreſſio vrinæ ſiue renum vitio, ſi
ue veſicæ fiat,quibuſdam dicitur ἰσχουρία. Propriè tamen ho
nomen vſurpari debet in ea tantum affectione, in qua vri
na ſupprimitur,læſione in veſica exiſtente.Cum autem parùm

uenter, siue guttatim & maturiùs, quàm pro naturali
one emittitur, στραγγουρία: quando tempore conue-
sed cum difficili motu, aut dolore, δυσουρία nomina-
æc est vera distinctio inter has affectiones breuissimè
tis Galeni locis comprehensa. In quem acerbiùs tan-
enebras offundentem, nobis inuehi videntur, qui nu-
mmentarios in Aphor. scripserunt. Aiunt enim in dy-
emper dolorem fieri, vt in dysenteria: nunquam in
uria. Sícque hac sola differentia dysuriam differre à
uria, siue guttatim emittatur, siue contrà. In quo & si-
xperientiæ repugnant, vt qui alio loco scribant stran-
n fieri eo modo, quo dysenteriam ab acri humore con-
ad vesicam irruente, & alibi ardorem vrinæ adiun-
mò producant aphor. 55. libr. 5. Vbi Hippocr. ait stran-
n fieri à magna inflammatione vteri, aut intestini, aut
s purulentis. Quo pacto hîc dolor ad stranguriam ni-
tinebit? Neque ad mixtionem duarum affectionum
endum, nisi maiorem multò confusionem in omni-
Hippocratis, & Galeni scriptis, de industria muta-
arbitrio vocabulorum significationibus, inducere
us. Vnicuíque enim libenter concesserim rem quam-
vt velit, nominare, modò aut à seipso, aut ab aliis intel-
r. At in veterum scriptis interpretandis non idem li-
lli enim perspicuitatem sequuti propriis, & suo tem-
vsitatis dictionibus conceptiones animi expresserunt,
admodum solliciti, quo quisque idiomate deinceps
retur, aut in quam significationem vocabula traduce-
nodò sententiam non peruerteret. Ac certè nescio an
quam maior in grauioribus scientiis exorta sit confu-
præstigiis quibusdam & captionibus tum verborum,
ialecticarum ratiocinationum, quàm quæ imminere
r, neglecta vera illa antiquorum methodo, solo nomi-
ríśque, etiam doctioribus nota. Cùm igitur perspi-
sit, non solùm in dysuria, sed & in stranguria & ischu-
lorem sæpè fieri, actionem tamen vesicæ diuerso mo-
di, num satius fuerit à rei natura, & læsionis in excre-
varietate harum affectionum distinctionem sumere,
ex dolore, qui omnibus communis esse potest? Vt igi-
uus in lienteria, ita vesica in stranguria, siue vrinæ stilli-

Fuschsius notatur.

Gale. cap. 4. lib. 6 de loc. mal. aff. cidio non expectat, vt vrina tota colligatur, sed statim quam grauantem (vt ait Galenus) aut mordentem expelli dysuria siue difficultate vrinæ expectat quidem, atqu quando diutiùs, quàm oporteat: sed cum excernenda est cipit æger dolorem, aut tantam difficultatem, vt sæpè, ni cum vesicæ comprimat manu, aut diu & magno conatu tatur, liberè non profluat. Et si in totum supprimatur, iam ἰσχουρία. His positis causæ facilè inuestigari possunt stranguria primùm vesicam stimulari ad excretionem

Stranguriæ causæ. tempus perspicuum est. Id igitur vel vrinæ mordentis monia fieri necesse est, vel imbecillitate retentricis, quæ n mo etiam onere grauatur, vel ab vlcere, erysipelate, absc inflammatione. Acrior vrina redditur vel admixtione alicuius humoris, vt pituitæ salsæ, aut bilis, puris per cam euacuati, vt à renibus suppuratis, vel quia talis ex v effluit ex praua victus ratione, aut intemperiem calid & humidam, vel humidam acquisiuit. Idque aliquando consensum vicinitatis ratione. Participat enim intemp & inflammatione partium proximarum, à quarum etiam moribus premitur, vt intestini & vteri. Retentrix imbe la redditur ab intemperie qualibet, sed præsertim frig Musculus vesicam claudens quandoque resoluitur, vt in nibus. Sed propriè non est stranguria. Hæc sunt in vniuers causæ huius præcipitis excretionis, propriis signis dist

Aphor. 16. lib. 3. 58. 5. 48. 7. guendæ, & ex relatu ægri, quas diuersis locis Hippocr. ex suit. Vt cum scribit in siccitatibus vrinæ stillicidia fieri: a loco, Recto intestino, aut vtero inflammationem patier & renibus purulentis, curari quoque vini potione, & se venis interioribus. δυσουρίας, si dolorem pro symptomate beat, causa erit inflammatio, vel abscessus, vel vlceratio, vt vsu medicamentorum acrium, vel spiritus flatuosus, vel ir qualis intemperies. Si verò difficilem aliquem motum, i becillitas potentiæ excretricis, vt ob frigus vesicæ, aut co vel tumor præter naturam, vel obstructio à crassis & visci humoribus infarctis, aut adhærentibus ceruici vesicæ, vrinæ permixtis.

Ischuriæ causæ. Ισχυρία nascitur obstructione meatus vri rij, imbecillitate excretricis, intemperie. Obstructio, vel cu collum vesicæ tumescit & induratur extra naturam, adeò via vrinæ claudatur: vel cùm ibi aliquid præter naturam g

tur, vt tophus, carunculæ, tuberculum: vel aliunde con-
aliquid in illam cauitatem, vt grumus, lapis. Imbecil-
ab intemperie, morbo organico, solutione continui,
neglecta meiendi occasione, velut euersa expultrice
opiam vrinæ immodicam, vnde etiam obturatur mea-
Sic nec vesica sese contrahere potest ad expellendum:
i id fecerit, præcluso aditu vrina exire. Intemperies à
a siccitate idem efficit, vt in febribus ardentissimis &
simis. Si lapis exitum prohibeat, sitque insignis ma-
udinis, cognoscitur, quoniam ægro supino, si concu-
r, vrina prodit: si paruus extiterit, cathætere immisso sen-
in collo vesicæ. Si arena, dignoscitur exitu, quanquam
obstruat, nisi lentus humor adsit. Si sanguis concretus,
dus solet antè effluere: si pituita, apparet dum excerni-
Si imbecillitas, præcessit aut diuturna retentio, aut fri-
vehemens, aut alia intemperies. Si abscessus, dolores,
bres præcesserunt. Tophus, callus, tubercula solent
i ardorem vrinæ, fluxum seminis, morbum gallicum,
rationem à cathætere. In cathætere cauendum ne fallá-
, quòd aliquando pure aut crassitie pituitæ orificium in-
piatur, & os cathæteris angustius, aut quia nihil lotij in
a, interceptis superioribus. Constat experientia vri-
supprimi à calculo in ventriculo renum sine dolore. Sed
ncidit in vreteras, acerbissimus dolor excitatur. Pleríſ-
suppurantur renes calculosi, & colliquantur, vt tantùm
eat pellicula, sicuti D. de Mancy, cui ren dexter colli- *Domino de*
us, sinister calculum habebat, vreter & partes reliquæ *Mancy ren*
tæ. Subita resolutione vesicæ cuidam cùm subitus do- *dexter colli-*
notus esset in osse sacro & coccyge, vrinæ suppressio se- *quatus, sini-*
a est, quam tamen reddebat tussiens, & sese compri- *stro calculo*
s, manu admota pubi. Sensus amissus in recto inte- *obsesso.*
, vt neque clysterem iniectum sentiret, neque cùm red-
tur. Admotis fomentis, & emplastris ossi sacro con-
aralysim, rediit sensus & conualuit. Viro nobili in pue-
fecto aderant signa omnia calculi, nisi quòd cathætere
inueniebatur. Mortuo à male curata cicatrice absceſ-
 gangræna in vesica & vicinia inuenta est. Inflamma- *Inflamma-*
esicæ dignoscitur tumore supra pectinem, febre, vrinæ *tionis vesicæ*
tione & excrementorum alui. Sequitur ferè vlcus, calcu- *notæ.*

lum, vſum medicamentorum acrium, dolorem vehemen

Varia curandi ratio. Pro cauſarum diuerſitate co niunt clyſteres ex materia conuenienti, quia collum v incidet recto inteſtino, fotus, inſeſſus, veronicæ ſuccu niculorum eſus, qui iuniperum oleant, candela cerea, ctiones per virgam, caſſia cum tantillo rhab. terebintl iniectio ex oleo nardino & ſucco ocimi, aqua theria gallus cum parietaria, radicibus, herbis, ſeminibus co nientibus coctus, aqua liguſtri, herniaria, ſacculi, vi dilutum aqua parietariæ, intinctus ciborum in oxym vel ſucco limonum, ſectio venarum interiorum iuxta H A materia frigida vini potio, fotus ex decocto apij, il ex vnguento Agrippæ, Martiato & ſimilibus, vinum en tum, ſtercus grandioris muris.

ANTO. VALETII EXERC. XLVII

VRina guttatim & ſæpè reddita ſtranguri facit: excreta magno cum dolore & niſu, etiam manu firmiter appreſſa, dyſuriam: ſuppr ſeu cohibita iſchuriam. Stranguria duas cùm h beat cauſas, acrimoniam vrinæ, ab humorum c poris totius mordacitate, aut aliquo renum vit vt vlcere & abſceſſu, itémque facultatis veſicæ tetricis imbecillitatem, à morbo, vt intemperie, humore præter naturam, ſi quidem ab illa fiat, d lorifica eſt, ab hac minimè. Dyſuria verò atq; iſch ria maioris tantùm & minoris ratione diſtinctæ fectiones iiſdem innituntur cauſis. Aut enim fiu ex partium aliarum conſenſu, vt reſolutorũ renu ſerum non attrahentium, vreterum interceptoru craſſorum inteſtinorum inflammatorum: aut p protopatheiam veſicæ, vel plus æquo frigidæ, vn expultrix facultas imbecilla, vel obſeſſæ phlegm ne, tumore aut obſtructione, ſanguinis grumo, p

Dyſuria & iſchuria non multùm inter ſe diſtinctæ.

r

:aruncula,topho,lapide,copia vrinæ, aut deniq; uauis alia vrinam exitu prohibēte. Horum cau- & signa affectuum à Galeno describuntur lib.3. sympt. cauf. & lib. 6.de loc.mal. affectis. Quin- m plerunque in morbis acutis instante crisi vri- suppressio interuenit ad crisim apparens,per su- es,aut alui profluuium futuram. Aliquando iis- n in morbis per resolutionem caloris insiti vesi- vrina intercipitur ad mortem. Sed hæ suppres- nes ischuriæ nō sunt, quia vesica plena nō fiunt. causę sunt varię ita curādi ratio diuersa. At prius- m de remediis decernas, affectam partem ex- rabis,& si tensio, tumórque nullus sensu perci- ur,fistulam vrinariam,cathęterem vocāt, in pe- n immittes. Vbi constiterit vrinæ acrimoniam, vlcus & abscessum renum,stranguriam excita- pportunum fuerit ad ea præsidia, quæ cap. de ore vrinæ & de inflāmatione renum traduntur, irrere. Quòd si ab intemperie frigida vesicæ id i acciderit,calorificis remediis,præsertim admo anatur. Cum autem meiendi difficultas, vel e- n ischuria vitio renum serum non attrahentium it,quia fusione & secretione est opus, compa- da sunt ex simplicibus calidioribus & acriori- apozemata, quæ sanguinem fundant, & se- n segregent; sed præmissa tamen purgatione nda.

Non omnis vrinæ suppreßio est ischuria.

Hipp. sent. 16. sect. 2. Prorhet. 1.

. cassiæ recens è canna extractæ drach. 6. pulpæ sebesten h.1. rhe. elect. puluerati ℈. 4. vel ʒ. 1. cum puluere gly- rizæ,f. bolus. Vel.

℞.terebinth. Venet.claræ, in aqua rosac. & alkekeng. drach. 3. rhe. elect. pulu. ℈. 2. cum diatragacanth. fri- f. bolus. Hic vtilior est, cum detergendi consilium

ſuſcipitur.

Clyſteres ſubinde repetiti,materiam aliò deriu
do,nec in affectam partem adducendo,magis c
ferunt. Apozema verò vrinas ciens erit huiuſm

♃. radic.quinque aper. rad. valerian. rub. tinct. mai
eringij ana ℥. 1. hepar. capill. cich. chamædr. chamæp
ſcariol. agrim. eupator. abſynth. hyſſop. ana M. 1. ſe
apij,petroſ. azar. ſeſel. halicacab.ana ʒ. 2. paſſul. integr.
ſ. flor. geniſt. ſambuc. ana p. 2. cicer. rub. vnc. 2. herni
vnc.ß.f.decoctio ad ℔.1. in colatura diſſolue ſyr.capill. v
& de bizantiis ana ℥. 2.ß.f.

Apozema conditum,vt decet.Vbi ſanguinis g
mus,caruncula,& tophus ſeu callus in veſica aff
rint,vſurpanda erunt mollientia,digerentia, exe
tia. Molliet hic litus.

♃.ol.amygdal. dulc. & de ſcorpionibus in aq. parie
lotor.mucag.ſem.alth.lini,& fœnugr.in aq.ſaxifrag.extr
& axung.cuniculi ana ℥.ß.cum pauca cera in aq. bipinella
mollita f.linimentum.

Fomentum ex oxymelite cum ſpongia ad in
dendum accommodatiſſimum . Vel eius gene
incidentia,vt hydromel,oxymel,in quibus quæ
lida ſunt,incocta ſint , intromittuntur per cathæ
rem.Exedentia poſtulāt caruncula,callus , ſed q
minimum habeant eroſionis . De his conſule A
phonſum Ferrium Neapolitanum Medicum lo
gè doctiſſimum , qui pulcherrimum de carunc
tractatum edidit.Si lapis in veſica ſuppreſſionis v
næ cauſa ſit,quærenda remedia ex capite de calcu
veſicæ.

1 De lithiaſi, ſiue lapide renum.

2 Si tenuis ſit humor,aut acer,vnà que expultrix renum facultas languidior, & meatus anguſtiores.

De 1 calculo. CAP. 48.

CAlculum gignunt calor renum 2 immod
cus , aliquando etiam tepidus , & humor cra
ſior , qui calore lapideſcit. Generatur aliquan

renum stomacho: aliquando in substantia. In
ca 3 quoque generari verisimile est, & maxi- *3 Prima generatiōe, aut secundaria.*
pueris.

Signa, dolor 4 fixus, in renibus grauitas, vrinæ
iitio tenues. Primùm quidem cum arenis & exi- *4 Non vagus, vt in colico dolore.*
asperitate: deinde cum multo sabulo & crass-
es excernuntur. * Primùm igitur clystere mol- *5 Ab obstructione vasis vrinarij. Aut etiā vrinariū suppreßio cū dolore renum repentè oborto. Ex Hipp. in Coacis animaduers.*
dus venter est. Renes enim oppressi stercore
iiùs dolent: liberati leuiùs, & ex eo calculus
iori negotio excluditur.

In dolore vehementi sanguis detrahi potest è
lite vel malleolo. Aluus quoque leni medica-
nto ducenda est, vt cassia ad ℥.1. cum saccharo
lato, vel glycyr. decocto. Optimum quoque
rit interim, dum Medicus laborat excludendo ** Pituitæ vomitio, deinde etiam bilis æruginosæ, femoris quod è directo est, stupor.*
ulo, alternis diebus 6 Cassiæ ℥.ß. aut ʒ.3. cum
haro violato imperare horæ dimidio ante ci-
n. Posteaquam vero 7 stercus depulsum est, se-
vena est, & lenita aluus, vnctionibus, fomen-
balneis & remediis lenientibus atque laxanti-
vtendum est. Conueniet itaque oleum viol. *6 Vt nephritica remedia inoffenso cursu ad renes perueniant.*
ygd. dulc. butyrum recens, oleum in quo radices
iææ coxeris. Vnguentum dialthææ, œsypus, hye-
etiam oleum liliorum, & cham. fotus & balnea
nalua, bismalua, violaria, cham. meliloto, lini se- *7 Stercoris enim copia nephritici damnis augētur, compressis à colo fæcibus distento renibus.*
ie & fœnugr. aliisque eiusmodi.

Iuscula 8 quædam ex malua, bismalua, adiectis
ribus rubris cum multo butyro & modico sale.
tea verò remediis 9 vtendum est, quę calculum
ludunt. Primùm quidem leuioribus, deinde

8 ℞. ♃. summitatum bismaluæ M. 1. fi. iusculum cum multo butyro & cochleari mellis Narbonensis. 9 Si subsistat calculus, & ad vesicam viam affectet.

fortioribus. Conuenit initio oxymel ſimplex c
decocto liquiritiæ. Betonica, lupulus, capparis, ſ
lopendrium, capillares herbæ, radix graminis, c
mębati, & ſimilia. Fortiora ſunt ſcylla, iris, enula,
ſtolochia, & ſimilia. Oportet autē interuallis re
tere hæc remedia leniendo, laxando, excludend

Sanguis 10 hircinus è iugulato hirco iuue
quo tempore vuæ matureſcunt : medius quid
excipitur, relicto eo, qui primus fluit, & poſtren
fictili vaſe excipitur. Inſolatur, 11 exſiccatur, reſ
uatúrque fideliter. Cùm vſus fuerit, accipies p
ʒ.1.ß. cum vino tenui.

Aurelianus à balneo, aut iam laxatis viis, ren
pubem, interfœmineum, calido hirci ſangu
inungit. Lapis Iudaicus tritus & potui datus ʒ
pondere. Solinus, Dioſcorides & alij Medici tu
renum, tum veſicæ lapides frangere hunc ſcribu
Galenus non veſicæ, ſed renum. Author libelli
calculo duplex 12 genus facit, ſcribítque maren
renibus, fœminam è veſica calculum educere.

Datur cum oxymelite tritus in cote, vel cu
℥.3. aquæ conuenientis. Oleum 13 chamæmelinu
fictili vaſe concluditur, miſtis floribus géniſtæ. V
fideliter clauſum ſtercorario fimo ſepelitur, illi
que, vt efferueſcat, aliquot dies relinquitur. Eo ol
renes, pubes, perinæum inunguntur.

Beſtiolæ in lapidariis, fodinis, quaſi verrucæ lap
dibus obhæreſcunt, quæ ſi quinque numero ex
quæ ℥.3. ſumātur, mirabiliter iuuant. Pellis 14 lep

10 Hæc ex Aëtio. Obſeruabis verò ſanguinē illum efficaciorem futurū, ſi poſtremis diebus hircus diureticis altus fuerit.

11 Obducto linteo, ne ſolis ardore vis euaneſcat.

12 Gal. lib. 9. Simplic. vnum lapidis Iudaici genus tātùm ſtatuit. Vnde colligas libell. de calculo falſo Galeno tribui.

13 Huiuſmodi oleum tenuandi & incidendi in διεξόδῳ vim habet.

14 Hæc proprietate inexplicabili dicūtur eſſe nephritica. Puluiſculum autem aptè conficies ex radic. petro. rad. ſaxifrag. & lapillis qui in aſtacorum capi bus reperiuntur. Conferet mirificè ad lapidem confringendum cum vino albo aq fœnicul. ſcolopend. aut petroſelini diluto exhibitus.

:remata,lepus decolatus, alioqui integer cum
co & carnibus vase fictili crematur. Eiusdem re-
ficcati & inueterati pondere ϶.4. ex vino tenui
pinantur. Cinis vngulæ equi,plumarum palum- 15 *Vini albi vsus in calculi genesi non probādus, quod ad renes humores deducat excremētitios.*
um,testæ cochlearum, cācrorum,vermium ter-
orum, asellorum,passerculi, quam caudam tre-
lam vocant, stercus murium in aceto tritum.
culus, quem quis primùm excluserit. Lotium
tæ montanæ,cicadæ,& alia eiusmodi à proprie-
: calculum excludunt. 16 *Imò potius ad curationem, quam ad prouisionē terebinthina præscribēda.*
Corticis raphani acerrimi ℥.6.horis 12.in 15 vini
tennis ℥.8.madeant. Colatura duabus dosibus
nitur.
Terebinthina 16 ad cautionem calculi potiùs,
m ad exclusionem,imperanda est,eáque multis 17 *Idem facit terebinthinæ aqua stillatitia.*
dis vtimur.
℞.terebinthinæ ℥.4. inuratur in lamina ferrea
dente,vt possit infriari.Dabis ʒ.2. eius pulueris 18 *Ex Rhazæ descriptione, quæ turbith nō recipit, Attamen huius loco rectè substitues hieræ pic.ʒ.2.*
n ℥.2.aquæ saxifragiæ,chamæmeli, vel genistæ,
.1.oxymelitis. Hoc medicamentum 17 exclu-
do calculo satis esse potest, vbi priùs lenieris,&
xaueris. Vt
℞.terebinthinæ.℥.ß.lithontribi ʒ.2.misce,fiat
us. Aliud.
℞.terebinthinæ lotæ decies in aqua saxifragiæ 19 *Hoc medicamentū pari facultate leniendi & tenuādi pollet, proptereáq; ad paroxysmū διέξοδε imperari potest.*
,cum saccharo fiat bolus. Hoc verò datur tem-
e paroxysmi.
℞. terebinthinæ lotæ in aqua violarum ℥. ß. 18
nedictæ ʒ.2. Aliud.
℞. 19 terebinthinæ lotæ in aqua halicacabi ʒ.2.
tragacanthi & glycyrrhizæ ana ʒ.1.ß. incorpo-
tur in ℥.ß.cassiæ,cum saccharo fiat bolus. Aqua

distillata è terebinthina.

Iustinianum excludendo calculo ad ʒ. 3. dis[...]tur in glycyrrhizæ decocto, vel cũ sacharo v[...]to in bolum cogitur. Lithontribon per se ʒ. 3.[...]dere, vel cum ʒ. Iustiniani ex decocto glycyr.[...]violarum, chamæmeli, aut simili. Aliud.

℞. cornu cerui vsti & pulverisati, gummi t[...]canthi similiter pul. ana ʒ. 1. terebinthinæ in la[...]terrea, vt priùs, crematæ ʒ. ß. lapidis Iudaici, [...]vermium terrenorũ ana ℈. 1. incorporentur o[...]in Iustiniani ʒ. 1. ß. Deinde in decocto glycyrr[...]dissoluantur, & fiat potus.

Sunt qui singulare præsidium putant frange[...]lapidi lignum 20 guaiacum: iusta quidem rati[...]virtute videlicet incidente, adstringente & lenie[...]Talia enim esse oportet, quæ calculosis imperan[...]Vitanda tamen sunt, quæ nimium siccant, quæ [...]siorum partium.

20 *Guaiacinum decoctũ diureticũ est, vnaque cum vrinis sudores ciet maximè: sed potius in prouisione confert, quàm exclusione.*

Ratio quoque habitus corporis ineunda[...] Obesum corpus magis 21 tenuantia, gracile [...]minus perferre potest. Sic loci, temporis, anni, [...]tum & similium meminisse oportet. Laudatu[...]hæc distillatio.

21 *Quòd venas habeant angustas*

℞. mellis ros. terebinthinæ an ℔. 1. iuiubar[...]sebesten, nucleorum pini ana ℥. 4. Granorum al[...]kengi, seminis cucumeris, nigellæ, apij ana ℥. 2. [...]raphani per residentiam depurati ℔. 2. Semina[...]reliqua materia solida, conquassentur: cum cæt[...]in alembico ponantur, fiat distillatio. In distillat[...]nis vnc. 3. dissolue ʒ. 1. aut ℈. 4. 22 eorum, qu[...]proprietate calculum excludunt. Qualia sunt an[...]descripta, cinis scorpionum, scarabeorum, hepa[...]

22 *Vt pulueris polygoni minoris, betonicæ, lapillorum astacinorum, pulueris corticis castaneæ*

ni,testæ ouorum, ex qua exclusus recenter pullus
hirundinum,testarum auellanæ.
Limonum succus à multis commendatur. Item
cinis vitri combusti. In vehementi siti & calore,
uidem priùs vacuatum corpus est,si debilitas vis-
is, aut consuetudo non prohibet, aquæ frigidæ
tus largiter exhibitus aliquando calculum exclu-
.Aliud remedium.
℞.rad.asparagi,rad.rubi humilis ana M.2.folio-
m betonicæ,polij montani ana M. 2. cicerum ni-
orum M.1. fiat decoctio in aqua pluuiali secun-
m artem. In finè decoctionis adde aceti scyllitici
.fiat colatura.Dosis ℥.4.cum ʒ.1.lapidis Iudaici,
t similium.
Frangendo calculo non est remedium inuenire
rsan isto accõmodatius.℞.succi limon.℔.2. succ.
phan.℔.3.succ.bipinell. beton. saxifrag. parietar.
kekeng.alth.cressionum ana ℔. ß.Misceantur si-
ul.Quibus adde tribulor. cortic. bruge spinæ, ra-
c. fœnic. petros. acor. enulæ, veronicæ, gentian.
os Florent.an.℥.2.seminis melon.ocymi,bardan.
ilij solis,seminis petrosel. Macedonici ana ℥. 1.se-
in.cucumeris,portulac.citrul.ana ℥.ß. fol. & flor.
ton. scolopend. aspleni, flor. viol. alth. bugloss.
ps. barb. ana M. 2. f.infusio, deinde fortis expres-
o.In qua dissolue mell. optimi despumati ℔.2.te-
binthinæ ℔. 1. aceti alb. quart. 1. specier. electar.
uc.aureæ Alexandrinæ,lithontr.ana ℥.1.f.distilla-
o in alembico ex arte. ℞. supradictæ distillationis
.3. sacch. violacei ℥.1.cinam.ʒ.ß. Detur bis in die
oris 4.à cibo,neque comedat post horas quatuor.
Sunt qui agripalmæ manipulos duos contun-

dant, sensim affundendo vini alb. ℥. 4. salis subti-
simè triti ʒ. 1. & factam expressionem potui de-
Alij aquam argentinæ commendant, aquam ch-
mæmeli, itémque lappæ radic. decoctum.

Remedium Porphyrij & Octauij.

℞. brassicæ siccæ & in puluerem redactæ ʒ. 2. p-
peris ℥. ß. misce. Dato ʒ. 1. ex aqua, aut aqua alk-
kengi, aut simili.

Gallus lassatus flagris cum polytrico, trichom-
ne, lupulo, asparagis, aliísque eiusmodi ad putril-
ginem coquitur: ius sorbetur. Conueniunt præter-
scolopendrium, portulacæ succus, cucurbitæ cin-
valeriana, semen personatæ, cardui & damason-
radix, lini, cucumeris, maluæ, fœnugræci, apij, sese-
leos, hederæ semina, cyperi radix, asari, rusci, cyno-
bati fructus detracta interiori lanuginæ, & spongi-
læ in cynosbato natæ, gummi, nuclei cerasorũ, pe-
sicorum, cortex medius corilli, sarmenta vitis com-
busta, & extincta in vino tenui, aut liquore conue-
nienti, vt bibatur colatura.

Electri, lapidis spongiæ, pul. saxifragiæ ana ʒ. ß.
ex aqua genistæ, aut simili.

Cucurbitula, lenito priùs dolore, remollitis a-
relaxatis partibus, iam non vrgente inflammatio-
ne, renibus primùm, deinde perinæo & inguinibu-
affigi debet.

In summa clystere mollienda aluus, leniendu-
venter è cassia. Detrahendus sanguis è crure, nis-
plenitudo sit totius corporis: sic enim è cubito
priùs. Lenientibus atque laxantibus, deinde etiam
leuiter incidentibus calculus ad exclusionem præ-
parandus est, paulatímque faciendus gradus ad ea

detergent, attenuant, expellunt, atque etiam
as mouent: multò maximè cum iam remittitur.
or, & calculus commutat locum. Quòd si iis,
bibuntur, nihil efficitur, cucurbitulis vtendum
Si verò neque hoc remedio exit calculus, ad 23
xantia, lenientia, & initium curationis redeun-
n est. Relaxabunt & leniunt fomenta, cataplas-
a.vt. ℞. fol. malu. bismal. parietariæ ana M.I.
mitat. aneth. flor. chamæm. & melilot. ana p.I.
in.alth.lini, fœnugr. anis. ana ℥.ß. bulliant in a-
& vino albo pro fotu. Ex huius decocti mag-
e fingetur cataplasma, additis ol. scorpion. & cu-
li axungia. Auena, berula, gallitricum, melilo-
& similia è vino albo, aut butyro friguntur, &
e fiunt sacculi & emplastra minori apparatu. Si
ò translatus est calculus in vesicam, nec aliter ex-
ui potest, ad incisionem confugere oportet. Cu-
rationem repetes ex 6. Pauli, Chirurgia Albucas.
liis Chirurgis.
n hoc morbo dolor intolerabilis facit, vt aliquā-
vtendum sit narcoticis. De quibus multa anteà.

23 Vt ad cataplasmata ex raphano, nasturtio aquatico, parietaria in adipe cuniculi frixis confecta.

Descriptio 24 olei de scorpionibus.

℞. aristolochiæ rotundæ, gentianæ, cyperi, cor-
um radicis capparis ana ℥. I. Bulliant omnia in
.olei amygdalarum amararum.
Sunt qui addant succi raphani ℔. ß. vt fiat deco-
o ad succi consumptionem. Alij aquam. Per heb-
nadem insolentur.
Singulis libris colaturæ adiice duos scorpiones,
rursus insolentur dies 15. Gutta eius olei virgæ in-
ditur: eodem oleo pectem & perinæum inun-
tur.

24 Quod ad comminuendum calculū in renibus valere putatur.

Probatum quoque multis balneum sulp reum, ex aquis naturalibus, vel subquadruplo phure liquato in quadrupla aqua. Alij in eiusm aquam calidam lintea immergunt, & calida p næo ac pectini apponunt.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Calculi in capite concreti. Multis in partibus corporis humani calculi generari sunt. Obseruauimus concretos in capite & vtero mul cui dissecandæ in Scholis publicè præfuimus. Multis in f culo fellis leues,nigri,flaui, innatantes,aquæ, qui quand excluduntur deorsum. In nobilissima muliere 53. reperto cto folliculo, videre licuit in Auernia. Puero cuiusdam f ris in mesenterio inuenti: duabus mulieribus in pulmoni multis in articulis, iecore, liene, ventriculo. Adhærent vesicæ, cranio, vtero. Galenus de humoribus men calculi in vtero. Musa mulierem refert ex ano quin *Lapides ex ano redditi.* lapides reddidisse. Quod verisimile est. Nam pituita lentissima intestino hæret, quæ potest concrescere, dum tis non detergitur. Galenus 5. de locis affectis meminit *Mirum de Alb. Sauonarolæ calculoso.* iusdam,qui è thorace velut grandines expuebat. Alberto uonarolæ mortuo decem calculi inuenti in vesica magnit ne oui columbæ & figurâ, singuli pendentes plus quàm omnes simul ℥. vi. vt scripsit Musa. Pituita putris & pus sum aliquando repræsentant calculi signa, vt in Præside c *De calculi causis variæ sunt authorũ sententiæ.* dam multa mucosa, viscida, longo tempore quotidie ex gante.Sed de materia, causa efficiente,& generationis m in vesica & renibus non eadem omnium sententia. Alij a multam materiam crassam ac terream primùm cogi in vr in vesica, cuius pars intima concrescit, tandémque,si non ciatur, calore & frigore parte tenui consumpta in lapil coalescere. Hinc voluitur ab vrina, & semper sibi adiu atque sic augetur. Causam autem efficientem esse tum lorem, tum frigus, vnde in senibus & pueris generantur, in iuuenibus. Alij ex Hippocr. materiam faciunt vrinam a stam à feruore & ardore. Quorum enim aluus fluida e

, & vesica, aut vesicæ os, non ardet, his facilè vrinam ef-
:e, & in vesica nihil congregari. Quorum verò aluus ar-
; & feruida fuerit, in his etiam necesse esse vesicam idem
›eti. Cùm enim magis, quàm pro natura, fuerit calefa-
stomachus eius inflammatur. Vbi verò hæc perpetitur,
am non demittit, sed in seipsa concoquit & adurit: &
d quidem tenuissimum in ipsa est, excernitur: quod pu-
mum transit ac emingitur. Indicio esse vrinam splendi-
mam excerni instar seri. Brasauolus tertium modum af-
ex eodem Hippocr. 4. de morbis. Fieri enim ex arenis,
mento, velut glutine, copulante. Hoc quibusdam non
:et, quia natura vt statim arenam senserit, protinus eiicit.
cùm renum calculus nudus sit, adeo vesicam vexat, vt
non possit retineri, quare nec augeri. Contrà nonnulli
lum in vesica lapidem generari aiunt, quin in renibus
eperit principium & rudimentum. Indicia esse nephri-
›s dolores, qui in omnibus præcedunt, & in omnibus
culis medium quasi nucleum reperiri, verum rudimen-
n à renibus exturbatum. Philot. contrà, sæpiùs in vesi-
propter capacitatem calculos generari. Respondent ca-
:itatem iustum argumentum non esse, & experientiâ do-
i contrarium. Tantam controuersiam neque nostrum est
nciliare, neque breuibus scholiis id potest præstari. Si ta-
n licet ex iis, quæ apparent, quicquam efficere, cùm la-
les renum & vesicæ, neque eodem colore, neque eadem
ura, neque eadem substantiâ, nec in eodem sexu aut æta-
similiter concrescere sensus doceat, omnibus eandem cau-
n, aut generationis modum tribuere, aut locum, non mi-
s absurdum videtur, quàm si in metallis & lapidibus ter-
nis idem fieret. Vesicæ enim calculi ferè maiores, rarò
o colore, quàm albo, aut cinereo, in pueris frequentiùs
edacitatem, vt ait Galenus, vnde crudi humores gene-
ıtur, qui calore concrescunt. Sed fusam crassitiem, exce-
ım ob robur natiui caloris & virtutis naturalis in vesicam
ıes excernunt. Adde si vis mollia & humida corpora pue-
rum & fluxilia, quod plurimùm facit ad excretionem ma-
iæ crassæ. Quæ quia in senibus & adultis non adsunt, in
s frequentiùs generantur in renibus. In mulieribus ra-
ıs propter menstrua, & laxitatem mollitiemque viarum.

Hæc Fernelij est opinio ca. 43. lib. 6. Pathologici.

Philoth. comment. in aph. 80. lib. 4.

Calculi in renib? cur mulieribus rariùs generentur.

Accruantur lactis, casei, vinorum crassiorum vsu, vt
riæ : aquarum limosarum, vt Lutetiæ : alimentorum
succi, vbicúmque sit. Vrinæ aliquando arenosæ ex v
aliquando contrà. Ex his omnibus in vesica & ab are
& à materia terrea atque adusta, sed multò frequent
crudo succo, limoso ac viscido, quo etiam coguntur a
læ, calculos oriri consentaneum est, aliquandóque are
ex renibus in vesicam labi, sed & ex ipsius vrinæ fæce
luto humore posse fieri, à calore stomachi ipsius, vt ait
pocrates, quales in matulæ fundo apparent. Crassitie
teriæ intelligitur ex corticibus veluti cæparum, quibus
des vesicæ integuntur, & ex compacta substantia ac
tie. A viscido humore frigus, à superueniente calore i
ratio, coctio & quasi assatio, vt in lateribus ex luto: vnd
que calore liquantur, neque frigore. In renibus verò
tinguntur rubro, vt rubrum intelligas, & flauum, & ru
iusta ratione, quod & in arenis videre licet. Nam à san
ne, calore loci, & partis colore tingi solent. Minùs duri, a
ri, & magis friabiles, quàm in vesica. Ergo magis ex are
lis coalescunt. Cur igitur multi arenas, mingunt, neque
culosi sunt? Causa in promptu est. Non enim coguntur,
viscido aliquo, & crudo humore, tanquam glutine. C
est tempore. Vbi igitur obstructio à crassis & viscidis hu
ribus, & acrior vrina ac magis fæculenta, angustiores m
tus, calore superueniente à quacúnque parte, vt hepate, c
de, renibus, quod diu impactum fuit in meatu, induratu
lapidescit, figurámque accipit à sinu, in quo est. Neque
pedimento est, quod nonnulli respondent, ex calculo a
nulas fieri, non contrà. Cur enim qui generantur in ves
in arenulas raro dissoluuntur? Neque etiam ob id necess
in calculo renum semper arenulas excerni cum vrina. N
in multis dissectis probatum contrarium, qui calculosi s
inuenti, cùm neque arenas meierent, neque laborarent v
næ difficultate, infosso calculo in substantia renum. Arc
genes & Philagrius arenas reddi volunt, cum iam calcul
rene in vesicam descendit. Rudimentum quoque in renil
quandóque accipi, accretionem verò in vesica non est neg
dum. Cuiusmodi calculi in medio sunt friabiles, in superfi
duriores & magis cõpacti, doloresque nephritici præcedu

Cur multi arenulas fundũt, cùm calculosi nõ sint.

uæ omnia plurimùm conferre videntur ad curatio-
& prædictionem, vt in quibusdam potius ad arenula-
generationem respicere, in aliis ad crudorum humo-
copiam oporteat, certúmque sit in renibus, & ex are-
faciliùs posse comminui. Calculus renum exactè de-
tur his signis. Dolor renum acutus adest. Sexto tamen
grauis in renem dolor, cum cibo replentur. Quod ita
guendum censemus. Cum enim in ventriculo renum
r, vel sine dolore est, vel cum graui. Vbi incidit in vre-
, vel etiam intra renem, pungit pelliculam in exortu
tum dolor acerbissimus. Cum etiam mouentur vehe-
iùs, aut spinam flectunt, dolorem acutum percipiunt,
porem circa lumbos & crura ob compressionem nerui
bis, vel, vt alij volunt, venæ cauæ. Proinde additur ab
ocr. & in lumbos, & in testem secundum renem situm.
tur enim quibusdam testis sursum trahi. Dolor ille fi-
st, nec locum mutat, vt in colico. Frequenter mingunt.
paulatim adstringitur & supprimitur vrina. Vrinam enim
ienter fluere non est sufficiens argumentum liberos
calculis vreteras, cùm vno clauso per alterum reddi
t. Suppressa vrina regurgitat, vnde alui tumor, singul-
animi deliquia, coma, dyspnœa, Cataphora, &c. Non
er arenulæ rubræ prodeunt, sed sæpiùs, præsertim vbi
ibus emotus est lapis. Vomunt pituitam inualescente
re, & æruginosa, fastidium cibi, alui excretio difficilis.
br. 6. τῶν ἐπιδημιῶν. Sæpè sanguis excernitur ob violen-
calculi.

Renum calculi faciliùs atteruntur, quàm vesicæ.

Vrina quantumuis fluitans liberos calculis vreteras non arguit.

Clyster lenis, fomentum, vnguentum, bolus, phlebo-
ia. Molliuntur viæ cassiâ cum rhab. cessante dolore &
itu. Deinde terebinthina: postea oleo amygdal. dulc.
alphenicô, vel diatrag. hinc cataplasma molliens. Po-
nò quæ comminuunt. Inueteratus calculus paulatim at-
ndus. Alioqui frustrà contendimus exscindere. Vbi iam
or & maior substantiæ reni impactus, & quasi actis di-
& radicibus inhæsit, frustrà oppugnatur. Recens na-
mollior. Ille tamen atterendus paulatim, & confrin-
dus. Alia enim remedia excludunt, alia atterunt & fran-
t. Regurgitante vrina ad ventriculum vomitus cien-

dus, aluus ſubducenda. Alioqui vis medicamentorū betatur, licet ab hepate & renibus eorum quoque vis in gatur. Vehemens impulſio, commotio, affrictio, qua te vreteres explantantur, è renibus vrinam & calculum mouent. In excludendo calculo renum videtur qua periodus. Multis quieto dolore, nec opinantibus, dit. Infinita propè ſunt remedia in veterum libris, ſed iudicio & delectu eligenda. Quidam nobilis Luteti pidem habuit mollem, laxum, efformatum ad inſtar n tarij, per quem tranſcolata aqua & epota mirum in mo iuuabat calculoſos, & vrinam ſuppreſſam. Cauendum mia refrigeratione renum, quia inde anguſtiora vaſa redd tur, & aliquando gignendi impotentia conſequitur.

ANTO. VALETII EXERCIT. XLVI

CAlculi, lapides, arenulæ, ſæpè præter na ram in renibus coguntur, humore ſcilicet queo ac terreo, tenaci præſertim & glutinoſo, confluente, cuiùs portio tenuior caloris acceſſi ne exhalet, craſſior exuſta, exſiccatáque ſpa temporis in ſubſtantiam topho ſimilem & lapid ſam conuertatur. Vide Galen. comment. ad ſent ſectio. 1. libr. 6. Epidem. Vnde deprompta reperi quæ de calculi cauſis & ſignis fuſiùs ab Holler memorantur.

Calculi renum curatio. De calculo atterendo cum cogitat medicus, pr purgata prima corporis regione blādo carthartic aut iniecto clyſtêre, toti proſpicit corpori ſectio venæ, ſi plenitudo adſit, ſi fluxionis metus & infl mationis in propinquo ſit, ſi dolor intolerabilis, a que adeò grauis febris vrgeant, viribus alioqui c ſtantibus. Pertunditur vena axillaris interna cub è directo: quanquam Galen. in nephritico dolo

Gal. cap. 17. lib. de curād. rat. per ſang. miſsionem.

n poplitis, aut malleoli secat. Quod non fit, nflammatio, fluxio, aut copia sanguinis aliud :at. Mox conueniet purgare, vias lenire, ac la- Purgatio ergo sit eiusmodi.

assi.fist.recẽs è canna extr.ʒ.6.rh.elect.pul.ʒ.1.diaphœ- ß.cum puluere glycyrrh.& tragacanth.f.bol.parui, obe- uoluti. Vel.℞.rh.elect.ʒ.1.ß.agar.troch.ʒ.1. infundãtur m in aqua parietar. vel vino albo, vel cicer.rub. decoct. antillo cinam.Factis express.adde syr.de alth.vel de sco- it glycyrrh.& cathol.ana ℥.ß.f.potio.

auperibus in oxymelite Galeni, aqua parieta- aut decocto radic. aperientium dissoluitur ℥.1. ol.cum ʒ.2.diaphœnic. Syluius putabat clyste- naiorem habere vim, quàm quæ per os sumun- quia integris viribus ad renes perueniunt, ipsos re magno leuant, ac velut fomento quodam orem mitigant. Sic autem parantur.

℞.malu.bismal.parietar.berul.ana M.1.flor.chamæ. me- a p.2.semin.anis.fœnic.ana ʒ.2.f.decoct. & colatura ad In qua dissol. benedict. laxatiu. & hieræ ana ʒ.6. tere- n.Venetæ ʒ.3.mell.ros.colati, sacchar.rub.ana ℥.1.olei ru- anneth.ana ℥.1.ß.f.clyster. Vel.℞. decoct.remol. addita emin.fœnic. vel hydromelitis bene coct.℔.1. In qua dis- e quæ suprà.

uòd si leniendus tantùm sit dolor, ex ol.amygd. c.lini, & chamæm.ana quart.1.f.clyster. Reiecto tere hæc imperentur.

.ol.amygdal.dulc.℥.2.vini maluatic.℥.4.Cap.post clyste- ℞.parietar. M.3. frigantur cum oleo de scorp.& amygd. f.cataplasma pro renibus.

Si calidiores fuerint renes, illinetur eorum regio is ros.& violaceo lotis in aqu. plantaginis, aceto tulo addito. Ab his præscribetur apozema ad

calculum conterendũ,quale hoc eſt,quod Ho
& Syluio fuit familiariſſimum.

℞.radic.althææ,gram. acetoſ.petroſ.ana.℥.1.brugeſp
ramuſculor. eiuſdem,ſerraturæ ligni guaiaci ana ℥. 1.
radic.cappar. thamariſc.& fœnic. ana ℥. ß. ſemin.aniſ.
milij ſol.hyper.ſemin. cucum.cuſcut.citr.ana ℥. 2. folic
mal.M.4.beton.viol.maluæ ana M.1.end.ſcariol. agri
M.ß.fol.pariet.capill.vener.ceterach, ſcolopendr. cuſc
M.1.paſſul.mundat.iuiub.ana num. 12. fruct.alkekeng
30.flor.beton. hyperic. biſmal.malu. tapſ.barb. viol. b
ana p.2.aquar.ſtillatit. halicac. parietar. end. portul. a
chamæmel.ſucc.limon.ana ℥.2. aqu. fontanæ puriſſ.q.ſ
decoct.ad ℔. 2. In colatura diſſolue ſyrup. de althæa &
monibus ana ℥.4.f.apozema conditum exarte. Vel in c
ra diſſoluta ℔.1.ſacch.& ſyrupor. prædictor.ana ℥.2.fi.
perfectè coctus,vtendus per ſe,vel cum vino albo.Vel.℞
petro fœn.apij, temperatar in aceto fortiſſi. per noctem
dibus abiectis,ana ℥.ß. rub.maioris ℥.1. capill. ven. cete
adianth.bardan.ana M.1.ſemin.aniſ.alth.milij ſol.ameo
℥.ß.ſemin.melon.℥.1. vuar. paſſar. ℥.ß.glycyrrh.raſ.ʒ.2.
rub.trium.flor.cardiac.ana p.1.aqu. font.q.ſuffi. vini alb.
f.decoct.ad ℔.1.In colatura diſſol.ſyr.capill.ven.& oxy
tis ſimplicis ana ℥.2.f.apoz.in treis doſ.

Vulgò probatur decoctum cicer. rubrorũ. Io
nes Vaſſæus Medicus celeberrimus improba
quod renes vlcerare contenderet ex Dioſcor
Eius loco aiebat ſaluberrimũ eſſe remedium de
ctum ſummitatum althææ, braſſic. rub. cum m
optimo,& butyro recenti. Huius decocti vſus
debet per dimidiam horam ante paſtum.

Alij iuſcula inſtituunt ex malu. biſmal. bipin
ſaxifrag.berul. herniaria, violaria, radic. lappæ m
ioris, aſparag. quinq. foliis cupreſſi, ciceribus r
radic. petroſ. fœnic.in aq. fontana ad mediæ pa
cõſumptionem,quorum vſus ſit ante paſtũ. Ob

corporib

›oribus, iísque priùs benè purgatis, guaiaci de-
um conferet. Honoratus Castellanus maximè
›abat decoctum vrticæ nouellæ, sed præsertim
s initio vsque ad Maium. Efficacius fuerit, si
pta electarij sequẽtis tabella vna superbibatur.

℞. nucl. persic. ʒ. 2. lapil. lync. Iudaic. ana ℈. 1. milij sol
. alkekeng. gram. ana ʒ. ß. polypod. ʒ. 1 genist. asparag.
n basilic. ana ℈. 2. nucl. mespilor. ana ʒ. 1. ß. semin. apij,
rag. fœnugr. ana ʒ. 1. semin. bismal. dauc. ana ℈. 1. ele-
j lithontr. ʒ. ß. Puluerata singula excipiantur sacchar o
. osato in aqua parietariæ, siue saxifrag. dissoluto, fiántque
llæ ponder. ʒ. 3.

ı præscribendis eius generis remediis habeatur
o naturæ ægri, & aëris. Vbi enim frigus domi-
ur, semin. apij, petros. Macedon. saxifrag. aspar.
li possunt: vbi verò calor, semen. acetos. end. pe-
ı. melon. pulu. diatragacanth. frigid. Ad commi-
:ndum & deturbãdum calculum sunt qui galli-
ventrem exenteratum malo citrio vno minu-
imas in partes dissecto, sem. bardan. melon. alth.
ı ʒ. ß. & cicer. rub. p. 2. infarciunt, elixant, iuscu-
n sorbendum exhibent, ídque continuant per
quot dies, post terebinthinæ vsum.

Alij has pilulas maximè commendant.

℞. lapid. Iudaici, linc. ana ʒ. 1. nucleor. mespilor. ʒ. ß. traga-
th. gumm. cerasor. & persic. ana ℈. 1. teruntur omnia, & in-
porantur in ℥. 1. terebinth. pro dosib. 3.

Hoc quoque vulgi experimentum minimè con-
nnendum.

℞. radic. enul. ℥. ß. granor. alkekeng. ℥. 2. baccar. iuniperi ℥.
lycyrrhiz. ʒ. 6. omnia tusa in vino albo bulliant: colatura
:ur.

Lignei ramusculi, vel cortices radicum brugespi-
: siccantur in clibano, vt teri possint in mortario.

Puluis transfunditur per setaceum, vt sit tenu-
simus. Exhibentur eius pulueris ℈.4. cum ℥. 4. v-
alb. bis in mense, aliis opportunis calculo, arenu-
semel. Infinita alia reperiuntur remedia, in quib-
præscribendis eam cautionem seruare nos oport-
vt nimiùm acria & calida diuretica (quę alioqui v-
næ cohibitio huic affectu familiaris exposcit) d-
clinemus. Hæc enim calculum cogerent magis,
indurarent. Si ex deciduo calculo renibus vlcus in-
pingatur, proderit terebinth. emulsio amygdal.
aqua hordei, vel mulsa, vel plantag. decocto, addi-
syrupo de althæa. Si calculus in vreteribus resist-
fotus, balnea, semicup. vias dilatando præsentan-
erunt remedio.

Galen. lib. 5. Simp. & lib. 10. de cõpos. pharma. κατὰ τόπους.

De lapide vesicæ. CAP. 49

Calculus vesicæ si per fistulã vrinariam exitum non habeat, sola chirurgia curatur.

CAlculus vesicæ curatur eodem modo, quo c-
culus renum. Nihilominus tamen in calcul-
vesicæ fortioribus opus est medicamentis, quàm
renum.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Signa lapidis in pueris sunt, vrina aquea, similis lactis ser-
sedimentum arenosum & tensio virgæ, alioqui non conue-
niens illi ætati. Cum factus est, difficultas meiendi, vrina sub-
cruēta, dolor in eius excretione, pruritus in pręputio ex mot-
lapidis & arena, vel etiam lapilli parui ex attritu. Certissi-
mum signum, si meiendo aliquid egerunt, aut egerendi cu-
piditate tenentur. Cum sedent repentè, vel sedendo concutiũ-
vehementer alterum pedem, dolorem sentiunt iuxta anum
in ima parte pudendi. Nonnulli iubent ad certiorem distin-
ctionem ægrum equitari, saltare, exercerique vehementiùs
Inde exhiberi lapidem comminuentia, & subsidentia in vrina
inspici. In qua si tribus aut quatuor diebus puluis appa-

t, lapidem esse durum: si lapidum frusta, & quasi arenæ
hum: si nihil horum appareat, lapidem proculdubiò non
. Sed cauendum, ne exercendo in ardorem vrinæ inci-
t. Ponunt autem tripliciter in vesica lapidem generari.
arena, sed raro, vnde fit tophus: ex lapide iam in renibus
creto: & ex fæce vrinæ. Cùm verò lapis iam vlcus exci-
erit, aut carnem, signa confundi. Omnibus tamen certio-
igna digiti in rectum intestinum, cui vesica incumbit,
nissio, & cathæter, sed quæ non sine dolore adhibentur.
pressa vrina corpore supino & concusso si prodeat, lapis
itum occludebat. Neque cathæteri semper fidendum.
rcatori cuidam omnia calculi vesicæ signa aderant. Ca-
tere probari non potuit. Mortuo duo magni calculi in-
ti sunt, singuli ℥.ij.ß.membranâ inclusi, vtrique sua. Vbi
creuit in vesica, ferè maior euadit ob maiorem capaci-
m vesicæ, & colluuiem. Tum non mutatione ætatis, sed
Chirurgia curatur. Atque aliquando liber est, interdum
et vesicæ, nec nisi vi extrahitur. Nam vt matula excre-
nta hærentia contrahit, ita vesica imbecillior. Deinde im-
illitate vesicæ & angustiis viarum impeditur exclusio.
ic mors, quia febris & inflammatio sequuntur. In consi-
secandi videndum qua parte sit, & an sine periculo eximi
sit, an pertinaciter hæreat, an sit in meatu virgæ, & anfra-
colli eiusdem. Contusio ab asperiore & longiore opera-
ne inflammationem, gangrænam, mortem denique infini-
adfert. Sunt, qui iniecto oleo scorpionum & aliis per pe-
n contendant frangi posse. Vidimus mulierem, quæ inun-
onibus & suctu penis multos liberauit. Sunt qui napo or-
alato oleum accommodatum immittunt. Napum co-
unt: deinde ad modum emplastri pubi admouent.
Sunt, qui aperto vesicæ collo, quomodo Lithotomi fa-
it, viam aperiant, nulla vi eiusmodi illata, quæ inferri
et à vario genere ferramentorum, vbi calculus extrahitur.
ue ea ratione facta viâ, aliquando sponte naturæ calcu-
nisi grandior sit, excluditur. Hoc in mulieribus facilè ob
uitatem & rectitudinem colli vesicæ, vix tamen sine læ-
ne aut laceratione sphincteris, vnde sequitur inuolunta-
s vrinæ exitus. In viris difficiliùs ob reflexionem, quæ fit
modum literæ. S. Tutior tamen videtur hæc ratio. Sed si

lapis grandior sit, instrumentis intrâ frangendus. Deind-
ctio facienda paulò supra anum, qua parte est sphincte-
cundum fibras rectas.

ANTO. VALETII EXERCIT. XLI

Lapis vesicę causa est morbi, nempe obstruct-
nis vrinæ excretionem præpedientis. Morb-
tamen in numero esse potest, si videlicet adeò
ingens, vt vesicæ ipsius circa vrinam obuolut-
nem fieri vetet. Huius quoque causa crassus est
crudus succus per venas cum vrina in vesicæ cap-
citatem delatus, qui tanquam fex subsidens sens-
lapidescit. Quam ad causam accedunt innata ve-
cæ frigiditas (neruosa enim est & exanguis) an-
plissima eius cauitas (vnde non necesse statim h-
morem illum excerni) longior in vesica eiusde-
humoris cunctatio. Sæpè tamen lapis ille è renib-
per nephriticos dolores excidit. Signa sunt assid-
penè pudendi frictio, erectio cum meiendi desid-
rio, incessens alui soluēdæ libido, vrinæ crudæ, &
Quòd si calculus in vesicæ ceruicem se intruser-
vel vrina continuò propellitur, & guttatim emi-
titur, vel supprimitur omninò. Curatu difficilis e-
vesicæ lapis, quia medicamenta integris viribu-
ob longitudinem viæ, eò non pertingunt, & duri-
est in vesica, quàm qui concrescit in renibus, lap-
Si tamen non ita sit magnus & prædurus, post v-
cuatum, si fuerit opus, per venæ sectionem corpu-
& redundantem humorem perpurgatum, fient in-
iectiones per fistulam argenteam in vesicam: qu-
les ex succo limonum, saxifragiæ & similium, v-
ex decocto conuenienti & oleo scorpionum co-
cinnantur.

Lapidis vesicæ causæ ex Gallen. cōm. ad senten. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Signa lapidis vesicæ.

Vel ℞. cression. parietar. ana M. I. petros. cum radic. p.
lecoct. in aqu. pariet. & vino alb. ad ℔. I. ex qua cum
e Narbonensi f. hydromel. colatum & clarificatum pro
tione.

Satius etiam fuerit, maximè si suspitio sit calcu-
esse in meatu vrinario, huius decoctionis va-
em in vesicã recipi per infundibulum oris an-
issimi, vt caculum, aut materiam crassam, visci-
, ipsi hærentem dissoluat. Ex vsu quoque erunt
nctiones pubis & perinæi ex axungia cuniculi,
scorpion. itẽ emplastra ex gummi ammoniaco,
llio, sagapeno, dissolutis in aq. saxifrag. oleo scor
num, additis pulueribus lapidis Iudaici, lyncis,
imilium antè explicatorum. His si nihil profici-
, tota spes curationis ad lithotomiã conuertẽda.
rum est, & miraculo plenum naturæ opus: quæ
nunquam viam sibi molitur, per quam calcu-
excludat. Id mihi aliàs, dum Burdegalæ age-
, videre datum est vnà cum Emanuelle Phauo-
o, Medico & Philosopho eminentissimo, Præ-
tore meo mihi multis nominibus semper ob-
ando, colendo & memorãdo. Erat in suburbiis
i Seuerini lignarius faber, qui calculo vexaba-
, figura, vt postea ex conspectu constitit, lõgiore,
cùm ab ima parte acutior & asperior esset, ve-
m prærupit: tum & testiculorum tunica præ-
cta post multos ac penè intolerabiles dolores,
dem in conspectum venit: quo facilè deducto
n multi hominem moriturum iudicarent, ille
nen præter opinionem conualuit: hoc solum ex
to malo homini incommodo relicto, quod inde
per vrinam reddit. Idem de quodam Nicolao

Rustico recenset Beniuenius cap.78. libr.de ab
morborum causis.

De ardore vrinæ CAP. 50.

IN iudiciis acutarum 1 febrium & bilis plu
aliquando excernitur à natura, quæ si difflu
vesicam, ardorem 2 vrinæ facit. Vrina sero san
nis & bile constat. Cùm autem alterum acrius,
augetur proportio bilis, ardor vrinæ fit. V
omnis acris est, sed multo maximè sentitur a
monia, si pars vlcerata est, effluit. Ad vesi
glandulosa sunt corpora, quæ humorem reddi
vnde vrinæ acrimonia temperari potest. Ea ex
cantur immodico coïtu, morbo aut medicamer
quæ causa ardorem vrinæ gignit. Sanies quo
acris ex superiori corpore in vesicam defluit, q
vrinæ mixta ardorem facit. Cognita causa de pl
botomia, purgatione, & aliis remediis cogitandu
Phlebotomia 4 tum conuenit, cum calidius cor
est, è brachio.

Purgatio 5 & diuertendo, & acriorem humor
repurgando conuenit. Sed priùs considerand
est, an solùm leniendum, an etiam detergendu
Vbi sola humoris acrimonia est, leniendum solù
Vbi vlcus, etiam detergendum.

Leniendo conuenit Cassia: detergendo, terebi
thina. Vtriusq; virtus augetur, aut temperatur iis,
quibus dissoluitur. Itaque si leniendum, imperab
℥.10. cassiæ, aut ℥.1. dissoluésq; in decocto iuiubar
passularum mundatarum, sebesten, prunorũ &
miliũ. Si detergendũ simul & leniendũ, dissolu
in aqua hordei, in sero caprino, in iulepo violat

1 *Et diuturnarum, necnõ crisi propria partis alicuius affectæ, aut etiã materiæ auersione, vt in parotidibus & surditate.*
2 *Abradendo, exasperãdo, & inflammando.*
3 *Quia est symptomaticus ipsi vesicæ, non autem ipsius vesicæ symptoma.*
4 *Si serum in vitio sit, & æstu incanduerit: aut si à mistione bilis ardor vrinæ fiat.*
5 *Humorem ad intestina deriuãdo, qui ferebatur ad renes.*

i & lenit & deterget. Terebinthina, vt priùs dim est, vtêris. Aliquando rhabarbari ʒ. aut ℈. 4. 6. .cassiæ commiscebis, atque ita dissolues, vel cum charo coges in bolum.

Quod attinet ad reliqua remedia, reuocanda sunt nunc locum, quæ de Stranguria ab vrinæ acrimo. dicta sunt. Si tantùm humoris acrimonia est, leendum: si etiam vlcus præterea, detergendum & nsolidandum. Leniunt iulepus & syrupus de vio, maluæ & bismaluæ frequens vsus. Aqua ex iisdē stillata. Decoctum glycyrrhizæ rasæ, passularum ındatarum, prunorum, iuiubarum, sem. commuum frigidorum, psilij, cydoniorum, lac muliebre, a & similia. Imperabis ergo.

℞. aquæ maluæ ℥. 4. iulepi violati ℥. 1. ß. Atque i leuiter detergendum, vteris syrupo viol. de iuiu-s, de nenuphare, de papauere. Et his quidem ma-s, si maior ardor est, hósque syrupos dissolues in pradictis decoct.

emina melonum excorticata & mundata ʒ. ponre, aut ex iisdem seminibus, semine cucumeris & curbitæ cum amygdalis dulcibus imperabis lac nygdalinum, aut hoc ipsum iubebis comparari, ssolutis amygdalis in decocto prędictorum semium: atque vbi vigebit ardor, semina hyoscyami bi & papaueris albi & psilij commiscebis. Sem. li-, althææ & cydoniorum, eidem vsui esse possunt, parentur, vt dictum est, vt vel hordeatis, vel lacti nygdalarum misceantur. Deterget iulep, id est, aua sacchari: sed leniet magis, si saccharum violaim sit. Plurimùm laudatur medicamentum ex troiscorum alkekengi ʒ. i. iulepi violati ℥. 3. Hócque

vtendum erit,vbi maior ardor eſt. Lac mulíebr
bubulum leniens magis. Ouillum confirmat.
prinum & aſininum detergent magis. Serum ſ
ratum ab his generibus lactis magis detergebit
quia ardoris ſenſus magna ex parte ſentitur ad
lum veſicæ & extremitatem glandis, propterea
iectionibus in colem, turundis quoque in fora
virgæ vtendum eſt. Leniendo lac muliebre iniic
dum eſt.

Liquor tenuis albuminis oui agitati,atque de
mati,vel hoc.

℞.mucagi. ſem. pſilij & cydoniorum extra
in aqua cucurbitæ,violarum, maluæ ana ℥. ß.la
muliebris vnc.1.liquoris oui drach. 2. miſce pro
iectione.

In maximo ardore mucagines ſeminis hyoſc
mi & papaueris commiſceri poſſunt, vel caph
ræ Gr.6.aut plura,vel opij Gra.2.aut 1.Turunda
tingi debet cerato roſaceo Galeni,quod ita com
rabis.

℞.olei roſarum ʒ.6. lauetur ſexies ex aqua ro
rum. Deinde cum ʒ.2.ceræ lotæ fiat ceratum liq
dum in duplici vaſe.

Poteſt & hoc ceratum refrigeratum affundi ſ
co plantaginis.Et hoc magis, vbi extremitas vir
vlcerata eſt.

In dolore vehementi diſſolues caphuræ ℈. 1.
aquæ roſarum aut violarum ℥. 1. vel in vino dul
opij Gra.2.atque ita linamentum, id eſt turunda
in his liquoribus madefacies, & molliter indes
virgam.

Si detergendum, ſupradictis iniectionibus add

charum, vt non solùm lenias, sed etiam deter-
is, vel aquam hordei, vel serum lactis cum modi-
saccharo. Cum verò vlcera detersa sunt, conue-
int, quæ consolidant, vt.
℞. sarcocollæ ℈. 1. amydi, cerussæ lotæ ana ℈. ß.
triantur in lactis muliebris aut caprini, vel ouilli
2. Fiat iniectio in virgam, quæ ter aut quater in
reperatur. Aliud.
℞. aluminis plumæ (scissile vocatur à Galeno)
chari ana ℈. 1. mellis ʒ. 1. ß. vini albi austeriusculi
2. leuiter bulliant. De colatura fiat iniectio. Con-
niunt & hæc.
℞. succi virgæ pastoris depurati, succi plantagi-
ana ℥. 1. boli armenæ, mummiæ ana ʒ. ß. misce
) iniectione consolidante.
Trochisci de carabe, de terra sigillata, bolus ar-
na, tragacanthum, trochisci de spodio ʒ. 1. pon-
re dissoluuntur in ℥. 2. succi equiseti, plantaginis
epi violati, syrupi myrtillorum, diluti, vbi conso-
andum est. Sed trochiscis de carabe in maiori ar-
re vtendum est.
In curatione ardoris vrinæ clysteres 6 ex iis, quæ iunt, iniici debent. Quales multos habes de dy-
teria. Atque vbi humoris acrimonia causa est, su-
ris prouocatio & vomitus ex vsu sunt. Inunctio-
s pectinis & perinæi, è descripto cerato, rosaceo,
eo violato, de nuphare, de mandragora, de salice,
curbita & cucumere.
Balnea, immersio pudendi in 7 decocto leniente.
Laudatur à multis iulepus ex aqua acetosæ &
uarta parte sacchari violati. Postremò partes affe-
æ roborandæ, de quo in Gonorrhea.

6 Vt ex decocto maluæ, althææ, violariæ, decocto capitis vervecini.

7 Vt in lacte in quo decoctũ fuerit verbascum.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Per penem redduntur vrina, ramenta, pituita, vermes, ſemen & ſanguis. Vrina duabus partibus conſtat, ſero & Hæc ſi ſuperat, aut ſerum ſit acrius, fit vrinæ ardor aliqua etiam per criſim. Sunt & glandulæ ac paraſtatæ humore c dam tanquam ſaliuâ confertæ, quæ vrinam temperant. reſiccatis aut malè affectis idem quoque ardor excitatu eſt, dolor quidam, qui ſentitur inter meiendum. Multæ q que ſunt aliæ cauſſæ, quæ ad dyſuriam pertinent. Sæpè pit putris, aut ſalſa, vt in ſenibus, aut pus acre permiſcetur vri eámque acrem reddit, aut illa omnia cum vrina exeuntia lorem excitant, præſertim ſi qua ſit exulceratio, aut infl matio. Sed in vlceratione ramenta quædam ſimul conſpici tur. Non erit inutile ſigillatim de ſingulis agere, non ſol ad huius affectus diſtinctionem, ſed multorum etiam al rum, quibus hic permiſcetur, aut ſimilitudine quadam reſp det. Puris & pituitæ differentia obſeruanda, tum ex iis, q præcedunt, tum ex natura rei. Pus præcedit dolor, cruor, g uiùs olet, minùs viſcoſum eſt. Contraria in pituita. Nam rò dolor, niſi cùm putris, ſalſa, frigidior. Memini frequ ter vidiſſe interceptam vrinam craſſa pituitâ, quæ dolorem ardorem, vt in calculo, excitaret. Vidi & intolerabili cruci aliquot diebus affectum, qui pituitæ partes velut cryſta aut concocti ſucci, quem gelatinam vocant, globulos col re aqueo pellucidos eminxit. Duos itidem, quibus pitu putreſcens in vermes vertebatur, quos emingebant. Bea cler Aduocatus poſt dolores renum magnum vermem emi xit. Quidam literas ad Hiſpanum ſcriptas oſtendit, quib conſilium petebatur pro calculoſo, cui eiectis calculis al quot & arenulis prodierant duo vermiculi acuto capite, co niculato, ventre & dorſo teſtula inductis inſtar teſtudinis, n gri, niſi quòd rubebant ventre. In quo videtur generatio qu dam eſſe à putredine pituitæ, calore multo totius venoſi g neris eam pituitam ita conformante. Quemadmodum cu fit τριχίασις, id eſt, capillitium illud, de quo agit Galen. Apho 76. libr. 4. id eſt, pituita, quæ in longum diducta à calore ex rente capillos repræſentat aliquando ad dimidium cubitum

Vermes per vrinas excreti.

ſu craſſioris alimenti genita, quæ cum vrina craſſa ex-
itur. Viſcidior enim fit, & reſiccatur non omninò qui-
, ſed vt in longitudinem produci poſſit. Aliquando ani-
ur, vt cætera animalia, quæ ex putredine ortum habent.
igenes fieri putauit à fluxione mucoſa, vnde & folia-
, & veluti pili, aliquando implexi, breues, longi, & ma-
quædam è venis ad renes, vbi cogitur. Galenus ſcribit,
uibus talia exeunt, ſemper vrinam eſſe craſſam. Con-
um experientia docuit. Quidam annis pluſquam vigin- *Vrina cum*
les vrinas cum capillitio emiſit ruffas, mediocri conſi- *capillitio*
tia, non craſſas. Temperamentum illi erat bilioſum, ſa- *emiſſa.*
amen quadratum & carnoſum corpus. Multis idem con-
it: aliis cum craſſa vrina. In Præſide Longueil pituita
a, corrupta, quam incredibili quantitate multis menſi-
eminxit & deiecit, quoties ſumpſit medicamentum,
vrina tenui, ſeroſa, ſimili ſero lactis. Opportunus erat
ritidi & calculo. Sed vtroque affectu liberatus, vigi-
frequenti mictu dolorifico torquebatur. Malum modò
iſſius, modò acerbitus per frigora & humidum cœlum.
dò ſtillicidium, mictus exiguus & frequens, modò vri-
rgior. Remittebatur dolor, tum acerbior redibat. Pe-
& crura condolebant. Vrina modò mordax, modo con-
Eadem omninò apparuerunt in Procuratore ad Paruum
tem. Vtrique ætas annorum circiter 52. hepar calidius,
multa. Sed Præſes naribus nihil expurgabat: alter con-
In ſacerdote Normano multa mucoſa per vrinam pro-
nt, ſæpè emingebat. In his omnibus cum pituita acris,
, putris, frigidior erat, dolor excitabatur. Creditur ta-
pituita viſcida & parum permixta, cum dolore excre-
magno conatu in vlcere renum aut veſicæ calculo tan-
emitti. In aſthmate aut ſimili affectu, morbi vel ma-
udinem, vel mutationem ſignificat. Quæ omninò ſine
re exit, & in fundo craſſiori farinæ ſimilis apparet, cru-
ſuccus eſt. Quem ſæpè ſequitur renum aut articulo-
dolor aut calculus, aut morbi longitudo, aut corporis
umptio. Pus reſudat & effluit ab abſceſſu, inflamma-
e, vlcere. Non ſemper ſanguini permiſcetur. Multi
renum abſceſſus reperiuntur, in quibus pus ſolùm, cer-
terualli cum vrina excernitur, vt in duabus mulieri-

bus, altera vxore Senatorij Conſulis Claudij Fabri:
vxore Vincentij Fabri negotiatoris. In aliis quoque, qu
tabidi mortui ſunt. Sanguinolentum aliquando. Vtrú
exactè vrinæ permixtum, aut reſidens, ſed poſt longum
pus, vrina etiam inde craſſiore reddita, è renibus eſt,
ſertim ſi dolor fixus in lumbis præceſſerit, aut calculu
iectus fuerit, aut ex vreteribus vlceratis tranſitu calculi
in illorum cauitate orta poſt vlcus caruncula. Sed copi
è renibus, quàm vreteribus. Cito ſubſidens, viſcidum, n
permixtum, cum ſcammulis minimè carnoſis, è veſica, ſi
lus dolor in lumbis aut circa pubem grauitas præceſſerit.
vrina profluit è pene, vt dicemus. Neque tamen è reni
aut veſica ſemper exit. Ab omnibus enim ferè partibu
perioribus miro naturæ artificio, & per corpus conflu
facta exudatione modò in inteſtina, modò in veſicam
neratur. Mulieri cuidam intolerabili cruciatu vrina puru
ta profluebat. Mortua poſt quartum menſem, & diſſe
duo calculi in corde cum multis abſceſſibus paruis inue
renibus integris & viis vrinæ. In qua veriſimile eſt, aut
tius neceſſarium, pus acre per vrinas naturam expurg
quoad fieri potuit. Carnoſa ramenta à renibus: furfura
non ſemper à veſica. In febri enim ardente & colliqua
à tunica venarum ita exeſarum acrimonia (quo modo à
tis ſuperficie pituita ſalſa & mordente eroſa) furfures r
duntur. Aliquando in eadem febre ardente ab aduſto ſ
guine, præſertim craſſiore & melancholico, ac veluti in
nerem reſoluto. At in vrina mediocriter habente, ægr
non febricitante, à veſicæ ſcabie & prurigine oriuntur. Sem
præter naturam & voluntatem effluit vaſis relaxatis, im
cillibus poſt immodicum coïtum, colliquato corpore,
cere irritante, frigidis flatus generantibus, acriore ſemi
retento ob contortionem pudendi. Si nihil horum nec
renes neque veſica patiantur, frequentiùs Paraſtatæ,
glandulæ ſemen retinentes, quæ ſunt in vaſis circula
tiis in paraſtatas deſinentibus, aliquando præter natur
affectu laborant. Sunt autem multi, vt inflammatio, vl
ra, ſciſſuræ, reſiccatio. Inflammatio ſine coïtu à ſemi
retento, & illic putreſcente, vnde puris reiectio, puder
mador, erectio, aliquando etiam à partibus vicinis infla

Calculi in corde inuenti cum abſceſſibus.

s, vt in hæmorroidibus: nonnunquam defluxu humo-
post equitationem longam, celerem, acrium nimium
i. In vlceribus maior puris quantitas, minor ardor,
n in inflammatione. In scissuris, solus vrinæ ardor abs-
puris emissione. Si post coïtum præsertim cum infecta,
statæ aut glandulæ inanitæ & calfactæ halitum quen-
tetrum contraxerunt à concubitu, efficitur ardor vrinæ,
n vulgò propriè vocant *Chaudes-pisses.* Erigitur vre-
m, vrina cum maximo dolore redditur, sanies liuida,
cens, mordicatio in meatu. In erectione pudendi fit
n contractio cum dolore, non in neruo cauo, vt nuper
nulli scripserunt. Nam sic erigeretur potius, quàm in-
eretur: sed ob plenitudinem, vel inflammationem, vel
itionem in meatu vrinæ. Vnde sæpè fit, vt qui tum vtun-
oïtu, vt erecto membro illis scissura fiat, aut vlcus. Hinc
xitus vrinæ quasi cuniculis factis per anum, aut aliquam
n vicinam partem, vel carunculæ, tanquam fungi con-
entes, aut tubercula in anfractu colli vesicæ, aliquando
ua fistula penis, à quibus & ἰσχουρία, & dolor grauis
eiendo. Oribasius calore loci scribit huiusmodi φύματα
iter suppurari ex Hippocrate. Experientia tamen do-
sæpiùs carnem absumentibus curari. Sæpè hîc decipi-
specie calculi: vt in nobilissimo viro post vrinæ cru-
um in octauum mensem ambigentibus Medicis & Chi-
is de calculo, adhibitis frustrà remediis tandem aper-
acta, vt solent Lithotomi. Liberatus omninò dolo-
on inuento calculo, sed carne in collo vesicæ, quæ pau-
n consumpta est conuenientibus remediis. Harum
nium affectionum curationem exponere non est huius
tuti.

ADMIRALI D'ANNEBAVLT. *Caruncula in vesicæ collo calculum ementita.*

ANTO. VALETII EXERCIT. L.

ARdor vrinæ vesicæ potissimùm ceruicem, at-
que adeò pudendi meatum infestat, puncti-
inferens cruciatus. Causam habet pituitam sal-
, aut bile acri commixtam, iecoris & renum
ore vehementiore genitam. Ad hanc noxam

Ardoris vrinæ causa & curatio.

quàm diligentissimè attentum Medicum esse d
tet: siquidem vrinæ acrimonia, dum perseu
vesicæ & vrinæ meatuum exulcerationem ci
solet. Quamprimùm igitur humor acris vacu
calórque iecoris & renum restinguitur. Blanda
gatio sit huiusmodi.

♃ glycyrrh. ras. polypod. quern. radic. oxylapath. ana
fol. lactuc. & portul. ana M. ß. sebest. n. 4. semin. melon. &
cumeris ana ʒ. 1. flor. viol. p. 1. f. decoct. & colatura ad
Infunde rh. elect. ʒ. 2. santal. citr. ℈. 2. In express. dissol. ca
& syrup. viol. ana ℥. ß. f. potio.

Ex cassia sola, vel cum rheo, ex catholico,
terebinthina in aqua refrigerante lota, comm
quoque purgatio. Sanguinis missio calorem i
nuendo, & partem materiæ auertendo atque
cuando mirificè prodest. Secatur vena cubiti, ma
mè vbi plethora, tum deinde poplitis, si chirurgi
nacti sumus in artis operibus exercitatum. Iu
vtrísque natibus deriuationis ergo cucurbitulas
figere. Dein verò humorum acrimonia obtunc
tur emulsionibus vulgò appellatis.

Vt. ♃. semin. melon. cucurb. papaue. alb. ana ʒ. ʒ. amy
dal. dulc. recentes & mundat. n. 10. contundantur in m
tario lapideo, sensim affundendo aquæ decoct. hord. ℔
ß. f. emulsio, quæ edulcetur sacchar. ℥. 1. syrup. violacei ℥. 1.
pro dosib. 4.

Alij imperant oleum recens amygdal. dulc. cu
aq. hord. syrup. viol. vel iuiubino, vel papauerin
Licebit & iisdem vti syrupis in decocto semin. r
frigerantium solutis. Nec omittenda, quæ adm
uentur. Iecur calidius temperetur litu ex oleo ros. &
absynth. pauco, aceti etiam rosacei tantillo addit
Renes cerato refrigerante Gal. cum aceto emollit

rim vesicæ regio cum toto pudendo decocto
lo fouebitur, ex floribus viol. nympheæ & fri-
seminibus instituto. Si vlcus relinquatur, ter-
r iniecta per syringuam aqua hordei, aut sac-
o rosaceo. Vnietur denique lacte vaccino, addi-
mpholyge, bolo armenica, aut similibus pul-
tis.

De inflammatione renum. CAP. 51.

Enes inflammari contingit vlnere, attritu, assi-
dua equitatione, corruptelâ & affluxu humo-
, potis pharmacis. Dolor pulsatilis in lumbis, &
riùs ad nothas & hepar, si ren dexter, inferiùs
esicam & femur, pectinem, pudendum: stupor
is respondentis. Sternutatione, concussione
oris & vehementi motu lancinatio vehemens.
ema suræ præcipuè & pedes, frigent, febris ve-
ens: Vrinæ primùm retinentur, aut tenues fluũt
uosæ. Procedente morbo in peius, rubræ: dein-
assæ & mucosæ: quæ, vt augetur malum, ita au-
ur. Nausea, vomitus biliosus, cordis morsus.
busdam animi deliquia & sudores syncopales.
ur venter: vnde inflatio & ructus. Breuibus
naioribus interuallis exacerbationes.
nitio molli clystere pauca quantitate leniatur
s: detrahatur sanguis: frugaliter viuat. Hordea-
tis liquido, & iusculis mitigantibus vtatur. Vi-
ellitis, diureticis abstineat. Iniiciatur cum cly-
bus, iam puro intestino, quæ leniant. Exacerba-
flãmatione iterum phlebotomia, cataplasmata
na hordei primùm in mulsa, deinde passo ex

farina dicta,& iis quæ leniendo discutiant & r
rent. Cataplasmatis non cedente morbo cucur
læ cum scarificatione applicentur lumbis & ili
Insessiones deinde parentur ex decocto lenient
& resoluentium, roborantium. Priùs tamen cun
sica hydrelæo plena cum spongiis foueatur lo
Tum ad cerata & malagmata ex eadẽ materia e
dem virtutis. Vtendum quoque potionibus na
ticis, & cocta inflammatione (quod vrinis cr
euntibus & boni sedimenti intelliges) diuretic
Mesuæus initio ex farina hordei, rosis & simili
repellentibus, deinde mixtis detergentibus char
melo, &c. Emplastrum de muscillaginibus, dei
de meliloto. Lactis asinini vsus cum modico m
efficacissimus renibus exulceratis.

ANTO. VALETII EXERCIT. LI

Renum inflammatorũ notæ.

Renes phlegmone tentari indicant febris in
dinata, nec vsque adeo ardens, sed cum hor
re & rigore insultans, mictio frequens, grauis d
salium partium dolor, iisdémque in partibus pc
dus veluti propendens. Remedia sunt, venæ sec
(si modò nihil aliud prohibeat) citra cunctation
in principio celebrata, admota topica mediocri
refrigerantia. His si non cesserit phlegmone, neq
symptomata conquieuerint, pus hac in parte coll
indicium est. Atque tum suppuratio, quæ alioq
fuerat declinanda, vitatis impendio calidis, prom
uebitur cataplasmate è mollientibus herbis, semi
lini, floribus chamæm. & similib. Prodeunte pu
assumpta tergentia vsui erunt.

De mic

De mictu 1 sanguinis. CAP. 52.

QVibusdam 2 naturis eodem modo sanguis per vias vrinarias excernitur, quo aliis per nares, enas sedis, aut 4 vomitum. Hoc ipsum præter aturam est, debétque anteuerti secta vena è chio dextro. Eiusmodi excretiones sanguinis exntur ferè inclinante Vere. Veris itaque initio anertendum est.

Aliis 6 cruenta est vrina, similísque diluto sanni ex laxitate atque amplitudine venarum, quæ ua renibus inseruntur.

Renum quoque infirmitas hoc idem efficit. iptum autem ab 7 Hippocrate, *Quicunque sponte uinem mingunt, iis à renibus venula rupta est.* onte, hoc est, & repentè, & sine manifesta causa. pta verò vena propter humorum multitudinē crassitudinem, vnde venæ quæ renum ventres intrant, disrumpuntur, aut aliquando aperiun. Ex casu, saltu, ictu, aut vehementiore motu idē est contingere. Rupta vena confertim effluit guis: aperta, paulatim. Laxioribus venis emulgēus, infirma vi renum contentrice aut discretrice, im à cibo serum sanguinis purum post coctio ncum 8 spongioso sedimento excernitur. In rmitate vasorum seminalium aliquādo excerni sanguis non cū vrina, sed in 9 coitu aliter, quàm ica exulcerata. Hîc enim cum vrina sanguis engitur quibusdam corpusculis immixtis. Nec in

1 Synceri, mixti, atque serosi.

2 Vt sanguineis, vel etiā proprij excrementi & solitæ vacuationis suppressione, aut mēbro aliquo mutilis.

3 Vt melancholicis.

4 Vt mulieribus, à suppressis menstruis.

5 Quòd sanguis per commoda loca nō feratur. Adde quod exesæ, apertæ, aut ruptæ venæ, infirmi entiā renis symptoma est.

6 Talis affectio hepati cæ dysenteriæ consimilis est.

7 Aphor. 78. lib. 4. Aphor.

8 Hoc spongiosum sedimentum flatulenti spiritus est soboles: ex quo effœtam vim renum liceat colligere. Vt in iis, qui laborant fœda colluuie, aut quibus immoderato venereorum vsu ecillia sunt vasa seminalia.

10 Adstringentium scilicet & glutinātiū, quibus cum venarum anastomosi pugnandū. Sūt autē adstringentia, plantago, balaustia, &c. Glutinantia verò bol. armena, terra sigillata, sāg. drac. gummi arab. tragacanth. Sed trochisci Gordonii cum lacte ouillo recens mulcto propinati horum omnium instar esse poterunt. Interim sit purgandi et temperādi vicissitudo semel aut bis in hebdomade per catharticum: vt ex diluto rhei cum multo syrup. violaceo, ne labefactata vi retentrice ac secretrice renum, excrementis onerentur, augeantur symptomatis. Vt. ℞. cassiæ recens extractæ ʒ.6. pulueris diatracan frig. ʒ.1. cum saccharo f. bolus.

vesica solùm, sed etiam in cole, exulceratio esse[...] test. Sed vlceris sanies & dolor indicia sunt. In[...] becillitate primum cognoscendum est, an à frig[...] feréque à calido esse volunt. Quod malum adst[...] gentibus, refrigerantibus atque supprimētibus [...] rigi debet: quæ quia propter tardum motum [...] facilè penetrant ad renes, diureticis, maximè [...] matibus, commiscenda sunt. Sed diureticorum [...] nima sit portio. Non enim vt vrinas moueant, [...] vt adstringentia ad renes deducant, commiscen[...] 10 Materia in sputo sanguinis, in hæmorrhag[...] naribus, descripta est, & aliis locis.

Auicennas nihil melius existimat confirmar[...] renibus lacte ouillo. Datur ieiunis ad ℥.6. quibu[...] liqui admiscent boli armenæ, aut similis medi[...] menti ʒ.1. alij etiam ℈. spicæ, aut cinamomi.

℞. lactis ouilli ℥.4. aquæ millefolij ℥.1. boli [...] mæ. ℈.2. spicæ. ℈.ß. Aliud.

℞. lapidis hæmatitis ʒ.1. dissolue in aqua pl[...] taginis ℥.4. Quòd si ardor sentitur in renibus.

℞. aquar. plantaginis & portulacæ ana ℥.2. p[...] lonij ℈.1. Aliud.

℞. mucaginis sem. papaueris albi ℥.ß. trochisc[...] rum de carabe ʒ.ß. rasuræ eboris & cornu cerui [...] ℈.ß. Omnia incorporentur carne cydoniorum c[...] dita sine speciebus. Dentur auellanæ magnitudi[...] duabus horis ante pastum.

Conueniunt radix consolidæ maioris, gum[...] arabicum, tragacanth. macerata priùs, deinde fer[...]

ſta in vino auſteriuſculo: colatura bibitur. Manè vbi ſolidandum eſt, & hoc quoque laudatum antiquis.

℞. aluminis plumæ ʒ. 1. gummi arabici ʒ. ß. tracanthi ʒ. 2. cum vino adſtringente fiant trochiſci ndere ℈. 2. dentur vt priùs. Ad deterſionem vlcem & conſolidationem repetenda ſunt, quæ prono capite. Aliud remedium.

℞. ſpodij ℥. ß. berberorum ʒ. 3. ſem. lactucæ ʒ. 5. m ſucco cydoniorum fiant trochiſci. Detur ʒ. 1. decocto ſumach. Puluis ſem. lactucæ inſpergitur ello oui manè. In hæmorrhagia veſicæ, ilibus ac nbis, atque etiam natibus & coxendici exteriori cucurbitula affigi debet. Inunctiones 12 renum, rinæi & pectinis ex oleo roſato, myrtillorum, de doniis, aut 13 oleo in quo adſtrigentia coxeris. inc fiunt cerota liquida, quibus conſpergi poſnt ſantali, bolus arme. cortex thuris, & ſimilia mmiſceri, acacia, hypocyſtis.

11 *Ad reuulſionē hæmorrhagiæ, non ad diauroſεως amotionem.*

12 *Ad inflāmationem prohibendā, & perennem arcēdum afluxum.*

13 *Maſtichinum oleū, in quo fuerit decoct. myrr. ad id mirificè confert.*

Hîc ſummum periculum eſt, vbi grumeſcit nguis. Nam hinc ſequuntur, quæ capite de difcultate meiendi dicta ſunt. Conandúmque eſt, incidantur grumi oxymelite, arthemiſiâ, ſtœade, aſſa odorata, coniza, ſem. raphani, coagu-, ſummatim iis, quæ lapides comminuunt, das ex oxymelite. Quibus ſi nihil efficitur, 14 inciſo erinæo, quo modo calculi educi debent, moliena curatio.

14 *Ad vitandā iſchuriam, ſyncopem, & veſicæ gangrænam.*

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Sanguinis nomine non intelligimus ſanguinem purum, xquiſitum, ſyncerum, mingi, ſed aliquando ſerum, aliquan-

do suo sero mixtum, & cum vrina, aliquando cum pur vlcere id fit, aut læsione vasis alicuius. Sed vlcera intell tur tum ex dolore, tum ex pure & corpusculis simul deuntibus, vt squamulis è vesica. Pus ergò cum san exit per vrinam, renibus, vreteribus mediis & vesicâ exul tis. Nam si in pene exulceratio sit, sine vrinis & pus ex sanguis. Exeunt quoque è renibus sanguinis grumi i bribus assati. Nonnunquam carunculæ, veræ renum pa licet in Aphor. Galenus id se vidisse neget. Sexto tam locis affectis, & initio primi videtur agnoscere, vbi ia ceris acrimonia erasit particulas renum: quo modo pulmonariis tabidis contingit particulas pulmonis e & in dysenteria partes intestini. In Aduocato Perrot mus minimas carunculas, vt nō ab re σαρκία μικρὰ dici d rent, quas sæpè emingebat, neque reuera erat grumus. carunculas præcedit dolor pulsatilis, qui ad lumbos & thas costas extenditur, & signa exulcerati renis. In conc sanguine & orobeis vrinis, non præcedit. In vtróque, h te incolumi, possunt vrinæ naturaliter cætera habere. aliis partibus fuerit exulceratio, ex dolore quoque & s exeuntibus corpusculis dignoscendum, hoc tanquam g rali axiomate notato in his omnibus affectibus, à ren colorem & sensum quemlibet à lumbis ad nothas costas tendi: ab vreteribus per illa oblique descendere: à ve in pestine: à vesicæ collo, in perinæo. Potest seorsum exire, vt diximus superiore capite. Potest quoque & san solus, aut cum vrina. De quo præcipuè hîc agitur. Si e vlcus nullum sit, huius cruentæ excretionis causæ multæ possunt. Est quidam mictus sanguinis criticus & interua quibusdam motus, qualis fuit in Moniali muliere, cuius minit Musa, quæ singulis mensibus, suppressis menstr multum sanguinem emingebat. Archembault aduocatus aluum, vomitum, vrinam interuallis sanguinem redde ætate virili. Quibusdam inclinante Vere multus emin tur. Id ab Archigene scriptum reperio, quibusdam per cuitus, vt in hæmorrhoidibus, sanguinem multum c lectum renibus emingi, vnde subleuentur, idque a dere iuuenibus, qui maiori licentia veneri indulgen Milesius quidam apud Aurel. 5. χρονίων sanguinem e

Sanguinis grumi per febres assati interdum è renibus secedunt.

Exiguæ caruncul æ è renibus excretæ.

Monialis mulier singulis mensibus multum sanguinē emingens.

Archēbault aduocat⁹ per aluum, vomitum, vrinā, sanguinem emingens.

n affirmabat esse ex infinitate seminalium vasorum Ab-
:liano reprehenditur. Sed cùm experientia doceat è re-
is per vasa spermatica defluere, & ab his, & à renibus e-
certum est. Vidimus, qui à coitu multum sanguinem
ıderent, quíque non facilè reprimeretur, laxatis nimiū
;, & imbecillioribus redditis profuso omni semine. A-
aduertendum igitur, num grauitas renum & calor præ-
:rint, an immodicus coitus, an solita sit excretio. Quòd
pentè, & nulla causa antecedente profluat, è renibus &
eribus excidit. Neque enim à venis vesicæ id accidere po-
duabus de causis. Vna, quia non ita multum sanguinem
:num, excipiunt. Altera, quia renum venulæ nudæ sunt,
:stes & expositæ ruptioni. Quod contra fit in venis ad
cam perreptantibus. Ex illis igitur sanguinem tribus de
sis exoriri consentaneum est, vt & in cæteris omnibus hæ-
rrhagiis: orificij venarum apertione: erosione: ruptione.
:rtio fit ob nimiam laxitatem & amplitudinem venarum,
: ad caua renum pertinent, & ob imbecillitatem reten-
is, vel discretricis in renibus. Hæc enim duo sæpe efficiunt
alfactis, & exercitio commotis cruentæ vrinæ profluant.
in laxitate, crassiores: in imbecillitate, tinctura est à sero.
ibo quoque serosus sanguis: post coctionem spongioso
imento. Aperta enim & hiantia orificia venarum, nec
ıfertim, sed paulatim, non crassum sanguinem, sed te-
:m, & quasi percolatum, reddunt, præsertim vbi apertio
parua. Maior crassiorem reddit. Rupta autem vena ἀθρόως,
:st, copiosè & repentè prodit, éstque crassior. In erosione
ıique ἐπὶ δὲ ἀναβρώσεως ὀλίγιστον: vt in anastomosi non san-
is, sed quid αἱματῶδες, vt vult Philot. Erosionis causæ sunt,
æcunque acriorem sanguinem reddunt & tenuiorem, aut
æ exulcerant, vt cantharides, quibus assumptis sanguis
ngitur, penis distenditur, & quodammodo æger ad
ıerem irritatur. Ruptionis causas Galenus facit multitudi-
m & crassitudinem sanguinis interclusi in venis renum.
oc etiam fit ictu, casu & vulnere, vt in rustico quodam
se transfosso vidimus. Inde sæpe nascitur vlcus, nisi occur-
:ur: vt in puero quodam, qui in ludo graui, Britone insul-
ıte, sanguinem minxit primum: deind[e] pus annis sequen-

Sanguis multus è coitu effusus.

tibus. Ita aliis multis. Sed vlceris ratio distinguenda, vt rum vlcerum, quia putre, callosum, &c. In vniuersum per penem sanguis exit à renibus, vreteribus, vasis spe ticis, vesica, aut vesicæ collo. Sine vrina, è collo: cum statim subsidens, & cum dolore in pectine, è vesica: dolore in lumbis multus, nec nisi post multum tempus sidens, è renibus manat. In apertione, serosus: in rupt multus & crassus: in erosione, paucus & tenuis. Singulis c sua debetur curatio ex aliis locis petenda.

ANTO. VALETII EXERCIT. LI

Cruentæ mictionis causæ.

CRuenti mictus causæ sunt externæ, aut in næ. Externæ, ictus, lapsus, casus, coïtus imm deratus. Internæ, sanguinis copia, qualitas, vtrá simul (vnde venarum ruptio, apertio, vel erosio) num calculus, vlcus eorundem, itémque vesicæ aliarum partium vreticarũ. Quinetiam inter hu generis causas reponunr imbecillitatem renũ, sanguinem retinere nequeunt, sed cum vrina sin excolari sinunt, iecoris infirmitatem, solennis ali ius vacuationis suppressionẽ. Fernelio interna c sa vnica est, calculus videlicet, qui per corporis borem, præsertim per exercitationem validam, luti equitationem asperiorem, renes eorúmc venas obterens, sanguinem ciet. A cuius autem p tis vitio fiat, distinguendum dolore affectæ sedis sanguinis cum vrina permistione. A renibus en qui excidit sanguis, copiosior est, & vrinæ toti, pr pter longitudinem viæ, exquisitè permixtus: c mox in fundo matulæ subsidet liquidus & rul cundus. At qui à vesica defluit, vrinam nõ æqual liter perfundit, & in ima matula in grumos cogit Adde quod paucus elabitur, propter venarũ vesi

Fernel. cap. 13. lib. 6. Patholog.

ıſtias, niſi fortè à ſphynctere ceruicis muſculo ânet.

æſentaneum remedium eſt venæ ſectio, vbi ple- :a huic malo cauſam præbet, aut cohibita va- :io. Vbi humorum acrimonia, purgatio ex cho- ›gis: ex hydragogis, cùm dilutior & ſerioſior it ſanguis.

Cruenti mictus curatio.

ɩhibendi interim ſyrupi roſar. ſicc. granat. cydo. till. zulap. roſ. cum aq. chalyb. plantag. portul. decocto adſtringente. Valebunt trochiſci, de ca- e, de terra ſigillata. Vbi ſanguis à veſica flueret, :eriori coxendici, vel natibus vtiliter cucurbitu- ffiguntur. Quod ſi à lapſu ſit, aut caſu, cruentus tus, linetur affecta pars vnguẽto ex bol. armen. ȝ. drac. terr. ſigill. hypocyſtide, cum oui albumi- vel oleo roſaceo & aceto.

De 1 Diabete & ſimilibus. CAP. 53.

1. De profluuio vrinæ vi renum ruptæ, vbi potioni concolor eſt ipſa vrina.

2. Fuſa toto corpore materia, aut à capite, aut ſeri copia.

3 Deprauata alteratrice renum facultate & infirma retẽtrice.

4 Vt bile, aut pituita ſalſa.

5 Eo enim humore renibus imbutis repentina fit vrinæ nullo modo coctæ attractio.

Δ Υρητικοὺς Græci vocant, qui ſæpiùs mingunt. Vitia, quæ in ſæpiùs meiendo contingunt, vri- 2 multitudo efficit, renum vitium, reſolutio vel rmitas muſculi, qui collum veſicæ claudit. ›iabetes proprium eſt 3 renum vitium. Naſci- primùm humoribus 4 vitioſis ſubſtantiæ renũ ›ibitis. Vnde 5 inſatiabilis appetentia potus; vt canina appetentia inſatiabilis ciborum cupidi- , ex vitioſo humore, qui ſtomacho imbibitus eſt. ›equitur perpetua renum attractio. Sed cùm in- na ſit alteratrix & contentrix, quicquid hîc bibi- , ſtatim per vrinam effluit, quo modo in lienteriæ potus cum cibis.

6 *Experenni & violenta seri attractione* Hîc ardent 6 viſcera, atque adeo vniuer-
7 corpus, propterea quod quicquid aquoſum e
ſeroſum in venis, vnde videlicet ſanguis temp
7 *Defraudatis sero humoribus.* tur, attrahitur in renes & emingitur. Ex quo fit, v
humores ſolidarum partium exugant venæ, q
deinceps renibus attrahentibus emingitur. F
8 *Hanc bis tãtùm vidiſſe ſe commemorat Gal. cap. 3. libr. 6. de loc. malè affect.* hæc 8 affectio, & in ardoribus naſcens, vbi v
aquæ omnino ſimilis eſt.

Alius affectus eſt veſicæ, cùm vel defluxio
vel frigore, ictu, caſu, vulnere aut aliis eiuſm
cauſis, nerui, qui veſicæ muſculum claudunt,
ſoluuntur. In qua affectione & noctu & inter
præter voluntatem vrina effluit. Cui & alia affec
vicina eſt eorum, qui non ſatis vrinam contine
ſed ſtragulas noctu permingunt. Quod vitium
miliare ſenibus & pueris. Senibus quidem prop
ſiccitatem: pueris autem, propter laxitatem & m
litiem.

Curatio.

9 *Partium solidarũ exhausto.* In ardente febre diabetes 9 incurabilis. In a
ægrè 10 curari poteſt, quia non facilè initio dep
10 *Magnitudine cauſæ, ſymptomatũ vehementia, & curandi difficultate, labefactata omni naturali œconomia.* hendi poteſt. Quòd ſi initio deprehenditur, mitte
dus ſanguis eſt è cubito, ſed moderatè.

Deinde vtendum iis eſt, quæ refrigerant, co
temperant, & paulatim vitium renum corrigu
Vitæ ratio omnino frigida, tum actu, tùm potent

Cataplaſmata quoque refrigerantia tum re
bus, tùm viſceribus applicanda. Vomitus eius qu
bibitum fuerit.

Sudor excitatus in dolio, vt tantùm exerat
caput.

Conueniunt cibi, lactuca, endiuia, oua ſorbil

ens caseus sine sale, lac in quo chalybs, vel calcu- fluuiatilis sæpius extinctus sit. Pulli gallinarum rdeo mundato, vel quatuor sem. maioribus fri- is infarcti, hordeatum, lac amygdalarum, præ- rata cum refrigerantibus. Et quia hic viribus rimum detrahitur, 11 suilla caro, vinum crass- n, rubrum, aqua frigidissima dilutum, concedi ssunt.

12 Farinam oxyrhodino subactā, emplastri mo-, & renibus, & hypochondriis applicabis. Vitis & sarum folia, ea in summa, quæ 13 refrigerant, & stringendo roborant, renibus applicabis.

Cerata comparabis lumbis & pectini ex rosaceo, bigésque cum lactucæ succo & similium. Ali- ando etiam in maiori ardore expresso succo è liis papaueris cerota subiges, aut populeum vo- :um cerato commiscebis. Eruntque ℥. 2. populei singulas ℥. cerati.

Laudatur & infusio ex oleo, in quo vermes terre- fuerint cocti. Mirum est, quòd theriaca ex natura a calida & sicca sitim diabetis extinguit, data in- tuallis. Leges vltimum problema primi Aphrodi- i. Hunc morbum appellant syphonem, vrinæ pro- uuium, intercutem matulæ, dipsacum.

In paralysi, diabetæ curatio.

Si paralysis ex luxatione vertebrarum, non facilè ratur. Alioqui balneis sulphureis, frictionibus peris, inunctionibus dictis cap. de Paralysi, dropa- & sinapismis vti oportet, vt vim medicamento- m percipiant lumbi, perinæum & pecten.

Quòd si vrinæ multitudo in 14 causa est, victus ratione exsiccante, iis quæ ad 16 intestina di-

11 *Vel potiùs vitulinæ carnis atque pullorum stillatitia.*

12 *Præsertim hordei.*

13 *Vt ceratū refrigerās Galeni cum caphura, vnguentū rosatū Mesuæi, mucagines seminis psilij & cydoniorum, lamina plūbi tenuissima sæpè mutata.*

14 *Ex suppressiōe seri, aut potu largiore, aut pituitæ colliquatione.*

15 *Vt decocto radicis iūcatæ, abstinentia iusculorum.*

16 *Cuiusmodi sunt cathartica, quæ lenendo aut trahēdo purgant.*

uertunt,vtendum eſt. Ad alios verò,quibus infir
tas claudentis muſculi cauſa eſt, conueniunt c
ericij cerebrum aquilæ, cerebellum, renes, teſtic
leporis,pulmo hædi,lingua anſeris, galli guttur,v
ſica ſuilla,tauri,capræ,ouis,enula,thus,myrobala
cyperus, coriandrum præparatum, myrrha,meth
calamenthum,galbanum,caſtoreum,ſeſeli,lac ou
lum & caprillũ,oleum de ben,de ſpica, ruthaceu
maſtichinum.

Vulgare remedium eſt eſus murium. Oleis itaq
vel inde comparatis cerotis pecten & perinæu
inungenda ſunt. Reliqua ex vino odoro,ſenibus:
aqua,pueris ebibenda ſunt. Laudantur & hæc.

℞.cinamomi electi ʒ. 1. ſpicæ nardi ʒ. ß. cype
coriandri præparati ana ℈. 1. veſicæ ſuillæ ſiccæ, t
ſticulorum leporis ſiccorum ana ℈. ß. Omnia i
corporentur conſeruâ enulæ campanæ priùs co
quaſſata & ſubacta. Aliud.

℞.glandium ʒ.2.corticis thuris ℥.1.ſem.coriand
præparati,boli arm.gumm.arabici ana ʒ.2.ſpicæ,ci
namomi ana ʒ.1.teſticulorum leporis, veſicæ ſuill
ana ʒ.ß.miſce,fiat puluis,vtatur ſæpè.

Laudatur & lac ouillum & caprillum cum modi
co ſaccharo,vel cum medicamentis deſcriptis.

Ne permingant ſtragula,veſica tauri vel ſuis priù
madefacta oleo interiori parte debet è cole ſuſpen-
di,& ità alligari,vt quicquid meiitur,excipiatur ve-
ſicâ.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Vrina ſecundum naturam habens quantitate potui re-
ſpondere debet,aut ab eo paululum diſtare, & tempore con-

ienti excerni. Ob id frequens, aut pauca, aut plurima mi-
præter naturam eſt. Frequens fit tum ob cauſas ſuperius
as, tum ob reſolutionem muſculi orificium veſicæ motu
ntario claudentis & aperientis, quæ ſæpè fit luxatis ver-
is, refertúrque ad Paralyſim. Pueris quoque molliores
ui, ſenibus ſicciores, vnde permingunt lectum, neque
vrinam continent. Pauca autem fit æſtate ob ſudorem
xhalationem: vel ob multam & humidam deiectionem,
a materiæ pars, quæ per vrinam flueret, ad inteſtina diuer-
r: vel ob reſolutionem & exiccationem, vt exardente cor-
e in febribus: vel ob aſcitem. Multa, frequens & copio-
nultis de cauſis contingere poteſt. Alimento & potu co-
ſiore: colliquatione aut diſſolutione totius corporis: in-
nperie vel renum, vel hepatis, & criſi. Largior ergò po-
vini tenuis & calidi, & medicamenta diuretica multas
nas faciunt. Cruditas quoque multam efficit mictionem
deiectionem, & ſtatim à cibo tractus ſine mora ſuccus
hepate calidiore, aut inanito. Quòd ſi hepar adhuc cali-
ore intemperie teneatur, robuſtum tamen ſit & valens fæ-
m, quæ eſt in inteſtinis, omnem ſugit, vnde ſicca & pau-
remanet, ſerum autem augetur, ſicque fit plurima mictio,
pauca deiectio. Nonnunquam quoque ob imbecillita-
n naturæ partes frigidiores alimenti tranſmutari non poſ-
nt, in quibus quoque plus iuſto vrinæ apparet. In his om-
bus nondum veteres diabeticam paſſionem poſuerunt, ſed
affectis renibus & veſicæ per conſenſum. Harum enim
rtium morbus eſt διαβήτης, ἀπὸ τȣ̃ διαβαίνεϑαι, id eſt, per-
anſeundo, quòd humor corporis ſubinde mutet locum, &
luti tantùm per renes percoletur potus. Multum enim &
equenter mingunt ægri, & ſtatim à potu vrinam aquoſam
tenuem profundunt. Vnde ὕδρον εἰς ἄμιδα, & διάρροια εἰς
ὰ, & διψακὸς Græcis etiam dicitur. Habet enim hæc affe-
io aliquid ſimile cum leienteria & canina appetentia. Cum
a quidem, quia potus omnis ſubitò per vrinas effluit: cum
ıc verò, quia perpetua ſitis, ob inexplebilem cupiditatem
trahendæ vrinæ in renibus, & eiuſdem retinendæ impo-
ntiam. Si igitur huius vehementioris attractionis cauſam
tellexerimus, natura huius morbi perſpicua fiet. Tres au-
m in vniuerſum cauſæ videntur. Calida & ſicca renum in-

Vrinam cur pueri & ſenes continere nequeant.

Vrinæ largio rіs & frequẽtioris cauſæ.

Diabetæ quid commune ſit cum leienteria, & cum canina appetentia.

Diabetæ tres cauſæ.

temperies: humor biliosus, acris, salsus, renibus impact quos assiduè irritat ad tractionem: & venenum aliquod leterium. Quibus adde seri tenuitatem & biliosum temperamentum. Ex his igitur sitis ingens excitatur, ob quam assiduè bibit. Potum hunc auidè renes attrahunt, antequam coquatur in ventriculo, sed propter imbecillitatem non retinent. Hinc etiam vrina aquosa & tenuis redditur, licet ingens calor, quia breuiore morâ retinetur, quàm vt coctionem & tincturam accipiat. Sunt tamen aliæ huius affectus species duæ, colliquatione renum, & totius corporis dissolutione. Huius meminit Aretæus, fitque frequenter in febribus, quam sequitur macies totius corporis. Cum dolore meiunt ægri, viscera aduri illis videntur, omnia fastidiunt, animo sunt dubio, saliuam habent albam & spumeam, præcordia grauia. Increscente morbo calor mordet in visceribus, abdomen corrugatur, venæ intumescunt, tabes. Si vel modico tempore à meiendo abstinuerint, tument lumbi, testes, & ilia. Rarus affectus, & bis tantùm Galeno visus, à nobis sæpiùs. Anno 1558. Augusti fine vico vetere Templi Consuli du Val, in febre continua non ita ardente, ad sensum lingua scabra, arida, nigra. Quotidie sex pintas (quas vocant Lutetiæ) vrinæ mingebat, nec ita siticulosus, constabat mente. Sub septimum diem obiit. Consuli Quelain nephritico, in febre profluuium vrinæ motum, in quo serosa vrina ad duas quartas emingebat, ex quo euasit. Eodem morbo paulò ante eius pater obierat. Alter ab eodem profluuio obiit in vico Sancti Ioannis Bellouacensis. Quibusdam diutiùs vrina suppressa, sequitur vrinæ profluuium, aut morbus aliquis acutus per crisim, qui malignitatem suam in renes deponit, vt ait Aretæus.

Gal. cap. 3. lib. 6. de loc. mal. affect.

In ardente febre rarò curatur, sicuti & in colliquatione. In aliis difficilè, nisi statim initio deprehenso morbo occurratur. Secatur vena in cubito, sed moderatè. Refrigerantur renes & confirmantur. Alimenta crassa, emplastica, minimè calida, vnguenta circa renes, inunctio spinæ opiatæ.

NTO. VALETII EXERCIT. LIII.

labetes proprium eſt ſymptoma renum, in quibus calor ingens, aut impactus humor ar-
tiſſimus, trahendi ex omnibus partibus ſeri vim ementer atque continenter vrget: quod tamen retentricis facultatis imbecillitate, & alteratri-
lepravatione continuò prolabitur in veſicam, éque excernitur. Hinc inexplebilis ſitis, quæ lio cruciatu clamorem ægrotanti excitat. Per ia diabetæ, viribus adhuc integris, miſſio ſan-
nis è cubito, reuellendo, & ardorem temperan- maximopere confert. Dein verò vtilia ſunt vre- frigida ad eum, qui renibus eſt imbibitus, de-
gendum & expurgandum humorem: quorum teria ex cap. de vrinæ ardore repetenda. Refræ-
puntur quoque humores, & cohibebitur ſitis, ſy-
ris de agreſta, de oxalide, granatorum, in deco- refrigerantium & adſtringentium diſſolutis. cochymum ſi fuerit corpus, purgabitur caſſia, robalanis, thamarindis. ſyrup. laxatiuo roſar. lid. Intereà topica inſtituentur. Hepati quidem e epithema.

Gal cap. 3. lib. 6. de loc. mal. affect.

Diabetæ curatio.

♃. aqu. cichor. end. plantag. ſolan. roſ. ana ℥. 2. ſantal. citr. uerati ʒ. 2. aceti ℥. 1. f. miſcella, qua imbuta lintea hepati licentur.

Renes verò inungentur oleo roſ. cydon. myrtill. dito pauco populeo, aut cerato refrigerante Gal. fiet cataplaſma ex farina hordeacea cum ſucco ntag. adiecto, ſi velis, puluere malicorij, balau- , ſumach, vel caphuræ modico. Sanabitur eodem odo inuoluntarius mictus, ſeu vrinæ incontinen- , quæ ab hepatis & renum calida fuerit intempe-

Mictus inuoluntarij curatio.

rie. Quòd si sit à resoluto sphinctêre ceruicis v
cæ,atque iis neruis paralysi affectis, qui è lumb
eum musculum inseruntur, potiores erunt ins
& fomenta, ex saluiæ, iuæ arthriticæ,ruthæ, co
querc. mespil.pin. nuc. cupress.ros.rub. decoct
vino austero facto, adiecto sub finem alumine.

1 *Hipocrat. lib.4. de morbis.*

2 *Ac rotundi quidem signa sunt, cardiogmus, syncope stomachica, cum ad stomachum serpit, pruritus narium, tussicula sicca, suffusio ruboris in facie fugax cum vicissitudine caloris, tormina in aluo & systrophæ, dentium stridor pueris dormientibus. Lati canina appetentia, bulimus, & vermiculorũ, qui cucurbitæ semen referũt, excretio. Ascaridũ verò, ani pruritus, tenesmus, prolapsus.*

De Vermibus. CAP. 54.

VErmium 1 tria sunt genera. Ascarides inf
parte recti intestini adultioribus pueris fa
liares. Rotundi, qui pueris superiore ferè intest
generantur. Latus vermis per totum intestinum
quando extenditur, raró admodum, & paucis g
tibus generatur: nunquam Athieniensibus, Th
cibus, vt scribit Teophrastus. De eo tum ant
cap. de canina appetentia. Horum omnium ge
ratio, putris materia & calor. Signa 2 ex Paulo
Aëtio colligenda sunt. Verminam hunc morbu
& verminationem appellarunt, non solùm hon
nibus, sed iumentis familiarem.

In genere conueniunt, quæ enecant vermes
excludunt, acria, amara, quæ vias lubricant, qu
proprietate hoc efficiunt.

In ascaridibus, quia infimo intestino hære
glandibus potiùs vtendum est, quàm potionib
Fiunt glandulæ ex carne salsa, filo appensa: fiunt
lardo priùs in aqua frigida macerato. Item ex me
le, mixta aloë, & iis, quæ interficiunt vermes: qu
lia sunt coriandri semen & caulium, decoctum th
mi, allium, absynthium, hyssopus, mentha, bou
astragalus vstus, vermes terreni vsti, chamæmelun
zedoaria, absynth. Santonicum, myrrha, puluis c

ermes, securidacæ semen, succus portulacæ & uiæ, oleum omphacinum, medulla cerui, folia icorum, rutæ, rasura eboris, vnicornis, rhabar-um, cornu ceruinum. Superstitiosum est, quod it Scribonius, oportere è cornu cerui scobem lima lignea: nam aliter iuuare potest. Pluri-n laudatur decoctio sebesten. Alia quoque, cúnque qualitate aliqua 3 vniuersali vermes rficiunt.

3 *Vt decoctū graminū cum rasura cornu ceruini, pueris poterit præscribi. Vel hic puluisculus. ℞. absynthii. Santon. ℥.ß. rhei el. ʒ.2. rasura cornu ceruí ʒ.1.f. puluisculus. cap. ad ʒ. 1. cum iusculo capi.*

Aquæ conueniunt graminis, absynthij, portula-& rerum amararum. Purgatio quoque an con-iat, quęstio est, de qua non dubitandum. Repur-i enim materia, vnde vermes generantur, vnà n ea vermes excluduntur. Laudantur rhabarba-ı, hiera tum simplex, tum diacolocynthidos. Ve-s etiam Medici scammonio vsi sunt. Nunc lice-vti granis quatuor dacrydij, cum aqua absyn-, aut simili. Sed purgatio commodior, vbi in su-iore intestino vermes sunt.

℞. decocti sebesten ℥.3. cornu cerui ʒ. 1. menthæ æ & piperis triti ana ℈. 2. Latos etiam expellit barbari ʒ.1. aquę graminis aut absynthij ℥.2. spi-nardi Gr.4. Clysteres ex vini lib.1. olei absynthij .. pulueris hieræ ʒ.2. Poterit etiam adiici ℥.1. mel-& ʒ.1. salis. Nam & sal deglutitum ascendentes mes ad stomachum deorsum pellit.

Videndum tamen, ne odiosa vermibus per sedem iciamus, cum ad superiora eorum motus est. m 4 enim iucunda potiùs, vt mellita & dulcia, icienda sunt, aut eiusmodi glandulæ subiiciendę. oenda verò, quæ eosdem vermes deorsum pel-it. Nam aliquando ad ventrem vsque ascendant,

4 *Dum hæc fiunt, cataplasma ex aloë, absynth. Sant. & felle fieri poterit, vmbilico admouendum.*

& ſtomachum lancinant, vnde ſyncope, conuu mors.

Emplaſtra & cerota ex cerato facto è tribus tibus olei abſynthij, amygdalarum amararum, cleorum perſici, & vna ceræ amaræ. Deinde vb frixerint, ſubigi debẽt ex ſucco amaro, vt abſynt Adiiciendum quoque aliquod genus fellis. N fel inſigni amarore enecat vermes, ex quo & gl dulas felle illinimus. Medullâ cerui venter, lumb perinæum inungi poſſunt. Mirum eſt, quod co git aliquando vermes per inguina prorupiſſe, exedendo facta. Aliis per vmbilicum.

Nonnullis quoque contigit, vt multitudo v mium tunicam ſibi contexerit extenſam toto in ſtino, & omnino ſimilem veri inteſtini.

Vbi coniunctus eſt alui fluor, eligenda ſunt, q præterquam quòd vermes enecant, etiam alui f xionem retineant, quale eſt rhab. & plantago.

Et quia pueri ferè vermibus infeſtantur, refug autem quæcunque amara ſunt, diductis dentib clyſterio, aut curuata fiſtula, medicamenta in œſ phagum infundenda ſunt.

Fiunt clyſteria ex muria, aqua oliuarum, centa rio, abſynthij decocto. Sed vbi vermes excluſi ſu roborandum inteſtinum, inſtituenda vitæ ratio, in poſterum regenerentur.

Theriaca & mythridatium, ſi nulla febris, verm enecant & excludunt.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ex multis humani corporis partibus reiiciuntur ve mes, ventriculo, inteſtinis, veſica, vtero, dentibus, vlc ribu

Puella quædam quæ in laterna ad portas D. Iaco- *Vermis latus naribus eiectus.*
ecumbebat, album vermem, latum, palmo maiorem,
crassum reiecit per nares nulla tussi, nullo vomitu an-
tecedente, 9. Aprillis, anno 1553. In quodam è renibus
i, præcedente magno dolore lumborum, per vrinam
cti sunt, in aliis duobus parui. Musa Aphor. 49. libr.4.
it quendam tussi expuisse vermem, nescio an à ven- *Vermes longi è renibus reiecti.*
ulo, an à pulmonibus. De generibus vermium, materia,
erationis modo in intestinis, non eadem est omnium
entia. Vulgò tria genera genera faciunt, ἕλμινθας στρογ-
ς, id est, tereres & rotundos, qui in superioribus &
ilibus intestinis nascuntur, ventriculum subeunt, & *Vermium genera tria.*
os sæpe, aut nares reiiciuntur: ἕλμινθας πλατείας, id est,
s, & longos, qui aliquando per tota intestina exten-
tur, à quibus oriuntur cucurbitui, quòd semina cucur-
e referant. Tertium genus ascaridum, qui exigui sunt,
tes, vermibus casei similes, & in recto intestino con-
ntur. Alij præter latos quartum longissimum adiiciunt,
nque tineam nominant, quanquam sub latis comprehen-
oteſt. Cucurbituos etiam à latis separant, quod neque
is tineæ fœtus esse possint, neque partes animalis,
n ipsi sint animalia. Sicque in vniuersum erunt, rotundi
superioribus intestinis, tinea, longi, lati, cucurbitui ex-
si per intestina, & ascarides iuxta anum. In qua diui-
ne, cùm ex rei natura sumpta non sit, & membra si-
l permisceri queant, nihil mirum confusionem reperiri,
controuersiam. Experientia tamen omnia facilia. Con-
t enim longos & rotundos in superioribus intestinis
ntineri & per os reiici. Anno 1553. in Collegio D.
rbaræ puer annos 12. natus interuallis vomere solebat
ngos vermes, albos, è ventriculo. Sentiebat motum,
orsum & commotionem. Dum vrgebant, sitiebat, an-
batur. Nutritus fuerat lacte, & fructibus. Tineam voca-
m vermem Arelatæ vidit F. Valeriola longitudine, si bene
emini, nouem pedum, aut etiam amplius: cuius vir ille *Vermes longi per interualla è ventriculo exclusi.*
ctissimus in suis Obseruationibus copiosè meminit, &
uæ ad eius generationem intelligendam pertinent, accu-
tè docuit. Cucurbituos quoque vermes esse certum est,
iam quinque genera inter se vel loco, vel figura, vel ma-

gnitudine distincta constitui eadem ratione possint. rides quibusdam quasi sacculo inclusi & membrana inu latitant in fæcibus. Quod ad materiam pertinet, non ex Hippocrate 4. de morbis ab vtero seminaria accip lunt. Generari enim in vtero matris, quoniam tunc f non expurgatur à fæce. Non apparere autem, nisi ad id pus, quo infans incipit vesci cibo, tum ob benignius l nutrimentum, tum quòd humidiora, & minùs calida illorum corpora. Quod certè principium longius peti videtur, cùm in grandioribus, atque adeò senibus freq ter, vt in pueris, nascantur. Musa scribit senem anno 82. in extremis positum accidentibus, quæ vermicul pueris accidunt, & cum graui halitu, qualis pueris esse s plures 500. excreuisse medicamento è scordio, & c lina. Rusticæ cuidam mulieri plures prodierunt, cùm incredibili palpitatione & fluctuatione ventris labora inde assurgentis & tumentis, vt in grauidis consueuit, busto fœtu. Græci alios à bile, alios à pituita quosdai melancholia generari volunt. Aëtius latum vermem, tineam, nihil aliud esse vult, quàm mutationem membra interioris tenuium intestinorum in corpus quoddam viu animatum, mobile. Quæ omnia parùm probabilia vid tur. Bilis enim & melancholia humores sunt tota natura hanc generationem ineptissimi, nisi temperentur ab alic alio longè superante. Et Galenus tanquam admirandi proponit in dysenteria, hominem abrasa interiore tun intestinorum viuere posse, cùm tamen expulsis huiusm latis vermibus ægri longè melius habeant. Rationi ma consentaneum & experientiæ, vel ex chyloso succo, pituita ortum habere, quæ tamen aliquando aliis hum ribus tingi potest. Hoc intelligitur ex cruditate & alime tis eorum, in quibus reperiuntur. Deinde facilè in glut resoluuntur, & secti rursus vniuntur. Neque alius gene tionis modus videtur, quàm per corruptionem & putre nem, in qua natura, id quod benignius est, calore vi fico tanquam opifice, efformat in animal, qualecunq possit effingi, vt Arist. docet in Meteoris. Id perspicuum est fœtore excrementorũ, & halitu. Varia inducũt symptomat

Vermes an ab vtero sua ducant seminaria.

Aëtius Tetrab. 3. serm. 1. cap. 40.

chylum consumendo corpus minuunt: in ventriculo
tum, famem, syncopem mordendo, instimulant & ali-
do iugulare videntur. In recto intestino pruritum exci-
& tenesmum. In ventre medio fluorem alui, leienteriam
is inflationem. In omnibus aliquando febres quotidia-
miles, inordinatæ & horrificæ, &, si arrodant intestina,
interficiunt. Hæc eadem vermium signa sunt, sicuti an-
us fœtens, tussicula inanis & sicca. Cum clamore exper-
ntur ægri, arctiùs dormiunt, stridét quodammodo den-
, morsus, nausea, fastidium, & similia. Latus raro gene-
, & paucis gentibus, nunquam Atheniensibus, vt dictum
In intestinis obiectum rapit alimentum, vt alio statim o-
it. Inde erosio, fames canina, gracillitas, imbecillitas,
manifesta occasione. Certissimum signum esse volunt,
crementis similia quædam cucurbitæ seminibus reie-
In omnibus nihil certius, quàm si vermes aliqui reiecti

Ascarides glandibus siue suppositoriis: rotundi potioni-
vtrísque lati curantur, ex materia, vt est scopus necandi,
iendi, purgandi. Conueniunt syrupi, topica suprà vmbili-
, cataplasmata, vnguenta, inunctiones, clysteres, & similia.

ANTO. VALETII EXERCIT. LIIII.

OMnium trium generum vermium origo, lum- *Gal. comm. ad aphor. 26 lib. 3 Aph.*
bricorum, teretum & ascaridum, ex cruda,
ssa, pituitosáque materia putredini accommoda
stit, vehementi calore intestinorum accedente.
retes & longi, etsi descendant atque ascendãt, in
plerunque gignuntur: in colo lati: ascarides,
etes & breues, in fine recti intestini. Habent ver-
s interdũ morbi rationem, vt cum quiddam to-
genere præter naturam, quod est auferendum, *Vermes quã varie considerentur.*
est: nonnunquam causæ, quam morbi excipiunt,
ores, epilepsiæ consentiente cerebro, spasmi, verti-
nes, dentium stridores: alias signi solius, quatenus

considerantur, vt excrementa. Sic quando in i
febrium eiiciuntur, malum indicant, putridæ
cet materiæ multitudinem: sicut & in vigore
ptomaticè expulsi, eius malignitatem. In dec
tione autem, quum critica comitatur excretio
nitatis spem portendunt. Vermium malignit
colore dignoscenda. Qui vnius sunt caloris, vt
minùs censentur mali: qui versicolores dete
res, quia putredinem arguunt maiorem. Varia
vermium signa. Turbatur somnus, & vocif
tio editur, ab excitatis à vermibus malignis vap
bus cerebrum petentibus. Pueri (qui propte
ctis vsum & edacitatem in hunc affectum creb
incurrunt) dormientes quasi cibum, vel lac ore
hunt, quia vermes humiditatem exugunt. T
adest sicca, propter partium spiritalium consen
cum naturalibus, à quibus putridi vapores at
luntur: qui cum lædunt os ventriculi, singult
mouent: cum caput conscendunt, narium prurit
ruborem genarum, oculorum suffusionem leu
Vermes, siquidem febris absit, imprimis neca
sunt, quòd viui intestinis adhærentes resistant
mortui cum fæcibus excludantur. Vulgaris est v
rhei infusi in aqu. gram. cichor. absynth. cardui, p
tul. vel plantaginis, si alui profluuium accesse
cui expresso adiiciatur syr. de portul. vel de absyn
Vel.

Vermiũ malignitatis ex colore dignotio.

Vermium signa.

Gal. sub finẽ lib. 4. Meth.

℞. radic. gram. & cichor. ana ℥. ß. radic. petros. ʒ. 2.
besten ℥. 2. f. decoct. ad ℔. ß. In qua infunde summitat.
synth. Rom. & fumar. ana p. 1. Deinde è colatura cum
charo sufficienti f. syrup. Detur ℥. 1. ß. cum ℥. 2. aqu. por
in quibus ponatur corn. ceru. præpar. puluer. contra ver
ana ʒ. ß.

tibus rasura vnicornis imperatur. Vermes ve-
t ad superiora intestina, & ventriculum non
eptent, alliciũtur dulcibus clysteribus, ex lacte,
non addito, eo enim fugantur. Intereà extrin-
s, vt vmbilico, linimenta, emplastra, ex amaris
parata admouentur.

℞. ol. ruthac. amygd. amar. & absynth. ana ℥. ß. myrrh.
ana ʒ. ß. f. litus pro vmbilico. Vel. ℞. aloës elect.
flor. tanacet. pulueraator. ℈. 2. mythridat. ʒ. 1. cum oleo
gd. amar. & felle bubulo, addita cera & farin. lupinor. f.
astr.

semuncia massæ interioris pilul. communium
axatur cum oleo ruthaceo & felle bubulo, & su-
alutam extensa vmbilico adhibetur. Sed aduer-
lum, vt si febris adsit, minùs amara vsurpentur:
ex farinæ hord. & lupin. ana ʒ. 6. succ. limon.
ortul. ana ℥. ß. aceti ℥. 1. cũ oleo amygdal. amar.
plasma fingatur.

De 1 Hæmorrhoidibus. CAP. 55.

HÆmorrhoïdes vniuersum 2 corpus vacuant,
aliquando 3 cacochymia, aliquando 4 pu-
sanguine, quique 5 sola quantitate peccat. It
em per venas, quæ à 6 vena caua explantatæ
ro, pudendis & sedi implantantur. Hoc enim
isimilius est, quàm per venam, quæ à portis he-
is in extremum rectum intestinum porrigitur.
que admodum verisimile hæmorrhoidum ma-
iam per venam à liene repurgari. Ramus enim
næ, quæ à medio liene descendit, desinit in o-
entum. Hæc vacuatio in genere præter naturam
. Ideóque periculosa, proptereáque non facien-

1 De sanguinis, aut humoris melancholici fluxu, qui fit per venas ad podicẽ pertingẽtes, quæ ab ea affectione nomen habent.

2 Cacochymiã purgando, aut plethoram deplẽdo.

3 Melancholica, per mesentericas venas.

4 Per venã hypogastricã quæ musculis intestini recti, ceruicib⁹ vesicæ ac vteri sanguinem impertit, atq. etiã pudẽdo.

5 Vt in grauidis, in nimia sanguinis abundantia, mulieribus, quibus suppressi sunt mẽses, aliquo etiam membro mutilis.

6 A ramis illis trũci inferiores venæ cauæ.

da eius consuetudo. Quibusdam tamen natu
naturali cōsuetudine,& incolumis valetudinis
sa est. Tale est, quod scribit Hippocrates. 7
bile vexatis, & renum passionibus, hæmorrh
superuenientes bonum.

Præterea quòd quartana, melancholia, an
pleuritide & aliis eiusmodi grauioribus 8 m
hominem vindicāt.6.Epid. Salutaris quoque
vacuatio epilepticis,& iis,quibus tubercula &
ligna vlcera oriri solent. Fluunt tamē hæmorr
des aliquando 9 immodicè. Oportet enim ea
xione corpus 10 leuari, non infirmari. Atque
de commouendis hæmorrhoidibus consilium
peculiaris natura ægri primùm interroganda est
ex consuetudine, & statis interuallis soleat eo
do repurgari. Sunt enim quibus periodicè flu
Mulieribus, 11 viduis, 12 senibus, & quibus a
supprimūtur menses, sanguis interim diuertit à
nis vteri ad sedis venas: & ita per periodos sese
purgant. Præterea interrogandus est æger, nun
opportunus grauioribus illis morbis,quos dixim
Hæc enim efficiunt consilium excitandæ huius p
gationis.

Excitantur autem aliquando 13 purgationib
quæ cacochymiæ cōueniant. Nonnunquam ph
botomo è malleolo,vel iis venis,quæ superiore
te pedis eminent:cucurbitulis item cruribus adm
tis & sedi. Leuissima via est per sanguisugas.

Ferro etiam aperiuntur,vbi turgent,quas ma
scas appellant.Tum etiam medicamentis,vt ole

7 Aphor. 11. lib.6.Aphor.
8 Sect.3 li.6 τῶν ἐπιδημ. & ad finem lib.de humoribus.
9 Vndecachexiam adferunt,indeq. hydropem.
10 Quod erat alioqui onustum humoris melancholici prouētu aut suppreßi sanguinis plethora.
11 Quæ fuerant olim restibilis fœcūditatis, hoc est, singulis annis pariebant.
12 Melācholicis,olim biliosis: quorū corpora biliosa iā perspiratione carentia fiunt melancholica.

13 Ex decocto folliculorum sennæ & caßia, diluto rhei & diaphœnico,maxi vero aloes vsu.

eis persicorum, aut in quo res 14 acres & ama- 14 *Vt persicaria, myriophyllum, aparine, & præsertim rubia minor.*
ɔctæ sint. Aut vnguento.
℞.pinguedinis lardi erasæ ex parte pinguissima
ɔlei irini, ruthacei, aut similium ʒ.3. Fiat veluti
uentum molle, quod subigatur ex succo cœpæ
:æ. Eadem cœpa aceto macerata, contusa, &
osita. Verùm vbi dolor est, cum butyro subigi-
;, oui vitello, vel rosaceo. Pulpa colocynthidis
uenienti oleo immergitur, ano alligatur: quin-
horarum spatio aperit.
Collyria, suppositoria ex radice cyclaminis, ex
ice caulium induntur. Fortiora, si taurino felle
iuntur. Fellis genera, maximè flaua, sedi illinun-
vel gossipio excepta induntur. Pallida verò mi-
a sunt. Forte hoc est.
℞. stercoris columbini in puluerem redacti ʒ.3.
ɔergantur vnguento molli facto ex pinguedinis
li ℥.1. olei, in quo matricaria coctarit ℥.ß. salis
, omnia misceantur in mortario.
Celeriùs agent medicamenta, si antè confrice-
sedes ex foliis ficus, parietariæ, aut aliis asperio-
us, vt linteo cannabino, vel detrito panno.
Fotus quoque ex cyclamino, centaurio, abro-
io, matricaria, bryonia, radice enulæ, ireos, ab-
ıthij, & similium. Reliqua materia cap. de com-
ɔuendis mensibus dicetur.
Sed aliquando latent 15 hæmorrhoides: qua in 15 *Neque sub aspectum veniunt, siue sistendi, siue ciendi consilium sit, siue symptomata corrigendi.*
placuit Antiquis vt sedes euerteretur. Inusitatum
:c ita tutum remedium nostris temporibus. Euer-
:ur sedes, quò faciliùs remedia applicentur.
℞. piperis, nitri ana ʒ.1. læuigatis locum attin-
to. Vti licet & sale gemmæ, & pul. seriphij, & felle,

16 *Nonnulli esulæ lacte vtuntur.* absynthij 16 succo, & matricariæ. Postea verò ponenda sedes ex iis, quæ capite proprio dicent. At verò vbi iam immodicè fluunt, sistere opor. Sistuntur autem, vbi odiosæ sunt. Atque vbi g uius aliquod malum non metuitur, ad eam rem na 17 cubiti secatur, aut extremæ manus Cuc bitulæ hypochondriis, lumbis ac scapulis affigu tur. Reliqua curatio 18 potionibus, topicis rem diis, Chirurgiâ perficitur. Quod autem ad Chiru giam attinet, meminisse oportet, anum maximè parte, qua sphincter est, partim neruosa substant partim neruoso circulo constare.

17 *Tum ad reuulsionem humoris eò fluentis, tum etiā ad prohibendā fæculenti sanguinis generationem.*

18 *Alterantibus, vacuantibus & sistentibus.*

Præter hæc abstinendum erit vino, vt orgasmus inhibeatur.

Neruosa substantia neque acria & morda medicamenta, neque vstionem aut incisione sine conuulsionis periculo, perferre potest. Exteri musculus recti terminus ignobilis & carnosus, q vocatur podex, ea remedia perferre potest. Qu autem scriptum est ab Hippocr. quódque ad co silium sistendi hæmorrhoides pertinet, A diutu nis sanato hæmorrhoidibus, si vna non seruatu periculum est, ne intercus, aut tabes subsequatu ita intelligere oportet. Medico sananti hęmorrho das, id est, dum sanguinem mittit, affigit cucurb tulas, topica & reliqua remedia adhibet, rectar vitæ rationem instituit, vna quidem eo tempore re linquenda hæmorrhois, vt paulatim non temerè a præcipitanter fluxum cohibeat. Vbi verò persana uit, nulla relinquenda est.

Potiones conueniunt, quæ partim cap. de sputo sang. partim cap. de profluuiis alui & mictu sanguinis descriptæ sunt, & describentur cap. de supprimendis mensibus. Sed quia in hæmorrhoidibus

cruciat dolor, his vtendum est.

℞.olei violarum ℥.3. mucag.sem. psilij ℥.2. mi- vngatur sedes. Aliud.

Symptomatũ correctio.

℞.olei violarum ℥.3. cerussæ lotæ drach. 6. ce- lbæ quod sufficit. Aliquando vitellum oui cum ıceo, aut violato oleo subigimus. Nonnun- m albumen commiscemus, vbi maior ardor Similiter & 19 micam panis albissimi ex su- dictis oleis subactam emplastri modo apponi- s. Conueniunt & mucag. portulacæ, lactucæ, maximè psilij. Fiunt quoque sacculi ex rebus ɔdynis. Fiunt fotus ex iisdem, atque vbi dolor : grauiùs.

19 *Violaria in lacte cocta ad pultũ cõsistentiã mirificè dolorẽ sedat, si cum tantillõ olei rosacei admoueatur.*

℞.olei violati ℥.2. populei ʒ.2. Cum ouo inte- ɔ fiat vnguẽtum. Quòd si res vrgeat, opij ℈.com- scere potest. Postremò videndum, ne adstringen- us immodicè nimiùm resiccatus podex non prę- t officium. Itaque fomentis humectantibus cor- endum vitium est. Similiter cùm nimiùm po- x refrixit refrigerantibus medicamentis & nar- ticis, temperandus est.

Potest sisti hæmorrhois siccantibus, causticis, ılsella præhensis, & vinculo interceptis venis.

Laudatur farina volatilis, aranearum tela, & ia in fluxu sanguinis numerata. Vrunt, &, vt lo- ıuntur, mortificant ex puluere radicis caulium ɔrrefactæ, & stercore canino similiter cremato, ece arida vini adstringentis cremata, adiecta ter- a parte vitrioli Romani.

Extremũ est arrhenicũ rubrum, cum æqua parte uminis plumæ. Oportebit autem, priusquam hæc dmoueas, sedem madefacere vino adstringente.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Per anum effluit ſanguis multis modis, vt per inte-
norum fluxum, hæmorrhoidas, σύκωσιν, ſiue ficum, & T[h]y-
mum ſiue Mariſcam. In quibus multi ſæpè falluntur, [q]-
ſine diſtinctione, ſtatim fluxu aliquo in ano, aut tum[ore]
apparente, hæmorrhoidas eſſe putant, cùm plurimùm
omnes affectus inter ſe differant, & natura, & curatio[ne].
Thymus à veteribus deſcribitur tuberculum carnoſum, q[ua]-
ſi verruca eminens ad cutem, tenue, ſuprà latius, ſub[ru]-
brum, in ſummo peraſperum, oblongum, florem thy[mi]
referens, vnde nomen habet. Facilè finditur & cruentat[ur],
modóque vnus, modò plures naſcuntur in pedibus, t[a]-
lis, palmis, mediis femoribus, glande, præputio, facie, [&]
ſæpè in ano. Alij ſunt ſine dolore carnoſi, aſperi, candi[di],
aut ſubrubri. Alij cum dolore punctorio duriores, aſperi[o]-
res, maiores, fœculenti, liuidi qui non facilè curentur, ni[ſi]
tota parte execta, cui innaſcuntur. Sycoſis idem ſignifica[t],
niſi quòd minor eſt quantitate & magnitudine, vt ſcrib[it]
Aëtius.

Mariſca. Thymus.

Aëtius Tetrab. 4. Ser. 2. cap. 4.

De quibus ſic Iuuenal. Satyr. 2.

Cæduntur tumidæ, Medico ridente, mariſcæ.

Falluntur ergò, qui mariſcas cum hæmorrhoidibus con-
fundunt. Illæ enim generantur ex præpoſtera venere, immo-
dica equitatione, vel attritione qualibet in ea parte facta.
Hæmorrhois verò (nomine pro affectu ſumpto, ſiquiden[m]
partem affectam quandoque ſignificat) nihil aliud eſt, quàm
profluuium ſanguinis per venas ani, aut in illis tumor ab
influente ſanguine. Quæ affectio vt diſtinguatur à fluxu ſan-
guinis antea deſcripto ſuperioribus capitibus, obſeruan-
da eſt hæc methodus, omnium fluxionum cauſis inueſti-
gandis accommodiſſima, ſiue naturales ſint, ſiue præter
naturam. Tria enim ſunt in genere, in quibus cauſam inue-
nies. Virtus quæ mittit: inſtrumenta ſeu viæ fluxionum,
vnde, quà, & quò mittuntur: poſtremò materia fluens. Virtus
quadruplex attractrix, retentrix, concoctrix & expultrix. In
materia notanda mixtio conſiſtentia, quantitas, qualitas.
Primùm igitur per quam viam ſanguis fluat, obſeruandum,

Mariſcarũ & hæmorrhoidum generatio.

Fluxionum omniũ cauſæ quî poßint dignoſci.

Sanguinis per inteſtina reiecti ſigna.

per inteſtina, an per venas ani. Hoc cùm ex cauſis antecetibus & ſenſu, tum ex mixtione coniiciendum. Nam ſi cum recrementis reiectus & cum illis mixtus ab inteſti prodit: ſine recrementis, ab ano. Illic cauſa eſt vel in ſannis multitudine aut acrimonia, vel in virtute, ſiue non reat ob imbecillitatem, ſiue excernat ob copiam: vel in via, lcere aliquo in inteſtinis. De quibus omnibus dictum eſt eriùs. Si à venis ani (ſimul cum arteriis: ab vtríſque enim nt) hæmorrhoides erunt. Itaque videndum initio, vt fluxio- natura & origo exactè intelligatur, vnde venæ illæ orian-, quà progrediantur, & vbi terminentur. Vna eſt inſignis, æ à ramo ſplenico venæ portę per meſaræum circa coln & inteſtinum rectum extenſa terminatur in muſculis ani inteſtino interiore, cui circa lumbos occurrit arteria. In ndem locum, ſed vlterius ad cutim vſque à vena caua, tres m ſuis arteriis, à duabus iliis & ramulo venæ ſacræ dictæ luio. Si per has effluat ſanguis, quia exteriores ſunt, hæorrhoides apertæ dicuntur, ſiue externæ, in quibus neceſſe t hepar, renes, & totum illud venoſum genus à vena caua agis expurgari, proindéque ſanguinem magis coctum eſ, quàm qui fluit à venis meſaraïcis, in quibus adhuc rudis t & ſplendidus, licet ater ſit & craſſus, quem lien, & meſaum maximè hac via expurgant. Nam hepar ſanguinem coum per venam cauam diſtribuit. Meſaraïcæ verò ſugunt à entriculo, & omnibus inteſtinis, atque ad hepar ſuccum ittunt, plurimúmque ſeri continent. Lien autem ſanguinem eculentum exonerat in ramum ſplenicum. A quo deſcendit er meſaraicum ramum, vnde primus ramus, qui deſcendeno occurrit, hæmorrhoidalis eſt: paulò infrà, venæ meſaraiæ. Si igitur per venam à meſaraico ramo, qui à ſplenico oriur, fiat ille fluor hæmorrhoides internę erunt, quòd intus laeant, nec oculis cerni poſſint, niſi deſcendente ano, aut imiſſo ſpeculo. Vtręque rurſus diuidantur in cæcas, & aperas. Cæcæ ſunt, quę tument cum maximo dolore, nec ſanguiem reddunt. Quanquam non ignoro cęcas etiam dici illas nteriores, quia non videntur. Apertę verò, in quibus eſt ſanuinis profuſio. Rurſus vel ſine inflammatione ſunt, vel cum nflammatione. Inflãmationis ſigna ſunt dolor, rubor, tenſio,

Hæmorrhoides cæcæ.

Hæmorrhoides internæ.

Inflammatio nis in hæmorrhoidibus nota.

renixus, febris. In cæcis grauissimus dolor, quia partes acutiore sunt sensu. Sphincter enim neruosa quædam [...] stantia est quæ neque vstionem, neque sectionem facilè f[...] potest sine conuulsione. Deinde habent è vicino osse sa[...] ductos neruos, & extremæ partes sunt: quales acerrimum [...] bent sensum, neque sine periculo offenduntur. Indicio e[...] pollice pedis subita mors apud Hippocr. 1. Epid. & læsis [...] tremis digitis dolor grauissimus & oculis, & pudendis, & [...] di. Rectitudo quoque & tenuitas neruorum plurimùm fa[...] ad doloris sensum. Quæ omnia indicant, non sine causa, p[...] nioribus vasis, & distenta membrana sedis, quæ orificiis [...] narum prætenditur, à plenitudine, aut inflammatione acut[...] simum dolorem excitari, qui sæpè ad se totam curatione[...] traducit. Ex his etiam perspicuum est, non solùm propt[...] crassum & fæculentum sanguinem, sed etiam purissimu[...] hæmorrhoidas fieri, licet Gal. in Aphor. contrà sentire vide[...] tur. Si igitur sanguis, qui effluit, redundet & vitiosus sit, m[...] gna ex hæmorrhoidibus commoda consequuntur, quæ nu[...] merantur ab Hipp. Incipientem melancholiam prohibent, f[...] ctam sanant, quòd ferè is humor crassior & nigrior per h[...] venas vacuetur, quanquam & alius. Varicibus, lieni indurat[...] arthritidi, nephritidi remedio sunt. Quibus (inquit Hippo[...] sect. 6. Epid. 3.) hæmorrhoides, ij neque pleuritide, nequ[...] peripneumoniâ, neque phagedænâ, neque furunculis, nequ[...] thermynthis, fortasse neque leprâ, neque alphis corripiun[...] tur. Sed non solùm his, quæ dicit Hippoc. prosunt, verùm e[...] tiam vteri, vesicæ & pudendi affectibus. Ex eadem enim di[...] uisione hæc omnia venas habent. E viduis quibusdam loc[...] mensium fluunt hæmorrhoides. In grauidis quoque nota[...] ui hæmorrhoidas vtiliter fluere in duabus mulieribus nobilissimis iam quatuor menses in vtero habentibus: in quibus partus tempestiuus consequutus est, & saluberrimè adoleuit. Erat autem frequens & multus fluxus, sanguis ferè dilutus, qui vbi subsistebat, grauiùs habebant. Ægrè excluso leuabantur. Quibusdam etiam familiis consuetæ sunt. Cuidam nobili in æde Ambrosij Paræi Chirurgi decumbenti, qui me ad cõsilium adhibuit, cùm in grauissimo renum dolore emingeret pus, sanguinem & crassam pituitam, natura remedium

Gal. cõment in aph. 11. & 12. lib. 6. & cõm. in sent. 37. sect. 3. li. 3. Epid.

Hæmorrhoides fluentes mensium loco.

Sanguinẽ & pus mingenti hæmorrhois aperta saluti fuit.

ndente, quia tumebat hæmorrhois, & aliis remediis non
:bat dolor, eo ſtatim tempore iuſſi aperiri hæmorrhoidē,
e incredibili celeritate dolor conquieuit. Sed hæc om-
intelligenda de natura ſuperflua exonerante, & ſi ægri le-
r ferant. Nam quæ ab infirmitate viſcerum & intemperie,
e ſanguis vel acrior, vel ſeroſior generatur, vel quæ à la-
ione & hiatu venarum ortum habent, aut immodicè
int, in his celeriter tolli debet totius mali origo. Alioqui
impeſtiuè cohibitæ deteriora longè & perículoſiora vitia
ehunt. Nam ſuppreſſus ſanguis ad hepar, hinc aliquando
pulmonem, cerebrum, latus, aut in corpus diffunditur, vel
qua parte conſiſtit, vnde morbi illi omnes ſuperiùs relati
iuntur, & ſi qua adhuc grauiora dici poſſunt. Paucis enim
uioribus annotatis morbis alios intelligit Hippocrates,
epilepſiam, & ſimiles. Non immeritò igitur quæſtiones
e duæ ponuntur, an prouocandæ ſint, an ſiſtendæ. Et ſi ſi-
re conſilium ſit, an vna relinquenda, vt Hippocr. præci-
: in Aphoriſmis. De quibus remota omni diſputatione ab
oc loco aliena ſic breuiter cenſemus. Aſſuetis & grauiori-
s morbis laborantibus, aut opportunis, aperiri poſſe. Qui-
iſdam familiis conſuetas eſſe, in quibus indiuidui ratio ha-
enda. Et quia ante pubertatem non fluunt, vt eſt author
ippocrates, impetus quoque naturæ conſiderādus. Alioqui
on eſt facienda conſuetudo. Aperiendæ igitur non ſunt ſi
on tumeant, & ſi nunquam fluxerint. Quod ad alteram quę-
ionem pertinet, Curati (inquit Hippocr. 6. Epid.) importu-
è multi ſubitò his morbis correpti ſunt, & grauiſſimè. Gale-
us importunè curatos interpretatur, qui neque phleboto-
iiâ, neque medicamento ſubducente per interualla exhibi-
o, vel exercitationibus vacuantur, qui item neque vnam ex
pſis relinquunt, ſed omnes in vniuerſum tollunt. Vbi Gale-
ius videtur ſentire omnes quidem tolli poſſe, ſed non ἀθρόως.
Deinde oportere κατὰ περιόδους vacuare corpus, phleboto-
miâ, medicamento, exercitio: alioqui vnam relinquendam.
Quare vbi hæc remedia adhibita fuerint, & per interualla,
nulla relinquenda videtur, præſertim cùm ea purgatio non
ſit naturalis, & optima victus ratione declinari queat. In re-
centibus quoque metu grauioris mali vna ſeruari poteſt.

Hæmorrhoides quando prouocandæ, aut ſiſtendæ.

Multis percurantur. Sed experientia docet, nisi purgentu
sanguis detrahatur, nescio qua melancholia & obscœnis s
niis vexari. An autem vna relinquenda sit, quæ statis peri
effluat, an obligandus æger phlebotomiæ per interualla
medicamentis, id ferè arbitrio ægri relinquendum nisi si
à phlebotomia, purgatione, exercitiis deteriùs habeat,
hæc leuiter ferens, grauiùs ferat hæmorrhoidem. Relinq
re autem vnam apud Hippocr. nihil aliud est, quàm non se
re, non vrere, non [consuere], siccare, putrefacere. Nam
ber est de hæmorrhoidibus, vbi omnes vrit, secat, curat, co
suit, putrefacit, siccat. Vrit autem non adhibito venæ fer
sed tantùm admoto, vt assetur, & siccetur. Quod igitur A
tius nullam seruandam scripsit, Paulus contrà, non soli
in diuturnis, sed vbi stillicidij modo effluit sanguis, cæte
occlusis, vnam relinquendam præcipit. Seruari duob
modis interpretari poteris, vel neglecta artificiosa curati
ne, vel adhibita. Si negligatur, vna seruanda est: si adhibe
tur, nulla. Rursus sistendi consilium duplex. Alterum du
fluentes sistimus: alterum, dum fluxuras animaduertimus.
In illis immoderatum fluxum adstringi debere non est d
bium. Cæterùm externæ facilè deprehenduntur ex tumor
Internæ verò ex pondere circa sedem, egerendi difficultat
& clysteres aut glandes immittendi, sanguine aliis excremen
tis non permixto, & consueta purgatione, atque indiuidu
natura.

Multi sunt igitur curationis scopi. Tumentes aperienda
fluentes compescendæ: dolor mitigandus, & inflammatio tol
lenda. Quæ omnia propriis remediis perficiũtur. In omnibus
partis affectæ habita ratione, ab omnibus acribus & morden
tibus abstinendũ. Cauendum à cancro, aut fistula: quæ vehe
mentioribus medicamentis facilè inducuntur. Nam cunicul
quidam [sæpè] latent, in quibus pus. Vnde longiores sinus in fi
stulas abeunt. Videndum etiam, ne nimiùm adstringamus
aut refrigeremus podicem. Hinc sequitur ani prolapsus, ve
resolutio: illinc non præstat officium, & aluus nimiùm re
siccatur. Itaque post vsum horum corrigi vitium debet, s
quod illatũ sit. Vbi remediis non est locus, Chirurgia opus est
ligatis, vstis, tabefactis venis. Sed reuera in hæmorrhoidibus

ırnis, in varicibus, & reliquis influxionibus & colle-
ıibus iam inueteratis omnínò periculosa sectio, quâ
noriuntur, vel in aliquem grauissimum dolorem inci-
, priore peiorem. Purgato corpore fotus conuenit cum
adstringente, decoctione rof. centinod. plantaginis,
ia ferri, & similibus. Topica adhibentur & sedi, & ossi
ɔ.

NTO. VALETII EXERCIT. LV.

HÆmorrhoides aliæ sunt internæ, externæ aliæ.
Illæ à splenico ramo & mesenterio: hæ po-
s à venæ cauæ propaginibus ipsi sedi explanta-
fiunt. Internarum sanguis parcior & aquosior:
ssior externarum. Sunt item aliæ vuis similes, ru-
sæ, proptereáque dictæ vulgò morales, quòd
ɔris similes conspiciantur. Corpus aliàs cacochy- *Gal. cōment. in senten. 25. sect. 5. lib. 6. Epidem.*
â expurgant, præsertim melancholica, aliquando
ıthoram deplent. Proruptionis sanguinis ab hæ-
ɔrrhoidibus cōmoditates vide apud Gal. cap. 7.
.de venæ sectione aduersus Erasistratæos, cōm.
sent. 8. sect. 6. lib. 6. Epid. & in 37. sent. sect. 3. lib.
ısdem. Suppressarum verò incommoda comm.
sent. 39. Prorrhetic. 3. Prima curatio est, vt mole-
ıs dolor sæpè leniatur: secunda, si sistantur, &
ali grauioris metum afferant, vt aperiantur: ter-
ı si immodicè fluant, vt cohibeantur. Sola quippe *Gal. ad finem libr. de differ. sympt.*
ıcuatio optima censetur, quæ quod graue, infen-
ımq; est, velut onus inutile, deponit citra corpo-
s infirmitatem, & virium iacturam. Sedabitur ita-
ue dolor aluo molliore facta, vt minore cum ex-
ressione & conatu fœces reiiciantur, quæ alioqui
uræ hæmorrhoidas exasperant, fluxionem vide-
cet dolorifica duritie ingeminando. Et quia in-

flammatio sæpè adiungitur, conuenientissim
hoc erit remedium.

℞.mucag.seminis psilij ℥.3. vnguenti populei ℥.2. m
pro linimento: quo pannus mollis, aut gossipium imbu
in anum inditur.

Quòd si tensio sine inflammatione sit, satis
bombacem imbuere linimento ex mucaginib.a
lini & fœnugræc.vel oleo viol.aut simil.Dein a
riuntur hæmorrhoides infinitis propè artibus
Hollerio traditis. Vulgò tumentes venas inung
sanguine gallinæ, aut columbi: mox hirudi
præparatas affigunt: quæ si satis sanguinis non
hauriant, sanguinem fluere sinunt. Quod si pe
sistatur, ægrum iubent in aqua tepida insidere. C
trà verò si per apertas hæmorrhoidas fiat pro
sior sanguinis proruptio, à qua periculum tabis,
cachexiæ impendeat, auertetur sanguis secta d
trà basilica, largo sanguine ducto, si multus sub
terit, affixis dextro hypochondrio & interscapu
cucurbitulis, &c. Vbi tenuitas sanguinis & acrim
nia in suspitionem venit, syrup.incrassantes, refrig
rantes & ora vasorum occludentes vsui erunt. T
tissimum etiã erit, rhei electi in aqu.cichor.planta
rosar.aut solani cum pauco cinam.crassiusculè co
quassato infusi fortem expressionem exhibere, a
iecto syrup.aliquo adstringente: aut, si magna fu
rit cum sanguine seri copia, syrup.laxat.rosa.palli
Facit & hûc maximè hic potus.

℞.sacch.ros.ʒ.2.bol.arm.elotæ in aqu.ros.℈.2.syru.my
till.℥.1.aq.ros.℥.2.f.potus.

Foris sedi admouentur ad sistendum fluxum e
dem fermè quæ in ani procidentia.

D

Nus totum rectum inteſtinum eſt, aut extre- 1 *De vltima recti inteſtini partis prolapſu.*
ma laxitas eius. Excidit hæc infirmis muſculis 2 *Ductarum à peritonæo, atque etiã à ligamẽtis lũborũ & oßis ſacri.*
quis, qui ſedem ſurſum reuellunt, & laxitate
embranarum, quibus oſſi ſacro & lumbis col-
tur. Nerui etiam 3 reſolutione, qui ab extrema
a ad ſedem porrigitur. Itaque primum animad-
tendum, num quæ inflammatio adſit, quod 3 *Quæ vel ab obſtructione, vel compreßione fit.*
lore, rubore, calore & 4 duritie intelliges.
5 ſanguinem è brachio detrahes: deinde etiam
malleolo. Si fuerit opus, materiam inflamma- 4 *Dolore itẽ & pulſu.*
nis reſoluentibus medicamentis & laxantibus
eres, admixta etiam parte eorum, quæ repercu- 5 *Ad reuellendũ & inhibendũ fluxum.*
t & corroborent.

Topica remedia fruſtrà ſunt adhibita ſedi, ſi à
o neruo vitium eſt. Tuncque applicanda extre- 6 *Ad amotionem materiæ cõiunctæ.*
ati ſpinæ, vbi 7 coxa eſt: redeundumque ad ge-
8 curationis, quod cap. de Paralyſi dictum eſt. 7 *Qua parte iſchium cum oſſe ſacro cõnectitur.*
verò infirmitas eſt eorum obliquorum muſculo-
n, & corpus craſſis ac viſcidis humoribus abun-
t, purgatione primum vtendũ eſt ex hiera ſimpl.
a. hiera diacolocynt. & ſimilibus: tum ſi qua ſor- 8 *Vt ad fotus, l tus, emplaſtra, dropa es*
s ano inhæſit, detergenda prius hydromelite, vri-
proptia, decocto betæ, muria, marina aqua.

Poſtea verò fotus cõueniet ſæpe repetitus ex vino *De his vide Hippocratẽ ad finẽ libelli de fiſtulis.*
ſtero, in quo acacia, hypociſtis, mirthus, malico-
im, roſæ, ſcoria ferri, & alia eiuſmodi adſtringen-
i cocta ſint, adhibita ratione, quæ iubet mollio-
bus mitiora, durioribus fortiora remedia eſſe ad-
benda.

A fotu vnctiones, inſperſiones puluerum, inceſſio-

nes & balnea vſurpanda ſunt. Quanquam i ctiones & olea, quæque lubrica ſunt omnia, ſine ratione quidam reiiciunt, alij admittunt, firmiùs inhærent. Laudabitur oleũ nardinum ſtinum, laurinum, maſtichinum, roſaceum, qua inuncta fuerint, puluis ex arida pice trita, ſeta cina, vſta galla, fimo canino, cornu cerui, carabe guine draconis, maſtiche, corallo & ſimilibus.

Suffitus è bdellio, pice arida, pinea, Colopho exuuio ſerpentis, lapide molari candente conſp aceto, in quo porri folia coxerint, vino auſtero gro, in quo aliquid adſtringẽtium ferbuerit, in ſiones in aqua ſulphurea, marina, bituminoſa, minoſa, & ſimilibus. Puluis.

℞. ſang. draco. malicorij ana ℥.1. gallæ, bitu nis ana ℈.2. ſubtiliſſimè trita & cribrata inſperg tur. Alius.

9 Stibij non calcinati.

℞. carabe, cornu cerui vſti, coralli, balauſtior thuris albi 9 antimonij, acaciæ ana ℥.ß. trita inſp gãtur, aut incorporẽtur vitello oui, & modico trolei, Vitellũ oui vſurpamus, vt in eo pulueres i corporentur, quia non, vt oleum, ſordes relinqu

Emplaſtra fiunt ex ammoniaco, bdellio, mala tis cum oleo nardino, & ſimilibus conſperſis pu ſculis, quæ adſtringant: oſſi ſacro, perinæo & apponi debent, & ne concidant, faſciis contin Tempus remediorum, vbi iam ægri deiecerint, abluta ſedes repoſita fuerit.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Alexand. Aphrodiſ. lib.1. Probl.

Rectum inteſtinum, Græcis ἀπευθυσμένον dicitur, H pocrati ἀρχὸς, Aph. 58. libr. 5. vt interpretatur Philo Prius nomen illi inditum eſt, quòd cùm alia inteſt

ſa ſint; rectâ lineâ ſine gyris in anum ſiue podicem de-
ur: poſteriùs verò, quòd vel aliis imperet, vel alio-
t principium. Excrementa enim excipit, & foras agit,
ım ſepto tranſuerſo, & muſculis abdominis propellen-
Opus igitur habuit muſculo, à quo, tanquam crume-
nſtringeretur, ne ante tempus excrementa effluerent,
Græci σφιγκτῆρα vocant ἀπὸ τῦ σφίγγεσθαι, id eſt, con-
endo. Quæ eſt illius propria actio, non autem excre-
t multi voluerunt. Deinde altero (qui geminus eſt, vel
tergeminus) obliquè ſupra rotundum ſito, quo ſur-
euellitur. Adiectæ ſunt membranæ, ad maiorem firmi-
, quibus alligatur oſſi ſacro & lumbis. In hac parte
oſi affectus plurimi oriuntur. Si excrementa nobis in-
egrediantur, reſolutio eſt ſphincteris. Si verò extra
prolabatur inteſtinum rectum, neque ſurſum retrahi
, niſi manu protrudatur, neceſſe eſt cauſam eſſe in muſ-
; aut neruis ſurſum reuellentibus, vel membranis al-
tibus. Id autem fit laxatis illis neruoſis corporibus, vel
cillioribus redditis, vel intumeſcente & inflato inte-
. Si reſoluantur nerui, cauſæ ex capite de Paralyſi ex-
ndæ ſunt, topicaque oſſi ſacro imponenda. Imbecil-
s redduntur aliquando ob nimiam mollitiem & humi-
em, vt in pueris, vel frigus à quacunque cauſa externa,
liquam aliam intemperiem, aut humorem madefacien-
Aliquando verò ob magnam aliquam contentionem
ddendis excrementis durioribus, aut acrioribus, vt in
nteria; vel teneſmo. Inflatur autem à quolibet tumo-
ed præcipuè inflammatione, quam ſequitur dolor, fe-
perpetua irritatio ad excretionem, ſtillicidium vrinæ.
ſcribit Hippocr. de fiſtulis à pituita ex corpore in in-
num rectum decumbente. Quanquam in contextu Græ-
abetur ὑπὸ τῦ φλέγματος. Certum autem eſt phlegma
pocrati aliquando inflammationem dici, vt in Progno-
s. Nec dubium, quin ab aliis etiam humoribus, præ-
m à ſanguine, fieri poſſit. Mirum eſt, quod nobili cuidam
ieri contigit anno 1559. Nihil excludebatur ſtercoris:
or ingens in ano, qui nullis remediis cedebat. De cauſa
utabatur. Nihil è ſpeculo immiſſo apparuit interiore re-
inteſtino. Tandem ſumma vi, & eo dolore, qui in partu

difficili excitatur, rotundum globum tophaceum è cæco intestino deiecit. Hernia laborabat. Erat is globus tunica in- lutus, suberis substantiâ.

Non eadem omnibus curatio. Frustra adhibentur re- dia ano, si spinæ vitio resolutus sit neruus. Inflammatio randa, vt cæteræ, indicatione sumpta à parte.

ANTO. VALETII EXERCIT. LVI.

Vteri procidentiæ causæ, & eiusdē curatio.

PRocidit anus vel ab externa causa, vt ictu, lap casu, nimióque egerendi conatu, velut in ten mo, vel ab interna, vt frigida humida intempe calida humida, musculos resoluente, aut ab aliq præter naturam humore. Hic affectus vt curet sordes imprimis, si quæ adhæreant, hydromelite, decocto betonicæ detergenda: deinde sordes sic uenda.

℞. ros. rub. myrtill. sumach. cortic. granat. balausti cupul. gland. gall. nucum cupressi ana ℥. ß. Contusa om bulliant in sufficienti quantit. vini austeri. Eo decocto fou tur. anus procidens, postea exsiccetur, & oleis sequentibus natur. ℞. ol. myrt. rosar. & cydon. ana ℥. ß. misce.

Postremò sequenti puluere aspergatur, ac demu reponatur.

℞. corti. granat. ros. rub. balaust. myrtill. cupul. gland. a ʒ. 1. f. omnium puluis, vtendus, vt dictum est.

Intestinum verò sic repositum denuò fouebit decocto præscripto, ægro quiescente, altis & iu ctis clunibus. De conuenienti deligatione ani Hippocrate, Gale. & Heliodoro vide Cornel. Ce libr. 6. cap. de condylomate. Hippocrates libr. de stulis vtitur zona, à qua deducta fascia per dorsu recta ano subinducitur, & superadductæ zonæ

bilicum religatur: sed priùs reponit anum, fo-
decocto adstringente, tegit molli spongia, vel
eo in decocto insuccato. Vbi deiiciendi cupidi-
vrget, angustissimis asseribus ani latera innitan-
aut, si puer est, femur pedibus insideat, vtrin-
extentis cruribus deiiciat. Si dolor accesserit,
abitur vt in hæmorrhoidibus.

De exitu matricis. CAP. 57.

Elaxatis 1 vinculis, refrigerato 2 vtero, col-
lecta 3 mucosa substantia vterus excidit, se-
ous magis, & iis, quæ ex instituto vitæ 4 nudos
des in frigida continent, aut diutiùs in frigido
ide sedent, vel aërem frigidiorem excipiunt,
ximè in puerperio, & 5 tempore menstruo-
n. Casu, ictu, resolutione quoque decidit. In
hementi motu eo modo, quo vrina & stercora
ter voluntatem effluunt, ita etiam vterus 6
labitur.

Totum vterum decidere posse quidam 7 è Grę-
negant: contra quos 8 Arabum authoritas &
perientia facit. Túmque desperata res est, vt cùm
ueterauit malum, quod ætate senili non faclè cu-
ri potest.

Initio animaduertendum, num retenta vrina,
aut stercus. Primũ enim excludere oportet. Vte-
s enim in medio positus, & compressus magis ex-
llitur, nec facile reponitur.

Aptè collocanda mulier est, sublatis coxis inui-
m dilatatis, reflexis poplitibus. Atque eo modo, 9

1 Quibus vterus coalescit, adiungitur, mouetur, nutritur.
2 Quòd frigus vtero bellum indixerit.
3 Tũ in corpore vteri, tum in acetabulis ipsis. Vnde grauior factus, vinculis suo loco contineri non potest.
4 Vt mulieribus lotricibus.
5 Quo tẽpori vteri pars vtraq. hiat.
6 Accedit & coeundi libido, cum scilicet vterus defraudatur, & appetitum non explet. Arist cap. 2. lib. 7. histor. Anim.
7 Vt Aetius.
8 Vt Auicenna.
9 Vt si in ipso intestino sphincteris constrictione obduruerit.

quo in ſede diximus, detergendum, abluend[um]
fouendum, peſſuli quoque è lana molli inuol
linteolo fingendi ſunt. In ea lana 10 pulueres mi
ri poſſunt, qui vterum confirment.

Peſſulus factus pro ratione ætatis immerg[en]dus eſt vino, in quo 11 adſtringentia coxerint; ita inſinuandus pudendo, prius repoſito 12 vte

Pectinem quoque & lumbos lana, bomba aut ſpongiis imbutis oxycrato contegemus, & concidant, alligabimus.

Cucurbitulæ cum multa 13 flamma vmbil & ſumini, atque etiam ilibus affigendæ ſunt, piúſque repetendæ. Atque interuallis cucurbitu rum 14 emplaſtrum ſupra vmbilicum & lumb affigendum eſt.

℞. galbani ℥.1.ß. myrrhæ, thuris albi ana ʒ terebinthinæ ʒ.ß. ſem. lauendulæ ʒ.1. moſchi ℈ incorporentur, & extendantur in aluta.

Peſſarium, peſſulus, priapiſmus.

℞. aſſæ fœtidæ, myrrhæ, thuris albi, maſtic an. quod ſufficit pro ætate, & ratione mulieris.

Fiat peſſarium malaxatum cum oleo laurin vel de liliis, addendo ʒ.1.ß. lauendulæ, & baccaru lauri ʒ.ß.

Naribus odora, vtero fœtida admouenda, pa nis lineis inuoluendæ partes pudendæ & vicin perfumigatis cum myrrha & thure. Suffumigia incesſiones, vt prius.

Sed hîc peculiariter ex lauẽdula, biſtorta, foli & baccis lauri, adiecta portiuncula myrrhæ, thuri cum cortice, & maſtichis.

10 Ex balauſtiis, radice cyperi, nuce cupreßi, roſis

11 Vt baccæ, cortex & folia roſæ caninæ. fol. rubi. hypociſtis, balauſtia.

12 Vt repoſitus ſuo loco contineatur. Hinc ſemiſphæram figura ouali, cera obductã, filóque appẽſam in muliebrẽ ſinum (ſi vſquequáque ſit prolapſus vterus) immittere, & ſubligaculis retinere decuerit.

13 Vt maiore vi ſurſum attrahant vterũ prolapſum

14 Quod vim habeat cõfirmãdi & conſtringendi: cuiuſmodi eſt empla. contra rupturã vng. Comitiß. emplaſt. de maſtiche, rubrum deſiccatiuum cum radice cyperi.

Si putruit vteri pars, quæ decidit, placuit Græcis Arabibus, vt quicquid corruptũ sit, amputetur.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

eterus vinculis vndiquáque alligatur antè, retrò, supriùs, eriùs : dextra, sinistra : obliquè ad collum & inguina. i pubis, ilion, & sacro per tunicam à peritonæo, dextra & stra parte annectitur : magnis vasis per arterias & venas, esertim spermaticas & apophysim peritonæi : spinali me-læ per neruos : recto intestino per fibras quasdam tenues: icæ per alias, sed plures & laxiores : ossi pubis per vincu-laxa. Omnia membranæ peritonæi præter vasa. Hinc ma-nus vteri consensus cum vniuerso corpore. Plato tan-am animal vorax moueri putat modò deorsum ad semen cipiendum, modò sursum, fugâ malè olentium, aut alia isa. Medici verò naturaliter quidem excipiendo semen, ire, deinde constringi volunt, sursum autem non moue-nisi vasis plenis reuellatur, aut infletur, vt in suffocatio-: deorsum verò, cùm peritonæum aut vincula à perito-o relaxantur, vel rumpuntur, vel fundum inuertitur, vnde eri procidentia. Contorquetur etiam interdum vt ob ab-essum, vel inflammationem, vel vim aliquam illatam, vel st partum. Videre etiam licet multàs, quæ cum vterò ge-int, dolore coxæ affectis ligamentis laborent, sic vt edito etu dolor maneat, vnde claudicant, cuius meminit Galenus de locis affectis. Sunt igitur tres affectus vteri præcipui deprauato motu, vnde infinita & admiranda symptoma-consequuntur, suffocatio, contorsio & procidentia. Hîc postremo tantùm agitur, in quo aliquando collum, ali-ando fundum in vuluam procidit. Vbi collum excidit, detur veluti glans viri rubens, quæ se ostendit in ore pu-endi cum suo foramine. Fundum autem cum procidit, uertitur. Quæ omnia ratione diligenter distinguenda int. Causæ igitur sunt, relaxatio aut ruptio aliquando vin-ulorum ad ossa pubis : nonnunquam peritonæi. Relaxatio t ab humiditate, aut difficili partu, aut rupto peritonæo, ut tensis inferioribus ligamentis. Quod tamen fieri non osse existimo. Sic enim traheretur ad ossa pubis potius.

Vteri maximus cõsensus cum vniuerso corpore.

Vterum gestantes nonnullas vnde claudicare contingat.

Ariſtoteles 7. de natura animalium ſcribit quibuſdam d[...] derio coïtus, aut longiore veneris abſtinentia vterum e[...] dere, quibus coitus & conceptus remedio eſt. Sæpiùs fit c[...] ictu, vehementi metu, morâ in aqua frigida, vt in lotrici[...] difficili partu, magno conatu in reddendis excrementis. [...] rupturam peritonæi, aut difficilem partum, vix curatur, [...] nunquam.

Si fundum procidat, ſublatis cruribus facilè redit: ſi v[...] cula, declinet in latus, vnde dilabuntur. Puellæ cuidam (qu[...] à nobis annotatum eſt) tremor ſiniſtra parte in facie & th[...] race, non inferioribus partibus. Decumbenti in ſiniſtr[...] mouebatur: quieſcebat reuolutæ in dextram. Manè & [...] ſpere mouebatur. Ardebat ſimiliter & frigebat. Suppr[...] menſes annis ferè tribus, facies ſaturato rubore, teneſm[...] dolor ſtomachi, lien inflatus. Si ab humiditate fiat rela[...] tio, reſiccantibus & adſtringentibus vtendum. Vacua in [...] pellendo debent eſſe inteſtina & veſica. Conueniunt fot[...] inunctiones, peſſaria, odores fœtidi, fumigia, emplaſt[...] cataplaſmata, vnguenta, cucurbitulæ admotæ lumbis & vn[...] bilico. Extremum remedium eſt zona Hippocratis, qu[...] cingulo zonam habeat à parte poſteriore per perinæum a[...] ductam in anteriorem partem ad idem cingulum. Iuxta p[...] bem arctè colligatur. Alij è ſubere ouales formas induct[...] cera, & quaſi pediculo alligatas, immittunt in ſinum pude[...] di, atque alligant coxis. Inunguntur oleis & vnguentis a[...] ſtringentibus.

ANTO. VALETII EXERCIT. LVII.

VTerus procidit praua fœtus extractione, vio[...] lenta ſecundinæ depulſione, ſpiritus cohibi[...] tione, immenſi oneris ſublatione, plaga, partuum frequentia, animi affectibus, vel reſolutione liga[...] mentorum & muſculorum vterum ſuſtinentium.

Curatio. Quod ex vtero propendet, ouo ſimile exiſtit. Vte[...] rus antequam reponatur, & aluus clyſtêre ſubdu[...] citur, & excluditur vrina, vt patentior ſit ipſi vter[...]

us. Dein fouetur eodem decocto vterus, eodem m puluere aspergitur, quo prolapsa anus: tum ò obstetricis manibus oleo mastich. aut rof. vel tyro inunctis sua statione locatur. Interim cu-rbitula magna vmbilico sæpè admouetur: vel gulæ cucurbitulæ singulis vmbilici lateribus af-untur. Pecten, lumbi, os sacrum, lana, vel gos-io, aut spongiis, oxycrato madidis contegun-r, superductis fasciis. Denique emplastrum de lbano dorso, vmbilico adhibetur.

De 1 sistendis mensibus. C AP. 58.

MEnsis 2 naturalis est purgatio, nisi vel quan-titate excedat, vel 3 præter statas periodos fluat. Decimo 4 quarto anno excitatur, nonnul-12: rarissimè 7. Desinit verò 40. aut paulò pòst, ioqui ad 60. producitur. Aliis singulis mensibus, onnullis vno aut pluribus mensibus intermissis, uibusdam sæpiùs vno 5 mense redit. Iunioribus d lunæ plenilunia, aliis ferè decrescente luna, tri-us, 4.5.6.7. diebus, eò plus minúsve. Maiorem co-iam efficiunt, ratio vitæ plenior, otium, tempera-ientum 6 frigidius, tenuitas sanguinis, vel acri-ionia, amplitudo vasorum, quæ plurima & maxi-na ad vterum perueniunt. Subsistere debent in to-im grauidis, puerperiis, lactantibus.

Vt sistas, primùm animaduerte 7 causam im-noderati fluxus, colorem sanguis fluentis. Si lin-eolo excipias, animaduertes. Calida enim men-trua, vbi sanguis calidior est: florida atque ruben-

1 Cum scilicet fluunt im modicè, & præter modũ peculiaris naturæ, ætatis, diætæ.

2 Quæ commodo naturæ fit, & à natura suscipitur.

3 Vt si bis mẽse repetat.

4 Cum puellæ ad iustam magnitudinem & modũ peruenêre.

5 Vt salacibus mulieribus, quæ sero abundant.

6 Vt si mulier sit habitior, corpus habeat minùs perspirabile, glabrũ, cutim albam, capillos nigros & rectos oculos quoq; nigros, vocem acutam, vt si sit iracunda.

7 Quæ triplex est: sanguinis copia & qualitas, vasorum laxitas, facultatis retentricis infirmitas.

tia, vbi ſanguinis copia in cauſa eſt : ſubalbida, v
ſanguis 8 frigidior eſt. Rubentibus itaque me
ſtruis, ſi quidem corporis plenitudo eſt, 9 ven
è cubito ſecato. Si verò magna pars plenitudi
iam 10 depleta eſt, aut alioqui non redundat in a
liquo corpore ſanguis, cucurbitulas ſatis amp
cum multa flamma ſub mammis affigito : vincu
brachiorum vtitor, 11 frictionibus manuum
calfactionibus. In vſu phlebotomię & reliquorum
interrogabis primùm, quà parte vteri maior grau
tas ſit. Si dextra parte, baſilicam dextram ſecab
dextram manũ ligabis, fricabis, calfacies. Sub de
tra mamma cucurbitulam affiges.

8 Aut etiam frigidior mixtione ſeri.
9 Ad reuulſionẽ & plethoram deplendam.
10 Immoderato ſcilicet fluxu, vt venã ſecare tutum non ſit.
11 Ad reuulſionem obſcuram.

Si verò cacochymia eſt, bilioſum ſanguinem
rhabarbari ʒ.1.ß. aut hierâ picra repurgabis. Si p
tuita, eadem hierâ aut rhabarbaro vtêris, ſed addit
agarico. Sed ferè vbi nulla plenitudo, aut manife
ſta cacochymia, cucurbitula ſub mammis, aut i
humeris appoſita, vincula manuum, remedia qu
ſanguinem ſiſtunt, ſatis eſſe poſſunt.

In laxitate meatuum, adſtringentibus : in tenui
tate, incraſſantibus vtendũ eſt. Conuenit inter Gr
cos & Arabes ſuccũ plantaginis efficaciſſimè men
ſes ſiſtere. Memini (inquit Gal.) cùm quatuor die
bus iugiter ſanguis fluxiſſet, nec ſiſti poſſet, cyath
vno ſucci plantaginis conſtitiſſe. Recentiores 12
aqua plantaginis vtuntur. In aqua melius fuerit ali-
quid diſſoluere eorum, quæ ſanguinẽ ſiſtunt, vt ʒ.1.
trochiſcorum de carabe, de ſpodio, de terra ſigilla-
ta, & eorum, quæ iam antea ſæpè enumerata ſunt.

12 At felicius aqua nucamentorũ ſalicis, ſucco radic. vrticæ albæ, ſucco burſæ paſtoris, atque lãceolæ Vt. ℞. ſuccorum depuratorũ lãceolæ, burſæ paſtor. rad. vrtic. al. ℥. 2. ſacch. q. ſ. f. ſyrupus.

Loco peſſulorum (quoniam mulieres non facilè
admittunt peſſula) lana vel goſſipium, aut mollius

teolum ſucco adſtringente, vt plantaginis, inſuctur, & ita inditur genitalibus. Mulieres fingunt è ruinca, quæ iniiciunt cruribus. Laudant vngulas ini, pelles anguillarum, pelliculas interiores nucis ellanæ, quæ cum ſucco cydoniorum coguntur in lulas, aut diluuntur in ſucco conuenienti.

Peſſuli, ſi finguntur, teretes ſint ac rotundi ad inar digiti è lana, bombace, aut conſerto linamento, uibus medicamenta adſtringentia excipiuntur.)einde conuoluantur, vel ſerico raro, vel lineo lintolo. Pendeāt è filo, vt cùm opus fuerit, retrahātur. tuntur epithematibus lumborum 13 & crurum oſteriorum, ex aqua plantaginis, ſumach, vino ruro adſtringente, & ſimilibus. 13 *Ad regionem venarũ ſpermaticarũ quæ ad fundum vteri feruntur. Iiſdẽ etiam partib. emplaſtra admouentur è bolo, empl. contra rupturam vnguentum Comitiſſæ.*

℞. ſcoriæ ferri crematæ, & in aceto extinctæ, einde pulueratę, lapidis hæmatitis triti ana ℈. 2. ſyupi myrtillorum & roſ. ana ℥. ß. aquæ plantaginis .2. Fiat potus.

℞. trochiſcor. ambrę citrinę pulueratæ ʒ. 1. datur cum vino adſtringente diluto modica aqua lantaginis.

℞. ſanguinis draconis, boli armenæ, ambrę citrinæ, coralli rubri ana ℈. 1. Fiat puluis, detur ex aqua lantaginis.

℞. boli armenæ ʒ. 2. coque in vino ſubtili ſubuſtero ad ℥. 2. colatura bibatur. Opiata.

℞. 14 conſeruę veteris roſ. ℥. 2. ſem. plantaginis ʒ. 2. ſanguinis dracon. boli armenæ ana ℈. 4. ambrę citrinę, coralli rubri ana ʒ. 1. cum ſyrupo de myrtilis fiat opiata. Datur caſtaneę magnitudo ſerò & manè ante cibum. 14 *Huic addes ſymphytę & nenupharis cõſeruam.*

Laudant pulueren è pectunculis, quæ è Compo-

ſtella & mari comportantur. Iapſis,onix, id eſt,c rallina, hæmatites, corallus ruber prodeſſe credu tur,ſiue in puluerem redacta vſurpentur,vel è co pendeant,manui alligentur,aut ſupponantur ma mis, diſtillatum è conſerua conſolidæ maioris & macibus ana quod ſufficit. Aliquando ad ſtupe cientia deueniendum eſt,vt.

℞. philonij. ʒ.1. boli armenæ ℈.1. cum vino ſ ptico fiat potus. Ablutiones ex vino auſtero, in qu ſaluia coxerit, aut aliquid ex materia adſtringent Inunctiones ex oleo roſarum, melino, vel in qu adſtringentia coxerint, vnde & alia remedia ex a liis locis.

15 Vt anno 50. 45. aliis ſeriùs, aliis celeriùs.

16 Vt in nutricib⁹, quòd per venam epigaſtricam atque mammariam ſanguis fiat ἀνάρροπος ad lactis generationem.

17 Quòd nulla ſint in his reliquiæ partium ſanguinearum alimenti.

18 Vt in mulieribus bene carnoſis, & propterea ſine incommodo valetudinis non menſtrualibus.

19 Hippoc. ſect. 7. lib. 6. τῶν ἐπιδημ.

20 E malleolo.

De prouocatione menſtruorum.

Reſiſtunt menſes 15 ætate, conceptu, 16 lactatio ne,& his prouocari nõ debent. Sunt quibus præte calidius & ſiccius temperamẽtum, præter frugalio rem vitam, exercitia maiora, vacuationes tum ma nifeſtas, tum inſenſiles, vt ſanguinis vacuatione per nares, phlebotomias frequentes, & alia eiuſ modi. Item in iis, 17 quæ à longo morbo ſe confir mant. Aliis propter pinguedinem, in quam totus ſanguis cõuertitur. Nonnullis propter gracilitatem & copiam ſanguinis. Neque his commouendus menſis, vt nec benè carnoſis, ſi quidem caſſatione menſtruorum nihil offenduntur. Vnicum tamen eſt, 18 quod excipi debet ratio generationis. Nam vt mulier ſuppreſſa purgatione, nihil lædatur, quia tamen ſine menſtruo ſanguine 19 generatio eſſe nõ poteſt, oportet quiddam naturam aſſuefacere, vt ſanguinem in vterum deriuet. Nam in multis con ceptum adiuuat bis aut ter detractus 20 ſanguis in

no, ſed iis maximè, quibus præ copia ſangui-
menſtrua reſiſtunt. Huius rei author eſt 21 Hip-
crates. Frequentiſſimum eſt, vt vel craſſiore ſan-
ine, vel alio, qui interceptis vteri venis reſiſtant
enſes: qua in re conſilium eſt 22 Galeni, vt vena
alleoli aperiatur. Tria vaſcula detrahuntur ali-
ot poſt diebus, duobus, tribúſve. Balneum im-
retur, in quo chamæmeli flores, origanum, ma-
rana, arthemiſia, folia lauri, coniza, baccæ iunipe-
& lauri, 23 aliáque eiuſmodi coxerint. Satis à
lneo 24 melicratum propinandum è pulegio,
lamentho, & eiuſmodi. Alioqui noſtro more ſy-
pus de hyſſopo, praſſio, calamentho, de bizan-
is, de duabus radicibus, aut quinque radicibus ad
.1. ß. cum aqua cuſcutæ, decocto cinamomi, aut
ſſiæ liquore ad ℥. 3. propinabitur. Quòd ſi for-
us volueris, caſtorei ℈. 1. aut eo plus adiicies. Hac
te ſemper expertus eſt Galenus moueri menſes,
t nihil inde mulier læderetur. Cucurbitulæ pubi,
guini, interiori femori affigi debent. Purgatio-
es conueniunt ex hiera picra, quæ hoc modo pa-
ri debet.

℞. 25 aloës ſuccotrin. ʒ. 2. ſpicæ, caſſiæ ligneæ, ci-
amomi, xyloaloës, radicis gentianæ, maſtichis, aſa-
i, cubebarum ana Gr. 6. Gr. 3. Omnia pulueriſata in-
orporentur cum modico conſeruæ anthos, aut
orraginis, propinentur cum vino albo tenui.

Secretum eſt quarundam mulierum, vti conſer-
a borraginis diſſoluta in vino albo tenui. Poteſt
 pulueri hieræ aliquid agarici commiſceri. Lau-
antur & pilulæ elephanginæ, maſtichinæ & ſimi-
es. Laudatur quoque hæc purgatio.

21 Hipp. li. de carnibus.

22 Lib. de curād. ratione per ſang. miſsionē, & libell. de tremore.

23 Vt matricaria, nepeta, hyſſopus.

24 Vt ℞. decoct. puleg. & calamēthi, li. 2. quib⁹ adde mellis ℥. 3. hieme: æſtate ℥. ij. f. melicr.

25 Vel ℞ caſtorei ʒ. 1. diſſolue in vino albo, fiat potus. Mirificè cōfert deciēdos menſes. Cæterùm ad obſtructa liberanda, & materiā præparādam ſic imperabis ℞ ſabinæ, fol. M. 1. cuius decoct. adde ſyrup. de radicibus, aut capill. ven. ℥. 1. ß. propinetur.

℞. Cassiæ fistulæ ℥. 10. pul. liquiritiç ℥. 2. cro
Gr.3. mellis anthosati ℥. 3. dissolue in decocto cic
rum rubrorum. Vacuato & bene purgato corpo
aliis remediis vtendum est. Suffitus 26 aromatu
muliebria ducit. Fiunt autem cum baccis lauri, i
niperi, siccis herbis odoratis, cassia lignea, & al
eiusmodi.

26 Aphor. 28. lib. 5. Sūt autem suffitus aromatū cautè per infundibulum administrandi. His enim plerúnque sicca ventriculi intemperies contrahitur, imo vasa & cotyledones adurūntur.

Insessiones, vt priùs. Vbi biliosi & pingues hu mores sunt, petroselino, porro, apio, alliis, smyrnio styrace, melanthio, fœniculo, vtráque centaurea v tendum est, & ad suffitus & olea comparanda, & pessulos. Laudatur & oleum de ben, de nuce mos chata, laurinum, de iunipero. Sunt qui genistæ flo ribus ad dimidium vas impleant, oleū chamæmeli num superfundunt, fideliter obturatum vas fimo se peliunt, aut reponunt in furno calido, sinúntque ef feruescere: quo oleo inguina inungunt, & pessulos madefaciunt.

Optimum est imperare decoctionem cicerum rubrorum coctorum cum radicibus petroselini, vt cum modico butyro iusculum paretur, cui, vt ferè consuetudo, pulnerem cinamomi, & tantillum croci insperges.

Laudantur aquæ absynthij, cuscutæ, pulegij, calamenthi, menthastri, rubiæ tinctorum, sabinç. Vinum album tenue, colatum per manicam Hippocratis cum saccharo in aqua anthos dissoluto, & tantillo cinamomi.

Hermodactylos scribit Mesuæus non habere par remedium in mouendis menstruis, & fœtu mortuo.

Fortes quoque sunt trochisci de myrrha.

℞. 27 myrrhæ electæ ʒ.1. lupinorum optimè orum ℈.5. foliorum rutæ, menthastri, pulegij, cu- ni, rubiæ tinctorum, serapini, opopanacis ana ℈. 'ormētur trochisci pondere ʒ.2. Detur vnus ma- cum aqua, in qua iuniperi semen coxerit. Vel. ℞. myrrhæ ℈.2. assæ fœtidæ ℈.ß. cinamomi a.10. croci Gra.2. cum aqua rubiæ fiant pilulæ. niculi radix, melanthium, quòd quidem præ- ntissimum est. Alij dant trypheræ sine opio ʒ.1. m decoct. cinamomi. Eodem modo mythrida- m dari potest. In summa omnia, quæ magis cal- iunt, & siccant minùs.

27 *Cōserua borraginis in vino albo dissoluta mirificè menstrua & lochia ciet.*

Pessulus.

℞. olei moschati, vel alterius conuenientis ℥.2. lueris gentianæ ʒ.2. misce cum bombace mo- nato in eo madefacto, fiat pessulus.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Mulierum purgamenta per vterum quædam sunt mul- n inter se differentia, quæ tamen similitudine sæpè fallunt, species quædam hæmorrhoidum, λόχια, spermatis corru- ela, muliebris purgátio, & menstrua. Nam ex ramo ilio næ cauæ duæ sunt propagines, quarum vna Syluio epiga- ia dicta, sursum ascendit per musculos rectos, ac mam- riæ occurrit. Paulò suprà altera propago ceruici vuluæ ori inseritur, sicuti & sedi hæmorrhois, vnde fit consen- s vteri cum mammis ob viciniam, sursum ac deorsum iente sanguine ex vtero in mammas, & contrà. Ab hac opagine posteriore interdum fluit crassior sanguis non ali- r, quàm per hæmorrhoidas. Aiunt Virgines & grauidas c viâ aliquando purgari. Quod certè in grauidis magis cessarium videtur post aliquod tempus, ob arctam illam lli vteri adstrictionem, quasi nodulis quibusdam accura- & artificiosè à natura instructam, vt ne vi quidem spe-

Mulierum purgamenta per vterum varia.

cillum emitti possit, & ob acetabula, è quibus sanguis natur alendo fœtui. In virginibus non tanta adstrictio. igitur fluxio fit ex iis venis, eam ad menstruam purg nem vulgò referunt, cùm tamen & partis, & vasorum sanguinis fluentibus natura diligenter perspecta, hæ rhoidum potiùs species quædam appellari debere vide Non enim nisi solo situ differunt, nisi dicas in grauidi ram esse purgationem menstruam regurgitante illûc san ne, qui in capacitatem vteri per venas è seminariis vasi purgari debebat. Sed cùm hoc non sit omninò secun naturam & ex iis quæ rarò contingunt, id etiam cæteris, vterum non gerunt, haudquaquam conueniat, nec ita & menstruis interuallis fiat, minùs id videtur consentan rationi.

Menstrua purgatio in grauidis duplici fit modo.

Non ignoramus tamen veram purgationem menstr in grauidis fieri posse, sed diuerso modo, eóque dup Vno, primo mense per vteri capacitatem, quia adhuc o lius non ita constrictum est, cùm etiam fiat superfœta Altero, per alterum ramum spermaticæ iuxta hederi mem, quæ ad latera vteri descendit, & hypogastriæ occu Sed vnicuique liberum sit vocare vt libuerit, curationem men eandem non habere perspicuum est. Curatur enim xus huiúsmodi eadem ratione, qua hæmorrhoides, præ tim quod attinet ad venæ sectionem. Nam retentis m struis vena cruris secatur, hæmorrhoidibus suppressis in dum vena cubiti. Quód hîc quoque obseruandum est. P inde hi affectus distinctione opus habent: λόχια quo distinguenda, tum quòd edito fœtu tantùm prodeant, t quod comprehendant quicquid post fœtum & secundas à puerperio.

Sæpè etiam à spermatis corruptela salacibus, venere stinentibus, viduis & similibus redditur humor quidam c sus, & veluti seminalis in vtero corruptus, vel sanguis gru sus, qui ad mẽstruam purgationem nullo modò referri deb Quarta fluxio est illa, quam vocant muliebrem purgatio quæ quibusdam quotidie, aliis post mensium purgatione nõnullis inter duas purgationes cõtingit, vel à toto corpo vel affectibus vteri. In hac excernuntur quædam excremen serosa, & veluti ichores sine dolore, & in maiore quantita

quà

m pus ab vlcere. Quæ colore intelligimus modo ab ,modò ab illo humore vitioso separari. Nunquam e- fit absque cacochymia. Ponamus igitur præter has tuor affectiones, Menses propriè dici, quos Græci μήνια vocant, cum sanguis ille generationi & alendo ni destinatus à natura ratis statisque diebus semel nense excernitur per venulas è vasis seminariis in v- capacitatem, non quòd ab vtero trahatur, sed quia c mittitur siue lunæ cursu, siue alia quapiam prouidentia derante. Vnde non sine ratione multi contendunt ue præter naturam esse, neque excrementitium, nisi sola ntitate.

Nam si qua in eo maleficia reperiantur, quæ Plinius ēnset, ea corruptioni illius, & diuturniori in vtero moræ, a è vasis propriis excidit, accepta referri debent, aut mix- ni vitiosi alicuius succi. Quod satius est, quàm duas illius tes constituere puriorem beneficam, & fæculentam vene- m. Neque enim probabile est hominem veneno concipi, ceptum veneno conseruari in vtero: in lucem editum eo- n ali, nisi iam dicere velis infantis corpus aut totum, aut gua ex parte venenum esse. *Menstrua non esse venena.*

Sanæ igitur mulieri (inquit Hippocrates 1. de Morbis l.) sanguis menstruus exit interuallis victimæ iugulatæ guini similis, rubens. Effluit autem duarum heminarum icarum mensura. Quæ non, vt Fuchsius Aph. 30. lib. 1. olei nsura æstimanda est, sed sanguinis, vt redeat circiter ad s semisextariolos Lutetianos, natura tamen, ætate, & simi- us perpēsis. Id autem absoluitur duobus aut tribus diebus. cessus & defectus in vitio est. Illinc tenues fiunt, fœtus e- rcescit, aut parum vitalis est. Hinc si videlicet, minusquàm ous vel duobus diebus, & pauci, crassæ fiunt, nec facilè con- iunt. Quæ plus habent sanguinis ad quinque, septem: quæ nguinem crassum aut venas exiles, ad plures etiam purgan- . Initio verò & fine pauciores & tenuiores: inter media rgatione plures & crassiores, præsertim vbi multi fluunt. istoteles cap. 2. 7. de histor. animalium moueri scribit de- mento lunæ, & hæc crescente colligi, vnde cauillo sexum mineum lunæ tribuunt. Aliter tamen sæpe experimur. *Menstruorum excessus & defectus in vitio est.*

KK

Mulieres quædam concipiunt quãuis menses nõ profundũt.

Idem quoque voluit mulieres quasdam esse, quæ co
piant, etiamsi non fluant menses, quibus non plus est
guinis, quàm aliis restat à purgatione. Sed haud scio
id ex principiis Galeni admitti queat. Constat tamen mu
concepisse antequam passæ essent menstrua. Naturalis
gatio cessat 45. aut 60. ætatis anno experientia & i
ratione. Incipit 13. 14. quo tempore cessat increment
& in quibusdam 20. ob pituitam, & sanguinis paucita

Menstruorũ naturalis purgatio quando cesset.

Ex his intelliguntur, quot modis menses præter natu
esse possint. Vel enim omninò supprimuntur, vel im
dicè fluunt, vel tempore non conuenienti. Sanguis au
peccat in qualitate, quantitate aut consistentia. In qu
omnibus peruestiganda causa, & an ob id morbosæ viu
Nam aliis debetur curatio, aliis præcautio, aliis conseru
vt pro ratione quadam peculiaris temperamenti, aut ca
morbifica semel in mense multis, aliis sæpiùs, quibus
vno mense intermisso, nonnullis tertio quoque mense p
deunt. Supprimuntur, quia vel sanguis absumitur,
retinetur. Illud fit aliquando in ficciore temperament
calidiore, in pinguibus ob pauci sanguinis in pinguedi
conuersionem, venarum angustiam, vnde etiam non c
cipiunt, aut imbecillos pariunt. Id etiam fit in longo mo
consumptis, lactantibus auidiores pueros, viragini
exercitio multo vtentibus, sanguine in nutritionem c
uerso. In quibus frustra naturæ repugnamus mouen
mensibus. Retinentur autem euersione vteri & distorti
osculi interioris, in quibus quoque frustra mouemus men
aut obstructione, quia sanguis crassior, aut acetabula mu
plena, aut condensata substantia. Mœrore quoque suppri
etiam, quę iam fluant, & præ doloribus, certum est. Tu
sanguis ferè tertio mense incipit regurgitare in hepar, ca
pulmonem, totum denique corpus, vnde sequuntur iid
ferè morbi, quos de hæmorrhoidibus diximus, vteri suff
catio, difficilis spiratio, vel ob plenitudinem venarum,
oppresso corde ab humore in pericardio. Si diutiùs, qu
par sit, suppressionem mensium ferant, vix curantur o
ductis & induratis meatibus. Immodicè fluentium signu
certissimum est imbecillitas virium. Hoc fit, vt cæter

Menstruorũ retentorum causæ.

Menstruorũ immodicè fluentium signum certiss.

iones, nimia vasorum laxitate, ruptione, erosione ab a-
re sanguine, imbecillitate partium, causâ externa, in abor-
s fractis vasis, aut obstetricis vnguibus irritato vtero in
u', aut natura imbecilliore reddita ob violentiam, & si-
bus cæterarum fluxionum signis, exquirenda sunt. San-
qualitate peccat, si malè coloratus sit, quia, vt vult Hip-
: colore similis non est sanguini recens mactati anima-
Albi, saniosi, loturæ carnium similes, à pituita: pallidi,
& acres à bile: nigri, crassi, pauci à melancholia. Iam
bilis est, cum, veluti acetum, terram effusi radunt, fermen-
, & grauiter exulcerant. Alij carbunculo similes, caligi-
, acres, turbati, falsi, purulenti. Quò magis à naturali con-
itione recesserunt, eò periculosiores. Fluxus albus pro-
tis magis: rubens iunioribus: fuluus vtrísque. Aristo-
s vult puellis albos fieri, vnde extenuantur, præsertim
ctu humidiore vtantur, sicque incrementum prohibe-
Alio loco saniosas purgationes & humidiores puellis:
bus paucas, nigras, quæ facilè concrescant, media ætate
lias. In quo non videtur consentire cum Hippocr. Vt
m ex sanguinis colore humor peccans internoscatur
ctè, Hippocr. iubet substracta arenâ in sole superfundi
fes, aut linteo excipi & siccari. Nam biliosi pallidum:
itosi mucosum, grumosum, pelliculosum, albidum colo-
relinquunt. A melancholia nigri, valde splendidi, pau-
mi. Sed anteacta vita, temperamentum corporis, ætas,
nia consideranda. Tardiores crassiore materia, paucio-
densatione & præclusione acetabulorum, osculi vteri: è
itrario, plures. Sed & frequenti coïtu copiosiores fiunt:
omnibus colores fœdi. Quod tamen vitium aliquando
plex est suppressis mensibus: aliquando affectis visceri-
& corpore: nonnunquam malo naturali contracto an-
empus mensium. Quod ad curationem ab ægra sciscitari
ortet.

In cachexia sanguis generandus: in obstructione me-
amenta aperientia, sanguis ad vterum trahendus cucur-
ulis circa emunctoria. Sanguinis missio ex talo, poplite,
turæ in coxis, frictiones, linimenta, suffitus, vnguenta,
upi aperientes, incidentes, attenuantes, pessaria nuptis,
nia tempore quo fluxuri sunt. Hoc præcepto perpe-

tuo obseruato, in omnibus morbis, qui fiunt per cor sum, partem primario affectam primo loco curandam & causam sine qua non remouendam. In locum missi sanguinis succedit catharticum: fit enim affatim & p corde educit, vnde virium maior deiectio. Sed longe lior. Vomitu & narium profusione leuantur à natura. id medico imitandum? Ad redundantem sanguinem r cienti licet: ad menses mouendos, minimè. Nisi sup sis mensibus oriatur morbus, qui venæ sectionem re rat è superioribus. Tunc vena secatur è cubito. Vt natura viis interclusis per oppositas partes, aliquando vicinas multitudinem vacuat: ita licebit aperto cubito titudinem tollere, & morbo mederi, malleolo secto, guinem trahere. Neque naturæ imitator semper esse bet medicus, sed minister, in quibus ipsa nihil potest cucurbitulis affigendis, ligaturis, venæ sectione. N ra verò id quod commodius est, sequi solet in iis quæ test. Cùm itaque viæ per venas brachij apertas non teant, alias, quas sequi potest, aperit. Contraria omnia in sistendo. Reuulsio sanguinis missione è mediana: curbitulæ in circuitu mammarum, ligaturæ in brachiis tiùs, quàm digitis, quia per plures venas fit attractio, & breuius.

Medicus non semper naturæ imitator.

ANTO. VALETII EXERCIT. LVII

TRiplex mulieres exercet fluor, mẽstruus vn in partu alter, tertius inordinatus qui quo proprium nomen nondum est adeptus, mulie fluor vulgò nuncupatur: in quo quod excernit aliàs albicat, pallet aliàs, nunc alium colorem, cacochymia laborantis corporis, séque per vter repurgantis, refert. Menstruus, si moderatus, na ralis est, & sinendus: at vbi exuberat, sistendus. E dem enim morbos, quos sanguinis per hæm rhoïdas largior profusio, infert. Quanquam

Hippocr. aph. 57. lib. 5

affectio interdum sine noxa accidit, otiosis
sertim & sedentariam vitam agentibus, quæ vi-
sese inuitant copiosiore. Quantitas legitimæ
gationis menstruæ moderata erit cheopinæ v-
s, aut duarum, pro cuiusque mulieris propria
ura. Si maior est, & plurium dierum, sympto-
est ex genere immodicè excretorum, non toto
iere præter naturam, sed multitudine, vel qua-
te. Fluxionis verò huiusmodi tres statuun-
causæ, fortis virtutis ratio, cùm vterus sit à na-
a fabrefactus ad corpus expurgandum: humor,
multitudine, vel qualitate praua, acri videlicet
stimulante, peccans: membrũ propter vasorum
niam imbecillitatem, vel compositionem, læ-
n apertis scilicet, vel reseratis, aut erosis osculis
narum. Itaque optimè curatio vt suscipiatur san-
inis quantitas consideranda, excretionis modus,
cnon qualitas ipsa, obseruatis linteis quibus ex-
itur, vt intelligas an per anastomosin, an per
urosin, an par diapedesin vacuetur. Fluxus im-
odicus reuulsionis indicationem præbet. Vnde
portunè vena cubitum perreptans (partita inte-
n sanguinis missione) incidetur: cucurbitula ma-
a sub mammis defigetur, ventri deinde medio.
terim austera & refrigerantia edulia plurimum
uabunt. Mox propinabitur hoc medicamentum.

Menstruæ purgationis debita quantitas.

Gal. lib. 5. Meth.

Gal. ibid & lib. 13. meth.

℞. myrobal. citr. ʒ. 3. coquantur in aq. plantag. & rof. In
pressa colat. dissol. rh. elect. pulueratí ʒ. 1. syr. ros sicc. vel
don. ʒ. 6. vel ℥. ß. f. potio.

Quia verò biliosus est, vt plurimùm, sanguis,
rup. zulapiis, opiatis temperandus. Vt.
℞. aq. ros. & plantag. ana ℥. 2. syr. myrtil. ℥. 1. tro-

chisc. de carab. ʒ. 1. f. zulap. Vel. ℞. aqu. ros. & arnog ana ℥. 1. diacod. sine speciebus ℥. 1. f. potio. Detur h somni.

Opiatæ hunc in modum concinnantur.

℞. conseru. ros. viol. & symphythi ana ℥. ß. ser portul. planthag. corall. rub. ana ʒ. ß. bol. arm. rasur. el & corn ceru. vsti ana ℈. 1. cum syrup. myrtill. aut ros. sicc opiata.

Huc quoque facient myrobalan. conditæ, g na quoque berberis condita. Vbi suspitio fuerit lidioris hepatis copiosiorem & calidiorem sang nem generãtis, admouebitur epithema, ex aquis frigerantibus, pulueribus trium santalor, ros. rub boli armenæ, pauca caphura addita. Iuuabit eti emplastra adstringentia lũbis & pubi instituere.

℞. emplast. contr. ruptur. & vnguent. Comitiss. an. cum oleo myrtill. f. emplast. pro lumbis & pube.

Erunt & ex vsu iniectiones in vterum, qua hæc esse potest.

℞. plantag. absynth. taps. barb. ros. rub ana M. 1. lanstior. calic. gland. querc. ana p. 1. f. decoct. In ℥. 3. colat dissolue puln. mastich. & trochisc. de carab. vel de terra sig ana ʒ. 1. f. clyster metrenchytes.

Vel ad eundem scopum comparantur pessul pulueribus corall. rub. hæmatit. sang. dracon. b armen. linamento, gossipio, aut re quapiam tali, vnguentum commodum demersa, excipiẽdi, dei de panno tenui integendi, vt in vterum indantu Vulgaris puluer. quantitas est ℥. ß. Paratu facilius rit pessarium ex semimanipulo conuenientis herb leuiter tritæ, & (vt antè) tereti linteo inuolutæ. Int rim si fractæ appareant vires, roborabũtur stillati instauratis. Vt.

℞. conseru. antiq. ros. ℥. 3. conseru. symphyt. & car cydon. ana ℥. 2. granor. berber. p. 2. semin. portul. aceto

ard.pap.alb.ana ʒ.2. ſpecier. diamarg. diarho. Abba. &
ntal. ana ʒ.3.aqu. plantag. arnogloſſ. portul.& roſ. ana
lecocti vnius capi cum multa oxalide alterati ℔.2.adde
pullor. 2. vel perdiculor. cum mica panis alb.f. diſtilla-
nto igne in alembico, vel diplomate. ℞. prædict. di-
t.℔.ß.ſacchar.roſ.℥.2. cinamom.ʒ.ß. traiiciatur per ma-
n Hippocratis.

ccidit etiam,vt ſupprimantur menſes:quorum ndum naturam eruptio vt melioribus fit natu- ebus, ita retentio præter naturam maximo eſt rimento. Suppreſſionis illius cauſam triplicem gnat Galenus : priorem quidem partium ex- gantium imbecillitatem : anguſtiam vaſorum ram: tertiam vitium ſanguinis,craſſi,lenti,mul- auci.Quibus addi poteſt vitium corporis totius uturna exercitatione,morbo præcedente,tenui tu, aut per alias vias reuulſione & deriuatione ta. Imbecillitatis parens eſt intemperies.: angu- : obſtructio, vel tumor præter naturam ab hu- rum defluxione : obſtructionis craſſities,aut te- itas humoris, aut cum aliquid, velut germen, i adnatum eſt. Cùm autem tot ſint τρόποι ἰά- ς, quot morborum ideæ, cognito per ſuas cau- morbo, non difficile fuerit indicationes curati- ,atque medicamentorum euporiam venari. Sed primis aduertendũ, quibus cieri menſes debeat, ibus minimè. Non enim ante tempus à natura finitum,vt ante annum 14.aut circiter,& poſt 45. t circiter,citantur : non iis quæ vtero geſtant,aut æ lactant:non quibus laborioſa vitæ ratio inita, quæ à ſuppreſſione nihil mali perſentiſcunt:non uiter viuentibus, præpinguib. à morbo diutur- conualeſcentibus : nec ante ſolitum tempus,

Suppreßionũ mẽſium cauſæ ex Galen. comment. 2. in libr. de Humorib.

Menſtrua quomodo & quibus mouenda.

Mēstrua sup-pressa quàm grauia inferant incommoda. quo natura ad excretionem sese componere co-lueuit. Tum verò prouocantur potissimùm, c grauia inducunt incommoda, tabem, fœdos co-res, lipothymiam, vertiginem, deiectam appet-tiam, dyspnœam, hydropem, articulorum crucia dorsi & lumborum dolorificam grauitatem, c nephritidem, ventris tormina, & colicum emen-tur affectum.

Curatio. Initio igitur, post aluum clystêre catharttico solutam, secabitur cubiti vena in ple-ra, aut obstructione vasorum, ne fluor sequatur l-gior, quàm vt sisti possit, si in poplite vel talo se-tur, vel vt imminuatur & reuellatur sanguis, copia sua obstructionem fouet. Ad prouocation & vacuationem tum deinde in vtroque poplite, malleolo, vena aperietur. Reliqua autē materia faciliorem euocationem apparabitur zulapiis, ap-zematis. Vt.

℞.radic.comm. aper. in aceto temperatar. ana ℥.1. ra rub.tinct.℥.ß.sabinæ, nepetæ, puleg. absynth. menth. hyss themis. ana M.ß.semin.petro. fœnic. apij ana ʒ.1.semin. c portul.cucurb.melon. ana ʒ.1.ß.flor. cardiac.genist. & ar ana p.ß.f.decoct.ad ℔.1.In colatura pro dosib.3.dissol.syr de arthemis.capill.ven.& de quinq.radic.ana ℥.1.f.apoze clarum, conditum cinam.

Ex iisdē syrupis & similibus cum aquis apij, fœ aut cicer. rubrorum decocto dissolutis zulapia rantur. Purgatio sequetur.

℞. polypod.quern.gram.petro.rub.tinct.ana ʒ.2.cich cum toto, agrimon.ana M.1.semin. anis. fœnic. apij ana flor.cardiac. ana p.1.f. decoctio, addendo sub finem foli sennæ mund.ʒ.3. In colatura infunde rhei elect. ʒ.1.ß. ag troch.℈.2.cinamom.ʒ.1.In expressione dissol.syrup. laxat ros.pallid.ʒ.6.f.potio.

Instante iamiam menstruorum tempore baln

liter imperabitur,ex origano,calament.arthemi. atricar. parietar. florib.chamæm.melil.Vel decoo eorundem fouebitur imus venter, ilia & lum-,adhibito deinde litu ex oleo liliaceo, aut irino. epetenda quoque venæ sectio in maleolo,altero, t vtroque, cucurbitulæ interiori crurum parti figendæ. Iniectiones in vterum, aut etiam pessaa hûc reuocanda.

℞.succ.mercurial.depurati,vel decoctio.rub.tinct.ering. l cyclam.vel radic.comm.aperitiuar. vel saluiæ, matric.netæ ℥.3.pulu.melanthij ʒ.2.f.iniectio in vterum.

Talis tamen acrior iniectio virginibus viros non xpertis instituenda non est, sed potiùs secessus,aut ffitus.Pessarium verò sit huiusmodi.

℞. radic.ireos, cyclam. ana ʒ.1. myrrh. elect. castor. ana .1.sem.rut. melanth.ana ʒ.ß. Ex his omnibus fit puluis, ex uo terebinthina excepto fingitur pessus.

Ex semimanipulo mercurialis parum trit.& hier. mplic. & mythrid.ana ʒ.ß. granis aliquot moschi dditis,f.etiam pess.Non omittenda cardiaca ad vies reficiendas capienda: conseru. bugloss.melyss. borrag.cort.citr.cond. ther.vet. mythrid.aut ex his & specieb. diamarg.trochis.de myrrh.rasur. eboris & cornu cerui cum syrupo limon.fingenda cōdita. Cæterùm fluor muliebris, qui ferè pituitosus & seosus,purgantibus,sudores mouentibus,aut vrinas, anescit. Lochia verò seu purgamenta à partu, eandem, quam menstrua, poscunt curationem.

De vteri 1 *præfocatione.* C A P. 59.

MVlta ad hanc rem ex capite 5. libr.6. de locis affectis, & Aëtio colligenda sunt. Vocatus in paroxysmo primùm an 2 viuat mulier, cogno-

1 *De suffocatione hysterica, quam alij strāgulatiōnē appellant.*

2 *Interdum enim mortuæ similis videtur, quòd spiritū non ducat.*

scendum est. Nam sæpè fit, vt grauiore 3 accessi- ne intereant, aut non aliter iaceant, quàm mortu- Infidele est signum vitæ, quod floccis naribus a- motis, vel vase pleno aqua imposito regioni stom- chi, colligitur. 4 Sternutatoriis potius de vita c- gnoscendum. Secundum est, vt causam cognosc- mus. Causæ sunt, menstruorum suppressio, sperm- tis corruptela in nubilibus, virginibus, viduis, & mulieribus, quæ natura sunt salaces, & præter co- suetudinem non miscentur viris. Aliquando h- mor quidam crassus, & veluti seminalis, vtero 5 co- lectus corrumpitur. In tali causa præfocationis vt- ri in paroxysmo extremorum vincula, 6 friction- maximè crurum ex sale & aceto, vel similibus. Od- rata 7 vtero: grauiter olentia naribus admouen- da sunt. Malè olentia, vt castoreum, galbanum 8 gagates lapis, capilli hominis, assa fœtida, plum- crematæ, cornu cerui, cornua reliquorum anima- lium cremata, euphorbium. Quæ omnia excipi po- sunt pice humida, vel in puluerem redacta galba- no, & rebus eiusmodi. Huius rei causam repetes e- proble. 60. Aphrodisæi. lib. 2. Odorata verò, qu- vtero admouentur, ziber, seu ciueta, bombax mos- chatus, aut gossipium moscho conspersum, oleum moscho perfusum, gallia moschata, alipta moscha- ta, caryophyllum, & similia.

3 *Ab impeditis respirandi instrumentis.*

4 *Vt helleboro et pyrethro naribus admotis, aut immisso puluere, aut etiã penna.*

5 *Et eius corruptione hysterica fit suffocatio, sublato respirationis vsu, propter oppressionẽ diaphragmatis.*

6 *Vt excitentur spiritus, & excitetur humor ad excretionem.*

7 *Vt in sinũ pudoris immittãtur, & vteri ceruicem.*

8 *Nisi mulier sit epilepsiæ obnoxia.*

℞. aliptæ moschatæ ℈. 2. ligni aloës, caryophyl- ana ℈. ß. aut ℈. 1. moschi, ambrę ana Gra. 3. excipian- tur oleo de spica. Aliud.

℞. galliæ moschatæ ʒ. 2. cinamomi, folij, macis caryophyl. ana ℈. 1. ambræ, moschi ana Gr. 3. labda- ni, styracis ana q. s. cum aqua rosata moschata fiat

uti ſuppoſitorium, quod indatur genitalibus. lueres eiuſmodi aliquãdo inſpergimus oleo co-io,de ſpica,laurino, de lilio, vt inde intinctis di-ũs 9 obſtetrix affricet os vteri in virginibus: in 9 *Vide Galenum cap.5. lib.6. de locis malè affect.* is etiam interiora. Et vt à paroxyſmo excitentur, llicandæ aures,nares,ſed maximè pili,qui puden-; adnaſcuntur. Aliquando etiam piper, zinziber, gemmę,& alia eiuſmodi pudendis immittuntur, naturam irritent ad excretionem. Et quia magna parte plenæ ſunt ventorum, glandulis, clyſteri-is, vnctionibus, quæ flatus diſcutiunt, vtendum it ex capite de colico dolore.

Excitatis à paroxyſmo nullum remedium me-is marito. Alioqui ſi retenti menſes in cauſa ſint, iouere oportebit ex proximo capite. Et ſi hu-or craſſus, purgationes conueniunt. Imperabis itur hieræ diacol. ℈. 4. aut infuſionem ʒ.1.ß.aga-ci trochiſc. vel ʒ. 2. pulueris hieræ picræ. Alio-ui.

℞.terebinthinæ lotæ in aqua matricariæ ℥. ß. ſe-in.dauci,agni caſti,cinamomi ana Gr.8.cum mo-co conſeruæ anthos fiat bolus. Aliud. *Remedia clyſterica ſuffocationi, quæ fit à feminis corruptione, dicata.*

℞.terebinthinæ ʒ.3.agarici trochiſcati ℈. 2. ſemi-s dauci,cannabis,ligni aloës an. Gr. 8.cum eadem onſerua fiat bolus.

Purgationes per interualla repetendæ ſunt, ſed aulatim imminuto modo. Laudatur caſtoreum er interualla datum. Hoc autem variis modis v-intur. Nam in paroxyſmo diſſoluimus in aceto cerrimo, & naribus admouemus, vel eius ℈. 2. aut 1. exhibemus cum aqua diſtillationis radicũ dauci el arthemiſiæ q. ſ. Acetum ſcylliticum, vel in quo

pulegium,calamenthum,thymum,origanum,co
za coxerint,naribus admotum,vel etiam potum
iuuat,etiam si vterum lædere videatur.

Laudatur ab antiquis succus & semen planta
nis. Cinamomum, lignum aloës, semen dauci,c
nabis,rutæ,agni casti,radix nimpheæ,& quæ sem
extinguunt.Vomitus,sternutatio, cucurbitulæ, p
mùm quidē inguinibus & coxis, deinde ilibus c
multa flamma affixæ. Hypochōdria quoque fasc
deligata & constricta. Glomeres fili anethino f
uenti,inculcati & calidi alternatim appressi pecti
Laudatur puluis conchulæ, seu blattæ byzantiæ,
pectunculorum.

Post alia quoque remedia dropaces & sinap
mi extremæ spinæ & ventri appositi. Balnea nat
ralia, frequens coitus, vnctio ex oleo dulci, in q
semen agni casti, cinamom. confracta omnia c
xerint,vt eo sumen & lumbi inungantur. Adiicit
aliquando pyrethrum,piper & similia. Sed ineun
ratio habitus corporis, temporis, anni, & reliqu
rum. Similiter clementer agendum est cum pr
gnantibus.

Quod ad phlebotomiam attinet, 10 suspectu
remedium est,nisi cùm suppressi sint menses. Tu
que eo modo, quo in mouendis mensibus. Siqu
dem nigella mulier est, malleoli venam phlebot
mo aperies:sin alba & mollis,vel scarificatu,vel sa
guisugis vtêris.

10 Nunquā enim venam secabis in suffocatione hysterica à seminis corruptione.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Υστερικὴ πνὶξ, Græcis dicitur vteri suffocatio, cum vter
sursum ascendit,vel quia inflatur & intumescit, vel quia pl

venis,quæ ad vterum pertinent,reuellitur:in qua passione, motu,sine sensu quasi mortuæ iacent, frequentiúsque vi-s & malè purgatis ac sterilibus accidit & iuuenculis ad erem procliuioribus. Vnum commune symptoma est, ectus respirationis,non quòd strangulentur.vt inquit Ga-us,quia nihil est, quod spirationem intercipiat, sed quia inflatus vterus primùm inteſtina, deinde mutuo conta-ventriculum & diaphragma comprimit adeò, vt dilata-equeant.Atque ob id non loquuntur, quia aëris satis non ahitur, aut extrà propellitur. Alij id referunt ad frigidi-em humidi & frigidi seminis totum corpus refrigerantis, sic transpiratio per poros illis sufficiat. Quanquam in nnullis hæc constant, & ratio, pulsus languidus,exiguus, aliquando nullus. Sed quia vterus maximum cum cor-per arterias habet consensum, cum cerebro verò per spi-membranas & neruos, horum membrorum actiones riè læduntur, admirandáque subsequuntur symptomata, æsertim sublato tetro vapore sursum ex causa coniuncta ius affectus. Cum accessio imminet, torpor mentis, pi-itia, crurum imbecillitas, pallor quidam faciei. Hinc so-r grauis, mentis desipientia, sensuum interceptio, ἀφωνια, urum contractio & similia. Quibusdam risus, aliis la-rymæ,aliis vtrunque, vt D. de Rochepot: quæ cùm vari-sa esset, eo affectu corripiebatur cum delirio risu,lachry-is, contractione oculorum. Alteri risus, deinde perturba-o mentis: hinc lachrymæ, à quibus etiam monitæ non ces-nt. Sed nihil admirabilius, quàm quod duabus filiabus æsidis Rhotomagensis contingere solebat in motu sur-m vteri, quo interuallis laborabant. Risu enim longo l horam, & horas duas imminente paroxysmo capieban-r, quem neque metu iniecto, neque hortatu, neque aliis tibus poterant compescere. Parentibus interrogatæ & ob-rgatæ respondebant se non posse continere risum. lliis priùs lachrymæ, deinde risus mouetur in eodem affe-tu. Sunt quæ magnam ducunt respirationem, in quibus ecesse est nullam fieri compressionem stomachi & cordis, d materiam aliò ferri. Inclinante accessione humiditas uædam è locis muliebribus prodit, ventris strepitus, la-atio vteri. Circuitu quodam redit morbus, hyeme præ-

Vteri affecti varia sympto mata, ob par-tium, quibus cum cõsentit. sympatheiã.

Suffocationis hystericæ causæ. sertim & Autumno. Causæ sunt refrigeratio vteri, sperm corruptela, humor quidam crassus, & veluti seminalis in v ro corruptus, grumus, menses suppressi, læuigatus & nimi vacuatus vterus. Sic enim ad loca humida sese conuertit è capite ac reliquo corpore immodico labore siccatus hit. Id quoque grauidis fieri potest inopiâ alimenti sicci facto vtero, & concalfacto labore. Eodem modo è de xione pituitæ à capite in præcordia, & impedita respiratio vtero ad humiditatem concurrente. In remediis hæ om causæ distinguendæ. Alij aiunt vacuato vtero, vt per imn dicam mensium fluxionem, aëre vterum repleri, & ita inf conniuente collo. Gratis etiam odoribus ad nares quib dam ascendit.

Suffocatio vteri quando cesset. Præfocatio vteri cessatione mensium naturali 45. an vel 50. vel cessat, vel ingrauescens interficit. Discernitur p mùm à syncope, pulsu, sudore, pallore, odoribus admotis. Nam hîc pulsus est aliquis, licet languidus, sudor frigid nullus, minor pallor, & odorata nocent, nisi admoueantur i ferioribus. In syncope contraria omnia. A Catalepsi vel quia rigor nullus, aut refrigeratio, qualis in corpore gelu co creto, nec oculi aperti, & similia. Ab apoplexia, sensu. Se tiunt enim, cùm punguntur, licet obtusè. Ab epilepsia, qu corpus non concutitur. A flatibus fieri intelligimus, cum ve ter intumuit.

Remedia sunt, odores fœtidi sursum admoti, vt bitum nis, castorei, galbani, picis liquidæ, pilorum combust rum, ruthæ, cæparum, alliorum: grati verò deorsum, vter vel ad coxas, ligaturæ dolorificæ in inferioribus partibu cucurbitulæ in inguinibus, pessaria trahentia, emplastru ceroneum. Vbi frigiditas & inde dolor, confectio Neræ, qu etiam conceptum iuuat, pretiosissimum suffumigium.

ANTO. VALETII EXERCIT. LIX.

PRæfocatio ab vtero vehemens est totius corpo ris refrigeratio, cui causa continens vapor mali gnus ab vtero sublatus. Materia, ex qua effertur va

, femen, vel menstruum, putre, suppressum, mo- humores praui, vteri abscessus. Pro magnitudi- causæ, & partium vtero consentientium læsio- varia insurgunt symptomata. Hinc ægra non- nquam sensu & motu priuatur, sine euidenti re- ratione & pulsu: aliàs illæsa ratione manente, mi deliquio concidit, & respirat difficulter: aliàs nuelluntur haud aliter membra, atque in epile- a. Paroxysmus primùm tollendus: deinde, vt ne urrat, prouidendum. Et quia vapor teter mali ius author sursum contendit, & vteri distensio à bletis vasis compressionem diaphragmatis, à qua efocatio, molitur, vsurpanda sunt, quæ spiritum alem, animalémque vehementer moueant, at- e vterum ipsum deorsum pellant. Itaque frictio- s fiunt extremarum partium, plantarum pedum, nuum, ex sale gemmæ in aceto dissoluto, coxa- m ligaturæ dolorificæ: cucurbitulę inguini, iliis, mbis, pubi, carnosæ tibiarum parti aptantur. Fu- us rerum graueolentium naribus captus, expul- cem facultatem stimulando præsenti est reme- o. Vnde & sternutatoria è castoreo puluerato, t helleboro, in nares indito, quàm citissimè opi- lantur. Alio cocto & expresso additur tantillum oës, eo imbuitur vmbilicus magno successu, quo- ndam opinione. His accedent propiora remè- a, linimenta in collum vteri indita, si mulier virũ m sit experta: suffitus aromatum, si virgo sit. Lini- entum erit ex olei moschati & nardini ana vnc. I. ic. mosch. styrac. calaminth. & ligni aloës ana ʒ.ß. ra addita pauca. Suffitus ex pulueribus aromatũ, enzoini, calam. arom. maioran. & simil. in trochis-

Hippoc. li. I. de morb. mu- lier. ad finem lib. de loc. in hom. & Gal. cap. 5. lib. 6. de loc. affect.

Suffocationis hystericæ cu- ratio.

cos ex aqua arthemisiæ compactis. Vbi ægra pa xysmo liberata, cardiacis recreabitur: tum verò plastrum de galbano cum pauco moscho vmbi apponetur. Cæterùm quia dæmonij hoc genus dici solet) non nisi ieiunio multo eiicitur, vitan erit vsus ouorum, carnium, vini, & eorũ quæ n tùm nutriunt, & semen augent.

Ad Rhagadas. *CAP. 60.*

1 Vt hæ partes dehiscant perīde ac callosæ Aquilonia tempestate manus.

2 Ad infringendā saniei acrimoniam, & vlcus detergendum.

3 Vel vnguēto diapōpholygos: itē ex cerussa, pompholyge, adipe suillo & aqua plantaginis.

RHagades vlcera sunt 1 ani & vteri deduct fissuras. Sed alia humida & saniosa, alia c losa, nonnulla cancrosa & feruida. Saniosa p mùm 2 ablues sero lactis, mulsa: deinde con lidabis tetrapharmaco in rosaceo dissoluto, me camentis è lithargyro 3 chalcitide, & metallis. C losa remollies œsypo humida, radice lilij, iride lyrica, quam excipies terebinthina. Alioqui vi lum oui assum cum lacte muliebri subactum im nes. Vbi feruet & cancri suspitio.

℞. cerussæ lotæ, tuthiæ præparatæ & puluer partes æqual. misce. Aliud.

℞. succi portulacæ, lactucæ, plantaginis, ps horum vnius ℥.3. Agitentur in plumbeo morta pistillo plumbeo ad crassitudinem. Aliud.

Valebit etiam ceratũ rosaceum Galeni cum s co solatri, vnguentum de cerussa, de plumbo, q bus tuthia lota & infriata commisceri debet.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ῥαγάδες fissuræ, vel rimæ, quibus partes musculosæ luti proscinduntur, vt labra quandoque & manus ex hemen

enti frigore. Nascuntur ex difficili partu, & violento
ı: in ano ex vi aliqua. Aliquando in causa est humoris
affluxus, aut condylomatum inflammatio & distensio
ı cute: Hæc vlcera vel saniosa sunt, vel callosa, vel can-
ı.
Conueniunt, diaponpholigos Nicolai mollitum liquido
:o rosaceo, vbi callus est, mucagine & adipibus emol-
tibus: si calor est, vitellus oui, succus cancrorum, planta-
s, clymeni, vnguentum de cerussa, de plumbo, lithargyro,
nilia.

NTO. VALETII EXERCIT. LX.

Hagades hiatia sunt vlcuscula, acrium humo-
rum decubitui accepta ferenda. In quibus sa-
s cumulatur, detersio ex hydromelite ineunda.
llum si contraxerint, cũ medula cerui, oleo lilio-
n & cera emolliũtur. Si calor in parte adest, huic
o rosaceo, vel vitello oui asso cũ lacte muliebri
acto subuenitur. At vbi cãcrosa labes inuri, cœ-
est, vnguentum de plumbo, & similia vsui sunt.
m interna sunt id genus vitia, iniectiones fiunt
aqua hordei cum melle rosaceo. Vel ex seri la-
s ℥.4. olei ros. ℥.2. tuth. præparat. ℥.ß. alumin. ʒ.2.
mortario & pistillo plumbeis ductis fit vnguen-
n, cuius portio in aq. hordei dissoluta iniicitur.

De mola. CAP. 61.

MOla cruditas quædam est, & 1 coagulatio materiæ, quam naturalis calor conformare
on potest, vixque 2 curatur. Vtendum tamen
primùm quidem mollientibus, ex capite de
irrho: deinde iis, quæ partum eiiciunt, & fœ-

1 Rudior, in digestáque moles in vtero ex seminis vitio, siue effœta vi, et sanguinis menstrui largiore affluxu cõcepta. Hippoc. lib. de Sterilibus.

2 Aristot. c.7. lib. 4. de generat. anim.

tum mortuum excludunt,quales sunt trochisci myrrha, hermodactyli, & alia eiusmodi. Dei opus erit manu chirurgica: vt nonnunquam s culum matricis adhibetur.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ea est naturæ prouidentia, vt calor opifex & for tor eorum quæ generantur, nunquam sit otiosus, sed qu libet materiam in opus aliquod miro artificio ducat, qu cunque tandem sit. Sic Aristoteles in putredine vermes nerari scribit, cum humidum substantificum, in quo c insitus est, dissoluitur, & extra, calore externo illecti effluit. Tum enim calor in exitu, ne proprio subiecto ferto intereat, quicquid est benignioris materiæ colli eámque effingit in animalculum aliquod, in quo conser queat, pro quantitate & qualitate illius materiæ, ex nihil maius efficere potest. Quod si eam quasi pro arbi tractare non possit, quia aut copiosior, aut minore co aut ex diuersis generibus constans, minúsque sequax, m strum generat, siquidem aliquid perfectius non licet. inepta omninò sit, aut herbam, aut aliquid adhuc rudius formabit, inducta quàm maxima fieri poterit, perfectio Naturæ enim, quæ in perpetua indiuidui successione co nuatur, lōgè satius est creare aliquid, quā nihil. Hoc idem stra quidem sententia in vtero generationi à natura destin fit, à spiritu illo gignitiuo & calore, quem non sine ratione domicilij architectum veteres Philosophi appellarunt. M teriam enim conuenientem & tractabilem si repererit vtriusque sexus semine, fœtum pulcherrimum ad vtriúsq exemplar diuinitus fabricatur, aut vni magis, quàm alt similem, pro ratione materiæ & viribus imaginatricis cultatis, tanquam optimi moderatoris. Si verò ipse i becillior sit, materia autem subiecta qualitate, quantita consistentia, aut mixtione alicuius extranei, vt sang nis crassi, aut alterius succi vitiosi ineptior ad tantam p fectionem, aliquid tamen, ne nihil, generat, siue a

ιtum, siue rude & expers vitæ. Vidimus mulierem, quæ m nouem mensium spatio vterum gestâsset, omnibus, æ in legitimo partu euenire solent, mirificè respondenti-s, tandem nihil aliud præter animalia quædam ranis haud similia cum multis purgationibus cruentis & corruptis lucem edidit: aliam, cui carnea moles informis exiit cum tu, veluti superfœtatione quadam.

F. Valeriola multas protulit & admirandas in huiusmodi rtubus obseruationes, maximéque curationem de mola, i partus quatuor mensium erat alligatus, cùm ipsa iam pro ero fœtu nouem menses in vtero latitâsset. Qui quia ma-riam hanc copiosissimè & doctissimè tractat, longiori de-onstrationi supersedendum putamus, summam generatio-s tantùm complexi.

Primùm carnem hanc informem, & tanquam exiguum uoddam chaos non eodem modo, quo vermes, in vtero ge-erari à calore tantùm coquente, & humore crasso ac visci-o, sed ex semine & viri, & mulieris efformari à spiritu illo gnitiuo, indicio sunt membranæ, quibus aliquando integi-ır, ligamenta, superfœtatio fœtu alligato, incrementum, iotus quidam tremulus cum tumore vteri. Quæ omnia oncepti fœtus speciem per initia exhibent. Neque vn-uam quisquam sine coïtu concipi obseruauit. Caussa igi-ır efficiens erit spiritus ille, qui opificis vices gerit: mate-a, semen cum multo crasso & spisso sanguine menstruo oncreto & indurato: vel (vt ait Hippocr. de Sterilibus) mor-osum semen viri & modicum, cum mensium copia: for-na, modò perfectior & animata (nam & animalia illa spe-iem quandam molæ, quòd eodem modo, iisdémque de caus-is generentur, esse putamus) modò rudior & expers vitæ, licet ugeatur & increscat. *Mola sine coïtu non cōcipitur.*

Galenus scribit fœtum ita informari in vtero, vt primùm iuat tanquam planta: deinde vt brutum: postremò vt homo: non quòd tot simul formæ in homine contineantur, tan-quam Geryone quodam, sed quia cùm quatuor sint naturæ perfectiones, esse nimirum, vt in elementis: viuere, vt in plan-tis, sentire vt in animalibus, & intelligere, vt in homine, po-steriores prioribus continentur, vt numeri minores ma-

ioribus. Vt enim vnitas non est binarius, neque binarius ternarius: binarius tamen continet vnitatem, & ternarius narium: ita quod essentiam duntaxat habet, necesse non vt viuat, neque quod viuit, vt sentiat, aut quod sentit, inte gat. Quod tamen intelligit & sentit vt homo, necessariò & rerum natura cohæret, & viuit. Atque hæc vera ratio est veteribus homo μικροκόσμος dicatur. Eius enim forma cæ rarum omnium perfectionem complectitur, siquidem ess tiam cum elementis, vitam cum plantis, sensum cum anin libus, intelligentiam cum formis diuinis habet commun Cùm igitur natura ita progrediatur, non vt ex specie ali speciem procreet, vt ex planta hominem, sed formam pe ciat gradatim ascendendo, haud absurdum fortasse fue neque à Galeni sententia alienum in hac portentosa gene tione idem fieri. Primùm enim rudis quædam moles gig tur, in qua si natura vitio materiæ, quasi in itinere, intercip tur, consistit, neque aliud quicquam addit. Sin vlteriùs nu vitio repugnante progrediatur, paulatim perficit, vt iam deatur stipes, deinde animal. Cuius pro materiæ quanti te & temperamento variè figura immutatur, & corporis e gies. Hinc fortasse ex molis aliæ rudiores, aliæ propiùs legitimum fœtum accedentes, aliæ variis animalium imp fectorum figuris effictæ conspiciuntur. Finis autem se per est generatio humanæ naturæ, ad quam perfection diuina facultas corporis nostri architectatrix, vteri vitio, c luuie humorum, materiæ ineptitudine, & caloris imbeci tate præpedita, peruenire non potuit, nonnunquam eti alterato optimo semine ab aëre externo, aut vteri intem rie, vt frigore. Locus generationis huius præter vterum n lus est. Tempus & reliqua ferè omnia, vt in legitimo par Hinc fit, vt in principio à vero partu distingui non pos Menses supprimuntur, vterus attollitur, nausea & von tiones incurrunt, motus in vtero tremulus percipitur, si sit à mola, siue ab vtero veluti inutile pondus excutere co tendente. Quòd si animatum sit, quicquid illud est, diffi lius adhuc internoscitur. Certissima signa sunt, primum tempus legitimi partus excesserit. Nam aliquando gestat mola decem, duodecim & plures menses: aliquando toto vi

Homo cur μικροκόσμος appellatus.

Molæ conceptæ certissima signa.

tio sæpe foras expellitur primis mensibus. Deinde si mo-
instar lapidis percipiatur à latere in latus, non qualis in-
fœtui, qui calcitrat circumuoluitur, neque eo tempore,
nense 3. in maribus: 4. in fœminis. Præterea sanguis
nstruus, qui in vterum delabitur, in alimentum non ita
umitur, sed corrumpitur, vnde vterum pei us affici ne-
e est, & per consensum corpus vniuersum. Hinc ventris
nor maior & tensio, color fœdior, appetentia magis
ecta, grauitas difficilior, quàm in vera impraegnatione.
l nihil adhuc certius, quàm si mammæ tumeant sine
te. Si initio deprehendatur, non expectandum tempus
tus: Sic enim sæpe incurabilis est, aut onere grauata
tura propulsatur, sed exeundo interficit, aut dolores
rbissimos, symptomatáque periculosa inuehit. Quibus
rpiniani visa est mulier nobilis interiisse, cùm molam ge-
sset duodecim mensibus.

Curatur sanguinis missione, laxatis partibus fotu, me-
amentis aperientibus, & iis omnibus, quæ abortum
uocant. Alioqui Chirurgia est opus, videndúmque an
ideat ori vteri, an superiore parte, vel ad latera, vt reme-
adaptes. Si vel ante, vel post veram impraegnationem o-
tur, fœtum necat.

ANTO. VALETII EXERCIT. LXI.

PAuco semine, eóque morboso, ad multum san- *Gale. lib. 14. de vsu part.*
guinem menstruum concedente, progignitur
mola. Calor enim in illo debilis efficit, vt for-
matrix facultas eam materiam effingere non possit:
unde manet rudis quædam caro, quæ per suas ve-
nas non secus alitur, ac fœtus. Sed certis quibusdam
signis ex Hollerio facilè ediscendis internoscitur.
Curationem autem recipit menstrua prouocanti-
bus medicamentis.

De Hernia. CAP. 62.

1 Vt ad diagnosim, prognosim & curationē herniæ.

QVæ 1 ad hanc rem pertinent, plurima cap. & sequentibus libri 7. Cornelij Celsi. Mu quoque apud Paulum & Aëtium.

Cæterùm vinculum quoddam membranosu est, vtrinque ab inguinibus procedens, in periton exporrectum, cuius robore peritonæum confirm tur. Atque hinc omentum & intestina. Relaxatu herniam facit, descendítq; plus, minúsue intesti & omentum, aliquando in inguina, nonnunqu in scrotum, vnde nomina enterocele & epiploce

2 Labore, ictu, casu.

3 Leue, distributioni chyli & secretioni stercoris dictum, quod à suo mesaræo diuulsum descēdit. Quāobrem in entero cele ferè fit cæci intestini prolapsu, quæ nihil aliud est, quàm apophysis quædā cum mesenterio minimè connexa, & propterea absolutè intestinum dicitur. Comm. in sent. 3. sect. 4 lib. 6. Epid.

Aliquando 2 rupto peritonæo idem fit. Gra malum est, cùm 3 intestinum descēdit, intestinú que in scroto conuoluitur. Supprimuntur fæces, gurgitántque in ventrem. Testiculus erythroïde nica vestitur. Post hanc verò adnata est δάρτ In superficiem extenditur folliculus genitalis, qu ὄσχεον Græci, scrotum Latini vocant.

Inter erythroïdem & darton, & inter testicul & erythroidem, aut etiam in scroto, aquosa sani aut aqua colligitur, vnde hydrocele. Nonnunq soli flatus herniam repræsentant. Id recens na puerulis sæpe contingit, faciléque discutitur. Va cosus ramex, sarcocele, testiculorum inflammati tumor & similia extra rationem herniæ sunt.

Aquosa & ventosa hernia remediis curantur, qu descripta sunt in ascite & tympanite. In aquo peculiariter laudatur emplastrum factum è recen stercore vaccino, & tertia parte pulueris boli arm næ, vel sang. draconis. Laudatur & semuncia pulu ris è cremata radice brassicæ. Puluis is incorpor

adipe suillo vetere. Ad enterocelem & epiplo-
em multa remedia sunt medica, tum quæ per os
nuntur, tum quæ apponuntur. Sed in primis ha-
ıda ratio, vt quod decidit, reponatur. Quies ad
ıltos dies imperetur: molli lecto decumbant,
ratione corporis, abstineant clamoribus. Et in
egerendo manum apprimant pubi & scroto, ne 4 *Imo danda opera, vt faeces durae non sint, sed molles.*
id recidat. Fasciæ seu loculamenta scroti ex pan-
ulis comparentur, sed ita compactis, vt solida
ıt. Optimúmque fuerit materiam eiusmodi fas-
ırum adstringentem materiam primùm imbibis-
Possunt & ex ligno, ferro, aut alioqui solidiore
ateria confici, sed ita vt interiori parte, qua scro-
m contingant & inguina, molliori corpore indu-
ntur. Laudatur succus iaceæ 5 vtriúsque. Datur 5 *Praesertim tamen albae.*
ıgulis diebus manè, quantum testa oui capiat,
ım modico vini albi. Ex eodem succo depurato
lepi & syrupi comparati possunt.

Laudatur pul. & succus radicis consolidæ ma-
ris, rusci, omundæ regalis, sigilli Salomonis, panis
ıculi, radicis valerianæ. Pulueris ʒ.i. datur pueris
ı lacte cocto, addito oui vitello, aut ex solo oui vi-
ello. Succis vtemur, vt succo iaceæ, eodem modo,
m. thlaspi, vermibus terrenis, limatura chalybis,
ıpide, quem vulgò (diament) vocāt, hepatica trita.
t hæc quidem probata multis. Herbula 6 est in 6 *Haec herniaria dicta. Ab aliis herba Hollerij.*
ıbulosis nascens: ramulos multos in terram spar-
it, foliis minimis & rotundulis, alis follicatis ex vi-
idi flauescentibus, per ramulos sparsis, adstringen-
e gustu, ex qua succus expressus subinde affuso vi-
ıo albo, certissimum, & aliquoties probatū reme-
lium cōtra descensum intestini. Nam nouē diebus

7 Puerorum pulticulæ ex pane albißimo in tenuißimum puluerem redacto & lacte conficiãtur: quibus mellis nõnihil addi poterit, vt aluus fluat liberius.

ita percurat, vt postea non redeat malum. 7 Fa lis inuentu Autumno.

Ex radicibus Osmundæ regalis repurgatis fiu syrupi, qui huic rei conueniant. Radices eiusmo in nigro vino austero coqui possunt, & inde em plastra fingi. Alioqui vtẽdum erit emplastro Pha macopolarum contra rupturam. Valet & lentici aquæ trita & alligata, similiter & cicuta valet, ra dix pentaphylli sicca trita ʒ. pondere ex vino da Semuncia foliorum equiseti tritorum ex aqua ca da. Parabile emplastrum ex ℥.1. bdelij, manè qu dem subacta cum saliua hominis: vespere verò cu vino austero. Radix cyperi, arnoglossi, aristoloch longæ & rotundæ in emplastrum formata, & tri prius, deinde data potui.

Emplastrum.

℞. mastichis, corticis thuris, nucis cupres myrrhæ, sarcocollæ, glutinis piscis (vsblach vo cant, & ichthyocollam) ana ℥. ß. ichthyocolla aceto dissoluatur, reliqua trita misceantur, exte dantur in aluta.

E nucibus cupressi & gallis immaturis ad co sumptionem coctis emplastra fiunt parabilia, qu in mensem relinquantur, nisi superueniat dolo Liquor autem, in quo coxerint, potui datur.

Probatissimum istud est Octauio. ℞. balaustio rum ℥.1.ß. gallarum ℥.ß. radicis asphodeli, radic narcissi, aut (si hæ radices desunt) radicis arnoglos & betæ, loco personatæ, ana ℥.1.ß. coquantur in vi no, tundantur in emplastrum, subigantur.

Aliud.

℞. spumæ argenti vehementer combustæ ℥.

ti ℔.2. & ℥.3.olei cydoniorum ℔. ß. ſucci plan-
inis ℥. 2. Spuma argenti in aceto extinguatur,
mdum feruens: deinde teratur. Tum adiecto
o & ſucco, perpetuò agitando fiat decoctio ſe-
dum artem, vt habeas emplaſtrum, quod qui-
n diebus continuis adhibetur.

Aliud emplaſtrum.

℞. thuris, maſtichis, ſarcocollæ, acaciæ, lapi-
hæmatitis, mummiæ, tracaganthi, gummi ara-
i, terræ ſigillatæ ana ʒ.3. boli armenæ, gallæ, li-
rgyri, balauſtiorum, nucis cupreſſi, malicorij,
tolochiæ longæ & rotundæ, corticis oliba-
roſarum, radicis vtriuſque conſolidæ, orobi, ſi-
inis, ſambuci, cyperi ana ℥.ß. picis naualis ʒ.2.ß.
lophoniæ, reſinæ pini, terebinthinæ ana ℥.1.
ci querni ℥. 1. ß. ceræ ʒ.2. pilorum leporis vſto-
n ʒ. 4. olei, in quo ficus pingues incoctæ ſint,
ß. fiant magdaleones ſecundum artem, de qui-
s portio extendatur in aluta, applicetur. Quòd
iis remediis nihil proficitur, ad Chirurgiam ve-
ndum eſt, quam ex 6. Pauli, 7. Celſi, & recentio-
us colliges.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ad oſſa pubis non perforatur peritonæum, ſed productio
ædam illius deſcendit in ſcrotum, per cuius meatum va-
ſpermatica, arteria ſcilicet & vena, perreptant ad teſtes, &
eundem locum eiaculatoria aſcendunt, vt inſerantur col-
pudendi. In hac productione multi tumores fiunt, quos
æci κήλας vocant, modò in ſcroto, modò ſupra ſcrotum,
a parte in illud deſcendit. Quorum omnium cauſa eſt vel
tus, aut aqua ibi contenta, aut caro, aut tumor venarum

Hernia fit productio tãtum non rupto, peritonæo.

varicoſus: vel delapſa pars aliqua ex iis, quæ intra pe
næum continentur, vt inteſtinum & epiploon. Idque ſi
rupto peritonæo, vel relaxato & hiante. Ex omnibus au
inteſtinis ſolum ileon, in quo chylus ſemper continetur,
cidit. Nam rectum in anum, cum relaxatur, deſcendit. Co
alligatum eſt renibus, & altiùs aſcendit ad ventriculum. I
na & tenuia inteſtina ſublimiora ſunt. Ileon itaque tan
ſupereſt, vel cæcum. Neque enim de duodeno vlla dubit
Duo igitur in his affectibus ſtatim initio diſtinguenda ſ
an ſit aqua, vel flatus, vel caro, vel varicoſus ramex: in m
ribus, laxatio foraminis ligamenti deſcendentis ad inter
partem inguinis: aut ileon delapſum, vel epiploon: non
addunt muſculos ruptos epigaſtrij. Deinde ſi quid deſce
rit, qua parte ſit, & an ruptione, an relaxatione id fiat. Si a
fuerit, hydrocele: ſi flatus, pneumatocele: ſi caro, ſarcocel
varices, cirſocele: ſi ileon, enterocele: ſi epiploon, epiplo
nominatur. A ſitu verò partium, bubonocele, in ingu
oſcheocele in ſcroto dicitur. Quibuſdam teſticulus in ing
tranſlatus impoſuit, vt herniam crederent. Aliquando et
hi affectus inter ſe complicantur. Sæpè vehementi imag
tione libidinoſis colligitur ſemen inter tunicas teſticuli, v
deatur quædam eſſe ſarcocele, aut hydrocele. In quibus
nibus cauendum, ne iudicando fallamur. Primùm in he
aquoſa cognoſcenda omnis aditus lucis intercludatur, &
iecta candelâ cerea, videatur nunquid pelluceat. Eſt enim
quando durities, quæ plenitudine & tenſione fallit, vt vi
tur eſſe carnoſa, aut inteſtinalis, ſed pelluciditas fraudem
tegit. Sed quia pelluciditas conuenit etiam flatuoſæ, ad l
tatem reſpiciendum. Nam aquoſa obſcurior eſt & grau
quàm flatuoſa. Vbi conſtiterit de aqua, videndum quo l
contineatur. Qua in re veteres ſatis perplexi & confuſi vid
tur. Galenus de tumoribus ſcribit in tunicis, quæ teſtes
biunt, contineri. Paulus in corporibus ſcrotum implica
bus. Celſus integris membranis colligi: alij ruptis etia
relaxatis. Alij modò intra tunicas, modò intra membra
Si inter tunicas, vel inter ſummam & mediam, vel medi
& imam. De loco certè & ad prædictionem, & ad curat
nem non eſt ambigendum. Nam aliquando in ſuperfic
ſcroto continetur: aliquando profundiùs. Sed cùm teſticu

Ileon ſolum, vel cæcũ procidit in hernia.

Hydrocele. Pneumatocle Sarcocele. Cirſocele. Enterocele. Epiplocele. Bubonocele. Oſcheocele.

Seminis collectio inter teſticuli tunicas herniã ementitur.

Aqua quo loco in hydrocele contineatur.

ous tunicis insignibus inuoluatur, erythroide, quam se-
ur dartos, ferè semper hydrocele fit, vel inter has duas, vel
to scroto. Hic totum scrotum intumescit sine rugis, vesi-
iflatæ simile. Illîc tumor tantùm in testiculo percipitur,
túrque rotundus & tensus rugato & laxiore scroto. Ali-
ndo, vt Paulus scribit, peculiari quadam tunica humor ille
prehenditur, quæ supernascitur, veluti atheroma quod-
, aut steatoma, vt videatur esse tertius testiculus. Quine-
videre contigit in puero Typographi filio tertium testi-
m. Nec desunt, qui asserant quibusdam familiis peculia-
sse, vt tertium habeant testiculum. In mulieribus Aëtius
orem aquosum fieri scribit circa pudendi alas inflationi
lem, debilem, mollem, vt humor fluctuans appareat, mo-
in vna parte, modò in vtraque tantùm. His perspectis
humoris natura cogitandum, an tenuis, an albugineus,
sanguineus & fæculentus, vt naturæ humoris remedia
ptentur. Si ægro venter tumeat, symptoma est hydropis.
neumatocele similia omnia, nisi quòd, vt dixi, perspicui-
& leuitas maior adest, quia dilatatio fit à flatulento spiri-
Fit aliquando vel in quatuor vasis testiculos alentibus, vel
rteriis darton intercurrentibus. Ille durior, nec compres-
ligitorum euanescit, recipítque curationem: hic oppresso
ito intrò recurrit & euanescit, víxque curatur, periculo
incessab[illegible] sanguinis profluuio imminente. Fit sine hy-
ope, & cum hydrope. Sarcocele, tumore, duritie & colo-
vbíque sui simili dignoscitur. Est enim tumor rotun-
s, oblongus, durus, formam testiculi referens, qui lon-
tempore pedetentim increuit. Quibus duobus ab en-
ocele distinguitur, quæ mollior est & repentè oborta,
à carne duriore in aliqua scroti parte nata. Galenus ad
rrhum refert. Aliquando testiculi, aliquando nerui, à
ibus testes dependent, indurantur, aut inter tunicas ca-
illa generatur. Causæ sunt, fluxio, ictus, succisio rami-
non rectè curata, & similia, quæ scirrhos procreant.
rsocele, id est, varicosus ramex, cum venæ intumescunt
ticulum nutrientes. Sentitur diuersitas tumorum & par-
tas in epidydymide & vasis spermaticis, quæ sunt veluti
nglomerata & intorta. Paulus vasorum aut darti dilata-
onem κιρσοὺς, id est, varices simplici vocabulo appellat: co-

Paul. Æg. cap. 45. li. 6.

Sarcocele ab enterocele duobus modis distincta.

rum verò, quæ testiculum nutriunt, κιρσοκήλην. Celsus ex-
ci varietate quatuor differentias facit, omnésque vno no-
ne comprehendit. In enterocele signa sunt, tumor mollis,
pentè natus. Augetur vel minuitur pro ratione materiæ
lectæ. Clamore & cibi satietate crescit, frigore contrahi-
scrotum multum distentum apparet, magis in vna, quàm
tera parte. Tactu sæpè discernuntur excrementa indur-
nec excerni possunt, vt videatur iliaca passio. Cùm ad ing-
retruditur, murmur flatulentum percipitur. Quod fit, c-
æger supinus iacet, & quiescit. In epiplocele percipitur v-
ti strophiolum molliusculum, lubricum, inæquale: tu-
paruus, frequentiùs in osse pubis, quàm scroto. Idem s-
per manet, siue à cibo, siue ante cibum, & quouis modo
locetur, aut hûc & illûc moueatur corpus, nec retento
ritu adeò increscit. In his duobus videndum an ruptum
peritonæum, an relaxatum. Ruptura fit in lateribus
ilium post saltum, ictum, vehementem corporis contor-
nem. Initio tumor paruus, progressu temporis augetur. P-
latim enim magis disrumpitur peritonæum. Quæ tumor
faciunt, in summa cute apparent, quia extra peritonæum
lapsa sunt, atque à sola cute teguntur, magísque suprà sc-
tum. Dolor punctorius sequitur, & quasi lacerans. Contra
relaxatione. Tumorem enim efficientia cum maiore ren-
sentiuntur, quia intendunt meatum illum peritonæi,
quem vasa & musculi cremasteres descendunt, videnturq;
esse in secundo vase, quæ vbi in ventrem recipiuntur, tum
cessat. Si vel omentum, vel ileon remaneat in illo meatu,
perueniat ad scrotum, bubonocele erit, in ipso nimirùm
guine affectu consistente. In mulieribus fit ob fœtus mag-
tudinem aut multitudinem. Alioqui rarò hernia labora-
quòd peritonæum firmius continendo fœtui habeant. O-
nium periculosissima enterocele, præsertim si reduci nequ-
intestinum. Sinistra parte adhuc grauior, vbi colum con-
lutum definit in rectum, & multa intestina tenuia incu-
bunt. Quibusdam inde singultuosæ febres, in quibus repo-
to intestino, mors acceleratur. In aliis non reposito, gangr-
na. Experientia etiam docuit paulò pòst mori quibus vi-
ponitur.

Enteroceles signa.

Peritonæi rupti notæ à signis eiusdem relaxati distinctæ.

Enterocele omnium grauissima præsertim si sinistræ parti incumbat.

Carnosa insignis non curatur, sed testiculus extrahe-

Neque cirsocele, sed minùs molesta est. Epiloon ob mol *Sarcocele in-*
n vix reducitur. Remedia adhibenda vacuato ventre à *signis nō cu-*
ore & flatu, blando clystêre aut medicamento. Inunctio- *ratur.*
acculi, ligamenta, subligaculum, decocta, emplastra. Ex-
um remedium in ferro. Alij aperiunt ventrem ad intesti-
t dissito retrahatur intestinum. Id fit supra ilia, via ad va-
ermatica, quæ proinde separantur, & peritonæi locus
tringitur, non colligatur, ne impediatur generatio. Peri-
sum certè remedium, & sæpè frustrà tentatum: ex quo
græna oritur & mors, vt cuidam in suburbio sancti Ger-
i. Alij sectionem faciunt ad ilia: vbi alligant productio-
illam peritonæi simul cum vasis spermaticis. Deinde cu-
vulnus callo illîc obducto. Alij id faciunt punceto vo-
aureo in ilibus, quà permeant vasa spermatica, acu du-
& exceptis vinculo vasis illis & vicinis corporibus. Ex-
mentum fit contrectato & deorsum tracto testiculo, vt
lligas, an sit vas spermaticum. Et certè si quis vasis illis
ligatis constringere posset peritonæum, neque testicu-
xcidendus esset, neque impediretur generatio. In aquo-
uoque ramice si nihil efficitur fomentis, cataplasmatis,
lastris, diæta, purgationibus, ad incisionem, punctio-
, cultellum, cauterium actuale, potentiale veniendum.
bita tamen ratione corporis, viscerum, partis affectæ,
ultis diebus præparato ægro, ad mensem aut 40. dies
ibitis emplastris superiori parti, qua humor defluit. Se-
periculosa è cultello. Multis gangræna inde mota, atque
mors.

Melius cauterium potentiale, & alia remedia. Anno *Hernia a-*
5 5. mense Martio in suburbio sancti Germani, nobili *quosa aperta*
dam cultello aperta hernia aquosa, vnde in gangrænam, *salutaris.*
orem intolerabilem febrem & delirium incidit, vnde
rs ab omnibus expectabatur. Exclusa multa aqua per
thram, concisa magna parte gangrænæ, conualuit præter
ectationem. Cauendum quoque, ne assiduo fotu exco-
tur testiculus & corrumpatur, vt vidimus contigisse in
iosо ramice.

ANTO. VALETII EXERCIT. LXI

HErniarum frequentiſſima enterocele non ritonæi ſolius, ſed ipſius quoque tendinis muſculi, cui peritonæos tunica innititur, mor eſt, iſque in ſitu, ob inteſtini ad alterutrum ingu aut ad ſcrotum prolapſum. Hic ſi negligatur, te culi corruptelam affert, vt ad curationem hic q que ſit auferendus. Purgato corpore clyſteri (qui minore quantitate, ſed irritante facultate, a perari debent, ne portio in prolapſum inteſtinu feratur) vel catharticis, adeóq; prægreſſo fotu in ſtino repoſito, ſumpta & admota adſtringētia p derunt. Itaque ex conſeru. ſymphyti maioris, cor citr. condît. cum puluere oſmundæ regal. bol. a terr. ſigill. roſ. rub. maſtich. & ſimilib. condîta pa tur. Admouentur hæc.

℞. maſtich. ſarcocoll. glut. piſc. ana ℥. ß. radic. conſo maior. oſmund. reg. ſigill. Salom. ana ʒ. 2. Diſſoluantur g mi in aceto: radices bene purgentur, cum oleo de ſpica & ſtino f. emplaſtrum, quod pinſatur cum ſaliua limacum.

Vtiliſſimum quoque eſt emplaſtrum è limaci tritis cum thure, maſtiche, bdellio. Item.

℞. maſſæ emplaſtri contra rupturam ℥. ß. maſtich. cocoll. glutin. piſc. ana ʒ. 2. cum oleo maſtich. & coſtin. f. plaſtr.

Priuſquam applicetur, vngatur locus pingue ne cerui. Mirabilis eſt Hollerianæ herbæ, hernia propterea appellant, ad hunc affectum proflig dum efficacia. Eius aquæ ſtillatitiæ arte Chym extractæ vnico hauſtu, cùm tentata alia reme non reſponderent, paucis abhinc diebus curatus adoleſcēs in gymnaſio Haricuriano, cui citatior

insignem herniam conciliârat. Admotum au-
emplàstrum huiusmodi.

℞.emplastr. contr. rupt.& de grat. dei ana ℥.1.sang.drac.
:r.radic.osmund.regal.oliban.puluera.ana ʒ.2.cum mo-
olei myrtill.molliantur in igne,& f.emplast.super alutã.

De arthritide. C*AP*. 63.

1 Vratio in 1 vacuando & roborando. Vacua-
mus & repellendo, & diuertendo, & propriè
uando in cautionem, & initio morbi, etiam si
ritis frigida est. Si quidem nihil aliud prohi-
, detrahendus sanguis est. Ischio, id est, coxa,
crure laborante 2 venas brachij diuidimus. Et,
uidem fluxio est à capite, 3 mediam: si à reli-
, corpore basilicam.
4 Hippocrates non satis manifesta ratione ve-
post aures aperit, vbi coxendix afficitur. Ara-
vehementer laudant phlebotomiam ex inter-
lo annularis & parui digiti.
Brachiis laborantibus deplendus sanguis est è
re, & perpetuò secundum rectitudinem. In co-
dice post phlebotomiam è brachio, venam po-
is & malleoli incidere oportet. Multò magis, si
guis in causa est.
Quòd si dextrum crus, dextrum item brachium
oret, è sinistris membris vena secanda est. Si
ò in omnia membra dolor sparsus est, ex eo,
od minùs laborat.

1 *Arthritis enim ex humoris morbifici copia & articuli imbecillitate nascitur.*

2 *Ad prohibendũ morbificæ materiæ generationem, & ad fluentis reuulsionem.*

3 *Et hepatis & viscerum ratio habebatur.*

4 *Aph.22. sect.5. lib.6.* τῶν ἐπιδημ.

Purgatio.

In biliosa arthritide & serosa Arabes 6 fortiori-
s catharticis vtuntur. Alij primùm quidem leuio-
us, vt cassia: deinde fortioribus. Melius fuerit

6 *Vt diacarthamo, electario de succo rosarum.*

7 *Vt caßia, catholico, syrup. rosf. pallidarum laxatiuo.*
8 *Ad deriuationem materiæ.*
9 *Nam melãcholicos ex Hippocrate serio purgare oportet.*
10 *Hippoc. libr. de affe-ctionibus.*

partem materiæ leui 7 pharmaco repurgare. Qu
est reliquum, partim 8 vrinis, partim sudori
excludendum.

In pituitosa aluus magis ducenda, vt cum 9 m
lancholia in vitio est. Solo 10 potu lactis asin
& decocto radicis graminis dulcorato cum mo
co saccharo, calidæ arthritides internæ curant
Purgationes ex superioribus repetẽdæ sunt, & m
ximè ex morbis capitis. Peculiariter laudatur p
gatio, quæ fit ex hermodactylis. Græcis & Ara
bus pilulæ sunt de hermodactylis paratæ in off
nis: maiores, in causa frigida: minores, in ca
calida. Minoribus rhabarbarum: maioribus ag
cum adiicies, vt massæ pilularum ʒ.1. sit, reliqu
rum ℈.1. Græci hoc modo.

11 *Vel. ℞. aloës, hermodactyl. myrobala. turbit. colocynthid. sagapeni ana ʒ.6. castorei, sarcocollæ, opopanacis, euphorbij, rutæ agrest. ana ʒ.3. cum succo braßicæ f. massa.*

℞. 11 hermodactyl. ℥. ß. anisi, cumini, pip
communis & longi, croci, medull. semn. cartha
ana ℈.1. moschi Gra. 2. cum aqua saluiæ fiat ma
Dosis ℈.4. ex hydromelite. Arabes hoc. ℞. herm
dactylorum ʒ.3.ß. cumini, zinziberis ana ℈.1. tr
incorporentur cum melle. Datur cum aqua tepi
Hæc in pituita magis cõueniunt. In biliosa singu
dosibus grana duo aut tria dacrydij adiici possu
In biliosa hoc modo componunt.

℞. aloës ʒ. 1. dacrydij Gra. 15. rosarum rub
rum, sem. apij & fœniculi ana ℈. ß. hermodact
ʒ.3. mastichis ʒ.2. rhabarbari ʒ.1. sacchari ʒ.3. F
puluis, detur ex aqua calida.

Vtuntur electario de succo rosarum & diacyd
nio cathartico in biliosa. In pituitosa ℥. ß. turb
gummosi in lacte cocti, vt expressio bibatur. N
reformidant ℈.1. dacrydij cum saccharo rosato.

Comp

compararit & pilulas ex ʒ.3. sarcocollæ, serapini opopanacis. Sed videndũ in vsu fortium pharcorum, ne æger macilento sit corpore, virtute ita firma, maximè ventriculi & intestinorum. iculum enim inde fit, ne citetur dysenteria. Et modactylus natura sua stomachum lædit. Prorea quidam è veteribus non radice, sed herba s vtebantur: nihilominus adiectis, quæ stomam roborant.

lexãder loco hermodactyli corronopodio hervtebatur.

Plurimùm laudantur hæ pilulæ, nec stomachum dunt.

℞.agar.ʒ.1.nucis moschatæ, zinziberis ana ℈.ß. undãtur in aqua menthæ. Fiat leuis feruor super idos cineres. Materiæ expressæ adde rhabarbari .pul.hieræ diacoloc.ʒ.1.ß.dacrydij ℈.ß.cũ infune, ex aqua menthæ fiãt pilulę. Dosis ʒ.1.vel ℈.4.

Quinque topicorum scopi. Topica sunt, vt 12 doem leniant, 13 repellant, 14 coquant, 15 discunt, 16 roborent. Celebre iam olim, nunc etiam quentatum remedium.

℞. 17 medullæ panis P.1. dissoluatur in lacte cao muliebri, bubulo, vel ouillo, cui adde croci ʒ.ß si vehemens dolor fuerit & calor, adde opij à ʒ. ad ʒ.2. plus minusve.

℞. tria 18 albumina ouorum benè agitata & deimata cũ ℥.1.olei rosati, misce. Linteola in medimento madefacta applica. Aliud.

12 Temperatione humorũ, & habitus restitutione.
13 Incrassando, acrimoniam infringendo.
14 Pepasmũ mitificando inducant.
15 Inaspectabilem purgationem & diaphoresim faciendo.
16 Partẽ nimirùm infirmam.
17 At ineũte morbo sumes micam panis siliginei q. s. maceretur in aqua rosacea: deinde coquatur in lacte vaccino f. cataplasma. Ac si pars sit rubore suffusa. ℞. aquæ plã tag. & solani. ℔.ß. aceti ℥. 1. ĩbuta sple nia eo oxyto parti admoueantur. Deinde parari poterit cataplasma ex folijs hyoscyami lacte bubulo coctis, quod mirificè proderit. 18 Ouorum albumina non æquè sunt: Nam exitu prohibent humorem.

℞.cerussæ ℥. 2. dissolue in aqua endiuiæ & m
dico aceti,fiat liquidum vnguentũ.Quòd si ad n
cotica per doloris vehementiam deueniendum,
℞.ol.ros.℥.4.opij ʒ.2.concorporentur. Aliud.
℞.butyri recen.℥.2.mandragoræ subtilissimę t
tæ ʒ.1.misce.

℞.lactis muliebris ℥.2.opij ʒ.ß. Alia sunt eti
aliis locis descripta. Sola aquę frigidissimè per
sio,vel niuis,aliquando satis esse potest.

Verbasci flores & folia,lenticula palustris,psili
nymphea,violaria, portulaca & similia trita per
vel cum rosaceo, apponuntur calida. A quibus
uiter digerentibus vtendum est, vt cerato ex ol
chamæmelino,anethino,de liliis,& similibus.

In frigida conuenit oleum,in quo enula, arist
lochia,gentiana,nepitha,rosmar.iua, id est,cham
pithys,saluia,maiorana, coxerint. Leuius, in q
radix althęæ, vulpes , vermes terreni incocti si
Laudatur & oleum raphaninũ, aut in quo 19 g
banum liquefactum sit. Oleum de terebinthin
oleum expressum è granis tritici,vel nuce mosch
in lamina ferrea candente,quibus aliquando axu
gię commiscentur. Arthritidem frigidam & ve
tosam fotus ex decocto origani, meliloti, cham
meli,& spongia eodem decocto imbuta,patienti
loco applicita,percurat.

19 Imò Castoreũ ipsum si dissoluatur in oleo lumbricorum mirificè confert ad frigidam arthritidem.

20 Vt. ℞. axungiæ humanæ ℔.1. fol.lauri, chamæpytheos, saluiæ, maioranæ an. M. ß. Coquãtur i. balneo mariæ. Deinde illinatur locus affectus.

Laudatur plurimùm 20 humana & vrsina. Ole
in quo folia ebuli coxerint,vel succus radicis eiu

Sunt qui dolentem locum primùm quidem fr
gidissima perfundunt, ídque diutiùs : deinde è p
troleo fouent.

Quædam occulta proprietate prosunt, qual

it ossa comminuta potui data. Deplume caput
uij crematum & tritum, corium canis marini
notum loco, corium torpedinis, stercus, vt cum
pe vrsino fiat vnguentum.
Pulli ciconiæ, pulli cigni in oleo cocti, vt oleo
dulla ceruina misceatur. Historia est Sexti Pom-
, qui pedibus immissis aceruo tritici persanatus
: 21 quod remediũ postea Medici sequuti sunt. 21 *Minimè tamen probandum est id remedium, si frigida sit arthritis.*
In tophis caseus inueteratus, acris, maceratus in
:octo cruris suilli salsi, vt inde fiat emplastrum.
Stercus caprinum in oxycrato dissolutum cum
ina hordeacea. Sed hæc durioribus corporibus.
mollioribus axungiæ, radices althææ commi-
ndæ sunt. Aliud.
℞. collæ, id est, visci, terebinthinæ, ceræ ana ℥.1.
bani ℥.3. liquefactis vtitor.
Vsus mythridatij & theriacæ post bene purga-
n corpus.
Laudantur Græcis & Arabibus balnea, si nul-
n viscus infirmum est, si vacuatum corpus, remis-
nis tempore munita priùs ægra parte ex puluere
li armenæ. Incorporato in oui albumine, vel hoc
:dicamento.
℞. corticis granatorum, sumach. ana P.2. Co-
antur ad mollitiem. Incorporentur cum P.3. fa-
æ hordei & succi semperuiui, applicentur loco.
ec autem, ne balneo liquefactus humor in par-
n infirmam defluat. Quibus remediis & in repel-
ido vti licet in fine morbi, & ad cautionem. Ori-
num, menthastrum, nepitha in aqua salsa diu co-
antur. Inde fit fotus, vel vna parte salis, tribus
uæ & olei mixtis, locus affricatur.

Abſtinentia vini multos ſanauit. Balnea qu
que naturalia ad cautionem conueniunt.

Vere & Autumno podagræ excitantur, Ap
ferè & Septembri. Itaque prius cauendum eſt. H
mor ferè calidior chiragræ: frigidior podagræ.

22 *Iſchiadicos vt cures, primùm quidem (ſi nihil te auocet) in vomitum imperabis, neq; medicamētū purgās præſcribes. Deinde ad clyſteres lenientes, hîc acres, veniendū eſt. Poſtea verò cum materia pugnādū eſt. Admouendorū cataplaſmatum materiam vide libro 10. κατὰ τόπους.*

In 22. Iſchiadicis venæ ſectio, vt priùs, ita
purgatio.

Clyſteres acres, cucurbitulæ loco affixæ. Rep
lentibus abſtinendum. Fortioribus remediis vt
dum, phœnigmis, hiberide, naſturtio, dracunt
batrachio, & ſimilibus. Cauterio, inciſione cum f
ro, vt in Eupolemo Hippocr. fieri oportuit in
lib. 5. Epid. Hæc eadem reliquis arthriticis, vbi co
tumacius malum eſt. Inuentum quoque hoc rem
dium eſt, vt ſuperiori parte, qua humor influit
articulum, caro nudaretur, venæ hamulo excip
rentur, vinculis interceptæ ſecarentur, atque ita v
fluxioni præciditur. Plurima remedia ſcripta inu
nies apud Aëtium.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Oſſa inter ſe connectuntur tribus modis in vniuerſum:
enim inuicem coaleſcunt, modò ſine alicuius materiæ int
uentu, vt in mollioribus & fungoſis: modò intercedente
qua materiâ, vt in duris & ſiccis, per ſymphyſin: vel ita co
mittuntur inter ſe, vt obſcurum habeant & difficilem mot
per ſynarthroſim: vel manifeſtum & euidentem, per diarth
ſim. In prima connexione articulorum dolores non fiunt.
ſecunda raro, niſi tophi & œdematoſi tumores, vt in articu
tionibus carpi, aut metacarpij. Tertia arthritidis ſedes eſt, i
ter membranas, tendones & ligamenta, quę oriuntur à peri
ſtio, & proinde ſenſum habent, ex quibus omnibus firmat
articulus. Vnde dolor vehemētiſſimus excitatur, ſi qua ma
ria illîc intercipiatur, ſiue acrimoniâ, vt bilis: ſiue frigidita
vt pituita: ſiue aſperitate, vt gypſea: ſiue diſtētione mēbrana

gamentorũ, aut inflammatione, quod ab omnibus hu-
ribus fieri poteſt, ſanguine, pituita, & vtraque bile cum
priis ſymptomatis cuiúſque humoris. Oportet autem in-
pſum articulum contineri, antequam verè dicatur ar-
tis. Si enim vel ſola intemperies adſit, vel humor dif-
ıs per carnem partéſque circumiacentes, diuerſa eſt affe-
.Nam quòd Hipp. ſcripſit articulorum dolores fieri in
itatibus, id non eſt intelligendum de arthritide, vt ſcri-
Galenus, ſed dolore, & difficili motu, qui fit abſumpta
niditate, niſi quis omnes articulorum dolores hoc no-
ıe complecti velit, aut eum locum interpretari de bilioſa
ıritide, quæ fit immodicè calida temporis conſtitutione,
ſicca, quibus infirmis redditis articulis talis humor de-
t. Imò Galenus podagræ materiam contineri tantùm vult
ırticulis & ligamentis, quæ tenduntur, non neruis & ten-
ıibus, quæ duntaxat ad tenſionem aliorum contenduntur:
umento quòd inde non fuit viſa conuulſio. Fluxionem
m humoris ſuſcipiunt, primùm quidem loca articulatio-
m, deinceps omnia ad cutem vſque circunſtantia. Veriſi-
le tamen non eſt materiam ad articulum confluentem
bibi, & duriſſimis ligamentis, non mollioribus neruis, &
ıdinibus. Proinde Aëtius non ſolum diſtendi, ſed perma-
ſcere ſcribit. Materia hæc aliquando tenuis eſt, aliquando
ıſſa vel tenax, nonnunquam ſimul & craſſa & tenax, aut e-
m gypſea, reſoluta tenuiore parte. Colligitur enim duobus
dis per affluxionem ab aliis partibus, & per congeſtio-
m malè concoquente parte. Hæc naturam partium retinet,
ſi quòd mora & dolore incaleſcit, & aliundè nouam ma-
iam recipit. Per congeſtionem magis fit in morbo Gal-
o ſine tumore, cum dolore totius perioſtij. Quæ fit per
fluxionem, ferè materiam mixtam habet, & diſtentio-
, ac calore concepto potius dolorem parit, noménque
cipit à parte affecta. In pedibus, podagra: in manibus,
iragra: in coxis, iſchias: in multis ſimul articulis verè &
opriè arthritis nuncupatur. Tria igitur hîc conſideranda:
ırs, quæ recipit: origo fluxionis, & via, per quam fit. In
ırte neceſſe eſt imbecillitatem eſſe, alioqui nunquam ad-
ittere fluxionem. Et contrahitur contagione ſeminaria à

Arthritis non fit, niſi humore iam articulũ obſidente.

Aëtius ca. 7. Tetrabibl. 3. Serm. 4.

Tria in arthritide conſideranda.

parentibus podagricis, in quibus semen erat vitiatum: inde venere: postremò consuetudine fluxionis, & quali intemperie, aut laxitate. Non tamen necesse est, si a hæc imbecillitas, articularem morbum generari, si vita æger nihil deliquerit, vt ait Galenus. Nam humor n influet, si corpus liberum sit cruditatibus. Vnde etiam Po Græci podagram Bacchi & Veneris filiam esse finxer Hippocrates quoque ob eandem causam eunuchos, mu res, pueros ante vsum venereorum podagra non labor dixit. Quod intelligendum est, modò temperanter viu Nouimus tamen eunuchum Podagricum, cúmque vehem ter. Seneca quoque epistola quadam inuehitur in mulie quæ per luxum Hippocratem mendacem fecerint. Sed reu mulieres multò rariùs eo morbo corripiuntur, quàm vi ob menstruam purgationem. Et si laborent sæpiùs menstr defecerunt, vel pauciora sunt quàm prohibendis bor conueniant. Alioqui vitam maximè immoderatam esse portet. In pueris autem, cum ad pubertatem peruenerun naturalis est motus seminis, vnde rarescit corpus & rela tur. Accedente venere, concussio, motus, concalfactio a ticulorum, ex quo celeriùs eò materia decumbit. Atque tiam inde fit vt podagrici magna ex parte sint salaces, tu ob assuetudinem, tum ob frequentiorem neruorum rigore atque intensionem. Adde quòd crebro in dorsum decubi humores ad partes genitales confluunt. Ob ídque duo pr cipua remedia podagræ futuræ esse putamus, abstinentia à venere & vitam frugalem. Seminaria autem quatuor, im becillitatem hæreditariam: Venerem: vinum præsertim fort & cruditatem ex intemperata vita. Origo defluxionis est capite, vel hepate. Illìc intra tunicas tendonum per for men nucæ pituita exudat, quæ per palatum, aut nares e purgari debebat. Hic verò cùm venæ magnæ & hepa copia grauantur, quam continere non possunt, aut irr tantur qualitate aliqua vitiosa. Sic vel à plenitudine & re dundantia venarum fiunt defluxiones in articulos, vel à re crementis aliarum partium, vt cerebri. A capite autem de fluxionem fieri intelligimus, si grauitas capitis & ceru cis præcesserit, sæpéque frigus vel horror paruus sentitu

Podagra Bacchi & Veneris filia.

Arthritide mulieres cur rariùs corripiantur.

Arthritidis futuræ duo præcipua remedia.

Arthritidis quatuor seminaria.

nis magnis internis, si citra hæc dolor præhendat partem iam, sed cum febricula, vel aliqua inæqualitate fiat, pars intumescat, rubeat, doleat, ab vna parte in aliam mouea- Quibus autem viis fiat huiusmodi fluxio, non eadem est ium sententia. Alij à capite sub cute materiam per sum- corporis in extimas partes influere aiunt. Alij negant, d cùm sit fluxionis species, partibus robustis ad imbecil- es sua excrementa transmittentibus, probabilius sit non m secundum membranas neruósque, sed etiam per vasa, t, venas & arterias eam fieri. Sed hoc vt verissimum est ione orta ab hepate, ita minùs consentaneum, cum pi- a è cerebri ventriculis per spinalem medullam delabitur. enim oporteret materiam è venis egressam rursus ve- subire. Fluxionis modus est, quasi inundatio aluei & elu- quædam in cauitatem articulorum, & partes vicinas. cùm per musculos fit transitus, dolor non percipitur ob ratem. Raróque defluxio syncera est à venis, cùm in his nores omnes contineantur. Sæpiùs si vel à recrementis ebri oriatur, vel per congestionem fiat, humor syncerus

Fluxionis modus in arthritide qualis.

Podagra fit modò in articulo maioris digiti pedis, mo- calcanei extremo, aut cauo pedis. A pedibus paulatim ad ma progreditur: hinc ad coxam & fœmorum iuncturas, tremò ad manus, vertebras humerorum & maxillarum. xendicus tamen dolor sæpè fit multis, qui podagra nun- am laborârunt, fortasse à recrementis illius partis illìc ngestis, vel in eam tantùm partem defluxis. Dolor profun- s est, & cum mouetur crus sentitur. Caussa quandoque est xatio, aut dissectio ligamenti, quod à periostio nascitur. mulieribus à partu, aut cum vterum gerunt, dolor in parte erna inguinis, & magis ad interiorem partem, quàm ex- iorē, continuus quoque, siue crus moueatur, siue quiescat, n est coxendicus, sed à ligamentis vteri ob flatū, retractio- m, refrigerationem, contortionem vteri, & similia. Humor iosus deprehēditur tribus potissimùm modis, doloris pro- ietate: antecedētib. vtvictu, anni cōstitutione, ętate, regione peramēto: postremò cuiúsq; humoris effectu. Multus enim imor distēdit: acris erodit, calidus calefacit, & frigidus refri- rat. Qualis quoq; aër est, tales in corpore generat humores

Humoris vitiosi in arthritide dignoscēdi tres modi.

vt & cibus, & temperamentum, & ætas. A ſanguine color
bens, dolor pulſatorius, vehemens, tumor non ſolùm ve
rum, ſed totius particulæ. Neque refrigerantia admodum,
que calfacientia tolerant. Acceſſiones quotidianæ minùs d
turnæ, quàm à pituita. A bilioſo ſanguine multi caloris ſen
irritatio à calidis, à mitigantibus remiſſio: color ſubpallid
ſubrubeus, quandoque flauo permixtus, nullus euidens
mor. Si locus tangatur, facilè ſanguis ſubterfugit, citiùs ab
parte mutatur in aliam. Exacerbationes vt plurimùm ter
quoque die. A pituita, color ſubalbidus, aquæ inter cutem
milis, tumor tactui cedens, dolor mediocris, ſæpè nullus, e
cerbationes quotidianæ diuturniores. A melancholia rari
mè fit. Color partis niger, frigoris ſenſus, dolor profund
inſtar ſcalpelli perforantis, exacerbationes quarto quoc
die. Vere & Autumno magna ex parte mouentur dolores
thritici, vt ſcribit Hippocraces in Aphoriſmis. Signa præc
dentia ſunt, quod non tantùm mingunt, aut ſudant, quàm
lebant, & quò humor craſſior eſt, copioſior, denſiore me
brana incluſus, aut imbecillitas maior, eò diutiùs durant h
iuſmodi dolores.

Cura in præcautionem & curationem diſtribuitur. Rem
dia varia, & ex aliis petenda. Admouebimus tãtùm duplici
hîc peccari in topicis admouendis. Primùm, cum nulla de
to corpore habetur prouidentia: deinde cum digerentibus
ſoluta tenuiore parte, calli, artuum durities, articulorum c
uitas inducuntur, aut pars affecta immodicè calefit, refriger
tur, ſiccatur, humectatur, aut fortiter attrahentibus mate
copioſior è venis extrahitur.

ANTO. VALETII EXERCIT. LXIII.

Gal. cõment. ad apho. 49. lib. 6. Apho.

ARthriticus dolor tactus deprauati ſymptom
eſt: quanquam impropriè inflãmatio dici po
ſit, tũ fluxionis ratione, tum quòd inflãmatio huiu
ſit affectus inſeparabilis comes. Huius cauſæ ſun
duæ, fluxio, & articulorum imbecillitas. Fluxio qu

n humorum eſt, non modò articuli cauitatem
:untium,& eiuſdem imbuentium vinculum,ſed
terea ſuperiectas membranas, neruos & tendo-
quæ partes propter ſenſum eximium vel calida
mperie,vel frigida,& ſolutione continui per di-
tionem à repletione facta, maximè infeſtantur,
upātium. Vt eſt humoris ſpecies arthritidis cau-
ontinens,ita arthritis frigida eſt, vel calida. Fer-
us cap.18. lib.6. Patholog. aliquot rationū mo-
ntis,ſed ſanè leuioribus,quàm quæ debeāt à me-
e veterum dogmate nos abducere,omnis arthri-
s materiam pituitoſam eſſe omnino ac ſeroſam
ıtra Galenum arctiſſimè contendit. Addit & te-
m illum humorem, non è cerebro & interiori-
; eius ventriculis, ſed à pericranio, parte capitis
erna,extráque caluam poſita, non per ſpinalem
dullam, per ſumma corporis ſub cute deorſum
:urrere. At,quæſo,an calorem,ruborem, febrem,
æ arthritidem ferè comitantur,pituitoſo potiùs,
àm feruenti humori, vt calido & bilioſo, adſcri-
ris? Fiunt dices, non à natura humoris,ſed à di-
nſione. Cur igitur idem œdematum generi non
uenit? Deinde aliquis (gratia exempli) ætate iu-
nili, æſtate media, antegreſſo victus genere bili
nerandæ accommodato, conſentientibus etiam
nptomatis humoris bilioſi propriis, arthritide
ehendatur, an eam potiùs à bile, quàm à pituita,
æ iſto in corpore nullo modo peccat, fieri dixe-
?Quinetiam ad arcendam arthritidē non perpe-
o idonea eſſe eadem remedia cōmunis docet ex-
rientia: ſiquidē dolori alicuius ſedādo,vt bilioſæ,
mpetit oleū roſaceum, quod pituitoſæ noxium,

Fluxionis modus in arthritide.

Fernelij de arthritide opinio non ferenda.

Sic humorem biliosum mitia digerentia satis resc
uunt: pituitosum verò minimè, sed vehementio
longè requiruntur. Quod autem pericranium p
non sit transmittens, à qua omnis fluxio fiat, hi
colligitur, quòd reperiantur multi arthriticis dol
ribus grauiter afflictati, qui priùs nec capitis graui
tatem vllam, nec vllum perceperint dolorem: cù
tamen ex Hippocr. libr. de Natura humana omn
pars transmittens, excipiénsque laboret in omni h
morum decubitu, suísque symptomatis se prod
Præterea à pericranio in spinalem medullã qui po
test esse aditus? Probabilius enim est fluxiones i
spinalem medullam fieri à cerebro, ex quo oritu
Et quid vetat, quo minùs sanguis, qualiscunque
in membranarum & cerebri venis, huiúsque sinu
bus, per venas & arterias deuolui, deorsúmque r
labi possit, omnéque fluxionis genus parere? Adhæ
sententia est Hippocratis. *Cui intestinum à dextra pa*
te, articulorum morbo laborauit, erat quietior: postquam ve
id curatum fuit, erat dolentior. Galenus in commenta
id fieri scripsit conuerso humorum impetu à co
intestino in articulos. At humorem eiusmodi sem
per à pericranio decidere quis dixerit? Accedit hû
quod plerique obseruarunt, à diarrhæa intempesti
uè cohibita arthritidem nonnunquam subsequi.

Hippo. sent. 3 sect. 4. lib. 6. Epid.

Diarrhæa intempestiuè suppressa arthritidẽ attulit.

Qui Fernelij partes mordicus tenent, validas hu
sententiæ machinas admotas putant, si soli capi
adhibitis remediis tentatis frustrà aliis, se fortè ar
thritidem curâsse profiteantur. Sed hoc minùs ver
simile. Reliquum ergo statuamus humorem mor
bificum magna ex parte ex capite, toto corpore, h
pate, liene, manare.

Arthritidis à causa calida curatio.

Morbus hic vt liberatu, ſanatúque difficilis ſit,
i tamen lethalis eſt. Conſuetudo enim fluxio-
in habitum cùm conceſſerit,non ſinit magnam,
entémque copiam colligi, verùm ex facilitate
petiendi in conſuetos articulos excrementa il-
untur. Statim itaque ſi à calida ſit materia, vena
tis oppoſitæ incidatur:aut,ſi venæ ſectioni non
ocus,clementior purgatio è caſſia,cathol.rheo,
ip.laxat.roſ. pallid.imperetur. Atque etiam ipſis
nitiis oleum roſaceum, vel omphacinum pau-
aceto perfuſum parti affectæ admoueatur,quod
ellendo & roborando ſit. Deinde verò tempe-
tur atque incraſſantur humores ſyrupis accom-
datis, de quibus in aliis affectibus bilioſis dixi-
s: poſtremò cholagogis vacuantur. Pilulæ de
modactylis, Arabibus alioqui tantopere com-
ndatæ, ſuſpectæ ſunt, niſi in robuſtis corpori-
s,quòd hermodactyli ventriculo plurimùm no-
nt. Adde quod veris caremus hermodactylis.
pica anodyna ſunt infinita. In ardore magno
iſſimum vnguentum ex æquis populei & vn-
enti nutriti partibus. Vel.

℞. cerat. roſ.℥.1.mucag. ſemin.pſilij ℥.ß. opij ℈.ß. croc.
.4.hæc poſtrema lacte vniantur, deinde cum aliis miſceã-
addito roſaceo,pro vnguento.

Cum autem inclinat morbus, ex coquentibus
is, & diſcutientibus, vt chamæm. ſeſamin.liliac.
ethino, additis eius generis farinis, pulueribus
adipibus cataplaſmata fingentur. Vel.

℞.mucag. ſemin.lini & fœnugr.extract. in aq.chamæm.
ʒ.6. adipis anatis & gallinæ ana ʒ. 2. cum cera pauca &
o f. vnguent. Iaunctæ ex eo parti ſuccida lana ſuperpo-
ur.

Cum de præcautione tantùm agitur, ſufficiet
eunte Vere & Autumno venam ſecare, & purga
nem, cæteris non repugnantibus, inſtituiſſe, nec
ad deſicationem humorum, & laxitatem articu
rum corrigendam, formenta ex adſtringentib
balauſtiis, malicorio, vino nigro & auſtero inco
vſurpâſſe, vini vſu penitus ſubtracto.

Arthritidis à cauſa frigida curatio.

Arthritis autem cum à cauſa eſt frigida, purg
tia primùm requirit blandiora, vt ex rheo & aga
co in aqua ſalu. beton. aut cephatico decocto in
ſis: deinde valida, ſed præparatis antè humorib
apozematis, & iis, quæ neruoſum genus robora
ſimplicibus. Materiam valenter purgant pilulæ a
reæ, cocciæ, mollitæ cum aq. aut ſyrup. cephal. in
ſionis pauci turpethi benè gummoſi. Hûc eti
pertinebunt anodyna ſtatim principio adhiben
vt ol. chamæm. vulpin. lumbr. tantillo addito ro
ceo, donec fluxio deſierit. Diaphoretica ſint val
tiora. In tophos aut nodos ſi abierit affectio, f
ſemper inſanabilis. Iuxta illud.

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram.

Vulgò tamen ad ea emplaſtra parantur ex gu
mi ammoniac. opopan. bdellio, cum mucaginib
alth. lini, fœnugr. extract. in aq. vitæ; in qua eti
gummi diſſoluuntur, adiectis medullis, adipib
pulueribus ſalu. cyper. ireos, hermodactylorum c
ra & oleo ſufficienti.

Iſchiadis curatio.

Iſchias grauiſſima eſt, quę nullum certè præſe
tius habet remedium clyſteribus ſæpè ac ſæpè r
petitis. Etenim præterquam quod humorem in a
fectam partem ruentem reuellunt, oleorum etia
calore digerunt. Clyſterum forma hæc erit.

℞.malu.bismal.violar.centau.minor.chamædr.chamæp.
.puleg. calamenth. ana M.1.semin. anis. fœnic.ruth.ana
r.rosmar.& chamæm.an.p.1.f.decoct.ad ℔.1.In colatur.
l. hieræ simpl. & diaphœn. ana ʒ.2.mell. anth.℥.1.ol.lil.
amæm.ana ℥.1.ß.f.clyster.

Paulatim augebis olea magis digerentia.Sectio
æ in cubito lateris eiusdem reuellendo pluri-
m confert, præsertim si phethoricus sit æger.
erim quia acerbissimus est dolor, exteriùs ano-
a applicentur.

℞.olei chamæm. & aneth. ana ℥.1. puluer. chamæm.ʒ.2.
ce pro fotu partis.

Repellentia hîc nunquam vsurpanda: nam in-
humorem regerendo dolorem augerent. Lini-
nta verò magis digerentia sensim imperatur.Vt.

℞.mucag. semin. lini, fœnugr. extract. in aqua. stillati-
chamæmel. ana ℥. 1. puluer. chamæm. ʒ.2. olei lilior. &
th.ana ℥.1.axung.anser.ʒ.6.cum cera fiat linimentum pro
te affecta.

Efficacius erit hoc vnguentum.

℞.vnguent.dialth. vng.resump. ana ℥.1.mucag.sem.lini.
fœnugræ. extract.in aq. chamæm. ana ℥.1.ß. puluer. ireos
rent. iuæ arthrit. ana ʒ.1.ß. emplastr. de meliloto ℥.1.ß.
laxentur omnia in oleo lilior. vel oleo de terebinthin. &
dic. aq.vitæ f.vnguent.

Si his linimentis & similibus, quæ quisque suo-
e ingenio effinxerit, non remittitur dolor, cly-
eres iterabuntur: à quibus parti fomenta insti-
entur. Vt.

℞.malu. bismal. parietar. violariæ ana M.1. origani, ca-
ment. puluer. chamæp. chamædr. agrim.ana M.ß.ros.rub.
1.f. decoct. in aq. comm. cum pauco vino albo, pro fotu
rtis cum spongiis.

Ex magmate eius decocti parari poterit cata-
asma additis olei liliac. & chamæm.ana ℥.2. pul-

1 *De cancro vniuersi corporis, aut tuberoso corpore, quod elephātis simili tudinē fingit.* uer.chamæm.ʒ.3.puluer.ireos Florentiæ ʒ.2. axungiæ anseris, vel cati, vel leporis ℥.1.ß. cum cera sufficienti. Syluius probabat fotum ex vrina pueri bilioſi. In cataplaſmatis vitanda nimiùm digerentia, ne tenuiore materia vacuata reliqua occaleſcat. Ad materiam ab alto iſchio euocandam hoc emplaſtro vtebatur Fernelius.

2 *Signis significata propriis, ex quibus non generatio, verùm perfectio significatur. Cuiuſmodi ſunt rauca vox, reſimæ, patulæ & tuberoſæ nares, labia prætumida, aures retortæ, totū corp⁹ tuberoſū, fœdíſq; rimis exaratū.*

℞.gummi pini, reſinæ nigr.ana ℥.1.hermodactyl.pulu. ſulphuris viui ana ʒ.6.ariſtoloch.vtriúſque ʒ.3.ireos Florent. ʒ.1.ß.cum oleo lumbr. & cera f.emplaſtrum. Addes, ſi vel... adipes digerentes.

Neque vero interim omittendæ ſunt cucurbitulæ, quę in hoc morbo tantam vim habent, vt pri... mam partem reſpiciant. Affiguntur ſæpè ac ſæ... partibus ſuperioribus, à quibus in coxendicem d... fluit humor. Si ex calore febris corripuerit, vt fe... fit, electariis vires recreentur. Medicamenta pu... gantia alternatim ſumantur. Viſcidis alimentis... ſiccis, itémque ſyrup.myrtill.cydon.cum aqua m... ta chalybeata, vino etiam craſſiore, niſi febris inh... beat, ſanguis ad omnem motum ineptus reddatu...

3 *Quòd in habitu corporis omninò deprauata ſit aſſimilatio, in viſceribus corrupti ſanguinis omniúmq; humorū perennis generatio.*

Si ſpes ſit contractæ à lue venerea iſchiados, deco... ctum guaiacini ligni, Cynaræ, ſalſæ Parillæ eri, ... vſu. Si præ dolore ſomnum inire non potis ſi... frontalia & hypnotici ſyrupi imperabuntur.

De 1 *Elephantiaſi vera.* CAP. 64.

4 *Mutatione diætæ, vacuatione & alteratione.*

CONfirmata 2 Elephantiaſi non 3 curatur. Recens 4 curari poteſt & prohiberi. Recentem autem volunt, quæ annum non ſuperat.

Sæpiúſque Medicus, vt de morbo iudicet, quàm vt eundem curet, appellatur. Signis itaque de mor...

5 pronunciandum est. Temperamentum ho-
iis spectandum est. Qui 6 sanguine sunt cras-
e, huic vitio magis opportuni sunt, & aliquan-
hæreditarium malum est. Locis calidioribus a-
tus sanguis aut à frigore congelatus hoc malum
ehit. A febribus continuis male curatis, ab vsu
nentorum & medicamentorum, quæ melācho-
n gignant, aut pituitam crassam, quæ nimiùm in-
unt & attenuant, aut aliter calfaciunt, nonnun-
am huius mali initium est. His piger sensus &
tus, 7 spiratio retardatur. Durescit 8 aluus, vri-
9 crassescunt instar iumentorum, aliquādo te-
es 10 minguntur, spiritus 11 olet grauiùs, 12 fre-
ens ructus & 13 sternutatio incitatur, 14 libido
enditur, 15 concidit appetentia, crassescunt ma-
mentum, superciliorum locus, crura & manus,
labia crassescunt, tabescunt musculi, & is pluri-
im, qui medius est inter indicem & pollicem. Fit
rpus grandinosum. Sub lingua varicosæ venæ
gricant, facies rubet ad liuorem. Pili 17 è capite &
perciliis, decidūt, habitus corporis commutatur.
Fiunt pterygodes, quasi alati. 19 Satyros repre-
itant. Somnia 20 molestissima, 21 incubi, mœror
anxietas. Pulsus exiguus, imbecillus, creber, tar-
s, rubent oculi, & in rotunditatem coguntur, rau
ssit vox, narium pinnæ dilatantur inferiore par-

5 Ne contagione morbus ad alios serpat.
6 Ob generationem humoris melancholici perennem, quia abundant face, & facilè sanguis assatur.
7 Oppreßione cerebri, musculorum cōtumacia.
8 Viscerum incendio, & humorum ἀναφορᾷ.
9 Experturbatione in venis à flatulēto spiritu cū calore contra naturam.
10 Viarum obstructione.
11 Ab aluo, pulmonibus & cerebro.
12 Ab humore melan-
lico in aluum fluente, & coctionis infirmitate. 13 Aucto symptomatis plethoricis cerebro. 14 A fusis humoribus & flatulento spiritu. 15 Alui impurita-
16 Continuitate interioris tunicæ, quæ aluo & labiis communis est. 17 Nam
ue aluntur, neque gignuntur. 18 Consumptione partis inferioris musculi tra-
itæ. 19 Mutato faciei colore, charactere, mole, aurib. retortis. 20 Materiæ
nifera corruptione. 21 Oppreßi lienis tumore.

te, nares constringuntur, dyspnœa, mollis auric
contrahitur.

Excrementa olida, interstitium nasi corrum
tur, fixus intuitus. Quibusdã detractus sanguis
tus corruptus non cogitur. Sal iniectum calenti
recens extracto sanguini non dissoluitur. Acet
iniectum sanguini non dissoluitur. Si ad spondy
colli transfiguntur, non sentiunt. Perit tandẽ ext
mitatũ sensus. Oportet igitur vocatũ Medicum,
de re magni momenti pronunciet, hæc signa om
percurrere. Quæ vt aucta sunt, ita aucti vitij indic
22. *Galen. lib. 2. Ad Glaucon.* est. Consilium est 22 Galeni, vbi eius mali suspi
est, vt Vere sanguis detrahatur, deinde refectis vi
bus exhibeatur medicamẽtum, quod atram bile
purget. Ratio vitæ instituatur, quæ sanguinem cr
siorem attenuet, ac depuret.

Vitato tamen immodico vsu attenuantium rati
nem vitæ ex Aëtio & aliis colliges. Consensus
Græcorum & Arabum initio detrahendum eu
sanguinem. Sed quia magna ex parte corruptus
est, particulatim ex vtróque brachio detrahes, el
gésque maiores venas, siquidem vires patiuntu
multò magis cùm spiratio difficilior est. Alioqui v
nas extremæ manus, vel malleoli aperies. Nonnu
quam etiã contentus eris sanguine, aut cucurbitu
cùm scarificatione appositis partim tibiis, parti
scapulis. Auicennas venas etiam capitis incidit
iugulares, si suffocatio imminet.

A sanguinis missione purgatio ex hiera diac
locynthidos, deinde etiam adiecto dacrydio : p
stremò etiam helleboro, sed interuallis hæc fieri c
portet. Quo tempore cessamus à pharmacis, ser

lacti

is, lacte etiam & iis quæ humores 21 præparãt, epurant. Materia ex capite de melancholia. Postea verò frequens vomitus. Primùm qui-leuioribus: deinde raphano: postremò helle-ismo. Cucurbitulæ 24 inanes stomacho & vi-ibus admouentur. Caputpurgia, gagarismata, tiones primùm, vt è butyro: deinde vbi pruri-est, ex iis, quæ detergent: postremò, cum vlcera-partes, conueniunt quæ leuiter adstringunt. Balnea 25 primùm dulcia. Persuasum 26 vulgò balnea comparata sanguine humano morbum hc persanare. Deinde si pruritus est, naturalia ueniunt. In multis remediis brassicæ & absyn-j decoctum, stœchados, ligni 27 sancti, commẽ-ur.

Optimùmque fuerit cum his passulas, ficus, vio-ũ flores, buglossi & borraginis incoquere. Mul-magis, si feruidior sanguis est. 28 Castratio, vt gulare remedium, ab antiquis probata est. Sco-s eboris, cornu cerui, succus Cyrenaicus, aselli a-arij, scyllæ semen, & hæc duo maximè contra spnœam. Smaragdus trita, & ex aqua data, vel m aqua & gummi illita. Erinacei caput lauda-: à Galeno, nepitha, qua eo modo vtendum erit, o ligno sancto, id est, cum passulis & cæteris. udatur theriaca, quæ in calidiore conditione nperari potest, adiecta parte conseruæ violarum t borraginis. Laudatur vinum, in quo 19 vipera ua extincta sit.

Viperarum carnes abscisso capite & caudâ ad

23 Vt succo fumariæ, veronicæ, scolopendriæ, ceterac.

24 Ad viscerum collapsorum restitutionem.

25 Aquæ egelidæ scilicet ex decocto fumariæ, agrimoniæ, betæ, mercurialis.

26 Hoc commentum ridet Gal. lib. 10. de simplic. med. facul.

27 Modò marasmus περιφρύγὴς viscerum te non auocet. Tũ enim tutius decoctum radicis iuncatæ imperabis.

28 Sic enim retenta materia spermatica abũdat, quæ partes solidæ fruuntur & tumescunt: vnde aßimilationis deprauatio tollitur. 29 Lege Galenum c. .. 11. de simplic. medicamentorum facultatibus.

putrilaginem coctæ cum iure albo veterum, ve
quæ huic morbo conueniunt, vt & carnes edan
& iusculum sorbeatur.

Alioqui non tam suspectum remedium, si
bulis caporum & gallinarum iusculum illud &
nes misceantur. Senties penetrasse virus, cum p
mæ decidunt auibus, túmque aues ad cibum eli
bis. Sed theriacæ & remediorum vsus magis te
pestiuus à thermis comparatis è fumaria, borra
ne, endiuia, nepitha, rosmarino, origano, melilo
& aliis eiusmodi.

Vstio frequens circa caput satis fuit aliquan
alioqui in tibiis ac genu, aut musculosa parte b
chiorum cauteria imprimuntur.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Ἄλφος, id est, vitiligo, κνησμὸς, siue pruritus aut p
rigo, λειχὴν id est, impetigo, ψῶρα, λέπρα, ἐλέφας, nom
sunt affectionum, in quibus omnibus malè afficitur cu
à vitioso aliquo succo, qui nequit assimilari, cum aliq
contagione aliàs maiore, aliàs minore. Differunt aut
magnitudine & propriis differētiis. Nam vitiligo & pruri
ad lichenem: hic ad psoram: psora ad lepram: lepra ad eleph
tiasim veluti via quædam est. Vitiligo vitiosa macula est,
fœda ex malo corporis habitu excitata, non in tota carne, s
in cute, sine manifesta cutis asperitate, squamis, exulcer
tione. Cuius tres sunt species: alphos nomen generis r
tinens ex pituitoso sanguine: color albus ferè, subasper, s
milis quibusdam guttis dispersis: leuce paulò albidior,
carnem vsque descendens, à pituita lenta & viscosa, vn
pili albescunt: & μέλας ab atro humore cum colore nigro,
vmbræ simili. Leuce dicitur etiam quibusdā lepra alba, in qu
nō iam caro, sed alba caro, media inter sanguineā & exangu
ac pituitosa generatur. Non facilè sanescit, si locus pilos

Vitiliginis tres species

Leuce seu lepra alba quæ sit sanabilis.

refcat. Cutim incidi iubent,aut acu pungi ad intelligen-
i,an fanari queat.Nam fi fanguis exit,curationi locus eft:
o fanguine humor albidus, fanari non poteft. Aliæ duæ
ies faciliùs curantur. Pruritus fine afperitate etiam eft &
ceratione cutis, fed excrementi acris fub cute fenfum ex-
: & dolorem. Excrementum acrenitrofum, falfum & a-
um,paucius,tenuiúfque,quàm in lepra,aut pfora. Nafci-
que malum ex forditie, cruditate, cibis vitiofis. Lichen
rior eft, habétque duo fymptomata perpetua, fummæ
s afperitatem,& leuem pruritum. Gignitur (authore Ga-
o) ex ferofis, tenuibus, & acribus fuccis cum craffis per-
tis. Si augeatur & cutem in furfures refoluat, in pforam
enerat: fi in fquamulas fit lepra fuccis illis tenuibus dif-
is & craffioribus aduftis. Initio à ieiuno faliua fi quoti-
fricetur, curationem recipit. Hoc nomine comprehen-
it mentagram Romanorum & nouum illum morbum
otum antè Tiberij principatum, de quo multa funt apud
nium. In pfora afperitas cutis eft, furfures, pruritus &
liquatio corporis. Sed non tanta profunditate in car-
n defcendit, quanta lepra. Diftinguitur ergò tum fqua-
lis, tum profunditate à lepra. Paulus addit figuram, quæ
ia eft in pfora, circularis in lepra. Materiam habet me-
cholicum humorem & fanguinem biliofum, fæpéque
quamas refoluitur, exulceratur, ferpit: puftulas & faniem
ittit, vocatúrque ἀγρία Græcis, Cornelio Celfo fera fca-
s. Lepræ propria funt afperitas cutis profundior, pruri-
maior, fquamulæ. Scabendo æger non iuuatur, fed vl-
a & phlegmonas inducit. Subiecta caro colliquatur, &
pus vniuerfum à calore præter naturam. Materia eft me-
cholicus humor,multus, vifcofus craffus, acris, terreftris,
cus. In quatuor differentias diftribuitur, fola intenfione
remiffione malignitatis humoris diftinctas. Primæ fym-
omata funt rubor, exulceratio maior quàm in fcabie pu-
læ, fquamulæ. Secundæ, quæ deterior eft papulæ, afperi-
, rubor maior, figuræ variæ, fquamulæ,rofio maior, & ce-
iùs, latiúfque procedens. Tertiæ, craffities, tumor, fiffu-
, rofio, omnia quàm in prioribus, maiora. Quarta fub-
ida, recenti cicatrici fimilis, incurabilis. Elephantiafis ab
nnibus differt magnitudine. Eft enim veluti cancer totius

Lichenis duo perpetua fymptomata.

Mentagra Romanorum

Lepræ propria fymptomata.

Lepræ differentiæ quatuor.

corporis. Cuius descriptio copiosa est apud Aretæum. deformitate figuræ & magnitudine affectus varia no- habuit à Græcis. Elephas enim dicitur, quia corij crassiti- nebricoso colore, facie fœda & informi, magnitudine phantem refert: λέων καὶ λεόντιον, propter extremarum r- rum frontis similitudinem cum leonibus: σατυρίασις, tum faciem satyris similem, tum ob libidinem: ἡράκλειον, quia lus morbus eo maior est. A liene & iecore initio sumpt- extremam cutim continuatur, ibique perficitur. Mo- contagiosus est ob materiam venenosam & malignam, aërem, & proxima quæque inficit, sed imprimis saliuâ, cyathis adhærescit propter lentorem & venenatum lin- dentium. Et quia humor melancholicus triplex est, san- crassior, fæx sanguinis, & atra bilis, idcirco tres illius differ- tias constituunt, à sanguine crasso ὑπερυθρούς, subrubic- das, mitiores & minùs malignas: à melancholico hum- cum pituita mixto, crassa, salsa, nitrosa & acri, ἐκλεύκας, bas: ab atra bile omnibus deteriores, in quibus vniuer- corpus scatet vlceribus, & extrema etiam decidunt. Cau- ferè sunt, semen parentum elephanticum, victus ratio tal- humorem procreans, suppressi mẽses, hæmorrhoïdes, var- cohibitæ, & quandoque lues venerea. Quia igitur mor- hic contagiosus est admodum & abominandus, atque quando cognitu difficilis, optimè cõstitutum est à veterib- vt & extra vrbis pomeria ablegentur elephantici, & Me- doctissimi, tanquam Critici ac Censores constituantur, hos explorent, vt apud Belgas, & Arelatæ. Qua de re docti- mè scripsit F. Valeriola in suis enarrationibus. Initium est annua elephanticorum apud Arelatam probatione vetere natusconsulto instituta. Signa quædam vniuoca faciunt, æquiuoca. Vniuoca quidem, vt ab elephanticis progna- esse, etiam auis, aut atauis repetita origine, cum elephanti- consuetudo, excretionum consuetarum retentio, cibor- crassorum, salsorum, acutorum, nidorosorum assiduus v- vini multi & crassi potus, vita ærumnosa in metu & mœro- extuberationes in plerisque corporis partibus, sed in fa- magis, & secundum frontem, aures acuminatæ nasus sim- labra crassa, horrẽdus aspectus, color faciei ex rubeo liue- vocis raucitas, oculorum rotunditas. Signa æquiuoca su-

Elephantiaseos variæ appellationes vnde petitæ.

Elephantiaseos causæ.

Elephantiæ signa duplicia, vniuoca, & æquiuoca.

berationes extremorum & crurum, color morpheæ si-
& tenebrosus, capillorum defluuium, & tenuium rege-
tio,musculorum,præcipuè pollicis, consumptio, stupor,
ensus amissio in extremis partibus induratis & exiccatis,
es,impetigines, gutta rosacea; extuberationes rotundæ
ræ sub lingua,palpebris,auribus,vlcerosa lassitudo,cutis
itudo instar implumis anseris,vnctuosa cutis,& tãquam
rsa aqua,sanguis trumbosus,niger, liuens,obscurus.Ex
mnibus notis vel multis simul cõcurrentibus,vel paucis,
ssentialib⁹ & pathognomonicis, explorantur elephãtici.

ITO. VALETII EXERCIT. LXIIII.

Lephantiasis cancrosus est corporis totius tu-
mor ab humoris assatione melancholici vene-
æ qualitatis participis genitus. Ac citra tetram
m qualitatem id affectus non accidere hinc per-
citur,quòd qui toto sunt corpore melancholici,
non necesse sit elephantiasi prehendi. Alia A-
um elephantia,alia Græcorum & Romanorum.
pedum est cum varicibus tumor: hæc lepra
gò appellata,dira, truculenta,crudelis, membra
ossa vsque erodens.In hoc affectu triplex morbi
nus inest:intemperies calida, sicca, quæ tandem
ferueſcente humore,imminutáque exustione fri-
la euadit:morbus organicus, qui figuram totius
rporis immutat: continui solutio,suis signis satis
nifesta. Morbificus humor impurus & mali-
us quanquam promiscuè summa & intima cor-
ris inuadit, præcipuè tamen in iecore ac liene re-
et, à quibus visceribus in corpus spargitur vni-
rsum.Et vt in cute sese prima prodiderint labis
dicia,eam tamen priùs oportuit diu ipsis in visce-
bus delituisse.Contrahitur vel ab ortu, vt à semi-

Elephantia Arabum & Græcorum distincta.

Gal cap.7. lib.2.de caus. morbor.

Elephantiasi vnde fit generatio.

ne parentum elephantico: vel contagione, vt co
tactu, fomite, & ad distans, vt per aërem: vel pr
prio corporis vitio, à bile atra plurimùm exupera
te, & sensim, per adustionem, venenatam quali
tem asciscente. Incipientis elephantiaseos sig
Elephantiaseos signa. sunt, decoloratior cutis, nigricans, flauescens, aut
bicans, pro humoris, qui in peculiari cuiúsque n
tura redundare consueuit, exustione. Eadem cu
densior, durior, asperior, in facie, manibus pedib
protuberantibus. Torpet sensus, & extrema frig
cunt, maximéque pedes, ob humorum crassiti
spirituum continuitatem intercipientem. Hinc
gnities, spiratio tarda, motus difficilis, alui cons
ctio assidua, respiratio grauis & fœtida, ructus co
tinui vehemens ad coitum alacritas: & vt mali
increscit, sordida ab humorum acrimonia & ma
gnitate plerísque locis excauantur vlcerá.

Miserrimum id mali genus postquam peni
radices infixerit, nunquam curationem admittit.
Paul. Æg. cap. 1. lib. 4. enim cancer, veluti elephantiasis quædam, vni
bortus particulę inter morbos insanabiles vel
ipso Hippocrate relatus est, quantò magis elephà
tia, ceu totius corporis cancer aliquis, ab omni r
Curabilis est elephātia incipiens. medio abhorrebit? Attamen si recens adhuc
malum, & manum quis ei rectè adhibeat, eóq
quo debet modo præsidia applicet, ne saltem inu
lescat, augeatúrque, prohibebit. Itaque remedia
runt, missio sanguinis frequens, pharmaca mela
Gal. comm. ad aph. 47. lib. 6. choliam vacuantia annis singulis reuocanda, ba
nea, cornicula, vini abstinentia, aquæ potus, vsus l
ctis asinini, pullastrorum decocta, hordeata. In q
elephantiasi tota corporis moles putrescit, crebe

o theriacæ vſu fluxio & corruptela prohibean-
Quod ſi ſcabie, papulis, & id genus ſimilibus
ɔtionibus à vitioſo ſucco obortis fœdetur cutis,
bit hoc vnguentum ſæpiùs expertum.

℞.axung.veter.lotæ in ſucco limon. ℥. 4. ſulphur. viui in
triti ℥.1.ſalis torrefact. & in ſucco fumar.modico extin-
ß.f.vnguentum. Vel. ℞.vng.enulati,nutriti,butyr.torre-
ana ℥ 1.addito plantag.ſucco f.vng.

æterùm præter elephantiaſes ſuperiùs comme-
ratas habetur vna in ſacris literis lepra appella-
uæ cauſam agnoſcit longè ſuperiorem, Dei, ni-
ùm,iuſti vindicis iram. Nam pro peccati ratione
a hæc antiquitus ſequibat: vt ſi peccatum paruū
t, in parietibus domus maculæ pullularent: ſi
us,in veſtibus perciperentur: ſi maximum, pec-
tium corpora eiſdem deturparentur: qua lepra
cti quatuordecim in diebus à Sacerdote ſummo
icabantur, an extra conſortium hominum eſ-
t relegandi. Non enim ad eam profligandam hu-
na manus ſufficiebat, ſed diuina potiùs opus
t,cùm nulla remedia illi adhibita conferrent, ſed
a Dei optimi maximi voluntas.

De cutis excoriatione, vlceratione, puſtulis & rubore faciei. CAP. 65.

Xcoriationi cutis, qualis eſt ex attritu, longio-
re decubitu, ceratum ex tribus partibus olei
rthini, vel roſacei, & vna ceræ, conuenit. Quòd ſi
or eſt, ex ſucco plantaginis, decocto ſumach, aut
frigidę adſtringentis ſubigatur. Eidem rei con-
nit vnguentum de ceruſſa. Vbi verò rubor faciei
puſtulę, ſanguis è media vena brachij detrahen-

dus eſt,imperanda purgatio, quę partim flauam[...]
lem,partim melancholiam purget. Cucurbitul[...]
ceruici,& ſcapulis affigendę cũ ſcarificatione. S[...]
guiſugę malis,extremo naſo, extremis labiis, la[...]
bus menti affigẽdę. Abluenda facies primùm e[...]
mollientium decocto, vt ficuum, paſſularum[...]
hiſque fumus excipiendus.Tum vel aqua plant[...]
nis,vel terebinthinæ, in qua mellis portiuncula [...]
ſoluta ſit, faciem lauabis. Inunges autem axur[...]
vrſina,vel vulpina: alioqui taurina, vel porcin[...]
qua farina ciceris incorporata ſit.Caſeus recẽs e[...]
ceto ſubactus Æſtate conuenit. Vnguentũ mixt[...]
ſapone gallico,& vnguento albo. Ex vnguenti[...]
parte 1. & 3. olei roſarum ſubactis cum aqua pl[...]
taginis, nenupharis, ſemperuiui. Sanguis lep[...]
calidus & reliquorum animalium vtilis eſt.Con[...]
nit aqua diſtillationis florum ſalicis,ſuccus limo[...]
ſulphur viuum,ceruſſa, caphura. Vbi puſtulæ e[...]
nent, vnguento enulato,ſiue hydrargyro concid[...]
Argentum viuum ex ſaliua hominis ieiuni ext[...]
ctum,& cerato, vel adipi incorporatum, efficaci[...]
mum eſt.Hyemę theriaca vti licet,vel vnguento [...]
trino,vel pomulato,vel lythargyro auri,modo S[...]
uitoris præparato.Sed interim dum hęc fiunt, v[...]
ratio inſtituenda eſt,quæ calorem hepatis attem[...]
ret. Deinde etiam quæ fumos prohibeat à cib[...]
Qualis eſt dragea communis,puluis communita[...]
adiecto coralli modico.

ANTO. VALETII EXERCIT. LXV.

CVtis in facie à carne inſeparabilis exiſtit. [...]
quia aſſiduè detecta patet,denſior fit, illíc[...]

ptereà faciliùs pustulæ insistunt, rubor, &c.
ic quoque faciunt intemperies & imbecillitas.
cuato priùs corpore curabuntur pustulæ, vlcerationes & maculę litu ex radice lapathi acuti ad
tilaginem in aceto cocta. Rubor aquâ solani, morellę, succo limonum. Vnicè commendabat
onoratus Castellanus Medicus Regius hoc remedium.

℞.succor.plantag. portul. vuæ immatur, ana ℥.6. album. or.numer.10.farin. hord.℔.ß.semin. papauer. album. ℥.ß, includantur omnia vase vitreo, & distillentur in balneo riæ. Reseruetur aqua vsui, de quâ abluat faciem manè & speri

Noui celebrem quendam Medicum, cui nasi & ciei totius rubor disparuit his duobus auxiliorum neribus. Horis matutinis ante pastum fructu rocaninę cydoniati more cum saccharo præparato ebatur. Totis verò quinque mensibus ab initio artij continuò diluebat vinum cichorij decocto.

De dolore. CAP. 66.

DE dolore iam multis locis dictum est, ac postea dicetur. Fit autem vel intemperie, vel solutione continui. Remedia vel paregorica, vel contraria qualitate pugnantia, vel narcotica. De narcoticis multis locis. Paregorica sunt, oleum simplex, nethinum, chamæmelinum, lini, oleum ouorum, leum in quo althææ radix cocta sit, axungiæ suis, allinæ, anatis, vituli, ouum crudum, alia sæpè enumerata.

Contraria qualitate & hęc paregorica, caryinum, urinum, oleum de galbano, de sulphure, & simi-

lia calida olea ex refrigeratione nato dolori subu niunt. A calore verò excitato repugnāt, oleum vi latum, oleum rosaceum, de nenuphare, papaue num, & similia. Dolorem à siccitate corrigunt, aq tepida, hydrelæon, lac, butyrum, oleum, axung œsypus. Dolorem à sanguinis copia tollit phleb tomia. A flatu, oxycratum tepidum, decoctum r thæ, anethi, serpilli, & alia, quæ capitibus de morl intestinorum descripta sunt.

A crassis humoribus cum flatu oxycratum, in qu hyssopus, thymum, pulegium, calamenthum, & milia coxerint.

A contusione caseus recens, aloë, aut mastix oleo myrthino liquata. Vbi locus intumuit, spor giæ fotus ex sero lactis, si quidem inflammatio nc est. Sic enim ex aqua tepida fouebimus. Oleum r cininum, caryinum, & in his inculcatus pannus, parti impositus.

EIVSDEM HOLLERII SCHOLIA.

Dolore sæuiente quæ sunt obseruāda ex Gal.

Galenus in aphorismis, & plerisque aliis locis, in dolor bus hæc obseruanda esse vult, qualitatem, vehementiam, diu turnitatem, remissionem, intermissionem, comparationem i diuersis ægris, & in genere dolorum, sensum peculiarem hc minis, quòd alij aliis vegetiore sint sensu, vt hinc cognosca præsagias, remedia distinguas. Qualitas est, vt grauis, pungē tendens, stimulans, feriens, torpidus. Vehementia ex natur partium & materiæ, vel eiusdem qualitate & multitudine, v loco affecto pendet. Diuturnitatem facit materia pigra, mul titudo, naturæ imbecillitas, via intercepta. Ex iisdem & remis sio, & intermissio. In duobus aut tribus ægris ita differunt, au sunt similes. Ex his omnibus periculum, aut contrà, facilè in telligitur. Sed de his omnibus alio loco accuratiùs.

NTO. VALETII EXERCIT. LXVI.

rT sunt causæ dolorum multæ, ita anodyna numero penè infinita. Communis docet expe-tia hæc præsertim iuuare.

℞.furfur.℥.6. semin. lini recent.℥.2.f. sacculus. Bulliat in is partib. aquæ decoctionis chamæmel.& vna vini.

ic ex mucagineis seminibus cum furfure licebit dolorem sedantia instituere. Vel.

℞.furfur.℔.ß.frigatur cum sapa,& fiat caplasma.

Plura passim descripta reperias in dolorificorum ctuum curatione.

Hæc sunt, studiose Lector, quæ desultoriè, & nium sanè festinanter, in priorem Hollerij Li-im,dum sub prælo gemeret, exaraui. Tibi, qua-cunque sunt, si probentur, & me meæ præcocis eræ non pœnitebit, & ad maturiora, palatóque gratiora futura, edenda, quæ certior cognitio, licium acrius, & peritior exercitatio parturierint iore accedam alacritate.

SINGVLARES ALIQVO
AVTHORIS OBSERVATIO-
NES, QVÆ AD CONSILIA
curandi pertinent.

I.

IN intolerabili cruciatu capitis, qui
assiduus sit, nec aliis cedat remed
ferro & igne vtẽdum est. Frustrà en
pharmaca, cucurbitulæ, topica, &
comperta sunt, quia hectica quæda
capitis intemperies atque infirmitas adest. Et co
stat quidem permultos meliùs habuisse in eiusmo
malis, & epilepsia, mania, melancholia, hemicran
terebellis vel cycliscis aperto capite, vel inusto. S
ignis toto capite periculosus. Inuenta ergo meli
ratio. Locus in brachio medius inter axillarem fe
ro aperitur. Vulnus continetur, ne coëat, vt hâc pe
petuò excurrat materia, atque hîc meliùs, quàm e
teriore brachio: quia minùs opportunus locus
occurrentibus externis, minúsque visui patet. S
interim capiti priùs & vniuerso corpori consule
dum, vt pura sint, vt paulatim reducantur ad n
turam. Odiosum enim fuerit, si perpetuò locus d
fluat. Eodem modo in coxariis, & aliis contumac
bus malis, ferro & igne vtendum est.

I I.

n oculis affectis remedia inspiratu hominis an-
ntur. Declinatur frictio capitis, & pectendum
artem posteriorem. Quod si abluendum caput,
inatum abluatur, atque oculi muniantur. Ca-
dum ab errhinis & sternutamentis: his enim fa-
decurrit materia in oculos. In naso multò ma-
si ad radicem constrictus est, videndum ne acris
eria capitis illâc deducatur. Nam inde contin-
vt exeso nasi initio è naso loquantur, & vox ve-
nenter vitietur.

I I I.

In dolore capitis sæpe sanies sub est inter craniũ
pericranium. Molliter digito contingendus lo-
, vt si quid illîc sit puris, intelligatur: multò ma-
si fixus illîc dolor est, aperiendus locus. Nam
e sanies aperto loco defluit, & liberantur: atque
e metus est, ne os corrumpatur. Si qua illîc vena
aperiri, vel ferro rescindi debet, nisi admodum
insignis.

I I I I.

Cuidam è fluxione acri palati pars mollior ad ra-
em linguæ perforata est. Purgatum corpus, de-
ctus sanguis, imperatum gargarisma è decocto
aiaci, & lacte, contactus locus aqua alchymista-
n cocta cum galla, malicorio, & rosis. Acus im-
rata benè longa, postrema parte incurua, & sub
icronem perforata, quà filum suendo loco tra-
ceretur è filo sericio cerato: præterea vt primum
agmentum vulneris rescinderetur, ac rursus re-
eretur. Ex quibus cum consequuta non fuisset in-
gra sanitas, locus cera, vel spongia occlusus man-

ſit, & poſtea benè habuit æger.

V.

Alteri è luis venereæ reliquiis capitis,dolor,
rium tinnitus,& veluti articulorum confractio,
lor , puſtulæ paruæ celeriter inareſcentes conti
runt.His conualuit remediis.

♃.radic.ireos,acor.fœnic. ana.℥. ß.radic.gram.& ac
ana ʒ.6.ſummit.lupul.fumar.abſynt.beton.an.M.ß.ſalu.
ſemi.aniſ.fœnic.melon.limon.cucumer.ana ʒ.2.paſſul.h
glycyrrh.ana p.1. fol. ſennæ mund. ℥.3. agar. trochiſ. ℥.1.
decoct.ad quart.3. In colatura diſſolue ſacchar.alb. quart.
ſyrup.mediocriter coctus ſecundum artem.

♃.ſupradicti ſyrup. ℥.1.ß. hydromelit. ℥.3.f. potus. V
tur interuallis.

♃.pulueris ſpecier.hieræ diacolocynth.ʒ.2. puluer. hi
picr.agar. troch. ana ʒ. 1. mac. roſ. & maſtich.an. ℈.1.ſem
citr. limon.an. ℈.ß.croc.gran.6.cum ſyrup.de ſtœchade f.
lulæ.Vtatur interuallis.

♃.raſur.ligni ſancti ℔.ß. maceretur per tres dies in tri
pintis aquæ, deinde coquatur ad dimid. Vtatur mane ini
paſtus,& ſub ſomnum.

Ab his tempeſtiuus fuit illitus ſcapularum, ſ
næ & articulorum.

VI.

Quidam curatus eſt tophis & doloribus h
potione.

♃.lign.Indic. raſ. ℔.j. aqu.℔. 12. folior.card. bened. p
ſemin.card.ben. p.1. iuæ arthrit. marrub. ſalu.radic.enul. a
℥.ß.ſummitat.attractylid.℥.2. Maceretur diem vnum in o
vitrea : deinde bulliant leui igne, & ſine fumo, ad medieta
conſumptionem. In colatura refrigerata decoquantur ℥.
palm. ſanct. puluerat. ad dimid. In alio vaſe macerentur
diem ℥. 2. cortic. palma. ſanct. cum vini alb. odoriferi che
pinis tribus:deinde miſceantur cum priore decoctione,& c
quantur omnia vnica ebullitione, colatura bibatur mane
lecto,initio paſtus,& ad ſomnum.

ſus magna ſupradictorum coquatur in ℔. 8.aq. limid. & ſub finem decoct. adde vini alb.libr.1. tur tempore ſitis interdiu.

VII.

laudicans ex iſchiade veteri, ſine luxatione, ſed xatis & mollitis articulis, ſequentibus auxiliis ratus.

℞.agar.rh.elect.ana ℈.1.puluer.hieræ diacolocynth. ʒ.ß. ſyr.de ſtœchad.formentur pilul. Poterit addi aliquid pile hermodactyl. Vtatur his pilul. per interualla,aut etiam bſeruatione 5.præſcripto.

℞. ſalu. maioran. calamenth. ebul. iuæ arthrit. ruth.roſ. beton.ana M.ß.radic.acor.℥.1.fol.laur.p. 2. f. decoct. in vini quantitate ſufficienti. Impleatur vaſculum hoc deo,benè clauſum plantæ pedũ admoueatur,dum calor ad is ſuperioris articulos perueniat.Eodem decocto pars fo- ur. Materia cũ oleo laurino ſubacta articulo apponatur.

℞.euphorb.caſtorei, ſtyrac.calamith. ana ʒ. 2.liquefiant iſe duplici cum olei chamæm. & laurin.ana ℥. 3.Cum eo calido f.fotus.Vel.℞.olei ſupradicti ℥.4.ceræ ℥.1.ß.terehinæ vnc.1.miſce pro vnguento.

Pòſt verò vbi materia fuerit reſoluta, vtatur bals naturalibus,vel factitiis è ſulphure, ſale & alune,cum dupla aqua.Emplaſtrum etiam valet ex lo in vino cocto.Potus hydromeli,& ratio vitæ ueniens.

VIII.

Mulier honeſta, mollis & rara, annorum 30. fe-,diſtillatione veteri in pulmones laborabat, fœn geſtans octimeſtrem. Imperatæ ſunt aliquot rgationes. Phlebotomia iterata. Ratio vitæ ex preſſis carnium ſuccis, iure crur. ariet. colatit.dilatis. Cõtra exulceratum guttur ſic pugnatũ eſt.

℞.hord.mund.benè medulloſi ℥.3. decoquantur in aquæ

℔.3.Colatura traiiciatur per manicam Hippoc. cum facc
cand.vel rosacei quarta parte,& modico cinamom.

Extrahatur succus ex amygdal. dulcib. velut l
sine igne, & affusa aqua illa hordei modica,dei
edulcetur cum saccharo Cando,rosaceo.Teneat
ternatim ore saccharum Candum, rosaceum,
difficultate anhelitus cucurbitula alternatim sca
læ affixa. In difficultate partus decoctum vet
galli cum modico cassiæ ligneæ & croci, & tant
vini odoriferi.

Vnctio pubis & sub vmbilico cum ol. liliac. m
cag.sem.alth.ana ℥.1.ß.medullæ cerui ℥.1.

Appensus Iaspis, Aëtites, radix aristolochiæ,
clam.& similia,coxæ. Vel admota trita radix cyc
mini & similium pudendi orificio.

℞.rad.gram.& petros.ana ℥. ß.arthemis.nepith. ana
semin.anis.& fœnic.ana ʒ.ß.f.decoct.ad vnc.3. Transfun
tur colatura per manicam Hippoc.cum cinam.elect.℈. 1.c
ligneæ ℈.2.sacchar.vnc.1.Detur in labore partus.Item.℞.
themis. nepith. ana p. 2. f. decoct. in vna aquæ parte & tri
vini pro fotu.

Obstetrix intingat digitos in oleo nardino,
costino, & molliter contingat sinum pudoris.
Si vomitus moueatur, iuuetur oxymelite & a
præsidiis. Peperit die 7. leuata febris, & omnia i
perata, quæ instaurant: consumptum è crure v
uecino,capo,& thorace vitulino, dum omnia p
pè ad tres lances consumpta sint,colaritia, expre
vinum album tenue. Amygdalata ad leniendu
hord.decoctum vt priùs,& lac expressum ex amy
dalis. Contra tormina decoctum seminis fœnu
benè loti in aqua calida, colatum per manicã Hi
pocr. cum sacchar. & modic. cinam. Syrup. cap
ve

n.cum ſucco amygdal. Inunctio ex oleis,& litus
priùs. Sacculi è milio. Prohibitus ſomnus in ho-
n vnam,aut duas, propter multas vacuationes.
omachus illitus maſtichino.
Contra animi deliquia mica panis intincta vino.
ortua eſt decima hora à partu. Apertæ vterus
umis plenus inuetus eſt,totus venter flatibus tu-
ens,ren dexter purulentus, hepar quantitate pec-
ns,lobo vno nothis coſtis hærens, colore totum
tiatum, aridum ac veluti frixum, aliis partibus
uaſi putredine mucoſum. Similiter & pulmones,
quorum ſummo ad arteriam vomica pure ple-
i erupit.

IX.

Mulieri cuidam natæ ann.28.tibia poſterior ve-
ementer intumuit,vt inde dolor grauis, præcipuè
octu, excitaretur, & tendines crurum extenſi ni-
uium membrum incuruaret. Initium morbi qua-
uor antè annis. In vteri geſtatione puerperio mi-
uebatur. Manſit tamen reliquum quid, & tertio
onceptu plurimùm intumuit. Minuebatur reſol-
entibus malacticis; ſuppurantibus non conceſſit.
ngraueſcit malum:parit. Apertus tumor cauterio
igido.Nihil exiit,præterquam cruenta ſanies.Ca-
o emortua,inania quædã loca,nullus ea parte ſen-
us. Cataplaſma è farina hordeacea & oxymelite,
uæq; putredinem arcent,admota. Expuit ſangui-
iem: commota aluus multa deiecit mala. Biduo
riuſquam moreretur, pulſus vehemens fuit & fre-
quens,neque tamen reſpondebat febrilis calor. De-
imo die poſtquam aperta vomica eſt, expirauit.
Præſagio iam antè facto liberati calumnia Medici.
OO

& Chirurgi.

X.

Alteri poſt 15.annos à connubio parere conti
Laborauit multum à partu. Secundæ ſubſtiteru
euulſæ fruſtulatim. Obſtetrix aſſerebat ſupereſſe
liquid. Febris nata. Hinc nigra lingua, dentium i
terualla ſcabritie nigricantia, facies νεκρώδης. Sep
mo die mortua. Secta inuēta caro oblonga adn
vtero, & membranarum pars, quæ computruera

XI.

Homini hirſuto, nigro, & habitu melancholi
ſolennis erat ſingulis menſibus diarrhæa quæd
torminoſa, declinante Luna. Defluxione in teſtic
los facta, & ſarcocele, exectus eſt. Nimis laborio
vita, & itinere per æſtus & frigora, incōmoda c
pit valetudine viuere, interuallis leuiter febricita
Ceſſabat tardiùs diarrhæa. Correptus eſt febre le
ta, quæ noctu exacerbabatur, & tumore duro, d
lentéque in dextris ilibus. Dolor à rene dext
incepit, tum in dextrum ilium & ſiniſtrum pr
greſſus. Ad ſiniſtrum renem rugitus erat, & vel
borborygmus exaudiebatur. Vomitus vna hor
cibo. Quæſitum vnde ea materia, num ab inter
perie earum partium, aut alia parte. Alij ab hepa
quia ſolennis erat diarrhæa, os amarum, vomit
amarus aliquādo. Mihi hoc placuit, partes execta
in quibus obduruerat callus, natura frigidas, equ
tatione & venere feſſas & infirmas fuiſſe, reſiſte
tem diarrhææ materiam, & aliam eò confluxiſ
intercepta via refluxiſſe partim ad peritonęi pa
tes, partim ad obliquos epigaſtrij muſculos, atq
ita tumorem ſuccreuiſſe. Si verò ab hepate id eſſe

l per venas, atque ita potiùs ad inteſtina, vel per perficiem, quia in membrana cingente hepar ſicæ quædam ὑδατώδεις excitatæ exudarent in igaſtrij medium inter peritonæum & omenm. Os verò amaricare non à bile, quæ ab hepa- refunderetur, ſed potiùs à putri humore, & fuis, hydropicis id accidere; & aliis vomitiones in lica frigida, & ſitim, & amarorem, & cætera parere. Materiam tumoris non eſſe bilem, ſed gidam, craſsámque pituitam. Itaque videndum it, vt reuelleretur materia, quæ influeret, non per inas, quia partes genitales infirmæ exciperent, d per aluum. Æger enim clyſteribus plurimùm uabatur, tum medicamentis, quæ agaricum & ia phlegmagoga reciperent. Quod ad tumorem dendum eſſe, vt remolliretur & diſcuteretur: ſed etum eſſe ne ſuppuraret, quia à ventris dolore uturno (ait Hippocr. aphor.22.lib.7.) ſuppuratio pectanda eſt, niſi peccetur ab ægro, aut medico, it æger præripiatur. Id etiam Aurelianus annotait in Chronic. Et veteres cataplaſmatis vſi ſunt & otionibus, quibus accelleraretur ſuppuratio, ſpentes vt ea materia tenuata in inteſtina transfunderetur. Id quod ſæpè probârunt, vt aliquando per rinas, aliquando per aluum purgaretur. Et Aniceti ſt medicamentum apud Galenum, quod hoc polceatur efficere.

Hoc tamen metui propter virium imbecillitatem.

Crus oppoſitum deinde tumuit, & loco vno entris perſiſtebat dolor. Tenſio aliquando ad eſticulos. Vtróque crure intumeſcente, & ſurſum

refluente materia, ad diem ferè quadragesim
mortuus est. Facto vlcere in crure, quà materia
tra flueret, seruari fortasse potuit.

XII.

Cuidam podagrico malum ad stomachum c
uersum est. Vnde dolor tendens & grauis. Imp
tum est primùm hoc oxymel, & quæ sequuntur
media: à quibus præter spem multorum integrè
ratus est.

℞. oxymelit. simplic. Galen. ℔. ß. In fine decocti
eius infunde fol. menth. siccor. p. ß. Deinde traiiciatur
manicam Hippocr. cum cinamom. drach. ß. galang. & cal
aromatic. ana ℈. 1. Vtatur primùm frigido, deinde tepid
vomitum.

℞. aloës succotr. optim. ℈. 2. rh. elect. ʒ. ß. mastich. ro
nam. galang. ana gran. 8. Incorporentur omnia cum syr
menth. dentur ex cochleari.

Purgato corpore cucurbitula super vmbilic
applicetur, quæ priùs immersa sit in vino decoct
nis ruth. menth. absynthij.

℞. mellis anthosat. mell. ros. ana vnc. 2. aqu. vitæ ℥. 1.
liant in balneo mariæ, vel cineribus calid. ad consump
nem aquæ. Deinde insperge cinamom. calam. aroma
galang. mastich. ana ℈. 1. Misce. Vtatur ante pastum vno
chleari.

Manè vtatur zinzibere viridi, & nuce mosch
viridi, condîtis. Auiculis, alauda, perdicibus &c.
fixis caryophyllis. Fiant fomenta ex oleis de ru
spic. mentha, absynthio. Vel.

℞. horum oleor. ℥. 1. ß. mythridatij ℥. ß. misce, & aff
ventriculi orificium.

Vtatur vino albo, veteri, pane albo bene cocto,
aniso condîto. Item.

℞.puluer. menth. ficcæ drach. 2. puluer. abfynth. ʒ.1.
ophyl. ligni aloës, xylobalfami ana ℈. 1. cinamom.
. ana ℈.ß.f.puluis. Vtatur mane cum ouo forbili, aut in
fumpto.

llis frictio circunducta in ventrem, etiam in ar-.
il. deinde longè à cibo, vt facta iam coctione.

℞. oleorum de fpica & menth. ana vnc. 1. ol. rut. ℥. ß.
é caftoreo ʒ.2. mythridat. ʒ.1. zibetti gr. 8. mifce pro litu
nachi.

iet fotus hepatis cum oleo de abfynthio & cha-
æmelino, vt Hyeme. Vel.

℞. ceræ albæ nouæ vnc. ß. ol. rofac. chamæm. & abfynt.
℥. ß. f. cerotum molle: malaxetur cum vino albo le-
er adftringente. Intendatur in linteo molli, & tepidum
onatur.

℞. fol. rut ment. abfynth. rofar. ana p. 1. cumini conquaf-
, carui, dauc. anif. ana ʒ. 1. galangæ, piperis longi ana
ch. ß. Conquaffata omnia diftemperentur in aquæ vitæ
.4. Deinde cum vnc. 4. olei de fpica leuiter coquantur in
neo Mariæ ad aquæ confumptionem. Expreffum oleum
ietur. Cui adde zibetti gran. 6. mythridatij vnc. ß.

℞. olei de fpica, abfynth. & menth. ana ℥. ß. caryophill.
c. cinamo. cardamom. rofar. corall. galliæ mofchatæ ana
. cum cer. maftich, aloës ana drach. ß. f. linimentum. Loco
ar. & corall. addes galang. granor. paradif. ana ℈. ß. vbi non
magnus eft calor.

XIII.

Quadragenarius febre ardentiffima correptus,
luit etiam à latere. Detractus mediocriter fan-
is ad vafcula duo. Perfeuerant omnia, neque ce-
t dolor remediis. Sexto die detractus iterùm fan-
is ad duo vafcula, putris & corruptus. Sudor fe-
imo leuis, tenuis, & tantùm in capite & thorace.
ihilo melius habet. Deliria nocturna, æftus &
quietudo magna, vrinæ turbidæ, fudauit, nono

& vndecimo, nihilo leuata febre. Decimo leu
habere visus, nocte eadem patitur. Vndecimo v
næ subsident, sed diuulso & nigro sedimēto. Su
vt priùs. Pulsus perpetuò frequens & magnus cu
pauca inæqualitate. Iam tendines manuum s
manifesto membri motu reuelli sentiuntur. Vri
benè coloratæ & corporatæ cum sedimento nig
Decimotertio floccos colligit, manibus reuellu
tur digiti, delirium ferè perpetuum. Decimoqua
media nocte mortuus est. Pulmonibus corrup
nigricantibus, inuentus est.

XIIII.

Puero annos nato 12. repentè syncope corre
& muto, in lecto reposito, temere, quasi gestic
lando, mouebatur corpus, crura & manus. Subin
garrulus vocatus non respondebat. Diem int
grum ita habuit. Clysteres non retinebat. Bala
acuta cum hiera diacolocynthide, & cucurbitu
in ceruice rediit, & sanatus est.

XV.

Principi Lotaringo, magno priori ordinis Rh
diorum Equestris, ancyle in dextro cubito seque
tibus remediis curata. Post habitam totius corpo
rationem, victus & domicilij, hæc ordine sunt i
stituta. Frictio partis è molli manu: ex quo vap
è decocto molliente: immersio in idem decoctu
partis ægræ: siccatio loci: inunctio ex axungia hu
mana benè purgata, colata, lota in aqu. mistur
Ceratum ex cera molli, pingui mollita ad ignē, ma
nibus intinctis butyro, deinde liquata cū butyr. re
cent. & axung. humanę supradictæ æqua quātitate

Ab vnctione ſuperdatum molle goſſipium.
Decoctum inſtitutum guaiaci ex vnguinoſa, o-
:a,& media parte ligni, initio.
Interuallis acetum album, aqua vitæ decocto
)orationis intermiſta. Ex quo ceratum œſypi de-
ptione Philagrij.
Capiti tunſo goſſipium conſperſum puluere ca-
)phyllorum. Errhina, maſticatoria.
Saluia in ſartagine concalfacta, & conſperſa a-
a fœniculi, vel ſaluiæ, frictio capitis & ſpinæ.
Immerſio totius brachij in animal recens ma-
tum. Exercitium molle partis. Effectum fotu &
ıng. vt octo diebus diſſoluto tumore, liberatis
:uis omninò, ſanus euaſerit, liberis omnibus mo-
nibus totius membri.

XVI.

Quinquagenarius longo corpore & collo, ſatis
ortunus tabi, tuſſicula, flatibus, pituita tres annos
)orauit. Audiebatur quaſi aqua fluctuans ad dia-
ıragma & vẽtrem. Alij vitium lienis cauſabantur.
ırgationibus, decocto guaiaci, & aliis vexatus
hilo meliùs habuit. Subtabidus, malè coloratus.
andem decretum eſt, deſperantibus Medicis &
gro, vt aperiretur thorax primùm cauterio poten-
ıli, deinde cultello. Nam propriùs admota aure
telleximus materiam diaphragmati inſidere, non
ſe in ventre. Itaque inter quartam & quintam
:rtebram aperta via eſt, monitis ægri amicis, quã-
ım periculi immineret, ægro quoque monito, &
poſtulante. Effluxit pus multùm crudum. Quin-
ue pòſt diebus mortuus eſt. Diſſecto ægro inuen-
ıs pulmo aridus, ſcirrhis plenus, ſyderata pars

membranæ ſuccingentis & coſtarum. Venter in
rior integer. Nunquam pus expuerat, neque ſang
nem. Laborauerat longo antè tempore, vt f
triennio, pleuritide.

XVII.

Cuidam perforatus venter acuto enſe, inteſti
tenuia vulnerata, & pars craſſorum. Exierunt in
ſtina per vulnus & ſtercus. Deſperatus erat à Me
cis, ſed longa cura conualuit.

XVIII.

Alteri ad ſcapulas inflictum pugione vuln
deorſum inclinans. Apertum latus ad quartam
quintam vertebram, vt pus, quod in diaphrag
decumbebat, hâc efflueret. Vixit annum aperta pl
ga. Expuebat ſanguinem & pus.

XIX.

Nobilis adoleſcens annor. 15. Baro Deſſaulx, Pr
uincialis, molliter educatus, deinde ad aulam tran
latus, febre ardente correptus eſt, deinde lenta. O
tis exanthematibus tumuit ab vtróque hypochon
drio: & velut materiam purulentam ſeorſim ab ex
crementis alui, & aliquando ante alui excremen
reddidit. Erat autē, qualis eſt materia atheromati
Quæſitum vnde prodiret. Nam ab abſceſſu cred
batur. Alij pituitam eſſe à cerebro, alij ab inteſtin
autumabant. Sed quia nihil mordebat, nec iniect
clyſtêre ſenſus vllus doloris erat, & pituita tantū
detergebatur, veriſimilior ſententia putauit abſce
ſum eſſe in inferiore meſenterio. Data viſceribu
quæ molliant, & leuiter diſcutiant. Atque cùm
clyſteribus non iuuaretur abſceſſus, vſus fuit con
uenientiſſimus apozematum ſolutiuorum, terebin

næ,pilul. ex hiera picra & aloë;datęque hæ ad ʒ.
ůsto effectu. Imperatum decoctum ligni sancti.
nfultum viribus. Desiit pus excerni: mansit ten-
in dextro hypochondrio, & febricula post rete-
n pus,non à medicamento,sed à reliquis obstru-
onibus. Imperatum est catharticum è syrup. de
hor. compos. cum rhabarbaro,& decocto radic.
alidis & gram. Conualuit.

XX.

Quinquagenarius,aut ad circiter,è febre tertia-
æstiua Autumno in quartanam simplicem, hinc
quartanam triplicem degenerauit, atque ad No-
mbrem in hydropem. Desperatus est à Medicis,
ia Practici confirmatum hydropem dicunt post
undum mensem. Relata causa ad hepar refrige-
um partim morbo, partim vsu aquarum distil-
arum acetos. & cichor. quibus plurimùm fuerat
us. Itaque læsa sanguifica virtute visum est pri-
ùm hepati roborando consulere oportere his ta-
lis.

℞. diarhod. ʒ. ß. lign. aloës & rasur. ebor. ana. ʒ. 1. ci-
m. ℈. ß. sacchar. in aq. agrimoniæ solut. q. s.f. tabell. quæ
ndeant. ʒ. 2.

Deinde etiam syrupo de cichor. simplic. ad ob-
ructiones liberandas,&c. Frequens fuit fotus sac-
lis ex iis, quæ discutiunt & roborant. Datæ sunt
ilulæ Rauedsen. auctæ rh. & agar. troch. infuso in
ucco ireos. Syrup. laxatiuus præscriptus, qui reci-
eret aperientia,semen cartham. polypod. sennam,
garic.&c. cum ℥. 1. ß. succ.ireos. Deinde thermæ
ccæ,illitus primùm ex ol.aneth.& chamæm. dein-
e ex fermento, emplastro de baccis lauri, sterco-

re caprillo, postremò cauter.in tibiis.Instituta di
retica. Atque omninò in roborantibus hepar
ventriculum, in purgationibus per interualla, i
liqua curatio posita. Mortuo Februarij initio i
uenta sunt syderata intistina, similia aquatilib
Colubris, omentum corruptum, hepar multis o
cupatum scirrhis,

XXI.

Quidam Germanus adolescens 18. annoru
vsus antea Beria, in Galliam venit: vbi crapul
indulgens cœpit vertigine laborare, reuomere qu
sumebat, dolere ad ventriculum. Adhibito rem
dio cessauit vomitus & vertigo. Meliùs habuit. Se
post quartum aut quintum diem rediit malum
Languit leui febricula. Inuasit leue delirium, vnd
facilè redibat ad se. Pulsus languidus. Decimoqua
to sudor multus, perturbatio, pulsus cōcidens. De
cimoquinto in eo sudore mortuus. Aperto inuen
tum epiloon putrefactum, hepar, siccior ventri
culus interior ad finem quasi contusus, nigro succ
ex dimidio plenus.

XXII.

Hispanus nobilis, qui seruiebat Duci Albano
quo tempore Carolus Quintus cogitabat bellum
contra Germanos Anno 1545. Lutetiam venit, fru-
strà petitis auxiliis in Italia, Hipania Germania
remediis sequētibus curatus est. Ad venerē ineptus
erat, quòd flaccido esset pene, quíque erigi non
posset. In quam rem cùm ad me venisset, vocatis
è senioribus & celebrioribus Medicis Parisiensi-
bus ad consilium, visum imprimis malum ab vlcere
esse, & læsis neruis atque arteriis, quæ impletæ flatu

nem erigunt, partes ita lædi, vt ſpirituoſum ſan-
nem non exciperent. Curandum fuit vlcus, in-
uenda omnia quæ calidos flatus gignerent, &
tes genitales corroborarent. Atque habita pri-
m ratione corporis totius per medicamenta, le-
n phlebotomiam & decoctũ guaiaci, hæc com-
ſitio ſingularis & diuina erigendo peni, & exci-
dæ veneri inſtituta, qua cum, remediis aliis fru-
à tentatis, conualuit.

℞. vitellor. ouor. ℥. i. ß. butyr. recent. pudend. tauri, cice.
ang. ſatyrion, zedoariæ, zinziberis conditi, menth. te-
ulor. galli, teſticulor. vulpis ana ℥. i. cerebellor. collumbar.
paſſer. benè coctor. & aſſor. ana ℔. i. medull. auellanæ Indi-
pineolor. mundator. fiſticor. iuiubar. amygdal. dulc. mund.
nin. maluæ, ſem. mercurialis, auellan. excorticatarum, da-
lorum ana ℥. i. ſemin. dauc. caryophyll. piperis, trium gene-
n linguæ auis, ſemin. cæpæ, porri & ſcariol. cinam. an. ℥. i.
quantur ſimul omnia in lacte ouino: poſtea fortiter teran-
Omnia conficiantur cum melle roſaceo, & ſaccharo albiſ-
no: coquantur lento igne, benè miſceantur.

Poterunt aromata poſt coctionem aliorum in-
ergi, quo modo fit in conſeruis, condîtis.

℞. diaſatyrionis ex 2. deſcriptione Meſuæi ℥. 2. vtriúſque
margariti, aromatic. roſar. ana ℈. i. cinamom. ℈. ß. pudend.
ru. ℈. i. cum melle anthoſato & radic. vna zinziberis viri-
s miſce omnia. Detur manè & hora ſomni ad modum ma-
ris auellanæ cum vino albo. Item. ℞. ol. de ſpica, lilior. &
aſtichini ana ℥. i. adip. cunicul. & anat. ana ℥. ß. adip. paſſer-
lor. farctorum radice ſatyrion. & modico zedoariæ, adi-
s columb. ana ʒ. 6. ſemin. eruc. raphan. cæpæ puluerat ze-
pariæ ana ʒ. ß. croc. gran. 6. f. linimentum pro lumbis, pecti-
& perinæo.

His ſanatus remediis abiit.

XXIII.

Nobilis Picto, cui paulatim ganglium excreuerat

in inguine dextro tam magnum,quàm pueri cap
cum adnato craſſiore tuberculo,in conſilium adh
buit medicos,Fernelium,Syluium,Hollerium,Ch
rurgos, Thierryum, Riuierium, Ambroſium P
ræum. Medicis cum Ambroſio periculum decl
rantibus, ſi excinderetur (nam hoc vnum erat r
medium) alij contrà ſenſerunt ſine periculo inci
poſſe. Vicit conſilium plurimum, quia metuere
hæmorrhag.gangrenam ab inciſione, claudicatio
nem. Poſt aliquot dies reuocatus æger cum Ch
rurgis de incidẽdo agentibus, altero voluit die re
longa diſputatione agitari. Tandem conuentum
ægro impellente,& profitente ſe mori malle, quàm
diutiùs malum perferre,quia & armis ineptus eſſe
& cõiugio atque coïtui, oportere in circulum mo
lem incidi, circulo longiùs ab inguine & ſcroto ci
cumſcripto,deinde ad membranam tumorem pau
latim exſecari, paulatim quoque pellem ſeparar
quæ eſſet verſus radicem:venas & arterias, vt dete
gebantur,contra hęmorrhagiam ligari. Quod pol
aliquot dies Fernelio & Hollerio præſentibus
Theodorico Thyerrio & Riuierio,tribus aliis Chi
rurgis aſſiſtẽtibus,effectum fuit. Euulſa moles cum
tunica,glandulosa, albicans, intus ſine ſanguine &
carne,multis conſtans glandulis, à ſua pellicula ſe
pediculo facilè ſeparabilis. Glãdulam pinguem re
pręſentabat.Iam ſaneſcente vulnere, febricula, oris
amaror,faſtidia incurabilia,virulenta ſanies,fœtida
dolor in altero inguine, pube, ventre. At tandem
ſoluta aluo,liberatur amarore,& aëri commiſſus,vt
ad ſuos rediret,perbellè habuit.

XXIIII.

Cuidam deuorata piſcis ariſta difficilis labor in
:ture,abſceſſus,raucedo,difficultas ſpirādi.Iuſſus
ex longo traheret ſpiritum,facilè trahebat: vt ſe-
l & confertim audiebatur ſtrepitus in gutture,a-
to ore, nihil vitij apparebat. Collum anterius
r ſubtumidum. Viſum itaque vitium eſſe imbi-
ū muſculis laryngis,& vicinis partibus.Inſtitutū
armacum quod vniuerſum purgaret corpus : er-
ina,quæ caput:frictiones quæ diuerterent: deco-
um ficuum,in quo oxymel ſimplex,ſcyllitic.& ſi-
lia diſſoluta. Foris,quæ leuiter diſcuterent, cum
a ſordida. Iuſſus æger non bibere frigidum, te-
iter viuere, lacte amygdal. & ſimili victu deter-
nte,incidente & tenuante vti.Mox curatur.

XXV.

Brito quidam nobilis correptus febre tertiana in
ima acceſſione ſumma viriū imbecillitate labora-
t,vt videretur mori.Tertio die in ſecūda acceſſio-
e eodem modo habuit. Somnolentus in vtraque,
vix ſomno poſſet prohiberi. Aliis acceſſionibus
igil, neq; ad ſomnum verti potuit. Sexta mortuus
t.Adhibita etiam ab initio fuerant remedia, quæ
im vitalem ſuſtinerent.

XXVI.

Cuidam mulieri Aurelianæ excreuit caro à gin-
iuis parte interna durior,externa mollior, inſignis
tráq; magnitudinis. Mulier erat ſterilis, malè pur-
abatur, habitu melancholico. Adhibitum conſi-
um,monitúmque iam ab annis tribus initium eſſe
nali, creſcere in dies cum dolore, ſed ſine putredi-
e,odore graui, ſine dentiū vicinorū corruptione,

Vnicum in incisione remedium. Sed ab incisio
metus hæmorrhagiæ, conuulsionis, irritationis p
tis, vnde cancer. Tandem visum fuit exteriorem d
bere vel ferro incidi, vel filo præligatum tabesce
Vt videretur num quid ossis, quod erat ad pedic
lum, corruptum esset, vt inureretur radix, & si qu
esset corrupti ossis, igne corrigeretur. Quod vt su
cederet, ad interiorem simili ratione veniendũ es
à qua periculum maius, quia durior, quia interi
pars propter tunicam & neruos magis periculos
ac cauterium, quod inderetur, decisa carne immi
tendum per canaliculum. Hæc omnia post purga
tiones frequentes, phlebotomiam, cucurbitulas, d
riuationes, integram sanitatem attulêre.

XXVII.

Cuidam adolescenti annor. 15. tumor, velut infla
matio, ad malleolum dextrum. Adhibita iusta re
media. Quarto die cœpit balbutire, causari stoma
chum, delirauit. Cùm autem videretur qualitas ve
nenosa efferri à pede, putaui adhibẽdum loco cau
terium potentiale, aut locum eum scarificandũ esse
Quod minimè factum est, reclamante pertinaci &
imperito barbitonsore. Clyster iniectus, à quo con
ueniẽter deiecit. Auctum delirium. Phreniticus eo
dem die quarto mortuus April. mense, Anno 1548
in collegio Barbarano. Febris erat latens & obscu
ra, sitis ingens, lingua fuliginosa.

XXVIII.

Stephanus Hacqué cœpit leuiter è catarrho la
borare. Rubor quidam apparet in facie: multa lo
quitur, prudens futuri delirij coniectura. Quarto
die, quo statim detractus sanguis, meliùs habere

s. Sexto delirauit nocte. Matutino melius ha-
:. Sequenti nocte phreniticum auctum malum,
uulsio totius corporis & maxillarum. Adhibi-
emediis cessat phrenitis & conuulsio, nisi quod
s quidam tremor subapparebat. Decimo appa-
vrina melior cum leui sedimento diuulso, acu-
ub meridē sudor frigidus. Eodem die, ritè om-
us alioqui institutis, & nullo peccato ab ægro,
ue à ministris, morbi malignitate mortuus est.

XXIX.

Quidam apoplexia correptus frictione, motio-
, phlebotomia excitatus est. Sequuta febris
tinua satis mitis, sed cum delirio. Negligen-
curatus, neque expuens, quæ in pulmones de-
bant nono die à febre, decimo ab apoplexia
ocatus est.

XXX.

Qua parte recti musculi ad sternum pertinent,
ro cum abscessu in ventre tumor manifestus,
ito cedens, obtigit. Vocati ferè omnes iudicārūt
cessum in rectis musculis: alij in ventre, qui atte-
ato vehementer puero, & consumptis musculis
ilè emineret tumor. Paucissimi in hepate, quòd
ibusdam hepar totum ventrem ad partes sini-
as pertendat. Aperto loco exiit pus virosum &
uiter fœtens, corrupto peritonæo. Abscessus se-
s in parte hepatis, quæ illîc perueniebat. Quod
gis apparuit mortuo & dissecto puero.

XXXI.

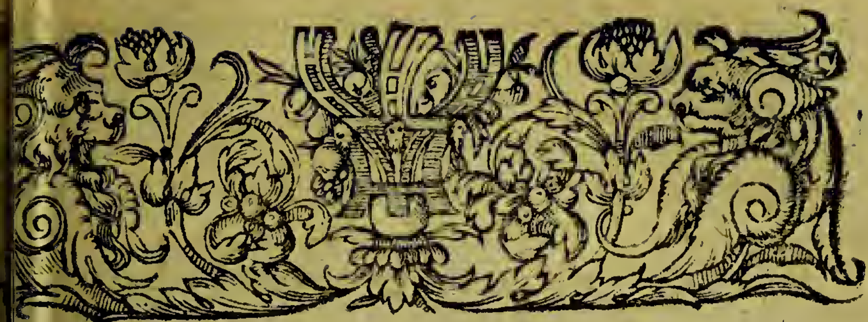
Quidam Lutetiæ dum dentem euellit, simul &
rtē maxillæ, & vicinos dentes detrahit. Hæmor-
agia sequitur periculosa. Vocat⁹ in ius Chirurgus

liberatur, quia inuenti dentes non inferi, sed om-
nò maxillæ continuari.

RARA QVÆDAM.

1 Quidam Lutetiæ vomicam membrana tecta
ouo similem, è pulmonibus expurgauit, cùm a
fuisset asthmaticus: & ita paulò pòst extinctus es
2 Aluis eminxit multa quidem similia liqui
margaritis, admodum pellucida, alia crassiora, n
diocriter cocto oui albumini similia.
3 Nouimus quendam, cui è regione hepatis ve
per interualla dehiscebat, quę sanguinem funder
Restitante sanguine vestigium non apparebat.
4 Rigida Hyeme anno 1543. ad fines Ianuarij
initia Februarij salutares pleuritides grassatæ su
quarum quidem aliquot per vrinas nigras, crass
in quibus supernatabat multa spuma crocea, cras
glutinosa, iudicatæ sunt.
5 Aperta mulier à nobis in Scholis Medicoru
Lutetiæ lapidem habens in vtero, in cranio ant
riore, & quæ sine liene inuenta sit.
6 Visa mulier à nobis, quæ in altera mamma d
plicem papillam lac reddentem haberet.
7 Cuidam mulieri Lutetiæ totum corpus mol
flexile, & sine solidis ossibus fuit.
8 Lutetiæ cuidam mulieri grauidæ fœtus exen
manus est per vmbilicum, & quindecim dies a
partum sic stetit, saluáque matre euasit viuus,
vitalis.

FINIS.

IACOBI [H]OLLERII STEMPANI, [M]EDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI, DE MORBIS INtern. Liber II. febrium Historiam & curationem continens.

[A]NTONII VALETII OPERA IAMnunc multò quàm anteà auctior ac integrior factus, & scholiis non pœnitendis illustratus.

Quid sit febris.

FEBRIS, 1 calor est præter naturam, 2 accensus in corde. Substantia 3 ergo febris, est calor præter naturam, qui omnino in corde accenditur. Aliàs verò 4 toto corpore sparsus, aut sal[te]m in quamplurimis partibus, vel certè principi[i]s inest. Pessimum genus febrium, cùm vruntur in[tim]a tota, exteriora frigent, 5 vt in lipyriis, & cùm [vis]cera interiora inflammantur.

Hinc est, quod febris ad intemperiem calidam, tanquam [s]ummum genus, Galeno referatur, cap. 5. libel. de differet. [feb]rb:

2 Cor cùm ſit fons innati caloris, principium quoq febrilis eſt neceſſe: ſi quidem non alius ab illo calor ſit,q igneum conuertatur. Gal. com.ad aph.14. lib.1. & ad ſe lib.1.de vict.ratione in morb.acut.

3 Galen.comm. 3. in lib.de fractur.ſent. 8. & in aph libr.6.

4 Satis tamen eſt ad febris conſtitutionem,ſi calor ill rimas,aut nobiliores occupet partes. Gal. comm. ad ſen ſect.1.lib.6.Epid.

5 Neque enim in cauſo, neque in tertiana, quæ f omnium calidiſſimæ perhibentur, internæ partes v adeò aduruntur perfrigerata cute,atque in lipyriis: quas pterea Gal. maximè malignas appellauit comm. ad ap lib.4.

Malignum quoque,6 quod ἀσώδες vocatu quo exteriora quidē moderatè calida ſunt, intu dor eſt, ſitis inſatiabilis,perpetua corporis iacta vigilia,deliriū:quod ferè fit craſſo atque contu humore in primis venis putrefacto. Aliquand corde vehemens æſtus eſt, quod vehemēti pal tione(cordis motu præter naturā) intelligitur, deratus tamen ad manū calor eſt.Pereunthij ce ter,& ſub mortem tenuis quidam & frigidus ſ effluit.Itaque febrilis calor 7 nō perpetuò toti pori ęqualis eſt.8 Optima ratio diuidendæ febr Galeno lib.1.de differentiis febrium, eſt,vt è ſu tia,hoc eſt,iis,quæ definitio eius continet, diffe tiæ ſumātur:è calore videlicet, iis in quib. calo

6 Ἀσσώδες id genus febres ſeu faſtidioſæ comitem ha anxietatem ingentis malignitatis indicem, ex Gal. com in lib.3.Epid.

7 Imò multis in partibus ſæpè non apparet, vt in li febre.

8 Variæ febrium diuiſiones,de quibus Hippocr.ſub ſ ſect.1.lib.6.Epid.& fuſiùs Gal.in commentar.

lor itaque alius 9 ſiccus, 10 alius humidus, alius vaporoſus: ex quo febris alia ſicca, alia humida, ædam vaporoſa, Maligna ſicca eſt. In hac ſqua-cit cutis, arida lingua eſt, vehemens ſitis & vigi-, calor acris, nihil vaporum, nihil ſudorum exclu-ur. Talis eſt exquiſitè ardens, Hæc autem aut 12 euiter occidit, aut in hecticam vix curabilem cō-rtitur. In humida perpetuo ſudore ac madore rpus reſoluitur: quales ſunt 13 typhodes & elo-s. Quanquam typhodes ab Aëtio & quibuſdam is dicitur, quam eriſypelas hepatis, lienis, renis, t cuiuſuis partis, incendit. Salubris ferè, in qua adidus & mollis calor eſt, cutis quoque eiuſmo-, & ſudores in tempore erumpunt.

9 Vt in hectica, cauſo, & reliquis febribus bilioſis.
10 Vt in febre ſanguinea, pituitoſa.
11 Vt in diaria.
12 Exquiſitè ardēs vt plurimùm funeſta, cauſæ magnitu-ne, ſymptomatū vehemētia, & excrementorū ſuppreſſione.
13 Gal. ex veterum placitis febres typhodeas ſine vllarum flammatione partium fieri aſſerit, eaſdémque humidas in mmo Lib. contra Lycum deſcripſit.

Rurſus calor quantitate & qualitate diſtingui-ır. Nam alias 14 copioſus, 15 aliàs paucus, 16 non-unquam in medio eſt. Similiter hic acerrimus, hic vt febris eſt, & quantum natura febris patitur) iauis, & mitis, ille medius: magna vis eſt febris, ùm & plurimus, & mordaciſſimus.

14 Vt in ſynocho vtraque, maximè verò plethoricis in orporibus.
15 Qui ſcilicet in pauca materia accenſus, vt in tertiana xquiſita.
16 Vt q copiā moderatus, & in ſanguine, aut pituita, accē-ıs, vt in ſynochis febribus & pituitoſis: & tum eſt eſſentialis.

Febris alia morbus, v ardor: alia ſymptoma, in pleuritide: alia ſimplex, alia cum grauibus ſy ptomatibus,& iis,quæ ἐπιγινόμενα Græci voca vt quæ febris cum frequenti ſyncope, cum ſing tu, cum ſynceris deiectionibus. Rudis illa & nir antiqua 17 Hippocratis diſtinctio, laudanda men,vt fuit ætas. Febres aliæ manu mordaces, a manſuetæ: quædam vehementer rubræ, nonnu admodum flauæ, aliæ croceæ, aliæ crudæ,&c.q pluribus 6.Epid.ab Hippocrate & Galeno,tum tio librorum de differ. feb.explicata ſunt,nondu tamen ſatis intellecta: quòd 18 vox Pemphigo ſatis oſtendit,non ſatis intellecta interpretibus. enim ad peſtilentiales,nonnulli ad vaporoſas & midas transferunt. In qua ſententia fuiſſe viſus Galenus in exegeſi vocum Hippocratis.

17 Hæc ex ſent.29.ſect.1.lib.6.Epid.
18 De hac vide Gal.comm.in citatum Hippoc.locum.

Alia verò diuiſio febrium, quia hæ acutæ ac leres, vt ardens & tertiana: aliæ longæ, vt typh des & quartana: nonnullæ mediæ, vt quotidia & ſemitertiana. Acutæ ſunt, quia propria tempo ad finem vſque celeriter percurrunt. Acutum en & celer idem eſt.

Sunt è Græcis, qui ex ratione prægreſſæ cau ita diuidunt. Aliæ febres derepentè atque ex ca manifeſta ortæ ſunt.Hę minùs periculoſæ,minú fallax præſagium oſtendunt. Aliarum cauſa igno ta, quòd latenter atque longo tempore cõtracto humoribus vitio ortæ ſint, de quibus hoc verbu
19 Hippo. Hipp.maximè pronuntiatur,cõmune quidem re
aph.19.li.2. quis morbis acutis, 19 Acutorum morborum n

mninò certè sunt pronũciationes salutis aut mor-
s. Atque hæ ferè periculosiores.

Longas item ex causarũ varietate diuidunt. Lon-
æ enim sunt vel quia materia frigida, crassa & cõ-
ımax est, vt quartanæ: vel multa, vt typhodes: vel
uia pars affecta frigidior est, vnde primùm calor
ccensus est, vt quartana à liene longior, ab hepate
reuior: vel imbecillitas ràtione, ex quo 20 in se-
ibus longior, in iuuene breuior: vel denique exte-
orũ vitio, quæ τὰ ἔξωθεν vocat Hipp. ægri, Medi-
i, ministrorum, loci, aëris, temporis anni, & simil.

20 Facultas enim naturalis senibus infirma: iuuenibus
obusta. Vnde illi tardius: hi celeriùs febre defunguntur.

Aliæ item febres 21 peruigiles, aliæ 22 soporosæ
onnullæ mediæ. Somnus atque vigilia, vtráque si
nodũ excesserint, malum. ex lib. 2. Aph. Praxagoras
uasdã febres soporosas annotauit, ab anno 12 ad
6. & 17. driuata quadã pernicie. In soporosis, 23 gra-
ius periculum est, si præter soporem & silentium,
altus partium, ac veluti cõuulsio, faciei rubor, ocu-
orum fixus intuitus, à somno manuum neglecta
biectio, mœror, anxietas, deliria conuulsifica, mo-
io articulorum, frigus.

21 Quod acres profundant vapores, sua caliditate & sicçi-
ate cerebrum continuò percellentes.
22 Ab oppressione cerebri nimia humiditate perfusi, ni-
niúmque perfrigerati.
23 Hæc enim cerebrum grauioribus auctum symptomatis
ostendunt.

Sed, quod ad institutum maximè pertinet, alia
febris in solidis partibus, hectica: quædam in spiriti-
bus, diaria: tertium genus in humoribus, putrida-

De hæcticæ differentiis & diariæ suo loco dicet
Putrida fiet vel à bile, quæ tertiana: vel pituita, q
quotidiana: vel atra bile, quę quartana. An 24 ve
à sanguineo, postea differetur.

24 Agitatur hæc quæstio paulò pòst, capite de febre co
tinua putrida.

Putrida rursus vel intermittit, vel continua e
Quæ intermitit, Hippocrati quidem aph. 43. lib.
sine periculo est: Diocli minus periculosa, quã co
tinua, ac ferè salutaris: sed quæ tamen aliquãdo i
terficit, & maximè vbi talis est, qualis soporosa q
proximè descripta est. Continua magis periculo
quæ tertio quóque die exacerbatur, auth. Hipp.
Archigene. Accedit ad periculum, si quarta die v
tam grauis est, vel etiam asperior, quàm fuit tertia

Cæterùm quandoquidẽ hîc de curatione febr
agitur, primum est, vt febris species cognoscatur,
propriis signis, communibus, & externis cõiectur
Cognita febris specie, causæ magna ex parte inn
tescũt. Secundũ est, vt febris cõstitutio intelligatu
Quod fiet, si obseruemus qualia sint, & quanta fu
rint & futura sint vniuersalia febris tẽpora, princ
piũ, incremẽtũ, status & declinatio. Deinde 25 quo
in toto morbo, idẽ in particularib⁹ accessionib⁹ ob
seruemus, & has rursus inter se cõparemus. Postr
mò adiũgemus externa, anni tẽpus, ętatẽ, locum, r
gionẽ, peculiarẽ ægri naturã, &c. eiusmodi: videb
músq;, ne quid ministri peccent, & vt æger impera
ta faciat. Ita fiet, vt & morbi natura cognoscatur,
remedia medica fideliter adhibeantur. Certũ den
que ac minimè fallax præsagiũ de febre instituatu

25 Vt si ex longo morbi principio morbum eundem fo
longum dignoscamus.

De Tertiana.

TErtianam facit 1 putrefacta bilis, 2 non quidem in venis, sed toto corpore dispersa. Tertio quoque die accessiones habet (vnde tertiana appellatur) quódque putrefactum accessionibus singulis excernitur, ferè per sudores & insensibilem transpirationem, aliàs etiam 3 vomitu, 4 & dejectione alui repurgatur. Duodecim 5 horas exquisita tertiana non superat accessione particulari, nec pluribus quam septem accessionibus sollicitat. Sic enim scriptum ab Hipp.aph.59.lib.4. Quanquam in Coacis præsagiis 5.7. aut 9. circuitu ad summum judicari scribit. Statū ferè habet quarta accessione, hoc est, die septimo.9.11.Decimotertio, qui septimæ accessionis dies est, declinat: atque ita soluitur. Initium ferè prima accessione, incrementū secunda ac

1 Quælibet, pallida, rubra, vitellina, porracea, æruginosa: cuius certus locus est fomes, propria cystis, hepar, mesenterium, aut quæ circum præcordia, cauáque viscerum sunt loca.

2 Alioqui enim ardens esset, cōtinuáve febris, à qua tamen sola intermissione differt. Gal.cap.3.lib.2.de crisibus.

3 Effusa scilicet in ventriculum bile, sed non primis diebus. Præpropera nanque isthæc esset excretio, nec melioribus naturæ rebus instituta, quæ ante concoctam materiam veniret.

4 Prout bilis viam affectat.

5 Accessio longior aut breuior pro bilis copia maiore aut minore, eiusdémque tenuitate aut crassitie, ægrorum viribus raritate aut densitate corporum. Adde quod miscella pituitæ cum bile efficit, vt his in regionibus vel paucas exquisitas tertianas, vel propè nullas agnoscamus. Vnde nihil mirum, si paroxysmi vltra horas 12. 20. 30. etiam, itémque circuitus vltra septem producantur: siquidem pituita bili admixta à natura non facilè superetur.

tertia: accessionis tempus, à quatuor horis ad c
decim: inuadit cum rigore, in quo veluti punge
aculeos sentiunt ægri: initiò quidem vehement
paulatim mitescit, ex quo increscit calor. Int
vrũtur, 6 iactatur corpus, vexat sitis & vigiliæ, f
tudo quæritur. Hæc verò vt progreditur accessi
statum, calor admodum acris & mordax est. I
sus 7 initiò tardus, paruus, rarus, debilis: postea
gnus, celer, frequens, velox, & vt declinat acce
paulatim redeunt omnia ad naturam. Post vi
rem vomitus, sudores aut excretiones; & vbi
concoquitur ad salutem febris, vt principio te
& quartę accessionũ, vomitus; in fine sudores fi
Vrina 8 subrufa, subflaua, rufa, mediocri substan
aut, vt Arabes, rubra, tenui, substantia ignea. P
quidem inferiore subtilior: superiore vmbrosa
que nebulosa. In qua si 9 nebula alba, aut eiusm
sublimamentũ initiò appareat, nõ trãscendet qu
tum circuitum. Si verò primo die vel secũdo 10
dimentum album est, læue & æquale tertio circ
tu terminabitur febris. Quod si talia non appar
primis diebus, id est, prima vel secunda accessio

6 A bile per ipsum delata, quæ maius ac maius eundo
quirit incendium.

7 Primis enim febris inuasionib⁹ calor ab inuicta adh
materia oppressus, non potis est citatiore pulsu emicare. H
accedit, quod tum temporis nondum accensa bile habi
corporis refrigescit.

8 Ab ardore & biliosi humoris permixtione. Ex co
mentar. ad sent. 26. lib. 2. Prognost.

9 Nebulæ enim albæ in vrina concoctionum sunt not
Cõm. 3. in Prorrhet. & in sent. 43. li. 4. de vict. rat. in acut.

10 Nam certius coctionis signum ab hypostasi, quàm
aliis contentis, sumitur.

timus circuitus expectandus est: túmque rufæ gis sunt vrinæ. Et si contingit longiores esse ac- siones, id efficit materiæ copia, aut crassior consi- itia. Alioqui ad densitatem cutis, aut ad imbecil- tẽ naturæ causa referenda est. Describunt autem æci & Arabes tertianã, quæ sit veluti 11 idea quę- m & exemplar tertianarũ omnium, quæ vt pro- us ad ideã illã accedunt, ita & manifestiora signa oferunt, vel minùs manifesta. Excitãtur hæ febres è ęstate, tẽperie calida & sicca, cœlo, ętate, ratio- vitæ & aliis, quę corpus reddũt calidius & siccãt.

1 In naturis enim quantumuis biliosis, victus ratio, aut æ institutum, aut quippiam simile generandæ pituitæ ac- nmodatum concurrit semper, quod tertianam à sola fieri prohibeat. Ex cap. 3. lib. 2. de differ. febrium.

Curatio ad duos scopos relata est veteribus Me- is, alteratione & vacuationem. Alteratio, refrige- itibus & humectantibus: vacuatio per sudores & nas, perficitur. 12 Paulus rectè quidẽ infirma hęc nedia credidit, propterea quòd non tertiana illa, ę idea & exemplum quoddã est reliquarum, no- curanda est: sed quæ iam aliquid pituitæ cõmix- n bili habet. Oportebit ergo intendere in scopos os veterum, sed ita temperare, vt quantùm decli- curãda febris ab idea illa, tãtùm curatio euariet. tio ergo, si resistit aluus, 13 clystere leni, vel debili.

12 De hac re ampliùs nihil apud Paul. Æginetam cap. 20. 2. scriptum, quàm apud Galen. lib. 2. ad Glauc.

13 Clyster eiusmodi parabitur ex decocti remollien- n & refrigerantium, & lactucæ, portul. violariæ, florum nphеæ libr. 1. vel ex decoctionis eorundem refrigeran- n & seri lactis ana ℔. ß. cassiæ, aut cathol. dissolut. ℥. 1. cathol. & diapruni solutiui ana ℥. 1. saccha. alb. mell.

viol.ana ℥. 1. olei violacei ℥. 3. Verùm hic non nisi ante p
xysmum, vel post immittitur.

14 quodam pharmaco mouenda est. Medicame
sunt, vt Cassia fistula ex decoct. violarum, pru
rum, tamarindorum, & similium.

14 Vt si bolum è cassia præscripseris, addito, si v
rheo, atque etiam, si nihil vetet, diaphœnico pauco.
hanc potionem imperabis. ℞. cathol. ʒ. 6. diaphœnici
syrup. capill. vener. aut simil. ℥. 1. cum aqua cichor. aut d
cto conuenienti f. potio. Nunquam tamen adducère, v
roxysmi die purges, ne geminum naturæ negotium
cessas.

Vehementer cōmendant hanc potionem. ℞.
ci granati acidi & dulcis ana ℥.1.ß. per noctem s
bri loco resideat, postridie in eo suc. dissolue sacc
ri optimi ℥.1. Et si vehemens calor est, sacch. vi
ceum sit, & addatur potioni aquæ rosf. ℥. 1. Si v
pituitę aliquid mixtum est, loco aquæ rosf. m
15 vini tenuis ℥. 1. Lenies aluum, reuocabis app
tum, partes naturales roborabis. Quòd si 16 obs
ctionis suspitio est, aquam end. aut hordei, vi
℥.1. cōmiscebis. Alij ℥.2.17 oxysacch. simplicis,
ci end. depurati ℥.1. vtuntur eadē vtilitate. Vbi v
plus pituitæ mixtum est, pro succo end. succus
fœni. pro oxysacch. oxymel simplex miscendū
Atque vtilius oxymel volūt, in quo ferbuerint fr

15 Ad pituitam incidendam, & ventriculum roborand
quòd cætera omnia refrigerent.

16 Obstructionis notæ erunt, tensio, durities, dolor hy
chondrij dextri.

17 Loco huius licebit zulapia concinnare è syrup
cichor. simplic. capill. ven. acetosi simplic. granator
aquis conuenientibus, cichor. end. buglosf. borrag.

pozema.℞.radi.polypod. quern.cicho. oxylapath. ana
d.petros.asparag. fœnic. in aceto per noctem vnam (si
ius æstus) maceratarum ana ℥.1.folior.agrimon. cicho.
non lotæ, scariol. ana M. 1. capill. omnium ana. M. ß.
.frigid. minor. (si æstus sit) vel maiorum (si hyems) ana
min.anis. & fœnic. ana ʒ.2.flor. cardiacorum ana p. 1.f.
ct. In colatura pro dosib. iij. dissolue syrup. de cichor.
. & capill. vent. ana ℥.1. ß. f. apoz.clar. condîtum pauc.
n. & santalo citrino. Ab eo, si videbitur, purgato.

nucis, vel tenues asparagi & hyssopi summita-
Alij 18 contenti sunt ℥. 4. decocti prunorum
saccha. viol. ℥.ß. Eodem modo & tamarind.
icet. Iam remollita aluo de phlebotomia sta-
ndum. Saluberrimum, 19 inquit Gale. febrib.
nib. non modò continuis, sed iis quæ ex putre-
: natæ sunt, secare venam, si ætas, vires, &c.
mittant. Omissum tamen hoc remedium à Græ-
& omittendum quidem, si exquisita tertia-
est. Alioqui admodum salutare : quod tamen
perare oportet, 20 vt tertiana, quam curamus,
ad exquisitam accedit, vel ab ea recedit. Ara-
ex vrina rubra consilium sumunt phleboto-
, fallaci quidem coniectura : quòd eam domi-
tis sanguinis, vel grauioris incendij, indicium
putent. Talis enim vrina, aliquando infirmo

Hoc remedium aluum tantùm mollit, non purgat.
Id scriptum passim reperias lib.11.Meth.med.
Vt videlicet sanguinis minor sit detractio, si tertiana
piùs ad exquisitam accedat: amplior, si minùs propè.
erùm auocare nos à venæ sectione minimè debet, quod
pridem est ab Arabibus proclamatum, sanguinem nem-
ilis frænum esse & refrigerium : nam & phlebotome to-
corporis refrigerationem inducit, in qua magnum est ad
tionem momentum.

ex hepate, vel rene plus æquo attrahēte, aut ali
causis, non ex natura febris, procedit. Addunt
terea non esse detrahendum sanguinem ante
tium paroxysmum, obtrudúntque experient
quòd quibus aliter sanguis detractus est, iis fer
asperatum malum: secant ferè sexto die: aut p
ci iubent fore, vt proxima accessio, quæ quart
& die septimo, grauissima, ne id ex phlebotom
peccato Medici contigisse videatur. Conuen
cum Græcis in vsu eorum quæ vrinas moue
sudores. Vtuntur plurimùm oxysach. simpl. sy
acetoso. Græci, si materia sursum ascendit, & a
nauseat, vomitiones adiuuāt: si mordentur int
na 21 lenib. clyst. excludunt, alioqui lotia & su
res mouent. Vomitus cient ptisanæ tepidæ ℥.4.
℥.ß. Aliud. ℞. decoct. lact. atripl. portul. an. ℥.ß.
communis ℥.ij. 22 tepido vtatur. Sed abstinēd
vomitionib. in iis maximè, qui ex consuetudin
vomunt. In clyst. cass. ℥.ß. aut catholici, plus eti
vt res exigit, dissol. debet oleo viol. In iisdem v
dum est sacch. potius, quàm melle. Apio & ane
mixtis in potu, aliísque leuiorib. diuret. vteban
Sudores mouendi sunt, si quidem resistunt, su
nem accessionum. ℞. ptisanæ vulgaris calidæ
aut ℥.3. cum ℥.1. decoct. flor. cham. vel diluto
mel. in quo nepethæ modicum ferbuerit.

21 Iuxta aph. 21. lib. 1. Quæ ducere oportet, quò ma
vergunt per loca conferentia, eò ducere oportet.

22 Vbi plus pituitæ adest, oxymellitis ℥.iiij. v. vel vj. e
pida propinātur. Interdum ptisanæ ℥.iiij. cum ℥.j. syrup
tosi simplic. Cietur autem vomitus initiis accessionum,
se natura satis non moueat.

e magis, si crassior humor fuerit. Vsitatus est
næ vulgaris potus calidus cum subduplo syru-
etosi, vt sint ptisanæ ℥.3. syrupi acetosi ℥.1.ß.
m 23 quoque album, tenue, oligophorum, &
is & sudores mouet. Verùm neque vrinæ mo-
æ sunt, neque exprimendus sudor, nisi cùm
ruerint manifesta signa coctionis: multò ma-
, cùm iam perfecta signa coctionis apparue-
& quæ vomitiones mouent, 24 tepida: quæ
res 25 calida exhiberi debent. Quòd si supe-
bus remediis non concedit febris 26 rhabar-
vtendum est ad ʒ.1.ß. vel ʒ.2. Si verò neque
oncedit, & 27 vires sustinent, phlebotomia de
m vena axillari interna dextra repetenda est.
qui catharticis paulatim deducenda materia
uale hoc est. ℞. syrup. de cichorio simpl. ℥.6.
arbati puluerati, & nodulo raro inclusi ʒ.2. suf-
datur nodulus, & syrupo immergatur, capiat
us intermissionis ℥.1.ß. syrupi, cum aquæ hor-
n calidiore conditione, hydromelitis in frigi-
e ℥.2. Atque iam declinante morbo, & longiùs
gresso medicamentis catharticis 28 aliquid eo-
, quæ melancholiam purgant, miscendum est.
s enim materiæ ardore febris in melancholiam
a est. In accessionibus, vbi vehementer sitiunt,
maximè in statu, aqua hordei, 29 iulep violatũ,
ip. violatus cum aqua frigida, vinum etiam al-
n oligophorum, si quidem iam tempus est su-
is promouendi & vrinæ, exhiberi debent. Nec
quidem exigua quantitate, 30 sed semel quan-
n appetunt. Ratio victus, quæ refrigeret & hu-
ctet, non tam tenuis, quàm ab antiquis præscri-

pta eſt, propter conſuetudinem victus. Licet e
vti iuſculis plurimùm alteratis cum lactuca, ac
ſa, portulaca, hordeato cum ſeminibus frigidis
rato. Poſtea verò apparentibus ſignis coctioni
cte amygd. pedibus ouillis, piſcibus ſaxatilibu
neris, percis & ſimilibus, vitellis oui: de quibus
controuerſia eſt, poſtea dicetur. Túmque iuſ
cōmiſceri debent, quæ aperiunt, & vrinas mo
Vſitatæ ſunt radices acetoſæ, petroſelini hortē
cichorij. Sed per omnia meminiſſe oportet, m
remedia, vt venæ ſectionem & cathartica, conu
re diebus quietis. Excrementa verò promoue
cùm iam manifeſta coctio apparuerit in vrinis.
gilant, æſtuant, ſitiunt, & alia patiuntur, contra
remedia ſuo loco dicentur ad finem libri huiu

23 Nam omnem in partem celerrimè diſtribuitur,
tenuium ſit partium. Sed vinum antequam tutò impe
febre facta remiſſiore concoctionis ſigna apparere eſt n
ſe. Poterunt etiam ſudores excitari frictionib. inunctio
& ſudorificis potionibus: vrinæ quoque cieri, decocto
rientium cum ſyrup. capill. ven. aut ſimil.

24 Talia ſiquidem ventriculum relaxant.

25 Vt celerius diſtribuantur, & ad habitum corporis
uadant.

26 Vel hæc potio præſcribetur. ℞. rhei electi ʒ. 2. in
dantur in decocto refrigerante: vel in decocto è paſſul.
datar. & tamarindor. ping. ana ʒ. 3. additis ſemin. aniſ. m
ʒ. 1. flor. cardiac. p. 1. In expreſſ. diſſolue cathol. ʒ. 6.
capill. ven. aut de cichor. ſimpl. aut viol. ℥. 1. f. pot. vel ex
de cicho. compoſ. cum rheo ℥. 1. aut ℥. 1. ß. cum decocto
uent. aut lactis ſero purgatio inſtituetur. Pauperioribu
perantur diaprunum ſimplex & ſolutiuum, electar. de
roſ. diaph. diacarth. Sed hæc calidiore cœli tempeſtate n
rent periculo.

27 Atque tum ſi vires effœtæ langueant, eas impi

firmare oportebit, maximè verò hepatis & ventriculi
ori consulere. Vt. ℞.conseruæ borrag.& bugloss. ana ℥.
ectar.triasantal.& diarhod. Abbatis, vel aromatici rosat.
ʒ. 2.rasur. ebor. & cornu ceru. an.℈.ß.cum syr.de limo-
us aut de buglosſ. f. opiata, vel cum saccharo rosaceo
ditum. Et quoniam non rarò humor aut flatus in præ-
diis colligitur, tumorem, duritiem, aut tensionem
ens, optimum erit, si prætumida, vel tensa sint hypo-
ndria, fotum & litum imperiare. Fotus erit huiusmo-
℞. malu. bism. cichor. agrim. scœnuanth. absynth.
M. 1. flor. chamæmelin. violar. anet. rosſ. an. p. 1.f.de-
t.in aqua & vinum album tum aceto pauco in fine addito
fotu hypochondrij dextr. cum spongia. Post fotum ex-
atus locus illinetur ex olei liliac. olei amygdal. dulc. &
ynth. ana ℥. ß. cum cera pauca comparato linamento.
rdor vrgeat, epithemata refrigerantia, itémque ceratum
talinum, vitata nimio perfrigerio expirationem cohi-
ite.
8 Vt folia sennæ,diaphœnic.diacatholicum.
9 Aut syr.nenupharinus,acetosus simpl.oxysacch.syr.de
onib.cum tripl.aqua,aut quadrupla.
30 Vt calor febrilis extinguatur, & partes contempe-
tur.

Remedia quædam sunt vulgaria,quibus quidem
i licet,non neglectis aliis,quale hoc est. Sonchus
tus, sambuchus, plantago, ex aceto subiguntur,
carpis alligantur. Sunt, qui & 32 semperuiuum,
alia eiusmodi refrigerantia trita hepatis regioni
plicent.Suspectum quidem hoc remedium, quã-
iam aliquando febrem extinguit. Sed nunquam
oc vtendum est, vbi obstructionis suspitio. Alij
il.fuliginis è furno, & saluiam contusam vnà misſ-
nt cum oui albumine, & ita imponunt carpis.
onnulli eandem fuliginem cum aliis, cæpis, al-
imine oui & germine, miscét, acetum affundunt,
lmouéntque carpis. Temeraria verò remedia cau-

ſtica, quæ veſicas excitant: quale eſt, quo vulgus
tur, radice ranunculi trita, alligata carpo. Ead
quoque 33 exteriori gutturi admouent. Itaque p
denter vtendum eſt vulgi remediis.

31 Ex his vulgi remediis alia refrigerando, & febrilem
lorem extinguendo prodeſſe creduntur: alia calida foras
morem mortificum trahendo. Sed temerè his non fidend
Eorum enim vſu ſæpè fit, vt feruor quidem & intempe
reprimatur, materia adhuc reſtitente, quæ recidiuæ ſit ſo
les.

32 Satius fuerit oleo roſaceo hypochondrion, irrig
pauco aceto addito.

33 Hac enim arte ſcabritiem à fuligine oriri ſolitam p
hiberi putant.

De Tertiana notha.

Tertiana 1 notha cum rigore quidem in
pit, ſed 2 languidiore. Materiam habet
tuitam commixtam bili. Inuadit, vt plurimù
febris hæc otioſos iuuenes & intemperatos,
Autumnum frequens. Signa eadem quæ tertia
niſi quod habet commutata ex proportione
tuitæ ad bilem, media quodammodo inter ſig
quotidianæ & tertianæ. Alternis diebus inuad
aliquando tamen, vt etiam tertiana duplex, 3 ſing
lis diebus. Neque enim ſingulis inuadere dieb
neque alternis tertianam facit: oportétque n
tantùm ex periodis, ſed propriis ſignis & ſympt
matis, cuiuſque febris ſpeciem conſtituere. Acceſ
vltra duodecim horas producitur: aliquando
triginta & eò plures. Non terminatur ſeptem p
riodis, vt tertiana vera, víxque duodecima perio
aut 14. terminatur. Sæpè etiam in menſem, quadr
geſimu

imum etiam diem extenditur. Nonnunquam
menſes integros perſeuerat,feréque deſinit in 4
a lienis. Hîc plurima grauitas corporis, dolor
tebrarum,inflatio ventriculi,faſtidia, ſitis, ma-
oris amaritudo,vrina citrina & craſſior, quàm
era, ob craſſitiem humoris à pituita permiſta.
ſteribus primum 5 non ita mollibus vtendum
deinde leui pharmaco:vnde primæ venæ repur-
itur.Poſtea conſentientibus numeris,phleboto-
a, è baſilica dextra. Auicennas poſt tertium vel
artum paroxyſmum venam apperit, dextram æ-
e, hyeme ſiniſtram.

Hæc vel ex vitellina bile (quam parit aduſtio) in ventri-
putrente àc tenaciùs inhærente, vel ex permixtione bilis
ituitæ,vt antè dictum eſt,gigni cõſueuit.

Languidior & diuturnior eſt rigor, quia pituita bilis a-
noniam, velocémque motum impedit. Hinc fit vt mitior
igor,ſed alioqui longior.

Id accidit propter humoris copiam, & pituitoſæ acceſ-
nem materiæ: quæ ambæ quotidianis acceſſionibus effi-
adis ſunt ſatis.

Nam in tanta febris longitudine melancholicus accu-
latur ſuccus à quo lienis tumores, obſtructiones.

Vt.℞.malu.beton.mercurial.origan.calamenth. ana M.
min.aniſ. fœnic. ana ℥.1. hord. integ. p. 2. flor. chamæm.
lil.ana.p.1.f.decoct. ad ℔.1. In colatura diſſol. cathol. &
phœnic.an.℥.1. vel catholic. ℨ. 6. diaphœnic. ℥. ß.aut dia-
œnic. loco tantundem hieræ. mellis roſ. aut anthoſ.
char. rub. an. ℥.1. olei chamæmel. & aneth. ana ℥.1. ß.f.
ſter.

Victus aliàs parcior, aliàs plenior,vt breuitas,vel
ngitudo febri expectatur. 6 Nam in longis ple-
ìs nutrimus:in celebribus, parcius. 7 Victus ſit
cidens & abſtergens, coctu facilis. Vrinæ & ſu-
ores paulò calidioribus, quàm in tertiana moueã-

tur.Iam apparētibus signis coctionis,Gal. hor
tis aliquid piperis adiecit.Amigdalino lacti alic
amygdala amara commiscere licet, alioqui am
dala dissoluemus ex decocto rei,quæ incîdat &
tergeat.Græci mulsa vtebātur,in qua hyssopus
buisset,aut aliquid tale, quod videlicet sine in
calfactione & exsiccatione vrinas ducat. Qu
sunt,spica Celtica,cinamomum,radices apij ho
sis,semina anethi,fœnicul.comę absynthij,sed
cùm adstringant, non tam ad mouendas vrina
sudores,quàm ad ventriculi robur,& biliosi hu
ris euacuationem faciunt.Oxymel quoque con
nit condîtum aliquo aromate,vt spica vel cina
mo,puluere hyssopi,mēthæ, calamenthi,stœcha

6 Ex aphor.7.libr.4.

7 Qui bilis crassitiem, quam permista efficit pituita
nuet.Idem verò victus sit εὔπεπτος, id est concoctu facili
qui partium naturalium imbecillitati prospiciat.

Potiones autem dilues magis aut minùs, 8
ratione febris,materiæ, quæ febrem facit, tem
ramenti,ætatis, temporis & similium.Iam ferè
ratur hydrosachar.ex ℔ .1.aquæ coctæ col.per
nicam Hippocratis cum ℥.3.sacch.& ʒ. ß.cinan
mi,vel ʒ.1. Veteres loco hydrosacch.mulsa vteb
tur.Nunc verò in frigidiore conditione, loco
chari,melle albo vti licet, vel partim saccharo,p
tim melle albo.

8 Vt si plus affuerit bilis,vinum sit dilutius : si vberior
tuita,meracius.Idem esto de melle iudicium in hydromeli
aut oxymelitis vsu.

Vbi iam apparuerint signa coctionis, molli

lucenda aluus eſt ex iis, quæ poſtea dicentur.
n omittendum, quod Hippoc. primùm, deinde
& Auicennas annotârunt, 9 vomitum à cibo
efficacem eſſe in hac febre, antecedentem mor-
uſam vacuando, vt hoc vno remedio permulti
ualuerint.

Vomitus à paſtu potiùs excitatur, quia morbificus hu-
cibo miſtus faciliùs expellitur. Adde quod tranſuerſæ
iculi fibræ, cibo & potu humectatæ, ruptioni minùs ſunt
ortunæ.

iſtoria eſt apud Hipp. de vxore Theotimi, quã
ſo ſucco granatorum percurauit, inde vomitu
to. Licebit itaque vti oxyſacchara tepida, vel o-
elite ſimplici cum aqua tepida, in qua ſex rotu-
aphani coxerint, ſtatim à cœna. Alioqui.
.hydromelitis ℥.2. decocti hyſſopi ℥.2.ß. detur
dum à cœna.

oſtra ætas non feret tenuem victum, quem ve-
s, tertio tantùm quoque die ægrum nutrientes,
ſcripſerunt. Nutriemus itaque, 10 vt ſemel in
comedant, remiſſionis vel intermiſſionis tem-
e. Vino tenui vti licet extra acceſſiones. Pullus
ſatis adultus in aqua coctus 11 cum borragine,
ephyllo, oxalide, petroſelino, hyſſopi modico:
ues autem ad putrilaginem, & ſi vis, iuſculo ſac-
ri aliquid iniicies, vt oui vitellum omphacio
olutum.

Cibandi anſam ſuadebunt longiores acceſſiones, vires
iliores, ægrorũ naturæ bilioſæ, & pleniori victui aſſuetæ.
Hæc comparantur cùm ad compeſcendum incendium,
ad obſtructa liberanda.

ordeato & lacte amygdalino vteris, ſed benè cō-
is 12 ſaccharo, vel melle albo. Priſana vulgari, in

12 Vt pitui-
tę lẽtor ma-
gis deter-
geatur.

qua anethi coma,aut aliquid ſeminis eius, apij,
niculi, ſpicæ, cinam. piperis maduerit, vti opor
aut in ea octauam partem ſacchari, vel mellis
liquefacies. Poteris imperare hanc ptiſanã. ℞. h
dei mundati pr.j.hyſſopi,glycyrrhizæ mũdatæ
℥.ß.iuiubarum,paſſul. mundatarum, cicerũ rub
rum ana ℥.1.fiat decoctio in aqua puriſſima ad ℔
Colatura transfundatur per manicã Hippocrati
℥.4.ſacchari. Fiat 13 ptiſana clarificata & arom
zata cum ℈.ij. 14 cinamomi, vel mulſa, vel hyd
ſacch.parabitur ex aqua,in qua pugillus ſpicæ C
ticæ,aut ſtœchados efferbuerit. Materia clyſter
quibus interuallis vtendum eſt, furfures, horde
chamæmel.melilot.abſynth. anethi coma,beta,
riola,ficus pingues,addita etiam lactuca,portul
acetoſa,ſi refrigerandi conſilium eſt. Quòd ſi al
ſit durior,addenda ſunt remollientia.In decocto
℔.1.olei communis aut chamæm. ℥.3.mellis cõ
nis ℥.2.diſſolues.Nonnunquam etiam vel catho
vj.15 vel diaphœni.aut benedictæ ℥. ß. Suppoſi
ria acuantur cum ℈.2.hier,picrę & ℈.1.ſalis gem

13 Refrigerat,deterget,incidit,tenuat, ſitim ſedat.
14 In vehementiore febre, & capitis dolore, aut cina
mum nullum,aut paucum exhibendum, quòd ſuo calore
bri afferat incrementũ,& vaporoſa ſua ſubſtantia caput t
15 Plerunque duorum ex his ana ℥.ß.vel tantundem h
picræ diſſoluitur.

Purgationes 16 conueniunt ex rhab. mixta p
agar.trochiſcati,vt vtriúſque ℈.2.cathol. ʒ.6.inc
porentur.Alioqui pauperibus imperabis ʒ.6.cat
ʒ.2.diaphœnici cum hydromelite.

16 Iis præſertim diebus quibus minimè febris exace
tur,2.morbi die,4.6.8.

diaphenici ʒ.2.agari ʒ.1.cum hydromel. Quòd
) infirmitate ventriculi metuatur, ℞. pul.hieræ
æ recentis, rhab. electi torrefacti & subtiliter
uerati an.℈. 2. incorporentur ʒ.3. terebinthinæ,
t bol.cooperti auro,vel nebulis, vt faciliùs trāſ-
tiantur.Laudantur pilulæ de rhab. maximè Au-
no,de eupatorio.℞.17 aloës,rhabarbari, myro-
a.citrincrum,ſucci agrimoniæ ana ʒ.ß.vniantur
n ſucco endiuiæ, aut fœniculi. Laudatur trifera
racenica ſine ſcammonio. Syrupi imperandi, 18
ymel ſimplex, oxyſaccharum, ſyrupus acetoſus,
colopend.capillorum veneris,dilutum cuſcutæ,
iorij, abſynthij, cicerum rubrorum, ſed diluta
charo & tantillo cinamomi cōdienda ſunt.Ma-
iè probatur ſyrup. de cychorio compoſitus, qui
im catholicus eſt, & ad omnes humores valens.
tur ad ℥.2.

Nonnunquam quia metuitur, ne degeneret in
irtanam, imperamus diſſecandis humoribus &
riendo,quale hoc eſt.

7 Harum pilularum ℈. 2. ſumat æger per horam ante
im ſemel in hebdomade, maximè ſi ventriculus malè
ffectus, vt ferè eſt ſemper in hac febre. Aut integra
chma ſemel capietur à ſomno noctu, & intermiſſionis
ipore.

8 Hæc continuis quinque, aut ſex diebus mane atque
im veſperi duabus ante cœnam horis exhibita humores
parant, obſtructiones explicant & reſerant. Licebit etiam
ente in ipſa acceſſione ſiti eadem imperare, ſi refrigeranti-
, vt ſyrupo acetoſ.ſimpl. oxyſaccharæ, & ſimilibus, oxy-
llitis pars aliqua adiiciatur.

℞. ſummitatum lupuli,cich.an.M. ß.rad.apij.pe-
)ſelini,gramin.an.℥.ß.ſem. melonum, cuſcutæ,

anisi an.ʒ.1.ß.glycyrrhizæ rasæ ʒ.1.fiat decoctio
℔.ß.pro dosib. 2.In col.dissolue syrup. de bisan
& capill.vene. an.℥.1.ß. fiat apozema clarificat
& aromatisatum cum tantillo cinamomi, vel p
uere diarhodi Abbatis,vel triasantali. Aliud.

℞.rad.petroselini,acetosæ,graminis an. ℥.ß.
minis anisi & fœniculi torrefacti,liquiritiæ an.
summitatum lupuli,fumariæ,cichorij cum toto
P.1.trium florum cardiacorum ana P. ß. fiat de
ctum ad ℔. ß. In colatura dissolue syrup. ca
lorum veneris ℥.2.oxymelitis simpl. ℥. 1. fiat a
zema,vt priùs, pro duabus dosibus:19 tempesti
vsus erit tempore remissionis febris.Ab his verò
thartica imperanda sunt, quale hoc est.

℞. passularum mundatarum, hordei integri
℥.ß.cinam.santali citrini an.ʒ. 1. violarum P. 1.
decoctio pro vna dosi:in qua infunde rhabar.el
ʒ.2. expressioni colatæ adde syrup. de cicho
simpl.℥.1. 20 fiat dosis. Aliud.

19 Tale apozema in febris declinatione si propinetur
nas mouebit,aut sudores.

20 Dosis hæc molliora tantùm corpora mouerit,non
bustiora,& duriorem aluum habentia, præsertim tempe
Aquilonia. Verùm valentior fiet si addideris cathol.
vel diaphœnici ʒ. 2. vel si ʒ.2. fol. sennæ in decocto in
dantur.

℞. hordei integri P.1. summitatum lupuli &
synthij, cichorij, eupatorij ana P. ß. seminis me
num,& cucumeris ana ʒ.ß.stœchados arabic.ʒ.1.
liculorum sennæ mundatorũ ʒ.3. fiat decoctio
℥.iiii. In colat. infunde rhabarbari electi ℈.

:.trochiſcati ʒ.ß. Expreſſioni adde ſacchari albiſ. vel, vt purget efficaciùs, ſyr.laxat.roſ.pallid.℥.1. ali citrini & cinamomi an. ℈.1. Probatur inun- hypochōdriorū ex oleo de cydoniis, de abſyn- ,chamęmelino, anethino, & aliis quę ſtomachū roborant. Balneum quoque probatum antiquis ſt ſigna coctionis. Sed iam vſus exoleuit, & perit uſtria parandi, quæ ſuſpectū auxilium reddunt.

De 1 *Semitertiana.*

DE hac febre 2 parum cōſtat inter veteres Medicos, dubitatúrque, vtrum continua an in- mittens: qua in re etiam Gal. dubius eſt. Ex ter- na interim ſemitertiana fit, inquit Gal.cap.3.lib. typis, & contrà: eadémque ferè habet acciden- , ſed hæc periculoſa. Stomachum & neruoſa læ- , lethargicas attonitáſque paſſiones infert, colli- at corpus, animi deliquia excitat, profunda ve- menter commouet, typo fero 3 & periculi ple- ſimo, ætati virili familiaris, 4 Autumno peculia- er commouetur, túmque periculoſior, frequens mæ, in Æthiopia & toto littore tractúque terræ, i cœlū calidius cum aduentitia humiditate. Non nper cōtinua, ſed aliquādo intermittens, 5 acutis n ſolùm, ſed diuturnis cōnumeranda ex Hippo- ate. Auicennas author eſt ad ſeptimū menſem ali- ando protrahi. Mitiſſima acceſſiones habet 24 ratū: mediocris, 36 fortis 48 aut iam cōtinua eſt. imo epidem. & 2.de diff.feb.multis diſputat Gal. ntra Agathinum & Archigenem cōtinuam eſſe, c poſſe ex 6 duabus intermittentibus componi, t 7 ex duabus continuis. Peſſimum verò hoc ge- s febriū, quæ in crudis & bilioſis humoribus in-

cenduntur. Cæterùm duplex est semitertiana: a ra simpliciter, id est, exquisita, quæ ex quotidi continua, biliosa, tertiana, æqualiter mixtis bil pituita, constans, primo die 8 horrificas habet cessiones, & ingeminantes: horrificas quiden natura intermittentium. Tertiana enim rigor quotidiana frigus facit. Itaque mixtis causis fri ris & rigoris initio accessionis fit horror, qui h medius est. Ingeminatio verò propter naturam morum: cõmota bilis putrefacit de integro pi tam. Pituita putrefacta calorem accendit, & bi acuit, ita fit ingeminatio, horrórque inæqualis. H stomachi labor est, totiúsque neruosi generis. cundo die, quo quotidiana continua sola regn nullus horror est: tertio die idem horror qui f primo. Est & altera semitertiana non exquisita, qua alter humor superat. Vter verò superet, ex gnis coniicies. Nam si biliosę febris indicia super bilis pituitam vincit: vtriúsque autem symptom concurrunt, seséque proferunt. Quo enim temp re biliosa inuadit, 9 rigor: quo desinit, vomit sudor, deiectio. Cùm verò pituitosa, frigus, cęter quotidianæ propria sese ostendunt. Quo verò te pore vterque humor confusus incenditur, symp mata confusa medium quid efficiunt. Sed inter 10 semitertianæ tertiana complicatur, qualis est l storia mulierculæ 2. de Crisibus, variè quidem sc pta in Græcis codicibus, nec satis fideliter vers Latino interprete. Ergò semitertiana cum horro inuadit, diebus imparibus: paribus verò tantù frigus est, inæqualis pulsus, 11 calor quoq; inæqu lis. Modò enim increscit, quasi procedat accessio

um,aut in medio sit augmento: modo derepen-
orror inuadit,extrema frigent,calor in medium
pus contrahitur, soporosi fiunt, è stomacho la-
ant, conuelluntur, vrina ferè crassior, ac turbu-
ta. Animaduertendúmque in hac febre,num ali-
ndo proferant se signa propria tertianæ. Sic
m tertiana complicata semitertianæ. Rursus vi-
ndũ est,num semitertiana sit, cum tertianæ quo-
iana complicata est. Neque idem est apud Me-
os 'ἐπιπλοκή, id est,complicatio febrium & se-
tertiana. In semitertiana, bilis & pituita omninò
nfusa sunt, & æquali proportione mixta. In se-
tertiana quotidiana, ferè cõtinua est,tertiana in-
mittens. In semitertiana, neque quotidianæ, ne-
e tertianæ propria signa apparent: sed veluti ex
plici horum genere vnum quoddam confusum
mixtum genus coalescit. In complicatione verò
nent integra signa tertianæ, integra signa quo-
ianæ,quæ suis interuallis proferuntur. Huius fe-
is semitertianæ & proximorum generum Corne-
s Celsus lib.3. ex Asclepiade, ex eodémq; autho-
Aurelianus meminerunt. Est & alia de nomine
ntrouersia. Ridet Gal. primo Epid. qui nomen
e semitertianæ indiderunt, propterea quòd po-
s dupla tertiana appellanda sit. Duplicat enim ac-
entia omnia tertianæ, eadémque duplo peiora
bet,non dimidio minora,vel clementiora, quod
nare nomen semitertianæ videtur. Secũdo de dif-
ētiis febrium institutionem nominis approbat,
òd dimidio sui semitertiana cõstet tertiana. Nec
reprobat ex Agathino lib.de typis. Ratio nomi-
s ad curationem nihil pertinet. Recentiores Me-

dici eadem ferè dicunt. Alij tria genera instituu
Minus,in quo pituita in vasis putrescit: extra va
bilis. Medium, in quo bilis putrescit in vasis,&
tra vasa pituita. Pessimũ verò tertium genus, qu
continuum est,ac ferè interficit. Vrinæ rufæ,spi
superiore matulæ parte ex liuido flauescunt, p
sus durus, inæqualis, frequens, dolor est capi
grauitas, sopor, sed à quo vocati statim excitant
cui si succedit acuta febris, admodum lethalis
Curationes temperant mixta curatione tertianæ
quotidianæ. Eadem ferè curatio, quæ tertianæ
thæ,nisi quòd in semitertiana 12 maior pituitæ
tio habenda est. Itaque descripta curatione quo
dianæ,& repetita,quæ in tertiana dicta est, semit
tianæ curatio fiet manifesta.

1 Semitertiana febris dicta est, quòd ex quotidiana c
tinua & intermittente tertiana sit temperata, vt scribit
cap.8.lib.2. de differ.febr. Istam tamen appellationem id
reprehendit comm.ad sent.5. sect.3.lib.1. Epid. quòd tant
absit,vt semitertiana quicquam tertianæ concedat,cùm c
tinuitatis causa longè grauior existat, tùm verò duarum
cessionum, quæ tertio quóque die prehendunt, atque eti
longitudinis ratione.

2 Etenim Hippocrati citato loco lib.1.Epid.continua
necnon Galeno cap.8.9.& 10.lib.2.de diff.febr.Ac.cap.4
de typis intermittentem aliquando vidisse Gal.profitetur.

3 Sic Gal.eodem cap.de typis hanc febrem ait esse pe
ciosissimam,quam sæuissima comitantur symptomata. V
eam Hippoc. φρικώδη, id est,horrificam,appellauit.

4 Propter retorridam ab æstate prægressa bilem. Febr
verò eiusmodi periculosiorem faciunt maligna qualitas
lis,& morbi longitudo.

5 Habet enim à cõtinua quotidiana vt chronica sit,seu
ga: à tertiana, vt acuta, propter symptomatũ magnitudine

6 Quæ alioqui non esset continua.

Nam tum horrifica non esset: siquidem rigor & horror odicus solarum sit intermittentium, non continuarum.

Maximè verò cum contingit vtriusque febris reduplica- iem in idem tempus incidere, horrificæ istę accessiones in- iinatur. Horror verò potiùs excitatur, quia bilis pituitæ nistione refracta verum rigorem facere nequit.

A delata per partes extimas bile: quanquam & ab ea, quę uetur per partes internas circa viscera, materia, rigor e- n suscitari possit, vt recentiores Medici obseruârunt.

o Vt si quæ bilis semitertianam parit, in alia parte cor- is putreat, & alius biliosus humor in alia quoque parte cendatur, & hic moueatur alio die ab illo, qui semitertia- n facit.

Quia bilis faciliùs, pituita difficiliùs inflammatur.

Maior enim est pituitæ prouentus in semitertiana. Vn- lterantia magis incidere, attenuare & detergere debent, n medicamenta, tum alimenta.

De febribus horrificis.

Ρίξ Græcis, horror est, vnde febris 1 φρικώ- δης, horrifica. Horror remissus est rigor, media ædam affectio inter rigorem & frigus. Is autem calore flauæ bilis 2 humorem crudum commo- nte, & putrefaciente. Itaque febres omnes horri- æ, succensa bile in crudis humoribus enascuntur, que vtróque humore æqualiter mixto, si quidem uditas putrefit in venis, bilis extra vasa, exquisita semitertiana.

1 Febris horrifica est, non cui inuasionis, atque etiam cessionum ipsarum initio comes est horror, sed in qua r plurimam totius accessionis partem horroris Sym- oma extenditur. Gal. comm. ad sent. 24. sect. 1. libr. 1. Epid. eterum non hîc noua febris species, sed eius quæ horro- m, vt symptoma perpetuum, habet, mos & natura explica- r.

2 Alta enim & profunda bilis est putredo propter eius
cendium ingens.

Aliæ febres horrificæ, in quibus horror repe
breuibus interuallis & eadem accessione, éstq; ei
modi motus horrificus inęqualis,cùm videlicet
cura conatur excludere materiam. Sed hæc prop
crassitiem, aut quia densior cutis est, vel deniq
quòd natura non ita robusta est, resistit, nec pot
discuti. In hoc genere tardissimè incalescunt,long
que sunt & principium accessionis & incremētu
Aliis simul atque motus bilis remissus est,nouus
dit insultus, quia dum calor affligit corpus, frig
humores putrefiunt, nouámque accessionem co
mouent,& inde frequens reduplicatio, quam ἀ
δίπλωσιν vocant:fitque vt succedens accessio lo
gè sit deterior præcedente, 3 quia iam lassata vir
est priore accessione. Sudores in his febribus m
Etenim vi exprimuntur, non victoria naturæ
fluunt:ídque vel propter crudorum humorum c
piam,vel virium imbecillitatem. Frigent extren
vrūtur intima,soporosi fiunt, vētres cruda deiici
vrinæ crudæ,decolores,tenues, aliàs turbulentæ,
crassitudine præditæ, nullo sedimento, aut mal
inæquali,diuulso.Fastidia,animi deliquia, syncop
conuulsiones,mala omnia. Pessimæ enim febres,
antè diximus, in quibus crudorum copia bili co
fusa est.

3 Horrore etenim affecti multùm insuper exudantes, d
ficili, funestóque malo implicantur. Hippocr. in Coacis a
maduersionibus.

Curatio, vt antè, mixta, nisi quòd summa rat
adhibenda est,vt intelligamus vtra materia super
cruda,an biliosa.

De pituitosis febribus, & primùm de quotidiana.

OMnem humorem frigidum & humidum in corpore pituitam appellari scribit Gal. 2. de [...]. feb. Generatio pituitæ ab infirmo calore est, [...]is phlegmaticis, intemperantia vitæ, otio, in[...]pestiuis exercitiis, ætate puerili & senili, hyeme, [...]stitutione cœli humida. Tria eius genera à [...]l. ferè statuuntur. A forti frigiditate, acida: à ca[...]e præter naturam, salsa. Vbi verò leuiter affectus [...]or, & pauca est frigiditas, dulcis & fatua. Salsa [...]bundos: acida famelicos: dulcis somnolentos [...]it. Acida concoqui debet: salsa repurgari: dulcis [...]fatua naturæ relinquendæ sunt, quia facilè in san[...]inem conuertuntur. Fit aliquando, vt phlegma[...]us cibus non coquatur in ventriculo: quod inde [...]neratur, cruditas est, non pituita, aut pituita cruda [...]itur, quæ appetentiam tollit, inducit fastidia, & [...]llorem. Qui humor à cerebro per nares emun[...]ur, aut distillat in corpus, pituita non est: quem[...]modum nec humor ille vitiosus & crudus, vnde [...]uritus, vlcerosus affectus, lepra, scabies, & alia [...]ismodi.

Saliua ore contenta potius pituita est, ad pituitā [...]turalē propiùs accedens. Vniuersali nomine hæc [...]nnia pituita sunt. Frigidissima & humidissima pi[...]itæ species, quæ vitrea appellatur, ouorum albu[...]ini persimilis, vel vitro fuso, vehementes dolores [...]fert, & quasi palo fixo impetentes, vbi loco cali[...]o, aut laxiore intestino impingitur, frigus infert, [...]immota est. Si verò mouetur per sensilia, rigo[...]m, vt acida, commouet: nam & acoris est parti[...]ps. Vnde sub acidarum genere sunt, qui compre-

hendant. Leuiter hæ putrefactæ, aut ex parte ep lam inferunt. Vbi verò putrefcunt magis, præ dit rigor, febris. Alia dulcis rigorē non infert. Op tet ergo cum de pituitosa febre agitur, diligen animaduertere in quo genere pituitæ febris ince ditur. Nam ex eo & curandi ratio euariat, & præ gium certius instituitur. Græci ferè in genere de bre quotidiana scripserunt: Arabum familiæ p niùs distinxerunt. Febris 1 autem quotidiana ra aduenit sine 2 offensione stomachi & hepatis pulsu minimo, raritate medio inter pulsum tertia & quartanæ, tarditate simili tarditati pulsus qu tanæ. Accessionum initia habet circa vesperā: & n ctu magis, quàm interdiu, vexare consueuit, qu pituita eo tempore moueatur. Vnde Hippocra lib. 3. Epidem. nocturnas febres quas appellat, int ligit quotidianas. Non inuadit cum rigore, sed f gus vehemens est partium extremarum: aliquan & 4 horror quidam est.

1 Hæc febris omnium est rarissima, si exquisita inte gatur, quòd ægrè pituita putreat. Seruatur enim à natura ta quam sibi familiaris, vt quæ deficiente sanguine cedat in id neum naturæ alimentum. Gal. comment. 2. in lib. de rat. vi in morb. acut. sent. 44.

2 Nam superuacua potissimùm multa pituita in i testinis, mensenterio, circum ventriculum, viscera iámq caua sæpè coërcita putrescit, febrilem qualitatem na ciscens, quæ plurimum partibus illis negotium face sit.

3 A calore natiuo crudorum copia humorum obruto, i peditis instrumentis, & minore necessitatē instimulante. G lib. priore ad Glauc.

4 Cum pituita putruit, vel salsa est.

fficulter eius materia accenditur, vixque in calo-
n commutatur frigus, vnde longum habet incre-
ntum : materia est crassa & frigida, pigra ad mo-
n, calor non ita magnus, 5 pori angustiores ac
è constricti: ex quo fit, vt materia non possit tam
riter discuti. Atque inde accessiones producun-
, aliquando ad horas octodecim : atq; vbi desiit
essio, vestigia quædam febris reliqua sunt. Vnde
nnullis non tam intermittens, quàm continua
dita est. In declinatione 6 sudores nulli, aut si
i sunt, à multitudine materiæ, non victoriâ natu-
excitantur. Postea iam progresso morbo, 7 pau-
im sudor effluit. Primùm quidem certis partibus,
nde verò toto corpore emanat : calor ferè simi-
ei, qui fumoso igni comparetur, humidus, vapo-
us, non deurens, 8 sed tantùm leuiter acris est.

Pituitosa enim corpora minùs sunt perspirabilia, quia
idioris temperamenti dominatu tenentur.

Primis præsertim diebus, in quibus humoris crassities,
or, caloris infirmitas, & cutis densitas sudores erumpere
ant.

Cum scilicet cocta aliqua ex parte est materia, & obstru-
ones liberatæ.

Qualem dixit Hippocrates initio quidem ad manum
em esse, sed paulatim increscentem esse, sub finem sect. 1.
6. Epid. Hic enim calor tardè augescit, quia materia ligni
dis more tardè inflammabilis existit.

Ægri non 9 vruntur, non iactant corpus vehe-
ntiùs, non nudant pedes, aut pallia deiiciunt.
que vehementer spirant, aut efflant igneum.
on appetunt frigidam, 10 & leuiter sitiunt.

In his enim calor minimè est acris, sed vaporosus.

10 Id fit quia ventriculus multa madidus est pituita quæ
orem & siccitatem sitis effectrices causas reprimit.

Vrinæ albæ,tenues,aqueæ, crudæ initio ab in
mitate caloris, progreſſu temporis,vt facta con
ctione & obſtructionibus ſolutis, craſſeſcunt,m
túmque deponunt ſedimẽtum. Frequentior feb
hæc conſtitutione phlegmatica,quam proximè
ſcripſimus. 11 Longa quidẽ ex ratione materiæ,
non ita periculoſa. Addunt Auicennas & Arab
ſectatores, grauitatem capitis, totiúſque corpo
ſopores initio acceſſionis, inæqualitatem frigo
partium extremarum,animi deliquia, 12 ſyncop
Atque ex ratione generum pituitæ ita diſtinguu
Primùm quidem ex eo quod guſtus indicat ſalſ
dulcis aut acidus. In ſalſa horrificus motus eſt, v
na rufa, mediocri ſubſtantia. Pulſus fortior, ve
cior,denſior quàm in cæteris pituitæ generibus,
certis nec ſtatis temporibus cõmouetur, ſitis ma
eſt,nauſea à frigore, calor ſequitur,à calore ſudo

11 Ex Gal. lib. priore ad Glauc. Quo loco quotidian
periculi non expertem eſſe ſcribit, cùm breue tempus nat
relinquatur:quo ſuas vires colligat.

12 Quales dixeris ſtomachicas, vitio ventriculi orific
crudis humoribus perfrigerati obortas.

In phlegmate naturali fatuo, ſaliuatio, vrina
trina vel alba & ſpiſſa, pulſus tardus, rarus, nul
ſaliuæ guſtus, grauitas capitis. In phlegmate du
vrina rubra vel ſubrubra, per totum ſpiſſa, pul
velox,denſus, paruus, inuadit media nocte. In d
clinatione ſudor, oris 13 amaritudo, ſitis, capi
grauitas,excrementa fœtida. De vitreo in epiala
aliis.Excrementa omnibus quotidianis deiectior
& vomitus periculoſa.

13 Quæ putredinem materiæ morbificæ inſequitur.

Curat

Curatio.

4 Primis diebus cùm tenues sunt vrinæ, sępe m albæ, vtendũ est incidentibus & aperiētibus: teria enim crassa, quam incidi oportet, & iisdem dicamentis liberantur obstructiones. Verùm in à & dulci, iis quidem 15 leuioribus & paucioridiebus vtēdũ est. In vitrea & acida, fortioribus, ue pluribus diebus Græci & Arabes ad septimm vtuntur. Iustus terminus definiri non potest.

Curandi ratio euariat secundum morbi tempora, & eriæ naturam. Initio itaque antequam ad ista incidentia perientia veniatur, oportunum fuerit clystêre aluum subere, aut blandiore cathartico : à quibus interdum de venæ ione cogitatur, vt cum aucta febris, & quæ generis eiusi coeunt indicationes, id præcipiunt faciendum.

Pituita enim dulcis, itémque ea quæ salsa, minus est umax, leuioribúsque cedit incidentib. & aperientibus i alioqui à vehemētioribus metuendum sit, ne in vtraque ile incendium magis inualescat.

Conueniunt itaque oximel simplex, & hoc le-r, syrup. acetosus, aqua sacchari cōdîta cinamo-. Fortiora 16 sunt oxymel diureticum, scyllitin, syrup. de duabus & quinque radicibus, & alia scripta capitibus morborum phlegmaticorum.

7 Laudatur plurimùm melicratum, hyssopi, thy-pulegij, stœchados, rerũmque similium.

Hi syrupi crassos humores potenter incidunt, extenuant rant.

7 Huius aut illorum loco hoc poterit apozema suffici. rad. polypod. quern. petros. asparag. cichor. totius seis cartham. & passul. mundatar. ana ℥. 1. agrimon. cut. fumariæ ana M. 1. thym. aspleni, adianth. ana M. glycyrrhiz. ras. ℥. ß. sem. anisi. fœniculi, melonum & umeris ana ʒ. 2. flor. cardiacor. & anth. ana p. 1. f. decoct. ℔. 1. In colatura dissol. oxymeli. simpl. & syrup. capill.

ven. ana ℥.ß. vel(si valentiùs incidendum, attenuandu detergendum) eiusdem oxymelitis & syrup. de duabu quinque radicibus tantundem, f.apoz.clarum, condîtu namomo, pro dosib.iij.

Verùm habenda est ratio, vt iusta sit propo mellis ad aquam. Nam vbi naturâ ægri frigida materia febris contumax, frigidum anni temp & cætera eiusmodi, 18 sexta pars mellis misceri test, alioqui vel octaua vel nona. Hócque perpe meminisse oportet, in vsu syruporum oportere plus, aliàs minùs dilui. Neque consuetudo reci da, quæ tantùm duplum aquæ aut similis liqu imperat, vt syrupos diluat.

18 Contra verò in naturis ægrorum calidis, calida pestate, morbifica quoque materia calida, dilutius mel tum esse debet: promptè enim alioqui bilesceret, & mor adaugeret.

Iam præparata materiâ, si quidem vrinæ cr & rubentes appareant, videndum est, an phle tomia conueniat. Nam & antè, si tales vrinæ f rint, conueniet multo magis, vbi vel pituita dul vel salsa est. Arabes calida constitutione cæli, d tram basilicã: frigida, sinistrã pertundunt. Opo autem parùm detrahere, quia affectus est frigid

Quod autẽ ad purgantia pharmaca attinet que cassiam, neque tamarindos, aliáque eiusm leuiora recipiunt: quia stomachum offendunt tantùm quod est subtile, euacuant. Itaq; & 19 al turpetho, carthamo, & aliis, quæ dicẽtur, vti mal

19 Vt si in dosi vna superioris apozematis infun agaric. recens trochiscati ʒ. 2. zinziberis gran. 6. & in pressione dissoluas diacartham. & diaphœnic. an. ʒ.1. syrup. de absynth. ℥. ß. f. potio accommodata. Catap quoque clementiore ac humidiore cœlo poterũt imper

Et quia ſemel non poteſt repurgari tota materia
ris, 20 epicraſi vtendum eſt. Primùm enim, vt
è dictum eſt, materiam incidimus, & obſtructio-
liberamus, tum pharmaco vtimur, eóque leuio-
ſed quod ſtomacho non noceat. Quinetiam om-
us medicamentis commiſcere oportet ea, quæ
machum roborant. Etenim in quotidiana ſto-
chus ferè laborat: ídque meminiſſe oportet,
ſam & dulcem pituitam leuioribus educi poſſe,
ream & acidam non poſſe. Propterea in dulci &
ſa poterit conuenire hæc potio.

o Vt ſenſim quod noxium eſt, vacues. De epicraſi vide
len. cap. 10. lib. 9. Methodi.

℞. ſummitatum abſynthij P. 2. paſſularum P. 1.
cyrrhizæ. ſem. aniſi, & fœniculi ana ʒ. 1. Fiat de-
ctio: in qua diſſolue catholici ℥. 1. mellis roſati
lati ℥. ß. Fiat 21 potus.

1 Hæc potio vt ſit efficacior, addetur ʒ. 1. aut ʒ. 1. ß. dia-
œnic. Pauperioribus ℥. ß. diaphœnici, vel ʒ. 3. diacarthami,
electarij Indi (quod Pariſiis præparari minimè conſueuit)
idem drachmæ in aqua abſynthij, menthæ, bugloſſi vel
horij diſſolutæ ſatis erunt.

Catharticum Auicennæ.

℞. maſtichis, zinziberis, turpethi benè gummo-
ana ℈. 1. ſacchari albiſſ. ʒ. 1. cum decocto paſſula-
m fiat potus. Licet vti pil. elephanginis, de hiera,
aieret, vt ſint harum alicuius ℈. 2. agarici ℈. 1. &
corporentur ſyrupo roſ. pallid. laxatiuo. Laudan-
r quoque hæ pilulæ.

Pilulæ compoſitæ.

℞. aloës lotæ in ſucco maioranæ, qui ventriculũ
boret, ʒ. 1. agar. ℈. 1. maſtichis, cinamomi, piperis
ia Gra. 8. cum ſucco abſynthij formentur pilulæ.

Alioqui.

℞.massæ interioris pilul.hieræ picræ Galen.ʒ agarici trochiſ.ʒ.1.ſem.carthami,ſem.vrticæ ana ß.turpethi bene gummoſi ℈.1. maſtichis, roſaru cinamomi,galangæ ana Gr.6.ſacchari in vino a tenui diſſoluti q.ſ.cum oxymelite fiant duæ loz gæ pro duabus doſibus, ſumendis tertio, aut qu to quoque die.Aliud.

℞. 22 pul. hieræ diacol. ℈.2. agarici trochiſ. nucis moſchatæ & cinamomi ana Gr.8.cum ſyr de abſynthio fiant pilulæ.

22 Hæ pilulæ potentiores ſunt, & extirpandæ mat dicatæ: quibus cautè vtendum.

Pilulæ probatæ.

Auicennas agarici ʒ.1.aut ℈.4.corporat melli, eandē doſim 23.ſem.vrticæ precipit,dátq; breui interuallis.Quæ ſequuntur pilulæ,multis probā

23 Vrticæ ſemen ſoluit aluum, non trahendo, ſed p gendo & inſtimulando,ac veluti titillando,ex cap.13. lib. ſimpl.med.fac.

℞.pul.hieræ picræ ʒ.1.agar.troch.ʒ.ß.pulpæ locynth.℈.1.maſtichis ℈.ß.nucis moſchatæ & ci momi ana Gra.6. cum ſucco abſynthij, formen pilulæ pro duabus doſibus.Aliæ.

℞.agar.albi,turpethi benè gūmoſi ana ʒ.2.alo rhab.corticū myrobalanorum citrinorum, & c bulorū ana ʒ.1.ſem.cuſcutæ & abſynthij, eupat ana ʒ.ß. maſtichis, laccæ, aniſi, ſacchari albi, ſp nardi,glycyrrh. ana Gra.18. 24 eſulæ puluerata 1.cum oxymelite ſcyllitico 25 formentur pilula

24 Quæ ad purgandas aquas eſt valentiſſima.

25 Idem præſtabunt pilulæ de agarico ſolæ, vel iis, quæ vulgò ſine quibus vocitantur. Aggregatiuæ q

& aureæ, adiectis, vt videbitur, gran. 3. aut 4. trochiscorum
ındal. Pilulas si æger abhorreat, ad potionem ex agarico
ıeo infusis in decocto conuenienti recurrendum.

Conueniunt tempore frigido ad ʒ. 1. nec his ta-
n recentibus vendum est, 26 sed post mensem.
æ sequuntur, caput & stomachum visceráque
gant, sensus acuunt, colorem reddunt, & diutur-
n quotidianam sanant.

6 Tum enim singula medicamenta cum singulis meliùs
nixta, fermentatáque sunt.

.aloës optimæ ʒ. 3. mastichis ℈. 4. rosarum, epi-
mi, caryoph. absynthij ana ℈. 1. laccæ, cuscutæ
ı ℈ ß. croci, esulæ ana Gra. 8. cum succo absyn-
j fiant pilulæ Dosis ʒ. 1. ad 2. Dantur breuibus in-
uallis. Simul atque apparebunt vrinæ crassiores,
nagis coloratæ, stomacho consulendum est per
quæ posteà dicentur. Conueniunt 27 fotus ex
o cham. anethino, iasmino: quibus totus venter
ıendus, spina inungenda est, idque cum frictione.
udata est veteribus frictio ex tela araneæ, quæ
buenda est priùs oleis supradictis.

7 Fomentis istiusmodi locus nullus erit in viribus mini-
constantibus, & febre plurimùm intensa. Fomentaria
em talis erit formula. ℞. origan. calamēthi. salu. maioran.
ynth. ana M. 1. seminum anis. & fœnic. ana ℥. 1. cyper. &
am. aromatici an. ʒ. 2. flor. chamæmel. melilot. & rosf.
r. ana p. 1. f. sacculi: qui bulliant in aqua & vino albo pro
machi fotu, vel etiam alterutrius hypochondrij. Licebit
ım comparare, qui fotum proximè sequatur, ex olei ab-
ıth. & mastich. ana ℥. 1. olei nard. ℥. 1. addito caryophyl.
c. moscha & rosf. rub. ana ℈. 1. cum pauca cera. Oleum
ɔschatæ nucis chymica arte extractum horum omnium
tar esse poterit.

Laudantur quoque diuretica. Balnea quoque

in declinatione.

Sed neq; frictionibus,neq; diureticis,neq; ph
macis,multò minùs balneis vtendũ est initiis feb

Quod ad clysteria & suppositoria attinet,vbi
sistit aluus,imperari possunt. Cõparantur autem
eorũ decocto, 28 quæ incîdunt,attenuant,& fla
discutiũt. Inflâtur enim magna ex parte præcor
iis,qui quotidiana laborant.Vomitus quoq; ma
mè,vbi nausea est,& iis qui facilè vomũt,vtilis

28 Vt ex decocto parietar. mercurial. origan. calamer
hord.semin.anis.fœnic.& similium.

Post initia iam vacuato corpore dantur h
antè accessionem quæ sequuntur.

℞.29 theriacæ vel mithradatij ʒ.1, propinetur
vino tenui , Probatur quoque decoctum apij,
quod sequitur.

29 Theriaca præterquam quod in domitorum humor
contumaciam discutit,& viribus ipsis confert , ad refrig
tionem etiam ineuntis paroxysmi inhibendam conducit.

℞.zinziberis,origani,ameos ana ʒ.3. corian
præparati ʒ.4.rosarum,calamenthi ana ʒ.3.passu
rum ℥.1. coquantur in ℔. 6. aquæ ad consumpt
nem medietatis.Dantur ℥.3.horâ ante accessione
Vitæ 30 ratio instituі debet ex iis,quæ coquunt,
tenuant,incîdunt:& vt progreditur morbus,hor
vis augenda est.Vinum sit album,tenue,aut vern
culum,vel hydromeli vinosum.

30 Eadem fermè vitæ ratio ineunda , quæ in tertiana
tha,sed quæ humida sit minùs. Et quia quotidiana est l
gior,paulò pleniorem victum requirit,parciorem,cum ter
ad vigorem.

Abstinẽdũ est multis iusculis,quia nec decoctio
ita iuuant,& replẽt caput,nec stomacho amica su

ibus si vtimur, alterare oportet iis, quæ has no-
prohibeant. Adultis auibus vtẽdum est potiùs,
m iunioribus, quæ sunt humidiores, & excre-
ntosiores.

De febre epiala.

Ἠπίαλον Græci vocant algorem, & febris ge-
nus, in quo sensus totius corporis inæqualis
Nam 1 partes simul algent & calẽt: ac algor qui-
n vehemens est, & calor mitis. Hinc epialon ap-
latum volunt: ἤπιον Græcis blandum & mite
Febris huius materia est pituita vitrea, omnium
morum, qui in corpore sunt, frigidissima. Illa, si-
idem integra est, neque putrefacta, 2 inexpugna-
e frigus infert corpori, & ea, quæ superiore ca-
e pituitam inuehere diximus, symptomata. Vix
ılta colligitur in corpore: eiúsque causa, vel cibo-
n materia, vel languidus calor, vel vtrúmque. Si
:a putrescit, quotidiana febris est: si tantùm ex
rte, epiala. Quæ ergo pars non putruit, algorem:
æ putruit, vapores calidos demittit in corpus, vn-
febrilis sensus. Initio oscitatio, pulsus minimus,
rdus, rarus, vrinæ crudæ & aquosæ, quotidie ferè
uadit. Accessio à quatuor horis ad vigintiquatuor
d ferè breuior. Aliquando tertio quoque die, aut
iarto commouetur, fortasse etiam maioribus in-
rtuallis. Neque falli oportet, vt tertianam existi-
emus, vel quartanam: quia tertianæ vel quartanæ
riodis moueatur. Ad cognitionem huius febris
itecedens vita, cœlum, ætas, temperamentum, &
etera adhibenda sunt.

Hîc abstinendum 4 phlebotomia. Medicamen-
s 5 incidentibus & calfacientibus vtendum est: vt

hyſſopi,calamenthi,origani,thymi,ſtœchados,
licratis,quibus quarta pars vini poterit commiſc
Alioqui ſyrupis vtimur in curatione quotidi
deſcriptis,initio facto à leuioribus,vt ſyrupo ac
ſo,oxymelite,ad fortiores,vt oxymel compoſit
ſcylliticum,& ſimiles.

Iam inciſa & concalfacta ex parte materiâ, vt
dum erit medicamento ex 6 puluer. hieræ pi
Gal.pul.hieræ diacol.ana ʒ. ß.videndúmque eri
recentes ſint, & electæ ſpecies, ex quibus pulu
componuntur. Poſt purgationem redeundum
ad incidentia medicamenta & alimenta. Atque
terualli glandibus & 7 clyſteribus acrioribus v
dum, in quibus pulueres proximè dicti diſſolu
tur ad ℥. ß. Probant thermas ſiccas, vbi iam ſe p
dunt ſigna coctionis. Meliores thermæ, ſi ex re
incidentibus & calfacientibus comparentur.Ita
calamenthum, mentham, origanum, roſmarin
thymũ,ſatureïam,ſtœchada, & alia eiuſmodi, q
tuor partibus aquæ, & vna vini (albi, in fine de
ctionis poſiti)incoquemus, atque inde pro rati
virium,8 thermas comparabimus. Valent ſtati
thermis diatriumpipereon, diacalamynthes, au
alexandrina,dianthos,& ſimilia data ex vino te
Doſis ʒ.1. Poterit quoque his vti tẽpore matuti
Sed optimum fuerit ſtatim à thermis fricari corp
ſed ſpinã maximè: deinde inungi oleis ſuprà nu
ratis cap.de quotidiana, aut iis,quæ capite de pa
lyſi ſcripta ſunt. Poſt hæc reponatur in molli le
& ſumpto diatrio pipereo,vel ſimili,conquieſcat
Vitæ ratio eadem,quæ in quotidiana,ſed attenu
magis,& incîdat.

Ex libr.2.de different.febrium,& libr.de inæquali intemrie.

2 Vt pote sæuissimum rigorem: quemadmodum de coli- Galeni dolore ab eiusmodi pituita vitrea oborto scribitur .2.de loc.malè affect.

3 Non enim,vita superstite,tanta vis vnquam frigoris corri inest,quæ multam congerere possit.

4 Ex quo febrilis caloris,non intensi, certa fit significa-).

5 A misso námque sanguine tenacior pituita magis recrusceret,vnde febris diuturnitatis metus impenderet.

6 Qualia erunt,syrup.de hyssop. oxymel scylliticum, syr. duabus & quinque radicibus de bizantiis, cum aquis abnth. bugloss. borrag. Vel apozemata è radicibus aperienous,itémque enulæ campanæ,ireos,& quæ capite superiore ripta.

7 Raro in potu datur ob amarorem insignem, quo pluriùm ingrata est.

8 Tales ex origano,calamenth.centaurio minore, semibus calidis, decoquendis, diaphœnico,electar. diacarthao,hiera,melle anthosato,& oleis calidis,dissoluendis,instientur.

9 In eorum simplicium decoctum igniti lapides iniiciunr,& æger papilione vndiquaque tectus toto corpore vapos excipit.

10 Hæc antidota emendandis affectibus frigore conceis inseruiunt. Idem præstabit mythridatij, & theriacæ vsus. el talis opiata præscribetur.℞.conseruæ anthos,acor. conti ana ℥.2.mythrid.℥.1. puluer. aromatic. rosf.descript. Gaiel. ℥. 1. cum syrupo conseruationis citri fiat opiata, detur l ℥.ß.

De Quartana.

QVartanæ materia succus melancholicus, vel atrabilarius:quorum generatio apud Græcos perassatus sanguis,vel flaua bilis.

Arabes torrefacta pituitâ 1 etiam melancholiam

gigni existimant. Quartana alia primùm inuad alia febres alias sequitur, 2 maximè erraticas, qua κατ' μετάπτωσιν appellant, de specie in speciem f cta febris mutatione. Arabes verò quartanam n tham hanc faciunt, de qua sent. 29. lib. 3. Prognost

1 Imò Græci pituitam sua consistentia crassam, ob ídq melancholici humoris naturam referentem, quartanarios c cuitus efficere profitentur. Qua in sententia est Galenus lib de crisibus.

2 Harum enim humor non integrè vacuatus, exurit crassior fit, melancholiæ naturam induit, tandémque putr cens subiecta quartanæ materia subsistit.

In quartanam verò firmatur febris, quoties inte mittit, prehendítque modũ erraticum. Autumno propè est, & cùm tricesimus, aut tricesimusquint agitur annus. Febrium enim præcedentium mater non solùm putrescit magis cum tempore, sed torr fit, ac velut cinis quidã relinquitur. Quæ mater torrefacta, si aliis quidem partibus putrescit, ferù & commouetur: aliis verò non putrefit, neq; cor mouetur, quibus febris erronea fit. Contrà verò, æqualiter hæc fiunt in corpore, quartana fit. H genus quartanæ nothæ ætati consistenti magis f miliare. Quæ verò quartana vera est, 4 declinan ætati, hoc est, post trigesimumquintum annum.

3 Vnde aphorismus Hippocratis 25. lib. 2. Æstiuæ quar næ magna ex parte breues, autumnales, longæ, & maxin quæ hyemem attingunt.

4 Hinc ille Hippocratis aphorismus lib. 5. *Apoplexiæ fiu ab anno quadragesimo ad sexagesimum.* Quod intelligẽdum sc bit Galen. de melancholicis apoplexiis, quòd ea ætas mela cholico succo coaceruando opportuna sit.

ia ætate languescit calor, sanguis melancholi-
s colligitur, densatur cutis, & putrefacto sangui-
melancholico quartanæ excitantur. Æstate bre-
res magna ex parte, quia humor tenuior est, cu-
laxior, & materia facilè discutitur. Autumnales
ngiores, maximè quæ hyemem attingunt. Ha-
m materia crassior, cutis durior, externum frigus
, quod excretionem prohibet, & materiam febris
rò repellit. Nec perpetuò æstate breues, sed cùm
ateria tenuior, sanguis tempestiuè detrahitur, &
sta vitæ ratio obseruatur.

Aliæ febres, vitio 5 hepatis: aliæ, vitio 6 lienis:
nnullæ, vitio ventriculi. Ab hepate color albi-
is, subtumidus corporis habitus, vrinæ subrufæ
ndarachæ colore: dextrum hypochondrium in-
mescit, 7 maior spirandi labor & tussis, quàm à
ne. Atque hinc 8 ineuitabilis ferè hydrops. Ali-
ando vitio ventriculi crudus humor verè potis-
mùm colligitur, tam crassus & contumax, quàm
ra bilis.

5 Hepar feruidius atram generat bilem, febris quartanæ
scitabulum. Idem esto iudicium de cæteris melancholicis
fectibus, quorum materia sæpè vitio hepatis non minùs,
àm lienis, congeritur.

6 Qui infirmus si fuerit, impotens est sanguinis fæ-
m secernere: à qua retenta obstructio, putredo, fe-
is.

7 Obstructum enim & repletum iecur magis diaphragma
o pondere premit.

8 Siquidem hepatis istius materiæ multitudine graua-
natiuus calor sanguinis author obruitur, atque adeò ex-
nguitur: vnde σέρησις τῆς αἱματώσεως, sanguificationis pri-
atio.

Hinc quartanam gigni posse scribit 9 Aristotel
id est, febrem, quæ quarto quoque die repetit. N
id quidem repugnat Græcis, aut Arabibus Medic
Etenim pituita quantitate pauca, sed consisten
multùm crassa & viscida quartanarios, aut etia
rariores, circuitus facit. Sed quæ quartana hæc e
ad epialam referri potest. In vera ac simplici qua
tana, quæ sæpissimè contingit, 10 initiò quidē fi
gus est, quod in altum penetrat, vt etiā ossa pertu
dere videatur, calor sequitur non ita magnus. N
desinit in vomitus biliosos, sed ferè pituitosos. T
nues 11 sunt vrinæ & aqueæ, pulsus paruus, rar
debilis, tardus, occultus, quarto ferè die repetit. A
quādo tardiùs Autumno, & ætati declināti famil
ris, melancholicis naturis, magis etiā, si constitut
anni frigida & sicca est, vita refrigerans & siccans

9 Scribit enim Aristoteles problemat. 19. sect. 1. puer
quartanæ obnoxios esse, forsan quia in his melanchol
humoris (cuius nomine pituitosum & crassum subintel
xerit cum Hippocrate, & aliis antiquis Medicis) sit exup
rantia.

10 Quartana vera, quæ est ab humore melancholico, h
quæ nunc colligit, circunscribitur signis.

11 Octo primis diebus: quia tum materie crassæ nimiu
in venas intrat, ingentis obstructionis necessariam con
cutionem afferens. Quo fit vt crassior portio nequeat in pri
cipio excolari. At longiùs progresso morbo, coloratiores
crassiores prodeunt vrinæ, natura concoquente, & obstruc
liberante.

Post initia rigor fit, in declinatione sudores fluū
Quòd si etiam lien intumuit, 12 diuturnius mal
est, quàm si ab hepate ortum sit. Resistit aluus, fac
lior in sinistrum latus decubitus, metuitur hydrop

luuntur quartanæ vrinis crassis, aliàs albis, aliàs
gris, euntibus mẽstruis, aut hæmorroidibus fluen-
us, profluuuio sanguinis è naribus, abscessu in
ra. Accessionem 13 ferè habet viginti quatuor
rarum, aliàs breuiorẽ. Quartana 14 salubris est,
minémque iugulat. Quòd tamen intelligi debet
n simpliciter. Senes 15 enim magna ex parte in-
ficit. Aliquando quoque viscerum tumor est, de-
xio in viscera, aut aliquid tale, vnde mortis peri-
lum est. Producitur ferè in tertiũ vel sextum mẽ-
n, aliquando in annum, Auicennas in duodeci-
um annum produci scripsit. Nec id mirum. Nam
ecœnas 16 tota vita perpetua febre laborauit,
premo triennio nunquam dormiuit.

2 Et ad hydropem ferè semper ducit. Est enim lien san-
inis depurandi officina. Vnde suo si supersedeat officio,
ua in omentum affluens hydropem accersit. Hippocr. lib.
le morbis mulieb. Cæterùm difficiliùs curatur lien, ob eius
lorem imbecilliorem.

13 Quinetiam quartanárum accessiones ita interdum in-
lescunt, vt duplicem & triplicem quartanam repræsen-
nt, atque etiam ad continuitatẽ progredi videantur. Quod
assiori & copiosiori materiæ acceptum ferendum est. Gal.
.de typis.

14 Hippocr. sent. 4. sect. 3. lib. 1. Epid. & Gal. commentar.
sent. 71. sect. 3. lib. 3. Epidem.

15 Omnes enim febres in senibus periculo non vacant.
ıestæ verò his sunt maximè quartanæ; quia, vt vincantur,
ulto calore egent, cùm facultas cõcoctrix in senibus elan-
ieat, & expultrix quoque sit infirma.

16 Vide Plinium cap. 51. lib. 7. Sic Antipater Sidonius poë-
omnibus annis vno die tantum natali corripiebatur fe-
ri: & eo consumptus est longa satis iam senecta. Ex eo-
em Plinio.

Ad genus quartanarum longiores periodi referri

possunt. Hippocrates sect. tert. lib. primi Epid. qu
dam 17 quintanas, hásque pessimas, facit : q
aliàs ante tabem fiunt, aliàs tabidis superueniu
& interficiunt. Idem septimanas longas, ver
non lethales. Præterea nonanas cæteris longior
sed non lethales.

17 De his quid Galenus senserit, videre est comm
ad sent. 7. sect. 3. libr. 1. Epid. Vbi febris accessiones qui
quoque die, atque etiam septimo, recurrere quidem p
fatetur, sed nouas febrium species constituere negat: qu
illarum causa non alia agnoscenda sit, præter materiæ
moralis portionem, & prauam victus rationem. Vnde ve
quotidianam, vel ad tertianam, vel ad quartanam, circuit
referantur.

Verùm Gal. in commentario hæc non Hipp
cratis, sed alterius esse putat: scribítque nulla
vidisse periodos vltra quartanariam. Agnoscit
men aliquando fieri posse, vt à præcedente feb
semen aliquod relinquatur, neque iusta vitæ ra
obseruetur, atque inde fieri, vt vel 7. vel 9.5. vel
18 die repetat febris. Verùm non protinus quin
na, sextana febris est. Quòd si in ratione vitæ ni
peccatum est, & fiant eiusmodi periodi, quinta
fit febris, sextana, &c.

18 Pro maiore, aut minore humoris synatrismo, c
riore vel tardiore putredine & motu.

Paulus lib. secundo quartanæ periodos inter
producit vltrà quartum Epialæ circuitus, ratio
aliquando, quàm quartanarij.

Rhazes & Auicennas, aliorum quoq; experie
tia, eiusmodi circuitus cognoscunt. Rariores etia

qui repetant decimoquinto quoque die, semel mense, semel in anno. Existimántque hæc fieri à ateria melancholica, pauca & crassissima, quam usta crassior pituita generauit. Nec, si vltrà quartarium, circuitus quintani, septuimani, & alij adittentur, propterea nouæ humorum species findæ sunt.

Curatio.

Cum quartana 19 clementer agendum est ini-o: neque medicamentis catharticis natura irritan-: medicamenta quoque incidentia, & (vt vocant) gerentia media sint. Nam quicunque initio non lùm catharticis, sed etiam fortiùs incidentibus, & gerentibus vtuntur, ex simplici 20 quartana du-icem omnino maiorem & difficiliorem, ex du-ici triplicem, vel omnino ambas maiores, difficiorésque reddiderunt. Nonnunquam in tempesti-o vsu remediorum continua fit, quæ ægros occi-t. Tempora igitur huius febris diligenter animad-rtenda sunt. Neque vrina sola, sed omnia accidé-a consideranda sunt. Paroxysmi inter se compa-ndi, videndúmque an grauiora, an minora acci-entia superueniant. Verùm quod ad pharmaca at-net, 21 non perpetuo expectanda sunt manifesta gna coctionis. Aliquando enim multa materia est orporibus neruosis impacta, sequitúrque paraly-s: cuius si qua ostenduntur signa, etiam si manife-a coctio non apparet, maioribus remediis vten-um est. Neq; leuioribus pharmacis & clysteribus terdictum est. Verùm, vt primæ venæ leuiter re-urgentur, exhibebitur cassiæ fist. ℥. ß. æstate in se-o caprino dissolutæ: hyeme verò in hoc decocto.

19 Non desunt, qui vehementioribus vtendum medi
mentis præcipiant, quòd à leuioribus humores tantum c
moueri, non educi, putēt. At melius fuerit ad Galeni men
totam curationem conuertere, blandiora vniuersali m
principio exhibere, ne naturę perperam irritatæ vlla infer
noxa, instante verò coctione valentiora. Lib. 1. de art. cu
Glauc.

20 Validiora enim incidentia & digerentia febrilem
lorem accedendo maiorem putredinem accersunt.

21 Vulgò lene catharticum, minoratiuum appell
propinatur: cuius vsu subducta parte aliqua materiæ;
quam natura iam leuata euincat, ex Galen. comm. ad a
29. libr. 2. Quale erit. ℞. cass. ʒ. 6. rhei elect. puluerati ℈
vel rhei loco (si purgare valentiùs est consilium) conf
hamech. ʒ. 2. cum sacch. f. bol. Sed vtilius fuerit potion
imperare. ℞. cath. dupl. senn. & rh. ℥. 1. cum decocto c
uenient, vel sero lact. vel aqu. lupul. scolop. cichor. f.
tio.

℞. passul. P. 1. foliorum 22 sennæ ʒ. 1. cinamo
& seminis anisi an. ℈. ß. Fiat decoctio pro vna d
in qua dissolue vel cassæ, vel catholici ℥. ß. Alio
ex iusculo galli vel capi alterato cum multa bor
gine, buglosso, apio hortensi, lactuca, scariola, inf
dimus, & cum nodulo incoquimus ʒ. 2. folior
sennæ, & iusculum colatum sorbendum exhi
mus: vel eadem folia liquidiore iure pisorum,
cicerum rubrorum incoquimus, butyrum & mo
cum salis adiicimus, cinamomi etiam puluiscul
& ita damus. Eadem folia in pulu erem reda
23 pondere ʒ. 2. inspergimus decocti absynthij ℥
Frequens vsus veteribus fuit epithymi. Nunc fo
sennæ plurimùm vsurpantur. Iam apparentibus
gnis coctionis vtimur agarico, 24 pul. hieræ pic
hieræ diacol. quibus folia sennæ trita cōmiscem
Veteres etiam elleboro, quidam lapide armeno
lazu

zuli, fortioribúsque catharticis, quæ ex cap. de elancholia repetenda sunt. Quod ad digerentia :inet, conueniunt syrupi 25 capill. ven. de lupulis, olopendrio, adiantho, violatus, de pomis, de fuoterræ, oxymel simplex.

22 Parua nimium hæc sennæ dosis. Itaque poteris ad ʒ 2. l ʒ.3. imperare.

23 Dosis hæc satis efficax, plúsque facit, quàm semuncia liorum eorundem infusorum. Sunt qui eundem puluerem ri dosi cum vino albo assumunt, sed nimis torminosum ud est medicamen.

25 Vt sint puluer. hier. diacolocynth. ℈.4. puluer. epithy. & l. sennæ ana ʒ. 2. quæ modico melle excepta in sero caprino ssoluantur, sed huius remedij tutus non est vsus in calidiore mpestate.

25 Ex his syrupis parabuntur zulapia aquis conuenienbus additis, scolopendr. fœnic. cichor. fumar. borrag. buoss. vel apozema institues hac forma. ℞. polypod. q. 3. dic. cappar. tamarisc. petros. & fœnic. an. ℥. 1. agrimon. olopendriæ, aspleni (ceterach vocant seplasiarij) adianth. igloss. lupul. fumanæ ana. ʒ. 1. semin. frigid. maior. & anis. ia ʒ. 1. flor. cadiacorum & genistæ ana p. 1. f. decoct. ad . 1. In colatura dissol. syr. de scolopend. & de bizantiis. el oximelitis simpl. & syr. de lupulis ana ℥. 1. f. apozema, t decet.

Deinde etiã apparentibus signis coctionis, 26 oxynel diureticum, syrupus de bizãtiis, syr. de epithyno, Saboris, oxymel scylliticum. Alioqui melicrata x absynthio, eupatorio, chamædri, scolopendrio, adice capparis, fœniculi, petroselini, rusci. genistæ, raxini, polypodij, tormentillæ, tamarisci, glycyrhizæ, & similium. Aut ex his syrupos, apozemata, comparamus, feréque passul. borrag. 27 cuscutam, scariolam, cichorium, quatuor semina frigida ma-

iora,se.anisi, fœniculi,carui,sem.portulacæ,coria
dri commiscemus. Mel item passularum priùs d
scriptum,aliquid aceti,decoctum limacum,28 ra
rum viridium,succum pomorum odoriferorum,
quo etiam syrupus concinnatur-

26 Hîc, si vitium aliquod iecur obsederit,miscen
syrupide cichorio,de endiu.acetosus.

27 Hæc præsertim adduntur,si atra bilis sit vsta.

28 Remedia id genus empirica minimè vsurpa
sunt. Ranæ autem virides si cui quartanæ sunt vsui; e
à venenata sua qualitate, qua virus quartanæ oppugna
depromunt.

Sed in his omnibus diiudicandum: initiò en
leuiora conueniunt, vbi neque fortiter calfacie
dum, neque refrigerandum est. Eligendáque su
quæ vel temperata, vel proxima temperatis su
Vsus calidorum, cum iam viget morbus, & app
rent signa coctionis manifesta, vt sudores & vri
moueant.

Quod ad 29 phlebotomiam attinet,si quide
corpus crasso sanguine abundat & redundat,si g
cile corpus est,si 30 venæ turgidę,si suppressa aliq
solennis purgatio, vena secanda est,satis amplo f
ramine facto.

29 Satius fuerit post purgationem initio institut
venam pertundere, quàm febris incrementum expecta
maximè verò si affulserit plethora, aut solennis aliq
vacuatio fuerit suppressa. De temporis missionis sangui
delectu non inter omnes conuenit. Aliis placet h
paroxysmi, qua commotus humor se sequaciorem p
beat:aliis improbatur. Sedtutiùs die paroxysmum præ
dente vena secatur.

30 Vide ne flatu tantùm turgeant.

Atque vbi niger & crassus sanguis effluit, pro ra-
ne virium & multitudine sanguinis deplendum
.Si tenuis & flauus, statim claudenda vena est, se-
que aperitur basilica sinistri brachij, vel saluatel-
, siue splenica vena inter annularem & auricula-
n sita, si quidem 31 viribus metuimus. Atque ali-
ando periculi gratiâ, vt qualis sit sanguis, cognos-
nus, vena inciditur.

1 Interna enim axillari pertusa maior fit præ vasis capa-
ate spirituum effluxio. Attamen splenicæ illius & paruâ-
n eiusmodi venarum sectionem Gal. irridet lib. de curatio-
per sang. mistionem.

Suppressa purgatio suo modo incitanda est. Est
in quartana thermarum & balnei vsus. A bal-
is (inquit Galen. lib. 1. ad Glauc.) penitus arcendi
n sunt: à quibus si omnino abstineant, solis con-
iti frictionibus plurimùm iuuari possunt. Gale-
s videtur omnino reiicere, nisi consuetudini 32 a-
uid concederet. Hippocrates & Arabes, recen-
réſque practici hoc modo vtuntur. Ante signa
ctionis 33 dulcia quidem balnea, leuiter calfacié-
s thermas, vt breuis mora sit, permittunt, ídque
te cibum, obstructionis metu, 34 extráque paro-
smum, vt die accessionem præcedente. Apparen-
us verò manifestis signis coctionis, fortiora bal-
a & stuphas permittunt, eadémque frequentio-
. Quorum iusta ratio esto. Nam in quartana, per
itia quidem, 35 omnis motus corporis & animi,
ii quidem vehemens sit, vitandus est. Postea ve-
s conuenit; siue fiat 36 per pharmaca, siue 37 per
tiones, & alia quæuis remedia. Debent autem &
ermæ, & balnea ex dicta materia comparari: gra-

tia exempli. Chamæmelum, melilotum, anethu herba fœniculi, posteà etiam calamenthum, me sophyllum, pulegium, stœchas, origanum: coquã aquâ, vnde lauacra fiant, & vapor thermarum ex tetur. Iam apparentibus signis coctionis, à therı & balneo tempestiuus vsus est theriacæ. Quarta rios (38 inquit Gal.) multos sæpè hoc ordine cu ui: eo die, qui accessionem præcedit, vomitũ à c na commoui: postridie mane cremorem absyn exhibui, tum duabus horis ante accessionem, t riacam dedi, ídque tam fœliciter cessit, vt posteà redierit accessio. Hoc modo igitur ex Gal. Ara bus, & recentioribus Medicis in quartana te ha bis. Vbi iam apparent signa coctionis manife pridie accessionis, ex decocto sem. atriplicis vel phani ad ℥.5. vel 6. dato, aqua, vel ptisana tepida gito immisso in gulã, penna illita oleo, 39 vomit à cœna commouebis. Stomachum oleo absyn inunges, somnum in noctem procurabis manè.

32 Cui tamen perpetuò parendum non est. Non e semper inhærere iis, quibus assueuimus, sed & cont tentare nonnunquam nos oportet. Gal. comment. ad ap 50. lib. 2.

33 Qualia, quæ ex aqua potabili comparata calore te rata sunt, & leuiter digerunt.

34 Quam cibi nondum cocti, & humores crudi cà impetu ad cutim protrusi ingenerarent.

35 Quamuis enim tum temporis mitis sit febris, & in missionis diebus ad consueta munia æger redire possit, c tatiore tamen corporis motu, aut animi contentione, v dum ne melancholia efferetur, & proinde concepto ince febris ingrauescat.

36 Vt si in expressione ʒ. 2. aut ʒ. 3. folicul. sen quantitate suff. apozematis superior, cum ʒ. 1. se

.f.infusorum dissolueris cathol. & syr. de scolopend. aut
pill.ven.vel lupulor. ana ℥. 1. confectionis hamech ʒ.2. vel
ius loco, diacarthami, aut electarij de succo rosarum tan-
ndem. Pridie accessionis, quo tempore se admotum natura
mponit, commodiùs sumetur.

37 Præparantes, roborantes, vt per electaria, con-
a, &c.

8 Ex Gal. lib. de Theriaca ad Pison. cap. 26. Theriaca
quit) exugens atram è venis & liene bilem, veluti virus
oddam, quartanis & melancholicis affectibus plurimùm
nfert.

39 Impuritas enim ventriculi cibo permista faciliùs va-
atur, iuxta aph. 13. lib. 4.

.summitatum absynthij M. ß. fiat decoctio in a-
ıa ad ℥.3. colatura detur, quæ modico cinamomi
ɔdiri potest. Ex quo duabus horis antè accessionē,
.40 theriacæ bonæ & antiq. ʒ.1. vel ℈.2. dissol. in
no albo tenui ad ℥.3. in quo calido chamædreos
ıgillus maduerit. Alij etiam initio paroxysmi eun-
em potum imperant: hócque meminisse oportet,
ım diem, qui præcedit paroxysmum commodissi-
um esse & pharmacis, & aliis remediis.

40 Videndum diligenter, ne theriaces vsu intempestiuo,
pote ante coctionē, febrem ingemines, & ex euentu fermè
curabilem reddas.

Alia quoque 41 antidota interuallis sunt danda,
ıultò magis vbi manifesta signa coctionis appa-
ent. Plurimus vsus theriacæ, mythridatij, aureæ a-
exandrinæ, Dosis à ʒ.1. ad ʒ.2. ex vino, decoctione
hamædreos, aqua ligustici (quæ ad stomachi in-
ationes prçcipuè valet) cuscutę, scolopēdrij, fuma-
iæ, lupulorum, capill. ven. valerianæ, calamenthi &
erum similium. Probatum quoque & hoc.

41 Cuiusmodi erunt, quæ incidant, obstructa soluant, c[…] ditates tollant, flatus discutiant, vt diatria santalum, diatri[…] pipereon diaspolitic. & similia.

℞.42 cinamomi ʒ.2. piperis ʒ.1. croci, myrrhę, st[…] racis, sagapeni, ana ʒ.ß. benzoini ʒ.3. rad. gentia[…] ʒ.2. excipiantur melle. Dosis ʒ.ß. aut ℈. 2. ex aq[…] calida. Eadem dosis castorei, vel bituminis Iuda[…] Dentur autem duabus horis ante paroxysmu[…] Fotus & 43 illitiones non solùm stomachi, sed & […] scerum, lienis pręsertim, primùm quidem ex iis, q[…] remolliunt & relaxant: deinde additis, quæ fla[…] discutiunt & apperiunt. Conuenit oleum cham[…] melinum, aneth. absynthij. Adduntur & semina […] pij, rutæ, cumini. Solenne fuit veteribus Medic[…] obseruatum quoque recentioribus, vt præter su[…] dicta remedia, quæ antè paroxysmũ descripta su[…] 44 spinam, scapulas, brachia quoque inungere […] imminente febre. Cui rei conueniunt oleum ch[…] mæmelinum, de cucumere agresti, oleum, in q[…] rosmarinus coxerit, & ea quæ in paralysi dicta su[…] Sic enim præciditur causa paralyseos, quæ aliqua[…] do quartanariis accidit, ob crassos humores ner[…] impactos. Deinde rigor anteuertitur. Probatu[…] hoc linimentum.

42 Hæc vsurpari non solent: quæ si in vsum reuocen[…] summa cum cautione præscribentur. Facit autem hæc mi[…] ad ventriculi cruditates, flatus, obstructiones, & coction[…] mirificè iuuat.

43 Sæpius enim hîc inflatur ventriculus, intume[…] ac induratur lien: quibus partibus malè affectis litub[…] fomentis, emplastris, & aliis eius generis remediis succ[…] ritur.

44 Ad lenienda symptomata, atque imprimis horroris
uementiam. Illitæ siquidem oleis calidioribus hæ partes
eterquam quod frigori fortiter resistunt, sudoribus sæpè
ssim diffluunt: vnde subtracta materiæ, quæ factura erat
roxysmum, parte, vel nullus sequitur paroxysmus, vel cer-
multò minor.

℞.succi rutæ ℥.2.olei scorpionum ℥.4.vini mal-
tici ℥.3. feruefiant ad succi consumptionem, &
dito ceræ momento fiat linimentum. Aliud.

℞.cinamomi, piperis ana ʒ.2.terantur tenuissi-
è & misceantur: & postquam spinam oleo cha-
æ. inunxeris, puluerem inspergito: sequentibus
roxysmis idem & in scapulis & brachiis facito.

Post hæc autem, quæ fieri debent imminente
roxysmo, molli lecto ægrum reponito, bene
ntegito, lateres calidos perfusos vino tenui odo-
fero, & linteolis conuolutos, 45 plantis pedum,
volis manuum admoueto, vel aliter contra fri-
us munito.

45 Sed cum succensus fuerit calor, lateres submoueto, ne
to quartana continuam inducas.

Iam vigente morbo, vrinæ & sudores mouean-
ır.Cui rei melicratum è calamentho, mulsâ, in qua
nethum, ruta & similia coxerint: 46 gaiaci de-
octum conuenit.

46 Dummodo quartana mitior sit à succo melancho-
o, non atrabilario. Decoctum dilutius erit propter febrem:
t si maceres in libris aquæ 10. vel 12.℔.ß. gaiaci, & singula
oquuntur ad tertias, addit. cichorio, vel oxalido & liquiri-
ia ad finem decoctionis. Interim diligenter consider. an tu-
nidum sit dextrum hypochondrium: tunc enim gaiaci vsus
on admittendus.

De vomitu sic habeto. Qui isagogem seu Medi-
um scripsit, initio paroxysmi extrema calfacit, in

remiſſione 47 vomitum prouocat. Græci à cœ
vomitum ferè imperant.

47 Melancholici potiùs per inferiora purgandi, ex H
pocrate aphor.9.lib.4. Sed cum in quartana vomitus im
ratur, id fit non ad coniunctam febris materiam, quæ r
per vas venoſum appellatum in ventriculum recipitur, ſed
antecedentem exigendam.

Auicennas ante cibum, poſt cibum, hora an
paroxyſmum, initio paroxyſmi. Practicis recenti
res initio vomitum prouocant, & ante paroxyſm
Commodiſſima hora eſt commota materiâ, &
cilè ſequenti. Id fit initio & remiſſione paroxyſ
fit etiam iam cœnatis.

In clyſteribus eadem ratio ſeruari debet, quæ
pharmacis. Primùm enim ex remollitiuis voca
adiecto furfurum cremore, prunorum & paſſul.
cocto. Poſteà verò vbi materia cœpit cõcoqui, pa
lò acriores clyſteres conficimus. Diſſoluimus a
tem initio quidem caſſiam fiſtulam. Denique eti
cum materia decoctionis epithymum, folia ſen
incoquimus, ad ʒ. 2. vel 3. hieram picram 48 d
ſoluim. ad ℥.ß. vel Galeni, quæ leuior: vel Orib
ſij, quæ acrior, Cuius hæc eſt deſcriptio.

48 Sepiùs melle incorporata datur bolo, vel pilulis
glutienda: rariùs propter inſignem amarorem diſſolui
vt antè dictum eſt.

℞. aloës ʒ. 2. & Gran. 6. ſpicæ nardi, aſari, maſ
chis, croci, xylobalſami ana Gra. 9. corticis rad. el
bori nigri ℈. ß. terantur omnia, incorporentur
decocto pulegij, vel ſucco abſynthij, alioqui mel
vt gratiora ſint. Diſſol. autẽ huius picræ melle inco
poratæ ʒ. 2. 3. vel ℥. ß. qua & vti licet iam progreſ
morbo ad ʒ. 1. vel ℈. 4. ſi inde formentur pilul

ioqui imperabis pul. hieræ picræ ʒ.1.pul. sennæ ß. incorporabis ex succo absynthij, in quo semi-iptulum corticis rad. ellebori nigri madefeceris.

Quòd ad victum attinet, conuenit initio è ma-ria media, interuallis quoque ab initio ad vigo-m rebus acribus, vt sinapi & pipere, & salsamen- vti licet: quanquam & post vigorem tempe-uus vsus est. Similiter 49 diatriũpereon, diaspo-icon ad ʒ.2. ex ℥.3. vini vel maluatici, vel tenuis odoriferi, ídque ante paroxysmum. Id autem fiet mmodè, vel tertio, vel quarto quoque die. Sal-mentis veterum ferè caremus, neque, vt salsa-enta Græcis & Arabibus permittantur, quibúsuis bus sale condîtis vtendum est. Non enim bubu-aut suilla, non icthiocola seu molluta, 50 in sum-a iis, quæ crassum sanguinem gignunt, quæ ni-iùm siccant, quæ viscidam materiam relinquunt, i oportet. Nam ideo salsamenta imperantur, quia l incidit, attenuat, discutit excrementa, siccat, vir-item colligit & roborat.

49 Regione & tempestate frigida, necnon declinante ate. Impensiùs enim æquo electarium istud calfacit.

50 Tale aliquid scribitur à Galeno lib.3, de loc. mal. affect. p. de melancholia.

Vitanda sunt, 51 quæ refrigerãt & siccant, nisi tẽ-erẽtur aliquo, quod humectet. Siccãt capillares & frigerãt, scolopendriũ, & alia, quibus hîc vtimur. ed aliis, vt saccharo & aqua, corrigãtur. Refrigerã-a verò & humectantia prohibet ex Græcis Aëtius.

51 Vt enim ratione febris conducant, nocent tamen, hu-orem melancholicum altiùs impingendo. Quartana tamẽ atrabilario si fuerit, non æquè obsunt.

Auicennas permittit iusto modo, vt scilicet, faci
sint coctionis, boni chymi, quantitate modica,
si quidem nihil metuimus, ne inde vis concoct
ventriculi offendatur, túmque corrigéda sunt. N
merat lactucas, endiuiam, melones, persica. Meli
fuerit vti persicis conditis, cerasis & eiusmodi fr
ctibus æstiuis, 52 qui saccharo condiri solent, &
seruari. Alioqui persica coquuntur, si recentia su
nec condîta. Cerasa duobus vasis conclusa cu
modico vino macerantur. Saccharum inspergit
ita prodesse possunt, nec nocent. 53 Vino quoq
contra errorem multorum persica infundi possu
Nam hoc à vino accipiunt, quod & inde frigidit
temperantur, nec facilè corrumpuntur.

52 Alioqui enim si condîti non sint hi fugaces fruct
humores facilè generant obstructionis & putredinis
thores.

53 Vinum sit album & oligophorum, capillo. vent.
vnius decocto aspleni dilutum.

Lactuca & endiuia leniter feruefiant ad ace
riam parandam. Saccharum inspergatur. Proba
tur conseruæ violarum, rosarum & borragi
Sed perpetuò distinctio adhibenda est, vt in
horum omnium remediorum rationem ineam
naturæ, materiæ, ægri, cœli, regionis & reliqu
rum eiusmodi.

De 1 *febre ardente.*

CAusas habet procatarcticas quidem, res n
naturales, quæ siccãt & calfaciunt immodi

1 Quæ hoc nomine donatur κατ' ἐξοχὴν, & passim
Hippocrate ignis, ob insignem, quo cæteras anteït febr
ardorem, appellatur. Quanquam tamen non tantùm
vero causo, sed etiam febre qualibet vehementissima,

ocho vtraque, interdum febris ardens dicatur. Fit à bile
a in latioribus vasis vnà cum sanguine efferuescente. Gal.
nment.in sent. 73. sect. 2. libr.1.Epidem. Quòd si, vt ple-
ıque fit, pituita salsa bili commisceatur, ardens non exqui-
erit. Ex commentar.ad sent.13.libr.4.de vict.rat. in morb.
tis.

ıalis est vehemens ardor solis, liberalior potus
i fortis, longa sitis, alimenta quæ calfaciunt &
ant. Plurimus labor, venus, vigilia, cæteráque e-
modi: ex quo venæ exhauriuntur, exsiccantur,
ruescit sanguis, affectio sequitur, quæ febris ar-
ıs appellatur. Huius indicia 2 pathognomonica
lem, quæ in tertiana: sed vehementiùs aucta, nisi
òd neque præcedit rigor particulares accessio-
, neque sequitur excretio: nam hæc fieri solent
ardore, cum 3 omnino morbus iudicatur.

Pathognomonica causi signa duo sunt præcipua, sitis
xpugnabilis, & exurens calor. Gal. comment.in sent. 34.
t.3.lib.3.Epid.
3 Tum enim iudicatio fit & morbi solutio, quum fe-
ardente laboranti superuenit rigor. Ex Hippocr. aphor.
lib.4.

is est vehemẽs, fastidiũ, 4 iactatio corporis, 5 lin-
a arida, scabra, nigra, deliriũ, 6 ventris erosio, ef-
sio alui perpallida, 7 vigiliæ interim perpetuæ,

4 A tenuium humorum acrimonia corpus vndique laces-
ite.
5 Ab immodico calore, & tota corporis affectione
ca.
6 Si contigerit humores acres hîc confluere.
7 Non enim hîc vlla ἀναθυμίασις, seu blanda sanguinis e-
poratio exurgit, quæ somni conciliandi sit potens: imò
ntinua fit acrium vaporum cerebrum exsiccantium ad ca-
t metastasis.

interim 8 profundi somni, eleuatis vaporib. craſſ qui cerebri meatus obfarciunt. Nonnunquam tigata virtute, vigilandi impotentia, & falſus so nus, interim nimiùm reſiccato gutture, vox clang ſa & propterea mala, part. 13. lib. 1. Porrhetic. ac luti 9 rauca, peſſimum ſignum & lethale. Celerri interficit hic morbus, 10 quarto aut ſexto ferè d cùm à merabile natus eſt. Nam & ardor eſt, in q flauæ bili crudus humor aut pituita ſalſa comm centur. In hoc genere magna corporis perturbat capitis grauitas & dolor, conuulſio, à quibus mo Vrinæ craſſæ ſunt & turbulentæ.

De ea re hiſtoriæ ſcriptæ ſunt ab Hippocr. lib Epidem. de Polyphanto, Philini vxore, & Sile in Epidemiis. Actuarius cap. decimoquarto libr de vrinis adoleſcentis meminit: qui poſt denſum conturbatum lotium conuulſus expirauit.

Cauſa huius vrinæ crudus humor & craſſus, p trefactæ bilis ardore agitatus, multo præditus ſpi tu: vnde turbatio: à qua in caput ſublatus vap craſſus & mordax, qui dolorem, grauitatem, cõu ſionem, mortem denique inferre ſolet. Celerrim hic morbus, atq; periculoſiſſimus. Initio ergo pr ſagium inſtituendum eſt, vt calumniam declines.

8 Non morbi ratione, ſed temporis, vt auſtrini. Comme ad ſent. 34. ſect. 3. lib. 3. Epidem.

9 Ab arteriæ inæqualitate ex ſiccitate contracta.

10 Quia tantum ardorem perferre natura nequit. Itaq vel breui moleſtam cauſam excutit, vel ab eadem euincitur triumphata fatiſcit.

Si itaque omnia ſupradicta accidentia ſtati initio magna ſunt, ſi anxietas, timor modicus, rig

binde motus, sudor lenis in fronte & clauiculis, ulta deliria sunt, squalescit cutis, carpuntur flocci, nuelluntur vestes, stragula colliguntur, frequens otus est digitorũ, difficiliùs spiratur, 11 vehemens rdis motus est, extrema non ita calent, aut etiam gescunt, nec facilè ad calorem reuocantur, si die- is paribus exacerbatur, si tertius & quartus diffi- es sunt, si vrinæ tenues, nigræ, crudæ, paucæ, aluus ioque adstricta est, aut deiicit, quæ colliquationẽ dicãt, vel ea excrementa, quæ ab Hippocrate, lib. Prognost. 12 lethalia describuntur, si guttæ 13 san- uinis naribus extillent, si non sitit pro ratione, cu- tio tentanda non est, sed prædicenda mors. 14 yeme ferè periculosior ardor est. Eorum verò si hil est, aut lenia omnia, vel pauca quidem, & ea uidem minùs lethalia, desperandum non est: quẽ- lmodum & spes est salutis, si omnino adfuerint ontraria.

11 Propter conceptum incendium. Extremæ verò partes el frigent, vel minùs calent, à reuocato è circumferẽtia cor- oris in eiusdem centrum & meditullium calore.

12 Qualia aquosa, candida, crocea, spumantia, pinguia, utinosa, nigra, liuida, æruginosa, fœtida. Ista sanguinis illicidia Philisci, Epaminonis & Sileni exemplo impro- antur Hippocrati constitutione temporis tertia libr. 1. pidem.

13 Indicio enim est vel virtutis extinctionem in propin- uo esse, vel resolutam fore facultatem appetitricem, aut ientem labefactatam collabi.

14 Non enim est tempori congener. Itaque oportuit cau- am concurrisse maximam, quæ contrarietatem temporis su- erârit. Ex comm. ad apho. 34. lib. 2.

Differt à Synocho putrida. Synochus enim pu-

trefacto fit sanguine:ardor à bile.In synocho 15 v
est, sibíque similis ab initio ad finem exacerbat
Ardor alternis diebus exasperatur. Iudicatur fe
hæmorrhagiâ, vomitu, sudore, alui deiectione,v
nis,in summa, excretione. Genus autem excreti
nis his signis iudicabis.Sanguinem è naribus oste
dunt aures & ceruix rubentes,cætera pallida, spo
taneæ lachrymæ,caligo oculorū.Interim cum spl
dore grauitas capitis, colli, frontis & temporu
pulsatio venarum, quæ illic sunt, pruritus nariu
contensio hypochondrij sine dolore, pulsatio sp
nalis arteriæ,faciei rubor,vrinæ, & alui excremen
sine causa manifesta candicantia, pulsus magni
manus tremulæ.

Est autem salutaris fluxus sanguinis,si die fiat d
cretorio,quod & reliquis excretionibus criticis c
mune est. Si è directo fluit,si fluit affatim, non st
lat guttatim. Stillare enim pessimum, præserti
quarto,ex sect. 3. lib. 3. Epid. Verna constitution
aut calida,temperatis corporibus,& biliosis iis, q
nondum triginta annos superant, vel etiam agen
bus annum 35 magis accidit. Vomitus autem sig
sunt horror inferiorum partium, frigus, pulsus d
rus & inæqualis,mordax capitis dolor,tenebræ o
iectæ oculis, ventriculi dolor, 16 inconstantia lab
inferioris, tenuis sputatio. Fit post annum trige
mum. Pueris etiam & in febribus admodum bili
sis.Sudorē prænuntiant 17 pulsus vndosus & pr
mollis,rigor proprius ferè ardoribus,cum immin
crisis,suppressa alu⁹ simul & 18 vrina, suppressa vr
na & modicè mota aluus. Deliria incrementi, pa
tes calidiores & rubidiores, vapor calidus, humid

ni cõſtitutione fiűt magis.Sudores calidi eſſe de-
nt, & toto corpore diſpergi. Aliarum excretio-
m nulla propria ſigna ſunt. Sed cum ſuperiorum
na non apparent, & criſis imminet, inferiorem
cretionem prædicimus per aluum, & vrinas. In-
im etiam lumbis prægrauatis, tenſis & dolenti-
s in mulieribus,mẽſtruorum fit eruptio ſalutaris.

5 Increſcens, decreſcens, aut æqualis. Quo fit vt his in
ochis locum non habeat ille Hippocratis aphoriſmus.
ca finem & initium morborum omnia ſunt remiſſiora, in
u vehementiora.

6 Is libri inferioris tremor fit à bile interiorem ven-
uli tunicam, quæ oris partibus communis eſt, mor-
ante.

7 Significat enim multam ſubeſſe materiam,quam ſolui
udores oporteat.

8 Siquidem transfertur ad cutem materia vrinis cum ſu-
ribus communis.

Curatio.

Bilis repurganda & extinguenda. Primúmque
imaduertendum, vtro remedio potiùs vtendum
phlebotomia, an cathartico. In idea & omninò
quiſita, 19 phlebotomia omittenda eſt. Suſpecta
oque in ea, quæ ad ideam proximè accedit. In
is ſi numeri phlebotomiæ conſentiunt, etiam ad
imi deliquium, 20 authore Galeno, ſanguis de-
hi poteſt. Nunc verò animi deliquium expectan-
m non eſt. Veteres etiam 21 purgationibus vte-
ntur aliis quidẽ fortioribus, aliis leuioribus: præ-
endæ 22 leuiores. Hippocrates quarto de vict.
ione in morbis acutis 23 aſinino lacte cocto, Gal.
am ſero vtebatur. Mollibus clyſteribus ex iis,
æ feruorem febris extinguunt, vti licet: vt paratis

è ſero lactis,è decocto violarum, maluæ, roſti pc
cini, & ſimilium. Saccharum potiùs, quàm mel,
his diſſolue, oleum violatum potiùs, quàm coı
mune. Catharticum conueniens 24 caſſia eſt in
ro lactis diſſoluta,aliquando etiam infuſum 25 rl
barbarum, quæque cap. de febre tertiana di
ſunt. Maxima pars curationis in 26 extinguen
bile conſiſtit. Extinguitur commodiſſimè vict
ratione. Decumbat igitur loco ſuaui auræ expo
to. Quòd ſi locus ſine ventulo eſt, flabello vte
dum eſt.

19 Quia in ea ſola bilis putret citra ſanguinis copiam.
20 Galen. cap. 4. & 5. libr. 9. Method. & commentar
aph. 23. lib. 1. Aphoriſm.
21 Exoletæ ſunt fortiores iſtiuſmodi veterum purgat
nes, & ſcammoniacæ, & acriores.
22 Sequax enim humor eſt bilis, qui carthearticis co
clementioribus. Humores tamen turgere ſi contigerit, pa
fortioribus præſtabit vti.
23 Hoc lac ſelegit Hippocrates, quod nullius ſit acrin
niæ particeps, & coctione longa flatus ſuos demiſerit, q
humidiſſimum eſt, & promptiùs aluum ſubit.
24 Præſtiterit caſſiam bolo dare ad ℥. 1. vel ʒ. 10. c
rheo puluerato, aut alio cathartico: diſſoluta enim impla
da eſt.
25 In decocto ſcilicet conuenienti, vt pectorali vulgò
cto: vel tamarindor. endiuiæ, lactuc. ſcariol. & ſimil. refri
rantium, vitatis tamen adſtringentibus.
26 Plus enim qualitate, quàm quantitate, peccat.

Mollis ſit culcitra, ſtragula & linteamina tenu
ſima, minimè aſpera, & ſordida. Ideóque con
errorem vulgi 27 ſubinde commutanda ſunt.

27 Niſi tempus inſtiterit criſis, quo nihil mouendum.

ctus amplior sit, vt subinde locum commutet æ-
r atque vt aër, qui imbibitur, frigidus sit: corpus
iquum 28 non ita perfletur ac refrigeretur, præ-
tim accessionis initio, & incremento. Obscurum
rem commendat Hippocrates. Alij 29 neque ob-
urum, neque lucidum. De ea re iam disceptatum
cap. de phrenitide. Æstate etiam aër cubiculi fla-
llis excitari ac refrigerari potest: aqua putealis a-
qui frigidissima è vase in vas sæpiùs transfunda-
r, vt etiam strepitus ad aures ægri perueniat. So-
m insternatur rosis, capreolis vitiũ, lactucis, nym-
ιea, portulaca & similibus, aquâ rosarum & ace-
, aqua frigida: rami quoque è salicibus toto cubi-
lo componendi sunt, ac subinde commutandi.
ccati enim iam lædunt. Quòd si aër non admo-
m calidus est, sed temperatus, eo contentus esse
teris. 30 Victus potus sit magis, quàm cib9 31 mul-
cocta, sed diluta, nostro more, aqua cocta mo-
co sacchãro cõdita. Quæ ex hordeo potiones, sor-
tiones, alimenta comparantur, detracto cortice
rdei (ad tollendã siccitatem, cortex enim siccat)
parentur: hordeata diluta sint. Aqua frigida an-
vigorem vsui esse non potest. Aëtius permittit, si
uintam partem aquæ temperatæ ad aquam frigi-
am adiicias. Verùm potius vtêris aqua, vt priùs, co-
a, & modico saccharo violato côdîta, vt sit octu-
la aqua, sub octuplum saccharum.

28 Perflatum namque corpus minùs liberè perspirat: vnde
getur putredo & febris.

29 Sæpiùs aër deligitur ad ægri arbitrium.

30 Vt iusculum pulli gallinacei cum herbis refrigeran-
bus, oxalide, portul. lact. omphacio & similibus alterati
coctí: gelatina sine cinamomo, expressa, destillata,

Atque hæc quidem humida instituuntur, quia liquidus vi magis humectat, celeriùs & faciliùs coquitur.

31 Mulsæ vsus, quamuis dilutæ, non probatur. Sa erit saccharo edulcatam aquam coctam (Hippocrati appellant) vsurpare, cui tantillum limonum, aut granato succi sit immixtum.

Alioqui pane priùs eloto, abiectáq; priore aq aquam conficies, quam panatam vocant, eámq frigidissimam propinabis, sed maximè in vigore declinatione particularis accessionis, multò lib riùs. Iam apparētibus signis coctionis, pruna mu aqua cocta cibo esse possunt. Præter hæc cerati album refrigerans Galen. ilinendum est partibi in quibus maior feruor est, vt hypochōdriis & th raci. Dictum autem prius ex vna parte ceræ, qu tuor partibus rosacei simul liquatis, vase duplici p parari. Atque vbi refrixerit, in aquā frigidissima demergi debet, subigíq; vel succo lactucæ, vel ser peruiui, vel eorum, quæ refrigerant simul & hum ctant. Si in thorace feruor est, loco rosacei, violac eligendum est, meliúsque fuerit olea priùs elui. R saceum ex aqua rosarum, violaceum ex aqua viol rum quæ quia statim incalescūt, subinde comm tanda sunt. Fiunt & 32 cataplasmata ex farina ho deacea, subacta succo lactucarū, cucurbitæ, cuc meris, nenupharis, polygoni, plantaginis, capreol rum vitis & similium. Folia lactucæ, ramenta cuc bitæ, aut cucumeris, manibus contrectentur, & admoueantur plantis pedum.

32 Talia cataplasmata viscida non sint: alioqui incendiu penitiùs intrudendo suspecta.

33 Columbos alij per medium sectos: alij Tincam pisce admouent.

trema 34 quoque aqua frigidiſſima immergan-
, cui, ſi vis, tantillum vini commixtum ſit ad pe-
trationem, vel ad refringendam frigidæ vim.
ontineat in ore & lingua, folia portulacæ, lactu-
, aut acetoſæ. 35 Genitalia inuoluantur linteo
inde inculcato in miſcella ex aqua roſarum, vi-
tenui & aceto. Etenim mirabiliter contra æſtum
cit. Poteris os colluere aqua frigida, vel ſimpli-
, vel refracta quinta parte temperatæ. Veteres
iam cohleare ſucci roſarum, 36 contra æſtum
omachi propinabant. Verùm in vſu horum om-
um frigidorum obſeruandum tempus eſt. Nam
initio & augmento febris non conueniunt. In
vigore & declinatione cum iam in ſuperficie
lor diffuſus eſt, æſtum extinguunt. Alij pulmo-
es recens mactatorum animalium, columbos, pul-
s, catellos, diuiſos medios, &, vt dicunt, exentera-
s; raſo capiti, pectori, plantis, hypochondriis ad-
ouent, vt tepido calore, calorem igneum foras
trahant, laxatis viis fuliginem ducant, & per acci-
ens refrigerent.

34 Si tamen criſis proximè immineat, id minimè feren-
um.

35 Confert iſta pudendorum refrigeratio propter eum,
ui ſibi partibus cum principibus intercedit, conſenſum.

36 Valent in hunc vſum mala aurantia, citria, limones:
rbiculatim ſecantur, & ex aqua roſacea & ſaccharo ſu-
untur.

37 Tum enim calor internas partes grauiter exercens fri-
idorum appulſu fieret intenſior.

38 Summa ſummo in vigore febris vrgente neceſſitate
etondetur capillitium, & roſaceo oleo caput totum inungi-
ur. Hûc faciũt & irrigationes ex decoctis frigidis inſtituen-
læ, & futuræ præſertim coronariæ affundendæ.

Veteres thoraci, & pectori linteolum hydrel
calente madefactum applicabant. Alioqui lana
quantum manu capitur, in aqua & oleo rosace
vel violaceo calefactis madefactam, exprimeba
è sublimi in pectus, modicum quoque salis & ac
ti adiungi potest: sic enim sudorem excitant.

Ad refrigerium quoque lactucarum tenella
germina, calente posca immergantur: deinde v
saccaro violato conspergantur, alioqui ex oleo
aceto comedantur. Melius oleum rosaceum, s
priùs abluatur. Practici recẽtiores miscella ex ol
chamæmelino, aceto albo, & aqua rosarum, hyp
chondria, pectus & latera, qua maximè parte fe
uent, inungunt, & ita dolores mitigant. Galen.
lini semine in hydrelæo cocto, & tepido admo
hypochondriis, æstum dolorémque mitigabat, ox
melite quoque diluto vtebatur, multo maximè, v
obstructionis suspitio. Quietos 41 esse oport
quantum febris patitur.

De syrupis & eorum vsu iam antè dictum e
Familiaris est iulepus rosatus, 42 syrupus de lim
nibus, violarum, oxysacchara simplex, syrupus ac
tosus. Verùm syrupos multa aquâ cocta, vel aqu
hordei excorticati, aquis scabiosæ, buglossi & sim
libus dilui debent.

Aëtius 43 diacodio vtitur: nunc syrupo de pap
de nenuph. vti licet. Aquæ conueniunt distillatæ
cucurbita, cucumere, melone, portulaca, rosis, vio
lis, oxalide & similibus. Sed oportet vel quarta v
sexta parte sacchari condiri, vt fiant iulepi. Iuscul
quoque è carnibus vitulinis, iuniorum pullorum
gallinaceorum, alteratis cum herbis refrigerãtibu

tum temperamus. Multa verò incidunt, vt deli-, vigiliæ, sitis, linguæ scabricies, animi deliquia, lores, singultus, tusses, colliquationes, aliáque usmodi, contra quæ remedia propriis capitibus centur.

9 Hæc conueniunt tantùm robusto ventriculo, & iisdem ueto.

40 Ex cap. 9. lib. 3. Simplic. Eodem lini semine vtitur ppocr. sent. 49. lib. 4. de rat. vict. in morb. acutis, quia olliat sine manifesto calore: quod in omni sedanda phleg-one est maximum.

41 Nam quietis commoda sunt multa: morbi coctio, vi-m custodia. Ex comment. Gal. in aphor. 6. lib. 6. & ad sent. . lib. 4. de ratione vict. in morb. acutis.

42 Ex his syrupis cum aquis stillatitiis dissolutis, vel cocto herbarum refrigerantium & humectantium, fiunt lapia, apozemata, liberandis infarctubus, bili extinguendę, mori ad euacuationem præparando dicata, bis quotidie menda, vel etiam quauis sitis hora.

43 Sine speciebus appellato. Exhibetur autem dormituris iorum cochlearium mensura.

De febre 1 putrida continua.

OBstruuntur pori corporis & constringuntur, quia vel cutis densatur frigore, vel contrahi-ur immodico calore, vel rerum adstringentium ontactu, vel balneorum naturalium, vel duritie bfarciuntur, & impinguntur humorum lentore, rassitie copia. Præclusis itaque spiramentis corpo-s, fumosi effluxus quotidiani excrementi retinen-ur: nec iam perflatur calor & spiritus, quos necesse t libera transpiratione refrigerari, vt & excremen-a diffluant, & externus aër excipiatur. Commuta-ur ergo natiuus calor à fuligine retenta acrior fa-

ctus, & alteratur in qualitatem præter natura Præterea humores corporis, qui 2 motum calo & spiritus consequi solent, iam non perflantur, n que liberè agitantur. Itaque & peculiarem qu dam calorem præter naturam cõtrahunt, & ab teratis calore & spiritu commutantur. Tria er iam concurrunt, quæ putredinem faciunt: impe tur transpiratio, calor natiuus in igneum comm tatur, 3 hinc putrescit humor.

1 Quæ fit à concepta in humoribus putredine, q continenter & assiduè cor contingit, nec priùs desi quàm exhausta fuerit putredo, & quæ est à putred vindicata humoris massa, ad pristinam redierit naturæ g tiam. De febris huius causis vide Gal. lib. 9. 10. & 11. Meth medend.

2 Calor enim, spiritus & sanguis vnum sunt subiecto.

3 Iuxta vulgatum illud theorema. Corpora calida hum loco calido conclusa, nisi difflentur, statim putredinem acq runt. Ex Galeno cap. 7. lib. 8. Meth. cap. 5. lib. 4. de temp ram. & lib. 5. de Sanit. tuend.

Quòd si hæc modica sunt, diaria fit, tantùm teratis calore & spiritu, non etiam putrefacta m teria. Si verò maiora sunt, putrefit humor. E hoc quidem in venis, continua est: si extra vasa, intermittens. Nascuntur continuæ ex inflamm tione partium: intermittentes non ita. In con nuis maligna putredo est & periculosa: in inte mittentibus non ita.

4 Citiùs enim & expeditius tota discutitur materia, qu cum in vasis est immersa.

refit autem aliquando 5 sanguis, nonnunquam
ita, aliàs etiam vel flaua, vel atra bilis. Et conti-
e quidem materiã ferè habent putrefactam 6 in
is primis, quæ circa hepar sunt, 7 suísq; intermit-
tibus materia quidem & nonnullis accidenti-
s, 8 non omnibus tamen, respondent. Hinc febris
ntinua pituitosa, biliosa, melancholica: verùm an
guinea aliqua sit, non sine re dubitatum ab anti-
is: de quo certant Arabes cum Græcis. Galenus
pernegat. Idem etiam Alex. Aphrodiseus in Pro-
ematis. Quòd si sanguis putrescit, parte quidem
tenuiore in bilem, crassiore in melancholiam
mmutatur.

Et cùm maximo humores teneantur commercio, om-
s putredinis participes fiunt. At ei potissimùm putredo at-
buitur, qui copia maiore & cacochymiam inuexerit, &
omptiùs computruerit.
6 Quæ per se continuæ sunt febres, materiam habent pu-
efactam non in venis quidem omnibus, sed præcipuè in ma-
mis, vt iecoris, pulmonis, inter alas & inguina.
7 Nominibus secum conuenientibus.
8 Vt rigore & horrore intermittentes, & continuæ con-
neres non sunt.
9 Et ista sanguinis tenuioris in bilem commutatio
uic controuersiæ attulit occasionem. Sed vt constet Ga-
ni sententia de sanguine in synocho putrente libro septi-
io Methodi proposita, dicunt candidiores interpretes
nguinem tenuiorem in bilem non demutari, cum pu-
et, sed bilis veluti naturam referre, vt acrimoniam & mo-
im.

Contrà Galenum Auicennas multis disputat.
Hippocrates 6. Epid. febres quasdam ἐξερύθρους, id
st, valdè rubentes facit. Galenus in Commenta-
io valde rubentes intelligit à sanguine, materia in

qua calor insensus est, vnde diffunditur & calor
rubor in corpus.

Et quo tempore, ei qui continua febre la-
rat, pulsus magnus, velox, æqualis, vrinæ sanis p-
ximæ, horror nullus aut rigor, calor mitis ac va-
rosus, succulentum corpus est, ætas ad iuuentam
clinans, vernum tempus, regio & cætera tempe-
ta sunt, verisimile admodum febrem esse sang-
neam continuam. Verùm Galenus negat esse p-
tridam: alij contrà Galenum certant his argum-
tis. Putredo (Galeno definitore) cõmutatio est p-
trescentis substantiæ: exempli causa, sanguinis
corruptelam. Commutatio ergo motus est. Hu-
motus terminus à quo (vt loquuntur) sanguis
incorruptus: terminus ad quem, bilis flaua, aut at-
in quam, igneo calore, sanguis degenerat. In eo i-
tur motu substantiæ, quæ putrescit, hoc est, sang-
nis forma delètur, & io noua inducitur, vt ia-
sanguis non sit, qui sanguis fuit, sed flaua vel a-
bilis. Si ergo putredo est motus, suis terminis co-
cluditur. At verò motum esse hæc verba indica-
inclusa definitione, putredinis commutatio, & p-
trescentis iam acquisita noua forma. Cum iam
sanguine bilis est, motus ille desinit, ergo & putr-
do illa desinit. Iam verò constituamus synochon i-
lam Galeni sine putredine, & ex ea commutati-
nem in febrẽ biliosam. In eo tempore cõmutati-
nis febris est, & putredo est. Commutatio enim p-
trescentis, &c. Febris ergo putrida est. Quòd si d-
cas non consequi, quæritur cùm in eo motu febr-
sit, ea aut putrida, aut non putrida est. Nemo eni-
dicat non putridam. Neque enim est talis, quali-

ē quæ ſanguinea non putrida dicebatur, & iam tredo cœpta eſt. Reliquum fit, vt ſemiputridam elles mediam inter febrem ſanguineam non pudam, & febrem, quæ fit iam mutato ſanguine in uam bilem, vel atram. Quæritur ergo cur non ces putridam, cùm portio humorũ iam putrue-. Nec enim neceſſe eſt 11 vniuerſam materiam puiſſe, vt febris putrida ſit. Nec in omni febre pudo per vniuerſum corpus ſparſa eſt: ſed aliquan- ſola parte aliqua, vel partibus reſedit. Et in interittẽtibus putridis exiguum eſt, quod putruit: pluna materia integra eſt.

o Noua enim eſt generatio, in qua ortus vnius alterius eritus exiſtit.

1 Non enim potis eſſet vitam conſiſtere, putredine cors vniuerſum obſidente.

Neque ſatis conſtitutum eſt, cur putridam biliom appelles iam corrupto ſanguine in flauam bim. Nam bilis illa ex 12 ſanguine facta vel putrida t, vel non putrida. Si non putrida, non erit febris lioſa putrida. Alioqui eſtate, ætatis flore, cùm ſaninis bona pars bilis fit, putredo eſſet, corruptio vilicet ſanguinis à calore præter naturam in flauam lem. Si putrida bilis illa eſt, vñde putruit? Nam ea ate & æſtate, cùm ſanguis in bilem commutatus t, bilis putrida non eſt. Rurſus ſi putrida eſt, quætur an bilis putrida bilis ſit, an nõ bilis? Bilem non ſe putredinis definitio & natura motus ſecũdum bſtantiam, quæ 13 mutatio appellatur, ſatis oſtenint. Nam in putredine corruptio eſt, eius communtationis finis. Si corruptio, ergo ab eſſe ad non

esse motus. Bilis ergo putrefacta, bilis non est. I
sic collige. 14 Bilis putrida bilis non est, & tamen
liosam febrem putridam denominat: ergo eod
modo sanguis corruptus in bilem, etiam si sang
non est, febrem sanguineam putridam denomi
bit. Quod si in tẽpore motus febris illa putrida
dicetur putrida sanguinea potiùs, quàm biliosa.
lignum, dum corrumpitur, etiamdum lignum, n
dum cinis est. Eadem ratione in aliis.

12 Bilis per assationem sanguinis facta aliquando im
tris est, vt cum per inedias, labores longos, vigilias, æstat
bilescit sanguis: aliàs putrida, vt in febribus acri calore s
guinis corruptelam inducentibus.

13 Insistit in tempore mutationis, quo nondum bilem
neratam ait.

14 Consecutio non est necessaria: quia tres reliqui hun
res, dum corrumpuntur, speciem non mutant, quamuis ali
qualitate à sese differant.

Deinde queritur an 15 necesse sit sanguinem, c
etiam vehementer incaluit, conuerti in bilem
Quod si necesse dicas, cur igitur in reliquis gene
bus febrium, quas vel pituita vel bilis commou
sanguis non corrumpitur? Cur in inflammatio
bus in bilem non degenerat? At in his etiam, v
multos dies febris exarsit, sanguis 16 plurimus,
que integer, per nares effluit? Idem è venis integ
aliquando detrahitur, & in phlegmone apost
ma sanguineum facit, non biliosum? Ergo corr
ptus in venis febrem sanguineam faciet, non bili
sam. Et cum scribit Galenus in febre sanguinea sa
guinem putruisse in omnibus venis, vel ergo t
tus putruit, vel tantùm pars. Si 17 totus putruit, n
constabit vita, toto scilicet sanguine partim in b

flauã, partim in atram conuerso. Oportet enim, onsistat vita, sanguinem reliquos humores su- are: qui si non superat, sed iam nullus est, nulla oque vita est.

Hoc eget distinctione. Nam vel sanguis syncerus in- gitur, vel quatuor humores complexus: ille necessariò febrem bilescit: hic non necessariò, quòd haud ita sit fa- pituitæ & melancholiæ in bilem commutatio.

Sanguis enim vbique vniusmodi non est: & potest in tantùm parte corrumpi, & in altera esse integer.

Ex cap.3. lib.9. Meth. sanguis totus omnibus sui par- is in synocho putret, neque tamen sanguis putridus est is, quia recipere pristinam naturæ gratiam potest, haud er ac vinum, cum accessit.

Si tantùm pars putruit, cur 18 non & totus pu- it, cùm toti sanguini præsens sit calor, & reli- a, quæ putredinem faciunt? Deinde si pars cras- r, vt vult Gal. quæ natura sua & siccior & frigi- or est, magis resistere debuit putredini, putrefa- a est, & in atram bilem versa, & multò magis re- uæ celeriùs putruerunt, & in aliam substantiam nuersæ sunt, vt iam nullus sit sanguis. Sunt & alia rmulta, quæ Arabum sententiam confirmant. d in eo laborandum magis, vt fideliter curemus, ıàm vt subtiliter differamus.

18 Non enim, vt dictum est, omnibus sui partibus est ad trendum æquè aptus.

Curatio.

In febribus putridis & continuis quædam in- rmittentibus respondent, nisi quòd neque rigor, eque frigus præcedit.

Non ſequitur vomitus, aut ſudor, intermi
nulla eſt, ſed tantùm remiſſio, quarum curatio
dem in genere, quæ intermittentium eſt, 19 ſeru
ea ratione, quæ in exquiſita tertiana & ardente
cta eſt. Sunt & 20 ſynochi peculiariter appell
febres. Aliæ quidem homotoni, quia ab initio
finem vna eadémque exacerbatio eſt, ac veluti
nor vnus acceſſionis: aliæ ab initio ad finem p
petuò increſcunt, & epacmaſticos appellat Hip
crates: vt paracmaſticos, quę initiò efferantur, p
latim decreſcunt, quibus materia eſt ſanguis: qu
maximis venis concluſus, inguinibus & clauicu
interceptus efferueſcit. Is autem aliquando ſupe
quantitate, aliquando craſſior eſt, nonnunqu
etiam putredinem contrahit: ex quorũ diſtinctio
conſiliũ vniuerſale curationis transferri debet. F
gamus ergo Dionẽ iuuenem, aut ea ætate, qua de
nit adoleſcentia, continua febre laborare: pul
magnus ſit, velox & æqualis, vrinæ ſanis proxim
horror nullus aut rigor, calor mitis ac vaporoſ
corpore bene carnoſo, tumentibus venis, ſenſu
ſtentionis, rubente facie: adſint quoque cætera, q
ſanguinis generationem oſtendant: ſtatim collig
frebricitare ex obſtructione, quam efficit ſangui
plenitudo. Itaque 21 facilè conſilium eſt. Detrac
enim ſanguine tollitur plenitudo, & depleta co
ſanguinis liberatur obſtructio. Nihil verò reliq
eſt, quàm vt corpus, quod per febrem alteratũ e
ſuæ naturæ reſtituamus. Quod quia nimiùm inc
luit, refrigerandũ eſt, vt hæc duo remedia ſangui
miſſio, & 22 tempeſtiuus frigidæ vſus, vel eorũ q
refrigerant & humectãt, exactè percurẽt ſynocho

Curatio synochi imputris hîc potiùs describitur, quàm is.

Hæ synochorum differentiæ à Galeno explicantur lib. ethodi & lib.1.de differ.febr. Ex his illæ ὁμότονος appel-ır, in quibus materia ei, quæ transpirat, par relinquitur: μαστικαὶ, in quibus vberior, quàm quæ dissipatur, restitat: & increscentes Latinis dictæ: παρακμαστικαὶ his contra- vbi plus resoluitur, quàm subinde succenditur.

Facile est enim indicationem a morbifica causa, ve- plethora, petere, ex aph.22.lib.2. Aph. Debet autem san- ıis quam primùm mitti ex lib.9. Method. metu suffoca- is & syncopes, nisi sudor multus hæmorrhagiáve è nari- eius vacuationis vice fungatur.

Vt in vigore febris, apparentibus coctionis signis, nul- flammatione in visceribus existente, nulla in ventriculo ecillitate, nulla item obstructione. Frigidæ loco syru- imperamus, acetosum, de limonib. de acetositate citri, conuenientibus aquis, vt rosar. acetosæ, cich. end. borrag. loss. abundè diluuntur.

Phlebotomia authoribus Græcis Medicis ex erna dextri brachij etiam 23 ad animi deliquium debet. Quòd si vires, aut 24 alia repugnant, ò minus tantùm materiæ semel auferatur, va- ıtionem partiri oportet. Et in mulieribus 25 pro- r menstrua, in aliis etiam propter suppressam quam vacuationem, ea seruanda ratio, quam e diximus. Repetendum quoque, vt si quid vel iditatis in ventriculo & primis venis, vel si quid teris stercoris in intestinis, hoc quidem clystere olli: cruditas verò molli pharmaco ante phle- tomiam excludatur. Aut si res patitur & tem- s, cruditas illa frictionibus, vnctionibus, & aliis nediis concoquatur. Post phlebotomiam dua- s aut tribus horis mulsam Græci propinabant, hinc horâ ptisanæ cremorem. Nunc verò mulsæ

loco, quæ quidem suspecta est in magno cal
aqua cocta, cui octaua pars sacchari commixta
vtendum est: deinde hordeato, loco crem
ptisanæ.

23 Præsertim si plethora, aut visceris inflammatio al
ius subest. Nam per largiorem illam sanguinis missionem
tim totius corporis habitus refrigeratur, extinguitur feb
plurimis subducitur aluus, aliis sudores erumpunt, deni
sanitas restituitur. Gal. comment. ad aph. 23. lib. 1.

24 Ætas, tempus, stomachi affectus, gestatio vteri,
similia.

25 Quæ si suppressa sint, primum plenitudo, si adsit,
nuitur secta basilica: tum verò saphena pertunditur ad m
ses prouocandos. Attamen scribit Gal. lib. de curandi ra
ne per sanguinis missionem sectam basilicam menstruo
fluxum præpedire ac reuocare. Sed hoc fortasse intelligē
de missione sanguinis haud exigua, quæ nihil vacuand
naturæ relinquat.

Victus in reliquum tempus instituendus est,
refrigeret & humectet. Is autem 26 tenuis sit,
magna ex parte in sorbitionibus. Itaque no
more iuscula conueniunt è iunioribus pullis ga
narum, vel vitulina carne molliuscula. Altera
verò ex acetosa, lactuca, & portulaca. Potus, a
hordei, syrupus violatus, multa aquâ cocta dilut
iulepus violatus, oxysacchara simplex, syrupus a
tosus, iulepus Alexandrinus, oxymel simplex, di
tum, vel hæc 27 oxysacchara.

26 Nam venæ sectione imminutus calor pleniori c
conficiendo non est. Itaque Hippocr. 4. de vict. rat. in ac
inediam suadet.

27 Oxysacchar vulgò paratur ex sacchar. ℔. 1. succ. gr
acidor. ℥. 8. aceti ℥. 4. & sufficienti aquæ quantitate.

℞. aquæ coctæ. ℔. 4. sacchari ℔. 2. aceti ℔. ß. F
potus clarificatus pro pastu, & hora sitis. Verùm

:ti & sacchari modo id obseruandum est. In mu-
ribus,in gracilibus corporibus,in iis quibus inte-
na facilè mordentur & raduntur,aceti vsus suspe-
us est,aut certè minuendus modus. Quantò ma-
calor est, tantò minor modus debet esse saccha-
Apparentibus signis coctionis, nullus potus me-
r est aqua frigida. Posteà etiam vino albo tenui,
uoso, vti licet,ex quo & sudores & vrinæ prouo-
ntur.
n morbo, si resistit aluus, clysteribus mollibus
:itanda est. Si verò etiam crassities humoribus ac-
lit,incidenda & attenuanda est, diluto oxymeli-
& aliis sæpè enumeratis. Quòd si materia incisa,
inis aut sudoribus vacuata non est, leui pharma-
vti licet,manna, cassia, rhabarbaro. Præterea vi-
ndum est, ne densata cutis, obstructa vel occlusa
structionem faciat,à qua & putredo,& febris. Et,
quidem frigore densata est,calidis laxantibus vtē-
m erit,vt chamæmelino. Si densata,adstringenti-
s: & siccata, ad ea quæ humectant, refugiendum
, vt hydrelæum. Et iam apparentibus signis co-
onis,ad balneum aquæ dulcis. Si verò occluditur
tis humorum copiâ, vacuatione opus est: si hu-
orum crassitie,attenuantibus vtendum est.
Si lentore,detergendum. Practici maximam par-
n curationis in refrigerantibus collocant, quæ
nficiunt ex hordeato mundato,prunis damasce-
, glycyrrhiza, quatuor seminibus frigidis, endi-
,scariola, cichorio, lactuca, rostro porcino, ace-
sa, floribus violarum, nenupharis, buglossi, bor-
ginis, & aliquando aliquid aceti adiiciunt. Non-
nquam syrup. capillorum veneris, portulacæ,

acetosæ, & aliis supradictis vtuntur: syrupósq
diluunt aquis vel decoctis endiuiæ, capillorum
neris, portulacæ, acetosæ & similium.

De febribus 1 *colliquantibus.*

FEbres 2 hæ pessimæ, in quibus substantia c
poris multis modis diffluit: ídque aliquan
paulatim, vt in marasmo & febribus hecticis: n
nunquam verò statim initio morbi substantia c
poris dissoluitur, carnosum genus, pingue & s
dum. Sed aliquando quidem fit effluxus substan
per insensibilem transpirationem.

1 Quæ sunt de genere continuarum, quas oleagineas
pellauit Galen. comment. in sent. 28. sect. 1. lib. 6. Epid.

2 Talium febrium κακοήθειαν satis indicat colliquatio
bris pestilentis symptoma inseparabile, ex commentar
sent. 57. sect. 3. lib. 3. Epid. In his igitur feruentior calor a
humores tantùm venis contentos liquat, nonnunquam c
pus vniuersum: carnes primùm, mox solida membra: qui
liquatis squamulæ cum vrinis excernuntur ex libr. 2. P
gnosticων.

Atque hoc quidem dupliciter: nam aliquan
fit paulatim, vt in febribus, quæ marasmodes & h
cticæ nominantur: aliàs verò breuissimo tempo

Huius signa sunt, 3 nares acutæ, oculi conca
collapsa tempora, & cætera in eo prognostico en
merata. Sed longè periculum maius est, si id de
penté fit, ardore febris & igneo calore, qui quid
substantiã corporis resoluunt in fumos, frugi qu
que spiritum & naturalem per poros excludu
Minus periculũ est, quum ex vigilia, insigni purg
tione, inedia, rebúsque eiusmodi colliquatio fa
est, eáque breui tempore reparari potest. Ex mœ
tiâ & grauioribus animi curis idem contingit, s
ea colliquatio non ita celeriter instaurari pote

Hæc facies Hippocratica vulgò dicta, quæ fit ex colli-
ione ſubſtantiæ in his partibus. Deſcribitur ab Hippo-
ſent.5.lib.1. Prognoſt.

prie tum colliquans febris appellatur, in qua
idus, malignúſque calor eſt, qui non ſolùm per
nſibilem tranſpirationem, ſed per 4 manifeſtam
etionē exoluit corpus. In hac deiectiones alui
, 5 craſſiuſculæ, fœtidæ, aliquando pingues &
oſæ, biliosis quoque ſpuma inſidet, quæ feruo-
indicat: vrinæ ſimiles. Aliquando etiam appe-
e morte tenuis ſudor, ſyncope, & mors, à reſo-
one corporis totius.

4 Id ſcilicet quod liquatum eſt non modò per hali-
& inſenſibilem tranſpirationem, ſed per deiectiones &
is vacuando.

5 In omni colliquante febre deiectiones & vrinas tales ſi-
perpetuò apparere minimè exiſtimandum eſt. Sufficit
colliquationem vno excretionis genere manifeſtari.

itaque in febre acutiſſima ſtatim initio ex facie
mortifera colliquationem intelligas, maioribus
ediis omninò abſtinendum eſt: tantúmq; pro-
andum eſt, vt effluxum illum prohibeas, & cauſas
copes anteuertas. In his febribus virtus ferè
guida eſt, quæ maiora remedia non ad-
tit.

Atque vbi videris alui excrementa rufa, graui-
olentia, ſpumoſa, & vires languidas, non ſolùm
ioribus remediis abſtinendum, ſed etiam ſyru-
, mellitíſq; rebus, niſi eiuſmodi ſyrupi plurimùm
antur. Hippocrates 6 interdicit mulſa, quæ
tùm octauam partem mellis recipit. Duo reme-
annotat, ptiſanæ cremorem & aquam frigi-
n. Vtendum erit hordeato, lactuca, in ſumma,

rebus,quæ refrigerant & humectant.Aquę frig
tempus est,cum res meliùs habere cœpit, & ex
menta magis cocta sunt: quanquam & ante
tempus licebit vti frigida, si quidem æger ve
menter appetit, vehementer sitit, & assuetu
potui frigidæ.

6 Itaque dicebat Galenus comm. 3.in lib. de vict. rat
in morbis acut. febribus colliquantibus aduersissimam
nium esse mulsam,vt iuuantissimam potionem aquæ.

Quòd si ab ea metus est, refringi potest dec
parte vel octaua sacchari communis,vel violati
conseruæ rosarum veteris, alioqui eadem mens
syrupi violati, de papaue. de nenuphar. de acet
de agresta,de limonibus & aliis eiusmodi. Præt
ea 7 epithemata,illitiones, & hypochōdriis & th
raci conueniunt,quæ refrigerāt,humectant, leui
adstringunt,ex aqua rosacea, aceti momento, o
rosaceo,santalis. Constitui debet loco aura frig
perflato. Atque aliquando etiam flabello ventul
facere oportet. Et quia aliquando acrimonia exc
mentorum intestina exulcerari solent, clysteri
vtendum erit, qui refrigerent, humectent, lenia
quorum compositio ex cap. de dysenteria.

7 Cordi,iecori,ventriculo admouenda. Litus autem
plerúmque spinæ instituuntur. Epithema erit eiusmodi.℞
quæ rosaceæ ℥.6.aceti ℥. 1. aut circiter: santalor. pulueratc
ʒ.1. f. epith. Linimentum ex oleis refrigerantibus cerato
frigerante Galen. vnguento Comitissæ parabitur.

Cibus optimus hordeatum est, quod vt magis
frigeret, ex decocto lactucarum, vel seminum
gidorum, confici potest. Accidentia hîc multa su
de quibus postea.

De febre 1 *Assode.*

HAnc febrem cognosces ex eo, quòd perpetuò iactantur ægri, 2 nec vllam seruant figuram ubitus. Omnia fastidiunt, hypochondria condluntur, sitiunt, vigilant, aut in leui somno deli-:. Materia crassus est humor, alioqui acris & biius, tunicis stomachi & ventriculi imbibitus. anquam & ex ardore febris aliquando etiam icili natura ægri, vel dolore interiori, alioqui uiore, quædam accidentia eius febris esse post. Hippocrates 3 diluto oxymelite vtitur: nunc yrupo acetoso, & oxysacchara vti licet, multò gis cum & biliosus humor est, & calor acrior. erum quoque decocto, 4 diluto absynthij horto facto ex hordeo integro. 5 Purgatio leuis esse et ex rhabarbaro. Victus incîdat & refrigeret. uissimè nutriendum esse præcipit Hippocrates, uidem permittunt vires. Neque 6 enim sorbines admittit, antequam vrinæ maturentur, & lum remittatur.

Ἀσσώδης, seu fastidiosa febris, velut superior, & quæ ad alia sequuntur, ad ardentem febrem veniunt referendæ. c autem eo donata est nomine, quòd irrequieta grauiter um exerceat. Vide Galen. commentar. ad sent. 47. lib. 4. victus ratione in acutis. Idem Galen. commentar. 2. in rrhet. sent. 43. dupliciter fieri monet: vno quidem modo, um virtus à corpore opprimitur, nullámque figuram facilè inet: altero quum os ventriculi à prauis mordetur humous.

. Ob naturæ infirmitatem.

Ad crassos humores incidendos & attenuandos, bilémque refrigerandam.

4. Dilutum absynthij saccharo edulcari debet: quia ingran alioqui futurum.

5 Vt.♃.expreſſionem ʒ.2.rhei elect.in decocto tamar ping.ſemin.frigid.& flor.cardiacor.infuſi cum ℈.1.cinan colatura diſſol.ſyru.viol.multar.infuſionum ℥. 1.f.potio. cathol.& ſyrup.de cichor.compoſiti cum rh.ana ℥.1.diſſo in ſero lactis ad doſin.

6 Ne auocetur natura per acceſſionem alimenti à con ctione morbificæ cauſæ. At ex aph. 9.lib. 1. Aph. viden quid æger ferat.

Obſcuro 7 loco iaceat æger,& molli lecto.C tineat corpus,&,vt minimùm fieri poſſit, diſiic Hypochondria hydrelæo foueantur, in quo ſen lini,althææ,& ſimilia coxerint.

7 Propter ægri impatientiam. Nam ſplendore ſpir excitati maiorem trahunt anxietatem.

Farina hordeacea ex eodem hydrelæo ſubigat & cataplaſma fiat,quod hypochondriis applicet Peſſimum hoc genus febris eſt, in quo celerite pulſus concidunt, & occaſio præripitur maiori remediorum.

8 Delato humore,aut vapore tetro ad ipſum cor.

De Cardiaca.

NOn minùs grauis eſt & periculoſa 1 fe cardiaca.In hac vehemens æſtus eſt, facies bet, magnus eſt cordis ſaltus, exigua, frequenſ ſpiratio.Reſidere volunt ſimiliter pulmonariis.I litant in regione cordis.Inclinante morbo, 2 ſu tenuis fit,frigidus aliquando, inſtantis mortis n tius,ab extincta facultate vitali, ex quo ſyncope mors. Alioqui vapor calidus per cutem exit, qu Medicum fallit, niſi & manum adhibeat ori & ſo.Hinc enim ſpiritus frigidus,ex his mors.

1 Quæ fit æſtuante ventriculi ore cor in ſympathe trahente. Funeſta eſt, & breui interimit. Vnde Hipp

.65.lib.4. In febribus circa ventriculum fortis æſtus, & lis morſus, malum.

A copia humorum, quos ſudor attenuârit.

Initiò detrahendus ſanguis eſt inflammationis trahendæ ergô, aër frigidus imbibēdus, flabello oque æger ventilandus. Victus refrigerās & hu-ctans. Epithemata ex aqua 3 violarum, nenu-ris, bugloſſi & borraginis, additis ſantalis & mento croci, ſyrupo de limonibus, de acetoſa, nenuphare, acetoſus, violatus, de papauere ex bus ſyrupis & aquis cordialibus iulepj confici ent. Loco lucido ſtare debent, ſuaui aura per-o. Altior ſit decubitus.

3 Vt ſi ſumantur earum aquarum ℥.6. ſantalorum ueratorum ʒ. 1. croci ℈. ß. aceti modico addito. Pannus intingitur, & thoraci è regione cordis applicatur. Aut atur vnguentum ex ſantali citrini ʒ. 2. flor. violar. & phex ana ʒ.1. ceræ albæ & olei roſacei q.ſ. vngatur ante-thorax.

De febre lipyria.

QVæ ſit 1 hæc, non ſatis conuenit. Galenus libel. de inæquali intemperie cap.11. in eo ge-e reponit, in quo propter magnitudinem inter-inflammationis & malignum humorem inter-ardent, externa refrigerantur. Id quod in medij rporis inflammationibus contingit. Nam inter-s calor inſtar cucurbitulæ calorem externarum rtium intrò attrahit. Aëtius lypyriam putat, quæ uitur eriſypelas ventriculi.

1 Lipyria febris epialæ abſimilis non eſt. In ea enim per-gerantur extrema, caleſcentibus internis. Comm. in ſent. ib.2. Prognoſt.. Ac quidem tanto feruore acerbatur, vt ca-ad interitum perduci videatur. Vnde ex Actuario lib.2. ſue thodi λειπυρία appellatur, quia in ea πῦρ λείπεται, calor de-it.

Arabes pituitam crassam & viscidam, aut ei modi bilem collectam in primis venis, & calor vnà cum vaporibus suffocantem, ne videlicet, lor dispergatur in corpus, causam faciunt huius bris. Alia quoque parùm verisimilia de hac fel prodiderunt. Lipyria Græcorum primùm quid 2 phlebotomia, deinde refrigerantium vsu, vt ctucæ ex aceto diluto, ac iam vrgente morbo lar haustu frigidæ aquæ curari debet.

2 Ad reuellendam fluxionem à parte affecta, à mai sanguinis copia imminentem. Conueniunt & cætera, q reuellendi vim habent, frictiones extremarum partium gaturæ, cucurbitulæ. Intereà abstinendum omni me camento purgante, præcipuè si ventriculus infestetur, à cathartico in affectam partem attractio fiat. Gale.libr Method.

Cataplasmata ex hordeacea farina subacta cu succo semperuiui & similium hypochondriis app centur: subinde commutentur.

Arabes syrupo acetoso, oxymelite materi crassam incîdunt, postea etiam oxymelite diure co, sed perpetuò incidentibus aliquid admisce quod stomachum roboret, vt syrupum rosatu de agresta. Quod perpetuum est in febribus phle maticis, vt cum incidimus, stomacho etiam con lamus. Deinde purgant.

Purgatio 3 ex aloë, hiera, rhabarbaro. Inter incîdunt, vomitum cient, clysteres acres impera vtuntur attenuante victu, eo modo stuphis & doribus vtuntur, deinde etiam antidotis, quom do in epiala dictum est.

3 Nusquam catapotia præscripseris, si lipyria comit solam habeat inflammationem.

De Hectica febre.

HEctica febris ex eo appellata, quia sic 1 radices egit calor febrilis, vt iam aut nullo modo, ægerrimè extingui possit. Difficultas sæpè na-ur, quod vel nimis confirmata est, vel coniuncta hecticæ febris putrida, tumor aliquis præter na-am, vt 2 inflammatio, erysipelas, vlcus etiam monum.

Tenuia corpora & pauci sanguinis ferè corripit, eleriter consumit. Febres diarias, ardentes, & bi-sas sequitur, rarò per se incipit, huiúsque origo quando primùm 3 nascitur à thoracis partibus: ferè priusquã vigeat inde nata hectica, mors est. Vita longior, & curatio facilior, si à 4 vẽtriculo, pate, renibus, vtero, ieiuno & colo intestinis. 5 nsumit calor hic hecticus humores corporis, de-le rorem illum, qui veluti commeatus quidam, futurum alimentum, spatiis inanibus corporis ncipitur, postea etiam substantiæ pinguis carniũ, rarũ & solidarũ partium humiditatẽ depascitur. Hîc tabes, marasmus, & summa ariditas corpo-, vbi consummata hectica est & incurabilis.

1 Solidum enim occupat corporis habitum, & solutus per-ficilis existit. Gal. lib. 1. de different. febr.

2 Vt quotidiana, vel quartana: sed tamen ita, vt hectica putrida diuersis sint locis.

3 Interdum etiam sequitur diarrhæam, leienteriam & dy-nteriam, ex lib. 1. de differ. febr.

4 Siquidem ab earum partium affectibus cor minùs affi-ur, quàm à partium thoracicarum morbis.

5 Haud aliter ac lucernæ flamma, quæ absumit primùm eum: dein humidum proprium ellichnij: postremò ellich-um ipsum. Hinc tres nascuntur hecticæ differentiæ.

Pulſum habet durum à ſiccitate arteriæ, debi ab infirmitate facultatis vitalis, paruum & freq tem ab intemperie cordis, niſi aliquando vrg neceſſitate ad frequentiam & velocitatem com tetur. Quod idem contingit à cibo, quo temp calor hecticus nō aliter efferueſcit, quàm calx v ſi aquam aut aliquid tale ſuperinfundas. Calor t corpore æqualis eſt, ex quo 6 non dolent, ne febricitate intelligunt. Quāquam ſi manum adr ueas, ſenties paulò pòſt accerrimum, mordac que calorem. Quòd ſi in hectica febre calor i qualis eſt, ſentitur dolor, febríſque ab ægro int gitur, iudicabis, aut eryſipelas, aut phlegmon aut febrem denique putridam complicari. Deſp tio eſt, cum hæc hecticæ coniuncta ſunt, præſer ſi phlegmone, aut aliquid tale in parte principe cenditur, túmque difficillima curatio eſt, 7 indi tionibus inter ſe pugnantibus. Hecticis aliquar oculi cauantur, naſus acuitur, collabuntur temp ra, nudantur vngues, & acuti fiunt, pedes etiam quando intumeſcunt, ſqualeſcit cutis, à cibo au tur calor. 8 Calor maior in volis & plantis pedu non reuera quidem, ſed quia 9 manifeſtior illîc aut fortaſſe, quia illîc extremæ venæ ſunt, & ma nudæ, eò procliuior motus caloris illîc eſt.

6 Hæc duo ſunt ſigna febris huius propria. Cæterùm n dolent, quia iam facta eſt alteratio.

7 Quando nimirùm conſummata eſt hectica. Alia er hecticæ, alia complicatorum cum ea affectuum remedia.

8 Quanquam tamen calor per totum corpus ſit æqua ſeruata interim partium analogia. Nam ex Gal. lib. de in intemp. tota febris hecticæ eſſentia ad intemperiei æqu tatem eſt referenda.

Vel quia temperatiores ſunt manuum volæ,& propterea mnem mutationis ſenſum percipiendum propenſiores.

Incipientem hecticam non facilè cognoſcimus: nitam 10 faciliùs curamus. Reliqua genera non lè curantur, facilè cognoſcuntur.

In curatione hæc maximè obſeruanda ſunt, an plex ſit febris hectica, an coniuncta ſit febris pu- a, eryſipelas, inflammatio, an ſyncope frequens dat. Hæc enim remedia hecticæ interpellant. nplex nullo 11 maiori remedio irritari debet. iora remedia ſunt, 12 phlebotomia & purgatio. Deinde vehemens tum animi, tum corporis mo- ex cap.7.& ſequentib.lib.9.Method.vitãdus eſt. icus ſcopus eſt, vt refrigeres & humectes: ídque tim balneis, partim alimentis, tum etiam epithe- tibus, rebúſq; non naturalibus. Quod ab balnea net, exoleuit iam 13 curioſus ille apparatus vete- n balneorũ, nec niſi cum periculo tentari poteſt. oleuit etiã cõſuetudo: & ſi quid in apparatu pec- um eſt, grauius eſſe ſolet: itaq; hoc tẽpore proxi- lectum ægri labrum aqua plenũ diſponi poteſt.

› Nihil enim adhuc, aut parum ipſius humidi primige- exhauſtum eſt.

· Partes exſiccatæ cùm ſint, exſiccari ampliùs per venæ ionem & purgationem minimè deſiderant: imò quod ab- ptum eſt, id reſarciri volunt. Itaque ſatis fuerit ſimplici in tica febris qualitatem alterare, & corpus reficere.

Quando vſurpanda ſit phlebotome, docet Hippocra. t.29.ſect.3.lib.6.Epid.& Gal.in commentario.

Tria etenim parabantur balnea: primo ex aqua mo- atè calida corporis meatus & ſpiracula aperiebantur & ibantur: altero è tepida humectabatur corpus: tertio ex ida conſtringebantur pori. Ad hæc tria comparabant la- : nos vno contenti ſumus.

Quòd si 14 vapor balnei ægri corpore excipi
priusquam immergatur, salubre est. Itaque lin
conuolui potest, vt duobus pluribúsve homini
teneatur, ita vt frigidũ aërem inspiret, reliquo c
pore per raritatem lintei vaporem balnei excip
Iam rarefactis poris corporis, ac postea quam a
vires receperit, satísque quieuerit, aliquoties a
tepida & temperata immergi potest. Mora sit
ratione virium. A balneo quoq; corpus oleo in
gi potest, vel communi, vel nenupharino, vel vi
to, de cucurbita. Cęterùm quod aliquando mo
mus, & hîc quoque summopere obseruandum
nec oleum, vel rancidum sit, vel salsum, quod
reperias multis in locis. Vbi itaque commod
oleum defuerit, butyrum recens vel per se, 15
priùs ex aqua violarum lotum vsui esse potest. Si
iiciebant veteres balneum è frigida: quod suspe
esse potest, nisi & vires constent, æstas sit, consue
do frigidi balnei, temperamentum calidum &
cum, nulla cruditas, nullus tumor, nulla plenitu
Alimenta imperari debent, lac asinæ, 16 vel mu
ris, bubulum etiam vsui esse potest. Sed eligend
lac est, probandúmque 17 notis suis. Sugatur è r
ma, vel recens mulctũ bibatur. Periculum fit m
suræ lactis datis primùm ℥.2. deinde 3. vel etian
Quòd si in ventriculo non corrumpitur, paulat
augeatur modus ad ℔.ß. Corrumpi intelliges p
tim è ructu, maximè nidoroso, partim ex pulsu,
debilior, tardior, rarior, languidior factus est. Qu
si ructus nidorosus est, poterit aliquid aquæ in
qui cum lacte. Si acidus, momentum mellis aut s
chari misceatur. Hordeatum quoque maximè co

t,vel ptiſana ex tritico cōparata & colata,iuſcu-
ité pulli gallinacei,in quo hordeū mundatū&
rticatū coxerit,alteratū cū lactuca& portulaca.

Sic cutis aperitur,vt vis aquæ penitiùs ſubeat. Cæterum
e lotionis optimum erit clyſterem blandum iniicere nul-
thartico,præter caſſiam adhibito. Et quia ſæpè fit, vt ob
ricis imbecillitatem cruda multa excrementa congeran-
licebit toto morbi curſu clyſteres iterare. Parabuntur ex
gerantibus humectantibus, herbis, ſeminibus,floribus,
lutis caſſia, ſacchar. ol. violaceo,nenuph.& ſimil. Si nu-
tes prætereà eſſe oportuerit, ex decocto capitis arietini,
liarum carnium iuſculo,inſtituentur.

Huius loco valebit vnguentum reſumptiuum.

Lac muliebre præſtantiſſimum eſt propter naturæ fa-
aritatem, quâ magis nutrit: quamuis Auicennæ magis
geret & humectet. Caprillum autem medium eſt. Sed de
ide cap.6.lib.7.Meth.

7 Lactis laudabilis hæ ſunt notæ: ſpiſſitudo moderata,
r albus, odor gratus, ſapor dulcis, & cum inſtillatum in
uem neque tardiùs,neque citiùs diffluit.

t quia in hecticis vis attractrix infirmior eſt, 18
iidiora ſunto alimenta:alioqui aceti modicum,
m ſi videri poſſit nocere,quia deſiccat, miſcea-
. Lactuca,portulaca ex aceto diluto, aqua etiam
quando frigida: quanquam modus eſſe debet,
adeo gelida,nec multa exhiberi debet, 19 vbi
nis extenuatum corpus eſt.

8 Ad faciliorem diſtributionem. Partes enim ob ſiccitatē
ahendi facultate minùs valent:vnde atrophia. Probantur
s alimenta ſolidiora, quòd diutiùs nutriant, & liquidiora
eriùs expirent. Sed vt illa concedantur, vires ſæpiùs effœtæ
concoquendis non ſunt.

9 Nam ex lib.10.Meth.in iis qui parum ſanguinis & car-
habent, ad partes ſolidas aqua celeriter peruadit, nulli,
od eius vim frangat,occurrens.

Potiones frigidiusculæ, solidiora alimenta no frigida, sed subtepida imperētur. Epithemata e rina hordeacea, quam subiges è succo lactucæ, lidis, semperuiui & similium.

Portulaca per se contusa stomacho, & hy chondriis vtiliter apponitur. Alioqui.

℞. ceræ elotæ ℥.3. olei rosati similiter loti ℔. quefiant in vase duplici. Liquefacta refrigesc Vbi refrixerint, ex aqua frigidissima, lactucæ su vel portulacæ subigantur. Fiat cerotum. Inung venter, hypochondria & partes, vnde primùm ctica nata est.

Alioqui linteolum subinde inculcatum, omp cio, lactucæ, intybi, semperuiui, atque eiusmodi frigerantium succo, hypochondriis & thoraci ponemus.

Verùm in horum omnium vsu animaduerten est, alia quidē refrigerare & humectare, alia sicc

Humectantibus vtemur, si alui profluuium n est: tum enim siccantibus vtendum est simul, 20 refrigerantibus.

20 Ea præcipuè, quæ adstringunt, declinanda sunt, q respirationi obsunt. Et vt tutior sit refrigerantium vsus, ole amygdal. dulc. vel etiam liliaceum commiscetur.

Denique quia breui tempore admota reme incalescunt, subinde commutare oportet. Præte partes spirales non sine noxa diutiùs perferunt frigerantia, sed inde dyspnœa nascitur: omnia i que temperare oportet. Olea conueniunt 21 de n nuphare, de salicibus, cucurbita, papauere, violis, sis, cydoniis, eadem seruata distinctione in vsu si cantium & humectantium. Supra omnia aër co

endus eſt:qui ſi těperatus,alterari non debet: ſi
lior,vt æſtate,refrigerandus eo modo, quo ca-
de æſtu dicemus. Hyeme iam frigidior, quo
pore leuiter alterari debet, non tam igne,maxi-
è prunis, quàm leui flamma, aut vapore aquæ
læ.

His oleis thorax antrorſum & retrorſum illinendus.
a quoque cerato antè præſcripto inungenda.

n ratione alimentorum conſideranda eſt vir-
Nutriemus enim pro ratione virium, lacte vac-
,à quo recens butyrum extractum ſit, 22 lacte
æ:aut ſi nutriendum,quàm alterandum magis,
e muliebri. Bubulum plurimùm nutrit, ſed ra-
e butyri nocere poteſt.

Aſininum lac omni lacte humidius,& nulla acrimonia
ctum.Hipp.4.acutor.

Caprillum quoque vſui eſſe poteſt. Sugi debet,
ntè diximus,vel recentiſſimè mulctum bili.Plu-
ùm nutrit panis ſæpiùs lotus in aqua, deinde ex
e recens mulcto comeditur. Plurimùm lauda-
aqua hordei, in qua cancrorum caro detractis
aceis coxerit.
℞.hordei mundati ℥.1.cancrorum excorticato-
℥.2.bulliat in ℔.2.aquæ,dum diſſiliat hordeũ.
ortet ante excorticatos cancros priùs diligenter
ui,vt omnem fœditatem odoris deponant, dein-
coqui. Potionum eiuſmodi cancrorum mun-
orum ſingulæ vnciæ ſingulis libr. aquæ hordei
oqui debent.23 Similia ex cap.de phthiſi repeti
ſunt. In inſtaurando hordeata,in quibus etiam

vitellus oui dissoluatur. Aliquando quoque, v
frigeres, semen portulacæ, lactucæ & similia co
quuntur.

23 Vel hoc paretur destillatum. ℞. decoct. caponis iuu
armi vitul. alterator. cum lact. oxalid. bugloss. borrag. p
scariol. seminib. frigid. maiorib. florib. violar. bugloss. ny
℔. 6. micam panis vnius albiss. in lacte infus. limac. præp
& in lacte infus. ℔. ß. coxarum ranar. ℥. 3. Ponantur om
alembico: destillentur in diplomate, seu balneo Mariæ.
destillato vtatur sæpè cum saccharo pauco. Nutriet pleni
testudo adiiciatur.

Si à syncope metus est, aliquid etiam vini gra
torum, margaritarũ. semen acetosæ, & alia, 42
cordialia appellantur. Iuscula carnium permitt
tur, sed alterari oportet hordeo mundato, conco
oleribus, quæ refrigerant & humectant, lacti
portulaca, scariola, &c. Permittitur in potu aqua
qua aliquid sacchari dissolutum sit. 25 Vinum
natorum similiter dulcoratum. In viribus infir
expressionibus, colatitiis, distillatis, instauranti
vtendũ erit. Si à profluuio alui metus est, aqua h
dei paretur ex hordeo torrefacto, similiter & h
deatum. Quibus addi possunt gummi arabicũ,
lium torrefactum, & alia eiusmodi, quæ sine cal
aluum supprimunt. Auenatum loco hordeati
tempus commodum est. Etenim fluxiones alui
primit. Sed dum symptomatibus consulimus, fe
habenda ratio, & ad huius remedia tempestiuè
deundum est. Caseus recens sine sale paulò firm
ribus conuenit, vt vocata gelatina minùs firmis.
num dilutum bene contrà syncopem facit & l
sum virium. 26 Cibus duabus horis ante balne

erari debet, aut paulo post balneum. In balneo est exprimendus sudor. Madidus enim vapor. Summatim in vsu balnei, ad vires diligenter aduertere oportet. Multa, quæ ad hanc fe- n pertinent, ex commentariis de sanitate tuen- Methodo medendi, Libello de marcore col- s.

Vt rosæ, nymphea, aurum (quod quam vim cordi con- , peritiores viderint) vnicornis cornu, saphyr. hyacinth. agd. vniones, santala, terra sigillata: quæ vel in zulapiis, onditis, vel opiatis exhibentur.

Vinum item album, tenue, oligophorum, optimè dilu- : quo tamen, nisi vires reclament, abstinendum.

Salubre est statim ante cibum aquam hordei sume- l partium humectationem, vt ipsum alimentum faci- igglutinetur. Exemplo id fit cementariorum, qui parie- riùs aqua aspergunt, quàm aut calce, aut cemento, aut o incrustent.

De febre ex cruditate.

Ebris 1 hæc ferè debilis, sed periculo non ca- ret. Desperatio est, cùm vel ventriculi, vel he- s inflammatio accesserit, in qua quantus, qua- quo loco intus crudus humor est, consideran- n. Aliquando enim, cùm sanguis vtilis pluri- s sit, cruditas exigua est. Contrà rursus, nonnun- m plurima cruditas est, exiguus verò sanguis quus. Humor crudus aliquando frigidior est, uando ad coctum succum accedit propiùs. uditas aliquando in primis venis, nonnunquam o corpore aceruata est. Cruditatis in ventre & nis venis signa sunt, nausea, ructus, vellicatio, ormenta ventris, frequens borborismus, hypo- ndrij tumor atque 2 inflatio.

1 De hac Gale. lib. 4. Sanitatis tuendæ, & commen
sent.31.sect.5.lib.6.Epid.

2 Cruditas enim plurima & flatulentus spiritus in v
mesaraicis continentur.

Alimenta ferè in flatus commutantur, ob ca
ris ventriculi imbecillitatem. Cruditatis to
corporis signa sunt vrinæ tenues, aquosæ, le
ter tinctæ, diuulsæ, conturbatæ, nonnunqu
cum 3 sedimenti asperitate, calor faciei pallid
aut alius quàm rubens, vt liuidus & plumbeus,
tius corporis moles 4 subtumida, pulsus inæq
lis, obscurus, paruus. Adiicienda sunt, quæ ad co
iecturam adhibentur ex anteacta vita, otium, c
pula, intempestiua exercitia, immoderata ven
& alia eiusmodi, quæ cruditatis coniecturam a
gent. Vocatus itaque ad eum, qui cum crudit
febricitat, ad hæc omnia animaduerte: & si q
dem ad hæc omnia, vt malum faciei colorem, v
narum cruditatem, pulsuum inæqualitatem & p
uitatem, accesserit etiam totius corporis grauit
tarditas, motus mentis & sensuum hebetudo,
remediis cogitandum non est, & de morte pr
nunciandum: multò magis, si qua subsit infla
matio ventriculi, vel hepatis. Illîc enim & crud
rum succorum plenitudo est, & vires admodu
infirmæ, 5 à quibus & syncope, & mors expecta
da est. Si verò omnia leuia sunt, de remediis ita st
tuendum.

3 Debilis enim calor & materiæ contumacia læuem e
vetant, æqualémque hypostasin.

4 A flatu, & imperfecta assimilatione.

5 Ex cap. 5. libr. de curand. ratione per sanguinis m
sionem.

Phleb

hlebotomia in hac febre 6 nunquam imperan-
nisi color faciei leuiter rubeat, pulsus sit medio-
er magnus & vehemens, nec ita inæqualis, vrinę
que meliùs colorentur. Hîc enim coniicimus
gi sanguinem superiorem esse cruditate. Itaque
riatur basilica angusto foramine, ac 7 modica
ntitate sanguis detrahatur. Exibit primum san-
s tenuis, subalbidus: at simulatq; cœperit fluere
gis rubens, vena claudatur. Neque 8 tamen per-
uò expectanda est sanguinis mutatio. Sed inte-
dum exit sanguis, vires è pulsu & aliis recogno-
ndæ sunt. A phlebotomia imperanda mulsa, in
a aliquid origani, hyssopi & similium coxerit: &,
quidē humor crassior est, oxymelite vti oporte-
. Decumbant molli lecto, aëre temperato, dor-
ant & vigilent vtrunque mediocriter, victus in-
at & attenuet. Sed aduertendum in vsu mulsæ
mellitorum. Aliquando enim acrimonia 9 mol-
aluus irritatur: diarrhæa sequitur: quæ si perseue-
, hominem præcipitat. Itaque si inde metus est,
bene cocta mulsa, ptisanæ cremore vtendum
. In vsu attenuantium & incidētium tum alimen-
rum, tum medicamentorum, denique omnium,
æ vel intrò sumuntur, vel foris admouentur, vi-
nda sunt omnia, quæ nimis calfaciunt. Etenim fe-
em augent, humores crudos cōmouent, deiiciunt
res, syncopen accelerāt & mortem. Hæc igitur o-
nia non longè à medio recedant. Frictionibus &
unctionibus opus est. Atq; hæc quidem omnia,
vt cruditas cōcoquatur. Aspero itaq; linteo cru-
, brachia, spina deinceps ordine perfricētur deor-
m versus, 11 dum incalescant. Postea verò oleo

dulci,non salso,non rancido, alioqui butyro re
eædem partes inungantur. Hyeme etiã chamæ
lino,anethino & similibus,quę leniter quidem
faciunt & digerunt. Sed perpetuò ad pulsum
maduertendũ est: qui si minor,obscurior,magi
æqualis fieri videatur,omninò viribus consuler
Vinum dilutum propinandum,mica panis ex v
hordeatum,lac amygdalarũ,omnia quidem exi
quantitate, sed non ita magnis interuallis repe
Alioqui si constant vires, tenuis victus conueni
per interualla.Leue catharticũ phlegmagogum
iam apparet aliquod signum coctionis.Maiori
pharmacis abstinẽdum. Intempestiuis enim m
ribus remediis vel necantur ægri, vel in pericul
coniiciũtur,vnde vix possint reuocari.Animadu
te ergò ad vires 12 ex pulsu,ad coctionem ex vri
Vrinarũ hic ferè ordo est. Vbi expectatur salus,
eunt initio crudæ & aquosæ; postea sediment
ponunt crassum,diuulsum & asperũ. Conturbã
sed cõturbatæ sedimentũ ponunt,celeriùs quid
si quidẽ meliùs habet coctio: tardiùs,si non ita
ne sedimentum. Deinde melius fit, propiùs ac
dens ad album,læue & æquale. 13 Melius proce
te morbo,iam non sedimentum, sed sublimam
tum,vel nebula in media vrina ostẽditur. Cum i
appetit perfecta coctio,neque sedimentũ,neque
blimamẽtum, sed tantùm nebula in summo vri
attollitur:atque ita vrinæ ad naturã redeunt,sim
que æger ad pristinã valetudinem. Videndum qu
que,ne te fallat vrinæ conturbatio. Perturbatur
rina, vel quia calor natiuus iam cruda concoqu
vel quia extinguitur. Vtrũque distingues ex pul

im si pulsus, quàm ante, melior, coctio cœpta
Si verò minor, obscurior, magisque inæqua-
mors in propinquo est. Suffocatur calor mul-
line materiæ: deinde quia humor crassus vias
cipit, multæque obstructiones fiunt. Clyste-
vbi resistit aluus, acriusculi infundantur. Alio-
si à viribus metus est, remittenda sunt cætera
edia ad tempus, & tantùm viribus consulen-
est. Vbi omnia mediocria sunt, mediocriter
peranda omnia, ac toto decursu morbi faciei
r, vrinæ commutatio, & pulsus diligentissimè
ideranda sunt. Ex his omnis remediorum ratio
igitur. Et in hac febre, quæ sæpè incidit, nullum
peccatum est. In summa clementer cum hac fe-
agere oportet.

Galen. ibidem, & libr. 4. Sanitatis tuendæ. Attamen si
orida & subrubea facies eluceat, quæ indicio sit sangui-
laudabilem cruditatem adhuc sua copia exuperare, in-
innum non erit venam secare.

Pro periti medici arbitrio, vt ad ℥.4. scilicet vasculum
n & dimidium.

Sanguinis mutatio expectatur, cum vitiatus sanguis
us, & frugi multus: at si ille superet, minimè. Item mu-
eadem ex lib. 2. de vict. rat. in acutis expectanda in in-
mationibus à secta vena non longè dissitis.

Vt si maior eius copia adiiciatur, aut si æger diutiùs vtatur.

Materiæ parte in halitus digesta.

Sed enim cum artus abundè calidi videbuntur, metús-
erit, ne ex ampla frictione lassitudines sequantur, tum
tendum.

Virtutis vitalis præcipua in morbis ratio habenda. Ar-
e pulsu se prodit. Itaque salutis & mortis indicium secu-
ex pulsu, concoctionis ex vrina, petitur.

Tunc enim fiunt vrinæ similes sanorum, quæ sedimen-
arent.

DE SYMPTOMATIS FEBRIVM.

QVæ cadũt in febres, vt & alios in m bos, ſymptomata, trium ſunt gen aut enim actiones læſæ, aut excre torum & euacuatorum exceſſus, affectus corporum, ſeu mutatæ ſtunt qualitates. Primi generis ſunt, ſomnus, v lia, delirium, capitis dolor, ſyncope, ſitis, dei appetentia, rigor: Secundi, fluor, obſtipatio, ſu vomitus, hæmorrhagia: Tertij, linguæ ſcabri nigredo, icterus, & cætera id genus. Leuiora interdum, & quæ medicum minùs debeant exe re: aliàs grauiora, & quibus maiore cum dilige & ſollicitudine, quàm febribus ipſis, ſit conſu dum. Dictum quidem eſt antea de iis febrium a dentibus, quæ ipſarum generationem neceſſari quuntur, nec tamen curationem immutant: n ea traduntur, quæ præter communem aliorum tem curationem ad ſeſe trahunt, quòd cauſa vicem obtineant. De his fuſiùs Gal. lib. 12. Meth

De ſomno & vigilia.

SOmnus in febribus alius naturalis, alius p ter naturam. Maximè 2 naturalis eſt in decl tionibus, tum totius morbi, tum particularis ac ſionis. Præter 3 naturam verò initiis acceſſion

e vbi multus humor vitiosus aceruatus in ca-
Sic enim vitium rapitur in medium corpus,la-
:m facit, conuulsiones, timores, & alia eius-
i.Ideo scriptũ ab Hippocrate. In quo morbo
nus laborem facit,mortale: si verò iuuat, non
tale.Laborem facit qui præter naturam est:iu-
qui est naturalis.

1 Somnus & vigilia, vt animalis facultatis sunt sym-
ıata, explicantur. Naturalis somnus in febribus causas
it moderatas & vtiles: at qui præter naturam est,contra-
vt in lethargicis: medius est interdum,vt in temulentis,
naturali recedens, nondum tamen est præter naturam,
is in pueris etiam cernitur.
Tunc enim somnus calorem alienum refrigerat & re-
uit,& natiuum adauget.
Qui symptomatis ægrum auget, materiâ in intimum
us confluente,ex commentario in aphor.1.lib.2.
Quod funestum est ex Hippocrate aphor. 67. lib. 4.
ribus ex somnis timores, conuulsiones, malum.

Bonus est (inquit Hippocrates apho. 2. lib. 2.)
delirium sedat, intelligens malum,qui delirium
t. Ac rursus. Somnus atque vigilia, vtráque si
dum excesserint, malum. Neque enim omninò
mire bonum,aut vigilare. Sed hæc duo tempe-
debent,& maximè, vbi cruditas est. Somnus
m concoquit:vigiliæ verò digerunt, fuso calore
ıabitum corporis, atque ita repurgatis fumosis
rementis.

Habenda quoque morborum ratio. Est enim,
n 5 non ita dormiendum est, sed quantùm vires
uirunt:quod in peste dicetur. Ac febres omnes
aniculosas plenas esse periculo certum est:item
æ peruigiles sunt.Vtriúsque ergò accidentis cau-

ſa inueſtiganda eſt. In febribus 6 calor, ſiccitas, dolor, ferè vigilas inferunt: hinc celeriter vires co dunt, & facies illa Hippocratica inducitur. N acutæ, &c. Palpebræ vix ſe attollũt, pulſus ad i chordulæ extenſæ præ duritie & ſiccitate art Huic itaque malo anacollematis, vinculis, od bus, potionibus, maturè ſuccurrendum.

5 Ac cùm noxius fuerit ſomnus, prohibendus iis, q lethargum præſcripta ſunt, clyſteribus, frictionibus, ext partium vellicationibus, clamoribus, odoratu calidorur frigidorum incidentium & tenuantium.

6 A Galeno lib. 3. de cauſis pulſuum tres vigili cauſæ aſſignantur, calor, ſiccitas, dolor: quibus tot contraria ſunt remedia opponenda, refrigerantia, mectantia, anodyna. Quæ refrigerant & humect partim aſſumuntur, partim admouentur. Aſſumu ſorbitiones, vt hordeata & amygdalata è recentibus deo & amygdalis, additis ſeminibus frigidis lact portul. melon. cucurb. aut papau. alb. ad ℥. 2. & hora ni, vel media nocte, ſi ſomni difficultas ſuadeat, exhi dæ: potiones hypnoticæ, ex decocto ſeminum port ctuc. capitibus papau. alb. & ſimil. in quo diſſolua ſyrupi, papauerinus, nenupharinus. violac. diacoc ſine ſpeciebus. Admouenda ſunt, linimenta, front cataplaſmata lotiones partium inferiorum. Horum nium formulæ ſubiiciuntur.

7 Græci ſub horam ſomni manus & pede articulos vinculis conſtringunt, dum defatigen Soluunt vincula, ſubducunt lumen, imperant ſil tium. In ratione vinculorum animaduertend ne corpus arthriticum ſit, aut ſint vlcera ad arti los. Sic enim ad alia remedia confugiendum eſt.

7 Vt Paulus Ægineta cap. 41. lib. 2. Arthriticis verò cula aptanda non ſunt, ne fluxio aliqua in articulos imb los, vel iam laborantes, vi doloris conuehatur.

nacollemata, quæ frontalia appellant, ad repel-
dum commoda, ex olei rosacei ℥.1.aceti ʒ.2.cum
candido.

Aliud.

.olei viol.& rosf.ana ℥.ß.aquæ rosf.vel betonicę,
.agitentur cum oui albumine. Fortius erit, si Gr.
el eò plus opij addideris, aut ʒ.2.populeonis. Sed
vsu anacollematum habenda ratio naturarum.
m pueris, mulieribus, epilepsiæ obnoxiis, & mol-
ribus corporibus eiusmodi refrigerantia stuporē
erunt, & lædúntque memoriam in reliquam vi-
n. In iis verò, qui remedia sustinere possunt, in-
uanda sunt sæpiùs: statim enim incalescunt.

Quinetiam lethargum promouent, vehementiorem ce-
ri frigiditatem cum humiditate coniunctam inducendo.

♃.capita 3.papaueris. In pul. redacta commisce
i albumini. Bene fiet, si albumen oui ex aqua ro-
ea priùs agites, & despumes. Aliud.

♃.olei papaueris albi ℥.1.ß.populeonis ℥.ß.al-
minis ouorū ij, vt antè, despumat.℥.2. lactis mu-
bris ℥.ß.Præferunt in hoc lac muliebre, si nutrix
bo colore est, & puellam nutrit. Frontale siccum.

Vel tale fiat cataplasma. ♃.farinæ hordei subactæ cum
co lact.& oleo rosaceo ℥.1.vnguēti popul.℥.1.f.cataplasm.
lentius hoc erit. ♃.flor. rosf.viol.& nympheæ ana P.1.sem.
oscyami, lactucæ, papau.alb.ana ʒ.2.coquantur, terantur,
dendo olei papauerini ℥.1.populei ℥.1.Reposita inter duas
as raras portio fronti applicetur. Hûc pertinebunt linimē-
qualia ex cerato refrigerante Galeni cùm oleo rosaceo a-
ato, ex olei viol.ol.rosf.& succ.solan.ana ʒ.6.cum popul.&
eto, ex oxyrhodino cum albumine oui & aliis id genus
nfici solent.

℞.quatuor ſem.frigidorum ana ʒ.1.ſem.papa
2.florum nenupharis, violarum,anethi ana P.1.
ex omnib.puluis, qui inuoluatur in linteo dup
deinde perfumetur cum aqua roſarum & beton
aut cum vino albo diluto his aquis.Aliud.

℞. nenupharis,roſarum, violarum ana P.1.co
cis radicis mandragoræ ʒ.1.ß.ſem.papa albi,cor
dri ana ʒ.1.conquaſſentur craſſiuſculè,inuoluan
& perfumentur,vt priùs.

Potiones.

℞. ſyrupi papaueris, de nenuphare ana ʒ. 6.
coctionis lactucarum ℥. 2. Capiat horâ ſom
Aliud.

℞.lactucarum P.1.dactylos tres,caput vnum
paueris.Fiat decoctio ad ℥.4.cum ℥.1.ſyrupi ro
fiat potus. Vel.

℞. dactylos duos cum capite papaueris , fiat d
coctio ad ℥.3.In col.diſſol.ſacchari roſati ʒ.3.Co
uenit vbi diſtillatio in pulmones cum vigiliis
ferè commiſcemus ea , quæ adſtringunt , vbi flu
eſt,vt in dyſenteria.

℞. ſyrup. de papau.℥.1. diacodij ſine ſpecieb
ʒ.1.aquæ ferratæ ℥.ß.Detur hora ſomni. Conue
& ſyrupus roſatus,aliàs per ſe,aliàs cum aliis. Ol
cere oportet oleum de ſemine lactucæ , de nen
phare, violarum , cucurbitæ, aut ex his nares inu
gere. Alioqui refrigerantia,vt lactuca , flores viol
rum,nenupharis, ſemen & capita papaueris, ſem
album hyoſcyami,coquuntur aquâ: vapor aurib
& naribus excipitur: ſpongia in his immerſa & e
preſſa ſubinde naribus admouetur. Conueniu
molles frictiones plantæ pedum , linteamina ber

ıda,inſtratum cubile refrigerantibus,ſuſurri fa-
dentidem infuſa aquâ. Sunt qui abraſo capillo
ıectant caput ſpumâ ſeri lactis feruefacti: me-
fuerit oleo roſaceo perfundere. Alij è floribus
i,demptis ſtaminibus, aquam diſtillant, eius a-
ad ℥.4.propinant hora ſomni. Quidam etiam
ɔant manus & pedes ablui ex decocto refrige-
iũ. Bonũ quoque fuerit hordeata, lac amygda-
diſſoluere ex decocto lactucarum,capitum pa-
ɛris & ſimiliũ, iuſcula alterari cũ multa lactuca,
ulos quoque fieri, qui iuſculis incoquantur, vt.
.quatuor ſem.frigidorum maiorum, portulacæ
ʒ.ß.fiat nodulus. Vbi verò nimiùm ſomniculo-
nt, exprime ſuccum è radice fœniculi, & indes
bus, aut ſpongiam imbues aceto, in quo priùs
ciſa radix fœniculi,hyſſopus, nux moſchata, aut
l ſimile coxerit. 10

Nam per cæcos neruorum meatus, qui ad partes illas
ɛptant, vapores cerebrum irrigantes & humectãtes, ſom-
que tepôre ſuo conciliantes efferuntur. Parabitur autem
ex decocto foliorum ſalic.lactuc.vitium,florib.nymph.
chamæmeli. Licebit eodem decocto, (additis tamen ali-
cephalicis,vt beton.ſtœchade,& ſimilibus) caput ablue-
ıam vapores acres reſoluendo & refrigerando ſomnum
iliabit. Poterit quoque ſacculus inſtitui ex roſis, violar.
ice papauer.alb. ſeminibus lactucæ & hyoſcyami, pulue-
,ac ſæpè & ſæpè naribus obiici.

De ſiti.

Itis fit 1 ab humido deficiente, aut calido ſu-
perante. Calori aliquando coniuncta eſt ſicci-
vt in ardoribus: aliquando humiditas, vt in hy-
picis,& quum pituita ſalſa ventriculo inhæſit.

1 Galen. cap. 30. lib. 1. Simplic. Sic comment. 1. in lib. Hippoc. de natur. humana, sitis (inquit) fit nobis siccescētibus; autem id symptomatis genus febrium fermè omnium i uiduum, sed maximè continuarum omnium, ardentium que adeò tertianarum proprium.

Nascitur autem vel ita alterato toto corpore, certis partibus: quales sunt gula, stomachus, ven culus, viscera, primùm intestinum, pulmo. Sitis q dam est, quæ nullo potu expleri possit, ideóque ψακον Græci vocant. Etenim non aliter quàm à dipsade serpente morsi, inexplebili siti ardent. que aliquando in morbo contingit, de quo cap profluuio vrinæ. Aliquando id contingit iis, qui teri vino 2 indulgentiùs sese ingurgitarunt: vinum alioqui calidum largiùs hauserunt: vel marinam aquã, ducis inopiâ, diutiùs biberunt: deniq; salsis & medicatis alimentis, vel etiam ph macis ipsum contraxerunt. Vbi humidũ efferue biliosus succus, salsáve pituita in ventriculi tun imbibita est, hoc idem accidit. At verò ex contra causis sitis nulla est, vel quia sentiendi facultas mortua est in ventriculo. Hoc verò in febribus r ximis & ardentibus exitium denunciat. Est qu adsit iusta causa sitis, non sitiant tamen, qui fel citãt; tum quia, vt modò dicebatur, extincta est s tiendi facultas ventriculi: tum quia à capite 3 h miditas defluit, atque inde irrigatis partibus, vi sitis incendi solet, non sitiunt.

2 Vinum enim meracius & largius epotum haud aliter ventriculo, ac mustum in dolio, dum feruet, fumos & vapo calidos emittit, à quibus sitis.

3 Iuxta Hippocratis aphorism. 54. libr. 4. Quibus p rimùm siccæ tusses leuiter irritantes in febribus ard

fiunt, non multum siti infestantur. Nam (ait Galen. in mentario) madescunt quodammodo loca, quæ ad aspe- arteriam spectant.

Vitiosa quoque sitis est, cum scilicet alienos po- appetimus ex natura humoris vitiosi imbibiti icis ventriculi, qualis est pica circa cibos, id est, irda mulierum appetentia, quæ vterum gerunt. c itaque priùs distinguenda sunt, quàm de po- deliter decernas. Neque permittendum est, vt tiùs sitiant, maximè in febribus: atque vbi sic- s est. Quin & in declinatione cogendi sunt, vt ant. In accessionis principio & augmento po- prohibendus, ne veluti in fornacibus fabro- i suffusa aquâ, aut alio liquore febrilis calor ve- hentiùs incendatur: sed tum sitis fallenda est defacta lingua, vel etiam conuoluta folio la- cæ, acetosæ, aut linteolo in aqua frigida, vel crato madefacto. In vigore collutionibus iam ndum, & gargarismis: qui vbi inclinat, & vehe- nter sitiunt, largiter ac confertim bibendum, intùm, videlicet, haurire possint. Sic enim fit, subito motu & contrarietate potus excitatus ca- foras dissipetur.

Somnus 4 sitim sedat à siccitate, declinationi- s tempestiuus. Sanguinē enim intrò colligit, vn- siccitas temperatur. Vigilia verò sitim lenit à ca- e: calorē enim foras excludit. Ideoq; quicunque rum largius hauserunt, ac per fumos & vapores idos sitiunt, iis non modò frigidæ potus, sed etiā gilia remedio est. Sedandæ siti ardentium, & eo- m, qui calido & sicco laborant, conueniunt, quæ rigerant & humectāt: quale est dilutum oxycra-

tum, id eſt, aceti modicum, eiúſque tenuis & b
puri, multæ aquæ mixtum, vt facilè bibi po
Acriore enim vtendum erit, vbi pituita ſalſa eſt,
alioqui humiditas iuncta calori, vt in hydrope.

Aqua frigida, ſi neque infirmitas viſceris, neq
cætera prohibent, tempeſtiuè data, efficaciſſim
tim extinguit, quam calor & ſiccitas faciunt. Q
ſi ab aqua frigida noxa metuitur, quinta parte t
dæ vini aquoſi, iulepi violati, aut roſati, parte ſ
decupla ſacchari temperari poteſt.

4 Hippocr. ſect. 4. lib. 6. Epid.

5 Nam ſi ſit aliquis humor collectus, qui perpetuam
bris afferat conſecutionem, purgatione deturbandus. Sic
mitu reiectabile, inquit Galenus, extinguitur ſitis.

Aliud.

℞. ſeminis lactucæ & cucumeris ana ℥. ß. liq
ritiæ recentis & raſæ ℥. I. bulliant in 6. ℔. aq
Aqua refrigerata per ſe vel cum modico aceti
priùs, aut aliis proximè dictis, bibatur. Hordeat
mundatum & excorticatum in quadrupla aqua
bitur. Ptiſana 6 vulgaris bene cocta ex hord
mundato, recenti, ſucculento, excorticato, & g
cyrrhiza ſimiliter recenti, & raſa, vtiliſſima eſt. S
hæc Medico animaduertenda ſunt, alioqui ſit
facit, non extinguit. Cydonia & pira humidio
cucurbita, cucumer in rotulas conciduntur, imm
tuntur vaſe aqua frigida pleno, vas in puteum
demittitur: vſus tempore aqua bibitur, cùm vel
mens ardor eſt. Mel roſatum more Veterum pr
paratum, aut ſaccharum roſatum, ſæpiùs refi
aquâ roſacea factum, in octupla aqua diſſoluit

donia, pruna, extrema lactucæ ac portulacæ, ca-
oli vitis, ramenta cucurbitulæ & cucumeris,
a plantag. vel rosacea macerantur, & ore con-
ntur. Similiter & granatorum succus, syrupi
lacei ℥.1. in ℥. 4. decoctionis lactucæ. Iulepus
latus, rosatus, vel ex aqua & saccharo factus,
charo quidem communi, vel violato. Vinum
natorum, syrupus limonum & similia cum aqua
dei, decocto glycyrrhizæ & similibus propi-
itur. Pilulæ sunt ab Antiquis commendatæ sub
gua retinendæ.

℞. semin. cucumeris ʒ. 4. gummi tragacanthi ʒ. 2.
mmi dissoluatur oui albumine, semina trita cō-
ceantur, 7 fiant pilulæ.

Siccentur in vmbra, paulatim deglutiantur.

Circa guttur inunctio ex oleo rosaceo cum a-
is, aut succis semperuiui, solani, vmbilici vene-
lactucæ, acetosæ, portulacæ, muccagine psylij,
quot granis caphuræ, in quibus linteolum sub-
& rarum subinde madefiat, ac frequenter ap-
natur. Conueniunt & ea, quæ contra æstum di-
sunt cap. de Febre ardente.

Cum ea ptisana vulgari, vrgente siti, dissoluuntur syru-
conuenientes, acetosus simplex, de limonibus, violaceus.
l vtere conserua rosa. recenti in cyatho aquæ agitata. Sitim
m mirificè sedat. Sed potionis exhibendæ tempus impri-
s captandum. Initiis accessionum à potu arcendus æger:
declinatione ad potum inuitandus largiorem: in incre-
ento fallenda tantùm sitis.

7 Harum pilularum vna sub lingua teneatur, & humor
iua solutus paulatim deglutiatur.

De 1 linguæ ſcabritie & nigredine, totiúſque oris.

LIngua tunica veſtitur, quam communem
bet cum toto ore, palato, larynge, gula,
macho, internóque ventriculo: tum etiam an
ſtiſſimas venas, per quas viſceribus communi
ita fit, vt ex colore linguæ de viſcerum, venari
que habitu coniiciamus.

1 Quæ linguæ ſcabrities & aſperitas fit ob im
dicam ſiccitatem, vt nigror ob immoderatum calor
Galen. commentar. in ſenten. 4. libr. 4. de rat. vict. in m
acut.

Humores enim, aut certè vapores 2 è relic
corpore eò ſublati, vbi iam non habent, quò v
progrediantur, in ſpongioſa lingua conſiſtunt
corpus linguæ afficiunt, inducunt ſcabritie, nig
dine, fiſſuris, ſiccitate, aliiſque id genus. Eadē q
que affectio totum os, quin & aſperam arteriam
œſophagum occupat. Scriptum ab Hippocrate
Aphoriſ. & 6. Epide. Quibus plurimùm ſiccæ t
ſes leuiter irritantes in febribus ardentibus fiunt,
multùm ſiti infeſtantur, neque iis lingua exurit
Aliquádo enim tenuis humiditas in os & lingu
defluit, vel frequente tuſſi è vicinis corporibus g
duloſis eadem humiditas excutitur. Pars quoq
in partes inferiores defluit, vnde hæc omnia hun
ctantur, ex quo neque multa ſitis, neque exuſti
Peſſimum ſignum eſt, vbi nigreſcit lingua, & nin
ſcabra eſt. Hîc igitur in primis 3 prohibendi fu
ſunt, qui à reliquo corpore attolluntur, coriand
præparatis, ſaccharo roſato, interceptis viis, vt p

dicetur. Lingua ſcabra hydrelæo tepido ſæpiùs
enda eſt. Sed oleum dulce ſit, & bene lotum a-
pura, nulla qualitate vitioſa. Alioqui tantùm
a tepida vtendum eſt:in qua, ſi vis, precoxerint
ina cydoniorum, althææ, maluæ. Poſteaquam
abluta lingua eſt, ſcabrities & humor qui in-
t, ſatis aſpero linteo, ſpongia, cæruleo pannicu-
ochleari argenteo, vel ad id parato inſtrumento
rgenda, abradendáque. Sæpè enim veluti nigra
gine obducta eſt lingua, quæ pertinaciùs hæret,
abradatur. Idque ferè fit ab aduſta bile, & ſur-
lata, vnde iis & deliria, & profluuia ſanguinis
contingunt. Aurelianus ſpongia aqua tepida
uta abſterget ſimul, & humectat. Quòd ſi hu-
tandi conſilium vincit, quia ſiccior lingua eſt,
ſemen, cydoniorum, althææ, maluæ, pſylij, por-
cæ, myxaria ſeu ſebeſten, althææ radices, aliáque
generis, quæ humectant & emolliunt, in aqua
s coquenda ſunt, in qua molle linteolum ſub-
inculcabis, atque ita linguam remollies. Vbi
ſcabrities vincit, atque ideò abſtergẽdum ma-
iſperiore linteo, panniculo illo cœruleo, extre-
ate baculi alligato, vel ſpongia vtêris, & in præ-
ota aqua aliquid ſacchari candi diſſolues, atque
ſatis humectatum, atque repurgatum os fuerit,
ida colluendum eſt. Cautio ne phreniticis &
rantibus, dum os abluis, in os digitum inducas:
rdicant enim, & digitum abſcindunt. Corne-
Celſus penicillo è carpto linteolo & conſtru-
, ne diſſipetur, linguam deterget, quam priùs
a calida inculcat: deinde melle vngit, & oleo
ceo. Mel enim purgat & deterget. Roſaceum

reprimit,& ſicceſcere non ſinit.

2 Non enim lingua colorem mutat ratione aliquorū morum,niſi ij aut ventriculo contineantur,aut præ vehe ti calore fuſi, atque in ſpiritum verſi, in ſublime fera Comment.in ſent.14.ſect.5.libr.6.Epid.

3 Quia verendum eſt, ne fumorum iſtorum in cereb raptus phrenitidem committat.

Alioqui butyrum recens ſæpiùs ex aqua roſ ablues, cui deinde ſaccharum commiſcebis. Q ſi ſola ariditas,cerato roſaceo liquidiore vtitor, charum candum retentum ore humectat & de get. Paulus Celſo ferè conſentit, & roſaceum c corporatum melli plurimùm commendat.Sum incoquatur mulſa,hinc ſcabritiem detergebis. I na damaſcena & ſebeſten incocta aqua roſacea mectando conueniunt,& reprimendo, ſuccus p tulacæ, eiúſque folia ac reliquæ id genus he priùs enumeratæ cap.de ſiti.

Archigenes ſale Indo vtebatur: nos ſacchar do.Auicennas bacculo ruſci,aut ſalicis deterget leo amygdalino cum modico ſaccharo optimo mectat & deterget. Quòd ſi oleum odioſum eſt, cte amygdalino vtendum erit. Sed aliquando p fundiùs ſcabrities inhæſit: cãcrum vulgus appel Tum Chirurgo vti oportet, qui depreſſa linguâ ſtrumẽtum ad id conueniens profundiùs immi atque detergeat, ex quo gargariſmis vtendum ℞. 4 aquæ hordei aut ptiſanæ bene præparata 4.ſacchari violati,ſacchari candi ana ℥.ß.vel.

4 Hoc gargariſmate colluendum os: vel linteo aſperc merſo lingua infricanda:vt ſi cochleari,aut inſtrumento c uenienti abradatur,mox abluatur.

℞.hor

℞. hordei mundati ℥.1. tragacanth.alb.ſem.cy-
iorum, ſem.maluæ, liquiritiæ recentis munda-
icci eiuſdem ana ℥.ß.Fiat decoctio in aqua pu-
na ad ℔.ß.In expreſſione diſſolue penidiorum
Fiat gargariſmus,quo tepido vtatur. Alius.
℞.ſacchari candi,tragacanth.alb.gummi arabi-
a ʒ.2.ſem.pſylij, cydoniorum, portulacæ ana
conſeruæ violarum ℥.ß.Vniantur omnia:dein-
iſſoluta in iulepi violati quantitate ſufficienti,
ariſmum faciunt contra ſcabriciem arteriæ,to-
ue oris interioris. Collum verò, qua maximè
venæ ſunt & arteriæ, illinatur ſubinde hoc
iento.
℞.olei violati ſæpiùs loti in aqua violarum ℥.2.
ri recentis ſæpiùs loti ex aqua roſarũ ℥. ß. Fiat
ientum. Vulgus vtitur 5 foliis linguæ canis,
collo circumponit, aliiſque herbis pluribus.
uens quoque illi eſt aqua caprifolij & arno-
i,ſimiliter & omphacio aliquando vtitur. De-
bere oportet in 6 alterum latus. Supinis & ore
tibus celeriùs lingua exareſcit. Sternutationes
iam humectant, quia violento motu è vicinis
bus humidis humiditas in os exprimitur.

Hæc parum iuuant ſic admota. Addit interdum vulgus
alcula millepeda vocata, quia fortaſſe ſcriptum eſt à
coride ea lita cum melle anginis remedio eſſe.
Nam per ſupinos decubitus vena caua & aorta arteria
eſcunt impenſiùs:vnde nimietas caliditatis, linguæ ſic-
s & aſperitatis parens.
Oris enim hiatus madorem, ſeu ſaliuoſum humorem
nit.

De dolore capitis in febribus.

DE dolore capitis iam multa dicta sunt, qu
hunc locum referri possunt. Peculiariter i
pitis doloribus, qui cum febre per initia iuuad
prima aut secunda remissione 1 sanguinem mit
si vires & cætera permittunt. Verùm priusquan
phlebotomia decernas, videndum ne dolor
propter adstrictam aluum, aut vapores ven
non quia 2 materia in capite est, excitetur.
enim, quod ad dolorem attinet, phlebotomia
cessaria non est, sed clyster sufficit: vt si post se
mum diem dolor primùm inuasit, sanguis qui
detrahendus non est: sed aluus liberaliter mo
da est, vel pharmaco mediocri, vel rhabarb
catholico, vel clystere acriusculo. Quòd si nec
steri quidem, aut pharmaco concedit dolor, cu
bitula occipitio, vel ceruici defigenda est: sine
nere quidem, si tantùm vapor est causa: cum
nere, si qua materia capite continetur.

1 Dolor capitis febris symptoma non semper c
tionem ad sese trahit. Etenim in crisi, ne naturæ motu
terturbetur, eo etiam infestante, nihil moliendum. Sc
tamen assentientibus si sanguis sit mittendus, interna
mùm secanda, si plethora adest: sin minùs, externa:
vena frontis. Nam posteriora capitis dolenti vena in fr
secta iuuat, aphor. 68. lib. 5. Denique ex arteria, si res
stulat: quanquam ista particularium capitis venarum pe
sio haud ita sit frequens, vt prima ad librum superiorem e
citatione diximus.

2 Materiæ in capite contentæ indicia ex rubentibus oc
& facie, pulsu magno in temporibus, produntur.

Veteres raso capillitio aspersionibus plurim

)antur, & ex alto infusis liquoribus in eas par-
apitis, quà per suturas anteriores humor in ca-
descenderet. Vtebantur ferè oxyrhodino, rosa-
cum aceti modico, si quidem calidior febris, ta-
ıe aëris conditio.
rigidiore verò corporis habitu, & hyeme, cha-
nelino cũ aceti quinta parte, quod propè fiet, si
aceti, olei ℥.1. commisceas. Sed nunc ferè ana-
ematis, seu frontalibus vtimur, quæ frontem &
pora comprehendant ex eãdem materia. Vel.
℞. olei rosarum ℥.2. olei communis, vel chamæ-
ini ℥.ß. Æstate frigidis, atque vbi feruentior fe-
est: vbi verò mitior febris, nec cœlum feruet,
lò tepidis, modò calidis vtendum est. Aliquan-
roximæ mixturæ succum polygoni commisce-
, nonnunquam capita papaueris in oleis elixa-
æstate, & vehementiori febre: alioqui serpil-
, mentham, betonicam, saluiam, anethum, peu-
ınum, & similia.
erseuerante dolore cataplasmata fingenda sunt.
℞. farinæ hordei M. 2. malaxentur cum succis
iculi, & ℥ 3 olei rosacei ana quantum sufficit.
cataplasma, quod in totam frontem & tempo-
xtendatur. Quòd autem & subinde remedia
mutari, priusquam nimiùm incalescant, quòd-
olea nec rancida, nec grauiùs olentia, nec salsa
oporteat, iam sæpè dictum est.

Efficacius erit cataplasma, si olei rosacei loco, papaueri-
adieceris.

ornelius Celsus 4 rosas in aceto macerat, fascia
o aceto madefacta maceratas rosas inuoluit:

fronti, & temporibus apponit, sæpè innouat: a qui lana in eo aceto inculcata vim remedij con uat, quod & in aliis remediis fieri poteſt, ne cele incaleſcant, ſæpiúſque commutanda ſunt.

4 Ad huius imitationem ſimilia fiunt ex lactuca rec portulac. ſeminibus frigidis, ſemine papaueris, floribus lar. & nympheæ, ſingulis parum contuſis, & rariore pa exceptis.

Alij pane ex pſylij & ſimilium ſucco ſubacto taplaſmata fingunt. Nonnulli eandem micam nis cum foliis hyoſcyami conterunt, vel papau recentis, deinde oxyrhodino commiſcent. Al nendum verò aſſidua potatione, collutione modica, luce, calore, colloquiis, ingratis odori & vaporoſis, clamoribus, ſtrepitu, & vehemen nimi motu. Auicennas & Arabes hac irrigati vtuntur.

℞. florum chamæmeli M. ß. furfuris, violar roſarum an. ℥. ß. Fiat decoctio: materia ſacculo cipiatur, qui ſubinde madefactus in decocto ex matur, deinde fronti ac temporibus apprimatu Neotericorum formulæ ſunt.

℞. olei roſarum ℥. ß. olei violarum & lactis m lieris ana ʒ. 2. aceti albi ʒ. 1. panniculus in ea mi ra inculcatus applicetur fronti & temporibus. Aliud.

℞. aquæ roſarum & damaſci ana ʒ. 1. aquæ ne pharis ℥. ß. miſce, ſimiliter vtere.

Vitis capreoli & folia conciſa, tela inuoluta impoſita dolorem ſedant, & ſomnum concili ſimiliter & reliqua materia, quæ refrigerat. Vid

tamen, ne nimiùm refrigeremus, ideóque &
o, & aliis eiusmodi, sed illo maximè, interdi-
n est, ne quis, videlicet, solo vtatur. Nam præ-
uam quòd nimiùm refrigerat, neruis etiam
icum est. Atque iis multò magis abstinendum
n pueris, mollioribus corporibus, & cælo fri-
).

uicennas in dolore capitis à febre abstinet sti-
s refrigerantibus, quia timet ne inde materia
pingatur, & crassescat nimiùm. Alioqui mate-
xprimatur, vbi catarrhus calidus est.

)elirium in vigore febrium multos prehendit
apitis repletionem, inquit Galen. comment. in
36. sect. 3. lib. 6. Epidem. De eo maximopere
citum esse Medicum minimè oportet, nisi for-
etuat, ne in phrenitidem concedat, vt ferè fit
lioribus in naturis, quæ ingentiore febrium ar-
exercentur. Quanquam verò sepiùs leue est
ptomatis id genus, huic tamen occurrere expe-
quia mente constare bonum. Si ergo à vapo-
s acrioribus sursum latis fiat, sumenda & ad-
enda sunt, quæ illorum ascensum prohibeant,
quæ discutiant. Qualia multa inuenias cap. de
enitide libro primo. Si humores in vasis calidi
malo materiam suggerant, secanda vena. Si
s in intestinis restitantes, enemata subdenda.
cutient materiam capite contentam catelli ex-
rati, & calidè appositi.

De sudore.

SVdor excretio est serosi humoris per poros c
poris. Causas 1 habet, efficientem quidem c
rem, materialem vel vaporem, vel humiditat
Vapor à calore, qui humores resoluit, deind
superficiem corporis attollit, relaxat paros:
vapor occursu cutis resistit, atque hîc in hun
rem conuertitur, non aliter quàm in aëre pluuia
ollis coquinariis humor è vapore sublato, si q
solidum opponitur. Humor verò eo modo ma
ria est sudoribus, vt etiam vrinis. Atque vt in
aliquid etiam bilis emungitur, ita & in sudori
tenuior bilis expurgatur. Sed venosum ge
per vrinas magis, habitus corporis per sudores
purgatur. Est cum calor externus attrahit hu
res, liquefacit, ac resoluit, quod in balneis & va
rariis intelligitur. Aliquando etiam medicame
quædam partium tenuitate & calore humores
quefaciunt, ac celeriter in habitum corporis pe
trant, secúmque liquefactos humores rapiunt,
de sudor. Atque interim imbecillitate caloris n
ui, ac prope dissoluta naturâ diffluit sudor, is
ferè frigidus, 2 vt in malignis febribus. Nonnu
quam etiam præ copia humorum aut alimenti,
dor fit, de quo scriptum ab Hippocrate aphor.
lib. 4. *Sudor multus à somno factus sine causa manif*
corpus vti pluri cibo significat. Quòd si non assumenti cib
hoc accidat, scire oportet, quòd indiget euacuatione. Et ex c
pia humorum perpetuus ferè sudor est in febri
generib⁹, quas typhodeis, & helodeis appellabam

1 His causis duabus tertiam addere licet, vt corporis p
parationem, scilicet raritatem.

In his enim vruntur interna, & externa frigent. Frigidus sudor elicitur præ caloris imbecillitate, propter quam ri non potuerit copiosior materia.

n febribus sudor est optimus, qui fit 3 die cri- , præcedentibus signis coctionis, qualitate te- ,toto diffluens corpore, substantia tenui, nullo i odore, cum pulsu bono & vndoso, & à quo tur febris, ægérque incipit habere salubrius: cō- erò pessimus est ei contrarius. Quòd si ante cri- aut accessionem fit, malus est. Etenim vi exer- r, exprimitúrque. Post crisim & accessionē fuso re, laxato corpore, natura vincente salutaris est. circà ceruicem tantùm & thoracem, aut toto lem corpore, sed exiguus, naturam languidam, opia grauatam significat. Deterior tum est, vbi ipernis tantùm partibus. Nam si tum natura in- ia est, syncopem denunciat: quòd si etiam fri- us est, iam syncope est. Alioqui si non ita infir- natura est, partem, vnde effluit sudor, grauatam ia coniicies, vel aliter affectam. Qua parte su- ,ibi morbus, inquit Hippocrates, aph.38.lib.4. hoc. Frigidi sudores cum acuta febre mortem, mitiore morbi longitudinem significant, ex .27. lib. 4. Hæc omnia in febribus distinguere rtet, vt intelligamus, qui sudor bonus, quíque lus sit, qui reprimendus, & rursus quem excitare rteat. Est & genus sudoris incogniti antiquis, paucis diebus hominem resoluit, ferè similis ei ori, quem cardiacū dicebamus. Vocatur autē 4 glicus, quia in Anglia anno millesimo quadrin- itesimo octuagesimo sexto populariter grassari pit, quo correpti stomachi & capitis æstuoso

dolore cruciantur, toto corpore sudorem fœtid
effundunt, sitiunt, intra viginti quatuor horas
mo deficiunt & moriuntur. De quo iam multa s
pta sunt. Sed qui eo tempore vixerunt, afferunt p
cipuam causam mortis, quòd loco stare neque
ægri, pedes, manúsque ad refrigerium iactent
suppresso sudore moriantur.

3 Dies criticos sudoribus dicatos expressit Gal. comm
in aphor. 36. lib. 4.

4 Nonnulli sudorem eiusmodi ad typhodem febrem
tulerunt, cùm tamen ad pestilentem potiùs videatur r
rendus. In Anglia, vnde nomen obtinuit, cœpit grassari
regionis illius humiditatem. Idem Germanos anno 15
infestauit.

Itaque cautio fuit Anglis, vt qui interdiu c
riperetur, 5 statim cum veste decumberet, fo
ret sudorem: qui verò noctu, sese colligeret, be
cooperiret vt efflueret medicus sudor. Potu vtat
qui temperet sitim, cibo si carere potest, bene e
sin minùs, frugaliter vtatur: nec se dimoueat lect
nec iactet membra ad refrigerium. Est enim leth
le, vt vix centesimus quisque euadat; aut si qui eu
dunt, in morbum his térque relabantur, & tande
concidant. Hæc ex Chronicis Angliæ, quas scrip
Polydorus Virgilius.

5 Sic Aristoteles sect. 1. Problemat. iubet ægros febricita
tes, potissimùm cùm sudores eruperint, contineri.

Sudores verò in febribus aliàs cohibere, ali
excitare oportet. Critici, si quidem resistunt, exci
tari debent: ac ferè resistunt, vel quia copiosio
materia est, vel qualitate crassior & lentior: alioqu

na causa est.Propterea consuetudo est,vt syru-
acetosum cum ptisana, vel aqua hordei calida
rent: alioqui ptisanam vel aquam hordei sac-
o condîtam. Atque hæc calida imperentur, vt
s penetrent in corpus.

n summa quæcunque vim habent aperiendi,
adeò calefaciunt, mouendis sudoribus impe-
lebent.

tque vbi materia crassior est, minúsque visci-
ecoctum hyssopi, thymi, pulegij & similium,
xymeliti,vel syrupo acetoso miscendum est.

erùm in sudoribus etiam criticis 6 modus qui-
esse debet, quemadmodum & in reliquis om-
s criticis excretionibus.

Critica excretio etsi sistenda non est, si tamen vberior
,metu nimiæ virium exolutionis,tutò sistitur.Nonnun-
enim natura suam semel molita euacuationẽ seipsam
nere nequit, non secus, ac qui per decliue suum cur-
nstituerunt.

Modum verò tibi indicabit pulsus,qui per eius-
i excretiones vehemens & magnus. Quo igi-
empore talis permanet,nihil ab excretione tibi
uẽdum est:vbi verò cœpit imminui & langues-
sistenda hęc excretio est.Historia est apud Ga-
m libell. de vsu respirationis.Imperitus quidã
icus sudantem adolescentem in balneum de-
t, & extinxit,præter modum citatis sudoribus.
n 7 syncope copia grauante, inflammationi-
viscerum, principiis morborum acutorum su-
s mali.Etenim naturæ imbecillitate,non robo-
luunt. Ab animi quoque molestia, conuulsio-
s, magnis doloribus sudores commoti cohi-

beri debent, vt etiam qui 8 resoluto corporis
bitu diffluunt. In sudoribus remissis neque s
fluẽtibus melius est aquam guttatim cadere, qu
tenuiter & parcè corpus madefacere.

7 Aqua frigidus est sudor, naturæ infirmitatem à cr
humoribus, vt antè dictum est, arguens.

8 Habitus corporis colliquatio abit in sudores: su
rum verò in venis per deiectiones, aut vrinas.

Diapasmata Græci vocant, quæ ad sudores
sperguntur, vt Alipasmata, quæ inunguntur, ma
que cohibendis sudoribus. Diapasmata ex mat
refrigerante & adstringente, vt est rosarum sic
rum puluis, terra Samia, Cimolia, creta, alu
scissile, plumbum exustum, gypsum lotum, m
punica. Hæc singula commixta, vel per se subtili
trita corpori asperguntur, vel astringẽte oleo co
mixta inunguntur.

Ad 9 sinistram mammam, & totum ventrem
media adhibẽda sunt, ac subinde mutanda sunt.
terùm vbi tumor præter naturam in hypoch
driis, adstringentibus abstinere oportet, vtend
que pane ex rosaceo subacto: Alioqui farinam v
latilem ex aqua, vel rosaceo subactam hypocho
driis impones. Atque remedia, quæ sudores c
hibent, fugere oportet.

9 Ab his enim partibus sudores effluunt copiosiores.

Aëtius cataplasmatis refrigerantibus sinistr
mammam & totum ventrem comprehẽdit: sm
matibus verò aut diapasmatibus, id est, puluiscu
collum, thoracem, alas, inguina conspergit. Corp
quoque ventilandum est, atque leuandum strag
lis. Possumus succo plantaginis, portulacæ & sin

media corporis irrigare: vniuersum corpus ce-
ex oleo adstringente inungere.
ulus resistentem sudorem criticum, aut remis-
fotu, quiete, calido clystere, sorbilationibus,
io denique adiuuat.
lores ab animi molestia, conuulsione & simili-
extremitatum ligatura, fotu extremorum, vesti-
is laneis compescit.
summa nullus sudor vi exprimendus est. Sed
atura eam excretionem molitur, tum quidem
uanda est. Certissimum indicium salutaris su-
s è pulsu colliges, qui magnus & vndosus esse
r, si quidem sudor salutaris futurus est: ac præ-
ætera animaduerte, quæ sudoris causa extiterit.
enim præter natutam est, qualis est dolor ani-
oolestia, conuulsio, interior inflammatio, & si-
: sudor quidem resoluit corpus, non leuat: ita-
cohibendus est. Contrà verò si naturæ victoria
ulsus magnus erit & vndosus, neque tum su-
cohibendus: sed si resistit, incitandus, dum in-
t pulsus languescere. Signa prognostica, è qui-
præsagias sudorem, iam antè descripta sunt cap.
ebre ardente.
udor qui grauiter olet, putridam, corruptám-
materiam ostendit. Suspectus est, qui non sol-
febrem, qui non minuit symptomata, qui alio
quàm critico, existit.

De morbo Regio.

Vibus in febribus morbus regius 1 ante
diem septimum accidit, malum, inquit Hip-
rates. Tum scriptum ab eodem primo de
bis popularibus, multos seruatos, quibus die

quarto morbus regius accidiſſet, & lib. de rat. vi
acutorum. Morbus regius ante ſeptimum ſi 2
horrore, ſalus: ſi ſine horrore, mors. Quæ quia
gnare videntur, meminiſſe oportet morbũ reg
ante ſeptimum ferè exitioſum, 3 niſi ſequatur
cretio, qualis eſt fluor ſanguinis è naribus, alui p
fluuium, vrina multa, ſudor, vomitus, & ſimilia.

1 Non enim ante diem ſeptimum bilem iudicatoriè ef
potis eſt, inquit Galen. comment. in eum Hippocr. locum
de quod etiamſi fiat poſt ſeptimum, periculo non vacat,
ſit ab obſtructione, inflammatione, vel ſcirrho.

2 Horror enim aut rigor ſequuturam indicant excre
nem.

3 Sic Hippocrates ſent. 67. ſect. 2. lib. 1. Epid. ſeruatos n
tos ante diem ſeptimum commemorat, quòd alia copioſa
cretio eſſet conſequuta. Nam ante ſeptem dies alij quo
ſunt critici, in quibus omnimoda fieri poteſt excretio, ſed
ſolius bilis in cutem. Hæc enim ſola depulſio ad criſim
ſufficit ante ſeptimum.

Alioqui naturæ infirmitas oſtenditur, grauis
temperies, aut obſtructio hepatis, eiuſdem infla
matio, aut ſcirrhus. Quòd ſi initio morbi natu
concidit, exigua ſpes reliqua eſt.

Poſt ſeptimum diem verò, ſi quidem criticus
ſalutaris eſt.

Poſt ſeptimum ſignificare ſudorem ſcripſit Hi
pocrates lib. de 4 Iudicationibus,

4 In febribus enim ardentibus (inquit Hippocrates lib
Iudicationibus) ſi poſteriùs ſeptimo die regius accidat m
bus, indicium eſt ſublati ſudoris, & ſolutæ febris.

Si igitur poſt ſeptimum morbus regius fit,
criticus eſt, expectanda ſalus: multò magis, ſi q
excretio critica coniuncta eſt: vnde leuetur natu

ıatur febris,eiúſque ſymptomata.
erùm aliquando & morbus regius fit, & ſequi-
xcretio, & mori contingit. Ita Hermippus in
emiis cùm à morbo regio abundè excreuiſſet
luum,mortuus eſt.
ıanagoræ ſeruus tertio die auriginoſus nihil ex-
it,mortuus eſt.
eraclides & alij permulti ſexto die auriginoſi
ati ſunt: quibus ſequuta per veſicam purgatio,
ata aluus eſt,vel profluxit ſanguis è naribus.
æter remedia,quæ proprio capite de morbo re-
deſcripta ſunt, conueniunt, balnea dulcia,vn-
nes ex oleo chamæmelino,anethino, irino, aut
oſmarinus incoctus ſit.
ɔtiones,quæ aperiant, rarefaciant, moueant ſu-
es,quæque partim capite de variolis, partim ca-
de ſudoribus deſcripta reperiuntur. Atque vbi
ncta febris eſt, liberior vſus eſt aperientium.
ılis conueniunt fotus ex qua tepida,in qua ſum-
ıs fœniculi,flores chamæmeli, anethi, roſmari-
fferbuerint. Atque eadem aqua,& facies,& cor-
vniuerſum ablui poteſt.
)xyſacchara, Granatorum ſuccus cum modico
le albo,vel ſaccharo oculis inungitur. Errhina
erantur.
blutio faciei ex aceto albo tepido. Errhinorum
s in balneis ex aceto acerrimo ſcyllitico, ſucco
urtij,maioranæ,betæ, fœniculi, roſmarini. Ela-
j momentum in lacte muliebri diſſolutum.

De diſſoluta appetentia.

Ppetentiæ ideo conſulẽdum eſt, quia longio-
re inedia vires diſpereunt. Itaque quantùm

morbus patitur, curandum vt æger aliquid app
Neque omnino denegandum est, quod æger a
tit, etiamsi non ita morbo conuenire videatur.
ptum enim est ab Hippocrate aph.38.lib.2. Pa
deterior potus aut cibus, &c. quòd ea quæ cum
luptate assumuntur, ventriculus amplexetur
dius, & faciliùs concoquat.

1 Dissoluitur appetentia, & cibi fastidium ingenera
vitiosis humoribus, quos imbibit ventriculus. Ad hanc
que causam accedit virtutis imbecillitas, quæ præsertim
dam sequitur intemperiem.

Atque interim coguntur vti clysteribus, 2
nutriant, vbi nimiùm deiecta appetentia, nihi
sumit æger, aut omnia reuomit. Similiter & cib
non sentientibus, & cardiacis, iuscula caponum,
lastrorum cum modico saccharo, hordeatum
amygdalogala.

2 Galen.lib.5.Method. ait iniectos clysteres non ascē
re ad ieiunum intestinum, & tenue vix pertingere. Prim
facultatibus naturalibus addit nihil nutrire posse, nisi q
concoctionis loca præterierit. Arabes contraria sunt in
nione. Agnoscit tamen Galenus lib.3. de natural. facultat
in intestinis vim coquendi, & ab his per mesaraïcas hepar
quando attrahere contendit. Sic lib.6. de symptom. causis
steres vomitu reiici posse asseuerat. Vnde constat alimen
his quoque posse suppeditari. Clyster ita imperabitur. ℞
cocti caponis cum lactuc. portulac. & acetos. alterati lib.ß
lib.1. sacchar. rosati, vel violati ℥.1. vitellos ouorum duoru
clyster. Iniiciatur ante somnum, vel quo tempore æger cib
capessere solebat, sed repurgata priùs suis fæcibus per ali
clysterem aluo.

Oribasius alicam, triticum, far, furfures, panes
quit, & decocta infundit nutriendo, & stercora
riora excludendo. Meliúsque fuerit, priusquam r

item clysterem iniicias, alio clystere intestinum
rgare, ac quantum fieri potest, & paulatim &
undum nutriens clyster infundatur.
Aëtius oua confracta in ptisanæ cremore, aut
,iniicit vacuo intestino, hoc est, bene repurga-
teri stercore. Nunc vitellum oui in hordeato,
amygdalino, iure carnium dissoluemus. Potus
iulepus rosatus, distillatum: sed quia dulcia
, quarta pars vini granatorum adiici debet. Ge-
a cum eodẽ vino, vel granis acidi granati, gra-
m quoque acidulum, cum modico saccharo
beatur. Iulepus factus ex succo depurato ca-
lorũ vitis. Syrupus de agresta cum aqua cocta
da. In conualescentibus sæpe humor aliquis
uus est imbibitus ventriculo, vnde deiecta ap-
ntia. Eos scripsit Hippocr. egere vacuatione.
Huius zulapij duo aut tria cochlearia breuibus interual-
e aqua sunt assumenda. Vt. ℞. zulapij rosati ℥.3. succi
atorum ℥.1. commisce: capiatur per interualla.
Vacuatio olim ex hiera: nunc ex rhabarbaro.
timum fuerit vacuans medicamentum impe-
ex decocto eorum, quæ detergent, & maximè
rum rubrorum, absynthij, hordei & similium.
amomum aceto scyllitico maceratur: estur ma-
no.
ncidit aliquando febricitãtibus vomitus super-
s. Remedia ex lib. priore, cap. de cholera mor-
& vomitu petenda sunt. Quinetiam incidunt
norrhagia, singultus, sincope, quorum remedia
priis capitibus descripta reperias, habita semper
one causæ, seu febris copulatæ. Interim si aluus
ior fuerit, mollienda clysteribus, ex iis, quæ par-

tim ardorem attemperent, remolliant, &, si fu
opus, aliquid trahant. De profluentis alui re
diis, tremore cordis & cardiaca febre abundè
ductum est.

DE EXANTHEMATIBV
PAPVLIS, VARIOLIS
ET MORBILLIS.

CRiticæ sunt 1 interdum eiusmodi papul synochis putridis. Atque aliàs quidem vbi petet morbi solutio, circa labia tantùm & n existunt: in aliis febribus à corruptorum suc rum colluuie 2 toto ferè corpore, aut plurimis p tibus erumpunt. In pestilenti constitutione & r ligno genere febrium vlcerantur, saniem reddu & naturam carbunculi imitantur. Nonnunqu celeriter resiccantur & concidunt. Deteriores a quæ vel interna occupant, vel foris faciem. Plu deteriores paucioribus, maiores minoribus, d tiùs perseuerantes iis, quæ celeriùs decidunt, m quoque pruriginosæ & ardentes, quæque sun cum fluore alui, aut frequenti vomitu. Etenim n lius est hîc aluum adstringi, multò magis vbi paruerint, aut mediocriter solui.

1 Pustulæ siue eruptiones, quæ florum instar in cute liunt (vnde ἐξανθήματα Græcis nominantur) febribus p sertim malignis & pestilentibus superueniunt, vt consta sent. 51. sect. 3. lib. 3. Epid. Variolæ verò minutæ vulgò app lantur, in quibus cutis tantùm deturpatur, & quæ neque da vlcera, neque arthritidas inducunt, vt lues venerea inf eius generis morbos consueuit. Morbili sunt rubri paucit materię à variolis distincti. De generatione papularum isti modi paulò pòst disseritur.

2 Itaq

Itaque ait Hippocrates in Coacis animaduersionibus.
us in febribus exantemata erumpunt per corpus vniuersum,
e, si non purulentus abscessus fiat.
Metus est enim lethalis dysenteriæ ex acris humoris in
n diadoche & effusione.
Vbi igitur apparent in febribus, recognoscenda
, quæ præcesserunt signa. Virtus consideranda
i præcessit coctio, si virtus robusta, si febris le-
, facilior spiratio, cætera quoque meliora facta
, salutares papulas iudicabis, alioqui exitiosas.
nnullis sub mortem & in morte certis partibus
tantur, Vulgus purpuram rubras id genus ma-
s appellat. Variolas aliquando febricula præce-
ídque melius est, quàm consequi. Fiúntque ea
nia naturæ motu, quæ quod vel copia grauat,
qualitate lædit, extrà propellit. Atq; aliquando
a vitij multitudo, vt natura nequeat excludere,
apulis quidem scateat tota cutis, & pulmones,
tur, intestina, partésq; interiores eodem malo
entur. Fit aliquando, vt quæ iam foras exierant,
ò recurrãt imbecillitate naturæ, Vere plurimùm
copia, Autumno magis vitio humorum, cælo
onstitutione calida & humida, infantibus ac
ris, post etiam adolescentibus, rariùs iuuenibus
viris, rarissimè senibus excitantur. Arabes ad
nenstruum sanguinem partem causæ referunt,
poris corporis inhæsit, & robore naturæ ali-
ndo excluditur. Alioqui ad ea, quæ priùs, co-
m vitiúmque sanguinis, referenda causa est. Sed
ppia ferè rubent, nisi cùm iam corrupta materia
A vitio repræsentant colorem succi redundãtis.

Causam hanc Arabes protulerunt, quòd hic morbus
ut congenitus videatur, quem pauci, vel propè nulli

possint effugere. Non tamen dubio caret ista ratio. N
variolæ & morbili causam habeant à retentione reliqui
menstrui sanguinis in corporis poris, cur mulieres, q
supprimuntur menses, istiusmodi morbis non defœda
Adhæc non omnes hoc laborant affectu, cùm tamen in
nium poris nonnihil menstrui sanguinis relinquatur. I
que è recentioribus nonnulli causam ad aërem transtule

Minùs periculosæ, quæ rubent, aut albicant, q
que extant superficie corporis. Magis pericul
quæ flauæ, violaceæ, liuidæ, nigræ, quæque s
virulenta sordent, aut latent in corpore.

Perniciem adferunt, quæ intrò redeunt, nisi
aluo proluuies exeat. Periculum est, cum magn
do febris, sitis vehemens, æstus, dyspnœa, iact
corporis, dysenteria, vrinæ malæ, nigræ, animi d
quia & alia eiusmodi lethalia coniuncta sunt. S
qui paulò antè quàm erumpăt papulæ, veluti I
leptici concidunt. Vbi enim naturæ impetus su
riora appetit, aliàs hoc accidens commouet, &
graues capitis dolores, quo tempore summa d
cultas anhelitus aliquădo fit, densatur sputũ, 5 p
riunt nares, facies rubet, fulgor oculis prætendi
vox raucescit, 6 fluunt lachrimæ, pulsatio in
na, dolor in dorso, territatio in somniis, corpus
luti aculeis configitur, exiguæ notæ quasi ca
acuum, aut milij magnitudine, rubent, quæ pa
tim inaugentur, & numero crescunt, apparent
primo, secundo aut tertio die post febriculam. M
lius 7 est citò apparere, celeriter augeri & matur

5 Ab incensis vaporibus caput petentibus.
6 Liquata scilicet in cerebro materia vi caloris, & in
los prolabente.
7 Hinc enim roboris naturæ certa significatio

e etiam materiæ facilitatis.

Alij anginosi, quod plurimum est : nonnulli nterici, quidam etiam syncope moriuntur. 8 billos magis biliosos esse volunt : Variolas is sanguineas.

Propterea morbili citiùs, variolæ tardiùs erumpunt. is sanies : ex illis nihil profunditur humoris.

Curatio.

Apparent ferè exanthemata intra diem tertium. 10 itaque aut secundo die 9 sanguis detrahen- est,sic enim meliùs transpirat corpus. Putredi- ausa intercipitur,leuatur natura, & si quid vitij juum est, celeriùs in superficiem corporis re- gatur:alioqui periculum est,ne ex magna putre- ardentissima sequatur febris,& natura oppres- ultitudine,vel nihil exponat in superficiem,vel ùm partem vitij : quæ si per imbecillitatem na- , quæ nimiùm oppressa est, intrò recurrit, suf- tur æger, nisi beneficio naturæ initio reuocata eria vomitu,vel deiectione excludatur.

Si plètoricū sit corp⁹,& metuatur,ne in effero illo mate- rgasmo fiat humorū in nobilē aliquā partem decubitus.

Tempestiuè igitur detrahendus sanguis est ex rna brachij.Verùm vbi iam malum euasit in ha- m corporis, periculosa est phlebotomia, quia licet, à superficie in medium corpus vitiosam etiam reuocat. Cæterùm perpetuum non est inere phlebotomia, cùm iam papulæ in super- corporis extiterunt.Etènim fit aliquando præ- ia vitij,vt & plurimum reliquum sit in corpore, eat vehementer difficultas spirandi,grauis sit fe- : quo tempore,si nihil repugnat, vena secanda

eſt. Alioqui ſanguiſugis vtendum erit, quas do
ſcapulis & naribus affiges. Similiter cucurbit
cum ſcarificatione.

Sunt, qui loco phlebotomiæ hæmorrhoi
& menſes incitant, profluuium quoque ſangu
è naribus.

Quòd ad purgationem attinet, 10 leues cly
res ſatis eſſe poſſunt, qualis eſt ex diluto horde
in quo vitellus oui, & oleum chamæmelinum
ſolui debet. Alioqui in aquæ hordei, ℔. ß. ca
autem ℥.6. modicum ſacchari, & vitellus oui diſ
uantur. Clyſteres diutiſſimè retinere oportet,
minimè acres eſſe, multò maximè, cùm iam ma
ria in ſuperficiem commouetur. Pharmaca q
que 11 leuia eſſe debent, ex decocto iuiubaru
tamarindorum, prunorum, caſſia, manna, glyc
rhiza, iure galli veteris.

10 Clyſteres & purgationes non niſi vrgente neceſſi
vſurpantur, cum præſertim corpus extimum exanthem
ſcatet, quia intrò virulentam materiam reuocant. At papi
nondum extuberantibus non ita periculoſum leuiter pu
re. Sic Gal. lib.5. Metho. ſeruatos inquit omnes ab exant
matis peſtilentibus, qui purgati antè fuerant.

11 Nam vehementiora alui profluuiam excitarent.

Aut vbi ardentior febris eſt, & bilis redun
in corpore, ℥.1. aut ℈.4. rhab. in aqua endiuiæ infi
dantur. Fiat inde potus. Et ſimiliter in aliis hum
bus leuiſſima quoque 12 pharmaca eligenda ſu
Et quia hæc omnia vitia efferueſcente ſangu
fiunt, ſtatim initio laborandum eſt, vt feruor ſ
guinis extinguatur, & putredo prohibeatur. Cui
conueniunt, quæ refrigerant, & leuiter adſtringu
Alimenta quoque eiuſmodi, & quæ contempe

ueniunt itaque syrupus de ribes, de acetositate
,de granatis,& reliqui refrigerantes syrupi mox
estilentia numerandi,in quibus etiã misceri pos-
antidoti illîc descriptę ex 13 materia refrigerãte.
Hæc exhibentur primo,vel secundo die, antequam na-
mouere incipiat, corpore cacochymo existente & ple-
co,ad vitandam bilis efferuescentis occasionem.
Vt conseru.rosar.viol.nenuph.bugloss.borrag. pulu.
argarit.frigid.rasur.eboris.cornu cerui,oss.de corde cer-
iicorn.margarit.

Quòd si vehemens sanguinis motus est,neque
enus remedij resistit,natura iuuanda est,vt pro-
at foras.

Conueniunt igitur,quæ sudores mouent,& in
rficiem corporis materiam adigunt:qualia ferè
descripta à multis,ficus siccæ,passulæ,lens, se-
apij,semen fœniculi, oxysacchara, decoctum
menthi, hyssopi, ligni sancti, syrupus acetosus
plex,aqua hordei & similia. In quorum delectu
enda est ratio 14 magnitudinis febris. Impera-
gitur ficuum siccarum ℥. ß. liquiritiæ ʒ. 2. bul-
t in aqua sufficiẽti,detur expressio ad ℥. 4. Cap:
ti, aut pastu.
Vt si ingens sit febris,temperatis:si læuis, fortioribus
s. Horum enim plurima impensè sunt calida.

Aliud.

℞. sem.apij,& fœniculi ana ʒ.1.lentium excorti-
rum ʒ.2.ficus siccas duas,bulliant in aqua suffi-
iti,detur expressio. Aqua distillata è floribus lini
c rei confert,potéstq; modico saccharo condiri.
i 15 res rubras prætendunt corpori. Linteum in-
catum in aqua fœniculi & apij, vel horum succo
idum corpori admouent,& tepidum conseruãt.

15 Sed quæ corpus non contingant, quòd quandam [a]beant adstrictionem.

Nonnulli aquæ hordei ℥.3. vini subtilis ℥. 1. p[ro]pinant. Aëre temperato collocandi sunt ini[tio] priúsquam appareant.

Somnus conceditur, sed posteaquam erupeı[int] idem minuendus est.

Alimenta initio, quæ refrigerant & 16 leuiter [a]stringant: postea verò quæ contemperant. Vbi [a]paret motus, frictio mollis cõuenit. Variolæ fer[è] septimũ maturantur, quo tẽpore animaduerte[s] aliàs quidem maturas esse, aliàs crudas. Quæ ma[tu]ræ sunt, molles, & plenæ sanie, acu configan[tur]. Molli linteolo sanies detergeatur, quæque maio[res] sunt, pluribus locis configi debent. Vbi iam san[ies] detersa est, ne supersit cauitas, puluis aliquis ex [his] quæ implent, inspergẽdus est: vt ex 17 amilo, th[ure], manna thuris, aloë, lithargyró, cerusa, farina faba[rum], cicerum, orobi, lupinorum. Atq; hîc habenda ra[tio] partis est, ætatis, temperamenti, eáq; omnia ad [con]silium adhibenda sunt, quæ adhiberi solent, c[um] vlcus carne replendum est, ne supersit deformi[tas].

16 Ad partium robur, quò sese ab impetu humo[rum] tueantur.

17 Hi pulueres sarcotici sunt, non quòd reuera carnem generent, sed quia dum saniem & sordes detergent, caro [fa]ciliùs resarciatur.

Crudæ, quæquæ duræ sunt, nec maturæ, vap[ore] decocti chamæmeli, caricarum, passularum, trit[ici], dactylorum pinguium & maturorum, sem. altha[eæ], lini, fœnugræci & similium perfumandæ sunt: [&] eodem decocto fouendæ: post quæ linteum [ca]lens mediocriter imponendum, dum maturescan[t].

ue vbi maturuerint, vt priores, curandæ ſunt.
ariolis 18 oculi, nares, pulmones, inteſtina ſæpè
untur & veſtigia ſuperſunt, vnde deformitas.
ue vbi ſigna ſe produnt variolarum, muniendi
oculi fotu è ſucco granatorum, aqua roſacea.
. coriandri, ſumach. ana ʒ.1. ſantali albi & rubri
℈. ß. in pul. redacta concorporentur albumini,
iúſque fuerit albumen oui, mixta aquâ roſacea,
is agitari & deſpumari. Vel.
. 19 ſumach. cōquaſſati ʒ.2. madefiant in aquæ
℥. 2. Fiat fortis expreſſio: expreſſioni adde ca-
ræ Gr. 4. Iam læſis oculis piſtacia conteruntur,
a aqua roſacea madefiāt, expreſſioni farina hor-
torrefacti commiſcetur. Item.
. ceruſæ lotæ ʒ. 5. ſarcocollæ ʒ. 1. ß. tragacanthi
. opij. Gr. 4. cùm muccagine tragacanthi extra-
in aqua plantaginis, fiat collyrium, quod po-
diſſoluatur in lacte muliebri, vel albuminibus
orum.
Ori & gutturi conſeruando 20 granatorum ſuc-
& berberorum. Si iam vlceratio eſt, abluatur
mùm aquâ hordei, cui aliquid ſacchari vel mel-
vt ad ℥. ß. commixtum ſit. Deinde ex ſupradictis
cis, diamoro & diacorio fiat gargariſma. Poſt
llutionem oris, folium plantaginis inducat.

8 Quia à variolis oculis albugo, & ſæpè cæcitas, naribus
ſio, pulmonibus phthiſis, inteſtinis vlcus impendet, partes
meritò veniunt muniendæ.
9 Hoc collyrium deterget, refrigerat, exſiccat & aggluti-
. Opium verò immiſcetur ad acerbiſſimum dolorem ob-
dendum.
20 Ex his in aqua roſarum & plantaginis, vel in aqua hor-
diſſolutis gargariſmata parantur.

Pulmonibus 21 ſyrupus de papauere: poſtea tragacanthum in decuplo decocto liquiritiæ, carum, paſſularum diſſoluatur.

Liquor ouorum extractus ex albuminibus, & ſtillatus, delet veſtigia, & illuſtrat faciem.

21 Sumendum erit è cochleari ſenſim lambendo, v bacculo glycyrrhizæ, vt eius aliquid in aſperam arteriar ſumendi modo deerret.

Naribus odoretur acetum roſaccum, item in roſæ coxerint. Excipiatur vapor è decocto roſ ſantalorum. Linteolum quoque in his inſuccat vel in mixtura omphacij, aceti, aquæ roſarum ſ inducatur naribus.

Iam exulceratis, ceratum roſaceum, vel viola mixta quarta parte muccaginis tragacanthi in a roſ. vel plantag. extractæ, conuenit. Inteſtinis de ctum roſarum & cydoniorum.

Delendis veſtigiis hæc conueniunt.

℞. lithargyri, ceruſæ lotæ, cadmiæ lotæ, pul. c narū aduſtarum, croci ana ℈.ß. Trita incorporen cerato facto ex cera & oleo liliaceo. Conueni aqua fabarū, aqua diſtillata è pedibus vituli, arie porcellorum, aqua diſtillata è melle, terebinthi radice ſerpentariæ, limonibus, citrangulis, flori fabarum, aqua quæ foliculis vlmorum includitu

Bene repurgatur à vermiculis, & modico ſacch ro cando commiſcetur, vel cum melle & tereb thina diſtillatur.

℞. ceruſæ lotæ, amili farinæ, fabarum, ciceru phaſiolorum, tragacanthi ana ℥. 2. Vniantur omı lacte muliebri.

Aliud.

℞.mastichis,myrrhæ electæ, aloës hepaticæ, spi-
ardi, sanguinis draconis, olibani, opopanacis,
lij,carpobalsami,croci,gummi arabici, styracis
id.& rubr.ana ʒ.2.ß.terantur omnia,& cum te-
nthina ad pondus omnium fiat distillatio in a-
bico.

℞.lithargyri argenti ℔.ß. Optimè trita deco-
tur in ℔.2.aceti albi optimi, semper agitando,
ıe ad consumptionem medietatis: deinde per
ım distilletur, & in vase bene mundo repona-
Postea.

℞.caphuræ ʒ.3. aluminis, boracis, ana ʒ.6. mos-
Gr.4.Terantur omnia: quibus adde olei de tar-
℥.1.ß.Bulliant omnia in ℔.2.aquæ ros.ad con-
ptionem tertiæ partis, semper commiscendo.
:remò per filtrum distillentur,& in ampulla be-
lausa reponantur.

Oportebit primùm contingere maculas priore
illato:deinde secundo. Alia permulta è Practi-
olliges.

De Varicibus.

VArix vena est dilatata & tortuosa, nata primò
imbecillitatis vitio ex 1 sanguine crasso, me-
:hôlico,interim pituitâ mixta.

Quæ ab atra bile, atriorem cutem reddit: quæ
ò à pituita,albiorem.Nascitur plurimùm in cru-
ıs,interiori tibiâ. Aliquando in testiculis, ven-
temporibus. Supposita vulneri prohibet, ne
ıus coalescat. Itaque primùm hoc modo cu-
da est.

1 Ex Galen.commentar.3.in libr.de articulis sent.4.

Consultis ægri viribus, cæterísque ad phleb
miæ consilium adhibitis, ex axillari brachij eiu
lateris cum crure, in quo varix est, 2 sanguinem
trahes, nisi vitio lienis varix intumuerit. Tum
è sinistra axillari sanguis detrahendus est.

2 Vt plethora imminuatur, & fluentis sanguinis con
da fiat retractio.

Misso sanguine vires reparandæ alimentis
succi, ex quo imperandum pharmacum, quod
melancholiam & pituitam expurget, adhibit
men ea ratione, vt ex colore varicis, tum etiam
humorem redundantem iudicemus. Vtérque
mor cùm sit crassus, 3 primùm incidendus e
attenuandus, tum per interualla repurgandus.

3 Plerúnque contingit serosum esse sanguinem, qui
incîdi, & attenuari minus postulat.

Incidetur oxymelite, in quo hyssopi, aut rac
fœniculi aliquid maduerit, si quidem pituita re
dare videbitur.

Si verò atra bilis, eodem oxymelite, in quo
tex radicis capparis, aut tamarisci bullierit, adi
interim seminibus anisi, apij & similium.

Pituita repurgatur agarico ad ℈.4. in eiusder
xymelitis ℥.3. infuso cum granis aliquot zinzib
Senna atram bilem repurgabit ad ℥.ß. aut ʒ.3. in
dem oxymelite, aut sero lactis infusa, adiectis
cinamomi. Efficacior quoque potio, si ʒ. 2. eius
cum absynthij decocti ℥. 3. propines, aut epith
tantundem loco sennæ.

Vtrunque humorem, qui ferè mixtus est in v
ce, hoc syrupo purgabis.

℞. betonicæ, cichorij, florum cordialium ana
liquiritiæ, anisi, cuscutæ ana ℈. 4. passularum
datarum ℥.1.ß. polipodij queryni ℥. ß. agarici
tis. ʒ. 6. foliculorum sennæ electæ ℥. 1. ß. Fiat
ctio ad quartaria tria. In ea dissolue sacchari
imi quartarium. Fiat syrupus mediocriter co-
capiat ℥.1.ß. per interualla cum ℥.2. seri lactis,
næ, aut aquæ hordei. Iam secta vena, & pur-
corpore, 4 varicem in longum scarificabis,
tis vinculis supra genu, vt tumeant magis, ita
uinem è varice exprimes. Vbi satis vacuaueris,
si venæ sectæ varicosæ medeberis eo modo,
venas vulneratas curare oportet.

De sectione varicum vide Paul. Æginetam cap. 28. libri

taque curato varicis vulnere, tum demum ad
gni vlceris curationem redibis. Hæc ex. 4.
ἐνη.

FINIS.

IACOBI

HOLLERII STEMPAN

MEDICI PARISIENSIS

CEELEBRRIMI, DE PESTE LIBELLVS,

Anto. Valetij ſcholiis illuſtratus.

EPidemia 1 morbus eſt aliquo ann pore, certíſque locis inualeſcens ſi multos rapit, λοιμώδης, id eſt ſtilens appellatur, & λοιμὸς p eſt: qui morbus populariter graſ multos interimit. Súntque eiuſmodi morbi aëre omninò diſtinguendi, ab iis, quos σποραδ appellant, quibus antecedens 3 vitæ ratio cauſa Atque imprimis animaduertere oportet, vnde mùm clades eiuſmodi publicæ oriuntur. Nan ad curandi rationem pertinet. σποραδικοὶ vn cuiúſque proprij ſunt, tantúmque vexant po vulgus, ac ferè quo tempore longa præceſſit mes & annonæ raritas, cùm videlicet obuiis búſque alimentis ſeſe ingurgitant, vnde hu rum corruptela coaceruatur. Quòd ſi ferax an na ſequitur, & frugum prouentus vberior, eti

o magis ſeſe replent. Sed non pura corpora ntò plus nutriuntur, tantò læduntur magis. d enim bene ſuccoſum eſt, multitudine acer- victus priore vita corrumpitur. Ab hoc non metuenda contagio. Alterum genus, quod ab eſt cõtagioſum magis, nulliſque parcit, tempe- , 4 ſcilicet, & alios corripit, quia communi- obis, etiam nolentibus, idem hauriendus aër c ferè 5 Auſtri ac maritimi flatus, conſtitutio a & humida, annus autumnalis, hoc eſt, quan- odò calor, modò frigus eſt, peſtem inuehunt. ſam alij è 6 cælo requirunt & decretis ſyde- . Alij in antegreſſæ cauſæ inueſtigatione minùs rquent. Multò magis enitendum, vt præſentes às declinemus, hoc eſt, aëris afflatus alioqui igamus, & in hac peſſima lue quantum arte & ilio conceditur, nobis & aliis ſalutare auxi- afferamus. Aër enim aliàs cæde hominum & e, alioqui animalium, ſtagnantibus putridiſ- aquis, aut maligno terræ halitu noxiis ventis, ifero denique influxu ſyderis, ſorde mechani- m, vt coriarcorum, corrumpitur.

Ex commentar. Gal. ad ſent. 20. ſect. 3. lib. 3. Epidem. Pe- autem veteres febrem quidem pernicioſam, cuius calor aliis habeat, vt inſigniter ſit putridus, definierunt, ſed eius tiam minimè explicarunt. Quicquid ſit, quia celeriter, inenter & vehementer mouetur, de genere eſt febrium inuarum acutiſſimarum, quiddam malignius habens à nata ſorte, omnis vulgatæ putredinis modum ſuperante. enati id genus virus vitalem primùm ſpiritum (vt ſolet num omne ſua gemina proprietate cor vitæ fontem & icilium petere) inuadit, tum verò in vniuerſa viſcera, mque corporis molem diſpergitur.

2 Quod pestilentes morbi omnium popularium [...]ciosissimi, ab aëre, cælíve statu proficiscantur, docet [...] præfatione in lib.1.Epid.

3 Sic in Æno frumento semiputri & leguminibus q[...]ci fuerant coacti, communem in morbum inciderunt, [...]bus vacillârunt. Testis quoque est Cæsar in commen[...] Massilienses graui peste conflictatos esse in obsidione [...] suæ ob esum hordei & panici exoletorum.

4 Aliqua tamen desideratur corporis præparatio: [...]dem nulla efficiens causa quicquam agat, nisi prope[...] subiectum nanciscatur: alioqui enim à labe illa nullus [...] immunis. Itaque promptiùs corripiuntur, qui humoru[...]tio redundant, qui cute rariore sunt, substantiáque mo[...] & debiliore. Temperatis etiam interdum non parcit, vt [...]ior fuerit vis auræ pestilentis in agendo, quàm temperan[...] in resistendo.

5 Vt in Cranone lib.2. Epidem. Faciunt verò Austri [...]mas in aëre mutationes, cùm à calidiore loco, vt à mer[...] flare incipiant, proptereáque sint calidi, & in humida [...] perreptantes humidi fiant. Vnde tempestatis constituti[...] lida & humida exurgit putredini maximè obnoxia.

6 Pestis causa non ita ad cæleste defluuium referend[...] vt cælestium corporum virulentam aliquam expiratio[...] esse existimemus (hoc enim impium esset cogitare) sed [...] suo motu & lumine aërem sic temperent, vt progenit[...] temperatura illa qualitas noxam mortalibus inferat. H[...] autem temperaturæ ratio quia definiri nequit, cælo, velu[...] culta, accepta refertur.

Corruptus eadem lue nos inficit, ac dein[...] publicè nos inspiratu & expiratu inficimur. [...] si accedit humorum corporis intemperies, & [...]ramentorum cutis raritas promptiùs subit lue [...] arterias, córque prehendit. Astrologorum pl[...]ta sunt, 7 Saturni coniunctione cum Marte [...]stem inferri.

7 Idcircò Saturnum & Martem maleficos esse, nec[...]

n inferre Genethliaci voluerunt, quòd vitæ nostræ in
innato humido primigenio perfuso positæ, insidien-
m ille siccus, hic frigidus perhibeatur. Sed his commen-
ime credendum.

rphyrius scriptum reliquit, 8 cometas orientes
n pestémque mortalibus inferre, quibus oc-
re non liceat. Sed Astrologi semel obseruato
e legem statuunt. Porphyrius idem sequitur.
neminisse oportet, vt sua cuique elemento vis
& perfectio, à cælo alterari. Verùm quia è
petuntur causæ nondum satis cognitæ, sed
ectura quadam capta, quam inuexit semel o-
is euentus. Et aliis saluber Oriens, aliis pestifer.
Italiæ, ac ferè Septentrioni, pestiferi Austri
Aphricæ salutares. Quódque apud nos Etesiæ
nt, à media regione Aquilonum & Orientis
ntes, id Auster efficit Aphris. Tanta vis in eius-
i Etesiis, siquidem Græcis Medicis credimus,
im maiorem pestiferámque anni præcedentis
ino corrigant, si cuique regioni inspirant tem-
uè. 9 Febricula ferè leuis est, vt stent, nec de-
bant ægri. Hinc etiam vulgus somnum prohi-
motum imperat, ídque didicit longo vsu, quod
irmat ratio. Etenim lues intrò ad partes prin-
s appetit. Reuellenda verò atque foras auocan-
st: quod statu, motúq; melius fit, quàm quiete,
somno in ima corporis colligatur. Vrina 10 sa-
nterdum persimilis, aliàs aquosa, biliosa, nigra,
ancholia: dolor capitis multus & delirium à
is vaporibus cerebrum petentibus, excrementa
crassa, grauiter olentia, multùm biliosa, spumo-
omitiones biliosæ, nigræ, inquietudo, nausea, o-

re ventriculi cordi conſentiente,faſtidium, car
gia,ſitis,lingua ſcabra, ardor parte interiori : h
chondrij contentio,calore naturali imbecillio
ɛ̃to,reſpiratio magna,alta,dyſpnœa, ſincope, ſ
fœtidus.Frigent extrema,conuulſio fit, mors,
bus à veneno exolutis. Accidunt autem modo
modò illa potius, prout veneni vis cerebrum
hepar videtur magis labefactaſſe.

8 Qui præſertim ad Orientem vergunt, indicia plu
materiæ in aëre vitiatæ exhibentes.Solent enim ad Meri
& Septentrionem potiùs ferri extra ſolſtitia, cùm intra ſ
tia & ad Orientem materia ipſorum à Sole celeriùs diſſip
Quare ibi ſi conſiſtant, maiorem eſſe materiam, quàm
reſolui poſſit,ſignificabunt.

9 Vehemens quidem eſt febris, ſed iudicio tang
leuis.

10 Vel quia morbus non eſt in humoribus, vel ſ
riores occupat thoracis partes, de quibus malè aff
non iudicatur ex vrina:vel, vt alij ſentiunt, quia putredo
ſubeſt.

11 Si in ſuperiore thoracis parte æſtus conſiſtat. In
riore enim ſi ſit,ſpiritus eſt demiſſior.

Signa futuræ peſtilentiæ ex anno & aliis ſ
ignes in aëre volitantes, cometa vergens ad Or
tem, Auſtrorum magna anni parte flatus,aliis or
tibus, aliis occidentibus, aër turbidus, nebulo
Vere pluuia rara,frigus,poſtea auſtrini flatus, v
aër conturbatur, tum ſerenitas breuis ſequitur,
ɛ̃tis frigus, vehemens calor interdum & ardor,
tiolæ, exanthemata, autumnalis æſtus, ignes, i
qualitas caloris,frigoris,ſereni & nubili cœli. R
rum & reptilium,eorúmque, quæ ex putredine
gnuntur,prouentus. Latibula refugiunt mures,

pæ,g

glires & similia, quæ sub terra viuunt.

Addita inter signa.

ulla interdum febris sensibilis: diastole minor, n systole: signa peculiarium humorum copo- :quitur color.

Diaria febris pestilentialis intra triginta horas :ficit, sentiúntque vires paulatim exhalare, sæ- ıe neque 12 bubo, neque carbunculus apparet: otum venenum in corde hæret. Alia febris in :tum diem protrahitur. Omnia bona signa fu- ta sunt. Cælum calidum, humidum, secundum os in Epid.

Vt cum debilior est natura, quæ aliqua ex parte sese ne- t exonerare.

Præseruatio.

Orpus vacuum sit excrementis, non plethori- cum. Obstructiones & adstrictiones declinen- vt benè transpiret.

Cognoscenda causa est. Nam si cadauerum hali- ıërem inficit, omninò procurandum, vt vel cre- ıtur, vel sepeliantur: deinde frequenti rogo aër ırgetur. Quòd si virus exhalat è terra, vt ex an- & specubus, omninò prȩcludéda via est, atque rcipienda flamma. Sed & aquarum stagnantiũ lentiúmque vapor declinari debet. Aëris verò ifera conditio multò maximè, cùm is & turbi- & meridionalis est, aut marîtimus, multo igni arte structo, qua venti importantur, deinde e- i compitatim domi & priuatim tẽperanda est. ıstat experientia Medicorum inspiratũ halitum is, esse antidotum cõtra pestem & putredinem. ta est historia Hippocratis. Cùm ex Aphricæ

Æthiopiæq; locis pestifer halitus per mediũ
Athenas inueheretur, cõsuluit ignes incendi, a
ita magna illa ciuitas lue vindicata est. Hoc
Empedocles Græcis & Acron quidã consuluit
sunt ignibus adhiberi 1 iuniperus, laurus, rosi
nus, myrrha, cinamomum, acorus, herbæ odo
lauendula, saluia, &c. Potest excitari aceto fum
vino & aqua rosarum, silice candenti, quem in
to immerges, & subinde extingues. Ac priuatis
bus multò magis eadem fiãt. Vestes quoq;, str
la omnia, vel santali fumo, vel aqua rosarum, a
milibus, quæ pòst dicentur, perfumari possunt
sæ & similia, acetum, &c. spargantur solo. Op
verò ac breuissimũ remedium secedere in sal
cælum, tenere corpus benè mundum & vac
excrementis, haurire aërem Aquilonium, qui
quilo ventorum saluberrimus est: atque fene
huic apertæ sint. Victus sit mediocris. Neque e
toleranda 2 fames & sitis, sed omnis inconti
tia vitæ fugienda est, alimento siccante ac refri
rante vsurpato, quódque putredinem arceat. Ita
vtẽdum & omphacio, & acetosa, granatorum
co, limonum, citriorum, citrangulorum. Acet
cappares, passulæ, cichoriũ, endiuia, in summa c
cunque vel acidula, vel subamara putredinem p
hibent. Quanquam in horum vsu ratio anni
tium temperamenti & aliorum ineunda est. E
tiam cur vino optimo, cinamomo, moscho, aliis
calefacientibus aromatibus vtamur. Auibus, pi
bus saxatilibus, fructibus, cerasis, prunis, vua &
Iunio mense vti oportet. Hyeme passulis & fi
bus siccis, pomis aut piris odoratis, amygdalis.

ia æstate, aqua rosacea: hyeme, vino odorifero
cari possunt.

Odorata istiusmodi spiritus reficiunt, aërem depurant,
cerebrum contra venenum roborant. Vsus commodus
atutino tempore.

Cibandi ratio talis ineatur. Sit euchymus cibus, minimè
mentitius, vel putredini opportunus: vt oua sorbilia, car-
uicularum. Vinum potui detur generosum quidem, sed
ım aqua laudabili. Quæ acida sunt, quia putredinem mi-
arcent, maximè commendantur. Plenior hic victus in-
tur, quia viribus metuitur. Adde quod fames præter-
quod vires exoluit, humorum etiam malitiam exaspe-
æsertim biliosis.

ercitatio 3 domi sit pro consuetudine: alioqui
iocris, aut in vicinis hortis, cælo benè puro, at-
vbi Sol non euerberat. Sit exercitij locus non
ectus, non decliuis, non vaporosus, in sublime
tus, quíque ab Aquilone potiùs affecto, aut eo
o, qui loco sit salubris. Aliis enim Zephirus, vt
æ: Aliis Subsolanus, vt nobis & Hyspaniæ salu-
r est. Quin & qui pestifer nobis Auster est,
tis partibus Aphricę salutaris est. Atque hinc sa-
es suos Etesias expectant. Vitentur colloquia
suspectis, abigantur canes, catti, eiusmodíque
alia. Exercitio verò corpus excrementis repur-
ır, puróque spiritu vegetari potest. Venus rara,
ris vita, & sine animi curis. Optimum verò ac
simum remedium commutare solum, & in sa-
e secedere.

Calorem enim natiuum auget, & commodè corpus eua-
Rhazes itaque commemorat in magna quadam pesti-
a peremptos fuisse omnes, pręter venatores solos. At mo-
a esse debet exercitatio, ne ex ea concitatiore augeatur
ratio, quæ corruptum aërem proliciat.

Somnus & vigilia pro consuetudine medio
Atque imprimis resiccandum corpus, hoc est, d
nanda plenitudo, & excremẽta sæpè purgãda
Itaq; vbi venæ tument, 4 vtile est aperta vena
quid sanguinis detrahere. Excrementa quotidi
purganda, reddita aluo molliori exercitio. Ac si
lis hebdomadibus 5 Ruffi pilulis vtendum est,
non vno modo à Græcis & Arabibus describi

4 Vbi plethora non est, sanguinem ad præcautione
trahere inutile est. At vbi plenitudo, mittetur quidem, se
ca quantitate, vt liceat larga, vrtynte propter pestem r
sitate.

5 Pilularum Ruffi hæc ferè descriptio est in Antidot
℞. aloës ℥.2. myrrhæ & croci ana ℥.1. finguntur pilulæ
vino aromatite. Crocus vires recreat: aloë immersos v
culo humores educit: myrrha putredinem inhibet. Preg
tibus non exhibentur, quòd periculum sit internecionis
ab amarore insigni. Non hæmorrhoïdas patientibus, qu
narum oscula aperiunt.

℞. aloës lotæ in aqua endiuiæ, vel acetosæ
myrrhæ, croci ana Gr. 15. cum vino al. fiant pil
6 Dosis ʒ.1. aut ℈.2. Sumantur ante cibum ali
tempore.

6 Antequam prehenderit pestis, minore quantitate h
lulæ dari debent, maiore verò, cùm iam inuaserit.

℞. 7 terræ sigillatæ, boli armenæ ana ʒ.ß. ex
co cyperi fiant pil.

7 In huiusmodi terra & bolo armena, tantum viriur
posuere veteres ad arcendam pestem, vt nemo vnquam
sus pestilentia interiisse, qui his antè sit vsus.

℞. aloës lotæ ℈. 4. boli armenæ ʒ. ß. croci. r

ana ℈.ß.

℞. aloës: croci ana ʒ.ß. myrrhæ ʒ.2. ex aceto pil. Dosis erit ʒ.1.

Alioqui impera pilulas duas communes.

℞. aloës ʒ.1. myrrhæ, ammoniaci ana ℈.1. aut
ioniaci æquum pondus cum aloë.

Bolus armena ad ʒ.1. in vino albo tenui & aqua
lossi, calendulæ, acetosæ, imperatur.

℞. aloës lotæ in aqua scabiosæ ʒ.2. myrrhæ lotæ
qua acetosæ, croci, mastiches ana drach. 1. fiat
sa. Meliores sunt, quæ aliquot iam diebus con-
æ, quàm quæ recentes, quia meliùs compactæ,
ientatæque sunt.

Pompeius in sanctuario, victo Mythridate, hoc
rit, nullo veneno lædi, qui hac antidoto vtere-
8 Nuces duæ, ficus totidem, rutæ folia. 20. salis
um: teruntur omnia, manè excepta deuoran-
aut conspersa vino manè ieiunus deuoret. Ex
io, Dioscoride, 9 Sereno. Aëtius alij tribuit,
m Mythridati. Ficus diuidatur, nucleus nucis
is indatur, folia quinque ruthæ & granum sa-
orrefiant leuiter in igne, conspergantur vino,
a deuorentur.

8 Galenus huius medicamenti meminit lib. 2. de fa-
it. aliment. Sed cur tantas vires habeat, non alioqui ex-
sit. Vt enim caricæ pingues & nuces obstructa liberent,
a putredini aduersetur, videtur tamen non vsque adeo
ax esse antidotus.

Sic enim ait Serenus.

Bis demum ruthæ folium, salis & breue granum,
Iuglandésque duas, totidem cum corpore ficus,
Hæc oriente die pauco conspersa Lyæo
Sumebat, metuens dederat quæ pocula mater.

Cucumeris siluestris radix in mortario terit
foliis tenerioribus semperuiui, apij, coriandri
triti. Mel additur, & puluis cinamomi aut 9.
piperis. Omnia mixta stanneo vase seruabis.
ieiunus castaneæ magnitudine ex vino tenui,
diluto aqua conuenienti. Poteris cum lue corr
versari, aut iam correptus statim sanesces.

Theriaca & mithrydatium nullis remediis c
Datur bis in hebdomada 10 à ℈.1. ad ʒ.1. ex liq
conuenienti. Quales sunt distillatæ aquæ, bug
borrag. melyssophilli, calendulæ, rosmarini, m
ranæ, absynthij, violarum, rosarū, citrei mali, li
num, acetosæ, portulacæ, cichorij, hyperici, e
raphani, aristolochiæ, gentianæ, laureolę, agri
niæ, marrhubij, hyssopi scabiosæ, tormentillæ,
parum, citrullorum, scordij, verbenacæ, iunipe
similium. Nam & herbæ per se, aut earum mac
tio, in vino, aceto, aut liquore conuenienti, qui
sti prodest, mirabiliter iuuant.

10 Iam correptis maiore quantitate datur, quia vi ma
vt morbus depellatur, quàm vt præcaueatur, est opus.

Alij 11 caput egressuro domo præmanditu
ni odori modicū ad ℥.2. superbibitur, atque ind
colluitur, eodémq; excepto manib⁹ facies ablui

11 Vnde allium theriaca rusticorum nominatur. Sed r
dij id genus prophylactici Practicis veteribus non pauci
probatur.

Vulgus enulæ radice in aceto priùs macer
deinde linteolo conuoluta, sæpéque inspirata n
bus rectè vtitur.

Vrina propria alij vtuntur.

tercoris columbini ʒ.i. trita ex aqua buglossi.
yrupus de acetosa, acetositate citri, limonibus.
℞.cuprosæ albæ bene lotæ in succo limonum,
cdatæ in eodem succo ℈.i. pul. tormentillæ, rad.
mni albi, gentianæ, enulæ, herbę turcicæ, scor-
na ℈.ß. fiat pul. detur cum aqua scordij.
n oleo scorpionum magna vis est. Nam si quis
ias temporum, manuum, pedum inungat, cor-
us prǽterea occiput, gulam, pectus & vicina bu-
i illinat, magnum auxilium sentit.
it oleum scorpionum ex scorpionibus in oleo
litis. Sed hoc melius. ℞. aristolochię, gentianę,
eri, corticum radicum capparum ana ℥.i. amyg-
rum amararum ℔. i. conquassata reliqua in
coquantur, & aqua, si vis, conuenienti, vel
gari. In colatura x. viui scorpiones immergan-
continea tur vas in furno pistrinali, vnde sub-
tus panis, benè clausum: deinde loco salubri
iecto assere reponatur. Vsus est, vt inde arterias
porum, manuum inungas.
Tapso barbaro magna vis inest. Nam id anima-
n natura docuit contra venena posse. Mustella
m decertans cum serpente, si virus sensit, statim
herbam quæritat & mandit, atque ita instau-
pugnam. Et experimento vulgi certum est suc-
n ex ea herba expressum in vino tenui & odoro,
n solum præseruare, sed liberare correptos.
Aqua è papauere rheade distillata maximè pro-
ur rusticis.
℞. electarij lætificatis Galeni ʒ.i. margaritarum
ndidarum ℈.4. ossis de corde cerui, coralli rub.
℈.ß. vnicornis Gra. 6. pul. pilularum commu-

nium ʒ.1. Omnia diſſoluantur in ſyrup. de lim-
bus & acetoſitate citri ana ʒ. 6. aquarum ſcab-
& abſynthij ana ℥. 2. fiat potus. Puluis per ſe
bolo armena miſceri poteſt, & in cochleari
cum vino tenui & odoro.

Coriandrum præparatum ieiunis, & à cibo
Lac, à quo extractum eſt butyrum.

Mannæ granatæ, mell. ana ℥.3. terebinthinæ
ß. pulpæ granati acidi ℔.ß. cort. citri condit.
℥.3. aquæ ſcabioſæ, melyſſoph. borrag. acetoſ.
ʒ.2. vini optimi ℔. ß. Per noctem diſtemper.
in liquoribus, poſtea diſtillentur in alembico.

℞. ſupradicti diſtillati ℥. 4. transfundantur
manicam Hippocra. cum cinamomi ʒ. ß. ſacc.
borraginati ℥.ß.

Ariſtolochiæ rotundæ, baccarum lauri, ge-
næ, myrrhę ana ℥.ß. Omnia trita excipiantur
Doſis ʒ.1.ß. cum vino aut decocto berberis, p-
larum & ſimilium.

12 Superſtitioſum eſt, & è regibus Perſa-
ſumptum. In hæmatite lapide inſculpatur h-
genibus flexis, cinctus ſerpente, vt dextra manu
put, ſiniſtra, caudam teneat: tum in aure in an-
capſula ſubiiciatur ſerpentariæ herbæ folium
inde lapis eadem capſula fideliter indatur.

12 Tale quippiam ſuperſtitioſum retulit Galen. de
Lemnia, in qua Dianæ ſacræ ſigillum eſſet impreſſum.

Oleum citriorum, ſeu ex eorum granis, lau-
tur: grana trita ex decocto berberorum & ſyr-
de limonibus.

℞. boli armenæ ʒ.1, vini ℥. 2. aquæ acetoſ.
ante ſomnum & ieiuno.

℞. theriacæ veteris ʒ.1. include in cæpa, & co- cæpam in furno pistrinali: vbi cocta fuerit, ca- n iniicies in vini granatorum aut berberis ℥.4. essionem bibes. Eadem cępa cum theriaca, suc- ormentillæ iniicitur, & addita quarta parte syr. monibus propinatur herba turcica.

Ouum vtrinque perforatur, tota substantia va- ur. In vacuam testam ℈.7. croci immittuntur. iecto per foramina bacculo tenui ouum tectum assatur dum vehementer caleat testa: hæc cum o ad summam tenuitatem teritur, tritis æqua- ondus, aut ʒ.1. theriacæ adiicitur & ʒ.2. grano- sinapi. Tota massa diuiditur in duas partes ales, vtranque partem in 7. 10. vel 11. pilulas aandam: si euomuerit, rursum dato alteras: si euomuerit, saluus est. Sed post dabis.

℞. saluiæ, hyssopi, lauendulæ, foliorum quercus, M.1. bulliant in pinta vini ad consumptionem m partium, vinum propinatur.

℞. mastiches ʒ.1. euphorbij ʒ.ß. spicæ ℈.1. fiat iis, detur ex aqua gentianę, scabiosæ, aut similis.

Aquarum endiuiæ, nenupharis, acetosæ ana ℥.1. eti ʒ.2. theriacæ ℈.1. vel ex aqua scordij eadem iaca propinatur.

℞. corticum citri ℥.ß. ficus duas: scord. berberis P.1. fiat decoctio in aqua calendulæ ad ℥.3. ex- tioni adde theriacæ ʒ.1. boli armenæ ʒ.ß.

℞. succi acetosæ depurati ℥.2. vini granatorum erberis ana ℥.1. theriacæ ℈.2. vel tryphæræ Sar- nicæ tantundem.

Ac perpetuò meminisse oportet, distinguenda r curandum calida à frigidis, vt rectè vtaris.

Frigida, sunt rosæ, viol. caphura, acetositas citri, num granatorum, berberorum, lac acetosum, tum, nenupharis flores, aqua rosarum, acetosa. Succus limonum, citrangulorum, omphacium.

Calida, moschus, lignum aloës, cariophyll.

Trochisci è caphura.

℞. tragacanthi albi, spodij electi, gummi a ci albissimi, seminis psylij ana ℨ.ß. sacchari c. liquiritiæ mundæ, semin. cucurbitæ, citrulli, tulacæ ana ʒ.1. penidiarum ℥.ß. caphuræ ℈.1. citranguli, panis sacchari ana quant. sufficit, trochisci. Dosis magnitudo lupini cum iulepo xandrino.

℞. sacchari rosati, triasantali, diatragacanth gidi an. ℥.1. fol. auri puri numero 5. margaritarũ, cynthorum, ossis de corde cerui ana Gr. 16. fiat

Boli armenæ ʒ.1. ex vino tenui, oxycrato, conueniente. Alij priùs abluunt: alij tritam spergunt aqua conuenienti, siccant, & tertiò ita runt ac siccant.

℞. terræ sigillatæ ʒ.2. terantur, superaffund vinum tenue odoriferum: siccetur: secund tertiò ita fiat. Deinde adde baccarum lauri trita ʒ.1. rad. ireos & tormentillæ ana ℈.2. cinamom ß. croci Gra. 6. cum acetositate citri fiant troc ponderis ʒ.1. Dentur cum succo conuenienti.

℞. boli armenę, vt suprà descriptæ & præpa ℥.1. rad. tormentillæ, tunici, diptamni, santalo rub. ana ʒ.1. rasuræ eboris, spodij, corticum citri ʒ.ß. marg. splendidarum ℈. 2. fragmentorum bini, granati, smaragdi, sapphyri, hyacynthi ℈.1. rasuræ cornu vnicornis ʒiß. fiat pul. Den

ſubtili diluto aqua acetoſæ. Alioqui addatur
ari albiſſimi in aqua roſarum, moſchata, vel
ırata. Diſſoluitur & ſiccatur. Doſis ad ℈.4.
ıpradicti pul.℥.1.ſacchari ℔.1.miſce. Deinde.
ucci acetoſæ & pomorum odoriferorum ana
ulliant vſque ad conſumptionem tertiæ par-
mper deſpumando: diſſoluto ſaccharo finge
ıſos pondei is ʒ.2.
l ad ſingulas libras ſacchari pone ʒ. 10. pulue-
facias conditum.
ſetæ nouiter tinctę ℔.1. immergatur per diem
u. roſar. acetoſæ, & pomorum redolentium
b.1. Deinde bulliat, donec aqua rubeat: in qua
. ſacch. ℔.3.& cùm fuerit debitè coctum, adde
ʒ. ſi bolos facere volueris: vel ſi opiatam, ℥.4.
oſſunt quoque pul. ſyrup. aut conſeruis miſce-
rup. de granatis acetoſis, dulcibus, limonibus,
cis, acetoſitate citri, de prunis, de ſucco acetoſę,
bes, berberis, de ſucco cucurbitæ, de pomis o-
eris, roſar. violatus. Iulep. de bugloſſ. borrag.
ſſophyllo, roſatus, viol. de aqua viol. borrag.
oſæ, pimpinellæ, ſucco cydoniorum.
nſeruæ ex iiſdem, & confectiones commodæ
rantur pro diuitibus.
boli armenæ, vt priùs ℥.1.ß. cinamomi ℥.1. rad.
mni & tormentillæ ana ℥. ß. radicis tunici, co-
lrorum præparatorum ana ʒ.3. rhabarbari ele-
.2.ß. zinziberis, terræ ſigillatæ, corticum citri,
lbi & rub. corall. rubri, ſantalorum citrino-
, limaturæ eboris, margaritarũ ana ʒ.2. carabe,
is ana ʒ.1. ſeminum acetoſæ, endiuiæ, portula-
podij, ligni aloës, oſſis de corde cerui ana ℈.2.

ſetæ combuſtę ʒ.ß.auri & argenti limatorum ℈.1.ambræ Gr.6. ſpicæ nardi Gr.4.moſchi Gr. inſtar loci, moſchi, caphuræ Gr.6. Si addatur cornis ℈.1.melius fuerit.Fiat puluis.Diuinus a latur à Sarracenis.

℞.tormentillæ,diptamni,tunici an.℥.ß.ſem. li,boli armenæ an. ʒ. 2. oſſis de corde cerui, c albi & rub.trium ſantalorum an. ʒ.ß.rhabarb 1.ß.ſpicę nardi.Gr.4.caphuræ ʒ.1.

℞.cinamomi vnc.ß.zedoariæ drach.2.boli nę prępparatę drach. 6.ſem. acetoſę & citri,co citri ana drach.3.rad.tunici, diptamni, tormen limaturæ eboris ana drach.1.ß, oſſis de corde drach.1.fragmentorum ſmaragdi, rubini,gran ſapphyri ana ℈. 1. fiat puluis qui incorporetur conſeruę acetoſę & bugloſſ.an.℥.3. ſacchari ℔ vel ℔.2.

Paruulis verminoſis.

℞. centonici in aceto fortiſſimo per diem in boli armenę in aqua abſynthij infuſę an.℥.1. diptamni,raſuræ cornu cerui adusti, ſeminis c an.drach.2.ſem. citri,corticum citri,radicis tor tillæ,tunici,terrę ſigillatę,margaritarum ſplend rum,coriandri pręparati ana drach.2.ß.fragme rum ſapphyri,ſmaragdi,hyacynthi,granati an. 1.corall.rub.ʒ.ß.ſetę combuſtę,ſem.plantagini ℈.2.oſſis de corde cerui, raſuræ eboris an. drac vnicornis ℈. 1.ambræ drach.1.fiat pul.detur ſto cho vacuo cum aqua portulacæ,vel vino lymp cum aqua acetoſę vel portulacæ : lactantibus modico lactis.

℞.ſem. iuniperi drach.2.ß. cariophyllorum,

acis moschatę,zinziberis,zedoarię ana drac.2.
sque aristolochiæ, rad.gentianæ, tormentillæ,
mni,tunici herbæ, rad.enulæ ana drach.2. sal-
uthæ,balsamitæ, pulegij ana drac.1. baccarum
doronici Romani,sem.acetosæ,sem.citri,cina-
i,macis, olibani, boli armenæ, terræ sigillatæ,
ij, ossis de corde cerui,rasuræ eboris, margari-
n,fragmentorũ saphyri, smaragdi, coralli rub.
aloës,santali rub. & moschatellini ana vnc. ß.
eruæ rosarum, bugloss. nenupharis, theriacæ
.1.panis sacchari ℔.3.fiat electarium cum aqua
um & scabiosæ.

rad. tormentillæ recentis ℔.1.rad. enulæ ℥.4. *Aqua mirabilis ad pestẽ quæ describitur à Gainerio libello de Peste capite de bezoardicis.*
is herb.betonicæ.& diptamni an. ℔: ß. aceto-
m seminibus ℔.2.vel acetosæ vnc.xx. seminis
lem ℥.4. buglossi & borraginis cum floribus
ub. siluestrium ana ℔.1.pimpinellæ & scabio-
. ℔.ß. succi limonium ℔.1.theriacę ℔.ß. aquæ
ex optimo vino factę & sæpius distillatæ ℥.2.
li albi & rub.spodij,ben albi & rubri,marga-
um splendidarum ana vnc.1.ß. ossis de corde
i vnc.1. rasurę eboris ℥.ß.croci drach.2.caphu-
nc.2.foliorum auri ℥.ß.folia auri in porphyro
narmore plurimùm agitabis cum modico mel-
t omnino coniuncta sint, & repone in ampul-
itrea bene clausa cum aqua vitæ. Sic dimitte
dies 15. Item margaritas tritas repone in alia
ulla cum supradictis, libra succi limonum, be-
bturetur per 15.dies. Radices optimo vino la-
tur, terantur, deinde siccentur cum herbis &
ibus loco bene mundo in vmbra.Reliqua om-
reponantur in vase vitreato, & superfundatur

aqua vitæ,ſuccus limonum &c.bene obturan
quid exhalet. Vas fouea tripedanea ſepelies,
ſit humidus,calce viua inſtratus, cui inſideat v
Deinde circundetur & cooperiatur vinaceis,
mo equino,aut vaccino omnino tegatur. Tu
fundatur aqua, vt par ſit humiditas loci. Illîc
mitte 12.dies. Sed ſæpè,vt quarto quoque di
nacea & fimum commuta. Tota materia tra
natur in alembicum vitreum bene ſigillatur
quid expiret. Fiat diſtillatio lento igne, & fir
mo. Aqua rurſus iniiciatur in relictum magn
iterum diſtilletur,ac tertiò ſine fæcibus diſtille
balneo mariæ.Reponatur fideliter vaſe vitreo
ſis cochleare vnum.

Geſtata proſunt,carbunculus,rubinus,gran
Hic, etſi non in pretio ſit, aliis generibus præſ
dus,ſapphyrus,hyacynthus,agathus,&c.

℞.aceti albi ℥.6. aquæ roſ. & violarum an. ℥
caphuræ ℈. 1. moſchi Gr. 1. ß. caphura & moſ
conterantur,cum ſpongia ſæpè odorentur.

℞.roſ.rub.℔.3.viol.℔.1.aceti fortiſſimi ℔.
phuræ ʒ.3.moſchi ℈.2. conquaſſentur omnia ſi
& ponantur in alembico vitreo, diſtilientur.Q
diſtillauerit iterum ingeratur in magma, & rı
diſtilletur. Loco roſarum & violarum, ſi rece
haberi non poſſunt, imperabis roſa. & viola
an.℔.1. aquarum earundem an.℔.ß. Poteſt cc
citri adiici, & moſchus & caphura minore doſ
men immitti, cum eadem calet. Diſtillata ben
ponatur aqua, & inde facies abluatur, & ſpo
imbuta ſæpè inſpiretur.Poteris quoque addere
bræ,ligni aloës an.ʒ.2.aut ſolas aquas condire

i aromatibus, deinde commiſce aceto albo.
ed quia fortaſſe maculas faciei mulierum in-
nt.
. lithargyri argenti ℔. ß. optime teratur, de-
atur in ℔.2. aceti albi optimi vſque ad con-
tionem medietatis, ſemper cum ſpata com-
ndo. Deinde per filtrum diſtilletur, & in vaſe
mundo reponatur.

Deinde.

.caphuræ ʒ.3. aluminis rochæ, boracis ana ʒ.
ſchi Gra.4.terantur omnia: quibus adde olei
ri ℥.1.ß. Et omnia pone in ℔.2.aquæ roſarum.
ant ad conſumptionem tertiæ partis, ſemper
miſcendo, & poſtea per filtrum diſtilletur, &
pulla bene clauſa vſui reſeruetur.
omum hyeme ita parabis ℞. ſtyracis calami-
orticis citri ana ʒ.2. ben albi & rub. menthæ
cariophyll. ligni aloës, cardamomi, valeria-
lami aromatici, myrtillorum ana ʒ.1. ſantalo-
citrinorum, maſtiches, caphuræ ana ʒ.1.ß.ma-
nucis moſchatæ, cinamomi, ambræ ana ʒ.ß.
hi ℈.1.ladani puriſſimi ℥.3.ß.cum aqua melyſ-
yll.fi.pomum.
Eſtate vero ſic. ℞. florum nenupharis, viola-
,bugloſſi, roſ. rub. ſantalorum rub. & citrino-
ſpodij ana ℥.1.ß caphuræ ʒ.3.corticis citri ʒ.2.
is,nucis moſchatæ, maioranæ,calendulæ,mar-
j, ſtyracis calamitæ, cardamomi, maſtichis,ze-
riæ,ligni aloës,cubebarum ana ʒ.ß.ambrę ℈.1.
chi ℥. ß. ladani ℥. 3. conquaſſentur cum aqua
r.Poſtremo addatur ambra & moſchus,fiat po-
n perforatum.

℞. salis communis vsti, marmoris albi, p
cis, corallorum alborum ana ʒ. 1. corticis cit
ʒ.1.ß.masticHis drach.1.moschi Gra.4.fiat pul
tilissimus.

Multa alia id genus remedia ad præseruatio
faciunt, de quibus Practicos consulere potes.

CVRATIO IAM COR REPTORVM.

VIdendum imprimis, an venenum cor app
Celer enim morbus est, & qui naturam in
nato obsessam perimit derepente.

Videndum etiam ánne vitalis facultas def
Initiò ergo vtrúnque præstandum est, tum iis
antidota sunt, tum motu, frictione & simil
quæ foras euocant. Sed quia aliquantùm vi
motu, & frictione spirituum inanitio fit, ha
da perpetuò vitæ ratio. Nam vt naturalis &
malis facultas integræ sunt, vitalis concidit.
tiò igitur detur aliquot supradictorum antid
rum. Vel.

℞. rad. tormentillæ, betonicæ, dictamni,
tianæ, morsus diaboli, cum rad. & herba croc
ʒ.1.fiat pul. Dosis ʒ.2.cum vino aqua rosarum l
phato. Et vt sunt vires, distillatum cum vino
natorum, berberorum, aqua tormentillæ, &c.
pressiones, colatitia, alterata, vt dictum est. Tu
vacuatione cogitandum.

Phlebotomia, si omnia permittunt. Alioqui
gatio, vt in humoribus.

15 Elle

llebori ʒ.1.pomo concluditur. Pomum con-
tur ſtuppa, aqua roſarum priùs madefacta &
ſſa,& ita in cineribus coquitur. Abiicitur hel-
us.Pomum cōſperſum puluere aliquo ſalutari
fortioribus quidem : nam debilioribus ſecũ-
mo iterum coquitur. Secundum pomum da-
ilep è vino granatorum, berberorũ,aqua hor-
um ſaccharo,ex aquis intybi.Aqua ſaccachara-
n iulepo violat.aromatizato pul.ſupradictis.
us è media materia,qui facilè coquatur.
r obiectus aut ſalutaris ſæpè commutatus,vt
e molle,&c.Somno abſtineat,niſi vires diſſo-
videantur.

Auicennæ familiare hoc erat ad peſtem alexiterium.

.aquæ roſarum ℥.2.vini albi, aut clari, tenuis,
iferi ℥.1. boli armenæ tritæ ſubtiliſſimè ʒ.1. Si
nat,malum eſt.Sed abluatur os vino. 14 Dein-
petatur antidotus. Debet enim,vt etiam non
mat, ſæpiùs iterari. Quanquam qui retinent,
euadunt.

Vel:℞.raſuræ cornũ vnicornis gran. 6. ſyrupi de limo-
℥.ß. aquar. oxalidis & ſcabioſæ ana ℥.1.ß. detur potio.
eribus mythridatij ℈. ij. cum ℥. iij. aquæ oxalidis ſuffi-
.Hæc ſubinde repetenda à purgationibus, aut iniectioni-
uia veneni frangendi, abſumendi, fugandi & educendi,
r cura eſſe debet.

lyſteribus,balanis lenibus, 15 catharticis, quo-
aluus lenienda.

Longiùs progreſſa peſtis catharticis oppugnatur vehe-
tioribus,etiamſi illa humores conturbent,& hoc nomine
antur omittenda:leuioribus enim non cedit. Verùm ne-
ſt periclitatores Empiricos conſectari:quorum alij anti-

monium præparatum ad grana 4.vel 5.cum conseru. bu
rosarum,aut ouo sorbili exhibent: alij dacrydium ad gr
7.cum ʒ.1. theriacæ: vel pulueris mercurij calcinati ʒ.ß
aqua cardui,aut conserua, vel opiata cardiaca.Hæc enim
percathartica sunt,& naturæ infensissima. Itaque si prom
humores educere velis,sic præscripseris.℞.cath.ʒ.6.aga
chiscati ℈.2.electar.diacarthami.ʒ.1.ß.syrup. acetos. sim
℥.ß.theriaces ℈.1.cum aqua lupuli,aut scabiosę,vel vino
f.potio. Vel. ℞. diapruni solutiui & electar. de succo ro
ʒ.2.syrup.de limonib.℥.ß. trochisc.de caphura ℈.1. cum
scabiosæ & cardui f.potio. Vel.

℞. cathol. senn. & rh. dupl.ʒ.6.confect. hamech ʒ.2.
diamargar.frigid.℈.2.syrup.de scolopend.℥.ß. cum aqui
glossi & borraginis f.potio.

16 Epithemata cordi ex aqua rosarum, viol
bugloss.&c.cum aceto, vino granatorum, caph
santalis,&c.& modico vini.

16 Hæc epithemata tum cordi, tum hepati admouen
℞.aquar.bugloss.scabios.card.bened. ana ℥.4.aceti rosac
ʒ.electar.de gemmis ʒ.ß.caphuræ,ossis de corde cerui ana
theriaces veteris & mythridatij ana ʒ.1.croci gran.4. Mis
tur omnia pro fomento cordis tepido, cum spongia, vel
teolo,vel panno scarlatæ.Item. ℞.aquarum cichorij. ox
& rosar. ana ℥.4. vini granat.℥.3. aceti rosacei ℥.1. puluer.
rall.rub.& santal.omnium ana ʒ.ß. Misc. pro epithemate
patis. Non sunt frigida imponenda, non quæ recipiant
stringentia multùm,quia hîc repellere noxium est. Cæter
ad roborandas recreandásque vires conferent electar. vel
piatæ,ex diamargarito,diarhodo,aromatic.ros. conserua
gloss.cichorij & simil.

DE BVBONE

Febri pestilenti aliàs superuenit bubo, vel etia
eam antecedit, aliàs succedit eidem. Ante febr
bubonem enasci optabilius est, quia naturæ vale
tis significationem affert.

Constat experimento phlebotomiam nocere
eunte bubone, & vtendum attrahentibus, cu-
itulis, cauteriis, potu bezoardico, frequēti qui-
, si reuomant. Iteretur tertiò.
'helebotomia nisi quid, dissuadeat, à vena ce-
ica, si sub auribus sit bubo, vel extrema manu,
b mento: aliàs ab eadem: deinde à venis lin-
fiet. Si sub alis, à media: si in inguinibus, à sa-
ia, sciatica extremorum pedum secundum re-
idinem. Ita & cucurbitulæ. A venæ sectione vi-
r somnus, ne venenum intrò rapiatur.

Bezoardica.

Laudatur plurimùm theriacæ ʒ.1. Cæpa cauata
coquitur, & apponitur loco.
Alij ita coctam cæpam aceto immergunt. Alij
granatorum, & syrup. de acetositate citri ana
ß. atque ita succum exprimunt: cúmque ʒ. 2.
æ tormentillæ, vel succo propinant: materiam
plastri modo buboni apponunt.
℞. Valerianę ℔.ß. rad. ebuli. ℥. 3. lybistici cum
℥. 1. Bulliant in aqua & oleo chamęmel. ana
ntùm sufficit. Deinde pistentur cum dicto oleo,
uperponantur, vel addatur radix diptamni.
Diachyl. ℥. 2. ammoniaci, galbani ana ℥. ß. cum
o Scorpionum incorporentur.
Vtendum quoque sanguisugis, cucurbitulis cum
rificatione, &c. Alij omninò circuncidunt, & ex-
iunt.
Cauteria, si vires valent. Tenaculis etiam can-
itibus extrahunt.
Calcis viuæ ℔. 2. cineris purgati & cribrati, alu-
nis rochæ ana ℔. ß. de quibus fiat lixiuium. Sed

ita vt materia induretur, quantitate paruæ aue vnguento alicui misceatur.

Catelli, 17 gallus, &c. Pulmones animaliu

17 Vt si viua hæc animalia per medium dissecentur, lidè applicentur. Alij panem è clibano calidum admo aut denique tale aliquid aliud, quod cutis corporis spi relaxando fuliginem, aut virus educat.

Scabiosa teritur. Tribus horis retenta ca nem curat. Lysimachia similiter.

Cum oleo de Scorpionibus anagallis ma tur: addatur aliquid myrrhæ aut veteris theri Alioqui maturandum apostema. Maturatum gitta aperiendum, vel theriaca veteri, qua p acuitur, & mollius est apostema. Siquidem via sit puri, fiat apertio ad modum folij my vel oliuæ. Caueantur venæ, arteriæ, nerui. S parte si dolor oriatur, lana in oui albumine in cta ponatur. Sic per diem maneat. Si dolor con gat, deterge priùs, & intinge in oui liquore, & dico olei rosacei.

Eschara tollatur, modico butyro, oui vire farina triticea mixtis in vncia olei rosacei, & vi lus oui simul agitetur.

Carbunculus.

Carbunculus à melancholico sanguine est, lut clauus quidam paruus, qui malignior fac pustulas quasi ab igne vrendas, escharam, ardore dolorem intolerabilem facit, rubens, viridis, nig Parui, oblongi deteriores, vicinia liuet, ardet in p tibus carnosis & vicinis nobilium.

Bezoardica. Emittantur fœces ventris, mitta sanguis etiam ad lipothymiam, habita semper

virium, &c. Scarifica punctim: emplastrum ne medio malaxatur cum succo plantaginis, betur, vt & cætera, quę discutiunt modicè & gerāt. Vel ex plantagine, lentibus, pane cibario is in aqua. Granata acida aceto cocta ad putriem, & linteolo extensa, initio ac statu.

Liliorum radix recens emplastri modo: desuperpone folia caulium, betę, &c.

Hoc Galeni emplastrum est 14. Meth. Non vsqueadeò tur: quia metus est ne vi adstrictoria materiam venenatrò regerat. Attamen si carbo parum caleat, parum doārum rubeat, apponetur.

onus armentorum fimus, siccus ex aqua subs.

Quidam practici maturant. Galen. prohibet vti nouentibus, quia non maturant, sed putrefa-.

Scabiosa, cauda equina, Sapphyrus circumagiarbunculo, deinde retinetur è directo. Alber-Magnus multos carbones vidit vnius sapphyri tione curatos. Tapsus barbatus, Theriaca, Mylatiũ. Sed remedia celeriter exarescunt. Subitaque commũtanda.

Sanguisugę, gallinę.

fensiua circa locum. ℞. ol. ros. ℥. 3. aceti ros. ℥. 1. armenæ quantum sufficit ad inspissandum.

. vnguenti populei, olei rosati & myrtyllorum ℥. 2. vini granatorum ℥. 1. ß. boli armenę, terrę atę ana quod sufficit.

Possunt emplastra malaxari cum succo plantas.

Cotula fœtida trita circumponitur.

Supra verò ſtercus humanum calidum,vel v
lus oui recens agitetur cum ſale benè trito.

Naſturtium vel vrtica cum ſale teratur,& n
xetur cum ol.liliaceo.Allium tritum per ſe,vel
pipere,& auellanarum nucleo, detracta pelle.

Terebinthina cum nitro,carne paſſularum,
ſale vel ſtercore paſſeris,columbarum.

Mel & ol.cum ſale trito cocta,

Cor turturis recenter detractum & deuora
ſingulare remedium. Fotus ante ſcarificatione
alia. Chamæmeli ℥.3. ſpicæ Celticæ ℥. 2. maio
℥. 2. bulliant in aqua,cum ſpongia fiat fotus. D
de ventoſæ affigantur cum multo igne. Fiat i
fotus,tum ſcarifica punctim, & cucurbitula a
natur,vbi res vrget.

FINIS LIBELLI DE PESTE.

ANTO. VALETIVS LECTORI.

MEcum forsan mirabere, Lector, his in Hollerij c[...] mentationibus multa paßim occurrere, quæ libr[...] internorum curatione affectuum inserta liceat comperire. [...] intelligas velim istam sibi ἐπανάληψιν primoribus [...] medicis communem esse, quæ ad optimam medendi ration[...] viam parat longè fideliorem. Quod enim loco vno aut ali[...] breuiter, & haud satis explanatè traditur, id subinde rep[...] tum magis innotescere consueuit. Addo quod (quantum [...] laceris, &, veluti Sibyllæ foliis, huc atque illuc dispersis [...] thoris chartulis deprehendi) nunquam mens fuerat hæc eu[...] gare: quæ si fuisset, & auctiora multò dedisset, & reliqu[...] elimatiora. Qualiacúnque verò sint, si aliquando tibi plac[...] runt, nunc facta meliora non minùs probaturum speram[...] Periochas autem libuit appellare, quòd compendiariam ad G[...] leni libros κατὰ τόπους doctrinam complectantur. Vale.

IACOBI HOLLERII STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI,

Ad libros Galeni de Compositione medicamentorum κατὰ τόπους.

PERIOCHE I.

AREa genus est Alopeciæ, & Ophiasis. Vtriúsque causa vitiosum alimentum capillorum. Ophiasis familiaris pueris, ab occipitio incipit duorum digitorum latitudinem nō excedens : serpit ad aures & fron- donec vtrísque fines, quasi caput & cauda, nittantur, vt serpentem repræsentet: vnde no- Sponte sua aut leuioribus remediis curatur. ecia magis accidit adultis, difficiliùs curatur. áque, quod omni modo marcescit & emori- tima pellicula capitis, vnde cōspersa, glabrea- i primùm extenuantur, deinde excidunt. Lo- spers cruoris apparet, qui si configitur, sangui- liquidum & malè olentem reddit. Alopecia ualibet figura serpit. In capillo & barba vter- ffectus differentias habet, quia vel incipiunt, cti sunt, vel iam inueterati. Inueteratorum si-

Alopeciæ & ophiaseos causa.

Alopeciæ & ophiaseos inueteratæ signa.

gna, cutis densa, subpinguis, in totum glabr
quæ fotu, frictione, exasperatione non rubesci
ægerrimè curatur.

Curatio.

IN ratione vitæ, purgatione totius corporis,
do capitis cura quadam per frictiones, & si
circa caput, topicis remediis, tota consistit cur
Rationem vitæ præscripsit Asclepiades abstin
vini, leguminũ, lacticiniorum, casei, carnium &
rum, quę vel plurimùm nutriunt, vel flatus & v
res gignunt. Exercitium sit moderatum, rarum
neum, rarus sudor, alimenta, quæ parũ nutriun
nuem succum & bonum gignunt, atq; omnin
Purgatio. pugnant vitio. Purgatio corporis, vt est vitium
morũ in pituita, pilulæ coccię, assaieret, turbith
ricus, puluis hieræ diacolocynthidos, diaphœr
diacarthamũ, qualis erit hæc dosis. ℞. pilularũ
ciarũ ʒ.ß. pulueris hieræ diacolocynthidos, ag
ana ℈.1. cum expressione ℈.1. turbith gummosi
si in oxymelite, fiant pilulæ. Poterit loco agarici
quid misceri diacarthami. Diaphœnicum au
dabitur ad ℥.ß. Vigẽtibus ætate poterit tamen
addita ʒ.1. diacarthami, aut expressione ʒ.1. pulu
hieræ diacolocynthidos, aut ʒ.2. agarici. Infusio
fiant in oxymelite. Vbi verò bilis vitium gignit
mur pilulis aureis, elect. de succo rosarũ, diapr
laxatiuo, rhabarbaro, myrobalanis citrinis. Aug
tur vis eorum medicamẽtorum duobus, tribus
quatuor granis dacridij. In Melãcholico succo p
lę de fumo terrę, de lapide lazuli, diasenna, cõfe
hamech, electariũ Indum. Horum vis augetur
iecta infusione ℈.ß. ellebori nigri, aut ℈.1. Iam v

m humorum ex colore cutis, temperamento
s tum corporis, tū capitis,& anteacta vita de-
endes. Caput seorsum purgabitur, errhinis, &
hlegmatismis. Cura circa caput eiusmodi est.
ùm caput rade, ídq; sępius quotidie, vt malum
ontumax: rariùs verò, vt est leuius: deinde per- *Quæ cura capiti adhibenda.*
bis linteo aspero, foliis ficus, ósse sepiæ, vrticæ
, pumicæ. Perfricabis autē molliùs, aut duriùs,
t malū contumax: atque in contumaci ita per-
bis, vt inde cruor moueatur. Vtemur quoque
ismis, punctionibus ex articulis, scarificationi-
& cucurbitulis, quæ omnia pro magnitudine
temperanda sunt. Herbis manè & vesperi, vel
æpius in graui affectu. Atque hæc ante cibū fa-
da sunt. Sequitur vt topica adhibeas, in quorū
ioc videtur, vt non solùm illinantur, sed diutiùs
cando imbibantur, vt altius in profundum sub-
: quod in omni affectu faciendū est, vbicúnque
uentis vtimur. Medicamenta è pinguibus, &
icamentis aridis in puluerem tritis, natura acri,
ium partiū, quæ humorem vitiosum discutiāt,
imentum regenerādis capillis attrahant, atque
alefaciāt, vt neque vrant, neque prætermodum
cēt cutem. Pinguia sunt oleū cariynum, anethi-
n, sinapinū, terebinthinum, & alia, quæ scripta
enies cap. 2. de attrahentibus libro 1 de materia
irurgica, adeps viperæ, ranarum, axungia vetus,
præcipuè derasa axibus rotarū, & alia quæ eodē
ite scripta inuenies. Viscū quernum, gummi e-
. terebinthina Veneta, vel vulgaris, fæx ampullę
ernariæ, pix liquida aut sicca, sed oleo liquefa-
, ceratum picatum, resinarū, galbanum, mel enu-

latum, diachylum, Ireatum, ceratum de Vig
similia oleo soluta. In pinguibus puluisculi exc
tur è materia prædita ea facultate, quæ dict
Medicaméta hæc sunt, euphorbium, thapsia, a
nicum rubrum, puluis angelicus, aut mercurial
thymalorum cinis, nasturtij semẽ, sinapi, eruca
phur, borax, nitrum, arundinis cortex & radix
ratrum, radix ari & aristolochiæ, cinis musca
murium, ranarũ, scarabeorum, ostreorum, sal
piscium, amygdalarum amararũ, atq; hæc vru
quòd vstura adstrictionem relinquant, & ten
tem partium acquirãt. Eodem modo erinaceo
cinis, stercora volatiliũ, murium, fæx cremata;
aceto tritum, cortex auellanarũ, ficus cremata,
tharides vstæ, vsti scarabei. Sit autem proportio
rum medicamentorum tritorũ ad pinguia sub
drupla, subsextupla, suboctupla, subdecupla,
duodecupla, quale fit. ℞. euphorbij ʒ. 1. olei lau
℥. 1. ß. Hîc subduodecupla ratio est. Quòd si tant
1. olei miscueris, suboctupla: si solã semũciam,
quadrupla. Bis in die hæc medicamenta illinur
vel eò sæpius ea ratione, quæ prædicta est, cũ ra
frictione & ceteris. Medicamentũ fortius dolo
& ardorem excitabit: imbecillum nihil immuta
cutem moderatam moderanter calefaciet, & ve
pruriginem quandã commouebit. In malignis
fectibus & cõtumacibus, fortioribus vtendũ er
sæpius repetitis. Leuioribus, leuiora: mediocri
mediocria miscenda sunt. Hoc erit forte. ℞. gun
elenij ℥. ß. axungiæ veteris lotæ ex aqua vitæ in
℥. 2. olei è terebinthina & laurinian. ʒ. 6. Liquefia
mul omnia, & probè misceãtur in calidis cinerib

de insperge euphorbij subtilissimè triti, thap-
na ʒ.j. sulphuris viui, seminis sinapi ana ʒ.ß. ci-
tithymali, & cantharidum ana ℈. j. Hîc ferè
boctupla proportio. Fortiùs erit, si imminue-
odum pinguium, vel auxeris modum pulue-
Clementiùs contrà, si pulueres minueris, vel
ris pinguia. Eadem ratione ex descripta mate-
nfinita pharmaca miscebis.

De profluuio capillorum.

Morbo sæpiùs, rarius sine morbo capilli de-
fluunt, partim inopia alimenti, partim rari-
cutis. Hîc ergò vsu alimentorum salubrium & *Victus.*
iymorum regenerandis pilis materiam com-
bis: cutem adstringes medicamentis, quæ mo-
calefaciant, & leuiter adstringant, atque ita
oborent cutem, & poros constringant. Cali-
a alimentum capillorum in halitum discutiũt.
e nimium adstringunt, eandem materiam re-
unt, & sæpe etiam, nimium adstringendo, vias
rcipiũt futurarum, per quas vapor inutilis quo-
e exhalat. Atque ita retentis excrementis dolo-
capitis, fluxio in nares, fauces, & reliquum cor-
commouentur. In vsu medicamentorum sub
men quidem & hyeme detondendus pilus est:
estatem & æstate ipsa omninò radi debet. Ve-
s ante balneum, & à balneo medicamenta illi-
ant. Nunc exoleta consuetudine balneorum, v-
urfotu ex decocto absynthij, stæchados, sarmẽ-
um vitis, & vocatarum capillarium, adiectis in-
dum myrthi foliis. Coquenda in æquis partibus
æ & vini rubri. Medicamenta iusta consistentia
oportet, neque tam crassa vt inhæreant, neque

tam liquida, vt defluant. Iusta est mellis crassi
Hyeme paulò calidiora & liquidiora tãtùm
so pilo: contrà æstate. Olea conueniunt rosa
myrthinum concoctum omphacio, extremit
rubi & rerum huiusmodi, quæ adstringunt,
his calidiora oleũ de absynthio, de spica nard
stinum. Medicamenta oleis miscentur, vt lada
herbæ vocatæ capillares, grana myrthi, semen
sicæ, mastiche, & alia id genus. Singulare hoc.
lytrici, capillorum veneris ãn. M. ß. foliorũ m
rosarum, absynthij ãn. P. 2. decoquãtur in ole
cis & vini rubri austeri ana quart. 3. donec v
consumptum sit. Omnia colentur, exprimantu
pressum oleum reponatur. Iam, ℞. huius ole
ladani ℥. 1. ß. mastiches ℥. ß. ladanum & ma
subigantur in mortario pistillo calido, paulat
leum infundendo, deinde consperge, & prob
sce pulueris capillorum veneris ℈. 4. Aliud.

Olea capillorum profluuium sistentia

℞. ladani ℥. 2. subige in mortario, calido p
lo, paulatim infundendo vinum austerum, d
mollescat: deinde misce duplum olei conue
tis. Aliud.

℞. ladani, absynthij ana ℥. ß. baccas iuniperi
& ligatas linteo: deinde per dies quinque mac
tur in oleo conuenienti: exprimatur linteum
leum. Hoc illitum, & profluuium pilorum pr
bet, & furfures. Item brassicæ cinis oleo myrt
miscetur ad mellis consistentiam: similiter abr
num in puluerem tritum, & hoc quoque Græc
Arabibus probatum.

℞. corticum cannæ & auellanarum vsta
granorum myrthi ana ℥. ß. absynthij, gallarum

ferantur omnia in puluerem: misceantur oleo
illorum, donec fiat mellis crassitudo & consi-
ia.

De tinctura capillorum.

Anities fit consensu Philosophorum & Medi- *Canitiei causa.*
corum non à siccitate, sed humiditate cruda,
n natiuus calor non concoquit, externus cor-
pit atque putrefacit. Naturis humidioribus ce-
is ex anteriore parte capitis, quæ humidior est.
viuunt capite plurimùm operto, rarò detecto
erflato, aliquando ætate, nonnunquam morbo,
præcipuè vitiligine, in hanc sæpiùs incurrunt.
busdam de repente pilus exalbuit vapore hy-
gyri, aut cura graui. Habenda itaque cura, vt
i caussa cognoscatur. Purgandum corpus, si-
dem egere videatur: & vt nigrescat pilus medi-
ientis duorum generum vti licet, calidis: quale
ipud veteres Cedrium oleum ex Cedria, pix li-
da oleo mixta. Aliud genus medicamentorum
eum est, adstringit & habet aliquid tenuiū par-
n permixtum, vt in profundum penetret. Sed ab
um vsu constrictis spiraculis capitis, per quæ va-
es exhalāt, frigidi morbi capitis, corruptelę den-
m, fluxio in pulmones & reliquum corpus, ta-
, mors aliquando insequuntur. In vsu melius est
mùm extergere caput. Veteres vtebantur terra
molia. Nos sapone commodè vtemur: ac sapo
mmodè poterit confici ex consuetis seuis, ouillo,
prino, hircino, pice liquida addita, lixiuio parato
iis, quæ partim detergent, partim nigrefaciunt, vt
ineribus corticum salicis. Diuitibus poterit con-
i sapo moscho & ambra; quam ambram griseam

vocant,atque intermiſceri atramentũ ſutoriu
gretam vocãt,aut puluis lapidis nigri,quo iam
ſim calceos denigrant,& illuſtrant. Denigrat
& aſtringit.Aliquid quoque atramenti impre
vernicis,vt magis hæreat ſapo. Item pectine
dum ſtãneo,plumbeo,corneo intincto medic
Simplicia ad nigrorem capillorum. tis, quæ nigrefaciant. Capparis cortex aqua
quitur,vt Dioſcorides:lacte aſinino, bubulo,v
chigenes:vel(vt alij)coquitur ad tertias dum p
ſcat,atque ita illinitur.Similiter cortex radicis
quam ruſtici (houx) appellant, coquitur dum
treſcat. Decocto tergetur caput, cortice verò i
tur. Item myrthi nigræ folia , ſemina betæ,fo
cus nigræ, mori nigræ, nucamenta ſeu catuli n
cortex fructus nucis nondum maturæ , cortex
cis,faba fabacea,galla,ſumach,cinara,ſuber ari
plumbum vſtum,excremẽtum ferri. Alia coq
tur in aqua pluuia,quædam in aceto. Succus ex
exprimatur: alia terũtur in puluerem:quædam
mantur, vt inde fiat lixiuium. Sunt ex veter
Medicis,qui præcipiant priùs caput radendum
enim meliùs ſubeunt intrò medicamenta. Ex t
in puluerem & ſucco aliorum fit mellis craſſit
Flauos capillos quæ faciant. At flauos capillos reddunt lupini triti addito n
ex aqua illiti, vel eadem aqua macerati, vel lixi
Experimenta ſunt mulierum. Lixiuium paran
inde caput detergent,lauántque,& ita exponũt
Aliæ madidos capillos ſtatim conuoluunt ſuis
teis,vt ſponte ſua ſiccеſcãt. Lixiuio addunt ſtra
triticeum , glycyrrhiſam, ramenta buxi.Veteres
menta loti arboris decoquebant. Fæx vini vet
vſta cum oleo muſcellino. Illinitur radix eringi

ascі, flores lixiuio macerantur, & aliquid her-
quam geldam vocant, adiicitur. Singulare est
ad flauitiem capillorum.
℞.olei tartarei & persicorum ana ℥.2. commi-
itur & verberentur fortiter in sole, quater in
Continuetur, donec sint bene flaui. Item acci-
adicem ireos, siccetur in sole, admisceatur li-
o, inspergatur, & fiat vt suprà. Item limaces
i sale condiantur, ex quorum aqua abluatur
it & capilli.

De furfuribus.

ityriasim vocant. Morbus est extimæ cutis ca- *Pityriasis.*
pitis cum leui scalptu, quasi furfures excutiun-
Ferè à pituita salsa, nonnunquam ab altero bi-
enere. Remedia sunt, conueniens diæta repu-
ns vitio materiæ, purgatio corporis, vt in alo-
a, apophlegmatismi & errhina, quæ per os &
es pituitam ducant. Medicamenta topica, quæ
utiant, vel tergeant. Vrinæ quoque & sudores
iter moueri possunt. Materia comparatur ex sic-
s tritisque faba, hordeo, fœnugræco, orobo, lu-
o, cineribus betæ, brassicæ, abrotoni, cucumeris
estis, parietariæ, puluere absynthij, enulæ, ireos,
olochiæ, staphisagriæ, bryoniæ, ari, sulphuris,
dis calaminaris, & generis terræ, quæ iam vena-
circunfertur exsiccandis scripturis recentibus,
nice, osse sepiæ, foliis ficus. Conuenit item sapo,
iuitibus pomata. Adhæc fæx vini, calx, argenti
ma. Cōposita fiunt ex his. Nam arida incorpo-
tur succo betæ, brassicæ, ireos, enulæ, cucumeris
estis, bryoniæ, oleo amygdalarum amararũ, fra-
, rutæ, vt sit crassitudo mellis. Hæc omnia fient

melius rasis capillis,præmissaque frictione ex l
asperiore. Possunt & pulueres per se affricari
dem cineribus. Lixiuium fit, quod conuenit.

℞. argēti spumæ, olei rutacei, aceti ana: mis
tur calidis cineribus. Aliud. Pulueris ireos & a
toni ana ℥. ß. succi enulæ & betæ quod suffi
crassitudinem mellis.

De morbo pediculari.

Phthiriasis. PHthiriasim appellant. Interioris cutis c
morbus est ab humore calido illic collect
de putredine pediculi gignuntur. Post habita
tionem totius corporis, rectè institutam vita
alia, vt priùs, medicamentis siccantibus, deter
tibus, attrahentibus ex alto, ac, si vis, amarore
ditis vti conueniet. ℞. staphisagriæ tritæ ℥. ß.
ʒ. 2. aceti scyllitici, & olei amygdalarum amara
vt sit mellis crassitudo. Aliud. ℞. pinguedinis
è lardo salso ℥. 2. aloës subtilissimè tritæ ℥. ß.
aceto scyllitico fiat vnio. Aliud.

℞. aloës, herbæ pedicularis tritæ ana ℥. ß.
fraxini & succi genistæ quantum sufficiat, vt
mellis crassitudo. Aliud. ℞. pilularum commun
ʒ. 2. pul. contra vermes tantundē: cum succo a
nasiæ fiat linimentum. Sapo cum aloë compos
aloë mollis addito oleo irino in muriam & lixi
vel salsuginem carnium aut piscium iniicitur
inde affricantur partes. Lixiuium fuerit fortius
neribus athanasiæ & truncorum cynaræ, id est
ticaulis. Licebit vti & iis, quæ faciunt cōtra vern
Sunt qui arrhenicum misceant. Vulgus hydrarg
vtitur. Sed in pueris & mollioribus naturis, ne
hydrargyro, neque aceto vtimur sine periculo.

De Achoribus.

Choras Saphati vocant Arabes, vulgus Ti- *Achores, eorúmque causa.*
neá. In achoribus cutis ab acri sanie primùm
gine irritatur: deinde exulceratur, & saniem
it, subéstque aliquando humor lentus, crassus
scidus, vnde sanies, tineæ species. Remedia sunt
recta. In plethora, phlebotomia: in cacochy-
, purgatio totius corporis: deinde per Apo-
gmatismos capitis. Sequuntur remedia topi-
quæ distingui debent, vt vitium magnum est,
exiguum, recens, confirmatum, inueteratum, su-
iciale, vel profundum. Denique vt est natura
orum, exiguo vitio, leuia remedia sine purga-
e aliquando satisfaciunt. In recenti, repellenti-
vtendum est. Discutientia commiscentur, eáq;
iocria. Confirmato vitio & inueterato magis,
magis discutiunt, tergent, incidunt. Leuiora re-
lia superficiali Tineæ: maiora profundæ com-
ri debent. Acetum vi repellendi, incidendi, di-
iendi præditum, & propterea eximium. In hoc
rbo pueris, mollioribus naturis, & corporibus
ium. In remediis olea sunt, axungiæ, succi, me-
menta arida, quæ liquidis & pinguibus permis-
tur. Olea quædam repellunt, vt rosatum, myr-
num, cydoniorum, salignum, id est, è salicibus.
a verò tergent & discutiunt, irinum, de cucume-
sinino, amygdalis amaris, iuniperinum, fraxini-
n, de serpentibus, de frumento, medio cortice
buci, de nucleis persicorum. Axungiæ in alope-
scriptæ, succi borraginis, fumariæ, scabiosæ, pa-
ariæ, betę, anagallidis, enulæ, aristolochiæ, ireos,
buci, absynthij, ebuli, centaurij minoris, marru-

bij, cucumeris agrestis. Arida, sulphur, cinab
sales torrefacti,arrhenicum,ærugo,metallica
& ea quę scripta sunt in Alopecia.In vsu raden
caput est, & perfricandum succo aut liquore
uenienti. Succi iam scripti & liquores conuen
lixiuium, vrina, salsugo, quibus acetum permi
potest.Postremò medicaméta illinũtur. Aceti
mixtura vini & lixiuij vtendũ est. Vinum sit a
rum,vbi repellendum : acre & vetus,vbi discu
dum est. Leuia sunt creta, argilla figularis, ru
sapo, pomata dissoluta aceto, in pueris & mo
ribus corporibus,vino austero,& lixiuio,spodi
antispodium,pompholyx, lapis calaminaris m
tur initiò.Sinapismus vulgaris repellit,vi aceti i
Remedia ad achoras. dit, deterget virtute sinapi. Sales torrefacti, &
cum hydrargiro triti,donec nigrescant,vtiliter
miscentur. Mediocre est ex axungię veteris ben
tæ in aqua rosarum ℥.4.sulphuris viui triti in ac
acerrimo ℥.1. salis, vt dictum est, torrefacti & t
pul.sinapi,plãtaginis ana ʒ.1. Aliud sulphur viu
aceto acerrimo maceratur in vase æneo colloc
ad solem : deinde siccatur in eodem aceto. Ou
cum sua testa triduum maceratur. Vitellus extra
tur,crematur testa,omnia permiscentur. Aliud. I
dix lapathi acuti & enulę cæsa in taleolas in acet
lixiuij partibus æqualibus ad putrilaginem coq
tur:deinde permiscentur axungiæ veteres:consp
guntur sulphure, vt priùs, præparato. Aliud, cc
fabrorum, gummi cerasorum simul in aceto ma
rantur : deinde coquuntur in eodem aceto, atc
hoc abiecto oleum de frumento vel de sulphi
misceatur, vt fiat satis liquidũ euchristum.Postre

uris & cinabrij partes æquales miſcentur.
l. ℞. ſucci borraginis, ſcabioſæ, lapathi acuti, ana ℥.2. fæcis olei veteris, aut olei quod con-t ℥.3. aceti, quod ſufficit. Bulliat ſimul omnia. de ſubductis igne, miſce pulueris ellebori albi gri, ſulphuris viui, lythargiri auri, auripigmenti, rij, calcis viuæ, aluminis, gallarum, fuliginis, vnde fit atramentum impreſſorium, cineris è vini vſta, æruginis ana ʒ. 2. eo plus minúſve. eſt aliud. Pix aceto coquitur: adiecto aceto, conuenienti miſcetur. Sulphur, cinabrium, ſi-tritum permiſcetur. Vidimus tineam, in quam venerea degenerauerat, eáque nullis aliis re-is potuit curari, quàm quæ ſolent vſurpari in e.

Maligna tinea lues venereæ remediis curata.

De Pſydracia.

ydracia, puſtulæ ſunt duræ, ſubalbidæ, quæ xpreſſæ ſaniem reddunt: vbi enulato vnguentrino, lacte virginali, ſaliua limacum, pomata, aca, radice enulæ, & lapathi acuti, in aceto co-& cum axungia mixta vtendum eſt.

AD LIBRVM SECVND
GAL. DE COMPOSIT.
PHARMACOR. κτ̀ τόπȣς.
PERIOCHE II.

Aput dolet intemperie, aut solu continui.Intemperies alia simple composita. Vtráq; cum materia, ne materia:in toto cerebro, in sol nis, arteriis, membranis, neruosi poribus. Solutio continui acri humore, eroc putri,bilioso,salso,grauis dolor excitatur dist ne.Distendit autē humoris copia vel flatus, vu casus concussio in eodem sunt genere. Galer varietate caussarū efficientium,ex partium lab tium natura, ex loco, ex qualitate propria dc dolorum genera distinguit.Caussæ efficiētes, næ,& externæ,æstus,perfrictio,ebrietas,casus cussio, vulnus, fumus, vapor aliquis virulent grauis odor, vel alius quidam suauis, sed hinc ctus. Sic Medico non solùm cōmunis, sed vn propria & particularis natura, quæ sua cuíq cognoscenda.Caussæ internæ sunt naturalis ir peries, aut contracta morbo, quātitas, qualita teriæ,mala cōformatio,obstructio. Obstruun humor crassus & viscidus, aut vapor eiusdem ræ.Obstruuntur viæ,suturæ capitis,ossa palati toria, viæ ad nares,aures, oculos, ad spinam, &

Dolorum genera ex quibus sint à Galeno distincta.

Medico particularis & propria cuique natura cognoscenda.

eriæ. A partium natura, neruoforũ corporum
magis pungit, diftendítq;, arteriarum pulfat. *Dolorũ differẽtiæ à partibus petitæ.*
nis & fubftantia cerebri ftupidior eft. Loco,
ftio fuperficialis: altus in meningibus. Intra
riam inclufus dolor fæpe pertingit ad radices
rum. Ex propria qualitate hoc modo. Gra-
olor eft in plenitudine & copia in acri humo-
vapore fimili rodit. Sed in vapore acri diften-
aior, minor rofio. Contrà in humore, diften-
um pulfu membranarum, inflammatione. Se-
r cum grauitate copiã mẽbranis conceptam:
grauitate & pulfatione, copiam crudi, frigidíq;
s. Dolor diuturnus & contumax vel totum ca-
occupat, vt in cephalæa: vel alterum latus, vt in
icrania, A fanguine ferè in frontem: à pituita in
put: à bile flaua in dextrum latus: à melancho-
n finiftrum decumbit. Sed & ex proprietate do-
m humor aliquãdo intelligitur. Nam ferè mo-
tus eft à fanguine: à pituita, coniunctus eft fri-
tatis fenfui, ftupori, fomnolentiæ, tarditati. Vbi
es decolor eft, à melãcholia varia phantafmata
nagines animæ offerentur: à bile, calor maior, *Doloris proprietas humoris peccantis index.*
ida facies, vigiliæ. Sed his omnibus adiungenda
nteacta vita, requirendúmque, quo modo ha-
nt vifcera, & reliquum corpus. Humor enim &
or, qui dolorem facit, aliquando generatur in
cerebro. Sæpe ab aliis partibus corporis & to-
genere venofo tranfmittitur. Sunt quibus arte-
um intemperies multum fanguinem fpirituo-
n colligit, vnde vehemens pulfanfq; dolor. Qui-
dam, quod rarum fcribit Auicennas, & memo-
noftra vifum eft, vermis procreatus in cerebro;

graues dolores excitat, & hoc quoque rariùs, q
cuidam ex frequenti odoratu basilici scorpio i
rebro genitus, graues longósque dolores, &
dem mortem attulit, vt primo capite lib. 1. de i
nis morbis diximus.

De dolore capitis ab æstu.

DIutiùs iter facientibus, in sole commo
tibus, in thermis, aut vaporariis calidis,
diores vapores aut fumos excipientibus, d
excitatur, vbi caloris sensus est in capite, fr
temporibus, sæpe etiam post aures, vigiliæ, oc
rum rubor. Hic ergo cùm sit sola intemperies, c
trariis pugnare oportet. Ea verò sunt refrigera
& repellentia: in quibus tamen vitanda sunt,
nimiùm refrigerant & insigniter adstringunt.
clinandus splēdor solis, instituenda quies, som
aquæ potus, aluus molliri debet, bene perspi
habitatio, & auersa à solaribus radiis, vita frug
alimenta quæ refrigerant & humectant.

Vitetur clamor, strepitus, motus animæ, cor
ris, & præcipuè mandibularum. In topicis hæc
In topicis quæ obseruanda. obseruanda. In declinatione, quo iam tempore
nitur dolor, medicamenta leniter digerentia, re
gerantibus miscenda sunt. Deinde, vt Apollo
consulit, fasciæ è lana, vel, vt nunc, gossipio circu
ligandæ fronti, omninóque prouidendum, v
liquor, qui capiti adhibetur, parte aliqua in ocu
vel os defluat. Raditur caput aliquando, & r
paulò crassiora, vt detrusis liquidiora medicam
ta fingenda sunt. Vtimur autem oleis, succis, liq
ribus, foliis, floribus & germinibus plātarum, m
caginibus farinis mixtis in succo conuenienti.

conuenientiſſimum roſatum recens ſine ſale
oleo omphacino cõparatum, alioqui in oleo
hoc eſt virginali vocato, vel eloto multæ roſæ
oties cõmutatæ madeant: aliquãdo roſatũ nõ
ıdabile, ſæpius lauamus aqua roſarum: quòd
ninò deſideratur legitimũ roſatum, nenupha-
violaceo, papauerino, aut alio id genus refrige-
vtemur. Sed vt addatur adſtrictio, aliquid olei
niorum, aut myrtillorum intermiſcebimus.
ucci ſunt è portulaca, lactuca, ſemperuiuo,
ilico veneris, millefolio, polygono, & aliis
em naturæ. Sed hæc recentia eſſe oportet, non-
æſtate duriora, & ſine ſucco. In liquoribus
ım, ſed interdictum pueris, & mollioribus cor-
ous. Folia vitis, ſalicis, nenupharis, & herbarum
criptarum. Flores nenupharis, roſarum, viola-
papaueris, capreoli vitium, fruticis, roſarum,
Farinæ fabarum, hordei, quæ in ſuccis prædi-
ım herbarum adhiberi poſſunt: aut iiſdem tri-
ommiſceri. Muccagines pſylij, cydoniorum, ali-
ıdo ſemina contundimus, paulatim effuſa ro-
ı, donec fiat craſſitudo aliqua: quale hoc reme-
n, Arabibus probatum, & noſtris vſitatum.
℞. ſeminis papaueris albi, hyoſcyami albi, lactu-
ortulacæ ana ʒ.1. ſemi. cucumeris & cucurbitæ
ʒ.2. cõtundantur paulatim affuſa aqua roſacea,
ec fiat craſſitudo: vnde frons, & tempora illi-
tur. Oxyrhodinũ in frequenti vſu eſt, ex quin-
partibus olei roſati, vna aceti, aliquando ali-
d aquę roſarum permiſcemus. Ceratum Galeni
tum, ex ceræ tribus partibus, duodecim aut de-
ı olei roſati conficitur, ſubigitur cum ſucco her-

barum dictarum. Multa cerota conficies m
rosaceo in aliud genus olei conuenientis. C
alba, priùs mollita in aqua tepida, lotáq; post
subacta aqua rosarum. Sic enim maior vis ine
rato, ad maiorem refrigerationem. Tota noct
dio collocantur, inclusa vase, hinc sepeliuntu
teis, aut aquis frigidissimis immerguntur. L
vti conseruis rosar. violarum, & nenupharis
plastri more adhibitis, oxyrhodino, oxycrat
phura quoq; topicis immiscetur. Lac muliebr
tantillo caphuræ naribus inditur. Nodulus è
madefactis in aceto & aqua rosarum, naribu
mouetur. Spongia quoque in decocto rerun
côueniunt, immergitur, exprimitur, admouet
declinatione, quæ concoquunt, vt muccago,
nis althææ extracta in aqua chamæmeli, oleū
mæmelinum repellentibus misceri debent. I
adhibita vt refrigerent, quia celeriter incales
subinde innouari debent. Ratio vitæ frugalis,
potus, somnus, quies, perflatum cubile, & aue
à solis radiis, tranquillitas animi, quies corpor
mandibularum: propterea in omni dolore ca
vehemēti interdicimus duris alimētis. Debet
esse mollis quod procuratur iusculis è lactuca
lide, borragine, beta, iusculo prunorum, sero la
cassia, catholico, & omninò leuioribus me
mentis. Dolor à perfrictione si fuerit, concid
cies, sed est decolor, pigri sensus, pigræ animæ
ctiones, frigidis læduntur, vtendum calidis, ole
thaceo, irino, costino, nardino, quibus hyeme f
da, & maiori perfrictione, styracem calamitā,
zoinum, mithridatium, theriacam permisce

orbium quoque oleo subdecuplum, vel sub-
lecuplum. Possunt olea confingi è maioranæ,
o,serpillo,origano,satureia, mentha, rosma-
& aliis id genus calidis plantis,in oleo & vino
s ad consumptionem vini. Affectu perseuerã-
ıditur caput, aut detonditur, paulò crassiora
camenta quàm in æstu adhibentur. Fiunt ca-
a seu pileoli ex aluta,quę interiore parte indu-
t mollibus emplastris, calefacientibs, vt mi-
atio, theriaca, aut vnguentis crassioribus ex
cripta materia. Sinapismus quoque vsui est.
inendum phlebotomia, catharticis fortibus,
rbitulis,multò magis eo genere curandi, quod
tum in lue venerea, quod genus tantùm lo-
habet in dolore longo, & pertinaci, à crassis
is,& viscidis humoribus. Alimenta sunto bo-
cci, quæ moderatè calefaciunt, vinum tenue,
ıum cubile,illitus narium, infusio in aures, ex
ria præscripta, oleis & aliis.

Ab ebrietate.

Brietas grauissima affert symptomata : alia
quidem subitò,alia post tempus, quale est illud
ıtum ab Hippoc. apho.5.lib.5. Si ebrius quis-
obmutuerit repente,& quæ Gal. commemorat
5. lib. 5. de locis malè affectis. Moderatum
ptoma est,dolor capitis, in quo videndum, an
ım crudum, & crapula restiterit in ventre :sic
n vomitus imperandus, confirmandus ventri-
ıs, alioqui vteris iis quæ contra ebrietatem fa-
ıt. Quorum duo sunt genera:alia quæ refrige-
: & repellunt, iam descripta in dolore capitis

Ebrietatem profligãt duo genera remediorum.

contra æſtum,vt roſatum, & peculiariter pol
num: alia naturali quadam proprietate, aut
non ita manifeſta ratione, vt hederæ folia alli
fronti,ruta,decoctum centaurij minoris,amyg
amara,ceruinum cornu,braſſica,quã ſcripſit T
phraſtus naturali quodam odio diſſidere cum
vt vim huius ſuccúmque eliciat,ſi ſeratur in vit
que inde vitem corrumpit:propterea Andraci
vſum braſſica contra ebrietatem. Quod autem
go perſuaſum eſt crapulam vino elui, non caret
tione. Siquidem bene puro ventriculo & diſtri
to priore vino, bibitur. Hoc enim vapores cra
diſcutit,quos genuit crapula. Quod & Hippo
Gal. oſtendunt in dolore oculorum ab huiuſm
vaporibus, eo Apho.vbi ſcripſit Hippoc. Dol
oculorum meri potio ſoluit. Apollonius ſom
inedia,quiete, vomitu, vel vacuatione vtitur
hæc conueniunt, vbi crapula grauatur ventricu
alioqui inutilia. Alimenta ſunto pauca, & boni
ci,quæ facilè concoquantur,pullaſtra,pulli colu
borum,capus iuuenis,alæ & teſticuli gallorum,
ſces ſaxatiles molli carne, oua ſorbilia, hor
tum,aquæ potus,ſi quidem inde non læditur v
triculus: ſic enim vino bene diluto hydroſacc
ro,cum vino granatorum, iulepo Alexandrino
licebit. Secunda menſa, cydonia, vuæ paſſæ, p
& mala leuiter adſtringentia,in vapore cocta,c
ueniunt. In declinatione diutiùs & paulò cele
ante cibum obambulandum. Poſt duas, aut
horas à cibo breuiùs, & lentiùs. Atque hîc b
neum conuenire poteſt, & refrigerantia topi
commutanda in ea quæ moderanter calfaciu

Braſſica ebrietatẽ arcet.

e chamæmelinum eſt. Superſtitio eſt in vſu a-
dalarum amararum contra ebrietatem. Voluit
ı ſeptem eſſe numero,9.aut 11.

De dolore capitis ex ictu, vulnere, aut contuſione.

to capite, contuſo, aut vulnerato, ſpectandum
t, an malum ad pericranium extendatur. Sic
ı membranam vſque ad os diuides cultello,
calpello, deraſo oſſe, linamentis vulnus reple-
ſed in primis omnia aduertenda ſunt ſigna,
præſentia, tum ea quæ veluti accidentia recens
o ictu ſuperueniunt. Leges itaque cap.4.libr.8.
i. Alioqui ſi temerè vulnus factum ſolidabis,
contuſionem negliges, grauiſſima accidentia
ſequentur, vt mortes, fiſſo, fracto, aut aliter læſo
ecto oſſe. Itaque in magna contuſione, ſiqui-
ı nullum vulnus eſt, aut exiguum, tutius fuerit,
cto clyſtere, detracto ſanguine ex cephalica reſ-
dente, in crucem interſecare, cutem contuſam,
ulnus breuius ampliare. Sic enim faciliùs pro-
nus, nunquid os læſum ſit, vulnus linimento im-
ndum eſt. Inducendum ſplenium, aut complica-
ı linteum medicaméto, quod inflammationem
hibeat, quòd reprimat, ex oleo roſato, albumi-
us ouorum, bolo armena, puluere myrtillorum,
ſque id genus, & ſupra lanam ſuccidam, vino,
tòve tinctam, vel oxycrato impones. Poſtremò
ciola omnia colligabis. Iam tertio die, cõtuſio vel
nino diſcutienda, vel in pus vertenda eſt. Quod
nagna diuiſio fuerit, iam tẽtato oſſe & membra-
, ſuturis vulnus cõiungendum eſt: ſed ita, vt inter
o fila iuſtum ſpatium relinquatur, & parte de-
ui magis pateat, qua ſcilicet pus commodiùs de-

fluat, quod alioqui collectū aut arrodit caluar
aut per suturam fluit. In caput interius grauius
fert periculum. Dolor autem ferè excitatur a
flammatione. Hîc ergo leniendus dolor est, &
tinguenda inflammatio. Vtrunque fit mistis m
camentis, quæ sine adstrictione & calore lax
quorum materia abundè descripta in lib. de m
ria Chirurgica, cap. de dolore. Iam sublato met
flammationis, lenito dolore, pus omnino cōfic
dum est medicamentis suppurantibus. Repur
dum vulnus, detergēda sanies, túncq; glutinād
vbi benè purum vulnus fuerit. Hoc autē fiet p
regenerata carne, per medicamenta quæ pecul
ter appellant cephalica. Deinde iam tecto osse
ea quæ vocant glutinātia; vtráque materia, ex
numentis veterum, & obseruatione recentior
descripta est à nobis libr. 2. de materia Chirurg
Est & aliud quod Galenus colligit de vsu aceti.
quidem membrana quæ dura meninx appella
nudata est, omnino abstinendum ab aceto. Si v
ab osse incolumi ea omnino tecta est, disting
hoc modo: nam si grauis est inflammatio, & gr
dolor, hîc abstinebis. Vel si vtrunque malū leue
ita vt eris & medicamentis, quale rosatum est, p
miscebis, vt tenuitate partium, vim aliorum me
camentorum deducat in altum. Retinenda vitæ
tio, quam Apollonius instituit, quies corporis, s
tractio alimenti, vacuatio quæ fit, vel phleboton
vt antè dictum est, & medicamentis purgātibus
clysteribus, noxiorum abstinentia, balnei, vini, n
vini solùm, sed & potuum qui inebriant, salsoru
acrium, acidorum, clamoris, strepitus, motus, a

rporis,præſertim mandibularum.

De diuturnis capitis doloribus.

Auſa ferè intemperies cum materia frigida, in genere intemperies,vel ſolutio cōtinui.Intem- s, vt dictum eſt de dolore capitis ſine materia, ægerrimè curatur.Vbi confirmata eſt, vel cum ria,atque hæc vel bilioſa & flatuoſa, vel quod ſit,frigida, craſſa,viſcida. Atque hanc quoque n flatuum copia ſequitur,vnde diſtentio & do- quaſi contundenti ſimilis, & ad inſtar malleoli ntis. Signa ex dictatis antea repetenda. Altera eſt ſolutio continui à vulnere,contuſione, ca- ſtentione,à flatibus.Iam verò flatus generatio ico intelligenda eſt. Generatur enim inopia ca- :atque hæc inopia duobus modis intelligitur, vel ſingulariter calor imbecillus eſt, vel non liciter quidem,ſed vt ad materiam refertur. At- in hac comparatione materiæ quantitas eius,& itas conſiderāda:quantitas quidem, qui copio- eſt,quàm vt à calore etiā integer confici poſſit. litas autem, quia natura ſua flatulēta eſt,quod ultis alimentis cōtingit,& humore frigido, qui è in flatus reſoluitur.Atque hi flatus cōtinuita- ſoluūt,quia mēbranas & ſenſilia corpora præ- aturā diſtendunt, & vi quadā ſuturas relaxant: e & diadematis, & faſciis arctiùs colligatis re- ia inuenta ſunt. Graue malum eſt,vbi materia eſcit,vnde febris,inflāmationes,& phrenitides,

Flatibus vnde ſit generatio,

Curatio.

ecta vitæ ratio inſtituatur. Aluus lubrica, aquæ us,media aut parciſſima vita, niſi à bile malum tur temperamentum.Ætas, cœlum, cōſuetudo,

& reliqua repugnent. Vitetur omnis vehemē
tus corporis, & animi. Alimenta acria, acida,
& omnia quæ vapores gignunt, clamor, stre
splendor magnus, nocturnus aër, sed is præs
quem illustrant radij lunæ. In intemperie pu
que phlebotomia, neque purgationibus vte
est: cùm materia hæc sequitur. Si plenitudo g
obstructio, inflāmatio, febris, contusio, insign
ctura, vulnus, ac denique si intolerabilis dol
venam secato. Celsus phlebotomiam superua
remedium putat, vbi intolerabilis dolor nō
quem sequi nō oportet. Nam citra hunc in p
sitis cōditionibus necessaria est. Vena cephali
rienda, aut, si malum ab inferiori corpore, me
paulatim digito indito, expressa cephalica. D
perseuerāte malo, venæ capitales, in fronte, te
ribus, post aures secare oportet. Itaque Medi
ligenter animaduertere oportet, vt qua parte
magis vrgeat, maior sit rubor, tumor, pulsatio
tur vena capitalis. Arteriotomia cōueniet, vbi
guine calido & spirituoso dolor natus est, de
lege 13. Meth. medēdi, & 6. de Sanitate tuenda.
quoque porcinis, folio arundinis, aut festucæ,
dæ sunt venæ interiores nariū, vt sanguis pro
nam & inde sanguis sponte naturæ motus, do
capitis dissoluit. Alij vtūtur sanguisugis fixis in
nis narium. Sed ante phlebotomiam, siquidem
stit aluus, clystere aut leui pharmaco purgand
quia è fæce intestinorū sublatus vapor sæpè c
rem mouet. Cucurbitulæ occipiti, vel paulò
riùs in ceruice adhibentur, etiam cum scarifi
nisi æger videatur oportunus paralysi. Purgati

Intemperies nuda nec phlebotomiē neque purgationem postulat.

iantur,vt eſt materia,ex ratione quæ in alope-
ſcripta eſt. Animaduertẽdum tamen in dolo-
i à flatibus excitatur, num flatus ab alimento
entur, aut à materia. Nam ſi ab alimento,fru-
ırgatio eſt:ſi à materia,id ipſum diſtingui de-
lam ſi pauca,& ſolo capite incluſa, aliis reme-
educi debet. Si multa vel etiam toto corpore
cta, purganda eſt. Sed ſi craſſa & frigida, inci-
bus & concoquentibus priùs præparanda eſt:
ſi tota poteſt cõcoqui,& pituita dulcis eſt,non
pharmaco: ſi ſalſa,putris,aut corrupta,neceſſa-
urgãda eſt. Poſt habitam rationem totius cor-
& capitis, per rationẽ vitæ, vacuationes,pur-
nes, ad particularem vacuationem capitis, per
na,ſternutatoria, maſticatoria veniendum eſt.
ina & ſternutamenta maximè conueniunt, in- *Errhina & ſternutamenta concocta materia conueniunt.*
riùs & cõcocta materia, ſiquidem craſſa eſt &
da. Sternutamenta peculiariter cõueniunt, vbi
t multis vaporibus repletum eſt, vtráque præ-
la,vbi pars anterior capitis purgãda eſt,quem-
odũ διαμασήματα caput poſterius meliùs
rgant. Illa tamen,errhina dico & ſternutamen-
uſpecta eſſe debent, vbi imbecilliores oculi, *Eadem quãdo ſuſpecta.*
am laborant: adhæc quibus nares aut polypis,
ozænis, aut aliis id genus vlceribus vel iam la-
ant, vel opportunæ ſunt,multò magis, ſi mate-
epurganda virulenta eſt: id quod ſæpè accidit
ie venerea. Hîc ergo maſticatoriis potius vten-
ı eſt. Maſticatoriis ſimiliter abſtinendum, vbi *Maſticatoriis quando abſtinendũ.*
es, palatum & reliquæ oris partes, pulmones
que, vel iam laborant vlcere, vel vlceri oppor-
æ ſunt: hæc autem, ne fiat conſuetudo,& vlcera

iam facta irrigentur,quæ reficcari oportet, ve
in metu ſunt, moueantur, neque contrà. Nec
quod quis obiiciat, materiam illectam, & d
ctam maſticatoriis hiatu oris, & decliui capit
purgari: quia in tranſitu vlcera irrigantur, &
ſomnum conſuetudine facta iam non repur
materia. Errhina, alia ſicca, alia liquida, alia
euchriſta, vt quæ illinuntur. Succis vtendu
maiore copia humiditatis, eóque cornicul
fiſtula infuſa priùs ſubtiliſſimè trita inſuffla
alioqui inſpiratu attrahuntur.

Aliquando ſolus vapor ſatis eſt, vt nares
cet admoueantur pyxidibus,in quibus illa rep
ſunt.Liquida vel vola manus,vel cochleari exc
tepida quidem inſpirando attrahuntur. Quæ
iam conſiſtunt euchriſta, digito, penna, vel a
Errhinorum materia. ſimili,illinuntur.Errhinorum materia,acris, am
ſalſa,nitroſa,elaterium,piper,ſinapi, elleborus,
lanthium, cyclamen, maiorana, centaurium, p
thrum,hyſſopus,thymum,thlaſpi,ſatureïa, ana
lis,beta, ſoldanella, ſales torrefacti, ammoniac
nitrum,& alia id genus.Liquida ex iiſdem exſu
tis, vel liquori mixtis. Plurimus vſus eſt ſucci b
hederæ,mercurialis,parietariæ,maioranæ,anag
dis:contunduntur herbę,&,vt faciliùs reddant
cum,aliquid aceti,aquæ vitæ, vini, aquarum m
ranæ,parietariæ,& ſimilium inſtillatur:interm
mus quoque aliquid zinziberis,piperis,nucis m
chatæ, eorum quæ priùs ſunt dicta. In ſiccis er
nis, quorum ſi multum eſt ſuccis permixtum, f
euchriſta, aliquando teruntur ſicca, ex aceto, a
hyſſopi,maioranæ, vitæ & ſimilium : aliquand

n friguntur, inuoluuntur linteo raro, & cali-
ribus admouentur. Ab imbecillioribus in-
ndum ad fortiora, vt elaterium & euphorbiũ,
hæc temperantur lacte, muccagine althææ,
lini & similium. Hæc omnia melius à balneo,
lem hoc vsitatum est, alioqui matutino, laxa-
rpore: aquam autem continemus ore, aut lac,
m hæc immittuntur naribus, aliquid in os de-
, quod os exulceret, vel deuoratum lædat. Si
nares incaluerunt, lacte vel aqua tepida im-
naribus, medendum est. Eadem seruanda
n masticatoriis, quorum materia eadem, quæ
norum. Sed excipiantur ferè mastiche, vua
, ficu, cera: alioqui errhinorum materia vino
quitur, ad gargarismos. Sternutamenta subti-
è tritis errhinis siccis commouentur, sed ma-
acribus, elaterio, elleboro, castorio, zinzibere,
e albo, & aliis id genus. Sequuntur topica. Ea
lunt & refrigerant, quæ conueniunt initio.
coquunt & tenuant, quæ incrementis misceri
nt repellentibus.
uæ discutiunt, maximè conueniunt in declina-
e. Dolorem leniunt, quorum maximus est vsus
gore. Corroborantia locum habet, iam discus-
ateria, & pacatis doloribus. Itaq; raso prius vel
nso capite, remedia adhibenda sunt paulò cras-
, vt dictum est. Liquidiora hæc fiunt, vt meliùs
trent pharmaca. Laxetur cutis, declinetur tæ-
quod relinqueretur, inquinatis capillis. Atque
his vtimur, vel pharmaca repetenda, vel qui
parte plurimùm cõueniant, clysteres acres inii-
di, frictionibus partium inferiorum vtendũ est.

Topica remedia.

Materia repellentium in humore, vel v
frigido & crasso tepida applicarur, multò
hyeme,& temperamẽto frigidiore. Contrà v
materia calida & biliosa, frigida sunt repell
Verùm dum hæc aguntur, prouidendum vt
put nudatum pilis frigore lædatur, multò
Cucuphæ muniendo capiti instituendæ. hyeme & cœlo frigidiore. Itaque cucuphis vo
& gossipio caput muniendum est, consuetis
que pileolis, qui è materia conuenienti perf
possunt, benzoino, stirace, caryophyllis & a
genus. Puluis quoque ex conuenienti materia
misceri potest. Cucuphas ex gossipio, alioqu
plastra aluta inducimus, ex qua fiat veluti pile
Materia remediorum priùs descripta est, in d
capitis ab æstu, ebrietate, perfrictione. Legen
historia apud Æginetam de muliere, quæ cõt
ces huiusmodi dolores curabat decocto radic
cumeris agrestis, & foliorum absynthij in h
læo: expresso oleo, quod relinquebatur, fouen
caput, & irrigandum. Materia verò emplastri
do applicanda: potest medicamentum auger
drelæo facto ex oleo conuenienti, chamæme
irino, & aliis priùs descriptis, cui oleo olibai
opopanax, galbanum, benzoinum, & alia huiu
di misceri possunt. Quod paratur ex atramẽto
rabile est, sed vulgari scriptorio vtendum magi
ca, initia, post initia verò, impressorio. Democ
vtebatur arida fæce atramẽti, quam diem integ
Capitis vaporibus crassis discutiendis cõueniens remedium. terebat ex aceto, deinde addebat octauam pa
opij. Neque omittendum remedium, quòd n
mè conuenit vaporibus crassis, dum retinetur
ma, seu respiratio, ligatur collum, vt his artibus

nà cum calore & spiritu colligatur sursum in
x arteriis capitis, atq; ita collectus vaporē te-
que discutiat. Extrema remedia sunt, empla-
de Vigo cum hydrargyro, in pileolo aluta
inductum, & toti ceruici affixum. Hoc reme-
n crassis & viscidis humoribus tempestiuè &
nienter adhibitum, plurimùm potest. Adhæc
smus, diacopregias medicamentum, dropax,
ripta inuenies cap. de Pyroticis 3. de materia
rgica. Adhæc cauteria, παρακέντησις, quæ
ur seton. In materia frigida, crassa hæc postre-
media conueniunt, non in calida.

D LIB. III. GALENI
DE COMPOS. PHARMAC.
κατὰ τόπους.
PERIOCHE III.
De aurium dolore.

Vribus acris sensus à natura datus, descendente neruo à quinta coniugatione, cum dura meninge, fusóque ac disperso in meatum auditorium. Causæ dolorum in genere, intemperies, morbus instrumen- *Aurium doloris causæ.*
solutio continui, particulatim refrigeratio, cal-
o, densatio, obstructio, spiritus flatulentus, hu-

mor crudus, frigidus & viſcidus illîc incluſus mor mordax, ſanies acris, inflammatio tum p ginis membranæ, tum nerui auditorij vlcus. I autem in ambitum auris, propter circumpoſi tebras extenditur. Refrigeratæ auri, & inde d calorifica conueniunt, fel tauri cum adipe ana Arabes & Græci cum ſucco porri, quod reme præterquam quòd calfacit, aperit quoque o ctiones, terget, incidit. In hoc quoq; remedio ſenſus eſt Arabum & Græcorum. Cæpa, præſ rubra, amplā excauatur, in cauitatem oleum c niens cum ſuccis conuenientibus & medican immittitur. In calidis cineribus aut furnis vu bus ſuper tegula coquitur, excipitur liquor. O ex cæpa exprimitur, mixtura auri inſtillatur. cōueniunt, in quibus folia ruthæ, lauri, eiuſdē baccæ, aut iuniperi, maiorana, origanum, roſ nus, hyſſopus, calamus aromaticus, piper, gal zedoaria, grana paradiſi, zinziber, caryophy & ſimilia coxerint. Oleum de ſpica, de cinam euphorbio, vel in quo vigeſimaquarta pars eu bij mixta ſit, oleum è caſtoreo, de piperibus, de la, de ſcorpionibus, de ben, ſeu muſcellinum, d cleis perſicorum, amygdalarum amararum, a narum, de galbano, ammoniaco, & alia id g Plurimùm vtēdum eſt ſuccis ruthæ, baccarum & iuniperi, canabis viridis, centaurij minoris, b niæ, ari, dracuntij, perſicariæ, & rerum amara vbi præſertim frigiditati coniuncta eſt frigida teria & viſcida, qua detergent. Materia ſicca, c reum, elleborus, calamus aromaticus, cardam galanga, zedoaria, & alia in oleis memorata.

Aurium doloribus à frigid. quæ conueniunt.

C

x eadem materia implentur, incoquuntur vi-
ri & cretico seu maluatico, aut alio vino ge-
o:exprimuntur, admouentur calidæ auri, vt
vapor excipiatur. Dolens auris goſſipio clau-
vt vocant, moſchato, pileolis cõſuetis omni-
a ad aures frigori præcluditur. Ex oleis com-
oratis vnguenta fiunt pretioſa benzoino tri-
omento moſchi & ambaris, id eſt, ambræ gri-
ddito.

De dolore auris à calore.

Al. vtiliſſimum remedium putat in inflamma-
tione & calore ouum crudum roſaceo ſuba-
. Arabes liquore oui tenuis ſubacto ex aqua
um, nenupharis, violarum, lacte muliebri,
 parietariæ vel polygoni cum roſaceo v-
ur. Materia remediorum, quæ refrigerant &
rem leniunt, itémque eorum quæ calefaciunt,
iſſimè deſcripta cap. de dolore, lib. 3. de mate-
hirurgica. Quo loco remedia quoque inue-
narcotica, quale eſt Philonium cum lacte mu-
i, ſemina papaueris albi, hyoſcyami albi lactu-
ucumeris, trita omnia affuſo ſucco è foliis &
bus papaueris, nymphеæ, hyoſcyami, vel aqua
rum, violarũ, nenupharis, trochiſci Stellæ diſſo-
ſapa, vel in lacte muliebri, Trochiſci de croco
riptione Meſuæi. Finges paſtillos narcoticos ex
, caſtoreo, ſinapi, calamo aromatico, pipere, &
inò addita materia, quæ concoquat, incidat,
faciat, erítq; aliorum proportio ad opium du-
quadrupla, ſextupla. Vniuntur paſtilli ſapa, vi-
in vſu diſſoluuntur lacte muliebri, vitello oui:
obſtructionibus à craſſis, vel flatibus, vel humo-

Purgatio ad obstructiones à crassis flatibus & humoribus.

ribus purgat corpus pillulis cocciis, assaieret, hiera mixtis, incorporatis cum expressione ʒ. rici trociscati infusi in oxymelite, sitque dimi dragmæ cocciarum, aurearum Ə. 1. Purgato c re, errhinis, masticatoriis vtendum est, cucurb in ceruice & scapulis. Ratio vitę præscripta in re capitis ab eiusmodi materia, remedia topic démque in dolore aurium à frigore, nisi quò bent seligi, quæ detergent, discutiunt flatus t

De vlceribus aurium.

HVmor interdum è capite in aures deflui lestus primùm & plurimus, qui deind trescit, consuetudinem facit, vt iam nihil mo sit. Vbi ex Hippocrate purgandum corpus gendæ scapulis cucurbitulæ: errhina, masti ria sunt imperanda ad reuulsionem: detergen nies, siccādum vlcus. Sed primùm leuioribus dum est. Veteres remediis vtebātur, quæ iam leta sunt, quorum hic ordo est. Primùm vteb glaucio ex aceto, deinde pastillo Polyidæ, pos dronio, tum bythinio vel è charta, postremò ria ferri. Pastillos describit Galenus 6. κτ' γέν lus 7. Scoriam ferri variè præpararunt. Galen mùm terit ex aceto acerrimo 9. de simpl. medi tis, deinde ex eodem coquit. Arabes meliùs p rant. Terunt scoriam, ex aceto lauant, & deind cant in latere calido, vel feruente sole: siccam ex aceto terunt: imbuunt aceto, siccant vt priù que septies repetunt. Post hæc intenuissimum linem resoluunt, coquúntque longa coctione ceto acerrimo, dum sit mellis crassitudo, atq siccant. Remedium hoc maximam vim sic

:epuloticum eſt, quod non niſi bene puris vl-
us,iiſque inueteratis & duris corporibus vſur-
um eſt.Sunt qui frigant octies in ſartagine ex
, deinde cum aceto coquunt, miſcéntque ro-
m:alij more Gal.tantùm terunt,& aceto qua-
o coquunt. Clementius eſt remediũ hoc mo-
:oria ferri in fruſtula diuiſa fictili crudo coqui-
um vas percoctum ſit: deinde extinguunt la-
dque bis & ter repetunt, cremant, extingunt,
in mortario terunt affuſa aqua vel fontana,vel
um,vel plantaginis,vel ſimili, vbi diu verſant,
ant,ſiccant:tum repetunt in mortarium, volu-
que affuſa pluuia:poſtremò ſiccant. Singulare
ium,vbi citra morſum ſiccandum eſt. Recen-
s abluunt mulſa. Ablues & remediis ſcriptis
le purgantibus libr.2. de materia Chirurgica.
ablutum vlcus, ſuccos parietariæ, anagallidis,
ulæ,buglæ,centinodiæ, plantaginis, burſæ pa-
æ,millefolij cum melle coques,& his vteris. Si-
:er melle roſato,ſyrupo de abſynthio vel ſucco
cum melle roſato. Eodẽ modo, apij ſucco, vbi
ıs eſt putredinis, addes puluiſculum aloës &
thæ,centaurij minoris,gentianæ,ſarcocollæ. Æ-
iacum quoque ſolutum vino vel œnomelite,
:dium eſt veterum & recentiorum. In ſiccanti-
vlceribus aurium alumen vſtum ex vino,vel,vt
ortius,ex aceto tritum. Alij vrina pueri impubis
ıtur cum œnomelite. Forte eſt, ærugo trita cum
omelite ſcyllitico. Sed quibus remediis abluas,
eas,ſicces,inuenies cap. de purgantibus & epu-
cis in materia Chirurgica.

Ad dolorem ex inflammatione, & sine vlcere.

SAnguinem detrahito: interdicito vino:nu
vt in febribus. Sanguis ex cephalica eiu
lateris detrahitur, clystere vel leui medican
priùs instituto. Circa initia lenientibus me
mentis sine calore dolorem sedato. In quibu
stantissimum credidit Gal. ouum crudum ex
ceo subactum, molliter immissum auri. Rosa
sit legitimum, quod magna præcautione a
nuit Galen. Ouum sit recens. Licet vti rosaceo
tantillo aceti. Arabes hoc remedium leuite
quunt, tantillum caphuræ adiiciunt, quale
rosacei optimi ℥.1. aceti ʒ.2. leuiter bulliant in
calida: deinde misce caphuræ gr.4. Vtendum
que muccagine seminis psyllij & cydoniorum
tracta in aqua rosarum. Hæc muccago per
mixta prioribus medicamentis vsui est: lac qu
muliebre conuenit instillatum auri. Quòd si
vrget dolor, & inde periculum ægro imminet
narcotica priùs descripta confugere oportet.
remissis doloribus ad cõcoquentia simul & le
tia veniendum. Sed dum hæc fiunt, omnino pr
randum, vt vel clysteribus, vel leuibus pharr
moueatur aluus. Leniunt itaque & concoq
muccagines seminis althææ, lini, fœnugræci, g
mi arabici. Extrahuntur in aqua bismaluæ: ad
tur pinguia, butyrum, œsypus, adipes gallinæ,
ris, adeps suillus recens & sine sale. Postea basili
& diachylon paruum, oleo anethino, amygd
rum dulcium, chamæmelino, irino dissoluimu
aliis medicamentis leuioribus, quæ cap. de su
rantibus scripta inuenias. Farinis etiam horde

m,althææ,lini, fœnugræci coctis rosaceo, vel memoratis,vti conueniet. Aliquid indetur au- igna pars toti auriculæ & ambitui in linteis cabitur.

De vermibus aurium.

Ermes innascuntur ex putredine, quibus remedio sunt amara: qualia hæc: Olei persi- m, amygdalarum amararum ana ℥. 1. succi centaurij minoris, ana ℥. 2. aceti ʒ. 2. Coque lidis cineribus, deinde adde myrrhæ, aloës ℈. 1.addito felle fiet efficacius. Aliud. Foliorum cariæ,absynthij,graminis,athanasiæ, matrica- iorum vnius vel duorum. ℥. 2. succi extracti ex eis persicorum addito pauco aceto ʒ. 2. olei de no ℥.ß.ellebori nigri ʒ.ß.

Obseruationes quædam in doloribus aurium.

his obseruandum ne quid durins, asperius, igidius, calidius, grauius ex alto cadens dolo- exasperet. Liquidum sit medicamentum, tepi- ,quod molliter instilletur, vel corniculo, vel iore penna secundum longitudinem diuisa in partes, extremo molli vel lana obuoluto, vt cauitatem alueoli molliter influat medica- tum. Aliter hapso gossipij,lanæ, serici, imbuto s medicamento & molliter expresso efficies, nedicamentum leuiter influat. Vapores inse- tur auribus,sacculis(vt antè dictum est) tepidis ressis,spongiis cõplicatis,linteis in conueniente licamento inculcatis, expressis, admotis. Aliter eres lenticulas implebant decocto conuenienti, idebant orificiũ vel lana pauca, vel raro linteo, quæ exhalaret vapor. Orificium admouebant

auri. Aliter quoq; corniculum auriculare fing
test, altero extremo latiore, quódque sit satis c
hendendo orificio lenticulæ : altero angust
quod auri inditur: vocāt per embotum. Sed c
culum cùm sit inflexum, cōmodius est: alioqu
boto vocato vtendum erit. Quòd si inflexo
iisdē corniculo auri inditis, & ab alio exuctis
& alia corpuscula extrahūtur auribus, vel instr
tis, quę similia sunt vulgaribus siryngib9, exsuff
ab ore, & naribus efficiet, vt vapor meliùs att
tur, & excidant, quæ restiterunt in auribus.

De corpusculis, quæ incidunt in aures.

AQua, lapilli, festuca, animalcula, faba, &
id genus incidentia auribus, periculum g
afferunt, nisi maturè excludantur. Nam inde d
grauis, distentio, surditas, inflammatio, febris,
uulsio, mors denique consequitur. Iubebis
vel corniculum, vel stipulam, vel plumam co
rari, quæ aperta extremis partibus, altera qui
in aurem immittatur: altera comprehendatur
vt fiat suctus, & inde quod lædet, extrahatur.
extremam partem infarciunt stupa, qua inc
orificium externum claudunt. Incenditur au
extrema parte, quę foras prominet: alioqui iun
lucernarium, medullā sambuci, ceream cande
veruculum ferreum vel argenteum extrema p
inducūt visco, glutine, terebinthina, ac re omn
viscida, quam immittunt auri, vt quod lædit, ag
net. In materia duriore eiusmodi instrumento
molli lana extrema mollienda sunt: atque dū e
modi instrumēta induntur auribus, omninò pr
dendū, ne quid diffringatur, quod relinquatur a

d si quid viscidum pôst extractum corpuscu-
nhæsit auri, detergente decoctioue eluendum
bendus æger vt inclinata aure celeriter descē-
gradibus, aut mōte insiliat pede, qui auri læsæ
ndet, tussiat. Sternutatione vtendū: atque ali-
do cietur sternutatio, vt violento motu, quod
, excludatur. Nōnunquam eadem prohibetur
ensis clausísque naribus, vt aure, vt retentus
us impetum faciat in aures. Tabella illa, cuius
init Gal. violentum remedium est, concussio
orum prehenso pede, herniæ periculum facit in
iore corpore, & quod ei malo opportunū est.

De graui auditu.

læso auditu vel præcipuum instrumentum læ-
m est, vel quæ partes ei seruiunt, vel cerebrum
ræsertim parte, vbi oritur quinta neruorum
ugatio à qua neruus auditorius est. Præci- *Auditus præcipuū instrumentum.*
n instrumentum auditus extremitas est inter-
ieatus auditorij, vbi neruus cum dura menin-
porrectus attingitur. Læduntur autem intem-
e, similari morbo & solutione continui. Intem-
es rebus externis & morbo contrahitur: ani-
uertendúmque qualis præcesserit morbus, ca-
sne an frigidus, vt inde cognoscatur intempe-
Morbi instrumentales hoc loco ab obstructio-
quia non potest esse communicatio aëris exter-
piritus auditorij. Obstruitur meatus à tumo-
ræter naturam, tuberculis, aut carunculis ad-
s, crassiore pure, crassa & viscida materia, co-
sordium, corpusculis incidentibus. Solutio con-
i, vt in vlcere. Intemperies curanda contrariis,
da frigidis, frigida calidis, quorum materia supe-

rius descripta est. Obstructio liberāda remedi
uenientibus, vt si ab inflammatione, iis, quæ c
inflammationem scripta sunt. Si ab œdemate,
dentibus, attenuantibus, detergentibus. Simil
à crosso pure aut pituita. Materia autem in d
scripta est contra flatus & crassam pituitā. Sci
mollientibus, incidentibus, tenuantibus, & ea
ne, quam scriptam inuenies cap. de malacticis
curatur. Tubercula, verrucæ maximum nego
faciunt, & vix nisi ferro, aut eo genere remedio
quæ exedunt supercrescentē carnē, curari po
Corpuscula eximenda iis artibus, quæ proxim
ctæ sunt, sordes auriscalpio & detergentibus
sionibus expurgandæ sunt. Quibusdam vi to
bombardarum, campanarum, laborat auditus
bus vox lenis, tarda, exigua, numerosa aut mus
Auditus læsi peculiaria remedia. milis musicorū instrumētis remedio est. Pecul
quædam remedia sunt contra læsum auditū, q
quæ sequuntur. Castoreum solutum aceto &
tum oleo amygdalarum amararum: baccæ lau
iuniperi: terūtur paulatim, affusa aqua vitæ: sin
vnciis expressi succi, dimidiū drachmæ ellebo
gri permiscetur. Subtilissimè trita colocynthis
cōuenienti permiscetur, vel eadem oleo & vin
dita parte aceti: coquitur oleum, vsui est. Vtile
samū artificiale & acopa, quæ scripta inuenies
de dolore. Suffumigia fiunt per corniculū ex ca
phyllis, ligno aloës, baccis lauri, ramētis iunipe
rosmarini, maiorana sicca. Meliora fient, si in ac
scyllitico macerentur, vt ex omnibus fiat suffu
gium. Fiunt quoq; trochisci ex elleboro albo, ca
reo, pipere, calamo aromatico, borace, iūctis ac

hisci vsui sunt suffumigiis, vel soluti in oleo
enienti ex adipis anguillarum vncia vna, olei
ellini semuncia, succi caprifolij & Iouis barbæ
ceti ʒ.1.ouis formicarum, quantum capiat di-
a testa nucis. Coquuntur omnia in vase testa-
colatura vtrique auri infunditur, atque omni-
ıateria conuenit prius descripta contra dolores
ım à crassis & viscidis humoribus. Desperatis
auxiliis decoctum ligni sancti, & emplastrum
igo toti ceruici adhibitum, & post aures, singu-
remedio est: verùm cognoscendum est inue-
um malum esse immedicabile, atque inuetera-
putant post duos annos, & vbi æquabilis sur-
eſt, neque augescens, neque remittens sese, aut
cirrhus aut tuberculum interius iam intercipit
tum auditorium, vbi in interiore meatu solu-
ontinui est in neruo auditorio. Medicamenta
ida esse oportet, tepida, quantitate modica, sub-
commutata, vt tertia quáque hora. Atque
squam noua immittantur, detergenda auris at-
repurganda. Iaceat æger in aurem sanam, vt
icamentum influat. Sed quia iniecta in aurem
ibita sæpè corrumpũtur, & præsertim quæ sunt
guia, propterea suffumigia & vapores præfe-
iniectis. Quod scripsit Hippocr. cessare surdi-
m biliosis deiectionibus, de surditate critica vel
ptomatica in morbis intelligendum est.

De Parotidibus.

Bsceſſus sunt glandularum, sed auribus sæpe-
numerò pestilentes. Omninò pestiferi, non-
quam maligni, quales scribunt viguisse, mul-
que rapuisse anno 1510. Nonnunquam clemen-

tes ſunt, quales viguerunt anno 1545. & præ vere. Nõnunquam ſunt critici, qui ſi intrò red lethales, niſi alui profluuium, vel inſignis exc ſubſequatur. Alij tardiùs erumpunt: alij cel Quidam cum dolore & inflammatione: qu ſine his. Itaque vbi vel dolor grauis, vel inflan tio, clyſtere molli vel leui pharmaco mou aluus: deinde auferatur ſanguis è cephalica e lateris, tum medicamentis, quæ leniant, vten eſt. Cataplaſmata ex farina hordeacea cocta hy læo, cerato variè comparato ex oleis, quæ nõ r mant quidem, ſed refrigerent, qualia ſcripta i nias cap. de dolore: quibus muccago pſylij m poteſt, præſertim vbi calor coniunctus eſt. A nendum hoc loco, vt in toto genere parotidũ, dicamentis, quæ reprimant. Pacato dolore dige tibus nec ita calefacientibus vtendum eſt, vt ſi poteſt, materia reſoluatur. Quòd ſi reſolui non teſt, & ad ſuppurationẽ vergit, ſuppurantibus v dum eſt: qualia ſunt farina tritici hydrelæo co butyro vel axungia mixta. Acetoſa nõ ita mani ratione cocta ſub cineribus ſuppurat. Poteſt cum butyro, radici liliorum coctæ permiſceri. S liter licebit vti radice lapathi acuti, althææ, lilio cocta, & cum butyro piſta. In calore hyoſcya cum butyro vti licet. Archigenes diu fouebat t da: deinde cataplaſma è farina hordeacea adh bat, quod ſcriptum inuenies, vt alia multa, ca ſuppurãtibus. Vbi iam pus factum eſt, vel ferro cliui parte, vel ruptorio vocato vomicã aperies. ris medicamentis, quæ pus exhauriant. Materia ſcribitur cap. de reſoluentibus, de vomica aperi

Parotidibus omnibus reprimẽtia inimica.

roticis. Vbi apertus est abscessus, vlcus suo curandum est,& purgandum sordibus,incarnim & cicatrice ducendum: ac fit aliquando in curatis parotidibus, vt fistulæ ducantur, conas incipientes,Gal. vehementer probat pharn quod sequitur.℞.olei vetustissimi,alioquin ni,anethini,caryini,cocti in sartagine ℥.6.aceissimi tantundem,lithargyri ℥. 4.Bulliant simoquantur per diem semper agitando, donec scat pharmacum,splendeátque.In mitibus pabus hoc medicamentum sufficiet. Olei chaeli,liliorum,butyri recentis ana ʒ.6.croci graFiat linimentum,superponatur lana sordida. d si paulò durior videatur abscessus, admiscetetrapharmacum, vel dialthæas, vel diachyaruum,de muscillaginibus, resumptiuum, vel od id genus,qualia multa inuenias cap.de mais. Ac primùm crassiusculis linimentis, postea page mollium emplastrorum, præsertim si dopest, vti conueniet, vt si durities relicta fueteris remediis contra scirrhos ex cap. de mala-

De narium affectibus.

nares propago à dura meninge, neruus à terconiugatione descendit,patet & foraminibus ioribus: & altero angustiore, quod ad mamres processus, & anteriores ventriculos cereertinet: altero ampliore, quod ad palatum & uertit.In naribus polypi fiunt & ozænæ.Polyumor est præter naturam duriusculus, similis *Polypus.* antia carunculæ polyporũ pisciũ.Ozęna vlcus *Ozæna.* alignum, quod ab acri fluxione, & aliquando

putrilaginosa nascitur, atque putredinis signu
quod grauiter olet: neque omne vlcus narium
na est. Nam sæpè à pituita salsa vlcera concit
in naribus, quæ crustulas ducũt, & facilè cur
Ozænis malignitate respondent vlcera in lue
rea suborta, quæ & aliquando, vt ozænæ, can
referunt: quod vbi fit, magna desperatio est n
ctis eiusmodi vlceribus. Os nasi cariem ducit,
corrumpitur, vnde forma naturalis nasi depri
& deperditur. In ozænis & polypis hæc sunt
munia. Vacuandum corpus aliquando phleb
mia è cephalica: deinde etiam è venis, quæ ad
perueniunt: deinde purgatione, ex quo resicc
caput optima vitæ ratione, & medicamentis. I
que corroborandum est in medicamentis, qu
siccent caput & corroborent. Cucuphæ sint g
pio intertextæ & conspersæ puluisculis, qui si
& corroborent, quales sunt è ligno aloës, ca
phyllis, macere, moschata nuce, stœchade, saluia
iorana, mentha, rosmarino, betonica, lauendu
aliis id genus. Præterea frictio è spongia à sinc
ad occiput & latera ducta. In medicamentis,
raso capiti adhibentur, emplastrum barbarum
quod descriptum inuenies cap. de hæmorrhag
quod cap. de glutinãtibus, vel quæ sequuntur. I
rhæ, thuris ana ℥.i. duo oui albumina, limaces
cum suis testis numero sex, rursus terantur o
in mortario, & linteo inducta, capitiq; affixa 9
sinantur. In medicamentis topicis differenti
quia ozænis conueniunt, quæ repellant & discu
in polypo, qui ab humore crasso & viscido n
tur, quæ adstringant, incidant, tergeant, discut

e in ozænis alia quidem remedia lenia ſunt, erò acria, quibus in rebelli malo, ſerpente & do vtendum. At mediocria ex vtróque genere vbi malum erit mediocre. Lenia ſunt roſæ ſicſperſę, plantago ſicca, herba vocata ſcorpioïlymenum vulgare, malorũ granatorum trium um ſuccus leuiter coctus, vel cum melle in vaco ita coctus, vt craſſitudinẽ habeat. Mel vſtu cum ſucco plantaginis, cum puluere ireos, ha, aloë. Fortia ſunt, aquæ fortes, metallica apulueres dracuntij, batrachij, & quæcunque ſunt. In leuibus verò metallica, quæ ſine morcant, quale eſt plumbi recrementum, lithargyerуſa, pompholyx, puluis malicorij, & magma Galeni ex cõtuſis granatis. Cęterùm cùm omzæna vlcus ſit, ordine quidem curanda eſt, pura ſordibus, incarnanda & claudenda, cicatri-Purgabitur hydromelite è decocto marrubij, *Ozænã quæ optimè purgent.* aurij, gaiaci, apij, abſynthij, agrimonię, mixto aando ſero lactis, vnde acrimonia lactis retunr, aliis quoque abundè ſcriptis cap. de purgan. Purgatum vlcus aqua forti, qua aurum ſepa, aqua ſublimati attingi debet. Mel Hiſpanicum um, addito puluere corticis gaiaci, purgat, incar& cicatricem ducit. Recrementum plumbi teſimè lęuigatur æquali parte vini auſteri, deinde cta ęquali parte olei myrthini ad ſpiſſitudinem aitur: pſoricum Meſue huic rei vtile eſt. Ægycum ſiccatur, & inde puluiſculo facto aliquid olochiæ admiſcetur, gentianæ & ſimilium. Gal. illis Andronis, Polyidæ & ſimilibus vtebatur, s ſcriptos inuenies cap. de Hæmorrhagia. Sed

quia medicamentorum vis subinde affluen
more diluitur, subinde cōmutare oportet. N
fit maius, cum vlcera ea parte sunt, qua foram
narium ad palatum: quia non tā facilè medic
ta adhiberi possunt. Iubendum ergo, vt æge
iore vi inspiret, vbi medicamenta immittūtur
qui os amplissimè aperiat demissa lingua, vt s
extremo medicamenta ad vlcus adducantur.
qui firmum asperúmque filum, vel è setis text
nares mittant, impellántque, vt æger magno
ratu attrahat, & alterum extremum in os peru
Itaque vtroque extremo filum prehensum d
tur, vt asperetur vlcus, & sanguinem reddat: d
filum medicamentis illinunt, vt inde cōtingat
Nec desunt, qui acum plumbeam eo filo tra
ne filum reduplicet. Resupinato capite & n
esse oportet, quum medicamenta immittuntu
bemúsque aliquando, vt vel muliebre lac, vel
vel aquam ore contineant, vbi acria medica
sunt lethalia, ne quid translatum in os deuore

Cura polypi.

IN polypo particulatim conueniunt cer
myrthinum; ceratum ex cera rubra cum
myrtillorum. Sed oportet ceratis addere se
octauam, decimam, duodecimam partem
ptiaci, vel æruginis. Alioqui tantundem ali
pharmaci generis eorum, quæ cathęretica d
tur, quorum materia & descriptio est cap. de p
ticis. Ad idem facit psoricum Mesue., Macer
emplastrum, tetrapharmacū cum duodecima
æruginis, Lamponis medicamentum, quæ o
scripta inuenias lib. de materia Chirurgica, &

o ſit eis vtendum. Ex argenti ſpuma & ceruſa, aceto & myrthino oleo coctis fiunt vnguen-ibus aliquid pulueris malicorij, roſarum, ba-orum, aluminis & ſimilium miſceri poteſt. s & ſuccus dracuntij, cum foliis, radicibus, ſe-ous, medicamentis miſcetur, vt proximis vn-is, ſucco granatorum mixtura fiet, vt ſunt cor-& contumax malum eſt. Malicorium tritum, im cum parte troſchicorum Alcibiadis effica-um remedium eſt. Deſcribuntur cap. de Py-is. Quòd ſi cruſtæ fiunt vel in ozænis, vel poly-medicamentis ſiccantibus reſiccare oportet: a ſunt epulotica, vnguentum de ceruſa, & alia nus ex cap. de epuloticis. Deinde vel volſella iter commouendæ, vt leui motu decidant. quam enim vi excutiendæ ſunt, niſi iam reſic-non ita hæreant. Veteres ſternutatorio vteban-vt maturæ cruſtæ deciderent. Alij emolliunt ro, adipe anſeris, aut gallinæ, muccaginibus acanthæ, gummi arabici, vt emollitæ cadant æ. Remedia reſupinato capite alia quidem in-ntur: alia corniculo inſufflantur: quædam ſpe-nucleo capta inſeruntur naribus, vel è pyxide, leati, vola manus inſpiratu trahuntur vapores ſis anguſtioris orificij admoti naribus. Exci-itur in vlceribus narium à lue venerea reme-, quæ contra hunc morbum adhiberi ſolent: i, emplaſtris mercurialibus vtendum eſt.

Malicorium tritũ efficaciſſ. ad polypos remediũ.

De hæmorrhagia non agemus hoc loco, pro-ea quod de ea abundè à nobis actum putemus 4. lib. 3. de materia Chirurgica. Illinc petantur edia.

AD LIBRVM QVAR
GAL. DE COMPOSIT.
PHARMACOR. κτ᾽ τόπους,
PERIOCHE IIII.

De Medicamentis ocularibus:

Topica medicamenta ocularia.

MEdicamenta ocularia alia sunt, ἀνώδυνα, quæ & λυσιπόνια appel eáque dolores leniunt. Alia repel sed leuiter, & adstringendo r rant. Nonnulla sunt, quæ cōcoq & extergent, discutiunt, molliunt. Plurima que excrescentem carnem consumunt: quæ peculiariter confirmant oculos, conseruant vi & aciem eius intendunt, hieracia & oxidorcia cera oculorum peculiaria habent medicam sed leuiora aliis vlceribus, quæ videlicet exter siccant, incarnant, cicatrice tegunt, aut crass cicatrices exterunt: quorum alia mitiora, vt morsum siccent: alia paulò acriora, de quibus nibus ordine dicendum est.

ἱεράκια. ὀξυδερκῆ κολλύρια.

De dolore oculorum.

DOlores oculorum, inquit Hippocrates, potio, balneum, fomētum, venæ sectio & tum medicamentum soluit. Meraco vino vti

:ne puro corpore venæ oculares, quæque vi-
ünt,craſſo ſanguine, vel eiuſmodi vapore re-
ſunt.Sit vinũ vetus,tenue, giluum, odorum,
dſtringens, quod vel in cibo, vel inter cibos
netur. Nam ieiuno datum vehemẽter nocet.
anquam ab Hipp. ſcriptum eſt,meri potus,&
etis tamen,& natura biliosis, adoleſcentibus
ue leuiter dilui poteſt, ſed minùs ſolito. Ac
ex veteribus calida diluebant. Phlebotomia
orpus plethoricum eſt, & dolor grauis excru-
ligitur vena primùm baſilica in plenitudine,
ediana, deinde cephalica:poſtea in frõte: Po-
ò ex angulis oculorũ,niſi vlcuſcula,quę phly-
s vocãt,aut profundius vlcus cum inflamma-
adſit. Tunc enim reprobãda phlebotomia in
ribus venis, ſed venã amplo foramine aperire
enit,vt ſanguis craſſior effluat, & maturius ſe-
ur animi deliquium,quod in aſperrimis dolo-
magnã vim habet,vt ex aliquot hiſtoriis licet
gere.Balneum vſui eſt vacuato corpore, cocta
natione. Vbi acris fluxio eſt, fomento vteris,
ò quidem,vt tentes num corpus reliquum, vel
t laboret. Sic enim adhibito fomento dolor
òq; augebitur.In incremento & vigore,vt le-
in declinatione,vt diſcutias & corrobores.Ve-
foměta in mollibus linteolis & leuibus appli-
ur,nequid vel grauitate,vel aſpredine,vel duri-
edat.Propterea Hipp.ſaculos reprobat. Medi-
ětum epotum in cacochymia pro natura vitij,
d redũdat.Sed præter hæc, frictiones cucurbi-
occipiti & ceruici affixæ,vincula reuellẽdo do-
s leniunt: leues quoque inſpiratus cõprehenſo

Animi deliquium in aſperrimis doloribus ſaluberrimum.

ore medicamento,quod vim habeat leniend
lores ſedant. Medicamẽta topica duorum ſu
nerum. Alia reuera leniunt : alia ſtupefaciun
ſtupefacientibus non temerè vtendum,quali
collyria è ceruſa lota,amylo,opio,& breuite
opium aliáque id genus recipiunt. Nam vel
ter fluxiones reprimere non poſſunt : ſed e
prohibent,vnde erodi corneã contingit,ſi aci
xio eſt:vt ſi multa,magis irritari, aut vehemẽ
tendi, niſi medicamentum fuerit vehement
coticum. Intolerabilis dolor remouetur,ſed
factio aliud malum ſequitur. Nam vis oculi
nò læditur,vt in poſterũ vel nihil, vel hebeti
deat. Hinc quoque relinquitur dura quædan
poſitio tunicarum,quæ non facilè corrigitur.
Gal. qui non ſolùm his, ſed & in leniendo d
emplaſticis pinguibus,nimiùm adſtringẽtib
ſtinendum putat. Emplaſtica poros infarciu
quid exhalare poſſit. Adſtringentia immodic
dem conſtringunt,atq; ita interceptis viis,pe
debet fluxionis materia diſcuti,eadem reten
oculis dolores exaſperat. Sed præter hæc ad
gentia tunicas nimiùm reſiccãt,& inde viſum
tant. Pinguia verò propterea prohibet Gal. o
& alia id genus,quia in vehementi ardore oc
cilè incenduntur. Eadem quoque ſordes faciu
omninò vlcerum initia ſunt. Tutior itaque v
eorum medicamentorũ,quæ reuera anodyna
qualia ſunt fomẽta ex ſola aqua tepida,ex de
meliloti,chamæmeli,fœniculi,anethi,fœnugr
ſarum,abſynthij. Quòd ſi calor multus coniu
eſt,ex decocto pſylij,foliorũ mãdragoræ, hyo

Oculorum anodyna duorum ſunt generum.

Oculorum ardor vehemẽs pinguia reſpuit.

paueris, violarum, rosarum, similiter liquor
qua rosarum, muccago seminis cydoniorum,
lla cocti cydonij, vel pomi alicuius cocti in
e aquæ. Moderata est muccago althææ, traga-
æ, gummi arabici, lac muliebre, fœnugræci be-
i prius infusi diem integrum, deinde cocti, vt
i & secunda aqua abiiciantur, penidia, alphe-
atragacanthum frigidum, amylum, muliebri
dissoluuntur, leniēdo leuiter, & citra morsum
gendo, creta similiter vti licet. Anodynon est
cuor cum suo vitello. Aliquando caphuram
mus, vt in hoc, quod lenit & coquit. ℞. mucca-
seminis psylij & tragacāthæ extractæ in aqua
luæ ℥.2. liquorũ oui ℥.ß. croci ℈.ß. caphuræ
j. Atque meminisse oportet recentibus muc-
ibus & succis vtendum, quia vno atque altero
escunt, atq; corrumpuntur. Quæ collyria ano-
dicuntur, ferè opium recipiunt, quale est dia-
on Nili, quod etiam ingentes dolores lenit,
s fluxiones, acrésque sistit. ℞. rosarum resectis
ibus ʒ. ß. croci ʒ.2. gummi arabici ℥.1. spicæ
i, opij ana. ℈.ß. cum aqua fit collyrium. Vsus
re lacte muliebri, vel liquore oui liquidissimè
tur. Anodyna enim liquidissima esse oportet.
es hoc collyrium, sief rosatum vocāt, atque ita
iciunt. ℞. rosarũ resectis vnguibus ʒ.15. croci ʒ.
mmi arabici ʒ.19. spicæ, opij an. ʒ.2. fiat sief cũ
pluuia. Habent & sief alba, quibus plurimùm
tur: quale hoc est in principiis inflāmationũ &
rũ. ℞. gũmi arabici, tragacanthæ, amyli an. ʒ.ß.
sæ lotæ ʒ.6. opij ʒ.1. opiũ in sapa aut vino dulci
ratur: deinde reliquis iungitur in oui albumine.

In vſu diluitur lacte muliebri. In augment
conuenit. ℞. ſarcocollæ nutritæ in lacte mu
aut aſinino ℨ.ß. amyli, diatragacanthi an. ℥.ß
ſæ lotæ ℨ.6. olibani ℨ.1.ß. confice cum aqua p

Alexandri mirabile in calida ophthalmia & dolore.

CAdmiæ vſtæ, lotæ ℨ.10. ceruſæ lotæ ℥.1.
ferri vſtæ lotæ ℥.ß. gummi arabici, trag
thæ ana ℨ.4. olibani, opij ana ℨ.2. croci ℈.ß. c
cum aqua pluuia. In declinatione ſarcocollæ
tæ ℨ.10. croci, ſpicæ, aloës ana ℨ.1. Teruntur c
ex muccagine ſeminis fœnugræci. Linimenti
adhibentur. Sed quia in ocularibus remediis
cadmiæ vſtæ lotæque, & ſarcocollæ nutritæ
Cadmiæ præparatio. tio fit, vtriúſque ratio explicanda eſt. Cadm
que, quæ & Cathinia dicitur, vel cuius loco l
calaminari vtimur, vi ſiccandi & extergend
dita vtitur, & lauatur, hoc modo. In fruſtul
gnitudine grani hordei confingitur, melle op
conſpergitur, concluditur fictili crudo, cuiu
ficium operiendo clauditur, lutatúrque. Sed
culum vno vel pluribus foraminibus peruiu
oportet, vt fumus exhalet. Vas autem, vbi co
eſt, ſubiecto igne vel in fornace figulari, iam i
cadmia & vaporibus nigris in albidos comn
tis, qui, ſcilicet, per foramina operculi exeunt,
mus, & ablato operculo cadmiam vino auſter
tinguimus, & mortario terimus, ſiccámque ac
dicaměta reſeruamus. Aliter quoque veteres.
mia incluſa fictili vaſe puro igne crematur, de
lacte aſinino extinguitur: ſecundò ac tertiò v
atque extinguitur lacte: iam tertio vſta extinct

rtario affusa aqua fontis diutissimè versatur,
tur,siccatur,siccata secundò ac tertiò in mor-
n repetitur, versatur vt priùs,& siccatur.
stremò cum aqua pluuia in mortario circum-
,siccatur, iam omnis qualitatis expers, ex qua
llyrium planè diuinũ, vbi dolor sedãdus est.
era implenda,siccanda hypopia, vbi sistenda
is fluxio,& leniẽda calida lippitudo,vbi pru-
rdor,vstio,sed peculiariter,vbi detergendum
candum.
cadmiæ,vt antè,præparatæ ℥.2.cerusæ è lacte
æpiùs ʒ.2.ß.Cerusa cum cadmia sæpiùs mis-
, & 15.diebus in mortario ex aqua pluuia ver-
Postremò tragacanthæ lotæ & purgatæ ℥. ß.
fœnugræci per noctem imbuitur,vt multum
m imbibat. Pòstridie vniuntur omnia: repo-
vase vitreo operto tenui linteo, loco subdia-
ene puro. In vsu dissoluitur oui liquore, vel
bri lacte.Sarcocolla citra morsum siccat, co-
digerit leuiter,amaricat. Trita itaque macera-
aqua rosarum tribus diebus, tum siccatur, &
busdiebus in succo rubi maceratur,siccatúrq;:
emò infunditur in lacte muliebri, siccatáque
dissimum medicamentum fit.

De repellentibus.

Epllentia duorum sunt generum. Alia leuiter
repellunt, quæ conueniunt oculis, eáque vel
frigore, vel corroboranti adstrictione repri-
t. Alia verò vehementer adstringunt noxia
is, quia poros contrahunt, tunicas resiccant,
erant, dolores creant, visum interturbant,
us tamen aliquando, vt in procidentia oculi,

Repellentiũ genera duo.

ſed aliis mixtis, vtimur. Leuiter repellunt roſ
Repellentia leniora. ſuccus, flores, folia nardi, ſpica, crocus, hypoc
oui candidum, muccago pſylij, ſumach, cyd
rum, aqua roſarum, plantaginis, & quod ex
rorum ſucco præparatur. Succi mororũ rubi
tarium vnum ſiccetur in ſole, ſubinde agitand
fuerit ſiccatus, imbue liquore oui, & ſine ſicc
ſole. Poſtremò conſperge lacte muliebri, & fa
cari. Puluiſculo vtere ſoluto liquore oui, vt len
reprimas. Repellunt quoque cadmia vſta, vt p
& auſtero vino extincta: deinde trita è puluis
quæ metallica citra morſum ſiccant. Deinde
quæ leniunt quoque. ℞. farinæ capitum papa
& meliloti ana. P.1. pul. roſarum P. ß. panis albi
℥.2. fiat decoctio in lacte mixtis pulueribus in
decoctionis. Deinde transferantur omnia in
tarium, & ſubigãtur cum ouo integro & croci
pulo. In doloribus oculorum abſtinendum à
tis linteis, vinculis arctioribus, grauibus ſacculi
cataplaſmatis: ſed tenuiſſimis linteolis medica
ta continenda ſunt: videndúmque, ne remedia
adhibentur, dolorem creent, & priuſquam ſic
tur, commutanda ſunt. Et quia in doloribus o
lorum multa ferè lachrymatio eſt, quæ vim m
camentortm diluit, propterea ſubinde commu
da ſunt remedia.

De vlceribus oculorum.

VLcus in alba tunica cornea, genis, ang
oculorum à re externa fit, vt ſtylo, gla
vel aliter. Præterea ab acri fluxione, cui pru
tiſſimè occurrendum eſt, alioqui ne vnà proc
& ſequatur cœcitas, periculum eſt. Hoc vlcu

e quidem cõmunem habet curationem cum
is vlceribus. Vult enim repurgari, ſiccari, im-
& cicatrice claudi. Peculiariter tamen ex na-
partis clementiora remedia deſiderat, multò
, ſi proprietate indiuidui acerrimo ſenſu &
imo ſpiritu præditi ſunt, quales ferè ſunt oculi
ei. Declinanda itaque tum quæ exaſperando
nt, tum quæ mordicando ſiccant & nimia ad-
ione exaſperant. Atq; hæc vlceri, qua vlcus eſt,
iè conueniunt. Nam & in collyriis & reme-
cularibus ſæpè mixta inuenias, quæ ſunt acria,
malignis & nimiùm ſordidis vlceribus, quæ
em leniunt: vt in dolentibus, quæ molliunt: vt
loſis, quæ plurimùm adſtringunt: vt cùm ma-
mpetu irruit fluxio in oculos, vel à prolapſu,
mixtus eſt. Quæ omnia vt non ſtatim vlceri
eniant, conueniunt tamen per accidens. Ita- *Collyrium.*
nfluxionis impetu ſtalticis vocatis, id eſt, ſiſten-
, vtimur, quæ materiam recipiunt frigidam &
ictoriam, quale hoc eſt ſingulariter prædica-
℞. æris vſti, cadmiæ vſtæ lotęque ana ℥.3. myr-
, opij ana ʒ.4. acaciæ, gummi arabici ana ʒ.7.
qua fingitur collyriũ, quod liquore oui diſſol-
: in ipſo vigore, quando ſordes & maturatio
in vlcere, tum in lippitudine apparet. Sed hîc
aduertendum, quod ſit commune omnibus
aribus remediis, oculos parùm aſſuetos medi-
entis ſæpè irritari, cùm primùm medicamen-
dhibentur. Quod ſi contingit, tepefacto liquo-
ui dolor ſedandus eſt: deinde medicamentum
ibendum donec aſſueſcat oculus. Conuenit &
yrium priùs deſcriptum in præparatione cad-

miæ, additis rosa, hipocystide, acacia, & ʒ.1. o
dolore vehementi. Aliud Philoxeni, quod im
fluxionis reprimit, caput siccat, lenit & stup
℞. rosarum ʒ.2. seminis hyoscyami albi, ℥.1.
ʒ.3. myrrhæ ℥.ß. farinæ volatilis, vel hordei t
2.ß. oui tosti luteum vnum, succi mandragor
hyoscyami, apij ana ℥.ß. crocci ʒ.2. ex vino a
fit collyriũ. Siquid inest duritiei, thus pingue,
rha, bdellium, galbanum, ammoniacum & s
miscentur collyriis: sed ad sistendas fluxiones,
ue siccescunt, vlcera prohibent, & dolorem
mouent. Anacollematibus, frontalibus vti c
niet, quorum hæc sit materia. E fabis fresis,
hordeo, auena, fit farina. Assumitur quoque f
volatilis: subiguntur autem ex ouorum albu
bus: admiscetur sanguis draconis, bolus arm
thus, mastiche, gummi, rosarum puluis, fiuntqu
tis crassa & hærentia cataplasmata. Sed quæ p
liariter extergent, siccántque vlcera, alia quide
quida, plurima sicca sunt: liquida, lac serosum
dilutum suo sero. Seri autem plus miscebitur vt
est sordium, vinum conditum saccharo, diluta
sa, decoctum plantaginis, vel aqua eius addito
le, decoctum fœnugræci, quod conuenienter p
paratum per se purgat vlcera, nisi sordidiora si
Nam si tantillum mellis adiicitur, vel pulueris
tragacanthi frigidi, diaireos & similium, sicca p
pholyx vsta, lotáque, seu tuthia præparata, lapis
laminaris vstus lotúsque, vt priùs, terra sigillata
pis hæmatites, recrementum plumbi & ferri vst
lotúmque, spodium, antispodia, cerusa, amylum
in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitat

:c crassius nigrescat, sarcocolla nutrita, pumex
; & lotus, ostreorum cinis, ossa sepiæ, gemmæ
,puluis absynthij, plantaginis, bardanæ, cly-
i, herbæ scorpioïdis, buglæ, saniculæ, herbæ
lis. Sed melius erit ex his succum exprimere,
gere in mortario plumbeo, pistillo plumbeo,
:c crassities & liuor contrahatur: deinde siccari
tet,& ita vti puluere. Cornua cerui,capræ,vsta
que,antimonium vstum lotúmque. Vehemen-
sunt æs vstum lotúmque,squama æris, vitrio-
cuprosa, arrhenicum, sandaracha, ærugo: sed
n malignis & plurima sorde madentibus vti
ieniet. Ex hac materia, concoquentibus, myr-
hure, croco, galbano, castoreo, fiunt collyria
:x succo fœnugræci. Vtimur quoque saccharo
o,penidiis,alphenic,diatragacanth.frigido,so-
lacte & liquoribus, qui extergent. Sic enim
s,extergebis,& vlcus ad carnem comparabis.
taria,anagallis,cẽtaurium minus,absynthium,
ago teruntur in mortario paulatim affuso la-
xprimitur succus,qui vt priùs versatus in mor-
plumbeo ad crassitudinem siccatur, vt fiat
is:è cornu cerui collyrium expurgat, incarnat,
it cicatrices. ℞. cornu cerui vsti loti, thuris,
ibi vbi loti ana ℥.2.squamæ æris, vstæ lotæ ℥.1.
℥. ß. gummi arabici ℈.1. cum aqua pluuia fiat
rium.

d hîc meminisse cõuenit duplicem esse aquam *Aqua plu-*
iã in præparandis metallicis: vna enim hyberna *uia duplex.*
inutilis: altera æstiua & tonitruosa, vtilis. Aliud
.sarcocolæ nutritæ in lacte ℥.10. pulueris diai-
simplicis, gummi arabici, tragacanthæ ana ℥.2.

punicis vsti lotíque in lacte ʒ. 1. ex muccagine
nugræci fiat collyrium. Atque hîc meminisse c
uenit in vlceribus nimiùm madentibus puluis
vtẽdum esse:in aliis collyria liquoribus dissolui
autem conuenire dissoluendis collyriis, vbi c
niendum, & breuiter extergendum: succum
fœnugræci, vbi detergendum magis. Quòd si
piosius quoque detergendum, veteres succo fœ
græci tantillum mellis addiderunt. Aliud.℞.pu
cis vsti lotíque ʒ. 2.gummi arabici, tragacanth.
ʒ.1.pulueris diatragacanthi frigidi ʒ. ß. cum su
fœnugræci fiat collyrium. Absterget plurimùm
etiam aspredines & albugines tollat. Vrina p
impubis æneo vase diu versatur pauculo melle
iecto,donec sit crassitudo. Materia siccatur, fit
uis,ac primùm,vt consuescat oculus,muccagini
gacanthæ, deinde fœnugræci permiscetur, erit
quadrupla muccago.Licebit vti collyrio diuino
tea descripto è cadmia præparata. Adhæc diar
dò Nili,deterso vlcere, regenerãda caro. Imple
vlceribus oculorum conueniunt terra sigillata,
cocolla nutrita,thus,cortex thuris,manna, aloë
ta,myrrha,gummi arabicum, tragacantha, met
ca,quæ citra morsum siccant,& alia scripta cap
sarcoticis,quale hoc. ℞. corticis thuris, myrrha
loës,sarcocollæ nutritæ ana fiat puluis. Collyr
Cleonis collyrium. è cornu cerui antea descriptum, & Cleonis pl
mùm vsitatum veteribus, quod incarnat & cica
cem ducit. ℞. spodij loti, plumbi vsti loti ana
batituræ calybis serraturæ vstæ & lotæ, croci
ʒ.ß. gummi drach.1. confice cum aqua. Vsus t
pore diluitur liquore oui & lacte, aqua infusi

canthæ, muccaginis tragacanthæ extractæ in plantaginis. Sief de plumbo incarnans & con- ans. ℞. plumbi vsti, antimonij vsti, loti, tuthiæ æris vsti, gummi tragacanth. ana ʒ.2. opij. Gra. n aqua pluuia. Aliud, quod incarnat, repri- vestigia corrigit & lenit. ℞. tuthiæ, cadmiæ aratum, vt decet, cerusæ, antimonij, olibani drach. 2. myrrhæ drach. 1. sarcocollæ, sanguinis onis, aloës, opij ana ʒ. 1. ß. f. ex aqua. Colly- è thure, quod mollit, lenit, coquit, incarnat. ris ʒ.10. antim. sarcocol. ana drach. 5. croci ʒ.2. uccagine fœnugræci pleno vlcere cicatrix du- la est per ea, quæ vocant epulotica medicamē- uæ citra morsum siccant, qualia inuenias cap. puloticis, & quod sequitur. ℞. antimonij, blat- isantiæ ana ʒ.10. acaciæ ʒ.3. aloës, sarcocollæ itę ana ʒ.1. confice cum succo rubi. Sarcocolla, riùs, nutrita cicatricem ducit. *Sief de plumbo.* *Collyrium è thure.*

Hebes visus.

Visus hebes senio, morbo, frigiditate humorū, & spirituum crassitie immodica, tenuitate spi- um, inopia vtriúsque contrahitur. Sed à senio opia spiritus vel humorum difficillimè instau- r. In tenuitate spiritus leuiter adstringētibus & igerantibus vtendum est. Huius rei manifestum umentum est, quod interdiu & in splendore So- tatim disperso spiritu & quasi euanescente pa- acutè vident. Nocte verò iam cogente & leui- refrigerante, spiritus acutissimè cernunt. Id od videre licet in felibus, leonibus, pardalibus, leróque genere animalium, quibus veluti igne ant oculi in tenebris. Contra crassitiem humo-

rum & ſpirituum, detergentibus & incidentib
uitérque corroborantibus vtendum eſt: oxyd
vocant Græci medicamenta, quæ hebetudini
citra manifeſtam occaſionem ortæ medentur,
rum magna pars è materia conſtat, quam c
craſſitiem facere diximus. Quale eſt Antonij M
Fellis perdicis ſilueſtris partē vnam: ſucci pariet
ſucci centaurij minoris, mellis optimi ana. Ali

Fel gallinæ veteris ſucco centaurij pari miſc
quibus mel ſextupla ratione adiicitur. Aliud. S
bonij Larg. Succi radicis fœniculi ℥.2. pari n
commiſcentur, reponuntur ærea pyxide. Alij pa
modum ſucci chelidoniæ permiſcēt. Obſcurita
quamlibet perſanare ſcribit Gal. gruis fellis ℥.1.
ci marrubij & mellis optimi ana ℥.2. Aliud. F
tauri, ſucci fœniculi an. ℥.1. mellis optimi ℥.2. Al
Mellis ſcyllitici, ſucci marrubij ana ℥.2. ſucci gr
torū dulcium ℥. ß. fellis accipitris ℥.1. fortiora
collyria antea deſcripta vi prædita extergente,
metallica extergentia recipiunt. Atque hacte
præſcripta ſunt, in craſſis vaporibus & humori
conuenire poſſunt. Cōueniunt etiam ſuffuſioni
& maculis oculorum ex detergente, digerente, l
ter corroborante materia. Quod ſequitur max
probatum eſt veteribus, quòd maximè iuuet, ſ
ptores, pictores, lectores, aurifices, & quicunq; c
tenta oculorum acie plurimùm laborant. Suc
exprimitur ex granis punici acidi, vt Aëtius: dul
vt Octauius. Is ſuccus æneo vaſe reponitur, q
ſit opertum tenui linteo, quódque exponatur S
donec craſſeſcat ſuccus. Succo iam craſſo par n
dus mellis additur, miſcentúrque, & fictili re

ur. Illinitur medicamento oculus hora somni.

Ad albugines.

albuginibus atque omninò morbis oculi, vbi
edicamentorum vim subire profundiùs veli-
balnea frequentia imperamus: alioqui iube-
, vt vapor humidus ex aqua primùm tepida
iatur oculis: deinde vapor è materia, quæ ex-
at: postea medicamenta leniter diùque affri-
o adhibemus. In albuginibus sagapenum cum
e distillatum, vel solutum cum melle liquido,
vt sit fortius, cum oxymelite scyllitico singu-
remedium est. Succi anagallidis, parietariæ,
donij, amygdalarum amararum cum melle,
euiter earum rerum, quæ detergent. Addunt
im papaueris rubri: & quæ gersa serpentaria
tur, è radicibus dracuntij descripta cap. de sar-
is, soluta lacte equino plurimùm iuuare po-
Aliud. Fel hirci aut cuiusuis, alterius animantis
catur in vase æneo, adiecto syrupo de artemi-
ıta, calamento: vbi inde puluis factus est, suc-
marrubij, anagallidis & similium miscetur, &
d inde molliter applicatur oculis. Aliud. Ossis
e ʒ.2. salis ammoniaci, cerusæ ana ʒ.1. ammo-
i, sagapeni ana ℈.2. Fiat puluis. Aliud. Rad. dra-
ij, aristolochiæ, chelidonij ana ℥.ß. concidãtur
leolas, reponãtur in vase æneo. Superfundatur
a pueri impuberis: exponantur Soli: siccentur,
ntur: tritis adde salis ammoniaci ℥.2. mellis tor-
cti tantundem. Fiat puluis. Ammoniacum, sal-
natris subigitur, & illinitur albuginibus infan-
n. Mirum est, quod scribunt, butyrum per se illi-
mirabiliter cõferre in cõtumacibus. Metallica

Oculorũ albugini accõmodatum remedium.

miſcemus vi extergente prædita, & collyri
inde comparantur. Ærugo crematur: diu t
ex aqua plantaginis. Capitur ℥.ß. cui additur
ſæ lotæ in lacte ℥.1. gerſæ ſerpentariæ ʒ.2. trit
nia cum muccagine fœnugræci illinuntur.

Ad Hypoſphagmata.

ICto oculo reſudat ſanguis tenuis, atque eff
tur in oculum, vnde rubor & aliquando
& inflammatio. Taifati vocant Arabes. In
re & inflammatione recurrēdum ad remedia
deſcripta. Quòd autem attinet ad remedia
pria hypoſphagmatis, initiò vtendum iis, qu
primant & leniant: deinde iis, quæ digerant
ſtremò quę digerant & corroborent. Primùm
que liquorem oui illinito, & lanam vel linte
molle in eodem inculcatum adhibeto. Lac
que muliebre ſimiliter adhibetur. Veteres mag
vim in ſanguinibus poſuerunt. Alij ſanguine
rundinis primo loco ſtatuerunt: deinde palu
vel turturis: tum columbę, ſed maſculi, prę
runt. Tenellę pennę extrahuntur plenę ſuo ſa
ne, & molliter oculis ſanguis infunditur. Gale
de ſimplicibus medicamentis parui facit eiuſ
controuerſiam de ſanguinibus, vtitúrque ſucc
nugræci poſt initia cum collyriis primùm De
cratis è myrrha, diaſmyrno: deinde quæ in
thure fiunt: poſtremò quæ è croco. Quæ col
ſcripta inuenias ſeptimo Aëtij, & Pauli, & qu
κτ̀ τόπȣς. Roſas, vel roſarum magma aqua
rum & vino incoques, & tepida oculis admou
Nam & tepefactum oui liquorem & reliqua re
dia tepida adhibemus. Alij bolum armenã, ter

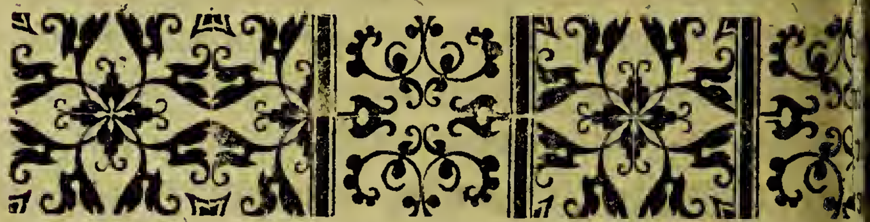
Sanguinis magna vis ad ὑπόσφαγματα.

atam, argillam ex liquore oui dissoluunt & ad-
nt. Post initia lini semen teritur cum butyro:
m vehementer exprimitur, & pingue expres-
illinitur. Mirum est, quod scribit Archigenes. *Archigenis remedium ad eruẽtatos oculos.*
opi coma trita, & linteo inuoluta, deinde in-
ita in aqua calida, si inde foueatur oculus, san-
ẽ diffusum ita extrahit, vt si linteum exprima-
anguinem reddat. Arabes plurimùm vtuntur
enico bene loto, sublimato rursus loto ex aqua
ndri, præsertim vbi iam hyposphagma liuo-
duxit. Leue collyrium digerens. ℞. thuris ʒ.3.
entissimè conteruntur: deinde in collyrium
ntur cum aqua sequenti. Salis ammoniaci, salis
mæ, ana ʒ.1. liquescant in aqua pluuia, qua thus
tur. In vsu dissoluitur aqua, vel succo coriãdri.
ius est quod sequitur. ℞. thuris, myrrhæ, croci,
oniaci ana ʒ.1. sublimati bene loti cum succo
qua coriandri ʒ. ß. cum eodem succo vel aqua
ollyriũ, quod adhibeatur cum eodẽ succo, vel
. Fortius. Arrhenici bene loti, sublimati priùs,
de rursus bene loti & cõfricati cũ aqua coriãdri
arcocollę, piperis, ammoniaci, lapidis lazuli an.
um aqua, in qua ʒ. ß. salis ammoniaci dissoluta
at collyriũ. Fiũt fotus in declinatione ex deco-
bsynthij, meliloti, chamæmeli, fœniculi, hysso-
remedia adhibentur, quæ scripta in albugine.

Ad œdemata oculorum.

Pituita, quæ in oculis diffluit, mollis, laxus &
indolens tumor circa oculos nascitur, genas
occupans, qui bene purgato corpore, his reme-
dissoluitur. Primùm fouetur locus ex aqua tepi-
um spongia molli. Faba, lens, cicer, in aqua cum

tantillo aceti, horum vnum, vel omnia percoq-tur: deinde trita pressáque cribro culinario tra-látur, mel adiicitur, cataplasmatis modo adhib-Postea verò, vbi magis discutiendum est, hyss-& pars radicis sigilli beatæ Mariæ cum dictis -minibus coquitur: alioqui creta oxycrato vel li-dissoluitur, aliquid mellis additur, & ita illinitu-

AD LIB. V. GALEN-
DE COMPOS. PHARMAC.
κτ᾽ τόπους.
PERIOCHE V.

De Hypωpiis.

ΥΠώπιον per ω in secũda syllaba &-penultima, suggillatio est, quę fe-sub oculis, genere ecchymomat-est suggillationũ cõprehẽsum. -πυον verò per ο & υ in penultima -laris morbus, cum pus fusum cornea includitur -fert hypωpiũ, quod est sugillatũ, ab hyposphag-quia hoc in oculis: hypωpiũ vero in genis & n-Conueniunt autem remediis. Nam vbi graue -est, phlebotomia, clysteribus, purgationibus, -phlegmatismis, sed leuioribus, communiter vte-est. Quod ad topica attinet, primùm quidem -

epellētibus,mixtis modicè digerētibus, multò
is in hypoſphagmate, vtendum eſt. Initiò ergò
recenti,diarhodo Nili ſoluto in decocto me-
,aliis quoque ſimiliter repellentibus & leuiter
rentibus vtendum eſt:ac breuiter, quæ in hy-
hagmate deſcripta ſunt circa initia, non inue-
is hypopiis conueniunt. Recentiores roſaceo,
andido, inſperſo puluere myrtillorum vtun-
leinde ſpeciebus ſanguinis, quæ deſcriptæ ſunt
ypoſphagmate,farinis fabarum, hordei,coctis
ymelite.Eædem farinæ ſaluia ſubactę tergent,
int,diſcutiūt.Fotus ex aqua tepida, ex decocto
næmeli,meliloti,althææ, ac tandē fœnugræci:
uteū cum melle,faba vino macerata, læuigata.
quod ſequitur.Lithargyri,ceruſæ ana ℥.1.cum
e ſubigatur. Nutriuntur primùm roſaceo, de-
chamæmelino. Diſſolutum vnguentum roſa-
tantillo ſyrupi de abſynthio mixtum iam ni-
antibus hypopiis, nux rancida & iam oleoſa
melle ſubigitur,& ſupinè decumbente ægro
xcidat, hypopio tribus horis adhibetur, quæ
excidit,alia reponitur.Pannus inculcatus oleo
erua,oleo de nucibus veteri,de ricino & ſimili-
panis diu manſus & ſaliua ſubactus, cuminum
ulo includitur,& feruenti aqua ſalſa immergi-
& ita imponitur. Serpentis exuuium melle vel
a marina ſubigitur, & imponitur.In remediis
cipua ſunt, iam plurimùm nigricante hypopio,
hanus,radix bryoniæ,dracunculi, ſigilli Mariæ,
primùm cum butyro, deinde per ſe adhiben-
. Quòd ſi inde ardor & mordicatio excitatur,
ida locus foueri debet. Si locus vehementer in-

tumuit, fotu tepidæ ex ſpongia plurimùm vt eſt: deinde inungendum anethinum. In inflan tione diu foueto calida, & farinas coctas fa leguminum ſcriptorum in hypoſphagmate co rum, vt priùs, cribro culinario cum melle impo Quòd ſi fiſſura quędam coniuncta eſt, ad ren glutinatoria, qua parte vulnus eſt, decurrendu

De Ægilope.

AEgilops paruus eſt abſceſſus inter os n maiorem angulum oculi, periculoſus, pterea quòd excarnis locus eſt, & vicinus o Primùm itaque Ægilope naſcente repellen validè vtendum eſt: facto verò ægilope, diapl ticis primùm citra morſum, deinde fortio vtendum eſt, adhibita cura, ne quid difflu oculum. Ac breuiter inflammationum mod randus eſt. Propterea neque phlebotomia pra mittenda eſt è cephalica, neque purgatio, ſi f opus. Cucurbitulę quoq; & maſticatoria vſui Vbi verò ſuppuratio facta eſt, ampliandum vu vt pus effluat, & non corrumpat. Os aperto ſceſſu purgandum mellicrato, melle roſato, & id genus. Purgatum vlcus abluendum è vino pledum ſarcoticis, ariſtolochia, manna, thure, myrrha, reſina, ſarcocolla, chamędri, ruta, & quæ ſcripta inuenies cap. de ſarcoticis. Ex quo lotico cicatrix ducenda eſt. In Ægilope diffic ſpirandi, inde læſo oſſe, ſed iniuria leuis tan aſperato: maior verò iam carioſo: maxima, iam ad colatorium os & malas corruptelas tra vbi fiſtula ducta eſt, & muccoſa caro atque rupta. Hic ergò veterum & recentiorum conſil

Ægilops naſcens valida repellētia poſtulat.

Diuidendus angulus in triangulum, vt apex
guli versus radicem nasi:litera verò & basis ad
im vergant. Quòd si caro corrupta,aut callus
ibet,cathæreticis vtendum erit,quæ scripta in-
s cap. de pyroticis. Ampliatum vulnus pri-
implendum vel spongia,vel medulla sambu-
orta,ne scilicet coalescat. Quòd si tantùm as-
um os est, rasura sufficiet:si cariosum, tenui &
o cauterio vtendum est:quod cum fit,munien-
oculus spongia, quæ sit imbuta aqua frigida.
priusquam cauterium imprimatur, videndum,
perueniat ossis corruptela. Aliquãdo enim sur-
ad colatoria vergit, nonnunquam ad malas.
ie quocúnque vergat, cultello aperiendus lo-
est, vt fiat via cauterio. Iam repurgato osse,
otiaco mixto cum melle rosato, & syrupo de
nthio vtendum est:quod medicamẽtum etiam
irgare potest, si quidem leuis est iniuria. Vete-
ephalicis vtuntur scriptis cap.de sarcoticis. Ar-
enes inurebat plumbo liquefacto per infundi-
m misso. Recentiores aquis Alchymistarum
bus vtuntur. Sed primùm permiscent lacti, vel
cagini althææ, lini, fœnugræci, vel tragacan-
extractæ in aqua vitæ: postea solis aquis os at-
unt. Vtuntur purgantibus & incarnantibus ex
o agrimoniæ,apij,absynthij,rutæ,melle rosato,
po de absynthio, aloë, mirrha, sarcocolla, vsto
nine,antimonio,mixtis in putri carne puluerib.
tiaci,mercurij cum alumine vsto. Superponunt
lastrum diacalcitheos, quod sit recens factum
pellens: partem per ambitum fouent vino ru-
decoctionis rosſ. chamæmeli: superponúntque

lintea inculcata in dicto vino post adhibitum
plastrum diachalciteos. Parant & mundificati
quod vocant ex farina fabarum & hordei co
prædictis succis addita, in terebinthina lota, in
albo. Purgato vlcere veteres probāt alumen v
ex terebinthina, vitri subtilissimè triti puluisc
rutam pistam cum vino granatorum. Discut
verò nucem rancidam conquassatam, & appo
chamæmeli folia vel māsa, vel subacta cũ saluia

De ionthis seu varis.

IOnthi, quòd sint similes ὄνθῳ, id est, fimo,
ciem conspurcent, appellati. Vari à Latini
bercula parua, dura, in cute faciei à crasso succ
ta. Remediis egent, & Galenus scribit, moll
bus, quia dura: discutientibus, quia alienam n
riam in se continent. Veteres Medici inciden
tergentia videntur miscuisse. Fricabis ergo m
ra pari mellis & aceti, amygdalis amaris acet
stis, lithargyro subtilissimè trito, concorpora
rebinthinæ liquidæ, & butyro. Poteris intermi
aliquid fellis caprini, vel similis. Lilij radix ve
nis porcini melle subigitur, lapis calaminaris s
lissimè teritur, maceratur in aceto, & siccatur,
druplo melli permiscetur. Item. ℞. saponis
olei amygdalarum amararum ℥.1. aceti ℥.ß. os
piæ triti & puluerati ʒ.2. Pomata oleo ouo
vel de tritico dissoluitur, aceto albo addito, &
nitur. Gummi arabicum album, sal torrefac
vtrúnque subtilissimè tritum acri aceto diluitu
callosis & inueteratis varis ammoniacum, sapo
banum, opopanax, & alia id genus aceto diss
prædictis miscentur. Qui si contumaciores sint

metallicorum acrium detergentium intermi-
ir, quemadmodum & in tumoribus ficosis; vl-
sis, subrubris, rotundis, dolentibus. Vnde prin-
um impetiginis, mentagræ, aut lichenis agrestis
materiam habeant crassam, permixtam icho-
s acribus. Nam hæc vbi transierint impetigi-
, rarò nisi acribus permixtis & medicamentis
priis, id est, excoriantibus curantur. Primùm ta-
leuioribus vtemur: deinde contumaciore ma-
ansibis adecdoria, de quib. in materia impetigi-
. Hæc sunt acetositas citri, aqua vitis, vlmi in-
a in foliculis, aqua fabacearum, florum fabæ,
aurij minoris, parietariæ, enulæ, gentianæ, ra-
culi, ari, bryoniæ, anagallidis, & his fortiores
æ sublimatæ & vocatæ fortes. Oleum ex eadem
eria, de tritico, de sulphure, de vitriolo, de ouis,
axino. Ἐκδόρια sunt metallica acria, æris squa-
lapis calaminaris, sulphur, ærugo, arrhenicum.
teruntur ex aceto acerrimo. Pastilli fiunt, qui
tis liquidis permiscentur. Cætera fiunt ex cera
a, vel, vt fortiora, viridi oleo conuenienti, & vt
eant magis, terebinthina mixta, superponitur
ca bubula, aut membrana suilla, vel similis.
dicamentum tota nocte finitur, vel ad horas
tas, lacte, sero lactis, aquis memoratis tepidis fa-
abluitur: repetuntur medicamenta, donec exa-
ant pustulæ & vlcera. In medicamentis leuiori-
, sanguis leporinus illitus, saliua præmanso sale,
um integrum triduò maceratur in mixtura sul-
ris & aceti post triduum abiecta testa: ouum
ca mixtura subigitur & illinitur. Gummi cera-
um, aceto dissoluitur & illinitur, radix enulæ &

lapathi acuti coquuntur in aceto ad putrilagi
tepido aceto, permixto melle: affricatur locus
inde radices pistæ cum axungia viperarum illi
tur. Psoricum Mesuæi saliua ieiuni hominis,
quido melle dissoluitur. Fraxinus viridis crem
saliua excipitur, quam extrema reddunt. Subl
tum & cinabriũ, aliáq; ecdoria in muccagine g
mi arabici, vel tragacanthæ, vel muccagine fo
græci illinuntur. Sed in vsu ἐκδορίων extremæ
tes impetiginis, & quæ sanæ vicinæ sunt, med
mento repellente, & quod inflammationem pr
beat, muniendæ sunt. Cinabrium, thus, masti
æqualiter miscentur cum aceto. Fiunt pastilli, v
fumus excitatus loco impetiginoso excipiẽdus
nitis oculis, ore, & naribus. In his omnibus me
nisse oportet, priusquã adhibeantur, habendam
rationẽ totius corporis, vt, scilicet, aliquoties re
getur, atque medicamenta, vt faciliùs subeant,
laxata impetiginosis partibus adhibeantur. M
xantur autem decocto maluæ, bismaluæ & sim

De dentium affectibus.

DEntes viris ferè triginta duo: mulieribus
ginti octo. In vtróque dentium ordine c
tuor acuti & lati, vt prehensum cibum solid
incidant, vnde τομεῖς & τόμεοι, iidem γελαό
quòd in risu sese maximè proferant. Inter q
duo medij & præcipui columelares exoriur
ferè primi septimo mense, quanquam aliis tard
Hos ad latera canini duo sequuntur: acuti e
dem, sed non lati, ac potius in cuspidem acuti. C
figunt dura vi maiore, & diuidunt duo numer
vtroque ordine. Ad decimum ferè mensem,

m enaſcuntur. Sequuntur maxillares plani, fir-
adicibus defixi, in quibus, qui genuini vocan-
: poſtremi erumpunt, tardiſſimè apparent, vix
vigeſimo, vt Ariſtoteles voluit, aut poſt ge-
æ profuſionem, vt Auicenna. Varro anno ferè
mo. Reliqui maxillares ante ſecundum annum
cundo anno producuntur. Primores vulgus
iores & lacteos appellat: caninos verò ocu-
: maxillares parùm deflexa voce, maxillarios.
cunt dentes, quia nutriuntur, & aſſiduo terun-
anſu. Excidũt omnes ætate, ſed poſtremi ma-
res neruos ſubſtratos habent à tertia coniuga-
, qui affecti imaginem præferunt laborantis
is, quomodo & gingiuæ. Dentes autem in pro-
ſubſtantia & ſentire & dolere contra multo-
ſentẽtiam affirmat Gal. 16. de vſu partium, & 5.
όπτ8ς. Hiſtoriam dentium ſcribit Ariſtoteles 4.
&. 8. lib. de gener. animalium: cap. 1. libr. 3. de
ibus animalium: cap. 1. 2. 3. 4. lib. 2. de Hiſtoria
alium: Gal. vndecimo de vſu partium. Plinius
37. lib. 11. Celſus, cap. 1. lib. 8.
ſunt autem affectus dentium communes reli-
oſſibus, qui exaſperantur, roduntur, perforan-
cariem ducunt & rubiginem, nonnunquã quo-
ab affectione, quæ ſit ſimilis inflammationi, li-
tque omnia à ſanioſa, acri, & virulenta materia.
prius affectus dentium, neque cõmunis reliquis
bus, dolor eſt. Itaque in corruptela dentium tria
era ſunt remediorum. Nam dens corruptus & *Dẽtium corruptelæ tria inſtituuntur genera remediorum.*
oſus ferro extrahitur, vel medicamentis acribus,
atur, tabeſcit, vt deinde ſponte ſua excidat. Ter-
n remedium, vt quod eſt incolume, relinquatur.

Instrumentum quo dens extrahitur, ὀδοντάγ
à Græcis Medicis appellatur, forceps (vt dicat
piam) dentarius. Sed de extrahendo dente nõ
conuenit inter veteres Medicos: quanquam m
pars vitiosum & corruptum dentem extirpan
credidit. Erasistratus non temerè extirpandun
tat, eiúsq; rei testimonium adducit, quod apud
gas in templo Apollinis ὀδοντάγωγός, forcep
tarius, plumbeus suspenderetur, quo significa
non esse tollendũ dentem, nisi vacillet, vt plum
forcipe excludi possit, id est, nulla vi: qui si qua
te cariosus fuerit & vitiosus, vitiũ scalpro attera
relinquatur quod est sanum. Ac re vera non te
euellendus dens est, sed si corruptus, totus tabi
vacillans, si nerui subiecti inflammatio, à qua p
culum immineat. Sic enim excluso dente liber
neruus iam nõ aprimitur, sed transpirat, & rem
cõuenientia admittit. In corruptela videndũ q
ta ea sit. Aliquando enim superficialis est, aut ex
mæ parti insedit, quomodo in ossibus asperis &
riosis non os totum excindimus, sed aspredinem
cariẽ scalpro deradimus. Ita in dente aut pars q
dam deciditur lima, radice incolumi. In medica
tis autem, quę hæc faciunt, exsiccant & tabefaci
acria sunt omnia, lac tithymali, exuuium serpen
Gummi hederæ vulgò cognitũ est remedium, q
religione quadam colligitur post medium Au
stum, & intra idus Septembris, eóque vtũtur ad
lores dentium. Exuuium verò serpentis remedi
est memoratũ ab Antiquis. Galenus vndecimo
simplicibus decocto eius vtitur cõtra dolores.
chigenes cõburit, miscet oleo & melli, illinit æ

Dens non temerè euellendus.

Gummi hederæ tritum ad dentium dolores remedium.

, munitis cera, vel re simili dẽtibus vicinis. Idẽ
que non vstum denti admouet, vt excidat, pyre-
n, aut radicẽ cucumeris agrestis in aceto acer-
triduò maceratam teres. Indes purgato denti.
tres aut quatuor dies repetes, vt dens excidat.
deps ranæ viridis dentem depellit. Licet quoq;
auteriis per canaliculum denti impositis: atque
eria modò è ferro, modò è testa nucis, radice
ianæ, & similibus cõparantur. Sunt, qui oleum
is, vel aquas fortes denti immittant, vt excidat.

Contra vermes.

Ermes aiunt subnasci dentibus & hos arrode-
re, à quibus dolor non ita fortis, prurigino-
nulla aut pauca saliuatio. Hi amaris rebus ene-
ur, decocto centaurij, colocynthidos, pilulis
munibus, aloë, myrrha, semine cæpę, porri, cer-
cornu, puluere contra vermes & aliis id genus.
od autem vulgus sibi persuadet, & ab antiquis
licis scriptum est de suffumigio è semine hyo-
mi, videtur fabulosum. Nam inde aiunt mani-
è vermes excidere. Reuera incenso semine euo-
tanquam vermiculi, etiam si non attingat fu-
s vermiculosum dentem. In doloribus dentium
edia multa sunt. Phlebotomia, vbi inflãmatio-
suspicio, præsertim in neruo, purgatio totius
poris. In vitio humorũ clysteres acres, cucurbi-
e in ceruice & scapulis, extremarum partium fri-
nes, errhina, masticatoria, & quæ viam fluxioni
ercipiũt, anacollemata, id est, frontalia, fotus ma-
im & faciei, periapta, quæ vel è collo suspẽdun-
, vel alligantur carpo, Topica denique denti ad-
ita. Horũ materia ferè incidens, digerens, calefa-

ciēs,quia ferè à craſſis humoribus & flatibus
is excitatur, mixtis aliquando adſtringētibus,
galla, malicorio & ſimilibus. Ac ferè collut
fiunt materia in aceto cocta.Itaque origanum
ſopum,ſatureïam,calamenthū,naſturcium,m
nam, pulegiū,thymū,ſaluiā, adhæc pyrethrum
pes Alexādrinus dicitur, galangam, piper,& a
genus aceto coques,ac inde collues,vel fumum
excipies mixtis circa initia roſis, malicorio, b
ſtiis, vbi nō videbitur caput nimis redundare e
mētis.Poſt collutionem hianti ore ſinat æger p
tam defluere.Hipp.7.Epid.caſtoreo,pipere co
ctis vino,diúque contentis ore dolores dentiu
gingiuarum coniugis Aſpaſij liberat. Mentaſt
cum radice euulſum,& in peluim datū,conſpe
aqua calidà fumum reddit, qui obuoluto veſt
ægro exceptus ore,dolorē mirabiliter ſedat,pr
tim ſi æger in lecto bene coopertus quieſcat,&
ueatur ſudor. Dioſcorides radici althææ vel hi
po coctis in aceto,vt inde fiat collutio, magnā
tribuit in doloribus dentium.Ranæ virides in
& aceto coctæ ſimile ius reddunt. Acetū ſcyll
colluitur.Dans caninus vſtus tritus coquitur in
to ad colluſionem.Allium tritum reſpōdenti c
alligatur. Ranunculi ſimiliter folia alligantur
exulcerant. In dentiētibus pueris lac caninum
giuis abluitur,cremor lactis,butyrū recens,ſub
ex aqua violarū. Cerebellum leporis phyſicur
appenſum pueris,cornu veteris cochleæ, vbi d
à calore ortus eſt,aqua roſarū cum caphura co
tur. Decoctum papaueris, vel radicis mandrag
& hyoſcyami,ſolani,pilulę de cinogloſſa,quæ c

mnes morbos dantur,leuiter solutæ butyro in-
ur denti. Materia anacollematũ, errhinorum,
catoriorũ priùs descripta, similiter sacculorũ,
lasmatũ & fomentorũ in materia oculorum.

Ad dentes mobiles.

nibus consumptis dentium stabulis, ictu con-
ussis dentibus,neruo,qui dentes firmat, emol-
dens mobilis vacillat. In senibus collutio ex
ingẽtibus coctis austero vino. Eadem collutio
concussis.Sed in neruo, qui multa pituita mol-
ic infirmior est, omnibus modis vacuanda pi-
est pharmaco purgãte, errhinis, masticatoriis.
ide ad collutiones siccantes & adstringentes
endum,alioqui adstringentia excepta melle ro-
syrupo myrtillorum,conserua rosarum,corno-
& similium adhibentur denti.Acetum scylliti-
confirmat dentes, & constringit gingiuas, lac
num similiter,vlmi cortex & ramuli in vino co
t inde colluas. Materia adstringentium sæpiùs
ripta est,describetúrque in stomachicis.

Ad corrosos dentes.

MAteria vacuanda medicamento purgante,
quod vel bilem flauam,vel atram, vel pitui-
salsam purget. Eiusmodi vitium aliquando
citur communi vitio totius corporis:aliquando
dua fluxione è cerebro : nonnunquam hepatis
potius lienis vitio. In remediis localibus con-
sus est Græcorum & Arabum, nigella romana
cefit,teritur ex aceto acri,denti imponitur,zinzi-
,radix capparis,angelicæ vel sylphij, tormẽtillæ,
lapathi acuti in aceto coquitur, acetũ colluitur:
cta radix adhibetur dẽti.Benzoinum, opopanax,

ſoluta oxymelite adhibentur denti. Sal ieiun lingua liquatus & retentus ore,dentem proh putredine & eroſione. Sal cum alumine vritu tinguitur aceto,acetum colluitur,materia den plicatur.

Ad dentes malè coloratos.

QVæ dentes præſeruant, ſunt è materia eo quæ ſiccant & abſtergent:vnde fiunt d fricia,ſal torrefactum cum melle, puluis pariet amygdalæ amaræ, cornu ceruі, margaritarum uis, raſura eboris & coralli pulu. gerſa ſerpent iris florentiæ,marmor tritum,pumex vſtus,os ſ lana ſuccida colligata linteolo cum tertia par lis. Vritur cinis capitis vulpini & leporini, qu puluеribus aromatica miſcentur,ſantala,roſæ, momum. Lignum aloës & ſimilia arida dent affricentur,concorporētur melle roſato,vel ani ſato.Materia vino decoquitur ad ablutiones & lutiones dentium. Sed & ex materia quæ ad c tiones doloris dentium coquitur, remedia pa tur,præſertim quæ aromatica ſit. Repurgatur virga roſmarini vel lentiſci. Contrà verò corr punt dentes, quæ nimiùm calida, nimiùm frig ſed præſertim,vbi deinceps & interiecta pauca ra nunc calidis, ſtatim frigidis attinguntur der Adhæc pinguia,acerba,dulcia,viſcida,frequens mitus,dura,lactis multus vſus, magni piſces & gues,raphanus,porrum,braſſica.

D LIBRVM SEXT. GALENI DE COMPOSITIONE PHARMACORVM κτ' τόπους.

PERIOCHE VI.

De oris affectibus.

INflammatio oris, vt affectus indicat, post habitam rationem totius corporis initio eget repellentibus medicamētis, quale est mulsa, in qua rosæ coxerint. Ac mulsa melior fuerit cōpara-
rosaceo melle, aut mixtura aquæ & cōserua ro-
.In incremētis & vigore miscenda, quæ conco-
nt, ficus, vuæ passæ, myrrha, crocus. Postea quæ
utiūt, sulphur viuum, nitrum, sal ammoniacum,
uæ eius sunt virtutis. Ex natura partis repellētia
igerētia leuiora sunt, quia cutis oris reliqua cu-
orporis mollior & rarior est. Deinde in ea mate-
eligi debet, quæ nihil graue oleat, aut sapiat,
q; nihil mortiferū habeat. Pręter hęc, ab iis om-
us metus est, non solùm propter os, sed propter
iectos pulmones & ventriculū, ad quos ab ore
és via est. Alia quoque ratio ex natura corporū,
a pueris, mulieribus, & omnino molliorib. cor-
ibus leuius medicamentum comparādum. Pro-
rea Gal. diacaryo simplici in his vtitur, sed sine

adſtringẽtibus pulueribus, acribus & aliis.Se
quoq; conſiderandum in mixtura mellis. M
enim aliquid cõcedit ſapori & ori:deinde in
tenui fluxione minus intermiſcet mellis,ne, ſ
mel fluxionem attenuet,& propterea acriorem
dat. Diacaryon medicamẽtum ex ſucco prim
melle cocto Gal.cõficit. Sit autẽ modus melli
duplus, ſubquintuplus. Nam iis,qui dulcibus
dẽt,& vbi craſſa materia eſt,plus mellis : in cõ
conditione minus,miſcendum eſt. Propterea
Diacaryon Pauli. dum non eſt quòd aliter Paulus,Aëtius, Alexa
nus,Nicolaus diacaryon conficiunt.Paul.Succ
ticum exteriorum nucis expreſſi Iulio menſe
maturitatẽ nucum heminas quinque, mellis h
nam:coque ad dimidium:deinde adde myrrha
croci,aluminis an.ʒ.1.in declinatione nitri, ſul
ris an.ʒ.1. pro hemina ſucci ℥.10. accipies : pr
mina mellis ℥.13.cum dimidia,quod magis cõ
in craſſa materia. Succi percolati heminam vn
mellis heminam vnam,glycyrrhizæ ℥.1.coques
mũm glycyrrhizam cum ſucco,deinde mel adii
Diacaryon Alexãdrini. Alexand.Succi lib.6.mellis ℔.1. ß. coque ad ſp
tudinem in vaſe ſtanneo duplici. Coctis adde
rhæ ʒ.3.croci,omphacij an.ʒ.2.aluminis ſciſſilis
Illinitur medicamentum cynanchicis & fauc
exulceratis , vel oxymelite colluitur , aut præd
Dyacaryon Nicolai. mulſa,in qua roſæ præcoxerint. Nicol. Succi ℔
bulliant vna ebullitione. Adde tunc mellis ℔.2
que ad ſpiſſitudinem. Tum adde initio pul. roſ
balauſtiorũ,aluminis an.ʒ.1.in incremẽtis & vig
glycyrrhizæ.℥.ß.croci, myrrhæ ana ʒ.1. In decli
tione,boracis,nitri,ſalis ammoniaci ana ʒ.ß.

D LIBRVM SEPT. GAL. DE COMPOSIT. PHARMACOR. κτ' τόπους.

PERIOCHE VII.

Diamorum.

MOrorum duo genera, alterum celsi, domesticum ferè & esculentum: alterum bati, id est, rubi. Ex vtroque diamorum fit. Sed quod ex succo mororum rubi fit, vocatur diabatinon. Ini- *Diabatinō.*
nflammationum oris solo succo vti licet, sed ubentibus, necdum maturis exprimi debet. ic aliquid syrupi myrtillorum, vel rosarum sic- m succo misceri potest. Ad vsum verò, vt serue- uccus, mellè concoquitur. Efficacius fuerit, si myrthinum, vel rosatum loco mellis commu- nisceas. Parari potest cum saccharo rosato: at- succi ad mel quadrupla, quintupla, sextupla, portio est, præsertim vbi per multos menses ser- dum non est. Succus seorsum coquitur: deinde , aut saccharũ adiicitur. Coquitur in vase æneo nato ad syrupi crassitiem. Octauius in diamoro i, batina mora collecta triduum asseruat, prius- m exprimat succum. Initiò, vt magis adstringat

medicamentum, omphacium, omphax, rosæ balaustium, malicorium, & breuiter quæ ad gunt, misceri debent. In vigore, quæ mitigan coctum ficuum pinguium, passularum mun rum, glycyrrhizæ, decoctum bismaluæ, qu medicamentum dilutius esse debet. In declina permiscetur mulsa in qua coxerit ea materia descripta est in dolore dentium à materia fr

Diamoron ex descriptione Heræ. Galeni. Varia autem est mixtura. Heræ. Succi ℔.6. ℔.1. vini austeri ℥.10. croci ʒ.1. myrrhæ ʒ.2. om cij ʒ.1. aluminis ʒ.ß. Gal. succi ℔.5. seorsum co tur: mellis lib.1. adiiciatur. Coctis & ab igne sitis adde croci, myrrhæ ana ʒ.1.ß. omphaci siquidem, vt Heras, austeri vini ℥.10. medicam permisceas. Quòd si citra vinũ, omphacij ℥.1. vel tres permiscere potes loco omphacij, vel rhois, vel vinum granatorum austerorum m potest. Quemadmodum & balaustium & ma ria, siquando miscentur ex austeris malis pu

Diamoron ex descriptione Alexandrini. meliora sunt. Διαμώρων bati, vt Alexandri Succi mororum bati ℔.2. mellis ℔.1. sapæ ℔.1 quantur omnia lento igne, vase æneo stanna syrupi crassitudinem. Seruetur medicamentun dem vase. Nicolaus in antidotario miscet succi rorum celsi ℔.ß. succi batinorum ℔.1. sapæ ℥. quit, vt Alexandrinus. Aliter quoque Mesue. mixtura Galeni & ratione semper vtendum es

Diaræon.

Diaræon, ex granatis.

GRanatorum tria genera: austerum, quod stringit: dulce, quod lenit: acidum, quo tiùs penetrat. Ex his succus exprimitur, vel int cum succo malicorio, vt magis adstringat :

nu

:is, vt mediocriter : cum pulpa ſola, vt minùs
ingat. Quod adſtringit magis, initiò coctum
: conuenit ſine melle, quia tum reſolutione ni-
t opus. Atque vt valentius adſtringat, aliquid
ingentium pulueratorum concoqui poteſt: vt
cundius medicamentũ quarta pars ſyrupi roſ.
ccis, vel myrthorum, vel cydoniorum miſceri
ſt. Poſteà quoque mel roſatum, aut ſine his
rua roſarum ſiccarum & ſimilium. Mel autem
ietidum magis, cùm digerendi locus eſt. Coqui
t in vaſe æneo ſtãnato, rudicula agitari ex ma-
, quæ adſtringat, qualis eſt rubi. Succus ita co-
tos ab Arabibus appellatur. Incraſſatur ali-
ido Sole. Aëtius hoc modo cõfecit ex Galeno.
ibus generibus granatorum ℔.3. menſura no-
ut pondere exprimũtur. Galenus addit expri-
portere cum ſuis corticibus tuſis. Aëtius addit
yrrhizę ℥.1. decoquit ad ſpiſſitudinem: tum ad-
nellis ℥.13.14. 15. contra inflammtiones oris, fa-
a ciborum, & alui fluxiones. Medicamẽto addi
unt, quæ in medicamento diamoro, & diaca-
dicta ſunt. Eodem modo è ſucco cotoneorum
prunorum acerborũ, qualia quæ vulgò dicun-
prunelles) & genus quoddam, quod tardiſſimè
uratur, berberorum, ceraſorum adſtringẽtium,
ellarum (gallicè groſelles) cornorum, ſorborũ,
pilorum, omphacis, agreſtæ, ſtomachica confi-
Sed vt acerbitas vincit, ita plus mellis miſcendũ
n his ſtomachicis. Quædam parantur ex mate-
ſculenta, & hæc non ſolùm inflammationibus
, ſed faſtidio ciborum, fluxionibus alui, & vo-
ionibus conueniunt. Alia ex materia non eſcu-

lenta,vt quod paratur ex corticibus nucum, q
alumen, ſulphur, calcanthum & ſimilia recip
Hæcque ſolum ſtomachica ſunt.

De Gargareone inflammato.

GArgareo defluxu humorum aliquando
relaxatur, vt quaſi flaccidus concidat,
malum medicamentum adſtringentibus & ſi
tibus curandum. Vuluam appellant,quanquam
morbus vel vulua, abſceſſus eſt in extremo g
reone eo modo,quo ſi digitus inflammatus i
tremam ſui partem materiam inflammationis
mitteret , vel ea parte turgeret magis. Initii
flammationis clyſtere,vel potione molliēdā a
ſanguis è cephalica detrahendus, cucurbitula
uici affigendæ. Diuidendæ verò, quæ ſub li
ſunt,quies,inedia,alimēta ſorbilia imperanda
Interdicendum vino, acribus,duris. Topica i
repellant:in ſtatu miſceantur,quæ mitigent : i
clinatione,que diſcutiant. Abeunte malo in v
appellatam,animaduertendum an rubeat, d
que.Sic mitigatoriis & diſcutientibus, vbi liu
præcidere oportet.Nonnunquam exulceratur
ad curationem vlcerum recurrendum , vt pu
incarnes, cicatricem ducas . Sed in materia,
efficiat,eſculenta,aut quæ nihil habeant virul
eligenda: quanquam aliquando vbi ea vlcera
punt & putrida ſunt,calchanto & ſimilibus m
licis vti licet.Sed ne deuorentur, prouidendu
que ea materia ex ſecundo de materia Chiru
repetenda.Quæ repellunt,alia ſunt leuia,ſapor
ſtero,aut leuiter adſtringentia, palmulæ, roſæ
præoli vitis,rubi genera,cytini,id eſt, hypocyſt

ra mala & pruna. Talia cerasa, pyra, radix mo-
similia. Alia verò media, myrthus, myrrha, il-
& quercus folia, glandes, mespila, cotonea,
neæ, echini. Fortia sunt rhu, malicorium &
ustia ex austeris punicis galla, alumen. Materia
quitur aqua vel oxycrato ad gargarismum.
igatur vel aspergitur gargareoni: ex leuibus &
bus varia proportione infinita miscentur me-
menta. Eodem modo temperatis mediis cum
ous aut fortibus. In duriore corpore & maio-
ixione fortioribus vtendum, ita & aliis vtêris
ratione. Ex eadem materia succus, si licet, expri-
ur, qui liquidus vsui est. Siccatur vt inde puluis
ergatur: qui si viscidus permanet, diluitur. Mi-
nt glycyrrhyza recens, althæa, vuæ passæ, iuiu-
pruna, sebesten, ficus pingues. Horum vtimur
ocfto, vel eadem adstringentibus concoquitur.
erunt autem priùs commemorata, origanum,
opus, & similia. Atque diacaryo, diamoro, dia-
è granatis, & aliis id genus, conscripta priùs
one, in inflammatione gargareonis vtendum
Præcidendi gargareonis ratio ex lib. 3. Prognost.
poc. 6. Pauli, & Celso petenda est. Vritur, scari-
tur, præciditur. Sed videndum ne maior pars,
m oportet, auferatur. Sic enim vox perit, &
italia nimiùm refrigerantur.

Cautio in gargareone præcidendo.

De Aphthis.

Phthæ Græci, Alcola vocant Arabes. Serpen-
tia oris vlcera vertunt Latini. Aphthicos vo-
ur, qui laborat. Aphthos morbus est familiaris
ris, vt ex 3. Aphoris. lib. licet colligere. Est autem,
od superficiem oris occupat. A gingiuis sæpè in-

Aphthæ.

cipit, ſerpit in palatum, deſcendit in vuam &
ces,periculoſiſſimum pueris,& quod ſępè eos
ſumit.Galenus duplex genus facit 3.Epid. Aliu
mitius, aliud cachoëtes & malignum. Hoc vi
ferè cum ardore & eryſipelate. Cauſa autem
plex:in pueris quidem mollities oris, quod ait
quaſi βρυῶδης, propter mollitiem à ſero lacte
titur, & inſuetis generibus cibi & potus. A
cauſſa, quæ grauius malum facit, excremento
acrium copia, vnde maligna vlcera & depaſce
ſæpè commouentur. Hoc viris & mulieribus
quando accidit. Sunt & Aphtharum differen
materia ſumptæ. Aliæ enim rubent à ſangui
bile flaueſcunt:albicant à pituita ſalſa: nigrica
atrabile. Remedia inde euariant. Deinde qu
mollioribus & nimis maligna affectione clen
tioribus vtendum eſt.Itaq; ardor refrigerandu
Quod autem exulceratum,cicatrice claudere o
tet. Itaque in pueris prouidendum nutrici, vt
mum quidem purgetur:deinde nutriatur alime
partium refrigerantibus, partim adſtringētibu
co pulticularum,quæ farina tritici,lacte,& ſale
gò pueris coquuntur, hordeato vtendum eſt
ſaccharo roſato. Os colluatur iulepo roſato,m
no, addita parte ſucci granatorum, & eorum,
priùs commemorata refrigerant & adſtringunt
militer ex materia, quæ leuiter adſtringit, roſis
preolis vitium, & cæteris aqua coctis collutio
fiant. Inde pulueres vlceribus inſpirantur, qu
mediocriter adſtringunt, quiq; fortiter. Præſcr
ſæpiùs ratione vſurpanda ſunt in igneo feruore
ctuca,intybum,ſolanum, portulaca,plantago,

Aphtharum gen⁹ duplex.

Aphtharum cauſa duplex

Aphtharum differentiæ à materia ſumptæ.

lium & ſimilia.Coquuntur aqua ad collutio-
quæ aqua etiam alimentis miſceri poteſt. Vti-
quoque aquis inde diſtillatis caphura addita,
s,granatorũ,ribes,oxiacanthi,ceraſi,mali,pyri,
riæ adſtringentis quæ vt dulciora ſint,ſaccha-
ſato cõdiri poſſunt: Miſcetur quoque diamo-
liacaryon,diarœon, & alia priùs cõmemorata
ellita,Miſcere cõuenit in initio,& fine adſtrin-
a.In prærubris vtendum iis quæ leuiſſimè ad-
gunt:in albidis,adſtringentibus magis: poſteà
uæ citra roſionem digerunt: in ſubflauis,refri-
ıtibus magis:in nigris,magis diſcutiẽtibus.Vbi
ſordida admodum vlcera ſunt, & ſerpunt ni-
n,ad remedia malignorũ vlcerum veniendũ,vt
es,incarnes,cicatricem ducas,quorum materia
cundo de materia Chirurgica repetenda.

De vitiis vocis.

T vitia vocis intelligamus, qua ratione vox naturaliter perficiatur, intelligere oportet. *Vocis materia.*
eria vocis ſpiritus eſt, incluſus in thorace &
ıonibus non quomodocunque excluſus, ſed
mentiùs, quàm in expiratione. Spiritum eo
lo vehementiùs excluſum exſufflationem vo-
. Exſufflatio itaque materia vocis eſt. At hoc
non poteſt ſine actione muſculorum interco-
um:à neruis etiam,qui à reſpondentibus ſpinæ
ebris intercoſtalibus ſpatiis deſcribuntur, vim
ıi accipiunt à cerebro.Itaque cerebro læſo, nec
demittente in neruos,ceſſabunt muſculi inter-
ales.Nec erit efflatio, nec vox ſimiliter radice
neruorum intercoſtalium, aut muſculis eſſen-
morbo laborantibus. In vulneribus thoracis,

quæ in cauum penetrant,quantum ſpiritus p
nus efflatur,tantum materiæ voci detrahitur.
liquando vel obſcura , vel quaſi dimidia, vel
vox nulla relinquatur.Atque de materia. Iam
ſpiritus ille aliquādo interceptis viis interclu
ne ad aſperam arteriam & laryngem peru
aut non conuenienter perueniat. Ita aſthm
purulentis vox ſæpè læditur. At vbi efflatio
trāſitu ad arteriam & laryngem peruenit, alia
ſæ læſæ vocis requirendæ ſunt.

Ac cauſa ſæpè & in tunica,quæ meliori par
teriam veſtit, communi quidem atque contin
tunica, quæ totum os interius,fauces,linguar
latum,& œſophagum inducit.Ea ergo tunica
longa,multa,irrigatur diſtillatione,vocem ad
moderāter verò humectata raucedinē facit. I
tur autem ferè à diſtillatione,cui accedit quo
miditas è pulmonibus,vel aſthmaticis & puru
Sed hæc quoque inſpirato aëre frigidiore, v
corrumpit:vel aëre venenato, aut maligna qu
te prædito:quod aliquando accidit iis, qui m
curant, aut halitu quodā è ſpeluncis,vel ab an
venenato,quale fortaſſe eſt,quod de lupo ſcri
Lupi Mœrim videre priores. Sed nimiùm reſi
ea tunica vox vitium trahit,& fit clangor:vel
bre vehementi ardente,cauſa poſt longas voc
tiones,multáſque, vitium contrahit ſimile la
dini, quæ phlegmonodes appellatur. Vuln
quoque arteria & ita efflato ſpiritu, materia v
vox perit, nonnunquam quoque potu merac
Sed larynge læſa maxima vitia accidunt voci,
cipuè vbi muſculi aperiētes vel claudentes lab

is quoque vocalibus læſis, vox grauiter lædi-
Sæpè etiam aboletur gargareóne, epiglottide,
bus, muſculis, qui arteriam coniungunt, œſo-
o. Oeſophago reſpondente, ſpina, & maximè,
ntrò luxata eſt neruis ſextæ coniugationis, qui
idibus aſſident in collo, ac denique cerebro
vox lædi poteſt. Itaque priuſquam de remediis
s ſtatuatur, videndum de cauſa, & an remediis
s ſit. Inciſis enim neruis ſextæ coniugationis,
areone, muſculis, vel aperientibus, vel clauden-
s, deſperatur curatio: quemadmodum inuetera-
ucedo, quæ vel annum, vel duos annos ſuperat,
rabilis à multis iudicatur. Ac Medici arteriaca
ant medicaméta, quæ vel muſculis laryngis, vel
nbranæ, quæ arteriā ſuccingit, medeantur, quo-
triplex genus eſt. Primū læuigat, minimè mor-
emplaſtica natura, quo genere vtuntur in rau-
ine, aſpredine, initiis inflammationum. Secundū
us eſt facultatis citra roſionem abſtergentis: in
genere, vt in reliquis, diſtinguēda ſunt, quæ ma-
aut minùs id faciunt. Tertium genus eorum, quę
ant, diſcutiunt.

Arteriacorum medicamentorū genera tria.

aque ordo eſt in vſu horum medicamentorum,
primùm lenientibus vtare, donec moderatior
rit inflammatio: poſtea leuiter abſtergentibus,
paulatim abſtergendi facultas augeatur, tum ſic-
tia permiſcentur, poſtremò acria. Magna pars
rum medicamentorū in hypoglottidas, hoc eſt,
dicamenta, quæ tenentur ſub lingua, fingi de-
nt, vt paulatim illiqueſcant, & deglutiantur, tùm
e omnino cohibenda tuſſis, ne materia defluens
arteriam reiiciatur. Etenim hærere neceſſe eſt.

Præterea viſcidis ferè medicamentis colligatu
teria. Primi generis oua ſorbilia, butyrum, am
tragacantha, terra ſigillata, gummi arabicum
cyrrhyza, ſorbitio vulgaris è tritico, ex horde
muſtum dulce coctum, ius paſſularum bene c
rum, dactylorum veterum & dulcium, iiuba
ſorbitio ex pineolis recentibus, quomodo fit
mygdalis, decoctum nucis pineæ, eſus pedum
malculorum coctorum ad putrilaginem, gel
furfurum cremor, ſemen lini, althææ, & inde
cagines. Muccago pſyllij, ſeminis cucurbitæ e
ticati, cittuli, violarum, melonis. Hæc eadem
ſecundi generis, additis ſaccharo, alphenic, di
gacantho frigido, penidiis, pilulis albis, ſacc
violato, ac tandem melle. Iam in ſecundo ge
præter hæc decoctum amygdalarũ, caricarum
guium (nam acres & aridæ ad tertium genus
referendæ) ſyrupus violatus, iuiubarum, pruno
dulciũ, nenupharis, de papauere, de floribus &
liis althææ, è decocto nucis pineæ reſinoſæ, è d
cto paſſularum pinguium. Tertij generis hyſſo
thymum, filicis radix, ſemen ormini, vrticę cina
mum, caſſia lignea, piper, ſpica, & alia id genus
mata acria, thus, crocus, myrrha, maſtiche. In c
coquentibus numerantur, terebinthina, coquit,
get, ſiccat, amygdalæ amaræ, detergent, & his
gis farina orobi, ormini ſemen, radix iridis. Diai
ſalomonis facit ad abſciſſam vocem à frigore: ſi
liter & diaireos ſimplex, vel diatragacanthum,
à calore vitium eſt. Nam in hæc tota materia
ſtinguenda, quæ refrigerant, contra cauſam cal
ſimiliter quæ calefaciunt, contra frigidam cauſ

nus ex Hippoc. in raucedine, siue fit à distilla-
, siue à frigore, non putat vtendum medica-
is purgantibus, quanquam hoc tempore &
, & catholico sine periculo vteris. Voce clan-
læuigantibus, quæ refrigerant, vtendũ est. Bal-
a quoque in læsa voce conuenit, vbi vel à calo-
l immodica vociferatione contractum vitium
Consensus est veterũ vocis studiosos plurimùm
ri, si plurimum panem siccum ederint, prius-
n bibant, aut liquida sorbeant. Mixtura trium
rum concorporatis aridis, vel diaireos cum vi-
oui, cum butyro, syrupis, muccaginibus, infini-
media constitues, vt res exiget.

Raucedini purgationem accommodare Galenus vetat: recentiores Medici imperant, sed clementiorem.

eliquo hoc libro de tussi, reiectione sanguinis,
irandi difficultate agit Galenus, ac plurimum
ir medicamentis narcoticis: quorum vsus est
e purgato corpore, vbi nimiùm tussis vrget, &
lia. In narcoticis, itaque syrupus est de papaue-
cui proximi sunt syrupus de nenuphare, & vio-
s recens. Galenus plurimus est in descriptione
codij, quod ita confici debet. Decem capita 7.8.
nouem papauer. candid. loco neque squalido,
ue palustri colliges, vt sint ea capita neque mol-
a, neque sicciora. Magnitudine verò mediocria
ita ista selecta vnum diem sines. Neque statim
mpta coques post horas 24. qui dies vnus est,
ario aquæ puræ & syncera vel pluuiali, vel fon-
æ, quæ non ducatur per canales plumbeos, in-
ques. Est autem sextarius, quantum capit cheo-
a Parisiensis, adiecta quarta parte. Coques autē
n capita intabescant. Sic autem capita exprimes
qua, in qua coxerint, animaduertésq; ad mate-

Diacodij præparatio.

riam decocti, vt dimidiũ vel ſapæ, hoc eſt, vini
è muſto dulci, in morbis thoracis, ex muſto ad
gente, in dyſenteriis & vbi vigent vigiliæ, ten
que fluxio eſt, vel mellis, vbi partim ſiſtendum
tim educendum, nec ita vigent vigiliæ, nec
aut tenuis fluxio. Alioqui & ſapæ & mellis v
que parem modum in media conditione, de
adiicies. Coques autem dum ſit ſpiſſitudo ſy
Aliquando glicyrrhyza addiicitur loco mellis,
tragacanthum frigidum in calore & ſiccitate
reos ſimplex, vbi educendum. Saccharum qu
loco mellis miſceri poteſt. Datur cochleare d
gendum. Aliud eſt medicamentum narcoti
quod Philonium veteres & recentiores Medic
pellant, quod variè conficitur. Gręcum hoc m

Philonium Græcorum.

Piperis albi ʒ.20.ß. ſeminis hyoſcyami albi tan
dem: opij ʒ.10. croci ʒ.5. ſpicæ nardi, euphorbij
rethri, ana ʒ.1. vniantur omnia melle cocto. D
dimidium drachmæ, ſcrupulus vnus. Arabicum

Philonium Arabicum.

modo. Papaueris albi, hyoſcyami, ana ʒ.20. aut
taſſe loco papaueris piperis ſcribendum eſt:
terræ ſigillatæ ana ʒ.10. lapidis hæmatitis ana
pyrethri, caſtorei, ſpicæ, euphorbij, margarita
non perforatarum, carabæ, zodoariæ, doronici,
liæ moſchatæ ana ʒ.1. caphuræ ℈.1. Incorpore
omnia melle roſato colato. Doſis à ʒ.ß. ad ʒ.1.
ſucco arnogloſſi, in ſputo ſanguinis vino dulci
iecta parte roſarum. Rhazes aliter. Piperis, am
foliorum mentaſtri, caſtorei, baccarum lauri, cy
ni ana ʒ.1. opij, mandragoræ, ſeminis hyoſcy
albi ana ʒ.ß. mellis q. ſ. Doſis ʒ.1. aut ℈.4. quia
Philonium leuiſſimum eſt: Græcum fortiſſim

:dio verò Arabum. Nicolaus proximè descri-
.d Philonium Galeni. Alexandrinus quoque:
arius, sublato castoreo. Alexandrinus aliquot
iptiones Galeni facit. Compositio describitur
. Sunt & alia narcotica, Pilulæ de cynoglossa,
inasia, diapente, & antidotum, quod & pleu-
is prodest, empyicis, tussiculosis, vt vna po-
e liberet. ℞. castorei, opij ana ℥.4. succi bacca-
lauri, mandragoræ, cinamomi, spicæ, carda-
ni ana ℥.2. croci, cassiæ, dauci, ana ℥.1.ß. costi,
rhę, galbani, piperis albi an. ℥.1. vniuntur melle.
ur castaneæ magnitudo cum tepida.

De asthmate, orthopnea, difficultate spirandi.

N his omnibus difficultas est spirandi: sed hæc *Spirandi difficultatis tres causæ.*
ı genere tres causas habet, quæ ad rectè curan-
n recognoscendæ sunt. Itaque difficilis spiratio
vel propter vehementem æstum conceptum in
race & pulmonibus, vt in peripneumonia, gra-
oleuritide: altera causa est, angustia partium
italium, quæ vel puri, vt in tabidis & purulen-
, vel crassæ & viscidæ pituitæ, vt in asthmaticis,
tuberculo aliquo, abscessu incluso in partibus
ritalibus, intercipiuntur. Tertia causa est, im-
cillitas partium, quæ respirationem faciunt: at-
e hæc distinguenda suis notis, quas scriptas inue-
s cap. v. & viij. libro 4. de locis affectis. Galenus
c libro alias differentias difficultatis spirandi re-
quit. Tantùm agit de asthmaticis & iis qui,
ia periculo suffocationis, quasi recti coguntur
cumbere erecta ceruice, orthopnoici appellan-
r. Asthmatis itaq; & orthopnœæ causa, angustia *Asthmatis & orthopnææ causa.*
t à crassa & viscida materia bronchiis pulmonis:

atque huius mali initium ferè eſt à perpetua
latione. Itaque imprimis habenda ratio totiu
poris, deinde capitis: poſtremò liberandus p
ea materia, quę iam inhæſit. Quòd ad vacuati
totius corporis attinet, phlebotomiæ quiden
quando locus eſt in plethoricis, bene habitis c
ribus, aut in quibus ſuppreſſa eſt ſolẽnis aliqu
guinis vacuatio. Et quia hic morbus ſenibus
poribus natura frigidis, conditione pituito
naſcitur, non temerè detrahẽdus ſanguis eſt. G
ad capud attinet, vacuandum per errhina pc
quàm maſticatoria. Tondendus eſt capillus, c
borãdum caput eſt per ea, quæ prioribus libri
ſcripta ſunt: parca cœna, vſus vini tenuis, alime
rum, quibus vis inſitum incidendi, tum deterg
Gal. 6. Epidimion ex Hippocr. ſententia abſtine
putat acribus, vt allio, ſinapi, iis, quæ difficulter
quuntur, vt ſuilla, bouilla, ouilla, alimentis mali
ci, quæ deſcripta inuenies lib. de euchy. & cac
Poſtremò iis omnibus, quæ vehementer tenc
aut mouẽt, qualia ſunt exercitia, curſus, clamor
vociferatio, & alij id genus affectus animi. Med
mentorum facultas incidat, abſtergat, ſed citra i
gnem calorem: non adſtringat, non refrigeret,
ſit narcotica. Hoc quoq; vult Galenus. Medica
ta quæ natura ſua ſiccãt, diluit, vt faciliùs craſſit
humorum diuidant, & nec præter modum ſicc
Propterea & multum potum concedit, vnde cr
ties materiæ diluatur. Sed talis ſit multus potus
iuuet quidem, & non noceat. Nocet potus à c
repleri poteſt caput vaporibus. In remediis m
mè probat, quæ parantur è ſcylla, qualia ſunt

Phlebotomiæ quando locus inſpirandi difficultate.

:icum, acetum & oxymel ſcylliticũ. Gal. idem cylliticum hoc modo comparat. Scyllas ari- aſe, in quo mel repoſitum fuerit, reponit ſub ula, exponit ſoli, ſubinde obuertens vas calori & prohibens frigore Aquilonis: inde reſudat r, qui melli mixtus efficaciſſimum remedium bicunque craſſus humor incidendus, & viſci- etergẽdus, vt in aſthmaticis, epilepticis, & aliis nus: Alioqui ſcylla coquitur, exprimitur ſuc- c miſcetur melli, vel è cruda ſuccus expreſſus oquitur melli. Doſis à ſemiſſe drachma, vt in is, ad ʒ. 2. Acetum & mel ſcylliticum deſcribũ- Nicolao. Looth de ſcylla reſpondet melli ſcyl-). Purgationes autem totius corporis ſubinde candæ aliquando ex caſſia, catholico, ſed præ- è agarico. Materia, ariſtolochia, gẽtiana, enula, aurium, radix maioris centaurij, melanthium, origanũ, thymum, hyſſopus, ſaturia, pulegium, en vrticæ, irionis, aſellorum puluis, & qui è li- ibus torrefactis, è præparato pulmone vulpis, nibus ſerici, ericio, lacertæ ſtercore, odorato, d vulgus moſchum appellat, vermibus ſubie- vrticæ, interioribus oculis philomenæ. Adde hur viuum, fœnugræcum. Ex aliorum decoctis mel fit, vel melicratum, pulueres butyro, melli litico vel liquidis permiſcentur: alioqui deco- ficuum aridarum. Laudatur decoctum rutæ, i fatigati lucta, cocti cum herbis eſculentis, qui- vis inſit ſiccandi, incidendi, detergendi. Cucur- e ſcapulis, cruribus, ſub mammis affigendæ. orax primùm munitur ſordida lana, priùs im- a oleis amygdalarum dulcium, de lilio, & ſimi-

Mellis ſcyllitici præparatio ex Galeno.

libus. Postea quoque dropaces, sinapismi, &
exulcerant, adhibentur. Theriacæ & mith
vsus conceditur interuallis: decoctum quoq
tis dilutum ligni gaiaci: aut concoqui deber
sulæ, ficus, glycyrrhiza. Videndum tamen n
fallatur, vt putet causam asthmatum crass
viscidam pituitam, cùm sit abscessus. Hîc enim
cus potus conuenit: medicamenta verò, qu
cidant & siccent, in quibus maximè proba
Galeno, quæ aromatica sunt.

AD LIBRVM VIII
GAL. DE COMPOSIT.
PHARMACOR. κτ̀ τόπους.
PERIOCHE VIII.

Stomachici qui dicãtur.

Alenus in hoc libro 8. agit de
machicis, & iecorariis. Stoma
dicuntur, qui imbecillitate stom
laborant: quanquam ab acci
tibus, quæ imbecillitatem seq
tur, aliquando stomachicos dic
qui vel subuersione ventriculi, quam vocant
προπὴν, vel supinitate, quam appellant ὑπλιασ
stomachicos nominant. Atque omninò, vt
scripsit Galenus 2.li. imbecillitas stomachi, hoc

entriculi,& virtutis concoctricis totius vetri-
naximam vim habet aceruandis excrementis.
; affectibus deiicitur appetentia,nausea quædã
liquando vomitio & diarrhæa:atque aliquan-
humiditas fluitat, nonnunquam imbibita est
sa,nunquam sine vitio:quæ omnia ad curatio-
reuocanda sunt.Ac præterea, vt ventriculi af-
ous artificio medeamur, cognoscenda ea, quæ
it Gal. 3. lib. de morbis & symptomatis, cap.5.
de locis affectis,6.de sanitate tuẽda 7. Metho-
signa in arte parua. Intemperies si sola est, cõ-
is euinci debet. Nam vbi æstuat, refrigerandũ:
riget, calfaciendum : si squallescit, humectan-
: vbi multa humiditate laxatur, siccantibus at-
adstringentibus vtendum. Hæc autem omnia
is ostenduntur, quæ inuenies in arte parua. At-
remediorum duplex genus.Alterum in alimen-
quæ sua qualitate morbo repugnãt: alterum in
licamentis,quæ partim deuorãtur,partim adhi-
tur foris.Quæ foris adhibentur,linimenta sunt.
cataplasmata : quædam emplastri formam ha-
it. Sunt & fomenta. Atque hæc omnia partim
eriori parti, vbi sternũ est, partim ad 12.vertebrã
si applicari possunt. Sed quæ à dorso applican-
,aliquid tenuium partiũ habeant, vt per densita-
viæ penetrare possint. Itaque in linimẽtis, quæ
rigerãt,ceratũ est rosaceum Galeni, ex ceræ parte
,tribus aut quatuor partib.olei rosacei,quod le-
imum sit,liquatis in vase duplici:deinde subactis
n succo omphacij,vel simili adstringẽte. Hoc e-
n dictũ sit in vniuersum, medicamenta quæ sto-
acho adhibentur, egere adstrictione, quæ scilicet

Stomachica remedia quibus partibus externis applicanda.

corroboret. Quanquam in adſtringendo mod
ſe debet. Nam quæ nimiùm adſtringunt, ni
ſiccando nocent. Conuenit & vnguentum ro
ceratum ſantalinum roſaceo diſſolutum, re
roſæ, vel in auſtero vino parùm vinoſo deco
Item oleum cydoniorum, myrobalanorũ, co
ratum ex vitium capreolis, & aliis rebus id g
quæ & adſtringunt, & refrigerant. In eadem in
perie veteres plurimùm vſi ſunt medicamentis
ex ſucco cydoniorum cõparantur; quæ etiam ſ
ſunt recentiores, vt in ſyrupo acetoſo, de cyd

Ad calidam vētriculi intēperiem vtile remedium.

℞. ſucci cydoniorum depurati per reſident
ſacchari ana ℔.1. aceti ℥.3. coque ad ſpiſſitudi
Datur cum aqua. Conuenit ſtomacho calfacto
firmat, facit appetentiam. Poteris tamen inue
modũ ſacchari, vt erit calor. Eiuſdem generis
Miuæ, vt miua Rhazæ, ſiquidem ſine vino &
matibus comparetur. Nam cum his refrigerato
macho cõuenit ſucci cydoniorum depurati pe
ſidentiam ℔.1. ſacchari ℔.1.ß. vini veteris ℔.ß.
quatur, & deſpumetur. In calidum autem immi
tur nodulus ſequens.

℞. Zinziberis, ſpicæ, cinamomi, caryophyllor
ana ʒ.2. maſtiches ℈.4. Inuoluãtur in nodulo. A
Miuas deſcribemus in intemperie frigida. Eod
modo oxyſacchara, ſyrupo de granatis, de ribes
groſſulis, de agreſta vteris: hæc enim ad refrigeri
ventriculi faciunt, corroborant & appetentiam
citant. In his autem qui abhorrent à ſyrupis, ma
riam horum immiſcebis alimentis, vel, quod fit,
ques & condies ſaccharo in vocatis vulgò Tarti
giis. Cæterùm hoc ſemel dictum fuerit, alimenta
medi

icamenta, quæ imbecillo ventriculo adhiben- portere vel calida, vel frigida esse, quia tepida r dissoluunt. Abstinendum tamen nimiùm re- rantibus, ne inde natiuus calor offendatur. Et frigida intemperies sæpiùs accidit, propterea ò plura medicamenta descripta sunt ab anti- quę faciunt contra intemperiem frigidã: quan- n & horum quædam contra declinantes in- mationes ventriculi, ad resoluendum videlicet ta sunt: quale est laudatum à Galeno, & quod ıachicum Galeni vocant. Sed iam parari non st inopia nardini vnguenti & ceræ pōticæ, aut qui amaræ. Hoc modo tamen conficietur vtile, cedens ad medicamentum Galeni.

Tepida imbecillo ventriculo non adhibẽda, quia robur dissoluunt.

omparabis itaque optimum oleum nardinum, x his aromatibus, quę calfaciant & corrobo- vno, pluribúsve, cinamomo, ligno aloës, mos- a nuce, macere, spica, cypero, lauẽdula, mentha, rana, rosmarino, stæchade, cardamomo, schœ- itho, & aliis id genus, quę quidem olea hac ar- nficies. Parem modum olei & vini permisce- coques deinceps, & ordine iniectis, quæ vel iorem, vel longiorem coctionem sustinent. ues autem ad vini consumptionem, compara- leo, hoc modo miscebis.

Ad frigidam ventriculi intemperiem remedia.

℞. cerę citrinę ℥. 4. olei ℥. 3. ß. Liquefiant in vase lici. Tum addes succi omphacij, sumach, vel tius id genus ʒ. 3. aut 4. confice ceratum. Quòd idetur esse durius, aut grauius, in vsu diluetur enienti oleo, vt sit vel liquidius, vel spissius. In idiore intinges vel gossipio, vel lana dibapha- (vulgò escarlatte) & calidum medicamentũ ad-

mouebis. In declinationibus inflammationum
co medicamenti Galeni & meliloti, vtemur em
stro nostro de meliloto dissoluto in oleo conu
ti, vt de spica, de lauendula, & aliis compara
præscripta materia. Humidior ventriculus sicc
bus & adstringentibus curari debet: siccior, hu
ctantibus. Meminisse tamen oportet semper i
miscenda, quæ adstringendo corroborant, q
Cautio. sunt rosæ, succus cydoniorum, prunorum non
cium, & aliorum id genus: aromata verò, vbi f
ditas coniuncta est. Sed ferè fit, vt ad intempe
sequatur excrementorum prouentus, vnde fer
& anatrope vocata subuersio, & hyptiasmos
est, supinitas. Anatrope hæc habet accidentia,
fastidium cum nausea, aquæ vomitus aliquādo
sionem, voulimiam, aut caninā appetentiam, f
dium, quale est repletis è cibo. Sæpè accedit m
tudo vitiosi succi, alioqui paucæ, vel nullæ hu
tatis. Hyptiasmos aliquādo ab intemperie citr
morem: aliquando cum humore multo qui
sed non maligno. Is humor aliquando fluitat
tenuis, nonnunquam crassus & viscidus imbil
ori & tunicis ventriculi: nonnunquam cum si
caliditatis, ęstu, siti: aliquando sine siti, vbi frigi
coniuncta est. Eiusmodi humiditas appeten
deiicit, & ea cōmouet, quæ in anatrope dicta
Hęc autem affectio dissoluit tum os ventriculi
ventriculum ipsum. Quo modo vincula, neru
branæ, imbibita omnia multa humiditate laxa
cta & quasi omninò dissoluta redduntur. Eget
affectio primùm quidem vacuatione: atq; vb
mor fluitat & tenuis est, partim vomitu, parti

s medicamentis vacuari poteſt: deinde ſiccan-
;,adſtringentibus, & corroborātibus curari po
Quòd ſi craſſa & viſcida materia eſt imbibita
undiùs, oxymelite vel ſimplici, vel compoſito
ecocto radicis fœniculi, cinamomi, & aliorum
nus;quæ,ſcilicet, incidunt, tenuant, præparari
t.Hiera ſimplex,vt medicamēto efficaciſſimo,
ioties vtendum erit, vt quod vim habeat inci-
li,detergendi,corroborandi,purgandi,& præ-
m quæ ſunt in ventriculo,& primis venis.Den-
;.2. aut eò plus cum hydromelite,vel oxymeli-
Repurgata materia, corroborantibus vtendum
Vbi verò humiditas frigida eſt, ſiccandum,de-
endúmque. In humiditate neque craſſa,neque
ida in alto poſita, ſola adſtringentia ſatis eſſe
unt:quanquam tutius fuerit pilulis communi-
,vel ante cibum datis vacuare materiā. Alioqui
lis ex rhab.& agarico. Alioqui terebinthina v-
ur. In intemperie frigida & humida, tum quæ
gant, tum quæ adſtringunt, inimica ſunt, vten-
nque medicamentis, & alimentis, quæ calefa-
it,& ſiccant. Medicamenta in hoc libro deſcri-
ad anatropas & hyptiaſmos ferè compoſuerunt
eres ex rebus adſtringentibus & detergentibus,
co punicorum acido, cydoniorum, ſorborum,
ſpilorum, myrtorum,dactylorum recentium,&
e vulgò(prunelles)dicuntur. Adde,ſi vis,groſſu-
um,& ſimilium, quorum compoſitionis hoc ſit
mplum, addito melle, quod ad immoderatas
nes affectiones ventriculi facere ſcripſit Gale-
s,niſi ſint cum vehementi æſtu.
Succi cydoniorum depurati ſextarij duo(hoc eſt

noſtro more ſemiſextarioli quinque, vel libræ cum ſemiſſe) mellis deſpumati optimi ſextarij id eſt, ſemiſextarioli quinque, vel libræ tertiæ 4. quartariis, aceti acris ſextarius vnus, hoc eſt ℥ vel non ita acris ſeſquiſextarius, hoc eſt ℥.xxx. que ad ſpiſſitudinem. Quòd ſi frigiditas comm cata eſt, iam coctis adde zinziberis ℥.3. piperis ʒ.8. Læuigata coctis aliis permiſcentur. Aliu
Eiuſdem carnis cydoniorũ, mellis an. ℔.1. a albi tantundem. Bulliant ſimul, & agitentur: adde piperis, zinziberis ana ℥.1. petroſelini M donici ℥.ß. In frigiditate cõuenit diagalanga, di ſon, diacuminum, diatriton pipereon, zinziber de, nux moſchata, condîta diuitibus, vt Che conditi. Confectio anacardina, theriaca, mithr tium, & maximè vbi refrigerato ventriculo plu flatus excutiuntur, vnde periculum hydropiſis mineat. Et quia apud veteres, tum etiam recẽti Medicos abſynthiũ ſæpè memoratur, de eo ſic beto. Vtendũ itaque abſynthio aromatico, non cui horribilis ſapor eſt. Itaque decoctum abſyn bilioſa deterget & ſubducit, ſi quidẽ altiùs non rint imbibita. Maior vis ineſt ſyrupo de abſyntl aut melicrato parato ex decocto abſynthij. Infe ſimum verò abſynthium, quibus pituita in ven culo inhæſit, niſi decoctum eius cõdiatur arom bus, incidentibus, calefacientibus, & melle vel charo, quod detergeat. Emplaſtro vſitatiſſimo, démq; efficaciſſimo ex maſtiche, cerato ſtomac co Galeni, carne cydoniorum ſic vteris. Maſtich ceratum ſtomachicũ vtrunq; corroborat, & diſ tit, cydoniatum, caro cydoniorũ, deterget, & cor

at. Tria hæc pondere æquali permiſcentur, ſin-
orum ℥.i. iunguntur cum oleo maſtichino, de
a,& aliis. Aliquando vbi diſcutiendum magis,
ue ita adſtringendum, plus maſtiches & cerati
us miſcetur, cydoniati aliquando, ex ſola maſti-
, aut cerato emplaſtrum conficitur. Augendus
dus cydoniati, vbi vel vomitio, vel diarrhęa ve-
Sed duplex cydoniatum eſt: alterū ſine ſpecie-
, quod vbi calor eſt, vſurpandum: alterum cum
ciebus, quod in ſenſu frigiditatis conuenit.

Ad dolorem ſtomachi.

Tomachus vegetiſſimo ſenſu prędítus eſt pro-
pter neruos illos inſignes à ſexta coniugatione.
higenes in magno dolore ventris venam ſecat,
rema ligat, cucurbitulas circa ſtomachum af-
t, lenientibus fomentis vtitur, glande aluum ſub
:it potiùs, quàm clyſtere, quia à clyſteribus me-
:, ne inde ſublatus vapor dolorem augeat. Se-
da autem interna,& perſeuerante malo, vtriuſ-
e brachij,& hoc magis, ſi grauis dolor eſt, ſi re-
itinus, ſi difficilis ructus & ſpiritus, ſi febris eſt, ſi
lor in dorſum & ſcapulas extenditur. Hiſtoria eſt
id Hippocratem lib. Epidemiō de muliere qua-
n, quę in vehementiſſimo dolore ſtomachi nul-
adiuta eſt remediis; ducto tandem ſanguine ex
áque manu ſeruata eſt. Cucurbitulę, vt Archige-
s, circa ſtomachum, vel vt alij, vmbilico, vel ad
era vmbilici affigendę: dextra quidem parte, ſi
hepate: ſiniſtra, ſi à liene in ventriculum fluxio
. Sunt qui affigant ad 12. vertebram dorſi. Pur-
tionis vſus eſt, ſi ab acri ſanie, aut humorum pra-
:ate dolor eſt excitatus. Atq; omninò in affectio-

Ventriculo malè affecto quæ purgatio conueniat.

nibus stomachi & ventriculi vbi purgandu
vtendum purgatione omninò leui,& quæ no
trahat à reliquo corpore,nisi confluente ad v
culum materia ab vniuerso corpore dolor m
tur.Post hæc topicis & sumptis per os lenie
dolor est,alimentis quidem ea qualitate præ
quæ faciat cõtra causam morbi. Similibus qu
medicamẽtis,sed odoris & aromaticis.Stom
enim gaudet odore,subuertitur contrariis. Vt
verò fomentis ex chamæmelino, meliloto, a
antho,rosis,mentha, absynthio, cypero, mix
mul anodinis,& iis,quæ corroborant. Modu
tem fouendi est, vt coquantur aqua, adiect
parte,& inculcatis in decocto linteis pars foue
Alioqui vesica impletur ad dimidiũ, & stom
adhibetur;in æstu,frigida: in frigore, calida:
quoque priùs cõmemoratis.Sed vbi ardor co
ctus est,folia vitis,papaueris,hyoscyami,mãdr
ræ,flores inde & semina concoquenda. Aliqu
vbi à doloris vehementia periculum imminet,
coticis vtendũ,opij grano vno, leuiter feruef
in syrupi rosarũ & absynthij an. sesquuntia. Sit
tantùm vna ebullitio,quæ deinde misceatur ℥.
ris pulli. Detur in potu. Alioqui Philonij in c
frigida,in causa calida. Requiei descriptione N
lai,drachma semis in vnciis duabus vini odori

Ad vomitum.

VOmitus subuersio quædã est copia vel q
tate materiæ: alioqui incitatur vẽtriculi i
cillitate.Vacuanda copia: purganda praua mat
imbecillitas,vt priùs,corrigenda. Ac ferè vom
excitatur, qui perseueret, imbecilliore stoma

ſi quid excludendum robuſto quidem ſto-
no, ſed imbecillo ventre per deiectionem ex-
itur. Contra verò re habente, per vomitum. Ve-
ēter cohibet vomitiones ceratum priùs deſcri-
ex partibus æqualibus maſtiches, cydoniati
rati ſtomachici Galeni, iunctis cum oleo cy-
iorum, roſarum, maſtichino. Efficaciſſimum re-
ium contra perſeuerantes vomitiones eſt ſimi-
vini odoriferi potus, & in calore iulep roſatū,
cta parte octaua vini granatorū, berberorum,
milium, quæ tantillo cinamomo condienda
. Plurimùm quoque conferet ſyrupus de agre-
vel omphacomeli veterum.

De Singultu.

ſingultus ab acri & rodente, vel materia, vel ſa-
nie, à repletione, inanitione, frigiditate excita-
aut, vt breuiùs Hipp. ab inanitione & repletio-
Itaque vbi repletio, vel acris materia eſt, pur-
conuenit. Galenus vehementer probat vſum
æ picræ. Arabes proprietatem quandam aſcri-
it rhabarbaro in edendo ſingultu. Poſt purga-
nem corporis vino odorifero cum tantillo cina-
mi & galangæ vtendum eſt fomentis, quæ in-
ant, calefaciant, abſtergeant, ex materia in dolo-
frigido præſcripta. In inanitione, vnde ſingul-
, etiamſi deſperata res videatur, iuuandi tamen
tillatis, colatitiis, iuſculis expreſſis, gelatina, for-
ibus ouis, inungendus ſtomachus & deorſum
12. vertebram hydrelæo, ex æquis partibus a-
æ & olei violati. Neque tum adſtringentibus v-
ndum, ſed rarefacientibus, vt materia tranſpiret.
onueniunt & quæ antea commemorata ſunt, dia-

galanga, dianisum,& similia. Anisum peculia
tione singultui medetur, propterea & anisum
imperant,& oleo anethino ventriculum fouen

De vlcere ventriculi,vel æsophagi.

EXulceratur à causa externa & manifesta, v
tiam à causa interna; humore acri, pharn
acuto, & aliis rebus acutis: tum etiam præced
abscessu. Signa sunt, quia dolor fit vlcerata p
sed præcipuè si quid acre, vt sinapi,si quid cal
aut frigidius deglutitur, & inde facto dolore i
ligimus qua parte vlcus sit. Pure etiam vel vom
vel deiectione exeunte. Ardor quoque in ea p
percipitur. Lingua sæpè inficitur: sapor redit i
angustia est spiritus & ferè fastidium: sed vbi i
rificio ventriculi grauiora symptomata commo
solent, animi deliquia, extremorum frigus, d
crudelior. Cap. 4. libr. 5. locorum affectorum G
nus scribit omnes ferè interire, nisi ætatis benef
seruentur. Ad hæc legenda quæ scribuntur 4.
thod. Vtendum est alimentis, quæ medicamen
sam qualitatem habeant, detergentibus, incarna
bus,& cicatricem ducētibus, quæ seligenda sun
2. lib. de materia Chirurgica. Abstinēdum omni
acribus acerbis, salsis, acidis, quæ scilicet vlcus e
sperant: mitigantibus vtendum, quæ etiam de
geant, glutinent, incarnent, cicatricem ducant. A
in gula paulatim deglutiendum, adiungendúm
aliquid viscidum, vt vis medicamenti obiter inh
reat. Lac itaque tepidum conditum saccaro, dia
gacantho frigido, lac amigdalatū, hordeatum, lir
ces, cochleæ, gelatina. Sed maximè oua sorbilia,
paulò magis cocta concipiendis medicamentis i

Ventriculi vlcerati signa.

nt. Potus quoque, hydromel, vel hydrosac-
,syrup.viol.iuiubarum:deinde etiam myrtil-
r & rosarum de siccis. Vtimur quoque sacca-
ato, masticher, tragacantho, & aliis id genus,
fabarum, hordei tosti, admixto puluere ba-
orum,malicotij,sanguinis draconis. Exercita-
frictio partiũ inferiorum. Sed aliquando non
,sed tuberculum in œsophago nascitur, à quo
ens potus aut cibus resistit in via sine dolore.
m est, quod tamen post 4. mensem accidit. *Historia.*
a quædam deuorato multo pulmone verueci
inde grauato ventriculo post nauseã vomuit
pulmonis. In œsophago restitit parte supe-
vnde grauiter cõflictata & periclitata conua-
ccessũ,cucurbitulis affixis,& ferramẽtis in œ-
gum inditis. Nihil deglutiebat intercepta via.
tecedente de malo cõiectura facta est. Inflata
ulmonis portio œsophagum obsederat.

De Voulimo.

Oulimum quasi πολὺ λιμὸς appellatur: βȣ
enim particula in hac voce, vt aliis multis, πο-
ultùm, aut magnum significat. Est autem ge-
quod ab ingente fame nomen habet. Voca-
phagedæna ab insatiabili edendi cupiditate.
hoc genere continetur canina appetentia, af-
o appetitricis facultatis, id est, stomachi in *Canina appetentia.*
affectu repletus affatim ventriculus paulò
omne reuomit, aut deiicit, virtute non susti-
e. De hac canina appetentia lege 5. & 6. de lo-
fectis, 4. de sympto. caussis. Causa est cum os
achi penuria, imbecillitate, & refrigeratione
tur, 5. de simplicibus, à frigiditate & siccitate,

vnde curari putat calfacientibus & humecta
balneis & alimẽtis. A fame inchoat, quæ poſt
ſinit. De quo lege Aphoriſmum 21. lib. 2. Gale
vſu reſpirationis refrigeratis partibus thora
quæ vicinæ ſunt, lib. verò de Theriaca, heln
vermi, hoc aliquãdo attribuit nobili hiſtoria
gine quadã: quæ cùm multũ comederet, per
tabeſcebat, verme illo perpetuo exugente ch
alimentum, quod deberet diſtribui corpori. L
dus commentarius aphoriſmi, *Famem thorexis*
potio ſoluit. Elenij vini vſus plurimum laudatur
leno: ſed neque vacuo ventriculo, ſed modic
ſtu, neque multũ ſemel, niſi vehementer ſitiun
breuibus interuallis. Archigenes eos, qui inge
me in viis delinquunt, reuocat odoramentis
pulegij, terræ aceto maceratæ, pomis, malis, pi
aliis, quæ ad manũ ſunt. Dat panem intinctũ
poſtea ſuillam aſſatam, & ea quæ multum nut
& odore ſunt bono. In paroxyſmo extremæ p
conſtringantur, maxillæ pungantur, pili vella
& aures. Reuocatis, ab animi deliquiis, paner
imbutum vino diluto. Alimenta, quæ affatii
triunt, oua ſorbilia, bulbos, cochleas & ſimilia

De Hepaticis.

Hepatici Galeno qui ſint. HEpaticos definit Galenus, qui ex imb
tate hepatis aliquo vitio laborant, eti
neque febris, neque inflammatio, & ſine ha
becillitas eſſe poteſt. Naſcitur imbecillitas
temperie. Intemperies eſt vel viſceris, vel hu
rum, qui venis & arteriis continentur: vnde v
teratrix, vel retentrix, concoctrix, vel excretrix
lè ſuo munere fungitur. Sed hoc quomodo d

dum, intelligendum ex libr.6. de symptoma-
morbis, itémque ex cap.6. lib.5. de locis affe-
vbi malum insistet. Galenus in vitio alteratri-
ùm scilicet hepar attrahit, sed quod attrahit,
nguificat, ait egeri similia loturæ carnium, vt,
storia illa Siculi Medici, cuius meminit libr.5.
ocis malè affectis. In calida intemperie humo-
isceris, deinde viscus eliquatur, vacuatúrque
luum bilis solida admodum, crassa, insigniter
à, mordax, & spumans in frigida. Neque fre-
, neq; copiosa deiectio, sed longior affectus est,
it pallidus, tardus pulsus, vrina tenuis, vbi sic-
contracta, spissa, vbi humiditas ac paulatim
nta materia calorem succendit & febriculam,
vix apparet, & Medicum fallit, nisi diligenter
ruet, tum quæ crassiores, fæculentæ & limosæ
etiones fæci sanguinis, vel limo similes. In cali-
ntemperie leuibus pharmacis vtendum est, non
ntemperiem cures, sed vt vacues excrementa,
per intemperiem collecta sunt. Vtêris ergò cas-
atholico, syrupo violato, recenti rosato laxati-
quibus dilutum rhabarbari misceri potest, sed
ita magna quantitate dilutum: vt ℥.1. sufficiet.
alida intemperie refrigerātibus modicè, robo-
tibus vtendū, cichorio, endiuia, scariola, adian-
, capillis vener. fumaria & aliis id genus. Mellitis
us non ita vtendum, quia in calida intemperie
l exsiccat, & talia promptè amarescunt. Itaque in
octo harū rerum sufficiet decima pars sacchari,
qui dissolues decimam partem syrupi de portu-
a, de limonibus, de acetositate citri, de granatis,
saccarę simp. & similiū. Acetosę magna vis inest

Hepatis calida intemperies leuiora petit cathartica.

refrigerando hepati, similiter & lactucæ. Itaq
tera vel vtráq; plurima incoquitur iusculis. Iu
tosæ exprimitur, in quo carnes intingantur,
hordeatus, aqua hordei, hordeatũ. Huic mal
ximè cõueniunt æstiui quoque fructus, cerasa
& similia. Vino non nisi diluto plurimùm vte
est, elixis potius, quàm assis. In frigida verò
mùm laudatur electariũ de vino Arabum, qu
hoc libro Gal. ex Andromacho describit, paul
variante formula, & syphoïdes appellat. Pass
mundatarum vnciæ tres, croci ʒ.1. calami aror
ʒ.2.ß. bdellij ℥.ß. cassiæ ligneæ drachmæ duæ s
cinamomi ʒ.ß. spicæ ʒ.3. myrrhæ, terebinthin
ʒ.4. iunci odorati, schœnuanthi ʒ.2.ß. siliqua
vel carubiarũ ʒ.2. mellis ℥.2. vini tenuis, odo
quantum sufficit, fiat electarium. Sed quia dif
est hæc compositio, melius fuerit passulas mu
tas ad ℔. semissem incoquere vino subtili, odo
ro, donec sit crassitudo: deinde admiscere con
anthos ℥. 2. cinamomi ʒ.2. cassiæ, spicæ, ligni
ana ʒ.ß. croci scrupuli dimidium. Concorp
omnia, & exhibere semunciam pondere cum
tenui & odorifero. Materia ferè conuenit, qu
netret, propter angustias viarum seu venarum
perus, schœnuanthum, crocus, iris florentiæ
aperiat, marrubium, absynthium, pistacia, radi
troselini: quæ concoquat & leniat, passulæ,
vinum granatorum dulcium; vinum dulce:
abstergeat, mel, saccharum: quæ roboret, eu
rium, schœnuanthum, absynthium, rosa, spica:
præseruet à putredine, cinamomum, cassia lig
quæ siccet, spodium: rasura cornu cerui, ebo

Electuarium de vino Arabum.

etate cōuenit, velut rhabarbarum, quod inde
hepatis appellant, ſpica, lupinum iecur co-
um carnes & limacum, atque inde diſtillatæ
paſſulę, quas tota ſubſtātia familiares hepati
Galenus agnoſcit. Tantùm adſtringūt, quan-
pus eſt viſceri, concoquunt, roborant, mali-
em corrigunt, nec facilè corrumpuntur, vino
ie magna vis tribuitur: roborat, coquit, pu-
iem prohibet, intemperiem frigidam & hu-
n hepatis emendat. Contra virulentam ma-
ı cinamomum primas tenet: deinde caſſia
ı, tum aromatum omne genus, nardus, iuncus
ıtus, calamus aromaticus, myrrha, electrum,
s, aſpalathus. Ex eiuſmodi materia in puluerē
d ʒ.2. electaria fiunt cum ſaccharo, vel melle
uplo, quintuplo: alioqui in paſſulato melle
porantur. Mel paſſulatum fit coctis priùs paſ- *Mellis paſſulati præparatio.*
d craſſitudinē ſyrupi, coctis, inquam, in vino,
to ſaccharo. Exteriora verò ſunt oleum roſa-
, aliquando adiecto chamæmelino, vbi calida
ıperies eſt. Nam in calida intemperie abſtinē-
iis, quæ nimiùm refrigerant, & leuiter refrige-
ɔ laxanda cutis eſt, vt tranſpiret vapor. Licet
ue vti vnguēto roſato, cerato ſantalino in ro-
ı diſſoluto, vel cum eodem piſto & admoto.
qui cerato refrigerante Galeni, ſubacto cum
ɔ cichorij & tantillo aceti albi. In frigida oleū
ſynthio, de ſpica, de maiorana, & quæ in fri-
ɔre ventriculo deſcripta ſunt. Nam in hoc con-
t hepar cum ventriculo, quòd vtrúnque eget,
uæ adſtringendo corroborant, niſi quòd ma-
dſtringendum in ventriculo è chamæpythi-

Medium ſit medicamentum ſimiliter ex rad
graminis ſileris. Ad quantitatẽ decocti opu
10.& ℥.1.ſacchari. Duo ſunt reliqui affectus,
meminit Galenus hoc libro, humiditas hep
ſcirrhus. Itaque immodica humiditas vires h
diſſoluit, quomodo vincula & neruacea co
nimio humore imbuta diſſolui ſolet. Signa h
hepatis & humidioris ex arte parua Gale. pe
Curatur autem adſtringentibus, & ea materi
prius in humidiore ventriculo deſcripta eſt
tamen differt hepar, quia minùs adſtringent
ſiderat. Humiditati aliquando frigiditas, aliq
caliditas coniuncta eſt. Itaque in frigiditate, a
ta, plantas, & materiam, quæ adſtringendo c
boret & calefaciat, miſcere oportet: quale, c
pli gratia, fuerit cydoniatum cum ſpeciebus.
giditate & humiditate plurimùm conuenire
Gal. vinum: ſed hoc ſit tenue, odoriferum &
ra calidum. Vteris fotu de abſynthio, irino, de
& aliis, in frigidiore & humidiore ventricul
moratis, eiſdem oleis malaxatis. Emplaſtrũ d
liloto, diachylum ireatum, mixto cydoniato
ſpeciebus, dabis in potu, dianiſon, diacuminũ
galanga, diatrionpipereon. Inſtitues aſſas c
confixas caryophyllis, & omninò ea aliment
ſiccent & calefaciant: caliditate verò iuncta
bis oleo roſarum, de cydoniis, myrtillorum,
addito, ſantalis, ſpodio, ſucco earum herbarur
hepar refrigerant, ſenecionis, hepaticæ, cichor
tyborum & ſimilium. Atque iiſdem herbis pi
eiſdem oleis, puluere roſarum, ſantalorum, ſ
addito, finges veluti cataplaſmata. In potu c

Hepatis minùs adſtringentia, quàm ventriculo conueniunt.

lectarium diarhodon Abbatis,rosis,santalis &
o additis. Videndum tamen,vt ne nimiùm re-
emus. Nimiùm refrigerātibus læditur hepar.
:o santalino plurimùm vtuntur, quod addita
cydoniati sine speciebus melius fiet. Malaxa-
ur cum oleis prædictis, pauco aceto albo ad-
In omni humiditate hepatis & totius ventris
menter laudatur cochlearum caro & limacū:
coniuncta est caliditas, frigidis condimentis
:eto temperatur. Contrà verò in frigiditate.
trahit schirrum hepar propter venarum angu-
Schirrus tumor est durus,dolens:initio cura-
est:cuius materia humor crassus,viscidus,frigi-
i quo nisi curetur, periculum imminet hydro-
Morbi regij fiunt, & longæ febres, & tabes
oris. Itaque summa diligentia curari debet, &
durus,molliētibus eget: ratione materiæ cras-
icidentibus:frigidæ,calefaciētibus:viscidæ,de-
entibus. Itaque mixtio medicamentorum con-
:hirros hepatis molliat, incidat, tergeat, calfa-
sitque tenuium partium. Verùm ratione partis
ītæ in mollientibus eligentur ea, quæ id mode-
faciunt, ne nimiùm mollientibus substantia
:ris dissoluatur: ac rursus oportet propellere,
tenuium partium calfaciant,& incîdant: à qui-
tamen periculum est, ne parte schirri dissoluta
qùum lapidosum & incurabile relinquat. Pro-
ea,vt dictum est, mollientia misceantur, fouea-
schirrus ex oleis malacticis,deinde superponan-
emplastra malactica de meliloto, ceratum œsy-
liachylum ireatum,& similia, aceto mixto, aro-
:ibus, ad ʒ. 1. emplastri ʒ. 2. aut sesquidrachma:

tritorum aromatum miſceri poteſt. Acetum
tur vt penetret, vt incidat. Materiam ſcriptam
nies cap. de malacticis, niſi quòd ea ſeruanda
malacticorum & incidentium, quæ perſcrip
Hoc enim habet peculiare ſchirrus hepatis. V
plurimùm vtebantur caricis pinguibus, ol.
vel ſimili, inunctis & tepidis admotis in fotu.
aduertendum, ne nimiùm frequens, néve lo
adhibeatur. Nam inde periculum imminet r
tionis viſceris. In potu eadem ratio ſeruanda
ſcilicet, aliquid malacticum miſceatur iis, quæ
dant & tenuent. In malacticis eſculentis effic
mum eſt decoctum ficuum pinguium & ſimi
paſſularum, recentis quoque camæpytheos. In
modi decoctis miſcebuntur ea, quæ in morb
gio & hydropiſi deſcribentur. Conſenſus vet
& recentiorum, ammoniacum tum foris ad
tum, tum in catapotiis deuoratum plurimùm
re ad ſchirros & oppilationes viſcerum. Itaq
ammoniaco & pul. hieræ, cuius vis magna eſt
faciendo, incidendo, pilulæ fingi poſſunt, non
tam purgent, quàm quæ ſchirro curando co
niunt: è terebinthina quoque & eodem puluer
lia catapotia formari. Alimenta, partim quæ
liant, partim quæ incidant, tenuent & tergeant
pterea condimenta ſicca erunt ex vſu. Acetum
ſulatũ miſceatur, aut in quo diu inſolato ficus
paſſæ, caryophyllum, cinamomum aliquoties
mutata maduerint.

De morbo Regio.

MOrbum Regium vocant, quia laſciuiis,
tu, delitiis, mulſa, vita ſoluta curis, & vt a
r

s, Molliter hic quoniam celſa curetur in aula.
ſæ ſunt obſtructio, inflammatio, intemperies
tis, aliquando lienis, veſicæ fellis, pororum, per
flaua bilis ad ieiunum deſcendit, aut per quos
anguinis ab hepate ad lienem fertur. Oportet
interrogare ægros qua parte vel dolorem, vel
itatem, vel tenſionem ſentiant. Aliquando cri-
eſt hic morbus, flaua bile è vaſis diffuſa in cor-
aliquando venena hunc morbum faciunt. Sed
lammatione neceſſariò febris eſt, & alia acci-
ia, quæ ſe proferunt in inflammatione. Quæ
tra febrem & inflammationem, tenſio eſt, &
itas in dextro ferè hypochondrio, excrementa
āt, cineritia ſunt, & argilloſa: vrina ſpecie craſſa
odum, crocea, aut nigra, cùm ſpuma eiuſmodi
ris. Pulſus neque celer, neque languidus, cre-
tamen, minor, & durior. Galenus morbum
ium citra febrim cum grauitate in dextro hy-
ondrio hac ratione curat. Primum cibis &
macis aperiētibus obſtructiones vtitur: deinde
icamentis purgantibus. Atque hîc meminiſſe
tet, in grauibus obſtructionibus, quales ſunt in
bo regio, periculoſas eſſe validas purgationes, *Purgationes valentiores in obstructis periculosæ.*
prius medicamentis obſtructa liberātibus vias
uerint. Propterea Hippocrates, corpora cùm
purgare voluerit, oportet fluida facere. Intelli-
nedicamenta aperientia & purgantia aliquid
iſſe, cùm iam pro albicātibus & cineritiis ex-
nentis alui, cœrulea & admodū flaua deiiciun-
, cùmque vrinæ ad colorem naturalem pro-
accedunt. Aperiunt oxalidis folia & radix gra-
, aſparagus, cichorium, eupatorium, apium

adianthum, herbæ capillares, calamenthum,
mintha, ancuſa, fœniculũ, gẽtiana, iris, ariſtolo
cinamomum & aromata, melanthium, ſecuri
fumaria, chamæpythis, roſmarinus, ſerpillũ, m
bium, aſarum, aniſum, hyſſopus, petroſelinum
ſynthium, cappares, radix tamariſci, aſparagi,
capparis. Cõcoquuntur hęc vel per ſe, vel cum
vt inde fiat oxymel conditũ cinamomo. Hinc
que ſyrupi fiunt: quanquã plurimùm vtuntur
pis de endiuia, de cichorio, capill. veneris, de b
tiis, de duabus vel quinq; radicibus. Vtuntur q
vermibus terrenis, aſellis, muſco, qui in tegulis
tur, & vocatis ardeſiis, raſura eboris, cornu c
pudendo viuerræ, vulgò de Furet. Sed vehe
ter laudãt, & iuſta quidem ratione, ammonia
cui ad miraculum vſque vim ineſſe volunt lib
di obſtructiones, vt certò euadant, quibus i
morbo Regio imminet hydropiſis. Teritur
moniacum, datur in hydromelite, vel oxym
Soluitur oleis chamæmelino, amygdalarũ an
rum, de fraxino, & ſimilibus, aut Alcumiſta
arte oleũ inde diſtillatur, quod illinitur, & bib
Potiones plurimùm probant à balneo, iub
que ægrum epoto medicamento decumbere i
tus dolens. E materia quoque deſcripta fiunt
uiſculi, qui cõditi aromate & ſaccharo exhibe
in potu, alioqui inde fiunt electaria, aut pars
ſcetur electario diarrhodo. Sunt & aquæ diſt
tæ, quæ conueniant, endiuiæ, cichorij, lupulo
cuſcutæ, fumariæ, capillarium, acetoſæ, terebi
næ, graminis, raphani, apij fœniculi, lappæ, ru
tinctorũ, tribuli, lybiſtici, ruſci, aſparagi & ſim

limentis sæpè vtetur radicibus esculentis vt ace-
:, petroselini, graminis, cichorio toto, cicerum
)cto, cappatibus, asparagis, lupulorum extre-
stipulis articaulis, quas vocant Lutetiæ Cardes,
) tenui, quod vel aquis memoratis, vel decocto
narini dilui potest. Quod ad phlebotomiam at-
t, vbi videbitur sanguis redundare, aut fuerit
ressa aliqua vacuatio, liberius detrahes sangui-
i è basilica dextra, aut venis extremæ manus.
istentes menses, aut hæmorrhoidas excitabit.
:nus vsu eiusmodi aperientium & pharmaco
gante sæpè vno die curauit ægros. Quòd si con-
ax videbatur malum, vtebatur validiùs tum
ientibus, tum purgantibus. Constat experien-
ecoctum ligni sancti multis profuisse. Color
us relictus frequenti balneo curatur, vbi iam
à interior sublata est. Galenus vtebatur dacri-
Vtemur agarico, puluere hieræ diacolocyn-
os, rhabarbari, mistis & diaphænico & dia-
no: in intemperie, aut morbo regio, qui est à
, neque purgantibus, vacuantibus aut aperien-
s vtendum est. Redeundum verò ad ea re-
lia, quæ descripta sunt in imbecillitate hepatis.
intemperie calida in crisi res est committenda
træ, nisi quod balneis laxantibus & detergen-
s cutem, humidiore victu & diluente vtendum
In primo genere quidem ab obstructione cly-
es acres plurimùm possunt, qui, scilicet, natu-
trahunt, vt iam non effundat bilem in corpus,
ad intestina mittat. Aliquando est hîc redeun-
n contra schirrum hepatis. In venenis initio qui-
n vomitus, si eò vertit natura: si ad intestina,

Color fœdus frequēti balneo curãtur.

clystere acri. In habitum corporis, cucurbitulæ
flamma & scarificatu. Danda autem per os,
contra genus veneni faciant.

De Splenicis.

SPlenicos vocant, quibus lien induruit: ad
alij ab humore melancholico. Multa sun
dicia, quæ splenicos arguunt: grauitas & circ
scriptus tumor in sinistro hypochondrio, diffic
spiritus, sitis, siccitas oris, pedum & pudend
inflatio, color malus, plumbeus, decubitus in
strum latus, grauis dolor ad iugulum sinistrum
dit, vbi grauior tumor. Quibusdam scaten
diculi, noctu sudor grauis, halitus fœtet, eru
sanguis è naribus, & aliis partibus, gingiuæ &
tes corrumpuntur, magis parte sinistra, ven
lienem nigricant, scalidior cutis est, maximè ea
te vlcera maligna, in cruribus cicatrices nigræ,
adstringitur. Horum aliqua, vel omnia sple
ostendunt.

Imprimis leui pharmaco, vel clystere molli
aluus, detrahendus sanguis, repetita bis vacua
in duos dies (inquit Galen.) è basilica sinistra,
amplo foramine: alioqui è vena medij digiti
minimi. Alij venam post aures diuidunt, volūr
plurimùm prodesse, si eo sanguine, qui effluit
tim illinatur regio lienis. Constat quoque raro
dem experimento venas apertas, quæ ad li
turgent & nigricant, splenicis plurimùm prof
Distinguendum quoque qua parte visceris tu
constiterit. Nam si superiori parte, pharmacis
gantibus per interualla vtendum erit: si infe
clysteribus acribus vti conueniet.

Lienis tumor superiori parte consistens purgātia pharmaca, inferiori, enemata postulat.

Sed pharmaca & clyſteres per interualla impe-
tur: quibus interuallis, medicamentis aperien-
is,incidentibus, mollientibus vtendum erit, vt
parata materia meliùs ſequatur. Itaque & ea,
prius deſcripta in ſcirrho hepatis,& hęc pecu-
iter conuenient,& cortex radicis capparis,radix
ariſci,polypodium quernum, ſcolopendrium,
mnes capillares, roſmarinus, ſemen agni caſti,
iuiæ,ſcariolæ,portulacæ, acetoſæ, cuſcutæ, ſe-
a frigida maiora & minora, cortex & radix ſa-
, fraxini, geneſtæ, flores hyperici, roſmarini.
ſtinendum deinde iis, quæ nimiùm calfaciunt,
frigidis temperentur.
x omnibus in aqua coctis oxymel comparetur.
gationes ex epithymo,cuſcuta,foliis ſennæ,po-
odio, diaſenna, catholico, agarico, diapruno,
fectione hamech, electario Indo, ſyrupo de
o terræ,in oxymelite,ſero lactis:decocto ſcolo-
drij,vt melancholicã purges & pituitam. Lau-
ur aqua fabrorum conſumendo ſcirrho, in qua
um fuerit ſæpius extinctum: præterea aqua de-
ata,& bene colata,quę collibus defluit in alueo-
eorum, qui acuunt gladios & enſes, lixiuium
nentorum,oxymel,acetum ſcylliticum, ſyrupus
oſus,capillorum veneris,de duabus & quinque
icibus,de fumo terræ, de ſcolopendria, de po-
,de epithymo.
Diluuntur ſyrupi in oxymelite ſimplici, vel Ga-
:in ſero lactis,in aqua cuſcutæ, acetoſæ, borra-
is,fumiterræ.Conuenit frequẽs capparum vſus,
aragorum, extremitatum lupuli conditarum,
um geneſtæ & violarum,cardorum:ſunt autem

cardi, caules cynaræ, qui per hyemem eduntu
proprietate conueniunt. lien bouis, asini sylue
vespertilio decolatus & siccatus, splen asini do
stici, pulli egurini cremantur in testa, puluis dr
mæ pondere, potionibus, quæ conueniant, in
gatur. Laudant poculum è fraxini ligno. Quo
tem ad topica remedia attinet, ea arte fient in m
liendo & resoluendo scirrhum, quam inuenie
pite de Malacticis. Peculiariter conuenit am
niacum dissolutum aceto, deinde pistum cum
de capparibus, vel liliorum, quo quidem am
niaco eo modo vtendum, qui dictus est in sci
hepatis.

Vteris similiter emplastro de meliloto, dialth
œsypi cerato, diachylo descriptione Philagrij.
let conspergi puluis ceterach, corticis radicis ca
ris, limaturæ chalybis leniter remollito scirrho
niendum ad vsum aceti descriptum capite de
lacticis, ad vehementem dolorem splenis, tu
rem, punctionem, duritiem. Mirabilis puluis
capparum. ℞. corticis radicis capparis ℥. 1. sem
acetosæ ʒ. 6. corticis radicis tamarisci ʒ. 3. tera
in puluerem. Datur media nocte, & inter p
cum oxymelite. Oportet ægrum in sinistrum
tus decumbere, quemadmodum in aliis poti
bus spleniticis, tres horas à medicamento sum
ieiunare. Conueniunt & trochisci de eupatorio
de capparibus. Quòd si videbitur rugitus qui
& flatus, intermiscendum quæ flatus discuti
piper, cuminum, ruta, daucus, anisum, apium,
ruum, petroselinum, lybisticum, galanga, & ali
genus.

De colicis remediis.

Vę hîc ſcribuntur vel anodyna ſunt vel ad do-
lores colicos à frigore & flatibus referuntur.
rcoticis plurimus eſt vſus Philonij, quod an-
eſcriptum eſt capite de ſputo ſanguinis. Vti-
quoque pilulis de cynogloſſa,quæ contra om-
ſtiuſmodi morbos valere dicuntur. Ad hæc
is ſuſpenſis de filo, & immiſſis recto inteſtino,
libus ſeu ſuppoſitoriis. In phlegmatica mate-
endum incidentibus, detergentibus, & calfa-
ibus,qualia deſcripta ſunt in frigidiore ventri-
& hepate. Plurimùm laudatur quod ſequitur
ile. ℞.piperis grana 3.ſalis ℈.1.trita detur cum
in iure veteris galli. Allia coquuntur, & adie-
ipere ſorbetur ius. Sunt qui vel capum,vel pi-
em, vel alaudas, nucleis alij infarciant, & ita
nt edendas aues. Alexandrinus tres bulbos
veſpere ſumptos flatus diſcutere, & phlegma
cere ſcribit. Sunt qui plurimum tribuant vino
iaticio diluto aqua maioranæ aut nepithæ, ad-
℈.2.caſtorei. Alij lauri baccas nouem aut vn-
n terunt,& cum vini tenuis & odoriferi ℥.4.ß.
experimento propinant. Item folia raphani
ſeptem granis piperis decoquunt, & inde me-
tum parant,quod mirabiliter facit nephriticis,
is, & quibus vrinales viæ obſtructæ ſunt. Ol.
nardino, laurino,de cado, raphanino, napino,
peribus, lanas inculcant, & calidas admouent
ri: alioqui in eiſdem ol.quartã partem galbani
luunt, addúntq; aliquid ciuetæ & croci, & ita
unt. In flatuoſa eadem remedia conueniunt,&
æ cucurbitulæ vmbilico. In calida, & billioſa,

inedia, quæ alios colicos iuuat, vehementer l
vbi narcoticis potissimùm vtendum est, cly
bus mollibus ex radice althææ & foliis, malua,
laria, muccaginibus seminis lini, althææ, psylli
doniorum, adiectis capitibus papaueris, vitel
violato, vnguento rosato. Aliquando clyster i
tur ex hordeato liquidiore, adiecto syrupo vio
de papauere, nenuphare. In horum colico do
cataplasma conuenit Alexandrini. ℞. farinæ li
hordei, vel fabar. ana M. 2. coquantur in ol. cha
mel. fiat cataplasma. Alioqui.

℞. ol. chamæmelini & ros. ana ℥. 1. ceræ ℥. f
ceratum. Muccaginis seminis lini ʒ. 1. cum farin
barum subacta ex vitellis oui fiat cataplasma.
qui experimento laudant hanc potionem. Sen
viol. ℈. 4. dantur ex vino diluto. Physica rem
sunt coralli triti cochleare, dandum ieiunis pe
duum cum vino: item stercus lupi cum aqua
da, cornu cerui vstum, particula incisi vmbilic
fantis nuper nati, aurea vel argentea armilla in
ditur & circumfertur, cingulum è corio lupi g
tum, masculi maribus, fœminæ fœminis, stra
quoque lectorum inde fiunt. Alij pellem gest
aut eiusdem lupi stercus nucula includunt, sus
dunt è collo, vt ad ventrem perueniat. Suspen
autem ligula è corio ceruino aut filo texto ex o
lana, sed ouem volunt interfectam à lupo. Alij
euasisse à lupo. Laudatur & anguillæ sanguis, &
statum alaudæ genus, stercus gallinæ, quæ exe
tur & nutritur pabulo sicciore, tunica interna
triculi erinacei: masculi quidem in viris: fœm
in fœminis & mulieribus. Hæc quidem scrip

is & Arabibus trita in puluere aliis miſcentur,
aperta qualitate iuuant, piperi, caſtoreo, &
d genus. Dantur ex melicrato.

De Priapiſmo.

iapiſmus, qui & Satyriaſis dicitur, affectio
ſt, cum minuſculum pudendum inuito tumet
latur: vel vt 6. de locis affectis, cùm colis in
um & circuitum augetur, nullo deſyderio ve-
ſtimulante. Addit Galenus, oportere inflatio-
eiuſmodi eſſe ſtabilem. Quibuſdam enim ſu-
decumbentibus, aut aliter concalfactis reni-
nflatur colis, ſed affectio non eſt permanens.
ıen ductum à Priapo deo hortorum, cuius co-
fingeretur. Cauſa mali ſpiritus inſinuatus fi-
ſo neruo, qui penem conſtituit. Addit quo-
. de locis affectis amplas & patentes arterias,
ad pudendum perueniunt, concepto multo
u hoc ſymptoma efficere. Aliis locis Galenus
rationem huius ita deſcribit. Materiam facit
orem craſſum & viſcidum, qui à calore langui-
ıotu reſoluitur in craſſum ſpiritum: licet ali-
ıdo tam craſſus, & viſcidus humor ſit, vt vel à
e naturali incraſſum ſpiritum non reſoluatur:
ım huius mali præcedente palpitatione intelli-
. At vbi ab arteriis ampliori bus malum eſt, nõ
edit palpitatio. Sed vſu alimentorum acrium,
a abſtinẽtia veneris aſſuetis, diutiùs prçcinctis,
go frequẽs mouetur, & hinc flatibus deorſum
is arteriæ amplianṭur. Idem accidit acrimoniâ
orum, ſed præcipuè iis, qui multum ſanguinis
minis colligunt, atque imaginationibus vene-
ıdulgent. Sic iis, qui iam à pubertate veneri in-

dulgent, & sæpiùs imaginantur, frigidior coli
solet: contrà verò robustis athletis. Raro aut
quam coëuntibus, vel venerem imaginantibu
gosus & exiguus colis esse consueuit. De priap
14. Methodi, 6. de symptom. & morbis, 6. de
affectis, & hoc libro. Initiò sanguinem detr
præsertim iuuenibus, quibus hoc malum fam
rius. In humorum acrimonia purgabis. Vteris
steribus, ad hæc frictionibus, inedia, balneis, v
tionibus, quas præfert Galenus purgationibu
breuiter eo genere vacuationis vteris, quod & t
bo & naturæ ægri magis conuenire videatur. I
bis ægrum defugere omninò imagines veneri
quæ venerem excitant. Initiò non oportet men
calfacere, sed leuiter refrigerare, primùm qui
cerato rosaceo in aqua soluto, vnguento rosato
rato cōparato ex cera, oleo nenupharino & cha
melino. Ex quo tum lumbis, tum pudēdis illin
bent, & perinæo. Institues tenuantem victum
caliditatem manifestam, & ea quæ incidunt m
riam crassam, & viscidam detergent: quale est o
mel, & alia iam multis locis descripta: impera
que ea, quæ à proprietate contra morbum faci
nymphæam, eius semen vel radicem, semen vit
id est, agni casti, & post aliorum vsum, rutham.

Priapismi remedia.

De hæmorrhoidibus excitandis.

HÆmorrhoidibus non est assuescendum
ad curationem, vel cautionem grauioris
li, epilepsiæ, melancholiæ, incubi, quartanæ & n
borum id genus. Si quando tamen excitandæ s
sanguisugis benè purgatis & electis facilè irri
tur, exasperantibus medicamētis, vt folio ficul

:e,medicamentis acribus,cæpa rubra, præser-
pere,nitrosis,sale torrefacto,alumine: vel ter-
ɔus & acribus, felle taurino, staphisagria, ab-
ıo,centaurio,ciclamino, athanasia, matricaria
s id genus. Talia teruntur in puluerem,alia te-
r & exsiccantur, pulueres succis permiscentur
ıssitudinem iustam luti, aut melle concorpo-
r,& circulo sedis illinuntur.

De vitiis sedis & pudendorum.

Lcera harum partium iisdem medicamentis
ferè egent,sed in sede difficilis curatio:& quia
:iore sensu prædita est,non fert, quæ vel auste-
vel acrimonia exasperant,quia humida & ca-
facilè putrescit: deinde quia eo peruenientes
multæ sunt, quæ illic desinunt, fluxiones reti-
nde humidiora vlcera, callosa & fistulosa fiũt.
:r hæc naturalibus excrementis sæpius eæ par-
ıadescunt,proptereàque illita excrementa de-
nt,vnde omnino difficilis curatio. Commune
ıxilium sedis & pudendi vlceribus à medica-
:is quæ siccant citra morsum. Ea materia iam
ipta in ocularibus medicamentis,& quæ pecu-
er conueniat,cap.de sarcoticis & epuloticis. At
ceribus malignis partim ad ea,quæ supradictis
ibus,decurrendum contra maligna, depascen-
: putrida vlcera,partim ad ea, quæ iam vsitata
ad ægyptiacum, puluerem mercurij, vnguen-
de Vigo,mista parte vel ægyptiaci,vel pulueris
urij: similiter ad aquas fortes, ad illitum quo-
n fine spinę & inguinibus ex vnguentis mer-
libus.

De iis, qui noctu permingunt ſtragulas.

AB infirmitate muſculi, qui veſicam c
mollitie neruorum, accidit pueris, vt
permingant ſtragulas. In quibus remedia ſu
tim quæ qualitate muſculum corroborant
tim quæ occulta proprietate morbum tollun
que & perinæum, & ſpinæ extremum, & radi
decocto earum rerum, quæ corroborant, fo
ſunt. Deinde vnguentis & emplaſtris, quæ i
ciant, vtendum. Itaque decocto menthæ, ro
abſynthij, calamynthæ, ſaluiæ, ſtœchados, lau
læ, maioranæ, roſmarini, pulegij, polij, cham
& ſimilium fouendæ partes. Decoquuntu
ex eadem materia, vino & ol. cocta ad vi
ſumptionem. Linimenta comparantur ex ole
dita cera ſubquadrupla, maſtiche, thure, ſub
plis, cerata fiunt. Iiſdem oleis molliuntur em
de meliloto, diachylum, iride adiecta: & mo
aluta prædictis locis affiguntur. Proprietate c
niunt eritij caro, cerebrum aquilæ, renes & te
leporis: quæ omnia edi poſſunt, vel vino inc
vt bibatur vinum. Ad hæc pulmo hædi, lingua
ris, guttur galli, veſica tauri, capræ, ouis exſicca
táque in puluerem. Dantur ex vino dormituri
bant & enulam, & calaminthham, thus, ben,
rum, coriandrum præparatum, myrrham, me
galbanum, caſtoreum, ſeſeli, lac ouillum & c
num. Vulgare remedium eſt eſus murium. Su
qui cinamomum, lignum aloës, ſpicam, ſacch
roſatum, roſas, pulueribus à proprietate iuuan
permiſceant.

De præfocatione vteri.

æfocatio vteri grauissimum malum est & pe- *Vteri præfocatio tribus suscitatur ex causis.*
:ulosum,nasciturq; ferè tribus de causis, quæ
m coëunt,hoc est,vehementem refrigeratio-
totius corporis. Primaria causa suppressio
um: altera suppressio seminis, iis præsertim,
riùs omnino veneri indulgebant:tertia causa,
quæ antè concipiebant, iam non concipiũt.
æfocatione vteri lege cap.5.lib.6.de locis affe-
Sensu motúque priuari solent & respiratione,
:tè tam obscura est respiratio, vt non appa-
vox quoque deficit. In leuiore malo motus,
s ratio, vox, & respiratio seruantur. In paro-
o extremorum vincula & frictiones maximè
m,cucurbitulæ inguinibus affixæ, odorata v-
grauiter olentia naribus admouentur, vt ca-
um,galbanum, gagates lapis, bitumen, pix li-
,pili combusti,cremati panniculi,cornua vsta,
æ crematæ,euphorbium,quo ferè vulgus vti-
eteres soleæ calceorum crematæ, quas & po-
are solent:frequenti experimento rutham, na-
admouent,quam & Galenus probat, cæpam
lium.Odorata verò, quæ vtero adhibentur, ci-
,gossipium moschatum, ol. de spica, de costo,
ophyll.gallia moschata, alipta moschata. Hæc
luerem trita oleis dictis permiscentur, vt fiat
:rassitudo,& ita sinui pudoris illinũtur. In sup-
is mensibus sanguis detrahi potest.In potioni-
post paroxysmum veteres probant agaricum
ino. Datur & terebinthina & puluis hieræ dia-
cynthidos. Laudantur semen & succus planta-
s,semen agni casti, rutha, radix nimpheæ, in iis,

quæ nimio ſemine abundant. Præterea vomi
imperant, ſternutationes, cucurbitulas ingui
coxis, ilibus, deinceps affixas cum multa fla
Hypochondria faſciis ligant, & conſtringunt
buli fili inculcati oleo anethino calido alter
pectini apponuntur, propinant puluerem
bizantiæ. Poſt alia quoque remedia dropaces
napiſmi extremæ ſpinæ appoſiti, balnea natu
frequens coitus.

Ad Rhagadas.

RHagades vlcera ſunt vteri & ſedis didu
fiſſuras. Sed alia humida & ſanioſa, alia
ſa, quędam cancroſa ſunt. Sanioſa abluuntu
lactis, mulſa, deinde tetrapharmaco diſſoluto
ſaceo illinuntur. Poſtea medicamentis conſol
tibus, quę parantur è lithargyro. Calloſa egent
lientibus, œſypo, radice lilij, terebinthina, ad
parte iridis florētię, alioqui vitellum oui aſſum
lacte muliebri piſtum appones. In ſuſpicione c
diapompholygo Nicolai mollito, liquido ce
roſaceo illines. Quòd ſi callus eſt coniunctus
cies aliquid mollientium, butyri, adipum, &
caginum: vbi calor, vitellus oui permiſcetur
guento quoque de ceruſa, de plumbo, tuthia
liis, quæ contra cancros ſcripta ſunt, vtêris.

De Nephriticis.

NEphriticos propriè vocant, quibus cal
in renibus concreuit. Galenus hoc loco
tendit nomen ad eos, quibus renes inflam
tur, aut exulcerati ſunt. Dicemus primùm de
culo: atque vt diſtingatur nephriticus dolor à
co, legēdus eſt liber de locis affectis, caput prin

:undum sexti libri eiusdem operis. Sæpè enim
colicis dolor, vt putetur esse nephriticus, &
:à, propter connexionem communem renum
li per peritonæum. Itaque ex dictis locis distin-
: oportet. Calculi signa & curationem, breui-
:scribit Hippocrates 6. Epidim. his verbis. *In*
dolor grauis, cum cibo, hoc est stercore, repletur. Ster-
nim resistens in cœco intestino & colo renes
imit. Sequitur, *vomuntque pituitam*, exaspera-
oloribus æruginosa pituita primùm euomitur,
in ventriculo generatur, & ad primos impe-
ducitur: deinde dolore commotis humori-
non solùm æruginosa, sed & biliosa. Subdit
ocrates, *facilioresque fiunt*, subducta, scilicet par-
ateriæ, quæ ad dolentem locum confluebat.
itur, *soluuntur, cum cibo vacuantur*, hoc est, ster-
, iam non oppressis renibus, vt priùs: arenulæ
æ subsident, sanguinolentum mingunt. Eiuf-
li arenulæ ferè rufæ ac rubentes, certissimum
um faciunt calculi. Mingunt sanguinolentum,
renum facultate retentrice imbecilliore, vel re-
is exulceratis: femoribus, quod è directo est,
or per consensum, non neruorum, vt quidam
ierunt, sed venæ cauæ, & propterea dolor stu-
is. Subiicit curationem Hippocrates. *Quiescere*
confert, sed exerceri, mediocriter, scilicet, vt ma-
, quæ calculum cogit, & concoquatur, & cele-
vacuetur. *Non repleri*, repleto enim corpore cru-
s ad dolentem locum confluit. *Iuuenes elleboro*
are, nunc non helleboro, sed leuioribus medi-
ientis & clysteribus purgamus. *Poplitis venam*
e repleto corpore, basilicam priùs secamus, &

Calculi signa.

maximè vbi magna imbecillitas renum est. *bus vrinam purgare*, non perpetuò, sed iam ben gato corpore, & vbi nulla inflammationis su est. *Attenuare crassam, viscidam, & coactam ma emollire*, hoc est, mollia & laxa reddere tum tum corpora, per quæ calculus deducatur for enim laxatis viis & mollitis, faciliùs, & nulla minore, exibit calculus: atque in iis duobus t do materiam calculi, molliendo corpora, pe excludatur, non solùm efficies vt exeat cal sed vt ne postea regeneretur. Hæc ex Hippo & Galeni sententia, qui post Hippocratem bus & anodynis clysteribus leniunt dolore aluum subducunt. Phlebotomia similiter & p tionibus vtuntur, nunc cassia, catholico, rhab ro interim addito: similiter tenuantibus, inc tibus, detergentibus & mollientibus medican vtuntur, balneis quoque vias molliũt, cucurb detrahunt calculum, quas ilibus affigunt. A omnia syrupis vtuntur, potionibus & pulue qui tenuant, incidant, & molliant, in quibus mùm conuenit syrupus comparatus ex floribu liis, seminibus & radicibus althęæ, additis radi graminis, acetosæ, seminibus cucumeris, sacc & melle. Laudatur & cõserua ex iisdem floril foliis comparata, oxymel, decoctũ glycyrrhiz tonicæ, lupulorum, capparis, scolopendriæ, h rum capillarium, quibus fortiora sunt, quæ p

Calculo quæ conueniant à proprietate.

tur è scylla, iride, enula, aristolochia. A propri iuuãt sanguis draconis, lapis hæmatites, ol. de pionibus, bestiolæ, quæ in lapidariis fodinis, verrucæ, lapidibus hærent, pellis leporis cre

vel decolatus, vel integer crematus, eiusdem
cremati, cinis vngulæ equi, testa cochleæ &
ɔrum, terreni vermes, aselli, auis quæ cauda
la dicitur, calculus, quem quis primùm exclu-
na capræ montanæ, lac excornis & nigræ ca-
cicadæ aridæ, decoctum galli lassati. Hæc à
ietate conueniunt. Qualitate verò manifesta,
aria, valeriana, succus portulacæ siccatus, cu-
tæ semen, perforatæ, lini, cucumeris, maluæ,
græci, apij, seseleos, radix damazonij, cyperi,
rusci, asparagi, capparis, tamarisci, cynosbati
us detracta interiori lanugine, senellæ vocatæ,
ni & nuclei cerasorum, persicorum, cortex
is corili, testa auellanæ, sarmenta vitis vsta, ex-
a in oxymelite, vt colatura bibatur, electrum
spongiæ, saxifragium, & alia propè infinita.
ecocto aliorum paratur oxymel, hydromel,
iar, allia trita in puluerem. Addantur decoctis,
er se bibantur ex ol. de scorpionibus, & cuni-
rum adipe lumbi, perinæum, ilia, pubes illi-
ur: conueniunt aquæ chamæmeli, betonicæ,
stæ, parietariæ, fabaceorum, raphani, &
ateria commemorata. Aqua & ole. è tere-
hina, è ciceribus & bismalua. Et hæ quoque
læ laudantur. ℞. lapidis Iudaici, lyncis, spōgiæ
ʒ. I. nucleor. mespilorum ʒ. ß. tragacanthæ, gū-
erasorum & persicorum tantundem. Teruntur
ia & incorporantur in ℥. I. terebinthinæ, pro
us dosibus. Conuenit & lithontribō vocatum,
ustinianū, alkekengi semina, baccæ lauri & iu-
eri. Coguntur hæc cum glycyrrhizæ & radicis
læ decocto, ex melle vel saccharo propinantur.

Calculo quæ conferant manifesta qualitate.

De inflammatione & exulceratione renum.

IN inflammatione renum clysteribus p
quàm medicamentis purgantibus vtendu
rantur autem initiò ex remollientibus,scilic
coctione remollitiua : deinde etiam mistis l
tibus , vt chamæmelo & similibus. Olea si
laceum,nenupharinum, papauerinum:poste
que butyrum recens. Oportet autem modu
steris esse ad quartaria tria, aut ℔. 1. Mollit
detrahendus sanguis è basilica , quę inflam
reni respondeat ,atque aliquando proceden
lo, phlebotome iteranda est. Arabes iteran
phalica , vel poplite. Cataplasmatis primùm
dum è decocto maluę, bismaluę, rosarum ,
rię,in quo postea coquatur farina hordei ac
situdinem: deinde cum ol. rosaceo , oui albi
& vitellis ouorum, tantillo aceto adiecto,fia
plasma. Procedente morbo puluis chamęm
rina lini & fœnugręci,puluis absynthij & ali
leniunt,coquunt,discutiunt, miscere conuen
stea quoque cucurbitulę affiguntur lumbis
bus cum scarificatu. Vtendum fotu è vesica
lęo plena,quod hydrelęum ex decocto & ol
ueniētibus paratum est: initio quidem iis , q
ca initia conuenire dicta sunt: postea verò m
vt priùs, materia. Initiò abstinendum vino &
litis,quales sunt syrupi, hydromel, oxymel , &
que diureticis nutriemus iusculis è pullastro,l
ca,acetosa,portulaca,borragine & hordeatis,
aquam hordei. Postea apparētibus iam vrinis
sis & sedimenti boni, quę priùs tenues, aquo
rubentes apparuerint,diureticis vtemur: appli

emplaſtrum de muſcillaginibus , piſtum ol.
æmelino vel irino : poſtea quoque empla-
le meliloto.In exacerbationibus dolorum, in-
nibus ex decocto biſmaluæ, maluæ, violariæ,
æmeli,anethi,meliloti,fœniculi:atque vrgen-
doloribus nimiùm & vigiliis decocto papa-
, cuius ſemen miſcebitur hordeatis : philonio
& aliis potionibus narcoticis vtendum erit.
aliquando non coquitur, per vrinas ſcilicet,
ppurat. Itaque ſignis apparentibus ſuppura-
s, fotu, inceſſione, emplaſtris, cataplaſmatis,
eribus vtemur ex materia ſuppurante inſtitu-
quam ſcriptam inuenies capite de ſuppuranti-
Atque contingit aliquando ſuppurationem re-
e,vbi acriùs clyſteribus irritare oportet, dan-
que in potu hydromel comparatum ex deco-
œnugræci,parietariæ,althææ,ſemine cucume-
Quòd ſi dolor vrget,inceſſionibus vtendum ex
eria mitigante, hordeatis, lacte vel emulſione
gdalarum.Iam eunte pure animaduertendum,
le pus ſit.Nam ſi liuidum & grauiter olens,pau-
es eſt: alioqui benè ſperandum, vtendúmque
po de althæa, de iuiubis, lacte aſinino, melle,
ragacantho frigido, diaireo ſimplici, alphenic,
milibus, vt vel dolor, vel neceſſitas vrget, lacte
ygdalino cum multo ſaccharo, tum purioribus
is euntibus, lacte bubulo & ouillo potius,
m aliis, vtendum eſt, atque aliquando aſinino,
ino, caprillo. Bubulo quidem vtendum eſt,ſed
ecta quarta parte ſeri. Conueniunt quoque ſor-
iones vſitatæ ex lacte & vitellis ouorum, at-
e omninò multus ſit vſus lactis, niſi corrũpatur.

Vbi ſanguis fluit, iis quæ ſanguinem ſiſtunt
ſtringunt, vtendum erit. Reſiſtente aluo pil
aloë,& rabarbab.terebinthina,caſſia,cũ mul
tragacãtho vtendum. Et quia dolores ſæpe v
ſemicupia,id eſt,inceſſiones, comparanda ex
cto rerum,quæ leniant. Simili fotu & ſaccu
oportet. Pulueres quoque, quos cordiales v
alimenta boni ſucci omninò inſtituenda ſunt
animi deliquiis ſæpe capiuntur,& plurimùm
ciantur.Itaque ad animi deliquia, morbum &
ciem plurimùm faciet decoctum ex paſſulis,
ctis aliquot iuiubis,ficubus,glycyrrhiza,ſemi
cumeris.Coquantur autem ad craſſitudinem
pi. Deinde miſceatur diatragacanthum frig
diairis ſimplex, tabulæ vtriúſque diamar
de gemmis,lætitiæ Galeni,& ſimilia : eóque
ſæpius è cochleari. Quòd ſi vrgetur ſiti, opti
hordeum coquatur ad putrilaginem:deinde
ſio aliquot tritarum amygdalarum, adiecta
eius aquæ, decocto miſceatur. Condientur c
ſaccharo & diatragacantho frigido.Poterit vi
geri adiecto nodulo ex ſeminibus cucumeris
dulla ſeminis cucurbitæ.In remiſſione mollib
ctionibus vtendum mollibus ſtragulis,& om
alimentis boni ſucci.

De Arthritide.

Arthritidis cauſæ.

NOmine Arthritidis podagram, chir
& morbum coxarium includimus. Nar
quando hæreditaria. Ferè autem eius cauſ
temperies, imbecillitas partium, & affluxu

um. Itaque in vacuando & roborando cura-
s summa posita est:ac præcedit quidem vacua-
otius corporis, in plenitudine per phleboto-
n:quæ in coxario morbo, primùm in cubito:
de in malleolo fieri debet. Arabes initio coxa-
orbi phlebotomiam laudant,& interuallo an-
ris & parui digiti. In podagra & chiragra op-
o membro è directo vena secanda est. In ca-
ymia purgationibus vtendum, vomitionibus,
eribus,deinde etiam sudorificis & diureticis.In
cis, initio repellentibus vtendum. In coxario
bo abstinendum iis, & statim mitigantibus v-
um, quæ neque multùm calfaciant, neque re-
rent. Repellunt ceratum rosaceum, nutritum
cum rosaceo, vnguentum rosatum,ceratum de
lio,& alia quæ scripta inuenies cap.de repellen-
s: quemadmodum & quæ mitigant dolores,
is,ol.cerata,acopa,myracopa, capite de dolore.
uando narcoticis vtimur, primùm quidem le-
ibus:deinde fortioribus eadem ratione,quę co-
n capite de dolore præscripta est. Celebratissi-
m epithema Asclepiadis, quod illîc scriptum in-
ies. Sed quia humor in iis morbis ferè crassus
& crudus,viscidus, paulatim mitigãdo, inciden-
attenuando,discutiendo, & in coxendice etiam
ahendo,malum euincendum est. Vacuato vni-
so corpore, præparata materia, plurimùm con-
commotus sudor,præsertim ex ea parte, ex qua
lum est.Facilè repleto vase mouebitur aqua ca-
a & vino pleno, in quib. ea coxeris, quæ sudores
oueant, discutiendi & roborandi vim habeant,
amæmelum, melilotum, anethum, ebulus, cha-

mæpytis, hyſſopus, ſaluia, roſmarinus, origanu
lamintha, abſynthium, folia & baccæ lauri &
peri, ſemen aniſi & fœniculi. Materia cocta cu
leis anodynis & diſcutientibus contundi pot
linteo compoſita, calidáque admoueri parti. D
ctum autem incluſum vaſe bene clauſo & co
cto orificio plantæ pedis, vbi in crure vel iſchi
lor eſt, volæ manus, vbi in brachio, admouer
bet, donec inde commotus vapor attingat pa
& moueat ſudorem. Detergendus ſudor dilig
& locus affectus lanis ſordidis inculcatis ol.
gante, reſoluente, corroborante contegendu
Vacuata materia, corroborare conuenit empl
diachylo ireato, thure addito, maſtiche, ſan
draconis, piſtis & vnitis omnibus cum ol. anet
laurino, de abſynthio, & aliis id genus. In inue
tis, vbi iam dolor quietus eſt, ſaluia, ſal, vino au
& ol. chamæmelino incoquēda ſunt, fiat fort
preſſio, ſeruetur ol. quo ſępè articulus infirmus
cetur. Multi longa abſtinētia vini curati ſunt.
qui plurimum probant decoctum baccarum
peri, glycyrrhizæ, vocatarum ſenellarum, radi
nulæ & ebuli. Decoctum guaiaci incidēdo, m
do ſudores, atque ita vacuando conferre pot
Pellis lanina benè macerata & comparata cum
teria adſtringente, galla, alumine, & aliis, qu
riariis vſitata ſunt, geſtata, plurimùm facit ad
cautionem. Græci & Arabes plurimùm trib
hermodactylis, ac varias pilulas inde cōficiun
ſtis ſeminibus aniſi, fœniculi, zinzibere. Apu
colaum maiores ſunt in frigida cauſa: minore
cauſa calida. Vtendum erit deſcriptionibus ad

Arthritici multi vini abſtinentia curati.

iæ conuenire videantur, vt agarico, maioribus, arbaro, minoribus. Contingit curatione malè uta tophos concrescere in articulis: quib⁹ cō-ınt, quæ incidunt, tenuant, molliunt. Empla-le Vigo, de meliloto, de muscillaginibus, mista cerati œsypi descriptione Philagrij, galbano ui & aliis, quæ scripta sunt cap. de malacticis, tiis ossium, de pyroticis. Sciendum tamen eius-i tophos aliquando ita induruisse, vt nullis re-iis cedant: aliquando quoq; figuram membri mutare in ὀρθόκυλον καὶ ἄγκυλον: quorum af-ıum remedia inuenias capite de vitiis ossium ruorum. Sciēdum quoque, quod scripsit Hip-ates, dolores eiusmodi sæpe protrahi ad diem t nihil sit mirum aliquando, adhibitis conue-tibus remediis, tardiùs curari.

FINIS.

[I]ACOBI HOLLERII [?]STEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEberrimi de Materia Chirurgica.

LIBER I.

PRÆFATIO.

DE materia remediorum, quæ ad Chirurgum pertinent, plurima quidem Hippocrates, Galenus, & ante hunc Anazarbæus Dioscorides memoriæ tradiderunt. Quædam posteritas ad[d]it non fraudanda laude: sua enim veterum, sua [po]sterorum gloria est. Atque iniquum decreti ge[nu]s est, quod omnem fructum laudis & gloriæ hu[ius] disciplinæ vni Græciæ detulit, vt Arabum ac [po]steritatis studia perpetuis tenebris opprimantur. [Il]laudato solo laudatæ fruges sæpenumerò proue[ni]unt: Vixerunt Græci in media luce literarum. Ex[sti]terunt Arabes, & inde ductæ familiæ, iam desertis [&] sepultis melioribus disciplinis, digna tamen luce, [æt]ernáque memoria nobis reliquerunt. E viuis fon[ti]bus Græcorum remedia primùm petéda sunt: sed

Interpretes materiæ chirurgorum.

Laus aliquã Arabũ & posterorum.

Vnde petenda materia.

ita,vt nec Arabũ riuos,nec posteritatis ingenia c
tēnamus. In his hauriēdũ quod saluũ & incolu
repudiãdũ,quicquid fecerit cœnũ, & disciplina
terũ malè cõuenerit. Atq; omninò hac parte pe
strãda nobis naturæ fertilitas, à qua omnis vbe
& quasi sylua remediorum ducta primùm est. N
quam natura magis luxuriat, nulla in re pariter
que his chirurgiæ opibus ambitiosa est, in qu
tam prolixè numen suum explicat, vt πρόνοια
nõ tam Epicurea, quod quidã ait, quàm χειρουρ
fuisse videatur. Plurima quidem ad voluptatem
delicias hominis: omnia verò ad salutem eiu
conseruationem chirurgo comparauit. Nam q
cunque tota rerum facie exposita, quæcunque
uernis terræ ac visceribus latent,quicquid est aq
rum,stirpium,animalium,terra,ignis,maria,chir
go inseruiunt. In fæce rerum & excrementis, in
rie,in rebus minimis, obsoletis, ac propè nullis,
media condita sunt. In re vna multiplex natura
rio genere remediorum fœta est. In apicula qu
variè lusit,quàm multas diuitias chirurgo condi
mella, ceram,metyn, sandarachã, fauos, propol
quicquid denique locuples illa alueorũ respub
continet. Quin & apes ipsas ad auxilia transtu
Et in homine multa sunt, quæ prosunt homini;
quocunque animum aduertas, quocunque ocu
coniicias,remediorũ turba sese offerat. In quo su
mopere probanda est maiorum diligentia, mul
que magis imitanda studia, qui in ea vastitate
rum nihil intentatũ,nihil inexpertum reliqueru
omnia elaborata & summo iure existimata, lite
consignarunt,quibus iam perfrui datum est,alie

Naturæ fertilitas in materia chirurgorum.

Pronœa chirurgos potius quàm Epicurea.

:t bonis. Primùm ergo consuetudine, natura, iorum historia, infinita nobis materia com- a est, quę iam deserta ac suppressa iacet, quia ne- a. Satis est capsula pauculis alueis distincta: sa- xidicula: hic vno atque altero remedio con- s est, quę scilicet accepit oraculo, nec vlli reue- putat. Sed ego sic arbitror, optima esse reme- quæ plurimis cognita, plurimis probata sunt. i elemēta sordent, & quicquid elementare est. noua elemētorum soboles, hinc æther & cœ- ipsum ad remedia exprimenda sunt. Vernacu- nt nobis atque domesticæ naturę opes, quibus era coniungas, repurges sordida, sinus impleas catrice tegas, cæteráque præstes omnia, quæ rgi opere continentur. Verùm suis cuique stu- rui liceat. Nos ex immensa, omnibúsque expo- aturæ sylua & maiorum historia, quæ iam pu- vel multorum fide constent, remedia transfe- is, exhibebimúsque rudimentum operis, suis em lineis descriptum, quod alius impleat, in- et, suis denique numeris absoluat. Nos speciē iam & formam argumenti adumbrabimus, se- i Cosmographos, qui totius orbis ambitum ista tabula contrahunt. Idem enim condonan- nobis, cùm non alios fines imperij, alios ma- , de qua præsens instituta oratio, natura po- t. Genera quædam rerum & præcepta artis pri- n explicabimus, vtendi methodum, & leges as instituemus, ex quo censebitur particularis eria, & formulæ describentur, quas partim ars reperit, partim optimorum medicorum vsus ie experientia comprobauit. Antidotarium in-

Taxantur nostri homines.

Argumentum libri explicatur.

Antidotarium.

ſcribunt hoc genus argumenti, nulla ration
vſu veterum,ſed,vt fuit annorum licentia, è G
voce Latina analogia nomen detorſerunt. M
nobis, plurima aliis reliquimus,ne volumen,
quinque libris Ioannis Tagaultij, & hoc de m
ria chirurgica commẽtario cogendum erat, in
iorem molem accreſceret: deinde non plus o
hac in re licuit collocare nobis, quàm à quot
nis ſtudiis, ſtatáque interpretandi cura relic
fuit,ídque breuiori tempore,quàm hoc inſtitu
noſtrum breue quidem, ſed varium, expoſt
Ideóque dignum venia, ſi contracto ambitu
borum, preſſáque periodo, quædam deſcriber
& in tam numeroſa medelarum turba potio
verborum moderatio, breuibúſque ſententii
premenda eſt. Ad hæc ponimus idoneos eſſe
doctrinæ, qui iam intincti fuerint præceptis a
Laus operis Ioannis Tagaultii. quam Ioannes Tagaultius ſingulari ingenio a
incredibili ſtudio informauit. In qua genera r
borum diuiſa ſint, circunſcriptæ formæ, deſig
indicia,notata præſagia,inſtitutæ leges,ſcriptæ
delæ plurimæ: in qua quæcunq; collabebantu
diſciplina vetere, conſtituta, quæ vitium fecer
reformata: tota denique ars,quaſi rediuiuo la
inſtaurata eſt. Vnicam hanc partem operis in
ceptus negotiis in nos tranſtulit,quam ideò rec
mus, ne & publica ràtio deſeri à nobis, & offic
neceſſitudinis repudiari videretur. Multa igit
Græcis, quædam ex aliis tranſtulimus. Quæ à G
done, eiúſque notæ ſcriptoribus rudiùs tra
ſunt, paulò puriùs reddere contendimus, etia
intelligamus vitia corporum nõ curari eloquen

nec barbarismo depelli possunt. Probamus
em omnem orationem, modò sententiis re-
, quasi suo succo & sanguine condita sit. Me-
amen hæc, si neque neglecta, neque ambitio-
d mediocriter culta est. Adde quòd barbaris-
ille multas sæpe tenebras rebus attulit, & opti-
uæque sordescunt plurimis, quæ sordidis, nec
uris vocibus describuntur. In damnandis qui-
am rebus, authores Græcos adhibui: in re-
iis ea selegi, quæ præceptis artis congruerent
is, quæque vt res præsto sunt, facilius compa-
ur. Atque hæc præfati, ad institutum opus ve-
ius.

De repellentibus. CAP. I.

Ποκρουστικά Græci vocant, quibus & initiis *Vtilitas repell.*
fluxionum, & post initia vtendum est, quan-
videlicet humor affluit: hinc enim phlegmo-
ortus atque incrementa, hinc vomica, mali-
vlcera, febrium, dolorúmque causas, alia de-
ie permulta vitia corporum declinamus. Ideó-
principiis obsta. Sed vacuandum priùs corpus *Vacuatio.*
si quidem postulat casus, ac ferè postulat: quia
lethora & cacochymia, rheumatismi pluri-
m commouentur, quanquàm etiam in medio-
vitio humorum & copia, vbi phlebotomo vel
rmaco natura leuanda est. Idem remedium sæ- *Modus.*
s innouandum, si quidem metus est, ne cùm in- *Repellentia cur sæpius innouanda.*
uerit morâ, affecta inde pars nimium recalescat.
quoque remedij vitio conferenda. Leuius enim
armacum vt lactuca, in graui ardore frustra est:
tius, qualis est succus è pomo Mandragoræ,
ore inficit, indurat scirrhum, & aliquando ita

Repellentia vt côuenienter adhibeâtur quæ ad consilium adhibenda.

reprimit, vt in viscera fluxionis impetus rap
Ad consilium adhibenda hæc omnia, natura,
figura, sensus, robur partium, humoris copia, q
tas, corpus, viæ prætereà per quas is illabitur.
perpetuò satis est infirmo loco repellens aux
adhiberi: aliquando enim superius collocan
vt veluti præmissa manus vias intercipiat, n
transfluat, vbi venarum ductus atque côiugi

Conuersa repellentium natura.

maduertenda. Cæterùm reprimentium natur
modùm controuersa est. Arabibus repellunt
influxum prohibent, refrenât, crassant, illinunt
pilant, quæ denique robur partium confirma
Græcorum libris astringêtium materia cum r
lentibus ferè cômiscetur. Apud Latinos Cor.
scripta reliquit, quæ simul repellant atque ref
rent, & rursus quæ sine frigore repellât. Aureli
in Chronicis alia scribit vnà astringere atque r
mere, alia astringere quæ non reprimât. Sed vt
que, vt aliquot locis Arabum, in censenda ma

De repellentibus Græcorum sententia.

non sine vitio est oratio. Iustissima Græcorum
tentia, eáque nobis explicâda est. Repellit perp
quod frigidum est: frigidum aliud aqueum na
molli ac soluta, aliud terrenum crassiore mat
quod quia astringit & magis contrahit partes,
caciùs reprimit: aut certè solum id efficit, si qui
ab actionis vehementia repellentibus nomen i

Frigidorum medicaminû alia natura aquea & molli, alia terrea & dura.

tum est. Ac certè in rheumatibus præstâtissima
dicamenta sunt, quæ cum quadam astrictione
hementer siccant, vt non mordeant: qualia terr
sunt. Quanquàm & alterum genus, quod aque
est, vtcunque reprimit, & ex æquo frigidum vel
reno frigidius est, ac refrigerio magis conuenit.

præterquàm quòd humor frigore repercuti- *Cautio in a-*
i quidem acceſſit conſtringendi vis, quod iam *ſtringenti-*
,loco exſtringitur, magis etiam ſi tenue eſt : & *bus.*
id reliquum ſit, ſæpenumerò reſiccatur : con-
atur pars, vt ſine pharmacorum ope quod po-
influat, poſſit retundere. Verùm hac parte pro-
ndum, ne quid nimis, ne cutis grauius contra-
ır, craſſeſcat humor, dolor exaſperetur, fluxio
eſcat: grauius denique incendium irritetur. At-
vt initio quidem te iuuiſſe putes, reliquum ta-
ı & ſcirrhodes & contumax perſiſtit, quod im-
:erum ægerrimè diſcutias. Ac grauior metus, ſi
d viſcerum infirmius eſt. Excipit enim celeriter
:quid retunditur: vbi omnia firma ſunt, in ma-
s venas & viſcera circa periculũ aliquid refluet.
endum quoque ne vltra modum contrahas in
:eriæ copia, craſſitie, vitio, molli vigetóque ſenſu
pore, dolore graui pariter & calore. Vbi laxan-
ɔotius via eſt, vt diffluat calor, ac dolor tempe-
ır: qui, vbi cruciat vehementius, ad laxantia & a-
dyna omninò confugiendum eſt. Adſtringenti
ul atque repellenti auxilio vis efficacior eſt, ſi
id tenuium partium vel natura inſitum, vel arte
nixtum eſt: modò non mordeat. Iuſto enim ca-
e temperari poteſt, multò magis, ſi (quòd ferè
) ab infirmitate fluxio, à frigore infirmitas orta
. Peſtiferæ materiæ non occurrimus, vbi in ſu- *Vbi non re-*
rficiem diuertit: ſed potius illicimus, atque rapi- *pellendum.*
ıs vi maiore, ſi tardius mota reſiſtit. Neque diſſi-
ilis ratio eſt in criticis apoſtematibus, coxariis, lue
nerea: vbi non repellenda in corpus, ſed foras po-
ıs materia trahenda eſt. Iam verò quæ illinunt, *Oppillantia,*

oppilant, offarciunt, alias quidem dolorem len
alias acrimoniam hebetant, viásque intercipiũ
quibus ſi vis, reprimant: ac reuera nonnunquan
primunt, oleum roſaceum, omphacinum, myr
oui candidum, aliáque id genus. At gummi ge
reſina, gluten, farina piſtrinalis, gyris tritici, hy
læo, oxelæo, Rhodino, repellente ſucco, auſter
no diſſoluto, non tam ſpõte ſua, quàm aduenti
Quæ calida adſtringunt. reprimunt. Adſtringunt calida, folium, caſia, ci
momum, ſpica, aloë, crocus, cyperus, calamus
maticus, myrrha, abſynthium, marrubium, poli
ſaluia, centaurium, vina quidem auſtera, & aro
ta plurima. Reliqua verò tum auſtera, tum acerb
Materiã repellentium. proximum ordinem referemus. Leniter repellu
Aquea. qua, vinũ, lactuca, intyba, polygonium trifoliũ,
ricula muris, lenticula paluſtris, pſylliũ, liquor
vmbilicus veneris, ſemperuiuũ, portulaca. In ſu
ma, quæcunque frigida aqueo elemẽto ſoluta ſu
Omphaciũ. Rubus. Omphacium adſtringendo efficax: Solanum a
git. Hoc potẽtior rubus eſt immaturo fructu &
ribus: mollioribus autem foliis & aſparagus pl
mùm aquæ continet, ideóque leuiùs contrahit. A
ſtringunt vitium folia, & capreoli, plantago, ſor
rum, cornorũ, meſpilorum, piraſtrorũ, cydonio
myrtorum, ſpinorum fructus & folia, rhodonia,
ſarum capita, obeliſci: deinde, ſed minùs, ſemina,
res, & folia: oxyacantha mediocriter, malicorũ
magis, cytinus, balauſtia, rhus, acacia, bolus Arm
na, terra ſigillata, quercus, cupreſſi folia, germina
Quæ vehementer refrigerant. nuces. Vehementer refrigerant pomi mandrago
hyoſcyami & papaueris ſuccus: quæ reliquis int
dum temperari poſſunt, vbi acrior inflammatio e

priùs auferenda, quàm inde partes liuorem du-
. Spongia è frigida expreſſa partim contrahit,
um inhibet, diſſipátque in viciniam, quod iam
. Eodem modo lana ſuccida & ſplenia auſtero
insſuccata. Magis etiam, ſi aqua priùs, galla & *Aqua.*
lia incoxerint. Vinum aquæ pręferendũ, & ma- *Vinum.*
è auſterum, vbi reprimendum eſt. In deligatio-
us faſciæ vino inſuccantur. Acetum repellit, ad-
igítque vehemẽter. Caphura repellit, & tenuita- *Acetum.*
artium facilè permeat. Oculus populi veteribus
ecis calfacit. Repellit gypſum oxycrato mace-
um. Olei roſacei frequens vſus eſt, ſed ſit ex oleo *Roſaceum,*
phacino, in quo roſæ ſępiùs mutatę maduerint. *Rõ in oleis.*
od annum ſuperat, exoletum eſt. Oleum om-
cinũ ſi deſit, recenti oleo & vuæ acerbæ ſucco
coctis, dum ſuccus omninò exhalauerit, fingi-
& ad ignem ſaligno ramo, vel ſimili aſſiduè cõ-
ueto. Oleum verò nec ſit cõditum ſale, nec æta-
ancidum: in myrtino, melino, lentiſcino, & ſimi-
us eadẽ vitia fugienda ſunt, vetuſtas, rancor, ſal-
o. Maſtichinum, nardinũ, conſtinum, adſtringẽ-
roborant, & calfaciunt. Vitioſum oleũ, cùm in-
rũ deſit, tandiu eluatur, dum virus exuat. Elua- *Olea factiti-*
aqua vel ſimplici, vel roſacea. Deſcriptæ mate- *tia.*
oleum vim cõbibet, ſi vel materia ipſa, vel ſuc-
eius oleo incoquatur. Plãtaginem, gratia exem-
, oleo recęnti & pari aqua aut vino coques dum
um oleum reliquum ſit. In ardore nimio pericu- *Cautio.*
ſus olei vſus eſt, quia calore incenditur & frigit.
preſſis ſuccis meliùs vtimur in lana ſuccida, pan-
culis, ac ſpleniis. Portulaca, ſẽperuiuũ, vmbilicus *Succorum*
neris, ægrè ſuccum reddunt: niſi in mortario tri- *vſus.*

tis aliquid omphacij, vel liquoris similis affunda
Cataplasmata & cerota qui fiant. Cataplasmata fiunt farina in succo pista. Ex c
cerota coëunt, & succis imbuuntur. Remedia n
dura sint, neque grauia, ne presso loco dolores
geant. Cerusa cichorij succo & aceto leniter di
Ceratum è psyllio. tur. Ceratum à psyllio, psyllij vnc. quatuor in a
lib. quatuor macerentur percoquantúrque, exp
so succo, adde rosacei libram vnam: ceræ vnc.
Ceratum rosaceum. contra articulorum rheumata. Non absimile ce
tum rosaceum. Duplice vase cera cum oleo lique
vbi refrixerint, conspersa aqua commouentur, a
reiicitur, succus plantaginis affunditur, vt quant
fieri potest, absorbeant. Inflammationes, sinus
cera genitaliũ quæ serpunt, adiuuat. In teneris c
E coriandro. poribus idem ceratum coriandri succum imbib
Coriandrum leniter adstringit, aliis refrigerat, G
leno calfacit: vtere incremẽtis. Ceratum myrtin
Cerata magis adstringentia. & melinum magis adstringunt. Herpetibus, &
mio humore flaccidis vlceribus conuenit, Myrt
lib. vna: ceræ vnc. duæ: pollinis myrtorum vnc. vi
In ceratis vtendum cera, quam adolescentior ap
populus confecerit: ceram virgineam apiarij non
nant, eáque è nouis fauis separanda. Alioqui c
alba vtendum erit, non sponte quidem nata, sed
ctitia, qualis olim Tyrrhenica, quia suauior est,
acrimonia hoc genus remediorum carere deb
ideóque præferenda cera è dulci ac diluto melle.
coagulato lacte & inde nascẽte inflãmatione fari
fabacea hydrelæo vel rhodino pista, mãmis imp
nitur. Idem opitulatur testibus inflammatis. Δ
χαλκίτεως contra rheumata hoc modo tempera
debet: Adipis suilli recẽti, exemptis fibris: vnc. du

i recentis, lithargyri, ana vnc. tres: chalcitidis .dimid. Conficiendum arte medicamentũ: vsus ipore, vnc. duas medicamenti, olei rosacei vnc. colliquabis: vbi refrixerint, aqua frigida, succ- portulacæ, psyllij, lactucæ, vino austero, vt res tulat, subiges, animaduertens quantum repellé- n, adstringendum, refrigerandum, siccandum, iendũ, vt modò rhodini loco myrteum aut me- um misceas: oxycratum hunc vel illum succum s præferas. Quod sequitur, exprimit vlceribus od influxit: & quod influat, repellit. Lithargyri c. quatuor olei dulcis vel rhodini vnc. quatuor: aæ vnc. tres: lithargyrum die vno hydrelæo co- itur, difficiliùs enim illiquescit: teneris corporib. paruis vlcerib. cõuenit. Defensiua vocant è boli meniæ parte vna, terræ sigillatæ dimidio, rosacei plo, aceti vel succi repellentis dimid. Liquidis re- ua infriata commiscentur, vel è bolo Armena li- ore oui conleuata: deinde affuso succo è capreo- vitium, aut omphacij. Fasciæ ritè conuolutæ in pellentibus censeri possunt: quales in fracturis, qui ab vlcere sursum adducuntur: vt adstricta rtè, & ita ductis orbibus paulatim laxes. Similiter m altero membro atrophia intabescẽte, alterum ligamus. Vincula quoque superioribus partibus iecta, quà videlicet materiæ cursus est. Aliquando iam inferiores illaqueamus, vt cùm è cruce exha- t virus quod viscera appetat, ex quo & epilepsiæ syncopæ causa præciditur. Sed in vlceribus plu- mùm & fracturis, vias laqueo comprehendere portet, ne si quid transfluat, dolor, phlegmone, utredo, syderatio, aliáque id genus concitentur.

De lithar & hydrelæo.

Defensiua.

Deligatio.

De attrahentibus. CAP. 2.

Attrahentiũ materia. ΕΛκτικὰ & ἐπισπαςικὰ Græcis appellata, quidem repellentibus conferri possunt, sed tura plurimùm dissident calida, tenui substan quæque vi quadam rapiant, quæ in alto corp posita sunt. Ideóque viscera, internúmque cor exonerant, foras translata materia: venena in cu *Attrahentiũ vsus multiplex.* euocant. Criticos abscessus accelerant, despera pleuriticos & fortasse attonitos releuãt: inguin tumores amplificant: quódque vel pestiferum, nimis vitiosum medio corpore conceptum est, a pertrahunt. Tabidas ac velut syderatas partes v restituunt: perfrigeratas spiritu refouent: vitio saniem exhauriunt, quæ neruis & cuniculosis vl ribus latet: squammas ossium detrahunt, coxar iuuant: hydropicos exugunt: paxillos, clauos, s nas, sagittas reuocant: multò magis, si locus vlce periculo inciditur, nec patitur æger angustior plagam ferro ampliari. Quod in vomicis, strum panis, ægilope, oculis, auribus, reliquísque part *Differentia attrahentiũ.* altiùs decedit, eliciunt. Multiplex ergo attrahen vsus, sed nihilominus varia materia est. Aliis ea à natura insita est: atq; in his modò manifesta qu litas elementaris: modò occulta quædã propriet & naturæ familiaritas attrahit. Aliud genus hoc h bet aduentitia qualitatũ ex putredine cõtracta ac monia. Calor Galeno omninò attrahit, sed qu attrahit, non protinus calidũ est. Aphrodisęus ali sensit. Attrahunt curcubitulæ, sanguisugæ, py cus, suctus, dolor, vincula, frictio, cauteria. In attr hentium vsu aliquãdo quod fuerit attractum, co pore excludimus: sed hic modus est, ne cum vit

rem frugi materiæ eripias. Nonnunquā tantùm ahimus,non etiam diſcutimus:vt quum in par- emortuam calor & ſpiritus attrahitur. Argenti mam,ceram,reſinam,picem,oleum, epiſpaſticis eres miſcuerunt,vt & temperarēt, & magis em- ſticum pharmacum efficerent. Quidam etiam tringente materia obtundi voluerunt.In primo cere ſunt dictamnus, propolis,ceram virgineam tit Scribonius. Rudis eſt & craſſa materia in n officinis, nondum cera: odore graui, vt qua galbano veteres vterentur. Ea mellatione ver- ſeparari poteſt fauorum pars quæ cellas obſti- t.Sed iam exemptis fauis,poſteaquam mella dif- xerunt,quicquid eſt in fauis, vnà confundunt,vt il ſyncerum haberi poſſit. Magna verò ſynceræ opoleos virtus eſt : ſpiritus craſſos & vitioſam teriā ex alto elicit.Recēs per ſe ſatis eſt mollis & guis.Sic in puncto neruo agricolę Galenus vſus :quę ætate induruit,oleo veteri molliri debet.In llioribus corporib. oleo illiquatur. In duris la- multo tithymali : cū terebinthina ſatis attrahit. Thapſia recens vtilis:bimula & vetuſtior exoleſ- . Cerato miſceri ſolet : quæ quia,vt viſcum,plu- num aquæ continet, quatuor & quinque horas ſiſtere oportet. Radix arundinis cum melle. Sa- penum, galbanū, ammoniacum, opopanax, calx ua, cinis è fæce vini vel aceti, quæ loco nitri eſt, ruthion, ariſtolochia longa, quæ & ſpicula,& uammas extrahit,lepidium,ſinapi,naſturtium,ti- ymallus, dracontium,pyrethrum,ranunculus,ſa- s,tum qui edi poſſunt,tum ammoniaci. Quædam friata affricātur, aut gummi & reſinis concorpo-

Quæ miſcenda attrahentibus.

Particularis materia.

Propolis quid ſit Scribonio.

Propoleos vſu. punctum neruum curauit Gal.

Thapſia & viſcum.

Loco nitri fex cremata vini vel aceti.

rantur. Lixiuium in ſubtili calidáque materia e
latum : ex eadem cinis Anemonæ, calamintha,
ciſſi radix, cyclaminus. Sparthi quo vites alli
Acetum vbi ſuſpectum. fructus, & è foliis ſuccus. Acetum, ſed hoc ſuſpe
vbi ſiccitas, dolor, inflãmatio, vulcus, adſtricti
à neruis dolor eſt. Cantharides ex polenta & m
Medulla & adeps. piſtæ. Medullæ & adipes ætate acrimoniam co
hũt: vrſinus adeps, hyæninus, pardalinus, leoni
& alij, ſed hi maximè. In alopeciis & profluuiis
pillorum vitium diſcutiunt, attrahúntque quo
Oleum. capillitium vtile ſit. Oleo & oleæ flore, tela ſib
Sulphur. figere elephantos, teſtis eſt Ælianus. vetus ſit ole
tenue & calidum. Sulphur infriatum melle, oleo
rebinthina, ſaliua hominis, axungia. Idem in œ
ſtagmate feruefit dum enatet lentor quidã (ole
appellant) quem cõcha excipere oportet aliquo
commutẽda aqua, dum ſatis olei collectum ſit, c
demerſum corpore hydrargyron foras elici vol
Euphorbiũ. runt ſtatim illito à balneis. Euphorbiũ recens acr
eſt : binum trimúmque paulatim remittitur, qu
to & ſexto anno exoleſcit. Cerato tẽperatur, qu
vel decuplum vel duodecuplum oleum habeat
Modus euphorbij & ſimilium. triplam ceram. Modus eſt vt tantùm erubeſcat
cus, & pruriat, non vratur, nec vlcus contrahat,
& hoc etiam neceſſe ſit. Cerato largiore dilui p
teſt quod eſt acrius, quod verò languidius pharm
cum, aucto euphorbio, cerato imminuto augeri
bet. Eadem lex in reliquis eiuſmodi ſeruanda e
Ardor affuſa aqua, aceto (quod vim thapſiæ effic
ciſſimè diluit) ceruſa è rhodoſtagmate lota exti
guitur. Succus Cyrenaicus medicus, opobalſamu
& alia, quæ partim exoleta ſunt, partim vſui e

ũnt, ex 3. de comp. pharmacorum κτ' γένη, &
Grecorum libris repetenda. Aduentitio calore
unt, fermentum, stercus anserinum, gallinaceũ,
mbinum, arietinum, humanum, & quæcunque
funt. Scatebat quidam è grege mendicabulo-
lue venerea, aliquot diebus vniuersum corpus
ino fimo obruit, vt tantùm esset quà respiraret.
stercus stabularium, equino lotio sæpiùs per-
m, quódque iam computruerat. Effecit ille hac
, vt totum virus exprimeret: addidit aliquoties
hriston ex axungia, larigna, & hydrargyro. Nec
vitæ lex seruata est, quàm mãtica offerebat: at-
his remediis curatus est. Fermentum oleo in-
uitur: fundit, liquat, surculos trahit, pedes cõtu-
sanat, mollit, discutit. Axungia veteri, larigna, te-
inthina & resinis liquidis pistũ efficacissimũ est.
às cum cepa cocta subigitur: coquit, trahit, dis-
it, aperit. Coagulũ quò vetustius, eò efficacius.
echino animalium (quæ πολύκοιλα) lepore &
lo marino colligitur. Lac est in lactẽtiũ anima-
n vẽtriculo, vel omaso ita concoctũ. Aristoteles
lui profluuia vtile facit magis leporinũ: equinũ
osc. Arabes & quidã è Græcis astringens frigidũ,
eprimens auxilium faciunt. Alij acrimoniã ele-
tis, reliqua occultę qualitati attribuũt. Hoc cer-
habet, ꝙ dissipata cogit, & coacta dissoluit. Ma-
es ferrũ attrahit: repellit Theamenes. Succinũ il-
t festucas ignorata vi. Cãcer fluuiatilis tritus tela
rahit: lacertæ caput: rana summis partib. resectis.
Cochlearum & limacum carnes, aliàs per se, aliàs
n suis volutis tritæ, ac mixto interdum coagulo,
a rapiũt, atque hydropicis aquam exugunt: non

Attrahentia aduẽtitio calore quæ.

Lue venerea curatur mendicus, vniuerso corpore equino fimo obruto.

Fermenti facultas.

Coagulum quo vetustius eo efficacius.

Quæ qualitate occulta.

Cochlea.

priùs ſoluere oportet, quā totus humor exudat

Oſtrea viua Oſtrea viua peſtiferos bubones loco transfe

Scorpio. & ad ſe trahunt. Scorpio tritus & impoſitus, q

infixit virus, retrahit. Oleum quod ex eo fit,

efficit, & calculos educit illitum glandi, ſi in

reſtiterint vel pubi, ac perinęo, ſi ſuperiùs inh

rint. Cucurbitula ſumma vi rapit. Hirudines ſu

ficiem ſugunt. Pus, vrinas, calculos, ſuctus elicit

mundo, ac prius loto fit, qui exugit. Pyulcus, ca

ter iiſdem vtilia ſunt: vincula, frictio, phœnigr

dropax, ſinapiſmus, ferrum candens, vel admot

vel impreſſum, calore trahunt. Sed hoc violen

remedium eſt. Verùm quæ non ſanant pharm

ſanat ferrum: quæ nec ferrum, ſanat ignis: q

Pſoricum. Hippocratē in Aphoriſmis ſcripſiſſe volunt. M

remedia ſunt theriaca. Pſoricum dupla chalcit

lithargyro, aut æquis partibus cadmiæ & ch

teos: vel duabus chalciteos, & tribus cadmiæ:

tius eſt quod cadmiam, quàm quod lithargy

Quomodo tenuiora metallica excipiantur. recipit: minus acre locis metallicis. Ex acerrimo

to trita & fictili clauſa ſepeliuntur fimo. Hac

macerata, triplo, duplóue cerato excipiuntur. C

Olea commoda. tum ſeſquialtera ratione dupla, tripla olei, ad ce

cōficitur. Ea metallicorum cura pharmaca ten

Reſinæ & inde olea. ra fiunt, facilius penetrant, & inde trahunt. Ole

fit vetus, ricininum, ſinapinum, ſicyonium. Rap

ninum, è terebinthina, larigna, ſtrobilina, pinea,

cea, abietina, arte chymica, ſi vis efficacius diſtill

quæ reſinæ etiam è profundo trahunt, ſed in

Formula ex Gal. Orib. Aet. mis terebinthina, deinde ſtrobilina: in quibus n

modò calor, ſed tenuitas partium in attrahen

ſpectari debet. Formulæ ſunt, ℞. cerati ℥. iiij. te

binthi

ıinæ. ℥. ß. liquatis immiſce puluiſculi eupho-
.iij.interioris fermenti ℥.j.terebinthinæ liqui-
;. j. concorporata plurimùm valent in punctis
is. Propoleos acris & pinguis (nam cera virgi- *Punctis nervis mistio vtilis.*
ıbutendum non eſt) ℥.ij. olei veteris ℥.iiij.gal-
℥. ß. coëant ad ignem. ℞. picis liquidæ, picis
e, propoleos, partes æquales : lithargyri, ce-
;, ſalis, ana ʒ.x.ſeorſum tuſa,& cum olei quant.
in mortatio piſta, ad ignem diu verſentur, pau-
ıque decoquantur. Lithargyri, ceruſæ, nitri,
Colophoniæ, ammoniaci, ana vnc. vna : olei
ris vnc. ſex : reliqua vnciis ſex lixiuij ficulnei,
ı non inquinent, concoquuntur. Deinde cera
ophonia, ammoniacum, deinceps quidem ac
átim adiiciantur.
Jucleorum è dactylis crematorum, nitri rubri, *Relatum ad Andromachum.*
ammoniaci, vel gemmæ, ariſtolochiæ rotun-
adicis cucumeris agreſtis, terebinthinæ ana ʒ.
piperis nigri & albi, ammoniaci, amomi, xylo-
ami, myrrhæ, reſinæ ſiccæ, capitũ lacertæ, lactei
i mori, ceræ, ana ʒ. 10, adipis caprini ʒ. 15. olei
i quod ſufficit ad emplaſtrum. Vix parari poteſt,
ad vocata ἀντιβαλλόμενα confugias. Quod ſe- *Necepſonis è cupreſſo.*
tur admirandum ad ſtrumas, ramicem guttu- *Admirãdum ad ſtrumas remedium.*
parotidas, omnem duritiem, & œdemata. Cu-
ſi folia neque teneriora, neque duriora in pul-
em comminues: tortiuo vino conſperges, atque
ʼolutabis, dum in fęcis corpus coëant. Inde ſtru-
vel ramex inducitur, tertio primùm die ſoluitur
dicamentum: contractum locum inuenies, qui
itis exprimi debet. Rurſus ad tres dies idẽ phar-
cum applicabis, eodémque modo ſolues & ex-

primes: septimo die, vel ad summum nono, str
velut miraculo abolebuntur. Exugit hoc sa
per poros affectæ partis. Olei antiqui ℥. 22.
albæ ℥. 15. nitri vel salis torrefacti, aut fæcis cr
tæ vini ℥. iij. tereb. ℥. 12. lixiuij querni, vel fic
℥. 18. cera cum oleo liquatur: terebinthina a
tur, refrigeratis nitrum conspergitur, lixiuium
latim affunditur: omnia pistilo conuoluuntur.
rima ex tertio & sexto de compositione pharm
rum κατὰ γένη, & 13. Aet. repetenda. De sinapi
dropace, phœnygmo, & aliis alio loco. Addũt A
stolicon Nicolai, Oxycroceum, & alia.

De resoluentibus. CAP. 3.

INcrementis rheumatum discutiens materia
repellente misceri debet. Inclinante vitio
phoretica pura sint, & horum vnicum fortasse
nus est: sed clarior doctrina fuerit, si duplici
ferentia separemus: vt alia quidem leuiora,
ἀραιωτικά: alia fortiora, quæ διαφορητικά
vis, appelles. Aræotica mediæ naturæ vicina
eo calore, quem humiditas temperet: ex quo
nimè siccant, dolorem leniunt, relaxant cutem,
ramenta corporis rarefaciunt, tenuitate partium
trò penetrant, quódque inhæsit parti, liquefaci
Hinc ex humore vapor fit, qui subinde exp
dum omninò locus detumeat. Et adhuc qui
satisfaciunt, vbi tumor in superficiem exponi
Locúsque mollis est ac rarus, materia verò cal
Consilia in vsu resoluentium. humida, & tenuis est. Quod si in alto corpore
mor deponitur: si idem frigidus, crassus, gluti
sus, si dura, densáque cutis: si verò longitudo qu
est flexus & anfractus, iam vi maiore opus est,

ùmque non quale in præsentia, sed quale futu-
it medicamentum, quum eò peruenerit. Ex
iec acribus quidem parcendum erit. Etenim
xterior perferet, quę ægra, dolénsque tolerare
oteſt. Maiora verò remedia in diaphoreticis
erentur, iam vicina epiſpaſticis: quāquàm vtra-
irtus euocandi atque digerēdi plurimis rebus
eſt: ſed vt in vnoquóque vis altera ſuperat, ita
ra diſtincta ſunt. In hepate, liene, vētriculo, at-
d genus partibus, à relaxantibus metus eſt ne
luant vires: ideóq; adſtringens materia, qualis
omatum, miſceri debet. Frigida craſſáq; mate- *Cautio.*
icidente auxilio priùs comparanda. Mollienda
jue vbi durior cōcreuit, ex quo à leuioribus ad
ra remedia gradus paulatim fiat, vt ſine pericu-
ſcutias. Alioqui difflabit tenue lapideſcet quod
ius eſt. Cum parte ſtupida, duriùs: cum ea quæ *Ab acriori-*
tiùs ſentit, clementiùs agendum eſt: quāquàm *bus quid cō-*
ore partis abutendū non eſt, vt ea impetes, quę *tingat.*
cerent. Sic enim ſenſile corpus intabeſcet: con-
etur, non rareſcet, cogetur materia, non liqueſ-
horror, dolor, fluxio, irritabitur: dehiſcēt venæ
iia in deterius commutabūtur: multò magis ſi
maca craſſiore conſtent materia, & ſiccent. In
gmone quæ vetus eſt, videndum nunquid af-
id ferè accidit tumoribus qui inueteraſcūt, vbi
ela quæ reprimat, cōmiſcenda eſt. Poſteaquàm
ſubſedit tumor, ac nihil quod exhalet reliquū
confirmanda pars, quæ longo vitio elanguit,
tò magis ſi ſtatis periodis, rheumatiſmo vexari
t. Aræotica ſunt, chamæmelū, lini ſemen: in ma- *Particularis*
efficaciſſima, althæa: ſequitur agreſtis, domeſti- *materia.*

cæ vis nimio humore elanguit. Aqua calida
Hippocrates in fracturarũ exolutione, quam
'ἐπίλυσιν : vinum exiccat,reprimit, & digerit
ſordida bene carminata inebriata vino,& ind
ſa:ceratum ſimiliter,Butyrum digerit molliun
porum parotidas, bubonas, oris phlegmonas
que innumera,vt per ſe ſatis eſſe poſſit. Oleun
ce,calens, & in quo illa efferbuerint. Sicyon
foliis,fructu & radice cucumeris agreſtis. Cri
intinctum croco, omnes inflammationes di
Oleum caryinon efficacius è rancidis. Nux ra
per ſe,vel cum melle trita efficaciſſimè ſuggill
pit,inuritur,aut candente ferro premitur, vt r
oleum,quod optimè diſcutiat. Omne oleum
calfactum igne, quale eſt lucernarũ, vel ignit
ro extortum,efficacius eſt.Oleum vetus,ricini
canabinum, anethinum, quod è roſmarino, n
rana,zambace,leucoio, hyſſopo, aliíſque eiuſ
œnelæo coctis, dum omninò expiret vinum.
phaninum,ſinapinum,melanthinum,terebint
hypericinon,potenter digerunt. E radice bry
& vocati ſigilli Mariæ,cnico,grano gnidio, hy
picis & œdematis olea comparantur. E galb
hammoniaco, & ſimilibus quæ molliant ac
rant.E dauco,caro,cumino, ruta, vt flatus exc
cui galbaninum vtile eſt.Si quid incidẽdum,d
gendúmve,aliquid aceti vel oxymelitis affund
teſt:quo tempore abſynthium, polium, cẽtau
iris,ariſtolochia,gentiana,vrtica, hyſſopus, &
lia œnelæo incoquantur. Hîc vinum melius
adſtringens,giluum,tenue & odorum.In phyr
bus & parotidibus duriorum corporum talia

Olea.

Oleum liliorum cum croco.

Nux rancida.

ıt.Brassica per se,vel cum axungia trita, indu-
phlegmonas & vetera erysipelata discutit. A-
& medullis recentibus laxando, veteribus dis-
ıdo vtendum est. Mastiche, furunculis: Am-
acum & similia chœradibus & articulorum
s conueniunt. Fermentũ oleo pistum, & cum
cæpa mixtum, potenter coquit,mollit, ac di-
Pellibus animalium recens detractis, in cõtu-
rberúmque plagis vti conuenit. Fœnugræ-
duris phlegmonis adhibendum. Acetũ acho-
& œdematis vtile est. Agrippa concalfacto a- *Agrippa aceto liberatus.*
pedes immersit, vnde intolerabili pedum cru-
liberatus est. Oxycrato quoq; tepido & oxy-
i vis inest discutiẽdi.Mel in diaphoreticis cen- *Mel.*
magis etiam quod rosmarino & similibus cõ-
ı est.Butyrum mollit ac digerit tenellorũ cor- *Butyrum.*
n parotidas, bubonas, oris phlegmonas, aliá-
nnumera,in quibus per se satis esse possit. Me-
st initio in aqua rosacea lotum, & modico in-
ım croco:conditum melle coquet, detergebit
geret. Oleum dulce,calens, & in quo diapho- *Olea.*
illa efferbuerint,spondylium,serpillum,pasti-
pulegium,calamyntha, menta, & similia, quo
e olei vtẽdum erit in crassiore materia, & vbi
r partium firmandum est. Sicyonium è foliis, *Sicyonium.*
u, & radice cucumeris agrestis multum dige-
ferè loco veteris vsurpatur. Vix enim reperias
,quale olim tricenarium, quadragenarium &
tiquius seruabatur. Crinelæon, id est,oleũ li- *Oleũ è liliis.*
ım intinctũ croco omnes inflammationes dis- *Caryinon.*
.Efficacius è nucibus rancidis,& in hoc genere
cissimum, quod in lucernarũ ellychniis cõca-

luit, quo gangrenas, ægilopas, carbunculos q
Nux rancida. perſanant. Nux rancida per ſe efficaciſſimè ſu
delet, leuiter exuritur flamma, aut cãdenti fe
Oleum lucernarium & extortum cãdenti ferro. primitur, vt reddat oleum, quod efficaciſſimè
tiat. Omne oleum concalfactum igne, qual
ampullis lucernarum, vel ignito ferro extort
Oleum è tritico. ficacius eſt. Ex quo feruefacto nouo oleo du
veteri vti licebit. E tritico & nuce quã moſc
vocant, contra lichenas cãdentibus laminis e
Ex ouis. gitur. Ex aſſis ouis premente cochleario, in fi
ſartagine cõcalfacta igne, quæ plumbo vel vi
cruſtata ſit, contra impetigines, lentigines, &
Olea alia magis digerentia. maculas oris. Alia quoque propè infinita, q
cõficiendi ratio à Meſue & aliis deſcripta eſt
Efficaciora prioribus. vetus, ricininũ, canabinũ, anethinũ, quódque
marino, maiorana, zambace, leucoio, hyſſop
que eiuſmodi conficitur. A qua & oleo, vel
vino materia incoquitur, dum omnino expi
mor, & oleum reliquum ſit. Rhaphaninum,
thinum, ſinapinum, terebinthinũ è reſinis p
Efficaciſsima. potenter digerũt. Hypericinum mollius eſt.
ce bryoniæ & vocato ſigillo mariæ, cnico
gnidio, hermodactylis, anacardiis, arida vi
Vt mollias. calce, hydropicis & œdematis. E galbano,
Contra flatus niaco & ſimilibus quæ molliãt ſimul ac dig
dauco, caro, ruta, cumino, lauro, vt flatus
tias: cui rei & iuniperinum & galbanium v
E ſambuco & ebulo. E ſambuco & ebulo iuuat hydropicos, œd
podagricos. Si quid incidendum atque de
Vbi incidendum & detergendum. dum, aliquid aceti vel oxymelitis affundi
qua in re abſynthiũ, polium, centaurium, iris
gentiana, ariſtolochia, vrtica, hyſſopus &

lęo incoquantur.Hîc vinum melius,nō aſtrin- *Vinū quale.*
,ætate vetus,colore giluum, tenue & odorum.
ıymatibus, bubonibus,parotidibus duriorum *E maiorana.*
orum talia ex vſu ſunt.Ac bubonibus peculia- *E chamæpyti.*
è maiorana factū. Chamæpytis in oleo cocta
ımarum duritias diſcutit, & articulorum vitia
uat. Cypero vtendum, vbi reſoluendum & le-
:aſtringendum,cui rei olea croco intingantur:
ıe curandum magis in viſcerum cauſis, & cum
propè nullæ reliquiæ ſunt tumoris,& hic totus
euanuit. Braſſica per ſe vel cum axungia trita *Braßica.*
ıratis phlegmonis & eryſipalatibus idonea eſt.
ctas partes oleo fouebis : materiā tuſam,in ca- *Adeps & medullæ.*
aſmate foto prius loco faſciis alligabis. Adipe &
ullis recentib.quidē laxando,veterib.diſcutiē-
tendū erit.Sed de his alio loco.Maſtiche furū- *Maſtiche, ammoniacum,&c.*
s, ammoniacū & ſimilia chœradib.& articulo-
tophis conueniunt.Mulſa prodeſt, in qua hyſ- *Mulſa.*
ıs,thymus, origanū & ſimilia coxerint. Fermē- *E fermento & cæpa.*
oleo piſtum, & cum cepa cocta tuſum potēter
uit, mollit ac digerit. Pellibus animalium recēs *Pelles animalium recens detractæ.*
actis in contuſis,præcipitatis, verberúmq; pla-
vti conuenit. Fœnugræcum oleo coctum duris
ammationib.adhibendum. Caricæ acres inco- *Caricæ.*
mulſæ idem præſtare poſſunt. Pinguibus autē,
oquas,lenias,& leniter digeras, vtendū eſt. Mi- *Mirum de lapide colubri.*
ı eſt quod affirmāt.Coluber fluuiatilis funiculo
uda præligatus ſuſpenditur,ſubiecto vaſe aqua
no, in quod dehiſcat, ore aliquot pôſt horis vel
bus lapidē eructat,qui exceptus vaſe quod ſubia
, totā aquam ebibat. Alligatur lapis hydropico-
n ventri,atq; in totū exhauſta aqua liberat. Fo-

Fomenta. menta fiunt è mulſa, aqua calida, vino, hydre
oxymelite, in quibus, ſi vis, digerens pharmacũ
Sacculi. coxerit. Sacculi ſimiliter è floribus anethi, meli
chamæmeli, roſmarini, calendulæ, maluæ, alth
ſeminibus lini, fœnugræci, furfure, aliáque id g
materia infarciuntur. In fomentis ex eodem ge
remediorum incaleſcũt, atque inde ſuccum ra
exprimuntur, & calidi adhibẽtur, vt leniãt, coc
laxent, diſcutiant. E materia ſedulò contuſa, la
ſacculus & leuior eſſe debet, ne quid grauitate
dant, & exaſperent, ídque multò maximè in m
parte, & vbi dolor eſt. Modus eſt quũ inde qui
dolor, & minuitur moles. Nimiũ eſt, ſi quod re
uas, in pus vertitur: quod diſcutias, in ſcirrhũ co
tur: ſi denique robur partis immoderato vſu di
Cerata. uitur. Cerata ſimplicia oleo minùs digerunt, ſe
miùs hærẽt. E cera fulua, triplo vel quadruplo o
digerente, x. vel xij. reſinæ parte, & reliqua mat
quæ digerat, infinita cerata conficies. In ſuperfi
vitio & materia tenui fotus ex oleo ſatis eſſe po
vbi cõtumacior humor eſt, & altiùs latet, nõ m
ceratis craſſioribus, ſed malagmatis & empla
vti oportebit. Idq; plurimùm fit in querelis art
lorum, vbi in ceratis, acopis, malagmatibus, em
ſtris ſeligenda olea quæ conueniant, qualia & a
multa notata ſunt, & nunc dicẽtur. E reſinoſis ſe
nibus & aſſulis abietis, pini, piceæ, tenax & vn
Olea arthritica. noſum oleum elicitur. Conueniẽte oleo & vinc
Oleum ex erinaceis. naceus coquitur dum putreſcat, putrilago capt
riore linteo in ollam, quæ reliquum oleum ha
magno conatu exprimitur, & oleo miſta articu
bus vitiis ſeruatur. Idem è vulpe, lutra, meli, cyg

pullis,testudine,ranis,cato veteri & emascula-
eri potest. Quæ animalia digerenti materia, si
nfarcias,& ita coquas. Possunt etiam eo modo
a & in veru fixa exassari. Excipitur pingue quod
uat. Lignum sanctum pingue ac succosum,non
uctum situ,aut cariosum,in fragmenta diuides,
nde hac arte exprimatur oleum,qua & ex aliorũ
orũ assulis ac ramẽtis,omnísque materia,in qua
ingue aliquid & vnguinosum, olea deducas.
as figulares ollas satis amplas,quæ interiore vẽ-
lumbo vel vitro inductæ sint, ita cõparabis, vt
eq; ore respondeât, & planis labris non promi-
tibus,neque rotundis,exactè committi possint.
ue cõueniet alterius vasis margines intrò proii-
ásq; rectas,nõ decliues, nõ elatas:his ergo mar-
bus craticula ænea, vel reticulũ incumbat. Erit
ad escariæ lancis imaginẽ conformatũ,& con-
o gibbo deorsum spectabit,caua parte vertetur
um,extremo ambitu rotũdo,rectis labris vasis,
e intrò prominent, insidebit. Assulæ lignorum
struetur, vt craticulæ marginibus extrema parte
æ quasi paralellos fingãt : ac rursus aliæ trãsuer-
liæ in decussim superdabuntur, & ita attolletur
teriç moles. Alterum vas,quod est reliquum,ore
abris subiecti vasis marginibus aptabitur:vtrũ-
e argilla vel chymicorum luto compingetur. Ita
ositis fictilibus reticulo & assulis,totum vas in-
ius terra defodi debet, vt extrema facie solo ad-
uetur. Alioqui ędificiũ aliquod luto,calce,gypso
tegulis extruendũ in ambitu iusto pede latũ area
uabili,in cuius meditullio quasi labellũ sit,quod
orsum hiet, in quod vas inferius deponi possit:

Oleum è ligno sancto.

Ars deducẽdi olei è rebus pinguibus.

atque tam cauum ſit, quantū videlicet altitudo
ſis eſt. In area ædificij mollis ignis è puro carb
paulatim ſuccenditur, vnde ſuperior olla, quæ
extra fornacem eminet, cōcaleſcat, & ex eo mat
quę intus latet, exudabit liquor pinguis, qui per
ticulæ meatus in vas ſubiectū diffluet, íſque ſe
colligendus, & vſui ſeruandus eſt. At ignem pa
tim augeri neceſſe eſt, qui vbi ſeneſcere vide
E lini oleo & lixiuio. noua iniecta pruna foueri debet. Qua ratione v
res καπνιστὸν ſuum exprimebāt. Ex lini ſemine
trusatili mola exprimitur, cū ſarmētitio lixiuio
Cataplaſmata. igitur, modicum terebinthinæ ad lentorē addi
mollit, lenit, digerit. Panis cibarius cōditus ſale
cinino pinſitur, ſugillata delet. Cataplaſmata è
na fabacea, hordeacea, è panico, milio, lupino,
bo, cicere, lolio, fœnugręco, lini ſemine: in putre
tibus & contuſis ex oxymelite & lixiuio, in alii
oleo farinæ ſubiguntur. In putreſcēti articulo c
ſóq; neruo circa initia fabacea & hordeacea ex
uio: poſteà eruina ex eodē Galenus vſus eſt. Alic
do etiam cōtuſis ſimul & vulneratis neruis fab
oxymelite iunctā vſurpauit. In cataplaſmatis,
diſcutiāt aliquid miſceri cōueuit, vt ne lētore o
ciant, multò magis ſi quid peſtilēs ac malignū, v
bubonibus & carbunculis peſtilentib. ex quo
Farina. puriores panes in carbunculis reiicit. Orobi fa
diluto oxycrato cocta, & in calido cataplaſmat
hibita craſſa viſcidáq; ſecat & diſcutit. Eodē m
vſurpatur è lupinis, ciceribus & lolio: mitior
fœnugræco & linoſpermate. Miliū ægrè infria
& cataplaſmata fingit, atque hoc, vt panico, ſicc
magis quàm digerēdo vtendū eſt: vtrūq; refrigē

n oleo coctum discutiendo leniter facit. Cata-
ſmatib. miſcẽtur puluiſculi è ſpica, vocata lauã-
a, chamæmelo, meliloto & aliis. Modus ferè eſt,
arina ad puluiſculos dupla ſit, quãquàm & tripla
quadrupla, æqualis etiã, vt corpus & vitiũ exigit:
ios mellis è vino friges cũ farina loliacea vel ſi-
li, butyro & terebinthina vel larigna ſubiges.
ellium cũ melle teritur: calx cum veteri axungia: *Sales.*
erpitiũ cum ſulphure, molliunt, tergẽt, diſcutiũt.
durioribus phlegmonis ſales cõmiſcẽtur. Aſtrin-
nt marini & digerunt, ſed vſtura tenuiora fiunt,
vim aſtringẽdi deponunt. Cineribus oſtreorum, *Cineres dia-*
iccinorũ, crematis cochlearũ cauis & teſtulis pe- *phoretici.*
unculorũ vtimur inueteratis in ſcirrhum vergen-
ous inflãmationib. & parotidibus: triplo butyro,
ſypo, adipe concorporãtur, cera interdum addita,
it in ceratis adhibentur: quale fuerit butyri, œſypi,
eræ, cinerũ oſtreorum ana ſemuncia. Eodem mo-
o ſalibus, ſulphure, pyrethro, cardamomo & aliis
l genus vti oportebit: vel caricis in marina coctis,
iliſq;, ea commiſcenda. Caprillum ſtercus ex aceto *Caprillum*
iſum inueteratas parotidas diſcutit. Sed his omni- *ſtercus.*
us vtendũ iam ſedatis dolorib. & quieto fluxu, ſa-
is deniq; purgatis corporibus. Sulphur cũ oleo ve- *Sulphur.*
eri, axungia, molli terebinthina, ſaliua miſtum, vel
n vrina & lixiuio maceratũ venenatis morſibus cõ-
ienit, terget, attrahit, diſcutit, nõnunquã aceto priùs
onſpergitur. Calx lota in recenti axungia tenellis
corporib. adhibetur. Lapis calaminaris & quęcũque
netallica acria ſunt, vſta diſcutiũt, cruda mordicãt.
Sinapiſm⁹ vulgaris diſcutit. Sapo ſoluitur oleo. Sed
acribus nõ vtendũ, ſiquid doloris & caloris reliquũ
eſt. Ac tumoribus, qui in ſcirrhũ abeunt, adhibẽtur.

Manè & veſperè commutantur, videndúmque ne nimiũ calfaciant. Διὰ χαλκίτεως neque vi neque aſtringente ſucco piſtum ſubduplo oleo teri,ricinino,raphanino diluitur,vt ſit liquidi ce corpus. Atq; aliquãdo modum olei ſuperare op tet,vt ſint pharmaci ʒ.x.olei xij. In teneris corpo bus & lacunis vlcerũ oleum paulò vincere mel eſt. In vigore & ante declinationẽ oleo dulci æt medio diſſoluitur:in declinatione vetus oleum i neum eſt.

In contumaci vitio.

In contumaci vitio & minus calente, o chamæmeli ℥. 3. ceræ ʒ. 3. adipis anatis & galli ana ℥.1.chamæmeli & anethi ana ʒ. 2. omnia len igne cocta percolentur,vt fiat vnguentum.

Aliud.

Al.O ſicyonij ℥.3.ceræ ʒ.2.

In frigida materia.

In frigidiore materia ſemi fœniculi,aniſi,anethi ana ʒ.2.farinæ lupinorum, rinarum fœnugreci & ſeminis lini ana ℥.1.coquu tur vino,contunduntur affuſo oxelæo, & ita app cantur. Papaueris cornuti folia, propoli pingui, pice molli ſtrumas, bubonas, & ſimilia emolliu atque diſcutiunt. Loco propoleos,pice liquida arida,ſed ſoluta oleo,vt diſcutiat,vti licebit. Aliu Colophonię ℔.1.ceræ ſeſquilibrã,olei ℔.3.ſimul quatis addito ſalis torrefacti ſubtiliſſimè triti ℥. vbi refrixerint,manibus cõuoluito, cylindros qu Græci vocant μαγδαλίας, noſtri magdaleon fingito: in vſu alutæ intendito, & adhibitum d lenti loco ſinito.

Pus exugẽs.

Pus exugit emulgétque quaſi m raculo: quod cum emplaſtro hærẽs deraſeris, dei tegro pharmacum induces: ídque aliquoties rep tendum. Medicamentum hoc durius dolor n ſuſtinet. Idem præſtat picis aridæ, ceræ nouæ a lib.1.olei lib.2.blando igne fuſa coniungantur. A

is, ceræ nouæ, axungiæ fuillæ, ſaponis nigri ana .liquata tranſcolato: hydropiſmos vacuat, & do- enibus medetur. Al. quod vehementer diſcutit. galbani, caſtorei ana ℥. 1. liqueſiat in olei ricinini quilibra, expreſſo & colato pharmaco adde picis ebin. ana ℥. 4. ceræ quod ſufficit, vt fiat ſolidum armacum. Hæc autem pertinacibus vitiis & in- ratis phlegmonis imperanda ſunt, in quibus eſt od molliat, coquat, trahat, diſcutiat. Inflamma- num reliquiis ſi quidē nihil durum habeāt, ſatis it chalaſtica. Rhodiacum Aſclepiadis curans & cutiens mammas induratas. ℞. lithargyri, ceræ aræ. ana ℔. ß. axungiæ benè purgatæ, ceruſæ ana . myrrhæ ℥. 2. olei ℥. 7. Lythargyrus oleo coqui- ; axungia colliquatur, & cera, ex quo ceruſa im- ttitur, ſublatis igne myrrha inſpergitur: tranſlatis nibus in mortarium vitellus oui aſſatus commi- tur, vſus tempore conueniente oleo diluitur. In lis vitiis rhodino vel myrtino diſſoluendum eſt. ura. 6. & 7. de compoſitione medicamentorum γένη, & 15. Aët. Et quæ vehementer trahunt, dia- oretica redduntur cerato, dulci oleo, vel adipe, breuiter paregoricis temperata, & mediæ naturæ edicamentis. Partem chalaſticis fouebis, quæ re- cent, & ſpiracula rarefaciāt, fundántque materiā: quo diaphoreticon induces, liquidum quidem molle initiis vbi dolor aliquis eſt: lenius etiam ſiſtenti pharmaco miſtum, atque hinc ad paulò rtiora; nec tam liquida tranſeatur. Poſtremò vt itefcit dolor, & fluxio minor eſt, ita ad efficaciſſi- a, ſi fuerit opus, & emplaſtri forma compacta ulatim veniatur.

Ad hydropiſmos & dothienas.

Vehementer diſcutiens.

Chalaſticis quādo vtendum ſolū.

Aſclepiadis mammis & ſedi conueniens remedium.

Ratio vtēdi.

Malactica quæ. MAλακτικὰ sunt quæ modicè calida nul siccandi vel humectandi manifesta indu corpora emolliunt, quanquam vt omnia ferè m tiplici natura coierunt, in malacticis censentur p rima, quæ primo ordine calfaciant, secundo sic ac tertio. Sed quà malactica sunt, humido cal que elemento temperari necesse est. Plurimus *Vsus.* *Scirrhi genera.* est in tumoribus quos σκιῤῥωδεῖς medici ap lant. Hi in musculorum finibus ferè concresc aliquando in mediis musculis, glandibus, visc bus, vlcerum labris: ex materia crassa, lenta & fr da, qualis est pituita, & melancholicus succus. S melancholico succo omninò cancrosi sunt, & *Vnde inflāmatio in scirrhum trāsit.* lagmatis exasperantur. Inflammationes in scyr cogi contingit, si materia crassa & lenta est, si ad bita pharmaca quæ nimium siccent & calfaci qualia sunt ἐπισπαστικὰ & ἐξιππωτικά. Hinc e tenue exprimitur, reliquum occallescit. Sic e tophi in articulis, & calculi in renibus lapidesc In tenui serosáque materia nō ita metuitur scirr tota enim facilè exhalat: in crassa & viscida om no declinanda, quæ siccant, discutiunt, astring siquidem sola molliēdi cura est. Atque omnino phlegmonæ, tum erysipelata quæ cum duritie clinant, malacticis curanda sunt, quæ citra han *Alia genera scirrhi.* xantibus remediis & diaphoreticis vacuentur, la lacticis quod clementer digerat interim com cemus, sed quo iam tempore tumor durior cæ rit edomari: phlegmone & erysipelata in scirrh degenerant refrigerante nimísque astringente teria, sed à phlegmone scirrhus amplior est.

malagmatum certæ ſunt leges. Primùm enim noſcendum, quantùm pars ægra à ſua ſymmetrecesserit, quantò ſeipſa ſiccior atque humidior erit, quantum denique vitiũ increuerit: ex quo mandæ remediorum vires. Tum naturas par- distinguere oportet: poſtremò artificioſè col- dum qua ratione emollias, nunquid admiſceas id detergeat, incidat, diſcutiat. In quorũ omniũ modum & occaſionem animaduertas. Deſpe- r ſcirrhus, qui ſic occalluit, vt iam nõ ſentiat, & glabreſcat locus: deſperari dico, quia nullo agmate domari poſſit. Etenim reſcindi ferro, & is exedi poteſt, niſi à ſubiectis neruis, venis arte- metus eſt. Scirrhus cui ſenſus aliquis vel obſcu- vt magis minúſve induruit, ita lenius aut effica- auxiliũ requirit. Mulieribus, pueris, eunuchis, anis hominibus, ocioſam atque vmbratilem vi- degentibus lenior medela: nautis, meſſoribus, oribus, duris omninò & laborioſis corporibus iora malagmata conueniunt. In lenta & con- aci materia miſcendum aliquid, quod incidat ue detergeat: id in chordis & tendonibus fieri ſueuit. Tale eſt acetum mulſum: aut ſi ab aceto us eſt, melicratum, in quo hyſſopum, thymum, egium aut calamintha præcoxerint. Eſt & hoc naduertendum. Scirrhus quidam ſimplex, alius γμονώδης, vt quædam inflammatio σκιρρώδης Scirrhum malacticis & diaphoreticis excuties: egmonem lenies, concoques, & in halitum va- bis. Vbi vtrunque coiit, vt hoc vel illud ſupe- , ita remedia temperabis. Malagmata in cerati ſioris formã & corpus compingantur, quæ inde

Leges in vſu malagmatũ.

Deſperatus ſcirrhus.

In lenta materia.

Differentia ſcirrhi.

Conſiſtentia malagmatũ.

κηρατομαλάγματα appellant: quanquam aliq
do cerelæi, aut cerati liquidi, nonnunquam em
ſtri compage permiſcentur, vt videlicet moll
tenerum, ſqualens, durúmque corpus eſt, &
tium habet. Cataplaſmata fiunt è farinis hydre
coctis. Quòd ſi hydrelæo lini ſemen, althææ rad
& liliorum, ficus pingues, aliáque id genus prius
coxeris, deinde in expreſſa muccagine farinas ſu
Cataplaſmata. geris, magis emollies. Cataplaſmata ita conſiſt
oportet, vt mollia quidem ſint, ſed non difflu
Adduntur cataplaſmatis, oleum, reſina, quæ q
vinculo pharmacū retineant: adduntur piſtæ h
bæ & ſemina, quæ vim malagmatis inaugeant.
modus ſit, ne inde durius euadat, aut contrà ſol
tur corpus cataplaſmatis. Integrum enim perma
re, & compage iuſta neceſſe eſt. In calore, phleg
ne, parua duritie & natura molli paulò liquidius
fingi poteſt, & rurſus craſſius, vbi omnia contr
ſeſe offerũt. Ac diutiùs inſiſtere pharmaca vtile
neq; vno die ſępius abſoluere oportet, niſi exaru
videantur: ac ne exareſcāt celeriùs, oleo, adipe, m
Particulariũ materia. cagine ferè coniunguntur. Leniter emolliunt bu
rum, œſypus & lana ſuccida: hæc oleo inculca
Olea malactica. amygdalino, lirino, chamæmelino, oleo, in quo
men lini, althææ, fœnugræci, in quo maluæ, alth
cucumeris agreſtis, & liliorum radix, tenella ma
agreſtris, & liliorũ folia, vel viridis anethi cacum
præcoxerint: in quo aliquid illiquatum fuerit
bani, ammoniaci, bdellij. Molliunt & hæc, lent
num, terebinthinum, maſtichinum: quæ tum pe
liariter vſurpantur, quum præterea digerendum
Vtēdi modus. leniter repellēdum. Hyoſciamino, violaceo, ne
phar

ino locus est in ea inflammatione,quæ iam vi-
ur indurescere, hæc ergo olea in lana sordida
liter apprimuntur, ex quo malacticum impin-
r.Omnia verò priùs intepescāt. Etenim frigida
ino vitanda sunt.Expressa oleorum materia &
dipe pista aut cataplasmatis concorporata,ma-
na finges, vt liliorū radice cum adipe anserino
a.Olea quę tenuitate partiū celeriùs permeant,
nplastris mollientibus Chymicorum arte edu-
tur. In malagmatis censenda sunt vitellus oui,
us, cera vnguinosa,caricæ pingues. Κηρέλαιον
plo oleo vt sit liquidissimum,æquali, vt sit me-
n.Iam crassum est,quod ceræ partes quatuor &
tres continet: magis emolliet quod è cera pin-
dulci oleo, lirino vel simili tēperatum sit. Cera
recens,mollis,cum æquali pōdere butyri, resi-
iquidæ vel colophoniæ pulchrè emollit. Cari-
ingues cū irino,lirino, capparino, tritæ scirrhis
atis & lienis opitulantur. Id habet peculiariter
hus hepatis, quod leniter mollientia desiderat
is aromatib.quæ calefaciāt & tenuent. Sed hæc
ere oportet.Siræon è pinguibus caricis ad mel-
iem coctis,mollit,terget,digerit. Adeps & sebū
inque coquit, laxat, & mollit quæ quia materia
e generātur,genere animalium & loco vbi con-
cūt,natura deniq; (adeps enim mollior est) dif-
nt: cum Aristotele distinguas licet, vt in natura
lli,adipe:in dura,sebo potius vtendū putes.Rur
quia minimū est quod dissidēt, misceri possunt.
unque genus natura & specie animaliū, ratione
& pabulatione,sexu & ætate, deindè quia hæc
ntia,illa vetusta:alia syncera,alia condita sale &

Frigida vitanda.

In scirrhis hepatis & lienis.

Siræon.

Adeps & sebum.

Ex quibus adipes & sebi genera distinguas.

aromate vel externa imbuta qualitate, disting
dum est. Leniſſimus ſuillus adeps (axungiã vo
in qua mirum eſt, & experimento conſtare ve
ſcripſerunt, quòd eâ genibus alligata redit in c
por, vt etiam expui videatur. Ex quo fortaſſe
vnius hydrargyri qualitate, ſed totius miſturæ
& axungia illitis in lue venerea os grauiùs ex
& ſaliuâ madet. A ſuillo ſunt vitulinus, hœdin
prinus, bubulus, quib. ſi lubet, vulpinum & le
num adiicies: atque hi leniunt magis & cõcoqu
Efficaciſſimus eſt leoninus, cui proximi ſed in
ti, hyæninus, pardalinus, deinde vrſinus: & hi d
ra corpora molliunt. In medio ſunt taurinus, h
nus, ceruinus, quibus aſcribi poſſunt arietinus,
nus, aſininus: caninus admodũ efficax eſt. Tau
ſebum omnium domeſticorũ animalium pin
ſiccando ſuperat: tenuitate partium à leonino,
dalino, & hyænino ſuperatur. In volatilium ge
efficax anſerinus adeps, anatinus, olorinus: ſicc
gruibus & prædatoriis auibus ſuauis gallinace
lidior colũbinus. Ex anguillis & fluuiatibus piſ
lãguet: è marinis ferè ſiccior & calidior eſt. Hu
nus mediocriter habet ad omnia. Domeſticorũ
maliũ pinguia humidiora ſunt, vt ſuum quàm a
rum: è maribus ſicciora & calidiora. Caſtrati m
fœminis reſpõdẽt: ideóque veruecinus adeps a
no languidior eſt. E iuuenibus animalib. humi
eſt vnguedo, è ſenioribus ſiccior. Adipes oleo
gis emolliũt: ætate calefaciũt magis, tenuiores,
acrimoniam contrahunt. Purgatur adeps exen
venis, quas fibras vocãt. Salſus vel cõditus aro
te ſiccior eſt. At cõſtat pepticis & maleɛticis ad

Tres ordines adipum.
Pus.
Efficaciſſimi adipes.
Medij.
Taurinum ſebum.
Volatilium adipes.
E piſcibus.
Salſus adeps & quæ ſiccant.

, quæ nimiùm ſiccant, quanquã Plinius conue-
ſcribit ſalſam axungiã mollire magis. Id in ſuil-
lipe fortaſſe concedi poteſt, qui alioqui parum
lliat. Recens adeps ſi deſit, & vetus ad curã re- *E vetere adipe quomodò recens paratur.*
ndus eſt, liquefieri priùs oportet & purgari fi-
mox frigida ſæpiùs lauari, poſtremò etiã vino
odoratiſſimo. Eo modo ſæpius liquatur, cogi-
lauatur aqua & vino, dum omne virus exuat.
od grauiter olet ferè odioſum eſt: ex quo odo-
aquis arte chymica illectis (σταλάγματα vo-
ſæpiùs lauatur, aut ex odoro vino ſubigitur. In-
atur etiã iiſdem aquis, quæ momentũ moſchi,
mbaris cõceperint. Medulla ĩ ſebalibus, in adi- *Medulla.*
s animalibus adipi reſpondet: viſcera, chordas,
lines, muſculos emollit: ex oſſibus humidior, è
a ſiccior eſt. Prima laus ceruinæ quæ nullis ma-
icis inferior eſt. Vitulina ſequitur, tum ouilla & *Quæ magis emolliunt.*
rina. Acrior taurina eſt, quàm vt emolliat. Atq;
leuiora ſunto. Iam verò durioribus corporib. *Ammoniacum.*
ueniunt: ammoniacũ, quod aceto liquari po-
, leniter decoquendũ ne efferueſcat, id ſi metui-
ex aceto leuigatur in mortario: & reliquis in ca-
o coctis permiſcetur. Bdellium molle & pingue *Bdellium.*
ià hominis ſubigitur, mollit, coquit, modicè di- *Styrax.*
t. Styrax idem efficit, verùm liquido, aut melli-
ſo vtendũ eſt. Nam neque ſtyrax aridus, qualis
quam calamitẽ vocãt, neque ammoniacũ, neq;
ique quicquã generis eiuſdẽ malacticon eſt, vbi
exuccũ inaruit, & diſcutiendo vſurpandum eſt.
banum præterquã quod mollit, coquit, diſcutit, *Galbanum.*
ſepticon eſt, & dolorem lenit: purgatur ſordi-
hoc modo. Mundo linteo raróque cõuoluitur,

& ita feruidæ immergitur, vt pendeat quidem
fundum attingat. Nã per raritatẽ lintei colatur
banũ: sordes in linteo retinentur. Liquefit vin
aceto, aliisque modis, & coctionẽ non sustinet.
Opopanax. ficacior opopanax. Ladanũ mollit ac repellit.
Ladanum. polis ammoniaco vicina est, & qua (vt antè dic
Propolis. est) pro galbano veteres vtebãtur. Sint hæc om
mollia & pinguia, pro sua quæque natura: qu
ætate inaruerint, nec ad magnum fuerint molli
Malagmata emplastica sunt. pingui oleo instaurare oportet. Malacticis, quę
plastica esse conuenit, resinæ cõiunguntur. Re
Resinæ. sint quæ acrimonia careãt, chia mastiche, larign
cea, abietina, terebinthina. Pinea nimiũ siccat, s
bilina acrior est, bitumẽ & pix aridiora sunt. In
ma, quæ nimiùm siccant, quęque acria sunt, rei
oporret. Neque enim iuuare possunt, nisi aliis t
Pix. rentur. Pix mollis & bene pinguis, qualis olim
tia, vtilis est. Neque verò pix, neque resina molli
idonea est, nisi vel liquida, vel ita mollis, vt tract
cilè sequatur visco similis vel ceræ, quæ vt paul
mior sit, q̃ vt sequatur, pressa tamen digito cõc
Acrior & siccior repudianda est: quæ liquidior
deatur cera, ceratis & magis corpulentis malac
colligatur. Durior pingui & oleo macerari de
Butyrũ, pinguia, atq; omnino liquabilia, vesica
includũtur: demergitur hæc aqua calida vase c
pta, in quo coxerint quæ emolliẽt. Sic illa paula
eliquãtur, & ascititiam vim transpirante halitu
vesicã combibunt. Succedit his miraculosum e
ceto remediũ, quod nõ temerè, sed summa rati
Aceti vsus. adhibendũ est. Scirrhus malactico oleo fouetu
quo inducitur malagmate: hoc diebus aliquot

:endum loco, neque priùs reuellendum, quàm
:cum solutúmq; videatur: hîc ergo detrahi po-
Quod cũ feceris partim oleo, vt priùs, fouebis,
agma nouũ & bene succosum impinges, quod
re paulò sit efficacius. Morâ igitur dierum ali-
t interposita pharmachũ reuelles, animaduer-
, quantum emollierit, vt si lenius videatur, vim
in augeas, ex quo gradatim ad ea quæ acetũ cõ-
:rint, peruenias. Quæ omnia posteaquã profe- *Infumatio ex pyrite & aceto.*
animaduerteris, & mollior tumor extiterit, py-
n lapidẽ molarem, aut silicẽ, vnde scintilla de-
tur, candentẽ igne, acerrimo aceto merges. Ex-
bit plurimus vapor, quo scirrhus aptè infumã-
est circũsepta parte, ne dissipetur fumus, sed to-
in scirrhũ coëat. Locũ iam satis infumatũ oleo
do fouebis, & reuocata prima illa curandi via
agma applicabis. atque ita bidui vel etiã tridui
riecta mora aceti vsum & igniariũ lapidem re-
abis, vt sit aceti vicissitudo & remediorum quæ
liunt. Verùm, neque diutiùs, neque sæpiùs ha-
aceti, pars vexanda est, ne in lapidem cõcrescat,
eruosum genus grauius lacessatur. Sed vt mol-
do profeceris, ita acetũ & effumantem lapidem
ëtes. In malacticis quoque vsus aliquis interpel-
debet, primùm enim (gratia exẽpli) è pinguibus
cis, medullis, adipibus, cera & oleo exigua resina
tã, malagma conficies, aut parygron vsurpabis.
n vt res succedet, ad ammoniacũ & similia ve-
ndum, ac primùm quidẽ hæc citra acetũ, deinde
ò aceto lenioribus cõmiscebis, quibus quũ vno
altero die fueris vsus, ad ea quæ leniora, quęque
: aceto fiunt, curam reuocabis: vt veluti circulo

quodam & è re nata auxilia transmutētur. In
culis & liene tutior aceti cōsuetudo est: in ch
& tendonibus, neque diutiùs, neque freque
vtendum erit, vbi scirrhi magna ex parte coal

Remedia composita. Atque hæc de aceti vsu breuiter dicta sint. Am
niacum aceto fusum manibus diducitur, vt s

Ex ammonia co splenicus. crassitudo: tum ex irino, lirino, capparino pin
terebinthinæ sextula coniungitur, puluerent
cumino trito, aniso, sale torrefacto: & in alutā

E fermento hepaticis. cata splenicis affiguntur. fermentū coquitur a
hæpati duro & lieni: potest oleo vel butyro c

Aceti vis quomodo intendatur. & terebinthina colligari. Fortius acetum est in
thymum, hyssopum, pulegium, & similia tus
duerint. Lene malacticum est butyrum, cera,

Lenia malactica. æqualiter mista. Eodē modo adeps cum cerat
ctus & resina. Caricę pingues in sapa coctæ, &
dulci cum lirino tusæ. Lini semen hydrelæo c
tur, & cum adipe infringitur. Althææ radix ar
pollinem resoluta, malagmatis inspergitur. E
radix qua parte pinguis & quasi medullacea e
ditur, & resina colligatur. In cōficiendis mala
tis rudicula vtendum est è resinosis arboribus

Rudiculæ malacticæ. astringētibus, è caule maluaceo, ex assulis tedę.
qui maluæ folia extremæ spathæ alliganda, vt
verses, volutes, ac deniq; cōficias malagmata.
etiā more nostro & exēplo veterū rarum lin
infarcire lini semine, foliis altheæ aliisq; id gen
extremo veruculo velut caput alligare, inde p
macū circumagere: nodū, caput hoc nostri, ve
κροκυφάντιον appellarunt. Quòd si fuso bu
adipe, oleo intingas, idque sæpiùs repetas, dum
dicamentum in cacabo vel mortario conuolu

λακτικώτερον hoc eſt magis emolliẽs pharma-
elinques. Atque hoc ſemel quaſi exemplũ poſitũ
t in aliis pharmacis, ſpatha, veruculo, capite, aſ-
ulo, aliiſque id genus inſtrumẽtis conuenienter
possis. Parygron Heræ & veteribus laudatũ re- παρυγρον.
s dolorem lenit, phlegmonas mitigat, paruis in-
mationibus medetur, id quod lenioribus ma-
natis omnibus cõmune eſt. Parua vlcera cica-
e claudit, ſi coctis prius metallicis comparetur:
ns liquidum eſt, vnde nomen habet, ætate verò
reſcit: recẽtis vſus in paruis inflãmationibus quę
eãt: concreti & vetuſti in phlegmone declinãte
dolente quidẽ, ſed iam dureſcente, quæ vt ma-
minúſve induruit, ita vel vetuſtius, vel minus ve-
ũ parygron requirit, quanquam eò vſque occa-
ſe contingit, vt ne vetuſtiſſimo quidem parygro
ari poſſit, túmque maioribus auxiliis certandum
. Itaque vt mollias, parygro vtendũ nõ ita liqui-
niſi fortaſſe in mollioribus naturis, neque con-
to, niſi in calloſis corporibus: omninò verò mo-
e durũ ſit quod emolliat. Vetuſtius oleo, butyro,
pe diſſolui poteſt. Eſt autem miſtura hæc ℞. adi-
ſuilli recentis & bene purgati ℥. 44. ceræ pinguis
. 4. ceruſæ litharg. ana ℥. 6. liquabilibus confuſis
tallica trita colliguntur. Al. mediocriter emolliẽs Perniones
loſas rimas calcaneorum & perniones adiuuans iuuans.
litharg. ceruſ. ana ℥. 3. ſucci ſeminis lini, olei ana
10. cerę ℥. 8. adipis ſuilli ℥. 14. colophonię ℥. 18. Si-
liter priori comparetur διαλθαίων clauis, car-
nculis, furunculis ℞. litharg. olei ana ℔. 1. galbani
. ſemiſſ. ceræ terebint. ana ℔. 1. radicum althææ
ciculos 4. lithargyrus ex oleo diu teritur in mor-

tario: cera & terebinthina fuſa cõmiſcentur, ga
num purgatum & vt antè, fuſum colatúmque
iungitur, poſtremo radices tuſæ ligneo piſtillo
corporantur. Aliud διαλθαίων. ℞. radicis al
& liliorum ana ℥. 2. coquantur in hydrelæo a
quæ conſumptionem, ex quo in olei expreſſi li
lithargyri lib. 1. coques, dum non inquinet, & ad
ſuilli lib. 1. commiſcebis. In his omnibus vis eſſ
cior eſt oleo & adipe veteribus: aucta & magis
cta lithargyro: vtriſque pingui & oleo recenti
mitior eſt. Media verò altero recenti, altero ve
Mediocriter mollit. ℞. colophoniæ puriſſimæ
ceræ albæ ℥. 4. maſtic. ℥. 1. olei quod ſufficit. Al. t
binth. ceræ ana ℥. 9. galbani nitri ana ℥. 1. thuris p
guis ſeſquũcia, medullæ cerui ℥. 2. propolis ping
ſeſquuncia, olei laurini, ſepi vitulini ana ʒ. 2. ve
plus vehementer mollit & diſcutit. Violentũ q
ſequitur ruſticis corporibus accommodatum, in
teratis nec iam dolentibus ſcirrhis, tẽtatíſque p
lenioribus remediis adhibetur deſperatis ſplen
& parotiribus. διακοπραγίας vocant. Caprill
ſtercus aceto ſolues, vel vt ne tam acre ſit, oxycra
mitius etiam ſi dilutum pharmacum polentæ i
ges, & effuſo oleo cataplaſma finges. Aliud. ℞. ſt
coris caprilli ℥. 2. radicis cucumeris agreſtis, ficu
immaturarum ana ℥. 1. herbæ pedicularis, bdelli
rinæ fabarum, amygdalarum amararum ana
fæcis olei antiqui quod ſit ſatis ad amplaſtrum:
ſis omnibus medicamẽtum in mortario confic
Eſt & hoc potentiſſimum. Subigitur caſeus pu
& vermiculoſus è iure in quo ſuilla perna diu
coxerit. Arthriticis tophorum particulas ſine fe

E caſeo putri.

ſhit & ſanat. Eadem præſtat quaſi miraculo *E cocco cni-*
um cnidum cum myrrha & aceto tritum. Sed *dio.*
m multa non tam mollire, quàm ſecare, & vi
ıtere, videri poſſint. Celebre iam olim ac veluti
ıanus traditum Menecratis emplaſtrum, quod
ıocrates metro reddidit, & διαχυλῶν ex au-
is inſtituto appellauit, quod nomē leuiter mu-
voce ætas noſtra retinet. Recentia vulnera in-
matione vindicat, vel (vt alij) νευρότρωτα ner-
m vulnera: ſæpè enim νεότρωτα & νευρότρωτα
um pro altero in Galeni libris, vbi medicamē-
hoc deſcribitur, ſupponi ſolet. Diuiſa glutinat,
ıæ inflammātur curat: optimè peſſis adhibetur,
ırnis & recentibus vteri inflāmationibus: im-
cauernas vlcerū piſtum roſaceo vel bono myr-
& cicatrice tegit. Olei æſtate lib. 7. aliàs lib. 7. &
ſſ. hyeme libr. 9. axungiæ recentis lib. 7. lithar.
iliſſimè triti lib. 6. fœnugræci heminam vnam,
vncias 9. ſeminis lini vſti tantundem, radicis
ſtis maluæ recentis & ſuccoſæ vel althææ lib. 3.
eatur olla amplo orificio, in quam fundantur
e ſextarij octo. Sic enim notatur Græcè per li-
n η. quanquam fortaſſe ſubſtituendum κ. quæ
ıti ſignificat. Ac viginti ſextarij menſura Pari-
ſi, 15. pintas implent, ſextarij octo ſex pintas. In
ı, purgata radix & cōciſa coquitur, ſemina im-
untur, exprimitur ſuccus in linteo, eius ſuccis li-
quatuor cum oleo coquuntur. Maiores primū
æ exiſtent, deinde minores & crebriores: hîc
ırgyrum inſperge, coque omnia molli carbo-
lum ſuccus omnino confectus videatur, ac me-
m & bene coloratum fuerit emplaſtrum, non

inquinans,neque nimis durũ.Sic enim apud G
de comp. pharm. κτ᾽ γένη. Orib. habet aquæ
rios 12.id eſt nouem pintas,& radicum lib. 4.
minis vtriúſque ſextarium vnum,vel ℥.18. & l
lib.2. Radices alij purgant, tundunt, & priùs
coquant,diem integrum macerant in aqua, p
die fœnugræcum lotum fideliter & purgatum
ciunt, tertio die lini ſemen ſimiliter lotum e
aqua, vbi reliqua etiamdum madent, immer
quarto die coquuntur omnia ad craſſitiem, ex
ſus & colo traiectus ſuccus vſui ſeruatur, vt v
cet cum oleo,vt priùs,coquatur, & addita lith
ro pharmacum conficiatur: quod deinde co
uatur rude, ſubigatur manu, & in paſtillos co
metur.In vſu capiunt paſtilli ℥.2.ceræ,olei an
& omnia colliquant. Ex eadem materia mag
officinarum emplaſtri diachylon fiunt, ſed no
dem ratione, iam remollita parte vbi diſcutiē
ireos tritæ pars duodecima plus minúſve adii
ſi ſedandus dolor eſt, muccago è meliloto: ſi e
calor adeſt, è pſyllio: poteſt etiam intingi cro
Poteſt diachylon aliis malacticis commiſceri
efficax,vt vnum ſine aliis chirurgo ſatis eſſe p
Superficialia vlcera glutinat ſolutum roſace
myrteo. Liquatum chamæmelino vulnera ne
rum inflammatione prohibet. Podagricis q
tempore opitulatur, veteres vteri phlegmonas
ſanat inditum peſſario.Poteſt & alia præſtare:
vt intelligas,deſcribendum pharmacum, quod
tè diachylon Democrates memorauit, vt ob
inflammatione liberes muſculos, neruos, peri
membranam punctam (vnde dolor, inflamm

s,ſitis, vigilia, atque id genus accidentia) vin-
;: vt podagricos quouis tempore adiuues, & Emplaſtrum Democratis.
ibeas collas. Accipe litharg. auri in pollinem
ib.2.axungę vetuſtiſſimæ lib.4.libram verò &
as quaternas olei veteris & craſſiſſimi, non fœ-
non nigri, non aſperi. Axungia liqueſcit igni,
atur fibris, in vas aliud ſatis amplum transfun-
;,adduntur olei ℥.10. vt ſimul ferueant, relin-
atur olei ℥.6.quas, ſi fuerit opus, & medicamẽ-
craſſius appareat, poſteà affundes. Craſſo iam
maco lithargyrus inſpergitur, coquuntur om-
lando igne, & aſſiduè verſantur ſpatula è pi-
atq; vbi emplaſtri forma fuerit, auferatur igne,
ò durius æſtate: hyeme mollius, ſed vt non in-
æt. Sublatum igne mouetur, dum refrigeſcat,
e hîc rurſus duriter verſatur manu, iungitur at-
reponitur. Vſus tempore molliri debet, & aluta
nditur, permagnáque ſplenia ſuper accommo-
ur. In neruis craſſis & muſculis, durioribus
amis, & tumentibus articulis radicis althææ
gatæ ſordibus, & in taleolas cæſæ lib.1. medica-
to indes, quo tempore reliqua iam ad focum
ent, priuſquam lithargyrus inſpergatur. Vtriuſ-
vires tum illius quod ſine althææ radice, tum
is quod cum ea radice fit, emplaſtrum illud dia-
on continere ſcripſit inuentor Menecrates,
d & alij aliter conficiunt. Aliud diachylon, vt Aliud diachylon.
oaſ.è ſemine lini, fœnugræci, hordei, radice al-
æ, vt priùs maceratis, coctíſque ſuccus exprimi-
libris duabus ſucci adduntur lithargyri olei
lib.2.ceræ vnc.8. Lithargyrus cum oleo diu te-
r, & cum cera leniter incoquitur affuſo oleo,

poſtremò ſuccus adiicitur : verſantur omn
ſedulò permiſcentur. Sunt & alia διαχυλώ
lagmata, vt Alexandri è pſyllio quod Aëtius
bit, & magnum Meſuæ ſine gummi, & cum
mi factum, quódque album, paruum & ma
conficitur. Paruo vtendum in duris inflamm
nibus: album mediocres ſcirrhos adiuuat: ma
Giluum admirabile. reliquis efficacius eſt. Giluum Haliei cruētis
ribus, præciſis neruis & nudis remedio eſt, in
Haliei, ſeu piſcatoris ex ſynopide. ta vlcera cicatrice tegit, digerit, venenatis h
& animalium morſibus medetur: duritias m
mammarũ mollit ac diſcutit, atq; omnino e
res vſi ſunt, vt optimo & admirabili medican
Deſcriptũ eſt tertio & 5. lib. Gale. de compoſ
pharmac. κατὰ γένη, ℞. ceræ, argenti ſpumæ a
100. terebinth. mannæ, galbani, rubricæ ſino
terebinthinæ ana ℥. 1. ol. ſextariũ 1. vel lib. 2. O
litharg. dum non inquinent, coquito, hîc cera
ſinámque iniicito : ſublatis igne rubricam, g
num, mannam deinceps adiungito: Quidā m
℥. 1. miſcuerunt & ceræ non centum, ſed ta
octo denarios ſcripſerunt. In præcordiis tenſi
Amythaonis emplaſtrum. ficili motu articulorum, vetus ac nobile eſt.
thaonis emplaſtrum quod omnem duritiam
℞. ammoniaci ℥. 36. ceræ ℥. 36. terebint. ℥. 8. b
galbani ana ℥. 8. thuris, myrrhæ ana ℥. 4. cypri
olei terebinthini, alioqui maſtichini heminas
tuor : myrrha, thus, bdellium vino madeſiun
moniacum aceto diluitur, omnia contundunt
ſtillo, quod oleo inungendum, quouſque pe
diſſoluantur. Et hoc etiam fortius eſt Cath
malacticon ad contractos articulos, & ita

s,vt non moueant,internos abſceſſus,opiſtho-
cos,neruos dolentes ,inueteratas & contuma-
luritias. ℞.bdellij ſeui vitulini,ammoniaci,iri-
llyricæ ana ℥.2.opoponacis,galbani,cāchryos,
accarum lauri, ſtyracis, thuris ana ℥.1. piperis
.160.ceræ,terebint.ana ſelibra. vini & fæculæ,
vnguēti quod ſufficit. loco huius, vel oleo iri-
ōdito aromatibus vtēdum erit, vel aliquod ex
uæ apud Meſuem cōpoſita ſunt, ac cōdita aro-
bus,vſurpandum. Conficitur vt prius Κοπ7ά
,quaſi tuſilia,ex conficiendi ratione veteres ap-
abant.Plura ſeptimo de compoſitione pharma.
γένη, & 15. Aëtij deſcribuntur. Sed & octauo
τόπους malagmata ſunt quæ ſiccāt, contrahūt,
rant,atq; emolliunt: quanquàm Aſclepiadi &
romacho malagmata appellata, quia videlicet
ſolæ vires, ſed & compages, ac corpora medi-
entorū in ratione nominum ſpectata ſunt. Ac
malactica corpulenta ſunt & emplaſtica,ſi ne-
dolor,neque phlegmone,neque mollities cor-
is prohibet.Locus oleo fouendus,ex quo ſubii-
ur malagmata remollitū pingui vel oleo,ne ce-
ùs exareſcat. Tunc enim reuellendū eſt,& aliud
onendū,alioquin pluribus diebus hærere con-
iet.Iam verò in malacticis, quæ noſtra hac me-
ria in vſu ſunt, emplaſtrū de meliloto , aliud ab
quod veteres διαμελιλώτου deſcripſerunt. Eo
ndum eſt , in craſſa ac frigida materia : incidit,
llit, attenuat, calefacit. Quod de mūſcillagini-
appellāt, molliendo magis idoneū eſt,& dolo-
n lenit.Dialthæas mollit,lenit,coquit,incidit,di-
it:Ceroneum repellit,coquit,mollit,incarnat,&

Malagmata.

Cenſuræ remollientium quæ nūc vſitata ſunt.

multiplicis vsus est. Resumptiuum mollibus c
ribus conuenit, optimè mollit ex solis mucc
bus. Emplastrum filij Zachariæ parabile est,&
diocriter mollit. Arthanitæ emplastrum stru
lieni duro conuenit: vnguentum de bdellio m
incidit, discutit: diachalciteos soluitur lirino.
è maiorana aliisque id genus molliri possint,
iecto galbano, bdellio, ammoniaco & sim
fortiora reddi. Priuatim conueniunt duris in
mationibus mammarum. Violariæ & althææ
hydrelæo cocta adipe vituli conteruntur, ou
vitelli duo infecti croco commiscentur. Ho
capita, veruecini pedes cum althæa & violari
coquuntur, in expresso succo oryza bene mun
asperiore linteo attrita decoquitur, butyrum r
iniicitur, postremò cum iam corpulenta pult
est, ouorum vitelli croco intincti commisce
Al. In Caricarum decocto fabacea farina subi
adiecto oleo violaceo & aceti momento cata
ma fingitur. Multa ad mammarum duritias &
scessus. 7. de comp. pharma. κατὰ γένη. Cæterùm
uiter peccatur cùm emplastra malactica è galb
ammoniaco, opopanace, resina & aliis squ
comparantur, & aceto multo diluuntur. Sic
tenuant, incidunt, discutiunt, non molliunt.

Ad mammas duris inflammationibus obsessas.

Aliud.

Cautio obseruanda in malacticis.

De suppurantibus. CAP. 5.

Quādo suppurantibus vtendum.

Quæ medendi cura ineūda in fracturis capitis cōtuso pericrānio.

IAm hoc genere vtendum nobis, quum ab
remediis desperatio est. Verùm in fracturi
pitis contuso pericranio relicta alia medend
ra, ad suppurationem statim conuertimur, sp
lo vulneratio periostion diducimus, labra vlce
decussem ducta nouacula ampliamus, cōscalpi

iū,& abradimus: medicamenta quæ quàm ce-
nè suppurent, adhibemus, suppurata dili-
er repurgamus, siccamúsque, vt iusta nascatur
, neque mollior quàm oportet, neque durior,
iæ non excrescat: vt denique conquassati ossis
la à viuo osse maturè deducatur. Venereos *In venereis*
onas, quíque abscessus in articulis & ad arti- *bubonibus*
s consederunt, celeriùs maturamus, ne inclu- *& articulis celeriùs cur*
virus, aut latens sanies periculum aliquod ad- *maturamus.*
atur. Alioqui tumor omnis prohibeatur, aut
itiatur potius quàm suppuret, nisi iam eò con-
natura videatur, excessitque tempus, in quo
enienter discutias. Ac ferè maiores phlegmonæ
urant, pulsant, dolent. Dum pus conficitur (in-
Hippocrates) dolores fiunt ac febres. Suppu- *Hippocra.*
omnia ferè conquiescunt. In suggillatis hæc *aph. 47. li. 2.*
m remedia sæpè conueniunt. Imbecillæ parti,
i vlceri & tumori, cancroso, rheumatico, Telé-
, Chironio, atq; omninò maligno frustra ma-
ntia adhibeas: putrescunt enim illa tum mala-
s, tum pepticis medicamentis. Ad scarificarum
ır & remedia acria decurrendum, vel quæ plu-
im siccent. Sint autem quæ suppurent, natura *Natura sup-*
licè calida & humida, iisdem limitibus circun- *purantium*
pta, quibus temperiem hominis definias. Ideó- *quæ sit.*
eligenda materia, quæ naturæ corporum ele-
ıtari familiaritate consentiat. Emplastica sunto *Emplastica*
πυϊτικὰ, (sic enim appellant ἐκπυϊτικὰ καὶ *sunto, quæ*
λικὰ) vt præclusis inde spiraculis natiuum ca- *suppurent.*
m inhibeas, in quo concoquẽtis naturæ robur
Ita substantia quidem calor augebitur, neque
litate crescet: solidę partes confirmabuntur: in-

Pus quomodo generetur.

ſitus humor ſaluus perſiſtet, diſſipabitur ver
inanibus ſpatiis alienus eſt. Ex quo vitium co
quetur, & conſuetudine partium ſimilarium
beſcet, fiétque tandem pus album, læue & v
me: quod quia alimento eſſe non poteſt, exeſ
vias ſibi faciet, atque ita effluet. Non abſimili
ne χαλαστικὰ vocata ἐκπυϊτικὰ fient, ſi acc
craſſities partium. Eodem modo quæ leniunt,
faciunt & adſtringunt. Emplaſtica modicè c
omnia concoquunt. Præit in his quod eſt tenu
liquum verò vel contracta, vel illita cute vias i
cipit, ne quid ſpiritus exhalet. Contrà verò ſi
rat calor, nec emplaſtica materia eſt, nihil ſu
rat, & aliquando alienus calor ſuccenditur,
putredo. Echecolla, quæque tenaci & viſcida
teria temperata ſunt, per ſe inhærent: reliqua
vel gummi, vel reſinis mollibus implicanda,
qui commodè alliganda ſunt. Malactica cali

Malactica quid differat à pepticis.

ſunt, & leniter ſiccant, inſitúmque humorem
lo minuunt, quo nomine à pepticis diſtingu
ne ſimilitudine fallant. In pepticis vitanda qu

Vitanda.

tergent, & quæ vehemẽter calefaciunt. Nihil
quod validè diſcutiat, pepticon eſt: & quod d
ger, poros expurgat, quos illinere oportet. A ſi
tibus metuitur, ne frugi materiam exorbeant,
tò magis ſi præterea excalfaciant. In ſumma, n
cè calfaciant, atque adeò emolliant potius, q
ſiccent. Neque verò contra nos faciet, quòd i
ſtoriis medicorũ permulta peptica ſunt, quæ n
diaphoreticis deterſoriis atque deſiccantibus
perentur, quin & ſimplex pharmacũ eſt, quod
coquat & diſcutiat, vt galbanum: maturet, dig
deter

geat, vt terebinthina: qualitas enim rerum mi-
retundi poteſt, & multa vitia eodem tempore
dum coëunt, vnde varia miſceri neceſſe eſt, &
nel vti, quæ πολυχρηστα veteres appellant. Ac
facit abſceſſus natura, vt etiã acria miſceamus.
is eſt, qui lenta & contumaci materia concre-
: eo nomine tardiùs ſuppurat. Peptica ſunt, a- *Aqua temperatè calida peptica.*
éperatè calida affuſa parti: modus eſt, vt inde
eſcat locus, ac leniter extumeat. Nimium ſit ſi
ſubſideat, aut expalleat. Hydrelæo, oleo pingui
lci modicè calido: ſimiliter & butyro vten- *Butyrum.*
eſt. Butyrum phlegmonas concoquit ac dige-
iis quæ molli aut certè nõ ita dura carne præ-
unt. Et ad parotidas, bubones & oris phleg-
as, aliáque innumera omninò ſatis eſt: den-
ibus pueris, & inde calentibus gingiuis atque
entibus medetur. Lingitur per ſe incoquendis
itionibus peripneumonicorũ, pleuriticorum,
; omninò quæ in thoracem defluxerunt. Vſus
quo iam tempore fluxio reſtitit. Infectũ croco
ominus coquit, & indè pharmacum leniter re-
t, & tempeſtiuum eſt incrementis. In more fuit
rũ tubercula foris enata & contumacia calido
: fouere, vel cera ſubinde calefacta, ſic vt ne ſit
ius is calor, ſed facilè ea parte ſuſtineatur: cera
atura pinguis, panis recens & ex optimo tritico
paratus: hac enim ratione tuberculum ſæpè di-
itur, interdũ concoquitur. Tuſſilago ſub cineri-
cocta celeriter maturat: idẽ oxalidis foliis vul-
doctum experientia tribuit. Triticum ore præ- *Triticum & inde farina & panis peptica.*
nſum, ſaliuáque hominis commolitum, ruſticis
poribus cõuenit. Leniora ſunt farina tritici per-

purgata furfure,& inde panis: diſſoluitur aqua vel butyrum additur: coquuntur omnia, vt taplaſma quod lenit inflammationes vulneru celeriter maturat. Eadē farina hydrelæo coq coloratur croco. vbi calor aliquis ſupereſt: p cocto pane ac recenti, quem vel hydrelæo,ve ciore oleo inſperſeris, vtendum erit. In contu vitio, nec ita calente, panis ſiccior, vberior molliri debet. Panis conditus ſale efficacior e

Farina hordeacea. rina hordeacea per ſe inutilis eſt: verùm quæ purgato grano extunditur, & caſtratur furfu dem modo quo triticea, cōparari poteſt hyd cocta, conſperſa oleo, miſta butyro, infecta c ſic enim pus faciet, & calidioribus phlegmon feret, præſertim cocta hydrelæo. Tale fuit cata ma veterum ὠμήλησις vel ὠμήλυσις ex farina dei, quod priùs toſtum nō fuerit: quamquam licentia quadam ad alia farinarum genera n

Ad parotidas Archigenis remediū. tranſtulerunt. Archigenes hoc modo parotid leriter ſuppurabat, aſſiduè calida conſpergeba ὠμήλυσιν imponebat. Eſt & alia ὠμήλυσις quis vſurpata ex farina hordei, fœnugræci, ſe lini in ſapa coctis ad glutinis corpus, adiectis

Adipes. rim duobus vel tribus vitellis. Adeps ſuillus, pl monæ familiariſſimus, deinde vitulinus: tauri caprino in duris, frigidíſque tumoribus vten eſt: leoninus & reliqui eiuſmodi inutiles: gal ceus & hoc paulò acrior anſerinus vſurpari p Pix & reſina in feruenti phlegmone roſaceo: i gidiore, veteri oleo ſicyonio, vel ſimili colliqu

Pix. ſunt. Pix arida qualis Coracina & Colopho vberiore oleo diſſoluitur: pauciore quæ liquid

ocri quæ natura & ætate mollis, digitis cedit, ris est particeps, qualis olim Brytia & Lycia. um ceratum dolorem lenit, & pus generat: que inflãmatis vlceribus conuenit. Resina vtẽ-, terebinthina & lentiscina: cera languidior, te- icrior, confusæ ad suppurandũ valent. Eluan- riùs si quid acrimoniæ conceperint: molliãtur vel butyro, cùm exaruerint. Oesypum veteres pticis censuerunt: similem vim habet atq; bu- , digerítque leniter. Lana sordida modica aqua eratur, tertia pars vini dulcis affunditur, coquũ- mnia, quod superfluit pingue, maturandis car- s cõtusis, colligit Hippocrates. E flore lilij suc- xprimitur, suppurationes concoquit, & vuluas lit, quod mel & syrion veteres appellarunt. Si- vero melligo è coctis caricis, detergẽdo emol- lóque idoneum est. Decoctũ caricarum lenissi- n est, quod maximè coquit ac digerit. In aquæ triis sex pinguiũ caricarũ libræ quinque deco- ndæ, dùm sextarij duo reliqui sint: magis matu- s, si inde pista farina triticea, adiecto oleo vel yro, cataplasma finges: vbi verò digerendũ ma- ic refrigerandum, hordeacea melior est. Atque ninò caricæ pinguiores coquendo, acriores de- endo atque digerendo magis cõueniunt. Ficus ns digerit & lenit, sed non coquit. Cataplasma u recenti & hordeacea farina in dulci vino co- lenit & discutit: è carica pingui & triticea oleo ctis, lenit, coquit, discutit. Ex acri carica & pane erget, incidit, digerit & contumacia maturat. lem modo althææ decocto & vuæ passæ par- fouebis, farinas aut panem incoques: cataplas-

Picatum ceratum.

Resina.

Oesypus.

Syrion.
Siræon.

Decoctum caricarum.

Caricæ, ficus & inde cataplasma.

Ex althæa & vua passa.

Crocus. mata compinges, &, si vis, intinges croco. C
maturat, leni astrictione confirmat partes, & p
contrahit. Pinguissimas passas exemptis nucle
noctem aqua macerabis, postridie coques ad
Melligo vuæ passæ. liginem. Id in sapa dulci factum magis conco
Efficaciora remedia. & leniet, sed aqua potius vtendum, si quid c
reliquum est. Inueteratis & callosis tumoribu
ueniunt, colla librariorũ quæ fit è farina puris
viscum aucupatoriũ, styrax pinguis, ladanum
Thus. banum. Thus in corporibus tẽperatis molle,
pingue, dúmque manditur, minimè friabile.
dinum & myrteũ in calidiori & dolenti phleg
ne misceri possunt, vt pix, resina, viscum, colla,
milia, vbi peruicax malum, & platysmata di
hærere necesse est. Miscentur quoque stercus
columbinum, caprillum, nitrum. Et iam notũ
lierculis remedium, pueri stercus calidum, du
inflammatis mammis aliísque partibus imposi
Sed quum aliis remediis vti liceat, iis sordibus
nendum: quanquam certum experimento est
tempore concoquere, & in fœditate excreme
rum certa auxilia inuenta sunt. Furunculos &
Cataplasma furũculos & parotidas molliens & suppurans. rotidas mollit ac suppurat cataplasma è ficubu
ce, iridis radice vel nitro, atque omninò, si nitr
fit, quod iam antè dictũ est, sale torrefacto in
lioribus: fæce vini, vel aceti in durioribus vten
erit. Fæx sit recens, nam celeriter exolescit. V
etiam nota est medela, è cæpis cineribus cocti
pepticis ponenda est cõfectio è cera & resina, c
ῥητινόκηρον appellant. Ex ceræ semuncia, resinæ
ctæ sesquuncia, in olei modico liquatis. Aliã
æquis omniũ partibus, aut vna ceræ, resinæ dua

uando etiã ceræ ratio & resinæ conuertitur, vt
or sit resinæ quàm ceræ modus. Hoc pepticis
etur, vt Aniceto celebri medicamẽto veterum.
:apharmaco primas tribuit mouendo puri non *Tetrapharmacum.*
rnabilis author Cornelius Celsus. Idẽ remediũ
æcis suppurãdo vsurpatũ. Constat pice, resina,
,& adipe: vsus tẽpore,oleo vel butyro subiga-
Pix sit mollior, resina fricta, vel Colophonia,
in teneris corporibus oleo molliri potest: cera
uis,adeps in mollioribus naturis,vel suillus,vel
linus:in durioribus,taurinus vel hircinus.E sic-
e materia cõparatum mollioribus corporibus
pticum est: hoc terrapharmacon Paulus basili-
, quo nomine à Græcis ferè omnibus inscriptũ
cribonius emplastrum Aristi nigrum appella-
& aliud basilicõ descripsit.Tetrapharmaco thus *Macedonicum.*
itum facit Macedonicũ, quod & pepticon est.
licon minus recentiorum hoc imbecillius, cõ-
ato adipe in oleum, quantò adeps oleo efficа-
est: sic oleum quoque variè commutare licet.
o rhodino,myrtino,vel simili tetrapharmacum
ius molliatur, vt corpus & affectus natura exi-
Mirabile hoc ad molliendũ ac suppurandũ.℞. *Mirabile ad suppurãdum & molliendũ.*
e,terebinthinæ,medullæ cerui, adipis vituli, an-
ni,bubuli,butyri recentis,mellis optimi,olei ro-
m,myrrh.ana ℥.1.Myrrha cum melle subigitur,
runis leniter incoquitur,ex quo reliqua adiecta
llò miscentur.Al.℞.picis ℥,1.ceræ ℥.3.axungiæ
eris purgatæ ℥.6.adipis taurini, œsypi ana ℥.3.
næ pineæ vel magis picæ ℥. 5. liquatis omnibus
or.Al.℞.resinæ ℥.12.cerę,æruginis rasæ ana ℥.8. *Viride Andromachi.*
i vitulini ℥.2. aceti, mannæ ana.℥ .1.Manna &

ærugo cum aceto liquātur,& conteruntur: re
dissoluta cōmiscētur:mollit,coquit,purgat, di
Διὰ γύρεως parotidas emolliens, & in pus eliq
℞.farinæ pistrinalis,quæ è molis & pistrino c
uolitās parietibus & tabulatis hæret, guttæ am
niac.ana ℔.1.resinæ pini,ceræ,adipis porcini a
bras duas,succi seminis lini quantum sufficit:li
tur adeps, cera additur & resina, farina cōiung
ammoniacum solutū vino vel aceto, & lini su
translatis aliis in mortarium concorporantur.
mento,& eo quod διὰ ζύμης inde medici ap
lant,in contumacibus vitiis veteres vsi sunt, de
multa ex Democrito, Mesue, Paulus septimo
Galenus tertio de compositione medicamento
κατὰ τόπους.℞.cœparum & alliorum coctorum i
nere ana ℔.1.vitellorum numerū quinarium, r
cis lapathi coctæ libr.dimidium, farinæ fœnug
vncias 3.fermenti ℥. 2.axungiæ ℔. 1. fiat corpu
frigidis & crassis humoribus cōuenit. Vtuntur q
que diachylo paruo & aliis quæ molliunt. At
omnino malactica refrigerante oleo, astring
pharmaco, viscida & offarciente materia lenite
perata, suppurare possunt. Tale est malagma
mocratis,quod eadem potest quæ diachylon ca
de malacticis descriptum, ac præterea cruda, q
que coqui, mutaríque nequeunt, edomat: mu
lorum, & membranarum vulnera persanat, p
ctis medetur, arthriticis dolorem attemperat
omnino anodynon est. ℞. picis quàm siccissi
ceræ, puræ, terebinthinæ, mannæ ana libr.2.th
probi libram vnam,butyri pinguis ac recentis l
bram, vel ℥. 5. Liquabilia funduntur largo i

Malagma Damocratis.

ſiduo, dum non inquinent, verſantur rude: hic
bus prunis ſubducitur, manna trita inſpergi-
circumagentur omnia aſſerculo, poſtremò vol-
ur manibus, & reponuntur. In vſu, copioſo &
nti roſaceo pharmacum diluitur, vt caua carne
eat, inflammationes tendonum abigat, & in
album cruda & rebellia tubercula conuertat.
ceribus difficillimis, quæ pus nõ reddunt, mi-
quàm efficaciter concoquat. Coloris ambigui
d ſequitur. Lithargyri vnciæ tres, olei ricinini
æ quatuor, coquuntur vnà dum nõ inquinent,
de miſcẽtur ſquámæ æris nigri, æruginis, chal-
tis, ana ſcrupuli quatuor: ſed hæc metallica diu-
fuiſſe trita conuenit ex aceti acerrimi vnciis
bus. Vſus tempore diluitur ricinino, & in con- *Vtendi formula.*
to linteo inſeritur cauo. Atque hæc in præſen-
ſufficiant. Locus oleo dulci, peptico ſucco, aqua
derate calida, hydrelæo, & aliis foueatur: ſym-
ticon medicamentum inducatur, mollis ſtuppa
lana ſuccida ſuperponatur: omnia decuſſata
ia colligentur, vt qua parte diuiſa faſcia eſt, co-
abſceſſus aduertat, nec affectum locum oppri-
s: ſemel in die, vel rariùs, commutari debet, niſi
dolor vrgeat, vel pharmacũ exareſcat. Ita verò
mari ſympeptica oportet, vt neque liquidiora
luant, neque corpulenta nimis locum opprimãt,
tum corpus eſt ceratomalagmaton & mollium
plaſtrorum, ac quod antè dictum eſt, ἐχέκολλα
glutinoſa eſſe melius eſt, vt per ſe, ſine vinculis
reant: quanquam & emplaſticis lanam ſuccidã,
mollicula ſplenia ſuperdari, & omnia colligari
il prohibet, ídque hyeme magis & frigore.

IACOBI HOLLER
STEMPANI, MEDICI PA
RISIENSIS CELEBERRIMI
de Materia Chirurgica
LIBER II.

De aperienda vomica. CAP. I.

Argumētum 1. & 2. libri.

VO & quali genere remediorum
mor repellatur, quæ medicame
trahant & diſcutiant,molliant,ma
rent, & pus efficiant, ſuperiore lib
quantum arbitror, ſatis explicatū
Ac iam ſubiiciēdū nobis,qua ratione vomica ex
pharmacis, aperiri ferro,igne etiam reſcindi po
Tum exponēda materia, quæ ſordida repurget,
ra impleat,plena denique cicatrice claudat. Et q
ad hoc inſtitutū noſtrum pertinet, de glutinātib
auxiliis eodem nobis compendio diſſerendum e
Atque vt hinc initiū capiat oratio, quæ ſuppura
ſponte ſua nō rumpitur,ferro,igne,vel medicam
tis aperienda eſt. Alioqui ſerpit ſanies,& cunicu
agit,venas,arterias,neruos, & vicina corpora de
ſcitur: hinc etiā atteruntur oſſa, & cariem ducu
liueſcit cutis,& in rugas quaſi ſenio marceſcens c
trahitur: ídque metuendum magis in digitis, ar
culis, partibus corporis, quæ in decliue patent. S
enim parotides, femorum abſceſſus in fiſtulas c

Noxæ à non aperta ſuppuratione.

ur,& quæ facilè putreſcunt,qualis anus eſt,ex-
æ partes, & loci genitales. Cúmque ambigat
riæ curſus,quæ videlicet foras intróq; conuer-
ſit,prouidẽdum medico vt in ſuperficiem de-
: multò magis ſi viſcerum aliquod in propin-
eſt: ſi intus diſperſo puri nulla via ſit, qua ex-
tur. Alioqui vitam celeriter eripit,aut cõpreſ-
intus putrefaciet partes quibus inſidebit. Quo
in vomicis, quas ilia collegerunt, ea curandi
quæ tentatur ferro, veteri medicinæ probata
tque decliuem partem,qua ile eſt,iuxta ingui-
cari iuſſit: neque à peritonæo membrana me-
vt quæ nullo ferè periculo incidatur, & facilè
ſcat. Nec aliter in vulneribus capitis,vbi con-
n aliquid, fiſſum, fractum, modò ſerra,modò
ra caluariæ partes ad diploën vocatam & me-
en excindimus. Quare etiamſi tumor nõdum
maturuit,ea pericula ferro anteuertenda ſunt,
ò magis ſi virulẽta materia vomica includitur,
ſtilente carbunculo & bubone,lue venerea,&
generis eiuſdem. Cruda ani tubercula metu fi-
ſecat Hippocrates. Quanquàm animaduertẽ-
, vt ne nimis citò: nunquam enim vis naturæ
s inferẽda eſt, ſed ſemper aliquid beneficij,ni-
aleficij proponi debet. In vomica quæ tardiùs
pit,à ſubiecto oſſe metus eſt:atq; ideo in con-
nibus capitis & anguſtis vulneribus, pericra-
n in crucem interſecamus, aut ampliori plaga
dimus. Sed iam aperta vomica, mẽbranæ, ner-
a corpora, & alia ſemiputria occurrunt, quæ
intempeſtiuè reſcindenda ſunt, molliter priùs
care oportet:at ſi nec ſequũtur,celerius illiqua-

Foras euocanda ſuppuratio.

In vomicis ventris ferro tentata curatio.

Peritonæũ.

Vbi oſſa in propinquo ſunt vomicarum.

Cautio in membranis excindendis & neruaceis corporibus vomicarum.

re conuenit,vt vel ſponte ſua excidant, vel nu
& leni tractu reuellantur. Atq; omninò ſua eſ
tredini maturitas, eáq; expectanda eſt.Alioqu
ua inflammationis & conuulſionis pericula c
ſolent. Itaque ſemiputria illa molliter cõmou
ſunt: matura enim facilè concedunt,cruda reſ
doléntque ſi vi maiore pertrahãtur. Iam verò
petuum non eſt aperire ferro, quod ſuppuratũ
ſed ſi nullum in mora periculum apparet, dia
reticon remediũ imponendum, quo loco m
abſceſſus eſt, & digito cedit. Sic enim ſanies
poteſt, ídque faciendũ magis, quum alta part
micæ non decliui,ſuppuratio ſe colligit. Atqu
tea pharmaca notata ſunt, quæ pus exhaurian
poſtea deſcribentur. Neque ignorandum eſt
aliquot interdum materiã ſubeſſe,quæ ſit puri
lis, qualis in atheromate, ſteatomate, melice
aliena quædam pituitæ genera: nonnunquã q
ad oſſa colligitur,eáque diſcutienda,aut facto
nere expurganda eſt.Eſt cùm ſpiritus flatuoſus
ciem puris referat, atque aperientem ferro me
eludat,nullo pure,ſed ſolo ſpiritu exeunte.Qu
ferro vel igne ſemel vtendum eſt,prius animad
tere oportet,ne quod vas inſigne,neruus,tẽdo,
culum,ne quid neruoſum (quales membranę c
dam ſunt, aut potius lati tendines) conuulne
tur. In muſculis fibrarũ interſtitia cultello lig
vel digito diducenda, ne cum fibris nerui, aut
præcidantur: ídque magis, quum in profund
nies reſedit. Parcendum quibuſdam partibus
vegetiùs ſentiunt, & à quibus vis ignis ad prin
celeriùs tranſilit. Cauteria & ferramenta pericu

Suppuratio non neceſſariò aperienda ferro.

Pituita puri ſimilis.

Animaduertenda in vſu ferri & ignis.

pitio, temporibus, & vbicunque caluaria mol-
ſt, vbicunque vel exitus neruorum, vel aditus *In oculis.*
rũ eſt: nec ea ipſa citra periculum oculus ſuſti-
Ac in palpebra quidẽ tranſuerſum ferrum du-
. In oculo ne qua vulneretur vena prouiden-
e pupilla contingatur, vt inde humor profluat,
catrix relinquatur, quæ viſum intercipiat. Ex *In tempori-*
in eam partem, quá extima membrana albicat, *bus.*
ellum, acus, & alia id genus ducere ſolẽne eſt.
lneratis temporib⁹, & eo loco qui paulò ſupe-
eſt, quáque perreptãt venæ, nerui, arteriæ, hæ-
rhagia cõmouetur, & aduerſæ partes ferè con-
ntur. In capitis vulneribus animaduertendũ, *In capite.*
n altè vitium deſcẽderit. Pericranium cõtuſum *In caluaria*
nditur, vt fiat exitus puri: in eodẽ plaga angu- *fracta.*
inciditur, dum ſatis pateat. Quòd ſi cranij fra-
a acceſſerit, curandũ ſedulò, vt celeriter ſuppu-
uod ante vulnus eſt, vt purũ ſit & aridum: ex
agnoſcẽda fracturæ magnitudo: quæ ſi ſuper-
lis eſt, raſorio ſcalpro atteri & cephalicis curari
et. Si ad diploën procedit, modò terebra, modò
ſuperior pars oſſis eximenda eſt: ſed ita, vt ne
à quàm oportet ferramentum prodeat. Cranio
vſque ad mẽbranam fracto, omninò excinden-
os eſt, verùm ſæpiùs reuocato ferrò, & frigida
ſo. Etenim iugiter attritũ, incaleſcit motu, & os
atũ ſerra vna conferueſcit. Ac video placuiſſe
tis aliquid oſſis relinqui, nec totũ ſemel excindi,
dq; reliquũ ſit, pharmaco ſiccari. Sic enim ali-
nti inopia exareſcit, vt vel ſpõte ſua excidat, vel
ter motũ ſtatim ſequatur. Deinde ea ratione pe-
lum declinatur, quod accidat, ſi altiùs permeãte

ferro membrana vulneretur. Atque omninò in
nij fracturis, vbi serra, modiolis, cycliscis, tere
via puri fit, crassiori parti ossis ferramenti acies
figi debet, & à suturis, fissuris, neruorum radi
& vasorum cuniculis, postremò quoque mol
osse, duriore fracto, & tẽporibus declinanda vi
In collo. In strumis & colli abscessibus à carotide arteri
na sphagitide, vocali neruo abstinẽdum: illinc
morrhagia, quam ægrè supprimas: hinc vel o
no mutus, vel certè semimutus homo relinqu
Ex quo (opinor) ceruici omninò parcere quid
veteribus maluerunt. Adde quòd in totum co
In humero. neruorum propagines à spina disperguntur,
In thorace. nõ nisi periculosè vulneras. Exteriore parte hu
tendo est, qui ignem ferrúmque nõ sustinet. In
pyicis & deploratis pleuriticis scalprum & caut
inferiore parte mesopleurij collocamus, quia w
licet superiore vena, arteria, neruus est. Hippo
tes, qua parte exauditur materiæ strepitus. Alij
briorem cutem & priùs coloratam ad sectionẽ
notant. Nonnulli vbi minus carnis est. Paulus i
quartam & tertiam costam: inter quintam &
tam Leonides: multi inter quartam & quintã
riũt, metu diaphragmatis. Sed aliis thorax bre
aliis longior est. Sunt qui internam membra
cõmouerent, vt pus effluat. Alij ne attingendũ
tant: quia sic effluxione spiritus ægri intereant
insanabiles fistulas trahant: vtríque se confirm
authore Hippocrate. Per sterna, nerui, vasáque
currunt: ideóque in vomicis quæ illic coëant, a
In ventre. tera chirurgia vertenda est. In collectionibus v
tris, quæ inter peritonæum & intestina latent,

ore, siue ex alia parte diffusæ sint, Erasistrato
im, deinde aliis medicis placuit detrahi pus se-
iguinum locis, vbi videlicet ilia terminantur:
etiam peritonæi membrana, vt quæ sine pe-
diuidatur, & facilè cicatricem claudat. Idque
rmant, quod in hydropum paracentesi & chi-
a ramicis intestinalis nullo ægri periculo ea fa-
t. Sed hoc tentandum magis vbi desperamus,
naturæ possit intrò pus effusum, vel per vri-
vel per intestina transmittere, id quod integris
us naturæ aliquando quasi miraculo cõtinge-
tum est. Hydropicos temerè incidi corrupto
te rectè scripsit Erasistratus. Et in colo suppu-
a tubercula, eodem modo supra inguina aper-
, perpurgantur. In extremis ilibus, quà in su- *In ilibus.*
vertunt & aqualiculum, multi sunt tendines,
à vasa coëunt, ex quo hac parte manus sedulò
eranda est. Videndúmque ne vel laxetur vel
mpatur is meatus, qui à peritonæo ad testicu-
rocedit, vnde hernia moueatur. Inuritur car-
s podex, & ferrum sustinet: non ita quod illic
aceum est. Eadem ratio in genitalibus seruari *Genitalia.*
t: vbi ab arteriis cauendum, quæ illic plurimæ
int, hiántque maioribus clausulis: nam inde hę
rhagiæ non ita facilè supprimuntur. Sub nati- *Sub natibus.*
neruus est, qui si iuxta suppurationem præcidi- *Cautio ne*
aut nudatus violatur frigore, subiectum crus *nudi nerui*
idum relinquit. Idem animaduertẽdum in vo- *refrigerẽtur.*
is reliquarum partium, ne nudi maneant ner- *In perinæo.*
& frigore contrahantur. Hinc enim stupor &
uulsio fieri cõsueuit. In perinæi tumoribus qui
duntur, & calculis summoperè cauendum, ne

quid intus vulneres, quod poftea ægerrimè
netur, quáque fummo pudore & moleftia
menta diffluant. Itaque vbi fiftula medium cu
lum agit inter inteftinum & ceruicem veficæ,
lam medicamentis quidem exedit: ferro attin
tat Hippocrates. Sed fit aliquando non mod
parte, fed aliis, vt neque medicamenta iniicias
profundior & obliquior fiftula eft: neque fer
uidas, quia altiùs defcendit, quia obiter incurr
fa magna & nerui, qui certè cafus defperatio
tiam putandus eft. Ac breuiter vbi maior pa
quæ auferri poftulat, & ad partes veniendum
non nifi certo periculo violentur, abftinendun
ro eft. In quibus autem aperire licet, magna
vitari debet: quia inde cicatrix turpior, pars im
In bubonibus. lior, & ad motum ineptior relinquitur. In bub
bus venæ funt & nerui, quæ glandibus innitu
ideóque fi quando inurendi loci confilium ef
prehendenda cutis, & à glandibus feparanda
eft. Sectio verò oblonga angufta trãfuerfum
In glãdulis. da eft. In vulneribus quæ ferro fiunt, quacũq;
te eiufdem generis glandulæ funt, eadem ratio
uari debet. In articulis perpetuò fufpectus fer
cauteriorum vfus eft: quibus neceffariò vtẽdu
ea parte quidem imprimetur vis, quæ magis ca
fa eft, quæque neruos articulis, & tendines lon
In articulis. relinquit. Ex quo ifchiadicis inferiori parte q
In ifchio. malum eft, ignem adhibemus. In genu, lato illi
In genu. dini parcendum eft. Is ex duobus maximis mu
Latus tendo genu. lis femoris obneruatus patellam capit, alligátq
cinis offibus: qui fi vel ferro, vel igne violetur, e
vt neque furfum trahatur membrum, neque ex

r,& grauia conuulſionis pericula creare ſolet.
rpis multiplices tendines, quaſi annulo colli- *In carpis.*
ur:atque hinc tota ferè extrema manus nerua-
ſt:eáque interiore parte lato tendine contegi-
extremis digitis,quáq; radices vnguium poſitę
acriter ſentit:ideóq; hac tota parte admodum
ecta tum ferramenta,tum cauteria ſunt:in toto
mo pede eadem ratio ſeruari debet.Quo fit,vt *In extremis membris.*
auis, hoc eſt, tuberculis duris, clauorum capiti *Claui.*
ibus, qui ferè ſummis digitis manuum, calca-
pedum & plantis enaſcuntur,aliis potius vten-
auxiliis, quàm ferro vel igni veteres exiſtimâ-
In his omnibus anatomica diſciplina opus eſt:
a quicunque fuerit exercitatus,ea omnia peri-
facilè declinet.Contrà verò ſæpenumerò aber-
eceſſe eſt.Rurſus aliud è ſitu conſilium capere *E ſitu.*
rtet. Quædã enim vomicæ in ſuperficiem emi-
,quæ ferè ſine periculo inciduntur,vitatis ſcili-
eruis, maioribus venis & arteriis : quædam in
latent,vt pulmone,renibus,cauis hepatis,œſo- *In profundis vomicis.*
go, interiore diaphragmate, ventre, inteſtino,
quâ parte in anum deſinit, poſterioribus parti-
veſicæ,& vteri,altiore cerebro.In his itaq; ſup-
ationibus nullus ferro locus eſt, neque tractan-
cauterio, niſi hoc aduerſæ parti, quæ foris eſt,
que familiaritate aliqua cõſentit, imprimatur.
tùm hoc vnum reliquũ eſt, vt modicè acribus
dò in potu datis, modò linctis, aliàs infuſis diſ-
pantur. Quale hoc eſt,tuſſilago mediocriter a- *Tuſſilago.*
eſt, quæ citra moleſtiam thoracis collectiones *In iis quæ ex alto ſe proferunt.*
pere credita eſt.At verò in internis ſuppuratio-
us quædã foras ſe proferunt,quales ſunt in gib-

In quibus à vicinis metus est. bis iecoris, lienis, ventris, vesicæ collo, & part
pubem eminente, peritonæo, colo, vtero. Se
in vtero & vesica suppurationes coierunt, san
ægriùs : aliæ faciliùs percurantur. Sunt præte
genera tum abscessus, tum tubercula quæ n
latent, sed ad quæ via angustior periculum ali
denunciet, ne quum ad partem ægram caute
dirigitur, violet obiter quod sanum est: quali
in ore, profundis naribus, intestino recto, &
nu, qui pudoris est. Qua in re vel sutilis fistula
veterum, vel calamus scriptorius habendus e
inanis canaliculus, per quem cauterium ad v
Vbi in profundo rescindendum aliquid. cam & partem ægram transuehatur. At si qu
profundo rescindẽdum ferro, lentè quidem &
petuo oculo ducenti culter dirigendus est. Id
in strumis, cancrorum radicibus, varicibus, &
pus altius desedit, facere oportet. Primùm erg
tis in crucem secanda est, nudanda caro, si qui
sorum aut nerui cultro occurrit, idipsum digit
gneo vel osseo veruculo superandum, distinc
bris, nec ita momentaneis membranis, quibu
Cautio. inter se coniugantur. Idque sedulò faciendum
nec secando ad eum locum perueneris, in qu
colluuies latet, vel conditum est, quod eximi d
Atque dum hæc fiunt, præsto adesse oportet n
camenta, linamenta, fascias, reliquáq; omnia,
cunque ad hæmorrhagias facere videatur, vt
opinanti sanguis è vena vel arteria profluxerit
beas ad manum quod in præsentia opituletur.
que quo iam tempore omnia tuta sunt, & l
æger nudatus est, opportunè parti gladiolum
ges, & vomicã repurgabis, aut peramputabis
e

i oportet. Videndum quoque in configendis icis, vt quantùm oporteat culter deſcẽdat: pro-ius vulnus hæmorrhagias commouet: ſuperfi-ſæpenumerò fruſtra eſt. Eodem modo caute-ı ſuperficiem tranſcurrunt, leniter inſident; aut s imprimuntur. Et hæc quidẽ in molliori cor-, molliora, qualia è ſubere, ſpongia, & quibuſ-radicibus confingi poſſunt. In metallicis, au-ı æneo & ferro clementius eſt. Sed de his alio pluribus. Rectum verò an tranſuerſum, vel o-uum vulnus eſſe debeat, figura partium, flexus, ;, fibræ primùm quidem indicant, deinde con-m iuuãt ſubiecta vaſa & corpora. In collo qua e eunt vena, arteria & neruus, rectum tranſuer-ræferunt. In fronte, palpebris & vbicunque ſuerſò ducuntur rugæ, tranſuerſo quoque fer-entum duci maluerunt, ne contractis rugis vul-replicentur. Quibuſdam tamẽ in fronte recta iera placuerunt magis, vbi nec ita profunda, punctim infligenda ſunt, ne quæ à perioſtio nbrana ſubeſt, conuulneretur. In inguinibus è ı tranſuerſo ducitur duplex, interim anguſtum blongum in myrti folium. In ventre niſi pro-at flexus & rugæ, vt ſunt fibræ muſculorum: em modo in reliquis: eáq; parte infigenda pla-ſt, cui in motu & corporis flexu, externa corpo-inùs occurrant, interiore brachio & crure po-, quàm exteriore; & longiùs ab articulis. Sim-vulnus aliquando ſufficit, decliui parte, dupli-iquandò & trigono opus eſt, cuius vertex al-, baſis inferior deſcribatur. Eadẽ ratione in lu-s vulneribus, ſurſum cornua exiſtant, deorſum

Profunditas vulneris.

Cauteriorum materia.

Figura vulneris.

In collo.

In fronte & rugoſis partibus.

In bubonibus.

Cui parti infligitur ferrum.

Simplex an multiplex vulnus.

alueus abducatur. Atque omninò scalpellus e
te configatur, quæ mollior est, quæ digitis suc
bit, vbi fastigium erigit, qua denique sanies
modiùs expurgetur. ὑπόρρυσιν appellant
ῥυσιν & exanitionem, vel (vt alij) exaniatione
qua ἐπιδιαίρεσις est, & ἔκτριψις, ἀντιδιαίρεσ
χαλαστία. Nam vbi proclinata parte forame
facilè purgatur sordes: vbi verò in sublimi, ea
tare solet, deorsum subsidet, tandémque sinu
quidem vomicosa pars nequeat pro arbitrio
mutari. Quale est in trunco corporis, ac ferè c
& parotidibus. In manu & crure etiam si os
ris altiùs positum est, poterit tamen ita inclina
sanies liberè excurrat: túmque manus quidem
tella suspēdi debet, vt carpus gibbero sit altior.
autem puluino innitatur, sublato genu, & decli
coxam femore: in brachio & tibia non ita libe
conuersio: vtrúmque membrum ea ratione c
candum, in qua diutiùs sine dolore permanea
si cui parti id denegatum est, nec ea potest pro
dine conuerti, aduersæ parti & decliui vulnus
rendum, quod χαλαντίαν vel ἀντιδιαίρεσιν a
lant. In aliis quoque manu & crure quæ comn
inuerti possunt, quū sinus longior, cuniculosun
cus, sordes vberior, etiā aduersæ parti lanceola
mittitur, vt duplici exitu dato, vitiū celerius ex
getur. Adde quod ea ratione liquida medican
ta, quibus in id genus vlceribus ferè opus est,
liùs infunduntur. Et quum ab ore vlceris ad fu
ducto gladiolo tota cauitas detegitur, vt in fist
& vbi suppressis arteriis gangræna metuitur:
denique nulla alia via sanies satis expurgatur. N

Duplex exitus puri.

uam angustius orificium ferro ampliatur, aut amplum quidem, sed rotundum aucto vul-n longum, aut aliter deformatur. Sed hoc non urgando, quàm glutinãdo fit. Quibusdam lo-rimæ cõcurrunt arteriæ: plurima vitalis spi-nateria est: hîc paruo vulnere contentus eris: nfertim semélque erumpente sanie, simul ma-is spiritus diffluat, vnde animi deliquia, & nec tæ mortes consequantur. Est cùm adpressa fundo vlceris, & ita ad orificium adducta, or sordes excluditur. Fasciis quoque alligatis, tis, id efficitur. Aliquando in latera materiæ s deflectitur nouo facto vlcere, vt indè pars ior, in quam vitium decurrat, liberetur. Qui-m è vomica superiore per angustias quasdam deorsum illabitur, & nouam vomicam gig-ia aperta superior faciliùs percuratur. Vitio-ite, & inde gingina purulẽta, tumor sub men-lligitur: cõtusa atque inde saniosa maxilla su-re, labrum superius interiore parte purulentũ t. Hæc atque alia id genus medico obseruan-nt, ne priùs inferiorem sinum claudat, quàm ior fuerit percuratus. Ac temporis ratio quæ-est, in quo vomicæ recludatur. In quibus mor-illus dies vrget, tutius est vere, deinde autum-æstate, aut certè calore facto nondum ortis ribus. Atque hæc temporis ratio multò magis ri debet, quò magis necessaria pars est quę tra-r, & maiori periculo subiecta est, maiórque facienda est. Eodem modo matutino magis oclinato sole, quàm meridie, quàm feruente, quàm denique nimiùm progressa nocte. Et

Quo tempore aperienda vomica.

hæc quidem de ferro & cauteriis in aperiend[...]
micis breuiter dicta sint. Reliquũ est vt eodẽ
pendio de medicamentis, quæ aperiunt, dic[...]
postremò addamus quæ sine ferro & vulne[...]
Medicamenta quæ aperiunt. exhauriant. Atque vtróque genere, hoc etian
gis vtẽdum est, quia mollior æger est, quàm q[...]
ferrum, vel cauterium sustineat: quia eo loco [...]
consedit, è quo, etiam si aperias, non facilè e[...]
Et medicamenta quæ aperiunt, cauteria qu[...]
sunt, naturâ certè caustica: ideóque à quibus[...]
terum cauteria frigida vocata, à recentiorib[...]
Frigida cauteria. tentialia. Cauteria quidem, quòd reuera vran[...]
gida vt ad ferrum, & similia, quæ rutilẽt igne,
Quæ aperiant. parata. Neque tamen sic vrunt, vt quæ caust[...]
septica posteà describentur, nisi quædam fo[...]
quæ diutiùs insistant. Theriaca igitur vomica[...]
rit: vrticæ semẽ è vino tritum frangit, purgat, i[...]
nat, cicatrice tegit. Cauliũ radices vstæ, tritæ &
ri axungia captæ. Eodẽ modo radices cannę, o[...]
rum testæ crematæ, adeps ranarum viridium
versantur in arboribus, lac ficulneum, tithym[...]
rum succus, puluis è capitibus muscarum & la[...]
rum, puluis cãtharidum, erinaceorum corium
pinnis vstum, batrachium, caninum stercus al[...]
Quibus excipienda quæ aperiant. muscerda, arida vini fæx & aceti, magis etian
cremata fuerit, calx viua in sapone, vocatum [...]
matũ in axungia: trita illa visco quercino, ter[...]
thina, larigna, abietina, sapone, butyro, œsypo
ligine anacardina, hermodactylorum succo, [...]
debent. Ac plura capite de pyroticis. Sed hæc [...]
Mistum remedium. sistere oportet, vt aperiant, nec crustam ducan[...]
si sic, ea molliter detrahenda est. Mistum reme[...]

cis crematæ vini vel aceti ℥.2 fimi columbini,
oleos satis torrefacti, æruginis ana ʒ.3. aquæ
iæ, vel in qua subduplum sal illiquauerit. ℥.1.
ntiqui, vel feruefacti ℥.2. ærugo cum sale &
rita, aquæ & oleo commiscetur: coquuntur
tili causa, puro carbone, dum tota exhalet a-
x quo propolis mollita priùs imponitur: aufe-
r igne: vbi paululum refrixerint, columbi fi-
nspergitur: pusilla plagula & oblonga effor-
r, eáque medicamento inducitur, & conue-
er adaptatur: tum amplius splenium superda-
uod leniente simul & coquente pharmaco il-
esse oporteat. Al. ℞. fimi columbini, nitri ana
aric. 7. quibus arida trita commisceto, ac bene
inducito, vt priùs. Quòd si durius videbitur,
ta axungia & melle temperato. Arrhenico,
racha, puluere angelico vel mercurio vocato
blimato prudenter vtendum est, vt habeatur
corporum & vomicarum. Nec enim placuit
ibus Medicis (quod iam cōsuetudine inualuit)
ùs cruciari ægros. Nec in his solùm, sed in iis
i, quæ tantùm pus exorbeant, non aperiât, ita
e ægris certum est. Veriti ergò illi ne quæ di-
rent acriùs, dolorem vnà commouerent, bis in
etrahi medicamenta voluerunt, bis fomentis
uæ dolorem remitteret. Ac iam discussa saniei
, semel tollere remedium, semel fouere tãtum
isserunt. Postremò non reuelli, sed contineri,
tota materia exhausta esset, vtile iudicarunt.
ue priùs hoc vtendũ genere remediorũ, quàm
vomicæ & phlegmonæ quieuerint. In vsu,
ponitur folium vel malagma, quod leniat, aut

Non cruciã-di ægri.

Clementior curatio vete-rum.

ſplenium delibutum pharmaco, quod dolor
hibeat. Quantum vulnus eſſe velis, tantum
nium aut plagulam conſtituas, quod pharm
vulnerarium excipiat. A maiore vena, arteri
uo abſtinendum, neque diutiùs reliquendum
medicamentum. Laxanda priùs cutis eſt, &
tas parium comparanda pharmaco. Sic enim
Deſperata pomica. ciabit minùs, & celeriùs efficiet. Ac rurſus
vulnere ſolatium parti afferendum, fouendú
remediis, quæ temperent. Quòd ſi adhibito
maco vulnus ſit, neque doloris ſenſus comm
tur, iam ſyderatæ & emortuæ partis indiciu
Neq; iam aliud reliquum eſt, quàm vt vel de
ris igne, vel exciſorio ſcalpro peramptures. I
auſterior noſtrorum hominum, quàm veteru
dicorum, cura eſt, dum alligatis cauſticis cru
excruciant ægros: ſed fortaſſe dicãt, quod olim
curus, doloris grauis ſolatium eſſe, quum is t
Quæ ſaniem exugunt. eſt. In alio genere remediorũ quæ ſaniem exu
ſapo eſt illitus, tum per ſe, tum in diſcutient
ſolutus. Quod ſequitur, peculiariter conuen
ſceſſibus genuum & articulorum: exprimit
pus, nec incidit. Idem etiam glutinat. ℞. recre
plumbi ℔. 1. teritur, & in ſeſquilibra olei veter
quitur ad craſſitudinem mellis: ſubductis ig
rebinthinæ ℔. 1. commiſcetur: coquuntur o
placido igne, atque vniuntur. Al. ℞. litharg. ce
ſalis ana ℥. 3. olei veteris ℥. 10. trita illa ex ole
quuntur olla, & aſſiduè commouentur: quum
inquinant, in mortarium traducta contundu
& vſui ſunt. Ex lythargyro, ſale, terebinthina
leo veteri, multa comparata reperias, quibus

eſperguntur,ærugo,fæx, calx, vitrioli genera,
na,lapis calaminaris, & ſimilia. Facit hoc ad
as,parotidas, ganglia, mammarum abſceſſus,
que, laxata cute, quicquid puris intus condi-
ſt.℞.ceræ,nitri,terebinth.olei veteris ana ℔.i.
,vel(vt Andromachus)lixiuij ficulnei ℥.10. li-
s aliis nitrum, vel aliquid tale inſpergitur ſo-
n aqua vel lixiuio : miſcentur omnia,circuma-
ur aſſiduè,nequid efferueſcat.Plura iam antè,
pite de reſoluentibus, & 6. de compoſitione
m.κατὰ γένη.

De purgantibus medicamentis. C A P. 2.

quitur vt purges. Etenim omne vlcus ſordi- *Ratio pur-*
um ſedulò purgandum eſt. Quod ſi dehiſcit *gandi.*
, neque fiſtuloſum eſt, molli tomento vel lin-
um ſinum ipſum, tum labra vlceris perpurga-
deinde medicamentis cauum implebis, dum
ns,ac nimiùm neque ſiccum, neque humidum
s extiterit. Medicamenta in concerpto lina-
to ferè imponuntur, quanquàm aliquando
iſculis cauum inſpergitur, hócque præcipuè,
m humidius eſt. Contrà verò areſcenti vitio, *Conſiſtentia*
nti & inflammato liquidiora conueniunt. In *medicamen-*
ia conditione ſatis corpulenta pharmaca inſe- *torum ratio-*
ur. Quòd ſi non ita expoſitum vitium eſt, ſed *ne vlcerum.*
s latet, difficilis omninò cura eſt. Et ſi quidem
te includitur, neque per aures, nares aut aliter *In capite.*
es effluit,modiolo,cycliſco, vel terebella pate-
re viam oportet.In extremis naribus quà mea- *In naribus.*
n os pertinet, ſpecilli nucleo, vel fiſtulis medi-
entum induci debet. Alioqui aperto ore per
tum via ad vlcus quærenda eſt. Nec alia ſerua-

In ore. tur ratio in oris vlceribus, quæ non ita patet.
In thorace. thoracem vnica ferè via est ab ore per asperam
teriam, nisi vulneris orificium in superficiem
niat. Hîc pyulcis, collyriis, suctu, suppuratio exc
ri potest: iisdémque machinis vel melicratum
aliquid generis eiusdem inferri debet. Insuffla
pulueres per corniculum & arundinem, qui
senti vitio conueniant. Ad ventriculum & inte
In vetre gula & primu intestinu. prima per gulam aditus est: at quæ gulam purg
lenta, tenacíque materia illigari conuenit, vt ol
Crassius intestinum. inhæreant. Intestinum crassius detergente ma
in clysteribus expurgabis. In vesicam fistula ar
tea, qua calculi tentantur, primùm immittitur:
vt locus patitur, amplius cauo pateat: in cauum
ster vesicarius introducitur, exprimitúrque, v
quor per canalem fistulæ ad vesicã vsque perfl
Rectis enim fistulis iniectis, ferè refluit atque
Qualia esse debeant. perditur. Iam verò medicamenta purgantia (
καθάρτικα appellant) modicè tergeant & sicc
detergenda sordes, quæ corruptela corporis c
crescit, & reliquiis alimenti colligitur. Exicca
sanies, humidúmque recrementum, quod stata
turæ lege ab alimento partis reliquum fit, & ali
de illabitur. Ρυπτικὰ peculiariter appellant ἀ
Quæ vitãda. ῥετικὰ τοῦ ῥύπου, quibus vis detergendæ so
data est. Hac parte vitanda sunt quæ adstring
vnde sordes pertinaciùs inhærent: quæ laxent,
de robur partium elanguescat: acria, quæ coll
Sale & similibus quare abstinẽdum. sordium cauum impleant. Sale & eadem mat
ideo abstinendum, quia vt detergeat, adstringit
men, sordes impingit, & vellicat. Hæc autem ita
dire necesse est, vt ad purgandi rationem om

ntur. Nam si serpit vlcus, si putredo est, quæ
a depascitur, si quid occalluit, si quid influit &
mone est, medicamentum ita comparandum,
iis quæ laxent, reprimant, mordeant, quæque
geant, tam multis semel casibus medeatur. Sed
nò in purgando vlcere, prima quidem ratio
s corporis haberi debet, quia vel incolume, vel
oricon, vel cacochymon est: deinde peculia-
tura partis requirenda est: quia humida ea,
cca, acri vel stupido sensu prædita est. Postre-
nimaduertẽdum, nunquid alieni vitij vt calli,
natis, phlegmones, doloris, vitiosi succi, putre-
, aut aliquid generis eiusdem vlceratæ parti ad-
rit. Itaque vt ea sunt omnia & sordes vlcerum,
ıalitas remediorũ distingui debet. Adde quòd
cens, vel inueteratum malum est. Molli cor-
, recenti malo, nimiùm neque sordido, neque
ido, parti præterea sensus acrioris, leniora re-
a conueniunt: multò magis si in vitiosis suc-
ger est. In contraria conditione, cõtrariis auxi-
ocus est. Quòd si pars aliqua tumoris matu-
& pus reddit, alia verò etiamdum cruda est,
quæ concoquant, purulentæ quæ repurgent,
rabis. Eadem ratione si quid durius, malacti-
i quid inflammatum, lenientia suis quæque
accommodabis: alioqui pharmacum è multis
erabis, quod iis omnibus querelis satis esse
t, qualia sunt Græcorum πολύχρηστα. In pur-
lo plurimùm valet recta abluendi ratio, de
breuiter nobis dicẽdum est. Vbi ergò molliore
o tum sinum ipsum, tum labra exterseris, si
ereà conuenienter abluas, magnopere cura- *De ratione abluendi vlceris.*

tionem adiuuabis : vt ad reliqua per se natur
terdum sufficiat. Itaque si sanies acris est, serò:
piosa sordes, melicrato : si multa simul & acris
sero, in quo sacchari octuplum, vel tantundem
lis diffusum sit. Cúmque cœperit cauum esse
rius, œnomelite : pòst etiam vino è dulci auste
Contra putredines. culo vtendum erit. In fœtido sinu, putri & cru
to oxycratum conuenit. Acetum, oxymeli, o
meli, dilutum marrubij, absynth. aloës, myrrh.
culo conditum melle, putredines efficaciter iuu
Nomæ. & nomas cohibent. Nomæ sunt vlcera quæ in
bitum partes arrodunt, depascuntur, ac præt
putrilaginosa sunt. Eidem medetur malo ma
Vrina. aqua, vel in qua subduplum salem illiquaueris.
na quoque veteri exemplo, & quotidiano vsu
Historia. eam rem laudata est. Rustico è neglecto vlcere
gitus in pede computruerat: is Galeni consilio, d
cepto linamento vlcus impleuit, conueniente
ligauit, & quoties incessit meiendi cupiditas,
pria vrina perluit, atque ita persanatus est. Q
exemplum retineri potest in pudendis, & aliis
tibus corporis, quas sine pudore perminxeris.
na sit non quæuis, sed cuíque propria: nec hæc
dem cruda & aquosa, sed suo diluta sero, & i
Salsugo piscium. bile colorata. Salsugo piscium eodem authore
mendatur. Sed hæc leniter adstringit : at pu
dum vlcus fæculenta sorde plerúnque impingi
vidēdúmque ne astrictione sordes illa crassior
Ad putrida. gis inhæreat. Ex quo putridis adhibenda pr
piunt, quæ tergeant, discutiant, tenuent, aliqua
etiam quæ repellant, quæque adstringendo
Fraxinus. cent, vbi tenuis est sanies, & fluxio infestat. Fra

molliuſcula coquuntur aquà, vnde cancroſa
atur. Sic enim lenies, ſiccabis, abſterges & diſ-
:s. Lixiuium deterget, ſiccat, tenuat, digerit. *Lixiuium.*
ue in craſſa ſorde & putredine, magnus lixiuij
. Paretur è materia quæ detergeat, ſiccet, inci-
diſcutiat, & ſi efferatur malum, ea etiam quæ
nonia mordeat, quale ſaponarium. Saponem *Sapo.*
res confecerunt ex ſeuo caprillo, hircino, ver-
no, bubulo, & lixiuio cum calce: qui acriter
cet, ſordes expurget, detergeat, ſiccet ſimiliter
). E cinere fagino & ſeuo alij conficiunt. Qui-
è calce, ſale, oleo & ſeuo interim permixtis
natibus. Iſque modò liquidior, modò ſolidior,
parari poteſt. Atque omninò inde lixiuium
ırgandis ſordibus putridorum vlcerum ido-
n eſt. Eodem modo è tithymalis, dracontio, *Materia lixiuiorum.*
bryonia, batrachio, oſtreorum & metallorum
ım cineribus. Vtuntur etiam capitello, quod
te de pyroticis deſcribitur. Vrina ergò & iis li-
generibus vtendum erit in putridis, fluxis, hu-
tibus, & malignis vlceribus: tum etiam œno-
ite, in quod cinerem calchanthi, vel cremati vi-
li reſperſeris. In eundem vſum cinere caricarum
ida puluerantur: nec improbandum ligni ſan-
emedium. Alij œnoſtagma probant, quia ſiccat *Oenoſtagma.*
utredinem prohibet, magis etiam ſi tantillum
nati mellis acceſſerit. Nam vbi in multo humo-
lcus eſt, crematum mel, aut è meliteis vaſis de- *Mel.*
um & aridum magis conuenit. Ac dum crema-
aloë, myrrha, centaurij puluis, inſpergi poteſt,
oniam tempore ſummouetur igne. Idem ſucco
rubij, plantaginis, abſynthij, apij & ſimilium

aptè perfunditur : ſic enim cancros, gangrænas,
tredines, facilè prohibet. Vulgus ſenicula, bugla
taurio & plantagine, plurimùm vtitur in melle
cum hoc ſuccus ex herbis preſſus percoquatur.
que turpe eſt per vulgus & aniculas profeciſſe.
enim puduit maiores noſtros in multis reme
brutorũ diſcipulos ſeſe profiteri: ſed acceptis è
go remediis adhibenda ratio & rectus vſus, in
ſumma artis poſita eſt. In nomis, phagedænis, C
roniis & omnino malignis vlceribus, veteres
ſunt iis, quæ & detergeãt & adſtringant, ſed hæc
ctè diluas, vt liquida infundãtur. Aqua alumin
vel in qua malicoriũ, myrrha, balauſtia, cæteráq
eiuſmodi coxerint, id genus vlceribus accõmod
da ſunt. Ægyptiaca in liquidis diſſoluuntur, aliáq
id genus. Verùm matutino meliùs adhibentur, t
quæ cõſtringant, tum quæ mordeant, quo iam t
pore difflauit corpus, ne adſtrictione excremẽta
hibeantur, & acrimonia pertrahãtur in vulcus. P
ſtabit quoque detergente materia priùs expurga
quàm aſtringẽtia inſtituas. Lixiuium è calce ſæp
elota terget & ſiccat, nec ſine re laudatũ eſt. In c
loſis, ægrè cohærẽtibus, cuniculoſis, nimiùm ſor
dis, ex cinere ficus, tithymali, aliiſq; id genus lixi
fit, quo ſinus quotidiè perfundãtur. Aqua è larig
terebinthina, reſinis ferè omnibus extillata, terg
do idonea eſt : lixiuium ex oliuæ nucleo, cancer
tollit. Succo abſynthij ſiccabis, exterges, aſtring
& roborabis. Melicrati & eorũ quę mel, vel ſacc
rum recipiunt, modus eſt, vt ſit decupla, octup
ſexcupla, aqua. Eo dilutiore vtendũ erit, quò ſi
putior; acriore, quò ſordidior. In vlcere ſatis exp

Vtendũ vulgi remediis adhibita ratione.

In nomis & malignis vlceribus quibus vſi ſint veteres remediis.

In calloſis.

Ad cancerosa.

Abſynthij ſuccus.

Melicratum & ſimilia.

Quomodo vtendum catharticis.

inteolum priùs pharmaco insuccandum, leui-
ꝭprimendum, insinuādum cauo. In humidiore
:issimè triti puluisculi resperguntur. In siccio-
; quod sorde offarctum est, diuulsa linamenta,
ne his pharmaca mollia imponuntur: ex quo
carminato vellere os vlceris obstipandum est:
de superdanda mollis spongia, vel complicata
ola, vel deniq; quod patria lingua, & iam vul-
Cotton appellatur, vt inde tota vlceris regio
ehendatur. Atque hæc omnia vino inculcabis,
pressa superpones: postremò artificiosè colli-
s. Omninò tamen cauendum erit, ne quid du-
grauius, asperius, vlceri incumbat. In fistulis &
ribus lacunis, quod superdatur spleniū, in de-
:m vel crucē discinditur, vt sit quà sanies effluat,
ea parte diuidi melius est, qua os vlceris in de-
tangit. Poterit etiam linoxylon molle obduci
nio, qua parte diuisum est, ne sanies molestè dif-
:, & subiecta corpora inquinet, sed cōbibatur.
nia commodè obliganda sunt, vel vt cōtineas,
tiam vt reprimas. Accidit aquando vt longior
nda extrema parte neruum aut dolentem par-
lam attingat, atque exasperet. Quare ea decur-
la est, & ima parte intingēda remedio, quod &
um sit & leniat, reliqua verò detergente auxilio
i debet: quæ si parum etiam videatur, quia non
etrat in alueum quà vlcus desinit, iniectis liqui-
nedicamentis sufficiendum erit, quod deesse vi-
tur. Postea verò quàm tēpus redierit, in quo vin-
ı soluantur, atque reuellantur indita medicamē-
ecognoscendum fideliter, quanta qualísque sor-
priùs fuerit: quanta, qualísque in præsentia sit.

Nam ſi iā minor & cocta appareat, bene eſt. C
mè verò, ſi purum vlcus eſt, & iam aliquid lau
carnis ſuccreuit. At ſi ſolito magis ſordeſcit, &
lominus crudum eſt, diſtinguendum hoc m
Nam ſi cauitas maior, nouus calor, rubor & d
adfuerint, id acriori medicamento attribues. T
perabis ergo cerato roſaceo, ſi maior calor: ſi
flaccidū vlcus & humidum, myrtino. Quòd ſi
horum extiterit, non calor, rubor, dolor, ſed tar
ſordes vberior prouenerit, imbecillius eſt pha
cum, quod adiecto melle exacues. Sed aliund
mor interdum affluit, vt in rheumaticis vlce
appellatis: nonnunquam in largiore cibo &
peccatū eſt, quibus mederi prius neceſſe eſt, q
vlcus purgari poſſit. In humore nimio ſicca
pollinem conſperges, & mollibus pharmacis a
nebis. Aliquando verò nimiùm ſiccando, & co
ctum, & exuccū vlcus reperies: qua in re ſicc
humido diluuntur. Inflammato vlcere ſæpè i
recurrit materia, vt tenuis quædā ſanies, lachr
ſimilis, tantum effluat: vnde δακρυώδες vlcu
pellatum ab Hippocrate. Vbi non medicamēto
vitio vlceris, ea res attribuenda eſt. Oculis, nar
& palato aliiſque partibus vlceratis, quas hu
ſubinde alluit, vis medicamentorum aut acri
quàm vlcus poſtulet, aut ſæpius cōmutetur. In
tumacibus, ſolidiora pharmaca inſeri poſſunt (
prohibet dolor) & platyſmata ſuprà adhibētu
ſumma iuſtam qualitatem pharmaci æſtimab
purius vlcus inde redditū eſt: ſi naturaliter ſent
cus vlceris, qui ſenſu præditus eſt: ſi modicè ru
ſi nimiùm neque ſiccus, neque humidus eſt. At

ue ſenſu caret, aut non naturaliter ſentit, qui-
ue nimiùm aut aridus, aut flaccidus eſt,quicũ-
lbidus,pallidus,liuidus,aut niger eſt,is nondũ
s eſt.Omninò verò ſiccandum vlcus eſt, quan-
videlicet & ratio ſordiũ,& natura partis oſten·
lioqui infra modum ſiccato vlcere, fungus è
branis naſcitur,aliunde excreſcit caro,aut pu-
cõtrahitur,in qua ad acria,mordentia,ignem
ue & ferramenta confugere ſæpè neceſſe eſt. *Vermiculantia vlcera.*
dit aliquando ad ſordes,vt etiam vermiculen-
uo tempore aloë cremata conſpergatur: vera-
albũ in toſto melle: puluis pollij & abſynthij
e imponatur : nuclei mali perſici è perſicariæ
tuſi:plantago arefacta,marrubium,centauriũ
s,calamyntha, porrum : veſica ſuo felle plena,
reſiccatur, teritur, & inſpergitur. In ſumma
amarore vermes enecant, & purgant ſordida.
a terũtur,& ita reſperguntur cauo.Ex aliis ſuc-
xprimitur,melli vel aloë concorporatur,& ali- *Ad cancerosa.*
do ſimul omnia coëunt. Eidem rei lixiuium
enit,vrina,linaméta, ieiuni hominis ſaliua tin-
icer,orobus, lupinus, hordeum : vſta,trita &
miſta, vermes extinguunt, maligna ſanant &
onia.In canceroſis cãcri fluuiatilis cinis cũ cad-
Si cadmia deſit, tuthia vulgari crüſtacea, gleba
a vſta tritáque,aut fuligine ex ærariis fornaci-
vti licebit. Meliora hæc omnia ex vino giluo,
,pellucido,leniter adſtringenti,& odoro,diu-
erſata loco ſubdiali & obiecto ſoli,alioqui lu-
ito foco. Irionis ſemen conlæuigatum melli:
octa cũ melle. Mel in tegula torrefit, & ſola-
co imbibitur. Ex virentis oleæ ſurculis ſuccus

exprimitur:malicorium vritur. Semperuiuum,
bilicus veneris, ſolanum,intybū, lactuca, pſylli
omphax,atriplex exuccantur, quod inde expre
fuerit,piſtillo & mortario plūbeis diutiùs circu
Pompholyx. gitur, dum ſit luti craſſitudo. Pompholyx in
Ceruſa è dracontio. plumbea diu verſatur,atque paulatim affuſo ſu
qui conueniat, volutatur. Colocynthis vritur
uis pōpholygi permiſcetur contra maligna &
miculantia. Ceruſæ è dracontio (gerſam ſerpe
riam vocant) ℥.i. calcis viuæ,℥.iij.cum aceto
iunctáque fictili cremātur: puluis expurgat ca
& curat.Fit autem ea ceruſa hoc modo, quæ p
clementer purgat. Radicem verè colligunt, G
nus ſub canicula: Dioſcorides lauat: ſiccatur
bra, aliquot poſt diebus ſecta in taleolas, traii
acu quæ filum ducat, ex quo dependens vmb
domo aſſeruatur.Vſus tempore,trita inſpergit
maligna curat:melli aliquādo, aut (ne acrior ſi
rato cōmiſcetur.Sed vt inde ceruſa fiat,vbi iam
cata, & in farinā trita eſt, vitreo vaſe includit
quo tantum ſit aquæ roſaceæ (quod ῥοδόσταγμα
cant) vt enatet aqua: vas ergo viginti dies perſ
tur, & vt expirat aqua atque combibitur, ita r
refunditur: poſtremò farina illa exiccatur vm
vbi liquorem multum cōbibit, vſui reponitur.
dem modo vmbilici marini, ſales,oſtreorum c
puluiſculus iridis,os ſæpiæ,aliáque generis eiuſ
comparantur,& addita ceruſa lota, gummi, m
gine, crinoſtagmate: bene mūdato lotóque a
anchuſa denique ad fucos mulierum permiſcet
E litharg. & ceruſa. Ad cancroſa ℞.litharg.ʒ.ij.vino giluo, tenui, c
ro,leniter aſtringente vel aceto, ſi quid eſt calli
mergur

guntur, ex eóque quotidie in sole vel igne con-
itur pistillo plumbeo & mortario, idq; diebus
vel pluribus. At quoties tritura reperitur, vinū
etum mutari debet: tantò efficacius pharma-
est, quantò plus liquoris rapuerit. Hîc rursus
æon ad selibram iniicitur, ex quo diu trita li-
gyrus excoquitur puro carbone. Iam nō inqui-
i, cerusæ semūcia inspergitur, mouētur omnia,
dulò commiscentur. Sunt qui cineris ostreorū
adiiciant. Ex eadē materia Ricotia barbaro- *Ricotia.*
conficitur. ℞. lithar. triti & cerusæ ana ℥.ij. ol.
.vel rosaceo concorporātur, &, si lubet, succo *Psωricon Mes.*
taginis vel solani imbuuntur. Psωricon Mesuæ
etur cancris, fistulis, lepræ, scabiei siccæ, putri-
epascitur: superioribus pharmacis acrius est.
.℞. litharg. argenti, calchanti, vel vitrioli ana
rug. ℥.j: teruntur vno die in sole æstiuo ex ace-
errimo, quod paulatim respergi debet: dein-
duntur omnia vase vitreo, & ad quadraginta
sub fimo obruuntur. Διὰ πομφόλυγος medi-
entum est veterū & recentiorum, quod contra
os vsurpari potest. Vrticę semine & foliis vtrís-
ritis, aridis, infriatis Galenus vsus est ad gāgrę- *Facultas quorundam medicamēto-*
& cancros, quia modicè calfaciunt, siccant, di- *rum ad gangrænas & cancros.*
nt; tenuium sunt partium, nec mordent: qualia
grænis & cancris cōueniunt. Sed vbi calor est,
gerante succo qui per se conueniat, temperari
nt. Gangręnę cōpunguntur, scarificātúrque, vt
ressis spiritib⁹ liber anhelitus reddatur: iisdém-
iuuantur remediis, quibus & cancri, & putredi-
Putrida curantur melle scyllitico, cui intritus sit *Putrida quæ curent.*
iisculus ellebori. Aristolochia rotūda extenuat, *Aristolochia.*

putredines ſanat, repurgat ſordida, ad quæ ef
cior eſt, quàm longa. Hyperici ſemen aridum, c
miſtum melli, putridis & iis quæ in multo hu
ſunt, medetur. Eryſimi ſemine ad cancroſa, put
Sabina. gangrænas ſimiliter vtendum eſt. Sabina iiſden
medio eſt, & atra iuuat: verùm tum hæc, tum
acria ſunt, rebelli ac nimiũ contumaci vitio ac
modare melius eſt. Quod genus vlcerum vim a
medicamentorum ſine noxa perferre poteſt. N
cum recenti malo, dolente atque inflammato,
mentiùs agendum eſt. Computreſcebat & hu
Hiſtoria. ſoluebatur medij digiti manus articulus, cui G
nus initio cataplaſmata induxit è farina hord
lixiuio piſta: vicina verò ſurſum verſus tenſa &
lentia inflammato oleo calente fouit. Poſteà
quàm dolor acquieuit, calórq; extinctus eſt, ex
bi farina eodem lixiuio iuncta cataplaſma con
Cõtra putredines articulorum, nervorum, &c. git, atq; is tandem ſanatus eſt. Ita in articulis, &
uoſis partibus, tum etiam aliis quæ putreſcant,
na (vt dolor eſt & calor) commutanda: quæ ſi
prohibet, è lupinis & ciceribus extundi poteſt.
iguntur autem cataplaſmata modò lixiuio, m
oxycrato, & in dolore œnomelite, aliquando et
Vſitata veteribus contra putredines. aceto mulſo vel aceto. Marrubio, ſcordio, cent
minoris cauliculis vti ſolitos veteres cõtra putr
dines Galenus author eſt. Aloë, myrrha, abſynt
apio amaro, melle toſto ferè vſa eſt poſteritas. P
tago rebellia, rheumatica & putrilaginoſa ſana
Tria genera medicamentorum contra putrida. ferè inuenias veterem medicinã triplici gener
mediorum pugnaſſe cõtra putrida. Frigidis eni
aſtringentibus aliquando vſa eſt, vt plantagine
modum calidis, ſed quæ non mordeant, vt vrt

ius ac iam mordentibus, vt Sabina: ac ſingula
ra, ſingulis vlcerum differentiis accommodãda
Initiis enim putredinũ vbi calor & dolor eſt,
da illa conuenient. Vbi inualuit putredo & cõ-
icior eſt, ad acria decurrendũ. In media condi-
e, medium genus vtile eſt: in quo anethi ſemen
ſtum, tritum & inſperſum. Ex officinis ærariis,
oria colligitur, quæ fuſo ære relinquitur, è vino
i quod ex auſtero dulceſcat, diu cõteritur: qua-
lo melli torrefacto permiſcetur, ſingulari re-
io inani, oris & genitalium vitiis, magis etiam
n putredo depaſcitur. Colligi poteſt ea ſcoria,
lùm in primariis illis fuſuris glebæ ærariæ, ſed
unque æs collectaneum iniecto lapide, quem
minarem vocãt, refunditur. Melle myrtino gin-
rum putredines cohibentur. Contra putredi-
& nomas. ℞. aluminis vehementer triti, ℥. ij. ſa-
j. mell. ℥. j. omnia coniuncta cremantur olla:
, tritíſque, ʒ. iij. tritæ ireos immiſcẽtur. Alumen
e vſtum, tritúmque contra eadem mala inſper-
. Aliud. ℞. aloës, myrrh. ana ℥. j. trita iunguntur
o plantag. & abſynth. dum ſit luti craſſitudo.
iolum vritur, diúque ex aceto tritũ circumagi- *Vitriolum.*
hic ſiccatur: ſiccum è vino ſubigitur, rurſus ſic-
r: puluis citra morſum ſiccat, & putredines ad-
t. Eodem modo macerari poſſunt acria metal-
vt ſiccent, nec ita mordeant. Chamæpytis, cu-
i nuces & folia, putrida, flaccida, & atra iuuãt.
eorum, buccinorũ, teſtularum, oſſium, ſæpiæ
ex oxycrato, & aliis cõtra eadem valent. Sunt
dum ea cremantur, quartam partem ſalis immi-
nt. In calore & phlegmone, alterci ſemen albũ

cum dupla farina tosti hordei vel auenæ, vsurp
dum. Atque hinc poterit ex œnomelite, vel oxy
to cataplasma fingi. Arida radix cucumeris agre
fici folia, ellebori fibræ, vnumquódque tritum
melli mistum, iisdem vitiis auxilio est. E radice g
tianæ & enulæ, cerusa factitia, qualis è draco
descripta est, mirificè prodesse potest. Scilla sim
ter cum melle cocta. Cinis è lana succida molli
flaccidis, malignis vlceribus vtilissimè inspergi
atque efficaciter siccat: eodem modo è pilis ani
lium vtilis siccando cinis comparatur. Ad putr
℞. vitrioli vsti, & vt priùs, confecti ℥. j. elaterij &
minis lini torrefacti ana ℥. j. terantur omnia. Isi

Isidori ad nomas, gangrænas, &c.

ri Antiochæi ad gangrænas, nomas veteres, & m
lignas putredines remediũ. ℞. litharg. ℥. ß. ærug
olei veter. vel ricinini ℥. ix. metallica trita cum v
quatuor, & semisse olei clementi foco coquito: v
sato spatha, vel manubriolo ex enulæ radice, cu
meris agrestis & gentianæ, ídque donec viride
hîc in mortarium data omnia volutato: ex qu
cacabum repetita, cũ pari modo olei recoquito
fit melinum pharmacum: tum in pilam reuoc
& circumagito: deinde redditum foco tertiò ex
quito, vt ruffum appareat, & in mortarium red
subigito. Postremò iam quarto coquito cum
oleo, omniáque vt priùs, facito. Andromachi ad

Andromachi ad eadẽ.

dem. Litharg. vnc. ix. calcis viuæ, æris cremati, t
ris, terebinth. aristolochiæ rotundæ, ana ℥. iiij. p
cerę, ammoniaci ana ℥. vj. liquabilia seorsum fu
to: de inde metallica vino tenui & odora tincta
táque immittito: omnia in mortario contundito
fideliter commisceto. In putridis, depascenti

:auiter olentibus, vocato puluere angelico, ar- *In nomis & fœtentibus.*
iico, crudis vitriolis, aliísque id genus vtendum
Ea in tenuissimum pollinem trita, & extremo
illo capta resperguntur, ex quo linamentū sim-
, vel liquore, qui conueniat, madidum, super-
endum. Atque hîc vbi aliis remediis nihil pro-
:is, ferro & igne purgandum est. Efficax me-
mentum Lucij Cathægetæ ad malignas putre-
s & nomas. ℞. sulphuris viui, auripigm. squa-
æris ana drach. 2. æris combusti, drach. dimi-
ı: trita omnia insperguntur: mollius est, si in
e rosaceo adhibetur. Arido vtendum magis in
ore multo: in siccis temperatur rosaceo. Ægi-
:is quoque vti licebit. Atque hæc quidem obi-
.eque tamen præter institutum, contra cācros,
ɡrænas, putredines, nomas, vermes, nigredines,
ad purgādi, siccandíque rationem, atque om-
percuranda vlcera pertinent. Nunc autem ad *Materia purgans.*
liarem materiam veniamus. Repurgant melle
:a linamenta: aridum mel quod melitæis vasis
:sit: mel rosaceum, quod etiam reprimit & ca-
m attemperat. Sacchari eadem ferè vis est: te-
nth. cum melle & rosaceo pari mēsura. Eadem
butyro, neruis vtilis est. Iris serpentibus vlceri-
& sorde plenis, gentianæ radix & enulæ. Mar-
j succus & fœniculi cōditus melle, mucago fœ-
ræci tincta rhodomelite, oculorū vlceribus ido-
sunt. Melissophyllon marrubio imbecillius est.
go tosta, lotáque, æris squama, ac ferè reliqua
allica, similiter cōparata citra morsum siccant, *Metallica.*
dam etiam detergent: æs, stibiū, antimonium
ant, ad hæc, chalcitis, misy, sori, quæ ad vitrioli

Caprillum stercus.

& cuperosæ genera referunt. Caprillum sterc
ustum & è vino pistum desperata sanat. Tro
è calce maligna iuuant: calx viua trita quad
melli commiscetur: ex quo fingũtur orbiculi,
figulino ordine collocati, & in fornacem dati
cremantur. Inde puluisculus inspergitur, qui
clementior fuerit, si vino vel aceto eluatur, v
morsum tergeat, & siccet. Eadem arte mult
stillos conficias, è calce, melle & metallicis. C
niis, hoc est valde malignis, aliquando satisfa
cicer, orobus, faba, hordeum, auena, fresa om
melli infriata, vel per se respersa cauis. Eadem
norum vis est, qui in cinerem, molli igne vsti,
gna vlcera tibiarum purgant, implẽt, cicatrice
dunt. Ad eadem valent radix asphodeli, ari, &
ostreorum testæ & volumina cochlearum. V
tur omnia figulari clausa, deinde etiam lau
vino, siquidem acrimonia deterenda est. P
aridum rebellia sanat. At hoc scabiem expur

Contra scabiem & maligna.

maligna curat. Ellebori albi vnc.1. litharg. sesc
cia: litharg. in olei vnc. 4. & aceti vnc.2. coq
dum non inquinet: subductis igni, elleborus
latim inspergitur, commouentur spatha, & s
permiscentur. Ligustri nostri & minoris pla
nis folia affuso omphacio teruntur, aspergunt
le, succus exprimitur ad maligna colis vlcera
vbi quæ mordeant partibus adhibentur, quæ
matæ celeriter putrescant, purgato corpore &
no vicinia repellẽtibus obstipãda est. Erinacij
amygdala, stœchas, anagallis, aristolochiæ r
gentianæ, enulæ, cyperi, vrticæ semen, & irioni
midiorib. vlceribus, cãcrosis, putrilaginosis, gã

uore tinctis, mirificè prosunt. Radix dipsaci in
rem crematur, aut in vino ad melliginē coqui-
Solani radix excorticatur, siccatur cortex, can-
,& nomis auxilio est. Cōtra eadē, succo & trita
ba vtimur, multò magis vbi calor est. Minium *Minium.*
d è sulphure & hydrargyro nostro fit, depascē-
urgare potest, nisi vstura & lotura maceretur:
nim clementius futurum est, vt quod è sola ce-
vsta cōparatur, vel plumbi gleba sterili, quód-
veluti arena in venis argentariis colligitur, aut
atur è syrico. Cerusa trita cribro traducitur, &
ictili patella coquitur syncero igne, donec ru-
t, & sandicis colorem trahat: ídque alij sandara-
m, alij sandicem vocant. Quidam etiam syricō. *Sandaracha.*
qui sandaracham, ex hac & rubrica sandicem fin- *Sandix.*
t. Ex sandice & synopide syricon, omniáque sic- *Syricon.*
do conueniunt. Ad diuturna & malefica vlcera *Ad vlcera*
arum, vbi siccandum atque digerendum. San- *tibiarum.*
is lib. 1. olei dulcis lib. 2. coquantur lento igne,
n non inquinent. At si qua sordes, ea detergen-
riùs est. Ad cancrosa & malefica, cerusæ è dra-
tio, vel radicis dracōtij, vt priùs comparatæ ℥. 3.
is viuæ ℥. 1. cum aceto fingantur magdaliæ, quæ
lla concrementur, vt inde puluis inspergi possit.
ilicis radicibus quæ tergeant, & leuiter astrin-
t, cum melle medicamentum fit conueniens iis-
n vlceribus. Quæ ex ærugine parātur cruda, vsta,
a, vsu frequentissima sunt, qualia Ægyptiaca: *Ægyptiaca*
in purgando cruda ferè ærugine vtendum erit, *ærugo.*
ltò magis si valde sordida, si putrilaginosa, si
ligna vlcera curanda sunt. Quòd si non adeò
ue vitium est, vsta quidem licebit vti, aut tātùm

lota: vsta verò & elota implendo cauo atque gl
nando magis idonea est. Temperatur cerato, o
plo, decuplo, duodecuplo, & aliquando terebin
na permiscetur, quæ vt ad æruginem, similiter c
to habet octupla, decupla, duodecupla. Quáq
ea ratio variè commutari potest, vt sunt vlce
corpora. Ceræ terebinth. ana ℥.1. olei ℥.4. liqu
ctis adde æruginis ʒ. 1. 2. 3. Quantò plus rece
æruginis, tātò acrius pharmacū futurum est. A
terebinth. ℔.2. ceræ ℔.1. rosacei ℥.3. aut. 4. fusis
miscentur æruginis ℥.2. vel tres, vt magis sicc
que detergeat. Ac iam detersa sorde, quum iam
generanda caro, vel glutinandum vlcus est, mi
tur ærugo, vel cerati & terebinthinæ modus i
gebitur. Atque omnino medicamētis quæ ex
gine & acribus metallicis conficias, vis obtund
test, si cerato aliísque id genus temperentur, fi
mentur, lauentur, si denique diutiùs excoquan
vsturæ ratio ex Dioscoride, & aliis petenda est
eodem loturæ formula explicatur, Lauantur
vt impleas & glutines: aceto, vt tenues, pene
repellas. Cruda meliùs expurgant: vsta tenu
sunt, magísque discutiunt: lota omnino clemē
ra: vsta, lotáque præstantissima sunt, vt sicces
dem, nec mordeas. Si lauatur aqua, ea sit pluui
æstiua, vel quæ tonante cœlo defluat. Ærugo su
tis igne aliis inspergitur, vt viride & acrius pha
cum relinquatur. Circa initia indita, gilua faci
dichroma colore ambigua. Diutius cocta æru
etiam redduntur ruffa, minúsque acria medica
ta: mitiora quoque, si diutiùs lotura repetatu
multum vini ærugo combibat. Litas Græci fer

Nota de metallicis.

Lita.

ınt medicaméta,ex ceræ & terebinthinæ æquis
ibus, æruginis octaua parte, decima, duodeci-
ſub duplo thure, ad modum æruginis, & ali-
ndo oleo addito ſeſquialtera ratione ad ærugi-
ı. Ceræ, terebinthinæ ana ℥.1.æruginis ʒ.2.thu-
ʒ. dimidium, olei ſeſquidrach. ſed ferè oleum
citur, cum ſine thure & aceto conficitur phar-
um. Aceti verò vſus eſt, vt ex eo ærugo diutius
ẹtur. Maleficis cõuenit,æruginis ℥.1.ſquammæ
℥.2.aceti ℥.8.mell.℥.2.metallica in ſole tandiu
ntur ex aceto, dum hoc conſumptum ſit: mel
citur,coquuntur omnia dum ruffeſcat pharma-
ı. Clementer purgat ex mellis & terebinth.pari
dere:paulò efficacius,addita ærugine priore ra-
ıe. Maligna iuuat. litharg.lib.1.coquitur in aceti
ı.olei veteris lib.2.iam inſpiſſatis,adde ærug.℥.
ɔquantur omnia dum ruffum colorem trahant.
rheumaticis & humidioribus mel.lib.1.aceti ſe-
a,æruginis ℥.1. aluminis ſemuncia, coquuntur
qua:poſtremum alumen immittitur,tandiu per-
tuntur dum ruffeſcant. Atque omninò in his
dus ſit æruginis, vt ne mordeant. Multa alia vi-
ia & gilua ex ærugine lib.2. de cõpoſitione me-
amentorum κατὰ γένη. Ægyptiaca recentiorum *Ægyptiaca recentiorum.*
ltis emplaſtris veterum ex ærugine reſpondent.
guentum de melle, aut Ægyptiacum magnum
ſuæ,vlceribus malignis, putrilaginoſis, cunicu-
is cõuenit. Sed hæc præſcriptis modis macerata
ıgine,moderari licet. Cera viridis,arida & infria-
aut (ſi res poſtulat) ſoluta roſaceo deterget. Æ-
ptiaca,aloë,myrrha, vſto alumine, radicibus ari-
lochiæ, gentianæ, enulæ, & aliis id genus aridis

tritis cōſperguntur: ſiccantur in tegula,puluis i
muccoſas carnes putridas, præhumidas corrigi
Papauer cornutum. teſtulas oſſium elicit. Papaueris cornuti folia,&
res admodum ſordida vlcera & rebellia iuuant
his,vt aliis omnibus quæ valde tergeant, abſti
dum in molli corpore,nec ita ſordido vlcere:ſi
tur illa,& inſpergũtur. Archigenes inſperſis pul
culis, floccum è diuulſo filo, imbutum frigida
Aſclepiadis. ſubauſtero vino ſuperponebat. Squamæ, ærug
ana ℥.1.ceræ ℥.6.larignæ aut terebinth.liquidæ
quuncia:in minùs malignis, dimidio minuēda
tallica. In tumentibus vlcerum labris reſinæ lo
œſypus,medulla cerui vel vituli permiſcēda:m
camentum in platyſmate totum vlcus compreh
dat:vicinæ partes parygro recenti, vel alio medi
mento,quod phlegmonem arceat,muniantur:
Ratio conficiēdi catbartica ex ærugine & metallicis. tio quoque die reſoluitur platyſma. Ex ærugin
cremato ære medicamenta conficiuntur ad m
gna:concorporantur illa modò cera pingui, m
cerato myrteo vel roſaceo, atque par metallor
modus eſt.Ceratum paulò vincat metallica, qu
aliquādo quoque larignam, vel terebinthinam
beat ſubdupla ratione ad ceram, & alumē ſubq
druplum ad metallica.Aerurg.æris cremati ana
aluminis ſemuncia, ceræ ſequuncia:terebinth.
olei myrtei ſemũcia. Plura generis eiuſdem qua
E farinis. de compoſitione pharm. κτ᾽ γένη. E farinis hor
fabarum,cicerum,orobi, lupinorum,melle & te
binth.concorporatis,ſordes extergebis. Farinæ
ſucci apij, abſynthij, marubij & ſimiliũ, vnius
mel. ℥. 9. ad iuſtum corpus decoquantur. Al. H
deacea in duabus partibus aquæ,vna mellis roſ

oquitur:purgat, lenit,calorem temperat. Fari-
n memoratis ſuccis coctæ,contra cancros & fi-
s valent, in laboribus neruorum terebinthina
modè permiſcetur: myrrha & aloë in putredi-
uæque contra putria deſcripta ſunt. In calore,
deacea & ſabacea præferri debet. In aliis è fœ-
ræco, ciceribus, orobis & lupinis melior eſt. A-
iſſimum neruis quod ſequitur. ℞. reſinæ, mell. *Amiciſſ. neruis.*
binth. ana ℔. myrrhæ, ſarcocollæ, farinæ fœ-
r. & ſeminis lini ana ℥. 1. ireos ſemunc. Aliud
d in pure craſſiori vſurpandum eſt. Galbani, *In pure craſſo.*
noniaci,reſinæ,terebinth.ſepi taurini,ceræ, olei
ris ana part. æqual. in aceto merſa, paulatim
lantur igne. Aliud quod purgat, ſiccat, fiſtulas *Puluis Octauij.*
it & glutinat. ℞.iris florentinæ ℥. 5. farinæ oro-
el cicerum ℥. 3. mannæ, thuris, calcis viuæ ana
ariſtoloch. ℥. 3. & ſemiſſ.fiat puluis: in fiſtulas
lo facto immitti poteſt: alioqui in liquida me-
menta quæ fiſtulis conueniant,reſpergitur. Vi-
ex herbis vetera vlcera repurgat, excreſcentem
nem reprimit & cicatricem ducit. Chelidoniæ, *Viride ex herbis.*
taginis,ſcabioſæ,lybiſtici,vrticæ,ormini ſylue-
,ana M.1.côquaſſata ſeptem diebus in oleo ma-
ntur, in eodem cocta exprimantur: expreſſo
o,adde ceræ ℥.3.terebinth.℥.6.reſinæ ℥. 1.ſimul
liant dum fiat corpus. Subductis igne adde ſar-
ollæ,aloës ana ℥.1.ariſtolochiæ longæ, æruginis
ſemunc.aluminis ℥. 6. ſed iniquius pondus eſt:
vnguentum. Vnguentũ apoſtolorũ ferè reſpõ-
veteri antiquorum: qui hoc vſi ſunt attrahẽdo,
lliendo, glutinando, & contra ferarum morſus:
od quia variè deſcribunt, ex Aëtio vertimus

thure addito,& myrrha, vnde clementius futu eſt.℞.litharg.℥.25.ammoniaci ℥.9.Colopho.℥ æruginis, galbani ana ℥.2. bdellij, opopanacis ℥.3.ariſtoloch.thuris maſcul. ana ℥. 6. myrrh. ceræ,ol.ana ℔.2.Lithargyrus oleo coquitur,m ebullitione inditur ærugo(recentiores decocti fine, vt meliùs purget) vbi non inquinant, C phonia inſpergitur:ſummotis igne, reliqua ex to trita immittuntur:poſtremò verſantur in mo rio,& permiſcentur.Noſtri terebinthinã addun maiorem modum æruginis : ideóque purgand ficacius eſt. Al. Mellis cocti lib. 1.thuris ſemun myrrh.ʒ.2.efficacius è crudo melle,additíſque ginis & reſinæ ana ʒ.1.Plura primo, ſecundo, q to,& quinto,de compoſitione pharm. κτ̀ γένη cimoquarto & decimoquinto Aëtij.

Prouidendum autem,vt ne malè purgatum v coëat.Hippocrates cuneolos è ſpongia aut plun ori fiſtulæ inducebat:noſtri & ſpongiam & gen nam & Syphones,vel tubulos, quas cannulas pellant.Ac liquabilia quæ τηκτὰ vocant cunic ſis vlceribus & fiſtulis iniiciuntur, penna veſica ligata, vt Hipp. vel cornea fiſtula veſicæ iuncta Gal.Noſtri meliùs fiſtulis quas ſyringas vocant: teres oriculariis clyſteriis, aut veſicæ loco, ſacc coriaceis vſi ſunt.Arida verò ξήρια dicta cornic inſpirabant, aut illitis penicillis lentore aliquo ſpergebant,penicillos autem è filo contexebant, gebant è ſcirpo. Noſtri è plumbo fiſtulas confl illinunt vnguinoſis auxiliis,candelas cereas imr tunt, aut has miſtis Ægyptiacis, cera viridi & conficiunt.

De Sarcoticis. CAP. 3

Vod iam purum, quódque ἀϖρίςαπον vlcus
eſt,carne impleri debet. Ac tale quidem eſt,
d ſordibus purgatum, modicè ſiccatum, ſine
ımate, dolore, phlegmone, callo, intemperie
ſtitutum eſt. In ſumma cui nihil accidit, quò
ùs impleri poſſit. Hîc ergo carnem regenera-
Sed hoc naturæ opus eſt, quæ carnem è ſan-
ıe conficit. Oportet ergo tantum talémque ſan-
ıem naturæ ſuffici, vt inde carnem procreet: in-
ıenda vitæ lex, cibi boni ſucci, vitatis acribus:
, venatio, ſuilla elixa dari poteſt. Vinum in do-
e & phlegmone alienum eſt, datum alioqui mo-
è, nec ita vetus, vt iam acre ſit, aliquãdo prodeſt.
iquum verò ſarcoticis medicamentis perfici de- *Sarcoticorũ*
. Quæ reuera ſarcotica ſunt, iuſtam materiam *natura.*
uræ comparant, modicè detergent, ſiccant pri-
gradu: vel ita vt ne nimis calefaciant. Nam quæ
ıementiùs extergeant & ſiccent, primùm qui-
n ac per ſe, rhyptica & cathartica appellentur:
nde verò ac ſecundariò ſarcotica: & colletica
i poſſint. Quin & cephalica ſarcotica quædam *Cephalica.*
ıt, ſed paulò acriora, quàm vt reuera in ſarcoticis
uantur, niſi vim ſiccandi emolliàs, & acrimo-
m hebetes: vt eorum quæ purgant, aſperitatem
ias. Sic enim carnem regenerent. Itaque ceratis, *Modus cera-*
o, & ſimilibus temperentur. Ac cerata dupla, tri- *ti ad rhypti-*
vel quadrupla ſunto, vt molle, durúmque cor- *ca & cepha-*
s, & medicamentum læne, vel aſperum, acre vel *lica.*
ɔderatum eſt. Quale fuerit ſi ægyptiacorum vn- *Materia ce-*
m, duabus, tribus, aut quatuor vnciis cerati per- *ratorum.*
ſceas. Cerata fiant è myrteo, ſi adſtringendum:

omphacino, si etiam refrigerandū : rosaceo, si
ter hæc concoquendum & repellendum : q
quam his omnibus communis quædam virtu
Mastichino,lentiscino,terebinthino, vbi lenite
lefaciendum,molliendum,& contrahendū. Q
si parte aliqua durum,crudum , nec ita clemen
cus est,loco cerati simplicis,vteris eo, quod qui
sinam capit ῥητινόκηρον appellant. Derasa qu
Axungia rotarum. rotis axungia,temperādis eiusmodi catharticis
nea est.Mollit,siccat,digerit,& leuiter astringit
centia est vocare sarcotica , quæcúnque repel
temperant,molliunt, intēperiem corrigunt,ac
uiter summouent omnia , quæ à generanda c
naturam intercludant. Qua in re vitanda sunt,
plurimum astringunt,& acrimonia mordicant
frugi humiditatem partium, & materiam c
ebibunt:acria corrodunt,& aucta sorde vlcera
Delectus materiæ. plificant : vtráque verò exasperant. Seligenda
teria,quæ naturæ corporum,& partium conue
Nam si quid Dionis vlcus impleat, non stati
Socratem iuuare potest : nec quod in glande
nem instaurat, & præputium protinus incarn
Finge Socratem cui femur vlceratum sit:thure
qui sarcotico putredinem gignes: aristolochiæ
Thus & aristolochia. uere carnem restitues. Aristolochia enim car
regenerat, vbi thus sordes commouet. Ac ri
Consilium à natura partium. Dion sit paulò humidior temperatis : huic thu
modū,aristolochia inutilis est. Thus quod in
ne carnem gignit, in humidiore vel ficciore
tale efficiat. Atque omnino in siccioribus corp
bus & partibus, magis siccantia : in humidior
quæ siccent quidem,sed minùs, vtilia sunt:ideo

æputio, & toti pelli quæ colem induit, ſiccio-
eni carneo & glandi minùs ſiccantia conue-
t. Ad hæc carni quæ minùs ſiccent: oculo mi-
quàm nari, huic quàm auri. Oculos incarnant, *Oculis incarnandis.*
còlla, quæ maceratur aliquando in aqua ro-
, lacte, rubi ſucco, & aliis, thus, manna, cortex
is, aloë, myrrha, gummi arabicum, tragacãtha,
is interim metallicis, quæ citra morſum ſiccant
idem copioſior humor affluit) pompholyge,
ſa, terra ſigillata, plumbo vſto, ſpodio, antiſpo-
acrium etiam momento, vbi in multa ſorde
s eſt. Sed hæc elota priùs, meliora ſunt. Auribus *Auribus.*
llica magis ſiccantia, nec aliis temperata car-
regenerant. Adhæc paſtilli qui plurimùm ſic-
, Andronis, Polyidæ, Paſionis. Scoria ferri plu- *Scoria ferri.*
s diebus in ſole teritur, ac ſubinde intingitur
o, quod acerrimum eſſe oportet, aut certè vino.
ita cõparatam, & in latere torrefactam, ſæpiùs
nt, lauant, aceto imbuunt, ſiccant, & in polli-
tenuiſſimum cõminuunt. Atque hoc medica-
to vtendum erit in veteratis vlceribus, in duris
oribus, vbi lenioribus nihil profeceris. Quæ
aria efficaciora ſunt, incarnandis auribus qua-
iora vſurpentur. In narium vlceribus, non tam *In naribus.*
quàm plumbi recremento vti conueniet. Ad-
lithargyro, ceruſa, vino auſtero, oleo myrteo,
, punicorum ſucco miſto interim malicorio
lumine. Qualia ſunt recrementi plumbi, vini
tis, olei myrtei, ana ℥. 2. recrementum in polli-
terito, & affuſo vino diu verſato: tum myrteo
cto omnia conquaſſato, circumagito, figulino
udito, coquito, dum ſit luti craſſitudo: in vaſe

plumbeo ad vſum reponito : hoc etiam auriũ v
ribus accommodatur. Eadem ratione metallica
ta, liquidis permiſcebis : & ſi ſiccandum magis
ſas, melicoriũ, alumen ex vino tritum adiicies. C
terùm vlcera narium, paſtillis illis, Andronico, a
que generis eiuſdem ſemper curari Galenus aut
eſt. Verùm à lenioribus auxiliis ad hæc tranſe
dum erit. Soluuntur vino modò dulci (ſiquid
dolor eſt, aut aliquid crudi reliquum ſit) modò
ſtero, quod reprimit: aliquando veteri, vt ſiccet
gis: nonnunquam aliis : aceto etiam modò vino
modò acri & vetuſto. Atque hi paſtilli capite
hæmorrhagia deſcribentur. Roſæ detractis vng
bus omphacino triplo infunduntur, quadragi
diebus inſolãtur, oleum cauis vlceribus accom
datiſſimum eſt. Vlceribus pudendi, quæ humidi
ſunt, anethum vſtum inſpergitur, cucurbita ſi
lota pompholyx, eiúſq; cinis, lapis hæmatites, p
cortex, plumbũ vſtum lotum, cadmia ſimiliter
Antiſpodia. parata, ſpodium, antiſpodia : quę conficias ex o
ſtri floribus & foliis, ebore, cornu cerui dacty
rum nucleis, moris immaturis, buccinorum ca
teſtudinum & oſtreorum domiciliis, taurino gl
no, aliiſque plurimis : quorum quæ ſolidiora ſi
noua cremantur olla, molli carbone, dum figul
percoctum ſit : quæ verò molliora, exareſcun
ſole : teruntur omnia, & ſi quid acrimoniæ reti
lauantur vino & roſacea aqua, vt citra morſum
cent, impleántque: hæc autem ocularibus ſarco
In pudendis & partibus quæ facilè ſentiunt. commodè aſcribentur. Præter hæc tum pudend
tum partibus omnibus quæ vegetiùs ſentiant, id
nea ſunt, amylum, ceruſa ſæpiùs elota. His aut

conuenien

enienter miscebitur aliquid thuris, mannæ, cis thuris, aloës, sarcocollæ, myrrhæ, cerusæ tiæ: aloë sicca, & mannæ portiuncula, non ita ida vlcera genitaliũ incarnantur. Quòd si can- metu est, solani succum, semperuiui, plantagi- similium, pistillo plumbeo & mortario diu bis, in eóque medicamentum accõmodatum orporabis: aut in oleo, quod vi ignis exprimũt mbo. Eadem quoque remediorum ratio in & partibus quæ facilè putrescãt, seruari debet. escunt facilè & nomis occupantur extremæ oris partes, quibus infirmus calor est, quíque iter extinguitur: cauæ, vt quæ recrementis fa- mpleantur, atque omninò calidæ & humidæ, posítæ, vt parum commodè perflentur. At- omninò naturæ partium coniungere oportet, d sinus vel humidior & sordidior: vel purior cior est: vt si consentiant, quia & pars humida midum vlcus est, ad vtrúnque remedia accõ- les. Quæ si contraria indicãt, pars natura sicca, uum quod supra modum humectum, est ita perãda ratio, vt quum alterum iuues, alteri non eas. Natura partis similia: vlcus ferè contraria derat. In diuturnis, rheumaticis, quæque æger- carnem recipiant, sarcoticis aridis opus est, citra morsum siccet, qualia proximè descripta , quibus cauitas confertim implenda est. Ea- fistulis inspirantur, ex quo in vetere axungia, erosa rotis, Ostreorum cinis, labris, vlceris & parte callus est, imponitur. Omnia ergò rame- suis finibus distinguenda, & naturæ partium rúmque accommodãda sunt. Languidius sar-

In diuturnis & rheumaticis.

In fistulis.

Languidius & efficacius sarcoticon.

coticon vel ſaniem aceruat, vel mollem carn
flaccidámque gignit. Efficaciore cauum exarc
vel calloſum germen enaſcitur, ſæpè etiam ex
tur dolor,vlcúſque grauiter arroditur. Quæ in
tur vlceribus, leuia ſint,& contactu ſuauia (εὐ
ςερα Græci vocant) ne aſperitate dolorem cr
Ex quo terebinthina ceræ,& hæc terebinthinæ
commiſcetur. Friabilis materia in tenuiſſimũ p
nem reſoluitur:& cum aliis lenta & emplaſtic
perantur,vt aliorum aſpredinẽ delineant. Coq
tur multa vt liqueſcant, & viſcidam naturam
hant: viſantur ſedulò, ne in grumos coëant. C
rùm aliud genus varium, quod multa ſimul p
cit, & ad multas corporum naturas deformari
teſt, ſæpè vſui eſt: quia videlicet eo celerius ma
percuretur,& vnum pluribus mederi poſſit. Ac
tè perferri debet, quum multiplex vlceris qu
eſt,quia rheumaticon,dolens,calloſum. Quóc
volumus,ſubiecto exemplo intelliges, ídque in
reliquorum medicamẽtorum ſemel expoſitum
Glutinat,ſiccat, deterget & carne implet. Stro
næ ℥.3. ceræ ℥.1.æruginis raſæ ſemunc. thuris
aceti quod ſufficit. æruginem pluribus diebus
to conteres,thus vno die:atque ita liquatis aliis
miſcebis. Gangrænis, nomis, putrilagini conu
Exercitatio in acuendo, vel hebetando pharmaco. Fiet clemẽtius ſtrobilina priùs molliore facta è
ſaceo,vel terebinthina ſtrobilinæ loco miſta. Q
ſi terebinthina careas (quod ferè fit) larigna,
pro terebinthina ſupponitur, & omnino ei ſin
eſt,vtẽdum erit, quam ad omnia valere,ad qua
Duplex larigna. rebinthina,ſcripſit Aëtius. Alia larignæ differe
cætera quidem terebinthinæ ſimilis,ſed guſtu n

ır, ſenſu acrior, & odore grauior eſt. Mitius
ue fuerit cerato addito, cera lota,diutiùs trita
ine,aceto non ita forti, ſed vinoſo : poſtremò
ginem minuas, hac arte clementiùs factum
ıat. Mediocre fit, nimiùm neque acre, ne què
idũ,non ita diu trita ærugine,& medio modo
ı,vt didrachmi vel drachmarũ trium pondere:
ĩ iecta aut abietina,qualis eſt vulgaris terebin-
ı,iam craſſior,natura lenta,colore ruffo : tena-
ſimul & minùs acre ad modum æruginis im-
thure. Vbi ſiccandum magis,drachmas duas
rgyri, aut ſquamæ (ſiquidem cõtumax vitium
diicies.Squama vratur priùs,& in cinerẽ trita,
vel aceto eluatur.Atq; hæc metallica tum ma-
vſui ſunt, quum flacceſcunt carnes, & humi-
vlcus eſt. Oleum verò adhibeatur (ſiquidem
t opus) melinum,aut myrteum:in calore,roſa-
ı præſtãtius eſt. Quòd ſi parum procedit caro,
ılochiã,aut aliquid è ſarcoticis iniicies : in du-
medulla cerui & vituli, adeps vituli, gallinæ,
ris, colliquanda ſunt. Quæ ſi leuiꝰs efficiunt,
ſinam liquidam, non acrem : poſteà etiam ad
anum & ammoniacum decurrendum erit.Par-
quoque aluminis infriabis in rheumaticis, vel
num quod mollit,lenit, repercutit: maſtichen,
ıcollam,aloën.Atque hæc repellit,terget,dige-
carnem gignit.Sic ergo πολύχρηςον tempera-
quod ad multa vitia ſemel transformes. Variis *Ladanum.*
ıoribus adhibeas, eóq; ſemper carnem regene- *Ex natura vlcerum.*
am verò conſtare puto in ſimplici vlcere quod
ίςατον dicebamus, vtendum eſſe eo genere ſar-
corum, quæ ſuauiter implent, nihilque mor-

dent. In malignis, despascentibus, putrilaginosis
acria decurritur. Sed ita, vt ratio aliqua partium
beatur, iustóque modo ceratis, rosaceo, & aliis t
peretur. Quod inter vtrúnque vitium ambigit,
diis auxiliis curari debet. Atque omninò proui
dum, ne moueatur dolor, atque inde inflamma
tum ne qua sit intemperies vlceris, aut partium,
hoc ambiunt. Etenim natura partis instaura
priùs est, quàm renutrias. Quæ metallica adhib
tur, cruda messoribus, nautis, fossoribus, atque c
nino callosis corporibus: eadem vsta & è vino
Particularis materia. pueris, mulieribus, eunuchis comparētur. Quæ
tùm vsta femori inferuntur, ea vsta sæpiúsque
inspergantur coli. In pudendi vlceribus præstan
Margaritæ. simus est margaritarum cinis. Corallo similiter
Corallus. licebis: crystallum laudant in oris vlceribus & c
Aloë. cris. In clementibus auxiliis aloë est. Amylum
Amylum. se tritum & respersum genitalia implet, & cica
Fuligo. ce tegit. In tenera natura lauatur aqua polygo
solani, plantaginis: nec absimilis habetur cura v
rata sede, ore, partibus extremis. Fuligo thuris, te
binthinæ, myrrhæ, admodum siccare potest: è
race & pice liquida efficacior est. Suauior qua
butyro & œsypo effumat. Lauari debet quæ
Manna. acrior. Manna repellit, & ad multa vtilior thure
Pix & resina. Colophonia pix, resina præsertim sicca, humid
ribus corporibus conueniunt. Colophonia mo
Colophonia. per se, modò cum thuris polline vel manna, vlc
Caries lignorum. genitalium personat. Caries lignorum expurg
implétque humida. In vlmo præcipuè, quercu
adstringente ligno colligenda est. Per se inspe
tur, & aliquando adhibetur in cerato. Cortex ra

ipparis eadem poteſt: & cum carie cõtra Chi-
a & maligna permiſcetur. Farina toſti hordei
enugræci humecta iuuat: torretur in tegula.
olochia, gentiana, enula, & ſimilia detergent, *Ariſtologia.*
cunt, attrahunt, & carne replent: ſed hæc pau-
riora ſunt, quæque duriori corpori & humi-
i vlceri conueniant. Aqua roſacea vel vino ma-
a aliquantulùm miteſcunt, cerato quoque re-
i poſſunt. Pumex crematur carbone puro, vi-
nmergitur, ſiccatur vmbra: per ſe & cum ſexta
ıuris parte Chironia iuuat. Chironiis longè
mum medicamentum eſt plumbum vſtum &
um. Plumbi ſcoria ſimiliter comparata, vtrá- *Plumbum.*
cancros & putrilagines mirabiliter adiuuant.
llant oleum è plumbo Chimicorũ arte, quod
idem vtiliter adhibetur. In acri ſanie acria ſuſ-
a ſunt. Sed hæc partim vſtura, partim lotura
ındi, & cerato capta, vel roſaceo leniri poſ-
. Ac cerato quidem, ſi expoſitum, nec ita cauum
s eſt: in cuniculoſo diluuntur roſaceo. Liqui-
a pharmaca in ſuperficiem data diffluunt, &
linamenta arida relinquuntur. Craſſa verò at-
corpulenta altiorem ſinum non ſubeunt, niſi
antur, & in pyulcis, colliriis, corniculis oris am-
ris infundantur. Metallica acria ſunt, ſquama *Metallica.*
, & ſtomatis (chalybem vocant) chalcitis, cal-
ntum, quibus non niſi parcè vtendum eſt, &
d antè dictum eſt, vſtis ferè, lotis, & leniori ge-
pharmacorum temperatis. Lauantur pluuia,
uæritur aſtrictio, alioqui puteali, fluuiali vel
tana. In fiſtulis & calloſis vlceribus, aceto, vrina,
ıio, vino alioqui giluo & ſubauſtero: multò

magis si vel caro, vel cicatrix creanda est. Sed a
bus paulatim assuefacere oportet. Cōsuetudo e
efficiet, vt ferat pars ea, quibus initio grauiter
tabatur. Cremantur metallica, vbi acrimonia
tuitur, olla cruda tecta operculo quod vel corn
lo, vel multis foraminibus pateat, quáq; acrio
por exhalet. Vsta verò extinguere oportet la
butyro, melle, vino, herbarum succis, vnde vim
uenientem imbibant. Ex quo lotura quicquid a
moniæ reliquũ est, exteri debet. Lithargyrus e

Lythargyrus. sarcoticis imbecillior est, quia non ita siccat, te
adstringit: acrioribus mista iuuare potest. Æ

Ærugo. acrior est, quàm vt carnem gignat: oleum so
colligit: cera idem efficit; tria hæc mista carne
generãt, celeriùs etiam si quid sarcotici ammisc
Quale est. ℞. cerati rosacei ℔. i. æruginis ℥. i. A
medicamentis ex ærugine superiori capite sati
ctum arbitror, explicatúmque, qua arte cathai
deformes. Vt fiant sarcotica, retundẽda acrimo
lenienda eorum quæ tergant asperitas, lenis ad
genda adstrictio, vt carnem regeneres: de qu
abundè eo capite dictum est. Quòd si in hist

Animaduerte. veterum medicamenta reperias, quæ carnem r
nerent, capiant tamen acria & aspera, qualia
valde tergent, quæque vel austera sunt, vel ace
recognoscere oportet ea ipsa non omni vlceri
scripta, sed ei quod sordidum sit & contumax
que humore diffluat. In quo acrimoniam retu
& asperitatem sorde multa & sanie deliniri co
git, non aliter quàm illa ceratis & oleis molliri
lent. Atq; omninò separandũ genus hoc phar
corũ ab altero quod pura impleat. Eadẽ ration

ratis oculis, multum lachrymantibus & ſordi-
paulò acriora ſarcotica imperamus: quia intel-
mus ſorde & lachrymis vim pharmacorum di-
In genere æruginis, factitia eſt chryſocolla ex
a pueri impubis. Verſatur hæc in mortario, pi-
que æneo, quæ è molli ære & cupro conflata
ſal puriſſimus vehementer tritus, aut nitrũ con-
itur vrinę. Similiter ex ærugine Cypria, vel
è cupro deraſeris, diutiſſimè tritâ, circũacta in-
mortario, piſtillo & vrina. Borax aurificũ ni- *Borax.*
candore, quódque capiſtrum vocãt, eodem mo-
eritur, & in mortario cum vrina circumagitur:
de omnia tinguntur glaſto, aut eo puluere gla-
ui iam è Narbonẽſi Gallia marſupiis importa-
is emitur magno: cõmuni nomine cum cocco
nico paſtellũ vocant: inficítque, colore purpu-
ad violã inclinante. Sic intinctus Borax cęruleo
ndet, aut ſi plus glaſti combibit, purpureo. Eſt &
lex barbaro nomine, ex aluminis, ſalis ana parte *Vſtolex.*
, aceti acerrimi partibus duabus tritis vt prius,
n ceruleum colorem trahant. Alij aceti loco, vri-
lla vti malũt, à qua nõ longè abeſt Scolœcia ę- *Ærugo ſcolœcia.*
o veterum, maximè Dioſc. hæc omnia acri ſunt
ura, eodẽ modo vſurpanda, quo ærugo & acria
allica cremẽtur, eluũtur, tẽperantur aliis. Quod
uitur, anodynõ eſt, ſiſtit, incarnat, phagedænicis, *Ad phagedænas tibiarũ.*
entibus, cãceroſis, tibiarum vlceribus medetur.
itharg. ℥. vj. olei myrtei, & ſucci hyoſcyami ana
1. coquãtur omnia expirante ſucco, dum ſit mel-
craſſitudo. Seorſum autem coquito, ceruſæ lib. ß.
olei roſacei & ſucci plãtag. ána lib. ſemiſſ. ita co-
metallica miſceãtur, leniter coquãtur, verſentur

ſpatha: poſtremò ſummotis igne, inſperge maſt
lib. ſemiſſ. vniantur probè, & plūbea pyxide re
nantur. Ad eadē vlcera tibiarum, litharg. lib. ß.
tiliſſimè teratur, verſetur affuſo vino, ſucco pla
ginis, vel alio liquore, qui per ſe conueniat: ex
coquito cum ol. roſacei, adipis caprilli ana lib. ß
ctis ad iuſtum corpus addes maſtiches libr. ſe
ſubductis igne, & leuiter refrigeratis, vitellos q
Theriaca. que ouorū immiſcebis. Theriaca efficaciſſimè p
gat, incarnat, cicatricem ducit. In ſarcoticis cen
tur cephalica, quæ primùm quidē caluariæ me
tur, deinde reliqua oſſa carne contegunt, poſtre
duras carnes reſtituunt. Duorū ferè ſunt gener
Alia enim κεφαλικὰ, quæ peculiariter caluar
incarnant: quædam καταγματικὰ, quæ reliquis
ſibus fractis adhibētur: verùm vtriuſque nome
ratio interim permiſcentur. Cephalica catagma
Virtus cephalicorum. acriora ſunt, ſquamas oſſium detrahunt, foras e
cant quæ in alto latent: vtraque tergent, dige
De compoſitione cephalicorum. & ſiccant. Multa catagmaticis & cephalicis a
metalla cōmiſcentur, ſed præcipuè vbi rament
oſſis reuellendum, & humor viſcidus longiùs
hendus. Ac nudatis oſſibus incarnādis, arida inſp
gantur. Pinguia enim & quæ ἔμμοτα vocant, c
inuncta linamentis adhibentur, nudatis oſſibus
cent. Miſcetur ferè cephalicis quod leniter adſt
gat. At hoc niſi eò vſque viceris tritura, vt in ten
ſimum pollinē abeat, tardabit potius reliqua, qu
incitet. Contrà tenuiſſimè læuigatū reprimet qu
influat, efficiétque, vt vis tergētium altiùs penet
In vulneribus oſſium, ſed præcipuè capitis, non
tim ad incarnationem (συσαρκωσιν appellant)

dum: ſed explorandum priùs, an omnia tuta *Cautio.*
num quid contuſum, quod ſuppurare priùs, ac
de purgare & ſiccare oporteat. Videndũ quo-
priùs eſt, ne qua parte ſyderatum aut corruptũ
ueat, vel cariem trahat: elimandum enim, inu-
um, excidendum, ac omnino repurgãdum eſt.
autem cura multò maximè ſuſcipi debet in
riæ fracturis, quæ altiùs procedũt. Itaque tum
um cephalicis vtẽdum, quum pura omnia ca-
periculo videbuntur. Atque vbi ſuccreſcit caro
reſcit autem facillimè) & os ſuo corpore leui-
ntegetur, cephalica tẽperabis oleo, cerato, aliiſ-
generis eiuſdem. Cerati modum definient, na- *Cerati mo-*
partis, qualitas vitij & medicamenti. In calloſo *dus ad cepha-*
re, par medicamentum pari cerato miſceri po- *lica.*
In aliis ceratũ duplum, triplum & quadruplum
onſueuit. Parantur cephalica ex iride Illyrica, *Materia ce-*
lorentina, alioqui pumila, denſa, quæque ſit frã- *phalicorum.*
i cõtumax, ſubruffo colore, guſtu amaro, odo-
rquã ſyncero. Parantur quoque ex orobi, cice-
& lupinorum farina, manna, ariſtolochia, gen-
a, bryoniæ & panacis heraclij radice, magis etiã
cortice. Opopanax autẽ calidior eſt. In ſumma
nalicorum materia deterget, ſiccat, & nõ rodit.
n acria miſcentur, non quia ſarcotica, ſed vt te-
is oſſium è profundo trahant. Cephalicum Ca- *Cathegetæ.*
getæ, quod tollit ſquamas, oſſa corrupta detra-
& caua implet. ℞. iridis, radicis panacis vel cap-
s ana ℥. j. ariſtolochiæ rotundæ, mannæ ana ſe-
nc. trita & traiecta cribro reſperguntur, vel mi-
nelle inſeruntur cauo. Aliud acrius Xenocratis.
arinæ orobi ℥. j. iridis ſeſquunc. mannæ, ariſto-

loch. rotundæ, ſquamæ ana drach.5. tritis vtito
cum melle. Sunt qui addant radicem bryoni
E ſilphio. aliter parent. Aliud è Silphio, quod ſi deſit, c
benguino: reſcindit callos, purgat, tabefacit m
branas, vt ſponte ſua decidant: & caua implet.
ſinæ pini ſiccæ ſeſquunc. pumicis torrefacti e
cti vino, iridis, ariſtoloch. ſilphij ana ℥. j. thur
munc. ſquamę æris ʒ. ij. aliàs quatuor: arida
E ſerapiade. melle vſui ſunt. E Serapiade. Satyrij triteſticu
iridis, marrubij ana vnc. 1. farinæ orobi vel lu
rum ʒ. x. ariſtoloch. ʒ. xv. ſicco & ex melle vt
Satyrium. ſquamas elicit, valde ſiccat, incarnat. Huic g
Satyrij quòd Serapias & triorchis vocatur, h
ſunt, quod in pollinem radice trita, contuma
putrilaginoſa ſiccat & repurgat, herpetes ſana
cutit œdemata. Triphonis quod aufert ſqua
Corticis pini, ſquamæ, pumicis vſti ana ſeſqu
mannę, thuris, ariſtoloch. iridis, reſinæ pini an
myrrh. aloës ana ſemunc. vtere vt priùs. Athe
prò cortice pini habet gallæ vnc. 1. Quod ſequ
Deleontis eſt: diuturno, ęgrè curabili, & callo
ceri medetur, oſſa corrupta rapit. Squamæ, n
næ, thuris, reſinæ ſiccę ana vnc. 2. aceti quan
ſufficit. Squama ex aceto lęuigatur, thus & m
tenuiſſimè trita immiſcentur, ſimiliter & reſin
ſtilli fiunt, qui in vmbra reſiccantur. In calloſi
ri cerato roſaceo: in aliis triplo vel quadruplo
perantur. Melanchloron Triphonis ad ea
Squamę ſeſquunc. mannæ, thuris, ammonia
ſinę pini ſiccę, ſeui vitulini bene curati, terebi
næ ana vnc. du. cerę, olei ana vnc. quatuor, t
vnc. 10. confice vt priùs. Plura capite de vitii

ſecundo, quarto & quinto de compoſitione
rmacorum κτ' γένη. Trigener, Cera, Colopho- *Trigener.*
terebinthina pari pondere colliquantur, refri-
ıta immerguntur frigidâ, diúque manibus vo-
ntur: nuda oſſa capitis incarnat, ſquamas de-
it, & cicatricem facit. Sed hîc aliquid epulotici
ımiſcebis. Admirandum eſt è maſtiche pariter
a in oſſium fracturis. Iudæi. Colophoniæ lib. 1. *Iudæi.*
tich. vnc. 1. olei ſeſquuncia: liquata & in frigi-
ıiſta ſine linamento vlceri interponuntur: pur-
hoc pharmacum, & carne implet, ſed non clau-
cicatrice, niſi quid ex epuloticis immiſceas.
ımè incarnat, farinæ piſtrinalis vnc. 2. colopho-
valde tritæ vnc. 1. arido cauum impletur. Gale- *Galeni.*
Ceræ ſeſquunc. ol. lib. dimid. liquefactis adde
tis, iridis, ariſtolochiæ ana drach. 2. æruginis
h. 1. Aliud. Radicis anchuſæ vnc. 2. aloës vnc.
tere arido. Hactenus experimenta veterũ, nunc
ecentiorum ſarcotica tranſeamus. Aureum Me- *Aureum Meſ.*
ita deſcribunt. Ceræ vnc. 5. reſinæ vnc. 3. tere-
th. lib. 1. mell. ſeſquunciam: maſtichis, thuris,
ocollæ, myrrh. aloës, croci ana drach. j. fiat vn-
ntum. Aliter Meſuæ & alij, ceræ citrinæ ℥. 6. ol.
ı lib. 2. & ß. terebinthinę vnc. 2. reſinę, Colo-
niæ ana ſeſquunciam, olibani, maſtichis, ana
. 1. croci drach. 1. Vtrunque ſarcoticon eſt, &
lliora corpora conglutinat: cera in eo liquanda
liquata reſina, Colophonia, & terebinthina
fundenda: depoſitis ab igne olibanum & ma-
he inſperguntur: poſtremò crocus in pulue-
tritus immiſcetur. Fuſcum Nicolai & croceum *Fuſcum & croceum.*
lta habent vnde emolliant & concoquant.

Vnguentum paruum Cerafeos, Gratia dei, en
ftrum de Ianua multa habent vnde purgent &
nem gignant. Tetrapharmacũ dolorem lenit,
turat phlegmonem, putredinem augere poteft
care verò & expurgare nõ poteft. Galenus loci
quot Theffalum & Theffalios reprehendit, qu
trapharmaco vt ficcante, purgante, & incarn
vteretur. Quod fi tum iure repreheſum fuit, in
dem caufam incidunt, non modo recentiores
Actuarius. dici, fed inter Græcos Auctuarius, qui iam à ve
illa Græcia degeneraffe, & Arabum familiis cor
Scribonius. fiffe vifus eft: inter Latinos Scribonius. Vterq; c
vim incarnandi tetrapharmaco tribuit. Sed no
abfurdum videtur nobis tetrapharmaco vim g
randæ carnis eos affignâffe, parte non admod
ficca, fi modò è ficca pice, Colophonia arida,
pe taurino, & cera non ita pingui confecerin
in vfu, rofaceo, myrteo, maftichino diffolue
Omnia vlcera perfanat illud. ℞. artemifiæ, fcabi
abfynthij, ormini, fenecionis, tamarifci, apij, ve
næ, pilofellæ, lanceolæ, pimpinellæ, linguæ ca
millefolij, chelidoniæ ana M. 1. ex omnibus, reie
radicibus, exprimatur fuccus, cui adde veteris a
lib. 2. fepi hircini lib. 1. olei lib. 2. mellis ℥. 3. me
criter bulliant, deinde in mortario pifta vnian
Diaireos. Diaireos. Sepi vaccini lib. ß. olei rof. ℥. 3. ceræ
radicis ireos vnciã vnam: thuris, farcocollæ, m
ches, aloës, ariftolochiæ ana drachmas duas, cur
Puluis Rhazæ. rebinth. ℥. 3. fit vnguentum. Puluis Rhazę. ℞.
bani, aloës, farcocollę, fanguinis draconis, rad
ireos ana. Eodem modo cum maftiche, farina c
bi, fœnugræci, cicerũ, lupinorum, thure & aliis

os pulueres confinges, quos subtilissimè tere-
ortet, ne asperitate lædant. Itaq; materia tun-
in pila, tenui cribo secernitur, posteà mollitur,
inde tenuiùs cribratur: quicquid nō trāsmeat,
itur in pilam, ac tandiu conteritur, dum ad ex-
ū pollinem deueniat. Alia sarcotica per se in-
ur cauo, vel penicillo vulnerario capta impo-
ur: in fistulas immittūtur clysterio, sed diluta:
is thorulus mollis vino madēs superdatur. Vi-
sit è dulci austeriusculum: postremò omnia
ōdè alligantur. Æstate bis, hyeme semel in die
nutantur: sæpius etiam, si quid phlegmones,
ris, aut casus generis eiusdem intercesserit. Lin- *Lanugo lintei.*
nugo bene munda, impacta vlceri sæpè suffi- *In fistulis.*
iquida verò quæ in fistulas danda sunt, ex in-
itibus, mollientibus, & incarnantibus ferè cō-
itur, quale est in decocto centaurij, marrubij,
absynthij, ligni sancti, aristolochiæ, ireos, al-
, maluæ, ficuum, passularū, tragacanthæ, in li-
, lotura calcis & æris metallici, aqua vitæ, sar-
i pulueres resperguntur: qualia sunt, radicis al-
, exempto neruo ℥.1. ficus duæ, cētaurij, mar-
, absynthij ana pug.1. fiat decoctio: in decocto
disperge pulueris ireos, mastiches, aloës, sarco-
ana ʒ.1. Sunt qui aliquid mellis rosacei, vel
ei commisceant. Aliud. ℞. vini albi odoriferi
aquæ vitæ optimæ ℥.3. myrrh. aloës, sarcocollæ
ʒ.2. thuris ʒ.3. seminis hyperici, centaurij, mille-
, verbenæ, linguę canis, vtriúsque cōsolidæ ana
1. leniter bulliant in vino herbæ & semina: de-
exprimātur, affundatur aqua vitæ, reliqua tri-
isceantur. Fistulæ os obstipetur medicamento

ex acriuſcula materia,vt oſtreorum cinere,& a
gia vetere, vt incidat, molliat, diſcutiat.

De Epuloticis. CAP. 4.

Natura epulotici. PLenum vlcus clauditur cicatrice. Epulo
ſiccat, (ſed citra morſum) atque hinc repr
carnem reſiccat,cogit,& cute operit : aut cert
lo tenui, qui cuti ſimilis eſt. Ex quo ſiccare n
neceſſe eſt, quàm quod vel carnem gignit, vel
Impropriè dicitur epuloticon. tinat. At cicatrix non aliter quàm caro , natu
pus eſt.Aliud verò genus quod licentia epulo
appellant, quia excreſcentem carnem reprimi
natura & iam mordaci. Addunt & tertium g
quod ſiccat quidem , ſed non adſtringit. Ci
cem ducunt. Pompholyx , cadmia , ceruſa, p
bum , oſtrea vſta & elota (ac pompholyx qu
lotus & cinis eius in iis quæ citra morſum ſic
Verus pompholyx. præſtantiſſima ſunt. Verus pompholyx efflar
teſt, colore parum candido atque liueſcente,
ctus carbonibus auream flammam edit:is iam
Aëtij memoria parum frequés erat, ac ſæpiùs a
terabatur. E fornacibus ærariis facilè parari p
vbi tum flamma,tum vapor æris,teſtudinem e
bit. Pinguis enim , candicans & tenuis fauilla
Cadmia. exterſa pompholyx eſt. Qui verò pompholyx
ſtaceus conuexo quaſi dorſo aſperior , & part
ua lenis eſt,colore modò nigro, modò cineric
Spodios. cadmiæ genus potiùs referri debet. Spodios,q
vertunt cinerulam , è ſolo atque pauimentis
Ceruſa. nacum æris euertitur. Ceruſa plurimis locis G
conficitur. Venetiis importatur quæ ferè can
vincit : ad cicatricem nihil fortaſſe melior eſt.
crementum plumbi vſtum, ac ſæpius elotum,

ata, bolus armenius, lapis hæmatites, antiſpo-
ene lota, acribus fluxionibus & teneris corpo-
s omnia inſtituenda ſunt. Aſperiora ſunt, galla, *Fortiora*
ha, malicoriũ, alumen, æris ſquama, chalcitis, *epulotica.*
, ærugo, vitrioli genera vſta & elota. Et (quod
s præſtãtiſſimum eſt) crematum æs & elotum.
llis acribus excreſcens caro conſumitur: vſtis
m vel elotis, aut vtroque modo maceratis tra-
cicatrix. Sed ſolùm vſta, lotis etiã acriora ſunt. *Præparatio*
tur ea fictilibus crudis, dum percocta vaſa *metallorum.*
extinguuntur vino: tunduntur in mortario af-
pluuia: mox ſiccantur, cribrãtur rariore ſeta, in
arium aliquoties repetuntur, ne quid vel are-
m, vel ſcabrum reliquum fiat. Abluuntur ſæ-
& torrentur, ea ratione quæ partim ex Dioſco-
partim ex Arabum commentariis petenda ſit.
iò aliquando & quartò retorrentur, lauantur,
lam reuocantur, vt ea cura meliùs miteſcant.
ceribus quæ ægrè, vixque cicatricem ducunt,
iu elaborare metallica nõ oportet. In his enim
l cremata, ſemel vino vel pluuia extincta, vſur-
la ſunt. In calloſis, aqua maris vel aceto extin-
e melius eſt. Si ſanies acris eſt, immergantur la- *In quibus ex-*
enuiſſimo liquore oui, rhodoſtagmate: vinum *tinguì lauari-*
uſterum conuenit, ſiquidem copioſus humor *que conue-*
itur. Atque hoc lauandis metallicis præferri *niat.*
t, quod annis & qualitate medium eſt: inutile
ns, quódque ętate, vel mordax, vel fugax & lan-
um eſt. Aqua etiam in calore vtilis eſt. Nec alia
in lotura ſeruari debet. Atque ea arte tum v-
e, tum loturæ eodem medicamento excreſcen-
carnem adimes, cicatricem mollibus, duriſ-

que corporibus informabis. Malignis idonea
ſarcocolla, ichthyocolla, chryſocolla, quæ c
admodum acris eſt, niſi ſanie vlceris & ſorde d
tur: plumbum vſtum, crematũ ſtibium, plum
crementũ, ſquama ferri & ſtomomatis. Aëris
Squama. ma præterquam quòd ſiccat, etiam deterget, &
ra vlcera efficit, quod reliqua ſquamarum g
Æs vſtum. non præſtant. Æs vſtum carnem exedit: vſtu
leniter elotum duris corporibus epuloticon e
terit autem vrendo ſæpiùs & lauando ita ma
ri, vt etiam molli naturæ conueniat. Leniora m
lica, pompholyx, ſpodium, plumbum, atque
purgamentum, minùs obtundi debent. Ceruſ
eget vſtura: & lotura ſatis temperatur. Exter
æs, æris ſquama, ſtibium, cadmia, vitrioli gener
ſta lotáque acrimoniam deponunt: aſtringend
ad cicatricem retinent. Eodem modo calce, o
buccinorum cauis, & purpurarum, limacum
atque teſtudinum, erinacei ſpiculis, calculis ma
& ſilicibus, vſtis omnibus & elotis vtendum e
breuiter quæ in ſarcoticis efficaciùs ſiccat, ad c
dam cicatricem transferri poſſunt. Omnia in
rem trita ſpecilli nucleo capiantur, & ita inſpe
tur plano. Quæ in cerato myrteo adhibentur, l
ra fiunt. Acria verò excepta cera impingi po
Cera ſequaci vti conueniet, alioquin ad ign
myrteo piſta, mollienda eſt: quale hoc eſt. ℞.
ʒ.4. manibus myrteo tinctis, ad ignem mollia
& cum æris vſti, ſquamæ æris, & æruginis an
fiat platyſma. Sed hoc & alia id genus malign
contumacibus imperanda ſunt. Ac ferè dupli
tione epulotica vſurpatur, quia alia in farinam
in

ërguntur, καταπάσματα & ἐπιπάσματα
ci vocant, alij ξηρὰ καὶ ξήρια καὶ ἔππαστα. Alia
ἐμπλαστρώδη firmo corpore ac tenaciùs hæ-
e. Addunt alij & ἔμμοτα mollioribus naturis,
dolētibus aut inflāmatis: quæ liquatis empla-
confinguntur. Itaq; vbi ægriùs trahitur cica-
emplastica meliora sunt, quia diutiùs inhærēt,
d vim & celeritatem cicatricis adiuuat. Vlcus
idius aridis iuuatur. Molliora corpora linamē-
iúdent. Suauiora ferè, nec tam aspera, quæ vel
lastri forma, vel in linamentis adhibentur. Re- *Vnde corpus*
enata caro, neque acrimonia rodi, neq; astri- *epuloticis.*
ae irritari debet. Corpus ferè accipiūt à cera
pinguis sit, vel natura sua, vel quia remollita
. Olea conueniunt contrahente natura, myrti-
, fraxininū, melinū, terebinthinum, lētiscinum,
ichinum, rosaceum, omphacinum, vel in quo
germina, cymæ rubi, cauliculi vlmi, salicis, &
lium prçcoxerint. Quale si desit, ad ea quæ sic-
, decurrendū erit. Tale vetus est, & recens qui-
, sed quod diu efferbuerit. Siccāt & alia, rapha-
um, sycionium, ricininum, quæq; vehementer
atiunt. Iisdē generibus olei, crassiora pharma-
l linamentum diluuntur. Quanquam in mali-
non oleo, non aqua vtendum erit, neq; per se,
ue cum aliis: sed larigna vel terebinthina mol-
r cera, in qua epulotica concipias. Olei modus
d ceram, vt sit decup um, vel duodecuplū: co- *Modus olei*
ius tamen esse potest, & parcius, vt cera mollis *in molliendâ*
& dura: vt sunt corpora dura & mollia: vt deni- *cera.*
vlcera, vel facilè vel ægrè cicatricē trahunt. La- *In callosis*
tumentibus & callosis hæc addūtur ceræ, lari- *labris.*

gna,terebinthina,lanarum ſordes,medulla cer
vituli.Quæ connexa non ſolùm emolliunt,ſed
terea efficiunt, vt diutiùs hæreat pharmacũ, &
diùs exareſcat.Prouidẽdum autem,ne quod te
læ carni pharmacũ incumbit, ariditate ſcabre
ex quo irritet locum,& ante tẽpus decidat.Ac
tiùs hærere bonũ eſt:ex quo tertio primùm di
eo tardiùs abſolui debet.E larigna & dupla ce
ratum confici poteſt.Minor ſit medullæ mod
œſypi,quàm reſinæ.Metallica quadruplo & ſe
plo cerato capiuntur.In epulotico Zenonis, q
à Galeno deſcriptũ eſt, viceſima pars galbani,
liendo ſcilicet, metallicis permiſta eſt. Verùm
ſtabit calloſa labra circulari malagmate circũ
mediam verò carnem,cui cicatrix creanda eſt,
lotico induci.Alioqui platyſma fingatur,quod
lacticon ſit,qua parte labra contingit:reliqua
epulotico pharmaco illinatur.Sed in calloſis la
ſi nihil malacticis efficies, ad ea quæ ἐκτιλωτ
inde appellant, veniendum. Extrema auxilia
ferramenta quæ excidant, & linũ vſurpatum H
pocrati. Flaccidis carnibus balauſtia,alumẽ vſt
quæque ſimiliter contrahunt, affatim inſpergũ
Verùm liberaliùs iniici oportet, vbi caro de
henda eſt:parciùs & in ſubtiliſſimum puluerẽ c
leuata,atq; acie cultelli capta,vbi cicatrice caro
genda eſt.In calloſo ſtupidíque ſenſus corpor
neque pletora eſt, neque cacochymia, acriori
(ídque matutino magis) ad cicatricem vti licet
aliis vlceribus,quæ leniant ideo miſcentur,vt a
moniam retundant. Ac iam progreſſa carne &
catricem trahente,oleum,adipem, reſinam, ce

Modus eorũ quæ epuloticon componunt.

In flaccidis carnibus.

ue id genus coniungit Hippocrates,vt decôra,
,non ſcabra duráque cicatrix inducatur, ídque
ae magis quàm Æſtate. Quæ molliora corpo-
lliquant,durioribus cicatricem trahunt. Rur-
uæ his carnem regenerant, mollioribus ferè e-
tica ſunt: & acria roſaceo cerato fracta,cicatri-
claudunt. Quódque antè dictum eſt,tam poſ-
manſueſcere lotura,quã ſuauis eſt ceruſa. E ſar
cis ſcordio,carie lignorum, cortice radicis cap-
,irionis ſemine,iri,acoro,artemiſia, dracunculi
ce,ariſtolochia,cypero,gentiana, & aliis epulo-
finguntur, miſta aſtringenti materia: ſed & ea
ceo cerato capta,epulotica ſunt. Acriora quoq;,
lx viua,arrhenicon, ærugo, mollioribus ſarco-
ad cicatricem temperantur.Eodem modo alu-
quod nimiũ aſtringit: ſed hæc omnia propo-
exemplis declarantur.Manna,thus, leuia ſarco-
ſunt: calx acrior: nec ſine acrimonia ſquama
x his fit aridum Spodorides Aſclepiadis, quod
uenit vlceribus, quæ vix cicatricẽ trahunt. Cal-
iuæ ʒ.6.mannæ,thuris,ſquamæ ana ʒ.4.vel (vt
iodorus) calcis viuę, mannæ, thuris, ana ℥.1.
amæ ſemunc. Al. Ireos, mannæ ana ʒ.2. recre-
iti æris, ſquamæ ana ʒ. 4. Nomæ & putredines
vehementiſſimis, acribúſque pharmacis ægrè
antur. Qualia ſunt, Sulphuris viui, auripigm.
amæ ana ʒ.2.æris vſti ʒ.1.Al.Sãdarachæ ſemun-
aluminis, myrrh. crocomagmatis, ireos ana ſe-
ncia, cyperi ℥. 4. tritis vtere. Fit autem croco-
gma è croci drach. centum, myrrhæ, amyli, ro-
im, gummi ana ʒ. 50. Siccant, nec ita ſtringunt,
rrha, ſarcocolla, argenti ſpuma, oſtrea, diphry-

Quomodo è ſarcoticis fiât epulotica.

ges, ærugo, & alia quædam metallica. Spodios
ctitia (quod antiſpodion vocant) in epuloticis
Cyperus. ſetur. Cyperi radix in nimio humore cicatricē
Anethi radix & abrotani. hit. Cucurbita ſicca, vſta, humidis præputij vl
bus, nec adeò malignis vtilis eſt. Ad eadem i
terata, anethi radix vſta inſpergitur. Abrotoni r
Amylum. eadem maligna iuuat. Amylum per ſe tritum
cum tantillo aluminis, eiſdem vlceribus prode
Lithargyrus Lithargyrus duplo roſaceo vel myrteo coqu
ac ne efferueſcat, paulatim affuſa roſacea refri
tur: vbi non inquinat, in eadem aqua ſubigitur,
nia verſantur mortario: rebellia curat & humid
co roſaceæ licebit vti aqua rhois (ſumachū ap
lant) cornorum, ſpinorum (quæ prunella voc
quātò coquetur diutiùs, tantò ſiccabit magis. H
Hordeum & inde διὰ κριθῶν. deum combuſtum Chironiis inſpergitur, & q
inde conficitur διὰ κριθῶν, ſerpentia, Chironi
quæcúnque tardius cicatricem ducunt, perſana
hordei cremati ʒ.10. ærug. ʒ.50. ceræ ℥. 1. olei m
chini ℥. 9. ærugo ex oleo teritur, cera ſeorſum li
ta coniungitur: leniter coquuntur: refrigeratis h
deum in mortario permiſcetur. In ſumma qua
niter ſiccant & aſtringunt, mollibus corporibu
benignis vlceribus conueniunt: durioribus nat
nec ita māſuetis vitiis, paulò validiora auxilio ſ
In vlceribus quæ pertinaciùs repugnent, ad me
lica acria vſta veniendum. In malignis, Chiro
& alioqui deſperatis, crudis metallicis & acribu
tendum erit: vbi ſi nec his quicquam efficitur,
ro & igne opus eſt. In dyſepulotis fugienda μ
Vitanda in dyſepulotis. θακώδη mollia medicamenta: deinde malac
adeps ſuillus, oleum, cera, reſina, ammoniacun

ilia:fugienda acria,piper,sinapi, sed præcipuè v-
lethora, vel cacochymia. Adhæc quæ hume-
it, vt aqua:quanquam non ignorādum ea om-
nterim commisceri, verùm alia ratione, quàm
icatrice claudāt.In Pamphilio Asclepiadis, me-
ca coquuntur hydrelæo, ex aqua interuntur,si
es acrior, si quid phlegmonis, si molle corpus
n albis epuloticis miscetur aqua,vt lithargyrus
riùs eliquescat. Verùm eò vsq; coquūtur phar- *An aqua recipiatur in epuloticis.*
a,dum tota aqua exhalauerit, atque ita nihilo
humidius medicamentum est. Acria discutiūt,
ontumacius vitium magis edomant: malactica
moniam temperant & molliunt callos. Quòd
mnibus ritè institutis quæ ad topica remedia
inent, nihilo magis cicatrix inducitur: aut si iā
rtum,clausúmque vlcus rescinditur,longiùs re-
enda causa est.Ac ferè cicatricem tardant ple- *Vnde difficilis cicatrix.*
ra & cacochymia. Copia phlebotomo deplen-
st: vitiosus succus pharmaco purgari debet.
òd si vtrúnque coit, neque in sola copia humo-
, sed & in qualitate vitium est, primùm quidē
ebotomo, deinde purgante pharmaco leuare
bus necesse est. Sed è varice vitiosa materia vl-
illabi potest.Vbi nō modò difficilis, sed etiam
ia periculi cura est.Secatur vena, purgatur cor-
eo cathartico, quod melancholicum succum
& pituitam ducat; iusta vitæ ratio decernitur.
ibus si parum efficitur,emulgetur varix, ac me-
s præciditur. Designanda priùs vena est:atramē-
notatur,aut rubrica: sed ea parte præcipuè, qua
ximè radicem spectat.Hîc cultello nudatur cu-
caro inciditur,molliter distinguunturfibræ,atq;

his omnino vulnerata caro explicatur : vbi ſp
buxeo,vel eburno vti conuenit. Ac iam nud
culter lenis ſummittendus eſt,vt ab inferiore
diuulſis fibris , varix abſoluatur : hîc volſella
prehenditur,eleuatur hamo:inferiori parte fu
lo religatur,quem acus conuehat:ſupra funic
phlebotomo pertũditur,vt reddat ſanguinẽ,
tum ſit opus. Ex quo ſupra vulnus immiſſa a
priùs,quæ filum ducat, præſtringitur:hîc iam
culum inferius diſtringendum, attollendum n
brum eſt,& ſurſum adducta manu, quà venæ
bri decurrunt,& per factum vulnus ſanguis
mitur,ita paulatim emulgetur varix. Laxatũ
rurſus obligatur,& media vena præciditur,qu
te vtrínque funiculo illaqueata eſt. Poſtremò
ratione, ſuóque tempore noua plaga ſanand
Quanquam aliquãdo contingit, vt iam curat
teri vlcere,maneat incurabile,quod ad varice
nouo vitio ſubinde affluente. Aliis vtróque v
perſanato melancholia commota eſt. Atque
que caſus reuocato ſubinde phlebotomo , ſ
purgato corpore , iuſta vitæ lege declinari p
Hippocrates rudiùs,ſed meliùs fortaſſe,varic
ue is ſit euidens , ſiue in carne teneatur,multis
compungit,vbi oportunũ videatur,ac ſangui
grum exhaurit. Probibet autem, vt ne vicina
quæ eodẽ vitio,nigricãt ſcalpro exaſperẽtur v
re illato, quod ægerrimè poſtea percurẽtur. C
A partibus corporis tardius cicatrix. ſi ab hepate,liene,aut alia parte corporis ducta
luuie in perpetua ſorde vlcus eſt, neceſſarium
remediũ adhibebis.Ac vomica interior nonn
agit cuniculos,qui in exteri⁹ corp⁹ deſinãt,vbi

multò magis prouectis annis,desperatio est. Et
vlceribus externis in latera initio ducūtur sinus,
etiamsi lateant, produntur tamen, cum multo
sordium colligitur quàm ferat ratio & magni-
o vlceris,& pus aliud est,quàm natura partis gi-
re consueuit,serosius scilicet aut crassius:quum
iq; qua parte subest cuniculus, aut scabrior,aut
idior,durior aut mollior cutis est.At specillo ar-
teo, vel cereo res tētari potest, vbi vel cauterio
ferramento cauitas detegenda est, nisi vel pro-
dior descendat, vel grauior casus à ferro & cau-
is metuatur.Sępè etiam in vetusto vlcere,quód-
fracturæ coniunctum fuit, os subiectum parte
ua syderatum,luridum,cariosum,coalescit.Ita-
qua parte vitiosum os est, abradi scalpro, &
terio inuri debet:malè cōpactum resciſſo callo,
curam deintegro reuocandum est. Reliquę fis-
æ sedulò compingendæ, & ramenta maturè de-
henda,si qua restiterint.Instauranda quoque vl-
um natura & vicinæ carnis, quæ nonnunquam
vsque corrupta est,vt vel frugi materiā alimenti
ſit corrumpere, vt iam vicina liueant, nigra sint
era, modò vieta, modò callosa, cancrosa, putri-
vermiculantia.Quædam igitur contrariis reme-
s depelluntur,alia ferro peramputanda, alia igne
ligēda sunt,sanguisugis affixis, scarificatu & cor-
culis exhauriendum vitium est. Ac breuiter sum-
buenda omnia, tum quæ cicatricem prohibent,
m quæ eandē factam refricant.Legitima vitæ in-
tuta pręscribi debent, videndúmque medico,ne
uid vel peccetur ignorantia,vel negligentia omit-
tur. Lithargyrus per se inspersa, attrita operit. E *Lithargyrus.*

vino vel aceto teritur, ſiccatúrq; ad cicatricem
rũ, quæ multo humore madet: elota mitiſſim
Lithargyri vſus eſt in paruis vlceribus, in deſ
mata cute, & prurigine. In his enim leniora re
dia vſui ſunt: ſæpè etiã in ſubliquidis ceratis, q
myrteo, roſaceo, & aliis id genus confingas. Te
Plumbum. plumbi lamina, plumbũ vſtum lotum, ſummo
medetur cancris. Recrementum plumbi in æ
vino exactiſſimè læuigatur, affuſóque pari my
decoquitur, dum ſit luti craſſitudo, & aurium
In vlceribus ſedis & narium canaliculus. riúmque vlceribus accommodatur. Vlceribus
& narium, canaliculus è plumbo fingendus eſt
dehiſcat foras: altera parte qua ſubit corpus, i
uem ac rotundum quaſi vmbilicum deſinat, a
hic centro ſuo anguſto foramine pateat, quà vi
cet liberũ iter aëris teneatur. Vtero ſimiliter &
locis corporis, quæ caua ſint, conformari pot
Cadmia. figura partis. Cadmia cremata pluribus diebus
gatur, ex aceto quidem in malignis: in aliis v
modò giluo, modò è dulci auſteriuſculo. Atqu
elaborata incarnat, & cicatrice claudit. Lapis (
calaminarem vocant) impetigines, herpetas, ſca
prurigines perſanat: fictili crematur, vino extin
Ladanum. tur, & cadmiæ ſimiliter elaboratur. Ladanũ m
è vino vel ſaliua piſtum eleganter claudit, ea et
quæ vix cicatricem ducant. Myrteo cerato du
triplóque iunctum, lene epuloticon eſt. Recens
guinoſum eſt, & per ſe liqueſcit, myrteo exiguo
terdum miſtum. Aridum ætate infriari poteſt.
ſcoria & ſquama ęris fictili crematis, extinctis v
Ad maligna. ex eóque diutiſſimè læuigatis, epulotica fiunt, q
Ad media. maligna iuuent. Medium quoddam genus effi

a lithargyro. In compositis auxiliis Galenus
ulit quæ è cadmia & ladano conficiuntur: quæ
multa sint; & variè concinnentur, pauca eá
paratu facilia describemus. Cerusæ, cadmiæ
℥.4. ceræ, myrtini ana ℥.6. Al. Plumbi vsti ℥.3.
niæ, æris vstis ana ℥.2. Colophoniæ, olei myr-
ına ℔.2. vini antiqui odorati, quantum suffi-
Cadmia, vt priùs, elaboratur, vsta, lota, diúque
: prȩstabit quoque pharmacum, si reliqua duo
illica similiter comparentur; deinde Colo-
nia & oleo vnà liquatis, sedulò misceantur. E
no, quod prætumida vlcerum labra imminuit,
ısa mollit, implet caua, & cicatrice claudit. Pi-
ridæ ℔.1. & semunc. ærugini ℥.3. æris vstis ℥.2.
mæ rubræ ℥.2. & semiss. ladani ℥.9. litharg. ℔.
i, vini optimi ana ℔. 2. & semiss. hoc est ℥. 30.
argyrus oleo coquitur: coctione media reli-
metallica immittuntur, volutantur rudæ, dum
inquinent: hic pix iniicitur: sublatis ac refri-
entibus ladanum è vino tritum coniungitur:
nia conficientur in mortario: hoc & reliqua
icamenta quæ siccent, & non mordeant, diu-
coqui melius est. Adhibitum in platysmate, ma-
a iuuat, nec ante quartum diem exolui debet.
generis eiusdem secūdo & quarto de compo-
ne medic. κατὰ γένη. Sunt & hȩc epulotica & ma-
a curant. Æruginis, æris cremati ana vnc. di-
aluminis ʒ.2. ceræ ʒ.10. mitescit vsta ærugine:
omnia capiuntur cera præmollita igne: vel ce-
ex larignæ semūcia, & ceræ ℥.1. alioqui cerato
teo vel rosaceo. Hoc vt optimo, in malignis
vsus est, quod habet æris combusti, squamæ,

E ladano.

E metallicis.

Galeni ad maligna.

æruginis ana ʒ.3. trita omnia ceræ pinguis ℥
cipienda ſunt. Alioqui mollitur cera è myrte
dò in ſole, modò igne. Ac ferè tripla cera e
tallicis, aut quadrupla: nonnunquam æqua
conſtátque tantò fore acriora, quantò plus m
ceræ minus acceperint. Al. Squamæ, ærugin
℥.1. ceræ pinguis ℥.6. larignæ ſemunc. iuncta
in platyſmate adhibentur, quod vlceris locu
eo ampliùs circunſcribat. Munienda vicinia i
phlegmonem arceant: tertio quoque vel q
die platyſma reuellendum: hîc auſtero vino f
da pars eſt, & platyſma, vt priùs, apponendu
petuntur hæc dum cicatrix duci incipiat. In
reſinæ locò, vel œſypo, vel medulla cerui p
bit vti. Et hæc quidem è metallicis, duris co
bus & malignis vlceribus imperanda ſunt.
quarto de compoſitione pharm. κτ̓ γένη. V
paſtillis acribus Andronis, Paſionis è cinabri
gari, aliíſque id genus, maligna iuuat: priùs
hæc ſuis ſordibus expurganda ſunt. Leue eſt
ſæ, lithargyri ana ℔.1. olei myrtini ℔.2. cera
terebinth. ℥.3. aluminis ℥.1. piperis ſemunc
paulò minùs: leuius erit, ſi ſeſquunciam thu
dideris. διὰ κρίθων clementius, quàm quod
antè deſcriptum eſt. Singulariter facit ad am
Ceruſæ ℥.5. al. ℥.6. & ʒ.2. lithargy. ℥.5. hord
℥.15. al. ℥.5. (idque meliùs) ceræ ℥.5. alij ℥.
maior hic modus eſt) ol. roſacei, vel myrtin
alij ℥.18. metallica è vino terito: ceram cum c
quefacito: hordeum cribratum inſpergito:
Ambuſta. coquito, excolato, in mortario conficito. In a
ſtis, alba meliora ſunt, quæ neque thus, nequ

accipiunt, in iis præcipuè, quæ aceto con-
t: piper additum cicatricem accelerat. Para-
acilè, & mirabiliter iuuat. Aluminis vnc. dimi.
ni, aquæ pluuiæ vnc. 9. diluitur: linteolum ve-
fed bene mundum aqua inculcatur: hócque
actum sole depectitur, & concerptum impo-
r. In sedis, oris & genitalium inueteratis vitiis,
vti melius est: aqua verò pluuia præferenda,
in cauis vlmi vel quercus resederit. Al. Alu-
nucis magnitudine teritur, & cum vnc. 3. mel-
nyrtei vel rosacei coquitur, aut fictili crematur,
adem vitia. Aliud, in quo veterum & postero-
consensus est. Linteolum aqua illa vel vino
lens, & expressum, molliter apprimendum
10, cui deinde pertenuem plumbi laminam in-
es & alligabis. Al. sine morsu siccat, & ægrè tra-
tibus cicatricem conuenit. Cerusæ ℥. 2. gallar. *E cerusa.*
ti, recrementi plumbi ana ℥. 1. fiat puluis. Aliud. *Album Gal.*
arg. cerusæ ana lib. 1. coquantur in ol. albi lib. 2.
æ purissimæ selibra, dum exhalauerit aqua, &
um pharmacum constiterit: purus sit ignis, &
nus aër, vbi medicamentum incoquitur: liqua-
& ita coctis, adde terebinth. vel (si rebelle vlcus
larignæ vnc. 2. vel vnc. 3. ceræ albæ vnc. quatuor,
vnc. 6. Nam vt augetur resinæ modus, ita cera
eda est. Postea verò quàm omnia coïerint, adde
ris semunciam, pompholygis, ostreorum, cad-
e ana vnc. 1. hæc in cinerem vsta lauantur aqua,
nies acris est: marina verò, vel aceto, si labra vl-
is in callum extuberant. Inopia marinæ, subdu-
m salem aqua diffundes. Quòd si multus hu-
r affluit, vino albo pellucido leuiter astringente,

metallica lauabis. Miſcentur autem his, ca
pompholyx,ceruſa,lithargyrus,oſtrea,buccin
inuolucra,os ſepiæ,calx & ſimilia,quia preter
quòd epulotica ſint,album colorem iuuant, c
Calx. fingi voluit antiquitas. Calx ſepties lota, è ro
vel aqua diluitur, exponitur ſoli æſtu medio
inde reuoluitur, teritur, abluitur : quum iam
lota tritáque exaruit,è roſaceo pinſitur,impo
cicatricem ducit : vlcera neruorum maligna i
& ambuſtis auxilio eſt. Sordes quæ in ampull
cernariis ſubſidet,vlcera quæ mediis digitis ex
tur,alopecias quoque adiuuat. διὰ χαλκίτε
auſtero, rubróque vino ſubigitur:deinde emo
oleo melino vel myrteo : roſaceo etiam, ſi qui
bor calórque in oris vlceris exiſtit : alioqui cr
in platyſmate inducitur, vt vicina comprehe
qua videlicet metus eſt, ne quid humoris af
Album Actuarij. Album Actuarij capite de repellẽtibus deſcrip
epuloticon eſt, vt quæ emplaſtra alba è ceruſa
gunt, quale hoc eſt non abſimile albo Galeni.
ræ vnc.4.roſacei libr.ſemiſſ.terebinth.vnc. 3. ce
vnc.2.lithar.vnc.1.thuris,cineris ex cochleis cr
tis ana ſemunc. cera, oleum, terebinth. ſimul
duntur : reliqua miſcentur, verſantur omnia,
mortario vniuntur. Aliud leuius.℞.ceruſæ ℥.1.
℥.2.aquæ roſarum ſeſquunc.roſacei lib.1.meta
trita in mortario fortiter perfricantur piſtillo d
quod quum fit,deinceps ac paulatim liquida a
Albũ Rhazæ. duntur. Album Rhazæ. Olei roſacei libr. 1. ce
℥.1.ceræ ℥. 2.caphuræ ʒ. 1. albumina ouorum
melius fiet cum ſemunc.vel ʒ.6.litharg.Leue e
magis conuenit,vbi calor, vſtio,excoriatio eſt.

per se in pari rosaceo cocta ambusta iuuat, & Cerusa.
a. Ad eadem facit vnguẽtum de cerusa. Alij ex
ostagmate cerusam terunt, vt sit liquidi mellis
tudo, quod in calore, in paruis inflammationi- Vnguenta
quales ad nasi pinnas eueniunt, vtile est. Trita epulotica.
o humidioribus vlceribus cõuenit, per se am-
curat: permista butyro, mollit, coquit, cicatri-
laudit. Epulotica sunt, vnguentum desiccans
im, vnguẽtum de plumbo, & alia. Puluis epu-
ıs balaustiorum, sanguinis draconis, cadmiæ
ıti, æris vsti loti ana: fiat puluis: duris corpori- Plantago.
contumacibus vitiis & nimium humidis vtilis
tráque plãtago cum radice siccatur vmbra, tri-
cicatricem inspergitur. Triapharmacũ, quód-
uic simile ex litharg. & oxelæo, in glutinanti- Nutritum.
lescribetur, epulotica sunt. Nutritum quoque
l à Rhaze & Auic. hoc modo fit. Lithargyrus
llinem trita ex aceto & rosaceo diu versatur in
ario (vt quidam volunt) plumbeo, pistillo plũ-
modus est vt inde crassior fermentetur, & ex-
at. Sunt qui addant sextulam æris vsti, vel cre-
plũbi, aut tantundem aluminis, balaustiorum,
e, sanguinis draconis, cadmiæ argẽti, caphuræ:
e singulari ope in malignis & pertinacibus vi-
n cancrosis cerusa permiscetur pistillo & mor-
plumbeo. Alij hoc modo. Litharg. cerusæ ana
eruntur in mortario, vniuntúrq; ex olei myrti-
l ros. sesquunc. Sunt qui oleum priùs circum-
t in pila plũbea, & radio plumbeo concutiant
crassescat, & nigrius euadat, vt olim Apollo-
. Alij sic vnita omnia olla noua vrunt, puluerẽ
nunt mirabili remedio ad cãcrosa, malignáque

Ad cancros pudendorum. ſedis & genitaliũm vlcera. Alij loco olei ſu
acetoſæ,ſolani, polygoni, plantag. omphacis
milium,eo modo exercent plumbo, & metal
vſturam iungunt. Quidam etiam theriacã ad
& vnà cum aliis concremant. Frequentiſſimu
vſus eſt pompholygos: ſuo vetuſtas, ſuo poſt
Pompholyx. vtráque ſalubriter vſa eſt. Vritur pompholyx
cinerem reſoluitur:in ſolani ſucco, rhodoſtag
& aliis generis eiuſdem diem integrum mace
tum piſtillo plũbeo in plumbeo mortario diu
cetur:bis in die inſeritur cancroſis vlceribus &
lignis. Quod autem pharmacum διαπομφό
inde conficitur,variè deſcribunt. Aliter enim
baſ.Paulus,Aëtius, aliter quoque Arabes. Se
maximè epuloticon eſt. ℞. pompholygis, c
litharg.ana ℥.1.ladani ℥.2.acaciæ ℥.4.ceræ ℥.3
℥.8.ouorum aſſatorũ vitellos 9.metallica è vi
rito:cerã cum oleo liquefacito, ex quo ladan
acaciam cõmiſceto:deinde vitellos & metall
mortario reliquis coniungito. Simile ferè qu
quitur.℞.ceruſæ,litharg.pompholyg. ana ℥.2
miæ ℥.4.medullæ cerui ℥.3.ceræ, ol. roſacei a
1. myrtini ℔. ß. Liquatis aliis metallica è vin
permiſcentur. Hoc canceroſis conuenit,puer
nuchis,mulieribus,atque omnino mollibus c
ribus,vbi cicatrix citra dolorem ducenda eſt.
lai,Olei roſarum ℥.10.ceræ albæ ℥.5.ſucci exp
granis ſolani ℥.8.ceruſæ lotæ ℥.4.plumbi vſti,
ana ℥.2.thuris ℥.1.oleũ cũ ſucco decoquito, c
expirauerit ſuccus:deinde cerã oleo confundi
liqua in farinã trita in mortario permiſceto,o
quæ diu circumuoluito. In putridis & cance

feruor aliquis est, summa fiducia vsurpandum quod nulli veterum compositionum cedit. In odentibus & inflammatis vlceribus, succo seri-ubigunt. Liquido cerato rosaceo emolliūt, im-unt tubulo, ad rhagadas & alia id genus: in cal-,lini succus & adipes misceri possunt: ad inflā-,croco & vitellis oui intingitur. Atq; hęc suf-it. Reliquum verò genus est eorum, quę ex-entem carnem detrahant, de quibus capite de oticis abundè differetur. In cicatrice vitia sunt: excrescit, quia caua est, quia deformis, durior, rior, mollior, & maior est. Excrescit parum sic-, purgatóque vlcere. Caua est nimiùm siccato, nte tēpus inductis epuloticis: vel quia pars sub-ossis igne absumpta, sublata ferro, aut abscessu dit. Deformem facit sutura frequentior & ine-maior incisio, & alia quæ vel cauā, vel eminen-efficiunt. Durior est, nimiùm siccātibus medi-entis, nec lenientibus tempore immistis, quod, nte scriptum, pręcepit Hippocrates. Mollior in-nodū siccato vlcere. Excrescens cathæreticis re-natur, scarificatur, absumitur. Caua refricāda & renda, vt quod desit aggignatur. Mollior siccā-st. Deformitas mollientibus, lenientibus, discu-tibus, exedentibus quoque & cathæreticis, ali-ndo etiā astrictione medicamentorum corrigi-Ad hæc omnia materia suis locis descripta est. loticis vtimur iam propè pleno, nōdum tamen quato vlcere. Celsus linamēto è frigida presso, nùm integit: deinde vbi iam æquata cuti caro icco vtitur. Ac bene fiet, si in frigida illa alumen luertit: & quod inseritur siccum in eadem mer-

Quādo epulotici vsus, & ratio vtendi.

ſum exaruerit.Et hæc quidem in leui vlcere fa
ſatis. In maligno, bene puro linteolo ſinum n
ter extergebis:epuloticon induces quod pluri
ſiccet. Et quia ferè aliquid calli labris conc
oras vlceris pharmaco circũſcribes, quod atte
In dolore, rubore, phlegmone & rheumate,
gro recenti vtendum erit: vel διὰ χαλκίτε
quido in platyſmate. Attenuans platyſma æ
linteo contegitur, ex quo ſplenium ſuperdatu
preſſum frigida,aliquando vino.Ac frigiditas
nij,ſubinde refuſo frigido liquore contineri d
poſtremò faſciæ commodè alligandæ, quas
primùm die abſolues. Hîc molli flocco ſanie
tergebis,& priorem curam omninò reuocabi
nata vel retento, vel mutato conſilio. Recen
vino calido, cui balauſtia concoxerint, aut ſi
vlcus fouent: alioquin aqua,ſi quid caloris e
vim aluminis conceperit. Ac ſit octupla aqu
mini.Sed in calore aſtrictio ſuſpecta eſt: moll
lere humorem ſorbent, pharmacum imponu
perdãt ſtuppas vino madidas, vel aqua:omni
tinantibus faſciis cõſtringunt, non iis quidem
ita contrahant, vt è rotundo oblongum fiat
cauitas ſuperſit, & vnà cures, vt & glutines,&
trice claudas. Galenus interdixit aqua,vt ne nu
vlcus contingeret. At in calore & iam proce
cicatrice, non adeò nocere poteſt. Cicatrix (ſ
dem naturaliter ducitur) in ambitum vlceris
partibus primùm concreſcit, deinde paulati
centrum progreditur, poſtremò in ipſo c
coaleſcit atque perficitur.

De glutinantibus CAP. 5.

Ongiùs fortaſſe, quã res poſtulabat, de gluti-
nantibus ſermo dilatus eſt. Verũ ita nos coëgit,
ítque conſequens medelarum ratio: nec alius
igit locus, in quo de illis orationem commo-
s inſtitueremus. κολλητικὰ Græci vocant συμ-
φυτικὰ & τραυματικά. Quidam etiam ἔναιμα,
peculiariter quæ cruentis vulneribus adhi-
tur. Siccant hæc omnia ad ſecundum ferè gra-
n, media natura inter ea quæ ad cicatricem du-
t, & quæ carnem regenerãt: non detergent, ſed
ingunt, prohibéntque, ne quid humoris vlcerũ
is obueniat. Nec in cruentis ſolùm vſurpari ſo-
, ſed ad ſinus, fiſtulas, maligna vetuſtáq; vlcera
ıſferuntur. Opitulantur celeriùs, ſi integra par-
n natura eſt: ſi paucus ſanguis idémq; purus af-
t: ſi non abraſa, nõ præciſa, ſed vel ſalua, vel par-
liqua etiamdũ hærens cutis eſt. Etenim cuti cũ
iecta carne naturalis quædam amicitia coiit, vt
:rrimè ſeneſcãt, quibus omninò illa excidit: fa-
imè, vbi incolumis ſeruata eſt. Mirum ꝙ præci-
ed loco ſuo reddita, coaleſcit, recipit ſpiritum, &
ıſi mortua reuiuiſcit: quódq; è plaga liuore du-
, nõ in iuuene ſolo, ſed etiã ſene viuidũ colorẽ
uperat. Magna igitur cutis habẽda ratio, neque
id ſolùm, quòd inde celeriùs glutinatur vulnus
quia interiecta cute plurimis iuuatur, quę nuda
o non perferat. Nudũ vlcus linteo, lana, ſpõgia
tatur: medicamẽtis paregoricis ſordes colligit,
licatur catharticis, iuuatur omnibus, ſi familia-
ute quaſi propugnaculo obtectũ eſt. Ideóq; &
:aſa cutis & pẽdula, ſuo loco inducatur, & redu-

Facultas glutinantium.

cta molliter apprimatur: sic enim vlceri celeriu
suescet. Neque desperat quę suspensa, iam liuid
nigra est, etiã si eo abscessit loco, vbi os sine c
vel cartilago subiecta est. Ea enim vel in hoc
bo casu suo corpori reconciliatur, & vitalem s
recipit: quod in genu & nuda carne tibia, in g
ro, vbi tãtùm subiecta cuti mẽbrana est, expe
cet. Idque fieri tum aliorũ pharmacorum ope
didit Galenus, tum celebri illo, quod Heræ &
talo attributùm. Describitur hoc libro prim
compositione pharmac. κτ̀ γένη, titulo δια
ρεως Attalo & Hera authoribus, & paulò pòst

Labrorum vlceris ratio.

bis Asclepiadis. Asclepiades Pãphiliũ vocauit
verò & labra vlceris animaduertẽda sunt: qu
delicet alia cõtracta, alia euersa, plurima dehis
Quas formas vlcerũ in vario labiorum motu
cipias. Os enim cõmissis labris interdum clau
nonnũquam illa diducuntur, vt sit hiatus. Aliq
quoque aliter deformantur, quia alterũ reto
labrũ & euersum: alterũ in os reductũ, vel vt

Ad contracta labra.

modò intrò, modò foras replicata sunt. Cont
labra vlcerũ specillo vulnerario molliter disi
da, & vtrínque abductis fasciis, vt extra vulnu
gis cõstringantur, separanda sunt. Colligenda
quæ plurimùm hiãt, à sanis partibus ineunte f
quæ vt ad oras vulneris propiùs accedit, ita fi
astringatur, ea scilicet ratione, vt ne nimiùm c
do, nimium cõprimas, & dolorem gignas. E
tantùm altero vlceris labro hinc lintea abduc
in alterã partem quasi trahẽdo volutabis. Si v
que euertitur, ea quã ἐκδύοιν ἀρχῶν ἐπίδεσι
cant, necessaria est. Atque hæc labra flaccidis, c

uccosis & cācerosis vlceribus magis eueniunt. *Quatuor rationes glutinandi.*
verò glutinatio fit, vel innata carne (συσάρκω-
ræci vocant) vel eo quem illi ἀϛκτηριασμὸν,
i infibulationem appellant: deinde etiam κτ̀
ν sutura: postremò κατ' ἐπίδεσιν fasciis obli-
, quā deligationem vertūt. Sed omninò vt vul-
glutinetur, enato corpore, religatis, vt priùs, &
se plexis carniū fibris coïre necesse est. Id quod
is acu & fasciis sæpenumerò admaturatur. Ac
t sunt vlcera & partes, ita remedia distinguun-
n paruo ac recenti vlcere fasciola in orbem ne-
is esse potest: & quæ cultellis cibariis fiunt,
suctu, qui partes colligat, sæpiùs coalescunt.
vulgari terebinthina illita (quę abietina potiùs *Nullū vulnus vel minimum contemnendum.*
da est) & iniecta fasciola celerrimè cōmittun-
Verùm nullum omninò vulnus vel minimum,
n si acus minima pupugerit, contemni debet,
ò minùs, si vel plethora, vel cacochymia, vel
que sensus acrior in metu est: alioqui dolor,
gmone, conuulsio ad exitium sequi consueuit.
ie statim initio relicta glutinādi via, paregori-
endū erit: quæ dolorem leniāt, & à phlegmo-
ndicent partem, donec omnia pericula abiisse
ntur. Ac ferè quinto & septimo die grauiores
sese proferunt, quos quum æger saluus euasit,
nnia tuta sunt, detersum siccatúmq; vlcus glu-
is. In maiori vulnere maiora remedia quærē- *In maiori vulnere.*
nt, deligatio, sutura, fibula, medicatio: vbi me-
nentū quoque siccare magis necesse est, hícq;
enda sunt magnū & paruum in sectione, non
undam veterum opinione, qui ἐπίκαιρον, insi-
vulnus è natura loci, μέγα, magnum è periculo

definiunt. In glutinãdo distingui debet naura
porum : quia videlicet (vt loquuntur illi) aliud
σελχὲς, quódque ægrè coalescit : aliud εὐελκὲ
quo vulnera celeriter cõiunguntur. Vulnera ro
da non facilè glutinari, nisi in longitudinẽ diffe
tur testes sunt, Hippocrates, Aristoteles, Gal. Ca
& alij medici veteres. Lentiginosa corpora, n
Ratio glutinandi. cacochyma tardiùs sanescunt. Ac breuiter diffi
tas nascitur ex iis, quæ in rebelli vlcere proximo
pite tradita sunt: adhæc externis casibus, culpa
dicorum, ægri & eorum qui ægro inseruiunt.
mùm igitur in cruẽto vulnere (si quidẽ neque
fundum est neq; hæmorrhagia extitit) molli to
to, spongia, pãniculo detergendus cruor est : a
illa priùs inculcãtur frigida, & expressa adhiben
Aquæ & aceti vsus. Patrocles apud Homerum Eryphili vulnus te
exterget, rudiùs quidem, quod postea ab Hippo
te interdictum fuit. Quòd si altiùs descẽdit vul
erupítq; sanguis, aceto magis vtendũ erit. Sic e
grumos incides, & sanguinem cõhibebis. In ne
ab aceto metus est, nisi seruata tenuitate, frigidi
eius exoluas. Ideóque specilli extremo linteoli
ligabis, quod vel sapa, vel melicrato madefacie
lacunis & vlcere veteri vbi glutinandi tẽpus ac
serit, vinũ & œnomeli idonea sunt. In mulieri
pueris, eunuchis, atq; id genus corporibus, tũ a
tum maximè vulnerato capite, aceto abstiner
Idem aperto perioſtio relinquendũ est. Aceti lo
vino, & œnomelite floccũ intingimus, exprimir
& cruorem inde extergemus. Atque vbi is ritè
tersus est, nihílque labris vlceris intercedit, qu
sunt grumus, pilus, oleũ, pluma & similia, sequ

tera lateribus, oræ oris, ritè coëant. Ponimus
m neque dolore, neque phlegmone, neque vl-
io vitio vlcus laborare: ac iustā carnē lateribus
eris interesse. In rectis vulneribus labra facilè
icũtur, multò magis si molle corpus est: & ad-
a fasciis continenda sunt, ex duplici initio, alio-
implicibus, sed sutura interdũ addita, & fibu-
i trāsuerso vulnere oræ diffident magis: quare
tis & fibulis opus est. Atque has figuras vulne-
ex fibrarum cursu, quæ musculos intexunt, di-
guere oportet. In magnis & profundis vulneri-
vincula ex duobus initiis necessaria: eadē quo-
in latis & profundis: sed hæc præterea altis su-
cogenda sunt, neutra verò præproperè gluti-
la, ne quid reliquum fiat, vnde posteà recrudes-
. Fascias autem austero vino & nigro maduis-
uat, quod in cæteris vulneribus præferendum
uia reppellit, phlegmonem prohibet & cogit.
i & aliquod eorũ quæ contrahunt, licebit in-
uere: sed modus sit, vt ne nimis adstringendo
eatur dolor. In molli parte, extrema auricula,
naso, frōte, bucca, palpebris, cute gutturis, ven-
nembranis, quæ nō sunt tendines, sutura cōue-
Præputium assuitur & infibulatur vt carnosum
is, vbi nimiũ dehiscit, nec oræ facilè cōiungun-
In capitis vulneribus extrema cutis, tũ suturis,
fibulis cōmitti potest. Cartilagines auris effra-
Archigenes fibulis cōtinebat, & argilla cauum
culæ implebat, ne cōcideret. Alij diuisas partes
modi, primum quidem digitis cōmittunt: dein-
lutine, visco, aliisque generis eiusdem in breui
ysmate quasi ferruminant. Sed quæ viscida in-

In transuerso.

In magno & profundo.

pingas,glutinare pręstat,vt non solùm contin sed diuisas inter se partes concilient,atque cõg nent. In particulari materia eadem seruatur r quę iam sępius in aliis generibus pharmacorũ scripta est.Eáque seligenda,vt sunt partes, vt m durúmue corpus:vt recens,vetustum, paruum, gnúmque vulnus est:quod in fasciis,fibulis, su similiter distingui debet. Ac præcipua ratio h debet in vulneribus,quæ in ventres corporis p trant,aut alioqui multũ profunda sunt,vt ne c missa parte,quæ exterior est, interior distincta glutinatáque maneat: aut si hæc quidẽ glutin infirmior tamen sit cicatrix atque vnitio, vn suppuratio intus colligatur,soluta cicatrice,& riores oræ resoluãtur, quod monuit Hippocr Glutinãdi vim habent ebulus,sambucus, syde palmæ, pini,tædæ cortices:dracõtij folia rece herba quæ fraga gignit, anagallis, salix, andr mum,astragalus,phlomunculus, telephium, s phytum petræũ, araneæ tela,sed ea præcipuè, pistrino farina incęderit.Equisetũ maxima vul præsectos etiam neruos cõglutinat.Coccus ba cus ex aceto pistus ingentia vulnera coniungit oxymelite diuisos neruos cõciliat. Magnis quo vulneribus Chamæpytis idonea est. Arnoglo quadam temperaturæ symmetria iungendis v ribus lacunis,atque recentibus vulneribus,nul mediorum cedit. Rebellia,rheumatica, putri nosa vlcera, & in dysenteriis facta percurat. que omnia, quia conuenienter refrigerat, sic adstringit, nec mordet: leuiter digerit & exter In humidis vlceribus, & partibus quæ na

Particularis materia quomodo seligẽda.

Chamæpytis.

ore prçditæ ſint, tota herba cum radicibus ſic-
r,triráque inſpergitur : idem rei per ſe commo-
ı ſemen eſt. Spongia, lana ſuccida, linteolũ, im-
guntur aqua, aut vino potius : vel ſi profluxit *Spõgia, &c.*
;uis, oxycrato : ad hæc liquoribus aliis, qui con-
ant: deinde expreſſa vulneri colligantur. Quer-
olia trita in læui petra, vulneri ſecuri facto Ga-
s appoſuit vt etiam vicina comprehenderent,
; remedio glutinauit: ea ipſa vino cõſpergi poſ-
:. Caſeus recens & oxygalactinus, Iſatis ſatiua, *Iſatis.*
ıos prçciſos & tendines in fine muſculorũ iun-
t, & duriora corpora conglutinant. Centauriũ *Centaurium*
ıus, foliis & floribus vlcera magna coniungit: *minus.*
ãctum collecticis miſcetur, multò magis ſi rheu
icum vlcus eſt. In quo genere præſtantiſſima
licamenta ſunt, quæ valde ſiccant, leniter ad-
ıgunt, vt non mordeant. Pentaphylli foliũ ner-
adiuuat, cum melle tritum. Ad vlcera capitis,
rrha, aloë, terebinthina, aſſis aliis tritíſque, farina
i hordei & milij, Mummia vtendum eſt. Cala-
nthæ ſuccus membranis vulneratis infuſus egre-
glutinat. Sed hoc & ſimilia, acriora ſcilicet, quç-
e vehementer ſiccant, Megetis ſunt Sydonij &
lemi, qui in membranis cerebri, acribus, mor-
ibus, oxymelite, aliíſque generis eiuſdẽ vſi ſunt.
lij farina iiſdem vulneribus inſpergitur. Reſina,
ſicca, amurca cocta, duris corporibus adhiben-
ſunt. Pix humida, minùs quàm ſicca mordax:
rdeum vſtum, aloë ex aqua trita : herbæ folia &
cus, quam ex India comportant, & patrio no-
ne Zambanam appellant. Aloë vulgaris eſt, quæ *Zambana.*
ıaci vita in multos menſes viget: è laquearibus æ-

dium & tabulatis magna viroris cōmendatio
ſpenditur. Conſtat hoc remediũ certo experi
to nautarum. In colleticis quæ ad manũ ſunt,
Attractylis. cipua laus attractylidi. Eius cacumina auſtero
vel oxycrato incoquuntur: excipitur concha
enatat oleoſum. Eadem quoque in reticulum
quod duabus ollis argilla iunctis, eliciendo ol
tercedit, oleagineum liquorem reddit. Atque
ſuperiorem igne cingi, inferiorem terra defod
quaque omnia ea ratione cōparari oportet, qu
periore libro præſcripta eſt. Cuidam deciſus
quà ōs in cartilaginem deſinit. Ruſticus prop
tem partem alteri digitis coniunxit, herbam t
& è vino nigro tritam, quod millefolium app
impegit, rudiùs omnia colligauit, vnde celerit
ſtitit profluens ſanguis, & vulnus pulchra cic
breui coiit. Folia hederæ recentia in vino coct
Hedera. dia vulnera coniungunt, & maligna ſanant: a
inde ſuccus, tum per ſe, tum roſaceo temperat
quidem acrior videatur) narium vlcera & au
percurat. In vlmo multa ſunt quæ laudes. De
Vlmus. vlmi compingendis fractis oſſibus, veteres vſi
eiuſdem cortex & folia adalligata, glutinant, at
ſta iuuant, vt ſine manifeſta cicatrice coiiſſe vi
tur. Teruntur folia: cortex veluti faſcia oblig
Purgat, implet, cicatricem ducit, glutinat, exter
let papularũ veſtigia, & artificialibus balſamis
Aqua in folliculis vlmi. miſcetur aqua, quæ vlmi folliculis includitur,
purgata vermiculis. Ea Crito vſus eſt ad Lich
Balſamo quodam raro & pretioſo principes v
Aqua vitis. tur glutinando. Sunt qui eam aquam quæ caſt
vitibus exudat vere, lenticula vitrea excipiant

rculatum sedulò, clausúmque, annum integrum
onunt soli, loco subdiali, sed qui ab iniuriis cœli
is esse possit: ac lenticulam ad solā subinde ver-
t, vt vndequaque radij euerberēt, & aquam co-
int. Melligo tandem concrescit, quæ sit balsamo
bus æqualis, ἀμπελοςάλαγμα ex analogia (si
) appelles. Duriorum sunt corporū, sorbus, mes-
is, pinaster, quercus, & quæcunque acerba sunt.
nite quernis foliis comparanda sunt. Addunt bo-
n armenam, terram sigillatam, & similia. Com-
sitā sunt, cerati myrtini ℥. 3. cerusæ ℥. 1. vetusta glu
at. Aloë arida œnomelite coquitur, linamētum
le tinctū vulneribus capitis inseritur: phlegmo-
n prohibet & iungit. Galenus mollioribus na- *Galeni pharmaca.*
is pharmaca temperauit ex lithargyro, oxelæo
œnelæo: durioribus ex ærugine, bitumine, squa-
, aloë & myrrha. In quibus quia bitumen præ-
uam vim habet, verùm friabilius est, quàm vt so-
um oleo emplastrum reddat, cera quoque ad
pus vnà temperatur. Sed oleum & cera vim bi-
minis exoluunt: ideóque squama additur, ærugo,
alia: atque hinc vocata barbara comparantur.
tulas expurgat, glutinat, priusquam occalescant,
cicatrice tegit. Induratis musculis vtile est. Lithar-
ri ℥. 4. olei & aceti ana ℔. 1. vel paulò minus co-
antur omnia dum omnino combibitum oleum,
tum vero expirâsse videatur, nec iam inquinet,
nigro splendeat. Acetum sit acerrimum, pelluci-
m, ex vino factum non aquoso: oleum verò an-
uissimum. Hoc parabili auxilio Galenus paroti-
s criticas, quæ iam fistulas traherent, in pueris, a-
lescētibus, mulieribus, sæpiùs curauit. Siccat sine

morſu, vlcera difficilia perſanat, cruenta glut
omninóque vlcera magna paruáque iuuat;
ad cicatricem perueniant. Hoc emplaſtrum ali
Tripharmacum. grum, alij vnguentum de lithargyro coctum
pellant: nec à Tripharmaco Meſues alia re di
quàm quòd plus habet aceti & olei. Recentior
nim parem aceti modum & lithargyri: duplun
leum communevel roſaceum commiſcent. Di
Nutritum. autem è Nutrito, quòd aliud Tripharmacum
Meſuæ: quia in hoc materia cruda eſt, ex quo
ita ſiccat,& vim aliquam concipit è plumbeo m
tario,in quo conficiunt. Quod ex lithargyro &
nelæo fit,contra rheumata valet,induratos mu
los adiuuat,& cruenta iungit. Litharg. libr. I.
dies,vel eò plures in Sole teritur affuſo vino gi
tenui,pellucido,odoro,ſubadſtringente. Ac qu
tò plus vini combibet,tantò efficacius futurum
poſtea cum ſeſquilibra, libris duabus olei plus
núſue excoquitur,dum non inquinet. At hæc
duè verſare ſpatha neceſſe eſt. Melina ſunt m
2.de compoſitione pharmac. κτ᾿ γένη, quæ gl
nent. Quod ſequitur ex vino Heræ, luxata firm
recentes puerorum ſtrumas diſcutit, inueterato
nus,quíque in vacua penetrent,percurat. Rece
vulnera etiã magna conglutinat. Litharg.auri li
hoc eſt ℥.12. ſic enim perpetuò libram Græco
vſurpamus:diu teritur in Sole affuſo vino giluc
nui pellucido,vt priùs. Quo teretur diutiùs,&
liquoris rapiet,eò præſtantius euadet. Ex quo i
læuigatur in mortario, inſtillato deinceps atqu
ternatim modo oleo concalfacto, modò vino
atque vtróque quantum fieri poteſt, ſaturari de

in cacabum transmittitur, & cum olei & vini
i ana ℥.9.vel eò pluribus excoquitur: bene co-
lithargyro immiscentur resinæ pini læuigatis-
æ ℔.1.ceræ albæ ʒ.10.opopanacis sesquunc.co-
ntur omnia molli igne, dum non inquinent. In
, sanguine agrestis columbæ conspergitur. Al.
ritonis, quod iungit recentia, cicatricem ducit
xtrahit. Litharg.libr.1.ceræ libr.1.terebinth.℥.2.
ginis ℥.2.olei veteris ℥.9.aceti ℥.2.& semiss. Li-
g.oleum, acetum, ærugo blando igne coquen-
unt: iam propriè coëuntibus resina ceráque cō-
gitur, coquūtur dum sint corpus, & non inqui-
t. Magis glutinabit pharmacū, si myrrhæ, aloës,
ocollæ ana ʒ.1. misceas ea quæ per se glutinent.
nalignis, squamæ & vitrioli genera conspergi
funt. Celebre & polychrestō Macherionis phar-
:um ad vlcera maligna: recētia glutinat, phleg-
nem prohibet, præcipuè vbi aliquid contusum
it: rabiosi canis morsibus medetur impositi-
, ac subinde commutatum: phagedænis con-
it, aurium, nariúmque vlceribus carnem gene-
In genitalibus & nudatis ossibus idem efficit.
stoloch. rotundæ, galbani, opopanacis, ærugi-
iridis, ammoniaci, myrrh. ana ℥.1. terebint.ce-
ol. omphacini ana ℥.7.& semiss. Ærugo ex dimi-
ol. seorsum teritur, cum reliquo oleo, cera & te-
inthina molliter coquuntur: ærugo additur;
teà verò ammoniacum ex aceto fusum, galbanū
gatum, & opopanax permiscētur, postremò re-
eratis reliqua insperguntur. Ægyptiac. Andro-
:hi vulnera en se facta, vel profundissima, triduo
tinat, quod capite de ossium vitiis describetur.

Critonis.

Macherionis.

Ægyptiac. Andromachi.

διὰ χαλκίτεως fiſtulas & magna vlcera coniu
Axungiæ veteris bene purgatæ fibris & ſine ſal
2.ol.veteris, litharg.ana ℔.3.chalciteos ℥.6. co
ciatur ex arte. Quòd ſi palmaria ſpatha defueri
ligna rudicula cõmouebis : aut ex ea materia,
glutinando cõueniat;non radice cannæ,cui ma
Salix. vis ineſt detergendi. Salix verò ſiccat & aſtri
E ſucco liliorum. ídque ſine morſu, quæ omnia glutinando ido
ſunt.Quod è ſucco liliorũ conficitur,diuturna
lignáque vlcera cõglutinat:nimio humore lan
dis malè coaleſcentibus, cicatricem ægrè trahe
bus vtiliſſimum eſt : vehementer ſiccat, ídque
morſum,vt inciſa capita muſculorum poſſit cõ
gere.Succi foliorum lilij ℥.5.mellis & aceti ana
coque lento igne, dum craſſeſcat. Alij è ſymp
ſucco & aliis quæ per ſe glutinent, melle roſat
aceto ſambucino eadẽ pharmaca componunt,
Ad neruos. efficaciſſimè glutinent. Ad neruorum vulnera
chlearum carnes conciſæ tritæque adiecta my
& thure conferunt. Eoſdẽ neruos vniunt lumb
terræ triti & impoſiti. Iam verò cruentis, ſugg
tis, exciſis quacúnque parte corporis, vitiligin
præ, maculis, cruſtis efficaciſſimè opitulatur, q
Ex Attractylide. paratur ex Attractylide. Attractylidis effoſſæ
radice, deinde ſiccatæ vmbra, poſtremò tritæ
quatuor : ol.dulcis vnç.quatuor : Colophoniæ
quilibra:æruginis ℥.2.ceræ ℥.8.Oleum,ceram,
lophoniam liquefacta excolato:deinde ærugin
poſteà herbam commiſceto : iuncta omnia frig
immergito, manibus verſato, pinſitóque : piſt
aqua noctem ſinito,atque ita vſui reponito:ver
Colophonia noſtra ſiccior eſt.Liquida quoq; v

ytebantur,quæ ſi deſit,ſicca partim oleo,partim binthina molliēda erit. Hoc autem glutinat re-tia.Rhodini vel myrtini ℥.1.terebint.℥.1.ærugi-ʒ.2.ſi quidem lota eſt,& molliora ſunt corpora, qui ſeſquidrachma. Barbarū Galeni.Picis ℔.1. *Barbarum.* iminis, ceræ ana ſelib.ammoniaci, mannæ ana ceruſæ ſeſquunc.ol.℥.20.nam ſic melius, quàm 7.Al.Eſt & aliud inſigne Barbarum emplaſtrum rum,quod capite de hæmorrhagia deſcribetur. rà quoque primo & ſecundo de compoſitione *Qua ratione* rm. κτ' γένη. Atque hinc ad recentiorum me- *in varia ge-* amēta tranſeundum, ſi priùs monuerimus dige- *nera remedia* tia & attrahentia cerato temperata fieri ſarcoti- *commutes.* ſarcoticis fieri glutinantia,ſi quid aſtringentium miſceas: aut ſi iunxeris quæ ſiccent magis, & ingant, reddi epulotica. Baſilicū magnum Me- *Puluis rub.* glutinat neruos. Celebris eſt puluis (quem ru-im vocant) ex ſanguine draconis, & ſeſquialtera ione vel dupla thuris.Alij calcem, bolum arme-n,ſantalos cōmiſcent. Sunt qui hoc modo con-ant.Symphiti maioris, boli armenæ ana ℥.1.pi-Græcæ ℥.3.maſtich.olibani ana ſemunciam:ſan-inis draconis,mummiæ ana ʒ.2. Pulueres ſuturis perguntur, vel in cerato imponuntur. Sanguinē *Sanguis* iconis collecticon variè conficiunt.Thus,maſti- *draconis.* en,bolum armenam æqualiter miſta, hirci ſan-ine mactati Auguſto menſe concorporant. Alij ter ex eadem materia. Quidam bolum armenam unt, faciūntque vt plurimum ſorbeat ſanguinis cini & ſorborum ſucci. Plinius ſorborum ſucco caprillo ſanguine compingit. Eidem Plinio & lino ſanguis eſt draconis, qui dum vulneratus

elephas concidit, colliso casu dracone colligit
Aëtius è succo herbæ Indicæ (quem dracunculu
vocant) fingi credidit. Dracontio nostro vis in
glutinandi. Cartilagines mediã naturam habent
ter ossa & carnem. Itaque glutinantur non tam
cantibus, quàm quæ catagmatica, aut quæ porot
à gignendo callo appellãt, nec tam mollibus, qu
quæ ἔναιμα, carnem vniunt. Eáque natura cõst
tenaci & viscida, pix, manna, caro & saliua cochl
rum, viscum, glutinũ fabrile, pollen visco illigat
tragacantha in aceto fusa, gummi Arabicum, al
pinguis, terebinthina è vino lota, muccagines, al
que id genus : quibus sanguis draconis, puluis r
ber, & alia quæ per se glutinandi vim habeant, co
iunguntur. Ita concorporata pharmaca illinunt
cõpinguntur, adhibẽtur in spleniis, & veluti incer
ta tela, quæ arctiùs consuatur, vt pharmacũ firmi
inhęrescat. Sed si magna vulnera sunt, fibula vel a
priùs conducere oportet : deinde medicamẽto i
pingere: id in cartilaginibus aurium & narium fi
Cochleæ. debet. Cochleæ cum suis volutis diu teruntur
mortario, vt nihil asperi reliquum sit. Sanguis dr
conis subquadrupla, manna subo ctupla ratione a
iungitur, permiscentur in mortario, & affigunt
In naribus (quod antè dictum est) ne vulnus co
cidat, atq; ita cartilago dissideat, fistula concaua p
randa est, quæ introducatur, & qua parte vuln
cõtingat, illinatur pharmaco : altera verò nasi par
quæ foras vertitur, quáque pinnæ eminent, empl
stico medicamento compingetur. Aurium caua a
gilla impleri debet. Argilla priùs cochleæ saliua,
acidi punici liquore subigatur. Alioqui ʒ. 2. aloës

itur fabrili glutine ſoluto ex aceto. Aliud. Tra-
nthę ℥. 1. in aqua Rhois maceratur, muccago
tur,in qua excipiantur myrrh. aloës, ſanguinis
onis ana ʒ. 1. omnia pauca terebinthina colli-
tur:adhibentur in pellicula,vel linteolo. Atque
tandiu inhęrere oportet, dum coaleſcat carti-
,niſi priùs excidát, Quæ ſequuntur,iuſta ratio- *Viride Bonantini.*
robata ſunt poſterioribus chirurgis.Plãtaginis,
ſque cõſolidę,betonicæ,verbenæ,pimpinellæ,
ſellæ millefolij,lingue canis, caudæ equinę ana
.conquaſſata coque cum ℔.3.ſepi arietini:cola-
dde reſinę,ceræ,galbani ana quartaria ʒ. ſarco-
æ quartariũ vnum, terebinthinę quartarium 1.
miſſ.liquata omnia & ad ignem circumducta,
rte miſceantur. Aliud. ℞. Centaurij minoris *E centaurio.*
ip. 6.macerentur noctẽ integram in vino albo,
ridie in eodem vino ad dimidias coquito,cola-
ſuccum recoquito, dum ſit mellis craſſitudo:
remò reponito.In vſu,accipe ſucci ℥.3.terebint.
cerę nouæ quartarium 1.lactis muliebris ℥.2.
imum hoc medicamentum & amicum neruis:
nta glutinat, dura emollit, fluxiones inhibet,
t putredines,detergit ſordes,à fera morſis auxi-
ır,atque omnino dignum laude eſt. Centaurij *Centaurii ſuccus.*
us leniter aſtringit, ſiccat, tergit citra morſum:
uo miſcetur medicamentis, quæ fiſtulas, ſinus,
ımatica vlcera coniungant,& cicatrice claudát,
que veteres duritias emolliant. Planta admo-
parabilis eſt,maximè laudata veteribus, de qua
llus etiã Galeno attributus eſt.Eius radix inuti-
ſt.Herba cum floribus poſtremò Vere colligẽ-
& vt priùs, exuccanda, reponendus in multos

vſus ſuccus eſt. Eadẽ ſiccatur vmbra, vt in temp
trita in puluerem,putridis,ſordidis,cãcroſis, & a
vitiis inſpergatur.Eodem modo Marrubium,Sc
dium,Apium,& aliæ plantæ plurimæ,chirurgo
luti opes quędam , ſuo tempore comparandæ ſi
In medicamento de quo agitur, glutinãdi vis au
eſt adiecto vino.Similiter & aliis emplaſticis,ma
chę,thure,gummi Arabico, quæ cùm leniter aſt
gant,molliant,reprimant , in communẽ vſum m
Dini. dicamenti conſpirãt. Aliud Dini.℞.betonicæ,c
taurij ana manipul.2. coque , & cola, vt priùs :
colato ſucco adde reſinæ quartarium 1. tereb
℔.ß.ſarcocollæ ℥.1.ceræ ℥.2.liquefiant omnia ac
niter bulliant:acetum paulatim affundatur : vbi
frixerint omnia,è muliebri lacte manibus cõuol
tur.Pares vires habet cum priore, benignum eſt
neruis poſſit conuenire. Centaurium, betonica,
ſina,neruis punctis amica ſunt : ſarcocolla miti
mum eſt colleticon : aceto fit,vt altiùs permeet,
meliùs attrahat : lacte muliebri mollius pharma
eſt, nec ita cohibetur eius tenuitas. Al. Ceræ alb
reſinæ ana quartarum 1.olei ℥. 2. terebinthinæ
thuris,maſtiches ana vnc. dimid. adde pimpinę
melangianæ,aut loco eius,telephij,maioris ſemp
uiui,vel attractylidis,verbenę vermicularis, aut p
tius ſemperuiui minoris ana manipul. 1. coquan
vino vt priùs , dum duæ vini partes euanuerint
hęc omnia percolẽtur, exprimantúrque, atque i
rum coquantur ad craſſitudinem : tùm adde reſi
lib.1.cerę albę lib.ſemiſſ.maſtiches ℥. 2.refrigerẽt
Viride ex herbis. vt priùs, & lacte muliebri ſubigantur : leue colle
con eſt.Viride ex herbis fortius eſt , & iam malig
qu

l præ ſe ferentibus conuenit, quod ex cap. de Bedegar.
gantibus repetendum eſt. Vnguentum gloriæ.
i bedegaris lib.1.ceræ quartariũ 1. ſeminis alba-
roſarum ſemuncia. Oleum bedegaris non ita
bile, quia quid ſit Barbarorũ bedegar parum
ſtat. Vteris autem vel ſpongiolis illis, quæ in ca-
) rubo colligũtur, vel cymis attractylidis. Alio-
enerioribus cacuminibus aculeatę plantę, quę
erbariis Bedegar appellatur: vel eadem è car-
ſylueſtri, (quam cardonettam vocant) de-
cabis. Incoques autem horum quoduis oleo
ino nigro: dum vinum exhalauerit, materiam
menter exprimes. Semen roſarum eſt, quod
actis foliis & apicibus luteis excuſſo capite de- Semen roſarum.
t. E vermibus, neruoſis partibus glutinandis, E vermibus.
úſque ſymphyti, cynogloſſ. piloſellæ, vtriúſque
taginis ana manip.1. vermium terrenorum lib.
iſſ. conquaſſata omnia ſeptem dies in ol. ſeſqui-
a madent, deinde leniter cocta in ſuum oleum
rimuntur: expreſſo ſucco & oleo, miſce ſepi
tini purgati libr.1. picis naualis libr. ſemiſſ picis
cæ quartarium 1. galbani, opopanacis, terebint.
vnc.1. thuris maſtiches ana ſemunc. alia liquã-
galbanum, opopanax, thus, maſtiche aceto
terantur: ex quo ſoluta aliis permiſcentur, &
mnibus efficitur corpus. Lumbrici terræ triti Lumbrici terræ.
er ſe impoſiti, neruos glutinant. Aureum. Ceræ
inæ lib.ß. olei boni ℔.2. & ß. terebinth. ℥.2. re-
e & Colophoniæ ana ſeſquunc. olibani, maſti-
s ana ℥.1. croci ʒ.1. cera cum oleo liquatur, dein-
eſina, Colophonia, terebinthina confundun-
ſublatis igne, thus & maſtiche inſperguntur,

poſtremò reſperſo croco omninò intingu
His ergò pharmacis vtendum erit, vbi cruore
ſordes exterſeris, vbi curaueris ne quid interſit
rum labris: vbi denique neque dolor, neque p
mone, neque alius caſus eſt, vnde glutinatio p
beatur. Digitis, acu, fiſtulis, deligatione, diuiſa l
coniungenda ſunt, arida reſperguntur, illinu
liquida, craſſa, viſcidáque: vt in magnis vulner
neque ſatis eò hærentibus impinguntur, ſupe
tur ſtuppa è vino nigro preſſa, ex eodem ſpl
faſcias, ſubligacula madere vtile eſt: quanqua
aceto imbui poſſint: colliganda omnia eo de
tionis genere, quod contineat, reformet, cogat,
tum videlicet caſus expoſtulat. Puluis ruber ou
dido, poſtea quoque terebinthina excipitur, a
imponitur. Quoties commutatur medicamen
auſtero vino fouetur vulnus. Rariùs autem c
mutari debet, quarto primùm die, deinde ſe
Lintea eodem vino inculcata ſuper imponun
atque hæc donec coaleſcat vulnus. A quo ſi
macula relinquitur, detergente materia exte
portet.

...COBI HOLLERII ...TEMPANI, MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI de Materia Chirurgica

LIBER III.

De vtili materia in vitiis oßium. C AP. I.

...AM explicanda nobis ea pars remediorum, quæ ad oſſa pertinet. Vitiis ergo quæ oſſa fecerint, eodem ferè momento ſuccurrere oportet. Alioqui phlegmone ſuccenditur: quæ ſaniem ..., agit cuniculos, vlcera diſpergit alta, exeſa, & ...nda motis, ἐμμότυς inde vocat Hippocrates. ...uo denigrantur oſſa, cariem inducunt, ſydera... corrumpuntur. Aliis femur claudicat, manca ...us eſt, ad ſolitos flexus torpet articulus, vel is ...rtus eſt. Huic conuulſis neruis, diſtorto corpo... crudeli morte vita extinguitur. Ille gangræna ...utredine contabeſcit, extinctóque ſenſu paula... conficitur. Itaque in tam lubrica medendi par... ...mnem conſilij rationem moueamus, maturri... occurramus, vt nihil naturæ pereat, nulla ci...x, nulla veſtigia mali, aut honeſta certè, relin...quatur.

Quæ neglectis oßibus superueniat.

Labores ossium.

Laborant ergo (vbi accessit iniuria) corrupta ...cta, collisa, fissa, forata ossa & mora articulis. A... vitia alia quoque suboriri solent. Accessio ma... si cum vulnere læsa sunt, multò magis in arti... vbi nerui, tendines, ligamenta, nuda carne & ... loca sunt, in quæ laxa ac cõmota & iam nouo... imbecilla, excrementa corporis facilè decurru...

Adde quòd ibi cartilago est, in qua cicatrix ... mari nequit. Hîc ergo asperior casus est, dolor, ... lia, febres, deliria, conuulsio & mortes sæpenu... commouentur: & vt articulus maior est, ita ... culum grauius creare solet. Verùm non alia ch... giæ parte ditior suppellex veteris disciplinæ, nu... hæc curiosa magis, quàm in ossium medelis. ... nita propè reperit, & literis tradidit: quędam e... authoritate Principum ære publico in ciuita... extruxit, quæ ad hanc curam ossium pertine... ferramenta varia, excisorios cultros, scalpra ra... limas, specilla, aliquot terebrarum genera, mo... los, forfices, forcipes, μηνιγγοφύλακας, volsc... scalas, scamna, contos, repagula, vectes, gloss... mia, canales, sphæria, stathmia, trochiscos, per... inceratos canaliculos, fistulas, seras, fila, bys... auro texta, alia quoque plurima, quæ ad pur... da, tendenda, reformanda, tentanda, constitu... denique ossa facerent. Et in vna deligandi ... quamplurima vsu diuersa suis etiam nominibu... teres distinxerunt, linteola, fascias, hypodesm... splenia, apodesmos, regulas, ferulas, spatulas, h... nas, laqueos, mitellas, puluinos modò scrot... modò molliusculos: nodos, acus, acias, & alia ... centa, quorum multa retenta sunt: alia antiqu...

Quã multa auxilia inuẽta ossibus.

Deligationis materia.

dam deserta partim ignorantia, partim negli- *Deligatio.*
a. Adde quòd multis in rebus facilior, nec tam
rosa curandi via inuenta est. Atque hîc quoq;
iliare nomen habuit deligandi forma, & χα-
ματική vocata est: quanquam non in omni
tela ossis ea necessaria est, sed aliquando in or-
, aliquãdo in asciam ducta, nonnunquam etiã
deligationib. id genus splenia vsurpãtur: quo-
omnium ratio ex libris primum Hippocratis
fficina medici, de fracturis & articulis, deinde *Corruptela*
mentariis Galeni petenda est. Corruptum os *ossis.*
ue est, nigrum, molle, cariosum, quod superna-
rauibus vlceribus aut fistulis, hísque vel longã
state, vel putredine occupatis, euenit. Nudatur *Remedia corrupti ossis.*
ui vitiũ accessit, vlcere exciso, subsecta carne, si
is serpit ossis iniuria, quàm vlcus fuit. Abscessus
im priusquã corruptelã trahant, partim melo-
, partim è sanie cognosci possunt. Hinc enim
es vberior, & vi maiore, quã pro vlcere, scatu- *Abscessus ossis.*
áq; tenuior est, non crassa, vt à carne: non gluti-
, qualis est à neruis: neq; vnguinosa, vt ab adipe
uit. Adhæc in abscessu ossis oræ vlceris dissidet
is, ægrè coalescunt, & interiore quodam motu *Medicamẽ-*
i significatur. Saniosis ossibus medicamẽta cõ- *ta in sanio-*
unt quæ plurimùm siccent, quorũ materia ex *sis ossibus.*
te de purgantibus pharmacis petenda est. Quæ
perficiẽ extat caries, ea sola radula eximi potest,
ab igne tutius remediũ est. Corruptũ os ad viuã *Corruptũ os.*
em elimandum, exterebrandum, inurendum,
dendũ, peramputandum quoq; totum est, vbi
eratur malum. Miserum quidẽ, sed vnicũ præsi-
& instãti exitio præferendum. Vbi ergò vlcere

cōciſo vel amputata carne os vndique nudatu
quod videatur pingue,nigrum,aut carioſum,
iterúmve inurendum ferro, aut ſcalpro derad
donec iam aliquid cruoris oſtendatur, quæ in
Raſura oſsis. tatis nota eſt. Qui radit hæc, audacter impri
ferramentum debet,vt & agat aliquid, & mat
deſinat. Finis eſt, quum in nigritie ad os albu
carie ad ſolidum ventum eſt. Neque alia faci
ſunt, cum in ſummo oſſe iniuria eſt. Sed hæc
aliquando ſecedunt oleo feruente,aquis quas
tes vocāt,& mollioribus cauteriis, de quibus c
de pyrotic. Nonnunquam etiam matura putre
modò per ſe, modò leni tractu decidunt. Qu
malum altiùs deſcēdit,caries quidem ſpecillo t
explorari debet, quod vt cedenti oſſi altiùs in
tur,ita longiùs caries procedit. Nigrities collig
teſt ex dolore & febre. Quæ vbi mediocria
illa altè deſcendiſſe non poteſt. Manifeſtior ta
adacta terebra. Nam finis vitij eſt, vbi ſcobes n
eſſe deſiit. In maiori carie, maior aſperitas &
qualitas ferro deprehenditur, & hoc quidem
nùs firmiter inhæret, & citò elabitur loco,cui
preſſum eſt. Igitur caries tota ſæpiùs verſata t
bra excalpenda eſt : ex quo candente ferro for
na perpurganda, vt iam nullo affluente vitio, l
na carne repleatur. At os quod vel nigrities to
De exciden-dis oſsibus. peruaſit,vel excedit caries, excidere oportet. E
duntur oſſa ferè in capite,pectore, & mēbris:eá
modo ſcalpris,modo terebris & modiolis,quo
omniū ratio à Galeno, Celſo & aliis tradita eſt.
Peramputatio membri. deratū membrū non tam crudeli, quàm miſera
auxilio ſemel peramputandum eſt:in quo quicq

poris emortuum eſt,lacerandum ſcalpro,& no-
ula excidendum eſt. Siquid autem viuæ carnis,
ii, venæ, arteriæ ſupereſt, nec vrget caſus, qua
e corruptela definit,vincula arctiſſimè cōſtrin-
da,vt ea omnia defecta alimēto celeriter exoleſ-
. Quod quum euenit,ea corpora ferro,vt priùs, *Vnde mors*
ouacula execanda ſunt.Hæc autē,quia non pla- *amputatis*
Hippocrati corpus etiamdū viuens ferramētis *membris.*
ari,ne inde commotus dolor, hæmorrhagia &
ni deliquia (quod ferè fit)ægrum è vita tollant.
maiora vaſa & neruos priùs deſignant, medias *Alia ratio.*
ies interſecant, & illa ipſa ad ſanam partem filo
queant,vt intabeſcant mora, & ſponte ſua deci-
t.Qua etiā arte hæmorrhagias & conuulſiones
gis declinēt. Iam verò legitima ſerra ſit, & bene
aparata,quæ quàm celerrimè trāſcurrat. Linteū
rponi poteſt vino vel aceto madens, qua parte
ota ſerra viuentem carnem affricat, ne ſcilicet
ſperetur caro,& profluuiū ſanguinis moueatur.
ſecto oſſe reliquæ partes contra hæmorrhagias
terio inuruntur. At ſi viuente oſſe circunducta
emortua eſt,priuſquàm malum in os tranſeat,
indenda illa eſt, & iniectis vinculis, omnis adi-
quo ſanguis ad os decurrat, intercipiendus eſt;
erāda vitę parſimonia,& ea alimenta quę facilè
luant, nihílque ſucci craſſi lentíque gignant, vt
pſum cum ſuis vinculis paulatim emarceſcat,ac
dem excidat.Ad celeritatē operis vbi vtrúmque
t, maluit Hippocrates in articulis quàm medio
mbro oſſa reſcindi.Reliquis iniuriis oſſium ferè *Vlcera con-*
edit vlcus: idem aſtrictioribus linteis & ferulis *iuncta vitiis*
uando cōtrahitur.Sed hoc genus vlceris lenio- *oßium.*

ribus pharmacis: illud autem aliorum vlcerum
gibus curari debet. At non antè vias claudere o
tet, quæ per vlcus ad ossa pertinent, quàm hæ
dulò explorata, & omni carie, sorde, nigredine
purgata sint. Quin & præclusum iter patefa
oportet, & angustias ferro ampliare: deinde sp
molli aut penicillis implẽdum cauum, vt ne c
sed dehiscat vlcus, dum vel integendum carne
ferruminandũ callo bene purũ os videatur. In
cuniculis spongia, linamenta, penicilli summa
te religantur filo, quod foras propendeat, vt in
pore facilè reducantur. Vt autem quæ succresci
ro toti suo ossi coalescat, purũ os esse & siccum
cesse est, inspergendúmq; medicamentis, iride,
na, aloë, myrrha, arido thure, aristolochia, & ec
nere cephalicorũ, quod capite de Sarcoticis de
ptum est. Sed quæ continetur ossibus caro gen
tur, vt paulò siccior futura est, ita magis siccant
gaudet, quo genere etiam detersa, rasa, extereb
ossa conspergi debent. Vt verò ducẽda carne ab
sibus recedis, ita vis siccantium temperanda est
nec iam cicatrix trahenda sit. Ac carne replere
& fissa iungere sæpenumerò opus est, vbi callu
gnere non licet, nimium diffidentibus fractura
bris, & vbi in maiorẽ circulum vel os ipsum m
excisum est, verũ multò stabilius vinculũ callus
In fracturis cum vlcere, si quidem transuersum
est, idémque magnũ, ferulis abstinendum: in r
vlcere ferulæ ad latera cõmitti possunt. In vtro
maior copia fasciarum adhibenda, quia declina
astrictio, confirmãda tamen deligatio est: quod
astrictio vel copia linteorum efficit. Linteorũ n

Regeneratio carnis in vitiis ossium.

In fracturis cum vlcere ratio ferularum & linteorum.

ndo aſtrictioribus faſciis præferri debet, vbi mol-
orpus & cũ fractura vlcus eſt. Aſtrictior deliga-
& vi maiore confixæ ferulæ ſæpenumerò ſyde-
t partes, atque exulcerant. In tumore, vlcere, in- *Syderatæ partes nimia aſtrictione.*
nmatione & dolore ferulis & omni aſtrictione
erdicendum. Ferulas Hippocrates ſeptimo pri-
m die, ſublato metu inflãmationis, adhibet. No-
ſtatim initio. Albucaſis in leui malo primo die,
grauiore vitio quinto vel ſeptimo. Solutis ergo
eis & refixis ferulis, ſi quid cõputruit, excinden-
n ferro, priuſquàm ad implendã carnem venia-
. Vidẽdum quoque priuſquàm impleas, vt om- *Squama.*
diuiſio oſſis tutò cohæreat. At ſi qua ſquama
t fragmentũ exceſſerit, ea ſuo oſſi ſedulò coaptã
ſunt: aut ſi acumine carnem ſubintrant, molliter
ecidere oportet, etiã diuiſa carne & exciſa, ſi res
git: verùm incolumis fragmenti radix, quâ oſſi
etiãdum hæret, ſeruanda eſt. Alioqui ſcalpello
ſerrula leniter elimanda, aut volſella prehenſan-
eſt. Quòd ſi nihil moleſtiæ ſquamæ adferunt, ne- *De detrahẽdis ſquamis.*
e poſſunt ſuis oſſibus reconciliari, vel medica-
tis detrahes, vel ita ſines, donec maturitate qua-
m per ſe decidant. Sic enim celeriter cogetur cal-
, & caro oſſibus concreſcet. Quæ verò ſquamæ
iuntur ferro, necdum maturè violẽtia reuellun-
, fiſtulas ægrè ſanabiles relinquunt. Hîc ergo de-
nanda vis eſt. Squamas detrahunt medicamenta *Medicamẽta.*
cephalicis deſcripta, capite de Sarcoticis, erucæ
dix, vtriuſq; bryoniæ, cucumeris agreſtis. Ariſtò-
chia peculiariter elicit teſtulas caluariæ. At quæ
nenda oſſa ſunt, medicamentis ſiccari conuenit,
ione vitæ ſimili: cauterio, radula quoque atteri,

volſella molliter agitari,perforari terebra,vt m
riùs,vel ſponte ſua,vel leui cõmotione excidan
fractis oſſibus & loco motis multarum rerum
eſt,ac circa initia omninò prohibẽda fluxio, d
In fractis & luxatis multa cura. inflammatio. Os ergo quod vel abiit articulo
fractum diſſidet,primùm quidem reformare a
conſtituere oportet : deinde ita cõtinere,vt ne
dat : poſtremò cõfirmandum callo,carne,reſic
humoribus , qui colligantia vincula relaxent.
mùm tamen ineunda ratio , an reponi poſſint
inde an ſine periculo reponãtur:poſtremò qua
conuenienter & celeriter,minimo dolore ac m
Deſperata. ſtia reducãtur.Conciſis articulorum vinculis,d
ctis cartilaginibus deſperatio eſt:túmque bene
tur cum ægro, ſi ſolùm claudicat, ſi manco mẽ
ſi deformato & obtorto articulo ſupereſſe dat
Non ſtatim reponenda oſſa. Non reponendũ(inquit Hippocrates) tibiæ os
parte ſuo vtrínque articulo copulatur,ſi quide
ſciſſa cute per vulnus prominet:alioqui conuu
phlegmone,gangræna,ſyderatio cõmouentur,
ægrum breui momento è vita tollant. Quæ vt
clines,quàm vt os reponas, potiùs cogitãdum.
Quando reformanda luxatio. formanda luxatio primo die,vel certè altero. N
tertio & quarto quieſcere oportet,quo ferè tẽ
nouæ iniuriæ ſeſe proferunt:hinc ad decimũ tu
Contra conuulſiones. reponendi occaſio eſt.Quòd ſi reſtituto oſſe cõ
ſio incidet,rurſus articulum excludes,calida lib
liter irrigabis,fouebis oleo, & molli lana conte
In luxatis & fractis oſſibus hæc ſunt præcipuè,
σις, vel ſi mauis, ἀντίτασις, διάπλασις, ἐπίδε
ἀπόθεσις, vel ὑπόθεσις.Extẽditur mẽbrũ mani
prehenſum, vel iniectis laqueis,vbi vi maiore o

t, vt diductis & adductis marginibus soluti ossis, ræ oris molliter consuescant, nihil exasperetur, nil diffringatur, quod in fracturis dēticularibus, scais & serratis sæpè contingit. Videndū quoque ne distentatione neruus, vena, arteria, musculus, ten-), ligamentū, atque inde os & membrum contra turam extorqueantur. Sed in luxatis, cōpages ar- culi & ossium copulatio priùs recognoscenda est, iàm multis, longis, prominulis & obstipis capitis constet: quot, qui sinus & acetabula, quàm alta ec, quomodo inflexis alueis decliuibus, lubricis, ibus scilicet capita illa & exerta ossium tubercu- inserātur: quæ superciliorū forma: qua fide cerui- s ossiū cōtineantur, quibus vinculis iunctura arti- letur: quæ cartilagines intercedant, qui tendines, usculi & nerui ad constantiā articuli concurrant: summa, qua omnino ratione flectant, tendant, di- rtāt, atque vno verbo, copulentur. Vertebræ du- ici capite prominent, duplici quoque acetabulo uantur: altera alterius acetabulis sua capita inse- , eadémque paria faciēs, & quasi relata gratia suos ueolos explicat, in quib. vicinę vertebrę processus ponātur: muccosis vinculis vtræque coniungan- r, quæ soluta, cæsa, arefacta, distracta morbo, ver- bras exarticulār. Quas iam cognoscas ægrè refor- ari, quia scilicet intelligas quàm multis cardinib', áque societate coëāt, quā denique vario implexu nserātur. Itaque omnis articulata iunctura sæpiùs ulis ipsis vsurpāda, sicq; animo & mēte concipiē- est, vt ad viuum pressæ articulorū formæ cū res igat, oculis ipsis, vt ita dicā, obuersentur. Sic enim plicatur opificiū naturę, quod in fractis & luxatis

Cognoscēda in luxatis.

Exemplum in vertebris.

ſedulò perſequamur. Atque omnino qui exten
componit, ligat, continet, hoc efficiat, vt iuſta
turæ teneatur κατάςασις. Sic enim Hippocra
quod naturali figura membri & partis Galenus
finit. Extenſum membrum loco redditum mani
tractari, palpari, & legitime conformari debet
πλασιν appellant. Quòd ſi neque ſic conſtitut
eſt, ad μοχλίαν, lorum, habenas, & vſitatas mac
nas veniendum. Quæ omnia ex libris Hipp. &
mentariis Galeni petenda ſunt. Sequitur ἐπίδε
quam καταγματικὴν appellant, in qua multor
prouidentia eſt: ſed maximè vt contineas, phl
monem arceas, & procures callum. Ac primùm
ſit deligandum, ſtatuere oportet: tum qua delig
di forma: ac ferè à duobus principiis, varia tamē
tione. Ex quo decernendum quibus, quàm mul
longis, latis, quàm denique firmis faſciis opus ſit
ſpleniis eadem verſetur cura: idonea forma lint
quærenda eſt. Cognoſcendum præterea vnde p
mum ineas, quæ ſit futura progreſſio, quàm mu
& quales circuli, quo modo diſtinguātur orbes, c
conueniant anguli, quibus interuallis, vbi & qua
do laxior vel aſtrictior deligatio, qua parte deſin
quo loco & qua arte nectantur nodi, aciæ duca
tur, complicentur habenæ, quando regulæ, feru
puluinaria, mitellæ, adhibenda ſint, quandiu con
nere omnia, & quando ſoluere oporteat. Atque
ſano membro probanda priùs deligatio, quàm
ægro periculum facias. Poſtremò in ea figura c
locandum membrum, in qua diutiſſimè conſt
poſſit, & minimè doleat. Iuſtos hæc commentar
deſiderant, & hæc non tam docendi, quàm mone

causa dicta fuerint. Neque ignorādum vnum os
rum extendēdum esse terebra, minúsque inuren-
m : semel enim vstum ægerrimè tum callo, tum
ni, reconciliatur. Ac nec minima cura esse debet,
ne diutiùs os apertū expositúmque aëri maneat.
auis enim ea consuetudo noua est, quia sic calor
itus aërem expirat. Sunto igitur tecta, & quàm
nimùm licet nudata ossa. Sic enim conclusus ca-
,& non exhalans, saniem foras dispergit, atque
purgata ossa celeriùs coniungit. Extorta valgo-
n crura pertractis intrò vinculis & astrictis asser-
lis ita componenda, non quasi dirigas, sed non a-
er quàm si è valgo varum transformare velis. In-
xis varorum cruribus aptanda omnia & colligá-
sunt, quasi è varo valgum efficias. In abscessu
ruo ossium deligatio χαταςμαλικὴ locum ha-
t, sed paulò laxior & sine ferulis. In magno non
deligandum χαταςμαλικῶς. Satis faciunt sple-
vino insuccata nigro, subaustero, quæ deinceps
que conuenienter hinc inde adhibenda sunt, non
hoc illi insideat. Longiora sunto, quàm quæ so-
m ambitum membri comprehendant. Nam si
adrātalis circulus est partis, paulò longiores sple-
s trientalibus esse oportet. Obliquè inseruntur
ēbro & aduersa parte decussant. Atque hæc qui-
m spleniorum ratio alia quum os abscedit, & sa-
osum est, alia eorū quæ in deligationibus fascias
nfirmant. Hîc enim æqualiter affinguntur mem-
o, ne alterum extremum alteri insideat, aut redu-
icet, quum videlicet longiùs spleniū est: néue bre-
us atque decurratum inane spacium, & quasi fos-
lam relinquat. Ab vtrísque spleniis tum quæ lon-

In varis & valgis deligatio.

Abscessus ossium.

Ratio spleniorum.

giora, tum quæ breuiora ſunt, inæqualis, aſper
In iugulo & coſtis. inconcinna fit deligatio, in qua æqualitas vel m
mè quærenda eſt. Alia rurſus illa ratio eſt à plag
quæ fracto iugulo & coſtis adhibentur, quarũ
ma atque altera in decuſſem collocantur, & ſe
terſecant: tertia porrigitur in longum, obſtipat
cta, & reliqua ſplenia confirmat. Aliter quoqu
ſunt vitia & partes commutantur. Sed hæc pecu
rem commentarium requirunt In faſciis rem
adhibentur, quæ madorem linteorum contine
Sic enim prohibetur dolor atque inflammatio.
ſciæ initio plures & aſtrictiores, ſi neque dolor,
que phlegmone, non vulnus, aut aliquid tale p
hibeat. Ac ferè inebriantur vino craſſo, nigro, n
Vini ratio. dicè auſtero. Vinum hoc ſuperficiẽ cogit, vim ſu
ad repellendum altiùs imprimit: ex quo præci
inflammationum cauſas. Quod nimiùm adſtr
git, dolorem facit, tenue, album, giluum, fuluum
tiamſi contrahat, repudiandum tamen eſt vt tot
reprimẽtium genus, quod aqueo humore ſolut
eſt, papauer, mandragora, cicuta, multò magis ſ
articulis & neruoſis partibus labor eſt: quia non
la qualitas, ſed & horum corpus intrò penetrat
neruoſa lædit. Hinc etiam calor qui vitam fouet,
terdum extinguitur. Vino igitur craſſo, nigro, n
dicè auſtero, faſciæ & ſplenia ſaturentur. Mini
Lintea madere opus eſt. adſit, qui ſubinde affuſo vino lintea perfundat: a
qui cum periculo reſiccantur: quod ne fiat, no
præcipuè & æſtate prouidendum. Hyeme vini
co œnelæo vti ſatius eſt, quo etiam tempore pr
intepuiſſe iuuat: & ſuccidæ lanæ ſpleniis præfert
tur. In fracturis & luxationibus vbi exertum os

vlcus facit, quóque cum periculo reponatur, andiu conuulsio in metu est, abstinēdum fasciis, succida lana vtendum est. Eáque, vt priùs, im-enda vino, curandúmque est vt assiduè irrigetur, non squalescat. Astringit leniter lana hæc, & te-lo calore fouet. In his fumoso vino & nimis oro ideo abstinendum, quòd caput feriat.

Quando lana succida pro fasciis vtendum.

Atque hæc omnia decreta sunt veteris discipli-, quæ Galeno probata sunt. Iustū quoque insuc-ndis linteis medicamentū ad dolores & inflam-tiones, oui candidum è rosaceo vel myrtino fra-m. Alij contra eadem vitia aceto, oxelæo fascias buunt, detur id benè carnosa parte & sine vlce-Quòd si suspecta est ministri cura, qui negligen-s fascias repergat, & nouo madore cōpluat, vnde tea exarescant, cerato albo vtendum erit. Adde òd cura illa odiosa esse potest. Verùm ceratum c vt repellat, & phlegmonem inhibeat, vno mi-s est efficax, & magis vsurpādum post initia, iam eunte periculo inflammationis, vbi fractura sim-x, nec in fragmenta varia contritum os est. Igi-cerato pars ægra, fasciæ & splenia illinantur, ad-c extremæ partes, sed manus præcipuè & pedes, quod deligatione extringitur, infirmum scilicet gidúmque membrum concipiat, ex quo putre-ie tandem corrumpatur. Ceratū hoc χηρωτὸν ὑγρὸν & λευκὸν veteres appellarunt. E cera igui & duplo oleo conficitur. Oleum sit re-ns rhodinum vel myrteum. Quòd si cera vetus erit, nec ita mollis, paulò plus olei miscendum t. Picato quoque veteres vsi sunt, si quid contu-n esset, si quid coquendum atque mitigandum,

Alia quibus fasciæ imbuuntur.

Ceratum album.

Compositio cerati albi.

Picatum ceratum. πισσηρὰν κηρωτὴν & πισσόκηρον appellant. Eó magis vſurpandum, quia contuſa omnia & cr quæ oſſibus incumbunt, quàm celerrimè ſan feciſſe iuuat, ne ſubiecta oſſa tempore corrum tur. Atque hoc præcipuè in caluaria, deinde rel oſſium natura, magis etiam qua parte ſubſunt uacea corpora, procurandum erit. Liquido ce albo pix addita picatum facit. Ac tantum picis ſceatur, vt inde color in nigrum tranſeat: verùm rati corpus non immutetur. A pice molli vtrún præſtari poteſt: hæc enim media compage i oleum & ceram ambigit. Quæ cera durior, vel pariter dura eſt. Mollienda manus itaque oleo quinatur, atque hinc ad ignem pix illa pinſitur, uitur, contrectatur, dum ſatis emolleſcat. Alic ceræ & pici oleum non duplum, ſed ferè trip miſceatur, vt picatum inde coëat, quod tam li dum ſit, quàm ceratum album eſſe opus eſt. Se contuſis liquidius conuenit, vbi mitigandum. coquendum iuſtiore corpore compingi debet. dem ſeruandæ leges hac parte, in eo quod ῥητινό ρον appellant, reſina ceræ miſta. Ac reſina liqu qualis eſt larigna quædam & terebinthina, cera nimis diluit, niſi admodum exigua miſceatur. ſina compage ceræ ſeruabit cerati corpus. Dilut eſt ex ceræ ℥. 1. terebinthinæ liquidæ ʒ.3. olei Solutum quidem & molle eſt, non dilutum ni ex ceræ ℥.2. Colophoniæ ℥.1. olei ℥.4. Corpul tum ſatis vbi ceræ & reſinæ vtriúſque ℥.2. olei permiſcentur. Sed de cerato, quod reſinam ca plura capite de ſuppurantibus. Verùm in luxat nibus hoc cerato præcipuè vtendum, quia ſcili

Vis cerati reſinati in luxationibus.

articul

iculata ossa magis cōtinet, & hinc lintea firmiùs
guntur, hærent diutiùs, vincula vero humore
a & vieta melius exiccantur. Fracta denique fir-
ùs cohærent, & callo suo fideliùs compingūtur.
quæ sine lentore linteis capiuntur, quale austerū
um est, antè resiccātur, quàm soluere oporteat.
tertio primùm die ferè absoluimus. Sicca autem
tea duritie & asperitate lædunt, elaxatáque mi-
continent. Hæc ergò ratio magis ineunda, si
ndo periculum grauius metuitur, atque ideo cu-
naior desyderatur. In his vitiis ossium magnus
χαλκίτεως vsus est. In metu inflammationis
llitur subduplo rosaceo, deinde austero vino
buitur, illinitur parti, & in linteis adhibetur. Ex
to vini loco subigi potest, si neque vulnus, neque
uacea natura, neque aliud quicquam prohibet.
ntra œdemata & inflationes, quæ astrictione
eorum extuberant, idem medicamentū auxilio
Omnia verò leuia sint & mollia: grauitas enim
rimit, & dolorem creat. Idem durities efficit &
sperat: vtrunque callum retardat. Perfusiones
nt ex aqua tepida, eo callore tēperata, quem ma-
perferat: in frigoribus hydrelæon melius est.
funditur pars tertio & quinto die, quoties vide-
t lintea absoluūtur, ídque liberaliter, vnde pru-
acquiescat, & materia eius in halitum disper-
ur. In articulis tepidæ vsus est: tensa relaxat, do-
em mitigat, & inflammationi aduersatur. Iam
timo die tardiùs aliquando affunditur, non vt
utiat, sed euocet sanguinem: vnde cōcreto poro
um fracturæ conserantur. Capitis fracturas ne-
vino, neque re alia, nisi quàm minimùm, made-

Contra inflāmationes.

Contra œdemata.

Perfusiones.

Contra pruriginē à deligatione.

Decoctum vlmi. facere iussit Hippocr. Dioscorides ex veterum corticem vlmi aqua incoquit, decocto fractu fouet,& os perfundit quod iam egere callo vi tur.Id de radice vlmi, nō cortice Galenus proc

Callus. Πώρωσιν Græci vocant genituram calli,& ind ρωπικὰ, quæ callum gignant. Callus neque est,neque os, sed inter vtrúmque ambigit:itaq posito metu inflammationis,purgatis vitiis,qu ram tardent,omnino cogitandum vt coëat p & inde effractæ partes solidentur.Eáque cura f

Quando gignendus callus. mo primùm die ferè suscipitur æstate,decimoq to hyeme:quo iam tempore id genus periculis functa ossa videantur.Etenim intra ea spatia fe & phlegmonæ magna ex parte sese proferunt: quam aliquando latente vitio & maleficium hente vicesimo die & post vicesimum, nec opi tibus nobis eueniunt. Neminem verò latere tror non antè de poro cogitandum,quàm con in pus versa, detersa vlcera & siccata, ossa quo bene explorata fuerint. Hîc ergo generatur ca vbi moderanda perfusio, vt inde pars viuido c re floreat, & leniter attollatur:nimium est si fu det, & pallorem ducit. Fistulosa ossa & spong quæque plus humoris in se continēt, celeriùs lescunt,& callum contrahunt:quod in iugulo genus ossibus comprobatur. Alimenta sunto

Alimenta ad poron. probum sanguinem,crassum,viscidum, multum gnant.Panis triticeus è farina primaria:triticum gatur graue,dēsum, vnde ptisana comparetur: tilagineæ animalium partes,neruaceæ,cutaceæ, gues,ligamenta,tendines,tetioli,ventres,lingua stra,capita hœdorū,veruecum,& procellorū, a

caro & suilla, palmulæ pingues, castaneæ, vinum ingens, & cætera generis eiusdem. Medicamen- intò emplastica, lenta, quæ modicè calfaciant, iccent è gyri simila, manna, gummi, fabrili glu- , masthiche, tragacātha, pingui cera, lachrimis & is generis eiusdem. Triticeam farinam probat ppocrates, quæ subacta longiùs trahatur, digito- n sequax: hæc, vt reliqua, liquore oui, myrtino, a, vino, muccagine concorporatur, dum lentore dam bene cohæreat. Qualis si desit, & aridior tùm ad manum est, thus pingue, eiúsque polli- n & fuliginem, liquidam resinā, mel quoque vi- lum permiscebis. Sed alia quidem initio, resinā nel post initia, cùm iam excesserit periculum in- nmationis. Thus quoque in limacum mucco & ua: aloë & myrrha, mel etiam, si quidem resic- dum magis, in eodem mucco diu volutantur, & luta impinguntur. Finge igitur aduersa parte ef- ctum nasum, vt intrò desideat. Eodem die aut multò pòst reformare oportet. Itaque quicquid artilaginem incidit, excitādum leniter est subie- crassiore specillo, qua maximè parte delabitur od fractū est, vt sublatū mollitur suo corpori de- iter coalescat. Lene fit specillum non asperū, ad itelli formam fabricatum è buxo vel ebore: di- is quoq; vtitur Hippocrates, sed præfert indices, qui narium cauis magis conueniant. Ac suis quis- e vti potest: alioqui magnitudine respondeant, tq; molles, quales pueri habent & mulieres. At- e hos diutius insistere oporteat, vt quæ reforma- iam sunt, contineant. Alioqui in longitudinem plicata linamenta, & molli pellicula cincta cir-

Medicamenta porotica.

Triticea farina.

Exemplum in naso fracto.

Specillum narium fractarum.

cunſutáque intus adiicienda ſunt. Aut eodem
do compoſitum aliquid eſt arido penicillo &
briis linteorum. Aut grandis pinna gummi ve
brili glutine illita, & molli pellicula circundata,
deſidere cartilaginem non ſinat. Alioqui fiſtula
tubos plumbo, argento, canna ad hanc rem c
parare oportet. Fruſtulo pulmonis ouis aliqua
vſus eſt Hippocrates, quod fortè aderat. Spo
non vtendum putat, quia fortaſſe humore ra
exturgeat, diſſoluátque iuncta. Abſtinendum q
que omnibus, quæ vel vehementer ſpirent, vel
uiter oleant. Omnia verò memoratis medica
tis illinenda ſunt. Vinculis autem & habenis ill
aluta molli non ita opus eſt, etiamſi quod fra
eſt, in latus torqueatur: ſi modò repoſitum aliis
tibus contineri poteſt, vt plagulis, quas viſcida
pharmaca inquinét, & iis ſimiliter comparatis,
intrò naribus inſeruntur. Emplaſtra quæ perti
ciùs hærent, fotu tepidæ reuelluntur. Atque hin
catagmatica, de quibus anteà. Sed horum ma
Caninum cerebrum. in præſentia locupletanda nobis. Caninum c
brum in linteo adhibetur: ſuperdatur lana in
cata oui candido: iam ſqualeſcens commutari
bet: quatuordecim diebus ſolidat. In Sardinia f
tes eſſe calidos ſcribunt, qui fracta oſſa ſolident.
num picarium in lana ſuccida efficit, vt luxata c
Hybiſci radix. riùs coëant. Purgatur hybiſci radix, atque hinc
dulla raſa in ſplenio adalligatur. Poteſt adiici tr
ci farina, & cum liquore oui ita ſubigi, vt ſit c
plaſma. Radix illa aquam coagulat, in qua ſub
Muſcus. horas aliquot maduerit. Muſco viticis vtuntur
terinaij: quernum alij, alij in vlmo lectum præ

t.In honore eſt veteri exemplo quam confer-
a vocant.Muſcus eſt denſus, herbaceus , ſpon- *Conferua.*
ſus, hærens aquatilibus petris , cuius efficax na-
ı nobili hiſtoria conſignata eſt,Putator quidam *Hiſtoria.*
lta arbore deciderat omnibus ferè oſſibus con-
tis. Præſto aderant amici , qui corpus eius vni-
um eo muſco obligarunt, atq; ita relatum do-
n in quiete tenuerunt : ſubinde conſperſa aqua
o flumine,quod muſcum alluebat , ne videlicet
cus emarceſſeret. Rarò nec niſi deficiente her-
emedium mutatum eſt.Atque hac medela in-
ibili celeritate conualuit. Æſtate bene carnoſo
ɔque corpore,recenti malo exemplumvetus li-
imitari. Vetus eſt & vulgo familiare auxilium
s , qui ex alto præcipites aliquid fregerunt , aut
uderunt. Pellis ouila recens detracta corpori *Pellis ouilla.*
itur , quæ myrteo tepido vel roſaceo perfundi
ſt. Sed eos præcipuè iuuat , quibus aliquid
ɔris in cutem diffuſum eſt : concoquit enim ac
rit.Poroticon eſt,farinæ triticeæ ℥.6. ſanguinis
onis,maſtiches, thuris,ſarcocollæ ana ℥.1.om-
ɔui candido iuncta in linteo vel aluta alligan-
Triticea farina, gummi & manna incoquuntur
a:fit cataplaſma quod reprimit,continet,& po-
gignit. Atque hîc poſſunt è tragacantha,gum-
ſarcocolla & aliis id genus muccagines colligi
ataplaſmata : è pauca materia ferè , ſed decu-
d muccaginem conficias. Iam verò celeberri-
n , & medicinæ veteri decantatum remedium,
ppellatum:quod in neruorum vitiis deſcribe- *Moſchionis.*
Laudatum quoque Moſchionis catagmaticon:
rto callo vulnera coniungit, contuſis teſticulis

& aliis partibus medetur:hydropicos liberat.E
ta ſedis tubercula reprimit,& rhagadas ſanat d
tum butyro:gutturoſis remedio eſt: omnem d
tiem diſſoluit : luxatis & contortis articulis p
deſt:clauos adimit, qui in pedibus & manibus
vlcere excitantur, atque omninò multiplicis v
eſt. Cuius miſtura ſic habet. Lithargyri, picis,
vitulini ana vnc.viginti:terebinth.vnc. decem:
næ,thuris tantundem : ceræ vnc. 5. æruginis vn
opopanacis vnc. 1. galbani tantundem : olei ric
ni,aceti,ſucci mori ana heminam vnam,picis lic
dæ heminæ dimidium. Lithargyrus leuiſſimè t
tur, & fictili vaſe vel æneo cum ricinino coqui
vbi efferbuerint, adeps & manna iniiciuntur:a
due mouentur dum coëant & ſpiſſentur : hîc p
cera reſina admiſcentur. Iam non inquinanti
galbanum immittitur, deinde ærugo & opopa
aceto reſoluta. In alio vaſe mori ſuccus & pi
quida ad craſſitudinem cocta cæteris permiſc
tur, coquuntur rurſus ad puritatem: ex quo in
aliud quod vinum habeat, deponuntur, atque
permittuntur triduum : poſtremò ex eodem v
piſta ad vſum reponuntur. Adhibetur pharmac
in linteis,& in aluta fractis oſſibus intenditur.
lioqui è duplo roſaceo diſſolutum non aliter c
ceratum album faſciis illinitur & plagulis.Ægy
Andromachi mollit, digerit, adſtringit, vuln
cruenta iungit, & alia adiuuat: vomicas exu
permagna vulnera enſe facta etiam profundiſſi
triduo glutinat,præciſos neruos & muſculos co
mittit:luxatis,fractis,contuſis, attritis & conto
oſſibus remedio eſt, & contra inflãmationes va

Ægyptia Andromachi.

entes neruos & musculos lenit: ferarum morsi- adhibetur: lippientibus & cephalalgicis solatio mpacta fronti: callos emollit, & scirrhos edo- :: ac breuiter optimum ad plurima remediũ est. scribitur à Græcis Galeno & Aëtio, vitiosis iam corruptis tum Græcis tum Latinis codicibus. s ex Galeni sententia ita restituimus. ℞.ceræ, li- rg. ana denar. 144. ammoniaci denar. 72. terebin- ıæ ℥.4. & semiss. aliàs ℥.4. succidæ lanæ vstę ℥.2. ;.2. aristolochiæ, thuris, squamarum æris, & sto- tis ana ℥.1. myrrhæ ʒ.3. aliàs ʒ. 4. opopanacis de- .2. olei ricinini, sicyonij vel antiqui libr. 4. & iss. Sic enim Galenus pro sex heminis olei An- machi, Asclepiades autem heminas 3. scripsit. Li- rgyrus oleo coquitur dum concrescat, squama citur: vbi non inquinant, cera conspersa mari, voluit Asclepiades, deinde ammoniacum sedulò tusum imponuntur: liquatis his terebinthina litur: auferuntur igne: hîc thus & lanarum ci- inspergunter: refrigerata manibus conuoluun- ,& vsui sunt. Nigrum catagmaticum Asclepia- , quod qua optimum, ἀρίστη vocata est, admi- ida in fracturis, etiam ossibus depressis: immersa c & ab aliis seiuncta callo copulat. Litharg. bi- ninis ana ℥.25. cerę, picis aridę ana ℥.12. & semiss. inæ piceæ, terebinth. ana ℥. 6. & ʒ. 2. aluminis, opoleos ana denar. 38. ammoniaci ℥. 3. æruginis nar. 10. & semiss. olei sextar. 4. Lithargyrus in oleo quitur, dum non contaminet: cera & bitumen rsum liquescunt, neque commouentur, his pix sa traiectáque colo coniungitur: omnia lithar- ro vniuntur. Ammoniacum verò bene contu-

ἀρίστη Asclepiadis.

ſum poſteà immittitur, atque ita coquuntur om
in ſolidum corpus : hîc præmollita cera & pro
lis permiſcentur : vbi probè coïerint, ſubducu
igne, túmque alumen & ærugo in pollinem t
reſperguntur, verſantur omnia, & oxycrato m
ſubiguntur. Panalithes ad cōtuſa, fracta etiam
vulnere, vulnera neruorum & vertebrarum : p
gat collectiones, inciſum ſcrotum ſolidat, vene
tòs morſus beſtiarum ſanat, aliáque præſtat pl
ma. Olei dulcis ℥.9. bituminis, ceræ, reſinæ pi
picis aridæ ana ℔. 1. lithargyr. ceruſæ, æruginis
denar. 10. thuris, ammoniaci, myrrhæ, aloës
℥.1. opij, ſucci pomorum mandragoræ ana dena
aluminis, calchanthi, chalciteos, croci ana ſemi
aceti quod ſufficit. Quæ teri poſſunt omnia
thargyro ad crocum in puluerem trita ex aceto
ducuntur in mortario, dum ſit luti craſſitudo. O
cera, bitumen in fabales pilulas diuiſum nihil
ſando colliquantur, liquatis pix & reſina comm
centur, colantur omnia, atque reponuntur. Frac
ris oſſium caluariæ, cartilaginum, vtiliſſimum
Barbarum, quod capite de hæmorrhagia deſcri
tur, & alia, quæ ſuperioribus libris ſcripta inuen
In fracturis prima cura ſit, vt initio repellas phl
monem, & dolorē prohibeas. Tertio iam & qu
to die ſi quid contuſum erit, in pus & ſaniem c
uertes : ſuppurationem ſedulò purgabis : ſicca
vlcus, & ſi qua oſſis vitia ſunt, corruptela, car
malè iuncta ſquama, ea omnia diligenter adim
fracturæ partes ritè coaptabis, & callo iunges.
poſtremū vlcus implendū & cicatrice claudēdū
Contingit aliquando in capitis nuda mēbrana

Panalithes.

Ordo curationis in fracturis.

ius tergēdo siccandóq; quàm cōueniat, fungus
crescat, quia videlicet in tumorē laxum & mol-
i membrana extuberat. Hic ergo siccandum
gis, & quæ tergeant, incidant, laxent, intermis-
da. Concreti calli signum est, quum iam sine
ere exudante sanguine fasciæ intinguntur. Tum
m coactus porus aspergineṁ sanguinis è spon-
sis ossium cauernis foras extringit. Id ferè fit
icis diebus 14. 17. 20. 21. & hinc succedentibus
enariis. Signum quidem à veteribus annota-
i, quanquam aliquando sine eo calli concres-
t. Conueniens callus est, qui neque maior, ne- *Conueniens callus.*
minor, durior aut mollior quàm oportet, ne-
distortus est. Iustus callus confirmari debet
dicamentis, quæ ἔναιμα vocant, quæque cruen-
vulneribus adhibentur. Siccant leniter, & cal-
i mediocriter confirmant. Ac de his multa ca-
e de glutinantibus. Callum confirmat affusum
um, quod τεθαλασσωμένον & θαλάττιον Græ-
Latini salsum & marinum vocant: quod si desit,
m vino leniter adstringente liquefacere opor-
. Idem vinum efficit, in quo balaustia, rosa, myr-
, muscus, qui veluti canities quædam quercui
æret, absynthium, vlmi cortex & radix præco-
int. Addunt poroticis quæ callum durant, bo-
n armenam, galbulos cupressi, & alia id genus.
d hic moderatio quædam adhibenda est, ne ni-
ùm stringendo nimiùm atteratur callus. Con-
nant poron rosacei ℥.4. resinæ ℥.3. ceræ ℥.2. Co- *Mista quæ confirmant poron.*
phoniæ, mastiches, thuris ana semunc. coni cu-
essi, radicis erythrodani ana ʒ. 1. Melius fiet au-
s emplasticis, minuto oleo, & adiecto momento

croci. Al. Thuris, farinæ piſtrinalis, picis, maſtic
boli armenæ ana vnc.2. ſepi arietini, ceræ albæ
ſelibr. Liquefactis ceræ & ſebo reliqua infrian
in miſtura linteum ſæpiùs inculcatur, & ſatis in
Sparadrapū. natum fracturæ impingitur. Sparadrapum voc
Apoſtolicon, Oxycroceū. Vtuntur Apoſtolico & Oxycroceo. Apoſtoli
materiam attrahit cogendo poro: ſiccat, co
mat. Oxycroceum duriorem poron magis en
lit, quàm extenuet: vtrúmque emplaſticon
gignendo callo idoneum eſt. Iam verò con
arbitror remedia comparari, vt mollis & d
corporum natura eſt, vt alio callo tibiam me
ris, alio pueri conſeras. In hoc enim minùs ſic
tia, minùs ſtringentia iuſtum poron contrah
Callus maior. In meſſore fortioribus omnino vtendum eſt. C
lus maior extenuandus eſt deducta parte alime
& mutata qualitate: diu leniterque affricanda
eſt ex oleo, ſale, nitro. Eadem calida marina fo
debet, inducíque malagmatis quæ diſcutiant, q
que contrahant: colliganda arctiùs: oleribus vt
dum & vomitu. Alterum membrum perfricād
vinciendum molliter, & ſinapiſmo illinend
vnde plus ſanguinis excipiat. Paulus in recenti
lo, qui ſupercreuit, vehementer ſtringentia ir
tuit, arctiſſimè ligat, lamina plumbea interdum
Excreſcens callus recens & vetus. poſita. In eo verò qui iam vetuſtate induruit, ſi c
dem pudendum inde ac deforme membrum
neque officium facit, cutem aperit, deradit, po
terebra pertundit, lacerat ſcalpro, quódque vi
tur ſupereſſe, peramputat. Quòd ſi nullum n
ræ munus per callum intercidit, ſi nullus aut
ita conſpicuus membri pudor eſt, nullus deni

or, præstabit abstinere ferro. Qui verò infra
dum crescit, aut non crescit quidem, quo iam
ipore admotis auxiliis debuit coalescere, alia
one promoueri debet. Ac ferè tardatur callus, *Vnde tardatur porus.*
a nimiùm ac sæpiùs fouetur locus, parum con-
ienter adstringitur, sæpiùs & ante tempus fa-
e resoluuntur. Non rarò quoque in ratione vi-
peccatum est. Omnia ergo commutanda in me-
, ac de integro ad præcepta artis, ad auxilia &
nenta, quæ callum gignant, recurrere oportet.
ȯd si atrophia & inopia alimenti totius corpo-
callus non prouenit, in primis cõsulendum cor-
i, deinde affectæ parti, postremò ad curam calli
urrendum est. Sæpè etiam astrictioribus linteis *Extenuati membri curatio.*
actum membrum vitium contrahit, atque in-
escit. Hic ergo instauranda vita est, distringenda
itio. Ac de remediis quæ ad hanc rem faciant,
pace, sinapismis, & aliis, dicentur quædam capi-
le Pyroticis. Sed quia hic casus vitiosa ossa in-
dum sequitur, pauca quoque hoc loco contra
genus mali differemus. Extenuatum mem- *Deligatio extenuati membri.*
im vehementer iuuat commoda deligatio, sed
itrà quàm in fracturis. Marcescente tibia femur
erius alligamus ab inguine ad genu deducta fa-
i: atque initio quidem, quà scilicet inguen pro-
num est, arctior, deinde paulatim relaxatur. Sic
im per communes venas quasi riuulos sanguis
orsum exprimitur. At contrabescente dextro fe-
ore, vel toto crure, femori sinistro fascias inici-
is à genu ad inguina ductis orbibus: atque initiis
ictior deligatio: astricta quoque, sed minùs, quò
opius inguen appetit. Qua quidem arte aliqua

pars ſanguinis veluti diuerticulo in gracile m
recurrit. Sit autem ea ratione temperata delig
vt neque dolorem creet, neque vniuerſum ſan
nem à ſano mēbro reprimas. Hoc enim alere fr
liùs, nutrire tamen certū eſt: quod quum lang
ti membro aliquid proprij alimenti impertiat,
neat tamen vnde tenuiter, ſed commodè, nutri
Eadem ratio in ſuperioribus membris ſeruand
Areſcente vlna brachium deligamus: contabe
te brachio vel tota manu, ad reliquam manum
cula conuertimus, frictione, perfuſione, metaſyn
ticis vocatis, dropacibus, ſinapiſmis ea ratione
dum erit, quæ capite de Pyroticis deſcribetur. S
etiam acopa ad membra cōfecta macie accōmo
ta: quale eſt Damocratis. Illinitur à cibo: marci
exuccóſque ſenes reficit, & calore fouet: Hyem
in frigoribus inungitur dormituris veſpere. Am
niaci, ceræ albæ, mellis recētis, adipis anſerini rec
tis, thuris ana ℥. 10. galbani, medullæ ceruí, œſ
terebinthinę pellucidæ ana ℥. 4. vini falerni, alio
gilui odoriferi ad circiter heminas quinq;, olei
minas 40. Parandum eſt maiuſculo mortario: t
& ammoniacum cōfringuntur, & affuſo vino n
cerantur: teruntur, circunducuntur duro cochle
dum ſit mellis craſſitudo: mel, œſypus, medulla c
ui deinceps immittuntur, verſantur, circumagūt
donec cum aliis bene coëant. Dum hæc fiunt, c
figulino vaſe cum oleo eliquatur: ex quo adeps,
rebinthina, galbanum permiſcentur: vnita om
tranſuaſantur, & ſpatula cōmouentur. Refriger
pinſuntur manibus, poſtremò aliis in mortario c
iunguntur: fitque liquidi boníque mellis craſſi

Acopon Damocratis ad membra tabida.

ftanneo vafe vel buxeo reponi debet. Neruorũ *Distortus callus.*
oribus,perfrictionibus,inflammationibus vteri
effis vtiliffimum eft. Diftortus callus, fi quidem
lis eft, laxante fotu & diaphoreticis exinaniri
et: fouetur tepida, hydrelæo,althææ,& fimiliũ
octo. Difcutitur arida ficu mifta ftercori colum-
o. Sed vtrúnque genus medicamentorum libro *Mollior callus & durior.*
undè explicatum eft. Si verò nimiùm induruit, *Muccosus humor.*
em quæ in fupercrefcente & inueterato poro
filia funt. Mollior adftringentibus firmari de-
At vix durior effe poteft, nifi ea de caufa fragi-
videatur, vbi nouo callo opus eft. Eft quum in
ilagine, neruo, offe muccofus humor colligitur
mitate naturæ, quæ concoquit: albus is eft &
idus, qui fimilitudine puris medico poffit im-
ere: cedit enim digito preffus atque dilabitur.
negligitur, fic offa afficit, vt hæc inde corrum-
tur: vicinæ carnes vitiũ trahant, & mucco elan-
ant. Ex quo fit, vt relinquant offa, focietáfq, illa
opulatio quę offibus eft cum carne, diffoluatur.
quando quoque in tophos humor ille concref-
Sed de tophis poftea differetur, vt de gangliis, *Muccosus*
e inde etiam cõmouentur. Contufis neruis, offe, *humor quo-*
ilagine muccus ille magna ex parte nafci cõfue- *modo va-*
: qui cùm craffus fit, lentus & frigidus, & in alto *cuandus.*
deat, non ita facilè vacuari poteft. Curandum
ien, vt laxata cute, fufa incifáque materia in hali-
i & vapores fenfim expiret: alioqui facto vulne-
epurgari debet: quanquam partium ratio priùs
enda eft, alioqui periculum fit, ne vel occidas,
grauiter lædas. Quod in igne fimiliter animad-
tere oportet. Finge igitur contufa cofta, fracta,

collisa, coiisse muccum, & desperatis aliis au ad ferrum & ignem decurrendum. Periculum minet, ne venæ, arteriæ, nerui qui interferuntu stis, conuulnerentur: ne vel ferro vel igne in membrana violetur. Inueterato malo, inquit H pocrates, & desperatis aliis remediis, si quidem lor est, & muccum illum caro lateris concepit, mum in igne remedium est: videndũ tamen, v que os contingat ignis (nisi iam corruptum a syderatũ videtur) neque superficiem solã trans rat, sed carni prudenter imprimatur, vt ad mem nam non perueniat. In fractis & dimotis ossibu flammationum reliquiæ disperguntur, ne ind geant articuli, & ad suos motus colligentur. Di guntur pharmacis quæ molliant atque discuti frictione & motu: frictio sit lenis, mollis, quæ p latim intendatur circunductis manibus modo sum ac deorsum, modò in latera & orbem, vt musculorum fibræ molliãtur, & reliqua inflam tio euanescat. Leniter quoque mouẽdus articu vt paulatim & sine dolore naturæ suæ consuesc

De remediis neruorum. *CAP.* 2.

Vitia neruorum. SEquitur neruorum locus, in quo tendines & gamenta includantur: neque subtiliùs de minibus disputetur, qua parte præcipuè rerum verborum doctrina requirenda, & cura se suscipienda est. Igitur vulnerantur nerui, con duntur, dolent, torpent, rigent, contorquen Sauciato neruo conuulnerari caro ferè consu Sauciatur, quia pungitur & inciditur. Quod q *Vulnera neruorum.* accidit, omnino procuretur, vt ne ante tẽpus os *Cautio.* neris coëat, & iungatur cutis, vnde sanies neru

iti emissario interclusa, neruos lacessat, atq; hinc
itur dolor, phlegmone, febris, deliriũ, conuulsio,
quæ horrendæ mortes postremò insequantur.
ludẽda sunt à neruorum cura, qua certè neruos
itingant, quæcunque vel natura sua vel aduenti-
qualitate refrigerent, quæcunque acria, quæ hu-
ctent, laxent, molliant, cõcoquant, putrefaciant.
idam ad flexum natium qua in femur desinit,
it, abscessus: expurgata sorde detectus neruus est,
frigore perculsus vniuersum crus stupidum re-
iit. Alteri vulnus magnum in brachium illatum
æsis etiam neruis, qui à ceruicis finibus per bra-
ũ decurrunt. Adhibitis iustis remediis, lanę quo-
oleo calente tinctæ superdatæ sunt, iisdémque
tipata ceruix cõtra iniuriam frigoris. At is egres-
domo publico se dedit: vbi paulatim frigescẽte
a oleum quoque refrixit: ex quo dolere cœpit,
sóque membro & ad ceruicem vsque progresso
lo, totus ferè conuulsione riguit. Omnino ergo
rigoris vindicãdus neruus est, multò magis cùm
nus accesserit. Frigidum enim, inquit Hippocra-
vlceribus inimicũ & neruis. Itaque dum hi cu-
tur, quúmque inseruntur pharmaca, non solùm
endum erit, vt ne hæc imponatur frigida, sed e-
n ne vulnus aut certè quàm minimũ frigori ex-
natur. Inusta ala vetat Hippocrates, ne dum cu-
ur vlcus, brachiũ altius attollatur, veritus scilicet
ita explicata ala excepto frigore violetur. Idque
tuẽdum magis, quum in vlcere dolor est, quem
io cõmouit, qualis est vbi cauterium impresseris:
nde etiam si locus neruaceus est, & aliquid ner-
cum nudũ existit. Grauior quoque iniuria acriũ

Vitanda in neruis.

Frigidum quantum noceat neruis, historiis ostẽditur.

Hippoc. aph. 18. & 20. lib. 5. Aphor.

Acria quantum noceant.

eſt, quæ cùm admota cuti vehementer lædan
grum quidem præcipitabunt, ſi nudato neruo c
tinenter inſerantur. Quidam poſteriore tibia
neratus eſt, qua parte tres illi muſculi in tendi
coëunt, qui calcem cõprehendit, atque hinc in
tam exporrigitur. Itaque aperto neruo medica
tum quod habet euphorbium, continenter illi
eſt. Ex quo dolore facto, conuulſis neruis, at
Vitioſa curā di via Theſſali. morte ſublatus eſt. Tolerabilior fortaſſe videa
quæ nihilominus periculoſa eſt medendi via,
olim Theſſalo & anteceſſoribus Galeni famili
Cuidam ergo diuiſa cute cõpuncto neruo vuln
ta ſtylo manus eſt, huic pharmacum Theſſalus
pegit, quo cutis coaleſceret. Atque inde orta in
matione cataplaſma è farina tritici hydrelæo c
inſtituit, ex quo contabeſcens æger intra ſeptim
Alia inimica neruis. diem iugulatus eſt. Gladiator quidam ad genu
patella eſt, & tenuis latúſque tẽdo ſeſe explicat,
nus acceperat: in quo capta curãdi via vſitata T
ſalo, ortáque inflammatione idem adhibitum c
plaſma, calida aqua liberaliter affuſa conſper
quoque oleum eſt. Atque hoc genere curandi
hic gladiator periit, tum alij rapti ſunt, alij claud
runt, quibuſdã manca, contorta, inutilis manus
dita eſt: multis putruêre articuli: ac breuiter qui
ſupereſſe datum fuit, graue aliquod detrimen
corporis incurrerunt. Colligendum ergo pecc
Theſſalios, qui implexum morbum quaſi vnun
ſimplicem curarent, & quum mederentur mor
Explicatur peccatū Theſſaliorum. nullam rationem affectæ partis ſuſciperent. Pec
tum quoque hac parte, quòd calida fotus, conſp
ſus oleo, & cataplaſmate illo inductus neruus
H

ec enim vt alia genera inflammationum iuuare
ssint, inflãmatis neruorum vulneribus inimicissi-
i sunt. Atque hæc obiter de vitiosa illa curandi
. Nunc autem legitima medendi ratio explican-
, & iusta neruorum remedia describenda sunt. *Legitima curatio.*
que si lubet, ad curam reuocētur, cui manu stylo
lnerata neruus suffixus est, & alter gladiator, qui *Optimũ docendi genus.*
genu vulnus acceperat. Optimum enim docen-
genus atque clarissimũ, quod suis legibus quidē
præceptis cõstat, exemplis quoque ita illustratur,
tota curandi ratio veluti quædam rerum historia
aspectũ veniat, & quasi oculis ipsis vsurpetur. *Hypothesis.*
æ profectò via hac pręcipuè medendi parte cõ-
tanda nobis, in qua præçipitia multa occurrunt,
non nisi graui iniuria vitæ aberratur. Itaque po-
mus cõfixum neruum vulnerata manu, leue qui-
m vulgari sensu, at reuera periculosum vulnus,
amsi stylus tã subtilis quàm acus pupugerit. Ete-
n orietur dolor, & ille malorũ versus notatus ini-
cõnectetur, si vel negligas, vel aliena remedia in-
uas. Quæ omnia duplici ratione defugere opor-
. Primùm quidem iusta medendi via: deinde vbi
nediis nihil proficias, præsecto neruo, vnde gra-
res illæ iniuriæ cõmouentur. Nam non solùm *Duplex ratio curandi.*
uo, sed capite musculi vulnerato, si quidem alia
xilia desperãtur, ad ferrũ decurrere oportet, om-
ióq; præcidēdus tendo, & neruus est. Sed (si da-
) alia priùs ineunda medēdi via: primúmq; ani-
duertendũ, an os vulneris & via ad neruum satis
hiscat. Vbi enim angustiora sunt, & pręterea me-
s est, ne celeriter coëant, in crucē vel decussem cõ-
am cutem intersecabis: multò magis si quid gra-

m

uioris iniuriæ imminet, vt ſit, qua ſanies effluat, q
tranſpiret neruus, qua denique vis medicamenti
punctum neruum permeet. Ac plethorico depl
dus ſanguis ſtatim initio. Cacochymo vitiũ ph
maco expurgandum eſt Dextra manu læſa è m
leolo dextro ſanguinem detrahes: dextro pede v
nerato, axillaris dextra aperiẽda eſt. Interſecta c
vel alio facto vulnere, ſi quid cruoris ineſt, lanã
noxilon, linteolũ molle ſpecilli nucleo adalligab
intingéſque ſapa vel melicrato, ne aſperitate læd
tum exprimes, & cruorem inde molliter exter
bis. Ac dulci ſapa vti oportet, non ea quæ aſtring
Poſt initia loco ſapæ vinum dulce, deinde etiam
num album, quòd minimũ aquę ſuſtineat, vtile
quo iam tempore ad cicatricem vulnus adducit
Fotus ex oleo & oxelæo cõpuncto neruo in manu. Fugiendum vinum quod acre eſt. Ex quo oleo
lente manum vulneratam, carpum, alam, ceruic
totã, ſed præcipuè qua in dorſum abit, & dorſi i
tium largiter fouebis. Sic autem oleum calere d
cet, vt neque mordeat feruore, neq; tepore ſolu
Lanarum vſus. Oxelæo ſimiliter vti licebit æſtate quidem, & b
carnoſo ægro: verùm neque hoc, neque oleũ co
tingat neruum. Atque his locis omnibus ſuperd
tur lanæ eodem oleo delibutæ, & aliæ ſiccæ ſup
alligantur, ne qua parte ſubeat frigus. Æger d
deſidet tepido cõclaui: vino interdicitur, parſin
nia imperatur, procurãtur omnia, quibus ſeries
malorum auertatur. Ac pro lanis complicata lin
Quando ſoluendæ lanæ. æſtate: hyeme linoxylon vſurpari poteſt. Bis te
vno die reſoluuntur omnia, ſæpius etiam hybe
nocte, & vbi intercidit aliquid nouæ iniuriæ. Re
titur oleum, & lanarũ calor refouetur, omninò c

ibetur cura, vt ne quid frigeat: quæ omnia ad
ntum & septimũ diem versanda sunt. His rebus
rouisis, simul atque sanies vlceris existit, de me-
amentis cogitandum erit. Quorum ferè duplex *Duplex genus medicamentorum in vulneribus neruorum.*
us est. Atque illud quidẽ abundè siccat, leniter
ingit, digerit, & aliquando extergẽt: quæ omnia
vllo morsu & asperdine efficere oportet: datur
in concerptis linteis, & exposito neruo adhibe-
Vbi enim opertus neruus est, altero tantùm ge-
vti licebit, quod lõgiùs quidem à neruo, super-
ur cuti temperatura molli in plagulis, vt vicina
que cõprehendat. Atque hoc paulò acrius est, *Secundum genus.*
vt ne mordeat, tenui natura, valde siccat, mode-
calefacit, apertũ vulnus cõtinet, & saniem ner-
oras eripit. Aperto neruo carptũ linteolum pri-
genere delibutũ inseritur. Ac medicamẽta iam
oleo, sed dulci sapa soluenda sunt: deinde hoc
us acrius in splenio superaccõmodatur: ex quo
dò cataplasma impingitur, modò lanæ adalligã-
, oleúmque & alia, vt priùs, quandiu videlicet res
neru est, sedulò adhibentur. Accedunt ad hæc
e purgent vlcera neruorũ, quæ neruos glutinẽt,
putredini aduersentur. Priuatim quoque in pũ-
neruis abscessus quidem parui, distincti spatiis
oriuntur, & vicina occupãt, quibus remedia in-
ita sunt. Atque operto neruo regenerata carne
actia veniendum, vt ad ea quæ ex euphorbio, &
ilia, quæ non nisi periculo nudatum neruum at-
gant, etiãsi nõn ignoro, qui experientia freti (vt
rmant) externum neruum candenti ferro curent,
ue ita omni iniuria prohibeãt. Nunc ergò ad ea *Particularis materia.*
nia materia remediorũ deinceps explicetur, ini-

Olea. tio ducto ab oleis. Olea cōueniunt ad fotus, & q
bus pharmaca diluantur, dulce, bimum, trimúm
nō astringens, anethinum, chamæmelinū, zamba
num, lumbricinū, hypericinum, canabinū, caryi
rosaceum, in quo terreni vermes inferbuerint: te
binthinū, ricininum, sicyonium, rutaceum, galba
num, styracinum, sinapinum, raphaninum, ex o
pressum, & alia quæ in anodynis descripta inueni
Medicamenta in nudis neruis. Leuiora initiò, quādiu dolor metuitur, acriora
iam discutiēdum est. In medicamentis quæ ape
neruo adhibeas, alia mitiora, alia magis cōtrahu
Atque hæc materia secundo libro ferè explicata
Lauanda cera, resina, & metallica quando. Cera vtimur, resina, & metallicis priùs elotis. C
cem ex aqua dulci sæpiùs extinguimus, sæpiùs la
mus: ex quo solutā plurimo rosaceo nudato ner
imponimus: at rosaceo sine sale comparato vti c
uenit. Quidam etiā ex matura bacca oleæ confe
volunt. In eodem vsu est διὰ πομφόλυγος, qu
hoc loco ita cōficiatur. ℞. cerusæ, pōpholygos, li
ana. ℥. 2. cadmiæ ℥. 4. medullæ cerui ℥. 3. ceræ, olei
sati ana ℔. 1. olei myrtini ℔. ß. metallica trita, crib
ta, lota, liquatis aliis intermiscentur: coquuntur o
nia dū non inquinent. In vsu (quòd & de aliis cr
sioribus pharmacis semel dictum sit) diluendum
leo: æstate, rosaceo: hyeme, chamæmelino & a
generis eiusdem. Phœnicino similiter vtēdum e
Phœnicinū. quod minus habeat chalciteos. Pastillorum ead
Pastilli. ratio, Polyidæ, Andronis, Pasionis, qui in hæm
rhagia describentur. Calchātho loto & reliqua m
teria minuta in pollinem cōparentur: diluuntur
priùs, & durioribus naturis magis cōueniunt. C
sub canicula tertiò lauāda mari, atque imbuta ol

erto neruo opponitur. Meliùs elota & magis ne-
uta ſapa, vel, vt aliis placet, multo oleo etiam ex-
ſito neruo adhiberi poteſt. Aqua verò in reme-
s neruorũ omninò abſtinendum, niſi vbi calor
icrius medicamentũ tẽperandum: ſic enim miſ-
i poteſt. Efficiendum, tamen eſt, vt dum liquan-
illa, abſumatur aqua in halitum, & ſolã vim, qua
nperet, relinquat. Amicum neruis διὰ τȣ̃ μέλι-
tetramyron appellant, quod iam exoletis my-
opis cõfici non poteſt. Non longè aberit quod
temperatura cõparetur. Mellis, terebinth. liqui-
ana ℥.3. olei nardini, coſtini, roſacei, chamæmeli
na vnc.3. vini odoriferi lib.1. foliorum maiora-
, calendulæ, florum chamæmeli, anethi, meliloti,
arum, roſmarini ana drachm. du. cinamomi, ra-
is acori, cyperi ana drach.1. Hæc omnia nocte
egra macerentur vino, poſtridie olea ſuperaffun-
itur: coquãtur omnia dum expiret vinũ: reliqua
icepta colo traiiciantur expreſſum oleũ melli &
ebinthinæ ſeorſum fuſis vniatur, moueãtur om-
in cineribus: ſublatis igne puluis reſpergatur ex
baris & moſchiana granis duobus. Sunt & alia
genus, quæ in anodynis deſcribentur, quæ ceræ,
ebinthinæ & melli miſta ad rem præſentẽ perti-
nt. Sunt qui ſolo melle ex roſaceo piſto vti ſo-
nt. Eſt & hoc è melle quod conueniat. Litharg. *Aliud è melle.*
i veteris ana ℥. quatuor: Colophoniæ, ceræ lotæ,
ingiæ veteris ana ℥. tres, & ad circiter ʒ.3. Lithar.
o coquitur, deinde axungia, poſtremò cera &
lophonia ſeorſum fuſa coniunguntur: in vſu ſol-
ur vt priùs. Aliud. Ceræ ℥.1. terebinth. ſemuncia:
i maſtichini ℥.3. mellis ſemunc. coquũtur omnia

molli carbone:ſubductis igne,inſperge pulueri
bricorum,mirrhæ,radicis ſymphiti ana ʒ. 1. ver
tur omnia,& ſedulò coniungantur. Ægyptia
dromachi,Giluum Haliæi,Iſis,quę in his libris
pta inuenias,ſoluta roſaceo vſui ſunt. Sed quæ
rantur melle, magis tempeſtiua ſunt, quo temp
ſordeſcit vlcus.Quæ verò fiunt è metallicis, &
cant magis,leniora quidem initio,fortiora poſt
tia vſurpanda ſunt.Turunda poſteris imbuitur t
binthina,oui luteo,& momento croci:inſeritur
decliui parti vulneris, quâ emiſſariũ ſordis pate
terget & lenit. Iam verò quæ purgent vlcera n
uorum,quæque glutinent,ex ſecundo libro rep
da ſunt.Peculiariter neruos coniungit vocata C

Cizicene quæ glutinẽt neruos.

cene. Thuris quàm optimi,myrrhæ, ariſtoloc
chalcitidis vſtę lotæque,iridis,galbani ana ſemi
lithargyri,terebinthinæ ana ℥.1.olei ℥. 9.Omnia
heno capta blandis cineribus coquenda ſunt, n
uendáque ſine requie : poſtremò in frigidam m

E limacibus.

manibus cõiunguntur. Aliud. Carnis limacum
myrrhæ, thuris, picis torrefactæ ana ʒ. 1. Tund
tur carnes,reliqua verò in puluerem trita ſedulò
termiſcentur.Aliud. Carnis cochlearum bene c

E cochleis.

tuſæ vnc.3. farinæ piſtrinalis,picis ſiccæ,pulueris
bricorum & radicis ſymphyti ana ſcrup. 2. tereb

Vſitata poſteris.

thinæ è vino lotę ſemunc.iungantur omnia.Vſit
ſunt vnguentum de vermibus, Baſilicum magn
Meſuæ, emplaſtrum relatum ad Andromach
Diachylon in linteolo,inciſo neruo ſoluta adhi
tur,ſoluuntur roſaceo & terebinthina miſtis. In
ſtinum terræ per ſe intritum & appoſitum , vel a
cochlearum more intermiſtum. Atque hæc obi

unc autem breui compendio omnia cogamus. *Compēdium eorum quæ dicta sunt.*
ompunćto neruo prima ratio totius corporis ha-
nda eſt,vt vel purgetur pharmaco,vel phleboto-
o depleatur.Deinde prouidēdum, ne diuiſa cutis
eriùs coëat:quod ſi metuitur, interſecandum at-
ue ampliandum vulnus eſt:extergendus cruor, &
xpoſitus neruus eſt, primi generis pharmaco in-
gere oportet.Oleo fouenda manus,carpus,cubiti
iculus,ala,ceruix : ſuperalligandæ lanæ,inſtituē-
vita , quæ grauiores caſus prohibeat. Qui ſi iam
iſtunt,neque remedio locus eſt,intercisa cute, ſa-
ampliato vulnere medium neruum præcîdes:
c enim detrimentum partis certo exitio vitæ præ-
rendū. Præſecto neruo extra periculum æger eſt,
communi illa curandi via vulnus claudere opor-
t.Iam verò intecto neruo & plaga ſatis hiante,ea-
m captanda medendi via, quæ aperto neruo ex-
ſita eſt:niſi quòd relicto primo illo genere phar-
acorum,tantùm vtimur ſecundo,de quo iam cō-
ectatur oratio. Atque hæc materia in multiplici *Secundum genus pharmacorum.*
tura rerum poſita eſt. In cerealibus ſubtiliſſimus
t orobus : hoc lolium calidius eſt.Lupinus quoq; *Ceralia.*
cicer in vſu ſunt. In farinā commoluntur , inco-
untur lixiuio,coguntur omnia in cataplaſma.Li- *Lixiuium.*
uium,vt eſt materia vnde excolatur,ita vel acrius,
el clementius eſſe par eſt. Præſtantiſſimum è ficu
tithymalis. In liquabilibus ſuccus eſt Cyrenai- *Liquabilia.*
us, medicus , ſcordolaſcer , quibus Aſſæ noſtræ &
enzotinū ſucceſſerunt:ſagapenū,propolis recens,
popanax,galbanum,pix,reſina, terebinthina præ-
ipuè & larigna , adeps qui ſit tenui & calida natu-
a;ex feris,prædatoriis auibus & ruſticis,de quibus

in attrahẽtibus. In plantis tithymalorum ſuccu
Plantæ. cinis, ſuccus & puluis maioranæ, calaminthæ, ſa
næ, anagallidis, baccarũ lauri & iuniperi, acori, m
ioranæ, ariſtolochię, mei, gẽtianę, ireos, enulę, br
niæ. Adhęc piper, cardamomũ, zinziber, caryoph
Metallica. lon, cinamomũ aliáq; id genus. Metallica vſui ſu
myſi, chalcitis, ſquama, ærugo, chryſocolla, c
ſulphur viuum, vitrioli genera, arrhenicum. Fer
tum quoque vtile eſt, ſed quàm vetuſtiſſimum :
phorbiũ, caſtoreũ, ſtercus columbinum. Poſtre
quoque multarum rerum vſus eſt hac parte, qua
attrahentibus ſcriptas inuenias. Terebinthina
ſe in natura molli : in dura cum tantillo eupho
Formulæ quædam ſatis efficit. Eadem ratio propoleos, ſi quidem p
guis eſt: durior conueniente oleo vel adipe moll
tur. Fermentum vetus per ſe, cum propoli ping
melle, pice liquida vel pari terebinthina miſtũ. I
cte etiã tithymali leniter intingitur : ex aceto pi
efficacius eſt. Sagapenũ, terebinthina, oleum ſim
liqueſcunt, vel cum his, ſagapeni loco, galbanu
opopanax & alia id genus : tantúmq; olei inter
ſcendum, vt ſit temperatura mellis. Reſinis liqui
terebinthina abietina, pinea, vtendum ſiccis, fri
abietina terebinthina, ſtrobilina, quæ duriorib
idonea eſt, pauco oleo ſoluẽdæ ſunt. Sulphur vi
non lapidoſum, tenuium partium, aut caſtoreum
oleo ſubigitur eodem temperamento. Mollia eni
hæc omnia, & compage, quæ conſiſtat quidem, ſ
non diffluat, eſſe oportet: ſordium inſtar in molli
ribus corporibus, craſſitie mellis in durioribus. T
trapharmaco duodecima pars ſulphuris, arrheni
euphorbij, calcis immiſcetur : ſoluendum priùs

o. Medicamẽti ex euphorbio plurimus vſus eſt: *Ex euphorbio.*
od quia in ceratis ferè eſt, de his quoq; breuiter
ois differendum. Igitur cerata varie cõcinnantur *Ceratorum ratio.*
ra, pice, reſina, propoli, adipe & oleo. Simplex è *Simplex.*
dupla cera, vt in catagmatico: pari, vt emplaſtro
ſubtripla & ſubquadrupla ad oleum, vt in aco-
temperatur. Miſcetur adeps & terebinthina li-
da, ſed vtróque miſto oleum iuſta ratione mi-
ndum eſt, ne temperamẽtũm liquidius diffluat.
atũ, quódque aridam reſinam capit, è cerę parte *Picatum.*
, tribus & quatuor olei, ſubdupla pice vel reſina
eram compingitur. Quæ ratio ſeruari poteſt in
atis, quę galbanum, propolin, ſagapenum & alia
enus concipiant. Terebinthina & quæ liquida
t, ſubtripla cera commiſcentur: duplo interdum
to oleo, interdum triplo. Iam verò euphorbij *Modus euphorbij.*
ai & trimi ferè æquale pondus, & ceræ tempe-
ur ad ℥.1. ceræ ʒ.6. euphorbij recentis ſexta pars
s eſſe poteſt. Quarto, quinto & ſexto anno ęqua-
it ceræ euphorbium: vetuſtiore vtendum non
Sextula euphorbij aliquando ſatis eſſe poteſt.
vt ſunt corpora, vt vicina cuti, vel longiùs ab hac
ctura, ita lenius & acrius pharmacum miſceri
et. Ac quãtò plus ceperit euphorbij, tãtò acrius
urum eſt. Sed omnino in euphorbio annorum
enda ratio. Neque aliter ſtercore columbino
uluiſculis acrioribus, qui ceratis inſpergantur,
ndum erit. In cerato è ſtercore columbino mo- *E ſtercore columbino.*
ſtercoris interdum deciditur, tantúmque æru-
is crudæ ſufficitur, quantum ſtercoris ſubtraxe-
Ceratum aliquando ſuccis illis plantarum im-
tur, aut puluiſculis permiſcetur. Verùm exempla

quædam ſubiicere melius eſt. Acerrimum erit, c
ſeſquuncia, olei vnciæ quatuor & ß. euphorbij
centis ſemunci. In medio tantùm drachmæ tres
phorbij : in infirmo ad circiter ʒ.2. Satis vſitatū
veteribus quod ſequitur. Ceræ ℥.1. terebinthinæ
quidæ, picis ana ſemunc. euphorbij recentis dra
2. Euphorbiū liquatis aliis permiſcetur, vel ex o
tritum confuſis cæteris coniungitur. In vſu vim
Probatio medicamenti. dicamēti ſenſus iudicabit. Acrius arrodit, & os v
neris amplificat : hinc quoque rubor & dolor g
uis in ambitum excitatur. Hoc ergo celeriter re
lendum, relictóque linamēto quod fortaſſe incu
bat neruo, oleo paregorico fouendus locus eſt,
nec acquieſcat dolor. Hícque benignius cerat
miſto adipe, deducta parte euphorbij, imponen
Languidius neque ſenſum vllum, neque calor
mouet, auctóque euphorbio acuendum eſt. Iu
verò pars molliter incaleſcit, & leni quaſi prur
ne titillatur. Atque hæc in cerato de euphorbio
probando pharmaco in toto hoc genere cōmu
ſunto. Cæterùm falli contingit quòd à languidi
medicamento pariter atque ab acriore dolor e
tatur & inflammatio, ídque præcipuè vbi vul
cutis anguſtius eſt. Nam cùm medicamentum
attrahat, aut attrahat quidem, ſed minùs quàm
ueniat, ſanies multa colligitur, quæ inſidens ne
eas iniurias acceſſit. Sed ab acriore paulò pòſt
adhibitum eſt, à languidiore multò pòſt dolo
alia id genus commouentur. Atque hæc medi
menta bis térve interdiu abſolui debent, nocte
mutantur niſi longiore, In medicamento quo
metallicis conficitur, vſitata veteribus, Miſy, æru

lcitis & squamæ æris. Misy & chalcitis exoleta *Medicamētum è metallicis.*
it, nisi ad vitrioli & cuprosæ genera decurras. In
thus additur, adeps, resina, galbanum, quæ vim
tallorum emolliant. Oleum sesquialterum ceræ,
a dupla, tripla, media inter hæc ratione ad me- *Proportio ceræ ad oleū, metalla, & alia.*
ica. Eadem resinæ sextupla est: thuri vero & gal-
no noncupla, quintupla & septupla est. Validis-
ium est, ceræ ℔. 1. olei veteris sesquilibra, hyeme
am ad circiter ℔. 2. chalciteos crudæ ℥. 1. misyos
. squamæ æris ℥. 3. terebinth. ℥. 2. galbani sesquū-
, thuris ℥. 3. hic cera quadrupla thuri, octupla
bano, sextupla resinæ, dupla metallicis. Infirmū
am triplam capit ad cremata metallica, augétque
dum thuris & galbani, vt vtriúsque pondus se-
subduplum sit ceræ, ad libram vnam ceræ, gal-
ni vncias duas, thuris vncias tres. In medio me-
seruanda ratio. In his cera sit mollis, resina li-
ida, thus & galbanum vtráque pinguia. Metalli-
modò cruda, vt sit acrius pharmacum: modò
mata, vt sit clementius, vsurpantur. Eadem sub
is ardoribus ex aceto acerrimo pluribus diebus
eruntur. Acetum vetus præferēdum, quod nihil
terum, nihil vinosum resipiscat. Sed hac arte
iama pręcipuè elaboranda est. Thus quoque eo-
n aceto leniter interi vtile est Cera, oleum, resi-
colliquantur: thus & galbanum intermiscētur:
tallica in aridum pollinē versa paulatim resper-
ntur, voluuntur spatha in prunis, & sedulò con-
gūtur. Aliud est è metallicis, quod à Galeno des-
ptum est. Ceræ vncię sex, olei vncię nouem, mi-
s ʒ. 6. chalciteos denarius vnus, squamæ vnciæ
æ & sem. thuris sesquuncia, galbani vnciæ 2.

Magdalides inde fictæ vsus tempore diluuntur, inlita linteolis applicantur. Est & tertium ge-
E liquabilibus. διὰ τῶν τηκτῶν, è liquabilibus: quod & pun- neruis, & canum morsibus auxilio est. Sed hoc alia è metallicis, duris corporibus idoneũ est: qu- quàm aliquando in teneris naturis infirmo ph- maco vtimur, cerato διὰ στεάτων temperamus, o- deniq; prolixiùs hebetamus. Picis ℥. 4. aceti acer- mi ℥. 6. & ad circiter ʒ. 4. opopanacis ℥. 1. Pix sit m- lis, inferuescat aceto dum cõsistat: opopanax ac- fusus aliis coniungatur in calidis cineribus. Dila- tum manu in magnitudinem vulneris interdũ a- ponitur, si quidẽ durum corpus est: in molli dil- tur oleo, & in splenio accõmodatur. Ægyptia A- dromachi, Giluũ Haliæi & alia, verùm paulò cr-
Isis. siora, nec ita diluta, in eodem vsu sunt. Sequitur I- illa sacra, & ex templorum adytis repetita, quæ i- dicio veterum omnia emplastra superat. Ex Vul-
Hieroglyphica. ni templo Ægypto translata est, hieroglyphicis p- mùm descripta. Erant hieroglyphica monume- rerum in mysteriis Ægyptiorum descripta, non teris, sed formis animalium & mutarum rerum, prophano vulgo innotesceret: qualia Orus Apol- Græcus author cõmemorat. Scribonius Glicho-
Virtus Isidis. Græci Epigono, alij Hermioni hierogrammat- attribuunt. Neruis punctis & venenatis morsib- vtilissima est: curat artuum fracturas etiã cum v- nere: effractam caluariã persanat: facit ad detecta- membranam tegentẽ cerebrum diluta rosaceo, d- mersas squamas ossiũ, & testulas caluariæ extrah- Cephalalgias veteres persanat, si raso capiti dies v- ginti insideat. Imponitur fronti contra hæmorrh-

s narium,& fluxiones in oculos. Anginosis affi-
ur collo:glutinat,incarnat,mollit,&fistulis indi-
,dilutum rosa,in collyriis. Celeriter pus generat,
mque per spiracula exorbet latente via:gangræ-
&putrediné compescit. Suppurationibus mã-
rum prodest:prolapsis intestinis è vulnere ac re-
itis,post arctatũ vulnus fibulis, aut sartum acia,
issimè imponitur.Lateris,stomachi,ventris,ieci-
is, lienis frigidum dolorem sedat. Ad luxatum
ne, & eiectum, & repositum articulamentum
ie facit.Podagricis mirificè prodest. Cãcros ser-
ites,& carbunculos reprimit,purgátque.Ad ner-
um vitia omnia acopo meliùs facit: trahit acu-
s,parotidas & callos discutit.Adenas vlcerum &
mbranas ita eliquat,vt per se decidant: vacillan-
vngues vel confirmat,vel extrudit.Commotum
ité stabilit, vlceribus narium medetur, ac breui-
præter cętera admiranda est. Sed variè describi-
:mistura hæc magis placuit.Ammoniaci, ærugi-
rasæ, salis ammoniaci vel fossitij, squamæ æris *Mistura.*
re veterum vsti, aluminis, aristolochiæ rotũdæ,
vt Scribonius, sarmẽtitię,thuris ana ℥.1.myrrhæ
ës, galbani, aut vt Asclepiades mannæ ana ses-
uncia:Scribonius sextans:cerę ℔.1.& semunc.vt
ras,Andromachus, Asclepiades:Scribonio triẽs:
s ℥.1.Colophoniæ,terebinthinę ana ℔. 2.& ℥.1.
Andromachus;Heras,Paulus:alij scribunt dena-
s sex,alij denarios sexaginta. Quidã codices ha-
nt denarios centum. Scribonius terebinthinam
nittit,& Colophonię scribit põdo quatuor, aliàs
ndo duo. Adhæc olei veteris sesquilibra, cui ra-
ni consentit Scribonius, & sextarium scribit:alij

℔.1. ponunt,alij selibram, heminas duas, hemi
demidium,℥.3.Certum est autem copiosum ole
esse necessarium, vt pharmacum consistat. Epig
nus addidit succi radicis dracontij sesquunciam:
præterea succi seridis ℥.1.succi marrubij sesquun
Galenus sine succo seridis aliquando confecit,
alumen sustulit. Veteres ferè tantùm sex denar
vsti aluminis miscuerunt. Alia teruntur,alia liq
fiunt pro sua quæq; natura,excepto galbano, qu
in mortario cum tritis pharmacis circumagitur,a
to paulatim fuso, ídque melius in sole:ex quo a
liquatis intermiscentur omnia: vbi verò subl
foco intepuerint,manibus aceto tinctis diu vers
tur:ærea pixide ad vsus reponuntur. Medicame
diluitur vino,vel aceto,vbi glutinandum:aceto,
molliendum,In gangræna & putredine succos il
recipit:in vulneribus neruorum succum dracon
alumen vbi repellēdum. In punctis neruis fit co
page mellis: in aliis modò crassius,modò liquidi
vt res & corpora postulabunt. In proxima laude
ἀνίκητον, cui propter insuperabilem virtutem n
men inditum est. Parem Isidi vim habet: dilui
ferè oxelæo,immittitur fistulis, contractos artic
los laxat,mollit,digerit.In abscessu ventris,coli,c
sius dilatatum manu imponitur: thorulus oxel
calente madens superimponitur, qui bis quoti
eodem oxelæo irrigandus est:tertio primùm die
quarto absolui debet. Hîc si quid exasperauit, fo
olei mitigatur: ita efficit, vt ne purulenta vom
colligatur.Iam collectam extenuat, & per intest
quasi miraculo depellit. Reliqua verò Isidi sim
Compositio Aniceti. ter efficit,mistura sic habet.Squamę æris ℥.7.& 3

℥.6.& semiſ.in aliis ſeſquuncia:pyrethri,herbę
icularis , cocci cnidij , ſeminis ſinapi, cachryos,
qui granorũ paradiſi, ſtercoris columbini, ari-
ochiæ ſarmẽtitiæ,æruginis,cyperi, ſeminis eru-
umini ana ℥.2. aliàs denar.6.nitri, ſalis ammo-
i ana ℥.4.baccarũ lauri, mannæ, iridis ana ℥.15.
.2. & ſemiſſ. aceti acris ſextarij.16.al.12. decocti
carum cyathi 4. & ſem.hoc eſt, ad circiter ℥.7.
heminas 5.hoc eſt,ad circiter ℔.4. Tunduntur
nùm quæ teri poſſunt : ex quo aceto ſparſo ite-
contunduntur ſub canicula : vbi verſata diu
eſcant:hîc iniecto ficuum decocto & oleo om-
coniungantur. Repoſita in ære rubro per inter-
a aceto reſpergantur, vt ſeruentur mollia. In
℥.2.diſſoluuntur aceto,& cum ſextuplo cerato,
d reſinam habet, octuplo, quadruplo permi-
tur. Deſcriptum priùs decoctum caricarum &
tum, quod reſinam habet. In cæſis neruis non
pharmacorum ratio. Linamenta primo gene-
elibuta nudato neruo imponuntur : aliud è ſe-
do genere ſuperdatur in plagula : cataplaſmata,
æ, & alia ſimiliter comparantur. In tranſuerſo
nere vt periculum maius eſt,ita liberalius deple- *Tranſuerſo caſi.*
ſanguis, ſeuerior vitæ lex ponenda eſt. Iam ſit
mplo gladiator ille,qui priore femore, qua mu-
li in patellam abeũnt, tranſuerſo vulneratus ſit.
gnum ſit vulnus & profundum:vacuandũ cor- *Hypotheſis.*
.Purgandum vulnus cruore terſo, nudus cæſúſ-
neruus bene diluto pharmaco è primo genere
arpto linteo obſtipandus eſt. Superdandæ lanæ
o vel oxelæo delibutæ, totùm crus oleo fouea-
, inguem , ile, pubes, ſpinæ pars, quæ lumbis &

coccyge intercluditur: ac breuiter tota ſpina c
& ceruix calente oleo irrigentur: contegantur
ſuperiore ratione. Sæpiùs abſoluantur vt priùs
ſcribatur quies, vinum excludatur, decumbat l
omnes aditus frigoris intercludãtur. In eam ſi
componatur femur, in qua citra dolorem pe
neat, quod & puluino molli innitatur, leniter
clinetur parte aliqua, vt cùm cœperit eſſe ſanies
modè repurgetur. Quo tempore ad ſecundum
nus pharmacorum veniendum, quale eſt quod
Sutura. bet euphorbium. Sed hîc labris nimiùm deſſi
tibus ſutura opus eſt, quæ & muſculos capiat
ſubiectas membranas intertextas carni, & car
ipſam altiùs cõfigat. Verùm adhibenda cura, n
neruus, vel tendo, vel vas denique magnum tr
curſu acus vulneretur: deinde etiam vt decliui
te emiſſarium relinquatur, quà ſanies defluat, c
que medicamenta vulneri inſerantur. Iam verò
& vulnus purum, & intectus carne neruus eſt,
iam omnia in tuto poſita ſunt, ad communem
nerum curationem te conuertes. Longa quid
medendi via: ſed hîc præcipuè cogitandum, v
cùm nimiùm properes, tardiùs abſoluas. In re
dubiis, & quæ non vrgent, ſat citò, veteri ſenten
ſi ſat bene. In recto vulnere minor metus eſt: c
gatione vtendum, parciùs depletur ſanguis, ne
ſuturis opus eſt, ſi quidem faſciis coniungi poſſi
pharmacis ea ſeruetur ratio, quæ in tranſuerſo p
ſcripta eſt. Nunc de putredine & abſceſſu, quæ v
neribus neruorũ malè curatis ſuboriri ſolent. A
De putredine. leſcens Galeno cõmiſſus eſt, cui ex contuſione
Historia. dij digiti articulus computruerat. Itaque Gale
contu

ntusum locum cataplasmate ex hordeacea & li-
iio induxit, tensa verò in ambitum, & cognatio-
doletia oleo calete liberaliter perfundit: substra-
) deinde cataplasmate madentem locum molli-
exterſit lana quidem ſicca: ex quo ſubiecit ca-
;maticum ceratum, quod oleo ad ceram duplo
nficitur, miſto euphorbio. Communis enim cu-
idi ratio puncti, cæſi, contuſi nerui & tendinis.
olefcẽs ergò poſtridie meliùs habere cœpit, do-
que & tenſio ad brachium ſatis remiſſa eſt: quo
pro hordeacea orobi farinã lixiuio iunxit. Ter-
die omnia repetita ſunt, fotus, ceratũ, cataplaſ-
.Hícque ſuperior manus & brachium omni in-
ia liberata ſunt. Sed in contuſo articulo ſemipu-
corpus membranaceũ apparuit, ex iis quæ me-
s tendinibus cõnexa in ſeriem digitorum exten-
ntur: quod leniter cõmotum facilè decidit. Re-
quidem quod computruerat leni tractu cõmo-
n eſt: etenim tum demum reſcindi ferro aut vol-
a, vel digito putrefacta reuelli debent, quo iam
npore veluti maturitate quadam facilè ſequan-
: neque maior vis nondũ maturis inferenda eſt.
que ſeparatis putridis membranis, cùm incolu-
s tendo nudatus eſſet, Polyidæ paſtillus ſapa di-
us in carpto linteo adhibitus eſt: & ceratum ſu-
datum, quod capit euphorbium: cui cataplaſma
orobi farina & lixiuio adiectum eſt. Quarto die
n aliud ſupereſſe viſum eſt, quàm vt reliquias in-
nmationis diſcuteret: alioqui ad cicatricem ſeſe
iuerteret. Cùm ergò neſcio quid durum relictũ
et, abundè ſiccantibus vti inſtituit: vſúſque eſt
le medicamẽto, poſtremò ad epulotica tranſiit.

Atque hoc exemplum tibi positum sit ad contu
neruos & putria. In vtróque conferunt initio c
plasmata ex hordeacea vel fabacea cocta oxy
lite, postea aliquid lixiuij additur, & reliqua fari
rum genera vsurpãtur orobi, lolij, cicerum, lupi
rum: postremò solum lixiuium sine oxymelite
quendis farinis vtile est. Plura contra putria in p
In contusis & putribus. gantibus. In contusis sed opertis neruis & cute
tegra oleum satis esse potest, quod laxet, discu
& dolorem leniat: qualia in anodynis scripta s
In dolore pix liquida & paregorica misceri possi
At simul contusa cute & vlcerata, siccandum si
& constringendum: vbi salutare cataplasma at
tarum ex oxymelite & fabacea farina coctis. R
contusum membrum, fluentẽ calidum sanguin
à recens cæso animali excipiat, eóque immerga
Abscessus. aut in thoracem animalis via facta immittatur.
abscessu, qui puncturæ in ambitum enascitur, G
basij pharmacum accommodatum est. Ceræ, C
lophoniæ, butyri ana ℥.1. picis aridæ, mellis ana
munc. ærug. ʒ. 2. ærugo in puluerem trita diut
mè in aceto volutatur, & liquatis aliis sedulò p
miscetur: coquuntur omnia mota assiduè dum
sistant. Iam ad reliqua neruorum vitia properem
Torpor. ac de dolore in anodynis. Torpor motus & sen
iniuria est, qui & stupor appellari potest: vbi p
cipuè anatomica ratione recognoscẽda neruor
radix est, quæ semel læsa suum vitium longè la
que disseminat, cuíque remedia primùm adhib
da sunt. Frustra enim digitum acopo fouebis,
ex eo obtorpuit, quia inalsit ceruix, quo loco d
sum exterminat. Et ante remedia de causa mali q

habenda est. Torpor ergo & in totum corpus rgitur,& in membra præcipuè, crura & manus: rimum quidem à refrigeratione, deinde neruo-
ı angustia, quia vel luxata vertebra, vel innato erculo opprimatur. Aliquando quoque exce-
aura torpedinis genus hoc vitij neruis inuexit. òd si nihil horum incidit,ad ignauiam referen-
& in erroribus vitæ causa quærenda est: Quibus-
ı solennis vacuatio: arthriticis, status materiæ ius recurrente periodo in neruos corporis re-
gitur. Quartanæ & alij morbi id genus in stu-
em,resolutionem corporis degenerant. Intem-
es quoque hoc genus vitij nonnunquam gi-
:. Itaque in torpore, in obsoleto sensu corporis ıotu,de causa mali,de origine neruorum,qui in ıs partes abeunt, quæstiones primùm habean-
Calefaciendum quod refrixit, reponendũ,con-
ıendúmque quicquid loco secessit: incidendus ıor,atque dispergendus,qui acetabula,vincula,
ıos, articulamenta denique infarcit: curanda ercula,laxandæ angustiæ, reformanda vitæ lex:
tanda vacuatio,diuertendus materiæ cursus, & ninò contraria remedia contrariis vitiis adhi-
: conuenit. Quæ calefaciant, & hinc neruorum riæ repugnent, ampliter scribentur in dolo-
ı remediis. De luxatis ossibus superiore capite ; disputatum est. Reliqua auxilia partim ex pri-
libro, partim ex adytis medicorum repetenda t. Quod autē ad originem pertinet, vt suo quæ-
loco medicamenta imponantur, meminisse et, nonnunquam motum obolescere seruato ŭ: aliquando verò permanente motu abo-

Spectanda in torpore.

An seruato motu pereat sensus, & contrà.

leri ſenſum : vtrúmque etiã interdum obtorpeſ re. Atque vbi idem neruus tum ad ſenſum, tum motum à natura parti datus eſt, ſeruato motu in lumem ſenſum eſſe oportet. At incolumi ſenſu protinus motus integer eſt. In multis corporis p tibus neruorum fibræ ad ſenſum in ſuperficiem plicantur: rami verò muſculis inſeruntur, vt m ueãt: vbi ſaluo altero motu, ſi lubet, ſenſum exo cere contingit: multò magis quum alio atque a ortu vtríque enaſcuntur. Multis quoque parti ad varios motus multi nerui, tendines, muſcu variis locis inuecti ſunt, quod in capite, artub ore, thorace, & maxillis, atque adeò toto corp facilè intelligat, quicunque in anatomica diſci na fuerit exercitatus. Vt ergo iniuria paris eſt, ita quirendus neruorum ortus, cui (ſi opus eſt) re dium inſtituas. Ridiculum enim intremiſcenti vel contortis labro & genis ad eos neruos con gere, qui à tertia cerebri propagine in totam faciem diſperguntur. Motus enim in vitio eſt, que ſenſus iniuria ad quæſtionem proponitur. I quirendum ergo, nunquid detrimenti ceruix ac perit, qua parte latus ille muſculus longè laté in faciem explicatur: num qua relaxata vinc nunquid iniuriæ à temporalibus muſculis & ne primùm ortum ſit. Neque abſurdum minùs qu ſequitur. Cuidã in itinere è pluuia & frigido Aq lone ſuprema ceruix inalſerat, læſa quoque gr ter ea iunctura, quæ ad vocatum dentem arti lata eſt. Atque hinc optimo iure ſenſus calua obtorpuit, quia ab ea vertebra ſublatis neruis, ſentientis animæ capiti inſpiratur. Igitur cùm

Exemplis res declaratur

Historia quædam.

a calidis medicamentis pugnatum esset, quæ ca-
:i impingebant: accersitus Galenus ad dentem
catam vertebram remedia conuertit. Igitur re-
facta parte, quæ primùm inalserat, sensus calua-
: celeriter instauratus est. Multis iunctura illa
gore perculsa, vt & tertio & quarto articulo col-
n modò constans, modò intortum doléntque
et, neque pro libidine conuertitur, vbi frustra
oiti remedia imponas. Sed adhæc designandæ
:tes, vnde vincula procedant, oriantur nerui, in-
cantur musculi, quibus ceruix capiti colligatur.
d & post dentem articuli vel pelluntur loco, vel
gore percelluntur: atque hinc laborant muscu-
qui è collo in thoracem sese explicant: ex quo
atu intercepto materia vocis, vox quoque in- *Efflatio læsa.*
dum supprimitur. Verùm omninò meminisse *Comparan-*
ortet in tota spina leues esse iniurias, quas fri- *tur inter se*
s intulit: grauiores quæcunque vel phlegmone, *spinæ iniuriæ.*
l tuberculo commouentur. Asperrimum malum
luxatis articulis, multò maximè quum intrò
lsa, & in obliquum vel angulum torta verte-
a est. Sic enim nerui angustiùs comprimuntur,
i è spina quidem exigui paucíque foras discur- *Nerui è spi-*
nt: plurimi verò atque præcipui feruntur intrò, *na foras &*
semel læsi longè grauissima pericula intermi- *intrò.*
ntur. Quidam subsectis strumis obmutuit nuda- *Historiis*
neruo, eóque perfrigerato, qui vocem fingit. *explicatur*
teri in dorsum deturbato vox intercepta est. At- *locus, cui re-*
e hic curato dorso, ille concalfacto vocali ner- *media im-*
vocem recuperauit. Pausanias sophista in dorsi *ponas.*
tium præceps corruit, atque hinc seruato mo-
intermortuus sensus est, qui vltimis duobus di-

Accidentia manuum in graui pleuritide & peripneumonia.

gitis & dimidio tertij inſpiratur.In graui peripn
monia & pleuritide , ad extremos vſque digi
ſenſus quibuſdam violatus eſt , plurimis brachi
condoleſcit , aliis quoque motus leniter obtu
ditur , læſis ſcilicet neruis qui à dorſi initio pri
coſtarum ſpatia intercurrunt, & in brachium,
nam , extremos quoque digitos ſparſi deferunt

In vitiis manuum.

In torpore & tremore manuum recognoſc
dum , num quid vitij ea parte ſpina fecerit , q
quarta & nona vertebra intercluditur. A ſexta q
dem , ſeptima & octaua in totam manum ne
dimittuntur intermiſtis fibris à ſuperioribus a
culis. Sed è ſeptima & initio dorſi , interiore m
nu & poſteriore plures decurrunt : in vlnam , v
mos digitos & dimidium tertij diſpeſcuntur. A
perioribus coniugiis vertebrarum in ſuperiùs b
chium, exteriorem, priorémque manum, maio
quoque digitos nerui diſperguntur : quanqu
ita hi omnes ſeſe implicant , vt non facilè in m
dio curſu & finibus ſeparentur. Ceruice læſa , c
quintum ſpondylium quarto conſeritur, offen

A dorſo & lumbis iniuria.

tur reſpiratio , quia hinc diaphragma neruos
cipit. Affecto dorſo & neruis , qui coſtarum ſp
ciis interſeruntur, vox hominem deficit : quia m
ior vis illa ſpiritus,qui materia vocis eſt , non eff
tur. Lumborum iniuria & inde laborante abd
mine ingraueſcit reſpiratio , & excrementa ſegn
depelluntur. Quidam è ſcala præceps in lapid

Suppreſſa & ſine voluntate micta vrina.

impegit, quà lumbi ſacrum os exarticulant , iſc
locus intrò compulſus & obliquè luxatus eſt.
quo cœpêre crura frigeſcere , ortáque inflamm
tione alui excrementa & vrinæ reſtiterunt. Pu

captura piſcium ſpina perfrixit, quà lumbi deſi-
nt: condoluit veſica, aluus ſine voluntate ſter-
s deiecit. Alter in eadem iniuria inuitus omnia
mmingebat. Cuidam puero in oſſe ſacro exarti-
ata & intrò pulſa vertebra eſt. In quo neglectũ
lum occalluit, atque inde factũ, vt non niſi ægrè
in ſtillicidium vrina exprimeretur. Alteri obliquè
ta articulatione, vrina in totum ſuppreſſa eſt. At-
e hæc nõ iniuria, ſi quis intelligat è finibus lum-
rum neruos in crura plurimos, quoſdã in veſicã,
dicem & genitalia diſpergi: maximos poſteriore
rte rectà in poplitem decurrere: minorum alios
idem, quà pubis os foratum eſt, in priora crura
ſeminari: alios verò obliquè ad inguina diuerti,
àque cum magna vena & arteria, atque extra has
anteriores partes femoris deferri. Ab oſſe ſacro
a quoque neruorũ ſoboles ſuperiorib' intexitur,
de veſicæ & aliis partibus perplexæ fibræ inſerã-
r. Atque hæc obiter. Neque enim huius inſtituti
anatomiam deſcribere: ſed parum explicata re-
edia videri poſſint, niſi etiã deſignetur locus, cui
plicentur. Fruſtra enim torpentem pedem exci-
s, & anum veſicámq; refoueas, quũ à lumbis pri-
a mali labes orta eſt. Atque hoc in lumbis ſemel
plicatũ, in aliis ſpinæ partibus & inde factis iniu-
s ſeruare cõueniet. Et quæ de torpore, de paralyſi
ioque & tremore dicta putẽtur. Cõtra quæ om-
a in dolorib. Acopa ſcripta inuenias. Iſi, aniceto,
iiſque generis eiuſdem vti liceat. Nunc ad reliqua
anſeundum. Igitur rigẽt nerui, atque cõtorquen-
ır: vtrúnque quia conuulſi, gangliis occupati, &
o vitio impediti, quod inflexis neruis ἀγκύλην,

Nerui crurum.

Rigor & cõtortio.

quódque tensis atque rigentibus ὀρθόκυλον app
lant. In ancyle contendi membrum non potest,
quasi reuulsum mancúmque manet. γαλιαγ
Hippocrati qui inde cubito est breuiore, ἄγκος G
leno appellatur. In altero vitio exertum est, rigi
nec iam inflectitur: quia videlicet veluti alterna
imperio, motũ efficiunt, cedúntque nerui, tendin
musculi quicũque à natura ad membrorum fle
In quibus partibus ancyle &c. cõtentionésque instituti sunt. Atque hęc quidem
totum corpus incidũt, in neruos, tẽdines, muscu
& articulata coniugia, per quæ collũ capiti copu
Causa. tur, sed pręcipuè in digitos, cubiti iuncturas & p
Curatio. plitis. Familiaria arthriticis è materia crassa, quæ
articulis cõcreuit. Eadem efficit cicatrix magna, q
in callum obduruit. Iisdem immoderata siccitas
flatus aliquãdo causa est. Atq; hîc facilè discutit
Siccitas hydrelæo, in quo semen lini, althææ, fœn
græci & horũ folium & radix inferbuerint, baln
aquę dulcis, inlito dulci oleo & similibus tẽperat
Rescinditur cicatrix, vt cõtractæ partes relaxent
vitatis neruis & tendinibus. At scirrhus frequẽti
ma causa est. Is ergo statim initio laxante mate
quæ prętereà remolliat, tentari debet: hydrelæo
quo tum illa, tum cucumeris syluatici radix, & la
folia præcoxerint. Irrigãdæ partes, fouendæque
cyonio, irino, aliísq; id genus, ex quo lenioribus a
pis vtendum erit, quæ molliter affricentur: atq
hinc superalligantur lanæ, modò succidæ, modò
leo delibutæ. Blandè cõmouetur articulus, vt pa
latim assuescat naturæ. Itaque initio diachylon
leniora malactica oleo lirino, irino, anethino, sicy
nio, & aliis id genus dilues, atque hinc articulu

olliter affricabis. Posteà verò Amythaonis pharaco, Cathægetæ, Asclepiadis, Aniceto, Iside, emastro de meliloto, immisto quidē oleo, sed paulò assiore temperamento, vtendum erit. Atque omno ea cōsectanda curandi ratio, quæ in malacticis ribus explicata est. Conuulsio, inquit Hippocra-, exinanitione fit & repletione: at illa ferè in desratis ponitur. Hydrelæo tamen, balneo è media ateria, & iis quæ tepido humore laxet, vti licebit. repletione qualitas quoque materiæ includēda, æ vel acrimonia, vt sanies in neruis, vel frigore ordeat: de quibus ex Hippocrate quædā iam anannotata sunt. Adhibetur medicus, irrigātur olea æ leniant, laxent, discutiant, qualia multa in doribus resoluentibus, attrahentibus scripta sunt: afcantur acopa, illigātur lanę, impinguntur emplaa eiusdem naturæ, quæque omnino contra caum mali depugnēt. Malagma Scribonij quod Caægetę pharmaco simile est, ad omnem rigorem, nuulsionem, tensionem, cōtractionem, dolorem rruorum & caninum spasmum, ad ancylas denie & ganglia vtile est. Bdellij, sepi vitulini, ireos a ℥.2. opopanacis, galbani, ammoniaci, cachryos, t baccarum lauri, vel granorū paradisi ana vnc. 1. peris grana centum viginti, cerę vnc. 7. terebinth. nc. 6. Trita arida cribrantur: quæ succum habent, m resina subiguntur: cera particulatim fracta in ruentem aquā demittitur, subacta manibus aliis termiscetur in pila: versantur omnia: sed pilam nuenit subinde perungere oleo cyprino, vel terenthino, aliòue generis eiusdem. Liquescit pharacum in oleo, vt sit acopō, quum res exigit. Gan-

Hippocra. aph. 39. li. 6.

Malagma Scribonii ad multa.

Ganglia. glia vocamus concretiones quaſdam & contor
nes ad cartilaginem vel neruum, ex lenta craſſá
materia,quale neruorum alimentum eſt. Alij g
glion definiunt tumorem nerui à vi externa, c
ictu,laboribus:nam raró ſponte prouenit.Extre
membris ferè naſcitur:rariùs in cubito,capite &
liquo corpore. Atque hic tumor inæqualis eſt,
nititur, & in latera preſſus diuertit, nec in orbē
Curatio. cumagitur. Quibuſdā partibus curantur ferro, a
vt pedibus & manibus, non niſi cum periculo
tro vulnerantur. Ammoniacum ergo ad ignem
latandum manu,molle atque vnguinoſum, aut
rum medicamentorum aliquod, quæ in malact
deſcripta ſunt,emplaſtri temperatura. Calidum
ita diductum, vt totum gāglion comprehendat,
figi debet:ſuperdatur plumbi lamina, eáque arc
ſimè conſtringenda, alligandáque, vt nullo m
ganglium diuertat. Alij ſolam laminā ſine phar
co adalligant. Atque vbi dierum aliquot interi
mora emollitum ganglium videatur, detracto p
bo & pharmaco ſtatim pollicem dextrum gang
infiges,reliquos digitos in ambitu cōſtitues, om
no premes,& quāta vi poteris gāglion vrgebis,
nec ſolutum diffluat. Hæc quidē veterum iam e
leta ratio eſt.Noſtri meliùs:pediculum membrā
ceum,glandulas,venarum nouam propaginem
de gāglium coït augetúrque, annotant: viam fe
aperiunt,nudāt omnia,filo vaſa intercipiunt,ner
delineant,pediculum,glandulas, venas vnde nu
tur vitium,ligant,ſiccant,tabefaciunt,vrunt, pra
dunt,atque ea ratione quaſi radicē mali extirpāt
ne poſtea noua regenerata,ſuffectáq; materia nc

nglium renaſcatur. Quanquam hęc curandi ratio
n ſine periculo eſt, ſi quidem & gangliũ magnũ
;, & eo loco, vbi inſigniũ vaſorum neruorúmque
itio fit. Subſunt quoq; aliquando putrefacta cor-
ptáque vaſa inſignes venæ aut arteriæ, quæ nu-
tæ ſanguinẽ effundunt, quem nemo ſupprimat:
de æger paulò pòſt extinguitur. Terebinthina,
x viua, adeps anſerinus bene temperata gãglion
ſſoluunt. Aliud quod etiã facit ad ancylas. Ceruſę,
ei veteris, piceæ ana libr.1. ceræ ℥.2. galbani, am-
oniaci ana ℥.1. Ceruſa oleo coquitur ad puritatẽ:
c ammoniacum immittitur, deinde reſina & cera:
ſtremò galbanũ præmollitũ igne. Alij quoq; ali-
: cõparant. Plura ad ancylas, & quæ conuulſis &
ngliis bene faciãt, ſeptimo κατὰ γένη: quale eſt Te-
imyron anteà notatũ è melle, quod contractis &
uulſis vtile eſt: & δυσῶδες acopon. Ceræ, terebin-
inæ, medullæ cerui ana ℥.1. galbani, ammoniaci
ã denar.6. olei veteris ſeſquilibra: & quæ proxi-
o capite deſcribẽtur. Atq; hîc terminetur oratio,
i monuerimus ligamẽta duriora, eáque pręcipuè, *Ligamenta.*
ibus inter ſe oſſa cõiugãtur, in minori eſſe pericu-
. Neque ab aliis metuendũ, quæ muſculis inſerun-
r. Vtrúnq; genus vulneratũ valde ſiccantia medi-
mẽta perferre poteſt. Tendonũ media natura eſt.

De dolore. *CAP. 3.*

ACcidunt multa in opere chirurgiæ, quorum remedia aliquot conſperſa locis obiter anno-
ta ſunt: contra callos, gangrænas, putredines, can-
os, contra vermes, rheumata, & alia. Iam de do-
re ſimul & intemperie atque hæmorrhagia in-
ituenda oratio, à quibus curandi conſilia ſæpe-

Doloris causa. numerò conturbantur. Dolor ergo omnino fit
bita alteratione & soluta corporis continuitate.
Alteratio calida & frigida grauissimos dolores infert. teratio intemperiem facit elementorum, sed à ca
re & frigore dolor acerrimus: à siccitate med
cris: ab humiditate propè nullus vel stupidus ex
tari solet. Atque hæc ferè non tam qualitate qu
copia doloré facit. Est quum intemperies sola p
tem afficit, quæ si inualuit & radicem fixit, ægerr
mè percuratur. Est quum collectus humor eti
excruciat: acerrimus quidem, vt feruida bilis: & f
gidissimus, vt qui vitreus à Praxagora appella
est. Id quod ad curandi rationem maximè pertin
Dolor ab intemperie. Atque omninò qui contumacior dolor est, nec
cilè mansuescit, intemperiem ostendit. In quo su
mopere cauendum erit, ne (quod ferè fit ignora
tia artis) frequentibus phlebotomiis, sæpiùs rei
catis catharticis cucurbitulis ægros excarnifices
quibus solis summa morborum præsidia medic
rum vulgus collocare solet. Primùm ergo quæst
habeatur de prægressis & continentibus dolori
causis, deinde curandi consilia ineantur: compare
tur remedia quæ præsentibus vitiis, vsui esse vide
Solutio cont inui. Dissoluunt corpus acria, vt quæ corrodãt, secant
ferrum, lapis & alia: quæ contundunt, vt obt
quædam corpora, in quæ incurras, aut quæ aliun
mota vi maiore corpus appetant. Adhæc quæ dis
dunt, vis flatuum & humorũ copia: postremò q
vel calore vel frigore vehemẽter lædunt. Iam ve
contraria omnibus querenda remedia: qualia ce
antegressa causa & doloris proprietas, pars deniq
ægra dolénsque præcipuè indicabunt. Ac dol
quàm celerrimè occurrendum, neque committe

m, vt diutiùs crucietur ægri, quibus in desiderio
magna celeritas mora est. Neglectus dolor la-
factat vires, fluxiones attrahit: vnde exarcerba-
;phlegmonæ incenduntur, cõuulsiones rapiunt
ros,ac sæpè mortes:aut certè vlcera madescunt,
æ sicca esse seruata naturali ratione, & vacua ex-
mẽtis necesse est. Ἀνώδυνα vocãt παρηγορικὰ &
σιπτόνια,quæ dolorẽ sedent,tenui substantia,pri-
o gradu calida, vel ita temperata, vt familiaritate
mentorum naturæ partium consentiant: oleum *Olea.*
lce,ætate medium,chamæmelinum, anethinum,
èmine lini,althææ,fœnugræci, è dulcibus amyg-
lis,è lumbricis,vulpecula,meli,lutra,erinaceis,li-
acibus,& pullis cygni oleo tabefactis: è floribus
mbaci,hyperici,sambuci oleo immersis, persola-
;,ac subinde commutatis. Oleum extortum è tri-
o incude & candente ferro,ex ouis pressum,è sar-
entis vitium:alia quoque plurima, quæ primo li-
o descripta sunt. Atque hæc omnia tensa,constri-
a,refrigerata iuuant. Rosaceum lenit, repugnatq; *Rosaceum.*
usæ, vbi à calore dolor,vel à dolore calor cõmo- *Pinguia.*
s est:In anodynis butyrum est, œsypus,lana bene
ccida, suillus adeps, vitulinus, asininus, felinus,
lpinus,mellinus:è cercopitheco,simia,cuniculo,
conia,catello,sciuro,quo ad auriũ dolores Archi- *Sciuri adeps.*
enes vsus est,Otide,phalacrocorace sortilegarum
perstitione, anatinus,anserinus,gallinaceus, olo-
nus,ex anguill.& dulcis aquæ piscibus:sed præci-
uè humanus. Hæc omnia sunto recẽtia,bene pur-
ata & conuenienter lota,si quid rancoris,situs,sal-
ginis,acrimoniæ,aut alieni vitij conceperint. Le-
it diachylon minus solutum rosaceo & chamæ-

Malactica & peptica anodyna sunt. melino. In summa, quæcunque coquunt & mod[erate] ranter emolliunt, doloribus medentur. Sed con[iun]ctis recens vtendum erit solutis rosaceo, vel conu[e]niente oleo. Liquidiora sunto, si quidem cuticula[e] dolor est: non ita liquida, si is altiùs cruciat, id qu[od] *Consistentia anodynorũ.* in anodynorũ vsu semel dictum sit. Eo modo par[i] *Muccagines.* gro recente & tetrapharmaco dilutis rosaceo vti[...] cebit. In hoc genere muccagines sunt è semine li[...] althææ, fœnugræci, nucleis, cydoniorum, malu[...] althææ, loliorum radicibus, gummi arabico, trag[a]cantha, atque omnino media materia, quæ aliqu[id] medullaceum habeat & vnguinosum. Colligunt[ur] aqua maluacea, liliacea, chamęmelina. Esto quadr[u]pla aqua. Semina adcirciter duplam muccaginẽ e[f]ficiunt iniecta aquæ calidæ. Paucum gummi mu[l]tam muccaginem reddit, quo modo etiam radice[s] quæ quasi medulla pingui præditæ sunt. Iungunt[ur] *Lac.* oleo, quod sit sesquuplum, & ceromatis. Lac muli[e]bre & vaccinum ad dolores facit. In lacte chama[e]melum, althæa, malua, melilotum, anodyna semin[a] interanea, pedes, capita hœdorum & veruecũ pe[...] *Balnea, fotus, insessiones.* coquuntur ad insessiones, fotus & balnea. E mat[e]ria pista, & butyro, vel paregorico oleo iuncta fiu[nt] *Cataplasmata & epithemata.* cataplasmata. E farinis hordei, tritici, mica pan[is] similaginei, incoctis sapa, vinis dulcibus & lact[e] finguntur epithemata, iunctis, si lubet, vitellis ou[i] *Fraxinus.* affuso rosaceo, resperso croci puluisculo: leniẽt hæ[c] *In magnis doloribus.* omnia & concoquent. Tenella fraxini folia aqu[a] cocta pistáque, malignis, cancrosis & dolentibus v[l]ceribus remedio sunt: decoctum in eundem vsu[m] ad fotus adhibetur. In magnis doloribus & vehe[] menter intentis locis assiduè fouendum tepida, hy[...]

læo, interaneorum hœdi & veruecis decocto, a-
que generis eiusdem, deinde impingendum ca-
lasma lene & molle. Grauitas enim, durities, a-
ritas omnino declinanda sunt. Iam verò in hoc
ere pharmacorũ vitium est, quòd quæ leniunt, *Noxa lenientium.*
è relaxant, fundunt, liquant, vnde in plethora &
ochymia, materiâ calore fusâ locus infirmus do-
sque opprimitur, grauiùs dolet, ampliùs disten-
ur: sæpè etiam viribus suis concidit, atque ener-
ur. Ex quo rosarũ folia, absynthij summitates, a-
que generis eiusdem commiscẽda putant, vbi ad
us, balnea, insessiones, epithemata pharmacum
eparatur. Sed hîc astringentibus abutendũ non
. Etenim nimia astrictio dolorem auget. Modus *Astrictio.*
, vt inde fluxio molliter reprimatur, continean-
vires, & iustum dolori solatiũ adferatur. In bal-
s dolentes articulos præligari iubent, obstipant-
e repellente auxilio, priusquam in solium descẽ-
ur. Atque omnino vacuandum priùs corpus est, *Viriũ ratio.*
quidem postulat casus: ex quo ita mitigandus do-
est, vt ne quid inde vires, aut quàm minimùm
rimenti patiantur. Sed tum maximè cura virium
cipi debet, vbi aliquid vrget, quod naturę viribus
ludatur: qualis est fœtus in dolore partus, qui vt *Fœtus.*
atur, firmo abdomine, robustis lateribus, vtero
ente, cõtentis neruis omnibus matris, suis deni-
e viribus opus habet. Itaque in laborioso puer-
io dum laxamus vias, & dolores consolamus,
mma ratio virium semper habenda est. Eadem cu-
it in calculis & doloribus thoracis, vbi sputum
issius, & suppuratio repurganda est. Atque hæc
iis, quæ reuera anodyna sunt, dicta fuerint: quo-

rum multa ad ea quæ posteà dicentur, referri
Dolorem leniunt. sunt. Itaque genus aliud effingunt, quod sub
causa dolorem vincat: quale est oleum laurinu
refrigeratis: violaceũ calefactis: siccatis hydrela
sinapismus, vbi pars aliqua humiditate elan
Adhæc quæ contra copiam & vitium materiæ
hibentur, ex quo medentur doloribus, phlebo
mia, cathartica, clysteres, commansa & naribus
serta, διαμασσήματα & ἔῤῥινα Græci vocan
pophlegmatismi, πταρμικὰ, hoc est sternutato
que lachrymas, menses, mariscas emoueant, su
res eliciant, aliáque generis eiusdem. In dolori
Hippocrat. 6. Epid. inquit Hippocrates, remedia sunt, phleboto
purgatio, vstio, sectio, sternutatio, calfactio, refr
ratio. At caloris in sedandis doloribus frequent
Calor & frigus quanta teneãtur cõtrarietate. frigoris autem rarior vsus est. Calor enim nat
familiarissimus, quíque vim frigoris possit retun
re, & graues æstus partium attemperet. Inimic
vitæ frigus est, eóque solùm vtimur, vbi intẽpe
calida sine materia est, vt in erysipelate quodam
stuante capite, aut alia parte corporis ab ardore
lis, & ambustis. Ac tertium genus, si lubet, statua
eorum, quæ stupefacto sensu dolorem fallunt, q
quod doleat, sentire necesse est: & extincto se
dolor necessariò conquiescit. Ναρκωτικὰ, ὑπ
τικὰ & καρωτικὰ talia appellant. Ac de omni
Calida anodyna. ordine disseramus. Calore dolorẽ sedant, tum q
reuera anodyna sunt, tum oleum laurinum, iuni
rinum. Baccæ macerantur vino, deinde oleum
tunditur mola, quod coxariis & frigidis articulo
doloribus confert. Adhęc galbaninũ, sulphurinu
styracinum, piperinum, è cinamomo, cardamon
ni

ice myrepſica & caryophyllis expreſſum. Nardi-
im,coſtinum,cnidelæon,ſinapinum,è ſabina, ru-
,maiorana,roſmarino,ſaluia,centaurio, enula,iri,
ntiana,ariſtolochia,bryonia, acoro & alia mate-
,quæ iam antè capite de reſoluentibus & attra-
ntibus deſcripta eſt. Oleum terebinthinum è te-
binthinæ ℔.1.laterum antiquorum,vel,vt Albu- *Oleum terebinthinum.*
ſis,recentium,(quò plus olei imbibant) ℥.1.maſti-
es, ſtyracis ana ℥.1.Lateres igniti extinguntur o-
o, & infriati cæteris commiſcentur. Capiuntur o-
nia capſula vitrea, ita reſoluuntur igni. Triplex
uor deinceps effluit,quorum tertius optimus eſt. *Oleum è floribus roſmarini.*
iud. Flores roſmarini amphora vitrea includun-
r,quæ incerato duplici linteo obſtipanda eſt:eli-
ur oleum calida arena. Oleum philoſophorum,
trelæon de lateribus, Sabininum,& alia permul-
,quorum deſcriptio ex Arabum libris petēda eſt.
uſdem generis eſt oleum fæcarium, quod de tar-
ro appellant.Efficaciſſimum balſaminum , quod
ri: conficiunt.Thuris candidiſſimi,maſtiches ana *Balſaminum.*
ciæ duæ,ligni aloës ℥.1.caryophyllorum, galan-
,cinamoni,zedoariæ, nucis myrepſicæ, cubeba-
m ana ℥.1.myrrhæ , aloës,ladani , ſarcocollæ, ca-
reiana ſemuncia,baccarū lauri ſeſquuncia,ireos,
iſtolochiæ rotundæ,dictamni, ſymphyti maioris
a ſeſquuncia: gummi elemnij ℥.6. terebinthinæ
pondus omnium:cōcorporata omnia reſoluun-
r igne in alembico chymicorum arte. Primùm
tillat aqua,deinde oleum,poſtremò pinguis mel-
go. Contra omnia vitia & cauſas neruorum vale-
dicitur. Sunt qui addant aliquid olei roſacei &
yrtini,vermes terræ lotos è vino albo , & aquam

Ad dolores coli, vteri, ventris.

illam, quę foliculis vlmi includitur. Contra dolo
& flatus vteri, ventris, coli ſingulariter facit. Ole
nethini ℔.1. ſeminis agni caſti, ſeminis rutæ ana ʒ
cinamomi ʒ. 6. concaſſata hæc oleo immergu
tur, & diebus quadraginta inſolantur ſub canicu
ardoribus : alioqui loco tepido ad focum diut
continentur, dum vim materiæ oleum abundè
biberit. E decima parte caſtorei vel euphorbij &
leo remedium comparatur: ſingulare perfrigera

Euphorbiũ.

Atque euphorbij magnus omninò vſus eſt alſic
partibus, quæque doleant, & vehementiùs perf
xerint. Cuidam à genu acerbiſſimus dolor hyb
no frigore commotus eſt, cui Galenus ceratũ qu
euphorbium capit, vngẽdo loco à balneo inſtitu
quod cùm ſucceſſiſſet, dolore protinus ceſſante, i
remedium proſpero ſemper euentu in aliis perf
geratis, atque hinc dolentibus particulis vſurpa
Adhibetur remediũ & à balneo, & ante balneu
Sed iam ferè exoleuit lauandi conſuetudo, eáq
res multis curioſior viſa eſt. Loco eius fouenda p
eſt decocto meliloti, rutæ, chamæmeli, quæ in vi
præferbuerint. In cephalalgiis à frigore & hem
craniis, laudatum veteribus auxilium, quod parat
cera, oleo & euphorbio. Ac miſturæ ratio ſuperi
re oratione abundè notata eſt. Duplo veteri e
phorbio loco recentis vtendum eſt, poſtquàm
dulò animaduerteris ætatem euphorbij, & legi
mum ab adulterato ſatis diſtinxeris. Alij natur
proprietate hemicranicos iuuari euphorbio proc
derunt, ſi ex aceto tritum aduerſis fronti & temp
ri illinatur. In eundem vſum drachma recentis e
phorbij in ʒ.3. olei diſſoluitur, atque inſtillatur a

Sunt qui miſtis vino tenui, giluo, odoro, & chamæmelino oleo omnium partium dolores perſant. Radix cucumeris agreſtis in taleolas cæditur, cum cauliculis abſynthij hydrelæo coquitur. Extimento veterum ſingulariter iuuat hemicranis: decocto fouentur partes, materia ad cataplaſi ſubigitur. Calidum, vt reliqua, vſurpatur, adhia cura vt ne refrigeſcat. E ſex vitellis aſſis, myræ ſemiſſe ellebori nigri drachm. granis 4. oleum primitur ad focum in ſartagine, ſingulari reme- vlceribus puerorum, & omnino dolētibus cal- putredini, vermiculationi, ſcabiei. Callis dolenüs ſtyracis vnciæ duæ, vel eo plus in ſeſquilibra i diluuntur. Ex aſſerculis iuniperi, lauri, abietis, mentis cinamomi, calami aromatici, ſerragine lii ſancti, oleo immerſis exprimitur oleum ea arte, æ primo libro deſignata eſt, vel qua è iunipero eſue, è cinamomo Nicolaus elicit. Diuturnis doribus, & qui intus crucient, efficaciſſima acopa à teribus prodita ſunt. Quorum alia leniora, quæ ternis doloribus adhibentur, quale oleum eſt: a- mediocria, quibus etiam compages craſſior eſt. que hæc ex oleo, laxante materia & moderatè lida temperantur, adipe, galbano, terebinthina, olophonia, inueteratis atque internis doloribus commodata. Tertium genus iam acrius, idémque corpulentum magis, quod contumacioribus iis & in alto corpore latentibus imperatur. Aco- duplo, triplo, quadruplo, pari interdum ad relia, quæ ſolida ſunt, oleo permiſcentur. Myracopa la odoris ſuauitate ab acopis diſtinguuntur. Ac n ſubiiciamus formulas, ad quarum inſtar infini-

Miſtura vini & chamæmelini olei.

E radice cucumeris cataplaſma.

Oleum ex ouis.

Ad dolentes callos.

Acopa.

Myracopa.

Acopon Asclepiadis. ta propè acopa comparentur. Maioranæ, rosmari ni, fœnugræci ana lib. dimidium: surculorum la ri libr. 2. flores iunci odorati vnc. 1. vini veteris, o dulcis ana sesquilibr. stirpes contusæ triduum m cerantur vino. Sed adhibenda cura est, vt ne h vapescat: tertio die oleum superiniicitur, coquunt omnia in diplomate moderata pruna. Atque v vinum expirauit, exprimuntur omnia, vt simul leum in vas nouum diffluat. Ex quo capitur o libr. 1. ceræ vnc. 2. vel eo plus, vt fiat cerato mala ma. In quibusdam codicibus adduntur radicis c cumeris agrestis, nardi Celticæ ana libr. 2. quæ cu aliis vino maceranda & oleo coquenda sunt. Ali

Ad ischiadicos, opisthotonicos, & omnes neruorum dolores. ischiádicis, opisthotonicis, & omnibus dolorib neruorum vtilissimum. Ceræ selibra, terebinthi libr. 1. guttæ ammoniacæ in aceto dissolutæ vnc opopanacis vnciæ duæ, galbani, medullarum c ui & tauri, œsypi ana vnciæ duæ, olei irini vnc. mellis. vnc. 3. Cera oleo colliquatur, terebinthi additur, deinde medulla & œsypus, reliqua ig remollita & cum aliis fusa permiscentur. Quod

Ad paralyticos. quitur paralyticos sanat, & neruorum dolorib medetur. Rutæ viridis vnciæ 3. pulegij sicci, c peri ana vnciæ 3. salis, nitri vnciæ duæ, fœnugræ mercurialis, succi marrubij, rosmarini, aristoloch ana vnc. 3. amygdalarum amararum desquama rum libr. 3. iris illiricæ vel florentinæ, terebinthin baccarum lauri, radicis cucumeris agrestis, gut ammoniacæ ana selibra, ceræ lib. 1. olei libr. 9. v modus controuersus: tamen iusta mensura fue libr. 12. In quibusdam exemplaribus adduntur binæ selibra, ellebori albi sesquilibra, myrti viri

nc.9.foliorum lauri ſiccorum vnc.9.bdellij libr 1.
uæ ſi adiicientur, efficacius fiet acopon: ſed ita vini
olei demenſum augendum erit. Interuntur quæ
ontundi poſſunt paulatim affuſa aqua: ex quo ite-
um tundenda ſunt: contuſis vinum oleúmque in-
ergũtur, vt integram noctem madeant: poſtridie
coquantur. Atque vbi vinum exhalauerit, omnia
oncepta ſacco extringãtur, vt eliquetur oleum: cui
colato cera, reſina, bdellium, ammoniacum dein-
ps cõfundantur. E crocino, nardino, enulato, co-
ino, quæ à Meſue deſcribuntur, fingas acopa: con- *Acopa è qui-bus fiant.*
enda moſcho, ambare, & aliis aromatibus, vt ſint
yracopa: cera additur, liquida terebinthina, ſty-
x, galbanum, opopanax. Similiter & ex laudatis
eis, quæq; ſuauiter oleant. Terreſtrem teſtudinem
uminata canna veteres tranſfigebant, qua parte
ruix clauiculæ cõmiſſa eſt, & inde ducto ſangui-
e acopa perfundebant, eóque meliora putabãtur,
uò plus ſanguinis combiberent. Stanneis vaſis, vi-
eis, plumbeis & buxeis reponenda ſunt. Sunt qui *Cornua cer-uorum.*
irabilem vim tribuant renaſcentibus corniculis
ruorum, vbi primùm extuberãt, & quaſi pluma-
lanugine integuntur. Coquunt vino, dum molli-
e diffluant. Singulariter excitat torpentes neruos,
que paralyticos. Saluiæ, chamæpyteos, maiorana,
orum meliloti & chamæmeli ana vnciæ duæ, o-
i nardini lib.3. vini gilui, tenuis, odori, ſubauſteri
ſquilibra: omnia illa vino reſperguntur, maceran-
ır nocte, poſtridie oleum ſuperfunditur, coquun-
ır in diplomate: conſumpto vino diploma ſubdu-
itur, materia rariore ſacco excipitur, vt purum o-
eum diplomate relinquatur, in quod materia ve-

hementer exprimẽda eſt. Poſtremò oleo miſce
tur corniculi cerui vt priùs tabefacti ℥.3. maſti
ʒ.6.croci drach.1.Al.Olei coſtini, olei nardini
℥.2.terebinthinæ ℥.1.ceræ ſeſquuncia, moſchi g
na ſex. Al. Extremitatum ebuli, ſurculorum l
& roſmarini,maioranæ,calendulæ, ſaluiæ, cha
pyteos ana vnc.2.florum chamæmeli, roſmarin
lauandulæ ana ℥.1. baccarum lauri & iuniperi
vnc.dimidium,radicis enulæ,ireos, acori, ariſto
chiæ ana drach.6.pyrethri drach.2. ſeminis lini
thææ fœnugræci,ſinapi, cardamomi, naſturtij
drach.1. cõquaſſentur omnia, & noctem integr
madeant in vino, poſtridie coquantur in dup
vaſe.Atque vbi totum propè vinum euanuerit
mnia magno conatu exprimantur : expreſſo ſu
immiſce olei lumbricorum, olei terebinthinæ
vnc. 4. coquantur ad craſſitudinem : in alio v
ſeorſum liquentur igne molli,olei coſtini & nar
ni ana ſelibra,ſtyracis, galbani, reſinæ, terebint
næ ana vnc.1.opopanacis, Benjeoin vocati ana
iuncia,maſtiches, ſarcocollæ, thuris ana drach
2.liquata aliis vniantur, & rurſus coquantur pr
carbonibus,ſedulò verſentur ſpatha. Subducta
co rurſus circumagantur, vt paulatim refrigeſca
quod cùm fit,aqua miſcellanea, quæ odorem m
ſchi rapuerit, reſpergantur : aque ita reponan
alſioſis, inueteratis neruorum cauſis & profun
doloribus. Ad venena frigida, & inde dolen
præcordia nihil præſtantius vino tenui, giluo,
cri & odoro:feruefacto vtitur Hippocrates & co
dito. Alij aromatite, veteres etiam allio & ſa
Alexipharmacis, theriaca, antidoto Mithridat

Cõtra venena frigida.

ec omittendum nostra memoria vsitatum reme-
um è ramentis & delimata scobe Gaiaci, vel ligni *Gaiacum.*
ncti. Eligatur graue, densum, vnguinosum, quod *Probatio gaiaci.*
lucernam pingue quid resudet: nihil expiret gra-
, nō sit obductum situ, arrosum carie, aut euani-
um, quæ vitia subterraneis locis non perflatis, vbi
utiùs latet, & à cortice celeriùs, ferè contrahit. Ac
um elimatur scobina, contumax esse oportet, &
doro halitu quodam euibrare nares, sternutamen-
mque cōmouere, gustu acri & aromatico: quod
nim dulce vel acidum est, minùs probatur. Recēti
rragine vtendum est: expirat enim, & vim amittit
etustate. Cæsa sit materia (si quidem resciri potest)
d æstiuum solstitium, ætate media, quia tenella ar-
or crudo humore aqueóque plena: vetusta verò
succa & arida est. Mediis annis plus habet olca-
nenti, quod in præsentia desiderandum est. Mace-
atur die vno breuiùs atq; diutiùs, vt vel acrius vel
lementius pharmacum desideratur. Meracum co-
uitur ad dimidias plus minúsve, & aliis intermi-
tum, vt sunt consilia medicorum, igne puro, fideli
ase bene operculato, vel quod inflexo tātùm cor-
niculo foras hiante leniter exhalet. Ac cute quidem *Vis gaiaci.*
nagis resiccat: summa vis tamen in carne, & intesti-
na pulpa pingui, vnguinosa, suauiter olēte. Incidit,
erget, tenuat, calefacit, sudorem mouet: quâ qui-
dem amarum & acrimonia præditum est, terreno
elemento corroborat: vnguinosa parte & aërea la-
xat, mollit, anodynum est. Ex quo frigidis articu-
lorum, & neruorum doloribus auxilio est, mede-
tur tophis. Reliquias quoque luis venereæ partim
attemperat, partim sudoribus extringit: eásque fre-

quenti exprimento paucis diebus obliterat: de q
iam à multis iusti cõmentarij editi sunt. At suò q
que vtatur modo, eligat, diuidat, maceret, coq
temperet, exhibeat. Sit aqua sextupla, octupla, d
pla, duodecupla. Nam in his omnibus controu
res est, quã facilè dirimet, quicunque nouit om
ferè remedia integris viribus multifariam posse
formari, eáque oportere vitiis & corporibus, æt
cœlo & aliis variè accõmodari. Igitur sua quis
probet, nec damnet aliena. Meminisse tamẽ con
nit, vt attenuãtium omnium, sic huius ligni imn
deratum vsum admodum periculosum gracilib
deinde quoq; iis quibus mediocre corpus est. H
enim calor acrior effectus tabem inducit. Eadẽ f
ratio Iuncati ligni, Varini aut Syñarini, quod re
cognitũ est. Decisis frustulis, alij etiã puluere vtu
tur in duodecupla, vigecupla, & eò copiosiore a
maceratis, & dum pars tertia vel quarta expirau
in diplomatis vapore, vel clementi igne coctis,
in vsu quadrantẽ vini albi, tenuis & odori infun
iubent. Atque hæc in præsentia de medicamen
quæ calore suo dolorem leniãt, & frigidam inte
periem corrigant. Nunc ad ea trãseundum quæ
frigerent, & anodyna sunt. Duplex horũ genus e
alia enim tantũ refrigerant, alia etiam stupefaciu
In primo genere sunt, aqua etiã tepida, oleum co
ditum rosis, violis, nymphæa, papauere, mandrag
ra, cucurbita, cucumere, alterco, lactuca, portul
ca, lenticula palustri, psyllio, polygono caphu
floribus herbæ, quæ primula veris appellatur,
millefolio: & ea omninò materia, quæ reprimit, n
ita astringit. Ex oleis & cera alba cerata fiunt: ce

Gaiaci vsus gracilibus periculosus.
Iuncatum lignum.
Quæ refrigerando sunt anodyna.
Olea.
Cerata.

ollitur igne, manibus versatur, & immersa aqua odò rosacea, modò violacea circunducitur. E deripta materia aquæ resoluuntur igne, quæ vocant ιλάγματα, colliguntur muccagines, exprimitur ccus: omnia ceratis permiscentur. Recenti succo endũ est, quia celeriter acorem trahit, atque corpitur. Muccago quoque paucos dies sustinet. In s lintea inculcãtur, applicantúrque dolenti loco. ıbinde commutantur, dum ardor simúlque dolor nquiescat. Sítque hæc cerati formula. Ceræ albæ ı. olei violacei ℥.3. misceto in vase duplici: subıctis vapore ignis muccaginis seminis psyllij sesıunciam coniungito, & affusæ rosaceæ semuncia spergito. Sunt qui cerusæ è violacea lotæ vnciam ıam plus minúsve adiiciant. Idem præstant vnıentum rosatum, violatum, papauerinum & alia, ıæ ad horum instar cõficias. Nutritũ Rhazæ, poılneum tum vnguentum tum oleum. Populnei :uli vere collecti pari rosaceo infunduntur, vini ıulò plus quàm olei adiicitur, macerantur omnia ebus septem, & quotidie commouentur: octaua oquuntur die mollibus prunis, donec vinũ absuatur. Licebit quoque caphuræ momentum imıscere. In feruidis doloribus auriũ, palpebrarum, ammarum, pedum, manuum, tendinũ & neruom, vtilissimũ & inuentu facile Galeni auxilium. uum crudum optimo rosaceo permistum. Oriısius cocto vtitur & è vino pisto. Alij coctura dum & constans emplastri modo calidũ apponunt. ftuosis interaneis à cantharide & venenis lacte endũ præcipit Hippocrates. Reuocãdum in meoriam quod antè dictum est, in ardore graui, vt

Aquæ, muccagines, succi.

Cerati formula.

Vnguenta.

Parabile Gal. remediũ ad multa.

Contra cantharidas & venena.

feruente eryſipelate, parcēdum eſſe oleis,& iis om-
ninò,quæ celeriter flammam concipiant:hoc enim
eſt veteri ſententia incendiū oleo reſtinguere.Opti-
Paregoricon Aſclepiadis vſus eſt multiplicis. mum eſt Galeno & antiquis celebratū,quod Aſcle-
piadi tribuunt: laudauit Octauius. Nutrito Rha-
zæ,quod ceruſam capit,finitimū eſt:facit ad ani vi-
tia dolentia, achoras, herpetas, acrem ſerpiginem,
eryſipelata:exaſperata pharmacis delinit, extingui
cancros, pudendis & genitalibus cancro, maligno
vlcere & dolore læſis, ſolatio eſt. Paratur hoc mo-
do.Oleum dulce,roſaceum, myrtinū,demenſo no-
uem vnciarum piſtillo & mortario plumbeo tādiu
verſatur,dum ſit ſtrigmentoſum ac liuidum. Hic li-
thargyri & ceruſæ vtriúſq; tritæ pondo cōiungitur,
& vſui in plumbeo vaſe reponitur.Dolētibus cere-
bri mēbranis in vulneribus capitis,optimo roſaceo
vel ſanguine colūbino, vtríſque tepētibus Galeni
vſus eſt.Semina papaueris,alterci,pſyllij, cydonio-
rū, cucumeris & ſimilia cōtunduntur affuſa roſaru
aqua,lactucæ,violarū, aliorúmque id genus donec
fiat quaſi pulticula:aquarum loco ſuccus ex alterci
lactucæ & papauerum foliis affundi poteſt: folia
quoque ſub cineribus cocta, vel ad ignem emollita
& calida adhibita,dolorem ſedant.Succi foliorum
& capitum papaueris, alterci,cicutæ,violarū,lactu-
cæ, pomorum mandragoræ oleo dulci vel optimo
roſaceo infunduntur, diebus aliquot inſolantur, &
quotidie agitantur:deinde coquuntur blando igni
donec ſolum oleum reliquum ſit. Ac ſint olei lib.
ſuccorum 2. coctis probè permiſceatur opij, ſtyra-
cis ana ℥.1.calidis doloribus, phreneticis, cōciliādo
ſomno,fronti,tēporibus & naribus illinitur.Pſyllij

uida immersum inflammato oculo applicatur. ratum è psyllio aliis partibus dolore pressis atq; lentibus idoneum est. Cydonia & alia quædam nera malorũ, vt persica, hoc modo concoquenda it. In ollam nouam aqua diffunditur, subiicitur cus: malum è figlini ansa vel aliter suspenditur, vt contingat aquã, sed sublatis vaporibus infume-r, & eo anhelitu emollescat: eximitur cutis, mol-a caro & medullaceum corpus tẽperanter calens lenti loco adhibetur. Eadem arte quæ refrigerẽt liùs in diplomate & vaporibus cõparantur. Iam miliare est podagricis epithema Asclepiadis. Me-lle panis similaginei ℔.i. incoquatur lacte, dein-cum tribus vitellis oui, sesquũcia rosacei subiga-r, & drachma croci intingatur. Quòd si asperior lor est, immisceatur opij soluti sapâ semũcia. Sed narcotica nõ temerè decurrendũ, de quibus hinc mone ducto differamus. In narcoticis potentis-num est opium, deinde cicuta, altercum, mandra-ra, torpedo piscis. Opium succiso scapo & calice paueris, quasi è plaga, fluit. Sed aliter adulterant. nceritas probatur odore graui, gustu amaro, leni rpore, denso, graui, candido, neque aspero, neque umoso, quódque statim aqua diluitur, & nebulã it: in sole statim resudat & se diluit: difficiliùs ac-ditur, & in lucernis pura nec atra elucet flamma: ebrò extinguitur, & extinctum odorem seruat. us eius vacuato corpore, desperatis leuiorib. au-iis in ardore graui, intolerabili dolore, acriore nsu, firmis viribus, vel nõ ita fractis. Deinde si qui-m tenuior & acrior humor est aut spiritus: nam crassis lentísque humoribus periculosa narcotica,

Ceratum è psyllio.

Modus coquendi cydonia & alia id genus.

Epithema Asclepiad. ad podagrã.

De narcoticis.

Opium.

Probatio opij.

Vsus opii.

minùs vbi craſſus flatuoſúſque ſpiritus dolorem cerbiorem excitat. Interdicũtur pueris, ſenibus, gr uidis mulieribus, & quibus ætate vel morbo cal languidior eſt. Poſtremò vbi iam valetudo impa bilis odium ægro, deſperationem medico vitæ a tulit. Eóque maximè, vt inde obſtupeſcat ſenſus, ſolatium ægro, & remedium morbo procurem

Noxa ab opio.

Quæ vt præſter, nouum tamen vitium corpori co trahit, quod poſteà calidis medicamentis obliter dum eſt. Nam vel potentius, vel ſæpius admotu caliginem oculis & rugas facit, ſurdaſtros reddi deuoratum mortiferũ eſt. Hinc aliæ partes ad m tum ſenſúmque torpent, & viribus defectæ exc

Qui omnino damnarunt opium.

mẽtis corporis opprimuntur: vt nõ omnino abſu dè à Diagora, Eraſiſtrato & aliis aliquot veterib medicis in totũ damnatum ſit. Sed poſteà vſus ei non improbatus, & adhibita ratio vt ne noceret, a que aliis pharmacis eius violẽtia retuſa eſſet. Qui cremabant olla, dum ruffum & molle euaderet: ſ vſtrinâ vim eius exoleſcere ſcribit Galenus. Alij c uo cydonio, & quà pateret, paſta præcluſo inc quunt. Hæc obiter ne in re lubrica & plena peric

Quibus diluitur opiũ, & vtendi modus.

li chirurgus cadat, néve quidpiam, niſi maturè & ptimis medicis authoribus, moliatur. Diluitur ſa è muſto, vino dulci, muliebri lacte, liquore oui: pe miſcetur roſaceo, amygdalino, oleo è caſtoreo, du ſit mellis craſſitudo: ita plures menſes macerari m lius eſt, ſed multò magis cum dãdum eſt in corpu Medicamentis quæ opium caperent, ſemeſtribus annotinis veteres vtebantur, ad ſextum annum, aliquãdo decimũ, aſſeruabant. Specilli nucleus p

Quibus permiſcetur.

ro linteolo, lana molli, linoxylo denique circumu

tur, imbuitur pharmaco, tum quàm mollissimè ri potest, dolori illinitur. Clementius est misto ca-reo, pipere, cardamomo, myrrha, cinamomo, si-pi, croco, pyrethro, & aliis quæ multum calefa-nt, coquant, leniant, incîdãt, discutiant, quantum delicet casus in præsens exigit. Atq; vbi crudelior lor est, æqualis omniũ modus est & opij: alioqui pla, quadrupla, sextupla, decupla quoque reliqua io inueniás. Quæ omnia, vt sæuit dolor, & sunt rpora, summa ratione distinguere oportet. Quod catur Meconium, languidius est opio. Succus est ntortis prælo, vel cõtusis in mortario foliis & ca-tibus papaueris: cui si semẽ tritum immisceas, co-ias ad spissitudinem, & in sole sicces, opium habe-s. Iisdem aqua coctis interdum extinguitur quod becillimum est. Siccatur vmbra, & vt opiũ vsur-tur. Alij pollinem ex aridis calicibus papaueris ad porem miscetur. Cortex radicis mãdragoræ ma-s narcoticus est sua radice. Cicuta similiter & al-rco vtendum est. Torpedo piscis inde nomen ha-et, & Græcè ναρκη, quę etiam procul, & è longin-uo, vel si hasta, virga, remo, harpagine, fune attin-atur, inspirata vi, odore vel aura leui sui corporis, uamuis præualidos lacertos torpore retinet, & ce-res ad cursum pedeś alligat. Pisces alios sepultos mo primùm consopit, deinde ad escã rapit. Exem-lum verò spõte oblatum, vt alia plurima ad salutẽ ominis & remedia medici transtulerunt. Viuam orpedinem oleo extinguunt, vt sit narcoticon. Et oc quoque mirum quod inuenio. Si capiatur, cùm na in libra fuerit, triduóque asseruetur sub dio, fa-iles partus facere: posteà quoties inferatur adiuua-

Modus misturæ.

Meconium.

Cortex radicis mandragoræ.

Torpedo.

Remedia è torpedine.

Oleum è torpedine.

Ad facilem partum.

re: non alia vi fortaſſe, quàm quòd velut induc dolorum datis, natura ad excludendum fœtum c firmatur: felle quod ſuo piſce calidius eſſe opor bat, genitales partes illitæ ad venerem torpent. ua torpedo ſubiecta plantis arthriticos in præſen & in reliquã vitam dolore liberat. Inueteratas p nas capitis cõſopit. Nigra præfertur: tandiu inſiſt donec permeante aura dolor obdormiſcat. N podagricos, qui ſæuiente malo dolẽtem pedem f gidiſſima perfundant. Alij hybernas reponunt ni eidem remedio. Sed vbi frigore dolor obtorpu petrelæo fouent, & paroxyſmis liberãtur. Arcanu hoc eſt Albucaſis. Bina capita aut plura alliori cum ℥.1. opij trita permiſcẽtur, & vocato alembic quod vitreum ſit, capta reſoluuntur igni, deſtil aqua ſingularis, quæ per ſe datur demenſo cochl ri, aut cum vino internis doloribus. Aliter quoq excolatur ſacco ſubquadruplo ioſacchare addito exiguo cinamomo. Alij opio quadruplã theriaca permiſcent, & dant alembico. Cruciatis dentib aquæ id genus inſtillantur, infunduntur auribus c ptæ auriſcalpio: hinc topica auxilia imbuuntur, i ſuccantur lintea, quæ oculis & aliis partibus app cant. Alia aqua. Theriacæ vnciæ duæ conditę enu & ireos ana ℥.1. ſucci baccarũ lauri & iuniperi, ſuc betonicæ, centaurij minoris, verbaſci, marrubij a vnc.3. florũ nymphææ & violarum, corticis radic mãdragoræ ana ℥.1. ſeminis alterci albi ℥.1. opij v ciæ duæ, excepta alembico artificio reſoluuntur: ſ meliùs in diplomatis. Veneno lęſis quæ ıvrant co pus, internis doloribus qui cum febre cruciant, prior exhibetur. Diarhodon Nili ad fluxiones acr

Remediũ podagricorum.

Arcanum Albucaſis.

Alia aqua contra maleficia.

Diarhodon Nili.

cruciatus intolerabiles oculorum. Rosarum re-
ctis vnguibus ʒ.4. croci ʒ.2.gũmi arabici ʒ.1.spi-
e,opij ana scrupuli dimidiũ,vniuntur aqua. Qui-
am è Græcis aucta spica & opio conficiunt, quod
vocato Siefrosato posteritas secuta est.Ac cõsta- *Siefrosatũ.*
arbitror,vt asperior dolor est,ita conuenire opiũ
igeri. Initiis inflammationũ conuenit hoc colly-
um album. Gummi arabici, tragacanthæ ana se- *Collyriũ album. initio.*
ũcia,cerusæ lotæ ʒ.6.opij soluti sapa vel vino dul- *Aliud incremento.*
ʒ.1.iunguntur liquore oui.Incremẽtis vtile quod
quitur.Sarcocollæ(vt dicunt)nutritæ drach.dimi-
um,amyli, tragacãthæ ana semuncia, cerusæ lotæ
ach.6.thuris sesquidrachma, opij ʒ.1.cõficiuntur
qua. Rectè quidem initio, quæ reprimant: incre-
entis etiam quæ leniant, author cõmiscuit. In vi-
ore lenientium modus vngendus est. Sarcocolla *Sarcocolla nutrita.*
erò nutrienda,vel si lubet, maceranda hoc modo,
sit suauissima,siccet,incarnet & cicatrice claudat.
rita igitur dies aliquot maceretur rosacea,cõsum-
a aqua, rubi canini succus affunditur, quem vbi
bibit,subiicitur lac mulieris vel asinæ: postremò
siccatur illa: puluis vsui est. Mirabile collyrium *Collyrium*
lexandri in ophthalmia graui & dolore.Cadmiæ *Alexandri.*
stæ & elotæ drach.10.cerusæ lotæ ℥.1. scoriæ ferri
stæ,lotæ,gummi arabici, tragacanthæ ana semun-
a, opij ʒ. 2. compinguntur è pluuia diluto priùs
pio è sapa,quod reliquis collyriis cõmune fit. Sũt
ui thure addito & momento croci conficiant,vn-
e leniẽdis doloribus magis cõueniat. Cadmia ve- *Cadmiæ &*
& scoria hac arte comparandæ sunt. Ex his frag- *scoriæ præparatio ad*
enta parua crudis fictilibus cremãtur, donec per- *multa.*
oquantur vasa: hîc metalla extinguntur lacte, se-

mel atque iterum cremātur, vſtáque extinguuntu
transferuntur in mortarium, vbi ex aqua fontis d
verſantur, & omninò perpurgantur, arida in pila
repetuntur, volutantur manibus affuſa pluuia, p
ſtremò ſicca teruntur in puluerem, planè diuino a
xilio, vbi lippitudo grauis & fluxio acris eſt, vbi ſi
canda ſuppuratio, lachrymatio, & alia. Suaue ep
loticon eſt, & implet carne. In pruritu, vſtione & a
Aſclepiadis cadmia. dore mirificè iuuat captum liquore oui. Aſclepi
des cadmiā fractam excipiebat melle, fictile crem
bat, quod multis rimis vel breui foramine pate
in vertice, donec è nigro fumus albidior exhalar
Decoctum meliloti oculare. Atque hæc miſtura detergendo & incarnando m
gis idonea eſt. In vſu collyria liquidiſſimè diluu
tur liquore oui, muliebri lacte vel aſinæ, decoc
meliloti ex huius ℥.1. & aquæ ℥.9. vel decem coc
Vtendi modus. ad tertias. Palpebra molliter attollitur: medicame
tum tepidum è corniculo inſtillatur, vel eodē reu
ſæ palpebræ ſublinuntur, linteolum molle incul
tū lacte & oui albumine ſuperdatur, laxiore faſc
molli, leni, ſimplici, & iiſdem liquoribus inſucca
Ad aurium dolores. omnia cōtinentur. Ad aurium dolores opium ſa
diluitur, pari caſtoreo ſeorſum trito coniungitu
vel certè duplo. In vſu, lacte, ſapa, roſaceo vel amy
dalino diſſoluuntur. Infunditur autem vt reliqu
oricularijs clyſteribus, vel auriſcalpiis, ὠτεγχύτ
vocant, ὠτογλυφίδας. Aliud. Opij ſoluti ſapa, caſt
rei triti ana ℥.1. myrrhæ ſcrupuli duo, croci ſcrup
lus vnus: diluuntur vt priùs. Alioqui cōiunguntu
lacte, ſapa, oui cādido, vt ſit mellis craſſitudo. Lin
mētum molle vel auriſcalpium auerſa parte obuo
lutum lana, miſtura intingitur, & quàm blādiſſim
inſeritu

ſeritur auri. In cruciatu dentium aquæ inſtillan- *Ad dolores dentium.*
ır,catapotia induntur cauis.Opij,myrrhæ,ſtyracis
ıa ℥.2.piperis albi tuſi & cribrati, galbani ana ℥.1.
vino Cretico vel ſimili catapotia formantur.Eo-
em modo multa cõfinges è pipere, cardamomo,
yrethro & aliis triplis vel quadruplis opio.Styrax,
ra,maſtiche,galbanũ, terebinthina opio ita per-
iſcentur,vt ex aliis priùs coaleſcat catapotiũ,quod
xta parte opij diluti ſapa imbuatur.Edulca ſint &
lora,bene etiã ſapiant, quæcũque miſta opio in-
ıuantur denti, vel corpori inferuntur per os. Po- *Ad podagricos.*
ıgricis.Styracis liquidi drach.2.opij drachm.1.Al.
erati roſacei ſeſquuncia,opij ſemũcia, croci drac.
Al. quod ſtatim dolore liberat. Succi abſynthij,
oci,opij ana ℥.1.ceræ ſemuncia, vnguenti irini ℥.
vini Cretici vel ſimilis quantũ ſufficit:cera & vn-
ıentum vnà colliquãtur in diplomate, intingun-
ır croco,opium dilutum ſapa coniungitur,omnia
cco abſyntij & vino perluuntur: irini loco ali-
uo ex deſcriptis myracopis vtendum erit. Al. Se-
inis cicutæ deſquammatæ drach.6.croci,opij ana
.1.paſſi Cretici vel vocati maluatici quod ſit ſatis:
ita reliqua excipiũtur cerato roſaceo,& paſſo im-
ibuntur.Al.Dialthææ ℥.1.ſtyracis ℥.2.opij ſcupu-
duo,croci ſcrupulus 1.Ita diluto tetrapharmaco,
rygro & aliis paregoricis,opio ſubtriplo,ſubqua-
ruplo,ſubdecuplo etiam plus minúſue vnguenta
nges. Conueniunt internis doloribus Aſteriacæ *Internis doloribus.*
iacodyon.Philonis antidotus,Requies,Trochiſci
e electro; trochiſci Stellæ, pilulę de cynogloſſo,
anacea,Harmonia, & alia de quibus ad medicos
mninò referendum eſt.Ac breuiter non niſi ſum-

ma ratione narcotica imperanda ſunt,vbi intoler
bilis dolor eſt,vbi conficiuntur vires, grauia ani
deliquia incidũt,&à reliquis auxiliis deſperatio e
Ac quanquam ſuus cuíque dolor atrociſſimus e
ſed ei præcipuè,qui natura molli & puſillo anim
natus ſit,nõ protinus tamen ſubſcribendum ægr
Sed ea priùs animaduertẽda ſunt, quàm ad narc
tica temerè decurramus. Atque hæc de refrigera
tibus & narcoticis. Siccitas aqua tepida, hydrelæ
dulci oleo,tepore balneorũ temperatur. Humidit
phlebotomo,cathartico, ſinapiſmis,dropacibus
cauteriis vacuanda eſt. Atque in hoc etiam gen
ponendum eſſe argentum viuum, quo iam vel
extremo præſidio in lue venerea vti ſolenne eſt,
tis indicat diffluens illa ſaliuatio & alui proflu

Hydrargyron,& eius differentiæ.

Hydrargyron vocant,quia liquidum:quatuor oli
generibus diſtinctũ, naturali quidẽ duplici: alter
vt ait ille,vomica liquoris æterni, quodque è ve
metallicis ſpõte diffluit:altero quod exudans in a
gentariis fodinis cameris hæret, & guttatim co
Fuit & factitium duplex:alterũ è minio, alterum
marmoris ramentis. Iam verò è plumbo quoq
eliquatur. Eligatur purũ,ſplendidum,albicãs, be
depuratum plumbo: quod iterum repurgandu
excolandum,macerãdum, &,vt loquuntur, ſedu
extinguendum eſt. Ac dũ extinguitur, & aliis int
miſcetur,diu veſari, tundíq; neceſſe eſt. Extingu
tur ſaliua ſani hominis,qui neque ore, neque na
bus olidũ quid ſpiret,qui nũ oleat hircũ, qui den
que omninò inculpata valetudine perfruatur. A
hæc terebinthina & inde oleo, vel amygdalino,
maris,detergentibus,tenuantibus pharmacis, qu

nſolentur neruos, maleficis iniuriis corporis, & edicamentis aduerſentur. Poſtremò ſedulò miſ- tur acriter volutando circumagendóque, donec uſum omninóque reſolutũ in axungiis, vnguen- , oleis, & miſtura quæ lubeat, atque ita periiſſe vi- atur, nuſquámque integritas eius appareat. Mo- s autem ad pinguia vt ad circiter quadrupla ſint, tupla, noncupla, e uariante ratione, vt eſt vitiũ & rporis natura. Sed miſturæ vſúſque ratio ex alio- m cõmentariis, qui de lue venerea ſcripſerunt, re- tenda eſt. Contra interna vitia quæ relinquat gy- argyron, lac caprinum multũ ſubinde potum, & inde reuomitum auxilio eſt. Vinum quoque, in o abſynthium, hyſſopus, oryganũ, apij & ormini nen, cacumina centaurij minoris, gẽtianæ radix, alia id genus inferbuerint. Mirabile hoc cõtra ea ia hydrargyri. Scobs ex auro ſubtiliſſimè delima- r, & in ſuperiore vino propinatur. Balneis quoq; endum eſt, & aqua illa theriacali. Illinẽdum cor- s oleo, quod è ſulphure comparatur. Alia quo- e iniuria corpori accedit frictionibus illis, vſúq; drargyri. Nam dum fricantur ægri, atque inedia, tuariis, ſudoribus, ſaliua, profluuiis, graui animi ra, faſtidio, vigiliis & doloribus tenuantur, ſanies ædam neceſſariò eliqueſcit, quæ niſi vel ſudori- s, vel aliter vacuetur, ſuppreſſa parte aliqua deſi- t: hícque mora lenteſcit mucco ſimilis, tandém- e in tophũ coit: quod quum fit, acerbiſſimi do- res interdum commouentur. Eadem rurſus ali- ãdo in perioſtion ſeſe diſpergit, intus cruciat, oſ- atterit, cariem, nigredinem, ſyderationem deni- e comminatur. Conſtat autẽ experimento impa-

Cõtra vitia hydrargyri.

Tophi generatio.

tibiles cruciatus, qui inde generantur,frustra adhi bitis aliis auxiliis impresso cauterio sæpenumer percurari. At summa vi imprimendum ferrum est quod omninò igne excandeat:quia videlicet in re belli vitio quum semel ad crudele auxilium decur rendum est,agere clemẽter, & quasi blandiri malo sæuire est. Sæpè fit etiam quum neque tophus, ne que aliud quicquam foras emineat, vt virulẽta ill sanies intùs delitescat, quæ membranis ossium & neruis insidet,eáque discruciat:vbi cultello faciẽd via est,vacuanda materia,& si quid vitij os cõtraxi candente ferro mali vestigium omninò obliteran dum est.Atque hęc sunto cõmunia iis,qui cinabri vocato,aliísque generis eiusdem infirmantur.

Sanies insidẽs periostio.

De Hæmorrhagia. CAP. 4.

NOn è recenti solùm, sed & inueterato vlcer sanguis effluit, apertis, ruptis, exesis vasis. E arteriis hæmorrhagia periculosior est,deinde è m ioribus venis,quas inde αἱμορροὺς vocauit Hippo crates. Apertis adstringentia,ruptis glutinãtia,exes sarcotica & boni succi alimenta remedio sunt. At que vniuersa hæc materia aliis locis explicata est verùm & hoc loco, quæ veteribus medicis ac po steris ad hæmorrhagias probata sunt,aliqua ex par te referentur. Aperta sunt tum quæ clausulis dehi cant, tum quæ poris atque spiraculis rarefacta sin eáque iuuant plantago, balaustia, hypocistis,rhu omphacium,galla,& hæc magis,si deflagrans ign austero vino vel aceto extincta sit & intrita,acaci malicorium, & capitula punicorum, symphyti ra dix,porrum contusum,polygonum, peruinca, ter ra sigillata, argilacea, figlina, bolus armena, tha

Remedia in genere.

Ad aperta.

Galla.

arbari magma,rubigo ferri, lapis hæmatites passæ
uæ nucleus,flos gallij, mentha oxycrato tincta,la-
ugo quæ contoneis,quæq; quibusdã salicibus in-
det,& quæ ex his paniculæ dependent: fragorum
erba,cynosbatus,aqua frigida,vinũ astringens, a-
tum,oxicratũ & alia quæ in epuloticis, glutinan-
bus & repellentibus priùs descripta sunt. Eadem
uoque ruptis,& hæc peculiariter cõueniunt,thus,
anna,aloë,mastiche,tragacãtha,gummi, amylon,
uten,larigna terebinthina,pix sicca,Colophonia,
ypsum,farina pistrinalis,cochlea cum domo trita.
orum alia in puluerem trita inspergũtur, alia im- *Vtẽdi ratio.*
inguntur. Ac ferè meliora sunt quæ emplastica:
x quo in oui cãdido,resina liquida,tragacãthę suc- *Linamentorum differentiæ.*
o,conueniente muccagine rectè imponuntur. In
adem quoque materia linamenta madent: lina-
ienta verò,vt res exigit,figura cõmutantur,ac ferè
mni genere linamentorũ vsos veteres in hæmor-
hagiis inuenias. Aliud ergò linamentum in longi-
idinem implicatur, μακρὸν μοτὸν alij λημνίσκον
ocãt, quo in profundis vlcerũ vasis vti necesse est.
adem crassiora fingi possunt & tenuiora: quæ si
enem referant, illi πριαπισκωτοὺς μοτὺς, nos
ortasse penicillos appellabimus: quib⁹ in vteri hę-
orrhagiis & angustioris sinus vlceribus opus est. *Penicilli.*
Iis exilia quidẽ,sed oblonga linamenta in propin-
uo sunt,quos vermiculos vocãt:hi vasis hiantibus
nseruntur. Est & σφηνισκὸς cuneolus cõtortum li- *Vermiculi.*
amentum & implexum angustiore cono, & basi
mpliore:hoc naribus inditur,& iis vlceribus, quæ *Cuneolus.*
re quidem latiore patent,sed in sinũ paulatim cõ-
rahuntur. Qui verò μοτὸς ἐλλυχνιωτὸς appella-

tur, non à figura, sed materia nomen habet, fun genere vel spongiæ, vnde & vulnerarij penicilli funiculi lucernarij fingebātur. Nunc è molliorib spongiis, fungorum pediculis, iunci genere que scirpum vocāt, quódque pro ellychniis lucernar vtuntur, medulla sambuci, aliisque id genus loco lychnij vti licebit. Quæ dum intruduntur cauis, quidem replicātur, specillo impelli possunt. Eo m do Heraclides spongia modo sicca, modò in ace acre mersa vti præcipit in nariū hæmorrhagiis, s extrema parte alligāda filo, vt tempore reuelli po sit: quæ si tenaciùs inhæsit, madefacienda aqua, faciliùs redeat. Rursus linamentum aliud στρεπτ cōtortum, è materia ita cōtorta & implexa, qual ferè turundæ vulnerariæ cōfinguntur. Aliud gen est ξυστὸν derasa quædam lanugo linteorum, πλ vocant & ξύσματα quasi volsuras & rasuras qua dam, quæ concerptis ac depexis linteis colliguntu Atque hæc variè formari possunt, ac sæpe in flo cos, κροκίδας vocant, & tomenta cōferuntur, vn implent vulnera, sordes extergent, siccāt, offarciun vasa & vicina loca, ex quibus hæmorrhagia cōmo uetur. Vt ergò figuræ sunt partium & vulneru ita linamenta variè commutentur. Iam verò è pi lis leporis penicilli, vermiculi, flocci cuneoli cōue nienter fiunt. Et rursus è lanugine illa salicis atqu cotoneorum. Asclepiades lanugine vtebantur, qu Platani foliis inhæret: quidam panniculis salignis alij molliter euellunt quod velut muscus candidu populi foliis adnascitur. Hæc autem liquoribu & medicamentis quæ retineant, insuccantur.

Spongia.

E pilis leporis.

ermiculus hianti vasi inseritur, floccus eadem materia saturatus superdatur, & alia similiter, vt postu casus. Tum ligantur omnia iniectis vasi tribus Deligatio. t quatuor fasciarum orbibus, vel etiam pluribus eam partem, vnde profluit sanguis: ex quo fascia radicem vasis paulatim adduci debet, vt sursum rsus magis magísque adstringatur, & illabentem nguinẽ retineat. Tertia die resoluenda lintea sunt, que commutanda linamenta, si quidem firmiter hærent, tantúmque irriganda pharmaco, & vt iùs religanda sunt. Quæ si vacillant, digitus vasi nprimendus, reuellenda turunda, noua omnia de tegro repetenda sunt: ídque tandiu reuocandum, onec renata carne ac benè stipato vase extra periulum omnia videantur. Aliquãdo fit, vbi in superciem vasa exponũtur, vt digitus impressus sanguiem sistat coacto grumo. Atque is medicamento iungi potest, quod & lentum sit & glutinet. Quòd vas longiùs recessit, specilli extremo lana, linamẽim, aut aliquid tale obuoluetur, quòd conuenien pharmaco madeat, atque ita inducetur. At si pa- Prehensio. tur locus, nudatur vena, hamo prehenditur, leni- Præcisio. er intorquetur, intercipitur laqueo: aliquãdo etiam olsella capta duobus locis deligatur, atque media itercidítur, vt extrema in se coëant, & nihilominùs ora præcludantur. Id verò in maioribus vasis on caret periculo. Vt nec id quidem res patitur, andenti ferro inuri possunt. Funiculi verò quibus Cauterium. eligantur, sunto è molli lycio vel serico, sed qui firniter præstingant, teneant, nec facilè dissoluantur, ut putreant. Itaque chordis aliquando vtendum rit, sed tenuioribus, quales testudinibus musicis in-

Vbi magis metuitur hæmorrhagia.

tenduntur:ſetas alij vſurpant. In magnis vulneri-bus, & ea ſede,quæ venas inſignes habet, profuſi magis metuenda eſt: id ferè intelligi poteſt ex im-petu ruentis ſanguinis.Hîc ergo maiore cauendum cura:ſiccis linamẽtis vulnus implendum eſt, ſupráque imponenda ſpongia ex aqua frigida expreſſa, aut potius lintea complicata, quæ vocant διπλώματα, & ea manu comprimenda. Quòd ſi ne hoc modo ſanguis acquieſcit, & multo ſanguine lintea inquinantur,ea ſæpiùs commutabis. Et ſi ſicca parum valent, aceto madefacienda ſunt. Id vehemens ad ſanguinem ſupprimendum eſt, ideóque quidam id vulneri infundunt. Probanda quoque hæc ratio, cauum concerpto linamento impletur, platyſma ſuperdatur & diplomata. Hæc verò pulticula potiùs inculcãtur,quæ retineat,qualis ex oui farina gyri vel triticea,& bolo armena parari ſolet. Atque omnia faſciis alligantur, quæ madeant oxycrato. In ſomno & interuallis, in excubiis eſſe oportet,qui ſubinde recognoſcat, num quid ſanguinis per lintea exudet.Sic enim noua conſilia capienda ſunt,aut ſolutis linteis noua imponenda. Sed alius rurſus metus ſubeſt, ne vi maiore & ante tempus retenta materia magnam inflammationem poſteà moueat.Ideóque ſcriptum ab Hippocrate, vtile eſſe crebrò ſanguinem fluere ex omni vulnere, niſi ſit in ventre.Recognoſcendum tamen eſt, num qua ante vulnus profuſio præceſſerit.Sic enim profluens ſanguis celeriùs retinendus eſt. At ſi ante tempus ſuppreſſa materia eſt, & inde metuitur inflammatio, quòd putes ſupereſſe, vel phlebotomo, vel aduerſa parte fixa cucurbitula detrahes; vnde abeat

Acetum.

Alia ratio in metu hæmorrhagiæ.

Non temerè ſupprimẽdus ſanguis.

ıetus, & ſanguinis curſus reuocetur. Adhibenda quoque partium ratio eſt: nam quæ natura frigidæ, exangues, neruaceæ, quale cerebrum, qualis vterus eſt, multo effuſo ſanguine grauiùs læduntur. Adhęc quæ plurimo ſpiritu indigent, vt oculus, eo deteriùs ſuo munere perfunguntur. Præterea quibus plurimus calor opus eſt, vt ventri, quo concoquat, thoraci, quo vitam foueat, larga profuſione peiùs laborant. Itaque tempeſtiuè claudatur ſanguis, iuſta ratione leuato corpore, vt phlegmonem prohibeas, deſicces vulnus, vnde poſſit celeriùs coaleſcere. Atque omni adhibita cura deſperatis aliis auxiliis ad ignem & cauteria decurrendũ: multo magis ſi quid putre, rodens, ſerpens, aut vermiculoſum: ſi eiuſmodi locus eſt, qui facilè cõputreſcat, qualis eſt ſedes, os, genitalia, quíque vim ignis ſine periculo ſuſtineat, vt qui in carne & ſine neruis eſt. Sed ad hæc non priùs decurritur inflammationis metu, quàm ſatis multa materia profluxerit, quàm bene purgatum corpus & vacuum excremẽtis extiterit. Eſcharotica hoc loco vehemẽtiùs adſtringere oportet, vt firmam neque deciduam cruſtam efficiant: alioqui remedia profluuio vincuntur, & excuſſa cruſta maior vis ſanguinis erumpit. In remediis laudantur phlebotomia, cucurbitula, ſanguiſuga, vincula aduerſa parte, & κατ' εὐθυωρίαν reuellendo adhibita. Cucurbitulæ ratio ex libello noſtro repetenda: de phlebotomia & ſanguiſugis alio, quod paramus, opere diſſeremus. Purgatio ſæpè neceſſaria, ſed tardiùs opitulatur, niſi interuallis & quaſi datis induciis hæmorrhagia moueatur. Id ferè fit quum ſtatis periodis humor acris ad partem vnde profuſio eſt.

Ratio partium in ſupprimendo ſanguine.

Ignis & cauteria.

Eſcharotica.

Phlebotomia, &c.

Purgatio.

verti consueuit. Atque his ferè remediis adstringentibus, emplasticis, deligationib', funiculis, vinculis, auersionibus, precisionibus, igne & cauteriis hæmorrhagiæ retinendę sunt. In remediis videndum priùs, qualia esse oporteat, quæ singulis partib. medeantur. In hæmoptoicis, qui sanguinem è thorace reiiciunt, atque omninò vbi longa & anfractuosa via est, quæ medicamentum inuehat, qualis est ad renes & pulmones, adstringens quidé & viscida materia necessaria est. Verùm ne quod adstringit, restitet in via, & quod viscidum est, lentore suo hęreat cursu, aliquid medicamentorum quæ tenuitate partium prędita sint, necessariò miscendú erit. Vbi verò recta via est, aut non adeò inflexa, vt ad gulam, ventriculum, intestinum rectum, vterum & vesicam, eo genere medicamẽtorum quæ tenuia sint, nihil est opus. In exteriore corpore satius fuerit, vlcus emplasticis obstipari in concerptis linamentis aut turundis: deinde vias intercipere repellentibus auxiliis, quà scilicet sanguis decurrit. Frigidú enim & adstringens, quale repellentium genus est, vlceribus mordax. Et in iis frigido vtendum, vnde fluit sanguis aut fluxurus est, nó vt partibus quidem adhibeatur, quæ sanguinem reddunt, sed superioribus locis vbi venæ sunt communes, quà ad vlcus materiæ cursus est. Aliæ quoque partes, vt thorax, & quæ diaphragmati vicinæ sunt, quæ exangues, natura frigidę & neruaceæ, frigido læduntur magis. Itaque iam auersa materia, neque id quidem locis omnibus, frigida conuenient. Columbæ sanguis & eo magis pharmacum è thure, aloë, oui candido, & pilis leporis hæmorrhagias è membranis cerebri

Ratio remediorum ex ratione partium.

Qomodo frigidu vtẽdum.

Locus Hippocratis 5. apho.

Ad hæmorrhagias meningum.

Medicamentum è thure,

ꝫprimunt. Thuris partes duæ aloës pars vna, vel *aloë, ouo & pilis leporis.*
ó plus in duriore natura: trita excipiuntur liquore
ui. E mollissimis pilis leporis vermiculi finguntur,
linuntur pharmaco, & apertis vasis inseruntur.
x iisdem pilis formatur floccus, qui eodem medi-
amento imbuitur, & ita superdatur, vt incumbat
ermiculo. In eunucho summam manum vlcus *Historia.*
nalignum occupabat, secuta profusio: adhibitum
oc remedium, nec eo quidem acquieuit sanguis.
'osteà verò in totum restitit linamentis ex dilutis-
mo oxycrato pressis, subinde irrigatis, ne exares-
erent: id in corporibus sensus acrioris fieri con-
enit. Cuidam è vulneratis cerebri membranis lar-
iùs profluentem sanguinē acetum cohibuit, quum
ım varia genera remediorum frustra tentata es-
ent. Loco thuris vsurpatur manna, vt quæ adstrin- *Thus, Manna.*
at magis, sed thus ἐμπλαστικώτερον pharmacum
eddit. Loco pilorum leporis linoxylo, quod lin-
ua Syriaca vocatur Cotton, & memorata lanu-
ine cydoniorum bene depexa atque carminata,
ostremò commodè intorta vti licebit. Spongia- *Spongia.*
um hac parte multus vsus est: nam & inde cuneo-
ɔs modò siccos, modò aceto tinctos, tum naribus
um vlceribus, quæ sanguinem fundunt, effingi-
nus. Spongias forti aceto immergimus, & magna
olsella captas in candente lapide volutamus, vt
nde fumus sanguinem supprimat. Sic vsus Hera-
lides. Easdem alij, sed molles, ex oxycrato pres-
ıs imponunt. Verùm in eo quod sequitur om-
ium veterum medicorum consensus est. Spongia
oua, alioqui vetus, sed marina, vel lixiuio quer-
o repurgata, acerrimo aceto inebriatur: ex quo

inquinatur liquata pice, deinde trito bitumine, g
la, vel re simili cõspergitur, atque ita crematur te
figulari clausa,, dum cinerescat. Alij aceti loco ta
rino sanguine imbuunt: ex odoro vino propina
singulari ope dysenteriis, menstruis & internis h
morrhagiis. Datur puluis in ouo sorbili hęmopt
cis, & iis qui sanguinem vomunt: aridus insperg
tur expositis locis, vnde prorumpit sanguis, & en
Lana sordida adstringens, &c. plasticis auxiliis cõmiscetur. Eandẽ vim attribuu
crematis lanis sordidis: vtrúnque cinerem in cl
steribus dysentericorum iniiciunt. Olla recenti, q
lato dehiscat ore, copiosa lana includitur, operc
lum superdatur vasi, quòd vel glutino vel figli
terra, alioqui gypso subactis aqua fideliter compi
gitur: in clibanis & fornacibus largo igni comb
ritur, dum olla percocta sit: sic enim Damocrate
Ea priùs immergi aceto potest, aut contaminari l
quefacta pice, atque omninò ita cõparari vt spo
gia, deinde cremari. Hippocrates absumendis ca
nibus putridis & excrescentibus inspergit. Alij e
dem auxilio impetigines exterunt. Emplastra su
gypsum crudum, gyris farinæ, si oui candido ex
Cochleæ. pias. Cochleæ cum suis volutis & saliua cremant
In hæmorrhag. arteriarum. nouis fictilibus, cinis sectæ arteriæ inspergitur,
sanguinem sistit. Muccus saliuosus, qui compunct
cochleis & limacibus redditur, emplasticus est,
quo cineres & puluisculos, qui sanguinem clauda
Vitellus oui. conuenienter adhibebis. Vitellus oui exassatur,
Barbarum. in puluerem possit resolui, & hæmorrhagiis m
ningum cerebri inspergitur. Barbarum quod mir
ficè sanguinem compescit, vulnera magna, præc
puè capitis, præ cæteris glutinat, fistulis, lacunis, fr

tis ossibus medetur. Bene facit hepaticis & lieno-
s: citra inflammationem glutinat, neruis, cartilagi-
ibus, & ossibus præcisis remedio est. Cuniculos
lcerum & purgatos sinus coniungit: valet ad canũ
ominúmque morsus. Præstantissimũ verò ad san-
uinem supprimẽdum, præsertim in iis qui sangui-
em reiiciunt. Nam in aluta pectori, dorso & late-
ibus affigitur, ac veluti miraculo compescit. Ceræ,
icis, resinę pini, bituminis ana ℔.1. mannæ ℥.6. ce-
usæ ℥.4. calchanthi ℥.4. opopanacis vnciæ duæ,
lei semuncia, vel, vt aliis meliùs selibra, aceti sexta-
ius. Ceram, bitumen, oleum, & maiorem aceti par-
em in olla colliquato, deinde picem & resinã adii-
ito, quas in minima frustra priùs concidito: vbi se-
nicoctum fuerit medicamẽtum, ollam subducito,
tcúnque refrigeratis attramentum sutorium pur-
atum, & ex aceti sextario læuigatum, siccatúmque
aulatim inspergito, commoueto ne quid efferues-
at. Quum non inquinat pharmacum, ollam depo-
ito, opopanacẽ in reliqua aceti parte (nam maior
ars statim initio cum aliis in ollam data est) mace-
atum immittito: vbi dissolutus fuerit, cerusam &
nannam tritas inspergito, & paulatim tepefaciens,
urato vt coëant, & nec opopanax, nec manna adu-
atur. Hîc in mortarium transfusa omnia circum-
igito, misceto, ac tandem reponito. In vsu medica-
nentum æstate quidem tertia die solui potest, si
quidem res ipsa atque necessitas postulet: at ferè
non nisi quinto detrahitur, vt hyeme septimo. Vi-
triolum crudum chalcitidis loco miscere licet, & si
bitumen desit, pix liquida supponitur, aut mummia *Mummia.*
appellata, quam alij humiã vocant, cui in claudẽdo

ſanguine mira vis ab Arabibus medicis tributa eſt.
Pilulæ quæ ſanguinem claudant. Concorporatur oui albumine, ſucco polygoni, pl
taginis & ſimilibus. Finguntur inde catapotia hc
modo. Muccaginis, gummi arabici & tragacanth
collectæ in aqua rhois aut cornorū ana ʒ.2. mum
miæ, maſtiches ana ʒ.1. ſacchari roſacei quantu
ſufficit: tenentur ſub lingua hæmoptoïcis: vome
tibus ſanguinem in ſorbili ouo diluuntur. In crue
tis dyſenteriis cum decocto oryzæ toſtæ aut auen
ſucco plantaginis, roſarum, virgæ paſtoris, hord
cremore, in quo tragacantha maduerit, aliiſq; eiu
modi clyſtere iniiciuntur. Commiſcentur empla
ſtris, cataplaſmatis, & aliis quæ ſanguinē cohiben
Diſſoluuntur liquore oui, & inde cuneoli aperti
Alia pilulæ. vaſis & naribus imponuntur, aut floccus inde ma
didus profuſioni obſtipatur. Alia catapotia eiuſd
vſus. Lapidis hæmatitis, boli armenæ coralli rubr
mummię, & in pulmonariis, pulmonis vulpis reſic
cati ana ʒ.1. ſeminis vrticæ & cinamomi (vbi medi
camenti vim altiùs penetrare conuenit) ana drach
dimidium: ſacchari roſacei ſemuncia. Iungantur i
catapotia ex muccagine tragacanthæ, vel ſyrup
myrtino. In medicamentis quæ ſanguinem ſiſtant
adhiberi poſſunt trochiſci ex electro aut carabē,
terra ſigillata, nonnunquam etiam narcotica, qu
ſoporem faciant, & frigore ſanguinem compeſcāt
In eroſione. Hæc, vt alia, diluere & vſurpare oportebit. In ero
ſione vbi vniuerſo corpori conſulueris, nec alite
mederi datum eſt, veniendum ad paſtillos Andro
nis, Paſionis, Polyidæ & ſimiles ex quinto de com
Paſtilli. poſitione pharmacorum κτ̀ γένη : ἐπιχέλικους
retinendo Græci vocant. Sed variè deſcribuntur al

ntiquis. Aliter enim ex Heraclide, Critone, Ascle-
iade, Andromacho, apud Galenum, Paulum,
ëtium & Celsum, scriptum Andronium inuenias:
ed hîc satis sit Asclepiadis formulã ascripsisse, quã-
uam & hæc variè à posterioribus describatur. Vt
Galenus. ℞. cytinorum ʒ. 10. aluminis scissilis ʒ.4.
alchanthi ʒ. 12. myrrhæ ʒ.4. thuris, aristolochiæ,
allæ ana ʒ.8. in quibusdam adduntur salis ammo-
iaci ʒ.4. Puluis fit ex omnibus, qui excipiatur au-
ero vino. Polyidæ, qui & ab iisdem posterioribus *Polyidæ.*
edicis aliter atque aliter conficitur. Hoc modo ex
Asclepiad. Gal. Malicorij ʒ. 6. myrrhæ ʒ.8. aluminis
.5. thuris ʒ.4. calchanthi ʒ.3. fellis taurini ʒ.6. vino
ulci aut passo excipit: ad hæmorrhagias austero
ino excipi potest. Pasionis. Squamæ ʒ. 12. æris *Pasionis.*
sti, salis ammoniaci, aluminis, æruginis, thuris ana
.8. reliquis in sole tritis ex vino vel aceto thus ad-
itur: pastilli forma in vsu aceto diluuntur. Atque *Vsus pastil-lorum.*
i pastilli eò lubentiùs additi sunt, quia in plurimos
sus chirurgi conuertantur. Recẽtibus vulneribus,
utredini, cariei ossium, fistulis, auribus purulentis,
zęnis, ossibus corruptis, vulneribus neruorũ, no-
is, phagedænis, callosis ani rimis, pterygiis, excres-
enti carni, inueteratis vlceribus, dysenteriis, aliísq;
lurimis vitiis medentur, in quibus validè siccare
ecesse est. Soluuntur vino dulci, sapa, œnomelite,
ino albo, fuluo, aceto, aqua, oxymelite, oxycrato,
elicrato, succis myrti, solani, cichorij, polygoni, au
ero vino, oui candido & aliis id genus. Eligendum
utem quod diluas, vt res in præsentia & corporis
atura postulabit. Dulcibus, si temperãda astrictio:
usteris & acidis: si prohibenda putredo & siccãda

fluxio eſt:iis quæ detergeāt,vbi & ſordes eſt, qu
detergeas,& ſanies,quam exhaurias. In hæmorrh
gia autem aceto,oxycrato,auſtero vino,ſuccis qu
que memoratis diſſolui debent. Ac primùm qui
vbi vehemens hæmorrhagia eſt, validè aſtringen
bus materiæ impetus retundi debet, quibus pau
tim paſtilli commiſcentur: poſtremò ſolis paſtil
vtēdum erit. Sunt & quæ ſequuntur, celebrata v
teribus medicamenta,quæ quia ſanguinem ſupp
merent, ἴσχαιμα appellarunt. Chalcitidis ʒ. 16. a
8.mannæ ʒ. 12. terebinth. fricatæ & aceto extinct
ʒ. 12. trita omnia inſperguntur locis vnde profl
ſanguis:quāquàm & ſuccis, & liquoribus, & gum
mi compingi poſſunt. Datum Ario à Dioſcori
Tharſæo mirificè ſanguinem ſiſtit. Chalcitidis ʒ.
mannæ ʒ. 16. contunduntur,cribrantur, & miſta
pyxide ærea reponuntur. Vbi vſus poſtulat, gyp
crudi triti par modus commiſcetur. Heraclydæ. 2
malicorij acidi ℥.3. aluminis ℥.4.chalcitidis ℥. 1. t
runtur omnia in linamento tortili, naribus indu
tur & locis aliis vnde emanat ſanguis.Aliud.Cha
citidis ʒ.6.mannæ ʒ.2.terebinth. Colophoniæ a
ʒ.4.Adduntur his ad cruſtas calchantum, miſy, a
Eſcharotica. ripigmentum,ſandaracha,calx viua. Debilior cru
ſta à calce viua & auripigmēto, niſi aſtringenti m
teria cōiungantur. Ferrum candens igni, æs,auru
& argentum cauteria ſunt. Sed ab auro & argent
mollior eſchara relinquitur. Celerius auxiliū à fe
Cauteria. reo cauterio eſt. E ſubere vel ſpongia orbiculus te
nuis feruida pice immergitur, & ita calens hæmo
rhagiæ appingitur, Alij malicorio, galla, radicibu
aſtrictoriis priùs ignitis cruſtas efficiunt. Recenti
rur

um eſcharotica ſunt vitrioli Romani ſemuncia, balauſtiorũ vnciæ 3.aluminis ℥.1. fiat puluis. Aliud. Colophoniç ℥.3.boli armenæ ſeſquũcia,maſtiches, libani,ſanguinis draconis ana ſemuncia,ſymphyti oſarum ana drach.1.ſed hoc ἴσχαιμον potius quàm ἐσχαρωτικὸν dicatur. Vtuntur ſupprimendo ſangui-i puluere rubro,ſanguine draconis,& aliis de qui-us anteà.Plura verò eſcharotica ex proximo capite epetenda. Vitriolis autem crudis vtendum eſt, ſi ruſta fiat: vſtis & acerbo ſucco tinctis, ſi aliter ſi-tendus ſanguis eſt: vſtura enim aſtringendi virtus xoluitur. Adhibitis remediis membrum ita collo-ari debet, vt altior ſit locus, vnde hæmorrhagia, eliqua parte quæ radici venæ propior eſt, & veluti eſupino vaſe & decliui quaſi deorſum refluat ſan-uis. Si vulnus eſt in extremo femore, qua parte enu eſt, hoc quidem ſuperius eſſe oportet, vt fe-nur totum, quà inguem ſpectat, paulatim ſummit-atur. Sit membrum in quiete & ea figura ſitum, in ua plurimùm conquieſcat, nec doleat, ac mitella õfirmare manus & puluino crura melius eſt: æger uoque aduerſa parte decumbat. Inſtituatur vita nde ſanguis acquieſcat: aquæ potus & ſimilia: in-erdicatur iis vnde efferueſcat, qualia vina quædam ũnt, fortia & calida alimenta. Ac tum præcipuè æmorrhagiæ cauendum erit in vlceribus, quum æc intus exultant, natura, quæ in arteriis eſt com-nota foras, vt vitium quo premitur à ſe repellat. forti in vlceribus pulſu, inquit Hippocrates, pro-luuium ſanguinis. Sunt qui in hæmorrhagiis na- ſuperſt.ticſũ. ium, quod in commentariis veterum ſcriptum in-enias, profluente ſanguine nomen ægri hominis

& alia quædam plena ſuperſtitione in fronte ſcri-bant. Alij granum ſalis aduerſæ auri inſerunt, ma-númque frigida immergunt, atque ita ſiſti ſangui-nem multa experientia profitentur. Nec deſunt qui idem promittant admota vrtica, quam Græcam vocant, cum ſale ex aceto trita. Nonnulli vtuntur mille folio. Quidam porrum præciſis ſummis foliis naribus admouent, & inſpirato habitu ſanguinem cohibent: linamenta porri ſucco imbibita naribus immittunt.

De Pyroticis CAP. 5.

SAtisfactum arbitrabor inſtitutæ rei argumento poſt adſcripta remedia, quæ parantur igne, & eo genere pharmacorum, quæ inde πυρωτικὰ nominant. Quorum vt memoria ſuperiore ora-tione ſæpenumerò facta eſt, ita & plurimus vſus incidit: ac de iis oratio deinceps connectatur. Itaque duplici ferè ratione iuuant: nam vel ea adhibentur, vt vitam parti reſtituant: vel euincant vitia, quæ nullis aliis auxiliis expugnentur. Ac priùs veteri ſentẽtia decretum eſt, quæ non ſanant phar-maca, ſanat ferrum: quæ nec ferrum, ſanat ignis. At-que commune hoc conſilium eſt in omnibus quæ nulla alia ratione poſſint ſaneſcere, vt vel vaſtentur igne, vel ferro peramputentur. Ac primùm quidem medicamento curæ periculum facimus, quod cle-mentiſſimum eſt, deinde ferro excalpimus, lacera-mus, compungimus, ídque paulò durius: poſtremò acie reſecamus, vel delemus igne. In quo auſtera quidem & aſpera curatio eſt, & veteri ſermone MALA MEDICINA eſt, in qua aliquid natura perit. Sed crudelem medicũ neceſſitas facit: verùm

Duplex vſus pyroticorum.

Sententia veteris.

uidelitas blanda oratione quasi veneno leniri de-
et,& fabulis occupato ęgro, stupefactóque sensu
exercenda est. Eadem quoque seueritate vtimur in
uibusdam notis & tuberculis, quæ pudenda cor-
ori excrescũt,& partibus nudis adnascuntur. Me- *Medicamenta pyrotica.*
icamenta ergo quæ aliquid corpori detrahunt, ea
el extergent atque discutiunt,vel latente igne de-
ascunt. Quæ verò languentem vitam partim ca-
re,partim spiritu recreent,blandiora sunto, quàm
exurant. In quo tamen genere reperias quæ ru-
orem moueant,quæ bullas excitent,quæ denique
i quidem diutiùs immorentur) tandem exulce-
ent. Atque hæc omnia,vt res & casus postulat, ac-
ommodanda sunt. Sunto igitur pyrotica δρώπαξ,
ινηπισμὸς, φοινιγμὸς, καθαιρετικὰ, σηπτικὰ, *Pyroticorum genera.*
χαρωτικὰ; ignis denique,& inde cauteria. Dro-
aces picationes vertunt, non è verbo quidem, sed
ιττωτὰ πίττινα,& πιττώσεις veteres appellarũt,
nde Latina vox conuersa est. Alij etiã δροπακισ-
ὺς: è pice & quarta vel quinta parte olei, quibus
ubduplum, plus minúsve piperis,& pyrethri, eu-
horbij & similium misceri possit, vnde meliùs ca-
efacit,vt accepto sulphure;cinere sarmentorum, &
le siccando magis conuenit. Sic enim permisceri
olent: quia tum dropax, tum sinapismus, adhæc *Vsus dropacis.*
hœnigmus eò sunt,vt refrigerata calfaciant,cõfir-
entque partes,quæ partim frigore,partim assidua
uxione elanguescunt. Atque hîc siccãdum magis:
frigore qualitas ignis augeri debet. Alia quidem
ossunt plurima, hîc tamen præcipuus eorum vsus
st. Et hæc in genere μετασυγκριτικὰ veteres ap-
ellarunt,quæ videlicet exuccas,aridas & propè ex-

tinctas partes pristinæ naturæ reddant, & vt ita di-
cam, recorporēt. Alutæ dropax impingitur, vel lin-
teis complicatis, quæ πλύσματα & διπλώματα
Græci vocant. Deglabratur cutis eraso pilo: dropa-
cismus calens inducitur: idem subinde reuellitu[r]
priusquàm refrigescat. Reuocatur pharmacū, du[m]
inde efflorescat locus, & leniter extumeat. Nimiu[m]
est, cùm immoderato vsu pharmaci qui tumo[r]
priùs extitit, idem subsidet, & qui erubuerat locu[s]
exalbescit. Hoc enim volumus, vt dropacis ope re-
uocata anima, pars quasi mortua reuiuiscat, calor[em]
suum ac spiritum recipiat, & iam proprio aliment[o]
perfruatur: postremò etiam corporetur, quæ con-
fecta macie intabuit. Verùm alia tardiùs, alia cele-
riùs vitam recipit. Quæ breui rubet & ignem con-
cipit, ea celeriter instauratur: tardiùs autē, quę ægr[è]
recalescit. Desperatio est, quum neque frictione, ne-
que perfusione & fotu tepidæ, neque dropace me-
liùs coloratur. Aliis satis fuerit, si tribus aut quatuo[r]
diebus adhibeatur dropax, nec id assiduè quidem
sed vno die: bis hyeme, semel æstate. Aliis bis terv[e]
singulis diebus, nonnunquam rariùs, tertio scilice[t]
vel quarto quoque die affigitur, vt videlicet vel fa-
cilè cedit, vel contumax languor est. Ac tepida priù[s]
fouisse confert, vel smegmate affricâsse, quod ali-
quid thapsiæ, emphorbij, piperis, pyrethri, radici[s]
capparis exceperit. Alij perfricant sabano, hoc e[st]
asperiore linteo, panno cilicio, vel simili, qui aspe-
rioribus setis contextus fuerit. Accommodata quo-
que folia ficulnea, pumex, os sæpiæ, squatinæ co-
rium, aliáque plurima, quæ asperitate ruborem tra-
hant. Hæc autem iis qui ægrè reficiantur, & pluscu-

Modus vtilis dropacis.

Signa vtilia dropacis.

Frictio.

ùm refrixerint. Ac tum quidem dropax affigitur: qui si pertinaciùs hæret, quo iam tempore detrahitur, tepida foueri debet: quem cùm detraxeris, furfurum decocto, eáque materia, quæ partim leniat, partim extergeat, locũ fouebis. Non absimile dropacipicinum oleum, quod πισσέλαιον quidam appellant, è pice liquida mistum & oleo. Contra glabreta & caniciem veteres vsi sunt. Sinapismus paralyticos, coxarios, podagricos, inueterata rheumata, hemicranias, quæque caloris inopia laborant, adiuuat. Caricæ vno die macerãtur aqua, nonnunquam cappares, si grauius malum est: in leuiore casu & sensu acriore panis triticeus, multóq; magis, si in solam superficiem agere oportet. Iam verò macerata materia contundi debet. In leni sinapismo, subduplum sinapi: in mediocri, æquale permiscetur. Acrior est, qui duplum recipit. At sinapi subtilissimè læuigandum, & quo tempore vnà cùm reliqua materia pinsitur, affundenda aqua, in qua caricæ illæ vel alia maduerint. Sũt in veteribus qui acetum prætulerint: alij aquam, quòd experimento didicerint sinapi vim aceto exolescere, cuius rei authores sunt Galenus & Oribasius. Eodem modo quo dropax vsurpatur. Si quis dolor aut feruor medicamentis extiterit, tepida rosacei fotu, illitu cerati rosacei, cerusa ex aqua rosacea pista, & aliis generis eiusdem extinguitur. Phœnigmus rubore facto etiam vesicas mouet & exulcerat, vt ad eorum genus referri possit, quæ quia illita exulcerant, vocantur ἀμυχτικά. Ex nasturtio, sinapi, radice inulæ, bryoniæ, lepidio, columbino fimo, caprillo stercore, vnde σφακοσφαγίας, aceto pistis. Adhæc

Sinapismus. *Vsus.*

Materia sinapismi.

Confectio.

Vtrũ aceto, an aqua vtendum.

Phœnigmus.

Materia phœnigmi.

ſcylla trita, tunicis allij & nucleis, cãtharide, vrti
Lac ficulneũ. pulegio, ranunculis, tapſia, euphorbio, tithyma
fæce vſta, metallis acribus, lacte ficulneo. Lac fic
neum ante maturitatem pomi excipitur, ſicca
vmbra: vulnera aperit, & cum axungia exterit v
rucas. Quædam concepto igne eadem præſta
qualis eſt lana ſordida bene carminata: admo
tur igne dum vehementer incaleat. Aſſæ carnes,
diuiſa oua ſimiliter aſſata vtráque calida impon
Vtẽdi ratio. tur. Reliqua verò, quum vſus eſt, viſcó, melle, axu
gia vetere, terebinthina, cerato, acrioribus gum
& reſinis, ſapone, vt res exigit, & corpora vel m
lia, vel dura ſunt, excipere oportet. Alia quæ fria
lia ſunt, affricantur: emplaſtra verò imponun
loco, qui priùs palpatur manibus, exercetur feru
aut aſſerculis euerberatur: affricatur etiam, vt la
tis ſpiraculis medicamenti virtus celeriùs penet
Anacardia trita ſeptem diebus macerant aceto
eodem coquunt: dum tertia pars aceti euaneſc
refrigerari ſinũt, excipiũt cõcha quod enatat ol
ſum. Id mel anacardinum eſt. Quidam eadem
tione macerant coquúntq; ad dimidias, per lint
Mel anacardinum. lum excolant, traiecto ſucco mel adiiciunt atq;
coquunt ad craſſitiem: anacardia verò cocta in v
bra ſiccant, & ad ſmegmata reſeruant. Alij anac
dos cõquaſſant, ſepeliunt melle, dum hoc vim a
cardij ſatis conceperit. Licebit etiã anacardia & h
modactylos in puluiſculum terere & affricare,
cipere ſapone & aliis. Fermentum aceto tinct
anacardino melle & cauſticis concorporatur. P
uiſculus è ſinapi, piperis, euphorbij ana drach. 1.
fricatur, vel exceptus anacardino melle illinit

& in ſapone imponi poteſt. Sapo in cauſticis iure numeratur ab eo qui libellũ ſcripſit de materia ſimplicium, quem falſo attribuunt Galeno. E ſeuo bubulo, caprillo, veruecino, hircino, & lixiuio è calce, quod poſteà deſcribemus: acriter relaxat, ſordes corporis exterget, exiccat ſimiliter nitro, mittitur in cauſtica. Aliis quoque rebus additis modò clementior, modò acrior parari poteſt, vt magis minúſve ſiccet, calfaciat, extergeat. Nam quod capitellũ vocant, vnde ſaponem cõficiunt, tum mollius tum vehementius licet effingere. E ficus, ranunculorum, tithymalorũ cinere fortius eſt: mitius autem è vulgari & vſitata materia. Adduntur ſales, pyretri radix & capparis: adduntur acria vnde vis ſaponis intendatur. E ſebo vetuſtiore efficacior eſt. Quòd ſi recẽs vſurpatur, & eluitur, & acria detrahuntur, moderatior ſapo cõfici poteſt. Cantharidum pars ferè vna, & ad circiter quatuor partes axungiæ vnà conteruntur, poſt ſeptimum diem molli pruna concoquuntur, colantur, & ad phœnigmum reponuntur. Ab horum plurimis breui tẽpore rubor fit, deinde bullæ excitantur, vlcus etiam, ſi diutiùs inſtiterint. Veſicæ configuntur, humor exprimitur, relinquitur vlcus per quod vitium omninò repurgetur: hac arte coxarij, podagrici, hemicranici, cephalalgici ſæpenumerò releuantur, repurgantur viſcera, atque omninò corpus ſordibus & excrementis liberatur: ſexcenta denique vitia vetuſta, cõtumaciáque percurantur. Verùm maturius detrahendum pharmacum quàm exiſtant bullæ, ſi tantũ vita calórque refouetur: quia ſic exhauriant, quod ad redintegrationem partis attractum ſit. Et quæ perfrigeratũ cor-

Sapo.

Cãtharides.

Vſus phœnigmorum, qui exulcerant.

In tabidis & refrigeratis partibus.

Duo genera calfacientium à substantia perfrigeratæ partes quomodò resouendæ.

pus calfaciāt,duorum sunt generum:tenuiora ali
alia verò crassiore natura. Tenuioribus vtendu
vbi celerrimè excalefaciēdum corpus, quod rece
inalsit. Crassioribus locus est in iis partibus,quib
paulatim calor elanguit,quia videlicet hinc tardi
quidem calor corpori infertur : exceptus autē lo
giùs persistit. Tenuiora celeriùs permeant, sed in
fugax caliditas, & quæ paulò pòst dissoluitur. T
nuia sunt piper nigrum,albū,sinapi, & quæcúnq
tusa in pollinē facilè resoluuntur. Crassum est zy
ziber, & huic proximū piper longum, quæ non
facilè infriantur.In perfrictionibus vsitatum Ga

Ceratum.

no ceratum δὶ εὐφορβίου ex oleo tenui & calido, r
centi euphorbio adiecta cera : de quo iam antè l
bro primo capite de neruis,& dolore abundè disc

Cathæretica.

ptatum est.Cathęretica sunt æs vstum,ærugo,squ
ma æris,alumen crematum,puluis mercurialis,test
& terra furnaria, testarum, concharum, ranarum
panniculorum,rerum causticarū cinis, alia quoqu
in epuloticis descripta. Νεμόμενα vocat Hippocra
tes: quæ excrescentem, putrem, callosam carnem
exedunt. Sunt qui horum loco suctu longo,denti
bus, pinna detrahant. Alij vinculis iniectis tabefa
ciunt, ἀναβρογχισμὸν veteres appellant. Quidam
nouacula excindunt, vel absumunt igne. Vbi ver
profundius malum est cathæretica,Ægyptiacum &
alia,aqua siccāte & tergente,eiusdémque potestati
liquoribus dissolui cōuenit. Oleum quod è vitriolo
exprimitur siccando & exterendo efficacissimū est
Tubuli plumbei illiti medicamento conuenientes
aristolochiæ gentianæque radix, spongia similiter
illita immittuntur.Candelę cereæ mista materia ca

hæreica confinguntur atque introducuntur. Fiſtu-
æ argenteæ aut plumbeæ locis aliquot quaſi fene-
ris peruiæ conformantur, quà medicamenta inii-
ias: vt qua parte peruiæ ſunt, medicatus liquor dif-
luat, & vitium attingat. At hæc nō niſi cum pericu-
o perferat nudatus neruus aut ſpiramēta vaſis quæ
n partem læſam deſinant. Pſoricon in melle, Ægy-
tiacum, vitriolum, arrhenicum, ſandaracha, arrhe-
icum in axungia. Atq; hæc ſubuigecupla ferè ſunt
d mel & axungiam: naſturtij & veratri albi par
nodus in pollinem reſolutus. Quod ſequitur ozœ-
as, ægylopas, polypos & corrupta oſſa ſummouet;
ordidis, putridis & ſerpentibus vlceribus exceptū
namento & cum melle imponitur. Lamponis eſt *Lamponis ad polypos ſerpentia vlcera remedium.*
eteris medici. Ex ære rubro nec ſæpiùs conflato
ſobem colligimus, eiúſque vnciam capimus, ſalis
mmoniaci vel vulgaris torrefacti ℥.2. & tantundē
mmoniaci, aluminis ℥.3. aceti accerrimi libr.4. &
emiſſ. Arida teruntur, aceto perfunduntur in vaſe
x ære rubro. Excoquuntur omnia, & piſtillo ex eo-
em ære circumagūtur. Alioqui in ardore ſolis ſub
anicula continentur, verſantur ſæpiùs donec phar-
nacum exareſcat: hîc in mortario iterum conquaſ-
antur, & in puluerem minuuntur. Hęc in melle ad-
ibentur, inſperguntur cauis, & naribus inſpiran-
ur, vel per fiſtulas inſufflantur. Hæc ferè in ſuper- *Cathæreticωn vſus.*
ciem agunt, excreſcentē carnem complanāt, inuti-
em adimunt, leniter arrodunt, atterūt verrucas, po-
ypos tabefaciunt, abſumunt putria, pudenda deni-
ue faciei tubercula reſiccāt ac detrahunt. Ære vſto *Æs vſtum.*
iore veterum vtēdum erit eóque rubro, quódque
tritum colorem minij referat vel cinabaris Cum

pari modo ſulphuris & ſalis fictili crudo inuri
donec vas ipſum percoquatur. Spiraméta vaſis
cunlinenda ſunt & obſtipanda creta figulari vel
gilla, ex quo fornaci omnia committi debent. Q
dam pro ſulphure alumen indunt: alij aceto ſ
ſine aliis reſpergunt. Vſtum côterunt, ac ferè lau
ſed minori effectu quàm vt cathæreticon habea
Æs vſtum ſeplaſiariũ. Vſtum verò & elotũ præſtantiſſimum ad cicatri
remediũ eſt. Quod ſeplaſiæ oſtendunt durũ, ni
ſolidum, cruſtaceum, longè recedit ab ære vſto
Lanæ ſordidæ. terum. Conuenienter cremandum eſt: nam & ſu
modum vſtum nigrũ euadit. Lanæ ſordidæ ob
pantur olla, quę & cruda ſit, & ore ampliore. Ea
pleta lanis, figulari terra, gypſo, glutine ſedulò o
gnanda eſt, vt nihil hiet, nullis expiret rimis: ita f
naci data percoquitur. Succida lana ita cremata f
Antimonij cremati puluis cathæreticus. cidis carnibus reſpergitur, eáſque liquat. Ex anti
nio cremato, cathæreticus cinis eſt, qui etiã abſu
cancros. Quod ex eo & ſublimato oleum elici
Olea calidiſsima. quódque è calce viua, vitreolis, aliíſq; generis ei
dem, feruentiſſimum eſſe côſueuit. Hippocrates
catum ſalem ſubduplo melli miſtum vrit olla
ua, puluerem excreſcenti carni aut putridæ inſp
git, faſciam arctiùs adalligat, vt vis medicaméti
tiùs impellatur: id aliquoties repetit, perſan
Puluis acris Galeni. vitio locum aceto calido eluit. Admodum acris
puluis qui ſequitur. Sandarachæ, arrhenici, chry
collę ana: humidiora vlcera reſiccat, maligna cu
excreſcentem carnem detrahit: exceptus melle c
mari poteſt, vt tenuior euadat & minùs affligat:
enim tenuitas partiũ efficit, vt vis ignis minùs m
Septica. deat. Septica cathæreticis acriora ſunt, exedétia v

unt, altiùs penetrant, tenellam carnem tabefaciunt calore multo, non ita crasso corpore. Arrhenicum, sandaracha, dryopteris chrysocolla, pityocãpe, aconitum, sanguis equi admissarij: sed hæc ferè cum catæreticis permiscentur. Nam hæc acriora septica sunt. Escharotica vt nihilo plus calcãt, rodunt tamẽ acrius crassiore materia: eáque duris & callosis corporibus cõueniũt, vt septica mollioribus. In escharoticis calx viua, hoc est recens, nec cõspersa aquis: vini fæx cremata & aceti, quæ secundũ mensem nõ superat. Atq; omnino septicis iuncta adstrictio, quę acrimoniã non eluat, crustam faciet. Vtriusque generis septicorũ & escharoticorum vsus est in solutis vlcerib. quæq; nimio humore fluãt, putrilaginosis, depascentibus, & vbi ex intẽperie partis ad cicatricẽ non veniunt. Escharoticis peculiariter vtimur in cãcris, carbunculis, hæmorrhagiis: sed paulò antẽ q̃ hæc adhibentur, frugalis vita, frigida liberaliter pota, vini abstinẽtia, alimẽta refrigerãtia, multò magis vbi febris vel iã subest, vel in metu est, instituuntur. Neq; priùs ea ratio vitæ cõmutãda, quàm vis ignis omnino acquiescat. Frigida quoque cõtinetur ore, si naribus genus hoc remediorũ immitti debet. Contingit aliquãdo vim causticã dilui, quia ea parte, cui inseritur, multus humor, isq; frigidus & aqueus, colligitur: hîc ergo remedij potentia augenda est. Est quũ vim ignis altiùs penetrare oporteat, quæ tamẽ obiter retũdatur, quia nõ ita aperta via est, atque ita restitãs medela sensim elanguescat. Hîc ergo si nihil prohibet, via ferro facienda est, & inrrò cõpellenda remedia in eũ locũ, qui igne affligẽdus est. In expositis partib. regio quædã circũscribitur nucali testa,

Materia septicorum.

Escharotica.

Vsus septicorum & escharoticorum.

Escharoticorum proprius vsus.

Cautio.

vmbilico è cera facto vel re simili, quæ suis margi-
nibus constans pateat in medio, qua scilicet igni
summittatur. Aliquando etiã vbi latiùs explicand
medela est & amplianda crusta, escharoticon nuci
alueolo includitur, vt totum vẽtrem eius complea
atque ita imprimitur. Eadem ratio in aliis machinis
quæ vel angustiore ambitu, vel ampliore ventr
confingi possunt è cera, lignis & radicibus. Alioqu
emplastrum paregoricon in platysmate extenditur
platysma meditullio decussatur, qua escharoticon
pharmacum inseras. Rursus aliud platysma escha-
rotico superdatur, plagulæ quoque & fasciæ adal-
ligantur quæ contineant. Atque hęc oui candido &
rosaceo mistis inculcantur, totáque vicinia linteis
constipatur, quæ in eodem liquore oui & oleo in-
quinaueris. Septon. ℞. sandarachiæ, auripigmenti
ana ℥.2. calcis viuæ, mannę, thuris, aristolochiæ ana
℥.6. pumicis, resinæ, ana ℥.4. iridis ℥.2. teruntur om-
nia. Al. Arrhenici ℔.1. calcis viuę ℥.2. diebus triginta
in aqua mersa tundere oportet, idque in sole, aut
certè igne: bis quotidie aqua mutanda est: siccatur
pharmacum, & vsui reponitur. Aliud. Sandaracæ,
auripigmenti, calcis viuæ, pumicis ana denar. 4. ea-
dem macerantur arte. Al. Squamæ æris denar. 4.
sandar. denar. 2. elleb. nigri, aluminis, al. auripig. ana
denar. 1. læuigatis vtitor. Aliud. Squamæ, sandaracę,
auripigmenti, ellebori nigri, seminis vrticæ torrefa-
cti ana denar. 1. cum rosaceo tritis vtitor. In serpen-
te & humidiore vlcere vtẽdum arido: in cancro &
struma cum rosaceo subactum adhibetur. Atque
hæc ferè materia septorum est, quam exuras, e-
luas: cerato & aliis temperarę possis. Excipiuntur

De ratione applicandi escharotica.

Septa composita.

*sypo,butyro,axungia,saliua,aliísque generis eiusem,vnde acrimonia retundatur. Elleboro magna is inest contra callos: iniectus fistulæ ad tertium iem callum adimit.Iniiciendus è lixiuio acri,aut ea qua in qua acria metallica elueris. Interitur priùs, in sextuplo liquore iniicitur.Puluis eiusdē excrescentem carnem atterit. Iam verò callus est dura & ompacta caro, vnde pars stupet, albicat, pallet, & a stringitur, vt non expiret. Εκπλωτικὰ sunt quæ allos detrahunt. Oppugnantur calli primùm quiem malacticis,deinde causticis, postremò ad ignē errúmque decurritur.Eradūtur vnguibus,laceranur scalpris,excinduntur cultris ad viuum,quódque eliquum sit caustico remedio absumitur, vel canlenti ferro affligitur: at fluxio reprimenda prius uàm execetur callus. Exciso callo tepida fouetur ocus,repurgatur melle & ærugine,si qua sordes exiterit, & ad cicatricē abluitur aqua, in qua alumen iffluxerit.Ectilotica sunt scilla cocta & cum calce rita, nitrum, sal, torrefacta, fæx cremata veteris arísque vini, fæx aceti, cortex salicis vstus & aceto iistus, calx cremata cum pueri impubis vrina, ærugo melli, sali, thuri æqualiter mista. Calx irino vel igustrino cerato capta: testa terráque furnaria, pumex crematus, ex aceto trita omnia: nasturtij farina aqua subacta, bdellium pingue cum melle, ammoniacum aceto fusum cum pari ærugine: radicis ilij cinis, ærugo cocta leuigata, amygdala è melle trita.Squamæ ℥.1.æruginis denarij 2. cerati lentiscini vel masthichini ℥. 8. plus minúsue. Harpax cum modica ærugine.Est autem Harpax mistura è viuis calce & sulphure:In callis laudatum est Galeno o-

Elleborus. *Callus.* *Materia ectiloticon.* *Harpax.* *Olea quæ callis conueniant.*

leum lentiſcinum,quia mollit, digerit , aſtringit reprimit: quę omnia difficili vlceri opus ſunt & ris induratis. Terebinthinum ſimiliter & maſtic num. Διὰ χαλκίτεως aucto modo chalciteos fl xionem reprimit, quę callum fouet & hũc exter accommodatum eſt duris naturis. Itaque in fiſtu quæ fluxione & duritie laborant, duæ partes me camenti duabus partibus olei diluuntur, atque leum medię ætatis eſſe conuenit. Conſtat remed multis experimentis Galeni, quod ita in rem pr ſentem parandum eſt. Lithargyri, olei veteris a ℥.3. axũgię veteris ℥.2. chalciteos ℥.4. quinque,ſe (vt ſunt corpora dura vel mollia, paretur) cętera prius: ita diluatur oleo,vt liquidum infundi poſſ Atque oleum lentiſcinũ , maſtichinum ad eam re idoneum eſt. In expoſito callo ſolidius eſſe opo tet: E lithargyro,chalcitide, ærugine, ſquama , ol veteri & aceto ἐκτιλωτικὰ fere compegit Aſcl piades. Megetis ſingulare remediũ. Ammoniacu aceto diſſoluitur,& pari ærugini permiſcetur , qu ſi difficiliùs vnientur, oleum quod conueniat ad poteſt: alioqui loco æruginis Ægyptiaca ammoni co miſceantur. Atque hęc vt nihil initio effeciſſe v deantur, perſeuerandum tamen : ſemel enim,& ne opinante medico perficient quod velit : id quod i emplaſtro διὰ χαλκίτεως Galenus teſtatus eſ Ectiloticon Aſclepiadis. Lithargyr. ℥.1. olei veter ℥.2. & ſemis,æruginis. chalcitidis, ſquamę ana ſcru puli 2. aceti denarij 6. Aliud. Lithargyri ſelibra, ol veteris ℔.1. chalcitidos ℥.2. ſquamę æris vncia vn aceti vnciæ duæ & ſemis. Aliud. Lithargyri ſelibr ſquamæ, chalciteos, æruginis ana ſemuncia, aut v

Materia cõtra callos ex Aſclepiade.

Ectiloticon Aſclepiadis.

Alia ectilotica.

t fortius ℥.1. aceti ℥.3. & ʒ.6. olei veteris ℔.1. & ℥.
.Lithargyrus oleo coquitur ad crassitudinem, de-
nde squama leuissimè trita inspergitur, assiduè mo-
entur: hîc vas foco subducitur, ac refrigescenti
harmaco ærugo & chalcitis ex aceto trita paula-
m immittũtur; & circunducta spatha permiscen-
ır: coquuntur iterum dum non contaminent: po-
remò traducta in mortarium circumagũtur, sub-
gũntur, vniuntur probè & ad vsum reponuntur.
)urorum corporum medicamentum est, quæ cal-
ım contraxerint, nec facilè cicatricem trahant: ex-
rescentem carnem reprimit, crudis vlceribus con-
enienter adhibetur: postremò fluida & diuturna
ıuat. Sed initio quidem malactico temperare præ-
at œsypo, & eo cerato quod inde comparatur, bu-
yro, medulla cerui & aliis id genus. In summa hæc
bseruata medicis in curando callo, vt in is paula-
im molliretur, incideretur. Atque hoc nomine re-
rimens auxilium ferè miscuerũt, quia in callos hu-
nor aliquis, veluti mali fomes, illabitur. Adde quòd
uæ malactico & laxante pharmaco soluta sunt,
onfirmare oportet, & hinc quoque reprimentia
ommiscentur. De callo, qui ossibus adnascitur, su-
eriùs abundè scriptũ est. Tophi verò qui à lue ve-
erea relinquuntur, iisdem quoque remediis curari
lebent, nisi contumaciùs repugnent. In his enim
& breuissima & tutissima curandi via igne perfici-
ur, multò magis si suspicaberis tunicam adnatam
ossi, & inde os aliquid vitij contraxisse. Quòd si fit,
olandiorem illam curãdi artem, quæ tophum mol-
it, secat, discutit, & frustra & cum periculo adhi-
beas. Hoc loco igitur malum malo medicari opor-

Ecthilotica quibus generibus pharmacorũ misceantur.

Tophi à lue venerea.

tet. Cauterium topho accommodatum condatu prunis dum vehemẽter micet atque excandeat: neque enim rubere ſatis eſt, vt neque leniter tranſcurrere tophum & molliter attingere. Etenim miſericorditer premendus ignis eſt, inurendus tophus, vt iam os ſubiectum oculis exponi poſſit. Malo nodo malus cuneus quærendus eſt, vt eſt in prouerbio, raróque crudele malum niſi crudeli malo depelli poteſt. Exuſto topho cura quædam oſſis ineunda eſt, ſed tum maximè cùm inducta cruſta exciderit, videndúmque nunquid arroſum, putre & carioſum extiterit. Hinc ergò ad oſſium medelas recurrendum: ſi qua ramenta deceſſerint, cura ſit vt partim frugali vita, partim ſiccantibus remediis intabeſcant: ſic enim ſponte ſua excident. Ac remedia illa quæ ſiccent, iam antè commemorata ſunt, & poſteà deſcribentur aquæ fortes, & alia generis eiuſdem. Verùm naturæ corporum partiúmque habeatur ratio. Etenim cum cruris articulo quàm cum media tibia clementius agendum eſt: neque enim vim ignis thorax ſuſtinet, quam femur medium tolerare poſſit. Sed de his anteà capite de aperienda vomica diſputatum eſt. Fit aliquando vt excreſcant oſſa atque ſupra modum emineant, ἐξοςώσεις nominant voce ambigua: vbi pleráque fruſtra inſtituas, quæ tophis adhiberi ſolent. Eſcharotica è materia ſeptica conficies miſtis metallis acribus, quæ craſſa & aſtringenti potẽtia prædita ſint, vt firmior trahatur cruſta: qualis eſt cadmia, calchanthum, chalcitis, vitrioli genera cruda omnia: quia ſcilicet vſtura tenuiora fiunt & adſtringendi vim depõnũt. Cruda igitur & intrita ſaliua hominis vel aceto

Crudele malum crudeliter depellendum.

ſubigenda:

ſubigenda:coćta verò cruſtā infirmiùs contrahunt. Septa permiſcenda aut cremata crudis,quum altiùs imprimenda cruſta. Verùm celerrimè operatur ignis,ſiquidem æger perferat:atque is variis modis adhiberi poteſt. *Ignis.* In quem vſum tubuli lignei, cānales ænei,ferrei, argentei variè confinguntur,aptantur cannæ & pennæ ſcriptoriæ,vt extrema parte in æquabilem circulum circunſcribantur.Ea pars impimenda loco, quem vrere neceſſe eſt: aqua feruida per tubulum infunditur contra clauos & verrucas.In ea aqua althææ radix,tragacantha, chamæmelum,hyſſopus,pulegium, quæque molliant, incidant,diſcutiant,cōcoqui poſſunt,vt nō ſolo igne, ſed alio quoque genere curandi vitium pertentes: aquæ loco,oxycrato,oxymelite,vino & aliis vti datum eſt. Archigenes in Ægilopas liquatum plumbum & feruens per infundibulū inſtillabat: alij vtuntur vitro. *Archigenes ad Ægylopas.* Sed machinas quibus hæc omnia infundantur, corniculorum more patere magis neceſſe eſt eo extremo quod dehiſcit foras, quàque medicamenta cauo immittūtur, ne ſi quid diffluat, in nudas partes elabatur. Aliter quoque lana ſordida ſpecilli nucleo adalligatur,feruente oleo vel butyro intingitur, atque ita imprimitur loco. Fortius eſt,ſi è vitriolo,calce,antimonio & vocato ſublimato, aliiſque id genus extortū igne & chimicorū arte oleum fuerit,aut minore impendio hæc eadem materia oleo inferbuerit. Sunt qui nucali teſta,voluta cochleæ, cruſta panis,oui cortice inurāt. Alij è radice ariſtolochię,gentianę,ſtruthij,ramento mirti,buxi & aliis id genus cauteria effingunt. Continentur omnia in prunis, dum carbunculet. In ore,

In cauis partibus. nare & aliis partibus eiusmodi ne quid obiter violes, enodi canna vel calamo scriptorio vtẽdum est: atque hæc primùm inseruntur cauis, dum extrema parte laboranti loco insideant: tum per eadem tenue ferramentum candens inferendum, atque ita *Vstio Arabica.* inurendum malum est. Vstione Arabica exemplo veterum vsa est posteritas: vaccinum cauteriũ quidam appellant. Dioscorides in eo interstitio vbi pollex brachiali cõmittitur, caua veluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde caprillum stercus feruidum sæpiùs imprimitur volsella captum vel forcipe, donec vapor per brachiũ ad coxam sentiatur peruenire. Melius Antylus, Plinius & Arabes cauum illud, quod paulò infra vnguem sub pollice pedis est, eo stercore inurunt, donec vis ignis halitu per tibiam & femur grassante in coxam penetret: hoc enim vsturæ genus coxariis inuentum est. Alij stercoris loco hermodactylos & ranunculorũ folia adalligant. Quod videntur imitari leuiore quidẽ remedio, qui lenticulã aqua feruente plenam pedibus adiungunt, vt plantæ calorem ignis concipiant, atque hinc vapor per totum membrum ad coxam trãsmittatur. In ea aqua plurima concoquunt chamæmelum, melilotum, anethum, ebulum, maioranam, chamæpytim, maluam, althæam, & alia id genus, quæ leniant, incidant, discutiant. Ouillo fimo, caprino & aliis generis eiusdem ad vstiones similiter vti licebit. Commutandum subinde fimum est, priusquàm deferbuerit. Auro & argento leniùs, ære & ferro acriùs inurimus. Ferro vtitur Hippocrates in carne: fungo in neruo & osse, si quidem legitimum opus est Hip-

pocratis quod περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν inscribitur: vbi buxeis fusis oleo feruente tinctis & fungis hepar inurit. Omninò autem magnitudo vitij & natura partis cum vi remedij conferenda est. Cæsim, punctim cauteria imprimuntur, adiguntur longiùs, latiùs & in circulum circunferuntur, vno loco vel pluribus, semel ac sæpiùs transcurrunt tantùm & leniter attingunt, vel diutiùs insidenti vi maiore imprimuntur, vt natura morbi, corporum & partium sustinet, ex quo variæ cauteriorum formæ inuentæ sunt. Muniuntur vicinæ partes, vt ne vis iusto latius proserpat, oui candido & rosaceo, muccagine psyllij, cerusa è rhodastagmate lota, & iis omnibus quæ quia phlegmonē prohibent, ἀφλεγμάνοντα Græci nominant: eáque in spleniis & linteis adhibentur. Crustas autem nutare priùs quàm detrahantur, & veluti maturitate quadam cedere oportet. Alioqui vis afferri solet, ex quo profundum vlcus relinquitur, hæmorrhagiæ commouentur, dolor, fluxio, inflammatio denique irritantur. Tempestiuè deduci possunt butyro, iostagmate vel rhodostagmate loto, adipe anserino & gallinaceo, farina tritici in porri vel rutæ succo, lenticula cocta & cum melle mista, oleastri foliis cum melle litis, sulphure trito ex oleo, contusis nucum intraneis, porri foliis saliua pistis, lacte cum melle cocto, albo stercore canino, cinere vstarum hirundinum, aut cochlearum terrestrium, crematis minore centaurio, dracontio, stercore humano, chalcite trita & subtriplo melle: vel chalciteos vncia vna, ireos semuncia, adhibentur per se & cum melle. Nutrita lithargyro & vsto

De crustis detrahendis.

Quæ crustas detrahunt.

butyro, radice ononidis, columbæ fimo cum melle, quod & carbunculos ſcarificat. In ſumma, detergẽte ſimul atque incidente materia, aliquando etiam molliente & paregorica: ac breuiter quæ valdè ſordida & contumacia vlcera repurgant, eadem cruſtas detrahunt. Abſtinendum hac parte iis quæ adſtringãt. Quòd ſi pertinacior cruſta eſt & aſtrictior, inuſta caro ſordem includit, atque hæc incluſa periculum aliquod denunciet: quicquid eſt iuſtum ſcarificare couenit, ſic enim ſordes aperta via defluet.

Recentiorũ remedia.

Recentiores chirurgi in ſeptis numerãt ſtuppas canabinas in cinerem verſas, hermodactylos, anacardia, bryoniæ radices, alumen, vnguentum apoſtolorum, vitrioli genera, cuproſam, quæ pro calchantho, chalcitide, miſy & ſori vſurpârunt. Ad cruſtas crudis: ad exedendum & vim ſepticam vſtis vtendum magis. Addunt æruginem, vnguentum viride, ægyptiacum, trochiſcos è calce.

Trochiſci è calce.

Calcis vnc. 4. terantur cum melle non tam multo quidem quàm in purgantibus dictum eſt. Satis fuerit modò trochiſci inde coëant, qui capſula figlina ordine collocati, & clibano dati eò crementur, vt in cinerem abeant.

E ſucco aſphodeli.

Al. Succi radicis aſphodeli vnc. 6. calcis viuę vnc. 2. auripigmenti vnc. 1. arida ſucco immerſa ſub canicula perſolentur, dum ſqualeant.

Alkadicon.

Alij trochiſci cancros abſumunt, & polypos narium. Calcis viuæ, arrhenici citrini ana drachm. 2. vitrioli, æruginis, aluminis ana drach. 1. gallarum, acaciæ, balauſtiorum ana dimidium drachmæ: teruntur omnia in mortario æneo, quod ſit expoſitum igni vel ardori ſolis: reſpergitur aceto, eóque acerrimo: idque ſubinde repetitur, & acetum nouum refundi-

tur:quinto die trochiſci fiunt,ſiccantur vmbra,loco ſicco & frigido reponuntur,qualis eſt patens Aquilonibus.In vſu,vino diluuntur,& in linamentis adhibentur. Cantharidum ventres fermento cogunt vel ſepo.Sed à cantharidibus vrinę ardor metuitur: *Cātharides.* nam & hæ illitæ capiti genus hoc mali inferre poſſunt,cui gargariſmus è lacte,& ex eodē inſeſſio remedio eſt. Sublimati(quod vocant) plurimus vſus eſt,ſed paucum vt antè dictum eſt,plurimo butyro, adipe, œſypo temperandum eſt duodecuplo, & aliquando vigecuplo. In adipibus ſepticus eſt è ranis *Ranarum adeps.* viridibus,quæ ſint familiares ſepibus & arboribus. E natatricibus non ita calet.Quæ ſequūtur ex quinto de compoſitione medicam. κατὰ γένη tranſtulerunt.Niger paſtillus Andromachi.Malicorij denar. *Paſtillus niger Andromachi.* 10.ariſtolochiæ rotundæ,gallæ ana denar. 8. aluminis,aloës,ana denar. 4. myrrhæ, calchanthi ana de- *Sandaracha* nar.2.thuris denar.4.colliguntur vino,& ex eodem *Materia paſtillorum.* dulci in vſu diſſolui debent. Al. Sandarachæ, auripigmenti ana denar.2. mannæ thuris denar.4.tritis vtitor.Sandaracha rara eſt niſi venas illas colligas, quæ veluti linea quędam rubra arrhenicum tranſcurrunt.Plurimos verò finges paſtillos hac ratione ferè dupla calce, ſubduplo arrhenico, miſta parte aliqua gallarum , thuris & aluminis. Trochiſci de *Trochiſci de arrhenico.* arrhenico recentiorū.Calcis viuæ lib.1. auripigmēti rubri & citrini, alkali, acaciæ ana ſelibra : trita miſcentur cum capitello.Eſt autem ſal alkali,quan- *Sal alkali.* tum coniicio, genus quoddam ſalis, quale veteres fingebant è quercu, corylo, trunco harundinis carbunculatis & aqua dulci vel marina coctis, ſalem nigrum appellabant : aut quod poſteritas è

brassica marina facit, quanquam & è beta & nitrosis plantis comparari potest. Alioqui torrefactum salem cum hydrargyro tandiu pistillo volutabis, dum sal nigrescat: alij aliter alkali interpretantur. Capitellum ita fit. Calcis viuæ, salis ammoniaci ana lib. 1. trita subigantur lixiuio è fabaceis scapis: deponuntur olla quæ è fundo hiet angusta rima: aliud figlinum subiicitur, in quod lixiuium paulatim diffluat. Vas vtrúnque in diem septimum initio defodi debet. Ex eo lixiuio & sebo vt antè dictum est, fit sapo: cathæreticon, septicon & lene escharoticon capitellum est. Alij tres partes cineris fabaceorum, vnam viuæ calcis subinde perfodiūt aqua, diu conuoluunt, & per quasillum rarum transcolant. E ficulneo lixiuio, tithymalino, & omninò è materia caustica capitellum acrius esse potest. Est apud Paulum simile quid capitello, κονίαν σαπωναρικὴν appellat, lixiuium saponarium interpretari licet. Aliud quoque capitellum quod fistulare vocant, arrhenico, sublimato, vitriolo additis, vt vnà cum aliis in lixiuio extillent. Sexcenta id genus è materia quæ fistulis conueniat, effingi possunt. Sed vt redeamus ad pastillos, horum vsus est in nomis, phagedænis, fistulis, rheumaticis & malignis vlceribus, reduuiis vnguium, putredine narium & aliarum partium, polypis, ozęnis, condylomatibus, putrescētibus gingiuis, excrescente carne, gangręnis & aliis generis eiusdem. Sed omninò partium corporis & vitiorum habeatur ratio. Vis acrior obtundi potest tritis pistillis, & triginta vel quadraginta diebus insolatis, perfusisq; frequente aqua, eáq; sæpiùs commutata: aut si non datur vti sole, subinde per-

Capitellum. *Lixiuia saponaria.* *Capitellum fistulare.* *Pastillorum vsus.* *Vis pastillorum quomodo obtūdatur.*

fundantur aqua, eáque vel ſimplici, vel roſacea, aceto, vino & aliis vt res exigit: ſiccentur, atque iterum proluantur, eáque tandiu reuocentur, dum dilutam ſatis exoleuiſſe acrimoniam perceperis. Aliquando miſcentur melli, & vnà comburuntur, aliàs cerato diluuntur. In fluidis & humentibus vitiis galla, malicorium, alumen & alia quæ ſiccent & reprimant, commodè temperantur. Atque omnino tutius eſt à leuioribus ad acriora ſenſim progredi. In humido & ſordido vlcere pinguibus abſtinendum: arida inſperguntur. In calloſo & ſqualente vitio ſicca pinguibus excipi debent. Septica faciunt Arabes, quæ à Græcis deſcripta ſunt, & alterum genus relinquunt, quod humido calore cũ fœtore partes corrumpit. Quæ ex hydrargyro fiunt, præcipitatum, ſublimatum, cinabrium, ſolani ſucco, braſſicæ, limonum & aliis attemperant. Licet etiam quod veteres factitârunt, non tribus, ſed (quod proximè dicebatur) triginta & quadraginta diebus terere in ſole ſub canicula, vel loco calente bis aut ſæpiùs, quotidie mutata aqua, vt vitiis, partibus & corporibus accommodentur. Minium è micis metallicis, è ſterili gleba plumbi, è ceruſa vſta, quod alij Syricon, alij Sandicem vocant, ad epulotica potiùs referendum. Quod verò è ſulphure & hydrargyro factitium eſt; in cauſticis cenſeri debet. Sed de his anteà: vſurpant præter hæc aquas fortes &, vt dicunt, Alchymiſtarum, ex rebus acribus: ſtercore gallinaceo, columbino, arrhenico, aliiſque id genus, vt quibus aurum ab argento, metalla à metallis ſeparant. Salis ammoniaci, auripigmenti rubri & citrini, cuproſæ, æruginis ana: trita in alembicum vitreum bene ſti-

Minium.

Aquæ fortes.

patum luto & vndequaque clausum deponuntur: quæ vbi lento igne concaluerunt, liquorem reddunt: sed qui primùm defluit, vel abiicitur, vel in alembicum repetitur: hîc ignis augetur duplo: qui secundò fluit, fideliter reponitur. Alij ex aluminis rotundi, vitrioli Romani ana lib. I. salis, nitri, vel crematæ fæcis aceti sesquilibra, aquam eadem arte eliciunt. Hæc callosis corporibus idonea sunt, & ossibus. Suspecta in naso, labris, palpebris, digitis, & pudendis, mollibus atque exiguis partibus, vbi vena, arteria, neruus insignis est: ac primùm quidem minimum sit quod imponitur, deinde vt res exigit, & ferunt corpora, augeatur. Ac iam constare arbitror, pyrotica omnia modò mistura, modò vstrina & lotura retũdi posse. In mistura oui liquor, psyllij muccago, ceratum rosaceum, vnguentum album, dialthæas, emplastrum è muscillaginibus, & alia propè infinita, quæ ad mediam naturam veniunt, quæ refrigerant, molliũnt, vsurpari debent. In vstura ignis est figlina cruda, pasta & alia, de quibus anteà. Eluuntur aqua, aceto, vino & aliis generis eiusdem. Neque hoc in dubio est, vacuatis ac iam repurgatis corporibus pyrotica adhiberi, quo iam tempore à lenioribus auxiliis desperatio est. Postremò leniendæ partes, quas vis ignis exasperauit.

Vbi suspectæ aquæ fortes, & alia id genus.

Quibus temperes pyrotica.

FINIS.

